Angelo.)

7

Stellarium Corone benedicte virginis Marie in laudem eius pro ſingulis predicatiõibus elegantiſſime coaptatum.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

VD16

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

¶ Prologus in Stellarium Corone benedicte virginis Marie.

Q Uoniam vt ait beatiſſimus ille Gregorius maximus Indignus eſt dandis qui non agit grates de datis. Et Seneca libro de beneficijs dicens: Turpiſſimum eſt gratiã bñficijs nõ referre. Hinc eſt ꝙ cuꝫ glorioſiſſima dei genitrix virgo Maria cõtinue cõferat inenarrabilia nobis et contulerit bñficia. per eã enĩ habem⁹ qcqd boni habere videmur: eximio Anſelmo: necnon deuotiſſimo Bernardo atteſtãtib⁹. Viciosum ꝙ et punitiõe dignum arbitror eius laudes tacere: marie cũ viua teneã memoria: in multis ꝑiculis neceſſitatibusqꝫ ⁊ ĩfirmitatib⁹: eius me accepiſſe ſuffragia. Morbo ꝗppe grui ꝗ bis añ aliqb⁹ diebus vexabar: voto ſibi facto ꝑ eã miſericorditer liberatũ me fateor. Quod qdeꝫ niſi me cõpuliſſet (indignũ ⁊ inſufficientẽ me ſentiẽs) nullatenus hoc opus attentaſſem. Timeo nẽpe ne ſi ꝑconia laudis eius tacuero: ſcelerꝭ arguar vt infidelis ⁊ ingratus. Hec ergo penes me cauſa ꝑcipua hunc aſſumendi laborẽ extitit. Spero aũt qꝛ ꝓpoſituꝫ meũ ꝑficiet ipſa que intẽtionẽ cordis videt. eius quoqꝫ auxilio facere me poſſe nõ ambigo ad qd in eius laude ex me nõ ſufficio. Ad ipſi⁹ igitᷣ nati dñi viꝫ noſtri Jeſu chri gloriaꝫ: ⁊ digniſſime ſue genitricis Marie laudẽ: ac ſeraphici patris Frãciſci: omniũqꝫ ſanctorꝝ honorẽ huic opi manum apponam: ſtilo quidem rudi ⁊ ſenſu ac ⱽbis imperitis: materiã miniſtrãs ſimplicioribus predicatorib⁹ ampliora exinde eliciẽdi. Unde ⁊ ſuccincte reſecatis alijs: ſola ea ſcribere intẽdo ꝗ ad ꝑdicãdũ ſimplici populo vtilia fore cõperero. Sed et nec iſta ex ꝓprio ſenſu: quinpotius aliorꝝ peritorꝝ editiõibus cõdita cõportaui vt potui. Hortor aũt lectorem vt ſi me in aliꝗ minus bene ſcripſiſſe: vł certe veritatis metas incaute vſpiã exceſſiſſe ꝑſpexerit: nõ qd: ſed ꝗ animo (quia recto) ſcriptũ ſit penſans: ignorantie aut ingenij modicitati miſericorditer ignoſcat. Quicquid aũt boni in hoc ipſo opere reppererit: dño Jeſu ⁊ ei⁹ genitrici glorioſe (vnde omne datũ optimũ et omne donũ ꝑfectũ eſt) attribuat. Nimirũ fide recta adorando trinitatẽ ⁊ redemptorem: ꝓgenitricẽ eterne leticie benedico angelorꝝ reginã theotocam ⱽginali ſtellario. Quia ꝟo digniſſima ⱽgo: pulcerrima ſub figura deſcribitᷣ Apocal'.xij. habere in capite coronam duodecim ſtellarũ: Idcirco in hoc opere duodecim eius magnalia ſiue myſteria qb⁹ ipſa tanqꝫ duodecim radiãtibus ſtellis ꝑdotata gloriatᷣ: in duodecim libris diſtincta deſcribuntur. Quilibet etiaꝫ liber per certas partes diuiſus: in aliquo ſuorum articulorũ coronam duodecim ſtellarꝝ ſcḋm materie congruentiam coaptãdo cõtinebit. Quãobrẽ opus iſtud Stellariũ corone benedicte virginis cenſui nominandũ. Ipſi⁹ nẽpe glorioſiſſima corona pro ſingulis ꝑdicatõib⁹ coaptata: ⁊ in laudẽ eius feruenter exorãda a nobis ꝑparatᷣ: qtinus ꝑ eam in celo coronari mereamur. O igitur glorioſiſſima celi regina: oro te ſupplex mẽte pia: vt has coronarꝝ roſas (qꝫqꝫ exiles ⁊ tuis meritis impares) acceptare dignerꝭ: qbus te omni laude digniſſimã magnificare ꝓpoſui ⁊ laudare: vt et tu mater miſericordie ⁊ gratie veniam mihi ⁊ gratiam tribuere: coroneqꝫ tue celeſtꝭ ⁊ gaudij ꝑticipẽ facere ĩ ſupna patria ne dedigneris: vbi tuũ natũ ⁊ te laudẽ ſine fine Amẽ.

Diuiſio huius operis

¶ In primo itaqꝫ libro agitᷣ de myſterio ſue digniſſime annũciationis: diuineqꝫ incarnationis: et actiue cõceptionis Marie. Hoc nimirꝫ cetera antecedit ordine dignitatꝭ ⁊ cauſalitatꝭ. ¶ In ſecundo libro agitᷣ de myſterio ſue gaudioſiſſime viſitationis. ¶ In tertio de myſterio ſacratiſſime purificationis. ¶ In qrto de myſterio imaculate ſue conceptiõis. ¶ In qnto de myſterio ſctiſſime ſue natiuitatꝭ. ¶ In ſexto ꝟo de myſterio ſui bñdicti nõis ⁊ appellationis. ¶ In ſeptio de myſterio ſue ⱽtuoſiſſime vite ⁊ oꝑatõis. ¶ In octauo ꝺ myſterio ſue puriſſime ⱽgitatꝭ. ¶ In nono de myſterio ſue excellẽtiſſime charitatꝭ. ¶ In decimo de myſterio ſue gľioſiſſime aſſumptiõis. ¶ In vndecimo de myſterio mľtiplicꝭ ⁊ ꝑcelſe ꝑuilegiatiõis ac dignificatiõis. ¶ In duodecimo libro agitᷣ de myſterio debitorie ſeruiturꝭ ⁊ cultu deuotionis. ſ. a nobis ſibi exhibende.

¶ Primus liber agit de his que ꝑtinent ad myſteriũ incarnationis: annũciationisqꝫ dñice: ⁊ cõceptionis Marie. ¶ Liber iſte diuiditur in partes plures. Pars prima de diuine incarnationis cõſiliatione ꝑ modũ predicationis.

A Beterno ordinata ſum et ex antiqs anteqꝫ terra fieret Prouer.viij. Mira chariſſimi dei nřı erga nos hoĩes dignatio. Stupenda ſup modum bonitatꝭ ſue oſtenſio: qm̃ ab eterno ſua impſcrutabili ſapiẽtia decreuit noſtrã naturã in vnitateꝫ ꝑſone aſſumere ꝑ incarnationis modũ ineffabilem in glorioſiſſime ⱽginis Marie vtero: vt nos infimos in ordine rationaliũ ſup omnẽ creaturaꝫ dignificaret in ſeipſo: vt vicꝫ deus fieret homo: et homo de⁹. iuxta illud Joh.j. Verbũ caro factum eſt ⁊ habitauit in nobis. Nimirũ: qd hac re mirabilius qꝫ ꝙ homo fieret deus. et quem celi capere nõ pñt: in vnius virginis vtero capitᷣ incluſus. Mirabile

LANDES- UND STADT- BIBLIOTHEK DÜSSELDORF

pro certo foret ſi celum deſcendens terre vniret᷑:
ſed multo mirabilius ꝙ deus celi creator ⁊ oīm
noſtre vili nature vniat᷑. Vñ Damaſcenus ſuper
Miſſus eſt. Qualiter inq̄t facta ſunt vnū de⁹ et
homo: mirant᷑ angeli: pauēt celi: vox ſilet: mens
deficit: cum vna puella ſic deū in ſuo vtero capit:
vt ſancꝫ pacem: vitam mortuis: ſalutē ꝑdicꝫ con/
ferat. Hec ille. Preterea q̄d homī digni⁹ ꝙ̄ vt fi/
eret deo frater ⁊ ꝓpinquus. Propter q̄d Bern̄.
ait. Puto ꝙ iam me nō poterit ſpnere deus os
meū: caro ⁊ frater meus. Deniqꝫ q̄d hac dilectiōe
maius: qm̄ teſte ſaluatore Joh. iij. Sic deus di
lexit mundum vt filiū ſuum vnigenitūꝫ daret: vt
omnis qui credit in eum non pereat ſed habeat
vitam eternā. Hoc eſt ergo qđ noſtrūꝫ cor afficit
ad deum ⁊ ſtringit. hoc eſt qđ in ammiratiōe ani
mū ſuſpendit: qm̄ ab eterno deus ſic decreuit et
ordinauit vt incarnaret᷑ in bn̄dicte virgis vtero
et hō fieret. Propter qđ ſapientia diuia in v̄bis
thematis dicit. Ab eterno ordinata ſum ⁊c. id eſt
ab eterno p̄ordinatum ⁊ ꝓuiſum eſt vt mira diſ/
penſatione diuine ſapientie deus fieret homo: et
Maria virgine carnem aſſumēdo. ¶ De hac er/
go p̄ordinatione diuini ꝯſilij loqui volētes: tres
contemplationes notabimus: tria ꝑncipalia cō
ſilia declarantes.

¶ Primū conſiliū d᷑ creationis.
¶ Secundū conſilium d᷑ repationis.
¶ Tertium cōſilium d᷑ retardationis.

¶ Articulus p̄mus Qualiter deus p̄ordinauit
ab eterno creare duplicem naturā rationalem et
eam vertibilem. ¶ Capitulum. I.

PRimum cōſilium
declarandū dicit᷑ creatiōis. Poſſum⁹
nempe pie imaginari quō ante creati/
onem mundi in conſiſtorio ſancte trinitatis con
ſilium habitum eſt de huius mūdi creatione. Et
in hoc conſilio p̄cipue tres q̄ſtiones ſunt mote ⁊
determinate. ¶ Prima q̄ſtio Utrū creari debue/
rat natura angelica. ¶ Scd̄a q̄ſtio Utrum creari
debuerat inſuꝑ natura humana. ¶ Tertia q̄ſtio
Utrū rōnalis creatura creari debuerat vertibilis
in arbitrio libera. ¶ Prima itaqꝫ q̄ſtio in conſi/
ſtorio ſancte trinitatis fuit mota. Utrū videlicet
conueniēs foret creare naturā angelicā: Et deter
minatū ē ꝑ diuinā ſapiaꝫ ꝙ ſic: tali rōne. Bonū
vt bonum ſuiꝑ̄ſi⁹ cōicatiuū eſſe debet. Hec ꝓpo
ſitio habet᷑ a Diony. de angelica hierarchia. ca. x.
et ꝑ Ariſto. li. j. Eth. dicentē. Bonū quāto cōmu
nius: tanto diuinius. Cum igitur deus ſit ſūme
bon⁹: videt᷑ ꝙ aliqua creatura rationalis ab eo
ꝓducat᷑ in eſſe: quam ſue bonitatis participē fa/
ciat. Et ſic diffinitum eſt a deo vt angelica natu/
ra crearetur in eſſe ſpūali ⁊ intellectuali: et ipō in/
tellectu ab eadem participaret᷑ ipſe deus. Hec ra
tio trahitur ex dictis Auguſtini in enchyri. ca. vj.

Tranſſumptiue aūt habet᷑ a magiſtro in. ij. di. j.
c. v. Credimus inq̄t rerū creatarū celeſtiū ⁊ terre/
ſtriū: viſibiliū ⁊ inuiſibiliū cauſam n̄ eſſe niſi bo/
nitatē creatoris. q̄ eſt deus vnus ⁊ verus: cuius
tanta eſt bonitas vt ſumme bonus btitudinis
ſue qua eternaliter beatus eſt alios velit eſſe ꝑti/
cipes: quā vidit ⁊ cōicari poſſe ⁊ minui oīno nō
poſſe. Illud igit᷑ bonum qđ ipſe erat: et q̄ beatus
erat: ſola bonitate nō neceſſitate alijs cōicari vo/
luit. Et ita fecit igit᷑ deus creaturā rōnalē que ſū/
mū bonū intelligeret: intelligēdo amaret: aman/
do poſſideret: et poſſidēdo frueretur eo. Hec ibi.
Cōcordat ſcriptura Prouer. xvj. Uniuerſa ꝓp̄
ſemetipm̄ operatus eſt dn̄s.

¶ Capitulum. II.

SEcunda q̄ſtio in cōſiſtorio trinitatis ſan
ctiſſime fuit mota. Utrū vicꝫ cōueniēs fo
ret creare humanā naturā vel creaturam
Et determinatū eſt ꝑ ſapientiā diuinā ꝙ ſic: rōni
bus pluribus. ¶ Prima ratio ꝑfectiōis vniuer
ſi ⁊ decoris. Quia cū ad diuine bonitatis mani
feſtationē ⁊ potentie ac maieſtatis declarationē
deberent creari diuerſi ordinis multiplices crea/
ture. Quedā nēpe pure ſpūales: vt angeli. Que/
dā pure corꝑales: vt notat mgr̄ in. ij. di. j. Et Bo
nauen. ibidē cōcludit. quia ſi eſt ponere extrema
cōponibilia. ḡ et mediū qđ cōponit᷑ ex termis. v.
Phyſic. Vñ ad ꝑfectionē vniuerſi hoc triplex ge
nus req̄rit᷑. Debuit ḡ creari rōnalis creatura cō/
poſita ex corꝑali ⁊ ſpūali. ſ. ipſe homo. qm̄ ſcp̄tū
eſt Deut. xxxij. Dei ꝑfecta ſūt opa. Proinde etiāꝫ
homo ſexta die poſt oēs creaturas creatus eſt. ⁊
ipſo creato: de⁹ req̄euit ab oī opere qđ patrarat
ſicut legit᷑ in Gen̄. ad ſignificandū ꝙ hō eſt finis
oīm et ꝑfectio: ex. ij. Phyſi. q2 ſicut mūdus fac⁹
eſt ꝓpter hoīem vt ſeruiret ei. ſic et homo fac⁹ eſt
ꝓpter deum vt ei ſeruiret: Magiſtro i. ij. diſt. j. c.
vij. teſte. ¶ Secunda ratio eſt diuie glorificatio/
nis ⁊ laudis. Unde idē Mgr̄ vbi ſ. c. v. dic̄. Si
q̄rat᷑ quare creatus ſit homo. Breui ſermōe re/
ſpōderi poteſt ꝙ ꝓpter bonitatē dei ⁊ ad laudan
dū deū: in q̄ ꝓficit hō: non ipſe deus. Et c. vij. dic̄
Factus eſt inq̄t hō ꝓpter deū: nō q2 deus ſumme
btūs eius indiguerit officio (q̄ bonoꝝ noſtro: ū
nō eget) ſed vt ſeruiret ei ac frueret᷑ eo cui ſeruire
regnare eſt. In hoc ḡ ꝓficit ſeruiens: non ille cui
ſeruit᷑ Hec ille. Sicut igitur angelus creatus eſt
ad laudandū deū in celis: ita homo ad laudan/
dum deum in terris: et ei ſeruiēdo glorificādus:
vt tādem eternaliter laudare mereat᷑ in celeſti pa/
tria iubilando. Huic concordat in myſterio for/
matio corporis humani. qm̄ ſi bene ꝯſideram⁹:
in ipſa facie homīs exaratū q̄dāmodo repimus
quaſi ſcriptura a deo impreſſa hec v̄ba. Hō dei
lauda deum Nam linealiter naſus cum linea ge
ne facit h. oculus iuxta facit o. et ſuperproctium
ſuperaliū q̄ſi titellus ſignificat ly hō. Et hec quo
ad vtrāqꝫ faciem. Auri ſiniſtra formata eſt q̄ſi d.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Aurꝭ aūt dextra q̄ſi e. Linea ſub naſo q̄ſi i. Et ſic reſultat hec dictio dei. Lingua q̄ȝ ⁊ loq̄la q̄re data eſt homi niſi ad laudandū deū: ſm Chryſ. de laude dei. Et ſic patet hec oratio Nō dei laudadeū. ¶ Tertia rō angelice repatiōis. q꜓ homo factus eſt vt angelica ruina quam deus p̄nouerat ex ipſo repararet᷑. Vn̄ Magr̄ vbi ſ. c. xj. De hoīe q̄ȝ in diuina ſcriptura repit᷑ inq̄t interdū ꝙ fact⁹ ſit ꝑpter repationē angelice ruine. qḋ nō eſt ita intelligendū q̄ſi non fuiſſet hō fact⁹ ſi nō peccaſſet angelus. ſed quia inter alias cauſas hec etiā nō nulla extitit. Hec ille. In huius ſignificationē dicit Baſilius magn⁹ in hexamerō. ꝙ cum aīalia cetera ex terra formata faciē habeant v᷑ſus terraꝫ reſpicientē: ideo q꜓ ſunt in terrā reuerſura. homo aūt faciē habet eleuatā verſus celum ⁊ caput erectum: vt ſe ad angeloꝝ cetū intelligat finalit᷑ eſſe eleuandū. O igit᷑ homūcio. o fidelis aīa: pēſa diligenter ad quē finem creatus ſis: an vt terrenis cupiditatib⁹ inhereas: an vt voluptate reſolut⁹ ſola carnalia ſecterꝭ: an vt diuerſis vicijs diabolo deſeruias: Nō certe: nō. ſic em̄ ꝯtra finē tue creationis agis. Aīaduerte q̄ȝ qm̄ artifex ſuū artificiū qḋ ad finē intentū non venit deſtruit ⁊ abijcit: vt patet in falſis monetꝭ. ſic tu dign⁹ es morte ſi deo nō ſeruieris ⁊ ad celum nō tendis.

¶ Capitulum. III.

Tertia q̄ſtio in conſiſtorio ſancte trinitatꝭ fuit mota Utrum rōnalis creatura creari deberet vt eſſet arbitrio libera et v᷑tibilis ac peccabilis. Nā arguere poſſes ꝙ meli⁹ de⁹ feciſſet ſi rōnalē creaturā ſic ſtabilē creaſſꝫ vt nullatenus ad malū culpe ⁊ miſerie ꝓuenire potuiſſet ¶ Sed in cōtrariū ꝑ diuinā ſapiam determinatū eſt ꝙ rationalis creatura in libertate arbitrij crearet ⁊ v᷑tibilis fieret: et ꝙ melius foret pluribus rōnibus. ¶ Prima ratio diuine manifeſtatiōis. Hanc rationē ponit Alexan. d̕ Ales. ij. pte ſūme. q. xxij. ar. iij. Concor. Petr⁹ aureoli in ſuo cōpendio li. ij. ca. penul. Nam ex hoc manifeſtat᷑ diuia potentia: qm̄ ꝑ hoc oſtendit᷑ ꝙ ſolus de⁹ inuertibilis ⁊ indefectibilis eſt. Ois aūt creatura mutabilis eſt. Couueniens ḡ erat oſtendere creature rationali ꝙ ſicut ſine deo facta nō fuerat: ita nec ſine deo ꝑſiſtere poterat. Nec ipſam decebat cōfirmari in bono q̄uſq꜓ illi cōſtaret ꝙ ipſe ſolus eſt deus in q̄ nō cadit non poſſe. Item ex hoc declarat᷑ dei ſapiā q̄ ad bonos ⁊ malos. Quo ad bonos q̄dem. q꜓ ſm ordinem diuine ſapiētie nemo dign⁹ eſt coronari niſi q̄ legitime certauerit. ij. ad Timo. ij. Quo ad malos q̄ȝ: vt diuia ſapia oſtēdat᷑ ſcire etiam ex malis elicere bona. qḋ nō poterat fieri niſi deus feciſſet creaturā vertibilē in malum. Vn̄ Aug⁹. xj. de ciui. dei. ca. xviij. dicit. Nec deus vllū nō dico angeloꝝ ſed vel hoīm crearet quem malū futurū pręſciret niſi pariter noſceret quib⁹ eū bonoꝝ vſib⁹ cōmodaret. Hec ille. Cape exemplū. quia mali angeli ⁊ hoīes bonoꝝ vtilitatib⁹ cōmodant᷑: qm̄ ſunt bonis ad exercitiꝭ v᷑tutis: cū eos tentant ⁊ ꝑſequunt᷑. Item ex hoc dei clemētia ⁊ miſcdia declarat᷑ in eo ꝙ dei filius ꝓ liberatione hoīs ⁊ angelice ruine repatiōe mittit᷑. Preterea dei iuſticia oſtendit᷑ in hoc ꝙ de⁹ tribuit vnicuiq꜓ ſm opa ſua. ſ. bonis eterna p̄mia: et malis eterna ſupplicia. Deniq꜓ dei charitas demonſtrat᷑: qm̄ in libertate arbitrij reliq̄t creaturā velle bt̄ificari ⁊ ſaluari. Eccl. xv. De⁹ creauit hominē ⁊ reliq̄t eū in manu conſilij ſui ⁊c̄. O igitur q̄ȝ laudabilis eſt deus ⁊ q̄ntum gratias ei agere debem⁹ ⁊c̄. ¶ Scd̄a ratio laudis maioris. Maior em̄ laus ⁊ honor eſt cum q̄s peccare poteſt ⁊ nō peccat q̄ȝ cū ideo nō peccat q꜓ peccare nō pōt. Exempli grā. Mutus nō laudat᷑ de v᷑tute taciturnitatꝭ: qm̄ ideo nō loquit᷑ q꜓ loq̄ nō pōt. Vn̄ et Ariſto. j. li. Metaph. dicit. Propter ea q̄ inſunt nobis a natura nec laudamur nec vituꝑamur. ḡ merito laudandus eſt q̄ potuit tranſgredi et nō eſt tranſgreſſus: facere mala ⁊ nō fecit. Eccl. xxxj. Sicut in exēplo Dauid laudat᷑ q̄ Saulē interficere bis potuit ⁊ nō interfecit. Sic igit᷑ patet ꝙ ſi hō impeccabilis fact⁹ fuiſſet: nō eſſet laudabilis de virtute. igit᷑ ⁊c̄. Propterea Greg. in mora. d̕t. Deus fecit naturā rōnalē bonā eoq꜓ mutabilem cōdidit ⁊c̄. ¶ Tertia rō hūiliatiōis. Peccabat nēpe rationalem creaturā vertibilē ⁊ peccabilem fieri: vt cauſam hūilitatis haberet ⁊ ſuꝑbiam calcaret: et ſe agnoſceret indigere auxilio diuino: et ad ipm̄ deū recurrendi occaſionem haberet ꝓ cōſeruādo a peccato. Hec eſt rō Bonauē. ſuꝑ. ij. diſt. xxiij. ¶ Quarta rō p̄mij amplioris. Nā glorioſius eſt nature v᷑tibili ad malū ex meritꝭ gl'iaꝫ obtinere q̄ȝ in inuertibilitate conditā fuiſſe. et ſic ſine aliq̄ genere meriti beatificari. Exemplū i paruul᷑ baptizatis q̄ in merito chr̄i ſaluant᷑ ⁊ nō in ꝓprio. vn̄ minoreꝫ gl'iam hn̄t his q̄ in ꝓprio merito ſaluant᷑. Hec eſt ratio Alexan. vbi ſ. Patet igit᷑ q̄re per diuinā ſapientiā rationalis creatura vertibilis ſit facta: ⁊ q̄ȝ cōuenienter. Nil igit᷑ calūnie habes o homo ꝯtra deum creatorē: imo pot⁹ materiā laudis ⁊ gratie. Cui⁹ em̄ culpa tu peccator ꝙ ꝑibis niſi tua. q̄a bonū facere non vis ⁊ a peccato nō deſiſtꝭ. Quid eſt ꝙ damnaris niſi q꜓ volūtate te p̄cipitas. O ſtulte. o infelix ⁊ inſane peccator attēde dei circa te bonitatē: et tuā cōtra ipm̄ ingratitudinis prauitatē. Uide q̄ntum te cupiat ſaluare cum in tuo arbitrio cōſtituerit te: vtꝝ bonum vel malū velis. Auſculta quid dn̄s dicat ꝑ Oſee. ca. xiij. Perditio tua ex te: ex me tm̄ mō auxiliū tuū ⁊c̄. O vtinā agnoſceres tuā libertatē: et nō ſubijceres te in diaboli captiuitatē. Heu heu quāta cecitas mentꝭ inualuit vt ꝙ hō peccat nō recognoſcat ſed in deuꝫ retorqueat loquēs blaſphemias et dicat. Sic me deus fecit vt peccē. Audi et penſa verba Auguſtini li. de libe. ar. dicentē Naturas inquit omnes fecit deus nō ſolum in iuſticia ꝑmanſuras ſed peccaturas: nō vt pecca-

rent: ſed ſi non peccarent coronarent̄: ſi peccarēt
punirent̄. Qui ergo pereunt: arbitrio pereūt. et q̄
ſaluant̄: gr̄a dei liberant̄. Hec ille.

¶ Articulus ſecundus qualiter deus p̄ordina-
uit ruinā angelicam reparandā.

SEcundū cōſilium
declarandū dicit̄ reparationis. Plene-
pe poſſumus cōtemplari quō ſancta
trinitas p̄uidēs rationalē naturā tam in angelo
q̄z in homīe ruiturā: tractauit cōſiliū de repatiōe
ne ciuitas ſup̄na vacua ſuis ciuibꝫ maneret. Et
hoc tali rōne q̄ accipit̄ ex dict̄ Anſelmi li. Cur de-
us hō: dicentis. Nullatenus decet ſummā ſtabi-
litatē ſuū ꝓpoſitum p̄mittere infirmari. nec decet
ſummā ſapientiā p̄mittere nobiliſſimas creatu-
ras vltimo ſuo fine fraudari. Sed q̄ꝛ deus ꝓpo
ſuit hoīem ꝛ angelum ad b̄titudinē creari. Si ḡ
nō fiet repatio cum vtraq̄ꝫ natura labat̄: angeli-
ca q̄dem pro p̄te: hūana vō ꝓ toto: dei ꝓpoſituꝫ
īfirmabit̄: et creature ſuo fine fraudabunt̄. Sic
ergo cōſiliū determinatū eſt q̄ꝫ fieri debeat repa-
ratio. Sed in hoc cōſilio tres alie q̄ſtiōes mote
ſunt ꝛ determinate. Prima Vtrū ꝓ hac repatōe
vterq̄ꝫ. ſ. angelus ꝛ homo redimi debeat. Secū-
da queſtio Vtꝛ̄ aliqua creatura pro hac redem
ptione facienda ſufficiat. Tertia q̄ſtio. Cui diui
narū p̄ſonaꝝ hanc redemptiōis ſatiſfactionē fa-
cere conueniat.

¶ Capitulum. I.

PRima q̄ſtio in hoc ſecundo cōſilio mota
eſt in cōſiſtorio ſancte trinitat̄ Vtrū vicꝫ
vterq̄ꝫ. ſ. angelus ꝛ hō poſt lapſum redi-
mi debeant ꝓ repatōe ruine. Et argutū eſt q̄ꝫ ſic.
q̄ꝛ pctm̄ hominis ꝛ pctm̄ angeli: vnius gener̄ eſſe
debebat: et eſt. q̄ꝛ vterq̄ꝫ p̄ ſup̄biā peccauit. ḡ deꝰ
vtriq̄ꝫ ſubuenire miſericorditer debuerat. Sed
ad iſtud determinando reſpōdit diuina ſapiētia
q̄ꝫ ſolus hō redimi debebat ꝛ ex eo ruina angeli-
ca repari. Nec deberet chr̄i incarnatio ſubuenire
angelo lapſo. q̄a pctm̄ angeli eſt irremediabile.
pctm̄ aūt hominis remediabile. Et hoc pluribꝫ ra
tionibꝫ ſm̄ Tho. in. iij. ſcp̄to ſniaꝝ. diſt. j. art. ij. et
ſm̄ Bonauē. ſup eodē. iij. li. alioſq̄ꝫ doctores cō-
muniter. Prima ratio ex parte potētie cognitiue
quia angelus cognoſcit in luce plena p̄ intellectū
deiformē vt ſic p̄ ignorantiā nō excuſet̄. Totum
em̄ pōt cōſiderare ſine inq̄ſitione q̄ō ad electiōeꝫ
alicuius rei p̄tinet. Nō aūt coḡſcit q̄ agēda ſunt
deliberando p̄ rationem: que eſt quedā obūbra
tio intellectus. vnde hō peccans: de venia cogita
uit ꝛ in aliquo deceptus eſt: vt dicit mḡr li. ij. di.
xxij. nō aūt angelus. Vn̄ Damaſce. dicit. Quāto
nobilior fuit in angelis dei cognitio: tanto peior
in eis fuit erroris occaſio. quia ſeruus ſciēs vo-
luntatē dn̄i ſui ꝛ nō faciēs: plaḡ vapulabit mul
tis. ¶ Scd̄a ratio ex p̄te potentie volitiue. q̄a vo

luntas angeli inuertibilis eſt ad bonū poſt ele-
ctionē mali. vnde peccādo imobiliter inheret ma
lo. nec eſt ſuſceptibilis pnie. Ideo Damaſce. li. iij.
Angeli ſicut nō fuerunt nec ſunt nec erunt ſuſce-
ptibiles pnie: ita nec venie. quod em̄ facit homi-
bus mors: hoc angelis caſus. Nō aūt eſt ſuſce-
ptibilis penitentie. igit̄ ꝛc̄. Hic cadit exēplū q̄ō le
gitur de ſancto Martino ꝛ etiam Auguſtino. q̄
ꝓmittebat demoni ſe oratuꝝ ꝓ eo dūmodo peni
teret. et ipſi diabolus reſpōdit: nullo mō velle pe
nitere. ¶ Tertia ratio ex parte culpe. q̄ꝛ ſm̄ Aug.
angeli nullo ſuggerente peccauerunt. ideo nemi-
ne repante redimi debuerunt. Nō autē diabolo
ſuggerēte cecidit: ideo dei v̄tute ſubleuari debu-
buit. Item q̄ꝛ culpa hoīs p̄mi totā poſteritatem
infecit ꝛ corrupit: et tota cecidit humana natura
in vno peccāte. Et ideo indecēs erat vt tota relin
queret̄ ſub damnatōe. Angelica aūt natura non
ꝓpagat̄ ex vno ex quo vicium cōtraheret. ſed oēs
angeli actu exiſtentes ꝓprio arbitrio peccauerūt.
igit̄ ꝛc̄. Vnde iuſticiam diuinam non decebat vt
omnes illi ad quos corruptio pcti primi hominis
deuenire debebat: qui q̄deꝫ nōdū erant actu ſed
in virtute tm̄: priuſq̄ꝫ eſſent vltimā damnationē
recipent. Oēs aūt angeli actu exiſtentes: ꝓprio ar
bitrio peccauerūt: ideo decēs erat vt oīno illi pec-
cantes p̄irent: maxime q̄ꝛ immobiliter malo ad-
heſiſſent. Quid igit̄ dicam vobis o pctōres indu
rati: excecati: et deſperati: qui diabolo ſimiles eſt̄
quia ex certa malicia peccatis: et nullo etiam ſug
gerente ad malum curritis: multos q̄ꝫ alios ver
bo ꝛ exemplo inficit̄. Et heu heu q̄ō maximū eſt
imobiliter in peccato p̄ſeuerat̄: hoc q̄ppe diabo-
licum eſt: vt dicit Augꝰ. Humanū eſt inq̄t pecca
re: ſed diabolicū eſt p̄ſeuerare. Quam vobis ſen
tētiam ꝓferre valeo: niſi illam Petri apoſtoli in
ſua canonica. Si angelis peccantibꝫ non peper-
cit ꝛc̄. Expḡiſcimini igit̄ o peccatores ꝛ nolite cū
diabolo damnari.

¶ Capitulum. II.

SEcunda queſtio mota eſt Vtrū aliq̄ crea
tura ꝓ hac repatione facienda ſufficiat vt
deū incarnari nō oporteat. Et ꝯcluſuꝫ eſt
a diuina ſapiā p̄ hanc concluſionē q̄ꝫ nullus pu
rus angelus: nec aliquis purus homo: aut q̄cū
q̄ꝫ creatura pura ad hanc repatiōeꝫ ſufficeret. ſed
deum incarnari ip̄m oporteret: pluribus hoc ra
tionibꝫ. ¶ Prima ratio cōdigne ſatiſfactiōis. Nā
licet (vt ait Aurel. Augꝰ. xiij. de trini. ca. x.) alius
modus fuit deo poſſibilis q̄ꝫ ille quē tenuit i re-
demptione. q̄ꝛ eius p̄tāti cuncta ſubiacent. tn̄ de-
buit oīno fieri p̄ ſatiſfactionē: q̄m̄ hic modus cō
gruētior fuit ꝛ decētior tā ex p̄te dei q̄ꝫ ex p̄te nr̄a:
vt ꝓbat Bonauen. in. iij. diſt. x. ar. j. et Rich. ibi-
dem. q. iij. Primo inquā ex p̄te dei ꝓ tanto. q̄ꝛ in
oī ope debet manifeſtari miſcōia ꝛ iuſticia. Ps.
Vniuerſe vie dn̄i miſcōia et veritas. Sed ſi deꝰ
naturā humanā repaſſet abſq̄ꝫ ſatiſfactione: ſuſ-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

iſſet manifeſta miſericordia ſine iuſticia. Nūc au
tē vtraqꝫ manifeſta eſt. qꝛ iuſticia in ſatiſfactiōe:
miſcdia in mō repandi. eo qꝫ cum purus hō non
poſſet ſatiſfacere: deus pater filiū ſuū dedit ꝓ ſa/
tiſfactione: in q̄ tanta miſcdia dei claruit q̄ maior
excogitari nō potuit: vt patet ꝑ Anſ. ij. li. Cur de⁹
homo. ca. ij. Scdo ex parte noſtra. qꝛ ſicut gen⁹
humanū deū inhonorauit ꝑ culpam: ſic oporte/
bat vt honoraret ꝑ penā. Sicut em̄ honorabili⁹
eſt habere meritis vitā eternā (ceterꝭ parib⁹) q̄ ſi/
ne meritis. ſic honorabilius fuit nos deo per ſa/
tiſfactionē recōciliari q̄ ſine ſatiſfactiōe. Hec Ri/
char. et Bonauen. Fundamētū harꝫ rationū po
nit Anſ. li. j. Cur de⁹ homo. ca. xij. ſic dicēs. Libe
rior inquit eſſet iniuſticia ſi ſola miſcdia dimitte/
ret. Et iterꝫ ibidem ſubdit. Dimittere pctm̄ ſine ſa
tiſfactione nō eſt aliud q̄ nō punire. ſi aūt pctm̄
non punit̄: inordinatum aliqd dimittit̄. Nō aūt
decet deū aliqd inordinatū in ſuo regno dimitte
re. g̃ debuit pctm̄ hoīs dimitti non niſi ꝑ iuſtam
ſatiſfactionē: quam nō poteſt facere creatura pu/
ra: vt patebit ſtatim ſecūda ratiōe. igit̄ ꝛc. Se/
cunda ratio culpe ꝛ eius offenſionis. qꝛ oīs hō:
angelus: ꝛ q̄libet alia creatura finita et finite bo/
nitatis ac meriti eſt. offenſa aūt dei īfinita ex ꝑte
dei. et ideo cū finiti ad infinitū nulla ꝓportio: nul
la creatura ſatiſfacere poteſt. Item deus pur⁹ in
ſua natura impaſſibilis eſt: ꝛ ideo ſatiſfactioni ſe
ſubijcere neqt. Cōcludit g̃ qꝫ ſit ſatiſfactor de⁹ et
homo. Deus qdem vt infinite ſatiſfaceret ſꝫm mē
ſuram offenſe. homo autē: vt qui peccauerat pa/
teret̄: et in ea natura. ſ. humana deus ſatiſfaceret.
Q autē pctm̄ ſit infinite offenſionis ꝓbat̄ ꝑ eoſ/
dem Richar. ꝛ Bonauen. vbi ſ̄. quia pctm̄ ho/
minis eſt cōtra bonitatē infinitā. ſ. deum. et qꝛ na
turam humanā ꝑuauit bono infinito: rem etiaꝫ
infinitam in potentia corrupit. qꝛ ſi deo placeret
indiuidua humana mltiplicari ſine fine oīa illa
corrumpet. et ideo in peccato hoīs fuit infini/
ta iniuria. Ad hoc aūt qꝫ ſit ſatiſfactio condigna:
oportet qꝫ ſꝫm quantitatē culpe ſit quātitas emē/
de. Deut. xxv. Pro menſura peccati erit ꝛ plaga/
rū modus. Unde claret qꝫ iſtam ſatiſfactionē fa
cere nō potuit niſi ille q eſſet deus ꝛ hō: put pro/
bat Anſ. ij. li. Cur deus hō. ca. vj. Tertia ratio
incōueniētie talis repationis. Nā vt dicit Anſ. li.
ij. Cur deus homo. ca. xiij. inconueniens erat vt
homo purus repaſſet. quia peccator peccatoreꝫ
neqt iuſtificare. ſed ſi homo ſeipm̄ reparaſſet: pec
cator peccatorem iuſtificaſſet. Item ſꝫm Tho. iij
ſcpto ſentētiarꝫ. diſt. j. art. ij. ſi deus nō ꝑ ſeipſum
ſed ꝑ angelum repaſſet naturam humanā corru
ptam: duo incōueniētia ſubſecuta fuiſſent. Pri/
mū qꝫ ſꝫ homo angelo ſalutis ſue debitor eſſet.
Secundum: qꝫ in beatitudine angelo equari nō
poſſet: quod eſt contra illud Matth. xxij. Erūt
ſicut angeli dei in celo. Deniqꝫ q̄cunqꝫ alia pura
creatura reparare potuiſſet: ipi homo debitor ſa
lutis fuiſſet: et diuinum honorem creature exhi/
buiſſet. Concluſum eſt ergo miro diuine ſapien/
tie ordine vt deus fieret homo: et ꝑ illum miſeri/
corditer liberaret̄ homo. O quāta dei pietas: qs
excogitare poſſꝫ miſericordie eius magnitudinē:
vt cum nullo modo liberari poſſet ꝑ aliquā crea
turam homo: ipſe deus pro homine ſeipſum da
ret: et ſatiſfactionem penalem ꝓ culpa hominis
ſubiret tantus rex regum ꝛ dn̄s dominantiuꝫ: ꝓ
tā vili ꝛ miſero puluiſculo. ſ. homine ſeipm̄ mor/
ti ſubijceret vt iſtum in gloriam exaltaret a ſuſpē
dio īferni liberatū. Gratias ergo chariſſimi aga/
mus tante pietati.

Capitulum. III.

Tercio quia concluſum eſt qꝫ deus homo
debet facere hanc ſatiſfactioneꝫ Queſtio
mota eſt: que ꝑſonarū diuinarꝫ deberet
incarnari vt deus homo fieret ꝛ ſatiſfaceret. poſſi
bile nanqꝫ fuit patrem ꝛ filium ꝛ ſpūmſanctum
incarnari: vt dicit magiſter in. iij. diſ. j. quia q̄cqd
poteſt filius: poteſt et pater ꝛ ſpūſſanctus: cum
ſit vna potentia in tribus. Sicut ergo filius po/
tuit incarnari: ita et pater ꝛ ſpiritusſanctus. Sed
per ſapientiā diuinam determinatū eſt qꝫ non cō
ueniret patri ꝓpter ꝓprietatem innaſcibilitatis. nō
em̄ decet vt qui in deitate eſt pater: in humanita/
te ſit filius. Similiter qꝫ nec ꝯueniret ſpiritui ſan
cto incarnari: ne nomē filij in plures ꝑſonas trāſ
ferret̄. Hec beatus Tho. in. iij. diſt. j. Concordat
Richar. ꝛ Bonauen. Concluſum eſt igit̄ qꝫ ſoli
ꝑſone filij conueniret incarnari. et hoc pluribus
rationib⁹ quas ponunt doctores ꝑdicti ibidem
Prima ratio. quia filio conuenit iſte determi/
natus modus originis. ſ. naſci: vt qui in diuini/
tate eſt filius dei patrꝭ: in humanitate ſit fili⁹ vir/
ginis matris. et ſic non eſſent plures filij in trini/
tate. Scda ratio. quia cum filius ſit v̄bum dei
quo omnia creata dixit vel dicit: congruū eſt qꝫ ꝑ
eundem omnia repararet per incarnationē. Ter
tia ratio: quia ille qui faceret hanc ſatiſfactionem
debebat fieri mediator qui reconciliaret hominē
deo. in trinitate aūt ꝑſona media eſt fili⁹. igit̄ ꝛc.
Quarta ratio: quia in incarnatiōe remedium
adhibet̄ peccato primi hoīs qui peccauit con/
tra ſapientiam appetēdo ſcientiā dei. Gen. iij. Sa
piētia aūt filio attribuit̄ in diuinis. igit̄ ꝛc. Plu/
res alias rōnes cauſa breuitatꝭ omitto. Determi
nato igit̄ qꝫ filius deberet incarnari: ait ad patrē
iuxta ſententiā Bonauenture vbi ſ̄. ꝛ dixit illud
Ione. j. Scio inqt qꝫ ꝓpter me venit hec tēpeſtas
quia. ſ. meam ſapientiam appetendo homo ceci/
dit: ideo ecce ego: mitte me in mare. ſ. mortalitatꝭ
et miſerie mundi. Sicqꝫ determinatum eſt ſecun
dū conſilium.

Articulus tertius q̄diu a ꝑncipio mundi de/
buit differri ipſa incarnatio chriſti.

Capitulum. I.

Tertium cõſilium

principale dr retardationis ſiue dila‍tionis. Poſtq̃ eñi decaſum eſt filiũ dei debere incarnari: ortũ eſt ſecũdũ conſiliũ in conſiſtorio trinitatis: quando deberet hoc fieri: aut q̃zdiu a principio mũdi differri poſt hominis pctm̃. vbi et tres q̃ſtiones vertere licebat z deciſe ſunt. ¶ Prima q̃ſtio Utrũ añ peccatũ tpe innocentie dei filius deberet icarnari. Et ecce charitas dei arguebat ſic. Quia opus incarnatiõis fit z pcedit ex maxima charitate: iuxta illud Joh. iij. Sic deus dilexit mundũ vt filiũ ſuũ vnigenitũ daret: vt oĩs qui credit in eũ non pereat ſed habeat vitam eternã. Sed amor reqrit celeritatẽ doni z nõ tm̃modo donũ. g̃ cito. i. in principio mũdi et eius creatiõis deberet dari hoc ſummũ donũ. Sed ad iſtud reſpondit diuina ſapientia dicẽs q̃ amor debet eſſe diſcretioni adiunctus: vt non faciat donũ accelerari anteq̃z expediat ei cui dat. Non aũt expediebat hoc donum generi humano anteq̃z experimento diſceret quantum eo indigebat: vt ſic acceptũ chari9 haberet. Unde determinatũ eſt p diuinam ſapientiã q̃ ante peccatũ tpe vicz innocentie nõ deberet filius dei incarnari: eo q̃ medicina non debet dari niſi infirmis: iuxta illud Matth. ix. Non eſt op9 valentibꝫ medicus: ſed male habentibꝫ. non eñi venit vocare iuſtos: ſed peccatores ad pñiam. Et quia incarnatio dei medicina debet eſſe z eſt cõtra pctm̃. ergo poſt pctm̃ debuit filius dei incarnari. Hec Bonauen. z Richar. de media villa. et cõmunit alij doctores ſuper. iij. ſniarꝫ. diſt. j. Cõcordat Tho. iij. pte. q. j. ar. v.

¶ Capitulum. II.

Secunda q̃ſtio mota eſt Utrũ ſtatĩ poſt culpam cõmiſſam dei filius incarnari deberet. Et mox diuina ſapiẽtia determinauit q̃ non: pluribꝫ rationibꝫ poſitis a doctoribꝫ: precipue ſancto Thoma vbi ſ. ¶ Prima ratio vt pctm̃ innoteſceret. Nã pctm̃ hominis ex ſupbia ortum habuit: et ideo cõueniens erat vt de lege naturali z ſcpta cõuinceret prius: et ſic humiliatus cognoſceret ſe indigere liberatore: cõ pro q̃ nec p legem naturalem nec p legem ſcriptam poſſet liberari. Nimirꝫ ſi poſt caſum ſtatim chr̃s veniſſz: homo putaſſet p legem naturalẽ ſe liberari potuiſſe. Similiter etſi in lege moyſaica veniſſet: per illam legem ſe ſaluatũ putaſſet. et ſic ſupfluuz putaſſet chriſti aduentũ. ¶ Secũda ratio: vt dignitas chriſti clareſceret. Quia eñi chr̃s eſt rex regũ et dñs dñantiũ Apoc. xix. et ideo decuit eum venire vt ſummũ regem: cui9 aduentũ regis ſolitũ eſt vt multi pconizent. multi eum ingredientẽ in aliquã ciuitatẽ vel regnũ precedant: z m̃lti comitent ac ſequant. Sic z de chr̃o ſpũaliter accipiẽdũ deus decreuit vt multi pphete eius aduentũ pconizantes pcedere debeant. iuxta illud glo. ad Gal. iiij. Quanto inq̃t maior iudex veniebat: tanto pconũ multorꝫ ſeries lõgior pcedere debebat. Et etiã q̃ multi ſancti comitari debeant z ſequũtur: iuxta illud Apocal. vij. Poſt hec vidi turbã magnã quã dinumerare nemo poterat ex oĩbus gentibꝫ. Notant dicit: poſt hec. i. poſt ſctõs veteris teſtamenti ſignatos vt ibidẽ patet: ex oĩ tribu filiorꝫ iſrael. ¶ Tertia ratio: vt dñs non tepeſceret ſed in cordibꝫ hoĩm ferueſceret. Nã ſi mox chr̃s poſt hoĩs caſum veniſſet: ipm̃ bñficiũ incarnationis nõ tã gratũ fuiſſet. Et deniq̃z poſtea tã lõgiſſimo ductu tpis ſubſeq̃ntis vſq̃z ad finẽ mundi hoĩes imemores effecti: tãtũ bñficiũ nõ recognouiſſent. ſic q̃z lumẽ fidei z feruor dilectiõis tepuiſſet: iuxta illud Lu. xviij. Cum venerit fili9 hoĩs putas ne inueniet fidem ſup terrã: qđ certe circa finem mũdi erit hoĩbꝫ tepeſcentibꝫ ex tpis longitudine z iniq̃tate creſcente. qđ tanto mag̃ accidiſſet ſi a principio mundi vel citra chr̃s veniſſet. ſ. ex ſubſequentis tpis longitudine.

¶ Capitulum. III.

Tertia queſtio mota eſt Utrũ bonũ eſſet vt deberet differri incarnatio chr̃i vſq̃z ad finem mũdi. Et diuina ſapientia declarauit q̃ non: triplici ratiõe. ¶ Primo rõne iuſticie quia finis mundi eſt tp̃s iudicij z iuſticie. Ps. Cum accepo tẽpus ego iuſticias iudicabo. Incarnatio aũt dei ptinet ad miſcdiam. Uñ ad Titum. iij. Nõ eñi ex opibꝫ iuſticie q̃ fecim9 nos: ſed ſm ſuam miſcdiam ſaluos nos fecit. ¶ Secundo ratione humane malicie. q: in fine mundi tã dei reuerentia q̃z morũ honeſtas et oĩs bonitas extinguet. Matth. xxiiij. Quia abundabit iniquitas: refrigeſcet charitas. ¶ Tertia ratio congruentie. quia cõgruebat q̃ ſicut chr̃s dñs veniebat in mundum vt mediator: ita decentia regia chr̃i requirebat quedam membrorꝫ ſuorꝫ pcedere: q̃dã ſequi. ſicut et in pcedentibus tactũ eſt. pterea pphetauit Abachuch. iij. ca. dicens. In medio annorum notũ facies illud. ſ. opus noſtre redemptionis humane. Hec ſm Petrũ aureoli: nec nõ et Raynerium in ſumma ſua. z cõmunit doctores alios.

¶ Concluſio huius conſilij.

Itaq̃z concluſum eſt p ſapientiã diuinam q̃ ſumma cõgruẽtia deberet fieri hec incarnatio diuina: hoc eſt tpis plenitudine q̃ facta eſt. ſ. vergẽte mundi veſpe vti ſponſus de thalamo egredere chr̃s honeſtiſſima virgis marie clauſula: put canit eccleſia. Et vt hec congruentia magis clareſcat Nota q̃ ſm numerũ duodecim ſtellarũ q̃s deſcribit Johes in Apoc. ca. xij. in corona capitis beate Marie v̄ginis di. Mulier amicta ſole: et luna ſub pedibꝫ eius: z in capite eius corona duodecim ſtellarꝫ. Diuina ſapientia circa hoc determinauit duodecim congruentias q̃bꝫ veluti du

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

odecim ſtellis radiat myſterium diuine incarnationis ex Maria virgine: atq̄ noſtre reꝑationis per chriſtum facte. Nimirū diuia incarnatio ex Maria virgine ꝑcipue duodecim myſterijs circūdata decorat̄ pro noſtra reꝑatiōe. et cuilibet myſterio certa cōgruentia coaptat̄: que ſeriatim h̄ ſubſcribunt̄ ſm condecentiā tp̄is: anni: menſis: diei: et hore. vt patet intuenti. ¶ Prima congruentia diuinalis incarnationis pro myſterio ipſo. quia ſicut primus homo fuit conditus ſexta reuolutione diurnali a ꝑncipio creationis mūdi. i. ſexto die ad complementū totius mundi Gen. j. ita ſecundus Adam chriſtus ſexta etate ⁊ ſexto millenario mūdi (ſm Oroſiū ⁊ cōmuniter doctores) currente: debuit homo fieri deus verus ad tot9 creature ꝑfectionē. Hec Bonauē. ſup. iij. ¶ Secunda cōgruentia filialis imaginatiōis. q̄a ſicut deus pater ſexta reuolutione. i. ſexta feria dixit et voluit. Faciamus inquit hoīem ad imaginē ⁊ ſimilitudinē noſtrā. ita etiam feria ſexta ſexte etat̄ et reuolutionis mundi ipſa ꝑſona filij dei patris id eſt chr̄s q̄ eſt imago patris ⁊ figura ſubſtātie eius: dicente ap̄lo ad Heb. j. debuit homis formā in incarnatione ex ꝟgine (iubente deo patre) ſuſcip̄e: que q̄dem ad imaginē dei facta ē Gen. j. ¶ Tertia congruentia mundialis reꝑatiōis. ſ. ꝑ chriſti aduentū: quod declarat̄ ſic. Nam de tempore quo creatus eſt mūdus tres ſunt poſitiones ſiue opiniones. Prima ē rabbi Elieſer ⁊ ſuorū ſequaciū dicentiū ꝙ mūdus fact9 eſt in menſe ſeptēbris quando fruct9 ſunt in arborib9 maturi ⁊ habentes ſemia in ſeipſis. Propter quod ſcribit̄ Gen. j. Et ꝓtulit terra herbam virentem et facientē ſemē. Et hec opinio cōmuni9 tenet̄ ab hebreis: vt dicit Nicola9 de Lyra ſup Gen. ¶ Secūda eſt opinio rabbi Joſue ⁊ ſuoꝝ ſeq̄ciū dicētium ꝙ mundus factus eſt in menſe martij: q̄n terra incipit germinare herbas. Unde ⁊ Exo. xij. dixit dn̄s. Menſis iſte. i. martius: vobis ꝑncipium menſiū primus erit in mēſib9 anni. Licet aūt Nicolaus de Lyra videat̄ declinare ad ꝑmā opinionem: tamen libro de q̄ſtionib9 noui ⁊ veteris teſtamenti dicit cum ſecunda. et Franciſc9 Maro. hanc ſecūdā opinionem approbat ex eo ꝙ ſol in martio intrat primū ſignum celi. i. arietē: et ibi incipit curſum ſuum. Unde videtur ꝙ in principio creationis mundi ſol creatus ſit in ſigno arietis: et ꝑ conſequens mūdus in martio eſt creatus. ¶ Tertia poſitio de die quam oēs cōiter doctores approbant et ſacra ſcriptura ꝙ vic3 mundus cepit creari die dn̄ico. ¶ Tunc ad ꝓpoſitum redeuntes: patet quia hec omnia cōgruūt reparationis myſterio. vt ſicut mundus creatus eſt ſm primam opinionē in ſeptēbri: ita exordium reparationis noſtre in menſe ſeptēbri cepit: quo. ſ. menſe beata Maria filium dei cōceptura eſt nata in mundū. Et ſicut ſm opinione3 ſecundā mūdus creatus eſt in martio: ita in eo menſe chriſtus deus eſt conceptus ⁊ paſſus: atq̄ ſic mūdus reparatus. Deniq̄ ſicut dominica die mundus cepit creari: ſic dominica die chriſtus naſcens: et ipſa die a mortuis reſurgēs: atq̄ de celo ipſa die. ſ. dominica ad iudiciū venturus: mundū reparauit. ¶ Quarta congruentia angelicalis nunciatiōis q2 ſicut in caſu hominis angelus malus Euam virginem alloquendo ad conſenſum culpe induxit: et ſic hominē occidit feria ſexta: Ita feria ſexta bonus angelus Gabriel ꝟgine3 Mariam ſalutauit et ad conſentiendū deo induxit: que virgo caput ſerpentis cōtriuit. ¶ Quinta congruentia virginalis fecundatiōis. quia ſicut ſexta feria ꝑmus Adam de terra virginea (que erat terra bn̄dicta a deo: necdum maledictionē ex peccato incurrerat) eſt creatus ⁊ formatus: atq̄ in paradiſo amenitatis locat9. ita feria ſexta ſecūdus Adā chriſtus de benedicta carne virginis Marie formatus: in paradiſo vteri virginalis collocat9 eſt. ¶ Sexta congruentia exordialis ſaluatiōis. q̄a ſicut damnatio hominis feria ſexta exordiū ſumpſit a femina formata eo die de latere viri dormientis: ita ſaluatio homis feria ſexta a femia Maria conſentiente et concipiente chriſtum: habuit exordium. et viro chriſto dormiente in cruce feria ſexta ipſa femina Maria compatiēdo ad latus ſub cruce ſtetit: et ſic ſalus mundi eſt ꝑfecta. ¶ Septima congruentia ligni crucis ſuſpenſionis. quia feria ſexta: hora ſexta Adam fructum ligni decerpſit: ideo feria ſexta: hora ſexta fructus vteri virginalis in ligno ſuſpendi debuit: vt qui in ligno vicerat: in ligno vinceret̄. ¶ Octaua manualis extenſionis. quia ſicut homo ſexta feria: horaq̄ illius diei ſexta manus ſuas ad rapina3 latrocinij inique extendit ad lignum vetitum: ita chriſtus eadem hora inter latrones in crucis ligno manus extendit. ¶ Nona penalis mortis. quia Adam mortem incurrens ex peccato: indamatur hora nona ferie ſexte a deo dicente. Adam vbi es: dum deambularet dn̄s in ꝑadiſo ad auram poſt meridiem Gen. iij. Ex quo accipit̄ ſm Franciſcum Maronis ꝙ hoc fecit circa horam diei nonam: ita chriſtus in cruce p̄e dolore clamando hora nona mortuus eſt. ¶ Decima congruentia totalis expenſionis ſiue expoſitionis. quia ſicut feria ſexta circa horam ſextam et nonā quādo nec penitere voluit Adam ſe tradidit cu3 tota ſua poſteritate in mortem ⁊ captiuitatem diabolo: ita eadem feria ſexta ⁊ horis dictis chriſt9 ſe totum expendit et expoſuit pro noſtra redemptione. quia pro nobis effudit totum ſanguine3 etiam cordis: et corpus totaliter expoſuit penis atq̄ anima3 tradidit. ¶ Undecima congruentia carceralis vel infernalis viſitationis. quia ſicut hora nona ferie ſexte homo eiectus eſt de paradiſo et infernali carceri omnino deputatus pro ſcelere: ita chriſtus hora nona expirando: mox ad carcerem infernalem deſcendit: ſanctos patres

viſitando: et diuine viſionis ſue paradiſum eis
patefecit. Duodecima cōgruentia celeſtis redu
ctionis. q2 ſicut hō ꝑadiſuz terreſtrē ꝛ celeſtē ami
ſit: et hora nona in exulatū hu9 miſerie eſt emiſ/
ſus de ꝑadiſo: ita chriſtus hora nona aſcendit et
hoīem in celeſtē patriaz reduxit. O igit᷑ magne et
admirabilis de9. o p̄r miſcḋiaꝝ q̄ȝ miro ordīe ſa/
pientie ꝛ miſerationis nos redemiſti. O amoro/
ſe Jeſu quantū nos dilexiſti cū te ꝓ nobis tāmi/
ſericorditer expoſuiſti. Tibi dn̄e laus ꝛ gratiarū
actio in ſecula ſeculoꝝ. Amen.

Secunda pars primi libri de ſanctoꝝ patruz
deſiderio ꝛ exoratione pro incarnatione chr̄i: ſub
ꝓceſſu hiſtorico et deuoto.

Oſtēde nobis do

mine miſcḋiam tuā: et ſalutare tuū da
nobis. p̄ſ. lxxxiiij. ſcribit᷑ in ꝑſona gene
ris humani diuinā incarnatōēz efflagitātꝫ. Hu/
manū ſiq̄dem genus peccato parentis primi da
mnatū: multis malis erat addictuz. quia erat ca
ptiuatū ꝛ carceri infernali deputatum. Item erat
in huius mundi exilio inenarrabilibꝫ mulcꝫ mi/
ſerijs relegatū ꝛ a patria celeſti excluſum. et quia
nouerat q2 nō niſi ꝑ dei filiū qui eſſet infiniti me/
riti poſſet liberari: ꝑut id ſpūſſanctus ꝑ ora oīm
ꝓphetarū et ꝑ figuras patribꝫ factas edocuerat.
idcirco ſancti patres in ꝑſona totius generis hu
mani in limbo clamabant deſiderātes erui: et di
cebant. Oſtende nobis dn̄e miſcḋiam tuā. ſ. nos
redimendo: et ſalutare tuum. i. chriſtum ſaluato
rem da nobis. Unde de hoc patruz ſanctoꝝ deſi
derio et oratione in p̄ſenti ꝑte agendo: tria myſte
ria notabimus.

Primū myſteriū dicit᷑ exorationis.
Secundū myſteriū determinatiōis.
Tertiū myſteriū electionis.

Articulus p̄mus ꝑ modū deuote hiſtorice cō
templationis: q̄liter ſancti patres in limbo deuz
exorauerūt ꝓ liberatione ꝑ filium dei.

Capitulum. I.

Primum myſteri

um dr̄ exoratiōis. Circa qḋ ſcḋm deuo/
tos contemplari poſſum9 ꝓut hūane
imaginatiōis exigit modus: q2 cū ſancti patres
tenerent᷑ capti in limbo: diabolus ſuꝑ eos tanq̄ȝ
ſuꝑ ſeruos volebat dn̄ari: iuxta illud. ij. Pet. ij.
A q̄ quis ſuꝑatus eſt: eius ꝛ ſeruus eſt. Noue/
rat tamen q2 ſacra ſcriptura ꝓnunciante: ſcti pa/
tres ſperabant chr̄m venturꝫ deū in carnē ꝛ paſ/
ſurū ꝓ redemptiōe generꝭ humani. ſed nō aduer
tens diuinū cōſiliū: putabat q2 deus pati nō de/
buit: et hō ſatiſfacere purus nō valet ſoluēdo da
mna fraudis cōmiſſe. ideo in ſuꝑbia creſcēs dia/
bolus deridebat ſctōs patres in limbo: dicēs il/
lud. j. Reg. xvij. Eligite ex vobis virū q̄ deſcēdat
mecū ad certamē: veniat ꝛ liberet vos. Et expro/
brando di. illud Malach. iij. Van9 eſt ōis q̄ ſer
uit deo: et q̄d emolimentū q2 ſeruiuiſtis ei. Unḋ
ſancti lamentātes di. Thren. iiij. Pupilli facti ſu
mus: ſerui dn̄ati ſunt noſtri ꝛ n̄ fuit q̄ redimeret:
defecit gaudiū noſtrū: cecidit corona capitis nr̄i:
ve nobis q2 peccauimus. Tunc interea Adā pa
ter generis humani conſolabat᷑ eos di. Nunq̄d
in eternū ꝓijciet deus aut abſcidet miſerationes
ſuas a generatione in generationē: Nunc ḡ acce/
dam ad dn̄m ꝛ exorabo. Et dixerūt. Bonus eſt
ſermo quē locut9 es. iij. Reg. ij. Intrans ḡ Adā
in ſpū coraz maieſtate dei ꝛ ꝓcidēs dixit illō Job
x. Man9 tue dn̄e fecerūt me ꝛ plaſmauerunt me
totū ꝛc. Et deus ait illud Pſ. O Adā: exiſtima/
ſti inique q2 ero tui ſimilis. ſ. qn̄ cōcupiuiſti ſili/
tudinē meā: arguā te ꝛ ſtatuā ꝯtra faciē tuā. Tūc
Adam ꝑterritus ait intra ſe illō Pſ. Obmutui
et ſilui a bonis: ꝛ dolor meus renouat9 eſt. Acce
ptaqꝫ fiducia ꝛ viribus reſumptis ait illud ſcri/
ptū. iiij. Reg. vi. Cōfundor faciē meā leuare in ce
lum p̄ magnitudīe iniq̄tatꝭ mee: tū miſerere mei
de9 (vt ſcp̄tū eſt ꝑ Pſ.) ſcḋm magnā miſcḋiam tu/
am. Et ſcḋm m̄ltitudinē miſerationū tuaꝝ dele ini
q̄tatē meā. In te dn̄e ſꝑaui nō cōfundar in eternū:
in iuſticia tua libera me. Inclina aurē tuā: accele
ra vt eruas me. ſ. cū omni poſteritate mea. Tūc
aſtās dei iuſticia ait. Quid tu Adam loq̄ris: di.
dn̄o. In iuſticia tua libera me. Nōne decretū eſt
iuſticie diuine vt deleant᷑ pctōres de libro viuen/
tiū: ꝛ cū iuſtis nō ſcribant᷑: teſte Pſ. Et iterū. Cō
uertant᷑ pctōres in infernū: oēs gētes q̄ obliuiſcū
tur deum. Tu ḡ cū pctōr ſis: ḡ iuſte derelinqueris
in inferno cū oī tua poſteritate a q̄ pctm̄ ꝯtractū
eſt. Territ9 Adā fugit a facie dn̄i: ꝛ lachrymabilr̄
cepit dicere illō Thre. j. Ego plorās ꝛ ocul9 me9
deducēs aquā: q2 facti ſunt filij mei ꝑditi. Item
illud Pſ. Heu mihi q2 incolat9 meus ꝓlōgat9
eſt ꝛc. Tūc oēs ceperūt planctū magnū: ōis ma/
rit9 ſumpſit lamētū di. illud Thren. ij. Quō pie/
cit dn̄s de celo inclytā iſrael: ꝛ nō eſt recordat9 ſca
belli pedū ſuoꝝ. Repulit dn̄s altare ſuū ꝛ tradi
dit nos in manus inimici.

Capitulum. II.

Cum igit᷑ ꝑſeuerarent gemitibꝫ: dixit inter
eos Dauid. Uſqꝫ quo lugetis. Cōgrega/
te ſanctos qui ordinauerunt teſtamentū
eius ſuper ſacrificia: ſuauis eīm dn̄s ꝛ miſeratio
nes eius ſuꝑ omnia opera eius. His verbis cō
fortati collegerunt conciliuz vt de pace acq̄renda
legationē dirigerent deo ſuo. et elegerunt q̄tuor
viros magne ſanctitatis vicꝫ Eſaiam: Hieremiā
Job ꝛ Dauid. ꝛ dixerunt. Iſti ſunt viri ſancti q̄s
elegit dominus in charitate non ficta. Nam Eſa
ias futura rerum in chriſto et eccl'ia p̄uidit domi
no reuelante. Hieremias ſanctificat9 fuit in vte/
ro matrꝭ. Job erat vir ſimplex: cui ſilꝭ i terra nō

inuenit deus Job.j. Dauid vo teſtimonium ha
buit: dicēte Samuele. Queſiuit ſibi dn̄s virum
id eſt Dauid: iuxta cor ſuum.j. Reg.xiij. Dixerūt
igit̄. Pergaſ ad dn̄m orātes ꝓ ſalute oim̄. Et ſle
tes aiebant. Exaudiat dn̄s oratōes veſtras ꝛ re/
conciliet̄ vobis: nec vos deſerat in tp̄e malo. De⁹
miſereat̄ noſtri ꝛ bn̄dicat nobis: illuminet vultū
ſuū ſup nos ꝛ miſereat̄ noſtri. His dicti: ꝑrexit
Primo Eſaias dicēs illud ca.lxiiij. Utinam di/
rumpes dn̄e celos ꝛ deſcēderes: vt notum fieret
nomen tuum inimicis tuis. Ecce tu iratus es q᷑
peccauim⁹. ꝛ nūc dn̄e pater noſter es: nos vo lu
tū ꝛ opa manuū tuaꝝ oēs nos: ne iraſcaris dn̄e
ꝛ ne vltra memineris iniq̄tatis nr̄e Hec ibi. Tūc de⁹
pater hoc audito reſpexit ad iuſticiam. Et illa ait.
Scptū eſt ꝑ iſtum Eſaiam ca.lxv. Recede a me:
nō appropinq̄s mihi q᷑ imūdus es. Ecce ſcptū
eſt corā me: reddā ꝛ retribuā in ſinū coꝝ iniq̄ta/
tes patrū veſtrorū. Hec ibi. Tertius Eſaias et
ad ſuos reuerſus cum lachrymis ait illō ca.lvij.
Plangite ſup regionē deſiderabilē: q᷑ nō eſt pax
impijs dicit dn̄s. ¶ Scdō ꝑrexit Hieremias lo/
quēs cum plāctu ait illud Thren̄.vlt̄. Recorda/
re dn̄e q̄d acciderit nob̄: intuere ꝛ reſpice oppro/
briū noſtrū: patres noſtri peccauerūt ꝛ nos iniq̄
tates coꝝ portauim⁹: ve nobis q᷑ peccauimus.
Quare in ꝑpetuū obliuiſceris noſtri: derelinq̄s
nos in longitudinē dieꝝ. Conuerte nos dn̄e ad
te: innoua dies noſtros ſicut a ꝓncipio. Hec ibi
Tūc iuſticia deo iubente ait illud Hiere.xj. Tu
ergo noli orare ꝓ populo iſto q̄a non exaudiā in
tp̄e clamoris coꝝ ad me: et in tp̄e afflictiōis eorū
Et addidit. Hōne ca.xv. ꝑ te ſcptum eſt. Si ſtete
rint Moyſes ꝛ Samuel corā me: nō eſt anima
mea ad ppl̄m iſtū. Eiice eos a facie mea. Terti⁹
Hieremias ꝛ ad ſuos reuerſus ait illō Thren̄.
ij. Deduc.ſ. turba electoꝝ q̄ſi torrētes lachrymas
ꝑ diem ꝛ noctē: et nō taceat pupilla oculi tui. Et
infra. Ego vir videns paupertatē meā in ira in/
dignationis eius: me minauit ꝛ adduxit in tene
bras ꝛ non in lucem. ¶ Tertio ꝑrexit Job ꝛ lo
quens in amaritudine cordis ſui dixit illō ca.vj.
Quis det vt veniat petitio mea: et qō expecto tri/
buat mihi deus. Et iterū. Parce mihi dn̄e: nihil
enī ſunt dies mei. vſq̄ q̄ nō parcis mihi nec dimit/
tis me vt glutiā ſaliuā meā: peccaui. Quid faciā
tibi o cuſtos hoim̄: q̄re me poſuiſti cōtrariū tibi
et fact⁹ ſum mihimetipſi grauis. Cur n̄ tollis pec
catū meū: et q̄re nō aufers iniq̄tatē meā ꝛc̄. Tūc
dn̄s ait illud ca.xxxviij. Quis eſt iſte inuoluens
ſententias ſermonibꝫ imꝑitis ꝛ ad dep̄candū cō
poſitis: Nunquid tu irritū facies iudiciū meū vt
tu iuſtificeris: Quis enī reſiſtere pōt vultui meo:
Quis dedit mihi ante ꝛ reddam ei: Reſumptis
Job viribꝫ: vt ſermone molli frangeret iram dei
dixit illud.xlij.ca. Scio q᷑ oīa potes ꝛ nulla te la
tet cogitatio. Idcirco me rep̄hendo ꝛ ago pn̄iam
in cinere. Et iteꝝ ca.vj. Ueruntamē ad oipotentē
loquar ꝛ vias meas in conſpectu eius arguam:
ꝛ ipſe erit ſaluator meus. Et addidit illud ca.xiij
Cur faciē tuā abſcōdis ꝛ arbitraris me inimicū
tuū: Cōtra foliū qō vēto rapit̄ oſtendis potētiā
tuā: et ſtipulā ſiccā ꝑſequeris. Scribis enī cōtra
me amaritudines ꝛ cōſumere me vis pctīs ado/
leſcentie mee. Tunc iuſticia ait illud ca.viij. Uſq̄
quo loq̄ris talia. Nunq̄d deus ſupplātat iudici/
um ꝛ oipotēs ſubuertit qō iuſtū ē: et q̄d ꝓdeſt
deo ſi iuſtus fueris: aut quid ei cōferes ſi imacu/
lata fuerit vita tua: Scriptum eſt ꝑ te ca.xxxviij.
Oia q̄ ſub celo ſunt mea ſunt: nō parcā vbis po
tentibꝫ ꝛ ad dep̄candū compoſitis. Terti⁹ Job
fugit ad ſuos cum lachrymis di. Pereat dies in
qua natus ſum: ꝛ nox in qua dictum eſt: Conce
ptus eſt homo: quare data eſt miſero lux ꝛ vita
his qui in amaritudine anie ſunt. Tunc oēs ce/
perunt plangere: dicentes illud Thren̄.ij. Heu
q᷑ fact⁹ eſt dn̄s velut inimicus: p̄cipitauit iſrael.
Et infra ca.iij. In tenebroſis collocauit nos q̄ſi
mortuos ſempiternos: et cum clamarem⁹ exclu/
ſit orationē noſtram. Et iterum eodem capitulo.
Nos inique egimus domine ꝛ ad iracundiam
ꝓuocauimus te. Idcirco inexorabilis es: ꝑcuſſi/
ſti: nec ꝑpepciſti. vide dn̄e q̄m aperuerūt ſup nos
os ſuū oēs inimici.

Capitulum. III.

Itaq̄ in luctu ꝛ gemitibus deſolati dixe
runt alter ad alterū. Quid amplius facie/
mus: Quidā dicebant. Nō eſt amplius
opus vt ad dn̄m mittam⁹: quoniā cōpleuit do/
minus furorē ſuū: effudit irā indignationis ſue:
non addet vt reſpiciat nos Thren̄.iiij.ca. Hiere/
mias vo inter eos loquēs dixit illud Thren̄.iij.
Ne taceam⁹ eoꝝ non eſſet requies donec reſpici
at ꝛ videat de⁹ de celis. Et iterū. Per me inq̄t ſcri
ptum eſt eodem caplo. Inundauerunt aque ſu/
per caput meum: dixi perij. ſed inuocaui nomen
tuum domine de lacu nouiſſimo: vocem meam
audiſti: auertiſti aurem tuam a ſingultu meo et
clamoribus. Hec ibi. Tunc et Dauid ꝓpha ait
Clamorem pauperum exaudiet dominus: imo
confidite ſcientes pro certo quia iurauit domi/
nus Dauid veritatem et non fruſtrabitur eum:
de fructu ventris tui ponam ſuper ſedem tuam.
Dixerunt igit̄ ad eum omnes. Perge ergo ꝛ tu
ad dominum ꝛ deprecare pro nobis. Nunc au/
tem ꝛ nos clamemus in celum ꝛ miſerebitur no
ſtri deus noſter: et memor erit teſtamenti patruꝫ
noſtrorū.j. Machab.iiij. Tunc Dauid cepit in
celum aſcendere in ſpiritu et dicere. Aperite mihi
portas iuſticie ꝛ ingreſſus in eas cōfitebor do/
mino. Michael autem archangelus ait ad e/
um. Reuela domino per me viam tuam et da/
bit tibi petitiones cordis tui. Reſpondit Da/
uid. Eructauit cor meum verbum bonum: dico
ego opera mea regi. Dixit Michael. Uide ne di
utius graues regem ſermone prolixo. Tu enim

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſcis quia vir linguoſus non dirigetur in terra hac.
Reſpondit Dauid. Lingua mea calamus ſcri-
be velociter ſcribentis. ¶ Tunc angeli charitate p̄
uenti ibant ad dñm dicētes. Memento dñe Da-
uid ⁊ oīs māſuetudinis eiꝰ. Et ait dñs. Inueni
Dauid ſeruū meū: oleo ſctō meo vnxi eū. Et veri-
tas mea et miſericordia mea cum ipſo: ⁊ in noīe
meo exaltabitur cornu eiꝰ. Dixit ꝗ Dauid ad Mi-
chaelem. Quis deducet me in ciuitatē munitam
Introducetꝰ quoqꝫ ꝑ angelū ⁊ tranſiēs de hierar-
chia in hierarchiā: de ordine in ordinē: aſpiciens
loci amenitatē ait. Quā dilecta tabnacula tua do-
mine v̄tutū: cōcupiuit ⁊ defecit aīa mea in atria
dñi. Beati q̄ habitant in domo tua dñe: in ſecu-
la ſeculoꝝ laudabūt te. Tūc ꝑueniens ad thro-
num dei vbi ſancta trinitas reſidet: pſtratꝰ humi-
liter adorauit dicens. Bñdicat nos deus deꝰ nr̄
bñdicat nos deus: et metuant eum oēs fines ter-
re. Dixit aūt dñs. Quid vis vt faciam tibi: At il-
le. Ubi ſūt miſericordie tue dñe ſicut iuraſti Da-
uid in veritate tua: Tu dixiſti. Clamabit ad me
⁊ ego exaudiā illum: eripiā eum ⁊ glorificabo eū
Lōgitudine dieꝝ replebo eū: et oſtendā illi ſalu-
tare meū. Ad te ergo dñe clamabo deꝰ meus ne ſile-
as a me. Exurge quare obdormis dñe exurge ne
repellas in finē: q̄re faciem tuam auertis: obliui-
ſceris tribulationis noſtre. Educ de carcere ani-
mas noſtras: vt cōfiteamur nomī tuo dñe. Tūc
deo iubente dixit iuſticia. Nōne ꝑ te ſcp̄tū ē. Iu-
ſtus dñs ⁊ iuſticiā dilexit: equitatem vidit vultꝰ
eius. Iuſticie lex dat vt peccatores cōuertantur in
infernū ⁊c̄. At Dauid. Tace tu nunc iuſticia: nec
mihi moleſta ſis: q̄m ſcp̄tum eſt. Miſerationes
dñi ſuꝑ oīa oꝑa eius. Uñ reſumptis viribꝰ Da-
uid ait dño. Iuſtus q̄dem es dñe: ⁊ rectum iudi-
cium tuū: fac tamē cum ſeruo tuo ſcḋm miſcḋiam
tuam. Remiſcere miſerationū tuaꝝ dñe: memor
eſto cōgregationis tue dñe quā poſſediſti ab ini-
tio. Fiat miſericordia tua dñe ſuper nos: quēad-
modū ſperauimꝰ in te. Tunc et oēs ſancti p̄res
clamātes dixerūt. Ne remiſcaris dñe delicta no-
ſtra vel parētū noſtroꝝ: neqꝫ vindictā ſumas de
peccatis noſtris. Tob. iij. Ut q̄d dñe repuliſti in fi-
nem: iratus eſt furor tuus ſuꝑ oues paſcue tue.
Oſtēde nobis dñe miſcḋiam tuam ⁊c̄. Itaqꝫ mi-
ſericordia cōpatiens generi humano dixit ad do-
minū. Tu exurgēs dñe miſereberis ſion. quia tē-
pus miſerēdi eiꝰ q̄r venit tp̄s. Nōne tibi dñe ꝓpri-
um eſt miſereri: magiſqꝫ tue bonitati cōuenit ſcḋm
miſcḋiam agere q̄ꝫ ſcḋm merā iuſticiā. Audiēs Da-
uid miſcḋiam loq̄ ꝓ ſe: grās agēs dixit. Miſeri-
cordias dñi in eternum cantabo. Sed ⁊ genus
humanū audiens ꝓ ſe eſſe miſcḋiam: cepit forti-
ter clamare. O dei miſericordia. o dei imenſa pie-
tas. o dei bonitas. Miſerere noſtri dñe miſerere
noſtri. Fiat miſcḋia tua dñe ſuꝑ nos ⁊c̄. Exurge
dñe adiuua nos: ⁊ libera nos ꝓpter nomē tuum
Placatus itaqꝫ deꝰ dixit ad Dauid. Uade q̄a vi-
ſitabo vos ⁊ ſuſcitabo ſuꝑ vos v̄bum meū bo-
num vt reducam vos Hiere. xxix. Proſtratꝰ Da-
uid ⁊ gratias āgens dixit Confitebor tibi dñe in
toto corde meo. Narrabo oīa mirabilia tua: leta-
bor ⁊ exultabo in te: pſallā nomini tuo altiſſime.
Narrabo nomē tuuꝫ fratribꝰ meis: in medio iu-
ſtoruꝫ laudabo te. Reuerſuſqꝫ Dauid ad ſuos
ait cum gaudio. Qui timetis deū laudate eū: vni-
uerſum ſemē Iacob glorificate eum. Q̄m nō ſpre-
uit neqꝫ deſpexit dep̄catione pauꝑis ⁊c̄. Intellexi
a dño q̄m in eternū ſeruabo Dauid miſericordi-
am meā: et teſtamentū meū fidele ipſi. Tunc oēs
ſancti patres leti effecti: deo gratias reddiderūt
eum laudātes ⁊ dicentes. Bñdictus es dñe deꝰ
patrū noſtroꝝ. Bñdictꝰ es dñe q̄ intueris abyſſos.
Bñdictꝰ es ſuꝑ thronū maieſtatis: et laudabilis
et glorioſus in ſecula.

¶ Articulus. II. ꝑ modū hiſtorie: qualiter deter-
minatum eſt ꝑ diuinam ſapientiā vt hō redimatur
Ubi primo ponitur allegatio miſcḋie. ſcḋo oppoſi-
tio iuſticie. tertio determinatio ſapientie.

¶ Capitulum. I.

Secundū myſteri-
um dicitur determīatio hōis. Grādis nēꝑ
pe queſtio orta eſt inter dei miſericor-
diam et iuſticiam ac veritatem de homis libera-
tione: que quidem ꝑ filium dei. ſ. ſapientiam hoc
modo determinata eſt. Et hanc imaginationem
ponit beatus Bern. ſuꝑ Miſſus eſt. ¶ Circa hec
aūt tria contemplemur. Primo miſcḋie allega-
tionem et probationem. Nam miſericordia dice-
bat. Pium eſt homini miſero per ſe ſurgere non
valenti miſereri. Et hoc probat pluribꝰ modis et
rationibus.

¶ Primo ex lege diuina.
Secundo ex lege canonica.
¶ Tertio ex lege p̄bica.
Quarto ex lege ciuilica.

Prima rō accipitur ex lege diuīa: q̄m ſcp̄tum eſt ꝑ
ꝓphām. Miſcḋia dñi ab eterno vſqꝫ in eternum
ſuꝑ timētes eū. Et iteꝝ. Nunq̄d obliuiſcetur miſe-
reri deus: aut cōtinebit in ira ſua miſcḋiam ſuā:
igitur ⁊c̄. Et cōfirmabat ſic. Indecēs eſt ⁊ oīno illi-
citū deuꝫ ſumme miſericordē (ſicut oīs lex diuia
et ꝓphete clamant) ſummā miſcḋiam nō oſtende-
re. Suauis eñ dñs vniuerſis: ⁊ miſeratiōes eiꝰ
ſuꝑ oīa oꝑa eius. ergo inq̄t. Tu deus hoc ſuꝑ oīa
miſericordiſſimū opus facere debes: teipm pro
redemptione hoīs exhibendo. ¶ Scḋo ꝓbabat
rōne ſupra ex lege canonica. q̄r q̄ḋ ſemel placuit
amplius diſplicere non pōt. extra de reg. iu. li. vj.
Deo aūt placuit hoīem creaſſe ad hunc finē. ſ. ad
btitudinē. ergo reduci debet ⁊ repari ad eandem
miſericorditer poſt lapſum. Itē odia ſunt reſtri-
genda: fauores ampliandi: vt dicitur ibidem. ſ.
de regu. iuris. li. vj. et de peni. diſt. j. Pene. Odioſ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſum aũt fuit pctm̃ Ade τ meruit penam: ideo cõ
gruũ eſt o dñe deus vt ſm tuã miſcðiam ampli
es ei feruorẽ clementie τ miſeratõis tue: indulgẽ
do eius pctõ. ¶ Tertio ꝓbat rõne ſumpta ex lege
phica. q2 vnicuiqꝫ rei cõueniẽs eſt illud qð cõpe-
tit ſibi ſm ſuã ꝓprietatẽ naturalẽ: vt dicit Ariſt. et
Porphiri9 li. de vli. Propriũ inqt eſt qð vni ſo
li τ ſemꝑ cõuenit: vt homi ridere vel rõcinari τc̃.
Sed deo ꝓpriũ eſt miſereri: vt canit eccl'ia. Deus
cuius ꝓpriũ eſt miſereri. g̃ τc̃. Et hoc cõfirmat̃ ꝑ
exempla naturalia. q2 pietas τ miſericordia ꝓpa
eſt nobilib9 τ magnanimis animalib9. Nobilis
eñ ira leonis parcere ꝓſtratis. Sed τ vrſus ani
mal iracundiſſimũ τ aper ferociſſim9 parcere no
runt ꝓſtratis. idcirco conueniens eſt vt de9 miſe-
reat̃ homini ꝓſtrato ꝑ pnĩe humilitatẽ. ¶ Quar-
to ex lege ciuilica. q2 dolus alicuius nõ debet ſi-
bi patrocinari vt exinde pmiũ vl' lucrũ aſſequat̃.
ff. de dolo ma. l. ne ex dolo ſuo lucret̃. Nec debet
qs cõſeq emolimentũ de mendacio ſuo. vt. ff. de
natalib9 reſtituendis. l. j. Sed q2 ſerpens fraude
Adã τ Euã decepit vt in ſeruitutẽ et captiuitatẽ
eos redigeret: ideo maleficia ſerpẽtis lucrũ τ emo
limentũ habere non debent: vinculis ſuis ſp̃ ho
mines detinendo. Item deceptis τ non decipiẽ-
tibus iura ſubueniũt. ff. ad velleianũ. l. ij. Verba
Et. ff. de in integrũ reſtit̃. §. finali. Debet g̃ ius di
uinũ ſubuenire decepto homi τc̃.

¶ Capitulum. II.

Secundo circa hanc q̃ſtionis deciſionem
cõtemplemur veritatis τ iuſticie opinio-
nẽ. Cũ eñ talib9 rõnib9 miſericordia icli-
naret deũ patrẽ ad miſerandũ τ redimendũ ho-
minẽ: Vitas obſtabat di. O miſcðia q̃d tu loq̃ris:
nunq̃d vis me ꝑire: tu eñ dñe deus cum ſis de
us et nõ mentiaris. Nam ſcp̃tum eſt. Veritas dñi
manet i eternũ: ꝑ Pſ. Sed tu dixiſti hoi. Qua-
cunqꝫ hora comederitis: morte moriemi Geñ. ij.
ergo oportet ꝙ iſta ſnĩa tua ſtet fixa in veritate: τ
ſic hõ in morte maneat. Ad hec Miſericordia re
ſpondens ait. Nõne vbi ſcriptũ eſt: Veritas dñi
manet in eternũ: imediate p̃miſſum eſt. Qm̃ con
firmata eſt ſuꝑ nos miſcðia tua. Facienda eſt g̃
hec miſcðia homi vt liberet̃ ꝓpter me: ne forte ipe
deus videat̃ eſſe imiſericors. ſed τ tu veritas de-
bes mihi cõſentire in hoc. Ne aũt obſtet veritas
illius ſententie quam allegaſti. ſ. Quacunqꝫ ho-
ra comederitis: morte moriemini. fiat hoc modo:
vt hõ et moriat̃ τ q̃dãmodo nõ moriat̃ ꝓpter me
Moriat̃ q̃dem corꝑaliter: cuius q̃dẽ mortis ne-
ceſſitatẽ incurrit ꝑ illam ſnĩam. ſed nõ moriatur
morte eterna. In hoc eñ mihi conſentire debes:
qm̃ ſcriptũ eſt. Nunq̃d in eternũ ꝓijciet de9 aut i
finem miſericordiã ſuã abſcidet a generatione in
generationẽ τc̃. Ait veritas. Vere tibi nõ cõſenti-
re aſperum eſt τ crudele iudico: qm̃ ſcp̃tum eſt. j.
Cor. xiiij. Nõ eſt diſſenſionis deus ſed pacis. Vi-
deat g̃ miſereri homi hoc mõ q̃ nõ derogat̃ veri-
tati. ¶ Juſticia hoc videns veritatẽ conſenſiſſe: ait
ad eas. Quid facitis o miſericordia τ veritas: nũ-
quid deus ſubuertit iudiciũ: Job. xxxiiij. Scri-
ptum eſt eñ: Juſtus dñs τ iuſticiam dilexit: eq̃-
tatem vidit vultus eius Pſ. Nõ ergo ꝑmittam
ſic homini miſereri vt excludar. Juſticia q̃ppe re-
q̃rit vt ſicut ſcriptũ eſt Eſa. xxvj. Tollat̃ impi9 et
pctõr ne videat gl'iam dei τc̃. Miſericordia ait.
O iuſticia nõ ſis mihi cõtraria. ſed fiat homi mi-
ſericordia ſaltem ꝓpter me: ſi nõ ꝓpter Adã. q2 et
ſcp̃tum eſt ꝑ Pſ. Miſeratões dñi ſuꝑ oia opa
eius. g̃ et ſuꝑ iuſticiam. vñ et tu mihi debes con-
ſentire vt hõ miſericordiam conſequat̃. Juſticia
ait. Non poſſum aliter cõſentire niſi τ mihi ſatiſ-
fiat: nec decet vt deus tm̃ agat ſm miſcðiam: ſed
et ſm iuſticiã. Fiat g̃ mihi ſatiſfactio de pctõ ho-
minis vſqꝫ ad nouiſſimũ q̃drantẽ: dicente ſcp̃tu
ra. Amẽ q̃ppe dico vobis: non exibit inde hõ niſi
reddat nouiſſimũ quadrãtẽ Matth. v. Hoc fa-
cto tibi bñ ꝯſentire poſſum vt homo liberet̃: al's
ego peribo. Et vt Anſ. li. j. Cur deus hõ. ca. xij. dc
Liberior inqt eſſꝫ iniuſticia ſi ſola miſcðia dimit
teret̃. Dimittere q̃ppe peccatũ ſine ſatiſfactõe: non
eſt aliud q̃ꝫ non punire. Si aũt pctm̃ nõ punit̃:
inordinatũ aliq̃d dimittit̃: quod nõ decet regnũ
dei. ergo τc̃.

¶ Capitulum. III.

Tertio contemplemur circa hoc diuine ſa
pientie diffinitionẽ ſiue cõcluſionẽ. Nam
tot cõtrarietatib9 motis: deus pater dedit
oẽ iudiciuꝫ facere filio: ſicut ſcp̃tum eſt Job. v. et
mandauit iſtud decernere. Filius aũt qui τ ſapi-
entia dei patris eſt: ſm apl'm. j. Cor. j. auditis al-
legationib9 vtriuſqꝫ partis: dixit. Juſticia dr: ꝑeũ
ſi Adam non maneat in morte. Alia aũt dr: ꝑeũ
ſi Adam miſericordiam non conſequat̃. Hec eſt
ergo diffinitiua ſententia ſuper hoc. Fiat pena et
mors bona Ade: et habebit vtraqꝫ quod petit.
Obſtupuerunt omnes τ dixerunt. Quomõ fiet
iſtud: cum pena ſit amara et mors peccatorum
peſſima: teſte ſcriptura. quomõ ergo erit bona:
Judex ait. Queratur ex filijs Ade aliquis qui oi-
no ſit iuſtus τ abſqꝫ omni pctõ etiam originali
qui non ſit dignus mori: et iſte moriat̃ ex chari-
tate τ puniat̃ ꝓ humano genere. cum nõ ſit debi
tor mortis τ pene: ſatiſfit iuſticie: et homi miſcðia
impendet̃. Cucurrit g̃ veritas τ circuiuit orbem
terre τ queſiuit ſi inueniat talem innocentẽ: et ne-
mo eſt inuentus mũdus a ſorde: nec infans cu-
ius eſt vnius diei vita ſuper terram: teſte ſcriptu
ra. Tunc cum rediret: miſericordia τ veritas ob-
uiauerunt ſibi. ſ. mutuo. Et q̃ſiuit miſericordia
ſi inueniſſet iuſtum. Illa reſpondit. Omnes de-
clinauerunt ſimul inutiles facti: non eſt qui faci-
at bonum: non eſt vſqꝫ ad vnũ: teſte Pſ. Tunc
et iuſticia ait. Etſi inueniret̃ talis iuſtus ſed pur9
homo: quomõ eius morte vl' pena ſatiſfieret ſm
dei iuſticiaꝫ de pctõ hoĩs: cum pctm̃ hominis

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſit infinite grauitatiſ. Tum q2 cõtra bonitatẽ infi‑nitã. Tũ q2 hoiem infinito bono ꝑuauit. Tũ q2 q2 infinita idiuidua hũani generiſ in potẽtia cor‑rupit: ſicut patuit ꝑte ꝑma huius li. ar. ij. ca. ij. in medio. His aũt hõ pur⁹ finiti eſt meriti. igit̃ ⁊c.
Tunc ait diuĩa charitas. Quicqd in hac re cõtẽ‑datis: hoc eſt iudiciũ vt deus fiat hõ iuſtiſſim⁹ ⁊ abſq3 pctõ: et ex charitate ſatiſfaciat ſm merã iu‑ſticiã ſua pena ⁊ morte ꝓ hoie. Sicq3 miſericor‑die ⁊ iuſticie ſatiſfit ⁊ cum hoc charitas dei ĩfini‑ta manifeſtabit̃: cum ſic de⁹ hominẽ dilexerit ⁊ la‑uerit eum a pctĩs ſuis in ſanguie ſuo. Sup hac ſententia pacata eſt iuſticia ⁊ oſculum pacis de‑dit miſcdie ⁊ charitati: et tunc iuſticia ⁊ pax oſcu‑late ſunt. Tunc deus pater ait. Oĩa in ſapientia fecimus: mundũ creando. ſic oĩa in ſapiẽtia .i. in filio faciem⁹: mũdũ reparando. Ait fili⁹. Ecce ego: vt fiat iſta miſcdia: charitas: iuſticia: ⁊ veritas in ꝓmiſſione. In capite qppe libri ſcriptuz eſt de me vt facerẽ voluntatẽ tuã. Et ſic determinatũ eſt vt filius dei ſit homo: ꝑ incarnationem quoq3 ei⁹ ⁊ paſſionẽ liberet̃ homo. O igit̃ anima fidelis. O chriſti ſanguie redempta: vide quanta charitate deus te amauit: vide quanta eius miſcdia erga te extitit: quãta bonitas: vt ipſe ꝓ te peccatore vo‑luerit in ſeipõ ſatiſfacere: et cum reſurgere ñ poſ‑ſes ipſe pro te ſubleuãdo ſeipm ſubiecerit. Exina‑niuit ꝓ te ſemetipm ⁊ formã ſerui accepit: q̃ pctã tua ipſe ꝑtulit in corꝑe ſuo: vt peccatiſ mortua iu‑ſticie viuas. O gratioſiſſima diuine ſapientie dif‑finitio: vt deus ſit homo cuius paſſione redima‑tur homo. O felix culpa (inquit Greg.) que talez meruit habere redemptorẽ. O benigniſſime de⁹ tibi quid ꝓ his referam⁹ laudis ⁊ gratiarũ actio‑nis: ſi milleſies nos ꝓ te impenderem⁹: minimũ eſſet ad id quod tibi ex eq̃ debem⁹ ꝓ tãpio dono et bñficio immenſo.

Articulus tertius qualis conditionis debuit eligi ⁊ eſſe mater dei ⁊ dñi Jeſu chri.

Tertium myſteriũ

dr maternalis electionis. Circa quod pro cõtinuatiõe hiſtorie p̃cedentiſ poſ‑ſumus contemplari ꝙ poſtq3 patrib3 ſanctiſ ĩno‑tuit ꝙ dei filius de ſua matre p̃electiſſima incar‑nari deberet: conſilio inito dixerunt ad inuicez il‑lud .ij. Reg. j. Queramus inq̃t nũc adoleſcentu‑lam virginẽ ſpecioſam que ſtet coram rege ⁊ ſer‑uiat ei ⁊c. Talẽ inquã que digno ſuſcipiat hoſpi‑tio deum noſtrũ: nec in ea ĩueniat̃ quod oculos ſue maieſtatis offendat: ne forte ĩducat ſup nos maledictionẽ ꝓ bñdictione Gen. xxvij. Tunc in‑ter eos Job dixit qd ſcriptum eſt ca. xj. Forſitan veſtigia dei cõprehẽdemus et vſq3 ad ꝑfectũ oĩ‑potentẽ repiem⁹. excelſior celo eſt ⁊ vñ cognoſce‑mus. q. d. Non poſſum⁹ nos iſtud ꝑ oĩa ꝑfecte ſare quot ⁊ quantis ꝑfectionib3 dei mater debe‑at fulgere: ſed hec ad ſapiẽtiam dei ꝑtinent decla‑rare. Exurgẽns quoq3 Jeſus filius Sirach q̃ ⁊ Eccleſiaſticus appellat̃: dixit qd ſcriptum eſt ca. j. Omnis ſapia a dño deo eſt. arenã maris ⁊ plu‑uie guttas ⁊ dies ſeculi q̃s dinumerauit: ſapien‑tiam dei p̃cedentẽ oĩa quis inueſtigauit: radix ſa‑pientie cui reuelata eſt: et aſtutias eius q̃s agno‑uit: Unus eſt altiſſimus creator oĩm: oĩpotẽs et dñs deus: ipſe creauit illam .ſ. virginẽ matrẽ ſuã id eſt creandã preuidit ab eterno ⁊ mltiſ ꝑfectiõi‑bus decorandã. ſequit̃. Ipſe ſolus vidit ⁊ dinu‑merauit ⁊ menſus eſt ⁊ exaltauit eã ſup oĩa opa ſua ⁊ ſup oẽm carnẽ ſm datũ ſuũ. Hec ibi. Dixe‑runt itaq3. Mittamus g̃ ad dei ſapientiã legatũ vt doceat nos q̃lis conditionis eſſe debeat ⁊ q̃n‑tis fulgere debeat ornatib3 perfectionũ ipſa q̃ di‑gna eſt eligi in matrẽ dei. Miſerunt igit̃ Dauid: q̃ veniens ait ad diuinã ſapientiã. Dñe ad te con‑fugi: doce me facere voluntatẽ tuã quia de⁹ me‑us es tu. ſpũs quippe tuus deducet me in terraz rectã: ꝑpter nomen tuũ dñe viuificabis me in eq‑tate tua. Scio eñi q2 btũs quẽ tu erudieriſ dñe et de lege tua docueris eum ⁊c. Doce g̃ me tuã vo‑luntatem de matris eligende conditione. Reſpõ‑dens quoq3 diuina ſapientia ait illud Deut. vj. Obſerua ⁊ audi que ego loquor tibi hodie. Ipſa q̃ppe ṽgo q̃ deũ debuit cõcipere debuit eſſe femina amicta ſole charitatis: ⁊ luna mũdane inſtabili‑tatis ſub pedibus eius ꝑ cõtemptũ oĩm terreno‑rũ: et in capite eius corona .xij. ſtellaꝝ. q2 .xij. con‑ditionib3 nobilitatis debuit fulgere ⁊ gloriari: q̃ ſequũtur in tribus quaternarijs diſtincta. Pri‑mus q̃ternari⁹ accipit̃ ex ꝑte corꝑis. Secundus ex ꝑte aĩe. Terti⁹ ex ꝑte vtriuſq3. Nam ex parte corꝑis debuit eſſe

- Primo formoſiſſima.
- Secundo nobiliſſima.
- Tertio de Dauid ſtirpe regia.
- Quarto nomine Maria.

Secundo ex parte anime debuit eſſe

- Primo a peccato puriſſima.
- Secundo virtutib3 adornatiſſima.
- Tertio ſanctitate excellentiſſima.
- Quarto dono dei ꝑfectiſſima.

Tertio ex ꝑte vtriuſq3 debuit eſſe

- Primo virgo caſtiſſima.
- Secundo voto Joſeph conſecrata.
- Tertio viro deſponſata.
- Quarto in Nazareth cõmorata.

Capitulum. I.

Prima itaq3 ſtella q̃ gloriat̃ btã virgo di‑cit̃ formoſitas. Ipſa eñi debuit eſſe ⁊ fu‑it virgo pulcerrima corpore et aĩa: iuxta illd Cañ. iiij. Tota pulcra es amica mea ⁊c. Circa quod q̃rit̃ Utrũ congruũ erat dei matrez eſſe pulcerrimã pulcritudie corporali. Arguit̃ ꝙ nõ. quia in matre chriſti nil debuit eſſe de vanitate. ſed fallax gratia ⁊ vana eſt pulcritudo Prouer.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

vlti. ergo ipſa nõ debuit eſſe pulcra. ¶ Preterea pulcritudo in femia eſt occaſio ꝑiculi. Vñ Ecci. ix. Virginẽ ne cõſpicias ne ſcãdalizeris in pulcritudine eius. Et iterũ. Propter ſpeciẽ mulierꝫ multi perierunt. Sed btã ỽgo oĩbꝫ debuit eſſe cauſa ſalutꝫ ⁊ nulli cã ꝑeundi. ḡ non debuit eſſe pulcra corꝑali. ¶ Preterea Deus in incarnatõe maximã debuit oſtendere humilitatẽ: iuxta illud Phil'. ij. Exinaniuit ſemetipm formam ſerui accipiẽs. ſed maior eſt hũilitas carnẽ accipe de deformi q̃ꝫ de pulcra. ḡ mater dei debuit eſſe deformis. ¶ Ad hanc q̃ſtionẽ Reſpondet̃ ꝙ mater dei nõ debuit eſſe deformis ſed pulcerrima: etiã corꝑali pulcritudine. Et hoc pluribꝫ rõnibꝫ q̃s ponit magnꝰ Alb. ſup Miſſus eſt. ca. xlij.

¶ Primo rõne ꝑfigurationis.
¶ Secundo ratione deſignationis.
¶ Tertio rõne aſſimilationis.
¶ Quarto rõne ỽtutꝫ laudabilioris.

Primo inquã rõne ꝑfiguratiõis. Figura enĩ ſiue ſignũ habere debet ſilitudinez cũ ſignato. ſed oẽs mulieres ꝑfigurantes matrẽ chri fuerũt pulcerrime. ſicut claret de Heſter cõiugata: Iudith vidua: Rachel ⁊ Rebecca ỽginibꝫ: teſte ſcͥptura ſacra. ¶ Scḋo rõne deſignatiõis. ſ. interioris pulcritudinis. Nam ꝑ pulcritudinez exteriorẽ ducit̃ intellectus ad interiora. quia nobiliori ⁊ pulcriori aĩe debet̃ nobilius ⁊ pulcriꝰ corpus. Nã materia ⁊ forma debent eſſe ꝓportionata ſꝫm phm ij. li. de aĩa. Vñ ⁊ corpus humanũ nobilius et pulcrius eſt oĩbꝫ corpibꝫ brutoꝝ ꝓpter vnionez ad animã nobiliorẽ vicꝫ rationalẽ. Cum ḡ in beata ỽgine fuerit ꝑfectiſſima pulcritudo aĩe: debuit eſſe ⁊ ꝑfectiſſima poſt chriſtum pulcritudo corꝑis. ¶ Tertio rõne aſſimilatiõis. Nã phs. ij. li. Phyſic. dicit: ꝙ natura eſt vis inſita rebꝫ: ſimilia ex ſimilibus ꝓcreans. Niſi ḡ natura erret vel impediat̃: filius erit ſimilis patri vel matri. Sed qm̃ filius bñdicte ỽginis chrs fuit ⁊ debuit eſſe pulcerrimus: iuxta illḋ Dauid. Speciosus forma ꝑ filijs hoim. Nec poteſt impedimentũ h̃ concurrere: cum naſcat̃ chrs de matre ſine patre ſpũ ſancto oꝑante: cuiꝰ ꝑfectiſſima ſunt oꝑa. ḡ ſicut filius fuit pulcerrimꝰ: ita ⁊ mater. Nõ enĩ põt arbor bona fructꝰ malos facere ⁊ e cõuerſo Mat. vij. ¶ Quarto rõne ỽtutis laudabilioris. Beata enĩ virgo fuit caſtiſſima ⁊ eius caſtitas laudabiliſſima. ſed laudabilior eſt caſtitas in pulcris. Sicut ḡ alie ſancte ỽgines laudant̃ de pulcritudine corꝑabili q̃ñ coniuncta eſt ſpũali: put canit eccl'ia de q̃buſdã di. Pulcra facie ſed pulcrior fide beata es ⁊c̃. Ita btã ỽgo oĩ laude digniſſima mlto magꝭ debuit cõmẽdari de caſtitate in ſumma pulcritudine corꝑali. Qualis aũt pulcritudinis erat patebit infra. li. v. ꝑte. ij. art. ij. ꝑ totum.

¶ Ad argumenta in oppoſitũ. Ad Primũ reſpõdet̃ ſꝫm eundẽ Alber. vbi ſ. ꝙ bene ſola corꝑalis pulcritudo vana eſt. non aũt q̃ñ coniũcta eſt ſpirituali. quia tunc virtus cõmẽdabilior reddit̃: vt patebit. ¶ Ad ſecundũ dicit̃ ſꝫm eundẽ ibidez: ꝙ corporalis pulcritudo in ſuo genere bona eſt: licet mali quãdoqꝫ ex hoc ſcandalizant̃ et occaſionẽ ꝑiculi accipiunt. Scãdalũ aũt maloꝝ vix vel nunq̃ꝫ caueri põt. Nam ⁊ in deo qui ſumme bonus eſt mali ſcandalizant̃: qm̃ demones ⁊ dãnati in dei iuſticia q̃ optima eſt ſcãdalizantur: teſte Ps. Supbia eoꝝ q̃ te oderũt aſcẽdit ſemꝑ: boni aũt ⁊ ſcti edificant̃. Talis ḡ occaſio mali ſiue ſcandali paſſiui nõ eſt viciũ bonã naturã habentis: ſed culpa patientis. ꝓpter hoc ergo nõ debet dimitti qḋ bonũ eſt ⁊ cõgruũ: ſicut nec ꝓpter maloꝝ ſcandalũ dei iuſticia dimittenda eſt. Poteſt etiã ad hoc dici ꝙ pulcritudo btẽ ỽgis nulli occaſio mali vel ſcandali fuit. qꝛ ſꝫm Bonauen. ipſe ſpũſſctũs replẽs ỽginẽ ꝑcauebat ne vnq̃ꝫ ab aliquo ꝯcupiſceret̃: vt latius dicetur in alijs libris.

¶ Ad tertiũ dicit̃ ꝙ non fuit cõgrua talis humiliatio deo q̃ humilitatẽ ⁊ caſtitatẽ matrꝫ minꝰ cõmendabilẽ redderet ⁊ minueret. Nam neqꝫ laudedignũ opinio iudicaret ſi ỽgo deformis hũilis eſſet ⁊ quaſi deſpecta viris virgo permaneret. Hec Alber. vbi ſ. Patet ergo ꝙ beata virgo fuerit pulcra.

¶ Capitulum. II.

Secunda ſtella dicit̃ nobilitas. qꝛ btã virgo fuit ⁊ debuit eſſe virgo nobiliſſima. et hoc ſꝫm Alb. vbi ſ. ca. lv. pluribꝫ rõnibꝫ. ¶ Primo rõne exaltatiõis. Ipſa enĩ debuit exaltari ſuꝑ oẽs homines ⁊ angelos. ergo debuit ſuper omnes humilior et ỽtuoſior eſſe. Sed vt dicit Bern. Nobilior ⁊ cõmendabilior eſt hũilitas in nobili q̃ꝫ ĩ ignobili ⁊ abiecto. Vt igit̃ digna ſit ſuꝑ omnes exaltari: debet et debuit nobilitate generis fungi in qua maior ⁊ laudabilior eiꝰ virginitas foret. Nam Augꝰ dicit ꝙ nunq̃ꝫ beata virgo fuiſſet ſuꝑ omnes choros exaltata niſi fuiſſet ſuꝑ omnes homines humiliata. ¶ Scḋo rõne cõformationis. quia enĩ vt dicit̃ Ecci. xiij. omne animal diligit ſibi ſimile. et ſꝫm Phm. ſimile applaudit ſimili. Vnde et reges de ſtirpe regia volunt accipe ſibi ſponſas. et nobiles de nobili. Cũ ergo chriſtus deus ſit infinite nobilitatis: quia a patre nobiliſſimo. ſ. deo eternaliter genitus: genitura digniſſima. igit̃ debuit ⁊ matrẽ conformiter nobilem habere. ¶ Tertia ratio gratificationis. quia vt dicit Hieronymꝰ. ſeruitia ingenua ſunt gratiora. ſed beata virgo debuit ſeruire dei filio. ergo vt magis ſint grata eius ſeruitia: debuit eſſe ingenua et ſpectabilis genere. De hac eius nobilitate latius libro. xj. parte. ij. capit'o. j. arti. j.

¶ Capitulum. III.

Tertia ſtella qua gloriatur domina noſtra dicitur Dauid generoſitas. Nã mater dei debuit eſſe de ſtirpe Dauid regis. Quia vt ſcriptura teſtatur: ipſi Dauid facta eſt

pꝛomiſſio de chꝛo: iuxta illud Pſ. Jurauit dñs
Dauid veritatē: et non fruſtrabiť eum: de fructu
ventriſ tui ponā ſup ſedē tuā. Unde et Eſa. xj. ca.
Egrediet virga de radice Jeſſe: q̄ quidē fuit pa/
ter Dauid. et flos de radice eiꝰ aſcēdet ꝛc̄. Proin
de angelus annūcians btē ꝟgini chꝛm̄: dixit de
eo. Dabit illi dñs deus ſedē Dauid patris eius.
ſm Nico. de Lyra. intelligēdo de tꝑali ſede vł re/
gno Dauid. chꝛs non ſedit ſup ſedē Dauid: imo
iſtud negauit corā Pilato Joh. xviij. di. Regnū
meū nō eſt de hoc mūdo. Loquiť ergo ħ angelꝰ
de regno ſpūali ꝛ celeſti: qꝺ figuratum fuit ꝑ re/
gnū tꝑale Dauid. ſicut ꝛ celeſtiſ Hieruſalē ꝑ tem/
poꝛalem ꝛc̄. Claret ğ ꝙ btā virgo fuerit de Da/
uid ſtirpe regia ꝛ a deo electa.

Capitulum. IIII.

Quarta ſtella dr̄ noīs dignitas. Nam ma
ter dei debuit noīari hoc nomīe digniſſi/
mo Maria. qꝛ cōgruentiꝰ ꝑ hoc nomen
exꝓmiť eius virginalis ꝛ digniſſima cōceptio q̄ꝫ
ꝑ q̄dcūqꝫ aliud nomē. Un̄ Bern̄. ſup Miſſus
eſt: dicit. Loq̄mur pauca de hoc nomīe Maria
qꝺ interꝓtať ſtella maris: qꝺ matri ꝟgini valde
congruenter adaptať. Jpſa nanqꝫ aptiſſime ſide
ri cōpaꝛať. qꝛ ſicut ſine ſui coꝛruptione ſidus emit/
tit radiū: ſic ſine ſui leſione virgo parturiuit filiū
Nec ſideri radiꝰ minuit ſuā claritatē: nec ꝟgini fi
lius ſuam integritatem. Jpſa nanqꝫ eſt ſtella no
biliſſima ex Jacob oꝛta: cuius radius vniuerſū
oꝛbem illuminat: cuius ſplēdoꝛ etiā p̄efulget in
ſuꝑnis ꝛ inferos penetrat. Hec Bern̄. Merito
igiť a ſtella nomen accipe debuit mater dei. qꝛ ſic
erat ꝓphetatū Nūe. xxiiij. Oꝛieť ſtella ex Jacob. et
qꝛ magis eius virginali cōceptioni congruit. De
hoc ħ ꝑtranſeo breuiter. qꝛ latius li. vj. tractatu/
rus ſum de eo.

Capitulum. V.

Quinta ſtella in oꝛdine et Prima ſecundi
q̄ternarij dr̄ puritas. Nam ipſa bn̄dicta
ꝟgo q̄ dei mŕ erat eligēda: debuit eſſe vir
go puriſſima ab oī pcc̄ō īmaculata: ſicut hoc p̄di/
ctū eſt Can̄. iiij. Tota pulcra es ꝛ macula. ſ. pcc̄i
nō eſt in te. Ratio. qꝛ non decebat dei matrē eſſe
alicuius peccati cōtagione maculatā. Nō em̄ ha
bitat deus in aīa vel coꝛꝑe ſubdito pcc̄is Sap.
j. Hinc Anſ. de cōceptu ꝟgi. ca. xviij. Decebat vt
conceptio illiꝰ hoīs ex matre fieret puriſſima tan
ta puritate q̄ ſub deo neq̄t maioꝛ intelligi: cui de
us pater ſuū vnigenitū quē de coꝛde ſuo genuit
equalē ſibi ita dare diſpoſuerat. vt eſſet vnꝰ ꝛ idē
dei filius ꝛ ꝟginis filius: et quā ipſe filiꝰ ſpecialr̄
ſibi matrē eligebat: ꝛ de q̄ ſpūſſctūs operaturus
erat vt ex ipſa conciꝑeť ꝛ naſcereť ille de q̄ ꝓcede/
bat. Hec Anſ.

Capitulum. VI.

Sexta ſtella q̄ gloꝛiať dei mater dr̄ ꝟtuoſi
tas. Debuit em̄ mater dei eligi talis ꝟgo
que foret ꝟtutib9 adoꝛnatiſſima: qm̄ de
ipſa ſcꝑtuꝫ eſt Eccī. xxiiij. Jn me oīs gr̄a vie ꝛ ve
ritatis: in me oīs ſpes vite ꝛ ꝟtutis. Ratio. quia
Bern̄. dt̄. Quātūlibet te affliges: q̄ntūlibet te cru
cies: nō dabit tibi copiā ſui dñs ꝟtutū: niſi fueriſ
virtutib9 adoꝛnatus. Cum ğ deꝰ nulli niſi virtu
oſo copiā ſui tribuat: ſequiť ꝙ btā virgo dei ma
ter cui ſe deus in filiū tribuendū diſpoſuerat eſſet
virtutib9 decoꝛatiſſima. Proinde ꝛ ſm Aug. ac
Bern̄. btā virgo ꝑus in aīa q̄ꝫ in coꝛꝑe o vtero
cōcepit ſaluatoꝛē ꝑ fidem: ſpem: ꝛ charitatē. Que
virtutes ſi in ipſa nō fuiſſent: deus in eius vterū
non veniſſet. Debuit etiā ſuꝑ omnes eſſe humil/
lima. quia deum amiſit pꝛima femia Eua ꝑ ſu/
perbiam. ergo ipſa īuenire debuit toti generi hu/
mano ꝑ hūilitatē. Et idcirco ipſa teſte ī ſuo canti.
Reſpexit dñs humilitatē ancille ſue Lu. j. De eiꝰ
virtutibus quibus floꝛuit dicetur li. vij. ꝑte. ij. ar
ti. iij. per totum.

Capitulum. VII.

Septima ſtella dr̄ ſanctitas. Nam debuit
eſſe ſcitate excellētiſſima que deū gigne/
ret: vtpote q̄ ſuꝑ oēs ſctōs ꝛ choꝛos erat
exaltāda. Maioꝛē ğ gr̄aꝫ ſctificatiōis etiā in vte/
ro ſue matris debuit habere dei mater: q̄ꝫ q̄cūqꝫ
ſanctus. qm̄ vt dicit Damaſce. ipſa a nullo illu/
ſtriū debuit ſuꝑari que p̄ oībus debuit exaltari.
Et hoc etiam oſtendi poteſt ex ſcꝑture ſerie. Pſ.
Sanctificauit tabernaculū ſuū altiſſimꝰ. Et ite/
rū. Elegit eam deꝰ ꝛ p̄elegit eā. ğ p̄e alijs ſanctifi
cauit. Scd̄o ex fide. qꝛ qꝺ alijs eſt conceſſum: tā/
te virgini nō eſt negatū. ſed ſm fidē Johānes et
Hieremias ſunt in vtero ſctificati. ğ multo ma/
gis beata ꝟgo dei mater debuit ſanctificari. Nā
ſm Ariſt. ij. Topic̄. Si ei cui minus videť ineſſe
ineſt: ꝛ ei cui magis. Si em̄ ſerui chꝛi p̄dicti ſunt
ſctificati: multo magiſ eius mater p̄cellentius eſt
ſctificata. Un̄ Bern̄. ī ep̄la ad canon̄. Lugdun̄.
dicit. Puto ꝙ copioſioꝛ gr̄a ſctificatōis in ipam
deſcēdit que nō ſolū ipſius oꝛtum ſctificauit ſed
etiam eam ab omni pcc̄ō inmunē cuſtodiuit. Hec
ille. De hac ſanctificatione latiꝰ li. v. parte. j. arť. ij.
per totum.

Capitulum. VIII.

Octaua ſtella diciť ꝑfectiōis ſublimitas.
Debuit em̄ talis eligi in dei matrem q̄ fo/
ret dei dono ꝑfectiſſima ꝛ oī gratia plena
vt de eius plenitudine accipiāt vniuerſi: q̄nnꝰ di/
cere valeat illud Eccī. xxiiij. Jn me oīs gratia vie
et veritatiſ: in me om̄is ſpes vite ꝛ virtutiſ. Trāſi/
te ad me oēs q̄ cōcupiſcitis me: et a generatiōib9
meis adimplemini. Decreuit ğ diuina ſapientia
vt ea que eligereť in matrē inq̄ꝫtuꝫ talis eſſet tā ꝑ/
fecta ꝙ perfectioꝛ eſſe nō poſſit. Circa hoc q̄ri/
tur Utrum deus potuerit ipſam facere ꝑfectio/
rem vel melioꝛem q̄ꝫ fecit. Reſpondeť ſm Tho.
j. ſcripto ſniaꝝ. di. xxij. ar. ij. Et iterum. j. pte ſum/
me. q. xxvij. arť. vj. Concoꝛ. Alexan. de Ales ꝙ ꝑ/
fectum eſt cui nil addi poteſt de bonitate. et bea/

ta virgo inq̃tum dei mater eſt talis. Licet em̃ de/
us oẽm creaturã in pfectiõe accidentali poſſit in
infinitũ facere meliorẽ: in pfectiõe tñ̃ eſſentiali nõ
poteſt facere meliorem. Verbi grã. Nõ põt facere
q̃ternariũ maiorẽ. q2 ſi fieret maior: iam nõ eſſet
q̃ternarius ſed alius numerus. q2 vnitas addi/
ta in numerꝭ variat ſpeciem: ſm Ariſto. Sic a ſi/
mili: licet deus potuerit btãm v̓ginem vt dei cre/
aturam vel vt mulierẽ facere meliorẽ in pfectiõe
accidentali: tñ̃ nõ potuit facere vt eſſet melior ma
ter z melioris filij mater z ordinata ad maiꝰ bo/
num. Ita q̓ his tribꝰ non poteſt aliq̃d fieri meliꝰ
ſcʒ hũanitate chr̃i: beatitudiue creata: et btã virgi
ne. Quod patet. quia hec tria habent quandam
dignitatem infinitã ex bono infinito quod deus
eſt. Nam humanitas chriſti habet dignitatẽ infi
nitam ex hoc q̓ iuncta eſt diuinitati que eſt infi/
nitum bonum. et beatitudo creata habet digni/
tatẽ infinitam ex hoc q̓ eſt dei fruitio. et beata vir
go ex hoc q̓ eſt mater dei. et ex hac pte non poteſt
eis aliq̃d melius fieri: ſicut nõ põt aliq̃d melius
eſſe deo. Hec Tho.

Capitulum. IX.

Nona ſtella in ordine z p̓ma tertij quater/
narij dicit̃ v̓ginitas. Naʒ dei genitrix de/
buit eſſe virgo caſtiſſima corpe z anima.
quod patet. Primo ex autoritate Eſa. vij. ca. Ec
ce virgo cõcipiet z pariet filium z vocabitur no/
men eius emanuel. i. nobiſcum deus. Secũdo
patet ex rationibꝰ pluribꝰ. Primo q̃dem: q2 nõ
fuit ↄueniẽs vt dei filius haberet aliũ patrem q̃ʒ
deũ: ne dei patris dignitas ad patrẽ aliũ trãſfer/
ret. Secdo vt ſicut verbum eterni patrꝭ qd̓ eſt fi/
lius dei naſcit̃ ab eo ſine oĩ corruptione ſic̃ z ver
bum in noſtro corde abſq3 cordis corruptiõe cõ
cipit̃ z pducit̃: Ita ad oſtendendũ puritatem fi/
lij dei naſcẽtis: debuit a matre virgine abſq3 mẽ/
tis z carnis corruptione concipi z naſci in carne
aſſumpta a verbo. Tertio quia non decebat vt
chriſtꝰ qui venerat aliorꝶ pctã tollere Joh. j. Ecce
agnus dei: ecce qui tollit pctã mundi: ipſe cũ cul
pa veniret in mundũ: dum p concubitũ z corru
ptionem naſceret̃. Quarto ꝓpter finem incarna
tionis. Nã chr̃s ideo incarnatus eſt vt homines
in filios dei naſcerent̃. renaſcunt̃ aũt filij dei: nõ
ex voluntate carnis: neq3 ex voluntate viri. ſed ex
deo. i. dei virtute. Cuius rei ſignum apparere de/
buit in ipſa conceptione chriſti ex matre virgine:
vt Augꝰ dicit li. de ſancta virginitate. Hec beatꝰ
Thomas. iij. pte ſumme. q. xxviij. ar. j. De his la
tius li. viij. par. j. p totum. Tertio patet hoc ex
figurarꝶ ſiĩtudinibꝰ. Nam v̓ginitas matris dei
p̃figurata eſt in rubo ardenti qui non combure/
bat̃ Exodi. iij. Item Ezechiel. xliiij. in porta tem/
pli que clauſa phibet̃ z non apiet̃ qm̃ dominꝰ
egredit̃ p eam. Et in multꝭ alijs: de quibus cau/
ſa breuitatis hic ptranſeo: libro quo ſupra latiꝰ
dicturus.

Capitulum. X.

Decima ſtella qua gloriat̃ dei genitrix dici
tur voti religioſitas. Naʒ ea debuit eligi
in dei matrẽ que nõ ſolũ eſſet v̓go abſo/
lute ſed z v̓go voto cõſecrata. Qd̓ oñdit̃. Prio
ex autoritate bti. ſ. Auguſtini li. de ſctã v̓ginitate:
vbi ſic dicit. Annunciante angelo Maria reſpõ/
dit. Quomõ fiet iſtud: qm̃ virum non cognoſco
Quod pfecto nõ diceret niſi ſe virginem ante vo
uiſſet. Secundo oñdit̃ ratõe. quia virginitas
in matre dei p̃cellenter pollere debuit: ſed magis
eſt laudabilis virginitas ſancta vl̓ conſeruata ex
voto. ſicut et cetera pfectionis opera magis ſunt
laudabilia ex voto. ꝓpter qd̓ Pſ. hortat̃ ad vo/
tum di. Vouete z reddite dño deo veſtro om̃es
qui in circũitu eius offertꝭ munera. ergo dei ma/
ter debuit ex voto offerre deo ſuam virginitateʒ.
Sed di. Quomodo beata v̓go votum v̓ginita/
tis emittere auſa eſt: cum hoc in lege veteri phibi
tum erat. Unde Exo. xxiij. Non erit infecũda nec
ſterilis in terra tua. Reſpondet̃ q̓ btã virgo ha/
buit virginitatẽ tribus modis. Primo in deſi/
derio. Nam anteq̃ʒ incarnatio filij dei ab angelo
ſibi annũciaret̃: virginitatẽ ſimpl̓r z abſolute nõ
vouit: eo q̓ nõ licebat. Ratio. quia tpe legꝭ opor/
tebat generationi inſiſtere tam viros q̃ʒ mľieres
eo q̓ ex illo populo chr̃s expectabatur ſm carnis
originem naſciturus. Habuit tñ̃ beata v̓go tũc
temporis v̓ginitatem in deſiderio z eam ſub cõ/
ditione vouit. ſ. ſi deo placeret: voluntatem ſuã z
deſiderium diuio committẽs arbitrio. Secũ/
do beata virgo habuit virginitatem in facto. q̃a
poſtq̃ʒ ſibi innotuit hoc deo fore acceptum. ſ. vt
v̓ginitatem voueret: anteq̃ʒ ab angelo ſibi denũ
ciaretur et anteq̃ʒ a Joſeph deſponſaretur: ab/
ſolute virginitatem vouit. Tertio ex commu/
ni beneplacito. Nam poſtq̃ʒ fuit deſponſata: ipſa
ſimul cum ſponſo ſuo ex cõmuni volũtate z be/
neplacito ac conſenſu virginitatis votum emiſit
Hec beatus Thomas. iij. par. ſumme. q. xxviij.
arti. iiij.

Capitulum. XI.

Undecima ſtella qua gloriat̃ dei genitrix:
dicit̃ ſponſi pbitas. Debuit q̃ppe talis in
dei matrẽ virgo eligi que eſſʒ deſponſata
viro pbiſſimo et caſtiſſimo nomine Joſeph. Et
hoc oſtenditur ſm Albertum vbi ſ. ca. l. rationi/
bus pluribus.

Primo rõne p̃figurationis.
Secundo rõne interp̃tationis.
Tertio rõne teſtificationis.

Primo rõne p̃figuratiõis. Nam nõ cõgruebat
vt ſponſus beate virginis prefiguraretur per ali
quem q̃ extiterit maritus p carnalem copulam:
cum ipſe ſine carnali copula ſanctum coniugiuʒ
cum virgine contraxerit: virgo coniugem v̓ginẽ
cuſtodiuit: z miniſtrauit filio z matri paterno af
fecto ſincero. Unde licet Heſter figurauit beatã

virginē: non tñ decuit vt eius ſponſus p̄figuraret p Aſuerum: vt ſic ſpōſus dñe noſtre Aſuer⁹ debuerit nomiari. q2 inter Aſuerū ꝛ Heſter carnalis copula fuit. Similiter eadem ratione licet Sara gignēs filiū preter naturā in monte imolandū teneat figuram dñe noſtre que genuit filium cōtra naturā in cruce imolandū: Non decuit tamē vt eius ſponſus Abraam nomiet. q2 inter Abraam ꝛ Saram carnalis copula interuenit. et eodē modo de Rebecca ꝛ Iſaac ac alijs ſilib. Sed decebat vt iſtud cōiugiū ꝛ ipſe ſponſus beate ỽginis p̄figuraret p Ioſeph in ſui fidelitate et caſtitate erga vxorē dñi ſui ac myſterioꝝ reuelatione: pcurationis cōmiſſiōe: cibi cōſeruatōe: et terre ſaluatione. Vñ Bern. ſup Miſſus eſt: dr ſic. Quis ꝛ qualis fuerit iſte ſpōſus Ioſeph: memēto ſimul ꝛ illius magni patriarche vēditi in Egyptū: et ſcito ipm iſtud vocabulum nō ſolum ſortitum fuiſſe: ſed ꝛ caſtimoniā adeptū: innocentiā et grām cōſecutū. Siqdem ille Ioſeph vēdit⁹ in Egyptum dño ſuo fidem ſeruās: dñe ſue noluit cōmiſceri. Iſte herodianā inuidiā fugiēs: in Egyptū chrm portās: dñam ſuā dñi ſui matrē virginem ꝛ ipſe continens fideliter cuſtodiuit. Illi data eſt intelligentia myſterij ſomnioꝝ. Iſti datum eſt participē eſſe celeſtiū ſacramētoꝝ. Ille frumēta ſeruauit non ſibi ſoli ſed ꝛ omni populo. Iſte panē viuū de celo ſeruādū accepit ſibi ꝛ toti mūdo. Nō ē dubium qn fidelis ꝛ bonus hō fuerit iſte Ioſeph cui mater dñi ſaluatoris deſponſata extitit. Hec ille. ¶ Scdo rōne interp̄tatiōis ſiue ſignificatiōis nōis. q2 Ioſeph interp̄tat augmētum vel incrementū: qđ optime ipſi cōgruit ſpōſo Marie. q2 p hanc deſpōſationē q̄ztum ad ſe: q̄ztum ad primū: ꝛ q̄ztum ad deum q̄zplurimū ſublimat⁹ fuit ỽtutum ꝛ p̄cipue caſtitatꝭ augmēto. Nam ꝛ ipſe caſtitatem vouiſſe credit cum cōiuge ỽgine: ſicut dicit Aug⁹ li. de cōiugali bono. Item auctus fuit fame celebritate: hominū reuerentia ꝛ dilectione: ac matris dei familiaritate.

¶ Tertio ratiōe teſtificationis. vt. ſ. ipſe Ioſeph ſponſus caſtus teſtis eſſet ꝛ cuſtos caſtitatꝭ beate virginis. De hoc infra eo. li. pte. vj. ar. iij. ca. j. latius habes.

¶ Capitulum. XII.

D Uodecima ſtella qua gloriat beata ỽgo dicit habitaculi p̄claritas Nam in p̄clara ciuitate Nazareth habitare debuit beata virgo dum chrm cōciperet: vt impleret illud ꝓphetıcū Eſa. xj. Egrediet ỽga de radice ieſſe. vbi fm veritatem hebraicā habet: et nazareus de radice eius aſcendet. Unde ꝛ Math. ij. ſcribit p ꝓphetas eſſe dictū: qm nazare⁹ vocabit nomen ei⁹ ꝛc. De hoc latius infra eodē li. pte. vj. ar. j. ca. iij. habet. Ne eni plixitas tediū generet: hec breui⁹ pertranſeo. Et vt reuertamur ſicut cepamus in hac parte ꝓcedere ad modū hiſtoricū: quem ſi placuerit tenere potes: p oēs dictas ſtellas ꝓcedendo: tanq̄z ſi ſapientia dei p dictas oēs autoritates et rationes adductas docuerit Dauid interrogantem. Iam igit his habitis poſſum⁹ contēplari q Dauid grās egit de bona informatione di. Uere magn⁹ dñs noſter ꝛ magna virtus eius: ꝛ ſapientie eius nō eſt numer⁹. Omnia in ſapia feciſti dñe: impleta eſt terra poſſeſſione tua. Reuerſus q̄z ad patres ait cū gaudio. Cantate dño cāticum nouū: q2 mirabilia fecit. Notum fecit dñs ſalutare ſuū: in cōſpectu gentiū reuelauit iuſticiā ſuam. Expoſuitq̄z oēs conditiones p̄miſſas q̄s debuit habere dei genitrix. Tunc ſancti patres cōmuni cōſilio miſerunt Dauid ad Nazareth vt videret ſi aliquā talem poſſit repire. Conſpiciēs q̄z in ſpū btām ỽginem Mariā deſponſatā Ioſeph virginem pulcerrimā eſſe ꝛ omni gratia plenam: dixit ad eam. Audi filia ꝛ vide et inclina aurem tuā: et cōcupiſcet rex decorē tuū: qm ipſe eſt dñs deus tu⁹ ꝛc. Reſpōdit Maria. Paratum cor meū paratū cor meū: cantabo ꝛ pſallā in gloria mea. Dauid igit accedens ad dñm ait. Inueni locum dño: tabernaculū deo Iacob. Surge dñe in requiem tuam: tu ꝛ arca ſctificationis tue. Tunc deus pater miſit angelos ad videndū beatam ỽginē quā Dauid cōmendauerat. Qui venientes ad eam dixerunt inter ſe. Hec eſt que neſciuit thorū in delicto: habebit fructum in reſpectione animaꝝ ſctāꝝ. Sap. iij. Et regreſſi cōmēdauerunt eam in domo ſummi regis: laudātes eam ꝛ dicētes. O q̄z pulcra eſt caſta generatio. ſcꝫ bte ỽginis: cū claritate oīs ỽtutꝭ ꝛ grē. Immortalis eni eſt memoria eius que ꝛ apud deū nota eſt ꝛ apud homīes Sap. iiij. ca. ¶ Intuēs ē deus pater eam: dilexit eam ꝛ ait illud Sapie. viij. Hanc amaui ꝛ q̄ſiui ſpōſam mihi aſſumere eā: et amator factus ſum forme illius. Deniq̄z dei filius intuēs eam ait. Hec requies mea in ſeculuꝫ ſeculi: h habitabo qm elegi eam. Et ſpūſſanctus dixit. Oportet eam me p̄uenire in benedictionib dulcedinis. Requieſcet ergo ſup eam ſpūs dñi ſapientie ꝛ intellectus ꝛc. Eſa. xj. Et tūc decreuit deus vt mittat angelus ad eam qui ſalutet eam nouo munere ditandam: ꝛ eius aſſenſum reqrat: ē facto dei filiū in vterū ſuſcipiat. Dauid ē regreſſus cum gaudio ad patrē ait. Exultate deo adiutori noſtro: iubilate deo Iacob. Oēs q̄z ſcti patres in laudem virginis aſſurgentes cecinerūt dicentes. Tu gloria hierl'm: tu honorificentia pp̄li noſtri. idcirco eris bñdicta in eternū. Iudith. xv. Et nos igit chariſſimi quāta poſſum⁹ deuotiōe deum in gloria ſue digniſſime genitricis collaudemus: ei grās ꝓ tāto bñficio agentes: clamem⁹ vt nobis gratia ꝛ gloria donet.

¶ Tertia pars et Sermo tertius p̄mi libri agit de angelica nunciatione ſiue miſſione. Et circa h qualiter apparuerit beate virgini angelus: ꝛ qli dignitate.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Miſſus eſt angelus

Miſſus eſt angelus Gabriel a deo in ciuitatem Galilee cui nomen Nazareth: ad virginem deſponſatā viro cui nomē erat Joſeph de domo Dauid: ꝛ nomē virginis Maria Lu.j. Si pmiſſa chariſſimi pēſam⁹ ſacri euāgelij vba: cōpimus ꝗꝫ maxima cordis deuotiōe venerari debeamus ſanctū Gabrielē archangelum miſſum a deo ad bn̄dictā virginem. Nimirū ex trib⁹ pcipue ꝗlibet legatus reddit multū commēdabilis ꝛ digniſſima reuerentia ſuſcipiēdus. Primo ꝗdē ex mittentis dignitate. Scd̄o ex negocij ꝓ quo mittit arduitate. Tertio ex ꝑſone ad quam mittit maieſtate. Sic ꝑ oīa ipſe angelus Gabriel multū nobis reddit amabilis pariter ꝛ venerabilis. Tum qꝛ mittit a ſummo oīm creatore deo infinite dignitatis. Tum qꝛ in negocio ſup oīa arduiſſimo diuine incarnationis nobis ꝗꝫ valiſſimo mittit. Tum ꝗꝫ quia ad bn̄dictam virginem Mariā: celi reginā ꝛ mūdi dn̄aꝫ mittit ſalutandū: quatin⁹ ipſo annūciante dei filius in virgineū deſcendat vterum ꝛ viſitet nos oriēs ex alto. Sicut ꝗppe in vere ꝗn̄do philomena canit dulciter cōſueuit nos celeſtꝫ deſcendere: ita cū hec philomena celeſtꝫ vicꝫ Gabriel cantum illū melliſluum vicꝫ Aue gratia plena cecinit: dei filius e celo in vterum virginis deſcendit pro noſtre ſalutis operatiōe. Propterea euangeliſta Lucas in verbis ſacri euangelij hec tria de iſto ſctiſſimo Gabriele enunciat dicens. Miſſus eſt angelus Gabriel a deo. Ecce mittentis ſumma dignitas: quia a deo. Item ad virginem deſponſatam viro ꝛc. Ecce ipſius ꝑſone ad quam mittitur ſublimitas. Tandem in ſequentibus clareſcit rei pro qua miſſus eſt arduitas. ſ. incarnationis diuine ſicut patet in ꝓceſſu verborum eius ad virgineꝫ bn̄dictam platoꝝ. De hac igitur angelica miſſione et annunciatiōe loꝗ intendentes: tria myſteria notabimus ꝑ ſermone.

¶ Primū myſteriū angelice annunciatiōis ſiue miſſionis.

¶ Scd̄m dicit myſteriū ꝗlifice operationis.
Tertiū dꝛ myſteriū dignifice obſeruatiōis.

¶ Articulus pmus ꝙ myſteriū diuīe incarnationis debuit annūciari virgini ꝑ angelū Gabrielē

¶ Capitulum. I.

Primum myſteri

Primum myſterium angelice miſſionis ꝛ annunciationis. Circa quod quattuoꝛ pcipue occurrunt queſtiones. ¶ Prima Utrum neceſſarium ꝛ congruum fuerit incarnationis myſteriuꝫ beate virgini annunciari. ¶ Secunda queſtio Utrū hec dn̄ica annunciatio ꝑ nunciū tm̄modo angelicū debuit fieri. ¶ Tertia queſtio. De quo ordine debuerit angelus ad virginem ꝓ hac annunciatione mitti. ¶ Quarta queſtio Utrū congruētius Gabriel inter oēs angelos debuerit ꝓ hac annūciatiōe facienda eligi. ¶ Ad pmā ꝗſtionem ꝗ querit vtrū neceſſariū fuerit ꝛ cōgruum incarnationis myſteriū beate virgini annūciari. Arguit ꝙ non. quia de⁹ cum ſit ꝓpinquiſſim⁹ humane menti: ꝗ ſolus imediate illabit anie: vt dicit Aug⁹. nō videt ꝗre neceſſariū fuerit aliꝗ mediāte dei aduentū virgini benedicte annūciari. ¶ Ites iſta incarnatio dn̄i pnunciata erat olim ꝑ ꝓphas Unde Iſa. vij. Ecce virgo concipiet ꝛc. ergo non erat neceſſarium fieri per angelum. ¶ In contrarium eſt diuine ſcripture autoritas ꝛ diuine ꝓuidentie ordo que nil incongruū admittit. ergo cōgruum fuit annunciari. ¶ Ad ꝗſtionē igit reſpōdet ꝙ neceſſariū erat annūciare beate virgini ꝙ ipſa eſſet chꝛm̄ conceptura: pluribus rationibus ſm Tho. iij. ſcpto ſniaꝝ. diſt. iij. ar. j. et iterū. iij. parte ſumme. q. xxx. ar. j. necnon ꝛ ſm Alber. ſup Miſſus eſt. ca. j. ¶ Primo vt virginis intellect⁹ erudiret ꝛ illuſtraret. Cum eñ mēs deo vicinioꝛ ſit et intimioꝛ ꝗꝫ corpus: non decebat vt dei ſapientia eius vterum inhabitaret ſine hoc ꝙ mens ei⁹ prius fidei lumine ꝛ cognitione ſumme ſapiētie reſplenderet. Et ideo pri⁹ debuit mens eius intelligere ꝛ cognoſcere quod in ea fiendū erat (ꝗd ꝑ annunciationem factū eſt) anteꝗꝫ carnē conciperet Unde Aug⁹ li. de vbis dn̄i: ſic dicit. Beatioꝛ eſt Maria ꝑcipiēdo fideꝫ chꝛi ꝗꝫ cōcipiēdo carnem chꝛi. Et ſubdit ibideꝫ. Materna ꝓpinꝗtas nihil Marie ꝓfuiſſet: niſi felicius chꝛm̄ corde ꝗꝫ corpore geſtaſſet. Hec ille. ¶ Secūda ratio: vt virginis affectus ꝛ actus acceptaret. Nam de⁹ non diligit coacta ſeruitia ſed ſpontanea: vt dicit Aug⁹. iuxta illud Pſ. Uoluntarie ſacrificabo tibi ꝛ cōfitebor nomini tuo dn̄e qm̄ bonum eſt. Uñ beata virgo cum ſingulariter ꝛ excellenter in dei ſeruitium eligeret quem vtero portauit: lacte aluit: brachijs baiulauit: decuit vt eius obſequiū voluntariuꝫ angelo nunciante requireret: ad qd̄ ſe paratam ꝛ ꝓmptam obtulit dicens. Ecce ancilla dn̄i. ¶ Tertia ratio: vt virginis conſenſus exprimeret. Si eñ in matrimonio corporali requirit expꝛſſus conſenſus: multo magꝭ in matrimonio ſpirituali: cum ſit maioꝛ coniunctio mentꝭ ꝗꝫ carnis. Et ideo vt oſtenderet eſſe quoddā ſpirituale matrimoniū inter dei filium ꝛ humanaꝫ naturam: igit ꝑ annunciationē angeli expectabat cōſenſus virginis loco totius humane nature. Jdcirco Aug⁹ in ſermone de natiuitate beate Marie dicit. O beata Maria ſeculū omne captiuū: tuum depcat aſſenſum. Te domina mund⁹ ſue fidei obſidē fecit. Noli morari virgo: nūcio feſtinanter reſponde verbum ꝛ ſuſcipe filium: da fidem ꝛ ſenti virtutem. Ecce (inquit) ancilla dn̄i: fiat mihi ſm verbum tuum. Nec mora virginaleꝫ thalamum ingredit chꝛiſtus. Hec ille. ¶ Quarta ratio addit ſm Albertū vbi ſupꝛa: vt de⁹ ma

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

gis honoraret ⁊ homo inſtrueret. Nam deus in hac annūciatione honorabat ꝗ̃tum ad potentiam in eo ꝙ angelos miniſtros habuit: ⁊ ꝗ̃tum ad ſapientiā in eo ꝙ modus noſtre liberationis modo ꝑditionis directe obuiauit: cum ꝟginē ꝑ angelum bonū docuit: ſicut angelus malꝰ virginem Euam decepit. Itē homo inſtruit ad deuotionē in eo ꝙ humana natura abiecta deo ⁊ angelis inimica: a deo ꝑ̇or ꝑ angelum ſalutat. et in hoc etiam deꝰ honorat ꝗ̃tum ad bonitatē que ex hoc reſplendet ac charitatem. Deniq̄ ex hoc hō inſtruit ad fidem: ad obediendū deo: ⁊ ad hūilitatē exemplo beate ꝟginis. ¶ Et ꝑ hec p̄miſſa patet reſponſio ad p̄mū argumentū in contrariū.

¶ Ad ſecundū aūt reſpōdet ſm eundē Tho. vbi ſupra. ꝙ licet ꝓphetia p̄deſtinatiōis compleat ſine noſtro arbitrio cauſante: non tñ ſine noſtro arbitrio conſentiente. Et ſic patet.

¶ Capitulum. II.

Secundo querit. Utrū hec dñica annūciatio tm̄modo ꝑ angelicū nunciū debuerit fieri: Videt ꝙ debuerit annūciari vicȝ ꝑ aliquē ꝓphetā: quia incarnatio chri notificabat ⁊ p̄nūciabat in veteri lege ꝑ homīes. vicȝ ꝓphetas et patriarchas. ergo ⁊ ipſi beate ꝟgini debuit nūciari ꝑ ꝓphetam. Preterea ſupior non debet inſtrui ꝑ inferiorem. ſed beata ꝟgo ſupior fuit angelis: quia deo acceptior. ğ nō debuit ſibi per angelum conceptio annunciari. ¶ Item ꝯfirmatur. q̄a ſummis angelis fit reuelatio imediate a deo ꝓpter ipoꝝ dignitatem. ſed mater dei eſt ſuꝑ oēs exaltata. ğ videt ꝙ imediate ſine oī angelico nuncio ſibi debuit fieri reuelatio a deo de incarnationis myſterio. Preterea btā virgo ex lumine fidei ⁊ gratie coğſcebat deū incarnādū ⁊ credebat hoc fideliſſime que ad hoc in vtero erat ſanctificata. ideo nō videt ꝙ per angelū hoc ſibi debuerit reuelari. ¶ In cōtrariū eſt diſpoſitio diuine ſapientie ſicut teſtat ſacra ſcp̄tura. Miſſus eſt (inquit) angelus ⁊c. ¶ Ad queſtionē reſpōdet ſm Tho. vbi ſ̃. ar. ij. necnō ſm magnū Albertum vbi ſuꝑ ca. ij. ꝙ myſteriū incarnationis nullus hominuȝ debuit beate virgini annunciare. quia inferiorū eſt recipe a ſupioribꝫ illūinatiōem: vt dicit Dioñ. de angelica hierarchia. Sed nullus hominū fuit beata virgine ſupior: que om̄es ꝓphetas ⁊ ſanctos p̄cellebat lumine gratie ⁊ merito ſanctitat̄. ğ ⁊c. Licet autē beata virgo fuerit etiam angelis ſuperior ſm acceptationē diuine p̄deſtinationis et ꝗ̃tum ad dignitatem ad quam diuinitus eligebatur: erat tamen eis inferior ꝗ̃tum ad ſtatū: qm̄ ipſa in ſtatu p̄ſent̄ vite erat: angeli ꝟo in ſtatu patrie. Nec mirum hoc. quia etiam ipē chriſtꝰ ratiōe paſſibilitatis vite paulo minus eſt ab angelis minoratus. Sed tamē quia chr̄s fuit viator ⁊ cōprehenſor ꝗ̃tum ad cognitiōeȝ diuinoꝝ non indigebat inſtrui. ſed mater dei nōdū erat in ſtatu comp̄henſorū: et ideo de diuino conceptu erat per angelum inſtruenda et annunciandа. et hoc q̄druplici ratione.

¶ Primo ratione diuine ordinationis.

¶ Scdo rōne angelice reſtauratiōis.

¶ Tertio rōne mundicie virginalis.

¶ Quarto ratione future vtilitatis.

Primo rōne diuine ordinatiōis: vt. ſ. ſeruaretur ordo quem deus ſtatuit ꝙ vicȝ diuina mediantibus angelis quorum officium eſt nunciare hominibus panderent et annunciarent. Et hec eſt regula diuine ordinationis: ſicut dicit Dionyſiꝰ iiij. ca. angelice hierarchie. Diuinum inquit Jeſu benignitatis myſteriū angeli primū edocti ſunt: preterea per ipſos ad nos gr̄a cognitionis trāſiuit. Hec ille. ¶ Secundo ratiōe angelice reſtauratiōis. Sicut eñ perditio humana initiū ſumpſit ex hoc ꝙ diabolus allocutus eſt mulierem: ita vt dicit Beda cōgruū erat vt pro humane reparatiōis exordio angelus virginem alloquat: que reparatio angelice ruine ⁊ humane communis erat. ¶ Tertio ratione mundicie virginalis. Unde Hiero. in ſermone aſſumptionis Marie ſic dicit. Bene angelus ad virginem mittit. quia ſemꝑ eſt angelis cognata virginitas: profecto in carne p̄ter carnem viuere non terrena vita eſt ſed celeſtis. ¶ Quarto ratione future vtilitatis. qꝛ ille annunciabat qui eſt rex omniū hominū et angeloꝝ: cuius natiuitas ſicut in ſalutē erat hoīm: ita et in reꝑationem angelice ruine. et ideo decuit vt tam homo ꝗ̃ angelus in annūciatione myſterium exhiberent. Hec Tho. ⁊ Alber. ¶ Ad argumentū primū in cōtrariū patebit ex premiſſis reſponſio. Et ſimiliter ad ſecundū ⁊ eius cōfirmationē patebit reſponſio. quia licet mater dei erat ſuperior dignitate: non tamen ꝗ̃tum ad ſtatum ¶ Ad vltimū reſpondet ſm Alber. ꝙ licet beata virgo fidem incarnationis habuit: veruntamen ex humilitate cordis ſui nunꝗ̃ cogitauit ſe ad tale myſterium ſublimandā: et ideo ab angelo debuit p̄moneri.

¶ Capitulum. III.

Tertio querebat de quo ordine debuerit angelus ad annunciandu ȝ mitti. Videt eñ ꝙ de ſummo: quia ſumma nūciabat Ex quo videt ꝙ Gabriel fuerit ſūmus ⁊ de ſummo ordine. ſ. ſeraphin. ¶ Ad hanc q̄ſtionē breuit̄ reſpondet ꝙ ꝗ̃ꝗ̃ aliqui putauerint Gabrielem eſſe de ſummo choro: ex eo ꝙ ſummū myſteriuȝ ſcȝ incarnationis ad plenum ſcierit et annūciauerit: tamē cōmunis eccl̄ia ſonat eum fuiſſe de choro archangeloꝝ: et nō de ſeraphin vel alijs ſupioribꝫ. Nam ⁊ cōiter Gabriel archangelus appellat. Unde iſte angelus nō fuit de ſumma nec de media hierachia. ſed vt ꝓbabiliꝰ videt fuit d̃ medio ordine infime hierarchie qui eſt ordo archāgelorum. Et hoc oſtenditur ſm Tho. vbi ſupra necnon ⁊ Albertū ⁊ pleroſq̄ alios doctores pluribus rationibꝫ.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Primo ratione vtilitatis.
Scḋo ratione cõmunitatis.
Tertio rõne ꝓprietatis.

Primo rõne vtilitatis. Cum eñ chr̃s naſcebat᷑ vt inordinationẽ que in angelis acciderat repararet: decuit vt in ſua cõceptione ordo ille celeſtis hierarchie marie ſeruaret᷑: vt. ſ. ſummi angeli mediãtib᷒ infimis hoĩes illuminarent. et ideo Gabriel ꝑ quẽ virgo illũinabat᷑ erat de infima hierarchia. Secũdo rõne cõmunitatis. Ut eñ tantũ myſteriũ eſſet cõmuni᷒: decuit vt inferior Gabriel nunciaret: qui vicꝫ de infima eſſet hierarchia. Cũ eñ inferiores angeli agant id qḋ a ſuꝑioribꝫ recipiũt ꝛ non ecõuerſo dum inferiores angeli nunciant: annũciatio ꝑ ſuꝑiores ꝛ inferiores explet᷑: quod nõ eſſet ſi ſuꝑiores imediate annũciarent. Tertio rõne ꝓprietatis. Decuit q̃ppe ordinẽ celeſtis hierarchie in hac annũciatiõe obſeruari. vt ſcꝫ ſummi angeli mediantib᷒ infimis hoĩes illuminarẽt. ſed qꝛ nõ decuit vt de infimo ordĩe. ſ. angeloꝝ aliq̃s mitteret᷑ ad annunciãdũ. Ratio. qꝛ ad illos. ſ. angelos ꝑtinet dirigere act᷒ alicui᷒ hominis q̄ ad ipm ſingulariter vł q̃ſi iṁmodo ꝑtinent. vnde angeloꝝ ꝓprietas eſt minima nunciare: ſicut dicit Grego. in moral. Uñ ꝯgruebat vt de ordine archangeloꝝ q̄ ordo eſt ſupra ordineꝫ angeloꝝ mitteret᷑ aliq̃s. ſ. Gabriel. Cum ꝓpter ꝑcipuũ honorẽ btẽ v̾ginis: q̄ ſupra cõmunes erat viatores. Cum ꝓpter archãgeloꝝ ꝓprietatem. qꝛ ad archãgelos ꝑtinet dirigere actus hominis q̄ in totam multitudinẽ redundãt. Unde ꝛ archãgeli dicunt᷑ ab archos qḋ eſt ꝓnceps: q̃ſi ꝓncipales angeli. Quia ergo cõſenſus beate virginis q̄ ꝑ angelũ req̃rebat᷑ erat actus ſinglaris ꝑſone in multitudinis imo tot᷒ humani generis ſalutem redundans: idcirco ad annunciandũ virgini req̃rebat᷑ vt mitteret᷑ angelus de ordine archangeloꝝ. Si aũt abſolute petis vel q̃ris vtrũ iſte angelus fuerit ſumm᷒. Rñdet᷑ ſm Tho. vbi ſ. ꝙ nõ fuit ſummus ſimpliciter. qꝛ nec de ſũma hierarchia: nec etiam de media hierarchia fuit. Põt tñ dici ſumm᷒ duobꝫ modis. Primo. qꝛ credibile eſt ꝙ fuerit ſũm᷒ in ordine archangeloꝝ. Secundo qꝛ ſumma. i. incarnationẽ dei ꝛ ſalutẽ humani generis annũciauit. Et ſic exponit Grego. in omel. de centum ouibꝫ. Huic etiam ſententie concordat Bern̄. ita dicens. Putem᷒ angelis ꝑ eſſe archãgelos q̄ ſunt conſcij diuinoꝝ ſecretoꝝ q̄ nõ niſi ob ꝑcipuas ꝛ maximas cauſas mittunt᷑: ex q̄bus ille magn᷒ archãgelus Gabriel miſſus legit᷑ ad Mariã: ob cauſam q̄ vtiqꝫ maior eſſe ñ poteſt. Hec ille.

Capitulum. IIII.

Quarto q̃rebat᷑ vtrũ cõgruenti᷒ inter oẽs angelos ꝓ hac annũciatione facienda debuerit Gabriel eligi. Videt᷑ eñ ꝙ nõ detur ratio quare iſte potius eligat᷑ q̄ꝫ alius angelus vel archãgelus: cũ q̄libet eque bene potuerit annũciare beate virgini. Item videt᷑ ꝙ ob reuerentiã beate virginis debuerunt mitti plures archangeli ad ſalutandũ ꝛ annunciandũ. In cõtrariũ eſt euangeliũ. Ad q̃ſtionẽ igit᷑ reſpondet᷑ ſm Alber. vbi ſ. ca. xvij. ꝙ multi angeli nõ debuerunt mitti ad hanc annũciationẽ. qꝛ multitudo repugnat arcano myſterij. non eñ eſt arcanum quod multis eſt cognitũ. nec eſt tã familiariter et amicabiliter intimatuꝫ quod ꝑus eſt mł titudini reuelatũ. Et ſic ſoluit᷑ ſecundũ argumentũ in ꝯtrariũ factũ. Itẽ ſm eũdẽ Alber. ibidẽ ꝛ Tho. vbi ſ. nulli alteri angelo ita congruebat facere hanc annunciationẽ ſicut Gabrieli. Ratio. quia huic officio nomen Gabrielis ſuꝑ oĩa ꝯgruebat. Nã hoc nomen Gabriel tripliciter interp̄tat᷑ ſm Grego. ꝛ Hiero. Primo ſic. Gabriel. i. v̾tus noſtra deus. et hoc ſumme cõgruebat. quia v̾tute diuina debebat cõcipe virgo: nõ humana. Scḋo interp̄tat᷑ Gabriel. i. fortitudo dei. et hoc etiaꝫ ſũme cõgruebat ad oſtendendũ ꝙ opus incarnatiõis erat ꝑ dei fortitudinẽ nunciandũ. Primo q̄dem quia fortis. ſ. angelus miſſus eſt ꝓpter fortem. ſ. chr̃m: qui vt dicit Pſ. eſt deus fortis ꝛ potens. Scḋo quia fortiſſimũ ſuꝑ oĩa oꝑa erat op᷒ incarnationis. Fortius quippe et maioris virtutis erat deum fieri hoĩem q̄ꝫ ex nihilo creaſſe mũdũ: cum deus plus diſtet a q̄libet creatura q̄ꝫ creatura a nihilo. Tertio quia fortis miſſus eſt contra fortem. ſ. diabolum ad debellandũ. Et ideo fortitudo dei Gabriel annunciare debuit virgini chriſti aduentum. Tertio interp̄tatur hoc nomẽ Gabriel. i. confortauit me deus vel confirmatio dei. Et hoc congruebat. quia ꝑ eius annũciationem confortari debebat cor virginis Marie ꝛ cõfirmari ad credẽdũ ꝛc. Unde cum turbata eſſet: angelus dixit ei. Ne timeas Maria: inue. ꝛc. Hic igitur fidelis aĩa vide q̄ꝫ rationabilis ſit fides catholica: vide q̄ꝫ miro ordine diuine ſapientie firmata ſit fides iſta ſalutifera: cui deſeruit omnis ratio: omnis ſcientia et ars: adeo vt nil incongruum: nil falſum poſſit huic veriſſime fidei vel irrationabile admiſceri. Agnoſce igitur verum dei filiũ eſſe chr̃m ꝛ ſecur᷒ eſto credẽs in ipm.

Articulus ſecundus qualiter angelus Gabriel apparuit beate virgini in tempore annunciationis.

Capitulum. I.

Secundũ myſterium declarãdum dicit᷑ qualifice apparitionis. i. qualiter facta ſit apparitio angeli Gabrielis circa beatã v̾ginẽ. Circa quod q̃ttuor cõſideratiões occurrunt.

Prima de angeli ingreſſione.
Scḋa de virginis occupatione
Tertia de eiuſdẽ virginis ſituatione.
Quarta de angeli viſione.

¶ Prima conſideratio de angeli ingreſſione: q̄/
liter vicȝ angelus Gabriel clauſum oratoriū be/
nedicte v̄ginis ingreſſus fuerit: vtꝝ ianuis clau
ſis intrauerit: vel oſtiū oratorij aperuerit. Ad q̄d
breuiter rn̄deť ſm Alber. vbi ſ̄. ca. lxiij. ſic dicente
Credimus inq̄t angeluȝ clauſis ianuis intraſſe.
et hoc potuiſſe ꝑpter nature ſue ſubtilitatē ⁊ aſſū/
pti corpis etherei q̄litatem. Nam vt dicit Aug⁹.
angeli aſſumūt ſibi corpora in quibꝫ apparent d̄
puriſſimo ethere. ergo potuit ianuis clauſis in/
traſſe. Unde ⁊ Bern. ſuper Miſſus eſt: dicit ſic.
Suſpicandū non eſt ꝙ apertum angelus inue/
nerit v̄ginis oſtium: cui nimiꝝ in ꝓpoſito erat fu
gere hoim frequentiā: vitare colloquia: ne oran/
tis ſilentiū ꝑturbareť. Hec ille. Deniqȝ hoc etiaȝ
myſterio ꝯgruebat vt vicȝ angelus clauſis ianu/
is igredereť oratoriū: q̄n⁹ ꝑ hoc ſignificareť ꝙ
dei filius cui⁹ incarnationem annūciabat clauſo
virginali vtero ingredereť ⁊ naſcereť: iuxta illud
Ezech. xliiij. Porta hec clauſa erit et vir non per/
trāſibit per eam: q̄m dn̄s deus ingrediť ⁊ egredi
tur per eam.

¶ Capitulum. II.

Secunda conſideratio de beate v̄ginis ꝓ
tunc occupatione: quibus. ſ. actibus erat
bn̄dicta v̄go tunc in oratorio occupata:
et quid agentem angelus eam repperit. Ad q̄d
breuiť dr ſm doctores ꝙ quadruplici actu erat
occupata.

¶ Primo legebat.
Secundo cōtemplationi inſiſtebat.
¶ Tertio lachrymando ſuſpirabat.
Quarto deuotiſſime orabat.

Primo q̄ppe legebat ſanctos libros ꝓphetarum
veteris teſtamenti in q̄bꝫ erat ꝓmiſſio de chriſto.
et vt tradiť a deuotis doctoribꝫ pie crediť ꝙ tūc
legebat illud Eſa. vij. ca. Ecce virgo cōcipiet ⁊ pa
riet filium ⁊ vocabiť nomen eius emanuel. Tan
taqȝ deuotione mouebať vt ex intimis medullis
cordis dicere cogereť. O deus patrꝫ noſtri: vtinā
videre ſaltē mererer ipſam v̄ginē que conceptura
eſt filiū tuū: totā me in eius ſeruitiū mācíparem:
oīa relinquēs ei⁹ veſtigijs adhererē: putasne vi/
uam: putasne videbo illam v̄ginem ⁊ ei⁹ filiuȝ:
O vtinā ſaltem ſemel admitterer: vt in illius filij
redemptoris ⁊ ſaluatoris generis humani: par/
uuli nati: oſcula ruere poſſem: brachijs ample/
xuqȝ dulci circūplectere valerem et ei ſeruitia de/
uota impenderē ⁊c. ¶ Secundo contemplatio/
ni diuine inſiſtebat. Nam ſm Albertū ſup Miſ/
ſus eſt: erat tunc virgo benedicta totaliter eleua/
ta ad familiaritatem diuinam: que tota repleba/
tur dulcedine gratie: tota gratificabať: ⁊ tota glo
rificabatur. et quanto magis eleuabatur in cog/
nitione dei: tanto magis deſcēdebat ad ſui hūili
atione: indignam ſe reputans vł ad minimā dei
familiaritatem. Et ideo non mirū ꝙ oratio tāhu
milis penetrabat celos: q̄m ſcriptū eſt Eccl. xxv.
Oratio humiliantis ſe nubes penetrat: ⁊ nō de/
ſcendit donec aſpiciat altiſſim⁹. ¶ Tertio lachry/
mando ſuſpirabat. Pie nempe crediť cum mul/
tis ſuſpirijs in ipſa hora annunciationis deſide
raſſe filij dei aduentū ꝓ generis humani redem/
ptione. Si enī Abraam deſiderauit videre diem
chriſti. ſi omnes ſancti ⁊ prophete voluerunt de/
ſiderio magno chriſti aduentum: multo magis
Maria. ¶ Quarto deuotiſſime orabat. Unde
Bern. ſuper Miſſus eſt: dicit. Ingreſſus eſt an/
gelus in ſecreto cubiculo vbi clauſo ſup ſe oſtio
orabat virgo patrem in abſcondito. Si enī con
ceptio p̄curſoris fuit p̄nunciata patri ſuo preoc/
cupato in ſacrificio: multo ꝓbabilius eſt ꝙ cōce/
ptio ſaluatoris annūciata fuerit virgini in deuo/
tione ⁊ oratione actualiter exiſtenti. Tunc enī vt
credo plus ſolito feruentiſſima ⁊ vnguentis ſpi/
ritusſancti delibuta: ac dulcedine gratie conſola/
ta: humili mente ⁊ corde deuoto: lachrymantibꝫ
oculis ⁊ vultu ad celeſtia eleuato: dicebat. O cle/
mentiſſime deus qui bonitate tua mundū crea/
ſti ⁊ angelos ac homines ad imaginē tuam feci/
ſti: miſerere homini iam ꝑdito: aperi celos ⁊ de/
ſcēde. Ueni obſecro deus pijſſime: veni: ne reſpi/
cias peccata hoim: ſed miſcđie tue multitudineȝ
qua te repromiſiſti patribus noſtris venturum
et hominē liberaturū. Hec ⁊ his ſimilia orante:
ecce angelus dn̄i aſtitit ⁊ lumen refulſit in habi/
taculo virginis.

¶ Capitulum. III.

Tertia ergo conſideratio occurrit de bn̄di
cte virginis protunc ſituatione: vtrū vicȝ
ꝓſtrata ꝓtūc erat cum angelus aduenit:
aut ſedebat: aut genuflexerat: vel ſtabat. Ad q̄d
idem Albertus vbi ſ̄. ca. lxiij. dicit. Credimus in/
quit beatam virgineȝ in aduentu angeli inclina/
tis genibus ⁊ eleuatis puris manibus: erectis in
celum oculis: ad patrē miſcđiaꝝ pro incarnatōe
filij ſui deuotiſſimas preces cum lachrymis fu/
diſſe: ⁊ angelo venienti reuerenter aſſurrexiſſe: q̄
hec ad honeſtatē ꝑtinebāt. ſicqȝ ꝑturbata de no/
ua ſalutatione: capite inclinato humiliter ſteiſſe
Nam ⁊ hoc modo in picturꝫ ꝯſueuit ꝑ totā eccle
ſiā figurari cōmunius. Tandē quoqȝ ꝑcepta an
nunciatione credendo in eam conſenſiſſe: et q̄to
tius impleri non dubitaſſe. Et rurſum flexis ge/
nibus in terram ⁊ eleuatꝫ oculis in celū ac mani
bus: ex intimo corde erūpētibꝫ p̄ gaudio lachry/
mis: deuotiſſime flagitādo dixiſſe. Fiat inq̄t mi/
hi ſm verbū tuū. et ſic deū pariter ⁊ hoīem conce
piſſe. Et iſte modus poſitionis ⁊ ſit⁹ eoꝝ eſt q̄ de
manu angeli. i. ſacerdotis ſuſcipiūt dn̄icū corp⁹
de altari. Hec Albertus.

¶ Capitulum. IIII.

Quarta conſideratio de angeli viſiōe a be/
ata. ſ. virgine: vtrū vicȝ beata v̄go viderit
corꝑali viſione iſtum angelum ſibi appa/
rentem. vel vtrū angelus ſibi apparuerit corꝑa/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

liter vel tm̃ intellectualiter. ¶ Tu poſſis arguere
ꝙ iſta filij dei incarnatio debuit ab angelo viſi/
one intellectuali annũciari ⁊ nõ viſione corꝑali.
quia viſio intellectualis eſt melior viſiõe corꝑali
Nam illi q̃ viſione intellectuali chr̃m viderũt be/
ati ꝓnunciant̃. Job. xx. Beati q̃ nõ viderunt. ſ. cor/
poraliter ⁊ crediderũt. Qui aũt viſiõe tm̃ corꝑali
viderũt chr̃m ſicut Pilat⁹ ⁊ crucifixores: nõ cre/
dentes eum eſſe deum: nõ beatificant̃. ergo cum
melior ſit viſio intellectualis: debuit apparere in/
tellectualiter ꝓpter huius incarnatiõis ꝑfectiõez.
Preterea viſio intellectualis videntes non ꝑtur
bat nec ſtupefacit. ſed hoc facit corꝑalis. Vñ ca/
nit̃ de ipſa btã virgine. Expaueſcit virgo de lumi
ne. ſed melius fuiſſet ꝙ a tali ꝑturbatione mens
eius fuiſſet ꝑſeruata. ergo debuit apparere viſi/
one intellectuali. ¶ In cõtrariũ eſt doctoꝝ ſenten/
tia. Unde ⁊ Aug⁹ in quodam ſermone inducit
beatam virginẽ ſic dicentẽ. Venit ad me Gabriel
archangelus facie rutilans: veſte coruſcans: in/
ceſſu mirabilis. Hec aũt non poſſunt ꝑtinere ni
ſi ad corꝑalem viſionem. ergo tali viſione ange/
lus beate virgini apparuit. ¶ Ad queſtionez igit̃
reſpondetur ſcḋm Tho. iij. parte ſumme. q. xxx. ar.
ij. Et iterum. iij. ſcripto ſententiaꝝ. diſt. iij. ar. j. ꝙ
iſta incarnatio diuina nõ debuit nunciari ab an
gelo viſiõe intellectuali ſed corꝑali. Et hoc tripli/
ci ratione.

¶ Primo rõne maioris ſimilitudinis.

¶ Scḋo ratione celſitudinis.

¶ Tertio rõne maioris certitudinis.

Primo rõne maioris ſilitudinis. Nã annuncia
tio debebat ꝓportionari ei q̃ annũciabat̃. Annũ/
ciabat̃ aũt miſſio viſibilis: filij dei in mũdũ. ſicut
ḡ deus q̃ eſt inuiſibilis carnẽ viſibilẽ debebat aſ/
ſumere: ſic angelus q̃ eſt inuiſibilis: in carne viſi/
bili debuit apparere. ¶ Scḋo rõne virginalis cel
ſitudinis. Fuit enĩ cõueniẽs ꝟginis dignitati: vt
ſicut ipſa nõ ſolum mente ſed etiã carne debebat
chr̃m concipere: ſic ⁊ angelus ſibi apparere debe/
bat nõ ſolũ mentali ſed etiam viſione corꝑali: vt
nõ ſolum eius intellectus ſed etiam ſenſus dele/
ctaret̃. ¶ Tertio ratione maioris certitudis. Naz
corporea ſeu ſenſibilia manifeſtiora ⁊ certiora ſt̃
nobis q̃z ea q̃ viſione imaginaria apꝓhendim⁹.
In his q̃ppe que viſibiliter cernimus min⁹ deci/
pimur. Et ideo vt manifeſtiora ⁊ certiora eſſent
beate virgini ea q̃ annũciabant̃: angelus corꝑa/
li viſione debuit apparere. ¶ Ad obiecta ḡ reſpõ/
det̃ ſcḋm eundẽ Tho. ibidem. ¶ Ad ꝓmũ dicit̃ ꝙ
q̃uis viſio intellectualis ex ſe ſit melior corpora
li: tamẽ vtraq̧ ſimul efficacior eſt q̃z altera ꝓpter
cõnaturalitatẽ humane cognitionis ad ſenſum.
Unde ⁊ qui vtroq̧ oculo chriſtũ viderunt ſicut
apl̃i: mag̃ beatificant̃. Lu. x. Beati oculi qui vi/
dent que vos videtis ⁊c̃. Btã aũt virgo vtroq̧
mõ vidit angelum. ſ. et viſiõe intellectuali: ⁊ cum
hoc corporali. ¶ Ad ſecundũ reſpõdet̃ ſcḋm Ori/
genem ſuꝑ Lucã q̃ dicit ꝙ angelus apparens ſci
ens humanã naturã et ꝓcipue ꝟginẽ eſſe fragilẽ:
ꝑturbationi ⁊ fragilitati medet̃ confortãdo. Vñ
tam Zacharie q̃z Marie poſt ꝑturbationẽ dixit.
Ne timeas. Et ꝓpter hoc dicit̃ vel legit̃ in vita ſcti
Antonij. Non eſt difficilis bonorum maloꝝq̧
ſpirituũ diſcretio. Si enĩ poſt timorẽ ſucceſſerit
gaudium: a dño ſciamus veniſſe auxiliũ. q̇ ſecu
ritas anime ꝑſentis maieſtat̃ indiciũ eſt. Si aũt
incuſſa formido ꝑmanſerit: hoſtis eſt q̃ videtur.
Hec btũs Tho. vbi ſ. O itaq̧ aĩa mea cõtem/
plare nunc quomõ dña mũdi lachrymoſis ocu/
lis: facieq̧ ſerena pro tua ſalute ⁊ totius huma/
ni generis redemptione deꝓcat̃ vt dei filius mit/
tatur. Contemplare quẽadmodũ ſubito clauſis
ianuis angelus cum lumine ingenti ĩgredit̃: et
genuflexo ipſam ſalutat. Contẽplare quomõ vir
go expaueſcit: ⁊ aſſurgẽs angelo ꝓuoluto ad ge
nua ipſa humiliter ⁊ deuote capite demiſſo: diui
na nuncia auſcultans aſtat. O aĩa mea ingrede/
re in cor benedicte virginis: in cor inquã diuina
gratia plenum: in cor tante dñe tue vtpote dei ge
nitricis: in qua omnis cõſolatio tua: oĩs dulcor:
oĩs ſuauitas tua conſiſtit: ⁊ ſpes vitaq̧ ac ſalus
tua manet. Ingredere inquam ⁊ vide q̃d ſentiat:
quõ de tãto lumine expaueſcat: ſed de dei ſuaui/
tate dulceſcat. Audiuit tenorem ꝟborũ nuncij et
terret̃ pre nouitate inſolite ſalutationis. Exultat
letabũda q̇ ſalutat̃ ab oĩm creatore deo. et quõ
tanta ⁊ tanti ac a tanto: ſalutatione nunciãda di
gnã ſe reputare ignorat. Gaudet de aſpectu an/
geli. Letat̃ q̇ mox mater dei efficit̃: et dña celoꝝ
et angeloꝝ regina ꝑficit̃. O felix Maria quanto
digna es honore q̃ deũ meruiſti ſuſciꝑe quẽ to/
tus orbis neq̧t compꝓhendere. Quis extimare va
leat o dña quanta tunc dulcedine cor tuũ redun
dabat: cũ dulciſſima ãgeli ꝟba ex deo tuo quẽ ſuꝑ
oĩa amabas ſuſcipiebas: cũ tibi dei filiũ ꝓmit
ti audiebas: te ſuꝑ omnes bñdictã fore auſculta
bas ⁊ grã plenam eſſe te ſentiebas. O vtinã tunc
affuiſſem et genib⁹ ꝓuolutis cum angelo coram
te dña ꝓcidiſſem: vtiq̧ te exoraſſem et dixiſſem.
O glorioſiſſima dña excelſa ſuper ſidera: ecce q̃n
ta tibi gloria annunciat̃: ecce quantus tibi filius
ꝓmittit̃: ecce quanta ꝑ te mũdo toti vtilitas adq̇
ritur. Et ergo noli morari ꝟgo beatiſſima: reſpõ/
de angelo ⁊ ſuſcipe dei filium in tuo ſacroſancto
vtero. Recordare dña quia pro nobis peccato/
ribus tu es electa vt ſis dei mater vera: noli ḡ vn
q̃z obliuiſci noſtri: ſuſcipe ꝟbum vt ſis dei geni/
trix: virgo: regina angeloꝝ: totius mundi impa/
trix: et pctõꝝ aduocata: vt per te nobis detur cele
ſtis gloria Amen.

¶ Articulus tertius qualib⁹ modis ⁊ conditio/
nib⁹ digniſſimis angelus annũciãdo beate vir/
gini conceptum apparuit.

¶ Capitulum. I.

Tertium myſteriū

declarandū ē magnifice obſeruatio-
nis. Nimirū deus oīpotēs ꝛ pijſſim⁹
decreuit vt angelus Gabriel in ſua legatione ad
honorem benedicte virginis ꝛ eius ſacratiſſime
conceptiōis .xij. honorificos ſiue dignificos mo
dos obſeruaret: quatinus ꝛ in hac annūciatiōe
ipſa beata v̾go gauderet ꝛ gloriaret̄ his duode-
cim dignificis cōditionibꝫ ꝛ modis tanq̄ꝫ fulgo
re corone duodecim ſtellarū. Primo q̄dem decre
uit deus ꝛ voluit vt angelus in ſua apparitione
obſeruaret q̄ttuor modos ꝛ conditiones hono-
rificos ſiue dignificos vt vicꝫ apparere deberet
ipſi virgini.

Primo in humanali ſpecie.
Secundo in virili decore.
Tertio in iuuenili etate.
Quarto in habitus ſui radioſitate.

Secūdo q̄ttuor in ſalutatiōe: vt ſcꝫ
Primo reuerēdiſſime ſalutaretur.
Scd̾o digniſſimo nomiē noīaret̄.
Tertio de diuino cōſortio cōmendaret̄.
Quarto de ſummo p̾uilegio magnificaret̄.

Tertio q̄ꝫ decreuit de⁹ q̄ttuor alios modos di-
gnificos obſeruari in huius legatiōis executiōe:
vt videlicet
Primo de grā̄ aſſecuraret̄.
Scd̾o ſibi filius dei p̱mitteret̄.
Tertio de ſubuentione ſpūſſcī inſtrueret̄.
Quarto ad ꝯſentiendū deo induceret̄.

Primus itaqꝫ modus dignific⁹ quē ob-
ſeruare debuit angelus ad honorē beate
v̾ginis ꝛ ei⁹ conceptionis q̄ tanq̄ꝫ prima
ſtella virgo bn̄dicta gl'iat̄: dicit̄ hūana ſpeciei ap-
paritio. Ubi q̄rit̄ Utrū cōuenient̄ angelus debu
it apparere beate v̾gini in humana ſpecie magis
q̄ꝫ in alia. Circa quod poſſis arguere ꝙ debuit
apparere in ſpecie ſerpentina. quia dicit Bern̄. ꝙ
modus repationis debuit fieri ꝑſimilis mō ꝑdi
tionis. Sicut ḡ ſimilitudo fuit in hoc ꝙ femina
ꝑdidit: femīa ſaluauit: ita debuit eſſe ꝛ in h̄ ſimi-
litudo: vt ſicut angelus malus in ſpecie ſerpētis
decepit: ita ꝛ angelus bonus in ſpecie ſerpēt̄ de-
buit eſſe nunci⁹ repationis. Preterea videt̄ ꝙ
debuit apparere in ſpecie colūbina. qꝛ cōtraria cō
trarijs curant̄: vt dicit Greg. omel'. de martyribꝫ.
ergo ſi deceptio fiebat ꝑ calliditatē ſerpentinā: il-
luminatio debuit fieri ꝑ ſimplicitatem colūbinā.
In contrariū eſt cōmunis doctorū ꝛ toti⁹ eccle
ſie ſentētia. quia vbiqꝫ figurat̄ Gabriel ꝓ hac an-
nunciatiōe in ſpecie humana in q̄ credit̄ apparu-
iſſe. Ad queſtionē reſpondet̄ ſc̄m Alber. vbi ſ̄.
ca. xx. ꝙ angelus apparens virgini debuit appare
re in humana ꝛ nō alia ſpecie. Et hoc cōueniebat
Primo rōne dignitat̄. qꝛ vt dicit Ariſto. li. j. de
aīalibꝫ. Homo eſt digniſſimū aīaliū. ſed quia
iſta apparitio fuit cōplementū ꝛ digniſſima oīm
apparitionū. ſi ergo alie apparitiōes angelorū in
veteri teſtamento fiebāt in ſpecie humana: vt pa-
tet de Abrahe facta apparitiōe ꝛ cōſimilibꝫ: multo
magis iſta debuit fieri in ſpecie digniori. ſ. homi
nis. Secundo rōne conformitatis. qꝛ huma-
na ſpecies cōformior erat ad chriſti incarnatiōeꝫ.
Unde ꝛ Mattheus euangeliſta eoꝙ plura ſcri
pſit de incarnatiōe dei hoīs: inter aīalia euāge-
liſtas figurantia habet faciem hoīs. Conueniens
ḡ erat ꝙ ſicut annūciabat̄ ꝑ angeluꝫ de⁹ fieri hō:
ita angelus in humana ſpecie appareret. Ter-
tio rōne illuminationis. Beata em̄ virgo ſenſibi
liter ab angelo illūinari debuit. Illuminatio aūt
ſenſitiua ad cognitionem fit mediāte locutione.
ergo mediuꝫ illuminatiōis debuit eſſe locutiuū.
ſed nullū ſenſitiuū eſt locutiuū niſi homo. ḡ de-
buit venire ī ſpecie humana ꝛ in nulla alia. vt po-
te ſicut nobiliſſimū intellectiuū erat qd̄ illumina-
bat eam interius. ſ. deus: ſic etiam nobiliſſimum
eſſet ſenſitiuū quod illuminabat eam exterius. ſ.
homo. Et ꝑ hoc ſoluit̄ illud incongruū de ſpecie
columbe. Ad illud aūt de ſpecie ſerpentis Re
ſpondet̄ ꝙ erꝗ ordinata fuit ſpecies ſerpent̄ ad
deceptionem Gen̄. iij. Sed et ſerpens erat calli-
dior cunctis animantibus terre: non debuit eſſe
inſtrumentum illuminationis. Hec Albertus.
Unde patet ꝙ ꝓpter hominem huius ſacratiſſi-
me cōceptionis debuit angelus in ſpecie huma-
na apparere.

Capitulum. ii.

Secūdus honor dicit̄ virilis forme deco-
ratio. Nā nō debuit angelus apparere in
forma femine ſed in forma viri. Primo
ꝓpter dignitatem. qꝛ maſculus naturaliter eſt di-
gnior femina. j. Polit̄. Scd̾o ꝓpter conformi
tatē ad chr̄i incarnationē qui annūciabat̄ ventur⁹
in virili ſexu tanq̄ꝫ perfectiori. Tertio ꝓpter illu-
minationis opportunitatē. quia em̄ debuit bea-
tā virginem angelus illuminare. ſexus aūt femi-
neus non eſt illuminatiuus: ſed magis illumina-
bilis: iuxta illud apl̄i. Mulieres in eccleſia tace-
ant: ſed domi interrogent viros. ḡ ꝛc̄. Et ꝙ ſic
apparuerit daret ꝛ cōfirmat̄ ꝑ v̾ginis turbatiōeꝫ
Un̄ ſuꝑ illud Que cum audiſſet turbata eſt. glo
ſa dicit. Propriū eſt virginuꝫ ad oēs viri pauere
occurſus. Et etiā qꝛ in oībꝫ apparitionibꝫ que fu
erant in veteri lege angelus legit̄ apparuiſſe ī for
ma virilis ſexus. ḡ ꝓpter honorem huius mlt̄o
magis. Hec Albert⁹.

Capitulum. iii.

Tertius honor: iuuenilis etatis perfectio
Nā iſte angelus pro hac annūciatiōe nō
debuit apparere in ſpecie puerilis vel etiā
ſenilis etatis. quia ſenex in q̄ꝫtuꝫ hmōi dicit defe-
ctū: ſimiliter ꝛ puer. Iuuenis aūt dicit nouitateꝫ
cum ꝑfectiōe. Cū igit̄ h̄ annūciabat̄ ille q̄ fuit no-
uus ſc̄m hūanitatem ꝛ ꝑfectus ſc̄m deitatē. ḡ de-
buit angelus in ſpecie iuuenili h̄ apparere. Und

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Dionyſius dicit ꝙ iuuenile ſignificat innouan/
tis et ſemper vitalis virtutis perfectionem. Hec
Albertus.

Capitulum. IIII.

Quartus honor dicit habit⁹ radiatio. Nā
nō decuit angelū apparere in alia veſte q̄z
candida: clara: ⁊ lumioſa. vt ſic mag⁹ ho/
norificaret hec ſacra cōceptio. Et hoc q̄dē. Primo
ꝓpter angelū ipm̄ nunciantē. q꞉ candor veſtis in/
nocentiam deſignat angeli. Nō ꝯgruit ḡ angelo
veſtis alba ſimul ⁊ rubea. q꞉ cum innocentia nō
eſt aptus habere paſſionē quam ſignificat rube
dor: iuxta illud Eſa. lxiij. Quare rubꝫ eſt veſtimē
tum tuū. quod dicit de chriſto ꝓpter paſſionem.
ergo debuit angelus habere veſtē pure albā ⁊ ra
dioſam ꝓpter glorie celeſtis lumen ſignificandū.
Secūdo ꝓpter ipſam virginē cōcipientē cōue/
niebat veſt⁹ clara. quia ipſa ſine peccato fuit ⁊ ſi/
ne peccato cōcepit eum qui peccare non potuit. et
ideo totū album ⁊ nil de nigro colore q̄ maculaꝫ
deſignat hic debuit. Nec debuit habere rubrica/
tam vel bicoloratā veſtē. quia virgo beata ſine li
bidine concepit ⁊ ſine dolore peperit verū lumen
mundi: qui illuminat omnē hominē venientē in
hunc mundū Ioh. j. ergo tm̄ albam ⁊ radioſam
ac lumine candētem veſtem angelus habere de/
buit. Tertio ꝓpter chr̄m aduenientē. quia eni
ille annunciabat qui nos a culpa purificabat et
celeſti luci reſtituebat. qui etiaꝫ lux vera de luce. ſ.
deo patre ꝓcedit. Deus eīm lux eſt: et tenebre ī eo
non ſunt vlle. j. Ioh. j. Ideo clariſſima ⁊ puriſſi/
ma ac lucidiſſima veſte hic nuncius apparere de
buit. Et ſi dicas. Chriſtus annūciabat qui paſ/
ſurus erat ⁊ moriturus: ideo debuit habere ali/
quid de rubeo ⁊ pallido colore ad illud deſignā
dum. Reſpondet ex autoritate beati Dionyſij ꝙ
omnis apparitio debet viſibiliter declarare illud
inuiſibile quod primo et principaliter ac ꝑ ſe an/
nunciat vel intenditur. ergo cum iſte angelus p̄/
mo ⁊ principaliter non intendebat nunciare ni/
ſi incarnationem: non debuit habere veſtem ru/
bricatam: ſed tm̄ albam. Hec Albertus vbi ſup.
ca. xxvij.

Capitulum. V.

Quintus honor: et quo ad ſecundū q̄ter/
nariū prim⁹: dr reuerēda ſalutatio. q̄a an
gelus apparens ſalutauit btām ꝟginem
ſalutatione reuerendiſſima a deo miſſa dicens.
Aue. tanta q̄dem reuerētia ꝙ vt pie credit ange/
lus genua hūillime flexerit ad hoc verbum corā
bn̄dicta virgine: vtpote coram tali ⁊ tanta dn̄a q̄
mox futura erat dei mater: regina celi et dn̄a an/
geloꝝ omniū ac hominuꝫ. Et hoc ꝓbabile eſt ex
vniuerſali ecclie conſuetudine. quia in tota eccle/
ſia ſolitum eſt ſic ꝑ imagines figurari: ꝙ vicꝫ an/
gelus genuflexo virginem bn̄dictaꝫ ſalutauerit.
Deniqꝫ quante ſit reuerentie iſto verbo ſalutaſſe
virginem. ſ. Aue: patet ex eius interpretatione. q꞉
dicit Aue quaſi ſine ve. Unde in hoc ſalutata eſt
virgo de ſumma excellentia imunitatis ab omi
ve. ſ. nature: culpe: ⁊ pene. Nature inquam. quia
vt dicit Bern̄. erat ſine corruptione fecunda: ſine
grauamine grauida: et ſine dolore puerpera. Itē
culpe. quia erat ſine ve culpe venialis: mortalis:
et originalis. vt infra oſtendetur. Deniqꝫ ſine ve
pene que eſt in ſeꝑatione aīe ⁊ corꝑis: qm̄ ſine
dolore mortua eſt: et ſine incineratione vel putre
factione. Preterea Secundo quante ſit reue/
rentie hoc verbo Aue ꝟginem ſalutaſſe: clareſcit
ex eius deſignatione. Nam cōuerſo hoc nomine
Eua per litteras: Marie dictum eſt Aue. ad deſi
gnandum ꝙ videlicet in benedictionem Marie
Eue maledictio vertebat. Plura de hoc infra di
centur cum de ſalutatione agetur. Deniqꝫ Ter
tio quante reuerentie fuerit iſto verbo ſalutaſſe
virginem: clareſcit ex virginis perturbatione. Nā
cum audiſſet hanc ſalutationem turbata eſt: nō
quidem de viſione angeli: vt dicit Nicola⁹ de Ly
ra. quia ſolita erat videre angelos. ſed quia ipſa
beata virgo pre nouitate hui⁹ ſalutatiōis ⁊ excel/
lentia ſe indignam ex humilitate reputans tante
ſalutatiōis: turbata eſt in ſermone angeli ⁊ cogi
tabat qualis ⁊ quante excellentie eſſet iſta ſaluta
tio: vt habet Luc. j. ca. Decreuit igit deus hac ſa/
lutatione inaudita digne venerandam honora/
ri virginem ab angelo ob eius digniſſimam con
ceptionem.

Capitulum. VI.

Sextus honor dicitur digniſſima nomia/
tio: cum ſcꝫ dixit angelus: Gratia plena.
Propterea quippe vt dicit Albertus ſu/
per Miſſus eſt. ca. lxvij. angelus non appoſuit
in hac ſalutatione nomen ꝓprium Marie: vt di/
ceret Aue Maria. quia digniſſime ſalutandam
hoc nouo dignitatis nomine. ſ. gratia plena eaꝫ
nominare voluit: quatinus per imutationē no/
minis ꝑmutatio ſtatus ſignificaretur ⁊ eminen/
tia dignitatis. Nam in collatione magnarum di
gnitatum ſolet fieri mutatio nominū: vt patet in
papa qui quando creatur: alio nomīe nominat.
Unde ⁊ ſaluator hoc obſeruando dixit ad Pe/
trum. Simon Iohannis tu vocaberis cephas.
Hinc eſt ꝙ angelus vt magis honoraret virgi/
nem: pro proprio nomine ſcꝫ Maria: nomē no/
uum ex dei voluntate impoſuit. ſ. Gratia plena.
iuxta illud Eſa. lxij. Uocabitur tibi nomē nouū
quod os dn̄i nomiauit. Et ſi dicas hoc nomen
gratia plena non ꝓprie ꝯuenire beate virgini: ſed
etiam alijs. Dico ꝙ hoc nomen gratia plena ita
circūlocutiuum eſt proprie nominis beate virgi
nis et ꝑſone ipſius ꝙ nulli alij proprie conuenit
neqꝫ deo neqꝫ creaturis ſm̄ ꝙ plenitudo gratie
intelligit ſuſceptiue. Deus eīm nil gratie ſuſcepti/
ue habet ſed potius datiue ⁊ fontaliter. Nulla
etiā alia creatura preter beatam virginem plena
eſt gratie ſuſceptiue: que ſola tantum gratie rece

pit ꝙ pura creatura plus recipe non potuit. Un̄
ei hoc ita ꝓpriū fuit ꝙ angelus ei illud pro ꝓprio
nomīe impoſuit ꝓpter ſignificandā excellētiā ſue
dignitatis. Hec ille vbi ſ.

¶ Capitulum. VII.

S Eptimus honor exhibitus beate ꝟgini
ab angelo ſalutante dr̄ cōſortij diuini cō/
mēdatio. Nā ſtatim vt ſalutauit eam an/
gelus cōmendauit de diuīo cōſortio. i. ꝙ ipa de/
um ſecū haberet ſup oēs ſctōs: cū dixit. Dn̄s te/
cum. Et ꝗ pater btē ꝟginis dignitas: vt ꝗdāmō
ſub ſua voluntate haberet deū quē ⁊ haberet fili
um. Unde Bern̄. ſup Miſſus eſt: dicit ſic. Licet
ſit deus cum oībus ſanctis: excellentius tm̄ cum
Maria: cum ꝗ vtriqꝫ tanta cōſenſio ei fuit vt illiꝰ
nō ſolum voluntatē ſed ſibi etiā carnē cōiūgeret:
et de ſua carne virginea vnꝰ chr̄s fieret. Ait itaqꝫ
angelus. Aue grā plena dn̄s tecuꝫ. Nec tm̄ dn̄s
filius tecū. ſed etiā dn̄s ſpūſſctūs tecū: de ꝗ cōci/
pies. et dn̄s pater inquā tecum ꝗ ſuū filiū facit ⁊
tuum. ⁊ filius tecum qui ſe tibi dedit in filium ſu
mēs ex te carnē. Itē Maximꝰ epūs dicit. Dn̄s te/
cum in mente: tecum in ventre: tecum in vtero: te/
cum in auxilio. Et ſic patet.

¶ Capitulum. VIII.

O Ctauus honor dr̄ ſummi ⁊ ſingularis̄ p̄/
uilegij magnificatio: cum ſubdicit dicēs.
Bn̄dicta tu in mulieribꝰ. Ecce ꝗtus ho
nor ab angelo Marie deferꝛ: cum inter oēs mu
lieres excellētꝰ bn̄dicta fore p̄dicaꝛ ⁊ magnificaꝛ.
Uoluit aūt deꝰ vt angelꝰ ſic eā in ſalutatione ho
noraret: bn̄dictā ſup oēs fore ꝓnunciādo: ꝗtinꝰ
bn̄dictionē quā prima mulier ꝑdidit: ipſa virgo
bn̄dicta repꝑiſſe ꝑ ſuū ſalutiferū ꝯceptū: toti mū
do quoqꝫ intuliſſe gauderet. Unde Hierony. in
ſermone de aſſumptiōe dicit. Uere bn̄dicta tu in
mulieribꝰ ꝗ viris ⁊ mulieribꝰ bn̄dictionē ꝓpina/
ſti. De his partibꝰ ſalutationis infra latius.

¶ Capitulum. IX.

N Onus honor ꝗ ⁊ primus tertij ꝗternarij
dicitꝛ gratie aſſecuratio. Cū eīm vidiſſet an
gelus btām ꝟginē pre hūilitate pauere ⁊
turbatam fore de ſalutatione inſolita ⁊ tanta ſui
exaltatiōe: qm̄ nil mirabilius eſt vere humilianti
ſe ꝗꝫ ſua exaltatio Et ꝙ p̄ humilitate ꝓfūda qua
ſe nil eſſe reputabat apud deū: indignā tanto be
neficio iudicaret: ſtatim eam de grā dei ⁊ honore
iſto dignā fore aſſecurauit ⁊ cōfortauit di. Ne ti/
meas Maria: inueniſti grām apud deū. ſ. nō ſo
lum ꝓ te ſed ꝓ toto genere hūano. Hec Nico. de
Lyra in poſtilla.

¶ Capitulum. X.

D Ecimus honor dr̄ diuine ꝓlis repromiſ
ſio. vn̄ ſubdiꝛ. Ecce cōcipies ī vtero ⁊ pa/
ries filiū ⁊ vocabis nomen eius Ieſum.
Nō dicit: impones. qꝛ hoc nomē fuit impoſitum
a deo patre eternaliter. ſequiꝛ. Hic erit magnus.
Semꝑ ꝗdem fuit magnꝰ deus: ſed futurꝰ erat
magnus hō ⁊ magnus ꝓpheta. Luc. x. Prophe
ta magnꝰ ſurrexit in nobis. ſubdiꝛ. Et filius altiſ/
ſimi vocabiꝛ: et dabit illi dn̄s deꝰ ſedē Dauid pa
tris eius. Hic angelus nō loquiꝛ de regno tp̄ali
Dauid. qꝛ chr̄s tp̄aliter nō regnauit ſup ſedem. i.
thronū Dauid. Ioh. xviij. Regnū meū nō eſt de
hoc mūdo. ſed loquitur de regno ſpūali ⁊ celeſti:
qd̄ figuratū fuit ꝑ regnū Dauid tp̄ale: ſicut ⁊ ce/
leſtis hieruſalē ꝑ tp̄alem. Un̄ ⁊ ſubdiꝛ. Et regna
bit in domo Iacob. i. ſup electos. Nō dicit: in do
mo Abrae vel Iſaac. qꝛ de domo Abrae ⁊ Iſaac
aliqui fuerūt reprobati: ſicut hiſmael ⁊ Eſau. ſed
in domo Iacob oēs eius filij a ſanctis doctori/
bus inter electos ſunt computati. qꝛ etſi aliꝗ eo/
rum peccauerunt: tm̄ egerunt pniām. Et regni eꝰ
nō erit finis. qꝛ chr̄s nō ſolū inꝗꝫtū deus ſed etiā
inꝗꝫtum hō regnabit in etn̄ū ſup oēs angelos ⁊
homies. Hec Nico. de Lyra. Patet igiꝛ Marie
honor de tanti filij repromiſſione.

¶ Capitulum. XI.

U Ndecimꝰ honor dr̄ mirifice cōceptiōis
inſtructio. Nā ſtatiꝫ ꝗſiuit Maria ab an
gelo. Quō fiet iſtud qm̄ virū non cogno/
ſco. i. cognoſcere nō ꝓpono. Iā ꝗppe vouerat ꝟgi
nitatē: vt dr̄ Augꝰ. ſup hoc paſſu. Et de hoc ange
lus eā inſtruēs dixit. Spūſſctūs ſupueniet in te.
Glo. i. nō cōcipies hūano ſemīe: ſed ſpūſſcti ꝟtu
te ⁊ ope. ſequiꝛ. Et ꝟtus altiſſimi obumbrabit ti
bi. i. dei filius ꝗ eſt dei pr̄is ſapiā ⁊ ꝟtus. j. Cor.
j. Obumbrabit tibi. qꝛ ſub vmbra carnis latebit
virtꝰ diuinitatis. Hec Nico. de Ly. Ecce ꝗntꝰ ho/
nor Marie deferꝛ cū de ſpūſctō cōcipe predicaꝛ:
virginitatis̄ glīa mirifice ꝑmanēte.

¶ Capitulum. XII.

D Uodecimꝰ honor: meritorij cōſenſus in/
ductio. Nā angelus induxit btām virgi/
nē ad conſentiendū fide deo. Primo per
exemplū: cū dixit. Et ecce Eliſabeth cognata tua
et ipſa cōcepit filiū in ſenectute ſua. et hic menſis
eſt ſextꝰ illi ꝗ vocaꝛ ſterilis. i. iam habet ſex meſes
vt eiꝰ ꝯceptꝰ ſit certꝰ ita ꝙ occultari nō poſſit. Se
cundo induxit ex inſinuatōe diuie oīpotentie di.
Quia nō erit impoſſibile apud deū omne verbū
id eſt oīa poteſt deꝰ ꝗcunqꝫ voluerit ⁊ quōcun/
qꝫ etiā ſup̄ naturā vel cōtra facere voluerit. Au
dita aūt oīpotētia dei cui maxie fides inniteꝛ: ſta/
tim aſſenſit ꝟgo ⁊ dixit. Ecce ancilla domini ⁊c.
Mox quoqꝫ ad hec ꝟba dei filiū concepit ſacro
vtero. In hoc certe magnꝰ honor virgini deferꝛ
cū eius cōſenſus exigiꝛ ꝓ totiꝰ humani generis̄ ſa/
lute ⁊ filij dei incarnatione. Ex hoc etiā patet ma/
ximū eſſe ꝟgis bn̄dicte meritū: cū vnico iſto con
ſenſu maius meruerit ꝗꝫ totꝰ mūdus ⁊ oēs ſan/
cti ac angeli dei. ſ. matrē ſe eſſe dei: reginā celi: do/
minā mūdi: et ſup oēs exaltari. O itaqꝫ virgo ſu
ꝑbn̄dicta ꝗnto honore te magnificemꝰ: qd̄ i lau/
dem tuam dicere ex equo valemus que a deo eſ
ſumme honorata: ab archangelo officioſiſſime

et digniſſime es ſalutata. O regina celi quas tibi gratiarū iura referamus: cum ꝑ te habemꝰ q̄cq̄d gratie: q̄cquid ſpei ⁊ ſalutis habemꝰ: ꝑ tuum ſacrum conſenſum dei miſcd̄iam ſuſcepimꝰ: ⁊ dominū noſtrū Jeſum chr̄m veꝝ dei filium noſtre nature particip̄e ꝑcepimꝰ. Tu ḡo dn̄a gloria noſtra: tu ſpes: vita ⁊ dulcedo noſtra ⁊c. De iſta angelica annunciatione ⁊ benedicte virginis ſacratiſſima conceptione deuotam contemplationem habes infra in hoc eodem libro vbi agetˀ de dn̄ica conceptione.

¶ Incidentalis pars quarta de angelice ſalutationis a nobis freq̄ntatione ⁊ cōmendatione.

Salutate Mariā que multū laborauit in vob. Verba ſunt apl'i Rhom̄. vl. ca. Que q̄dem verba optime cōcordāt exhortationi qua oīs ꝑl'us chriſtianꝰ ammoneri videtˀ ad ſalutandū beatā v̄ginē dei genitricē Mariam: frequētādo ſalutationē angelicā. ¶ Itē aliud thema poteſt etiam ꝓ hoc ſermōe applicari. ſ. Ingreſſus angelus ad eā. ſ. Mariā: dixit. Aue gratia plena ⁊c. Luc. j. et in euangelio. ſ. hodierne ſolennitatꝭ. Nimiꝝ q: angelus btām Mariā ſic ſalutauit: et nos debemus eam ſalutare. In q̄bꝫ verbis tria facere videtˀ apl'us. ¶ Primo nempe hortatˀ vt ſalutemꝰ: cum dī. Salutate: vt iſinuet ꝑ eiꝰ ſalutationē fructū ml'tiplicē ꝓuenire. ¶ Secundo inſinuat quā ſalutemꝰ: cum ſubdit. Mariam. Nam licet ad lr̄am apl'us ibi loquatˀ de q̄dam fideli femīa q̄ vocabatˀ noīe Maria: q̄ quidē multū laborauerat ad reducēdū fideles rhomanos ad concordiā. Ipa em̄ diſcordiā eorum retulit ad apl'm: vt eos ad cōcordiā reuocaret. ſic notat Horra ſuꝑ hoc paſſu. Veruntamē multo magis ſalutanda eſt a chriſticol' Maria dei mater q̄ maximā fecit concordiam inter deum ⁊ genus humanū. Propterea apl'us ¶ Tertio ſubdit debitū: q̄re vicꝫ ſalutemꝰ ⁊ ſalutare debemꝰ merito. q: ml'tū inq̄t laborauit in vobis. Vere btiſſima v̄go multū in nobis laborauit: cum chriſtū deū noſtrū aluit: fouit: balneauit: in Egyptū portauit: et reportauit. Itē multū laborauit cū in tota chriſti ieſu vita ſeipam ad oīa eius ſeruitia debita humilē ancillā exhibuit. ¶ Primo multum laborauit cum in hora paſſiōis gladiuꝫ doloris qui eius animā ꝑtranſiuit ꝓ noſtra vtilitate patientiſſime tam q̄ ad filiū q̄ꝫ q̄ ad ſe ⁊ libentiſſime ꝑtulit. ¶ Deniq̄ꝫ multū laborauit ⁊ laborare non ceſſat apud deū ꝓ nobis tanq̄ꝫ fideliſſima aduocata intercedendo. Quāto igitˀ honore ſalutāda eſt q̄ tante ſalutis bn̄ficia nob̄ p̄ſtat. Idcirco Nico. Horra ſuꝑ p̄miſſo thematꝭ paſſu dic̄. Si in q̄lla Maria ſalutāda erat quā apl'us ſalutari admonebat q: multū laborauerat: q̄nto magis bn̄dicta virgo Maria q̄ ſuꝑ oēs viros et mulieres pro noſtra ſalute laborauit. Dicat ergo apl'us oībꝫ chriſticolis, dicā ⁊ ego p̄dicator oībꝫ audiētibus. Salutate inquā ſalutate Mariā dei matrē q̄ multū laborauit ꝓ oīm noſtrū ſalute. Sed quā ſalutationē ei offerre digniorē poſſumꝰ niſi eam q̄ angelus ipam ſalutauit: quā de celo attulit dicēs. Aue Maria gr̄a plena dn̄s tecum ⁊c. Volentes itaq̄ꝫ in hoc ſermone de huiꝰ angelice ſalutationis exhortatiōe: ac frequētationis ꝓuocatione loq̄: tria myſteria notari libeat.

¶ Primū myſteriū inductionis
¶ Secundū myſteriū qualificatiōis.
¶ Tertiū myſteriū cōmendationis

¶ Primus articulus ꝙ q̄libet fidelis inducitur ad ſalutationē angelicā dicendā ſepiꝰ ꝓ btē v̄gis honore q̄ttuor rōnibꝫ. ¶ Capitulū. I.

Primum myſterium dī inductionis. His q̄ppe chriſticola inducitˀ vt freq̄nter bn̄dictam virginem Mariam ſalutet angelica ſalutatione tāq̄ꝫ ſummo honore dignam p̄cipue quattuor rationibus.

¶ Primo ratione congrui.
Secundo rōne debiti.
¶ Tertio ratione exempli.
Quarto rōne emolimenti.

Primo rōne cōgrui. Nā tria ſunt genera q̄bus maxie cōgruū ⁊ honeſtiſſimū eſt ſalutatiōis iura impēdere vicꝫ amicꝭ: bn̄ficis: ⁊ dn̄is. ¶ Primo q̄dem amicis ob amicicie ſignū ⁊ fomentū. q: vt dicit Ariſt. ix. li. Eth. Amicicia fouetˀ ⁊ augetˀ colloquijs bonis ⁊ honoꝝ impēſis. Nā amicꝰ amicū ex amore cogitˀ ſalutare. vn̄ ſaluto interp̄tatur q̄ſi ſalutē opto: qd̄ eſt amicoꝝ. Sed q̄m ipa btā v̄go eſt amica imo amiciſſima chriſticolis. quia nos oēs fideles ml'tū diligit ⁊ ſuꝑ oēs poſt chriſtū: vtpote q̄ eſt ſuꝑ oēs gratia ⁊ diuia charitate plena. Vult q̄ꝫ et ab oībꝫ nobis amari tanq̄ꝫ dei mater ⁊ oīm nr̄m aduocata ac mediatrix. Hinc Eccī. xxiiij. Ego mr̄ pulcre dilectiōis. i. q̄ pulcre diligo ⁊ pulcre amari volo. ḡ merito eſt a nob̄ frequenter ſalutanda. ¶ Secundo impendēda eſt ſalutatio beneficis ob gratitudinis ſignū. Quia aūt btā v̄go eſt ſuꝑ oēs bn̄fica generi humano: vt dicere poſſit genus humanū illud Sap. vij. Venerūt mihi oīa bona pariter cū illa. quia oīa nobis bona ꝑ v̄ginem p̄ſtita ſunt: vt dicit Anſ. Idem ⁊ Bern̄. Nil inq̄t in nobis boni voluit deus haberi qd̄ nō ꝑ manꝰ Marie trāſierit. ḡ merito eſt ſalutanda. ¶ Tertio impendēda eſt ſalutatio dn̄is ⁊ p̄latis. Vnde. viij. Ethic̄. Maioribꝫ debetˀ honor. ſ. in ſignum reuerentie tanq̄ꝫ miniſtris dei et eius in hoc mundo figuram gerentibus. ꝓpter quod ⁊ ipſi dij dicuntˀ Exo. xxij. Dijs nō detrahes ⁊ p̄ncipi populi tui non maledices. Ipſa aūt benedicta virgo eſt dn̄a totius mundi

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Unde Eccī.xliiij. In omni populo ⁊ in omni gē
te primatū tenui: ſupboꝝ ⁊ ſublimiū colla ꝓpria
ṽtute calcaui. Ex q̄ autoritate colligit̄ q ipſa ſit
dn̄a celeſtiū.ideo dr̄:in omni populo. Itez q ſit
dn̄a toti⁹ terre mundi.ideo dr̄:et in oī gente. De/
niqȝ q ſit dn̄a etiam inferoꝝ.qꝛ ſupboꝝ.i.demo
nū ⁊ ſublimiū.i.damnatoꝝ quoꝝ ſupbia aſcen/
dit ſp̄: colla calcauit.iuxta illud Ben̄.iij. Ipſa cō
teret caput tuum.

Capitulum.ii.

Secundo inducimur ad ſalutandū beatā
virginē freq̄nter rōne debiti. Nam debi/
torie obligamur ſalutare bn̄dictā ṽginez
triplici iure. Primo ex iure diuinali q̄ p̄ceptuz
eſt Exo.xx. Honora patrē ⁊ matrē: qd̄ marie ac/
cipit̄ de patre ſpūali.i.deo.⁊ matre ſpūali.ſ. bea/
ta virgine. Unde Aug⁹. Amādus eſt generatoꝛ
id eſt pater carnalis.ſed p̄ponēdus eſt creatoꝛ.i.
deus. Ita ſimiliter honorāda eſt mater carnalis
et ſalutāda.ſed multo magꝭ mater ſpūalis Ma
ria. Secūdo ex iure canonico. quia vt dicit̄.xij
q.ij.ca. viij. Ingratitudo autoritate canonū ⁊ le/
gum culpatur. Item.xxij.q.vij.de forma.circa fi
nē. Pro ingratitudine demeret̄ hō priuari acce/
ptis bn̄ficijs ⁊ indignus haberi accipiēdis. Ut
ergo bn̄ficia beate virginis q̄bus continue foue/
mur nō amittam⁹ ⁊ indignos nos habēdos ne
reddamus:tenemur grati eſſe. qd̄ facimus eā ſa
lutādo ⁊c̄. Tertio ex iure phico. quia vt habet̄
viij. Eth.p Ariſt. Maxime tenemur dijs: magi/
ſtris ⁊ parentibꝫ q̄bus equiualens reddere non
poſſumus. Sicut igitur tenemur deo: ſic matri
dei p quā deū ꝓpitiū habemus. Item ſi tenemur
magiſtris tp̄alibus: m̄lto magis matri dei q̄ eſt
magiſtra fidei noſtre. Deniqȝ ſi tenemur parēti/
bus:maxime ṽgini benedicte q̄ eſt parēs noſtra
p quam renati ſumus ad celeſtem vitam. Unde
ipſa dr̄ mater noſtra ſpūalis: ſc̄m Bern̄.ſic dicē/
tem. O felix Maria tu mater dei:tu mater rei: tu
mater iudicis:tu mater exulis:cum ſis mat̄ vtri/
uſqȝ:ſuſtinere diſcordiā inter tuos filios.i. chr̄m
et nos nequis.

Capitulum.iii.

Tercio inducimur ad ſalutādū btām ṽgi
nem rōne exempli: qm̄ plurima ⁊ ſolen/
niſſima exempla nobis p̄bent̄ vt eā ſalu/
tare debeamus. Primo q̄dē exemplū ſalutan
di p̄bet angelus q̄ eā ſalutauit i oratorio. Se/
cundo exēplū p̄buit Eliſabeth q̄ eā ſalutauit. vn̄
et ṽba ei⁹.ſ. Bn̄dict⁹ fructus vētrꝭ tui:huic ſalu/
tationi ab eccleſia adijciunt̄. Tertio exemplū
p̄buit Iohes baptiſta in vtero adhuc matrꝭ ſue
exiſtens:qn̄ exultādo eā ſalutauit: ⁊ eius filiū.i.
dn̄m Ieſum exultatiōis motu adorandū decla/
rauit. Un̄ Lu.ij. Ecce em̄ vt facta eſt vox ſaluta/
tionis tue in auribꝫ meis exultauit infans in vte
ro ⁊c̄. Quarto exēplum p̄buit chr̄s q̄ eā ſaluta
uit cū poſt mortē reſurgens ei apparuit di. Sal/
ue ſctā parēs ⁊c̄. vt dicūt deuoti doctoꝛes. Itē cū
eā ſalutauit in celū aſſumendo ⁊ occurrendo.iij.
Reg.ij. Surrexit rex in occurſum m̄ris ⁊ adora
uit ⁊c̄. Preterea exēplū p̄bet oēs ſcī ⁊ electi dī
q̄ ſalutauerūt btām ṽginē dū eſſent in hoc mun/
do.et ſalutant nunc in celo:iuxta illud Apoc.iiij.
Adorauerūt deū:mittentes coronas ſuas an̄ ſe/
dem dei ⁊ agni.i.corā btā virgine q̄ eſt ſedes dei.
O igit̄ hō ſtude ſalutare bn̄dictā ṽginem.

Capitulum.iiii.

Quarto inducimur ad ſalutandū freq̄nt̄
btām ṽginē rōne emolumenti ⁊ vtilitatis
Nā ex iſta ſalutatione adq̄rūt hoīes fru/
ctum. Et q̄dem Primo generaliter oēs ſalutā/
tes btām ṽginē adquirūt fructū reſalutationis.
Cum em̄ ipa ſit ṽgo hūillima:nō dedignat̄ reſa
lutare ſe ſalutātes. Un̄ Eccī.xv. Obuiabit illi q̄ſi
mater honorificata.obuiabit inquā auxilijs op/
portunis:ſi nos obuiauerim⁹ ei ſanctis deſide/
rijs ⁊ deuotis ſalutationibus. Quibꝫ aūt bonis
ipa reſalutat ſuos ſalutātes:ibidē deſcribit̄ cum
ſubdit̄. Cibabit illum pane vite ⁊ intellectus ⁊c̄.
Ecce p̄mū bonū q p̄ſtabit beata virgo ſe ſalutā/
tibꝫ.ſequit̄. Et firmabit̄ in illo ⁊ non flectet̄. Ecce
ſecundū bonū.ſ.donū pſeuerātie ⁊ fortitudinis
Sequit̄. Et exaltabit illū apud proximos ſuos.ſ.
exaltatiōe celeſtꝭ glīe. Ecce tertiū bonū. Et ſubiū/
git̄. Et noīe eťno hereditabit illū dn̄s de⁹ noſter.
Ecce q̄rtuz bonū. Scd̄o iuſti ⁊ ſancti hoīes ex
eius ſalutatione adq̄runt gr̄e repletionem: ſpūa
lemqȝ exultationē: ⁊ ſanctitatis augmentationez
Qd̄ figuratū eſt in myſterio Luc.j.vbi vicȝ legit̄
q cū Maria ſalutaſſet Eliſabeth:illaqȝ reſalutā
do eā ſuſcepiſſet:repleta eſt ſtatim Eliſabeth ſpū
ſancto ⁊ exultauit infans in vtero eius:et ſancti/
ficat⁹ eſt Iohānes ⁊c̄. Tertio q̄ꝫ pctōres ex hac
ſalutatione adq̄runt pctōꝝ purgationez ⁊ grām
ac miſc̄diam:qm̄ cū ipa ſit mr̄ gr̄e ⁊ miſc̄die: non
dubiū q̄n ipſam deuote ſalutantibꝫ donet grām
⁊ miſc̄diam. Si em̄ ioculatoꝛ ad mēſam diuitis
cātauerit:nunq̄d ei cibꝫ negabit̄:q̄nto magꝭ qui
carmē hoc angelicū ⁊ bn̄dicte ṽgini ſūme iocun/
dū ⁊ acceptū ſalutatōe deuota cecinerit exenia ei
a btā ṽgie graꝝ ⁊ donoꝝ largient̄. Deniqȝ ſi dili
genter ſingula verba hui⁹ ſalutatiōis pōderam⁹
cōpim⁹ q p oīa ei⁹ verba aliq̄d mali effectus qd̄
in hoīe facit pctm̄:repelli inſinuat̄:et aliq̄d p con
trariū boni ⁊ vtilitatis induci vel adquiri. Nam
Primo p peccatuz aīa maculat̄ ⁊ ve eterne da/
mnatiōis incurrit̄.qꝛ vt dicit̄.ij. ſniāꝝ.diſ.xlij.ca.
v. Pctm̄ mortale eſt qd̄ obligat ad mortē eternā
Huic cōtrariat̄ aue.i.ſine ve. Accedat ꝗ pctōr ad
btām virginē ⁊ dicat Aue:ſi vult eius p̄abꝫ libe/
rari a damnationis ve. Secundo p peccatum
coꝛ obcecatur ⁊ obtenebratur. Sap.ij. Excecauit
eos malicia eorum. Cui cōtrariat̄ hoc quod ad/
dit̄: Maria.i.illumiātrix. Si vis ergo illumina/
ri o pctōꝛ: dic Aue Maria. Tertio per pctm̄ in/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

curriť dei inimicicia. Vñ Aug. Scio deuz inimi-
cum eſſe omni crimino ſo ꝛc̄. Cōtra hoc eſt qđ di
ciť: gratia plena. Si vis ergo grãm: ſaluta virgi
nem bñdictã gratia plenam: vt merearis de eius
plenitudine accipe. ¶ Quarto per peccatũ homo
a deo elongať. q2 longe a peccatoꝛib9 ſalus: teſte
Pš. Contra hoc eſt qđ addiť: Dñs tecum. Qui
vult ergo appꝛopinquare deo: accedat ad ſalutã-
dum beatam ꝟginem dei matreʒ. ¶ Quinto per
peccã maledictio incurriť. Pš. Maledicti q̄ de-
clinant a mandatis tuis. Contra hoc eſt ꝙ diciť:
Benedicta tu in mulieribus. Si vis euacuari a
maledictione: accede ad virginẽ que ſup oẽs be-
nedicta viris ꝛ mulieribus bñdictionem ꝓmina-
uit: vt dicit Aug9. ¶ Sexto ꝑ peccatum homo a
fructu meriti incarnationis paſſiõis ꝗ chri expo
liať et a diuia viſione ſepaŕ. Eſa. xxvj. Tollaŕ im
pius ne videat gloꝛiam dei. Cõtra hoc ſubditur
Et benedictus fructus ventris tui Jeſus. O igiť
quecunq3 anima ſiue fidelis ꝛ deuota ſiue pecca
trix: accede ad virginẽ ſalutandã per Aue Ma-
ria: ſciens q2 reſalutaris ab ea totiens quotiens
eam ſalutas: imo ꝛ oſcularis. Audi Berñ. dicen
tem. Eſt tibi o virgo Maria quaſi oſculũ audi-
re ſalutationem angelicam. quia totiẽs o beata
oſcularis quotiens per Aue ſalutaris. Hec ille.
vt diciť in Speculo virginis: libꝛo ſic nomiato.
Vis igiť o peccatoꝛ fructum ſalutis eterne adq̄-
rere in meritis chꝛiſti: accede ad Mariã ſalutan
dam. Unde ipſa clamat ꝑ ſapientem Eccĩ. xxiiij.
In me inquit omnis gratia vie ꝛ veritatis: in me
omnis ſpes vite ꝛ ꝟtutis. Tranſite ad me oẽs q̄
cõcupiſcitis me: ꝛ a generationibus meis adim-
plemini. O verbum dulce: o verbum ſpei confoꝛ
tatiuum. Tranſite inq̄t ad me oẽs. Nullũ excipit
ſed oẽs: iuſtos ꝛ pctõꝛes: viros ꝛ mulieres: par-
uulos ꝛ magnos dulciter btã ꝟgo inuitat ad ſe
honoꝛandũ: ad ſe ſalutandũ: et eius patrocinia
imploꝛandũ. Tranſite inq̄t de huius mũdi ꝑicl
loſa ꝛ fallaci ſpe ac confidentia. Tranſite: iſta ca-
duca ꝛ vana ptergrediendo et cõtemnẽdo. Sed
quoꝛ: Ad me vtiq3 dei veri matrẽ reginaʒ miſcđie
honoꝛificandã ꝛ inuocandã in qua oĩs gratia:
oĩs ſpes ſalutis. Secure vos meis ſuffragiis et
meis auxiliis cõmittite oẽs qui concupiſcitis ſin
cera deuotione me. hoc eſt: meũ fructum ſaluifi-
cum. me inquam omnis boni matrẽ: ꝛ adimple
mini ꝛc̄. ¶ Miraculum. ¶ Ut aũt magis cõfir-
memus ꝙ ſalutare bñdictam ꝟginem angelica
ſalutatione ſit ꝑutile ꝛ fructuoſiſſimũ homini: li
beat narrari Miraculũ quoddam quod refert
Anſ. in tractatulo miracloꝝ. Quidã clericus in
Carnotenſi ciuitate degebat: qui licet eſſet leuis
moꝛibus ꝛ curis ſeculi deditus: carnalib9 etiam
deſideriis vltra modũ ſubiectus: tamẽ ſanctam
dei genitricem nimis in memoꝛia deuota habe-
bat ꝛ eam ſepiſſime angelica ſalutatione ſaluta-
bat. Qui dum ab inimicis ꝑemptus eſſet: clerici
dicte ciuitatis ſcientes eum vitã irreligioſam du-
xiſſe: extra atriũ cimiterii eundẽ ſepelierũt. vbi dũ
ꝑ dies triginta iacuiſſet: beata Maria illius mi-
ſerta apparuit cuidã clerico dicẽs ei. Cur ita iniu-
ſte egiſtis contra cancellariũ meũ vt poneretiſ eũ
extra cimiteriũ veſtrũ. Cui interroganti q̄s nã ei9
cancellarius eſſet: illa ait. Qui inquit añ triginta
dies a vobis eſt tumulatus extra atrium. Nam
mihi deuotiſſime ſeruiebat ꝛ cozã meo altari ſe-
piſſime me ſalutabat. Citius ḡ ꝑgite ꝛ eum de lo
co indecenti auferentes: in atrio ponite. Et cum
hec dixiſſet: vehemẽter adducti clerici: vultuʒ de-
functi diſcoperientes: floꝛem pulcerrimũ in oꝛe
eius inuenerũt et linguam eius integram ꝛ ſanã
et q̄ſi ad laudanduʒ nomẽ dñi paratam: et q̄ſi in
ea Aue Maria floꝛide deſcꝑtam. Intellexerunt
cuncti qui aderant ꝓpterea hoc ei accidiſſe: quia
dei genitricem ex ſuo oꝛe frequenter ſalutauerat
cuius ꝛ p̄cibus ac meritis in hoꝛa moꝛtis ſpũm
bonum contritiõis ꝛ ſalutis ꝓmeruerat. Quod
certe miraculũ grande nõ ſolum ꝓ illo ſed etiam
ꝓ nobis feciſſe credimus beatã virginẽ: q̄tinus
accendamur in dei amoꝛe ꝛ ipſius beate ꝟginis
deuotione inducti ad ſalutandum.

¶ Articulus ſecũdus q̄liter beata ꝟgo a nobis
eſt ſalutatione angelica honoꝛanda.

¶ Capitulum. I.

Secundũ myſteri-
um dꝛ qualificationis. Scire q̄ppe ꝑ-
utile eſt qualiter beata virgo debeat a
nobis ſalutari. ¶ Propter qđ aduertendũ ꝙ q̄-
cunq3 vult digne benedictam virginem Mari-
am ſalutare: debet has īfraſcriptas quattuoꝛ cõ
ditiões vel modos obſeruare: vt magiſ poſſit be-
ate virgini eius ſalutatio complacere.

¶ Prima puritatis.
Secunda fidelitatis.
¶ Tertia humilitatis.
Quarta deuote ſedulitatis.

Prima inquã cõditio obſeruãda in ſalutatione
btẽ ꝟgis diciť conditio puritatis. quia macula-
ta peccatis ſeruitia vel obſequia non ſunt deo et
beate virgini accepta: iuxta illud Eſa. ca. j. Cum
extẽderitis manus veſtras: auertam oculos me
os a vobis. et cum multiplicaueritis oꝛationem
nõ exaudiam: manus eñ veſtre ſanguine id eſt
peccato plene ſunt. Subditur. Lauamini mun-
di eſtote. Auferte malum cogitationum veſtra-
rum ab oculis meis. Quieſcite agere peruerſe:
diſcite benefacere ꝛc̄. Hec ibi. Qui ergo vult gra-
tam ſalutationem benedicte ꝟgini exhibere: de-
bet purificari a peccato per contritionem: con-
feſſionem ꝛ ſatiſfactionem. ¶ Huic et ratio con-
coꝛdat. quia cum omne animal diligat ſibi ſimi-
le Eccĩ. xiij. ex quo ipſa eſt virgo puriſſima: non
placent ei niſi pura obſequia. Unde Abacuch

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

j.ca. Mundi ſunt oculi tui ⁊ reſpicere ad iniq̃ta/
tem nõ potes. Deniqꝫ huic cõcordat etiã in exẽ/
plo myſteriũ ſalutationis angelice. Nam benedi
ctam v̾ginẽ puritate plenã nõ niſi angelus q̃ eſt
ſpeculum puriſſimũ ſcḋm Diony. digne ſalutauit.
Debet ḡ eſſe hõ tanq̃ȝ alter angelus ꝑ puritatem
q̃ digne ⁊ gratifice vult bñdictã virginẽ ſalutare.
Miraculũ. Ad hoc refert̾ miraculũ. Qꝛ q̃dã
vite turpiſſime nõ deſinebat dñam frequent̾ ſa/
lutare ⁊ laudare. Accidit q̃dam die q̃ longũ iter
agẽs ꝑ vaſtam ſolitudinẽ nimis fameſceret. Cui
ad btã v̾ginẽ cum lachrymis clamanti vt ſub/
ueniret: apparuit ei Maria cũ ſpecioſis thoba/
liis: cibum afferẽs delicatũ: ſed in ſcutellis imun
dis ⁊ ſtercore fedatis: Atqꝫ ad eũ: comede. Qui
reſpondit. Cibꝰ q̃dem bonꝰ eſt: ſed eũ nõ poſſuȝ
comedere ꝓpter ſcutelle fetorem ⁊ eius imũdicie
horrorẽ. Tunc ait ei beata virgo. Tu mihi lau/
des quas dicis ⁊ ſalutatiões pulcre ſunt ⁊ bone.
ſed qꝛ cor tuũ turpe ⁊ ſtercoribꝰ peccõꝝ fedatũ eſt
nõ poſſum in his delectari. Et hoc dicto euanuit
Ille cõpunctꝰ cepit amariſſime flere. et ſic ex eo ſe
emendauit. Propterea Anſ. dẽ. Ante dei genitri/
cẽ Mariã heu pudor iniq̃tatis in p̄ſentia nitentis
ſcitatis. Heu cõfuſio imunde cõſciẽtie in ꝯſpectu
fulgentis mundicie ⁊c̃.

Capitulum. II.

Secũda cõditio obſeruanda in ſalutatiõe
bñdicte v̾ginis dicit̾ fidelitatis: vt. ſ. eam
ſalutemus fideliter. quod faciẽꝰ ſi eã nõ
ſolum ore: ſed ⁊ corde ⁊ ope ſalutamus: alias di
cere nobis poterit btã v̾go illõ Eſa. xxix. Popu/
lus hic labiis me honorat: cor aũt eoꝝ longe eſt
a me. In huius myſteriũ angelus Gabriel eã
ſalutauit. Gabriel q̃ppe interp̄tat̾ fortitudo dñi
vel fortis. per qõ docemur q̃ debeamus beataȝ
virginẽ nõ deſidioſe vel tepide ſolis motibꝰ labi
orũ ſalutare: ſed fortiter cor noſtrũ ⁊ attentioneȝ
ac affectũ in eius deuotionẽ mancipare: vt fidel̾r
motus cordis correſpõdeat lingue et concordet
in eius ſalutatione. Ad hoc referri põt ⁊ Mi/
raculũ qõ refert Vincen̄. in Speculo hiſtoriali.
li. viij. ca. cxviij. Qꝛ in ciuitate Tholetana fuit q̃/
dam ſubdiaconꝰ qui ſpecialiter deuotionẽ habe
bat ad ſctãm Mariã ⁊ ei famulabat̾ ſedule. Cũ
aũt q̃dam die aſſiſteret archiepiſcopo ſolennia cele/
branti: venit hora vt legeret̾ euangelium. Et ecce
ipſe aſſiſtens diacono legenti raptꝰ eſt in ſpũ: vi/
ditqꝫ ſupra feneſtram ſedẽtẽ demonẽ in ſpecie ſi/
mie horrida ⁊ deformi: ⁊ in collo eius cornu ſcri
ptoris: charta in ſiniſtra: calamus in dextra: ocu
liſqꝫ directis q̃ſi curioſus ſpectator: ſubinde ſcri/
ptitabat. Erantqꝫ ibi due mulierculé q̃ ibidẽ ina/
nia cõfabulãtes vt moris eſt taliũ: interim indeuo
te ⁊ labioꝝ motibꝰ: corde ⁊ oculo vagãtibꝰ Aue
Maria ⁊ Pater noſter dictabãt: et iteꝝ atqꝫ ite/
rũ ad inuicem cõfabulabant̾. Cunqꝫ ꝓpter mul/
tiloquiũ ⁊ dictionũ ac ſyllabaꝝ in orationibꝰ ſu/
is reciſarũ ac negligenter omiſſarum multitudi/
nem defectuũ qꝫ cõmiſſoꝝ nũc meditatẽ Pater
noſter in Aue Maria ſaliendo vel e cõuerſo pre
inattentione: vt talibꝰ ſolet accidere: iã totũ ꝑga/
menũ ſcṗtũ eſt intus ⁊ foris: et plus volenti ſcri/
bere non eſſet locus in ꝑgameno: dentibus ⁊ vn
guibꝰ cepit detrahere pellem vt dilataret q̃ plus
ſcribere poſſet: gaudens de eaꝝ indeuotõe ⁊ de/
fectuuȝ multitudine: lapſa e dentibꝰ pelle: caput
colliſit ad parietem ⁊ cecidit tanto fragore vt exti
maret ſubdiaconus eccleſiam corruiſſe. Riſit ḡ
ſubdiaconus videns demonis caſum ⁊ leuans
manus plauſu minꝰ diſcreto cadentem ꝓſecutꝰ
eſt qui ſolus cernebat viſionem. ſupinde aſtan/
tibus vniuerſis nõ paruũ intulit ſcandalũ. Ira/
tus igit̾ archiepiſcopus ſuſpendit eũ a bñficio ⁊ officio
Ille ḡ intrãs eccleſiam q̃ndam: corã imagine be
ate v̾ginis cepit lachrymabiliter orare. Et ecce vi
dit q̃ btã v̾go i maieſtate ⁊ decore ei aſtitit ⁊ mel/
lifluis verbis eum cõſolatus eſt. O q̃ȝ iocunduȝ
ei erat videre gl̾ioſam faciem bñdicte v̾gis. O q̃ȝ
dulce erat audire eius verba ſuauiſſima. O ve/
re beata talis ãia que a ſuꝑ bñdicta virgine me/
ruit dulciter cõſolari ⁊c̃. Lõgo igit̾ ⁊ dulci collo/
quio p̄habito: tandem dedit ei btã v̾go ipſaȝ cõ/
ſcriptionẽ diaboli ꝑ manus angeloꝝ delatã: vt
viceȝ ꝓ teſtimonio deferret ad archiepm̄. et ſic bea/
ta virgo in alta ſe recepit. Ille itaqꝫ ad archiepm̄
veniens ⁊ ambas reuelationes ei manifeſtãs: in
maximã eius grãm eſt receptus: et ſuo beneficio
ac officio reſtitutus. Aduocant̾ ille mulierculé et
primo negant ſuas confabulationes ⁊ defectus
cõmiſſos. ſed oſtẽſo chyrographo demonis cõ/
uicte confeſſionem faciunt ⁊ laudes beate virgi/
ni dicunt: promittuntqꝫ ꝑamplius deuotius in
oratione ⁊ ſalutatione benedicte virginis ſe ha/
beri. Unde patet q̃ȝ pie beata virgo ſuis deuo/
tis ſubuenit: necnon ⁊ indeuotos corripit et ad
feruorem reducit. Diſplicet quippe ſibi tepiditas
Apocal. iij. Quia tepidus es incipiam te euome
re ⁊c̃.

Capitulum. III.

Tertia conditio que obſeruari debet in ſer
uitio ⁊ ſalutatione btẽ v̾ginis dicit̾ hũili
tatis: vt viceȝ eã ſalutemꝰ hũiliter. Decet ꝗp
pe vt eã ſalutando humiliter flectamꝰ caput ⁊ ge
nua. Nam ſi ad hanc ſalutationeȝ dei filius ſe in
tantũ hũiliauit vt deſcẽderet de celis vſqꝫ ad ter/
ram. i. de ſolio diuinitatis in vterum v̾ginis nõ
horruit venire. quid mirum ſi nos miſeri ad hãc
ſalutationem caput ⁊ genua flectimus. Hoc fa/
ciendum in exemplo docuit Gabriel archange/
lus quando ⁊ ipſe benedictam v̾ginem ſalutan
do genua flexit: ſicut ſupra dictũ eſt in hoc libro.
pte. iij. ca. v. ar. iij. Vult itaqꝫ btã v̾go hũili reue/
rentia a nobis ſalutari ꝓpter noſtrã vtilitateȝ: ſci/
ens qꝛ oratio humiliãtis ſe nubes penetrabit et
donec ꝓpinquet nõ cõſolabit̾ ⁊ non diſcedet do/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

necalaſſimus aſpiciat. Hec Eccl.xxxv. Et iteruʒ eiuſdem.xxxij. Pro reuerentia accedet tibi bona gratia. Pro reuerentia inquã quam facis beate v̓gini in eius ſalutatiõe cum genuflexiõe ⁊c̃. accedet tibi bona gr̃a a dño. Debemus igit̃ cũ ſũma et humili reuerentia ſalutare bñdictã virginem.

Ad hoc ptinet Miraculũ narratione dignum In puincia quippe Hũgarie noſtris tpib⁹ (ſicut ipſe accepi a quodaʒ venerabili et ſene patre fide dignissimo) Quidam frater ordinis minoꝝ du/xerat in conſuetudinẽ vt qñcunqʒ ſignũ fieret ſe/ro ⁊ mane ad Aue Maria ſicut moris eſt in illa puincia: flexis genib⁹ ſalutaret btãm v̓gineʒ ter dicendo Aue Maria cum trib⁹ genuflexionib⁹. Cunqʒ q̃dã die ſignaret̃ in aurora ad Aue Ma/ria: ipſe corpore q̃daʒ ⁊ ignauia duct⁹: noluit aſ/ſurgere ad ſalutãdũ btãm v̓ginem cum genufle/xionib⁹. Ecce igit̃ miraculũ grande: vidit ſtatiʒ in viſione mirabili turrim eccleſie ſe inclinare adeo vt crux in ſummitate turris exiſtens terrã cõtin/geret ſe inclinando: et hoc trib⁹ vicib⁹ ad trinã ſi/gnationẽ. quaſi ꝑ hoc ſit dictum. Ecce miſer: crea/tura inſenſibilis ſua quaſi genua flectit cũ ſe icli/nat ad terram ꝓ ſigno Aue Maria. tu aũt cum ſis rõnalis non vis genua flectere ad Aue Ma/ria. Sicqʒ ille cõpunct⁹ ⁊ mira dei manũ circa ſe ſentiens: ſemꝑ q̃ad vixit cũ reuerẽtia ter genufle/ctendo ad ſignationẽ bñdictã v̓ginem cum Aue Maria ſalutauit. ꝓpter qδ ſpecialẽ gr̃am a dño et bñdicta virgine ꝓmeruit.

Capitulum. IIII.

Quarta conditio obſeruãda in ſalutatiõe beate v̓ginis dicit̃ deuotẽ ſedulitatis. Debem⁹ eñ ſedule ⁊ frequẽtiſſime ipſam cũ deuotione ſalutare: vt et ipſa ſedule ꝓ nob interce/dat apud filiũ: iuxta illud Eſa.xxiij.ca. Bene ca/ne: frequẽta canticũ vt memoria tui ſit ⁊c̃. Bene inquã. i. deuote cane laudes v̓ginis. frequẽta h̄ canticum ſalutatiõis angelice vt memoria tui ſit apud bñdictã virginẽ. Hoc docet ⁊ Ps̃. in ſeipo dicẽs. Bñdicã dñm. ſ. tam in ſe q̃ʒ in bñdicta ſua matre: cuius bñdictio ⁊ honor ad ſuũ filium re/fert̃. ⁊ hoc oĩ tp̃e ſemꝑ laus eius in ore meo. Hi igitur tp̃e freq̃ntare debemus hanc ſalutationeʒ viʒ Aue Maria: in q̃ ſpecialiter laudat̃ ⁊ bñdi/cta in mulierib⁹ ꝑdicat̃ btiſſima v̓go genitrix dei et eius benedictus fructus vẽtris dñs noſter Je/ſus chriſtus. Miraculum. Ad hoc q̃dẽ in/ducunt nos ⁊ plurime vtilitates ꝑ multa mira/cula oſtenſe: inter q̃ vnum h̄ libeat inuehi qδ re/fert Uincentius in Speculo hiſtoriali.li.viij.ca. lxxxiij. dicens Clericus q̃dam rerum copia ſe/culo deditus: beate Marie amorẽ ⁊ memoriaʒ ſicanio indixerat: vt qñcunqʒ ꝑ eccl'iam tranſiret cum deuotiõe ⁊ hũilitate genuflexo eius imagi/nem angelica ſalutatiõe honoraret ⁊ rurſum be/nedicens eam: diceret. Btũs venter q̃ te portauit xp̃m: et btã vbera que te lactauerũt dñm ⁊ ſalua/torem noſtꝝ. Sed qm̃ deus teſte ap̃lo flagellat oẽm filium quẽ diligit. Jſte cleric⁹ moleſtia cor/poris aliqñ tact⁹ q̃dãmõ deſꝑat⁹ eſt. tantũqʒ do/lor inualuit vt linguã ſuam ⁊ labia dentib⁹ ſuis cõmanducaret: idipm̃ de oĩb⁹ ſuis mẽbris factu/rus ſi ꝑmitteret̃. Cunqʒ ſic iaceret aſpectu horren/dus: vidit iuxta lectuli ſui caput ꝑſonaʒ cõſiſtere pulcra facie q̃ erat angelus eius: hic lamẽtari vi/debat̃: ſui egroti erumnas deplorãs ⁊ di. Quid o dña mat̃ fons pietatis heccine eſt gratie ⁊ glo/rie ſalutatoꝝ tuoꝝ: heccine eſt lingua in btifica/tionẽ ventris ⁊ vberũ tuoꝝ ⁊ part⁹ tui: Dña dña ſi tu dees tuis: quis aderit ſuis? Nõ ſic dña: ad nihilũ deueniet ſpes hoim̃: ſi in te nõ incipiũt ha/bere refugiũ. Tũc aſtitit mater dñi cum ſumma gl'ia ⁊ maieſtate: ⁊ ad lectũ egri ꝓpi⁹ acceſſit: extra/cta q̃ʒ vbera ſua viſa eſt ꝓtin⁹ imittere in os egri: et ſancti lact̃ ſui rore infuſo: ſubito ſue lingue ite/gritatẽ ⁊ labijs antiquuʒ decorẽ ⁊ in toto corpo/re ꝑſtinã reſtaurauit ſanitatẽ. San⁹ ille ſurgens gr̃as ſũma cum exultatione egit. Quãto putas tripudio tũc exclamabat O felix Maria vere tu mater es miſcdie: vere q̃ tibi ſeruiũt nõ dereliñ/quunt̃ in ſua neceſſitate. Tandẽ vt magis beate virginis ſeruitio ſe totũ mãciparet: religionẽ itra/uit ⁊ eius ſalutationẽ tota ſua in vita freq̃ntauit et laudabiliter cõſummauit. Haud dubium q̃n in hora mortis btãm v̓ginẽ quã ſepiſſime ſalu/tauerat: reſalutatricẽ ꝓmeruerit et remuneratricẽ habuiſſe: et ei⁹ felicẽ aĩam ſuo filio bñdicto recõ/mendatã obtuliſſe. Ecce claret q̃ʒ pie dei genitrix ſubuenit: q̃ʒ dulciter tanq̃ʒ pia mr̃ cõſolat̃ freq̃n/tantes hãc ſalutationẽ. O vere beata oĩs fidelis aĩa q̃ bñdicte v̓gini famulat̃ deuotiõe ſedula. q꞉ ꝑ eã meret̃ ſumma bona celeſtia. O igit̃ deus me⁹. o dulciſſime Jeſu: cur renuit aĩa mea ſalu/tare ꝑſepe tuam genitricẽ gl'ioſaʒ Mariã ꝑ quã acceptura eſt gr̃am ⁊ gl'iam. Oẽs igit̃ chariſſimi eam fideliter: pure: hũiliter: ⁊ ſedule ſalutemus: oẽs acclamem⁹ in laudẽ v̓gĩs illibate Aue Ma/ria. omnes eam benedicam⁹: vt benedictionẽ etẽ/nam obtineamus.

Articulus terti⁹ q̃ ſalutatiõis angelice oratio eſt digniſſima ⁊ cõmendabilis ꝑpue ex q̃ttuor q̃ ſubſcribunt̃.

Capitulum. I.

Ertium myſteriũ declarandũ dicit̃ cõmendatõis. Sũt aũt q̃ttuor ꝑcipua q̃ multũ cõmẽda/bilẽ reddunt hanc angelicam ſalutationeʒ: ꝓpter que allicimur ⁊ nos hanc ſacrã ſalutationeʒ de/uoto corde frequentare.

Primo q꞉ hec ſalutatio deo eſt ſũme accepta.

Scd̃o q꞉ angelis eſt multũ iocũda.

Tertio q꞉ demonib⁹ eſt pl'imũ tremebũda.

Quarto q꞉ bñdicte virgini ſumme gl'ioſa ⁊ le/tabunda.

Primo inquā iſta ſalutatio deo eſt ſūme acce
pta. Quod claret. Primo q̄dem. q2 iſtā ſaluta/
tionē ipſa ſancta trinitas vnus et verus de⁹ edi/
dit: z p̄ angelū bñdicte v̄gini nunciandū māda/
uit. Vñ Alber. ſup Miſſus eſt. dicit q̄ hanc ſa/
lutationē ad btām v̄ginem angelus nō a ſeipo
dixit: ſed a deo patre: filio: z ſpūſctō. Scdō q̄2
quia tantū placuit deo iſta ſalutatio vt ad eā dei
filius nō dedignaret̄ in vterum v̄ginis deſcēde/
re. et ſemetipm exinaniuit: formā ſerui accipiens:
teſte aplō Phil. ij. Hac q̄ppe ſalutatione p̄miſſa
deus factus eſt homo z ſeruiuit vni puelle. i. btē
virgini. Lu. ij. Erat ſubditus illis. ſ. parentibus.
Seruiuit quoq2 vſq2 ad paſſionē z mortē hūa/
no generi: vt dicere poſſit illō Hiere. iij. Seruire
me feciſtis in peccatis veſtris. Tertio q̄2 tantū
acceptā extitit deo iſta ſalutatio vt nō niſi p̄ eam
liberationē humani generis inchoaret: et ipſa in/
teruenienti ſalutatione totum mundū renouare
diſponeret. O igitur q̄2 feliciſſima: o q̄2 laudedi/
gna iſta ſalutatio p̄ quam homo ſaluari debuit
Unde et ipſa beata v̄go Maria cogitabat q̄lis
eſſet iſta ſalutatio Lu. j. Et hoc poteſt poni p̄ the
mate. Si em̄ ſm̄ Gregoriū in p̄fatiōe paſcali: fe/
lix dicit̄ culpa que talem z tantū meruit redēpto/
rem. ſ. deum. lōge felicioꝛ ſalutatio angelica q̄ ta/
lem z tantū nobis prebuit ſaluatorem. Quantū
deniq2 ſit accepta deo z dño noſtro Jeſu chriſto
iſta ſalutatio: oſtendi pōt p̄ quoddā miraculum
qō. Miraculū refert btūs Anſ. in tractatu mi
raculoꝝ. ca. xliij. dicēs Q̄ q̄dam mulier multū
deuota beate virgini petebat cōtinue hanc ſibi fi
eri grām vt oſtēderet ei filium ſuū. In hac deuo
tione z petitione longo tp̄e p̄ſtitit inſtanter cū la/
chrymis poſtulādo. Adeſt dies felix q̄ regina mi
ſericoꝛdie oranti mulieri in eccleſia apparuit: que
nulli miſericoꝛdie gremiū claudit. et dixit mlieri.
Propter fidem qō petiſti fiet tibi. Et ſtatim dñs
Jeſus in ſpecie paruuli apparens angelico vul/
tu corā muliere petijt vt ſuſciperet̄ in ei⁹ vlnas ſiue
gremiū dicte mulieris: que ipm cum tanta dulce
dine dilectionis recepit q̄ lingua nō poſſet refer/
re. Quāta putas tūc deuotiōe mulier gratias re/
ferebat chrō et btē virgini di. Quid retribuā tibi
o pie dñe? Quid grāꝝ referre valeam o glorioſa
dei genitrix pro hac dignatione mihi exhibita zc̄.
Tunc dñs Jeſus in gremio mulieris exiſtēs di
xit. Dic Pater noſter. quaſi inſinuaret ſibi h̄ mul
tum placere. quo finito dixit. Dic angelicam ſalu
tationē. Cūq2 illa diceret Aue Maria: puer in cō
tinenti inclinato capite ad beatam v̄ginem q̄ ibi
p̄ſens aſtabat dixit Aue Maria. et ſingula v̄ba
ſalutationis replicabat poſt verba mulieris. Et
cum p̄ueniſſet vt diceret: Et benedictus fruct⁹ vē
tris tui Jeſus: dixit puer. Ego ſum. Et ſic conſo/
lando predictam mulierē ac dulciter amplexans
euanuit: mira ſuauitate relicta. Ex qua viſiōe cla
ret q̄ chriſto ſumme placeat angelica ſalutatio:
quam ad honoꝛem ſue matris non dedignat̄ cū
ſalutante inclinato capite z ipſe dicere: vt doceat
nos idipm facere.

Capitulum. II.

Secundo ſalutatio angelica cōmendat̄ ex
eo q̄ angelis eſt multū iocūda. Hō oſte/
dit̄ tripliciter. Primo rōne. q2 gaudiū
eſt angelis dei ſup̄ vno peccatore zc̄. ḡ mltō ma/
gis ſup̄ pluribꝫ pctōribꝫ pniam agentibꝫ Lu. xv.
Sed quia qñcūq2 quis deuote dicit Aue Ma/
ria: grām meret̄ ſaltem de congruo a btā virgine
matre gratie: que vt dictū eſt oēs ſe ſalutātes re/
ſalutare dignat̄: dona grē largiēdo. Et p̄ hāc gra
tiam pctōꝛ iuſtificari habet. ḡ ſequit̄ q̄ qñ q̄s de/
uote dt Aue Maria: oēs angelos letificet. Hoc
etiā claret nō ſolū ex p̄te pctōris homīs: ſed etiā
ex p̄te beate virginis. Nam gaudiū eſt militibꝫ et
ſeruis cum honorat̄ dña z regia coꝝ honore p̄/
cipuo. ſic z angelis dei ſeruis cū honorat̄ regina
celi z domina coꝝ. ſ. angeloꝝ Maria. Proinde
Bern̄. put allegat̄ in libro vocato Speculū vir
ginis: dicit. Celum ridet: angelus gaudet: mun/
dus exultat: infernus cōtremiſcit: demones fugi
unt: cum dico Aue Maria. Scdō oſtēdit̄ ſi/
gnificatione. quia angelus Gabriel cum virginē
bñdictā ſalutauit: gaudium eſſe angelis ſignifi/
cauit. Primo q̄dem in habitu. quia totus iocū/
dus veſte z facie rutilās apparuit: vt dicit Aug⁹.
quod ſignum eſt leticie: ſicut patet z i angelis ap
parentibꝫ circa reſurrectionē dñi in albis veſtibꝫ
in ſignū leticie. ſicut dicunt doctores. Scdō in
ſalutationis verbo: cū dixit. Aue grā plena dñs
tecum: bñdicta tu zc̄. q̄ oīa ſunt v̄ba gaudioſa.
Tertio in v̄boꝝ ipſoꝝ nūero. q2 vt vult in ſuo
Mariali mgr̄ Jacobꝫ de Voragine: idcirco an/
gelus in hac ſalutatiōe tm̄ nouem dictiones po/
nere voluit. vic2 Aue p̄mū. grā ſecūdū. plena ter/
tium. dñs quartū. tecū quintū. bñdicta ſextū. tu
ſeptimū. in octauū. mulieribꝫ nonum. Et noluit
plures dictiones ponere: vt ſignificaret repatio/
nem fiendā nouē angelicoꝝ choroꝝ p̄ hāc ſalu/
tationē ac filij dei icarnationē. ḡ ipſis angel' gau/
dioſa eſt hec ſalutatio ob ipſoꝝ ruine repationē
p̄ eā factā z deſignatā. Miraculū Tertio oſtē
dit̄ ex reuelatione. q2 vt refert Anſ. li. miraculoꝝ
ca. xx. et in alijs pluribꝫ miracul' reperit̄ ſit'e. Cū ſe
q̄dam anīa in peccato moꝛtali exiſtens ſic deceſ/
ſiſſet: z demones gauderēt ſup̄ p̄da capta: ange/
li q̄2 ſcti viderent̄ cōtriſtari ſup̄ p̄dicatiōe anime
Ecce inuentū eſt q̄ homo ille in vita freqn̄t⁹ be/
atam Mariā ſalutauerit z officiū ei⁹ deuote di/
xerit: mox angeli gaudere ceperūt dicentes. Uere
p̄ire nō poterit q̄ hec fecit. z ſic factū eſt. q2 chriſto
iudicante anīa ad coꝛpus redijt z pniam egit. Et
ſic patet qm̄ angelis gaudioſa eſt ſalutatio bea/
te virginis: imo et omnis honoꝛis cultus ab ho
minibus Marie impenſus et exhibitus. Ad
quod legit̄ precipue in li. qui intitulatur Scala

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

celi. et etiã in miraculis btē ỽginis: ꝙ ſctūs Hil/
delfonſus archieps Tholoſan⁹ cum feciſſet li/
brū contra Helindū hereticū ad honorē btē vir/
ginis: atq3 noue lectiones in q̄libet ſabbato dicē/
das ꝓ officio cōpoſuiſſet: dū in q̄dā ſabbato au/
diuiſſet in eccleſia ſonare mirabilē armoniā: cre/
didit ꝙ canonici matutinas ipſo abſente dicerēt.
Surgēs ḡ ſubito cum ſuis ⁊ ꝑuenientes ad ec/
cleſiam: viderunt mirabilē claritatē ⁊ choros an/
geloꝝ ipm officiū beate ỽginis editū ab Hildel
fonſo cantantes: ac btām ỽginem ſedentē in ca/
thedra archiepiſcopali quā oēs cū iubilo angeli
laudabāt. Et finitis matutinis Maria Hildel.
vocauit ⁊ regratiat̄ eidē de officio edito ⁊ libro:
ac caſulam ei de celo allatā dedit: in qua celebra/
ret ad honorem ipſius virginis.

Capitulum. III.

Tertio angelica ſalutatio cōmendabil' red
dit̄ ex eo ꝙ ipſa eſt demonib⁹ multum ⁊
maxime tremebūda cum ſciat ſibi eſſe ad
cōfuſionē: eo ꝙ ꝑ illā amiſit captiuos. i. ꝑ ỽginē
Mariam que contriuit caput ſerpentis. Et qꝛ de/
mon eſt ſupbus: cōfundit̄ valde ꝙ ꝑ mulierem
eſt victus. Judith. xiij. Una mulier hebrea fecit
cōfuſionē in domo Nabuchodonoſor. qō iterp̄
tat̄ ſedens in anguſtia. et ideo merito ꝑ ipm dia/
bolus ſignificat̄ qui eſt in continua penali triſti/
cia: cui q̄dem cōfuſio infert̄ cū btā ỽgo q̄ eū con/
triuit ſalutat̄. Item ſicut canis terret̄ a tonitru:
ſic demō cum audit dici Aue Maria: ſciēs q̄ ꝑ
hoc hō liberat̄ ab eius manu: intercedēte dei ma
tre ꝓ homie ipſo. Et ideo de btā virgine ſcribitur
Cant. vj. ꝙ ſit terribilis vt caſtroꝝ acies ordina
ta. Un̄ Bern̄. Non tantū timēt hoſtes q̄ālibet
caſtroꝝ aciem ſicut demones Mariā dei matrē
Un̄ nō audēt inuadere ⁊ ledere hoīem ſalutan/
tem btām ỽginem. Miraculū qō luculenter
oſtendit̄ in exēplo qō refert Anſ. vbi ſ. ca. xv. di.
ꝙ diabolus q̄ ſꝑ nocere hoī cupit acceſſit ad q̄n
dā nobilē in figura hoīs et cepit ei ſeruire: ⁊ intā/
tum nobili placuit ꝙ eū oībus negocijs tractan
dis ⁊ expediendis prepoſuit. Ipſe ỽo diabolus
die noctuq3 ꝑſuadebat ipſi nobili facere mala: in
tantū ꝙ ꝑ ſe ⁊ alios depdādo: vulnerādo: ⁊ occi
dēdo fere innūerabilia facinora cōmittebat. Acci
dit ꝙ q̄dam vice ipſe nobilis apphendiſſet quē/
dam ſctm̄ pſbyteꝝ ⁊ q̄ eū comitabant̄. Quo ca/
pto ad ſuū caſtrū eum duxit: Hic allocut⁹ eſt no
bilem ⁊ ſuos famlos ꝙ ex pte dei haberet aliqō
verbū ꝓponere: ita tm̄ ꝙ oēs de familia nobilis
adeſſent audituri. Dū hoc impetraſſet oēs adue
nerūt pter ipm demonē: qui vocat⁹ finxit ſe infir/
mū ⁊ ꝙ ergo venire in pſentiā nō valeret. Cleri/
cus diuina reuelatione ⁊ prudentia ſciēs diabo
li verſutias ⁊ fraudes: dixit ſe nil dicturū niſi ille
ꝑus adueniret. Rogauit ḡ ipm nobilem vt ſi in/
firmus eſt adducat̄ in lecto. Quod ⁊ factum eſt
deo diſponente. Tunc ſanctus ille iuſſit ipſi de/
moni ꝙ coram oībus ediceret q̄s eſſet: et q̄re ad/
ueniſſet ipſi nobili in ſpecie humana ſeruiturus
Ille eiulans ⁊ ſuſpiria dans reſpōdit ꝙ eſſet de/
mon: et ꝙ ideo venerat ⁊ cum nobili ſteterat. xiiij
annoꝝ ſpacio: vt ipm p̄cipitaret ⁊ occideret i pec/
catis ꝓfundatū anteq3 ab eo ſecederet. Sed q̄a
ipſe nobilis q̄libet ſero dum ad lectū iret ⁊ q̄libet
mane dum ſurgeret: ſeptē vicib⁹ genib⁹ flexis be
atam ỽginem cum Aue Maria ſalutabat. et ꝓp/
ter hoc ſolum bonum a beata virgine defenda/
bat̄ q̄libet nocte ⁊ die q̄ ſalutabat eā: adeo ꝙ de/
mon nocere ei non audebat nec p̄ualebat. Addi/
dit quoq3 ꝙ ſi vnica tm̄ nocte vl' die p̄termiſiſſ3:
ilico eum occidiſſet. His dictis: demon diſparu
it confuſus. Et ille ſanctus vir omnes illos de
familia exhortando conuertit et ad deuote ſer/
uiendū beate virgini inuitauit: in qua ⁊ ipſe no/
bilis cōuerſus ⁊ debitam pniam agens: vſq3 ad
finem vite laudabiliter ꝑmanſit. Itē idē Anſ.
ibidem ca. xxvj. refert: ꝙ q̄dam ſceleſt⁹ cum ſepe
btām ỽginem ſalutaſſet: et ſubita morte p̄uent⁹:
demones rape voluerūt aīam eius. Cumq3 vn⁹
angelus diceret ꝙ licet pctōꝛ fuerit: tamen ꝓ de/
uotione ſolitus fuerat dicere Aue Maria ſepi⁹:
ſtatim hoc audito: demones relicta anima fuge/
runt. et ad merita beate virginis anima ad corp⁹
rediit miraculoſe pro agenda penitentia. Idcir/
co beatus Bern̄. di. Infernus contremiſcit: de/
mones fugiunt cū dico Aue Maria. Patet igi/
tur ꝓpoſitum.

Capitulum. IIII.

Quarto angelica ſalutatio eſt cōmendabi
lis ex eo ꝙ beate virgini eſt ſumme gl'io/
ſa ⁊ letabunda. quia hec ſalutatio fuit ei
ad maximū gaudiū ⁊ ſummā gl'iā ac exaltatio/
nē. Multū eñ gauderet aliq̄ q̄n rex ꝑ fidelē nū/
cium ſalutaret eam nūciando ꝙ eam intantū di/
lexiſſet vt in ſponſam vellet ſibi aſſumere. Ita et
beata virgo cum ſalutata eſt a deo ſummo rege
et in ſponſam ac filij ſui matrē eſt aſſumpta. Un̄
cum iam ab angelo ſalutata foret ⁊ ad ſanctam
Eliſabeth ꝑueniſſet: ait. Exultauit ſpūs meus in
deo ſalutari meo ⁊c̄. Lu. j. ca. Nimirū ſi diligē/
ter ſingula huius ſalutatiōis angelice ỽba pen/
ſamus: compimus ꝙ p̄cipue. xij. gaudia in ea cō
tenta vel ſignificata beate virgini offerunt̄ ad nu
merū ſtellaꝝ. xij. in corona beate virginis: q̄bus
quidem. xij. gaudijs eam letificamus cum deuo
te eam ſalutamus. Primū quidem gaudium
ſumme puritatis ⁊ imunitatis offerimus beate
ỽgini cum dicimus deuote Aue. i. ſine ve. Cum
igitur deuote dicimus beate virgini Aue: leticiā
eius de ſumma puritate quā habuit ⁊ habet ꝓ/
nunciamus ⁊ ad memoriā reducimus. ac ſi dica
mus. Gaude o feliciſſima virgo quia tu es ſine
omni ve nature: culpe: ⁊ pene. ſicut de hoc latius
patet ſupra in hoc libro. pte. iij. ar. iij. ca. v. Se
cundū gaudiū facimus vel cumulam⁹ videlicet

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

magne dignitatis: cū dicimus: Maria. in q̄ no/
mine magna dignitas beate v̄ginis denotat̄: cū
Maria q̄ſi mar̄ ſtella noiat̄. Brō em̄ Bern̄. ſu/
per miſſus eſt teſtāte: magna dignitas beate vir/
ginis in hoc noie deſignat̄ cum luci ſtelle maris
compat̄. quia ſtella eſt digniſſime nature ꝛ incoꝛ
ruptibilis. Unde ſicut ſine ſui coꝛruptiōe ſidus
emittit radium: ſic ſine ſui leſione et coꝛruptione
virgo parturit filiū. Cum ḡ dicimus Aue Ma/
ria: gaudiū de tanta dignitate beate virgini offe/
rimus: acſi diceremus. O brā v̄go Maria gau
de quia tu tā digniſſima virgo es vt digne nomi
neris Maria q̄ſi maris ſtella ſine oī coꝛruptiōe
puerpa. ¶ Tertiū gaudiū ſūme gratioſitatis of/
ferimus beate v̄gini: cum dicimꝰ: gratia. acſi di/
ceremus. Gaude brā v̄go quia tu deo ſūme gra
tioſa ꝛ dilecta es: adeo ꝙ ꝑ te ipſe deus redderet
homi gr̄am quam ꝑdidit: angelo teſte Lu. j. In/
uenisti gr̄am apud deū. ¶ Quartū gaudiuꝫ ple/
nitudinis offerimus cum dicimus: plena. acſi di
ceremus. Gaude q2 nō ſolū gr̄am ꝑditam inue/
niſti: verū inſuꝑ omni gratia quā deus q̄buſcū/
q3 ſanctis ꝯſtitit: tu ſola vniuerſaliter ꝛ excellēt̄ꝰ
plena es ꝛ poſſediſti. Un̄ Hierony. Uere gratia
plena. quia ceter̄ ꝑ partes dat̄ gr̄a: Marie autē
ſe totam īfudit gratie plenitudo. ¶ Quintū gau/
diū diuine ꝯceptionis offerimꝰ: cum dicimꝰ: do
minus tecū. acſi diceremꝰ. Gaude quia meruiſti
deum cōcipe: et ſic tecū habere tā in mēte q̄3 in vē
tre. Un̄ Augꝰ in ſermone q̄daꝫ. Dn̄s tecū: ſed nō
ſicut mecū. tecū em̄ in mente: tecū in ventre. tecuꝫ
in vtero: tecum in auxilio. ¶ Sextū gaudiū ſuꝑ/
ne bn̄dictiōis: cum dicimꝰ: bn̄dicta. acſi di. Gau
de q2 meruiſti maledictionē Eue in benedictionē
tibi cōmutari ꝛ toti generi hūano. Aug. i ſermōe
de natiuitate btē v̄ginis dr̄. Impleta eſt Maria
gr̄a: et Eua euacuata eſt a culpa. maledictio Eue
in bn̄dictionē mutat̄ Marie. mater generis no/
ſtri penam intulit mūdo. genitrix dn̄i noſtri ſalu/
tē attulit mundo. Hec ille. ¶ Septimū gaudiuꝫ
ſingular̄ priuilegiatōis: cum dicimus: tu in mu
lierib9. acſi di. Gaude quia tu ſola ſingulare ꝓui
legiū inter ꝛ ſuꝑ oēs mlīeres poſſides: vt tu ſola
ſis omnium coꝛona ꝛ gloꝛia: vtpote que ſola tu
inter omnes mulieres meruiſti fieri mater ꝛ vir/
go: mater dei ꝛ homīs. Un̄ canit eccl'ia. Nec pri/
mā ſimilē viſa eſt nec habere ſequētēꝫ. ¶ Octauū
gaudium diuine collaudatōis: cum dicimus: et
benedictus. Gaudet em̄ ꝙ a nobis bn̄dicitur in
ipſa ꝛ ꝑ ipſam deus ex ſumma erga deū charita/
te: ſicut ꝛ oēs ſancti in hoc gaudent vt deꝰ gloꝛifi
cet̄ ꝛ bn̄dicat̄ in ipſis. iuxta illud Pſ. Nō nobis
dn̄e non nobis: ſed nomi tuo da gloꝛiam. Mul
tum ḡ ei facimus gaudiū cum dicimꝰ: et benedi
ctus. ſ. deus tuus filius. acſi di. Et tu q̄dem bea
ta virgo bn̄dicta es. ſed ſuꝑ omnia bn̄dicimꝰ de
um q̄ te ſic gloꝛificauit ꝛ ſublimauit. Gaude ḡ in
deo ꝛ cum deo tuo filio. Idcirco Augꝰ. dicit. Le/
tare Maria leticia inenarrabili ꝛ ꝓprio cū ꝓprio
et ꝑ ꝓpriū filiū: q̄m talem et tantū pariēdo filium
vtpote deum verūm: nō ſubſecuta eſt coꝛruptio.
Bn̄dicta ḡ tu: et bn̄dictus filius tuus ꝑ queꝫ te
gl'ioſam dn̄am noſtrā aduocatam in celis habe
mus. ¶ Nonū gaudium eterne fructificationis:
cum dicimꝰ: fructus. acſi di. Gaude q̄a ꝑ te nob
oibus eterne vite fructus datus eſt. Un̄ et canit
eccleſia. Bn̄dicta filia tu a dn̄o. quia ꝑ te fructuꝫ
vite cōicauimus. Magnū nimirū gaudiū eſt be
ate virgini ꝙ de eius fructu. i. de chꝛiſto dulciſſi/
me fruunt̄ omnes ſancti ꝛ angeli dei. j. Pe. j. In
quē deſiderant angeli reſpicere. et ꝙ ipſa tantum
fructum facere meruit. ¶ Decimū gaudiū virgi/
nitatis offerimus: cum dicimus: ventr̄ tui: ſub/
audiendo virginalis. acſi di. Gaude quia venter
tuus virginalis concepit ꝛ poꝛtauit verū deū in
ipſo tota plenitudie habitātē. Unde cum dicimꝰ
ventris tui: in memoꝛiā reducamꝰ quō eꝰ ſacra/
tiſſimꝰ vterus virginitat̄ gl'ia ꝑmanente deū ge/
ſtauit ꝛ genuit ꝛ poſt partum v̄go ꝑmanſit: mi/
ra ſuauitate leticie in hoc eius mēti indita. Hoc
gaudiū ꝓſequēdo btūs Augꝰ in ſermone de na/
tiuitate btē v̄ginis ita dic̄. Preciſum eſt in Ma/
ria illud Eue infelicitatis eulogium de qua dicit̄
In triſticia paries filios. quia iſta in leticia do/
minū ꝑturiuit. Eua em̄ luxit: iſta exultauit. Eua
lachꝛymas: Maria gaudium in ventre poꝛtauit.
virgo concepit. virgo genuit. Gratulare brā vir/
go quia chꝛiſtus ex ſolio ſuo venit in vterum tu/
um: ex ſinu patris in vterū dignatꝰ eſt deſcende/
re matris. Leta igitur Maria geſtat infantē: exul
tans filium amplexat̄: poꝛtat a q̄ poꝛtabat̄. erat
Maria cum cōcepit virgo: grauida virgo dum
parit: et virgo poſt partum. Exultat Maria et
matrē ſe leta mirat̄: et de ſpū ſancto ſe ꝯcepiſſe gau
det. O femina ſuper feminas bn̄dicta que virum
omnino non nouit: ꝛ virū ſuo vtero circūdedit.
Hec Augꝰ. ¶ Undecimū gaudiū mire dulcedi/
nis ꝛ ſuauitatis: cum dicimus hoc mellifluū no
men Jeſus. Si em̄ ſancti ꝛ deuoti magnā dulce
dinem capiunt in hoc nomine: q̄m vt dr̄ Bern̄.
hoc nomen Jeſus mel eſt in oꝛe: melos in aure:
iubilus in coꝛde: multo foꝛtius magnū dulcoꝛē
et ſuauitatē capit aīa bn̄dicte virginis cum au/
dit hoc dulciſſimū nomē deuoto coꝛde et oꝛe no/
minari. Unde cum dicimus: benedictus fructꝰ
ventris tui Jeſus: gaudium ſimul ꝛ dulcoꝛē of/
ferimus beate v̄gini. acſi di. Gaude o benedicta
virgo quia per te ꝛ ex te iſtud dulciſſimū ꝛ melli/
fluum nomen Jeſus habemus: in quo et tu et
omnes ſancti letant̄: in quo mira dulcedie deuo
te mentes liqueſcunt ꝛ delectant̄: in quo coꝛ tuū
ſacrum iubilo ineffabili iocūdat̄ indicibili amo/
ris ſuauitate delibutum: in quo ſolo noie opoꝛ/
tet omnes ſaluos fieri credentes. Nam vt ſcribi/
tur Act. iiij. Non eſt aliud nomē ſub celo datum
hominibus in quo opoꝛteat ſaluos fieri creden

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

tes. Duodecimū gaudiū hūane aſſumptiōis
ſcȝ a deo in vnitateȝ pſone: cum dicimus: chriſt⁹
id eſt chriſmate vnctus. Hoc eñi nomē cōuenit
ſaluatori noſtro inq̄ʒtum eſt hō a pſona diuīa aſ/
ſumpt⁹. ipſe eñi fuit ſm hūanitatis naturā chri/
ſmate ⁊ vnctione ſpūſſcti vnctus. iuxta illō Pſ.
Vnxit te deus deus tuus oleo leticie p̄ cōſortib⁹
tuis. Et ideo in hoc noīe ſignificatio hūane na/
ture in chriſto exp̄mit̄ de q̄ oēs ſancti gaudent. q̄
a fortiori beata virgo. Vñ gaudenter canit eccle/
ſia. Felix nanqȝ es ſacra ṽgo Maria ⁊ oī laude
digniſſima. q̄a ex te ortus eſt ſol iuſticie chriſtus
deus noſter. Cum igit̄ dicimus: benedictus fru
ctus ventris tui chriſtus: gaudiuȝ ei cumulam⁹
acſi diceremus. Gaude o beatiſſima ṽgo Ma/
ria quia p te ⁊ ex te habemus vt humana natu/
ra tātū ſignificaret̄ in tuo filio vt vicȝ deo vniret̄
in vnitate pſone. p te habemus deū fratrē noſtꝝ
et noſtre nature particip̄ē. ex te aſſūpta eſt iſta ca/
ro diuinitati vnita. In tuo vtero ſacro factuȝ eſt
vt deus fieret homo: verus chriſtus vnctiōe ſpi/
ritusſancti plenus. iuxta illud Joh. j. Verbū ca/
ro factum eſt ⁊ habitauit in nobis: et vidim⁹ glo
riam eius gloriam q̄ſi vnigeniti a patre plenum
gratia et veritate. Ecce igit̄ o fidelis ⁊ deuota aīa
p cor humanū amore beate ṽginis iñāmatum
penſa diligenter ⁊ aduerte q̄ʒ multiplex gaudiuȝ
offers ⁊ accumulas ipſi benedicte virgini Ma/
rie cum eam deuote ſalutas angelica ſalutatione
Quid eñi aliud q̄ʒ coronā quandā ſtellaꝝ. xij. ei
offers tanq̄ʒ ſertum roſaꝝ. xij. quo benedicta vir
go gloriat̄ ⁊ letificat̄. Quō credere potes ꝙ te ipa
p tot gaudijs ei oblatis non letificet ⁊ nō reſalu/
tet in pſenti per grām ⁊ in futuro per gloriā. Cui
gila ergo ⁊ conare freq̄nter beatā ṽginē ſalutare
hac glorioſiſſima ⁊ ſumme ſibi placita ⁊ letabū/
da ſalutatione: vt valeas ei⁹ grām habere. Ad
p̄miſſa facit qō multotiens viſum eſt in miracu
lo: ꝙ dum beata virgo ſalutaret̄ a ſibi deuotis:
apparuit quaſi virgo pulcerrima aſtās: ⁊ ad ſin/
gulas ſalutationes ſe inclinans ⁊ q̄ſi roſas colli
gens: ſerto q̄ʒ ꝓpria manu aureo filo colligans:
et tandē capiti ſuo imponens coram omnib⁹ an
gelis ⁊ ſanctis gloriando dixit. Hoc ſerto coro/
nauit me iſte mihi deuot⁹ famulus ⁊c. Ut aūt
finem huic partis ſermoni faciā: referā ꝓ edifica/
tione miraculū quoddā narratione digniſſimuȝ
quod q̄dem a fidedignis relatum pcepi ⁊ publi
ca a pleriſqȝ p̄dicatione ꝓmulgatū. Mulier nā/
qȝ quedā beate ṽgini multū deuota cum freq̄n/
ter diceret Aue Maria: ſumma deuotiōe apud
ſe hec ſepius voluebat̄ cogitatio que vicȝ ṽba ex
omnib⁹ ṽbis ſalutatiōis mag̃ cōmouerint ad
gaudiū ⁊ nunc cōmouere habeant cor benedicte
ṽginis. Cui quadam vice oranti apparuit p̄ſſi/
ma virgo Maria ⁊ dixit. Ut tue deuotioni ſatiſ
faciam in qua mihi ſumme complacet: en tibi re
uelare curaui quod deſideras. Scito ꝙ ſup oīa
cor meū letatū eſt ⁊ gaudio repletū ad illa ṽba:
cum audiui. ſ. angelū dicentē: dñs tecū. Hoc aūt
et rationi ꝯſonat: qm̄ p illa verba expſſius annū
ciabat̄ dñica cōceptio cum dr̄: dñs tecū. ſ. in men
te ⁊ in ventre: vt patuit ſup̄ p doctores. Alia aūt
verba nō ſic expſſe dñicam incarnationē ⁊ conce
ptionē beate ṽginis actiuā inſinuant: ſicut claret
cōſideranti. Sed qm̄ ipa beata virgo ſummum
gaudiū in hoc habebat ꝙ deū cōcipe merebat̄ et
dei mater efficiebat̄: put ꝓbat Albert⁹ magn⁹ ſu/
per Miſſus eſt. et patebit īfra li. ij. pte. ij. ar. j. ca. j.
ergo ſequit̄ reuelationē fore veram. Tandē be
ata virgo p̄dicte mulieri loq̄ndo addidit: et ait.
O chariſſima famula mando tibi vt q̄tieſcunqȝ
dicere habes Aue Maria: cum pueneris ad illa
verba: dñs tecum: plane ⁊ moroſe ipſa ṽba ꝓfe/
ras: et ibi cordis ⁊ corpis genua ac ceruicē flecte/
re ſtudeas: ſciens ꝙ tantū gaudiū meo cordi ſic
faciens ꝓ tua deuotiōe accumulas p verba pre/
miſſa: ꝙ q̄ſi iterato cōcipem filium meū dñm Je
ſum. In fine deniqȝ addas ⁊ dicas. Scā Ma/
ria mater dei ⁊ dñi nr̄i Jeſu chr̄i ora ꝓ me ⁊ pro
oībus pctōrib⁹. Et hoc ſimiliter moroſe ⁊ deuo/
te. quia tantū mihi hec deprecatio placet ⁊ tantū
gaudet cor meū in ſubueniēdo peccatorib⁹ acſi
iterato filiū meū parerē. Hec dicens mira ſuaui/
tate relicta in corde mulieris: euanuit beata vir/
go ab eius viſione. Et hec mlier q̄ad vixit deuo/
te obſeruauit. Hoc etiā reliquū rationi recte cō
cordat. quia cū peccator homo beatā ṽginē de/
uote ſalutat ⁊ ad ſibi ſubueniendū exorat: beata
virgo gratiam infundendo filium ſpiritualē de/
nuo parit ad vitaȝ eternā cum peccatorē a pecca/
tis reuocat p grām ⁊ ad viā ſalutis reducat. vel
ſi iuſtus eſt: in iuſticia confirmat ⁊ pſeuerantiaȝ
p̄ſtat. Cum igit̄ ⁊ chriſtus dñs ob hanc cauſam
de ea natus ſit vt homines in celeſte regnum re/
naſcant̄: non dubiū quin ipa beata virgo in his
p̄miſſis gaudeat ⁊ ei ſumme complaceat. O igit̄
oēs fideles aīe: oēs deuoto corde exiſtētes: vnū
quenqȝ veſtrū conuenio: omnib⁹ clamo: et vtinā
clamor meus omniū reſonet in auribus Salu
tate: ſalutate: ſalutate hūiliter: deuote ⁊ frequen/
ter beatam virginem. Salutate virgines. ſalu/
tate coniugati: vidue ⁊ pauperes ⁊ diuites. ma/
gni ⁊ paruuli. adulti. iuuenes ⁊ ſenes. oēs q̄ʒ cu
iuſcunqȝ cōditionis pctōres ⁊ iuſti: ſcientes qm̄
p eam grām habebitiſ in preſenti ⁊ glīam in futu
ro preſtante dño.

Sequit̄ pars quinta de ipſa ſalutatione an/
lica et eius partib⁹.

Ave gratia plena

a

Ave gratia plena dominus tecum: Benedicta tu in
mulieribus Luce. j. Tres ſalutatio/
nes ceteris celebriores in euangelio reperimus.
Prima Gabrielis videlicet iſta. Aue grā plena.

¶ Secunda Marie ad Eliſabeth Lu. j. Intra/
uit domū Zacharie ꝛ ſalutauit Eliſabeth. ¶ Ter
tia chriſti ad diſcipulos. Joh. xx. Pax vobis. q̄
ſepiꝰ legit̄ reperita. Hac triplici ſalutatiōe triplex
cōcordia deſignat̄. ſiqdē an incarnationē diſcor/
dia erat. Prima inter deū ꝛ hoīem ꝓpter peccatū
ꝑme ꝑuaricationis: qm̄ homo deo factus inobe
diēs: diabolice ſe ſubiecerat poteſtati. Scđa diſ/
cordia erat inter angelū ꝛ hoīem. Et hoc duplici
cauſa. quia vic3 homo q̄ ruinam angelicā repare
debuerat ſponte corruēs ſe ſubtraxerat a celo et
diabolo ſe cōiunxerat: eius voluntatē faciendo.
Et q2 cum in obſeqo dei cōſerui eſſe debuiſſent:
homo ſe q̄ſi ſponte ſeruitio diaboli ſubdiderat.
Tertia diſcordia erat inter hoīem ꝛ hoīem. vic3
inter iudeum ꝛ gentilē ꝓpter diuerſaꝝ legū emu/
lationē. quia iudeus vnū deū: gentilis aūt idola
colebat. Itaq3 ꝑ ſalutationem chriſti ad diſcipu
los qua dixit Pax vobis: deſignat̄ cōcordia dei
ad hoīes. quia filius dei in ſeipſo cōiungēs diui
nitati humanitatē: ꝛ ꝑ ſanguinē crucis pacifica/
uit que in celis ꝛ que in terris: vt dicit apl'us.
¶ Item ꝑ ſalutationē Marie ad Eliſabeth deſi/
gnat̄ cōcordia iudei ꝛ gentilis. q2 chr̄s lapis an/
gularis oēs in vnicā fidem ꝛ eccleſiam ꝯuocauit
Joh. x. Et alias oues habeo q̄ nō ſūt ex hoc oui/
li et illas oportet me adducere et vocē meā audi/
ent: et fiet vnū ouile ꝛ vnus paſtor. Hoc etia3 in
ſpū ꝑdixerat Dauid dicēs. Lapidē quē reproba/
uerunt. i. chr̄m: edificantes. i. iudei: hic factus eſt
in caput anguli. ¶ Deniq3 ꝑ ſalutatōe3 angeli ad
Mariā notat̄ concordia angeli ad hoīem. quia
per partū Marie factus eſt homo cōciuis ange
loꝝ ꝛ domeſticus dei. et vnīꝰ dei. ſ. chriſti homo
et angelus facti ſunt ſerui. et ex homine angelica
ruina reparata eſt. Ideoq3 cum chriſtus naſcit̄:
ab angelis canit̄ Gloria in excelſis deo. et in ter/
ra pax hominib9 bone voluntatis. Hinc ꝛ ange
lus dixit Johanni volenti eu3 adorare. Uide ne
feceris: cōſeruus em̄ tuus ſum ꝛ fratrū tuorum
Apocal'. in fi. Quia igitur iſte concordie facte ſūt
per Mariam ꝟginem que nobis chriſtum deū
genuit: idcirco non īmerito dicat Marie ipſe de/
us: dicat angelus: dicat et homo Aue gratia ple/
na. que fuerunt verba thematis noſtri preacce/
pti. ¶ De hac itaq3 ſalutatione ꝛ partium eiꝰ de/
claratione intendentes tractare: tria myſteria con
templemur.
¶ Primum de eius ꝑncipio.
¶ Secundū de eius medio.
¶ Tertiū de eius apoſito ꝛ termino.

¶ Articulus ꝑmus de ꝑncipio ſalutatiōis ange
lice: vbi tres q̄ſtiones elucidant̄. ¶ Capitulū. I.

C Irca principium
huius ſalutatiōis tres ꝑcipue queſti/
ones occurrunt. ¶ Prima q̄ſtio. Utr3
ſalutatio angelica fuit congrue hoc mō per Aue
inchoata. ¶ Secūda q̄ſtio. Utrū beata virgo fu/
erit vere ſine ve: vt ſit digne ꝑ hoc ꝟbū Aue ſalu/
tata. ¶ Tertia q̄ſtio Utr3 iſta ſalutatio hoc mō fa
cta ſit oīm ſalutationū excellentiſſima. ¶ Ad pri/
mā queſtionē qua q̄rit̄: vtrū vic3 ſalutatio ange/
lica fuerit cōgrue hoc mō ꝑ Aue ichoata. Argui
poteſt ī cōtrariū ꝙ nō. Primo ſic. q2 iſte modus
ſalutādi ꝑ verbū ſecunde ꝑſone eſt modus ſalu
tandi a ſeipſo ꝑſonaliter ꝛ nō ab alio. ꝭ videt̄ ꝙ
angelus ſalutauerit btām ꝟginem a ſeipſo et nō
a deo. ſed conſtat ꝙ ſalutare debuit a deo. ergo
non debuit ꝑ hoc verbū ſecunde ꝑſone ſalutaſſe
¶ Preterea videt̄ ꝙ debuit ſalutaſſe per ſalue. q2
aue dicit remotionem pene: ſalue ꝑſentiam boni
et ꝑmanentiā ſalutis. Nam ſalue vt dicit Johes
ianueñ. in Cathol'. eſt ꝟbum defectiuum ꝛ ſalu/
tatoriū. et ſonat. i. eſſe vel fieri ſaluum. Cum ergo
maior ꝑfectio ſignificat̄ ꝑ ſalue q̄3 ꝑ aue: ſequit̄
ꝙ iſta ſalutatio ꝑfectiſſima debuit potius incipi
a ſalue q̄3 ab aue. ¶ Preterea aue ꝑtinet ad incipi
entes: ſalue ad proficientes: gaude ad perfectos
Unde ꝛ Tobias ſalutatus eſt ꝑ angelū hoc mō
Gaudiū tibi ſit ſemꝑ Tob. v. ca. ꝭ cum beata vir
go eſſet ꝑfectiſſima: per gaude debuit ſalutari.
¶ Preterea nobiliſſimꝰ modus ſalutādi eſt que3
tenuit dñs Jeſus ꝛ docuit. ſed hic modus fuit:
Pax huic domui Lu. x. vel: Pax vobis Joh. xx.
ergo ꝛ in hac ſalutatione nobiliſſima debuit be/
ata virgo per ſimile ſalutari. ſ. Pax tibi. vel: pacē
opto tibi. ¶ In contrariū eſt veritas ſacre ſcrip/
ture. ¶ Ad hanc igitur q̄ſtionem reſpondet̄ ſm̄ Al
bertū magnū ſuper Miſſus eſt. ca. lxiiij. ꝛ lxv. ꝙ
cum duplex ſit modus ſalutandi vic3 ꝑ ſeipm̄: et
ꝑ alium. mľto amicabilior ꝛ nobilior eſt ille q̄ eſt
per ſeipm̄ q̄3 ꝑ alium. Hec ergo ſalutatio perfe/
ctiſſima ꝛ amicabiliſſima non debuit fieri tanq̄3
ad abſentem et ꝑ alium. ſed tanq̄3 ꝑſens ad ꝑſen
tem ꝛ ꝑ ſeipm̄. Recto ꝭ modo ꝑſentialiter ange/
lus ſalutationē hanc ab Aue inchoauit. quia in
hac ſalutatione deus trinitas ꝑſens ꝑſentē ꝟgi/
nem in angelo ſalutauit dicens. Aue gratia ple/
na. quod verbum et deꝑcatiuum ꝛ ſalutatiuum
et nunciatiuum fuit. quia beatitudinem quā an
gelus btē ꝟgini nunciauit: illam ei exhiberi ꝛ im
pleri ardentiſſime cōcupiuit ꝛ deuotiſſime opta/
uit. Et ꝑ ꝑmiſſa patet reſponſio ad primu3 obie/
ctum. ¶ Ad alia argumenta ꝑmiſſa in contrariū
adducta Reſpondet̄ ꝙ in hac ſalutatōe aliō ver
bū ſalutandi poni non debuit in quo ſalutis ſta
tus vel ꝑfectio notaret̄. q2 cū iſta ſalutatio ſit to/
tius ſalutis inchoatio que primo ꝛ ꝑncipalit̄ ꝑ
ſe btiſſime nunciat̄ virgini: et in ea ꝛ ꝑ eam toti ge
neri humano deſtinat̄: recte incepit ab Aue. Ini/
tium q̄ppe btitudinis eſt remotio miſerie. qđ no/
tat aue quaſi ſine ve. Alia aūt btitudinē ꝑficiētia
exprimunt̄ ꝑ alia verba in ſalutatione iſta ſubſe/
quentia: vt infra patebit cum declarabuntur ſin

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

gillatim. Hec Alber. Ex his patet ratio q̄re non
debuit dici: ſalue vel gaude vel pax tibi ⁊c̄. Am⸗
plius q̄ꝫ nō debuit ſalutari beata virgo in hac ſa
lutatione aliq̄ alio verbo ſalutatiōis q̄ꝫ per Aue.
q: non debuit niſi verbū correſpōdens rei in ſa⸗
lutatione iſta poni. Sed q: res huius ſalutatio
nis ⁊ annunciationis iſta erat ꝙ vicꝫ maledictio
quā ꝑ p̄mā mulierē.i. Euā incurrimus: debebat
verti in bn̄dictionē ꝑ hāc ſecundā mulierē.i.bea⸗
tā Mariā: vt ſicut femia nos dānauit: ita ⁊ femi
na ſaluaret. Vn̄ Aug. ſermone de natiuitate dic̄.
Impleta eſt Maria gr̄a: et Eua euacuata eſt a
culpa: maledictio Eue i bn̄dictionē mutat̄ Ma⸗
rie. Hec ille. Huic aūt rei nullū aliud verbū ſalu
tationis ita ꝯgruebat ⁊ correſpōdebat ſicut Aue
in q̄ ſolo nomen Eue mutat̄ in verbum ſalutati⸗
onis aue. Conuerſo em̄ hoc noīe eua ꝑ litteras:
Marie dictū eſt aue. ad deſignandū expreſſe ꝙ
in benedictionē Marie v̄tebat̄ maledictio Eue.
Nimirꝫ poſt pctm̄ Adam vxori ſue impoſuit no
mē Eua. qđ dicit̄ ab a qđ eſt ſine: et eu qđ eſt bo⸗
nū: q̄ſi ſine bono. qm̄ bonū datū a deo ſibi ⁊ vi⸗
ro abſtulit ac poſterꝭ: ⁊ incidere fecit in ve culpe ⁊
pene. ꝑ Mariā aūt facti ſum⁹ ſine ve. ideo cōgru
entiſſime ſalutat̄ ꝑ Aue ⁊ nō ꝑ aliud aliq̄d v̄bū.
Vn̄ q̄dam v̄ſificator dicit. Porta ſalutꝭ aue per
quā patet exitus a ve. Hec mgr̄ Iacob⁹ de Vo⸗
ragine in ſuo Mariali.

¶ Capitulum. II.

Ad ſecundū queſitū de huius ſalutatiōis
verificatione: cum q̄rebat̄ Vtrꝫ vicꝫ bea⸗
ta v̄go fuerit vere ſine ve: vt ſit digne per
aue ſalutata. ¶ In cōtrariuꝫ poſſes arguere ꝙ nō
videt̄ quō vel ad quē ſenſum angelus potuerit
vere dicere bt̄ē v̄gini: Aue.i. ſine ve. Nā ſi hoc di⸗
xit narrando de p̄ſnti: falſuꝫ dixit. q̄a adhuc ꝓtūc
ſine ve nō fuit bt̄ā v̄go: qm̄ fuit adhuc ſub ve mi
ſerie hui⁹ vite qđ ex pctō p̄mor̄ parentū ſubſecu
tum eſt. Fuit etiā adhuc ꝓtunc ſub ve ſterilitatis
et ꝑ cōſeq̄ns ſub maledicto legis. q: adhuc ſteri⸗
lis fuit: cum nōdū adhuc cōceꝑat filium qn̄ an⸗
gelus ei dixit iſtud v̄bum Aue. vn̄ nō potuit de
p̄ſenti hoc dicere. ¶ Itē ſi angel⁹ dixit illud optan
do: ſequit̄ ꝙ voluntatē ſuā diuine volūtati non
cōformauit q.ſ. deus eā multa pati voluit in paſ
ſione ſui filij. Si v̄o illud dixit de futuro p̄dicen
do: nō ſalutauit, ſed ꝓphetauit. nec magnū q̄d di
xit. q: hoc cōmune eſt oīm ſaluandorūꝫ ꝙ qn̄q̄ꝫ
erunt ſine ve.ſ. in futura gloria. ḡ videt̄ ꝙ nō po
tuerit vere bt̄ā virgo ꝑ hoc v̄bum Aue ſalutari.
¶ Ad q̄ſtionē igit̄ reſpōdēdo Nota p̄mo ꝙ hoc
verbū aue qn̄q̄ꝫ eſt vox optātis: ſicut dicit Iohā
nes Ianueñ. in Cathol̄. vt qn̄ dico alicui aue ſa⸗
lutādo. q: ei ſalutēꝫ opto. Qn̄q̄ꝫ aūt eſt vox orā⸗
tis: vt cū dico: Aue crux precioſa. vel O crux aue
ſpes vnica. non em̄ ſalutādo illud dico. q: ligno
inſenſibili ſalutē non opto. q: eam habere nō po
teſt. ſed oro vt virt⁹ crucꝭ mihi ſalutē opet̄. Qn̄q̄ꝫ
v̄o eſt vox cōgratulantis ⁊ applaudentꝭ: vt cum
dico Aue Maria. vel: Salue ſctā parens. q̄ſi di
cerē. O bt̄ā v̄go Maria: cōgratulor ⁊ ꝯgaudeo
ſaluti ⁊ gl̄ie tue. Hec mgr̄ Iacob⁹ vbi ſ. Dico igi
tur ſm̄ Alber. ſuꝑ Miſſus eſt. ca. lxiiij: ⁊. lxv. nec
nō et cōiter ſm̄ doctores hāc materiā tractantes:
ꝙ bt̄ā virgo vere ſalutari potuit ⁊ debuit ꝑ Aue.
q: fuit ſine ve oī vniuerſaliter.
¶ Primo q: fuit ſine ve ſpeciali eue ⁊ m̄lierib⁹.
¶ Scđo q: fuit ſine ve ꝓprio matrib⁹.
¶ Tertio q: fuit ſine ve cōi oib⁹ hoib⁹.
Prio inquā quia fuit ſine ve ſpeciali Eue ⁊ mu⸗
lierib⁹. Nam Eua triplicē maledictōēꝫ q̄ſi triplex
ve accepit in penam. Prima: Multiplicabo eru
mnas ⁊ cōceptus tuos. Scđa: In dolore pari⸗
es filios. Tertia: Sub viri ptāte erꝭ Geñ. iij. ca.
Sine hoc triplici ve fuit Maria. quia nec ſenſit
erumnā in cōceptu: nec dolorē in partu: qm̄ fuit
ſine corruptione fecunda: ſine grauamie graui⸗
da: et ſine dolore puerpera. vt dicit Berñ. ⁊ fides
tenet catholica. Deniq̄ꝫ nec fuit viro ſubdita ꝓpe
tue v̄ginitatꝭ obtentu. et q: ꝑ dei cōceptum ⁊ ma
ternitatē facta eſt dn̄a oīm virorum ⁊ mulier̄ ac
etiā angelor̄. ¶ Itē in mulierib⁹ eſt triplex ve. q:
in virginib⁹ eſt ve ſterilitatis. in cōiugatꝭ ve ſub⸗
iectionis. q: ſunt ſub ptāte viri. in viduis ve deſo
lationis ⁊ orbationis tanq̄ꝫ que ſunt orphane.
Quib⁹ vltimis duob⁹ eſt annexū ve corruptio⸗
nis: cum virginitatē amiſerunt. Ab his fuit imu
nis bt̄ā virgo. Fuit em̄ v̄go ſine ſterilitate. cōiu⸗
gata ſine corruptione et ſeruitute: qm̄ Ioſeph tā⸗
q̄ꝫ cuſtos a deo dat⁹ bt̄ē v̄gini ſeruiebat ei: quaꝫ
ſciebat eſſe dn̄am ſui ⁊ totius mūdi ꝓpter dei ma
ternitatē. Deniq̄ꝫ fuit ⁊ vidua poſt mortem Io⸗
ſeph cum virginitate ⁊ ſine deſolatōe ꝓpter dei p̄⸗
ſentiā: qui de⁹ eius ſpūalis ſpōſus multiplici cā
ſuauitate familiarꝭ p̄ſentie ſꝑ cōſolabat̄. Scđo
dixi ꝙ beata virgo fuit ſine ve ꝓprio matribus.
Sunt q̄ppe in matrib⁹ tria p̄cipue ve. Primum
ve erūne ⁊ imūdicie. q: v̄ginitatē ꝑdunt: ⁊ cū ma
xima imundicia ⁊ erūna pariūt. Secūdū ve ĩfir⸗
mitatis ⁊ indigentie. q: infirmant̄ ⁊ amittūt ſani
tatē: venuſtatē: ⁊ pulcritudinē cū pariūt atq̄ꝫ indi
gent obſtetricatione. Tertiū ve pene ſimul ⁊ cul⸗
pe. q: cū pctō concipiunt ⁊ libidine: cū grauitate
portant: et cū dolore pariūt. Ab hoc triplici ve fu
it imunis bt̄ā virgo Maria. ¶ Primo q̄dem fu
it ſine ve erūne ⁊ imūdicie. q: in cōceptu ⁊ partu
nō ꝑdidit v̄ginitatēꝫ ſed adq̄ſiuit eam q̄ ſub deo
maior neq̄t intelligi puritas. Nulla etiā in ei⁹ par
tu imūdicia fuit. q: chriſt⁹ deus vtero clauſo ma
nente egreſſus eſt tanq̄ꝫ ſpōſus dn̄s de thalamo
ſuo: teſte Pſ. Vn̄ Leo papa in ſermone de nati
uitate dn̄i dicit. Alienuꝫ eſt inquit ab hac natiui⸗
tate qđ de oib⁹ legit̄. Nemo mundus a ſorde. ni
hil in iſtam ſingularē natiuitatē de concupiſcen⸗
tia carnis trāſijt. nihil de pcti lege manauit ⁊c̄.
¶ Scđo fuit ſine ve infirmitatis ⁊ indigētie. Nā

eſt̄ bta virgo poſt cōceptū aut in partu ꝑdidit ſa
nitatē vel pulcritudine: imo tāta pulcritudine ra/
diauit ꝙ Joſeph eā inſpicere ꝑ radioſitate nō po
tuit: vt dicit glo. ſuper Matth. ca. j. Vn̄ Joſeph
Mariā nō cognouit facie q̄lis eſſet donec pepit
ꝛ euacuato vtero radioſitas a viſione faciei eius
oculos nō ita reuerberaret. Item ſanitatem poſt
conceptū non amiſit: imo fortior facta a ſpūſctō:
ſurrexit ſtatim ꝛ abijt in mōtana cum feſtinatiōe
et ſeruiuit Eliſabeth. In partu q̄ꝫ nō īdiguit ob/
ſtetricatiōe. ſed vt canit in q̄buſdā eccleſijs. Gau
debat dei genitrix in partu quā circūſtabāt obſte
tricū vice cōcinētes angeli gl'iaꝫ deo. ¶ Tertio fu/
it ſine ve pene ꝛ culpe. q̄a ſine viro de ſpūſctō con
cepit ꝛ ſine oī libidine. Et cum gaudio ſine oī le/
ſione ꝛ dolore pepit: vt ſup̄ patuit. ¶ Tertio dixi
ꝙ bta virgo fuit ſine ve cōmuni oīb hominib.
Cōiter q̄ppe oēs homīes triplex ve incurrerūt ex
pctō ꝑmi parentis. Primū ve in corpe. Secun/
dū ve in aīa. Tertiū in vtroq̄ꝫ cōiunctim. De his
Apocal'. viij. Ve ve ve habitātib in terra. ¶ Pri/
mo inquā in corpe ſiue ex pte corpis icurrit oīs
homo ve triplex. ſ. ve miſerie multiplicis: viꝫ la/
boris ꝛ fatigij: īfirmitatū: penuriaꝝ: frigoris: ca/
loris: famis: ſitꝫ ꝛc̄. q̄bus ſubiecti ſumus in hac
miſera vita. Item ve doloroſe mortꝫ. q: cum do
lore oēs morimur: et q̄ſi aq̄ dilabimur in terra.
Itē ve incinerationis poſt mortē ꝛ putrefactiōis
De primo Gen̄. iij. Maledicta terra in ope tuo:
ſpinas ꝛ tribulos germiabit tibi: in labore come
des ex ea oīb dieb vite tue. In ſudore vult9 tui
veſceris pane tuo ꝛc̄. De ſecūdo Gen̄. ij. Quacū/
q̄ꝫ hora comederitꝫ morte morieni. i. neceſſitateꝫ
moriendi ex pte corporis incurretis: put exponit
Nico. de Lyra. De tertio ve Gen̄. iij. Reuerteris
in terram de qua ſumpt9 es. quia puluis es ꝛ in
puluerē reuerterꝫ. Ab hoc triplici ve imunis fuit
beata virgo. quia ſine oī infirmitate vixit: vt dicit
Aug9. Nā ꝛ ſine dolore vl' infirmitate mortua ē.
et inſup oēs labores hui9 vite ꝛ penurie: famis:
ſitꝫ: caloris ꝛ frigoris ac ſimiliū: nō erāt ei peno/
ſe. Tū quia oīa talia ſciebat ſibi eſſe ad meriti ꝓ/
motionē: iuxta illud Rho. viij. Diligētib deum
oīa coopant in bonū. Tum quia oīa talia volū/
tarie acceptabat: et pro deo oīa ꝛ multo maiora
ſuſtinere cupiebat. Vn̄ in oīb penurijs ꝛ aduer
ſitatib ac laborib intimo corde gaudebat tan/
q̄ꝫ pfectiſſime patientie exiſtens. Tū deniq̄ꝫ q: di
uine cōtēplatiōis ꝛ familiaritatꝫ dulcedo q̄ ſemp
fruebat: oīa talia penalia dulcia reddebat eidem
Si eſt̄ btō Laurentio prunas dulces eſſe red/
debat diuina deguſtatio. et btō Stephano lapi/
des torrentꝫ dulces fuere ꝑ chriſti amore: multo
magis btē virgini oīa penalia dulcia reddebant
ex diuina deguſtatione. ¶ Itē fuit ſine ve doloris
in morte. quia ſicut fuit a corruptione aliena: ita
a dolore mortis extranea: vt dicit Hiero. Deni/
q̄ꝫ fuit ꝛ ſine ve incineratiōis poſt mortē. q: cor/
pore ꝛ aīa glorificata gaudet in celis: vt patebit
infra li. x. pte. j. art. iij. ꝑ totū. ¶ Scdō in aīa oīs
homo incurrit triplex ve. Primo ve ignorantie.
Secūdo ve meſticie. Tertio ve verecūdie. ¶ Pri
mo inquā ve ignorātie ꝛ erroris. q: tantā igno/
rantiā incurrimus tam in credēdo q̄ꝫ in eligēdo
et diſcernēdo ꝛ q̄ꝫ in opando: ꝙ teſte Auerroe cō
mētatore Ariſto. Ea q̄ ſcimus ſunt minima cōꝑ
que ignoram9. Et inſup vt dicit ſapiēs Ecces. ix.
Sunt iuſti atq̄ꝫ ſapiētes: et nemo ſat vtrū odio
vel amore dign9 ſit. Hoc q̄ppe ve ignorantie eſt
ex culpa. q: vt Aug9 dicit: Error nō eſt hoīs iſti/
tuti a natura: ſed pena dānati. Ab hoc ve fuit im
munis beata virgo. quia nunq̄ꝫ errauit. Fuit eſt̄
ꝟgo prudentiſſima ꝛ ſpūſancto plena. nihil ſine
conſilio ſpūſſancti fecit: qui ſpūſctūs errare non
poteſt. Fuit q̄ꝫ omni ſcientia ꝛ ſapientia diuino
dono ꝑdita. ꝓpter qđ eccleſia libros ſapie de ipa
exponit. Et ſic fuit ſine ve ignorantie ꝛ erroris.
¶ Scdō in anima incurrim9 ve meſticie ꝛ dolo/
ris. et hoc tam de pſenti q̄ eſt meror mētꝫ: q̄ꝫ de ꝑ/
terito q̄ eſt dolor cordis: q̄ꝫ de futuro q̄ eſt timor
Ab hoc ve fuit īmunis btā virgo. q: nunq̄ꝫ me/
rorē: dolorē: aut timorē dn̄antē ſue rationi habu
it. Qđ ꝓbat ex verbis Senece ad Serenū dicen
tis. Fruſtra ſapiens tentat q: ſapiens nunq̄ꝫ tur
bat. Validi9 eſt̄ eſt qđ ledit eo qđ ledit. Fortior
quippe nō eſt neq̄tia virtute ſed īfirmior. Sapi/
ens nil ꝑdere pōt: oīa eſt̄ bona ſua in ſe repoſu/
it. ſ. virtutē ꝛ ſapientiā. Item ex ꝟbis Chryſ. dicē
tis: ꝙ nullus homī nocere pōt occurſus aduer/
ſitatis: niſi ipſe nocere velit ſibi. ſ. ꝑ impatientiaꝫ.
Cū ḡ btā ꝟgo ſapiētiſſima ꝛ ordinatiſſima fuit
in q̄ ratio ſupior ſemp ei impans fuit. igit q̄cq̄d
ſuſtinuit: ei ī mat̄iaꝫ amoris ꝛ gaudij ſp totū ceſ
ſit: nec vnq̄ꝫ in ea meſticia rōni cōtraria fuit. Vn̄
claret ꝙ fuit ſine ve doloris. ¶ Tertio in aīa in/
currim9 ve verecūdie ꝛ pudoris: tam de eſſendo
quia turpes ſumus: tam de agēdo. q̄a turpia fa/
cimus ꝛ fecim9: q̄ꝫ de ſuſtinendo vel patiēdo. q̄a
turpia patimur. vn̄ Gen̄. iij. Erat vterq̄ꝫ nudus
et non erubeſcebant. ſ. an̄ pctm̄. ſed poſt peccatū
erubuerūt ſe. vnde fecerunt ſibi pizomata ꝛc̄. Ab
hoc ve verecūdie ꝛ pudoris btā ꝟgo imunis fu
it. quia nihil turpitudinis vnq̄ꝫ fecit: nec habuit:
nec ſuſtinuit: quoniā innocentia pura id facit vt
nil verecundie vel pudoris ſuſtineat: vt patet in
puerꝫ paruis q̄ etiā ſuam nuditatē nō erubeſcūt
Beata aūt ꝟgo ſtatui innocentie ꝑmoꝝ parētū
ꝓxima erat: maxīe ex parte aīe: nec vnq̄ꝫ turpia fa
cere vel cogitare ſciuit. ſed oīa ſcḋm rationē rectam
ordinata in ipa erāt. vn̄ claret ꝙ nunq̄ꝫ aliqđ ve/
recundabile habuit. et ſic fuit ſine ve pudoris.
¶ Tertio dixi ꝙ hō quilibet ex pte vtriuſq̄ꝫ. ſ. cor
poris ꝛ aīe cōiunctim incurrit ve. et hoc triplex. ſ.
Primo ve inobedientie ꝛ cōcupiſcētie. nam caro
nō obedit aīe ꝛ rationi. ſed vt dicit aplus Gal.
v. caro concupiſcit aduerſus ſpūm ꝛ ſpūs aduer

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſue carnem. Scḋo ve culpe.ſ.originalis: actua/
lis: mortalis: ⁊ venialis. Tertio ve pene.ſ. pſen/
tis miſerie vel penitẽtie purgatorij ⁊ gehēne. Ab
hoc etiā triplici ve imunis fuit btā ꝟgo. Primo
qꝛ fuit ſine ve cōcupiſcentie ⁊ repugnātie carnis
ad ſpūm. qm̄ vt volunt doctores cōiter ſup.iij.
ſniaꝝ: btā ꝟgo habuit fomitꝭ extinctionē ⁊ cōfir/
mationē in bono ꝑ grām ſinglarē: ita vt nō poſ/
ſet peccare. Et hoc ꝑ ſanctificationē in ſpūſſancti
obumbratione ⁊ filij dei cōceptione. Unde oēs
vires inferiores fuerunt ſubiecte in ea impio ra/
tionis ¶ Secūdo fuit ſine ve culpe tam origina/
lis ſm Scotū vt infra oſtendeť: qꝫ actualis: ve/
nialis ⁊ mortalis. Nā nec vnqꝫ venialiter pecca/
uit: ſicut dicit Aug. ¶ Tertio qꝛ fuit ſine ve pene
qꝛ pena debeť culpe. cum igiť nō habuerit ve cul
pe: nec habuit ve pene. Et ſic claret ꝙ btā ꝟgo be
ne ⁊ veriſſime ſalutari debuit ꝑ Aue.i. ſine ve. q̄a
fuit vniuerſaliter ſine oī ve vel actualiter vel cau/
ſaliter vel habitualiť. Et ꝑ hec patet reſponſio ad
obiectū in cōtrariū ꝓductū. Siue em̄ accipiať vt
angelus dixerit iſtam ſalutationē narratiue: ſiue
vt optatiue: ſiue vt congratulatiue: vtrūqꝫ digne ⁊
vere hoc mō ipſam beatam virginē ſalutauit per
Aue: que vniuerſaliter ſine oī ve. etſi nō ꝓtunc fu
erit ſine ve aliquo actualiter puta ſterilitatꝭ: tamē
cauſaliť ⁊ habitualiter cum mox erat futura ma
ter dei fuit ſine illo ve. De ve quoqꝫ miſerie pſen/
tis vite.i. famis. ſitis. frigoris. laboris q̄bꝫ ſubie/
cta erat: clare declaratū iam ⁊ reſpōſum eſt in cor
pore queſtionis.

¶ Capitulum. III.

Ad tertiū q̄ſitū de huius ſalutatiōis excel
lentia Utrū vicꝫ iſta ſalutatio hoc mō fa/
cta ſit oīm ſalutationū excellētiſſima. Tu
forſitan arguis ꝙ nō. qꝛ ſalutatio quā dn̄s Je/
ſus tenuit ⁊ docuit fuit excellētior iſta ſalutatiōe
ſcꝫ Par vobis. Tū qꝛ a digniori ꝓlata ⁊ edocta
quia a chro q̄ dignior eſt oībꝫ angelis. Tū quia
bonū q̄nto comuniꝰ tāto meliꝰ: ꝑ Ariſto.ij. Eth.
In hac aūt ſalutatiōe: vicꝫ Par vob: nō ſolū cō/
muniꝰ bonū ſed ⁊ iocūdiꝰ bonū annūciať: puta
par facta ꝑ chrm̄ inter deū et genꝰ humanū. Nil
aūt hac pace iocūdiꝰ vt dc̄ Augꝰ. ergo ſequiť ꝙ
illa ſalutatio ſit excellentior iſta. ¶ Preterea ſi an/
gelus ſalutaſſet beatā virginē hoc mō vt dixiſſet
Aue dei mř vł dei genitrix futura: maiori ⁊ excel/
lentiori mō eam ſalutaſſet: cum de tanta dignita
te que eſt excellentior oīm dignitatū pure creatu
re cōuenientū ſalutaſſet. ḡ iſte modus quē ange/
lus tenuit nō eſt excellentiſſimus. ¶ Ad q̄ſtionē
itaqꝫ reſpōdendo Dico ſm Petꝝ aureoli in ſuo
compēdio.li. iiij. ca. ij. ꝙ iſta ſalutatio angelica q̄
beata virgo extitit ſalutata ſine p̄iudicio dici po/
teſt ꝙ ſit omniū aliaꝝ ſalutationū que ſunt vł fi/
eri potuiſſent excellētiſſima. Et hoc multiplici ex
ratione. ¶ Primo q̄dem ex ſalutantis autoritate
q̄a iſta ſalutatio miſſa eſt a deo ⁊ tota trinitate.
Lu.j. Miſſus eſt angelus a deo in ciuitatē Ga/
li. ⁊c̄. Nec iſtam ſalutatiōeꝫ angelus in ꝓpria pſo
na ⁊ a ſe ſed tanqꝫ a deo protulit: vt ſupra patuit
¶ Scḋo ex nuncij ſublimitate. Nō em̄ homo fu/
it dignus nunciare et hoc modo ſalutare; ſed an
gelus. nec q̄libet angelus: ſed Gabriel. ¶ Tertio
ex pſone ſalutate dignitate. quia ſalutata eſt bea
tiſſima virgo Maria ſup omnes hoīes digniſ/
ſima. ¶ Quarto ex modi ſalutandi qualitate. q̄a
iſte modus ſalutādi notat et indicat Primo ſu/
mā virginis innocētiā: cū dicť Aue. Scḋo ſum/
mam ei collatam gratiam tanqꝫ donū dei excellē
tiſſimū: cum dicitur: Gratia plena. Tertio ſum/
mam gloriā qua maior nequit eſſe in mundo.ſ.
dei eſſe matrem mox futuram: cum dicatur: dn̄s
tecum.ſ. in mente ⁊ in ventre: vt exponit Auguſt.
Quarto ſingulariſſimā ſuper omnes excellentiā
et prerogatiuam: cum dicitur: bn̄dicta tu in mu/
lieribus. Deniqꝫ quinto excellit iſta ſalutatio ali
as in contenti vel incluſi vniuerſalitate. quia vni
uerſaliter omnes modos ſalutandi continere et
includere videtur implicite. Nam ſalutatiōes in
ſcriptura q̄dam īueniunť ſalutꝭ optatiue. ij. Re/
gum. xvj. Salue rex. Quedam grē deſideratiue.
Apl'us in pluribꝫ locis. Gratia vob ⁊ pax a deo
multipliceť. Quedam gaudij. Tob. v. Gaudiuꝫ
tibi ſit ſemp. Quedā bn̄dictionis. Ruth. ij. Bn̄/
dicat tibi dn̄s. Quedam pacis annunciatiue. vt
Joh. xx. Pax vobis. Hec aūt ſalutatio angeli ex
omnibus conflata videť. Continet em̄ ſalutē: cū
ait. Aue. Jtem gratiam: cum dicit. Gratia plena.
Gaudiū ⁊ pacem: cum dicit. dn̄s tecum. Jtēꝫ be/
nedictionem: cum ait. benedicta tu in mulieribꝫ.
Unde claret iſtam ſalutationē fuiſſe ⁊ eſſe excel/
lentiſſimā. ¶ Ad ꝑmū in contrarium argumētū
dicť ꝙ illa: Pax vobis: non excedit iſtam digni/
tate vel autoritate. qꝛ ⁊ iſta eſt a deo miſſa ⁊ edo/
cta per angelum: vt tactum eſt. Deniqꝫ in iſta ſa/
lutatione annunciať etiam pacis ⁊ oīs boni cōi/
catio toti generi humano ꝑ conceptū beate virgi
nis. Niſi dicas ꝙ illa.ſ. Pax vobis: excedat iſtaꝫ
in nuncij dignitate. qꝛ illā deꝰ ꝑ ſeipm̄ in chriſto
voluit annūciare. iſtam aūt ꝑ angelum. Et ideo
q̄ꝫtum ad hoc ſolum illa excellit iſtam. iſta auteꝫ
excellit illam ex alijs p̄miſſis rōnibꝫ. ¶ Ad ſecun/
dū dico ꝙ angelus nō debuit ſalutare ⁊ dicere:
Aue mater dei. qꝛ nōdum erat ꝓtunc mater dei.
Nec debuit dicere: Aue genitrix dei futura. quia
primo debebat req̄rere ꝟginis ꝯſenſum ad ſuſci
piendum deum: vt ſupra dictum eſt ꝑte vicꝫ.iij.
Sufficienter etiam iſtud dedit intelligere cū di/
xit: dominus tecum.ſ. in ventre ⁊ in mente. Inſu
per huius ſalutationis excellentia ⁊ eius virtus
oſtenditur per plura facta miracula: ex q̄bus ali/
qua hic referri libeat. ¶ Cum em̄ peſtꝭ valida in
regno Hungarie homines q̄ꝫplurimos depa/
ſceret: audiui a quodam mihi referente ꝙ con/
tra iſtam peſtem inguinariā non eſſꝫ melior me/

dicina ꝙ̄ ꝙ poſtq̄ aliqs ſe ſentiret infectum: ſta/
tim ipm apoſtema ſigno crucis ſignando dicere
nouē Aue Maria: ꝑ ſingula crucē faciendo ſuꝑ
apoſtemate. Dicebat eñ ipe referēs ſe hoc modo
euaſiſſe. Nō cum ego audiuiſſem: firma memo/
ria tenui. et cōfiteor qꝛ cum eſſem ipſa peſte ꝑcuſ/
ſus pluribꝫ vicibꝫ: hoc digniſſimo remedio ꝑdi/
cto euaſi. nec vis ipſius apoſtemat̃ ꝑualere mi/
hi potuit q̄ñcunq̄ dictū remedium exhibui.
Itē btūs Anſ. li. miracl'oꝝ. ca. xvij. refert q̄ddā
miraculū narratiōe digniſſimū: de hoc vicꝫ ꝙ q̄/
dam q̄ſi tota die Aue Maria dicebat. Cūq̄ ꝑe/
grinus iret ipſe ꝑ locū ſiluestrē: q̄dā mali robba/
tores credentes ꝙ eſſet pecunia apud ipm: occi/
derunt eū inſtigante diabolo: et ſepelierūt eū ꝓ/
pe ſtratū in eodē loco: baculū q̄ꝫ cubitalē quem
portabat in manu ipſe ꝑegrinꝰ fixerūt in terram
ſuꝑ corpꝰ defuncti ad memoriā. Poſtmodū idē
baculus merit̃ btē v̄gis ramos ꝓtulit ꝛ frōdes
radicē q̄q̄ꝫ miſit in os defuncti: et facta eſt arbor
pulcra ꝛ magna. Tunc q̄ ꝓgreſſu tp̄is q̄dam ma
gnus clericꝰ inde trāſitū faciēs reqeſceret ſub vm
bra illius arboris: vidit vna cū comitantibꝫ euꝫ
ꝙ in q̄libet folio patēti lr̃a vt ab oībꝫ legi poſſet
ſcriptū erat Aue Maria gr̃a plena dñs tecum.
Admirati q̄ſierunt ab hoībꝫ q̄d hoc eſſet. Illi di/
xerunt ꝙ q̄dam ꝑegrinꝰ q̄ndā fuiſſet ibi occiſus
ꝛ baculus infixꝰ terre ibi fuiſſet ſupra eiꝰ corpus.
igit̃ accedūt miraculo oēs ꝑcuſſi ꝛ apiūt terrā. et
ecce inuenerūt corpꝰ integrū ꝛ ſine oī putredie ia
cere in terra: radiceſq̄ꝫ arboris ī ore hr̄e. Cogno
uerūt oēs qꝛ hō ille freq̄ntaſſet in vita dicere Aue
Maria. et laudarūt deū ac btām v̄ginē. Vñ lo/
cus iſte poſtea habitꝰ eſt in magna reuerētia a fi/
delibꝫ: vbi deꝰ ad inuocationē btē v̄ginis oſten/
dit mlt̃a miracula. Ecce claret q̄ꝫ excellens ſit vir/
tus huiꝰ ſalutatiōis. qꝛ ꝛ aiam credit̃ in celū me/
rit̃ btē v̄gis ꝓuexiſſe: et corpꝰ lōgo tp̄e ꝑ̄ter natu
rā in terra illeſum cōſeruaſſe: et miraculoſe arbo
rē frōdoſam de ſicco ligno ꝓduxiſſe: radicēq̄ꝫ in
os defuncti miſiſſe: deniq̄ꝫ folia ipſa ſalutatione
depicta grādi miraculo fuiſſe: multa q̄ꝫ miracu/
la ibi cōtigiſſe ad gl'iam benedicte v̄gis ꝛ eiꝰ filij
dñi nr̄i Jeſu chr̄i. Eia ḡ fidelis aīa aduerte q̄ꝫ bo
nū ſit btām v̄ginē crebro ſalutare. Pēſa diligen
ter v̄tutē huiꝰ ſalutatōis: ꝛ noli eſſe pigra hāc ex/
cellentiſſimā ſalutationē freq̄ntiꝰ corde ꝛ ore ad
laudē v̄ginis depromere: vt valeas gr̃am ꝛ glo/
riā eternā obtinere.

Articulus ſecundus de medio ſalutatōis an
gelice. ſ. Gratia plena dñs tecū: bñdicta tu in mu
lieribus.

Circa ſecūdū my
ſteriū de huiꝰ ſalutationis medio ſm
ꝙ tres ſententie cōtinent̃: tres conſide
rationes faciemus. Prima cōſideratio de hoc
ꝙ dicit̃: Gratia plena. Secūda de hoc ꝙ dicit̃:
dñs tecum. Tertia de hoc ꝙ dicit̃: Bñdicta tu
in mulieribꝫ.

Capitulum. I. de hoc ꝙ dr̄: gratia plena.

De hoc ꝙ dicit̃: gratia plena: tria ſunt inue/
ſtiganda. Primū de huiꝰ dici cōgruen
tia. Secūdū de huiꝰ plenitudinis diffe
rentia. Tertiū de eius intelligētia. Primo in/
quam de huius dicti. ſ. Gratia plena: cōgruentia
Querit̃: q̄re dicat̃: gr̃a plena. Videt̃ eñ ꝙ h̄ dici
nō ita cōgruebat ſicut ſi dixiſſet: gloria plena. q̄a
gloria ꝑfectior eſt gr̃a. ḡ in hac ſalutatiōe ꝑfectiſ/
ſima debuit dici: gloria plena. Itē videt̃ ꝙ de/
buerit dici: ſpūſctō plena. qꝛ ſpūſſctūs noiat tm̄/
modo gratiaꝫ gratū facientē in nobiliſſimo eſſe.
gratia aūt non. quia diuidit̃ gratia etiam ad gra
tiam gratis datam. ſed ſpūſſanctus ſemper dicit
gratiam gratū facientē. ergo in iſta ſalutatiōe no
biliſſima debuit dici: ſpūſancto plena. Ad hoc
reſpondet̃ ſm magnū Albertū vbi ſuꝑ. ca. lxviij.
ꝙ iſtud ſumme congruebat vt angelus diceret:
gratia plena. Ratio. quia in hac ſalutatione an/
nunciabat̃ initium et origo omnis gratie et bea/
titudinis in humanū genus tranſfundende per
beatam virginē Mariam. Unde Eccī. xxiiij. In
me inquit omnis gratia vie ꝛ veritat̃: in me oīs
ſpes vite ꝛ virtut̃. Sed initiū glorie ꝛ beatitudi
nis eſt in hac vita per gratiam: cuius cōſumma/
tio eſt in futuro per gloriam. Nam ſm Rich. ſu
per. iiij. ſentētiaꝝ. diſt. xlix. Gloria nil aliud eſt ni/
ſi gratia cōſummata. ḡ cōgrue dictum eſt: gratia
plena. vt per hoc ſignaret̃ ꝙ per hanc ſalutatiōeꝫ
annūciat̃ origo oīs gratie in humanū genꝰ trāſ/
fundende: tam in via q̄ꝫ in patria. Ad primum
ergo obiectum patet reſponſio ꝙ non debuit di/
ci: gloria plena. quia gloria eſt cōſummatio gra/
tie. h̄ aūt annunciat̃ initium ꝛ origo gratie. ergo
potius poni debuit gratia q̄ꝫ gloria. Ad ſecū/
dū dicit̃ ꝙ ſpūſſanctus ꝓprie tm̄ nominat gratiā
ſpiritualem ꝛ gratum facientē. gratia aūt cōmu/
ne eſt ad gratiam corꝑalem ſiue gratis datam: ꝛ
etiam ad ſpūalem ſiue gratum facientē. Vñ cum
iſta plenitudo in beata v̄gine contineat gratias
non tm̄ ſpūales ſed etiam corporales: congruen
tius dicit̃: gratia plena: q̄ꝫ ſpūſancto plena. Hec
Alber. vbi ſ̄.

Capitulum. II.

Secūdo de huiꝰ plenitudinis differētia q̄/
rit̃ in q̄ differat iſta pleītudo gr̃e ab alijs
plenitudinibꝫ. Hoc q̄dem ideo: q̄a ꝛ de
chriſto legit̃ ꝙ fuit plenus gratia ꝛ v̄itate Joh.
j. Item de Stephano Act. vj. Stephanꝰ autē
plenus gratia ꝛ fortitudine. Itē de aplis Act. ij.
Repleti ſunt oēs ſpūſancto ꝛc̄. Ad hoc breuit̃
reſpondet̃ ſm Tho. iij. ſcripto ſniaꝝ. diſt. xiij. q. j
ar. ij. Concordant Alber. et noſter Richar. Bo/
nauē. et cōmuniter doctores: ꝙ q̄druplex eſt ple/
nitudo gratie.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Prima ſufficientie.
Secunda copie.
Tertia ſingularis excellentie.
Quarta efficientie ⁊ redundantie.

Prima eſt plenitudo ſufficientie ꝑ quam aliq̄ in ſe formaliter ſunt ꝑfecti q̄ntum ad oēs v̄tutes et q̄ntū ad expulſionē oīm pctōꝝ mortaliū. Et hec plenitudo fuit in aplīs ⁊ in beato Stephano ac alijs ſanctis ꝑfectis: ſm quam aliq̄s implet̄ deo vt nil in eo deo aduerſum remaneat. Secūda plenitudo gratie eſt plenitudo copie. Et hec eſt ī tota eccl̄ia dei. quia nulla gratiarū deeſt q̄n ſit in aliquo mēbroꝝ ſuoꝝ. Tertia ē plenitudo ſpecialis excellentie vel ꝓrogatiue: que non ſolū oīa mortalia ſed etiam omnia venialia repellit. et hec fuit in beata virgine: ſm quam plena gratia fuit: vt nil eſſet in ea qđ nō ordinaret̄ in deū. Quarta eſt plenitudo efficientie ⁊ redundantie: qua aliquis non ſolum eſt plenus in ſe ⁊ ꝑfect⁹: ſed etiā eſt cauſa plenitudinis ⁊ redundantie ipſi⁹ grē in alijs. Et talis eſt plenitudo in chr̄o q̄ eſt cauſa efficiens omnis ꝑfectionis ſanctoꝝ. de cuius plenitudine nos oēs accepimus grāz pro gratia: vt dicit apl'us. Sic ḡ differūt iſte plenitudi(n)es ſubſtantialiter ⁊ originaliter. Eſt em̄ plenitudo chriſti q̄ſi fontis. Plenitudo aūt beate virginis q̄ſi fluminis plenitudo. Sāctoꝝ aūt plenitudo q̄ſi plenitudo riui a flumine deſcendentis. Itē aliud exemplū cape tale. Plenitudo ſufficientie eſt que replet̄ ſm rei cōgruentiam: vt cum dr̄. picarium plenū eſt vino: non q̄ ibi nullus vacuus locus relinquet̄ quia vſq₃ ad ſummum orificij eſt repletū. ſed quia ſm congruentiā picario ſufficit vinum. Sic fuit in aplīs et Stephano q̄ peccauerunt venialiter. Deniq₃ eſt plenitudo vſq₃quaq₃ replens q̄ in re impleta nil vacuū relinquit̄ vt in menſura vini vl' olei: vel in picario vſq₃ ad ſūmū orificij repleto. Hec fuit in btā virgine q̄ nunq̄₃ peccauit. Superfluens autē plenitudo eſt q̄n̄ res ipſa vaſis capacitatem excedit ⁊ in ad extra effluens redundat. Hec fuit ī chr̄o. Et hec ipſa plenitudo deſcendit etiā in btām v̄ginem q̄n̄ verbū dei cōcepit. Vn̄ ſm Alber. plenitudo chr̄i priuat particularitatē. quia nō ad menſurā dedit ei de⁹ ſpūmſcm̄. glo. nō ꝑticulariter neq₃ ꝑ ſubdiuiſiones. ſed vniuerſaliter ⁊ generaliter. Plenitudo autē beate v̄ginis ꝓuat vacuitatē. q₃diu em̄ vas pōt recipe aliq̄d: tādiu habet aliq̄d de vacuitate. vn̄ oīs creatura habet aliq̄d de vacuitate. q₂ maiorē grām recipe poteſt. ſed btā v̄go tantam recepit vt maiorē recipe nō poſſet. ſ. q̄ eſſet mater dei Et ſic patet.

Capitulum. III.

Tertio videndū eſt de hui⁹ dicti intelligētia: q̄d. ſ. ꝑ hanc plenitudinē grē in beata virgine intelligat̄: et in q̄ cōſiſtat iſta eius plenitudo. Ad qđ breuiter dicendū ſm Albertū ſup Miſſus eſt. ca. lxxij. ⁊. ccx. necnō ſm Iaco. d̄ Voragine: q̄ ꝑ hoc q̄ dicit̄: gratia plena: tria cōprehenſa intelligunt̄ ſm q̄ iſta plenitudo in his tribus conſiſtit.

Primo ꝑcellētia dignitatis.
Secundo ꝑeminentia ſanctitatis.
Tertio ſuꝑabundantia capacitatis

Primo intelligit̄ ꝑcellentia dignitatis: q̄ in hoc claret ⁊ attendit̄ q̄ ipſa eſt virgo ⁊ mater oīpotētis dei: dn̄a mundi: ⁊ regina celi: ac oīm imperatrix glorioſa. Vn̄ ipa cōꝑat ſe cedro Eccl̄i. xxiiij. Quaſi cedrus exaltata ſum in libano. Cedrus q̄ppe ī altitudine tranſcendit omnes arbores. ſic et ipſa oēs hoīes ⁊ angelos ac creaturas. Scđo ꝑ h̄ q̄ dicit̄: gratia plena: intelligit̄ ꝑeminentia ſanctitatis que in hoc attēdit̄ q̄ ipſa ſuꝑ omnes angelos ⁊ ſanctos infra deum eſt ſc̄tiſſima ⁊ puriſſima ea puritate q̄ ſub deo maior neq̄t intelligi. Et inſuꝑ non ſolum in ſe eſt ſc̄tiſſima. ſed ⁊ alios ꝑt ſanctificare ⁊ a pctō ſanare. Vn̄ ſe cōꝑat cypſſo q̄ eſt arbor medicialis. Eccl̄i. xxiiij. Quaſi inquit cypreſſus in monte ſion. Propterea Hugo d̄ ſancto Vict. dicit ad eam. Recte dicta es gratia plena. q₂ de te ortus eſt fons gratie. ideo totum nobis q̄dāmodo a te: qđ per illuȝ nobis eſt: qui natus eſt ex te. Nō em̄ dicta es gratia plena ⁊ intātum plena vt ex tua redundantia totus hauriat mundus. Hec ille. Tertio intelligit̄ ſuꝑabundantia capacitatꝭ. i. q̄ ipa fuit ſuꝑabūdantiſſime capax oīs gratie. Quod quidem attēdit̄ Primo in hoc q̄ oēs grās generales ⁊ ſpeciales omniū creaturaꝝ in ſūmo habuit: nec aliq̄ grā ſibi defuit. Vn̄ Eccl̄i. xxiiij. In me oīs grā vie ⁊ veritatis. De hoc latius deo duce dicet̄ cū d̄ vita eius aget̄ Scđo attendit̄ in hoc q̄ ipſa illas grās habuit a q̄b₉ oīs creatura vacua fuit. ſ. q̄ eſſet v̄go ⁊ mr̄ Mater dei ⁊ hoīs: dn̄a mūdi ⁊c̄. Tertio in hoc q̄ ſua grā tāta fuit q̄ pura creatura niſi eſſet deo vnita: maioris grē capax eſſe nō potuit. Quarto q̄ grāȝ increatā in ſe totā continuit. Et ſic ꝑ oēm modū gratia plena fuit.

De hoc q̄ dicit̄: dn̄s tecū. Capl'm. IIII.

Secundo q̄₃ de hoc q̄ dr̄: dn̄s tecū: tria q̄runt̄. Primo vtꝝ hoc dictū ſit ab angelo bene poſitum. Scđo q̄re aliq̄d determinatiuū ad hoc dictum non ſit additū: puta vt dixiſſet: dn̄s oīpotēs tecū: vel dn̄s exercituū ⁊c̄.

Tertio qualiter dn̄m eſſe cum beata virgine ſit accipiendū. Ad ꝑmā queſtionē arguit̄ q̄ non bn̄ ponat̄: Dn̄s tecū: hoc loco. ſed potius debuit poni: pater tecum. Probat̄. q₂ vt dicit Phus. li. Rheto. ſermones ſemꝑ inq̄rendi ſunt ſm materiā. ſed in hac ſalutatiōe agit̄ de materia amoris. Cū ḡ dn̄s ſit nomen timoris ⁊ pater nomē amoris: iuxta illud Malach. j. Si ego dn̄s: vbi eſt timor meus ⁊c̄. ḡ videt̄ q̄ debuit poni: pater tecū.

Cōfirmat̄. quia dominus dr̄ q̄ſi dans minas. hic aūt nulla fit cōminatio ſed ꝓmiſſio. ḡ non debuit dici: dn̄s tecū. Itē cū tota trinitas ſit mittēs

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

iſtam ſalutatiõez: videt̃ ꝙ debuit dici trinitas tecum. ¶ Item ille q̃ annũciat̃ vocat̃ emanuel .i. deus nobiſcũ: vt dr̃ Eſa. vij. ca. Iſtõ aũt eſſe nobiſcũ cõplebat̃ in iſta annũciatione. ergo angelus debuit dicere: deus tecum. vel deus nobiſcũ. ¶ Itẽ iſta cõceptio approp̃at̃ ſpũiſancto. et etiã dñs habitat in hoĩe p ſpũſſcti grãm. ergo debuit dicere: ſpiritusſanctus tecum. ¶ Item videt̃ ꝙ debuit dicere: dñs in te. Fuit eñ dñs cum btã ṽgine modo eſſendi in. et nõ alio modo. cum ergo h annũciatur dñs in eã p corp̃alẽ preſentiã: debuit dicere: dñs in te. Itẽ nõ videt̃ ratio quare non dixit potꝰ: tu cum dño q̃ȝ dñs tecum. et maxime quia dñs eſt cum malis ⁊ mali nõ ſunt cũ deo. ſed tm̃ bonoꝝ eſt ꝓprium vt deus ſit cum eis ⁊ ipſi cũ deo. iuxta illud Aug. li. confeſ. Mecũ eras dñe ⁊ ego tecũ nõ eram: quia malus eram. Ergo cum beata virgo fuerit ſumme bona: debuit potius dixiſſe: tu cum dño. ¶ Item q̃re nullũ ibi poſuit verbum .ſ. eſt vel erit: non videt̃ ratio. vnde patet ꝙ male dictũ ſit: dñs tecũ. ¶ Ad iſtaȝ q̃ſtionẽ breuit̃ reſpõdet̃ ſm Alb. ca. xj. ſup Miſſus eſt. ꝙ in iſta ſalutatione p hoc ꝙ dicit̃: dñs tecũ: duo intendebantur ab angelo. Unũ vt pſona mittentĩ ꝓprie exp̃mat̃. Alterũ vt liberũ arbitriũ beate ṽgis ad credendũ ⁊ conſentiendũ inclinet̃. Iſta aũt duo pfectiſſime ⁊ appropriatiſſime exp̃munt̃ p hoc dictũ dñs tecum. Nam hoc nomẽ dñs a potentia imponit̃. et qñ abſolute dicitur: ſoli deo appropriat̃. Alij eñ ſunt dñi reſpectiue ⁊ etiã ſerui. deus aũt abſolute eſt dñs oĩm quod ſolius dei trinitatĩ ẽ ꝓpriũ qui eſt pſona mittens in hac ſalutatiõe. et ſic pſona mittens ꝓprie nomiat̃. Peridem etiaȝ liberũ arbitriũ ṽginis benedicte magis inclinat̃. quia ad credendũ ⁊ cõſentiẽdũ in mirabilia maxime diſponit fides. et p̃cipue fides de oĩpotẽtia dei qua credit deũ oĩa poſſe facere. quia apõ deum nõ erit impoſſibile omne ṽbum Lu. j. Et ſic adquieſcat animus deum poſſe naturas mutare vel naturis impare. Unde cum h annunciabat̃ oĩm nouoꝝ nouiſſimũ ⁊ miracl'oꝝ maximũ: cõgruentiſſime ponit̃ hoc nomẽ dñs: quod abſolute poſitum: eſt omnipotentie demõſtratiuum vt p hoc ⁊ deus mittẽs exprimat̃ ⁊ cũ hoc ad credendũ animus ṽginis magis habeat inclinari. Et p hoc ſoluunt̃ plura adducta in contrariũ argumenta. Nam p̃mũ argumentũ petit quare nõ dixit: pater tecum. Secundũ petit quare non dixit: trinitas tecum. Tertiũ argumentũ petit quare non dixit: deus tecum vel nobiſcũ. Quartũ argumentũ petit q̃re nõ dixit: ſpũſſanctꝰ tecũ. ¶ Ad que reſpondet̃ ꝙ ideo. quia illa noĩa nõ ſunt ita abſolute omnipotentie demõſtratiua ſicut dñs. et p conſequens non ita ad credendũ ⁊ conſentiendũ inclinatiua. ¶ Ad cõfirmationẽ etiã p̃mi argumenti dicit̃ ꝙ ly dñs nõ ita ꝓprie cõminationẽ importat ſicut oĩpotentiã. vnde illa interpretatio dñs q̃ſi dans minas non eſt ita ꝓpria ⁊ eſſentialis. ¶ Ad quintũ dicit̃ ꝙ non debuit dicere: dñs in te. quia ꝑtunc nõdum erat in ea dñs p corporalem preſentiã. ſed erat ſecum dñs p admirabilem potentiã faciẽdi in ea ⁊ ex ea diuinã incarnationẽ. ¶ Ad ſextum dicit̃ ꝙ nõ debuit dicere: tu cũ dño. quia ſic dicẽdo daret̃ intelligi ꝙ in iſta chriſti incarnatione aliq̃ modo actiue cõcurriſſet beata virgo. et ſic nõ ſola ṽtute diuina facta fuiſſet actiue ipſa chr̃i cõceptio. nam p hoc ꝙ dicit̃: tu cũ dño: deſignat̃ te op̃ari cũ dño. ¶ Ad ſeptimũ dicẽdũ ꝙ ibi non debuit poni verbũ eſt vel erit. quia ſicut deus nil facit fruſtra: ita nil dicit fruſtra ſm p̃hm. ij. Phyſic. ſed fruſtra appoſitum fuiſſet eſt vel erit vel aliud ſimile verbũ: cũ etiã ſine tali appoſitione ſufficienter exp̃mit̃ ⁊ q̃dãmõ meliꝰ ipſius dicti ſententia. Amplius: ſi appoſuiſſet: exceſſiſſet numeꝝ cõgruũ .ſ. nouenariũ: q̃ numerꝰ obſeruari debuit ꝓpter ſignificationẽ rep̃atiõis nouem angelicoꝝ choroꝝ. ſicut ſupra patuit .ſ. pte iiij. ar. iij. ca. ij. circa mediũ. ¶ Ad ſecundã queſtionẽ quare vicȝ aliq̃d determinatiuũ ad ly dominus nõ ſit appoſitum: puta vt dixiſſet: dñs oĩpotens vel dñs exercituũ tecum. vel aliud ſimile. videt̃ eñ ꝙ ſi appoſuiſſet: magĩ eius animũ ad credendũ de oĩpotentia dei induxiſſet. ¶ Ad qđ breuiter reſpondet̃ ſm eundẽ Alber. vbi ſ. ca. xj. ꝙ ex q̃ liberũ arbitriũ beate ṽginis p ſe etiam facile erat ad credendũ paratũ: ideo nõ indiguit expſſiua inſinuatione omnipotentie cum terrore: vt diceret̃: dñs omnipotẽs vel dñs exercituũ. ſed ſufficiebat ipſi leuis annũciatio ⁊ q̃ſi obſcura expſſio oĩpotentie: q̃lis p hoc nomen dñs importat. Nil eñ credit ſibi eſſe impoſſibile q̃ ſcit ſe dominũ in ſociũ habere. ſed cum ap'lo dicit. Cõfidenter omnia poſſum in eo qui cõfortat me .ſ. mecũ exiſtendo. Unde nil amplius debuit dici niſi: dñs tecum. vt etiã ex hoc ꝙ nõ plene oĩpotẽtia dei exp̃mitur ſed niſi in obſcuro: fides btẽ virginis maius meritũ adquirat credẽdo: qm̃ ſm Grego. Fides non ita habet meritũ vbi ratio capit experimentum. ¶ Ad tertiam queſtionem qua querebatur Quomodo vicȝ dominũ eſſe cum beata virgine ſit accipiendũ ſiue intelligendũ. Si eñ dicas vt ſit ſenſus: dominus eſt tecum: iſta aſſociatio cõuenit deo cum omnibus entibus. quia vt dicit Grego. deus eſt cum omnibus creatis. ergo in hoc nil appropriate dicitur de beata ṽgine. ¶ Ad quod dicendũ ſm doctores ꝙ licȝ deus ſit cum omnibus ſanctĩ appropriate: tamẽ dicit̃ eſſe cũ beata virgine ꝓpter ſingularem eſſendi modũ cum ea. Proinde Bern̄. Lõge excellentius dñs tecũ q̃ȝ cum alijs ſanctĩ cum quibus eſt ſpũaliter tm̃ et in corde. ſed eſt tecum ⁊ ſpiritualiter in corde ⁊ corp̃aliter in ventre. ¶ Nota ergo ꝙ dominus eſt cũ beata virgine quadruplici excellentia ſingularis exiſtentie cum eadem ⁊ aſſociationis. ¶ Primo quidem excellentia electionis. quia ipſam elegit dñs ſibi in matrem ⁊ genitricem. vnde dñs cum

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ca tanq̄ꝫ cū matre dilectiſſima. Bern̄. ſup Miſ-
ſus eſt: dicit. Dn̄s tecū o Maria. Dn̄s inquā pa
ter tecum qui ſuū filiū facit eſſe tuum. Et dn̄s fi-
lius tecum q̄ ex te carneꝫ aſſumpſit miro modo.
Et ſpūſſanctus tecū de quo concipies: ⁊ q̄ tuum
cū patre ⁊ filio ſanctificauit vterꝫ. Hec ille. ¶ Se-
cundo excellentia vnionis. qꝛ portionē ſanguis
ꝟginis de q̄ corpus chr̄i eſt formatū ſpūſſcti vir-
tute: ipſe deꝰ ſibi vniuit in vnitate ꝑſone. et ideo
bn̄ dr̄ ei: dn̄s tecum. ¶ Tertio dominꝰ eſt cū bea
ta virgine excellentia miraculoſe opationis. qꝛ ta
lia ⁊ tanta in ea deus miracula cōdidit ꝙ nulla
creatura cōprehēdere pōt. Nam vt dicit Hiero.
Quod natura non potuit: ratio ignorauit: vſus
neſciuit: hoc deus ſtupēdo miraculo in Maria
ope compleuit. vt videlicet deꝰ fieret homo ⁊ mr̄
eſſet virgo. ¶ Quarto excellentia acceptationis ⁊
ſublimationis. qꝛ deꝰ fuit cum ea eo modo vt eā
exaltaret ⁊ ꝓuilegijs ſingularibꝫ dignificaret ſu-
ꝑ oēm creaturā: vt ipa eſſet dn̄a angeloꝝ: regina
celi: et omniū creaturarū. O igit felicissima virgo
Maria. o glioſa dn̄a excelſa ſup ſidera: quāta ti
bi eſt gloria: quanta tua in hoc excellētia ꝑdicat:
quantum gaudiū annunciat cum tibi dicit: do-
minus tecum.

¶ De hꝫ Bn̄dicta tu in mulieribꝫ. ¶ Cap. V.

Tertio q̄ꝫ de hoc ꝙ dr̄ Bn̄dicta tu in mu-
lieribꝫ: tres queſtiones mouebunt. Pri-
ma q̄ſtio. Quid iportat vel ſignificat iſtō
dictum Bn̄dicta tu in mulieribꝫ. ¶ Secunda q̄-
ſtio Utrū bene ⁊ conuenienter dicat hoc dictū in
ſalutatione iſta: Bn̄dicta tu in mulieribꝫ. ¶ Ter-
tia queſtio. Quare nō potius eſt dictū Bn̄dicta
tu ꝑ mulieribꝫ. ¶ Ad p̄mā queſtionē reſpondet
ſm Alber. ſup Miſſus eſt. ca. ccxij. et Jacobum
de Uoragine in ſuo Mariali. ꝙ q̄ttuor compre
hendit ⁊ importat. ¶ Primo q̄dē maledicti exē-
ptionē. vnde ipſa eſt benedicta ſup oēs mulieres
quia ſola ipſa expers illius maledictionis quaꝫ
oēs mulieres in Eua cōtraxerūt. Gen̄. iij. Mul-
tiplicabo erūnas tuas. ſicut ſup̄ patuit de ve mu
lieꝝ ¶ Secundo importat maledictiōis euacu-
atione. Ipſa em̄ bn̄dicta in mulieribꝫ. quia ꝑ eā
euacuata eſt maledictio ab hominibꝫ. Un̄ Aug.
Maledictio Eue in benedictiōeꝫ mutat Marie
Impleta eſt em̄ Maria gratia: et Eua euacuata
eſt a culpa. ¶ Tertio importat ſingularis gratie
collationē. vnde benedicta fuit inter mulieres. qꝛ
nulla alia accepit vnq̄ꝫ qđ ipſi donatum eſt: ꝙ. ſ.
virgo peperit ⁊ deū genuit. ¶ Quarto oīm bn̄di
ctionū compꝛhenſioneꝫ. Fuit q̄ppe bn̄dicta ꝑ oibꝫ
mulieribꝫ. qꝛ oīa illa q̄ alie mulieres habuerunt
ipſa habuit excellentiꝰ. qꝛ cum cōiugatis habuit
bn̄dictionem ꝓlis ⁊ inſup virginitatē. cum vidu
is habuit caſtitatē cum incorruptibilitate. Deni-
q̄ꝫ cum virginibꝫ ꝑſeuerantiā ꝑpetue virginitatē
cum fecunditate. ¶ Ad ſecundā queſtionē videt
ꝙ nō bn̄ dictū ſit: Bn̄dicta tu in mulieribꝫ. Pro
bat. qꝛ debuit dici: bn̄dicta tu in omnibꝫ creaturis
quia excellit oēs. Itē ipſa eſt bn̄dicta ſup oēs vi-
ros ⁊ mlieres. g̃ debuit dixiſſe: bn̄dicta tu in ho-
minibꝫ. ¶ Itē cū virgines oēs excellentiaꝫ habeāt
dignitatē: iſta bn̄dictio oibꝫ ꝟginibꝫ cōuenire vi-
det. Oēs em̄ ꝟgines inq̄ꝫtū virgines: ſunt bn̄di
cte in mulieribꝫ. et ſic potiꝰ debuit dixiſſe: benedi-
cta tu in virginibus. ¶ Reſponſio ſm Alb. vbi
ſ. ꝙ ex q̄ maledictio orta eſt in hoibꝫ ꝑ mulierē. ſ.
Euam: ideo congrue angelus dixit: Bn̄dicta tu
in mlieribꝫ: vt det intelligi ꝙ ſicut ꝑ mulierē ma-
ledictio ſumpſit originē: ita ꝑ mulierē bn̄dictio
ſumpſit originem ⁊ maledictio euacuationem.
¶ Ad p̄mū g̃ dicendū ꝙ angelus recte dixiſſet. ſ.
bn̄dicta tu in oibus creaturis. et ſimiliter ſi dixiſ-
ſet: bn̄dicta tu in hoibus: ſicut arguit ſecundum
argumentum. Sed tn̄ ſic dicēdo nō ita expſſiſſet
iſtā ſignificationem quā premiſimus. ſ. ꝙ male-
dictio ꝑ mulierē exorta: debuit ⁊ ꝑ mlierem eua-
cuari. ſicut dicendo: bn̄dicta tu in mulieribꝫ: hoc
expſſe dedit intelligi. Et ſic patet reſponſio ad p̄-
mū ¶ Ad ſecundū dicit ꝙ mulier in plura ſe extē
dit q̄ꝫ virgo. quia etiā ad cōiugatas ⁊ viduas. et
ideo non dixit: in ꝟginibꝫ. ne daret intelligi ꝙ be
ata virgo ſolam bn̄dictionē ꝟginū obtinuerit et
nō cōiugatarū ac viduaꝝ. ſed dixit: in mulieribꝫ:
vt ſignificet ꝙ oīm mulierū bn̄dictionē tam ꝟgi-
num q̄ꝫ viduarū ac cōiugataꝝ habuit. ſicut ſup̄
dictum eſt. Et ſic patet. ¶ Ad tertiū queſituꝫ: q̄re
viceꝫ nō potius dixit. Bn̄dicta tu ꝑ mulieribꝫ: cū
in figura Judith. xiij. ſic dictum ſit de ea. Bn̄di-
cta filia tu a dn̄o ꝑ oibꝫ mulieribꝫ ¶ Ad qđ bre-
uiter dici pōt ſaluo meliori iudicio ꝙ licet hoc di
ctum: in mlieribꝫ: valeat ⁊ importet tantū in ſen-
tentia ſicut ſi dixiſſet: pre mulieribus. tn̄ potiꝰ di-
xit: in mulieribꝫ ¶ Primo ideo: ne heretici haberent
occaſionē credendi ⁊ dicēdi de ea ꝙ ipſa eſſet nō
vere mulier ſed aliq̄d ſupra hoiem. ſicut ⁊ đ ſuo
filio plurimi heretici dicunt ꝙ nō habuerit veraꝫ
carnem humanā ſed celeſtē nature. Si g̃ dixiſſet:
pre mulieribꝫ: dixiſſent heretici ꝙ ipſa eſſet ſupra
hominē: et ꝙ dn̄s Jeſus non de pura ⁊ vere fe-
mina carnem non vere humanam aſſumpſerit.
¶ Secundo vt ſignificet huius dilectionis diui-
ne ſinglaritas. quia plus eſt aliquā diligi in oi-
bus mulieribꝫ q̄ꝫ ſup omnes mulieres. qꝛ poſſi
bile eſt aliquā diligi ſup oēs que tn̄ nō diligit in
omnibus. Diligere em̄ in omnibꝫ aliquaꝫ eſt in
omni dilectione ipſam intendere ⁊ ꝓpt ipam oēs
diligere ⁊ nullam ſine ipſa. ¶ Tertio vt humilita
tem beate virginis cōmendet qua ſe non reputa
uit eſſe ꝑ mulieribus fore benedictam ſed tanq̄ꝫ
vnam inter mlieres apud ſe eſtimatā. Un̄ ama-
trici hūilitatis hēt ꝟgini dicēdo: in mulieribꝫ: ma
gis cōmendabilē reddidit eiꝰ hūilē reputationeꝫ
q̄ ſe vt vnam mulierū reputauit: q̄ꝫ dicendo: pre
mulieribus: quod aliquid excellentius notat ſu
pra mulieres. Un̄ credo ꝙ angelus idcirco dixit

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

in mulieribꝫ: et nō pre mulieribꝫ. q: ſciuit ꝙ beate virgini ex amore ſumme humilitatꝭ quā ſempͤ toto corde dilexit ⁊ ꝓpter hoc nunq̄ʒ aliq̄d magꝭ de ſe voluit dici: magꝭ ſibi cōplaceret audire vt diceret in mulieribꝫ q̄ʒ pre mulieribus: qm̄ vere humilis vt dicit Bern. in hoc ſumme gaudet cū de eo hūilia dicunt. ⁊ dolet cum audit de ſe dici ſublimia: vtpote qui nullo modo vult reputari apō quoſcunq̄ʒ vel reſpectu quorūcunq̄ʒ: ſed ſemper vilis videri. Et ſic patet reſponſio ad dictam q̄ſtionem.

¶ Articulus tertius de additione facta ab eccleſia circa ſalutationē angelicā vt patebit

¶ Capitulum. I.

Circa tertiū p̄ncipale de huius ſalutatōis additamēto et termino: tria p̄ncipua ſunt inq̄renda ¶ Primū eſt de appoſitiōe nomīs Marie. ¶ Secundū de appoſitione ṽbi Eliſabeth. ¶ Tertium de ſubiunctiōe nomīs dn̄i Jeſu chr̄i. ¶ Primo ergo de appoſitiōe nōis Marie: cū dr̄. Aue Maria: q̄rit Quare eccleſia apponit hoc nomē Maria in iſta ſalutatione: Et arguit primo ꝙ hoc nō licuit fieri. q: nil licet ad euangeliū apponi: iuxta illud Apocal. vlt. Siqs appoſuerit ad hec: apponat deus plagas ſc̄ptas in libro iſto. et ſiqs diminuerit: auferat deus partē eiꝰ de libro vite. Itē angelus vel ſine cauſa omiſit illud nomē. vel ꝓpter cauſam. Si ſine cauſa: ḡ male fecit dimittendo. Si aūt ꝓpter cauſaʒ omiſit: ḡ eccleſia male facit apponendo qd̄ angelus ex certa cauſa iudicauit dimittendū. ¶ Ad hoc reſpondet ſm̄ Alber. ſupͤ Miſſus eſt. ca. lxvij. et alios doctores de h̄ tractantes. ꝙ angelus non errauit hoc nomē dimittendo: nec eccleſia errat apponendo. quia ex q̄ tam angelus q̄ʒ eccleſia a ſp̄ūſancto viuificant ⁊ in ſuis actibus dirigunt: qui ſp̄ūſanctus eſt infallibilis: ſequit ꝙ errare non poſſint. Sed qua de cauſa angelus nō appoſuit: dicit ꝙ ꝓpter ṽginis Marie excellentiā. Nam excellentes ꝑſonas cum ſalutamus: nomen ꝓprium tacemus ⁊ corꝫ excellentiā nominamus: dicentes. Aue rex. ſalue pater. Excellentia aūt ṽginis erat grē plenitudo. et ideo dixit Aue grā plena. ꝓut dicit Alber. ideo nō appoſuit. q: digniſſime ſalutandā btām ṽginem noue dignitatis nōie ſalutauit ⁊ nouū nomen ei attribuit. ſ. gratia plena: vt ꝑ nōis imutatione ſignificaret ꝑmutatio ſtatus ṽginis ⁊ eminentia dignitatis. Nā in collatione magnarū dignitatū ſolet fieri mutatio nominū: vt patet ī papa. Hinc eſt ꝙ angelus btē virgini ꝓ ꝓprio nōie ſcʒ Maria nomē nouum poſuit ob ſpecialē honoris exhibitionē ⁊ dignitatꝭ ſignificatiōeʒ. ſ. gratia plena: iuxta illud Eſa. lxij. Uocabit tibi nomē nouū qd̄ os dn̄i nomiauit. ſicut de hoc latiꝰ dictum eſt ſupra hoc eodeʒ libro ꝑte. iij. ar. iij. ca. vj.

Eccleſia ṽo nomen Marie appoſuit ad grā plena certis ex cauſis ¶ Primo q̄dem ratione inclinationis ⁊ recordationis. vt vicʒ ꝑ grā plena recolat virginis btē dignitatē. et ꝑ nomen Maria inclinet eam ad noſtrā neceſſitatē ſubleuandaʒ. Maria em̄ ſtella maris interꝑtat: q̄ vicʒ ſtella in firmamēto fixa naufragos dirigit ad portū optatum. Ita cum dr̄ hoc nomē Maria: deſignat ꝙ beata ṽgo huiꝰ ſtelle ꝓprietatē erga nos habet et habere debet. ſ. ꝙ in firmamēto glīe celeſtis manens: nos naufragos de ſtatu miſerie ꝑ plenitudinem ſue gratie traducere habet ad portum ſalutis eterne. Et idcirco cum dicit eccl̄ia in ſalutatione Maria: magis inclinat eam ad ſubueniēdū. acſi di. O feliciſſima virgo recordare quia tu es Maria. i. maris ſtella ꝑ quam debemꝰ ꝑduci ad portū ſalutꝭ. et ideo ſubueni nobis. ¶ Secūdo ratione excitādē deuotōis. q: ꝑ hoc nomē excitat deuotio orantiū ⁊ eam ſalutantiū. idcirco ꝑ Salomonē hoc nomen oleo comparat Cant. j. Oleum effuſuʒ nomē tuū. i. fama nōis tui antea occulta: nunc effuſa eſt ꝑ totū orbem. ideo. i. ꝓpter dulcedinē nomīs tui: adoleſcētule. i. aīe feruentes ꝑ deuotionē ⁊ charitatē: dilexerunt te nimis. Nimirū oleū eſt calide nature ⁊ ignis inflāmatiuum. ſic nomen Marie inflāmatiuū eſt ad dilectionem ⁊ deuotioneʒ. Unde ⁊ Bern. abbas ait. O magna: o pia: o multuʒ amabilis Maria: tu nec nomīari potes q̄n accendas: nec cogitari q̄n recrees affectus diligentiū te. Hec ille. ¶ Tertio appoſuit eccl̄ia rōne ṽtuoſitatis ⁊ fructificatōis. q: hoc nomē Maria eſt maxime ṽtutis: ⁊ maximos fructus facit homini ſepiꝰ inuocatū ⁊ nōiatum. ſicut de hoc deo duce aget li. vj. ꝑte. j. art. iij. vbi de vtilitate ⁊ fructibꝫ huiꝰ nōis tractaturi ſumus ¶ Ad p̄mū ḡ in contrariū dr̄ ſm̄ Alber. ꝙ apponere ad euangeliū eſt falſa veris cōmiſcere. vel cōtraria his que ſunt in euangelio predicare Un̄ apl̄s ad Gal. j. dicit. Si angelus venerit de celo ⁊ aliud euāgelizauerit q̄ʒ qd̄ accepiſtꝭ a me: anathema ſit. Et ſic intelligunt oēs cōſimiles autoritates. Hec aūt non eſt talis appoſitio. ḡ non ſtat argumentū ¶ Ad ſecundū aūt datuit reſpōſio ex dictis.

¶ Capitulum. II.

Secundo de appoſitiōe verbi Eliſabeth. ſ. Et bn̄dictus fructus ventris tui: tria p̄ncipaliter ſunt vidēda ¶ Primū q̄re eccleſia hoc apponit quod angelꝰ nō appoſuit ¶ Secundū quare non potius dictū eſt: bn̄dictus filius tuus. vel: corꝑis tui. ſed: fructus ventris tui. ¶ Tertiū qualiter dn̄s Jeſus dr̄ vel cōgrue dici poſſit: fructus ventris btiſſime virginis Marie ¶ Ad p̄mū dicit breuiter ſm̄ Alber. ca. cclij. ꝙ angelus nō addidit: bn̄dictus fructus ⁊c. q: nōdū fructus fuit eius ventris. ſed ipm̄ q̄ſi ꝑmiſſū in hoc ꝙ dicit Benedicta tu in mulieribus fructum cōprehēdit. Idcirco Bern. ſupͤ Miſſus ē

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

dicit. Bñdicta tu in mulieribꝰ ⁊ bñdictus fructꝰ
ventris tui. Non q̃ tu bñdicta: ideo benedictus
fructus ventris tui. ſed quia ille te ꝑuenit in dul
cedinis bñdictionibꝰ: ideo tu bñdicta in mulieri
bus. Vere etem̃ bñdictus fructꝰ ventris tui in q̃
bñdicte ſunt oẽs gentes: de cuiꝰ plenitudīe tu q̃ꝫ
cum ceterꝫ q̃ꝫ differentiꝰ ꝑ ceterꝫ accepiſti. Hec
ille. Vñ patet q̃ angelus nõ debuit hoc appone/
re. ſed eccl̃ia apponit idcirco: q̃ ſibi exhibitꝰ eſt iã
iſte fructus q̃ beate ꝟgini fuit cõmẽdatꝰ. ¶ Ad
ſecundũ dicit̃ ſm eundẽ Albertũ q̃ nõ debuit di
ci: bñdictus filius ventris tui. q̃ filius cõmune
eſt ad ſpũalẽ ⁊ carnalẽ generationẽ ⁊ oĩno mari/
me cum hac determiatione ventrꝫ q̃ eſt locꝰ gene/
rationis carnalis. Fructꝰ aũt vẽtris ꝓprie alij ho/
mines dici nõ pñt niſi chr̃s deus. q̃ ip̃m ſolũ cõ
cepit in vtero virgo mater. In vtero inquam. i. ex
cauſa intrinſeca: nõ ſicut alie mulieres q̃ recipiũt
ab extrinſeco. i. a viro vñ cõcipiũt. et ideo cõgrũe/
tiſſime d̃r fructus vẽtris: vt exꝑmat̃ q̃ nõ carna/
liter chr̃s eſt cõceptus ſicut alij homies filij ma/
tris ⁊ patris. ſed tanq̃ꝫ fructus q̃ naſcit̃ ex herba
vel arbore naſcit̃ ſine violatione vel corruptione
arboris aut rami: ita chr̃s de virgine. Nec debu/
it dici: fructꝰ corꝑis tui. ſed ventris: vt veritas ge
neratiõis magis exꝑmeret̃: et ſic falſitas heretica
ſopiret̃. q̃ ꝑ hoc q̃ dicit̃ vẽtris: exꝑſſiꝰ ſignificat̃
q̃ chriſtꝰ vere carnẽ aſſumpſit in vtero ꝟginali:
q̃ꝫ ꝑ hoc q̃ diceret̃ corꝑis. ¶ Ad tertiũ q̃liter vel
quali cõgruentia chr̃s dici debeat fructꝰ bñdicte
virginis: dicit̃ ſm magiſtrũ Jacobũ de Voragi/
ne in ſuo Mariali: q̃ chr̃s optime ⁊ cõgruenter
d̃r fructꝰ bñdicte ꝟginis Marie et eius ꝟginal̃
vteri. ¶ Primo rõne generatiõis. q̃ ſicut fructꝰ
ſine corruptione cõceptus eſt ⁊ natus: vt in pri/
mo dictuꝫ eſt. Propterea Eſa. xj. Egredief̃ virga
de radice ieſſe ⁊ flos de radice eiꝰ aſcendet. ¶ Se/
cundo rõne deſignatõis. q̃ fructus tanq̃ꝫ ſignũ
certũ oſtendi ⁊ agnoſci facit arborẽ de q̃ eſt q̃lis
ſit: vtrũ bona vel mala. Matth. vij. A fructibus
eoꝝ cognoſcetꝫ eos. Sic chr̃s optimꝰ ⁊ bñdictꝰ
fructꝰ ſumme cõmendabilẽ reddit btãm ꝟgineꝫ
de qua eſt. q̃ oĩs arbor bona fructꝰ bonos facit
Sic bñdicta ꝟgo bñdictũ edidit fructũ. Unde
in ſalutatiõe cõiunctim dicit̃. Bñdicta tu in mu/
lieribꝰ ⁊ bñdictꝰ ⁊c̃. ¶ Tertio rõne occultationis
Nã fructꝰ occultat̃ inter folia ⁊ recollectꝰ i cophi
nũ ponit̃ inter folia. et ſic oblatus delectabilit̃ ſu
mitur. Ita in bñdicto fructu vteri virginalis di/
uinitas occultata eſt in humana carne: iuxta illõ
ſcꝑtum. Solem nube tegã. Ezech. xxxij. id eſt di/
uinitatis fulgorẽ tegã humane carnis nube. Et
iſte fructꝰ ſic nobis occultatꝰ ⁊ oblatus multum
delectabilis factꝰ eſt ⁊ dulcis tam in ſui natiuita
te q̃ꝫ in paſſione ⁊ morte q̃ꝫ etiã in ſacramẽto eu/
chariſtie in q̃ ſub foliꝭ accidentiũ offert̃. Vñ. j.
Pe. j. Si tñ guſtaſtꝫ q̃m ſuauis eſt dñs. ꝓpterea
et Ps. hortat̃ di. Guſtate ⁊ videte q̃m ſuauis ẽ
dñs: btũs vir qui ſperat in eo. Et iterũ expertus
ipſe admirando ait. q̃ꝫ magna multitudo dulce/
dinis tue dñe quam abſcõdiſti. ſ. velãdo in chri/
ſti carne ⁊ in ſacramẽto euchariſtie: timentibꝰ ⁊c̃.
¶ Quarto d̃r congruentiſſime fructꝰ ratione eter/
ne fruitionis. Nam fructꝰ d̃r a fruor fruerꝫ: vt di
cit Januenſ̃ in Catholicõ. Frui aũt eſt amore in/
herere alicui rei ꝓpter ſeipam tñ: vt dicit mgr̃. j. li.
ſniaꝝ circa ꝑncipiũ. Recte ḡ chriſtus d̃r fructus
vteri ꝟginalis. q̃ ipſe eſt noſtra fruitio in patria
Et ꝑ btãm ꝟgineꝫ factũ eſt vt iſte fructus. i. chri/
ſtus deus eſſet nobis dupliciter fruibilis ⁊ dele/
ctabilis ſm duplicẽ viſionẽ. ſ. diuinitatꝫ ⁊ huma/
nitatis ſue: iuxta illud Joh. x. Ingredient̃ ⁊ egre
dient̃ ⁊ paſcua inuenient̃. Ingredient̃ inquã ſan/
cti ad cõtemplationẽ diuinitatis: et egredient̃ ad
contemplationẽ hũanitatꝫ chriſti: et vtrobiq̃ꝫ de/
lectabilia paſcua inuenient̃. O q̃cunq̃ꝫ fidelis aĩa
aduerte ⁊ diligenter cõtẽplare q̃m iſte fructꝰ vte/
ri virginalis chriſtꝰ eſt ſumma fruitione dulciſſi/
mus. Primo q̃dem guſtui. Cant. ij. Fructꝰ eius
dulcis gutturi. Scdõ eſt dulcis auditui. Unde
Ps. q̃ꝫ dulcia faucibus meis eloq̃a tua dñe: ſuꝑ
mel ori meo. Tertio eſt dulcis viſui. j. Pet̃. j. In
quẽ deſiderant angeli ꝓſpicere. et Eſa. lx. Tũc vi/
debis ⁊ afflues ⁊ mirabit̃ ⁊ dilatabit̃ cor tuum.
Quarto eſt dulcis olfatui. ad cuius dulcedinem
q̃libet aĩa ſancta clamat illud Cant. j. Trahe me
poſt te: curremus in odorẽ vnguentoꝝ tuorum.
Quinto eſt dulcis in amplexu. Cant. ij. Leua eiꝰ
ſub capite meo: et dextra illiꝰ amplexabitur me.
Sexto eſt dulcis in oſculo. ꝓpterea aĩa fidelis
orat illud Cant. j. Oſculetur me oſculo oris ſui.
Septimo eſt dulcis in ferendo. Matth. xj. Iu/
gum meũ ſuaue eſt ⁊ onꝰ meuꝫ leue. Octauo eſt
dulcis in ꝓmiſſo. Apoc̃. ij. Vincenti dabo mãna
abſconditũ q̃d nemo nouit niſi q̃ accipit. Nono
eſt dulcis in cogitatione. q̃ vt dicit Bern̄. Suꝑ
oĩa memoria Jeſu paſcit cogitatum. Decimo eſt
dulcis in amoris affectione: adeo vt (ſancto teſte
Bern̄. in ſuo cantico) ſolus exꝑtus nouit crede/
re q̃ꝫ ſit dulce Jeſum diligere. Undecimo eſt dul
cis in ꝑmioꝝ retributione: q̃m Ps. dicẽte. Tor/
rente voluptatꝫ ſue potabit eos. Duodecimo eſt
dulciſſimꝰ in eterna tentiõe ⁊ poſſeſſione: q̃m re/
gnabunt cum eo ſancti in ſecula ſeculoꝝ. O igit̃
aĩa deuota ſanguine chr̃i Jeſu redempta. O aĩa
inquam fidelis a ꝟgĩe glorioſiſſima Maria di/
lecta ⁊ in filiũ adoptata: accede ſecure ſi vis dul/
cedine fructꝰ eius ꝑfrui: accede deuoto corde ad
eam ⁊ pete ab ea hunc ſaluificũ: hunc melliflu⁊
fructũ Jeſum tibi cõicari: vt det tibi eius guſtꝰ:
auditus: odoratꝰ ⁊ viſus dulcedinẽ exꝑiri: det ti
bi ad dulciter amplexandũ: tenẽdum: et in corde
fouendũ: atq̃ꝫ in celo eternaliter poſſidendũ. Cla
ret itaq̃ꝫ ex ꝑmiſſis q̃ꝫ congruenter chr̃s dicit̃ fru/
ctus vteri virginalis. et q̃ ad numerũ duodecim
ſtellaꝝ in corona bñdicte ꝟginis duodecim dul

d

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

corib9 in ſui vteri ſacri fructu habitis extat ipam fore glorioſam.

¶ Capitulum. III.

T Ertio in hoc articulo videndū eſt de ſubiunctione noīs Jeſu: q̄re vitz eccl'ia appoſuit. Ad quod breuiter rn̄det̓ ſm Albertum: ꝙ hoc fecit. ¶ Primo ꝓpter deuotiōis excitatiōnē: qm̄ vt dicit Bern̄. in Cantico: Hoc nomē Jeſus eſt mel in ore: iubilus in corde: melos in aure. ¶ Scd̄o ꝓpter ſalutis efficaciorē impetrationem: qm̄ ſcptū eſt Joel. iii. Ois qui inuocauerit nomen dn̄i ſaluus erit. ¶ Tertio ꝓpter btē ꝟginis complacentiā ⁊ affectionē: qm̄ ad hoc nomē Jeſus maxime btā ꝟgo ſup oēs afficit̓ deuotiōe amoris: et ſibi ſumme complacet hoc nomē ſepius inuocare. in quo q̄dem noīe oēs ſcti gaudēt ſe eſſe ſaluatos. Nam teſte Petro Act. iiii. nō eſt aliud nomen ſub celo datum homib9 in q̄ oporteat ſaluos fieri credētes. De ꝟtute ⁊ vtilitate huius nomīs Jeſu ⁊ aliis circa hoc cōcurrentibus ꝓpter breuitatem in hoc tractatulo ptranſeo: qm̄ alteri9 erit operis de hoc tractare. ¶ Conſidera ḡ nunc o fidelis anima q̄ʒ ſublimis: q̄ʒ q̄ʒ deo ⁊ beate ꝟgini accepta: q̄ʒ grata: q̄ʒ iocunda ſit iſta celeberrima ſalutatio. Aduerte q̄ʒ tibi vtil'⁊ fructuoſa ſit ſi eam deuoto corde ob amorem benedicte ꝟginis frequentauerī. In ea q̄dem laudat̓ ⁊ benedicit̓ beata ꝟgo Maria dei mater. et non ſolū ipſa ſed et eius filius domin9 noſter Jeſus chriſtus. In ea habes hec glorioſiſſima ⁊ dulciflua nomiā vitz Jeſus ⁊ Maria: in quorum inuocatione habes oēm ſpem: oēm theſaurū tuum: et omne bonum tuum. Siq̄dem ipſe Jeſus eſt tibi amor tuus: ipſe theſaurus tuus: ipſe diuitie cordis tui: ipſe conſolatio: ſpes ⁊ gaudiū tuum: ipſe ſalus tua: ipſe lumen oculoꝝ tuorū: ipſe vita ⁊ dulcedo tua. Deniq̄ʒ ipſa bn̄dicta ꝟgo Maria eſt dn̄a tua: ipſa regina miſcōie: vita: dulcedo et ſpes tua. vt canit eccleſia. Per eam habemus q̄cquid habem9: ꝑ eam ſumus ſiq̄d boni ſum9: vt dicit Anſ. O igit̓ feliciſſimū nomen Jeſus. O benedictum nomen matris eius Maria. O glorioſa nomina humana corda medullitus penetrantia. Beatum coꝛ quod iſta felicia nomīa in ſe intime tenet recōdita. Felix os quod ſepi9 ipſa nomina et inuocat: quoniam vita ſibi preſto eſt eterna Amen.

¶ Pars ſexta ſequit̓ de ſanctiſſima beate virgis Marie conceptione qua dei filium in vtero virgineo ſuſcepit.

E Cce ancilla domini: fiat mihi ſm verbum tuum. Lu. j.

Verba ſunt bn̄dicte ꝟgis Marie humillime conſentientis ⁊ ſe offerētis ad chri incarnationem ex ea fiendam. Unigenitus ſiq̄deʒ dei filius carnem pro noſtra ſalute aſſumere volēs: per hec verba ꝓmiſſa in vterum benedicte virginis aduenire dignatus eſt. Et ideo ipſa ꝟba ſummam nobis afferunt deuotiōis pariter ⁊ inſtructionis: necnon miraculi ⁊ ſtuporis materiam. ¶ Primo quidem verba iſta ſunt magne deuotionis. quia per iſta verba quinq̄ʒ obtinuit beata virgo pro toto genere humano redemptionē: filii dei incarnationem: ⁊ diuini verbi humanationem: ac per hoc omnis boni in nobis ꝓmotionem: quoniam ad hec verba verbū caro factuʒ eſt et habitauit in nobis Joh. j. ¶ Secundo q̄ʒ verba iſta ſunt magne inſtructionis ⁊ documēti quia quadruplicem nobis redolent virtutē: per quam ſicut beata virgo filium dei chriſtum carne ⁊ mente cōcepit ⁊ in ſe habitari ꝓmeruit: Ita et nos ſpūaliter in corde per has ꝟtutes dei filium poſſidere merebimur. Unde Petrus aureoli in ſuo cōpendio li. iiii. dicit. Quattuoꝛ inq̄t virtutes notant̓ ⁊ redolent in verbis virginis conſentientis. Ait em̄. Ecce: quod eſt ꝓmpte obediētie: ancilla dn̄i: quod eſt humilitatis ꝑfecte. Fiat mihi: quod eſt charitatis inflāmate: ſm verbum tuum: quod eſt fidei deuote. Hec ille. Si vis ḡ o homo vt dei fili9 in tuo corde concipiat̓ ⁊ te inhabitare dignet̓: diſce obedientiā preceptoꝝ: diſce exemplo Marie humilitatem: diſce ⁊ charitatem atq̄ʒ deuotam fidem verā habere. Un̄ Ber. dicit. Non tibi dabit dominus virtutū copiā ſui niſi fueris virtutib9 ſcʒ iſtis adornatus. ¶ Tertio verba iſta ſunt magni miraculi ⁊ ſtuporis: cū ad ipſa mox tantum fuerit ⁊ tāmultiplex miraculum ſubſecutum. vitz ꝙ deus fieret homo: ꝟgo fieret mater: et dei ſimul ⁊ homīs mater: ⁊ plura talia. Nimirum mirabilit̓ deus quinariū numerum verboꝝ conſecratū reddidit. quia per q̄nq̄ʒ verba incarnari voluit. ſ. Fiat mihi ſm verbum tuum. Per quinq̄ʒ quoq̄ʒ verba ſuum corpus conſecrari in euchariſtia decreuit. ſ. Hoc eſt eniʒ corpus meum. licet ly enim non ſit de ſubſtantia Deniq̄ʒ et ad quinq̄ʒ verba publicanum iuſtificauit: cum videlicet ille dixit. Deus propici9 eſto mihi peccatori Luc. xviii. Inſuper quinario numero vulnerum retento ſuum ſacruʒ corpus inſigniri poſt reſurrectionem in perpetuum ſtatuit. ¶ Itaq̄ʒ ad propoſitum redeuntes Ex quo beatiſſima virgo per hec verba filium dei in ſuum vterum ſuſcepit ⁊ concepit: de ipſa eius ſacratiſſima conceptione loqui intendentes: tria myſteria ꝑ hoc ſermone declaranda ponemus.

¶ Primū dr̄ myſteriū localis aptitudinis.

Secundum myſterium dicit̓ temporalis plenitudinis.

¶ Tertiū myſteriū modalis habitudinis.

¶ Articulus ꝑmus de hoc ꝙ chriſtus dn̄s non alibi q̄ʒ in ciuitate Galilee Nazareth concipi debuit ex virgineq̄ʒ humanari.

¶ Capitulum. I.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

PRimū itaqꝫ myſteriū dicit̄ localis aptitudinis: hoc ē de loco q̄ aptiſſime congruebat huic ſacratiſſime ꝯceptiōi chriſti. Circa qḋ tria q̄runt̄.

Primo vtrū hec ſacroſancta cōceptio debuerit fieri in ciuitate. Scḋo vtrū debuerit fieri in regione Galilee. Tertio vtrū debuerit fieri nō alibi q̄ȝ in Nazareth ciuitate. Ad ṗmā queſtionē Utrꝫ. vicȝ hec ꝯceptio debuerit fieri nō extra ſed in ciuitate. Et arguit̄ ꝙ non debuit fieri in ciuitate. quia iſtam conceptionem magis cōgruebat fieri in loco puriori ⁊ ſacro ꝓpter eius ſanctitatem. ſed ciuitas q̄cunqꝫ magis abūdat ⁊ imūda eſt pctō q̄ȝ ager vel mare aut villa: vt exꝑimento patet. ergo magis debuit concipi in agro vel mari aut villa ⁊ extra ciuitatem. Item chriſtus paſſus eſt extra ciuitatem vbi ⁊ ſepultus eſt ⁊ reſurrexit. Deniqꝫ ⁊ natus eſt in ſtabulo. ergo videtur ꝙ etiam concipi nō debuit in ciuitate. In contrarium eſt ſacra ſcriptura Lu. j. Miſſus eſt inquit angelus Gabriel a deo in ciuitatem ⁊c̃.

Ad hanc queſtionem reſpondetur ſ᷑m Albertum ſuper Miſſus eſt. ca. xxxiij. ꝙ chriſtus debuit concipi in ciuitate ⁊ non extra ṗcipue triplici ratione.

Primo rōne finis incarnationis.
Secundo rōne ſignificationis.
Tertio rōne fructificationis.

Primo inquā rōne finis incarnatiōis. Nā chriſtus in oībus opib᷒ ſuis q̄ in mūdo fecit oſtendit ṗncipalius ꝙ ideo in mundū precipue venerit vt pctōres ſaluos faceret: ipſo teſte Matth. ix. Nō veni vocare iuſtos ſed pctōres ad penitētiā. Uñ inter pctōres natus eſt. ſ. in ciuitate Bethleem. ante bouē ⁊ aſinū iacuit. inter pctōres cōuerſatus eſt. inter latrones crucifixus. reſurgens q̄ȝ peccatrici Magdalene ⁊ Petro neganti ṗus apparuit. Et ideo nō debuit cōcipi in mari: q̄ locus eſt piſciū. Nec in aere qui eſt locus auium. nec in campo qui eſt locus agreſtium animaliū. ſed in ciuitate qui eſt ꝓprius locus hominū peccatorū. Nec in villa: ſed in ciuitate. quia in ciuitate ſolent magis q̄ȝ in villa pctā hoīm multiplicari. villani eñ ſimpliciores ſunt ⁊ laborib᷒ mag̃ dediti. Ciuitatenſes autē ocioſi ⁊ delitijs vacantes magis abundare ſolent vicijs. Ut ḡ oſtendat̄ ꝙ chriſt᷒ ꝓpter curationē pctōꝝ ⁊ ſalutē hoīm venerit peccatoꝝ ad pñiam cōuertendorū: in ciuitate ⁊ non aliās debuit ꝯcipi. Nec obſtat ꝙ extra ciuitatē ſit paſſus: ſepultus: ⁊ reſurrexit. quia ꝯceptio cōgruit in myſteriū: et ideo ī ſecreto eſſe debuit. Natiuitas aūt: paſſio: ⁊ ſepultura: ac reſurrectio congruunt in exemplū. In ciuitate igit̄ concipi debuit vt oſtenderet ꝙ ꝓ omnib᷒ pctōribus venit. In via natus fuit vt oſtēderet ꝙ ſua vita nob ad celeſte regnuȝ via fuit. Extra portā paſſus ⁊ ſepultus eſt ac reſurrexit: ad oſtēdendū ꝙ ꝑ ipſi᷒ paſſionē: mortē: ⁊ reſurrectionē non liberat̄ niſi qui ꝑ cōuerſioneȝ a pctō ad ipm extra portam fuerit egreſſus: vt dicit aplus. Scḋo rōne ſignificatiōis: vt. ſ. ſignificaret̄ ⁊ intelligi daret̄ ꝙ vter᷒ virginis chꝛo tanq̄ȝ ciuitas fuit ad habitādū. Propterea Pſ. de ea loquēs ait. Glorioſa dicta ſunt de te ciuitas dei. Et merito. quia ipſa fuit ciuitas murata ꝑ caſtitatem: fundata fundamēto ſtabili per humilitatē: turrita per charitatē ⁊ contēplationis ſublimitatē: ditata ꝑ paupꝑtatem: cuſtodita ꝑ diſcretionē: libera imunitate peccatoꝝ: pacificata victoria tentationū: virtutū vniuerſitate populoſa: et aq̄ꝝ. i. graꝝ fluminibus irrigata. Hec Albert᷒. Tertio addit̄ ad id rō fructificatiōis. quia eñ ꝑ chꝛi cōceptionē ⁊ incarnationeȝ fruct᷒ nobis in celo adq̄rebat̄ ciuilitaſ. i. vt eſſem᷒ iam non hoſpites ⁊ aduene: ſed ciues ſanctorum et domeſtici dei: teſte aplo Eph. ij. ergo debuit in ciuitate naſci in hoc mūdo: vt oſtenderet nos eſſe ciues renaſcituros in celeſti ciuitate. Et ſic patet reſponſio ad q̄ſtionē. Ad obiecta patet reſponſio ſufficienter ex ṗdictis.

Capitulum. II.

AD ſecundā queſtionē Utrꝫ. ſ. chꝛs debuerit cōcipi in regione Galilee. Arguit̄ ꝙ nō. quia chꝛs miſſus et ꝓmiſſus fuit iudeis. Unde dixit. Non ſum miſſus niſi ad oues q̄ perierūt domus iſrael Matth. xv. Uñ ⁊ in iudea eſt natus ⁊ paſſus. igit̄ in terra iudeoꝝ concipi debuit. In contrariū eſt textus euangelic᷒. Ad q̄ſtionē igit̄ reſpōdet̄ ſ᷑m Alber. ca. xxxiij. ꝙ annunciationē ⁊ cōceptionē dñicam cōueniebat fieri nō alibi q̄ȝ in regione Galilee. Primo ratione facti ⁊ opationis. Dñs eñ incarnatus fuit vt iudeos ⁊ gētiles ſaluaret. et ideo in regione q̄ ab vtriſqꝫ inhabitabat̄ cōceptio ⁊ annūciatio fieri debuit. nō eñ deus iudeoꝝ tm̄ ſed etiam gentium. Galilea aūt non ſolum a iudeis ſed etiaȝ a gentib᷒ inhabitabat̄. ſicut patet Eſa. ix. Trās iordanē galilee gētiū populus q̄ habitabat in tenebris vidit lucem magnam: habitantibus in regione vmbre mortis lux orta eſt eis. Secundo ratione nominis ⁊ interp̄tatiōis. Galilea eñ interp̄tat̄ reuelatio ſiue tranſmigratio. In hac autē incarnatiōe fiebat ſummi ſecreti reuelatio q̄ñ verbum quod erat in ṗncipio apud deum ⁊ lucem habitat inacceſſibilē quā nemo vnq̄ȝ vidit. Uerbum inquā hoc caro factum eſt. Et vidit oīs caro ſalutare dei noſtri Luč. iij. Itē Joh. j. Uerbū caro factum eſt: et vidim᷒ gl̃iam eius ⁊c̃. Simil'r in hac incarnatione fiebat maxima trāſmigratio de ignorātia in ſciam: de culpa in gratiaȝ: de vmbra in veritatē: de ſeruitute in libertatē filio dei: et quod maximū eſt: de humanitate in diuinitateȝ: in qua tranſmigratione ṗmū. i. deitas ad vltimū id eſt humanitatē in vnam ꝑſonam tranſmigrauit. Ad obiectū reſpondet̄ ꝙ chꝛs non ſolum iudeis ſed etiam gentib᷒ ꝓmiſſus eſt. Uñ Gen.

xlix. Non auferet ſceptrū de Juda donec veniat
q̄ mittendus eſt: et ipſe erit expectatio gentiū. Et
idem patet ꝑ oēs ꝓphetas ſcribentes de vocatoē
gentiū. nō ſolis iudeis ꝓmiſſum eſt vt de eoꝝ ſe/
mine chriſt⁹ naſceret. et ideo ſolis iudeis exhibi/
tus eſt naſcēdo: patiēdo: ꝛ ibi moriendo. Sed h̄
non ſolum ꝓpter iudeos: ſed et ꝓpter oēs homi/
nes mūdi. Illa autoritas Nō ſum miſſus ꝛc.
Matth. xv. intelligit̄ ſcḋm Nico. de Ly. p̄mo ꝛ p̄n/
cipaliter. qꝛ chr̄s p̄mo ꝛ p̄ncipal'r miſſus fuit iu/
deis. et ideo in ꝓpria ꝑſona non p̄dicauit niſi iu/
deis. nec fecit miracula niſi eis: preterq̄ȝ in caſu ꝛ
ſpeciali cauſa: vt. ſ. oſtenderet eccleſiam in fide gē/
tiū fundarā. Unde Johis. iiij. propter hoc predi/
cauit ſamaritanis deuote eum recipientib⁹. Fuit
eñ chriſtus miſſus etiam gentib⁹: licet non ita p̄n/
cipaliter. Et ſic patet ꝙ chriſtus debuit cōcipi in/
Galilea.

Capitulum. III.

Ad tertiā queſtionē vtrū viꝫ hec annunci/
atio et cōceptio debuit fieri non alibi q̄ȝ in
Nazareth. Arguit̄ in cōtrariū. ſ. ꝙ non.
qꝛ iſta conceptio fuit digniſſima oim. ḡ reqrebat
locū digniſſimū. hoc eſt templū dn̄i in hieruſalē
fundatū. ergo debuit ibi cōcipi. ſ. in ciuitate hieru/
ſalē ꝛ templo vbi habitare ſolebat glīa domini.
In oppoſitū eſt textus euāgelicus. Ad q̄ſti/
onē ḡ reſpōdet̄ ſcḋm catholicos doctores ꝙ chri/
ſtus non debuit alibi concipi q̄ȝ in Nazareth.
Primo ꝓpter ꝓphetiam Eſa. xj. Egredietur virga
de radice ieſſe. vbi ſcḋm veritatē hebraicā habetur:
Et Nazare⁹ de radice eius aſcendet. Scḋo ꝓpt̄
nominis couenientiā. Nam ſcḋm Bern. ꝛ Alber. ſu/
per Miſſus eſt. necnon ſcḋm Fran. maro. q̄ lati⁹ ꝛ
luculētius ꝓſequit̄: dicens. ꝙ ciuitas Nazareth
conceptui chriſtiane decentiſſime cōgruit ſcḋm ei⁹
interp̄tationes. Nam Primo ſcḋm Hiero. Naza/
reth interp̄tatur munda. et ſic cōuenit conceptui
chriſti de v̄gine mundiſſima que tanta puritate
nituit q̄ maior ſub deo neq̄t intelligi. nec ſicut ce/
teri cum labe pc̄ti eſt conceptus: ſed ſine oī pecca/
to. Scḋo interp̄tat̄ Nazareth. i. florida. ꝛ hoc cō/
uenit chriſti conceptui. qꝛ ſicut flos gignit̄ ex pu/
riſſimis ꝛ ſubtiliſſimis virgule humorib⁹ abſq̄ȝ
corruptiōe virgule: ſic chriſt⁹ de puriſſimis v̄gi/
nis ſanguinib⁹ eſt cōcept⁹ abſq̄ȝ oī corruptione:
vt dicunt Damaſce. ꝛ Diony. de diui. no. Tertio
interp̄tat̄ Nazareth. i. ſanctus ꝛ deuotus. et hoc
competit. qꝛ in iſta cōceptione mater dn̄i fuit ple/
ne ſctificata: iuxta illḋ Pſ. Sctificauit taberna/
culū ſuū altiſſim⁹. Et ſic claret reſpōſio. Ad ar/
gumentū in cōtrariū rn̄det̄ ſcḋm Alb. vbi ſ. ꝙ hec
cōceptio debuit fieri in loco ſctiſſimo ꝛ digniſſi/
mo. ſed non locus ſanctificat hoiem vel dignifi/
cat: q̄npotius econuerſo viꝫ homo locū dignifi/
cat ꝛ ſanctificat. Unde dignitas loci ꝛ ſctitas eſt
ab hoie dignificāte vel ſctificāte. Itaq̄ȝ in orato/
rio beate virginis fuit digniſſima habitatio. Tū
quia ſanctiſſima virgo ſuꝑ oēs creaturas ibi ha/
bitauit. Tum qꝛ ibi exercebat̄ nobiliſſima opa/
tio viꝫ orationis et cōtemplationis et humilis
deuotionis bn̄dicte v̄ginis que ſuꝑ oia ḡta erat
deo ꝛ oia ſacrificia p̄cellebat. Dignius ḡ fuit hoc
oratoriū illo templo iudaico in q̄ fiebat materi/
alium tauroꝝ mactatio ꝛ thurificatio. Amplius
Propter ſecretū qḋ huic ꝯgruit myſterio nō de/
cebat vt hec cōceptio fieret in templo: ſed mag' in
illo ſecreto ꝛ digniſſimo beate virginis oratorio
debuit chr̄s cōcipi. Et ſic patet. Penſet ḡ queq̄ȝ
fidelis aīa quanto ordine diuine ſapiētie dei fi/
lius eſt cōceptus: qm̄ digniſſimū ſibi locū elege/
rit cōceptionis. viꝫ oratorium beate virginis. O
aīa mea ſi aliq̄n affuiſſes in illo oratorio ſacra/
tiſſimo: ibi vidiſſes quomō beata v̄go Maria
lachrymis ꝓfuſis deum ſepius exorabat pro re/
demptione humani generis: ibi vidiſſes manus
eius ſacras in celum eleuatas: vultum ſerenum
leuatū: ibi ieiunio diem ꝑtranſeuntē: totis q̄ȝ cor/
dis intimis humiliatā. O quid tunc feciſſem: q̄n/
ta humilitate me ipſi recōmendaſſem vt pro me
exoraſſet: vtiq̄ȝ dixiſſem. O glorioſiſſima virgo.
o celi regina. o dn̄a mundi: ora pro me: ne abſor/
beat mundus: ne deuoret diabolus. ſed tu⁹ me
ſuſcipiat Jeſus.

Articulus ſecundus de tp̄is plenitudine ꝛ ꝑ/
fectione: quo. ſ. tp̄e chr̄s eſt cōceptus a virgine.

Capitulum. I.

Secundū myſteri/
um dicitur temporalis plenitudinis.
Circa quod eſt Notandū ꝙ chriſtus
ꝓ ſuo aduentu et conceptione obſeruauit triplex
tempus.
Primū dicit̄ tempus plenū.
Secundū dicit̄ tempus electū.
Tertiū dr̄ tp̄s etatis ꝑfectum.
Primo inquā obſeruauit tp̄s plenū. vn̄ aplus
ad Gal. iiij. dicit. At vbi venit plenitudo tp̄is: mi/
ſit deus filiū ſuum factum ex muliere: factuꝫ ſub
lege: vt eos q̄ ſub lege erant redimeret. Iſta auto/
ritas apl'i nō eſt p̄tereūda ſilentio: quia continet
aliq̄s difficultates. Un̄ Bonauen. circa hoc mo/
uet tria dubia ſuꝑ. iij. ſniaꝝ. diſt. j. in q̄ſtionibus
circa l'ram. Primū dubiū circa h̄ qḋ dicit̄. At
vbi venit plenitudo tp̄is: Quō viꝫ vel q̄re dicat̄
plenitudo tp̄is in aduentu filij dei fuiſſe cū non/
dum ſit finis mūdi. nam in fine mundi implebit̄
oē opus dei ꝛ numer⁹ electoꝝ. et tunc euacuabit̄
qḋ ex pte eſt: nūc aūt ex pte cog̃ſcim⁹. j. Coꝛ. xiij.
Et idarco dicit̄ ꝛ videt̄ ꝙ tm̄modo ꝓ fine mun/
di erit tp̄s plenitudinis. Ad qḋ rn̄det idē Bo/
nauen. concor. Tho. iij. ſcḋo ſniaꝝ. diſt. j. ꝛ Ale/
xan. de Ales. ꝙ tempus incarnationis dicit̄ tp̄s
plenitudinis ſex de cauſis. Primo. quia tunc
de⁹ impleuit qḋ ab eterno p̄finierat vt ſcꝫ mitte/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ret filiū ſuum. et ſic tūc deus impleuit ſuam defi
lio ꝓmiſſionē ¶ Scđo. qꝛ tunc adimpleta eſt lex
et oēs figure veterꝫ teſtamēti ꝑ chꝛm. Matth. v.
Nō veni ſoluere legē ſed adimplere ¶ Tertio ꝓpt̄
plenitudinē grē q̄ fuit in chꝛo. iuxta illud Col. ij.
In chꝛo habitat oīs plenitudo diuinitatꝫ corpa/
liter ¶ Quarto ꝓpter plenitudinē generatiōis. qa
cum ſit quadruplex modus generatiōis homi/
nis Primus modus nec de viro nec de muliere
ſed de terra: ſicut Adam. Secundus de ſolo vi/
ro: ſicut Eue formatio. Terti⁹ ꝑ̄lis de viro ꝛ mu
liere. Quart⁹ de ſola muliere. Iſta q̄rta eſt cōſū/
mata in chꝛi incarnatōe. ¶ Quinto ꝓpter ꝑfectōez
vniuerſi. qꝛ tūc ad maximā cōpletionē vniuerſuz
venit: q̄n creature oēs in hoīe ad ſuū ꝑ̄ncipiū re/
dierunt: humana natura a deo aſſumpta. ¶ Se/
xto ꝓpter magnitudinē eius quod in tempoꝛe il/
lo accidit. qꝛ in tp̄e illo natus eſt dn̄s tp̄is. Et ita
factum eſt aliq̄d mai⁹ tp̄e qđ tempus impleuit.
Has vltimas rōnes poſui ſcḋm Tho. ītū. ꝑ̄mas
aūt q̄ttuoꝛ ſcḋm Bonauen. ꝛ Alexā. ¶ Ad illđ vo
qđ obijcit̄ Dicendū ꝙ eſt plenitudo gratie: natu/
re ꝛ gloꝛie. Autoꝛitas autē apl'i intelligēda eſt de
plenitudine grē ꝛ nō gl'ie. quia plenitudo gl'ie in
futuro erit cum mūdus finē habebit: et reſurre/
ctio coꝛpoꝝ erit: ac numerus electoꝝ cōplebit̄.
¶ Secundū dubiū de hoc ꝙ dicit: factū ex mu/
liere. qꝛ in ſymbolo id negat̄: vbi dꝛ. Genitū non
factum. Rn̄deo ꝙ chꝛs ſcḋm diuinam naturā ita
eſt genitus ꝙ nō factus. qꝛ non eſt creatura. ſcḋm
ꝟo naturā humanā nō ita eſt genitus ꝙ factus.
qꝛ conceptus fuit a virgine: faciente diuina ꝟtu/
te. Vn̄ angelus ait. Virtus altiſſimi obumbra/
bit tibi. Hec Bonauen. vbi ſup. ¶ Tertiū dubi
um de hoc ꝙ dicit: factū ſub lege. qꝛ chꝛs non te/
nebat̄ implere mādata legꝫ. ḡ non videt̄ ꝙ ſub le
ge eſſet factus. Ad qđ dicit idem Bonauē. vbi ſ̄
Q̄ eſſe ſub lege dicit̄ tribꝫ modis. Vl' q̄tum ad
cauſam. vel q̄tum ad obſeruationē. vel q̄tū ad
motiuū. Quātū ad cauſam ſunt illi ſub lege qui
nati ſunt ſub veteri teſtamento. Quantū ad ob/
ſeruationē ſunt iuſti q̄ legem obſeruāt. Quantū
ad motiuū ſunt illi q̄ timoꝛe ſeruiūt. Chꝛs ḡ nō
fuit ſub lege q̄tum ad cauſam vel q̄tum ad mo
tiuū. ſed ſolum q̄tum ad obſeruationem. Aliter
tn̄ q̄ꝫ alij homīes. quia alij obſeruauerūt legē ex
obediētia obligatoꝛia: chꝛs aūt ex obediētia ſpō/
tanea q̄ ſe mera liberalitate ſubdidit legali obſer/
uantie: vt nobis exemplū daret vere obedientie.
Hec Bonauē. Patet ḡ quō chꝛs in plenitudīe
tp̄is ſit conceptus.

¶ Capitulum. II.

Secundo chꝛs obſeruauit tp̄s electum et
determinatū ꝑ ſuo aduētu. Nam ſcḋm be/
atū Tho. iij. pte ſūme. q. xxxv. quo ad tp̄s
differentia eſt inter chꝛm ꝛ alios homīes. qꝛ alij
homīes naſcunt̄ ſub neceſſitate tp̄is: ideo ſubie/
cti ſunt tp̄i. Chꝛs aūt tanq̄ꝫ dn̄s ꝛ cōditoꝛ oīm tē

poꝛū elegit ſibi tēpus in q̄ conciper̄ ꝛ naſceret̄: ſic
elegit ſibi matrē ꝛ locū a qua ꝛ vbi cōciper̄. Nos
aūt qꝛ nō oīm tēpoꝝ ꝛ locoꝝ ꝓportiones cogno
ſcimus: cōgruitatē tp̄is ꝛ loci q̄re vicꝫ chꝛiſt⁹ hoc
tp̄e ꝛ loco ac non alio cōcepi⁹ ſit vl' natus: ex hoc
accipe oportet. quia deus q̄ eſt oīm tēpoꝝ diſpē
ſatoꝛ ꝑfecte ab eterno cognouit ꝛ tp̄s congruū ꝑ
ſua incarnatione elegit. et ſcḋm hoc congruentie ra
tionē dignā exq̄rere. Itaqꝫ chꝛs deus pro ſua ſa/
cra cōceptiōe nō incōgrue elegit certū tp̄s ¶ Pri/
mo q̄dem ex oībꝫ annis elegit ſextū annoꝝ mil/
lenariū ¶ Scđo ex oībꝫ menſibꝫ anni elegit men
ſem martium ¶ Tertio ex oibus diebꝫ mēſis ele/
git diem hebdomade ſextū ¶ Quarto q̄ꝫ ex oībꝫ
hoꝛis elegit ſibi hoꝛā que tenet noctis medium.
Et iſta ſumme ſapientie ꝓuidentia vt claret: rati/
onabiliter ſinguloꝝ congruentias tempoꝝ cōſi/
derando ¶ Primo inq̄uā elegit de⁹ ꝑ ſua incar
natione ſextū annoꝝ millenariū. Nam ſcḋm Oro/
ſium ſexto millenario annoꝝ a ꝑ̄ncipio mundi
currente cōceptus eſt. qꝛ ſcḋm eundē q̄nqꝫ milia et
inſuꝑ ducenti anni min⁹ foꝛte vno anno compu
tant̄ a ꝑ̄ncipio mūdi vſqꝫ ad chꝛi incarnationez.
Hoc aūt congruebat myſterio ꝑmaxie ſcḋm Bo/
nauen. vbi ſ̄. Vt ſicut ꝑ̄mus hō erat condit⁹ ad
totius mundi cōplementū ſexto die: ſic ſecūdus
homo. ſ. chꝛiſt⁹ incarnaret̄ ſexta etate ꝛ ſexto mil/
lenario annoꝝ ad tot⁹ creature ꝑfectōez. ¶ Se/
cūdo ex oībꝫ menſibꝫ elegit menſem martiū: qđ
q̄dem ſumme cōgruebat triplici rōne. ¶ Primo
rōne cōfoꝛmitatis. qꝛ ſcḋm Bern̄. decebat vt repa/
tio humani generis fieret ꝑ ſilīa ad lapſuz. Sed
qꝛ vet⁹ hō. ſ. Adam fuit in mēſe martij foꝛmat⁹ et
in paradiſo collocat⁹ ac inde ꝓpter pctm̄ eiectus.
ergo ꝛ ſecundus Adā debuit tali menſe foꝛmari
in vteroqꝫ virginali collocari pro repatione ho/
minis. vt ſicut mūdus cepit initiū creatōis in mē
ſe martij in quo ꝑ̄mū ſignū celi. ſ. aries habet ſo
lem: vbi ꝛ ꝑ̄mus punct⁹ eq̄noctij ſtat: ita ꝛ h̄ mē/
ſe exoꝛdiū ſumat repationis ¶ Scđo rōne noui
tatis. Nam vt dicit Iſid. v. li. etymol'. Marti⁹ ap
pellat̄ ꝓpter Martē romane gētꝫ auctoꝛē: et in/
terpᵗat̄ q̄ſi menſis nouoꝝ. Conuenienter igit̄ tali
tp̄e cōcipi debuit auctoꝛ mūdi chꝛs: in cuius con
ceptione facta ſunt ml'ta noua. ſ. noua ſalutatio
angeli. noua ꝟginis cōceptio. noua diuinitatꝫ in
carnem deſcēſio. et inſuꝑ facta eſt oīs creature re/
nouatio in homīs cui ſubiecta ſunt omnia repa
ratione. Oīs q̄ppe creatura antiq̄ta erat ꝛ a ꝓꝑ̄io
vſu elōgata. qꝛ oīs creatura ideo facta eſt vt ſer/
uiret homi deo ſubdito ꝛ ſine pctō exiſtenti. Cm̄
ḡ homo peccauit: oīs creatura ſibi ſeruiēs. i. pec/
catoꝛi homini: debito vſu caruit. Chꝛo aūt incar
nato reſtituta eſt. qꝛ chꝛiſto homini omnis crea/
tura miniſteriū exhibuit: q̄ ſolus ſine peccato fu/
it. et ſic impletū eſt illud Apocal'. xxj. Dixit q̄ ſede/
bat in thꝛono. i. virginali vtero. Ecce noua facio
oīa ¶ Tertio rōne gratioſitatis vel delitioſitatis

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

quia menſis marcius eſt hominibus delitioſus et gratus. quia tunc aer eſt temperatus: etiam preterſito hyeme omnia incipiunt vireſcere: tunc veſtitur tellus herbis et in florem pulcritudinis cuncta erumpunt. vnde et ver dictus eſt quia viret: vt dicit Iſido. li. etymolo. Ita conueniebat vt eo menſe nobis abundantia diuine gratie preſtaretur: et eius ſeueritas temperaretur: hyeme quoque culpe (qua terra nostre humanitatis aruerat) recedente vireſceremus et floreſceremus in gratia chriſti renouati.

¶ Tertio deus pro ſua incarnatione ex omnibus diebus elegit diem ſextum. i. feriam ſextam. Et hoc rationabiliſſime ſecundum Fran. maro. quia Adam fuit formatus ſexto die: et eodem die peccans de paradiſo fuit excluſus. Ita conuenientiſſime chriſtus feria ſexta in vtero virginis eſt formatus. et etiam feria ſexta pro redemptione hominum in cruce mortuus. ¶ Quarto elegit ex omnibus horis noctis medium. Et enim communius a catholicis tenetur: quamuis varie opiniones apud doctores de hoc habeantur: tamen veriſimilius tanquam magis conſonum ſcripture atque rationi creditur quod angelus beate virgini annuncians apparuit in ſero diei. Et durante ſecundo dialogo inter angelum et benedictam virginem vſque ad medium noctis: tunc benedicta virgo ait. Ecce ancilla domini: fiat mihi etc. Et tunc chriſtum concepit. Et poſt hoc angelus eam conſolans: circa auroram receſſit. Et hec omnia probabilitatem habent ex triplici ratione ¶ Primo ratione ſcripture. Nam ad Gal. iiij. apoſtolus ait. Cum venit plenitudo temporis miſit deus etc. Plenitudo quippe diei eſt in ſero: et ideo videtur quod tunc angelus apparuit quem deus miſit vt filium ſuum virgini in primo mittendum annunciaret. et tunc deus pater filij miſſionem per annunciationem inchoauit. Denique quod in hora noctis medie ſit chriſtus conceptus: accipi poteſt ex ſcriptura Sap. xviij. Dum medium inquit ſilentium tenerent omnia et nox in ſuo curſu medium iter pageret: omnipotens ſermo tuus domine a regalibus ſedibus venit. Ex quo manifeſte claret propoſitum quod hora noctis media verbum dei deſcendit in vterum virginis benedicte. ¶ Secundo ratione priuilegiorum huius hore. Nam iſta hora medie noctis magnorum operum diuinorum priuilegijs ſiue myſterijs eſt conſecrata. ¶ Primo quidem myſterio natiuitatis. quia nocte media creditur fuiſſe natus: qua hora paſtores cuſtodiebant vigilias noctis Luc. ij. propter quod eccleſia canit miſſam in nocte natiuitatis domini. ¶ Secundo myſterio paſſionis et captiuitatis. quia media nocte creditur fuiſſe eius paſſio inchoata: cum tunc ſit captus: ligatus: et alapis ceſus: teſte Bonauen. ¶ Tertio myſterio liberationis. quia iſta eſt hora in qua tranſiens angelus domini per Egyptum interfecit omne primogenitum. et filij iſrael exire ceperunt de captiuitate Egyptiaca: vt habetur Exo. xij. ¶ Quarto myſterio vltionis. quia ſecundum Hiero. in annalibus ſuis: In hora natiuitatis medie. ſ. cum chriſtus natus eſt: extincti ſunt omnes ſodomite qui erant in mundo. Propterea non incongrue putatur et iſta hora chriſtum fuiſſe conceptum. Hec premiſſa Fran. Maro. vbi ſupra. ¶ Tertio premiſſum dictum probabilitatem habet ratione conſuetudinis eccleſiaſtice. Nam a tempore prophetarum veteris teſtamenti legitur quod iſta hora medie noctis a ſanctis patribus fuerit ad laudem dei conſuetudinarie deputata: dicente Pſalmiſta. Media nocte ſurgebam ad confitendum tibi ſuper iudicia iuſtificationis tue. que quidem iuſtificatio peccatorum in gratia noſtri redemptoris et eius fide acquiritur et a principio eſt adquiſita. Item conſuetudo nunc tenet in eccleſia quod hora ſerotina ſignum fit ad ſalutationem beate virginis. et ſimiliter hora aurore: ad ſignificandum vt communiter putatur quod hora ſerotina angelus beatam virginem ſalutauerit: et hora vt premiſſum eſt aurore receſſerit. Et idcirco in ſignum iocunditatis pro filij dei incarnatione in aurora fit ſignum. Unde ex omnibus iam dictis claret tempus electum ſecundum opinionem communiorem pro chriſti conceptione.

¶ Capitulum. III.

Tertio in ſua incarnatione chriſtus obſeruauit tempus ad etatem perfectam requiſitum. Et hoc ¶ Primo ex parte mundi. quia ſi queras qua etate mundi chriſtus ſit incarnatus Dico ſecundum Bonauen. ſuper iij. diſt. j. circa literam. et ſecundum Fran. maro. quod in ſexta etate: in qua quidem eſt plenitudo et perfectio. vt ſicut mundus in ſexta die eſt conſummatus: ſic in ſexta etate ſit reparatus. Ita quod prima etas fuit ab Adam vſque ad Noe. Secunda a Noe vſque ad Abraam. Tertia ab Abraam vſque ad Moyſen. Quarta a Moyſe vſque ad Dauid. Quinta a Dauid vſque ad chriſtum. Sexta a chriſto vſque ad antichriſtum vel finem mundi Hec Bonauen. ¶ Secundo ex parte generationis humane. quia ſi queras qua generatione chriſtus ſit incarnatus: Dico quod ab Adam vſque ad chriſtum fuerunt generationes. lxxv. ſicut habetur Lu. iij. ca. in quo ſunt. xv. luſtrorum numeri: deſignantes. xv. gradus quibus in templum aſcendebatur in cantico graduum ad plenitudinem laudis diuine. Hec Fran. Maro. ¶ Tertio ex parte virginis benedicte. quia ſi queras in qua etate beata virgo concepit chriſtum: Dico quod poſt. xij. annum. et peperit anno. xiij. anno. quia hoc tempus. ſ. xij. annorum in puellis habet plenitudinem et perfectionem ad concipiendum primo. vt patet extra de deſponſa. impube. c. puberes. et c. continebant. Hec hoſtienſis li. iiij. p. j. ca. iij. Et ſic patet.

¶ Tertius articulus de modali habitudine virginee deſponſationis et angelice legationis atque materne iocundationis que concurrunt in chriſti conceptione.

¶ Capitulum. I.

Tertium myſterium

declarandum dicitur modalis habitudinis. Circa quod trifarium modum inueſtigabimus.

¶ Primo modum virginee deſponſationis.

¶ Secundo modum angelice legationis.

¶ Tertio modum materne iocundationis.

Primo quidem modum virginee deſponſationis: vbi tria inueſtigantur ad preſens ¶ Primo: quare voluit

deus btā̄ virginem anteq̄ȝ ex ea conciperet fuiſſe deſponſatā. ¶ Scḋo vtrū vere ⁊ legitime potue-rit ipſa bñdicta v̄go manēte v̄ginali ꝓpoſito de-ſpōſari. ¶ Tertio q̄liter ipſa vel q̄li modo ⁊ ordi-ne ſit deſpōſata. ¶ Ad p̄mū: q̄re vicȝ voluit chri-ſtus concipi de virgine deſponſata. Sciendū ꝙ huius plures ponunt rōnes ſcḋm Amb. ⁊ alios doc. Nā ſcḋm Lyrā in poſtilla ſup Matth. ⁊ Lu. concor. Tho. iij. pte ſumme. q. xxix. ar. j. et Alber. ſup Miſſus eſt. ca. xl. ⁊ alios tractatores huius rei: p̄ñt notari. ix. rōnes inter alias magis effica-ces ⁊ ſpeciales. Tres q̄dem rōnes ex pte ꝓlis. et tres ex pte matris. et tres ex pte humani generis. ¶ Primo inquā ex pte ꝓlis cōueniēs fuit chr̄m de matre v̄gine deſponſata naſci triplici ratione ¶ Prima eſt: ne chriſtus a iudeis poſſet rōnabi-liter ſicut illegitimus repudiari ⁊ nō ſicut chriſt⁹ ver⁹ extimari. ¶ Scḋa eſt vt diabolo hoc ſacra-mentū celaret: ne vicȝ ꝯtra eū nocumēta vehemē-tius ꝓcuraſſet: ⁊ etiā vt ſic diabolus falleret. Vñ Orige. dicit ipſam ideo fuiſſe deſponſatā vt par-tus eius diabolo celaret. Licȝ em̄ diabolus vir-tute ſue nature potuiſſet cognoſcere matrem dei nō fuiſſe corruptā ſed virginem: ꝓhibebat tamē a deo cognoſcere modū partus diuini ne redem-ptionē humani generꝭ impediuiſſet ⁊ chr̄o mor-tē nō intētaſſet. ¶ Tertia ratio: vt paruulus dñs Jeſus a Joſeph nutriret et haberet eius matri ꝓpter ꝑſecutionē Herodis fugienti in Egyptuȝ et redeunti miniſter nō ſuſpectus ſed ſibi coiun-ctus vt ſponſus. ¶ Itē ex pte matris v̄ginis cō-ueniens fuit eam eſſe deſponſatā triplici ratione ¶ Prima eſt vt ab infamia p̄ſeruaret. Vñ Am-bro. ſup Luc. dt. Ideo mr̄ dñi deſponſata eſt ne intemerate v̄ginis adureret infamia cui grauis aluus corruptele videret inſigne p̄ferre. Hec ille Addens Alb. dicit. Magna chriſti humilitas et charitas in hoc oſtēdit q̄ potius voluit fabri fi-lius reputari q̄ȝ matrē infamari. ¶ Sed h occur-rit dubiū quō ꝑ hoc ꝓuiſum ſit fame btē v̄ginis cum anteq̄ȝ Joſeph ⁊ beata v̄go cōuenirent ad mutuo habitandū: inuenta eſt Maria habens in vtero Matth. j. Sponſa em̄ que extra domū ſponſi cōcipit reddit ſuſpecta. Ad qḋ reſpōdet ſcḋm Chryſ. cōcor. Lyra in poſtilla. ꝙ btā v̄go ſic fuit deſponſata Joſeph ꝙ etiā eſſet domi habi-tans ꝓtunc cum cōcepit. Nam ſicut in ea q̄ in do-mo cōcipit intelligit ꝯceptio maritalis: ſic in ea q̄ extra domū cōcipit eſt ſuſpecta cōceptio. Et ideo nō eſſet ſufficienter ꝓuiſum fame btē v̄ginis per hoc ꝙ fuit deſponſata: niſi etiaȝ fuiſſet habitans domi. Et ideo euangeliſta dicit ꝙ voluit occulte dimittere eam: q̄uis tamē domi eſſet habitans ꝓpter p̄mā deſponſationis fidē: nōdū tn̄ interue-nerat ſolennis celebratio nuptiarū: ꝓpter qḋ etiaȝ nondum cōuenerāt. Cōſuetudo q̄ppe erat apud veteres multotiens in domo habere deſponſa-tas: ⁊ ꝑ plures dies anteq̄ȝ cōuenirēt carnaliter

orationib⁹ vacare. vt patet etiā de Tobia ca. viij. eiuſdē li. ¶ Sed diceres. Sequit ḡ ꝙ in cōmu-ni populo crederet chr̄s fore filius Joſeph. et ꝙ a Joſeph fuiſſet cognita mater dñi ante celebri-tatē nuptiarū ſolennē. ¶ Ad hec rñdet Amb. ſup Lucā dicens ſic. Maluit inq̄t dñs aliq̄s de or-tu ſuo q̄ȝ de matrꝭ pudore dubitare. hoc eſt: ma-luit dñs vt. ſ. in cōmuni dubitet de ortu v̄ginali putādo chr̄m filiū legitimū Marie conceptū ex Joſeph: q̄ȝ vt putaret. ſ. matrē adulteraſſe. Vnḋ ſubdit Amb. Sciebat em̄ dñs tenerā eſſe virgi-nis verecundiā ⁊ lubricā famā pudoris. nec pu-tauit ortus ſui fidem matris iniurijs aſtruendā Hec Amb. ¶ Secūda rō ex parte matris eſt: vt ꝑ deſponſationē beata v̄go imunis a pena red-deret: ne. ſ. iudei eā tanq̄ȝ adulterā lapidaſſent: vt dicit Hiero. Si ei nō pepcerūt chr̄o innocenti: a fortiori nō pepcaſſent matri in odiū chr̄i. ¶ Ter-tia rō: vt mater dei nullo bono p̄uaret: ſed habe-at ⁊ bonum v̄ginitatꝭ ⁊ matrimonij et tandē vi-duitatꝭ. Sed ⁊ inſup habeat in hoc maximū bo-nū humilitatꝭ: vt q̄nto ſit maior in oīb⁹: tanto fi-at et humilior vt ſit mater dei ⁊ vxor fabri. ¶ Itē ex pte humani generꝭ conueniens erat matrē dei deſponſari triplici rōne. ¶ Prima eſt rō certifica-tionis. q: ex hoc magꝭ certificamur ꝑ teſtimoniū Joſeph ſponſi chr̄m ex v̄gine eſſe natū. Ipſe em̄ eſt potior teſtis caſtitatꝭ ſue ſponſe cōuiueti. Nō em̄ talis iuſt⁹ vir. ſ. Joſeph fouiſſet eam ⁊ filium ei⁹ nutritio more: imo dolore iniurie fuiſſet mo-tus ad vindicandū opprobriū: niſi cognouiſſet eſſe ſacramentū diuinū in v̄gine ⁊ eius cōceptu. ¶ Scḋa rō ſignificatiōis. q: ꝑ hoc deſignat mē-tis vnio ad deū. quia ꝑ hoc vniuerſa ecclia deſi-gnat: q̄ cū ſit v̄go: deſpōſata tn̄ eſt vni viro chr̄o: vt dicit Aug⁹. li. de ſctā v̄ginitate. Item ꝑ hoc ſi-gnificat ſalus humani generis ꝑ lignum crucis Vnde Chryſ. ſuper Matth. dicit. Ideo Joſeph fabro lignario Maria deſponſata fuit: q̄m ſpō-ſus eccleſie chr̄s oīm ſalutē hoīm opaturus erat ꝑ lignum crucis. ¶ Tertia eſt ratio cōmendatio-nis. quia ꝑ hoc vtrū q̄ȝ. ſ. virginitas ⁊ matrimoni-um cōmendat ⁊ bonū fore docet. ꝯtra hereticos hoꝝ alteri detrahentes. Et ſic patet ſecūda q̄ſtio. ¶ Ad ſecundū p̄ncipale vicȝ Vtrum vere ⁊ legi-time potuerit btā v̄go manente v̄ginitatis ꝓpo-ſito deſponſari. Videt em̄ ꝙ non. q: ipſa habuit votū continentie qḋ obligabat ad cōtinendum. Sponſalia aūt obligant ad matrimoniū ⁊ nu-bendū. ḡ ſi obligabat ſe ad ſponſalia: venit con-tra votum virginitatis. Item q̄rit. Aut conſenſit in carnalem copulam: aut non. ſ. in illa deſpōſa-tione. Si cōſenſit. ḡ primā fidem irritam fecit. q: vt dicit Aug⁹. Virginitatē vouentib⁹ non ſolum nubere ſed etiaȝ velle nubere damnabile eſt. Si v̄o non conſenſit. ergo nullum fuit matrimoni-um. ¶ Preterea ſi dicas ꝙ contraxit cum adie-cta conditione. Contra. Conditio adiecta que eſt

contra ſubſtantiam matrimonij vel cõtra bona
matrimonij: impedit matrimoniũ. vt ſi dicat: cõ/
trahe tecum ſi generationem ꝓlis euites. q2 hoc
eſt cõtra bonũ prolis. Uel dicẽdo: donec inueni/
am aliã digniorẽ: et ſi'lia. q2 hoc eſt ꝯtra ſubſtan/
tiã inſeꝑabilitatis. Uel dicendo: ſi te ꝓ q̃ſtu adul/
terandã tradis. et hoc eſt ꝯtra bonũ fidei. Tales
et ſimiles cõditiones ſi apponant: nil agit. q2 an/
nullant matrimoniũ. xxij. q. iiij. Inter cetera. xxxij
q. ij. Aliq̃n. et c. Solet q̃ri. extra de cõditiõib9 ap/
poſitis. c. vl. Niſi ꝑterea talis ꝯditio remittat ⁊ ſe/
quat carnalis copula. q2 tũc iudicabit ꝓ matri/
monio: ſm Ray. Tho. Inno. ⁊ Hoſtien. ẽ a ſili/
ſi dicã. Cõtraho tecũ vt me nullo mõ cognoſcas:
nõ videt eſſe matrimoniũ. et ꝑ cõſequens nec vi/
det eſſe matrimoniũ cui cõtinentie votũ eſt adie/
ctum ⁊ conditio adiecta. vñ ſequit ꝙ nulla fuerit
illa inter Ioſeph ⁊ Mariã deſponſatio ſub con
ditione. ¶ In cõtrariũ eſt textus euãgelic9. quia
miſſus eſt angelus ad ꝟginem deſponſatã viro
Lu. i. et in pluribꝫ locis dicit ipſa fuiſſe deſpõſa/
ta. ¶ Ad q̃ſtionẽ iſtã reſpondet ſm Petr. ⁊ oẽs
cõiter doctores ſup. iiij. diſt. xxx. ꝙ duplex eſt ꝑfe/
ctio matrimonij. Una q̃ntum ad eſſe: q̃ quidẽ fit
per cõſenſum ꝟbis de ꝑſenti expꝛeſſum. et hoc mõ
inter Ioſeph ⁊ Mariã verũ ⁊ ꝑfectũ fuit matri/
moniũ. Alia eſt ꝑfectio ex ꝑte opis qd in mrimo/
nio fit ꝑ carnalis copule cõſummationẽ. Et hoc
modo. ſ. q̃ntum ad opationẽ nõ fuit ꝑfectum. q̃a
actus ꝓprius matrimonij eſt carnalis copula: in
quam vt ibidẽ dicit Tho. virgo nõ cõſenſit expli
cite ſed implicite a deo certificata. i. ſi fuiſſet certifi
cata: et ſic virginitatẽ ſuam deo cõmiſiſſe. Licet ẽ
q̃ntum ad opationez nõ fuerit inter eos ꝑfectum
matrimoniũ: tamẽ q̃ntũ ad eſſe fuit verũ ⁊ ꝑfectũ.
q2 vt dicit Aug9. matrimonium nõ facit copula
carnalis: ſed pactio cõiugalis. Et ꝙ facta ſint ibi
coniugia pari voto cõtinentie. ꝓpterea ⁊ ſm Alb.
ſup Miſſus eſt. ca. xl. iſta deſpõſatio fuit poſſibi
lis. q2 licz btã ꝟgo habuit firmũ ꝓpoſitũ ⁊ votũ
cõtinentie: poterat tñ conſentire in maritalẽ ſocie
tatẽ: facta tñ diuinit9 inſpiratione vtriq3 de altero
ꝙ vellet ꝟgo ꝑmanere: et ſic conſentire in coniu/
galẽ vel maritalẽ ſocietatẽ: et nõ in copulã carna/
lem abſolute. Ubi aũt videt dicere Aug9 ꝙ con/
ſenſit in copulã carnalẽ: non eſt intelligendũ ab/
ſolute. ſed ſic: ſi de9 vellet. Et ꝑ hoc ſoluunt duo
ꝑma argumenta facta in ꝯtrariũ. ¶ Ad illõ aũt
de conditione adiecta cõtra ſubam matrimonij:
ꝙ non teneat matrimoniũ ſm iura dicit: ꝙ intel
ligendũ eſt de conditiõe iutili ⁊ inhoneſta ⁊ illici
ta. Cõditio aũt vtilis: licita: ⁊ honeſta nõ impedit
matrimoniũ. Unde nõ eſt ſimile voto cõtinẽtie
ꝓcuratio ſterilitatis vel euitatio ꝓlis aut condi/
tio ſeꝑatiõis ⁊ adulteratiõis ac ſimilia: cũ etiã cõ
iuges poſt carnalẽ copulã pñt pari conſenſu vo
tũ ꝯtinẽtie emittere. et ſi emiſerint tenet obſeruare
Et ſic patet q̃ſtio tertia. ¶ Ad tertiũ ꝑncipale hu/
ius ꝑmi capl'i vicz q̃liter fuerit beata ꝟgo deſpõ/
ſata: ꝓpter ſimpliciores auditores libeat eius hi/
ſtoriã narrare quam ex diuerſis hiſtoriogꝛaphoꝝ
dictis recollegi: et q̃ntum libuit ad rõnis veritatez
reducendo vbi diſcrepãt. Hieronym9 nanq3 de/
ſcribens vitã Marie: et idem in ep'la ad Croma
ciũ ⁊ Heliodiũ. Iacobꝰ de Uoragine i ſua legẽ/
da. Item autor libri de vita Marie. et ceteri: cõ/
corditer ſentiũt ⁊ rõnabiliter ꝙ cũ btã ꝟgo in tẽ/
plo maneret: hanc ſibi regulã ſtatuerat: ꝙ a ma/
ne vſq3 ad tertiã oratiõibꝫ inſiſteret. a tertia vſq3
ad nonã textrino opi vacaret. A nona ab oratiõe
non recedebat q̃uſq3 angelus apparens eſcã ſibi
dabat. Et ſic q̃tidie in dei laudibꝫ ꝑmanens ſem/
per in eius orõne ꝓficiebat. Cũq3 videret ꝟgīes
alias in dei laudibus agere: ducebat zelo nimio
bonitatis: et agebat vt in vigilijs eſſet oībꝫ ꝓmpꝛior
et ꝓmptior: in ſapientia legis dei eruditior: in hũi/
litate ⁊ oratõe deuotior: et in oī ꝟtute ꝑfectior: ac
moribꝫ honeſtior. Hanc iraſcentẽ nullus vidit:
maledicentẽ nullus audiuit. His aũt ſermo ita
erat gratia plenus vt cognoſceret in eius lingua
eſſe deus. Semꝑ deũ bñdicebat. et eſca que q̃ti/
die de manu angeli accipiebat ipſa ſola reficieba
tur. que ꝟo a pontificibꝫ tẽpli accipiebat: paupi/
bus diuidebat. freq̃nter videbant cum ea ange/
li loq̃. ſi q̃s vel que ex infirmis vt ſanaret tãgeret
eam: eadẽ hora ſanabat. Uiſis ẽ eius ſacris mori
bus ⁊ ꝟtutibꝫ q̃dam ex põtificibꝫ Abiathar no/
mine: obtulit magnã pecunie partem pontificibꝫ
vt eã filio ſuo traderent in ſpõſam. Prohibebat
aũt Maria hoc a ſe dicens Non põt hoc fieri vt
vir accipiat me in vxorẽ. q2 ꝟginitatem voui dño
Uotum aũt obligat ad obſeruandũ: iuxta illud
Ps. Uouete ⁊ reddite dño. Dicebant põtifices
et affines eius. Deus in filijs colit ⁊ poſteris: ſic
ſemꝑ fuit in filijs iſrael. Maria rñdens aiebat.
Deus in caſtitate ꝑmo oīm venerat ⁊ adoratur.
Nam Abel in caſtitate placuit deo: et a fratre oc/
ciſus: coronam ꝟginitatis ⁊ innocentie obtinuit.
Deniq3 Helias aſſumpt9 eſt a deo: q2 cum eſſet
in corꝑe: virginitatẽ ſuam cuſtodiuit. Hoc in tẽ/
plo didici ab infantia mea ꝙ ſũme chara ſit deo
ꝟginitas: hoc ab angelis reuelatiõe certa cogno
ui: et ideo virginitatẽ meã altiſſimo deuoui. ¶ Fa
ctum eſt aũt. xij. aut circiter etatis annum: ponti/
fex publice denunciauit vt virgines que in tẽplo
inſtituebant ⁊ etatis tempus impleſſent: domum
reuerterent: vt viris legitime iũgerent. Cui9 man
dato cum cetere paruiſſent: ſola virgo Maria h
facere non poſſe ſe reſpondit. Tum q2 parentes
ſui eam dñi ſeruitio mancipaſſent. Tũ q2 ꝟgini/
tatem ſuam dño deuouiſſet. Tunc anxiatus põ
tifex: cogꝫ nec contra ſcꝑturam que dicit Uouete
et reddite: votũ infringendũ putaret: nec morem
gentiũ inducere auderet: ſenioribꝫ ⁊ pontificibꝫ
cõuocatis ait. Noſtis ꝙ ex q̃ templum iſtud eſt
fundatũ fuerunt in eo regum filie ⁊ ꝓphetarũ: ſa/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

cerdotum et pōtificum ⁊ magne atqꝫ mirabiles extiterunt: que venientes ad etatē legitimā coniugium adepte iuxta patrū prioꝝ veſtigia dño placuerunt: a ſola Maria nouus ordo agēdi inuētus eſt que deo vouit ꝟginitatē. Quid igit̃ faciemus de ea: cum ⁊ votū ſeruandū ſit: ⁊ poꝝ noſtroꝝ cōſuetudo nō dimittenda: Tunc oīm hec vna fuit ſententia: vt in re tā dubia dñi conſilium ꝗrerent. Cū ǧ orationi inſiſterent ⁊ pōtifex ad cōſulendum dñm acceſſiſſet ad ſanctuariū veſte ſacerdotali indutus: mox de loco oratorij cunctis audientibꝰ vox inſonuit dicens: vt quicunqꝫ de domo Dauid nuptui habiles ſine cōiuge eſſent: ſinguli virgas ſuas ad altare deferrent: et cuiuſcunqꝫ virgula germinaſſet ⁊ in cacumine eiꝰ (ſm Eſa. vaticinium) ſpūſſanctus in columbe ſpecie conſediſſet: ipſe ꝓculdubio eſſet cui Maria virgo deſponſari deberet. Erat aūt inter ceteros viros ſine cōiuge Joſeph de domo Dauid: cui cū incongruū videret̃ vt virgam afferret: ſolus ipſe virgam ceteris afferentibꝰ ſubtraxit. Cuius rationem ꝗdam dicunt hanc: ꝙ ſcꝫ fuerit ſenilis etatis. et ideo ꝓ incongruo habebat ducere tātenerā virginem in vxorem. Huius ergo dicti gratia queſtio oritur Utrum Joſeph quando beatam Mariam deſponſauit fuerit vetulus ⁊ ſenex. Et arguitur ꝙ ſic. quia cum Joſeph diu ⁊ familiariter conuixerit ⁊ cohabitauerit Marie virgini in via. in domo. in menſa: nunqꝫ motus fuit ad libidinem. ergo videtur ꝙ fuit ſenio confractus ⁊ debilitatus ac frigidus. Nam ſi fuiſſet in robore virilitatis: cur non fuiſſet motus ad concupiſcentiam. ¶ Ad hoc ꝓtinꝰ reſpōdet̃ ꝙ ex hoc non concludit̃ Joſeph fuiſſe vetulum. quia hoc ꝙ non mouebat̃ ad concupiſcentiā fuit per ꝟtutem ſpiritusſancti que plus poteſt in reprimēdo fomitem ⁊ conſeruando caſtitatem qꝫ ſeniū. Fuit etiam ex abundanti gratia in Maria virgine: que vt dicit Alexander de Ales ⁊ Bonauē. in. iij. diſt. iij. qꝫuis eſſet pulcerrima: a nullo tamē viro potuit concupiſci. Nec eius aſpectus vrebat aut inflāmabat ad concupiſcenduꝫ: ſed potius oēm concupiſcentiā etiam in alijs aſpicientibus extinguebat tanqꝫ ſi quidam virgineus ros per oculos eius efflueret ⁊ corda omnium ad caſtitateꝫ moueret. ¶ Si adhuc ꝗras. Quare ergo ab eccleſia cōmuniter depingit̃ ſenex Joſeph: Reſpōdet̃ ꝙ hoc ſolitum eſt: ad ſignificandū caſtitatis virtutem in Joſeph. quia etas ſenectutis eſt vita immaculata Sap. iiij. Ecōtrario autem Maledictus peccator centum annoꝝ. Eſa. lxv. Unde ſic pingi ſolet ſenex ne homines ſuſpicarent̃ carnale aliquid de Joſeph ⁊ Maria. Uel quia vt dicit Oracius: Pictoribus atqꝫ poetis quodlibet fingendi ſemꝑ fuit equa poteſtas. Credendū eſt ergo ꝙ Joſeph non fuit ſenio confractus. quod probatur. ¶ Primo ex cauſa deſponſationis: vt obſequium preſtaret virgini ⁊ puero Jeſu tam fugiendo in Egyptum qꝫ redeundo: et conſeqn̄ter vſqꝫ ad perfectam pueri etatem deſeruiendo. Conſtat enim ꝙ ad talia non fuiſſꝫ idoneus ſenio cōfractus. quia talis eget potius vt ei ſeruiatur qꝫ ſeruiat alijs. et ſic onerosioꝛ potius fuiſſet Marie qꝫ obſequentioꝛ. ¶ Secundo quoqꝫ ꝓbatur ex autoritate Eſa. lxij. Habitabit iuuenis cum virgine et gaudebit ſponſus ſuꝑ ſponſam. Gloſa interlinearis dicit. Habitabit iuuenis Joſeph cum Maria virgine. Unde debuit eſſe iuuenis Joſeph ad cōmendandum diuinū miraculum prophetie deſcriptū de cohabitatione iuuenis cum virgine. Et quoniam etas iuuenilis ſm Jſidorū li. etymolo. xj. incipit ab anno. xxviij. et durat vſqꝫ ad annum. l. Nam dicit ꝙ infantia ſeptem annis finitur. Preterea pueritia coꝙ pura dicitur (necdum ad generandum apta) in virꝫ durat vſqꝫ ad. xiiij. annum. Jnde vſqꝫ ad. xxviij. annum durat adoleſcentia. id eſt ad gignenduꝫ adulta. Deinde vſqꝫ ad ꝗnquageſimū annū ꝓtenditur iuuentus que vulgariter virilitas dicit̃. Tādem ſenectus vſqꝫ ad finem vite. Sequit̃ ergo ex dictis ꝙ fuerit Joſeph etatis inter. xxviij. ⁊ l. annos exiſtentis: vt iuxta hiſtoriam ꝑſcriptam eſſet nuptui habilis. ¶ Sed quare virgam ſuaꝫ ſubtraxerit: Dicendum ꝙ non pro vetuſtate ſua ſed ex humilitate ⁊ caſtitatis amore. quia cū eſſet iuſtus: reputabat ex humilitate ſe indignum fieri ſponſum talis ⁊ tante virginis de qua tā mirabilia audiebat: cum eſſet etiam pauper faber ligni. ¶ Ad hiſtoriam itaqꝫ ꝓſequendam redeuntes. Cum pontifex iterato dominū cōſuluiſſet eo ꝙ nil diuine voci conſonum in virgis allatis ſuper altare apparere videret: reſponſum accepit ꝙ ſolus ille virgā non attulit cui virgo Maria deſpōſari deberet. Comperto quoqꝫ ꝙ Joſeph nō attuliſſet: mox cum afferre coegerunt virgam ad altare: que ſtatim floruit: et in eius cacumine de celo veniens columba conſedit. Sicqꝫ cum cogeretur vt accipiat virginem. Jpſe quoqꝫ ſe excuſaret: ait ei pontifex. Joſeph time deum ⁊ memēto que fecit Dathan ⁊ Abyron propter inobediētiam quos terra deglutiuit: ne tibi ſimile contingat ꝓpter contemptum. Tunc Joſeph deſpōſata virgine per primam fidem ⁊ iuxta morē mācipata: ſtatim gratia caſtitatꝫ ex btā virgine redūdante adeo ipſum Joſeph repleuit vt oēs motus concupiſcentie in eo ſopiretur. et obſeruatio virginitatis in ſe ⁊ ſua ſponſa ſumme deſideraretur. Et ſic factum eſt ꝙ mox diuinitus inſpiratione facta vterqꝫ de altero ꝙ ſaliꝫ in virginitate vellent ꝑmanere: cōſenſerunt in maritalē ſocietatē: et pari cōſenſu ꝯtinētiā deo deuouerūt. ¶ Credēdū ē ǧ de Joſeph ꝙ fuerit ꝟgo: vt dt Augꝰ li. de ꝯiu. bo. Tūc pōtifex viſa tā mira oſtēſiōe dedit ad ſocietatē btē Marie ſeptē ꝟgies coeuas ꝓ eiꝰ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

honore ꝛ ſolacio vt honorifice deducerent eã ad domũ Joſeph. Accepit ḡ Joſeph Mariã et de-
duxit eã ex tẽplo in Nazareth ad domũ ſuã: ſm Chryſ. ſtatuẽs in futuꝝ diẽ nuptiaꝝ celebrãdũ.
Et ſic patet modus deſponſationis.

De angelica legatione Capitulum. II.

Secũdo inueſtigabim⁹ modũ angelice le-
gationis: ꝑ modũ vtꝫ hiſtoricũ. quia de hoc ſufficienter ſup̄ actũ eſt ſub alio ꝓceſ-
ſu. Propter eq̄dem ſimpliciores q̄bꝫ marie placet ꝓceſſus hiſtoric⁹: vnã h̄ cõtemplationẽ deuo-
tã inſerui quã ab Aug. ſermone. j. de annũciatõe atq̃ alijs deuotis cõtemplatoribꝫ colligere poſ-
ſum⁹ vt p̄miſſam hiſtoriã deſpõſationis fine debito cõcludamus. Contẽplanduꝫ igiť eſt q̄ cũ
btã ỽgo in domo vt p̄dictum eſt ſui ſpõſi nõdũ ſolenni celebratiõe nuptiaꝝ facta maneret in ſo-
la fide deſponſationis: in oratorio recluſa et ſoli deo vacans: legebat ſcp̄turas de chr̄o et ei⁹ aduẽ-
tu. et p̄cipue vt putať reuoluebat ꝛ conferebat in corde ſuo illud Eſa. vij. Ecce ỽgo concipiet ꝛ pa-
riet filium ꝛ vocabiť nomẽ ei⁹ emanuel ꝛc̄. Aderat tunc dies feliciſſima q̄ decreuerat de⁹ mittere
filium ſuum ꝓ redemptiõe humani generꝭ incarnandũ. Ecce aũt dicta ſcp̄ta cum legeret: cepit ſen-
timenta diuine dulcedinis abũdanti⁹ ſolito corde expiri. ꝛ ex intimis medullis cordis cepit eru-
ctare ꝛ dicere hm̄õi ꝛ ſimilia verba. O deus p̄ris noſtri Abraam Yſaac ꝛ Jacob: vtinã ſaltẽ ſemel
videre mererer ipſam ỽginem q̄ cõceptura eſt tuum filium chr̄m venturũ: vtinã vel minimũ ſer-
uitium ei impendere digna eſſem: certe oĩa relinquẽs: ei in ancillã humilẽ me exhiberẽ: putaſne
ſupuiuã: putaſne videbo: putaſne h̄ me iueniet illa ſacra natiuitas? O ſi tm̄ ſemel admitterer vt
eius paruulum filiũ naſciturũ oſculari ꝛ amplexu dulci fouere q̄rem. Tũc cepit ardẽtiſſimo deſi-
derio lachrymis abũdanti⁹ ꝑfuſis: flãma deuotionis eius cor exurẽte: oculis ꝛ vultu in celũ ele-
uatis dicere. O clementiſſime deus q̄ nos creaſti miſerere homi ꝑdito: apı celos ꝛ deſcẽde: veni
dñe ꝛ noli tardare: ſicut ꝓmiſiſti patribꝫ noſtris te venturũ ꝛ tuũ filiũ daturꝫ: oſtende nobis dñe
miſc̄diam tuam ꝛ ſalutare tuũ da nobis ꝛc̄. Sic ea orante: ſancti q̄ꝫ patres non ceſſabant de lim-
bo clamare ꝛ orare ac dicere. Memento nr̄i domine in bñplacito tuo: viſita nos in ſalutari tuo
Tunc pijſſimus deus ſciens adeſſe tp̄s prefinitum q̄ mitti debebat chriſt⁹: locutus eſt ad ange-
lũ Gabrielẽ hec ꝛ ſĩlia ỽba q̄ btũs Aug⁹. in ſermone q̄ ſupra ꝓſequiť dicens. Legatuꝫ oportet
nos mittere ad ſponſam per quẽ epiſtolã dirigamus ꝛ ei⁹ conſenſum req̄ram⁹. O Gabriel tu es
ad id idoneus: miniſter ḡ efficito terribilis ſacramenti. Ad req̄ſitionẽ errantꝭ Ade: a meis debeo
deſcẽdere ſedibꝫ: latere aũt volo oẽs celeſtes ỽtutes. tibi ſoli pando ſecretũ: Ad ỽginẽ Mariam
ꝑge: ad mei filij dignũ habitaculuꝫ: et denũcia ei

mee p̄ſentie imbrem: p̄mã ei vocẽ gaudioſe ſalu-
tationis ꝓclama dicens. Aue gratia plena ꝛc̄.
Audiuit hec angelus ꝛ intra ſe cogitabat: dicẽs.
Stupendũ eſt hoc miraculum qm̄ deus terribilis ꝛ incõprehenſibilis oĩbꝫ ỽtutibꝫ angelicꝭ: vni
puelle repromittit ſui habitaculi p̄ſentiã. et qui Euam cõdemnauit: eius familiã gl̄ificare inten-
dit. Dixit ḡ angelus ad deũ. Dñe oĩpotens: quõ tuam annũciabo p̄ſentiã puelle: te em̄ celi ꝛ terre
nõ capiũt fines: et quõ vter⁹ capiet ỽgineus: aut quõ feret Maria ignẽ ꝛ gl̄iam tue maieſtatꝭ? Et
dñs ait. Si leſit ignis p̄ſentia in ſolitudiẽ rubũ: ledet ꝛ mea p̄ſentia ỽginalẽ vterum: vade ꝛ iuſſa
ꝑfice: ethereas rũpe ſedes: ꝛ dic Marie q̄ ei vnicum meũ do filiũ: vt ſit ipſa mať cui ſum ego pa-
ter. At ne dubitet fienda que mando: ſp̄ũs implebit eius aluum ꝛ animũ: iam mundo ꝑdito ſuc-
currere volo: et virgini ipſi munera hec dono: iã non dicať viuentiũ mater Eua: ſed Maria ipſa
regina: ipſa erit dña mundi: ipſa mater veri dei ꝛ hominis: ipſi⁹ erit regnũ totũ cuius filius poſſi-
det celũ. Tunc Gabriel tremefact⁹ impijs: motu volatu rapido ꝑtrãſijt aſtra: nubesq̄ꝫ ꝛ aerꝭ ſpiſ-
ſitudinẽ celer adit: radiansq̄ꝫ magno lumĩe: oraculũ igrediť ỽginis clauſuꝫ: ꝛ genuflexo ſaluta-
uit. Aue gratia plena dñs tecũ: bñdicta tu in mulieribꝫ. Ad hec ỽgo expaueſcẽs de lumine. re-
uerenter ab oratiõe aſſurgit: ꝛ capite iclinato humillime ſtans: turbata eſt in ſermone ei⁹: et cogi-
tabat q̄lis eſſet iſta ſalutatio. Non tã de angelica viſione curabat: qm̄ angelos videre ſolita erat.
ſed magis de ſalutatiõe inaudita cogitabat: et in corde dicere poterat. Quid eſt hoc dñe de⁹ vt tã
excellenti ſalutatione ego paupcula meruerim ſalutari: cepitq̄ꝫ pauere p̄ verecundia virginali: ru-
bore ꝑfuſa. Ait angelus. Ne timeas Maria ꝛc̄. quia non timorem ſed amorẽ maximũ veni euã-
gelizare. Noli timere: ſed hoc certũ habe quia inueniſti gr̄am apud deum non ſolum pro te ſed
ꝓ toto genere hũano. Gratiam inquã quam homo amiſerat per culpam: tu inueniſti: multo feli-
cius et per teipſam recuperata eſt excellentius. Ecce enim concipies in vtero ꝛ paries filium et vo-
cabis nomen eius Jeſum. hic erit magnus propheta ꝛ homo magnus in operibus mirandis:
qui ab eterno eſt magnus deus: et filius altiſſimi in veritate vocabiť. ꝛ dabit illi dñs deus ſedẽ
Dauid patris eius: non quidem ſedem regni temporalis. quia regnum eius non eſt de hoc mun-
do. ſed ſedem ſpiritualis regni ꝛ celeſtis hieruſalem: quod ſignificatur per regnum Dauid: ſicut
et celeſtis hieruſalem per temporalem ſignificatur. Et regnabit in domo Jacob: hoc eſt: ſuper
omnes electos. Omnes em̄ filij Jacob a ſanctis doctoribus ſunt inter electos computati. ꝛ regni
eius non erit finis. quia ipſe non ſolum inq̄ꝫ tuꝫ deus ſed etiam inq̄ꝫtum homo de te o Maria
incarnatus regnabit in eternum non ſolum ſu-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

per hoīes:ſed etiā ſup̱ angelos. O felix Maria.
o glorioſiſſima dn̄a auſculta ꝛ diligēter in corde
tuo rumina q̄nta tibi nunc nunciet̃ glīa. q̄a inq̄t
ecce cōcipies non ſicut alie mulieres in vtero ab
extrinſeco.i. viro. ſed in vtero tanq̄ʒ vere v̾go cō/
cipies ꝛ paries:nō cuiuſcunq̄ʒ meriti hoiem ſed
verū dei filiū angelorū ꝛ hoīm dn̄m regnantē in
eternū. Vn̄ ait Maria. Quō fiet iſtud qm̄ viruʒ
non cognoſco? Non dubito v̾bū tuū implendū
ſed cupio ſcire expſſius ſacramētū. certa em̄ ſum
de facto. ſed q̄ro de cōcipiendi ꝛ fiēdi modo:qm̄
virū non cognoſco.i.nō cognoſcere ꝓpono. q꞉ iā
virginitatē voui dn̄o. Tunc angelus declarans
modū dicit. Sp̄ūſſctūs ſuꝑueniet in te. Nō pu/
tes Maria q̄ tu concipias hūano mō:ſed diui
no. q꞉ v̾tute ſp̄ūſſancti ſuꝑuenient̄ in te:q̄ nō ſo/
lum mentē illā ſed etiā ventrē ſctificabit ꝛ digniſ/
ſimū deo habitaculū p̄parabit. et v̾tus altiſſimi
obūbrabit tibi. Sic em̄ erit in te dei filiꝰ q̄ eſt dei
virtus et ſapiā q̄ ſub vmbra carnis latebit vir/
tus diuinitatis. ideo q̄ʒ ꝛ qđ naſcet̃ ex te ſanctum
vocabit̃ filius dei:nō adoptiuus: ſed p̱ naturaʒ.
Noli ḡ o virgo bn̄dicta in mulieribꝫ extimare q̄
v̾ginitatē amittas in cōcipiēdo:ſed potius eā au
ctam ꝛ magis ſanctificataʒ habeas. Et vt certior
fias:ecce Eliſabeth cognata tua ꝛ ipſa concepit fi
lium in ſenectute ſua. et hic menſis.ſ. martiꝰ in q̄
nunc currunt tp̄a eſt ſextus illi ꝯceptui Eliſabeth
quia in mēſe ſeptēbris ꝯcepit:a q̄ vſq̄ʒ ad martiū
ſunt ſex menſes: que.ſ. Eliſabeth vocat̃ ſterilis a
iuuētute ſua:vt ſcias q꞉ deus q̄ ſupra naturā cō/
ceptū dedit ſterili:daturus eſt ꝛ tibi v̾gini ſupra
naturā:qm̄ deꝰ oīpotēs eſt. et ideo nō erit ipoſſi/
bile apud deū oē v̾bū.i. factū. O feliciſſima Ma
ria noli morari:en ſeculū oē captiuū tuū expectat
aſſenſum:reſponde cito ꝛ ſuſcipe dei filiū. Tunc
Maria genua flexit ꝛ manus leuauit ꝛ humil/
lime reſpondit. Ecce ancilla dn̄i:fiat mihi ſ̄m ver
bum tuū. Et ſtatim v̾tute diuina ꝯcepit filiū dei.
mox tota trinitas in eius vteꝝ ingrediēs:dei fili/
um incarnauit. O igit̃ aīa fidelis cōſidera nūc et
penſa quanta dei tui erga te charitas extitit vt di/
gnaret̃ ꝓ te in vteꝝ v̾ginis deſcēdere. Cōtempla/
re etiā quanta Marie hūilitas:quia cū eſſet ma
ter dei:ancillā humilē ſe nomiauit. O q̄d putas
quanta tūc dulcedo mentē v̾ginis repleuerat cū
deo plena erat:cū ſe matrē oīpotentis dei eſſe ſen
tiebat:cum ꝛ v̾ginitat̄ glīa ꝑmanente ꝯcipiebat.
O anima mea vtinā vel ſcintillā huiꝰ diuie ſuaui
tatis tibi infundi meritis beate virginis poſſes
impetrare.

¶ Capitulum. III.

Tertio videndū eſt de modo materne io/
cundationis.i.q̄t modis ꝛ q̄ʒmultiplici/
bus gaudijs fuerit iocūdata btā v̾go in
hac ſui filij cōceptione. Hoc em̄ ſcire deuote mē/
tes cupiunt vt ad memoriā tāte iocūditatis ſpe/
ciales orationes exhibeāt beate v̾gini eā flagitā/
do ꝑ hec gaudia: q̄tinus dignet̃ intercedere pro
eis apud filiū. Breuiter ḡ ſua gaudia ꝯſtringen
do Nota ad nūeꝝ .xij. ſtellaꝝ in corona capit̄ be
ate v̾ginis .xij. gaudia eā habuiſſe in hac filij dei
conceptione. ¶ Primū gaudium habuit. q꞉ fuit
perfectiſſime ſctificata. Ps̄. Sctificauit taberna
culū ſuū altiſſimꝰ. ¶ Secundū gaudiū habuit.
q꞉ in gr̄a et eius plenitudine fuit cōfirmata ꝛ cō/
ſummata: vt dicit Hiero. in ſermone de aſſum/
ptione. Vn̄ ꝛ Rich. de ſctō Victore in expoſitiōe
Ecce v̾go cōcipiet. li. iij. dicit:q̄ tantā plenitudinē
gr̄e deꝰ anie beate Marie indidit quātaʒ eam ꝓ
futuro mereri cōſpexit. Sic em̄ fuit in gr̄a confir
mata in hac ſui ſecunda ſctificatione q̄ poſt hoc
nō habuit potentiā peccādi: vt dicit Bonauē. ſu
per. iij. ſniaꝝ. diſt. iij. et Alexan. de Ales. iij. ꝑte. q.
lxxviij. necnō Richar. de media villa ſup̱. iij. diſ.
iij. q. viij. ¶ Tertiū gaudiū habuit. q꞉ donis ſpi/
ritusſancti ſup̱ omnē creaturā purā excellentiꝰ fu
it repleta. Lu. j. Sp̄ūſſctūs ſuꝑueniet.i. ſup̄ q̄ʒ in
alijs creatur̄ veniet in te: vt exponit Ly. ¶ Quar/
tū gaudiū. quia de ꝑſeuerātia in gr̄a ꝛ ſtabilita/
te finali fuit certificata. Hoc eī habuit Magda/
lena Luc. x. Maria optimā ꝑtē elegit q̄ nō aufe/
ret̃ ab ea in eternū. Hoc habuerūt ꝛ apl̄i ſcīetes
ſp̄ūmſctm̄ ꝑmanſuꝝ in eis in eternū Joh. xiiij.
Itē habuit etiā Paulus apl̄s Rhom. viij. Cer/
tus inq̄t ſum q̄ neq̄ʒ mors neq̄ʒ creatura ſepa/
bit nos a charitate q̄ eſt in chr̄o. ḡ hoc non debet
negari a v̾gine. q꞉ ſ̄m Bern̄. ꝛ Damaſce. priuile/
gia gr̄aꝝ alijs cōceſſa ab ipſa negari non debent
ſed cōcedi. Et hanc certitudinē de ꝑſeuerātia ha/
buit vel habere potuit diuina inſpiratiōe vel re/
uelatione aut alio modo congruenti. ¶ Quintū
gaudiū habuit. q꞉ manente v̾ginitate eſt ſine oī
corruptiōe grauidata. A ſeculo em̄ non fuit tale
auditū vt virgo eſſet ꝛ mater:ſicut dicit Orige. et
ideo de honore ſumme ꝛ ſingular̄ v̾ginitat̄ ma
ximū gaudiū habuit. ¶ Sextū gaudiū. q꞉ fuit a
ſp̄ūſctō fecundata ꝛ filio dei inhabitata. ꝓpterea
fuit q̄ntum poſſibile eſt in p̄ſenti vita dulcedine
ſp̄ūſſancti ineffabiliter ſup̱ oēs recreata pregusta
tione diuine ſuauitat̄:de q̄ Ps̄. q̄ʒmagna mul/
titudo dulcedinis tue dn̄e quā abſcōdiſti timen
tibꝫ te. Et Sap. xij. O q̄ʒbonus ꝛ ſuauis eſt dn̄e
ſp̄ūs tuus in nobis. Et certe multo excellentiꝰ in
Maria. ¶ Septimū gaudium. quia luce diuia
fuit irradiata. Sentiebat em̄ ſe lumine ꝓphetie il
luſtratā diuino lumine eam irradiante. Unde et
canticum edidit Magnificat anima ꝛc̄. in q̄ tri/
pliciter ꝓphetauit.ſ. de p̄ſenti: preterito: et futuro.
Item ſentiebat etiam ex diuino lumine ſacre ſcri/
pture myſteria ſibi reuelata ꝛ ſcientiarū ꝓfunda.
¶ Octauum gaudiuʒ. quia fuit ſibi vt pie credit̃
dei facies reuelata:quod certe credi poteſt verbo
in eius vtero commorante eſſe factum. Si enim
Paulo ꝛ Moyſi conceſſum eſt diuinitatem vi/
diſſe: vt dicit Augꝰ. multo mag̈ Marie: cum a

nullo illuſtriũ ſupeꝛ̃ fm Damaſc. ¶ Nonũ gau
dium. qꝛ fuit mater dei vocata ⁊ effecta ꝗ̃ nil põt
dici maius ad ꝟginis honoꝛẽ. Et hoc ſolo poſi/
to ꝙ ſit mater dei: ſequiꝛ̃ ꝙ ipſa ſit puriſſima. q̃a
deus in mũdiſſimo habitare dignaꝛ̃. Itẽ ſequiꝛ̃
ꝙ ſit deo acceptiſſima. qꝛ ipſa ſola hanc apõ deũ
inuenit grãm. Itẽ ſequiꝛ̃ ꝙ ſit oĩ laude digniſſi/
ma. qꝛ ipã ſola ꝑ aliꝫ hac glĩa decoraꝛ̃. Item qꝛ
fuerit deo familiariſſima ⁊ diuina cõſolatiõe ple
niſſima: aĩaqꝫ eius ꝑfectiſſima: et oĩbꝫ creaturis
ipſa amantiſſima. qꝛ genuit creatoꝛem mundi.
¶ Decimũ gaudiũ ꝙ redemptio humani gene/
ris ⁊ repatio fuit ea mediãte inchoata ⁊ impleta
Propter quod ſciebat ꝙ ex hoc btãm ipſam di/
cerent oẽs generationes: ipſa teſte in cantico Lu.
j. Ex hoc q̃ꝫ ſciebat ꝙ ipſa eſſet mediatrix ⁊ aduo
cata hũani generꝫ cõſtituta apud deũ. ⁊ ꝙ ipã fo
ret mater grẽ ⁊ mr̃ miſcðie: materqꝫ ſalutꝫ eterne
in oĩbꝫ ſanctis ⁊ electis. et idcirco ſummuꝫ ex his
gaudiũ coꝛ eius cõcipiebat. ¶ Undecimũ gau/
diũ habuit ꝙ carnis ſue portio in chriſto fuit di/
uinitati vnita: et ſic in ea ac ꝑ eam hũana natura
ſumme dignificata. In hoc q̃ppe maximũ gaudi
um habebat. qꝛ ſciebat ꝙ oẽs angeli ⁊ homies:
oẽsqꝫ creature adoꝛare deberẽt carnẽ de ea ſum/
ptã in chõo: et ꝑ ꝯſeq̃ns in ipſa ⁊ de ipã. ſ. btã vir/
gine deũ eẽnaliter oẽs laudarent: bñ dicerẽt: glo/
rificarẽt: di. illud qõ canit eccl'ia. Bñdict⁹ es dñe
deus in throno regni tui. i. in btã ꝟgine vel carne
de ea ſumpta. ¶ Duodecimũ gaudiuꝫ habuit ꝙ
ipſa fuit ſuꝑ oẽs creaturas exaltata gratia: meri/
tis ⁊ glĩa. Ex hoc maximũ habuit gaudiuꝫ: ſciẽs
ꝙ intantũ fuerit exaltata per hanc filiꝫ dei mater/
nitatẽ vt ipſa eſſet regina celoꝝ: dña angeloꝛum:
impatrix toti⁹ oꝛbis. Et qõ mai⁹ eſt ꝙ deum ſic
ꝑ oĩa ſibi cõdeſcẽdentẽ haberet et obtempantem
tanq̃ꝫ filiũ ad nutum obedientẽ. Et oĩs pñteſtas
ei data eſſet in celo ⁊ in terra: vt q̃cq̃d vellet vale/
ret impetrare ⁊ efficere: vt dt̃ Bern̄. Sciens etiã
ꝙ ei deſeruirent tanq̃ꝫ dñe oẽs angeli ⁊ oẽs ſan/
cti ac vniuerſa creatura mundi. O q̃s igiꝛ̃ poſſit
extimare. q̃s valeat cõpꝛehendere ⁊ ſufficienꝛ̃ pẽ/
ſare quanto gaudio iocundabaꝛ̃ coꝛ ꝟgineũ be/
ate Marie ꝓ filiꝫ ſui ꝯceptione: cũ ſciebat et exꝑi/
mentali grã ſentiebat ſe eſſe ꝑ hoc plene ſanctifi/
catã: in gratia cõfirmatã: donis ſpũſſancti ſuper
oẽs repletã: et de ſalute ac glĩa eterna certificatã.
O fidelis aĩa ingredere in coꝛ bñdicte ꝟginis ⁊
vide ſaltẽ aliq̃ntulũ quanta ſuauitate leticie ſpũ/
alis abũdet ꝓ his bonis excellentiſſimis: cũ ⁊ in/
ſuꝑ ſentit ſe in ꝟginitate integra ſpũſctõ fecũda/
tã ⁊ eius incredibili dulcedine cõſolatã: diuĩa lu/
ce irradiatã: ac viſiõe diuinitatis ſumme delecta/
tam ⁊ deo plenã. Sed ⁊ q̃d putas quãto dulco
re cõſolatiõis diuĩe ſit delibutũ ei⁹ coꝛ: cũ agno/
ſcit ſe eſſe matrẽ dei puriſſimã: dilectiſſimã ⁊ oĩm
laude digniſſimã: mediatricẽqꝫ ⁊ aduocatã gene
ris humani apud deum: ſui ſanguinis portiõeꝫ
vel carnis in chõo diuinitati vnitam et ab oĩbus
creaturꝫ adoꝛãdã: ſuꝑ oẽsqꝫ ſe exaltatã ⁊ mũdi
dñam effectã. Miraꝛ̃ certe de his Maria ⁊ exul
tans in ſpũ in deo ſalutari ſuo: leta geſtat filium
dei in vtero. Et q̃d ipã dicat in hoc indicibili ſuo
gaudio: audiam⁹ hoc ꝓ certo qõ canit eccl'ia. Cõ
gratulamĩ inquit mihi omnes q̃ diligitis me: q̃a
cũ eſſem paruula placui altiſſimo: et de meis vi/
ſceribꝫ genui deũ ⁊ hoĩem. Cõgratulamini Ma
rie oẽs angeli: archãgeli: throni: ⁊ queqꝫ celeſtes
ꝟtutes. Cõgratulamĩ oẽs ſancti patres: patriar/
che ⁊ ꝓphete: reges ⁊ p̃ncipes populi. Congratu
lamini omnes gentes: diuites ⁊ pauperes: viri ⁊
mulieres: pueri ⁊ ſenes. Congratulamĩ inq̃t oẽs
Maria qui me diligitꝫ vt ⁊ a me diligamini ⁊ de
gratia mea repleamini. Gaudete vna mecuꝫ oẽs
mei deuoti ⁊ affectuoſo coꝛde mihi ſeruiẽtes. q̃a
ecce deũ veſtruꝫ ꝓ dilectiõe vr̃a hoĩem factũ meo
geſto in vtero. Gaudete qꝛ meo ſaluifico ꝯceptu
ꝑſto eſt vob ſalus ⁊ glĩa ſempiterna Amen.

¶ Pars ſeptima huius p̃mi libri agit de diuine
incarnatiõis apparitiõe ⁊ ꝑfectione atqꝫ mirabili
conditione: vt patebit.

Ecce concipies et

pariẽs filiũ et vocabis nomẽ eius Je/
ſum. Verba ſunt angeli annunciantꝫ
dei ⁊ dñi noſtri Jeſu chꝛi cõceptum ſaluiferum
ipſi benedicte ꝟgini. et ſcribunꝛ̃ Luc. j. ca. In q̃bꝫ
q̃dem verbis daꝛ̃ intelligi ꝙ ipſius amoroſi dñi
noſtri Jeſu chꝛi cõceptio eſt ſumme admirabil':
amabilis: et vtilis. ¶ Admirabilis q̃ppe. qꝛ quẽ
celi capẽ non poterant: vnius puelle claudiꝛ̃ vte/
ro. Hoc eſt illud nouũ Hieremie vaticinio ꝓphe
tatũ ca. xxxj. Nouũ inq̃t faciet dñs ſuꝑ terram: fe
mina circũdabit virũ. i. chꝛm. De q̃ Bern̄. in q̃dã
ſermõe exclamãs ait. O vẽter capacioꝛ celis: dif/
fuſioꝛ terrꝫ: q̃ illũ ꝯtinere valuit q̃ tribꝫ digitꝫ mo
lem terre appẽdit. Origenes q̃ꝫ dt̃. Quis vnq̃ꝫ au
diuit talia vt mater ſit virgo: deus ſit factus hõ.
A ſeculo non eſt factũ tale vt poꝛtitoꝛ oꝛbis poꝛ
tareꝛ̃ manibꝫ femineis: et q̃ oĩa cõtinet: anguſtia
contineaꝛ̃ vteri ꝟginalis. ¶ Item iſta cõceptio eſt
ſumme amabilis q̃ ꝓ noſtro amoꝛe verbũ caro
factũ habitauit i nob: ſuꝑmus oĩm imoꝛtalis et
impaſſibilis deus ꝓ noſtra dilectione factus eſt
minoꝛat⁹ ab angel': paſſibilis ⁊ moꝛtalis hõ: os
noſtrũ: caro ⁊ frater noſtre infirmitatis ꝑticeps.
Quid nẽpe mihi amabili⁹ q̃ꝫ ꝙ de⁹ meus factus
eſt caro ⁊ frater ac ꝓpinqu⁹ meus. ꝓpterea Bern̄.
dt̃. O felix Maria q̃ntum te amare debem⁹ per
quã talẽ fratrẽ habem⁹. Et iteꝝ. Puto inq̃t ꝙ iã
me ſp̃nere nõ poterit de⁹ cũ ſit os: caro: ⁊ fraꝛ̃ me
us. ¶ Deniqꝫ iſta incarnatio vel ꝯceptio eſt ſũme
vtilis. qꝛ ꝑ eã ſaluati ⁊ liberati ac ſũme dignifica/
ti ſum⁹. et oẽ bonũ qõ amiſim⁹ ꝑ pctm̃: ꝑ hãc di/
uinam incarnationẽ recuꝑauim⁹. Hinc Bern̄.

in ſermone quo ſupra dicit. O Maria: beãꝫ te di
cent oēs generatiōes ex hoc. i. ex tua dñica conce-
ptione. q2 omnib9 generationib9 vitam ⁊ gloriã
inueniſti. Hec ille. Iſta angelus annũcians in
pmiſſis ṽbis inſinuat. Primo q̃dem admirabi-
litatē conceptiōis: cum ait. Ecce concipies. Ecce
eñ q̃ddã nouitatꝭ inaudite ſignũ eſt demõſtra-
tiuũ. Scḋo amoroſitatē: cũ ſubdit: et paries fili-
um. Filiũ inquã dei ſm diuinitatē: ⁊ filiuꝫ tuum
ſm humanitatē: qḋ amoris eſt expſſiuũ. Tertio
vtilitatē. q2 addit: et vocabis nomē ei9 Jeſum. in
q̃ noīe ſaluatiōis vtilitas exprimit. q2 Jeſus ſalua
toꝛ interptat. Matth. j. Ipſe eñ ſaluũ faciet po-
pulũ ſuum a pctīs coꝝ. Itaqꝫ in pſenti ſermone
de hac dñica conceptione loq̃ntes: tria pncipalia
myſteria declarabimus.

Primũ myſteriũ dicit appropriationis.
Secundũ dr pfectionis.
Tertium dr admirationis.

Articulus pmus de eo ꝙ chriſti incarnatio et
conceptio in virginis vtero facta attribuit in ſa-
cra ſcptura ſpirituiſancto.

Capitulum. I.

PRimũ itaqꝫ my-
ſteriũ de hac conceptione declarandũ
dicit appropriationis. id eſt ꝙ iſta ſa-
cratiſſima cōceptio approp̃at ſpũiſancto. ſicut patꝫ
Matth. j. Quod in ea natũ eſt: de ſpũſancto eſt.
Et in pluribꝫ locis ſcpture iſtud accipit: ppter qḋ
et in ſymbolo dicit. Qui conceptus eſt de ſpiritu
ſancto. Unde ⁊ angelus dixit ad virginem (cũ q̃-
ſiſſet quomõ fiet iſtud ⁊c̃.) Spũſſctus inq̃t ſup-
ueniet in te ⁊c̃. Circa hoc itaqꝫ myſteriũ vt intel-
ligibili9 ⁊ ſimplicius ppter populum ſimplicẽ in-
genij pcedat: tres p̃cipue veritates introducunt
theologice. Prima ṽitas ꝙ tota trinitas ope-
rata eſt et fecit hanc dñi noſtri Jeſu cōceptionem
ſeu incarnationē. Scḋa veritas ꝙ ſola pſona
filij abſqꝫ pſona patrꝭ ⁊ ſpũſſancti aſſumpſit hu
manam naturam p hanc conceptionē. Tertia
veritas ꝙ iſta cōceptio chriſti magis attribuitur
ſpũiſancto q̃ꝫ patri ⁊ filio per appropriationem.

Prima inquã veritas eſt ꝙ tota trinitas ope-
rata eſt et fecit hanc incarnationem dominicam.
Hec veritas ſm doctores ſuper. iij. ſententiarũ.
diſt. iij. vicꝫ Tho. Rich. Petrum aure. ⁊ Bona-
uen. diſt. v. eiuſdeꝫ: alios qꝫ cõmuniter doctores
oſtenditur

Primo autoritate.
Secundo vſu ſcripture.
Tertio inductiua declaratione.

Primo q̃deꝫ autoritate Diony. ij. ca. de diui. no.
dicentꝭ. ꝙ omne nomen dei opationē in creatura
deſignãs cōiter cõuenit toti trinitati: licet attribu
atur alicui pſone ex ſingulari cauſa. Itē Autori-
tate Auguſtini. j. de trini. dicentis. Indiuiſa ſunt
opa trinitatꝭ. Quicq̃d ergo opat vna pſona: ope-
rat et alia: cum pſone ſint īdiuiſibiles. Et ſic chri
incarnatio a tota trinitate eſt cauſata. Secun-
do oſtendit ex vſu ſcpture. Sic q̃ppe ſcptura vti-
tur ꝙ aliq̃ñ hoc op9 incarnatiōis attribuit patri
vtibi Gal. iiij. Ubi venit plenitudo tpis: miſit de
us filium ſuũ factũ ex mlíere. Aliq̃ñ ṽo attribu-
itur filio Job. xvj. Exiui a patre ⁊ veni in mũdũ.
Aliq̃ñ ṽo ſpũiſctō: vt Matth. j. Quod in ea na-
tũ eſt: de ſpũſancto eſt. Et hoc ideo q2 op9 icarna
tionis fuit maxime potentie: ſapie: ⁊ bonitatis. q̃
trib9 pſonis attribuunt. Et ideo claret ꝙ omnes
tres pſone opate ſunt iſtaꝫ incarnationē. Ter-
tio quoqꝫ oſtendit inductiua declaratione. quia
in hac incarnatione manifeſtat dei patris poten
tia. Primo in hoc ꝙ maxime diſtantia. ſ. naturaꝫ
diuinã ⁊ humanã cōiunxit. Scḋo in hoc ꝙ ſuũ
filiũ vnigenitũ nobis dedit. Job. iij. Sic de9 dile
xit mundũ vt filiũ ſuum vnigenitũ daret. Tertio
q̃ꝫ in hoc ꝙ corp9 chri ſubito ⁊ in inſtanti perfe-
ctum effecit. Itē filij dei opatio manifeſtat. Pri
mo q̃ꝫtum ad ſapiam inq̃ꝫtum ꝯuenientē modũ
reparationis inuenit ꝯtra diaboli aſtutiam ⁊ dece-
ptionem. Job. xxvj. Prudētia ei9 pcuſſit ſupbũ.
Scḋo q̃ꝫtum ad iuſticiã in eo ꝙ p modũ ſatiſfa
ctionis redemit gen9 humanũ. Tertio q̃ꝫ q̃ꝫtum
ad carnis noſtre ſuſceptionem quã ſibi vniuit.
Item ſpũſſcti operatio manifeſtat. q2 ipſe ma-
trē ṽgineꝫ pueniit ⁊ ſanctificauit. Secũdo q2 car-
nem chriſti in eius vtero formauit. Tertio q̃ꝫ bo-
nitas ſpũſſcti manifeſtat inq̃ꝫtum pꝛij plaſma-
tis nõ deſperit ſalutē. Ecce igit patet ꝙ tota trini-
tas ſimul fecit hanc incarnationem: et q̃libet pſo
narũ aliq̃d opata eſt in ea.

Capitulum. II.

SEcunda veritas ꝙ ſola pſona filij abſqꝫ
pſona patrꝭ ⁊ ſpũſſcti hũanata eſt vel hu
manã naturã aſſumpſit in hac cōceptiōe
iuxta illḋ Job. j. Uerbũ caro factũ eſt ⁊c̃. et Luc.
j. Filius altiſſimi vocabit. Nã licꝫ potuerit q̃libet
pſonaꝝ diuiaꝝ carnem aſſumere: nõ tñ decebat
vt pater aſſumeret vel ſpũſſanctus: ſed ſolus fi-
lius. vt de hoc rationes plures poſite ſunt ſup.
pte. j. ar. ij. ca. iij. Et ſi forte dicas. Ego nõ capio
quõ hoc fieri poſſit vt vna pſona incarnaret ſine
alia: cũ pſone diuine ſic ſunt indiuiſibiles ⁊ inſe-
pabiles: ita ⁊ inſepabilr opant. Ad qḋ rñdet
ſm doctores ſup. iij. ſniaꝝ: p̃cipue ſm Bonauē.
diſt. j. q. j. ar. ij. et ſm Franciſcũ maro. Richardũ
q̃ꝫ: ꝙ abſqꝫ dubio vna perſona incarnari põt ita
ꝙ alia nõ incarnet: vt docet Aug9. j. li. de trini. et
opis euidētia manifeſtat. q2 ſolus fili9 dei chri-
ſtus eſt incarnatus. Nam aſſumptio carnis ter-
minat ad pſonã ⁊ nõ ad diuinam eſſentiã. Et ſic
ſicut vna pſona eſt alia ab altera: ita vni cõuenit
aliq̃d qḋ nõ cõuenit alteri. ſ. ipa incarnatio. Hoc
aũt poſſe fieri oſtēdit tripliciter. Primo ſcpture
autoritate. q2 ſacra ſcptura in multis locis dicit

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

filiū mitti a patre. nunqꝫ aūt legit̄ ꝙ pater eſt miſſus. ſicut ḡ mitti poteſt cōuenire vni perſone ſine alia: ita ꝛ incarnari: cū incarnari non aliud ſit qꝫ in carnē mitti. ¶ Scd̄o oſtendit̄ ratione ſm̄ Bonauen. tali. quia incarnatio eſt vnio in pſona. ergo ſi alia eſt pſona patrꝭ: alia filij: alia ſpūſſancti: videt̄ ꝙ ſi vnio ſit in pſona vna: non ſit neceſſe fieri in alia. etſi vnio poteſt fieri: ſimiliter ꝛ incarnatio. Plures rōnes ꝺ hoc cauſa breuitatꝭ ptrāſeo ¶ Tertio oſtēdit̄ ſilitudine ꝛ exemplo. Et de hoc ſm̄ Auguſtinum vbi ſup̄ ponit̄ talis ſimilitudo Sicut ſi tres artifices fabricarēt vnā loricā de q̄ vnus ſolus corp̄ armaret̄. Item ſi tres puelle faciant vnam camiſiam ꝛ induāt tm̄ vnā carū ipſa camiſia. Ecce lorice vel veſtimenti opatio ꝛ indutio eſt a trib᷒: non tn̄ tres induunt̄ ſed vna ſola. ſic incarnationē chr̄i opate ſunt tres pſone. ꝛ tn̄ vna ſola dicit̄ incarnari. Itē aliud exēplū addit̄. Videm᷒ ꝙ in flore vel pomo ſimul ſunt hec tria odor: ſapor: color. et tn̄ vnuꝫ ſentiri pōt ſine alio. quia cum odorat̄ ſentit̄ tm̄ odor. vel cū a remotꝭ aſpicit̄: ſentit̄ color ſine ſapore ꝛ odore. Itē cum in corpore ſint tria: linea: ſupficies: ꝛ corpus: tm̄ ſupficies colorat̄. Itē in igne cum ſint tria. ſ. ſubſtantia ignis: ſplendor: ꝛ calor. ſi opponat̄ ſpeculum: ſolus reſplendor relucet in ſpeculo. Et plura alia exempla de hoc pn̄t pduci. Deus ḡ multo magis hoc potuit vt vna pſona incarnaretur ſine alia.

¶ Capitulum. III.

Tertia veritas ꝙ iſta chr̄i cōceptio magis attribuit̄ ſpūiſancto qꝫ patri ꝛ filio p appropriationē: licet vt dictum eſt tota trinitas fecerit eam. Et ideo cōgruenti᷒ dicit̄ ꝙ conceptus ſit chr̄s de ſpūſctō qꝫ de deo patre. Licꝫ eñ cōceptio chr̄i ſit op᷒ triū pſonaꝝ: et ideo appropari poteſt trib᷒ pſonis ſm̄ diuerſas cōſideratiōes Nam patri attribuit̄ autoritas hui᷒ incarnationis vel cōceptionis. qꝛ ipſe miſit ꝛ dedit filium q̄ autoritate patris carnē aſſumpſit. Filio qꝫ attribuit̄ ipſa carnis aſſumptio: et ſpūiſancto corpis chr̄i formatio. tn̄ ſcptura appropriat ſpirituiſctō hanc cōceptionē magis qꝫ alteri pſonaꝝ. Et hoc ſm̄ Tho. in. iij. ſcripto ſniaꝝ. diſt. iiij. ar. j. q. j. aliosqꝫ cōcorditer doctores: triplici rōne ¶ Primo rōne bonitatis ꝛ charitatis. ¶ Scd̄o rōne liberalitatis ¶ Tertio rōne ſctitatꝭ. ¶ Prio inquā rōne bonitatꝭ ꝛ charitatis. Nam vnaqueqꝫ opatio diuina magꝭ eſt appropriabilis alicui pſone ſm̄ ꝙ in ea magꝭ manifeſtat̄ attributū quod illi pſone appropat̄. ſed bonitas ꝛ charitas appropriat̄ ſpirituiſancto. ſpūſſanctus eñ eſt charitas ꝛ amor patris ꝛ filij: vt ait Aug᷒. li. vj. de trinitate. et allegat̄ a mḡro in. j. ſniaꝝ. diſt. x. Unde ꝛ Hiero. ſuper. xliiij. pſ. ait. Spūſſctūs nec pater eſt nec fili᷒ ſed dilectio quā habet pater in filium ꝛ fili᷒ in patrem. Hec li. ſniaꝝ. vbi ſ. Ex maximo aūt amore ꝛ bonitate dei puenit vt filius dei carnē ſibi aſſumeret in vtero virginis. Joh. iij. Sic deus dilexit mundū vt filium ſuum vnigenitum daret ꝛc. ergo magis ſpirituiſctō appropriat̄ iſta cōceptio.

¶ Secundo ratione liberalitatꝭ. Ut eñ oſtēdat̄ ꝙ nō ex aliq̄bus meritis: ſed ex ſola liberalitate ꝛ gratia filius dei carnem aſſumpſit: ideo ſpirituiſancto q̄ eſt ipſa gratia conceptio chr̄i attribuit̄: vt Aug᷒ dr̄ in Enchiridion. Hoc eſt qđ ait apl̄s Non ex opibus inquit iuſticie que fecimus nos ſed ſm̄ ſuam miſericordiaꝫ ſaluos nos fecit: ad Titum. iij. ¶ Tertio rōne ſanctitatis. Nam ſpirituſſanctus eſt ſpiritus ſanctificatiōis: vt dicitur Rhom. j. Et ideo ſicut alij p ſpiritumſanctū ſanctificant̄ ſpiritualiter vt ſint filij dei adoptiui: ita chriſtus per ſpiritumſanctum eſt in ſanctitate cōceptus vt eſſet filius dei naturalis. Et pꝓter h̄ angelus poſtqꝫ premiſerat: ſpūſſanctus ſupueniet in te: cōcluſit dicens. Ideoqꝫ ꝛ qđ naſcet̄ ex te ſanctum: vocabit̄ filius dei Lu. j. Ex oib᷒ itaqꝫ p̄miſſis colligere poſſumus et agnoſcere quanta charitate deum noſtrum ꝛ dominum Jeſum chr̄m diligere debeamus: vt ei pro tanta ſua circa nos charitate et liberalitate retribuere valeamus pro noſtro modulo vicem reamationis. Quis enim non ſtudeat reamare ſe amantem deum: et q̄deꝫ ſumme bonum ꝛ amabilem ſumma bn̄ficia largientē: ppetua charitate nos diligentē: et in eterna beatitudine ppetua felicitate pmiantē. O anima mea vtinam te excuteres de puluere: vtinam mente pia recogitares quantū te dilexit deus vt ſe dederit pro te.

¶ Articulus ſecūdus de pfectione diuine incarnationis ꝛ conceptionis chr̄i.

¶ Capitulum. I.

Secundū myſterium declarādū de iſta ſacratiſſima cōceptione domini noſtri dicitur perfectionis. vbi oſtenditur quanta perfectione ſit cōceptus domin᷒ Jeſus in vtero ſacratiſſime virginis Marie. Ubi nota ꝙ licet chriſt᷒ multiplici pfectione ſit conceptus: tamen vt eas compendioſius pſtringamus: triplicem in hac parte huius conceptionis excellentiam ꝛ pfectionem declaramus.

¶ Primo pfectionem ex pte matris.
Secundo perfectionem ex parte humanitatꝭ domini.
¶ Tertio pfectionem que ſe tenet ex parte diuinitatis chriſti.

Primo itaqꝫ in hac dominica conceptione contemplemur pfectionē et excellentiā que ſe tenet ex parte matris: qm̄ ipſa beata virgo triplicem pfectionem in hac cōceptione habuit. ¶ Primo pfectionē virginitatis ¶ Secundo pfectionem ſanctitatis. ¶ Tertio pfectionem maternitatꝭ. ¶ Primo inquā habuit pfectioneꝫ virginitatis. qꝛ ipſa

concepit filiū ſine corruptione virginitatis ⁊ ſine
omni cōcupiſcētia ac delectatiōe carnali: q̄n potiꝰ
in ſumma ſuauitate ſpūali. qꝛ eiꝰ mentē inhabita
bat deus: et ideo exultabat cor eius in deo ſalu/
tari ſuo. Unde Augꝰ li. de ꝟginitate dicit ꝙ bea/
tior fuit btā virgo concipiēdo chr̄m mēte q̄ȝ cor/
pore. Et infra cōcludit ꝙ ꝓpinq̄tas Marie ma/
terna nil ꝓfuiſſet niſi felicius deum corde q̄ȝ cor/
pore geſtaſſet. Hec ille. Iſtud aūt quō ſit intelli/
gendū Rn̄deť ſm doctores ꝙ nō aliter niſi cōſi/
dereńť in q̄ȝtum vnū nō excludit aliud: al's secꝰ.
qꝛ concipe chr̄m carne ⁊ eſſe dei matrē nō poteſt
eſſe ſine ſanctitate mētꝫ. Uñ iſta cōceptio in Ma
ria eſt optima que eſt carne ⁊ mente. Si eñ poſ
ſet q̄s cōcipe chr̄m carne ſine conceptione mentꝫ:
fide nil eſſet. Scd̄o habuit ꝑfectionē ſctitatis. q̄a
nulla fuit in hac cōceptione infectio. ſ. pcti origi/
nalis: q̄m de ſpūſancto beata virgo filiū cōcepit
ex puriſſimo ſuo ſanguine. ꝓpterea angelus dixit
Lu. j. Ideoq̄ȝ ⁊ qđ naſceť ex te ſanctum: vocabiť
filius dei. Sanctū q̄ppe ſm Diony. xl. ca. de diui/
nis noibꝫ: diciť illud quod eſt ab oi immūdicia
liberū ⁊ ꝑfectū ac mundū ⁊ imaculatū. ¶ Q aūt
concepit ex puriſſimo ſuo ſanguie oſtendiť tripli
citer. Primo ex ſententia doctorali. Scd̄o ex exē/
plo miraculi reuelati. Tertio exemplo ex ſimilitu
dine naturali. ¶ Primo oſtendiť ſentētia docto/
rali. Ita eñ cōiter doctores ſentiūt ſup. iij. ſniaꝝ
diſt. iij. ca. j. vbi magr̄ dicit. Chriſtus inq̄t copula
uit ex puriſſimis ⁊ ſanctiſſimis ipſius ꝟgis ſan/
guinibꝫ carnē animatā aīa rōnali nō ſeminans
ſed ꝑ ſpūmſanctū creans. Hec ibi. Et eſt ſentētia
Damaſceni. ¶ Sed q̄ri h̄ poteſt de h̄ ꝙ dr̄: ꝑ ſpi
ritumſanctum creās. Quomō iſte ſanguis diciť
creatus in beata virgine de quo. ſ. ſanguie factū
eſt corpꝰ chriſti: cum ille ſanguis nō eſt factus d̄
nihilo. nam creare eſt aliq̄d ex nihilo facere. ¶ Ad
hoc reſpondeť ſm Bonauen. ꝙ h̄ creare accipiť
ꝑ condere. qꝛ caro chr̄i ꝯdita eſt ex illo puriſſimo
ſanguine ſpūſſcti ꝟtute ⁊ ptāte. q̄. ſ. ſpūſſctūs cō/
didit ⁊ formauit ſua potentia corpꝰ chr̄i nō extra
ſed intra eius glorioſa viſcera mēſibꝫ nouē edu/
cādū. ¶ Sed adhuc q̄riť De q̄ ſanguie puro vir/
ginali ⁊ quō formatus eſt chriſtus? Reſpondet
Iohānes Nider allegans ſniam Alberti magni
ꝙ ex puriſſimis guttꝫ ſanguis cordis ꝟtute ſpi/
ritusſancti in eius vterꝰ ꝑ venas deductis: vt pie
crediť. Et quō hoc patet in exēplo imediate ſub/
ſequenti. ¶ Scd̄o ḡ hoc idem oſtēdiť exēplo mi/
raculi reuelati. Nā predictꝰ mgr̄ Iohānes in ſer/
mone ſuo de annūciatiōe refert magnū Albertū
ſcpſiſſe ꝙ nouit q̄ndam religioſum ſimplicē deū
valde timētē: qui cū aliq̄n apud ſe mirareť de cō/
ceptione filij dei in vtero virginali: in orationibꝫ
pluribꝫ rogauit btāȝ ꝟginē vt certificareť de illo.
In nocte igiť natalis chriſti ꝑ eundē prima cele/
brata miſſa: ꝓpe altare vidit lucem magnā et no/
biliſſimā dn̄am dicentē. Quare heſitas ait de cō/
ceptione filij mei. Nū regis ſcptum in euāgelio
ꝙ turbata fuit in ſermone angeli. Motu eñ na
turali in turbatione hoīs aſcendit ſanguis ad
cor eius in ſolaciū ipſius cordis ⁊ cōfortationeȝ
In ipſa ḡ turbatione ex puriſſimis guttꝫ ſangui
nis cordis mei opatione ſpūſſancti cōceptus eſt
in me filius dei. ¶ Tunc ille attonitus: breuiſſi/
mis verbis q̄ſiuit. Quare hoc? Cui illa benigne
reſpondit. Ex puriſſimis guttꝫ ſanguinis cordis
mei ideo cōceptꝰ eſt in meo vtero filius meꝰ vtq̄ȝ
vt magis diligerē ipm̄: et vt magꝫ mererer in paſ/
ſione illiꝰ. Hec (vt ferť) ſm Alb. ſup Miſſus. ſup
ꝟbo: dn̄s tecū. Et ꝑfecto qꝛ iſtud non repugnat
fidei vel ſcripture: ſed cōſonat etiam rationi fidei
et pietati: ideo teneri pōt. ¶ Tertio hoc idē oſten/
diť ſimilitudie naturali. Uidemꝰ eñ ꝙ flores gi
gnunť ſine corruptione ex ſubtiliſſimis humori
bus virgule: et fructus arborū ex purꝫ medullis
arboris. ſic chriſtus ex puro virginis ſanguine.
Unde chr̄s Eſa. xj. flori compať. Egredieť virga
id eſt btā ꝟgo de radice ieſſe: et flos de radice eiꝰ
aſcendet. i. chriſtus. ¶ Deniq̄ȝ Ariſto. v. li. de aīali
bus dicit: ꝙ in Arabia eſt q̄dā auis regia ⁊ ma/
gna noīe ozmomella: q̄ ſoluȝ in Arabia habitat:
hec auis guttaȝ emittit ſanguinis ſui que tandē in
aduentu ſolaris lumīs viuificať ⁊ ſimileȝ ſibi ꝓ/
creat auiculam. Si ḡ natura id valet facere vt ex
gutta ſanguis auis ꝓducať abſq̄ȝ maris concu/
bitu: ſola ꝟtute celeſtis vel ſolaris lumīs: multo
magis id deus potuit vt ex gutta ſanguis beate
virginis corpus chr̄i formareť ſpūſancto id faci/
ente. ¶ Tertio in hac conceptione beata ꝟgo ha/
buit ꝑfectionē maternitatis. qꝛ vera et ꝑfecta ma
ter chriſti extitit. Nam ex hoc aliq̄ mulier diciť ali
cuius mr̄ ꝙ eum concepit ⁊ genuit. ſed btā ꝟgo
chriſtum ꝯcepit ⁊ genuit. ḡ eius mater eſt. Unde
Matth. j. Cū eſſet deſponſata mater Ieſu Ma
ria Ioſeph. Ubi notandū ſm Tho. iij. parte ſū/
me. q. xxxj. arť. iij. et. j. pte. q. xxvij. ar. ij. ¶ Q ad hoc
vt aliq̄s ſit pater vel mater requirunť quattuor.
¶ Primo vite generatio. Ex hoc eñ eſt materni/
tatis vel paternitatis ratio: quia viuentem gene/
rauit. et ideo ſcamni mater non dicitur lignū: nec
ignis generās diciť mater ignis generati. ¶ Se/
cundo requiritur ſubſtantie collatio. et ideo ar/
tifex non eſt pater vel mater mēſe quam facit. q̄a
nil confert ei de ſua ſubſtantia. ¶ Tertio materie
preparate adminiſtratio. et ideo q̄uis homo ſit
de terre limo formatus: non tamen proprie dici/
tur terra mať hominis. ¶ Quarto nature aſſimi/
latio in ſpecie. Unde capillus vel ꝟmis qui ge/
neratur ex homine non dicitur filius hoīs. q̄a
non habet ſpecificam ſimilitudinem cum homi/
ne. Ex iſtis rationibus ꝓbať ꝙ beata virgo vere
ſit mater chriſti. Primo. quia viuuȝ genuit: imo
ipſam vitam chriſtum. ſicut ipſe ait Iohis. xiiij.
Ego ſum via veritas ⁊ vita. Secūdo qꝛ de ſub/
ſtantia ſua cōtulit in generatione chriſti ꝓprium

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſanguinē. Tertio qꝛ ꝑparatā materiā preſtitit.ſ.
puriſſimū ſanguinē qui chꝛo cōueniebat. Quar
to q̄a ſibi ſimilē in ſpecie ꝓduxit. vñ vera mr̄ chꝛi
fuit. Proinde ipſa figurata eſt ꝑ tabernaculum
dñi federis in q̄ habitauit deus. De q̄ habet̄ Exo.
xxv.et Heb.ix. ꝙ habuit duas ptes. Prima lon
gioꝛ ꝛ latioꝛ que ſignificat btē Marie corp⁹ ſan/
ctiſſimū. Nam illa pars tabnaculi vocabat̄ ſan/
cta: cuius.ſ.Marie ſctitati cōmiſſa eſt latitudo
et lōgitudo toti⁹ mundi.i.hoīm ꝛ angeloꝝ. Se/
cunda pars ꝓpter excellentiā vocabat̄ ſctāſctōꝝ:
q̄ ſignificat anie Marie ꝑcellentiā. De q̄ Alexan.
de Ales ſup illud Cant. Tota pulcra es:dt. Ne/
quaq̄ ꝑelegiſſet eam deus niſi eēt oīb̄ dignioꝛ:
deo dilectioꝛ:et vniuerſis excellētioꝛ.

Capitulum.ii.

Secundo cōtemplemur ꝑfectionē huma/
nitatis chꝛiſti in qua fuit triplex ꝑfectio
in conceptione.

Prima ꝑfectio ſubitanee oꝛganizatiōis.
Secūda ꝑfectio cōplete animatiōis.
Tertia ꝑfectio diuine felicitatiōis.

Prima inquā ꝑfectio ſubitanee oꝛganizationis
quia cōceptio chꝛiſti nō fuit ſicut noſtra. Noſtra
q̄ppe cōceptio eſt ſucceſſiua ꝛ in tpe ꝓpter virtutē
defectiuā nature agentis:ita ꝙ conceptio maris
nō ꝑficit̄ niſi vſq3 ad q̄dragesimū diē: vt dt pħs
ix.li.de anialib̄. Femie vo ꝯceptio vſq3 ad octu/
agesimū diē vel citra. Aug⁹ vo ſup Iohānē dic:
vt diſt.iij.ſcribit̄ tertij ſniaꝝ.ꝙ marꝭ cōceptio ꝑfi/
cit̄ q̄dragesimoſexto die. Sed chꝛi cōceptio fuit
ſubitanea ꝛ in inſtanti ſm Tho.ſup.iij.diſt.iij.ꝛ
Bonauē.di.ij.eiuſdē tertij. Richardūq3 ꝛ alios
cōcoꝛditer doctoꝛes. Ratio. qꝛ ꝯceptio chꝛi facta
eſt vtute mirabili ꝛ diuina mirabiliter operante.
ſed vtus mirabiliter oꝑans eſt infinita ꝛ oꝑans
infinite ac ꝑfectiſſime. Deut.xxij. Dei ꝑfecta ſunt
oꝑa. ḡ videt̄ ꝙ eius operatio fuerit inſtantanea.
Vñ hec q̄ttuoꝛ in ꝯceptione chꝛi fuerunt in eodē
inſtanti.ſ. Cōuerſio ſanguinis puriſſimi btē vir/
ginis in carnē ꝛ alias partes coꝛpoꝛis chꝛi.et foꝛ
matio mēbꝛoꝝ ei⁹ oꝛganicoꝝ. et aniatio coꝛpo/
ris oꝛganici.et aſſumptio coꝛꝑis aniati in vnita/
tē diuīe ꝑſone. Vñ Aug.ſicut in li.iij.ſniaꝝ ſcribi
tur:dicit. In vtero vgīs nō ṗus caro cōcepta eſt
et poſtea diuinitas venit in carnē:ſed mox vt dei
verbū in vteꝝ venit factū eſt caro:ſeruata ꝓpꝛieta
te nature:et ꝑfect⁹ hō in veritate carnis ꝛ anime.
Hec Aug⁹. Scda ꝑfectio coꝛꝑis ꝛ hūanitatꝭ
chꝛi in ei⁹ cōceptu dꝛ aiationis.qꝛ in eodē inſtāti
q̄ cōcepit btā virgo coꝛpus chꝛi:fuit ꝑfecte aiatū
aīa rōnali in eodē inſtanti creata. Unde Hiere.
xxxj. Nouū faciet dñs ſup terrā:femia circunda/
bit virū. Virū inq̄t.quia chꝛs in inſtanti cōcepti/
onis fuit tam q̄ ad lineamenta coꝛꝑis ꝛ oꝛgana
omnia: vt ṗdictū eſt:q̄3 quo ad oēs virtutes aīe
gratiam ꝛ ſapiam. Sciuit eñ oīa in inſtanti ſue
conceptionis. At circa hec ṗmiſſa Holkot ſuper

li Sapie.ꝛ Petr⁹ aure.in ſuo cōpēdio. et docto/
res ſup.iij.ſniaꝝ:dicunt ṗcipua puncta admira/
tione digna duo.et his ſuꝑaddit̄ tertiū punctū
ſm Fran maro.ſermone d natiuitate. Primū
pūctū ꝙ nunq̄3 fuit aliq̄s puer ita ꝑuus ſicut chꝛi/
ſtus.qm̄ vt ait mgr̄ in.iij.ſniaꝝ.diſ.iij. Mēbꝛo/
rū chꝛiſti diſtinctio in ipſo momento conceptio/
nis ꝑ oīa lineamenta ꝛ oꝛgana ꝑfecta fuit:ꝛ tam
parua erat ac tenuis ꝙ humano viſui vix poſſet
ſubijci.et dieb̄ illis.ſ.xlvj.ꝑfecte eſt aucta ꝛ nota
bilis facta paulatim creſcendo. Huius pater ra/
tio.quia alij pueri qñ aniant̄ ꝛ ꝑfecte oꝛganizan
tur ſm omnia membꝛa:ſunt.xlvj.vel ſm Pħm
xl.dieꝝ.et ideo tanto fuit min⁹ coꝛpus chꝛi aliq̄s
qñ eſt conceptum ꝛ ſtatim aniatum q̄ntum īfra
xlvj.dies augeri potuiſſet in vtero. Et ſi q̄ritur
Vnde eſt hoc ꝙ deus coꝛpus illud taparuū vo
luit paulatim ad ꝑfectam quantitatem deduci
mediante nature oꝑatione:et nō fecit ſubito ma/
gnū. Ad hoc dicēdū ſm Bonauē.ſup.iij.diſt.
iiij.q.vi.ar.j.ꝙ q̄uis deus facere potuiſſet alio
modo:hoc tñ modo fecit congrue:triplici ratiōe.
Primo vt confirmaret fidei veritatē:dum per
hoc oſtendit ꝙ veram ꝛ nō phantaſticā carnem
aſſumpſit. Et hoc fuit optimū.qꝛ ſine fidei veri/
tate nullus eſt fruct⁹ incarnatiōis. Scdo vt cō
mendaret humilitatē:dum dei filius rex regū fa/
ctus eſt paruulus.et qui pꝛius nullo indigebat:
lacte materno alebat̄ ſicut alij paruuli:ꝛ pannis
inuoluebat̄ ꝛc. Et hoc valde optimū.qꝛ ꝓpt̄ hoc
potiſſime de celo dei filius deſcendit vt ſuꝑbiā
extirparet. Tertio vt conſeruaret vniuerſalem
legem ꝛ oꝛdinem.quia deus vnicuiq3 nature cō
ceſſit ꝓpꝛiam oꝑationē.nec vtit̄ miraculis vbi na
tura per ſe ſufficienter poteſt oꝑari. Et qꝛ natura
in chꝛiſto ſufficienter poterat illud coꝛpus ad ꝑ/
fectā quantitatē deducere:ita ꝙ ꝑ hoc nullo mō
eius dignitati derogabatur:idcirco voluit de⁹ vt
naturā iuxta vtutem ſibi cōpetentē oꝑari ſineret.
et hoc q̄dē cōueniebat.qꝛ naturā nolebat ꝑime/
re ſed reparare. Secundū punctum circa hoc
valde notabile eſt ꝙ in tam paruo coꝛpe recepta
fuit anima:et tam coꝛpus illud q̄3 aīa diuinita/
tis vnionē ꝑfectam habebant in ipſo inſtanti cō
ceptionis. Unde Aug⁹.li.de fide ad Petꝝ dicit.
Firmiſſime tene ꝛ nullaten⁹ dubites nō carnem
chꝛiſti vel animā ſine diuinitate in vtero vgīnis
fuiſſe ṗus q̄3 ſuſciperet̄ a verbo. Tertiū punctū
ꝙ chꝛiſtus plus habitauit ī vtero vgīnis q̄3 alij
paruuli tanq̄3 in thalamo ſūme dilectio:eo ꝙ cete
ri fet⁹ añ animationē ꝑ.xl.dies ad min⁹ foꝛmant̄
Chꝛiſtus aūt dante beata virgine aſſenſum fuit
ſtatim ꝑfecte foꝛmat⁹.et ſic illis.xl.dieb̄ plus ha
bitauit. Tertia ꝑfectio ex pte humanitatꝭ chꝛi
ſti fuit ꝑfectio felicitationis.qꝛ in inſtanti ſue cō/
ceptionis aīa eius fuit in ꝑfecta fruitiōe diuini
tatis ꝛ ſciuit omnia:etiam ſm ꝙ hō:et fuit plen⁹
oī grā ꝛ virtute.vñ nō ſolū fuit viatoꝛ:ſed etiā cō

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ꝓ̄henſoꝛ: vt dicit Aug⁹. Et ratio ſm Tho.iij.
pte.q.xxxiiij.ar.iiij. qꝛ chꝛiſtus in inſtanti ſue cō-
ceptionis fuit ſimul deus ⁊ hō. Jdeo in ſua hu-
manitate habuit aliqd̄ p̄ ceteris creaturꝫ.ſ.vt ſta-
tim a p̄ncipio eſſet btūs ⁊ felix cōpꝛehēſoꝛ. Unde
Pſ. Btūs quē elegiſti ⁊ aſſumpſiſti ⁊c̄. Qḋ ſm
glo.refert ad hūanitatē chꝛi que aſſumpta eſt a
v̄bo dei in vnitatē ſuppoſiti. Sed in p̄mo inſtāti
ſue conceptionis fuit aſſumpta natura hūana a
verbo dei: vt patebit.ergo ꝓtunc fuit beatus ſm
q ⁊ cōpꝛehēſoꝛ. Et ſic patet triplex ꝑfectio huma
nitatis chꝛiſti.

¶ Capitulum. III.

Tertio quoqꝫ in hac ſacroſancta cōceptōe
chꝛiſti fuit ſumma ꝑfectio ex pte diuini-
tatis ipſius chꝛiſti. quia chꝛ̄s exiſtens in
virginis vtero fuit ita ꝑfectus deus ſicut fuit ab
eterno ⁊ erit in eternū: ita glorioſus: ita oīm do-
minus: oīa potens: oīa ſciēs: ſup oīa bon⁹ ⁊ ꝑfe
ctiſſim⁹. Uñ circa hoc ꝓ intellectu Nota tres ve-
ritates catholicas breuiter declarādas: ne ꝓlixi-
tas tediū generet. ¶ Pꝛima veritas eſt. ꝙ nulla
mutatio facta eſt in deo ex eo ꝙ in vterū v̄ginis
veniēs incarnat⁹ extitit. Uñ Petr⁹ aureoli in ſuo
compendio.li.iiij.ca.vj. Cum fili⁹ dei in mundū
mittit̄: nō fit in deo aliq̄ mutatio: ſed nature hu-
mane aſſumptio. qꝛ ipſi⁹ mitti nō eſt ibi eſſe vbi
ante non fuit: ſed aliter ibi eſſe q̄ꝫ prius fuerit. Et
hec alteritas nō eſt ex pte eius qui eſt: cum ſit im
mutabilis.ſed ex parte ei⁹ in quo eſt: qꝛ vnit̄ no-
ſtre carni. Uñ nō fit mutatio ex pte dei: ſed ex pte
noſtri. Scriptum eſt eñ Malach.iij. Ego de⁹
et nō mutoꝛ. Nec in hoc aduentu eſt loci muta-
tio.quia vbicūqꝫ prius fuit chꝛiſti diuinitas: ibi
et eſt nūc: ⁊ in incarnatiōe fuit.nam ⁊ poſt incar-
nationē in patre eſt ſicut ⁊ ſꝑ fuit. Uñ iſta incar-
natio in nullo derogat diuīe ꝑfectiōi. ¶ Secun-
da veritas. Jn nullo diminuta eſt diuia nobili-
tas et ꝑfectio ex eo ꝙ humanā naturā aſſumpſit
Uñ dicit Leo papa ī ſermone de circūciſiōe. Jn
vtraqꝫ natura idē eſt dei filius noſtra ſuſcipiens
et ꝓꝑia nō amittēs. Deitas eñ q̄ illi cū patre cō-
munis eſt: nullū detrimētū oīpotentie ſubijt: nec
dei formā forma ſerui violauit. qꝛ ſūma ⁊ ſempi
terna deitas noſtrā quidē naturā aſſumēs: nos
in ſuam gl̄iam tranſtulit. ſed quod erat eſſe non
deſijt. Hec ille. Exemplū accipe. Si rex magnus
cōtrahat cū aliq̄ ꝑſona ſeruili: nō ex hoc minuit̄
regꝫ dignitas ⁊ nobilitas. ſed ꝑſona illa ſeruilis
in copulatione regis nobilitat̄. ſicut patet de He
ſter ⁊ Aſſuero. Jta ⁊ in ꝓpoſito dei nobilitas nō
eſt diminuta in incarnatiōe.ſed humana natura
que añ erat abiecta ex pctō: ſumme eſt nobilitata
¶ Tertia veritas ꝙ de⁹ non eſt diuiſus in incar
natione.ſed totus ⁊ ꝑfectus in v̄ginem deſcēdit.
Uñ Orige.ſup Matth. dicit. Non dimidi⁹ de-
us apud patrē et dimidi⁹ in v̄gine. ſed vtrobiqꝫ
totus ⁊ ꝑfectus. Et ideo in bñdicta v̄gīe.xij.ma

gnalia ſunt ſubſecuta tanq̄ꝫ.xij.p̄uilegia ⁊ excel-
lentie: q̄bꝫ ipſa tanq̄ꝫ corona.xij.ſtellaꝝ in hac fi-
lij dei inhabitatiōe gloꝛiat̄. ¶ Pꝛimū eſt ꝙ tota
ſanctiſſima trinitas ipſam inhabitauit: pater vicꝫ
filius ⁊ ſpūſſanct⁹. vt iam dictuꝫ eſt. et miro mō
in ipſa oꝑata eſt: cū pater ſibi potentiaꝫ cōcipiēdi
tribuit.filius carnē de ea aſſumpſit.ſpūſſanctus
eam ſanctificauit et carnē chꝛiſti ꝑfecit. ¶ Secun
dū eſt ꝙ ipſa ita ꝑfectū filiū ſicut de⁹ pater habu
it. qꝛ idem fuit filius q̄ fuit eternaliter de patre ſi-
ne matre: ⁊ tpaliter de matre ſine p̄re. vt dicit Ori
genes et etiā Greg. ¶ Tertiū eſt ꝙ fili⁹ dei in vte
ro btē v̄ginis exiſtens: ita generabat̄ a deo patre
ſm diuinitatē ſicut ab eterno erat ab eodeꝫ geni-
tus. Sicut eñ ſol vbicūqꝫ ſit nō deſiſtit ſuū lu-
men gignere: et ignis ſuū ſplēdoꝛē: Jta ⁊ de⁹ pa-
ter ſuū filiū etiaꝫ ꝓtunc cum eſſet in vtero mater-
no. Uñ nō eſt iſta generatio carnalis ſed diuia-
lis.ſicut lumē de lumīe ⁊ deus verus de deo ve-
ro gignit̄: vt dicit̄ in ſymbolo ¶ Quartū eſt. ꝙ fi
lius dei exiſtens in vtero virginis ꝓducebat ſpi-
ritūſanctū.quia nunq̄ꝫ filius deſtitit ſpūmſan-
ctum ſpirare.ſicut nec pater deſtitit vnq̄ꝫ filiū ge-
nerare. Cui⁹ exemplū ſm Auguſtinū accipe de
igne q̄ ſꝑ q̄ꝫdiu eſt nō deſiſtit diffundere ſplēdo-
rem ⁊ ꝑ ipm ſuū caloꝛē. ¶ Quintū eſt. ꝙ chꝛiſt⁹
habitans in ſuo vtero gloꝛificabat oēs angelos
ſicut et deus pater. quia diuinitatꝫ eſſentiā ⁊ tri-
nitatꝫ gl̄iam angeli intuēdo gloꝛificabant̄ ⁊ gau
debant: ſicut in patre ⁊ ſpūſancto: ita et in filio.
¶ Sextū eſt. ꝙ filius dei exiſtēs in ſuo vtero cō-
ſeruabat totū vniuerſum ſicut et pater ⁊ ſpūſſan
ctus: cum habeat eandē vim ꝯſeruatiuā. Si eñ
tunc ceſſaſſet virtus filij virginis: ceſſaſſet etiam
virtus patris ⁊ ſpūſſancti. Et ſic mundus totus
annihilatus fuiſſet: vt dicit Grego.xxvij.moral̄.
Oia inquit ſtatim in nihilū redigerent̄: niſi ma-
nu omnipotentꝫ cōſeruarent̄. ¶ Septimū eſt ꝙ
filius beate virginis exiſtēs in vtero ſciebat ⁊ cō-
pꝛehendebat omnia que ſunt: fuerūt: et erunt in
hoc mūdo: p̄ſentia: p̄terita: ⁊ futura. Jbi aīa chꝛi
ſti p̄uidebat q̄t ⁊ q̄ ſunt hoīes in eū credituri vel
nō credituri: q̄t fructū ſue incarnatōis accepturi:
quot ſaluandi: quot damnandi. Jbi p̄cognoſce
bat q̄t paſſiones ⁊ q̄ꝫ acerbā mortem deberet illa
caro cōcepta ſuſtinere ꝓ redemptiōe generꝫ hūa-
ni: q̄t vulnera ſuſcipe: quot guttas ſanguis effū
dere: q̄t laboꝛes ⁊ fatigia ſufferre ⁊c̄. Jtē cogno-
ſcebat omniū infimoꝛū ⁊ ſuꝑioꝝ coꝛpoꝝ virtu-
tes ⁊ numerū: oīmqꝫ ſpirituū diſpoſitiōes ⁊ oꝛ-
dines. Et qḋ maius eſt oībꝫ: Deū in ſua eſſentia
vidēs ꝑfruebat̄ btitudine. ¶ Octauū eſt ꝙ chꝛi-
ſtus in ſuo vtero habitās: ſua potentia ⁊ ſapien
tia diſponebat totū mundū: ⁊ oīa que in mūdo
volebat faciebat: ⁊ iudicio decernebat q̄s diues
vel pauꝑ fieri debet in mūdo: quis ſeruus ⁊ q̄s
dñs: quis rex et princeps: quis moꝛeret̄ ⁊ q̄s vi-
ueret. Et ſic tanq̄ꝫ ſumm⁹ deus oīm gubernatoꝛ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

¶ Nonū ꝙ in eius vtero habitauit deus eq̄ magnus ⁊ eq̄ maieſtate ſicut in celo ⁊ latiſſimo mūdo. Mirū hoc eſt ꝙ quē celi capē nō poterāt: vterus vnius puelle cōtinuit: vt etiam canit eccl'ia.

¶ Decimū ꝙ in ipſa btā ꝟgine ſūmus ſplendoꝛ diuine pñtie nō ſolū in aīa: verūetiā in coꝛpe mira radioſitate relucebat: ita ꝙ vt dicit Bern̄. ꝓpter ipſam radioſitatē a facie eius ꝓcedētē Joſeph eius ſponſus vix reſpicere audebat in faciē eius. Vn̄ Glo. ſuper illud Matth. j. Accepit Joſeph coniugē ſuā ⁊ nō cognoſcebat eā donec peperit filiū: dicit. Joſeph inq̄t Mariā facie ad faciem videre nō poterat: quā ſpūſſctūs a ɔceptiōe plenius impleuerat. et ideo nō agnoſcebat facie3 eius quam deſpōſauerat: donec illi⁹ virtus euacuaret᷑ Hec glo. ¶ Undecimū ꝙ ī ipſa ⁊ ꝑ ipſam btām ꝟginē humana natura ſūme exaltabat᷑. q̄a in aſſumptiōe ꝟbi tantū fuit hūana natura ſublimata vt eſſet equalis deo. licet nō ſit eq̄lis hūanitas diuinitati. q2 fili⁹ dei chr̄s equalis eſt deo patri ſcḋm diuinitatē: vt dicit Athanaſi⁹ in ſymbolo. Jmo qḋ maius eſt: vnus homo chriſt⁹ eſt ita ꝑfectus deus ſicut tota trinitas: vt dicit Aug⁹. j. li. de trini. Quod eſt valde ſtupēdū plus q̄3 ſi diceret᷑ ꝙ vnus lapis eſt equalis ſoli vl' celo. Hāc equalitatē ſaluatoꝛ declarat Joh. x. dicens. Ego et pater vnum ſmus. Jtem intantū humana natura exaltabat᷑ et dignificabat᷑ in beata ꝟgine ꝙ eſſet ſuꝑ oēs creaturas: et adoraret᷑ adoratiōe latrie ab omnib⁹ angelis. q2 caro chr̄i ⁊ aīa ꝓpter vniōnē ad diuinitatē adorāda eſt adoratione latrie ſicut deus: vt volūt doctores cōit᷑ ſuꝑ. iij. lib. ſniaꝝ. diſt. ix. Jtem gen⁹ hūanu3 adeo exaltabat᷑ et dignificabat᷑ in btā ꝟgine: vt oēs homiēs fratres dei ſint appellati. Heb. ij. Nō cōfundit᷑ eos vocare fratres. Et hoc maxim⁹ honoꝛ eſt homini: in q̄ excellit angelos. q2 angeli tm̄ ſerui dei nominant᷑ et nō frēs. Heb. ij. Nuſq̄3 angelos appꝛhēdit ſed ſemen Abꝛae. Et ideo poſt incarnatione3 angelus nō ꝑmiſit ſe adorari ab homie Apoca. xxij. vbi legit᷑ ꝙ cū Johēs voluiſſet adorare angelum: ꝓhibuit angelus ne faceret: videns hūanam naturā in chr̄o ſuꝑ angelicā exaltatā. Jn veteri aūt teſtamento ꝑmiſit ſe adorari ab Abꝛaa3 Gen̄. xviij. ⁊ a multis alijs. ¶ Duodecimū ꝙ beata virgo tanta dignitate ſublimabat᷑ ꝙ dn̄ium haberet ſuꝑ omnes angelos ⁊ ſuꝑ oēs homies et ſuꝑ omnē creaturā mūdi: et eſſ3 regina oīm celeſtium ⁊ terreſtriū. Et qḋ eſt maximū: dn̄iu3 haberet etiam ſuꝑ deū q̄dāmō ⁊ imꝑium tanq̄3 mr̄ ſuꝑ filium. Hoc q̄ppe magnū eſt. Sicut em̄ maximū q̄d putaret᷑ ꝙ vnus infirm⁹ hō poſſet totā terrā et totu3 celum voluere: ita hoc maius eſt ꝙ vna puella ſic habeat dominiū ſuꝑ celum ⁊ terram ⁊ ſuꝑ deu3: vt poſſit q̄cq̄d velit. Bern̄. O felix Maria data eſt tibi oīs ptās in celo ⁊ in terra: vt q̄cquid volueris valeas efficere. Euigila ergo o aīa fidelis: leua oculos mentis tue ⁊ vide ac conſidera diligenter q̄ntū debeas beatam virginem venerari: quanta deuotiōe ſibi ſeruire: quāta reuerētia eam extollere: et omni laude digniſſima3 extimare. Vide q̄ntu3 debeas eā amare q̄ deū tuum: redemptoꝛē tuū: gaudiū tuum: gloꝛificatoꝛem ⁊ ſaluatoꝛē tuū dulcem Jeſum tanta dignitate concepit ⁊ in vtero poꝛtare meruit: tantū tibi fructū: vtilitatē ⁊ dignitatem attulit. O qd putas: nōne diligeres eu3 ⁊ ſeruires ei qui tibi vnā dignitatem regiam pſtaret ⁊ ad eam ſublimaret in hoc mūdo? Multo mai⁹ eſt regnū multo ꝓcioſius ⁊ durabilius: quia regnū eternū ⁊ celeſte. Multo maioꝛ dignitas incōꝑabilr quā habes per beatam virgine3. O itaq3 feliciſſima Maria O bn̄dicta dn̄a: tibi in ꝑſona oīm noſtꝝ laudes dico ⁊ gratias ago pro tanto bn̄ficio. Te quide3 benedico ⁊ gloꝛifico in eternu3. Benedicta tu in filio. Bn̄dicta tu in coꝛpe. Benedicta tu in aīa. Bn̄dicta ſis in celo ⁊ in terra: que bn̄dictionem in omnib⁹ ꝑpiſti. Amen.

¶ Articulus tertius de mirabili cōditione incarnationis diuine ⁊ conceptionis chriſti.

Tertium myſterium ꝑncipale in hac ꝑte declarandum dicit᷑ myſteriū admirationis. Fuerūt quippe in hoc cōceptu dn̄ico mirāda plurima q̄ humanū excedunt intellectum: et humane mentis indaginē rapē habent in exceſſum ſtupoꝛis. Et ꝑcipue Notantur duodecim miranda in hac conceptiōe ſacratiſſima: quib⁹ beata ꝟgo Maria tanq̄3 duodecim ſtellarum coꝛona gloꝛiatur in ſua conceptiōe mirabiliter celebrata. De quibus quidem ſatis valde breuiter ꝓcedere intendo: ne tedium lectoꝛi vel audienti ꝓlixitas faciat. Et vt melius capiat᷑ in tres q̄ternarios diuiduntur. Primus ſe tenet ex ꝑte diuinitatis. Secundus ex parte incarnatiōis vel vnionis. Terti⁹ ex parte maternalis conceptionis. Nam Primo ex parte dei fuit in hoc cōceptu quadruplex ſtupoꝛ et admiratio.

¶ Primus ſtupoꝛ miſerationis.
Secundus ſtupoꝛ humiliationis.
¶ Tertius ſtupoꝛ ꝑſonationis.
Quartus ſtupoꝛ indiuiſibilis vnionis.

Jtem ex parte incarnationis vel copulatiōis fuit ſimil'r q̄druplex ſtupoꝛ. vt ſequit᷑

¶ Primus ſtupoꝛ imꝑmixtionis.
Secundus ſtupoꝛ cōicationis.
¶ Tertius ſtupoꝛ totalis aſſumptionis.
Quartus ſtupoꝛ partialis btificatōis.

Tertio quoq3 ex ꝑte maternalis cōceptionis fuit q̄druplex ſtupoꝛ. vi3

¶ Primus ꝟginalis fecundationis.
Secūdus coꝛꝑalis ꝑfectionis
¶ Tertius ſtupoꝛ ſpūalis repletionis.
Quart⁹ ſtupoꝛ incompaſſibilis cōiunctiōis.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Capitulum. I.

Primus ſtupoꝛ miſerationis. Mirabile q̄dē ⁊ ſtupendū eſt ꝙ deꝰ qui ꝑ q̄nq3 milia annoꝝ cōtinuerat in ira ſua miſcōias ſuas: nō flexꝰ lachꝛymis: nō ꝑcibꝫ īclinatꝰ: nō miſerijs cōmotꝰ ſctōꝝ patrū aut hūani generis. In hac tn̄ incarnatione miſertꝰ eſt homi. et ait illud Exo. iij. Deſcendi vt liberarē ꝑpl'm meū. Quantū aūt ſic inclinatꝰ deus ad miſcōiam ꝑ hāc incarnationē: oſtēdit̄ tripl'r. Primo exꝑimētali cognitōe Scōo ſcꝑture atteſtatiōe. Tertio exemplari oſtēſione. Prio exꝑimentali cognitione. Exꝑtum eīn̄ eſt teſtāte ſacra ſcꝑtura ꝙ deꝰ fuerit circa homines mitigatꝰ: q̄m antea ī veteri teſtamēto multū ſeuere puniebat pctā hoīm. Nā ꝓ vno peccato: Adā ⁊ totā eius poſteritatē morte dānauit ⁊ plus q̄3 q̄nq3 milibꝫ annoꝝ oēs in īfernū detruſit q̄cq̄t morerent̄ ex filijs Ade. Itē ꝓ vicio gule et eſu carniū ꝑcuſſa eſt a deo magna ſtrages populi Num. xj. Et ꝓ pctō Achoꝛ. xxxvj. hoīes perierunt Joſue. vij. Et ꝓ ſodomitico vicio q̄nq3 ciuitates ⁊ villas caꝝ ſubuertit. ⁊ totū mundū deus diluuio ꝑemit. Nunc vō q̄ntū ſuꝑabūdant peccata hoīm. q̄t adulteria. q̄t ſodomie. q̄t iniq̄tates et vicia vſq3 ad ſummū excreuerūt in mūdo: ⁊ tn̄ miſericoꝛs deꝰ expectat lōganimiter vt cōuertantur hoīes. Scōo ſcripture atteſtatiōe. Titū. iij. Apparuit benignitas ⁊ hūanitas ſaluatoris nr̄i dei nō ex opibꝫ iuſticie q̄ fecimꝰ nos: ſed ſc̄m ſuā miſcōiam ſaluos nos fecit. Tertio hoc oſtendit̄ exēplari declaratiōe. Accipe o hō hoc tibi exēplū. Si vnꝰ rex potētiſſimꝰ vnicā filiā ſuā pulcerrimā tibi cuſtodiendā cōmēdaret: tu vō eā fornicationi traderes inimicꝭ regis: et inſuꝑ eā occideres: nōne magnū q̄d ꝯ regē offenderes? Porro ꝓ tāto ſcelere rex te incarceret et quotidie affligat et tandē moꝛti crudeliſſime ſeruet te tradendum. Pēſa iam qō ſequit̄. Nonne maxia clementia ⁊ miſcōia regis eſſet: ſi tibi q̄ es inimicꝰ eius: in tanta afflictione poſito ⁊ moꝛti deputato: cōpateret̄ adeo: ꝙ vnicū ſuū filiū de ſuo ſolio regio faceret ꝓ te deſcēdere in carcerē: ⁊ tuū habitū: vincula et flagella tua ipē ꝓ te ſuſciꝑet ad regis volūtatem pro te q̄3 tuā penā quā demererēꝭ lueret: et ꝓ te turpiſſima moꝛte filiū occidendū traderet vt te liberaret ⁊ inſuꝑ te in ſuū regnū exaltaret ⁊ in filium adoptatū regnatuꝝ ſecū ꝑficeret. Vere maximū h̄ tibi opꝰ miſcōie ⁊ bn̄ficētie eſſet ⁊ indicibile Sic fecit tibi deus: tibi filiā ſuam tradidit cuſtodiendā. i. aīam rōnalē ad imaginē ſuā vtutibus oꝛnatā. tu vō demonibꝫ: dei inimicꝭ eā ꝓſtituiſti ꝑ varia vicia. ꝓpter qō miſeriā huiꝰ vite ⁊ tandē eternū cruciatū demeruiſti. Sed ecce q̄nta erga te o hō dei miſcōia. Ecce quāta pietas. ecce q̄nta charitatꝭ dulcedo. compatiendo tibi: vnicū filiū chr̄m ꝓ te tradidit vt ꝓ te affligat̄: ꝓ te moꝛtē patiat̄ vt te liberet. et cū eſſes inimicꝰ dī: filiꝰ efficereris: eternaliter in ſuo regno celeſti regnaturꝰ. O igit̄ magna dei miſeratio et humanū excedēs intellectū. Vn̄ Greg. in ꝑfatione paſcali. O diuine pietatꝭ ſumma dignatio: vt ſeruū redimeres tradidiſti filiū. Patet ḡ q̄3 mira ſit dei miſeratio.

Capitulum. II.

Secūdus ſtupoꝛ eſt hūiliatiōis in hac incarnatōe. Stupendū q̄dē et mirabile eſt de tāta dei hūiliatiōe vt fieret hō deꝰ. Cū eīn̄ nil vilꝰ ſit carne hūana ⁊ tn̄ eā aſſumere ⁊ ſibi vnire dignatus eſt. Nōne mirandū eſt ꝙ dn̄s oīm factꝰ ſit tā hūilis vt eſſet ſeruꝰ oīm? Nōne mirandū eſt ꝙ oīpotēs deꝰ factꝰ eſt q̄ſi infirmꝰ: immoꝛtalis ⁊ ipaſſibilis ſe hūiliauit ad paſſionē et moꝛtē: vilē carnē induit ⁊ ꝓ nobis q̄ſi abiectꝰ vermis eſt factꝰ: ipſo teſte ꝑ Ps. Ego aūt ſū vmis ⁊ nō hō: oꝑꝑrobriū hoīm ⁊ abiectio plebis. Hoc eſt qō dicit apl'us Phil'. ij. Exinaniuit ſemetip̄m formā ſerui accipiēs.

Capitulum. III.

Tertius ſtupoꝛ ꝑſonatiōis. i. duarū naturaꝝ ⁊ ſubſtātiaꝝ vna ꝑſonatio. In chr̄o eīn̄ etſi ſunt due nature. ſ. diuina ⁊ hūana nō tn̄ eſt niſi vnū ſuppoſitū ⁊ vna ꝑſona. Natura q̄ppe humana nō prius fuit cōdita q̄3 aſſumpta in chr̄o: vt ꝑdictū eſt. ij. arti. q̄re nunq̄3 fuit ꝑſona antea: vt docet mgr̄ in. iij. diſt. v. Et ſic ꝙ natura hūana diuino ſubſiſtat ſuppoſito: eſt valde ſtupēdū. De hoc Athanaſiꝰ ī ſymbolo. Licet chr̄iſtus ſit deꝰ ⁊ hō: nō duo tn̄ ſed vnꝰ eſt chr̄s. Vnꝰ aūt non vnitate ſubē: ſed vnitate ꝑſone. Nā ſicut aīa rōnalis ⁊ caro vnꝰ eſt hō: ita deus ⁊ hō vnꝰ ē chr̄s. Et hoc eſt mirandum.

Capitulum. IIII.

Quartꝰ ſtupoꝛ īdiuiſibilis vnionis. Sic eīn̄ vniuit ſibi deꝰ naturā hūanā vt nunq̄3 ab ea ſeparet̄. Vn̄ Damaſce. dt. Quod ſemel aſſumpſit nunq̄3 dimiſit. Nam licꝫ paſſionis tꝑe aīa a coꝛꝑe ſit ſeꝑata: neutrū tn̄ a diuinitate. Et hec vnio ſtabit ſempiternaliter vt nunq̄3 deſinat deꝰ eſſe verus homo. Ex quo ſequit̄ ſtupendū illud. ꝙ in nulla natura indiſſolubilioꝛ ⁊ maioꝛ repit̄ cōiunctio q̄3 hec vnio bn̄dicta pēſata cum cōicatiōe idiomatꝭ q̄ eſt in hac ſacra vnione. O igit̄ q̄3 magna dei charitas erga noſtram naturam.

Capitulum. V.

Quintus in hac incarnatiōe eſt ſtupoꝛ imꝑmixtionis. ſ. naturaꝝ. q2 vt dicit Leo papa in ſermone de natiuitate. Salua igit̄ ꝓprietate vtriuſq3 ſubſtātie in vnitatē ꝑſone ſuſcipit̄ a maieſtate hūilitas: a vtute infirmitas: ab eternitate moꝛtalitas. et ita: vt nec ſuꝑioꝛē minueret incarnatio: nec inferioꝛē cōſumeret gloꝛificatio. Et h̄ certe ſtupendū ⁊ mirandū eſt. q2 gutta aq̄ infuſa mari: nomē amittit ⁊ naturā. et tn̄ natura hūana mari infinito. i. deo cōiuncta: nomē detinet ⁊ naturā: vt ſine naturaꝝ iſtaꝝ. ſ. diuīe et humane cōmixtione ⁊ cōfuſione vtraq3 ꝑmaneat in vna ꝑſona q̄ eſt chr̄s deus ⁊ hō.

Capitulum. VI.

Sextus ſtupoꝛ cõicationis.ſ.idiomatum. Origenes li.iiij.ſup epl'am ad Rho. dicit Propter indiſſolubilẽ vnitatẽ v̓bi ꝛ carnis: oĩa q̃ carnis ſunt attribuunt̃ verbo: et oĩa q̃ verbi ſunt p̄dicant̃ de carne. Et Aug⁹.j.de trinita.xiij.dicit. Talis eſt illa aſſumptio hũanitatis a diuinitate in chꝛiſto vt deũ hoiem faceret ꝛ hominẽ deũ. Et q̃ patet q̄ tali vniõe facta eſt cõicatio idiomatũ: vt q̃ dicunt̃ de deo: dicant̃ de hoie et e conuerſo: ſaltẽ ↄcretiue. Facta em̄ eſt cõicatio Primo q̃ ad ꝑfectões eſſentiales. vt hõ eſt ſpũs infinit⁹: et deus eſt coꝛp⁹. Scđo q̃ ad ꝓprietates accidentales. vt de⁹ eſt alb⁹: ꝛ hõ etern⁹. Tertio q̃ ad actiões. q꞉ actiões naturaꝝ cõicant̃ ad inuicẽ vt hõ creat: et de⁹ comedit. Quarto q̃ ad paſſiones. q꞉ ex q̃ in actõib⁹ eſt cõicatio: erit ꝛ in paſſionib⁹. Et ſic vere d꞉: de⁹ paſſus: de⁹ moꝛtuus. licet nõ deitas moꝛtua. et d꞉ hõ eternaliter generatus Valde mirãda ſunt iſta ꝛ ſtupẽda ac veneratiõe et dilectione digniſſima.

Capitulum. VII.

Septimus ſtupoꝛ totalis aſſumptiõis. q꞉ in atomo.i.in ĩdiuiſibili facta eſt tot⁹ hominis aſſumptio. vt d꞉ Damaſ. q꞉ nõ prius coꝛp⁹ q̃ aiam vel ecõtra: ſed ſimul coꝛp⁹ ꝛ animã aſſumpſit de⁹. Ad qđ ſtupendũ eſt ſecutum illud q̄ coꝛp⁹ chꝛiſti in inſtanti eſt ꝑfecte oꝛganizatũ: animaq꞉ in eodẽ inſtanti de nihilo creata ꝛ in eodẽ inſtãti coꝛpi ĩfuſa: atq꞉ in eodẽ inſtãti diuinitati vnita ſunt: ſm qđ ſupra patuit ꝑ magiſtrũ in.iij.diſt.ij.

Capitulum. VIII.

Octauus ſtupoꝛ partialis btificatiõis. q꞉ aĩa chꝛi q̃ ad ꝑtẽ ſupioꝛẽ fuit btificata et in ꝑte inferioꝛi fuit doloꝛis perceptiua Habuit q꞉ ſapiam infuſam oim: ꝛ diuitiaꝝ plenam cõicationẽ ſm oẽm ꝑfectiõeꝫ. Vñ Col'.j. In chꝛo habitat ois plenitudo diuitatis. Et iſta tria fuerũt valde mirãda. vicꝫ q̄ chꝛs in inſtãti conceptionis oĩa ſciuit.iij.ſniaꝝ.diſt.xiij. nec poſtea ꝓfecit q̃ ad habitũ ſcie: ſed tm̄ q̃ ad expimentum. Item q̄ fuit btũs in poꝛtione ſupioꝛi ꝛ diuinaꝫ eſſentiã intime videndo perfruebat̃. Et cũ hoc q̄ in inferioꝛi ꝑte rõnis nõ fuit btũs ſed doloꝛẽ ſentiebat: vt d꞉ mgr̃.iij.ſniaꝝ.diſt.xv. Hoc eſt qđ dicit Aug⁹. vicꝫ q̄ tota vita chꝛi ab inſtanti ↄceptionis crux erat ꝓpter doloꝛẽ queꝫ habebat. Tũ ꝑ paſſione futura ꝛ iminenti. Tũ ꝑ materna compaſſione. Tũ q꞉ ꝑ hoim ingratitudine ꝛ malicia Et ſic de alijs ſilib⁹. Sicut aget̃ de hoc latı⁹ alio opuſculo: tractatu de paſſione.

Capitulum. IX.

Non⁹ ſtupoꝛ v̓ginalis fecũdatiõis. Mirũ q̃dem eſt q̄ v̓go cõcipiat: v̓go pariat: virgo lactet. Vñ Orige.in Omel'.ſup illõ Matth. Cum eſſet deſpõſata ꝛc. dicit ſic. O magne admiratiõis gr̃a. O inenarrabilis ſuauitas O ineffabile ſacr̃m: ipa eſt eadẽ mr̃: ipſa eadẽ virgo: ipſa genitrix ꝛ ancilla: ipſa genuit deum ꝛ hominẽ. Quis vnq̃ꝫ audiuit talia. quis vnq̃ꝫ potuit vt virgo eſſet ꝛ mater imaculata: mater ꝛ incoꝛrupta: mater vnigeniti filij dei dñi nr̃i Jeſu chꝛiſti q̃ eſt in celis ſm diuinitatẽ in ſinu patris: ꝛ eſt in terris ſm carnẽ in ſinu matris:. in celis de patre ſine matre genit⁹: et in terris de matre ſine patre generatus. Hec ille.

Capitulum. X.

Decim⁹ ſtupoꝛ coꝛpalis ꝑfectiõis. Mirũ em̄ et ſtupendũ q̄ tãta ꝑfectiõe cõceptio v̓ginis fieri valeat: vt.ſ. et puriſſimis ſanguinib⁹ v̓go cõcipiat: et nõ niſi a ſpũſancto cõcipiat: et nõ niſi deũ ꝛ hoiem veꝝ cõcipiat. Deniq꞉ in inſtanti cõceptiõis ꝑfectũ habeat filiũ ſm oĩa coꝛpis lineamenta: et mox aniatũ coꝛp⁹ ꝛ deitati vnitũ. vt iam plurib⁹ vicib⁹ eſt replicatum.

Capitulũ XI.

Vndecim⁹ ſtupoꝛ ſpũalis repletiõis. Mirũ em̄ eſt q̄ mr̃ ipſa virgo ſit repleta gratia ſpũſſcti: adeo vt ſine oi põdere ꝛ grauamine baiulauerit filiũ: ꝛ totaliter mẽs eius ad ſuꝑna fuit euecta: ſũme cõſolata ꝛ refecta tanq̃ꝫ q̃ a deo eſt inhabitata ꝛ oib⁹ donis plena. Et pterea filius eius chꝛs Jeſus in inſtanti cõceptiõis fuit plen⁹ diuinitate ꝛ ꝑfect⁹ hõ vtẽs rõne. iuxta illõ Hiere.xxxj. Femia circũdabit viꝝ. vt ſ. tactũ eſt.

Capitulum. XII.

Duodecim⁹ ſtupoꝛ incõpaſſibilis cõiũctiõnis. q꞉ vicꝫ cõiungunt̃ in hac cõceptiõe illa ꝛ talia ↄ̃ria q̃ naturaliter nullo mõ ſe cõpatiunt̃ ineſſe alicui. vicꝫ moꝛtalitas ꝛ imoꝛtalitas. Itẽ paſſibilitas ꝛ impaſſibilitas. Itẽ eternitas ꝛ tpalitas. Itẽ creatoꝛ ꝛ creatura. oĩpotẽs et infirmus. dñs oim ꝛ ſeru⁹ oim: vt dici valeat de hoc illud Ps̃. Simul in vnum diues ꝛ pauꝑ. Preterea cõcurrũt v̓ginitas ꝛ maternitas: caſtitas ꝛ fecunditas: vt merito d̓ ea dicat̃ illõ Sap. iiij. O q̃ꝫ pulcra eſt caſta generatio. Vide q꞉ virtũ q꞉ iũgit ſcriptura. q꞉ dicit: caſta ꝑ v̓ginitatẽ: ꝛ generatio ꝑ maternitatẽ. Deniq꞉ q̃d ampli⁹ dicere valeã: q̃d hac nouitate mai⁹: q̃d excellẽtius effari queã: q̃d iocũdi⁹ et q̃d mirabili⁹ hac fama veridica inſonari põt: q̄ de⁹ fact⁹ eſt homo ꝛ cõiunct⁹ limo: vnit⁹ eſt nr̃e nature hũane: ꝛ v̓bũ dei factũ eſt caro Joh.j. O mirabile dictu. O ſtupendũ et inauditũ nouum. Quid miſer homuncio exiſtimas: q̃d i hac re cogitas: Pro te nimiꝝ o miſer. ꝑ te o fidelis aĩa. ꝑ te o vilis pctõꝛ factum eſt tã grãde miraculũ: tã inuiſum a ſeculo ſpectaculuꝫ: tã inauditũ nouũ. Pro te inquã: q꞉ ꝑ tua vtilitate: ꝑ tua ſalute ꝛ gl'ia. ſed ꝛ ꝓpter te: q꞉ ꝓpt̃ tuum amoꝛẽ: ꝓpter tuã charitatẽ. Sup q̃ btũs Bern. admirãs ꝛ exclamãs ait. O ſtupẽdũ mirabileq꞉ ſacr̃m: ſũm⁹ oim fact⁹ eſt imus oim. et q̃d h̓ fecit niſi amoꝛ: Ecce duo parit̃ noua iocũda nob d꞉. q꞉ ꝛ ſũm⁹ fact⁹ eſt im⁹: ꝛ h̓ ꝑ nr̃o amoꝛe: vt nos faciat ſũmos ĩdigniſſimos. O de⁹ magne. O Jeſu bone: q̃ntũ te diligere debeam⁹ q̃ nos tãtuꝫ dilexiſti. vere magna ꝛ mirabilia opera tua dñe tu

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

dñe mirabiliter mundũ creaſti: mirabil'r hoīem
ad imaginē tuaꝫ feciſti. et certe mirabiliſſime ho/
minē redemiſti: vtinã de⁹ meus tibi aliq̃d dignũ
vel modicũ ꝓ tãto bñficio retribuere valeat ania
mea. Sed heu heu mi dñe: prohdolor ꝛ ꝓhpu/
dor: q: vnuſq̃ſqꝫ noſtrũ declinauit a te in viã ſuã
am: alius in auariciã: alius in luxuriã: ali⁹ in irã:
alius in gulã. et in cetera vicia. Reddidim⁹ odiũ
ꝓ dilectiõe tua: teipo teſte ꝑ os Pš. Quid ḡ cha
riſſimi: q̃d facturi ſum⁹: Audite ſanũ cõſiliũ Da
uid. Venite adorem⁹ ꝛ ꝓcidam⁹ añ deum: plore
mus corã dño q̃ fecit nos q: ipſe eſt dñs de⁹ nr̃:
p̄occupem⁹ faciem eius in cõfeſſione. Clamem⁹
oēs in celũ ad deũ ꝛ dñm noſtrum Jeſum chrm
Ipſe eñ pi⁹ ꝛ miſericors eſt ꝛ p̄ſtabilis ſuꝑ ma/
licia hoim Joel. ij. Studeam⁹ ei gr̃as pro tãto
bñficio agere. Studeam⁹ eum ſuꝑ oia diligere.
ſed ꝛ viribꝫ oibꝫ conemur ei⁹ dilectiſſimã matrē
venerari ꝛ ei ſeruire: vt ei⁹ p̄cibꝫ digni efficiamur
in celeſti patria cũ eodē ſuo filio regnare in ſecl'a
ſeculoꝝ Amen. Et ſic eſt finis ꝑ dei gr̃am ꝛ be
ate ṽginis auxiliũ huius p̄mi libri. Plura alia
poſſent circa hanc materiã concurrere ſcribenda
de chri incarnatõe ꝛ ei⁹ natiuitate: q̃ tñ h̄ p̄traſeo
quia deo duce in alijs voluminibꝫ ero tractatu/
rus de illis. Hec cã breuitatꝭ dicta ſufficiant.

Incipit Liber ſecundus de gau/
dioſa viſitatione Marie.

Secundo Libro

agitur de myſterio gaudioſiſſime
viſitatiõis btē ṽgis. In q̃ q̃dem
tres p̄tes poni libeat ꝛ diſtingui:
ſꝫm q̃ tria p̄ncipalia videntur eſſe
facta in hac ſacra ṽgis viſitatione. Primo q̃ppe
ab Eliſabeth ſolennit' ṽgo ipa cõmedat'. Scdo
ipſa bñdicta ṽgo multipliciter iocũdat'. Tertio
gratiarũactio ꝓ ipſo bñficio diuie incarnatiõis
decantat'. Propterea p̄ma p̄s huius libri eſt de
ipſa btē ṽginis cõmendatiõe. Scda de eiuſdem
ṽgis ineffabili iocũdatiõe. Tertia de ei⁹ cantico
et gr̃arũactiõe. vt patebit in ꝓceſſu libri.

Prima pars ſecũdi libri de cõmēdatiõe beate
Marie q̃ ſctã Eliſabeth in tp̄e viſitatiõis ipſam
cõmendauit tã de dei maternitate q̃ꝫ de ṽginita/
te q̃ꝫ etiam de ṽtuoſitate.

Unde mihi hoc vt

veniat mr̃ dñi mei ad me Lu. j. c. Ver/
ba iſta dicta ſunt a btã Eliſabeth ſene
Johis vxꝫ matre de virgine gl'ioſa qñ viſitauit
ipſa virgo eã: cuius viſitatiõis feſtum recolit' ab
eccl'ia. In q̃bus q̃dem verbis tangunt' ꝛ inſinu/
atiue eliciunt' tres p̄cipue rõnes ꝓpt' quas ſũmo
honore debeamus feſtũ ſacratiſſime viſitatiõis
celebrare. ſicut et ipa btã ſenex Eliſabeth propter
has rõnes ſtuduit bñdictã virginem Mariã in
hac viſitatiõe ſummo honore excipe ac deuotiõe
intima cordis cõmendare.

Prima ratio noſtre humilitatis.

Scda ratio vtilitatis

Tertia ratio dignitatis.

Prima eſt rõ nr̃e hũilitatꝭ. Voluit q̃ppe deus vt
ſicut vna mulier q̃ erat mr̃ viuentiũ Eua ſuꝑbie/
rat intantũ q̃ ſciam dei appetierat Gen. iij. Eritis
ſicut dij ſciētes bonũ ꝛ malũ. et ſic diuinã eq̃lita/
tē appetēdo damnauerat nos: ita ſꝑ eſſem⁹ ſubie
cti ꝛ hũiliati ſub vni⁹ hũillime puelle ṽginis po/
teſtateꝫ ꝑ quam ſaluaret nos: adeo vt nil habere
boni poſſem⁹ niſi ipa mediãte. btõ Bern. dicēte ĩ
opuſculis de laude ṽgis. Nil inq̃t deus voluit
nos habere q̃d nõ ꝑ manus Marie dinoſceret'
trãſire. Et iteꝝ dicit idē Bern. Alti⁹ intuemi q̃n/
to deuotiõis affectu voluit de⁹ a nob honorari
Mariã: vt oim honorũ plenitudinē poſuerit in
ea. Ipſa iure principat' vniuerſis: deo vt mr̃: no/
bis vt mediatrix: et creaturꝭ oibꝫ vt dña p̄poſita
a creatore. Itaqꝫ chariſſimi recog̃ſcam⁹ nos eſſe
ſubiectos btē ṽgini. et q̃cq̃d habem⁹ vel hr̃e poſ/
ſumus: nõ niſi ꝑ ipſam hr̃e vel habituros. Et iõ
eam honorem⁹: eã deuotius diligam⁹: et in hac
ſui feſtiuitate dulci corde eidē deſeruiam⁹. Hãc
hũilitatē recognouit Eliſabeth cum ait. Vñ mi/
hi hoc. q. d. ſꝫm glo. nil ſe tãti meriti habere vt di/
gna fieret a tãta hoſpita viſitari. Scdo ad de/
uotiſſime excipiendũ hoc feſtũ inducit rõ vtilita/
tis. Quid nempe ꝑ hoc q̃ btã virgo in ſuo vtero
chr̃m portãs viſitauit Eliſabeth: et Johãnem in
ſuo vtero exiſtētē. q̃d aliõ dat' intelligi ꝛ ſignifica
ri niſi q̃ ipa bñdicta ṽgo p̄ata eſt viſitare cũ ſuo
filio oēs electos ꝑ gr̃am ſpecialē: Et deniqꝫ ſicut
Eliſabeth ꝛ Johes in ei⁹ viſitatione replent' gra/
tia ſpũſcti: ita oēs ab ea viſitati q̃ honorifice ſuſ/
cipiunt ipſaꝫ in corde deuoto: ſpeciali gr̃a remu/
nerant'. Propterea eccl'ia in hodierno officio ei⁹
viſitationē petit dicēs. Jeſu redemptor optie ad
Mariã nos imp̄me: vt mũdi aduocata pari for
ma nos viſitet ſicut fecit Eliſabeth. ꝑ ſummã pie
tatē: mores ꝛ actus dirigat: et ad celos alliciat ꝑ
gr̃am collatã. Hec ibi. Hoc inſinuat Eliſabeth:
cum in verbis p̄miſſis dic̃. Vt veniat ad me. q̃ſi
optãdo ei⁹ aduentũ ꝓpter fructuꝫ et vtilitatē inde
ꝓuenientē. Tertia rõ dignitatꝭ. q: inq̃t mr̃ dñi
mei. Debem⁹ nēpe ob honorē dñi nr̃i ei⁹ feſtiuita
tē celebrare: qm̃ ipa mr̃ dñi ꝛ dei noſtri eſt. Et iõ
vt Damaſc. dicit. Honor q̃ matri Marie defert':
filio q̃ ex ipſa eſt exhibet'. Tãtã igit' Eliſabeth ſui
hũilitatē ꝛ indignitatē recog̃ſcēs: tantã viſitatio/
nis ṽginee vtilitatem ꝑpendens ac tãm ineffabileꝫ
eiuſdem ṽginis dignitatē: admirando exclama
uit ſpũſctõ edocta. et dixit verba p̄miſſa. Vñ mi/
hi inquit hoc vt veniat ꝛ cẽ. Itaqꝫ ꝓ p̄nti ſermõe
intendētes loq̃ de btē ṽgis cõmēdatõe q̃ cã ſan/
cta iſta mulier Eliſabeth collaudãdo extulit: tria

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

myſteria declaranda ꝓponunť ſm ꝙ de his tri-
bus eam fore cõmẽdatã ſacri euãgelij textus elo
quiť pro hac eius viſitatiõe gaudioſa.
¶ Primũ dr myſteriũ maternalis dignificatõis
¶ Scõm diciť myſteriũ ꝟgialis bñdictionis
¶ Tertiũ dr myſteriũ ꝟtualis bñficatiõis.

¶ Articulus pmꝰ de dignitate maternali Ma-
rie vbi oñdiť ꝙ btã Maria ſit vere mr̃ dei appel
landa: et vñ ac qlibꝫ meritꝭ hoc meruerit.

¶ Capitulum. I.

PRimum myſteri-
um dr maternalis dignificatõis. Hac
qdẽ ſumma dignitate maternali ipſa
virgo ſacratiſſima eſt in hac viſitatiõe honorata
et commendata a ſcã Eliſabeth: cũ ait. Vñ mihi h
vt veniat mr̃ dñi mei ad me: Quid nẽpe maius
hac dignitate: quid excellentiꝰ hoc honore: qd ve
mirabilius ꝛ ſublimius hac cõmẽdatiõe: ꝙ ipſa
dei ꝛ dñi oim̃ creatoris mater noiareť ꝛ de facto
foret. ¶ Circa qd tria qrunť. ¶ Prima qſtio Utrꝫ
btã ꝟgo Maria ſit vere dei mater ꝛ genitrix ap-
pellãda. ¶ Scda qſtio Utrũ ipſa virgo ſacra h
meruerit vt ſit mater dei electa. ¶ Tertia queſtio
Qualibꝫ bonis ipſa deo tantũ placuerit ꝙ foret
in matrẽ acceptãda. ¶ Ad pmã qſtionẽ qua qriť
vtrũ ꝟgo btã ſit vere mr̃ ꝛ genitrix dei appellãda
Tu hõ poſſes arguere ꝙ nõ: duplici rõne. Pri-
mo ſic. Btã ꝟgo ñ eſt mr̃ chri niſi ſm id qd chrs
accepit ab ea. ſed nõ accepit ab ea diuinitatẽ: ſed
tm̃ hũanitatẽ. g nõ debet dici mr̃ dei. ſed mr̃ ho-
minis. Scdo ſic. In deo nõ differt deus ꝛ diui-
nitas: imo ſunt idẽ realiter. ſed btã ꝟgo ñ põt di-
ci mr̃ deitatꝭ. qꝛ deitatẽ nõ genuit. g nõ pt dici mr̃
dei. ¶ In cõtrarium eſt Damaſce. iij. li. ca. xij. vbi
diciť. Theotocon. i. dei genitricẽ pncipalr ꝛ vere
ſanctã Mariã pdicamꝰ ꝟginẽ. vñ ꝛ eccl'ia canit
Poſt partũ ꝟgo inuiolata pmãſiſti: dei genitrix
intercede ꝓ nob. ¶ Ad qſtionẽ g dicẽdũ ſm Bo
nauen. ſup. iij. di. iiij. q. vi. ar. vi. et cõcor. Tho. di.
iiij. eiuſdẽ. iij. ſen. art. ij. atqꝫ. iij. pte ſũme. q. xxxv.
ar. iiij. et cõiter oẽs doct. ¶ Xba fidẽ chrianã ex-
pmentia debent eſſe ab errore lõginq ꝛ deuotiõi
approximãtia: maxĩe illa in qbꝫ eſt ſermo de ꝟgie
Maria: q cũctas hereſes ſola ĩteremit in vniuer
ſo mũdo: veritatem ex ſeipſa concipiendo ꝛ pari
endo. Ipſa etiã recõciliationẽ toti hũano generi
ꝓmeruit. et ideo erga ipam ardere debet oĩs chri
ſtianoꝝ deuotio. Et ꝓpterea qꝛ btã virgo illũ cõ
cepit q non ſolũ eſt hõ vel chriſtꝰ ꝓpter vnionem
ſed et deꝰ verus ꝓpter eternam generationẽ: ideo
dei genitrix debet dici: vt ex ipſo vocabulo hono
reť: et impietatis error extinguať: q dixit ſanctam
Mariã cõcepiſſe hoiem: nec cõcedit cõcepiſſe de
um: vt tenet Neſtoriꝰ hereticꝰ. ¶ Ad pmũ g in cõ
trariũ rñdeť. ꝙ btã ꝟgo dr mr̃ dei non ꝓpter hoc
ꝙ ipſa genuerit chrm̃ ſm diuinã naturã: ſed ꝓpť
idiomatũ cõicationem et myſterij incarnationis
expſſionẽ et ipſius ꝟginis honorificationẽ. Lꝫ
em̃ vna pſona eſt q ſubſiſtit ĩ diuinitate ꝛ hũanita
te: ideo nature ſibi cõicant ſuas ꝓprietates: vt dic
Damaſce. Et poniť exemplũ tale ſm Tho. vbi s
Sicut em̃ dicunť iudei crucifixiſſe deum glorie:
qꝛuis ñ ſm ꝙ eſt dñs glorie. Ita debet dici vir-
go mr̃ dei: qꝛuis nõ ſm diuinitatẽ genuerit deũ.
¶ Ad ſecundũ argumentũ dr ꝙ deꝰ vt cõcretum
diciť de pſona deitatꝭ ꝛ ſupponit ꝓ ea. Deitas au
tem abſtractum ſupponit vel dr de natura. Et ſic
qꝛuis deus ꝛ deitas nõ differant re: tm̃ vtqꝫ dif-
ferũt ſm modũ ſignificãdi. Btã g Maria diciť
mater dei. qꝛ eſt mr̃ filij dei. et p conſeqns mr̃ dei
veri: nõ quia ſit mr̃ deitatꝭ. ſed qꝛ pſone habẽtis
deitatẽ ꝛ humanitatẽ eſt mr̃ ſm hũanitatẽ. Hec
Tho. ꝛ Bonauẽ. vbi s. ¶ Et ad pmiſſa cõfirmã
da legiť Miraculũ qd in Cõcilio qdã dr factũ
vicꝫ. ¶ Xcũ heretici negarent cõſtanter in concilio
beatã ꝟginẽ fore di matrẽ. ꝛ inſup dicerẽt ꝙ poſt
partũ chri plures filios genuiſſet ex ipo Joſeph
Ecce angeli ceperunt canere in aere oibꝫ audien-
tibꝫ iſtũ ꝟſiculũ Poſt partum ꝟgo inuiolata p
mãſiſti: dei genitrix intercede ꝓ nobis. Mox ab
omnibꝫ q aderãt repertũ eſt genibꝫ flexis. Et he-
reſis dãnata extitit ꝛ cõfuſa. O igiť btã virgo qn
tus tibi honor: quanta dignitas: quanta laus ꝛ
gloria hec eſt ꝙ tu veri dei genitrix ꝛ mater dei dĩ
gne pdicaris. Ereat qſquis hereticꝰ ꝛ negeť h ad
ſue damnatõis cumulũ. Nos aũt fideles cũ ſan
cta eccl'ia ꝯfitemur: et cũ btã Eliſabeth dicimꝰ ve-
re te eſſe matrẽ di: vere genitricẽ dñi creatoris no
ſtri. O g felix. O glioſa ꝟgo intercede ꝓ nob.

¶ Capitulum. II.

AD ſecundã qſtionẽ q querebať Utrꝫ vir-
go btã meruerit vt ſit in matrẽ dei electa
et chrs incarnareť ab ea. Et forte arguis
ꝙ ſic. qꝛ btã ꝟgo fuit puriſſima et pfectiſſima ac
excellentiſſime ſcitatꝭ. g ipa meruit ꝙ chrs incar
nareť ab ea et eſſet mr̃ dei. Et cõfirmať. qꝛ eccleſia
canit de ea. Btã es ꝟgo q dñm meruiſti portare
Et in qdam collecta dr. Oipotẽs ſempiterne deꝰ
q glorioſe ꝟginis Marie corpus ꝛ animã vt di
gnũ filij tui habitaculũ effici mereret cooperante
ſpũſctõ ppaſti ꝛc. Ex q colligiť ꝙ btã ꝟgo meru
it ꝛ digna fuit chrm̃ cõcipe. Sed cõtra eſt Augꝰ
in ench. et allegať a magro in. iij. ſniaꝝ. diſt. v. di.
ꝙ modus quo natus eſt chriſtꝰ de Maria inſi-
nuat nobis grãm dei quã homo nullis pcedẽ-
tibꝫ meritis obtinuit. Et ratio. quia qd cadit ſub
merito nõ tenet plene rationẽ gratuiti. Nã ſi grã
eſt ex meritis: iam nõ eſt grã. vt dr apl's Ro. xj.
Sed ꝙ filiꝰ dei eterni efficiať filiꝰ paupcule mu-
lierꝭ: ad maximã ptinet grãm ꝛ inextimabilẽ di-
gnationẽ. g hoc nõ meruit ex eq vel iuſticia retri-
butionis beata ꝟgo. ¶ Ad qſtionẽ g reſpondeť
ſm Bonauẽ. diſt. iiij. tertij. concor. Tho. et Pe.
Aureo. ac cõmuniter doc. ꝙ meritum eſt triplex.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Quoddā eſt meritū cōgrui:ꝗ̄ pctōꝛ ꝺꝛ ſibi grām
mereri cū aḋ grām ſe diſponit. Aliud eſt meritū
digni:ꝗ̄.ſ.vir iuſtꝰ orans ꝓ alio mereꝛ exaudiri.
Tertiū eſt meritū cōdigni:ꝗ̄ qs ex tāta charitate
mereꝛ tantā glīam. ¶ Dico ꝗ̄ ꝙ btā ꝟgo Maria
cōcipe filiū dei añ incarnatiōeꝫ meruit merito cō
grui:qm̄ p̄ꝛe ſua nimia puritate ⁊ hūilitate ⁊ be/
nignitate idonea erat vt efficereꝛ dei maꝛ. Poſt
annūciationē ꝟo poſtq̄ꝫ cōſenſit et ſpūſſancꝰ in
tanta copioſitate grē in eam deſcendit ita ꝙ non
ſolū habuit cōgruitatē ſed dignitatē.et extūc me/
ruit nō ſolū merito ꝯgruitatis ſed dignitatꝫ ob/
umbrari ⁊ impḡnari ꝟtute altiſſimi. Sed meri/
to cōdigni nō potuit mereri cōcipe filiū dei: ꝓ eo
ꝙ hoc excedit oē meritū. Siue em̄ dicamꝰ deū fi/
eri hoīem. ſiue dicamus mulierē fieri matrē dei:
vtrūqꝫ eſt ſup̄ ſtatū ꝗ̄ debeꝛ creature. et ideo tam
hoc q̄ꝫ illud fuit benignitatꝫ ⁊ grē. Et ꝓpterea ſic̄
dici ꝙ grām p̄mā pōt mereri iuſtꝰ p̄cedēte meri/
to dignitatꝫ:nō merito cōdigni. ne ꝗ̄ ꝑderet rōnē
gratie ſic pōt cōcedi ꝙ btā virgo nō tm̄ congrui:
ſed etiam merito dignitatis meruit cōceptionem
illam.qꝛ ꝑ copioſam grām ſpūſſancti ad eā non
ſolum congrua ſed etiā digna fuit. Hec Bona/
uen.vbi ſ. ¶ Ad obiecta dico ꝭm doctores vbi
ſ.precipue Tho.ꝙ nec antiꝗ̄ patres nec nos nec
oēs ſimul nec btā ꝟgo meruerunt de cōdigno fi
lij dei incarnationē.qꝛ hoc bñficiū eſt toti hūane
nature impēſum:et ipſa incarnatio eſt reforma/
tiua totiꝰ humane nature. Sed meritū nulliꝰ ho
minis p̄ter meritū chrī extendit ſe ad totā naturā
ergo nō cadit ſub merito alicuiꝰ hoīs vł etiā ſub
merito oīm hoīm.et hoc eſt de ꝯdigno:p̄ter chri/
ſtū. Propter qđ apl'us dicebat Titū.iij. Non ex
opib iuſticie ꝗ̄ fecimꝰ nos:ſed ꝭm ſuā miſcđiam
ſaluos nos fecit. Ex cōgruo tñ meruerūt ſancti
patres incarnationē chriſti deſiderādo ⁊ expectā
do. Congruū em̄ erat vt deꝰ exaudiret eos qui ei
obediebāt. Btā aūt ꝟgo ſuppoſita incarnatione
meruit ꝙ ꝑ ipſam fieret nō ꝗ̄deꝫ merito cōdigni:
ſed merito cōgrui inq̄ꝫtū decebat vt maꝛ dei eſſet
puriſſima ⁊ ꝑfectiſſime ſanctitatꝫ. Propterea dic̄
eccl'ia ipſam meruiſſe portare dñm Jeſum chrm̄
Nō quia meruit deū incarnari.ſed qꝛ meruit ex
gratia ſibi data illum puritatis ⁊ ſctitatis gradū
vt cōgrue ⁊ digne poſſet eſſe mr̄ dei. Hec Tho.
iij.pte.q.ij.ar.xj. ¶ Ex oib iſtis claret q̄ꝫ excellentꝫ
fit meriti btā ꝟgo ſup oēs ſctōs ꝗ̄ ſola ex oib fu
it digna portare ⁊ cōcipe dñm:ſola p̄ oib in ma
trē dei eligi:ſola ꝟgo manēs deū parere:ſola to/
ti mūdo ſalutē afferre.

¶ Capitulum. III.

Tertia q̄ſtio incidit ꝓ edificatione populi:
iſta vicꝫ Qualib vł q̄b bonis ipa bñdi
cta ꝟgo placuerit deo intantū ꝙ foret in
matrē ab eo acceptāda. Hoc nēpe agnito:cogno
ſcere valemꝰ q̄liter ad eius imitationē ⁊ nos pla/
cere ⁊ acceptabiles eſſe poſſumus deo. ¶ Ad qđ
breuiter rñdeꝛ ꝙ licet ipſa beata virgo fuerit ple/
na oībus bonis ⁊ ꝟtutib:gratijs ⁊ donis ſpūſ
ſancti.fuerūt tñ in ea q̄ttuoꝛ p̄ncipalia bona q̄b
deus magꝫ alliciebaꝛ ⁊ attrahebaꝛ: et q̄b ipſa ſe
deo acceptabiliſſimā reddebat:vt deꝰ eam in ma
trē eligeret: ꝓut ex ſacre ſcp̄ture paſſib colligere
valemꝰ ac doctoꝝ catholicoꝝ ſentētijs accipimꝰ
¶ Primū eſt bonū ſumme puritatis. ¶ Scđm
eſt bonū ꝓfunde hūilitatꝫ. ¶ Tertiū eſt bonū fir
miſſime credulitatꝫ. ¶ Quartū eſt bonū excellen/
tiſſime charitatꝫ. His eiſdem bonis ⁊ ꝟtutib et
nos placere poſſumꝰ deo. ¶ Primuꝫ inquā bo/
nū ſumme puritatꝫ multū allicit deū.qꝛ ipſe libē/
tiſſime paſciꝛ inter lilia caſtitatꝫ Cant.ij. Hec pu/
ritas ſumme claruit ī btā ꝟgie. et ideo deo ſūme
placuit.qꝛ vt ſcp̄tū eſt Sap.vj. Incorruptio ꝓxi
mū facit eſſe deo. Secundū bonū h[illegible]atꝫ mul
tū allicit deū ad inhabitādū:iuxta illud Eſa.lvij.
Dñs excelſus in ſctō habitās ⁊ cū cōtrito ⁊ hūili
ſpū vt viuificet ſpūm humiliū. Et hec virtꝰ ſūme
placuit deo in btā ꝟgine:ipa dicēte Lu.j. Reſpe/
xit hūilitatē ancille ſue. Bern. Audeo inq̄t dicere
ꝙ nec ꝟginitas Marie placuiſſet deo ſine eius
hūilitate. De his duob bonis Marie Leo pa/
pa in Omel.ſup Miſſus eſt.pulcerrimo dialo/
go loquiꝛ dicēs. Dic mihi q̄ſo ſancta ſctōꝝ mater
virginū ⁊ oīm in te ſperantiū. Dic q̄ſo ꝑ deū vni/
ca ſpes ⁊ mater miſericordiaꝝ dña. hoc em̄ expe
ctāt te ſeq̄ntes ꝟgīes:implorant vidue ⁊ mr̄imo
nio degētes vt poſſint exemplo tuo eſſe ꝟtuoſe.
Dic ꝗ̄ dña q̄d boni feciſti:q̄bus ſuffragijs ꝓme/
ruiſti:ꝗ̄ ſenſu:q̄li oꝑe:vt ſimul fieres maꝛ ⁊ ꝟgo
filia ⁊ ſponſa dei:⁊ queꝫ celi capere nō poterāt:tuo
gremio cōcluderes. Dic O dña quō ad tantā di
gnitatē ꝑueniſti. At illa. Queris a me q̄d obtulē
rim mūerꝫ vt mater fierē mei ſaluatoris. Oblatio
mea fuit puritas ⁊ hūilitas:his ꝓmerui vt ꝟgo
eſſem ⁊ mater dñi mei:his complacui ⁊c̄. vñ pa/
tet ꝓpoſitū. ¶ Tertiū bonū firmiſſime credulita/
tis:btā Eliſabeth teſte Lu.j. Btā ꝗ̄ crediđiſti: q̄/
niā ꝑficienꝛ in te ⁊c̄. Augꝰ. Felicioꝛ fuit Maria
fide deū cōcipiēdo q̄ꝫ corpe portādo. Et certe ni/
ſi credēdo aſſenſum p̄buiſſet:nunq̄ꝫ chrm̄ concē
piſſet. Hoc aūt bonū fidei q̄ntū alliciat deuꝫ ad
habitādū in hoīe ⁊ ſe ei ꝯdonādū:oñdit apl'us d.
Habitare chrm̄ ꝑ fidē in cordib veſtrꝫ Eph.iij.
¶ Quartū bonū excellentiſſime charitatis ſine ꝗ̄
cetere ꝟtutes nil ſunt.j.Coꝝ.xiij. Hec ꝟtus cha
ritatꝫ quantuꝫ alliciat ⁊ attrahat deum: ſaluatoꝛ
teſtaꝛ Joh.xiiij. Siqs diligit me ſermonē meuꝫ
ſeruabit:et pater meꝰ diliget eū:et ad eū veniemꝰ
et māſioneꝫ apud eū faciemꝰ. Et.j. Joh.iiij. Qui
manet in charitate:in deo manet:⁊ deꝰ ī eo. Hoc
ſumme fuit in beata ꝟgine adeo vt ſup oēs an/
gelos exaltari mereret. Vñ ipſa ꝑ ſapientē Eccl
xxiiij.dicit. Ego mater pulcre dilectionis. Ex q̄b
omnib accipe o homo: quia ꝑ hec potes te ma/
gis ac magis acceptabilē reddere deo ⁊ facere vt

deus ꝑ grãꝫ habitet in te: qeſcat in tuo corde: diligat te: foueat ⁊ cõſeruet ac ſaluetet te. O ꝟgo puriſſima Maria. o ꝟgo hũillima. o fide ⁊ charitate pleniſſima dña: qs niſi ſtultus tuas virtutes imitari deſpiciat: qs in vnguentoꝝ tuorũ odorẽ nõ currat: cũ te ꝑ has virtutes: ꝑ hec bona: ꝑ hec ſanctitatis exempla tãtũ deo placuiſſe videat: vt mater merereris fieri ſaluatoris: dña orbis: ⁊ regina totꝰ curie celeſtꝫ. O ania peccatrix vtinã aduerteres ⁊ opaꝫ dares te his ꝟtutibꝫ placere deo Marie exẽplo. Nõne ceca es: nõne ſtulta es: qa ſũmopere conarꝫ placere mundo q̃ te captiuũ tradit diabolo ⁊ eternali tormẽto. et tñ cũ mlto leuius: multo ſuauiꝰ: multo honeſtius placere poſſes chriſto q̃ te remuneraret eterno regno: nõ curas: non operam das. O duriſſimũ. o gelidũ. o ſaxeũ cor: cur magꝫ vis ſeruire diabolo vt tibi ſoluat tormẽtis: q̃ꝫ chriſto qui remuneraret ineffabili ⁊ eterno regno: Noli o ania noli dormitare: agnoſce tuam retributioneꝫ finalem ⁊ ſtude exẽplo Marie placere deo: expgiſcere ⁊ noli perire cum diabolo.

¶ Articulus ſecundus ꝙ ſancta Eliſabeth commendauit btãm Mariã in ſua virginitate de triplici grã bñdictionis diuine: vt patebit infra.

¶ Capitulum. I.

Secundũ myſterium dr̃ ꝟginalis bñdictiõis. Hac ꝗppe bñdictione cõmẽdauit ꝟginẽ glioſam Eliſabeth in iſta viſitatiõe cũ exclamauit ſpiritusancto repleta ⁊ ait. Bñdicta tu inter mulieres: ⁊ bñdictꝰ fructꝰ vẽtrꝫ tui. Lu. i. ca. Quid iſta bñdictio importet ⁊ de ſingulis ptibꝫ huiꝰ ſentẽtie vel dicti ſatꝫ abũde tractauimus li. i. pte. v. ar. ii. ca. v. et ar. iii. ca. ii. Nihilo minus ꝓ cõplemẽto ſermonis etiã in hoc loco aliq̃ vtilia tractabimꝰ de iſta ꝟginis bñdictione. ¶ Notandũ g̃ ꝙ iſta ſanctiſſima mlier Eliſabeth ſpũſancto edocta in premiſſis verbis cõmẽdat beatam virginẽ triplici benedictione.

¶ Primo bñdictione gratie.
¶ Scdo benedictione glorie.
¶ Tertio bñdictione prolis virginee.

Primo cõmẽdaꝛ btã ꝟgo de bñdictione gratie: cũ dicitꝛ. Bñdicta tu. Nã bñdictio dei in pñti vita nõ eſt aliud in re niſi grẽ ĩfuſio. iuxta illõ Ps. Ania eiꝰ in vita ipſiꝰ bñdiceꝛ. Vita q̃ppe aĩe in pñ̃ſenti eſt diuia grã: in cuiꝰ infuſione ſtatim aia iuſtificaꝛ ⁊ viuificaꝛ: vt volunt doctores ſuper. iiii. ſen. diſt. xvii. Et ſic ille homo in p̃ſenti dr̃ benedictus veracitꝛ qui habet dei grãm ꝑ quã ſolaꝫ bñdictio diuina adipiſcitꝛ ⁊ adepta poſſideꝛ. Unde Prouer. x. Bñdictio dñi ſuꝑ caput iuſti: os aũt impioꝝ operit iniq̃tas. Hinc eſt ꝙ oẽs q̃ in pctĩs viuunt: maledicti in ſacra ſcriptura dicunꝛ. Ps. Maledicti qui declinãt a mãdatꝫ tuis. Itẽ Eccixli. Ue vobis viri impii q̃ dereliq̃ſtis legẽ altiſſimi. q̃m ſi naſcemini: in maledictiõe eſtis. et ſi moriemini: in maledictione erit ps veſtra. ¶ Proinde a dño Jeſu oẽs mali in extremo iudicio maledicẽtur: dicẽdo. Ite inq̃t maledicti in ignem eternum Matth. xxv. Boni ꝟo q̃ vixerũt in grã dei e contrario bñdicenꝛ: dicẽdo. Uenite inq̃t bñdicti patris mei ⁊c. ¶ Itaq̃ꝫ ad ꝓpoſitũ: ex q̃ btã ꝟgo fuit ſumme gratioſa ⁊ ꝟtuoſa: merito p̃ cũctꝫ dicitꝛ benedicta ⁊ diuĩa benedictiõe pleniſſima. Qd luculentius declaraꝛ: p̃cipue tripliciter

¶ Primo ex pte anime.
¶ Secundo ex pte corpis.
¶ Tertio angelicis ꝟbis ex pte vtriuſq̃ꝫ.

Primo inquã ex pte anie. Nã ſi q̃ras Per q̃ vel q̃liter aia hũana ꝓmereꝛ a deo ſpecialem benedictionẽ in pñ̃ſenti et in futuro: Rñdeꝛ ꝙ p̃cipue ꝑ tria. iuxta illud Ps. Dñs memor fuit noſtri ⁊ benedixit nobis. Bñdixit domui iſrael: qd̃ interpretaꝛ deũ videns. ſ. ꝑ fidẽ verã chriianã. Ecce p̃mũ. ſequitꝛ. Bñdixit domui Aarõ: qd̃ interpretaꝛ mõs fortitudis. ſ. in cauẽdo a pctõ ⁊ pſeuerãdo in bono. Ecce ſecundũ. ſubditꝛ. Bñdixit oĩbꝫ q̃ timent dñm: puſillis cũ maioribꝫ. Ecce tertiũ. ſ. timor dei et eius obedientia mãdatoꝝ. Sed q̃m btã ꝟgo fuit fideliſſima atq̃ꝫ puriſſima ⁊ cõſtãtiſſima i bono ⁊ dĩ p̃ceptꝫ obtẽpantiſſima p̃ oĩbꝫ. ĝ mariam ꝓmeruit grẽ bñdictionẽ ⁊ dulcedinẽ in ſũma plenitudine. Uñ Hiero. in ſer. de aſſumptiõe dicit. Bñ ſalutaꝛ gratia plena. ſ. ab angelo. Ceterꝫ eñ ꝑ partes: Marie ꝟo ſe totã infudit gratie plenitudo. et ꝑ cõſequens diuine bñdictiõis. ¶ Secundo ex pte corpis. q̃m dicente Aug. in ſermõe de natiuitate ꝟgis. Maledictio Eue i bñdictionẽ mutaꝛ Marie. Nimiꝝ maledictio Eue oĩm mulieꝝ fuit p̃cipue triplex. Gen. iii. Multiplicabo erũnas tuas. Ecce p̃ma. ſ. erũnoſa impregnatio. In dolore paries filios: ſecunda. Sub viri poteſtate eris: tertia. Haꝝ oppoſitas bñdictões habuit Maria. q: cõcepit in mũdicia ꝟginali: ⁊ ſine grauamie fuit grauida: ſine dolore puerpa: imo cũ maxio gaudio: atq̃ꝫ omnibꝫ viris imo et angelis prelata ⁊ dña. Unde ⁊ Joſeph ſponſus eius eidem ſeruiuit vt domine mũdi. ¶ Sed q̃ritꝛ Unde ꝓbari poteſt ꝙ btã virgo nullũ grauamen habuerit in portãdo chrm: cũ habuerit corpus ponderoſum chriſtꝰ in quo p̃dominaꝛ natura terre ſicut in aliis hoĩbꝫ. nam ⁊ chrs itinerꝫ feſſitudine grauabaꝛ. Rñdeꝛ ẜm doctores: p̃cipue Albertũ ſuꝑ Miſſus eſt. ꝙ ꝓbaꝛ iſtõ multipliciter ¶ Primo ex ratiõibus. Prima ratio ex parte dei qui portabat ſe portantẽ: vt dicit Augꝰ Et ſic cõtra conſuetudinẽ pregnãtiũ ſe fecit leuiorem. Secunda ratio ex pte chriſti. q: fuit multũ amantiſſimus virgini. vñ licet ꝟgo ſicut etiã ipſe chrs aliq̃n fatigabaꝛ et ſic grauabaꝛ laſſitudine corꝑali tanq̃ꝫ ꝟgo tenerrima in longo itinere ac laboribꝫ ⁊ ſeruitiis circa chriſtũ: necnõ penuriis

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

famis ⁊ ſitis ⁊c̃. tamē pre amoris magnitudine
pro nullo ducebat talia. q2 vt dicit Aug⁹. Omnia
grauia ⁊ īmania: leuia ⁊ ꝓpe nulla facit amor.
Tertia rō ex ꝑte matrꝭ. q2 cōcepit chr̄m ſm ſtatū
innocentie ⁊ non ſm ſtatū nature corrupte: imo
miraculoſe in virginitate. ergo ſicut in ſtatu inno
centie nō fuiſſet grauamen vl' dolor in matre: ita
mat' dei debuit euadere malediciones matrum
¶ Scd̃o ꝓbat̃ exēplis. Nā videm⁹ ꝙ corp⁹ ꝓpriū
non grauat naturaliter: ſicut nec fructus arbori
vnitus. ita corpus chriſti quod fuit vnum natu
raliter cum corpe matris virginis que cōcepit ſi/
ne alieno ſemine de ꝓprio puriſſimo ſanguie: nō
grauauit virginē. ¶ Tertio ꝓbat̃ autoritatibus.
quia vt ait Bern̄. et canit eccl'ia. Beata ꝟgo fuit
ſine grauamine grauida et ſine dolore puerpera
Et hoc cōuinat̃ ex euangelio: qm̄ mox poſt con/
ceptū aſcendit Maria in mōtana cū feſtinatiōe.
Et etiam ex eo ꝙ angelus eam ſalutando dixit:
Aue. i. ſine ve. ſ. culpe ⁊ pene. ¶ Tertio declarat̃
ſumma bn̄dictio Marie ex ipſis verbis angeli/
cis. Nam dixit ei angelus. Aue gratia plena do/
minus tecū ⁊c̃. Ubi ſm Alb. ſup Miſſus eſt. q̄/
drupler Marie excellentia ſup oēs exꝓmit̃. Pri
mo excellentia nature ⁊ ei⁹ exemptiōis ab oī ma/
ledictione: cum dicit̃. Aue. i. ſine ve nature: culpe
et pene. Secundo excellentia gratie: cum dicitur
Gratia plena. Tertio excellentia glorie. quia do/
minus tecum. Aug⁹. Non ſicut mecum. quia te/
cum in ventre: tecum in mente. Quarto excellen/
tia priuilegij ⁊ benedictionis diuine: Benedicta
tu ⁊c̃. Et ſic patet.

¶ Capitulum. II.

Secūdo cōmēdat̃ btā virgo de bn̄dictiōe
ꝑeminētie ⁊ ꝑcellētꝭ glīe: cū dr̄. Inter mu
lieres. Glo. i. ꝑ oībꝫ mulieribꝫ tu ſola ſin/
gulariter es benedicta. ¶ Ubi Notandū ꝙ btiſſi
ma ꝟgo bn̄dicta eſt ⁊ ꝑemiet ſup oēs angelicos
choros: ſup oēs ſctōs ⁊ ſup oēs ſanctas nō ſolū
gratie ſed etiā glīe bn̄dictiōe. ¶ Primo ſup oēs
angelicos choros. Claret iductiue. quia oīm ꝑ/
fectiones ⁊ dignitates ac officia ipſa ſola vniuer
ſaliter m'lto felici⁹ habet. ¶ Nimirꝫ. Primo ange/
loꝝ eſt officiū nūciare minora. ſed btā virgo toti
humano generi nūciauit grām ꝑditā: eſſe inuen
tā: cū cecinit canticū dicēs. Magnificat aīa mea
dn̄m. et in fine. Suſcepit iſrael puerū ſuū recor.
mi. ſue. Sicut ⁊c̃. Itē angeloꝝ officiū eſt aīas
hoīm cuſtodire. ſed btā ꝟgo ſummi hoīs. i. chri/
ſti qui eſt caput oīs eccleſie corpus et aīaꝫ in ſuo
vtero ⁊ gremio portādo fouit ⁊ cuſtodiuit. et de/
niqꝫ oīm fideliū animas ſub alis ſue pietatis fo
uet ⁊ cuſtodit ac ꝓtegit. Unde orat eccleſia. Ma
ria mater grē mater miſcdie: tu inquit nos ab ho
ſte ꝓtege: in hora mortꝭ ſuſcipe. ¶ Scd̃o archan
geloꝝ officiū eſt maiora dei ſecreta ⁊ cōſilia ſcire
et nūciare: ꝑcipue incarnationis diuie myſteriū:
quod maximū inter cetera ſecreta eſt. hoc ſupio/
res cognouerūt ꝑ infuſam inſpirationē. medij a
ſupioribꝫ ꝑ illuminationē. tandē hoīes ꝑ angeli/
cā reuelationē ⁊ apl'oꝝ ꝑdicationeꝫ. ſed btā ꝟgo
hoc cognouit ꝑ expientiā ⁊ certificatiōeꝫ qn̄ eius
corpus ⁊ aīam de⁹ ipſe inhabitauit. Ps̄. In ſo/
le. i. in aīa ꝟgīs q̄ erat ſol ꝑ ardentē charitatem:
poſuit tabernaculū ſuū. ⁊ ipſe tanq̄ ſponſus ꝓ/
cedens de thalamo ſuo. i. vtero ꝟginali. ¶ Ter/
tio officiū ꝟtutū eſt miracula facere: nō aliqd de/
nuo creādo: ſed deo miſteriū exhibendo. ſed btā
virgo in maximo miraculo miſteriū exhibuit qn̄
cōſenſum ꝑbuit ⁊ puriſſimū ſanguinē ad chriſti
incarnationē: vt dicit Damaſce. ¶ Quarto pote/
ſtatū eſt arcere demones. ſed btā virgo contriuit
caput ſerpentis Gen̄. iij. ¶ Quinto eſt officiū ꝑn
cipatuū ꝓuincijs ꝑſidere. ſed beata virgo in oī/
bus creatꝭ tenet dn̄atū. Ecci. xliiij. In oī gente et
in omni populo ꝑmatū tenui. ¶ Sexto domia/
tionū eſt angelis ꝑeſſe. ſed beata virgo etiam nō
ſolum angelis ſed chriſto dn̄o angeloꝝ ꝑfuit q̄
erat ſubdit⁹ illi Luc. ij. ¶ Septimo thronoꝝ eſt
vt ſup eos de⁹ ſedeat ⁊ reqeſcat ac iudicia exerce/
at. ſed in beata virgine de⁹ non tm̄ ſedit ſed ⁊ car/
nem aſſumpſit: in q̄ carne totū iudicatur⁹ eſt or/
bem. Lu. xxj. Tūc videbunt filiuꝫ hoīs venientē
in nube ⁊c̃. ¶ Octauo cherubin eſt plenitudinē
ſciendi habere. ſed btā virgo trāſcendit oēm ſciē/
tiam humanā ⁊ angelicā ꝑ expimētalē cognitio/
nē. ¶ Nono ſeraphin eſt ardere in charitate dei ⁊
feruere in amore. ſed btā ꝟgo ſup oēs ſpūs deū
intimi⁹ ⁊ ardentius amat tanq̄ filium. ideo Ecci
xxiiij. Ego mr̄ pulcre dilectiōis ⁊c̃. Ecce claret q̄a
btā ꝟgo ꝑeminet benedictione glorie angelis.
¶ Scd̃o dixi ꝙ ꝑeminet ei⁹ bn̄dictio oībꝫ ſanctꝭ
patribꝫ: patriarchis et ꝓphetꝭ ac q̄buſcunqꝫ: qm̄
vt dicit Damaſce. Ipſa a nullo illuſtriū ſuperari
pōt. ſed excellit ipſa cūctos. Producam⁹ iducti/
ue patres ſanctos ⁊ ꝯgnoſcem⁹. ¶ Primo q̄dē
Adā ⁊ Eua habuerūt innocentiā originaleꝫ in q̄
creati ſunt. ſed cito illud ꝑdiderūt peccando ⁊ to
tā poſteritatē corruperūt ac maledictionē deme/
ruerūt. ſed btā virgo tantū grē inuenit vt oībꝫ be
nedictionē ꝓmereret̃ ⁊ mortē cōmutaret in vitaꝫ:
nunq̄ peccaret: ſed ⁊ oībꝫ pctōribꝫ miſcdiam im
petraret. Lu. j. Ne timeas Maria: inueniſti gra/
tiam apud deū. ſ. quā totū gen⁹ hūanū perdidit.
¶ Scd̃o Abel hanc bn̄dictiōeꝫ obtinuit vt ꝟgo
eſſet ⁊ martyr: vt dicit Aug⁹. ſed ꝟginitas ei⁹ in/
fecunda fuit ⁊ martyriū ſoli ſibi ꝓfecit. Btā ꝟgo
fecunda virginitate martyriū in paſſiōe ſuſtinēs
oībꝫ ꝓfecit: cum ⁊ oīm aduocata extitit ⁊ pro oī/
bus impetrare quod vellet meruit. De hoc eius
martyrio Lu. ij. Tuāipſius animā pertranſibit
gladius. ¶ Tertio Enoch in paradiſum delitia/
rum eſt tranſlatus. ſed in vteꝝ virginis tanq̄ in
ꝑadiſū trāſtulit ſeipſe de⁹. ¶ Quarto Noe a di/
luuio ſaluauit octo animas ⁊ q̄dam animalia.
ſed beata virgo totum mundū gubernat et con/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſeruat. Vñ Fulgeñ. iiij. mithologiaꝝ dic̄ Celum
⁊ terra diu ruiſſent ſi nō Maria p̄cib⁹ ſuſtētaſſet
¶ Quinto Melchiſedech panē ⁊ vinū obtulit.
btā v̓go carnē ⁊ ſanguinē chr̄o dedit in q̄ panis
⁊ vinū tranſſubſtantiat̄. Joh. vj. Caro mea vere
eſt cib⁹ ⁊c̄. ¶ Sexto Abraā date ſunt ꝓmiſſiōes
et ſemi ei⁹ Gal̄. vj. Sed in v̓gine iſte ꝓmiſſiōes
ſūt iplete. Lu. j. Suſcepit iſrael puerū ⁊c̄. Sicut
locut⁹ eſt Abraā ⁊c̄. ¶ Septimo Iſaac impetra
uit ſua oratiōe ꝯceptū Rebecce q̄ concepit gemi
nos: ex q̄b⁹ duo p̄p̄li orti ſunt: Judaic⁹ ⁊ Genti-
lis. Beata v̓go ſua humilitate ꝯcepit chriſtum
gemine ſube: diuie. ſ. ⁊ humane. qui duos p̄p̄l'os
gentilem ⁊ iudaicū in vnā fidē collegit ¶ Octa-
uo Jacob vidit ſcalam cui⁹ ſūmitas celos tange-
bat: ⁊ dn̄m innixū ſcale: et deſcendentes atq̄ aſcē
dentes angelos. Btā v̓go fuit ipſa ſcala cui dn̄s
eſt innix⁹ incarnādo. Lu. j. Dn̄s tecum. Per hāc
aſcendūt hoīes ſaluandi in celum: et deſcēdunt
angeli ad nos illuminandos. ¶ Nono Joſeph
fact⁹ eſt dn̄s Egypti ⁊ aluit ſuos fratres. ſed be-
ata virgo facta eſt dn̄a terre totius ⁊ celi: et paſcit
nos cibo vite eterne. i. carne ⁊ ſanguine chr̄i de ſe
aſſumpta. Joh. vj. Qui manducat hūc panē vi-
uet in eternū. ¶ Deniq̄ vt breuiter plura comple
ctar Moyſes ⁊ oēs ſcti p̄phete habebāt hāc bn̄di
ctionē vt deus eis reuelaret p̄terita: p̄ſentia: ⁊ fu-
tura: et maxie circa filij dei incarnationē ptinētia.
Oēs q̄z ſcti patres et p̄cedentes ⁊ ſeq̄ntes nō ni-
ſi in fide chriſti ſaluati ſunt: vt dicit Aug⁹. et Gre.
ſed beata Maria oīa fidei ſacramenta certa expi
entia in ſeipſa cognouit: cum chr̄m dn̄m in vtero
portauit. Hēn etiā grām p̄phetice illūiatiōis ple-
niſſime habuit. vñ ipſa p̄phetauit de preterito: cū
ait. Fecit potentiā in brachio ſuo. Et iteꝝ. Suſce
pit iſrael puerū ſuū. ſ. aſſumēdo hūanā naturā
ex iſrael. Jtem p̄phetauit de futuro: cū dixit. Ecce
eñ ex hoc btām me dicēt oēs ⁊c̄. Et de p̄ſenti oc-
culto: cū dixit. Magnificat aīa mea dn̄m. et exul
tauit ſp̄ūs me⁹ ⁊c̄. Ecce patet ꝓpoſitū. ¶ Tertio
bn̄dictio Marie p̄cellit bn̄dictōēs oīm ſctāꝝ mu
lieꝝ. Nā Sara ꝓnūciat̄ ſancta ⁊ bn̄dicta que in
ſenectute Iſaac ꝯcepit miracl'oſe deo dante. ſed
multo magis Maria bn̄dicta q̄ ſummo miracu-
lo v̓go concepit ⁊ pepit dei filiū. ¶ Itē ſi Judith
bn̄dicta q̄ caput Holofernis blaſphemi inimi-
ci dei amputauit: multo magis Maria q̄ caput
ſerpentis contriuit. ¶ Itē ſi bn̄dicta Heſter q̄ po-
pulū iſrl' ab occiſiōe liberauit: ampli⁹ Maria q̄
totū mūdū ſaluauit. Sic ⁊ de alijs ſanctis mulie
rib⁹. Vñ breuit̄ ꝯcludo. Ipa v̓go Maria meri
to dicta eſt bn̄dicta int̄ oēs ⁊ ſup oēs ml'ieres ac
creaturas q̄ eſt oīm regina ⁊ dn̄a mūdi ac ml'ieꝝ
glīa: q̄ nec p̄mā ſimilē viſa eſt nec habere ſeq̄ntē:
vt canit eccleſia. ¶ Capitulum. III.

Tertio cōmēdat̄ a ſctā Eliſabeth Maria
bn̄dictione ꝓlis v̓ginee: cū ſubdit. Et be-
dictus fructus vētris tui. Quo dicto ſm

magnū Alber. ſup Miſſus eſt: ſignificat̄ v̓gina
lis conceptio Marie. ꝓpterea nō dixit: bn̄dictus
filius tuus qui eſt in vtero tuo. quia ſic dicēdo:
carnalem videret̄ deſignare generationē ſm ho-
minū cōmunē legem nature. ſed notant̄ dixit: bn̄
dictus fructus ventris tui. vt inſinuet q̄ ſic fru-
ctus ex arbore naſcit̄ ⁊ ꝯcipit̄ ſine corruptione:
ita chriſtus ex v̓gine. Unde Berñ. Si q̄ras in-
q̄t quō chriſtus naſci potuit ex virgine. Rñdeo.
Sicut odor de flore ⁊ fruct⁹ ex arbore ſine cor-
ruptione. Proinde Num. xvij. chr̄s figurat⁹ eſt
p flores et fruct⁹ amygdalaꝝ. vbi legit̄ q̄ dn̄s p̄-
cepit Moyſi vt ſingule trib⁹ iſrael ſingulas vir-
gas afferrent: noīa ſua ſup ipſas v̓gas deſcribē-
do. et poneret eas Moyſes in tabernaculo fede
ris dn̄i. Quod cum feciſſent: ecce ſeq̄nti die inuē-
ta eſt virga Aaron ſicca manente flores et gem-
mas turgētes: folia ⁊ amygdalas germiaſſe. Ni-
mi virga iſta figurauit Mariā: q̄ ſicca ab omi
carnali ꝯcupiſcentia. i. aliena: ꝓduxit florē ⁊ fru-
ctū chr̄m in virginitate. Et notanter d̄r iſte fruct⁹
amygdalarū. quia ſicut in amygdalis: ita in chri
ſto ſūt tria. Cortex exterior amara ſignificat chr̄i
carnē amaricatā dolorib⁹ paſſionis. Teſta fortis
ſignificat aīam chriſti fortiſſimā in omni bono
vt frangi nequaq̄ poſſit. Et nucle⁹ interior dul-
cis ſignificat chr̄i diuinitatē. Deniq̄ ſicut amygda-
la ꝯfert hoīb⁹ ſanitatē: vulpib⁹ aūt obeſt in mor
tē: vt teſtat̄ Plini⁹ in naturalib⁹. Sic iſte fructus
chr̄s homib⁹. i. rōnabiliter viuentib⁹ bonis con-
fert vitā ⁊ ſanitatē eternā. ſed vulpib⁹. i. malis q̄
ptes vulpiū erunt. i. demonū in futuro: dicente
Ps̄. dabit mortē eternam. ¶ Sed q̄ſtio oriri pōt
Quare Eliſabeth nō dixit. Bn̄dict⁹ flos vteri tui
vl' ventris tui. ſed dixit fructus. cū etiā flos ſicut
fructus ſine corruptione generat̄. et ſic ſufficiēter
exp̄ſſiſſet virginalē conceptū dicendo: flos. et ſic
melius fuiſſ; dicere: eo q̄ etiā p̄pheta chr̄m naſcē-
tem de v̓gine: florē. nō fructum: appellauit Yſa. j.
Egrediet̄ virga. i. Maria de radice ieſſe: ⁊ flos. i.
chr̄s de ra. ⁊c̄. ¶ Rñdet̄ q̄ licet bn̄ dicere h̄ potu-
iſſet: tñ ſp̄ūſſctus q̄ faciebat eā loqui voluit vt di
cat: fructus ventris tui. non: flos. ¶ Primo q̄dē
vt deſignet̄ pfecta chriſti ꝯceptio in v̓gis vtero q̄
in inſtanti conceptionis fuit pfectus deus et hō
ſm animā ⁊ ſm oīa organa ⁊ mēbra. iuxta illud
Hiere. xxxj. Nouū faciet dn̄s ſup terrā: femia cir
cūdabit virum. i. chr̄m. Vir eñ pfectionē notat.
Modo ſi Eliſabeth dixiſſet: benedict⁹ flos vteri
tui: occaſionē erroris habuiſſent heretici ⁊ putaſ
ſent q̄ ſicut arbor quando ꝓducit flores: nōdū
eſt parata generatio: eo q̄ natura tendit tunc ad
generationem fructuū. et tūc pficit̄ generatio ar-
boris qñ puenit ad fructum ꝓducendū. ita cre-
didiſſent q̄ chriſtus nōdū tunc fuiſſet pfect⁹ hō
in vtero Marie: ſed ſucceſſiue veniret ad pfecti-
onem membrorū ante infuſionē anīe ſicut cōit
alij homies. Ut igitur hunc errorē excludat ſpi-

ritusſctũs: voluit dici. bñdictus fructꝰ. ¶ Scđa rõ vt ſeruaret̃ cõgruẽtia hũane repatõis per ſilia ſm Berñ. q: ſicut hõ cecidit ꝑ fructũ (non flore) ligni vetiti: ita reparari debuit ꝑ fructũ vẽtrꝭ ỽgina lis q̃ appẽdẽdus erat ligno crucꝭ. ¶ Tertia rõ vt ſeruaret̃ ſalutifera chři dulcedo. quia fructꝰ ſolent eſſe dulces. et in ſũmitate arboris ſunt dulciores: teſte Iſaac in dietꝭ. et vltimo poſt alia fercula appetunt̃ in mẽſa cũ caſeo: coq: ſunt cibi naturales homĩ. q: hõ in ꝑadiſo tm̃modo fructib ꝑadiſi ꝛ matrꝭ lacte in pueritia alitꝰ fuiſſet. Caſeꝰ ỽo de lacte habet fieri. Ecce g̃ fructꝰ dulcedo eſt appetibilis. nõ ſic aũt eſt ð floribꝫ. Ideo vt ſignificet̃ q: ꝑ chřm habemꝰ frui dulcedĩe grẽ in pñti et glĩe in futuro: merito dictũ eſt: bñdictꝰ fructꝰ. q: ðr a fruendo vt dicit Januẽñ. in Cathol̃. O g̃ benedictꝰ vere fructus Marie. Et vt loq̃r verba Berñ. dicentꝭ. O vere celeſtis planta Maria ꝑciosioꝛ cunctis. O vere lignum vite qð ſolũ fuit dignum portare ſalutis fructum.

¶ Articulus tertius de cõmendatiõe ỽtutũ duodecim q̃bus floruit Maria in viſione.

Tertium myſterium ðr ỽtualis btificationis ꝛ ꝑfectionis q̃ cõmendauit Mariã Eliſabeth di. Btã q̃ credidiſti: qm̃ ꝑficient̃ in te ꝛc̃. ¶ Nota ergo ꝙ in viſitatiõe iſta btã ỽgo. xij. virtutũ ꝑfectionibꝫ tanq̃ꝫ. xij. ſtellis btificata floruit: q̃bꝫ ſe nob in exẽplũ imitandi ꝓbuit: q̃rũ quattuoꝛ ꝑtinent ad incipientes. et q̃ttuoꝛ ad ꝓficientes. et q̃ttuoꝛ vltime ad ꝑfectos: vt cũctos iſtruat. ¶ Primo floruit forma vere pnĩe. q: exurgens abijt in montana cũ feſtinatõe. Ipſa eñi nunq̃ꝫ peccauit nec ei opꝰ erat pnĩa. ſed in his ỽbis nos ſpũſſanctus docere voluit vt exurgamꝰ a vicijs: feſtinemus q: ad mõtana ỽtutũ: intremꝰ in ciuitatẽ Juda. i. locũ cõfeſſiõis. q: iuda cõfitẽs interp̃tat̃: et in domũ Zacharie: qð interp̃tat̃ memorãs deũ. ¶ Scđo floruit ỽtute obediẽtie. q: diuie iſpirationi obediuit. et ſm Lyrã ſpõſo Joſeph honorẽ detulit cũ licentiã ab eo petiuit eundi. In q̃ docemur obedire deo ꝛ ꝑlatis. Aplus. Ois aĩa poteſtatibꝫ ſupioribꝫ ſubdita ſit. ¶ Tertio floruit ỽtute cõtẽptꝰ vanitatꝭ mũdane: qm̃ cũ foret regina mũdi Maria: nõ in pomposo eq̃ꝝ apparatu curruũ ꝛ famuloꝝ: ſed pedeſter fortaſſis cũ aliq̃bus alijs ỽginibꝫ aſcẽdentibꝫ cũ ea in templũ et alia loca deuota viſitãtibꝫ. et forte pedibꝫ nudis vt mos ẽ deuotoꝝ ꝑegrinoꝝ religioſiſſima trãſijt. Chryſ. Qui diues es non horreas paupem. q̃ paup es accipe cõſolationẽ: recog̃ſcẽs paupez chřm: paupem eiꝰ matrẽ. Hec ille. ¶ Quarto floruit ỽtute modeſtie. q: pauciſſima ỽba legit̃ locuta ꝛ ea ad edificationẽ: cũ ſalutauit Eliſabeth. atq: ad honorẽ dei: cũ canticũ ꝓtulit dei in laudẽ. In q̃ repꝛhendit̃ verboſitas ꝓcipue mlieꝝ. ¶ Deniq: q̃ ad ꝓficiẽtes ¶ Quinto floruit ỽtute fortitudinis. q: tãlõgã viã ꝛ aſꝑam fortit̃ ꝑtranſiuit. quia vt refert̃ a fidedignis: a Nazareth vſq: ad Hieruſalẽ ſunt. xxxv. miliaria q̃ꝝ duo faciũt leucam. et ab Hierl̃m ĩ domũ Zacharie q̃ttuoꝛ vel citra miliaria dicũt̃. Et ſic docuit fortit̃ nos agere in bono opꝫ. Pš. Viriliter agite et cõfoꝛtetur coꝛ ꝛc̃. ¶ Sexto ỽtute hũilitatꝭ ꝓfunde. q: mat̃ dñi venit ad matrẽ ſerui ꝛ prioꝛ ſalutauit. Amb. ſuꝑ Lu. ðr. Vt q̃nto caſtioꝛ ỽgo ſit tãto hũilioꝛ. ¶ Si q̃ras q̃ verbo ſalutauerit. Rñdet Alb. ſuꝑ Miſſus eſt. ꝙ ſalutatiõe ꝯſueta ĩ ve. teſt. ¶ Septimo floruit ꝛ fulſit ỽtute pietatꝭ ꝛ miſcðie cũ ei ad ſeruiendũ ſe obtulit: vt. ſ. nos doceat ĩbecilles viſitare ꝛ ĩfirmis deſeruire. Hinc Amb. ſuꝑ Lu. Diſcite inq̃t ſcẽ mlieres ſedulitatẽ quã ꝑgnãtibꝫ debeatꝭ exhibere cognatis. Et certe mulieres debent mltũ h̃ opꝰ pietatꝭ exhibere vt ſeruiãt. ſ. pregnãtibꝫ. q: maximũ hñt theſaurũ in vtero. ſ. aiaꝫ rõnalẽ q̃ prepõderat oĩbꝫ coꝛpibꝫ mũdi: vt dicit Augꝰ. Et ſic cauere ne ipſa aĩa pereat abortiue. Seruiuit aũt btã ỽgo Maria Eliſabeth in oĩbus laboꝛibꝫ cõuenientibꝫ ꝛ neceſſarijs: vt etiaꝫ in officio canit eccleſiã. Maria tribꝫ mẽſibꝫ q̃ſi ſtetit laboꝛibꝫ Eliſabeth ſubdẽdo. ſequit̃. Conferebat de angelo ꝛ ỽboꝝ myſterio q̃ ꝓtulit ſalutando ¶ Octauo ỽtute honeſtatꝭ. nã ỽgo ỽecunde feſtinauit ꝓpterea vt cito euadere poſſet publicũ. Vñ Amb. Diſcite ỽgines nõ ꝯcurſare ꝑ alienas edes: nõ demoꝛari ĩ plateis: nec aliq̃s cõmiſcere ſermões. q: Maria ĩ domo ſera: feſtina ĩ publico. Hec ille. Hinc etiã nõ legit̃ Maria ſalutaſſe inibi Zachariã aut alloq̃ cũ q̃ ꝓtũc erat mutꝰ. nõ eñi decebat ỽgineũ pudoꝛẽ nutibꝫ circa eũ occupari: ſm Alb. ¶ Deniq: q̃tũ ad ꝑfectos ſeq̃t̃ ꝙ ¶ Nono floruit virgo virtute charitatꝭ marie. q: ex charitate maria q̃ ad deuꝫ. ſ. feruebat ꝛ exinde ad ꝓxim: mouebat̃ ỽgo btã vt hec faceret: canẽte eccl̃ia. ¶ Decio floruit ỽtute puritatis ỽginee. ꝓpt̃ qð Eliſabeth eã matrẽ dñi quã decuit ẽẽ puriſſimã noĩauit: et addidit. Perficient̃ in te q̃ dicta ſũt tibi a dño. ſ. vt ỽgo pareres ꝛc̃. ¶ Undecimo floruit ỽtute grãꝝ actõis ꝛ laudis diuie. q̃a deũ collaudãs ꝛ grãs agẽs: ait. Magnificat aĩa mea dñm ꝛc̃. In q̃ q̃dẽ cantico agit deo grãs de tribꝫ. Prio de bñficio ſibi facto: cũ ðr. Magnificat aĩa mea dñm. Et exultauit ſpũs meꝰ ĩ deo ſalu meo. Quia reſpexit hũilita. an. ſue ꝛc̃. vſq: ibi. Fecit mihi magna q̃ potẽs eſt ꝛc̃. Scđo de bñficio toti hũano generi impẽſo: cũ ſubdit. Et miſcðia eiꝰ a ꝓgenie in ꝓgenies timentibꝫ eũ. Fecit potentiã ꝛc̃. Tertio de bñficio ſpecialit̃ ꝑplo iſraelitico exhibito. ibi. Suſcepit iſrl̃ puerũ ſuuꝫ: re. ꝛc̃. In q̃bus oĩbꝫ docemur grãs deo pro eiꝰ bñficijs in cõi ꝛ in ſpeciali acceptꝭ reddere. ¶ Duodecimo floruit virtute ſancte perſeuerantie. quia non ſtatim receſſit ab illa: ſed manſit quaſi tribus menſibus. ſicut claret ex ſacro euangelio: vt doceat

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

nos ad finaliter ꝑſeuerandū in bono: qm̄ q ꝑſe/
ueraueriᵗ hic ſaluꝰ erit Mat. xxiiij. ca. ¶ Ut igiᵗ
finē nr̄o ſermone faciamꝰ ¶ Cōtēplatio deuota.
¶ Cōtēplare ex his p̄miſſionibꝫ o aīa deuota. o
ſanguine chr̄i tincta ⁊ lota: aſpice ocl'is mentꝭ et
ſtatue corā facie tua tria hec ſeq̄ntia documenta
valde deuota ⁊ cōſideratiōes dulcifluas. ¶ Pri
mo vide ꝗ̄pie: ꝗ̄dulciter: ꝗ̄affectuoſe ⁊ deuote
btā ꝟgo Maria viſitat ſctām Eliſabeth cogna/
tā. Cogita qꝛ cū angelo nūciāte ꝟgo bn̄dicta cō/
cepiſſet: in mēte habuit qđ angelꝰ ei dixerat. Ecce
inq̄t Eliſabeth cognata tua ⁊ ipſa cōcepit filium
in ſenectute ſua. et hic menſis eſt ſextꝰ il. ⁊c̄. ¶ Ce/
pit ḡ ſpūſctō plena cogitare qꝛ ille quē Eliſabeth
cōceꝑat: p̄curſoꝛ eſſet filij ſui dn̄i Jeſu. Cepit ſpi/
ritusſctūs eā mouere vt iret ad viſitandū ⁊ ſctifi/
cādū ꝑ ſuū filiū: ꝯceptū ipſiꝰ Eliſabeth. Aduerte
ꝗ̄hūiliter licētiā petat a ſuo ſpōſo Joſeph. q̄ ob/
tenta: celi regina egrediᵗ de ciuitate ad viſitādū:
iter arripit ꝟſus hierl'm: vbi deo gr̄as agit ado/
rans in tēplo. Inde ceptū iter cōtinuat ad domū
Zacharie. Cogita o fidelis aīa ꝗ̄hūillime icedit:
ꝗ̄deuote: capite inclinato: oculis defixis verſus
terrā: orās ⁊ pſallēs: religioſa veſte induta: ⁊ nu
dis vt crediᵗ pedibꝫ ꝑegrinabaᵗ: vt ſe ꝯformaret
regule quā filiꝰ eius erat traditurꝰ apl'is dicens.
Neqꝫ hn̄tes calciamēta in pedibꝫ veſtrꝭ. O q̄ntū
eiꝰ coꝛ iocūdabaᵗ cū dei filiū in vtero hn̄s gradi/
tur: nec tn̄ ex eiꝰ geſtatione grauabaᵗ. Credo ꝙ p̄
gaudio nec fatigā ſentiebat itinerꝭ lōgi: nec aſpi/
tatē horrebat petroſe vie: ſed ſpūſcti ꝟtute ⁊ con
ſolatiōe plena: feſtinanter ibat ⁊ alacriter. O aīa
mea ſi tunc affuiſſes q̄d feciſſes: vtiqꝫ cū lachꝛy/
mis deuotiōis ꝑfuſa: veſtigia pedū eiꝰ oſculata
fuiſſes: toto corde ⁊ intimis viſceribꝫ tuis cru/
ciaſſes. Bn̄dicta tu ꝟgo oipotentꝭ dei mr̄: ⁊ bn̄/
dicꝰ fructus tuꝰ ⁊c̄. Quid plura: Uenit glioſa
ꝟgo ad domū Zacharie. O Eliſabeth ſctā ſenex
ml'ier: q̄le ſomniū in illa nocte p̄cedenti videras.
vtrū ne putabas: vtꝝ ne ſꝑabas ⁊ expectabas ti/
bi iſta die ſuꝑuenire tales ac tātos hoſpites. vicꝫ
dei filiū chr̄m in vtero geſtatū ⁊ eius glioſiſſimā
ꝟginē matrē dn̄am angeloꝝ ⁊ hoīm. O ſi ſcires
qꝛ ecce ꝟgo bn̄dicta cū dei filio portas domꝰ tue
ingrediᵗ: ꝓ certo accurreres: ꝓ certo obuiares et
p̄ma ſalutares: genibꝫ flexis eā mācipares ⁊ ado
rares: letaqꝫ tantū hoſpitē ſuſcipes. Sed nō eſt
famulus: nō famula q̄ p̄curratur ⁊ tibi noua dicat
p̄nūciās aduētū tāti regꝭ ⁊ tante regine. Ecce ego
dicā tibi noua optia. Surge qꝛ adeſt regia celi ⁊
dn̄s deꝰ creatoꝛ oīm cū ea: accurre ⁊ obuiās ſuſ/
cipe leta. O ꝗ̄gaudioſe p̄cucurriſſem ſi tūc affu/
iſſem: vt aduentū dn̄e tibi ſctā ſenex p̄nūciaſſem
O vere felix ⁊ btā es Eliſabeth q̄ meruiſti a tātꝭ
hoſpitibꝫ viſitari. Itaqꝫ intrauit domū Maria
et ſalutauit Eliſabeth: dicēte fortaſſe illđ Tob. v.
Gaudiuꝫ tibi ſꝑ ſit ſenioꝛ cognata mea. Sctiſſi/
ma Eliſabeth ſtatim vt audiuit eiꝰ ſalutationeꝫ:

ſpūſcti gr̄a ex ꝟbis Marie in eam deſcēdēs vſ/
qꝫ ad eiꝰ vterꝫ: cōmouit infantē Johānē in vtero.
Glo. Uocē poꝛ Eliſabeth audiuit. ſed Johānes
poꝛ gr̄am ſenſit. Un̄ ſtatim Johes in vtero ſen/
tiēs dn̄m oipotētē adeſſe in ꝟgiali vtō: exultauit
et adorauit. et quē ꝟbo deū eſſe teſtificari nō po/
terat: motu exultatiōis deum adeſſe teſtatus eſt.
Mox igiᵗ Eliſabeth repleta eſt ſpūſctō: ⁊ genibꝫ
ꝓuoluta: bn̄dictā ꝟginē mācipauit: amplexata ē
et oſculata. O dulciſſima illa oſcula Marie. O
Eliſabeth ſenſiſti ne vnqꝫ maiorē cordis iubila/
tionē: maiorē dulcorē: maiorē aīe delectatiōeꝫ ꝗ̄
hac vice: Credo eni ꝙ anhelitꝰ benedicte ꝟginis
ꝑ eius ſacrū os de interioribꝫ eiꝰ q̄bꝫ deꝰ habita/
bat ꝓgrediēs: ac ꝑ os Eliſabeth ingrediēs: totaꝫ
eiꝰ cordis medullā penetrabat ⁊ ſuauitate diuia
replebat: adeo ꝙ Eliſabeth ſe cōtinere non potu
it. ſed voce magna exclamauit et ꝓphetauit de p̄/
ſenti occulto. i. de chr̄o ⁊ ꝟginitate matris eius: ⁊
ait. Bn̄dicta tu in ml'ieribꝫ: et bn̄dicꝰ frucꝰ ven/
tris tui. Et vn̄ hoc mihi vt veniat mr̄ dn̄i mei ad
me: Ecce eni vt facta eſt vox ſalutatōis tue in au
ribꝫ meis: exultauit in gaudio īfans ī vtero meo
Prophetauit etiā de p̄terito dicēs. Et btā q̄ cre/
didiſti. ſ. angelo. Subdidit ꝓphetādo de futuro
dicens. Qm̄ ꝑficientᵗ in te q̄ dicta ſunt tibi a dn̄o.
Penſa ḡ quāta fuit in corde ꝓphetiſſe ſuauitas
cōſolatiōis: q̄nta dulcedinis ſuauitas ꝓ p̄ſentia
Marie ⁊ eius filij. Nūc ḡ Maria deo plena nō
elata ꝑ vanā gliam: ſed in hūilitate firmata: deo
attribuēs oē bonum: genibꝫ flexis et vt pie credo
dulciſſimis lachꝛymis irrigata: mēte ⁊ facie ſere/
na cepit gr̄as agere ⁊ laudes deo depromere di/
cēs. Magnificat aīa mea dn̄m. Et exultauit ſpi/
ritus meus. et ad finem vſqꝫ cōpleuit. Tādē mā
ſit ibi tribꝫ mēſibꝫ: ſeruitijs Eliſabeth hūiliter ſe
mācipādo ⁊ q̄tidie cōferēdo de angelo ⁊ eiꝰ ver/
boꝝ myſterio q̄ ꝓtulit ſalutando: put canit eccle
ſia. necnō et de eo ꝙ ꝟgo cōcepit ⁊ ſine grauami
ne filiū portaret. et de chr̄o dn̄o ꝙ ꝑ eū mundus
redimēdꝰ eſſet. et de his ꝓphetias allegādo. Tā/
dē licētia accepta ⁊ facta reuerētia atqꝫ bn̄dictiōe
relicta: reuerſa eſt ad ꝓpria cū hūillima deuotiōe
¶ Secundū qꝫ documentū ex ꝓmiſſis accipe o
anima fidelis. ſ. documentū virtuoſe opationis
et imitationis: intuere oculo fidei et deuotionis
quātis quibus ve virtutibꝫ benedicta virgo flo/
ruerit in hac viſitatione. Uide quia aſꝑitateꝫ pe/
nitentie non refugit: obediētiā ꝓmptaꝫ exhibuit:
pauꝑtatē ⁊ mūdi cōtemptū ſectata eſt: modeſtiā
ſeruauit. vide quāte fortitudis: quāte honeſtatꝭ
hūilitatꝭ ⁊ pietatꝭ fuerit. intuere in ea feruorē cha
ritatis: nitorē puritatis: deuotionē diuie laudis
atqꝫ conſtantiā ꝑſeuerātiōis. Et in oībꝫ diſce eaꝫ
imitari: ſtude ei conformari vt poſſis deo. i. filio
eius cōplacere. ¶ Tertiū deniqꝫ documētū ex p̄/
miſſis oībꝫ accipe Quāta. ſ. deuotiōe: q̄nta chari
tate beate ꝟgini debeas deſeruire: vt ex eiꝰ gr̄a et

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

interuētione valeas ⁊ tu participē meritoꝝ eiꝰ te ꝑbere: ac diuina grā abundare: ⁊ a cunctis malis liberari. Non em̄ dubiū q̄n ſicut Eliſabeth ꝑ eam repleta eſt grā: ac eiꝰ filius Iohēs ſctificatꝰ ⁊ mūdatus: ita ⁊ tu ipſa intercedente poteris a peccato mūdari ⁊ liberari ab oī malo. Ut aūt magꝭ hoīes accēdant ad deuotionē v̄ginis: vnū miraculū ꝓpter ſimpliciores auditores ꝓponā q̄ hūc ſermonē ꝯcludā. ¶ Miraculum ¶ Refert Anſ. li. miraculoꝝ. ca. xxxvij. ¶ Q̄dam miles in ciuitate Naruenſi erat q̄ habebat vxorē pregnātē: habebat et ſeruientē q̄ndā ethiopem nigrū: et forte etiā in cortina imago fuit ethiopis. ꝓpter qḋ etiā aſpectu freq̄nti ⁊ phātaſmate generato in phantaſia: generauit ⁊ peꝑit de ſuo viro legitimo ethiopi ſilēm filiū nigerrimū. Sic legit̄ de ouib' q̄s paſcebat Iacob ꝙ pariebāt ꝓpter aſpectū virgarum illis appoſitaꝝ coloris vicꝫ cōformis oues. Gen. xxx. Vn̄ ex hoc maritꝰ ſummā iracundiā cōtra vxorem cōcepit ⁊ remouit eam a ſe ⁊ filiū eiꝰ. Oēs q̄ꝫ amici eam adulterā reputabāt: et putabāt cum ethiope illo famulo adulteraſſe. Iſta ſic cōfuſa ⁊ electa: q̄dam die iuit cum puero ſuo ad portū fluminis. et multiſ p̄ſentib' viriſ ac mulierib' clamauit ad btām v̄ginē: q2 nō erat culpabilis ī hoc facto: vt oſtenderet inde miraculū euidens. ſeruierat em̄ deuote beate virgini vt putat̄. Vn̄ cum ſic fleret amaricata ſe p̄cipitauit ⁊ ſtatim cecidit de portu q̄ altꝰ erat in flumē. Et ecce btā virgo affuit q̄ eam ⁊ pueꝝ eiꝰ ſanos cuſtodiuit: iuēti ſunt in fluminis fundo et extracti. Et ecce puer q̄ priꝰ erat nigerrimꝰ: meritiſ btē v̄ginis inuentꝰ eſt albus. Maritꝰ viſo tāto miraculo: genib' flexis veniā petijt ꝓ ſuſpitiōe. Et illa pepcit. Sꝫ poſtea obtenta licentia a viro: caſtitatē tenuit ob amorē dei ⁊ btē virginis. Et in bono vitam ducēs: ad celeſtia regna btā v̄gine mediāte ꝑuenit. Ecce igit̄ claret quia q̄ ad bn̄dictā v̄ginem cōfugit ⁊ ei ſeruit: non tm̄ a calūnia ⁊ morte mala liberat̄: ſed ⁊ ab infamia purgat̄ ⁊ meritiſ btē v̄ginis grāꝫ adq̄rit in p̄nti ⁊ glīam in futuro. Amen.

¶ Sequit̄ ſecūda ps libri ſecūdi de btē v̄gīs iocundatione in chrī incarnatione atqꝫ in ſuo v̄ginali vtero portatione letabunda.

Exultauit ſpiritus

meus ī deo ſalutari meo. Lu. j. Verba ſunt glīoſiſſime v̄ginis Marie: q̄bus īſinuat ineffabilē ſui animi iocunditatē quā habuit in filij dei cōceptione ac in eius vteri virginalis habitatiōe ⁊ geſtatione pro hac ſacra viſitatiōe. Si nimirū diligent̄ aduertimus chariſſimi: ſi intēto corde cōſideramꝰ: vtiqꝫ cōgimus ꝙ hanc feſtiuitatē viſitationis bn̄dicte v̄ginis ſicut ⁊ ceteras eius feſtiuitates celeberrimas: ſūma deuotiōe: ſūma cordis ⁊ aīe exultatione excipiēdo bn̄dictā v̄ginē ſūma laude extollere: eiqꝫ in hoc eiꝰ gaudio cōgratulari debemꝰ et tenemur. Quod oſtendo triplici rōne

¶ Primo rōne obligationis.

¶ Scḋo rōne adquiſitionis.

¶ Tertio rone conformationis.

Primo rōne obligationis. q2 ſicut dicit beatus Greg. ī Omel. Quāto creſcūt dona: tāto etiā rōnes creſcunt donoꝝ. Sed ꝑ btām v̄ginem tot ⁊ tanta bn̄ficia ſunt nob' exhibita: et tā inaudita et ineffabilia ꝙ ꝑ totā vitā nr̄am ſi etiā mille ānis viueremꝰ ⁊ mille linguas haberemꝰ: ſufficiētes laudes ⁊ grāꝝ actiōes reddere ei nō poſſemus. Quis em̄ ſufficiat ei debitas reddere grās: cū ꝑ eam a morte eterna liberati ſumꝰ. ꝑ eam ſic nobilitati: ſic dignificati ſumꝰ ſuꝑ oēm creaturam: vt deū fratrē habeamꝰ: celeſtes reges effecti ſimus et oīa bona poſſideamꝰ. Et ideo tāto freq̄ntiꝰ in anno eius feſta ſumma deuotiōe celebrare debemus: tāto honorificētiꝰ ei deſeruire tenemur: q̄nto maiori bn̄ficio nos obligauit ad ſui famulatū: ne ingrati videamur ⁊ rei corā ea inueniamur. Hinc eccl'ia plurib' vicib' eiꝰ feſta freq̄ntat: vt in eius deuotione inardeſcāt eiꝰ filij ⁊ debitū ei honorē ſepiꝰ ꝑſoluāt. Propt̄ea dic̄ Hiero. Si mille ora mihi forēt: ſi tot lingue q̄t in celo ſtelle reſonarēt: non tibi o dn̄a debitas laudes perſoluere et eq̄ ſufficerē. Non em̄ ſufficit lingua carnis tuas enarrare v̄tutes. ¶ Scḋo rōne adq̄ſitionis. q2 ex h̄ ſpecialē grām apud v̄ginē adq̄rimꝰ ſi eiꝰ feſta deuote ꝑcolimꝰ. Nā in hac viſitatiōe Eliſabeth ⁊ Iohēs ſpecialē ꝑ eius hoſpitationē grāꝫ adq̄ſierūt. Nō ē dubiū q̄n ⁊ nos adq̄rere poſſumus ⁊ obtinere vt in nr̄o corde hoſpitet̄ chr̄s eiꝰ filius ⁊ ſctā mr̄ eiꝰ ꝑ ſpecialis grē viſitationeꝫ: ꝑut in hodierno officio canit̄. Inſuꝑ q̄ꝫ in huiꝰ feſti celebratione adq̄rere poſſumꝰ ſpeciales indulgētias: q̄m ab Urbano papa cū eiſdē indulgentijs eſt hoc feſtū inſtitutū ſicut feſtū corꝑis chr̄i. et a Bonifa. papa. cōſil'r ſicut de alijs extrāt p̄uilegia q̄ legunt̄ in matutinali officio. ¶ Tertio rōne cōformatiōis. Decet em̄ ſuos gaudere in gaudijs dn̄i ſui ⁊ conformari ei in voluntate. vn̄ decens eſt nos cōgaudere deo noſtro ⁊ dn̄e noſtre ac ſctis: adhortāte apl'o Rho. xij. Gaudere cum gaudentib'. Quia aūt in hac viſitatiōe gaudiuꝫ fiebat deo ⁊ ſctis angelis iuſtiſqꝫ omnib'. Nam gaudebat p̄mo deꝰ. q2 eiꝰ incarnatio agnoſcebatur ⁊ ꝓfitebat̄ ab homib'. vicꝫ Eliſabeth ⁊ Iohe. Scḋo gaudebāt angeli. q2 Iohēs in vtero ſctificabat̄. Si ei gaudiū eſt angelis ſuꝑ pctōre conuerſo Lu. xv. multo magꝭ ſuꝑ iuſtificato in vtero ꝓperāte Iohāne ꝑ quē multi pctōres erāt cōuertēdi. Tertio gaudebat Eliſabeth ⁊ Iohēs in vtero eius. Quarto gaudebat btā v̄go Maria. Vn̄ ⁊ gaudioſum canticū cecinit dicēs. Magnificat aīa mea dn̄m ⁊c̄. Debemus igit̄ ⁊ nos gaudere in ſpū in deo ſalutari noſtro: ſicut ipa ſe nobis in exemplū ꝓpoſuit verbis in p̄miſſis dicēs.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

Exultauit ſpūs meus ꝛc. De hac itaq; iocūdita/
te bn̄dicte ꝟginis loq̄ intendentes: tria myſteria
declarabimus.

¶ Primū dicit᷑ myſteriū magnitudinis.
¶ Scōm dicit᷑ myſteriū habitudinis.
¶ Tertium dr̄ myſteriū multitudinis.

¶ Articulus prim⁹ de magnitudīe gaudij Ma
rie qd̄ habuit in chr̄i cōceptione ꝛ geſtatiōe i vte/
ro. Ubi tria q̄runt᷑. ¶ Capitulum. I.

Primum myſteri

um de gaudijs benedicte ꝟginis de/
clarandū dicit᷑ quantitatis. Circa qd̄
tria q̄runt᷑: ex quibꝫ clareſcit quō vnū gaudium
bt̄e ꝟginis alio fuerit maius. ¶ Prima queſtio
Utrū gaudiū qd̄ habuit bt̄a virgo in filij conce/
ptione ac geſtatione fuerit maius oī gaudio qd̄
habuit totius vite tp̄e. Ad quod q̄ſitū q̄dā volu
erūt dicere ꝛ niſi ſunt ꝓbare ꝙ bt̄a ꝟgo ſup̱ oīa
alia gaudia ſummū gaudiū habuerit in chr̄i na
tiuitate pluribꝫ rōnibꝫ. ¶ Primo q: tunc angel⁹
dixit. Ecce euangelizo vobis gaudiū magnū q̄a
natus eſt nobis hodie ſaluatoꝛ Lu. ij. Sicut er/
go natiuitas dn̄i fuit alijs cauſa magni gaudij:
ita ꝛ matri. ¶ Scdo. quia tunc bt̄a ꝟgo habuit
duplicatā delectationē ꝛ gaudiū. ſ. videndo chri
ſtū vtroq; oculo. vic; intellectuali ꝛ ſenſuali. In
cōceptione eīm ꝛ vteri baiulatiōe nō viderat chri/
ſtū niſi oculo intellectuali. ſed in natiuitate p̄mo
vidit vtraq; viſione: ſenſuali ꝛ intellectuali. Un̄
ſicut in celo poſt reſurrectionē corpoꝝ mai⁹ erit
hoībꝫ gaudiū q̄ȝ an̄: eo ꝙ ꝓtunc vterq; ocul⁹ ſc;
corpalis et mentalis reficiet᷑ in viſione delectabi/
li humanitatis ꝛ diuinitatꝭ chriſti. ita ꝛ in beata
ꝟgine tp̄e natiuitatis vterq; reficiebat᷑ oculus. g̊
ꝓtūc maximū ſup̱ oīa habuit gaudiū. ¶ Tertio
q: bt̄a virgo prius habuit gaudiuz ſolū de hoc
ꝙ virgo concepit. ſed in natiuitate habuit inſup̱
ꝙ virgo pep̱it: ꝟgo lactauit: ꝛ deū ac dulciſſimū
filiū amplexata eſt: oſculata eſt: fouit i gremio et
nutriuit. Unde Eſa. xxxv. Germinans germina/
bit ſicut lilium: ꝛ exultabit letabūda vt laudās.
ergo tūc maximū habuit gaudiū. ¶ Alij ſunt qui
arguunt ꝛ ꝓbare nitunt᷑ ꝙ maximū gaudiū ha/
buit ſup̱ oīa ꝟgo bn̄dicta in chr̄i reſurrectiōe. q̄a
tunc eccleſia ſpeciali⁹ vtit᷑ canticis exultatiōis: ca
nens illud Pſ. Hec dies quā fecit dn̄s: exulte/
mus ꝛ letemur in ea. Et tūc frequētat canere Al/
leluia magꝭ q̄ȝ in alio feſto. g̊ ꝓtūc oībꝫ ꝛ p̱ conſe
quēs etiā virgini mai⁹ fuit gaudiū. Itē beata vir
go plus dilexit filiū q̄ȝ totum mundū ꝛ ſeipſaȝ.
g̊ pl⁹ gauiſa fuit de bono filij ſui q̄ȝ de bono to/
tius mūdi. ſed chr̄s maximū bonū ꝯſecut⁹ eſt in
reſurrectiōe: ꝛ maximū tūc habuit gaudiū q̄ndo
gaudebat cum corp̱e gl'ioſo: aīa: ꝛ diuinitate. g̊
et dn̄a noſtra tunc magis debuit gaudere.
¶ Tertio ſunt alij q̄ arguūt ꝙ maximū gaudiuz
habuit bt̄a virgo in filij aſcenſione inter oīa vite
ſue gaudia. q: tunc fili⁹ habuit maximū gaudiū
q̄n omnē curſum ſui op̱is cōplens: reuerſus eſt
in celū cū oībꝫ ſctīs ſumma iocūditate in palati/
um celeſte de exilio hui⁹ mūdi. vn̄ Pſ. Aſcendit
dn̄s in iubilo. g̊ ꝛ mr̄ ei⁹ ꝓtūc habuit gaudiū ma
ximū. Itē q: tunc porta celi ꝛ ianua ap̱ta eſt hoī
et ruina angelica reſtaurata. Deniq; tūc maxim⁹
honoꝛ filio ꝛ matri exhibit⁹ eſt q̄n caro de ꝟgine
aſſumpta ſup̱ oēs angelos eſt exaltata ad dexte/
rā dei patrꝭ. g̊ tūc maximū habuit gaudiū bn̄di/
cta ꝟgo. Hec oīa ꝛ plura argumenta q̄ poſſent
ꝓduci ponit Alb. magn⁹ ſup̱ Miſſus ē. ca. cxcv.
et ſeq̄ntibꝫ. ¶ Ad q̄ſtionē itaq; ſm veritatē rn̄de/
tur ſm eundē Alb. ibidē. ca. ccj. ſub tali diſtinctōe
Q vnū gaudiū bt̄e ꝟginis ad aliud poſſumus
dupliciter cōp̱are. Uno mō ſm ꝙ poſteri⁹ gau/
diū includit in ſe p̄us. Et ſic nulla eſt queſtio nec
difficultas in hac re. q: ſic ip̄a gaudia poſterioꝛa
oꝛdinant᷑ ad p̄oꝛa p̱ additionē. Un̄ ſicut manife
ſtū eſt ꝙ duo ſunt plura q̄ȝ vnū ꝛ tria q̄ȝ duo: ita
manifeſtū eſt ꝙ gaudia ſubſequentia cōceptiōis
gaudiū: ſunt plura. et ſic maioꝛa. q: gaudiū nati
uitatꝭ includit in ſe gaudiū ꝯceptiōis et gaudiuz
reſurrectiōis: gaudiū aſcēſionis. et ſic cōſeq̄nter.
Alio mō vt fiat cōp̱atio p̱ ſep̱ationē: ita ꝙ poſte/
rius gaudiū accipiat᷑ p̱ ſe ſine intellectu prioꝛis.
Et ſic dico ꝙ gaudiū hoc qd̄ beata ꝟgo habuit ī
cōceptiōe: mai⁹ fuit oībꝫ gaudijs vite ꝛ vie. Et p̱/
bat᷑ Primo autoꝛitate. Scdo rōne. Tertio exē/
plari ſilitudine. ¶ Prio inquā autoꝛitate. q: ip̄a
in ſuo cantico gaudioſiſſimo ꝓteſtata eſt h̄: cum
ait. Exultauit ſpūs me⁹ i deo ſalutari meo. et nul
libi al's legit᷑ id de ſe dixiſſe vel ſimile. g̊ videt᷑ ꝙ
ꝓtūc maximū ſup̱ oīa gaudiuz habuerit. ¶ Se/
cūdo ꝓbat᷑ rōne. q: gaudiū penſat᷑ eſſe magnū ꝛ
mai⁹ ex dono. Iob. iij. Quaſi effodientes theſau/
rū gaudēt vehement᷑ cū inuenerint. g̊ ex ſūmo do/
no ſūmū ꝯſurgit gaudiū. Sed in cōceptiōe bea/
ta ꝟgo accepit ſūmū donū. Hū eīm ei de⁹ pr̄ ſuuȝ
filiū dedit: quō n̄ cū illo oīa donauit: vt dr̄ ap̄ls.
g̊ tūc ſummū gaudiū habuit. Et cōfirmat᷑. q: tūc
cū ſūmo dono icōuertibili accepit cauſam ꝛ me/
ritū ad oīa alia dona neceſſario cōferēda. Ex hoc
q̄ꝑ p̄e p̄mo dono. ſ. cōceptiōis et eius gaudio oīa
alia dona ſūt ſubſecuta. ſ. natiuitas: reſurrectio:
aſcenſio. g̊ hoc eſt mai⁹ oībꝫ alijs: q̄m cā p̄ſtantiꝯ
oꝛ eſt effectu: vt dr̄ autoꝛ li. de cauſ. Aliud exēplū
de rege vl' ep̄o q̄ cauſaliter plus gaudet de digni
tate ad quā eligit᷑ hodie q̄ȝ de ꝓuectu ſeq̄nti in fu/
turo. Un̄ patet ꝙ gaudiū cōceptiōis ſimpl'r fuit
ſūmū q̄ ad oīa gaudia vite ꝛ vie. q: fuit oꝛigo ꝛ
cā oīm alioꝝ gaudioꝝ. ꝛ oīa i ſe clauſit cauſalit᷑
neceſſario ſubſeq̄nda. Et p̱ hoc patet reſpōſio ad
argumenta q̄bꝫ ꝓbabat᷑ oppoſitū. ¶ Tertio oſtē
ditur ꝛ ꝓbat᷑ ſimilitudine tali. Si enim aliquis
haberet pignus ꝓ centum marchis vel ducatis
obligatum: ꝛ aliq̄s daret ei nonaginta marchas

vel ducatos ad pignoris ſolutionem: faciēs ipſi
pignoranti cautionē ꝙ tp̄ibꝫ determinatis daret
alias decē marchas vl' ducatos ſibi: ita ꝙ q̄libꝫ
tp̄e duas. modo ſecunda datio ꝓpinquiꝰ ⁊ plus
diſponit ad pignoris ſolutionē q̄ꝫ p̄ma. et tertia
plus q̄ꝫ ſecunda: vſqꝫ ad q̄ntā: vbi plene ſolutuꝫ
eſt pignus. et t̄n p̄ma datio plus alijs cōtulit du
plicter. Tū q: maiꝰ dedit. Tū q̄ꝫ q: de alijs dan
dis ſecurꝫ fecit. Silr̄ eſt in ꝓpoſito: q̄n dn̄s dedit
btē v̄gini ſuū filiū in vtero vt mat̄ fieret dei: cau/
ſam dedit ⁊ ſecuritatē ꝙ de ip̄a naſceret̄: et homi/
nē redimeret: et tertia die reſurgeret: in celūqꝫ aſcē
deret ⁊ homines ſctōs illic collocaret. ḡ ſequit̄ ꝙ
maximū gaudiū in vita tota btē v̄gis: fuit gau/
diū cōceptionis. Hec Alb. vbi ſupra.

Queſtio ſecunda. Capitulum. II.

Secunda q̄ſtio circa q̄ntitatem eius gau/
dij occurrit talis. Utrū gaudiū cōceptio/
nis fuerit maiꝰ nō ſoluꝫ gaudijs vie: ſed
etiā gaudio aſſumptiōis bn̄dicte v̄ginis. vl' e cō
uerſo. Arguere potes ꝙ gaudiū aſſumptionis
fuerit maiꝰ ⁊ oibus maximū gaudijs in vita ha
bitis. q: in aſſumptiōe habuit p̄fecte gaudiū fru/
itionis diuie bn̄dicta v̄go. an̄ aūt nō. et illud eſt
maximū. ḡ ⁊c. Item gaudiū aſſumptiōis nul/
lam patit̄ ſecū triſticiā. ſed oia alia gaudia p̄miſ/
ſa: mixta fuerunt triſticia aliq̄li. Nā in natiuitate
etſi v̄go gaudebat q: deū genuerat: t̄n habuit cō
mixtā triſticiā cōpaſſiōis ꝓpter chr̄i fletuꝫ ⁊ vagi/
tū: vt canit eccl'ia. Silr̄ in reſurrectōe ⁊ aſcēſione
aliqualē triſticiā admixtā eiꝰ gaudio habuit. q̄a
q̄nqꝫ ſubtrahebat̄ filij ſui p̄ſentia. ḡ gaudiū aſſū
ptionis fuit maius omnibꝫ illis. Item quero
Quod hoꝝ ſit maiꝰ: an eſſe btm̄: vl' eſſe matrem
dei: Et hoc dico ſepando alterū ab altero: cōſtat
ꝙ maius eſt eſſe btm̄: q̄m h̄ ptinet ad donum ⁊
gaudiū patrie: q̄ꝫ eſſe matrē dei ſine btitudīe pa/
trie: qḋ ptinet ad ſtatū vie. ḡ btā v̄go maius acce
pit donū ⁊ gaudiū in aſſumptione tanq̄ꝫ ſm ſta
tum patrie: q̄ꝫ in cōceptiōe vel natiuitate vbi ha/
buit gaudiū ſm ſtatū vie. Sed cōtra. Quo da/
to dat̄ reliquū: et nō cōuertit̄: maiꝰ eſt illo. ſed da
to ꝙ ſit mater dei: dat̄ btitudo fruitiōis ſaltē cau
ſaliter. q: q̄cq̄d eſt maius maiore: eſt maiꝰ mino/
re. ij. Topic. ſed maiꝰ eſt eſſe matrē dī. q: digniꝰ.
ḡ hoc maiꝰ oibꝫ gaudiū. Ad q̄ſtionē rn̄det̄ ſm
Alber. vbi ſ. ꝙ gaudiū Domine in cōceptione et
gaudiū eius in aſſumptiōe ſe hn̄t vt excedētia et
exceſſa. q: gaudiū cōceptionis maiꝰ fuit cauſal'r.
Gaudiū v̄o aſſumptiōis maius fuit actualiter.
Nam in cōceptione maior fuit diuine bonitatis
oſtenſio: maioris doni collatio: maior dilectiōis
exhibitio. Et hec oia cauſaliter. In aſſumptione
v̄o maior fuit doni collatio: maior affectus exal
tatio ⁊ deificatio: maior cum dilecto coniunctio.
Et hoc actualiter. Et p̄ hoc patet reſpōſio ad ob/
iecta. q: arguūt ꝙ maiꝰ fuerit gaudiū aſſumpti/
onis actualiter. quod verū eſt. Attamē cauſaliter
maius fuit gaudiū cōceptiōis: q̄m ipſa diuia cō
ceptio fuit ⁊ cauſa aſſumptiōis de q̄ ſecurauit et
certā reddidit beatam virginē. Et poſita illa cau/
ſa. i. diuina ↄceptione: ponebat̄ iſte effectus. i. aſ/
ſumptio ⁊ glorificatio ſuo tp̄e conferenda. Et ſic
claret reſponſio ad queſtionem. Hec Alber. vbi
ſ. videlicet ca. cq.

Queſtio tertia. Capitulum. III.

Tertia q̄ſtio occurrit Utrū vicꝫ in hac con
ceptione ⁊ filij dei portatiōe in vtero: ma
ius gaudiuꝫ habuerit de v̄ginitate q̄ꝫ de
conceptione vel maternitate. Et poteſt argui ꝙ
in virginitate plus gaudebat. q: hec eſt donum
excellentiſſimū: p̄ quā hō fit ſoror angeloꝝ: vt dr̄
Hiero. Et p̄ v̄ginitate debet̄ in celeſti regno au/
reola. nō aūt p̄ ↄceptiōe vl' maternitate. ḡ de vir/
ginitate maius gaudiū habuit. Sed ad q̄ſtio
nem breuit̄ reſpondet̄ ſicut accipit̄ ab Alexādro
de Ales et Alber. magno. Q indiabilit̄ maius
gaudiū habuit bn̄dicta v̄go de cōceptiōe ⁊ ma/
ternitate q̄ꝫ de v̄ginitate. Et hoc oſtēdit̄ Primo
rōne dignitatꝭ. q: maiorē dignitatē obtinuit per
hoc ꝙ eſt mater: q̄ꝫ p̄ hoc ꝙ eſt v̄go. q̄m p̄ hoc ꝙ
eſt mater habet ꝙ ſit mr̄ dei: regina celi: dn̄a mū/
di: et oim angeloꝝ ac hoim imperatrix. Nimiꝝ eiꝰ
gaudiū nō termiabat̄ ad ſolū cōceptū vel mater/
nitatē: vt in hoc ſolo gauderet ꝙ eſt mr̄ vel ꝙ cō/
cepit: hoc em̄ cōe eſt oim matrū. ſed referebat̄ ad
id cuiꝰ eſt mr̄: et quē cōcepit. q: vicꝫ deum ⁊ crea/
torē oim. ꝓpter qḋ ſummū in h̄ gaudiū habuit
Scḋo oſtendit̄ rōne charitatꝭ. q: ipſa dilige/
bat filiū ſuū vtpote deū ſup̄ ſeipam. ḡ magꝭ gau/
debat de filio ⁊ in filio q̄ꝫ de ſeipſa vel in ſeipſa.
Sed v̄ginitas ptinet ad ſeipſam. maternitas vl'
cōceptio ad filiū quē ↄcepit ⁊ cuiꝰ mater eſt. ḡ ma
gis gaudebat de maternitate q̄ꝫ de virginitate.
Tertio rōne vtilitatꝭ. q: eius cōceptio fuit vti/
lior q̄ꝫ v̄ginitas: q̄m ad oim hoim ſalutē ⁊ redē/
ptionē ac angeloꝝ repa ionē ſpectabat vt dei mr̄
fieret. Nō ſic aūt v̄ginitas niſi ex ↄſeq̄nti. q: vicꝫ
ad hoc ꝙ ſit aliq̄ mr̄ dei p̄reqrebat̄ v̄gitas ⁊ idu
dit̄ v̄ginitas in dei maternitate. q̄m cōcepit ⁊ pe/
perit v̄go. nō aūt e cōuerſo. q: multe ſunt v̄gies
q̄ nō ſunt matres dei. ḡ maiꝰ gaudiuꝫ habuit de
maternitate q̄ꝫ de v̄ginitate. Ad illud aūt in cō
trarium rn̄det̄ ꝙ ↄiuis v̄gitas abſolute ⁊ ſepa/
te maior ſit q̄ꝫ maternitas vel fecūditas: q: v̄gi/
nitati ꝓpter cōtinentiā debet̄ fructꝰ centeſimus et
aureola. nō aūt fecūditati vl' mr̄nitati ſm ſe: ⁊ vt
cōiter eſt in hoibꝫ q̄ nō p̄nt eſſe matres niſi amit/
tant v̄gitatē. t̄n relatiue. ſ. referēdo matn̄itatē ad
eū cuiꝰ eſt mr̄: q: dei. ⁊ ad modū miraculoſuꝫ q̄
facta eſt mr̄ dei: q: ſp̄uſſcti v̄tute ⁊ v̄ginitatꝭ glia
p̄manēte. ſic clarū eſt ꝙ maiꝰ eſt eſſe matrē q̄ꝫ vir/
ginē. Et glia talis maternitatꝭ ac gaudiū eiꝰ exce/
dit oēm aureolā ac gaudiū ⁊ gliaꝫ v̄ginitatꝭ. Ex
q̄bꝫ oibꝫ p̄pēde o deuota aia q̄ntū fuerit gaudiū
in corde v̄gis: vt merito diceret. Exultauit ſp̄us

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Sed in quo? Utiqꝫ nō in mūdanis vanitatibꝫ.
nō in caducis ⁊ trāſitorijs rebꝫ. nō in auro vl' ar
gento in q̄ auari exultant. ſed in deo in q̄ ſolo ve/
ra eſt leticia: vere diuitie: veri honores: et vera bo
na. In deo inquā ſalutari meo. hoc eſt: in chrō
ſaluatore q̄ eſt Jeſus bn̄dictꝰ. Et nos ḡ chariſſi/
mi exultemus nō in rebus peſſimis ⁊ vanis: ſed
exemplo Marie: in deo noſtro ſaluatore dulci
Jeſu. in ipſo viuamus. in ipō iocūdemur. in ipō
omnes noſtri cogitatꝰ ⁊ affectus dulcit paſcant
O quanta dulcedo cordis. O quanta delectatio
aīe eſt exultare in dulci Jeſu. pro certo ille ſolus
nouit q̄ guſtauit ⁊ vidit: qm̄ ſuauis eſt dn̄s. qm̄
teſte Bern̄. Solꝰ expertus nouit credere q̄d ſit Je
ſum diligere ⁊ in Jeſu gaudere. Non nouerūt h̄
carnales hoīes: nō mundū diligentes: nō auari:
guloſi: vel ſupbi: vicioſi quiqꝫ. quia non inueniť
in terra ſuauit viuentiū. ſicut dicit Job. ca. xxviij
O ſi nouiſſent. O ſi deguſtaſſent: ꝑfecto ab omi
malicia ⁊ cōcupiſcentia deſiſterent: qm̄ teſte bea/
to Greg. Guſtato ſpū deſipit oīs caro. Sed idō
tu peccātor homuncio toto affectu inheres carni et
mundo. quia putas ibi magnas tibi eſſe delecta
tiones: cum tn̄ pena eſt ſano cordi oē delectabile
carni vel mūdo. Sed excutere o aīa parūꝑ de
puluere: expgiſcere de ſomno viciorū: ⁊ cōproba
bis: qm̄ ſicut dt Greg. verū eſt ꝙ maior eſt dele/
ctatio mentis in chriſto q̄ȝ ventris. Audi ⁊ beatū
Bern̄. dicentē. Abſit inquit ꝙ h̄ in ſpū maiores
delectationes nō habeamus q̄ȝ in q̄libet corporis
feditate. Certe bn̄dicta virgo Maria hos ſpūa/
les decores: has delectationes ſuauiſſimas ſen/
ſerat in chriſto Jeſu amoroſiſſimo. et idcirco ſū/
mo iubilo cordis paſcebať ſpūs eius. Propterea
eructabat plena iocūditate: et dicebat. Exultauit
ſpūs meꝰ in deo ſalutari meo. O felix Maria: ꝑ
illā tuam exultationē te dn̄a depcor vt mihi pec/
catori des exultari in deo ſalutari meo: in Jeſu
benedicto: in filio tuo: in fructu ventris tui dul/
ciſſimo. Amen.

Articulus ſecūdus de affectu deuotiōis quē
q̄libet fidelis debet habere ad gaudia Marie.

Capitulum. I.

SEcundū myſteri/
um dicit deuote habitudīs. Ubi de/
clarabimus q̄li affectu ⁊ deuotōe de/
bet ſe habere vnuſquiſqꝫ fidelis ad gaudia bn̄/
dicte v̄ginis Marie. Sunt q̄ppe gaudia eiꝰ ni/
mis affectuoſa deuotis cordibꝫ. et ſedule recogi
tata deuotionē inflāmant: charitatem gignūt: ac
vbertate grē ſpiritualis dulciſſime paſcūt animū
Circa hoc aūt tria ſunt ꝯſideranda.
Primo que ſunt gaudia beate virginis ſepiꝰ
recolenda.
Secundo qualiter iſta gaudia beate v̄ginis
ſint recogitanda.

Tertio que bona ꝓueniant hominibus ꝑ gau
dia virginis ſic recordata.
Ad p̄mū videlȝ q̄ ſint iſta gaudia beatiſſime
virginis ſepius recolēda. Reſpondeo ꝙ lȝ ſint
plura ⁊ varia ſcḋm ꝙ deuotorū varietas ſiueqꝫ de
uotionis affectꝰ i vnoq̄ȝ expoſcit. tn̄ magis p̄n/
cipalia v̄ginis gaudia ſunt ſeptē q̄ cōmuniꝰ a
deuotis affectione ſedula meditant ⁊ colunt.
Primū ē gaudiū qḋ habuit in angelica an/
nunciatōe ⁊ filij dei conceptione. Scḋm ē gau/
dium qḋ habuit in viſitatione ⁊ eiuſdē filij dei
in vtero portatōe. Tertiū in chriſti natiuita/
te. Quartū i magorū adoratōe: ⁊ diuinitatis
ſui filij manifeſtatōe: tū ꝑ angelos: tum ꝑ ſtel/
le apparitōē. Quintū i reſurrectiōe. Sextū
in aſcenſione et filij ad dextram patris ſeſſiōe.
Septimū in ſui aſſumptiōe in celū. De q̄bꝫ
oībꝫ gaudijs q̄ȝ multipliciter ſit in vnoq̄ȝ iocū/
data ſuo loco patebit. Sūt ⁊ alia eius gaudia
puta gaudiū qḋ habuit in filij inuētiōe in tem/
plo. in purificatiōe. i miraculorū chriſti opatiōe
in ſpūſſācti miſſione. ⁊ de ſimilibꝫ. Sed p̄miſſa
ſeptē cōmuniꝰ a deuotꝭ tanq̄ȝ p̄ncipaliora ſolēt
frequentari ⁊ certꝭ obſequijs deuotiōis hono/
rari. licet ⁊ iſta alia a pleriſqꝫ ſoleāt deuotꝭ me
ditari. Un̄ in hoc relinq̄ vnicuiqꝫ qḋ ſua deuo/
tio expoſcit faciēdū. p̄miſſa vō ꝓpter ſimpliciо/
res volui enumerare.

Capitulum. II.

SEcūdo ꝯſiderādum hic eſt: qualiter iſta
gaudia v̄ginis ſint recogitanda. Pro q̄
notandū ꝙ q̄cūqꝫ vult deuotꝰ iſta bn̄/
dicte v̄ginis gaudia recogitare ac ſpecialē grām
apḋ v̄ginē ꝑ hoc adquirere: ꝓpꝰue q̄ttuor mo/
dis debet ſe in iſta gaudiorū recogitatōe exerce
re. Primo attēte meditādo: qm̄ cordis euaga/
tio ſi admittať impedit deuotōē: vt manifeſta
docet expientia. Jdcirco dicit ſctūs Tho. ij. ij. q.
lxxxij. ꝙ q̄ vult vt i oratiōe vel cogitatiōe diui/
na mens eius reficiať dulcore deuotōis: debet
habere attētiōē. Et Bonauē. ponit exēplū li. ḋ
informatiōe nouiciorū dicēs: ꝙ ſicut arbor q̄ di
mittiť in latū ramos extēdere nō creſcit in altū:
ſed rami ſunt p̄ſcindendi vt in altū arbor excre/
ſcat: ita euagatio mētꝭ ꝑ latū mundū et eius ne
gocia ipedit ne exurgat animꝰ ad ſupna. Hinc
Pſ. dic. In meditatiōe mea. ſ. attēta exardeſcit
ignis vicꝫ deuotiōis. Scḋo debet ſe hō i hac
recogitatōe exercere: grās deo agēdo. debet eni
mens deuota grās agere ꝓ bn̄ficijs ꝑ btām vir/
ginē impēſis ipi deo: vt ſic deꝰ ꝓuocet ad maio
ra donanda: ſicut docet beatꝰ Bern̄. et Grego.
Qui vult inq̄t eſſe dignus dādis: grates agat
ḋ datis. Et hoc marie placet beate v̄gini vt hō
de ipſa virgine Maria ⁊ ꝓ ſe grās agat deo in
bn̄ficijs ꝑ eam acceptꝭ: et gaudijs ipi. ſ. Marie
ac nobis cumulatis. ꝓpterea ⁊ ipa grās egit di.
Magnificat aīa mea dn̄m: vt exēplū nob daret

grãs agendi deo de bñficijs q̃bꝫ eam ⁊ totũ genus hũanũ letificauit. ¶ Tertio debemus gaudia ꝟginis recogitare intime cõgratulãdo. Debemus q̃ ꝑpe cõgratulari bñdicte ꝟgini in eius gaudijs. vñ eccleſia canit in eius ꝑſona inuitãdo ad id ⁊ dicit. Cõgratulamini mihi q̃ diligitis dñm: q꞉ cũ eſſem puula placui altiſſimo ⁊ ḋ meis viſceribꝫ genui deũ ⁊ hoīem. Profecto marime debemus btẽ virgini cõgaudere. q꞉ oĩa eiꝰ gaudia ad noſtrã ptinẽt maximã vtilitatem. Et hac nimiꝝ cõgratulatõe cordis noſtri transformamur in cor ⁊ amorẽ bñdicte ꝟginis: ⁊ mira deuotõe ſuauitatis infundemur vt ſentiamus que ipſa in his gaudijs ſentiebat: vt daret experimento. Vñ Hugo ḋ arra ſpõſe dẽ. Scio aīa mea q꞉ amor eſt vita tua: ⁊ ipa vi amoris in eiꝰ quẽ diligis ſimilitudinẽ transformaris. Hec ille.

¶ Quarto debemus recogitare gaudia ꝟginis certa oõne obſeq̃ndo ⁊ honorando: vt ſaltem vnũ Aue Maria ad minꝰ dicamus ad ſingla eiꝰ gaudia: aut aliquã deuotã oõnem: collaudatione aut bñdictõem. Vñ Sap. vj. Cogitare de illa ſenſus eſt ↄſũmatꝰ: ⁊ q̃ vigilauerit. ſ. i oratione ꝑpter illã cito erit ſecurus. Hec ibi. Item Ecci. xxxix. Cõfitemini illi in voce labioꝝ veſtrorum ⁊c. Hinc Beda dicit. Exoranda eſt clementia ſaluatoris iugiter vt btẽ mr̃is eiꝰ memoriã ↄgruis officijs nos digne faciat venerari. Hoc etiã ecclia petit in oratõe ad Primã ꝟgis bñdicte di. Deus q̃ aulã ꝟgialẽ in q̃ habitares eligere dignatus es: da q̃ſumus vt ſua nos interceſ. mu. iocundos facias ſue intereſſe cõmemorationi. Qui itaq꞉ ꝑmiſſis modis gaudia btẽ virginis recolit: ꝑfecto grẽ eius conſolatõe non carebit: niſi aliunde aſſit impedimentum.

¶ Capitulum. III.

TErtio in hoc articulo videndũ reſtat que bona ꝑueniãt hoībꝫ ꝑ ipa gaudia ꝟgis ſic meditata ⁊ recordata. Ubi aduertẽdũ ꝙ ſicut ex multis reuelationibꝫ ⁊ miraculis colligere poſſumꝰ: plurima bona adq̃rũt ⁊ adquirere poſſunt deuoti per iſtoꝝ gaudioꝝ recordationem: ſicut ⁊ a pleris adq̃ſita meritis btẽ virginis cõpiunt̃. ¶ Primũ bonũ eſt grẽ ſpẽalis impetratio. nã ſicut atteſtati ſunt ſcti frẽs ſocij viꝫ ſancti Bernardini de Senis ordinis Minoꝝ dum ipe viꝫ Bernardinus viueret oretenꝰ dicebat ꝙ oẽm grãm quã haberet vel habuiſſet per deuotã recordatõem gaudioꝝ btẽ virginis: ꝑ quibꝫ ſingulis diebꝫ ſolitus erat perorare: coronã virginis adq̃ſiuiſſet ⁊ obtinuiſſet. ¶ Secundũ bonũ qḋ ꝑuenit eſt deuotõis inflãmatio. vt certa docet experientia ⁊ iã ſupra tactũ eſt. Referebat mihi q̃dã frat̃ ordinis minoꝝ laudabil' vtiq꞉ vite: ꝙ ipe ſingulis diebꝫ certo nũero diceret Aue Maria: recordãdo ꝟgis gaudia. ⁊ ꝙ qñcũq꞉ hoc faceret mirabl'r inflãmaret̃ ⁊ ineffabili dulcore deuotionis igniret̃. ¶ Tertium bonuꝫ eſt in morte ꝓtectio ⁊ letificatio. Congruũ enim et dignũ eſt vt q̃ in pñti gaudia nunciat virgini in tpe anguſtie mortis ⁊ in futuro letificet̃: effectus ꝑticeps gaudioꝝ eiꝰ: vt dicit btũs Anſ. i li. miraculoꝝ. ca. xxij. Ad id referendo tale miraculum. ꝙ q̃dam cleric' deuotꝰ Marie q̃tidie contra dolorẽ q̃nq꞉ vulneꝝ chr̃i ſic Mariã conſolabat̃ di. Gaude dei gẽitrix virgo imaculata: gaude q̃ ab angelo gaudium ſuſcepiſti: gaude q̃ genuiſti eterni luminis claritatẽ: gaude mr̃: gaude ſctã dei genitrix virgo tu ſola mater innupta: te laudat factura: genitrix lucis ſis ꝓ nob q̃ſumꝰ ꝑpetua interuẽtrix ad dñm ieſũ chriſtũ. ⁊ hec antiph. h. freq̃ntat̃ in ſcholis. Cũq꞉ languore correptꝰ ad extremũ veniſſet: cepit nimio pauore turbari ⁊ anxiari. Cui appuit ſctã Maria ꝟgo dixitq꞉ ei. Cur tãto timore trepidas q̃ totiens mihi gaudiũ nunciaſti: ne paueas qm̃ nil mali patieris: ſꝫ gaudij mei q̃ ſepiꝰ ꝓnũebas particeps eris. Audiens hec ille putauit ſe ſanitati reſtitutũ. ⁊ dũ ſe cũ leticia erigere vellet: aīa eiꝰ egreſſa ẽ e corpe ⁊ in celeſtia gaudia euolauit. Ergo penſandũ eſt q̃nta deuotõe debeat reuereri btã virgo que ſibi ſeruientibꝫ nõ deſinit auxiliari. Hec Anſ. ¶ Quartũ bonũ petitionũ exauditõ. Non enĩ dubiũ q̃n btã ꝟgo ꝓ ſuis deuotis itercedat apḋ filium: cui non eſt fas negare q̃cq̃d petierit Vñ Berñ. li. de laude ꝟgis. Data eſt tibi ptãs o Maria in celo ⁊ in terra. vt q̃cq̃d volueris valeas impetrare. Hinc cõis opĩo fertur in regno Hungarie eſſe ꝙ q̃ſq̃s ad memoriã gaudioꝝ btẽ virginis ⁊ ꝓcipue eiꝰ gaudij qḋ habuit ĩ cõceptõe ⁊ portatõe in feſto annunciatõis eiuſdẽ ꝟginis aut reliq̃s feſtiuitatibꝫ eiꝰ mille Aue maria cõpleuerit. q̃cq̃d petierit ipetrabit. ſꝫ h̃ veruꝫ eſſe putes nõ neceſſario. ⁊ cũ h̃ obſ'uatis ↄditionibꝫ q̃ requirunt̃ ad h̃ ꝙ oratio exaudiat̃: vt. ſcꝫ petat̃ id qḋ eſt ad ſalutẽ. ⁊ h̃ pro ſe pie ⁊ humil'r ac perſeueranter ⁊ fideliter. ¶ Ad ꝑmiſſa confirmanda facit etiã miraculũ qḋ articulo. iij. huiꝰ ꝑtis ſubſcribet̃. Hoc ſolũ ad pñs admoneo: h̃ exhortor vt oẽs ad bñdictã virginẽ ⁊ eius gaudioꝝ recordatõem habeamꝰ deuotõem: oẽs ad eã fugiamꝰ ⁊ ei pio affectu deſ'uire ſtudeamus ꝓ certo ſcientes q꞉ ipa mr̃ miſcđie. ipa mater grẽ ipa mat̃ pietatis adeſt ⁊ ꝑſto eſt auxiliũ impẽdere oībꝫ iuocãtibꝫ eã in ꝟitate. Hoc eſt qḋ deuotiſſimꝰ Berñ. dẽ. Sileat inq̃t miſcđiam tuã o feliciſſima dña q̃cũq꞉ in ſuis neceſſitatibꝫ te meminit inuocatã auxilium ſibi defuiſſe.

¶ Articulus tertius de multiplici gaudio beate ꝟginis in viſitatione Eliſabeth.

TErtiũ myſterium ꝑncipale declarãdũ ḋ gaudijs beate ꝟgis dicit̃ multitudinis. Nã ĩ hac viſitatõe ſacra

tiſſima habuit p̄mo beatiſſima gaudia multi/
plicia. ex q̄bꝫ etſi aliq̄ ſupiꝰ cum agerer de gau/
dijs ꝯceptōis ſue tacta ſint. hic tn̄ ponunꝛ ipſa
eius gaudia aliter q̄ꝫ ibi diſtincta: ꝛ ea ſola que
magis ꝓprie huic materie ꝯgruere videnꝛ ꝛ ad
eius viſitatōem ptinere noſcunꝛ. ¶ Notandū aūt
ꝙ ad numeꝝ. xij. ſtellaꝝ in corona beate virgis
deſcribunꝛ hic. xij. eius gaudia q̄ habuit in hac
ſacra viſitatōe. ꝛ q̄ꝰ ipſa glorioſa extitit. Quaꝝ
p̄ma q̄ttuor accipiunꝛ ex pte filij quem vt̄o ba/
iulabat. Alia q̄ttuor ex pte ſui. i. v̄ginis quā ad
viſitandum accedebat. Deniq̄ꝫ reſidua q̄ttuor
ex parte eorum quos viſitabat. ꝛ ſic ordinaꝛ in
tribus quaternarijs. ¶ Primū gaudiū bt̄e vir/
ginis eſt gaudiū diuine inhabitatōis: multum
eni̅ gaudebat ꝙ deꝰ in eius aīa ꝛ vtero habita/
bat. Quis eni̅ nō gaudeat cū deū inhabitātem
habeat. q̄m vt dr̄ Amb. ſup Lu. Qui xp̄m iter/
no ſuſcipit hoſpitio: maxis paſcit exuberantiuꝫ
ſuauitatū ꝛ gaudioꝝ delectatōnibuſ. Si dicas
Deꝰ habitat in oībꝫ: q̄d ḡ magnū eſt in virgine
habitaſſe. Rn̄r ſm doc. ſup. j. diſt. xxxvij. et ſup
iij. ꝙ deꝰ vniuerſaliter ꝛ ꝑ naturā eſt in omnibꝫ
rebꝫ etiā in peccatoribꝫ hoībꝫ niſi eni̅ deꝰ conſer
uaret oīa in nihilū redigerenꝛ. vt dr̄ Gregorius
in moral'. Specialiꝰ aūt ꝑ grām in aīa fideli et
ſancta ſm plus ꝛ minꝰ deꝰ dr̄ habitare ꝓ capa/
citate gratie. Sed in Maria ſingulariſſime. q̄ꝛ
nō ſolū per grām ſed inſuper etiā corpus aſſu/
mendo. ¶ Circa hanc inhabitatōnem cor Ma
rie cōſiderabat tria q̄ maxime eā gaudere facie/
bāt. Prio q̄d ē pēſabat ꝙ illū qui maior eſt celo
continebat in vtero ꝛ aīo. Quis eſt maior celo:
ꝑfecto ille de q̄ Salomon ait. iij. Reg. viij. Celū
ꝛ celi celoꝝ te nō capē nō p̄nt. Et q̄ꝛ tā magnum
deū in ſe ꝯtinebat: idcirco ipſa celo comparatur ꝑ
Pſ. dicentē. Dn̄s in celo. i. in Maria parauit ſe/
dē ſuā. i. humanitatē in q̄ quieuit. Ipſa equidē
bt̄a v̄go nō imerito celū dr̄. q̄ꝛ celū noīaꝛ a celā/
do: q̄m ibi a nobis eſt celata diuinitatis gloria
ꝛ btitudo. ſic in vtero bt̄e virginis nouem men/
ſibꝫ occultata ꝛ celata eſt diuinitas xp̄i qua oēs
ſcti ꝛ bti ꝑfruunꝛ in celo. Subdiꝛ q̄ꝫ in autori/
tate p̄miſſa. ꝛ regnū ipiꝰ omnibꝫ dominabitur.
Regnū diuinitatis eſt beata virgo. que ſup om
nes dn̄ium accepit ꝛ in qua ſolus deus regna/
uit. Secundo de hac habitatōne gaudebat vir
go. q̄ꝛ eiꝰ cor conſiderabat ꝛ intime penſabat ꝙ
deus in ſuo vtero manēs eadē q̄ in celeſti glīa
faciebat. vicꝫ ꝙ filiꝰ dei a deo p̄re ꝛ ſpūſſanctus
a patre ſil' ꝛ filio producebaꝛ. q̄m ſic ſol vbicun
q̄ꝫ ſit non deſiſtit ſuū lumen gignere ꝛ radium
diffundere. ita deus nec in vtero virginis deſti/
tit filiū quē ab eterno genuit gignere ꝛ ſp̄m ſcm̄
ſpirare. Tertio d̄ h̄ gaudebat. q̄ꝛ cogitabat ꝛ pē/
ſabat ꝙ iſte eſt deus in ſuo vtero manens per
quem totus mundus creatus eſt ꝛ conſeruare
tur ꝛ ꝑ quē etiam omnes angeli glorificarētur

ac gauderent. eiꝰ eſſentiā intuēdo. ſicut de h̄ ſu/
pra patuit. li. j. ꝑ. vij. ar. ij. ca. iij. ¶ Scd̄m gaudi
um habuit bt̄a v̄go vicꝫ gaudium ſuauiſſime
portatōnis. q̄ꝛ ſentiebat ſe non grauari in eo ꝙ
corpus chr̄i portaret. ſed potiꝰ mira ſpūſſancti
dulcedīe recreari. Hoc eſt q̄d dicit Bern̄. ꝙ bea
ta v̄go ſic fuit ſine corruptiōe fecunda. ita ſine oī
grauamine grauida. ꝛ ſine dolore puerpa. In
huius ſignū euangeliſta de ea notanter dicit ꝙ
abijt in montana cū feſtinatōne. q̄ꝛ neſcit tarda
molimina ſpūſſcti grā. vt ait Amb. ſup hec ver
ba Luce p̄dicta. ¶ Sed q̄riꝛ: quō bt̄a Maria
mox poſt ꝯceptū fuerit auſa feſtināter ambula/
re in mōtana via tā longa: cū ꝓtunc piculū ma/
gnū ſit aborſus: q̄n. ſ. mulier nouiꝛ ꝯcepit. Re/
ſpondet Alb. ſup p̄ns euangelium. ꝙ ſciuit fru
ctū ꝯceptū diuina nō humana v̄tute firmatum
Illis eni̅ q̄ hūanitꝰ ꝯcipiūt duo tpa mouendi
interdicunꝛ a medicis ¶ Prio. ſ. pꝰ ꝯceptōnem
ſtati. q̄ꝛ tūc ꝯceptꝰ moll' ē ꝛ facil'r mobil' ꝛ a m̄re
ſolubilis. ¶ Scd̄o pꝰ q̄ntum menſem vl' ſextū.
q̄n ḡuitate ſua conceptus ſe abrumpit. ſꝫ Ma
ria diuinitus cōcepit. ḡ ꝛc. ¶ Tertio habuit gau
dium diuine viſionis fruitiue. qua mira ſuaui/
tas ꝛ diuie p̄ntie delectatio ac fruitio ꝯtinue in
eius aīa creſcebat ꝛ augebaꝛ pro hac dei inha
bitatōe. Cumulatiꝰ eni̅ indicibiliꝛ magis q̄ꝫ an̄
accipiebat ſentimenta diuinaꝝ imiſſionū ꝛ di/
uine ꝯſolatōis ac familiaritatis ſepiſſimeq̄ꝫ vi/
ſiōis ipiꝰ dei. ¶ Sꝫ q̄riꝛ. An aliq̄n ipſa rapta fu/
erit ad viſionē di facialē ꝛ clarā vt vident bti in
patria. Rn̄det Linconien̄. li. iiij. angelice hierar/
chie ca. vj. ꝙ ſic. Nec inq̄t heſitādū extimo q̄n ei
btiſſime ꝯtigerit in hac vita pluries manifeſta ꝛ
non per enigmata ſeu figuras diuine eēntie vi/
ſio. Hec ille. Et h̄ excellentiſſime ſup oēs viato/
rum reuelatōes ꝛ sepiꝰ potiſſime ꝓ hac dei inha/
bitatōe in eius vtero ꝛ aīa credendū eſt. Ratio
quia Moyſi ꝯceſſum eſt videre diuinā eſſentiā
atq̄ꝫ etiā Paulo rapto in tertiū celū ſm Augu.
ḡ a fortiori multo excellētiꝰ Marie. q̄ꝛ vt ait Da
maſ. ipſa a nll'o illuſtriū vincaꝛ. Etſi objiciꝛ. Nō
videbit me hō ꝛ viuet. vt dicit dn̄s Exod. xxiij.
Rn̄det Linconien̄. vbi ſ. In momento huiꝰ vi/
ſionis q̄ videt nō viuet hō. q̄ꝛ nō p̄grauatꝰ mole
carnis. nec prepeditus ab actu ſūme potētie hu
mane nature. q̄d īportat in ſe hoc nomē hō cōiꝛ
dictū. ſꝫ magis viuit ſup hoīem. Hec ille. Nam
tunc oportet funditꝰ mori ꝛ abſtrahi a ſenſibꝰ hu
manis. ſm Greg. ¶ Quartū gaudium habuit
ſplēdide illuſtratōis. q̄ꝛ mirꝫ lumen diuinū ſen/
tiebat irradiare ꝛ ſplēdeſcere. Prio q̄dē in aīa
ſua q̄ illuſtrabaꝛ ad ſciendū ſecreta etiam diuia
ꝛ oēs artes ꝛ ſcias mūdi atq̄ꝫ ꝓphetādi futura.
Vn̄ ꝓphetauit dicens. Ecce ei ex h̄ btām me di/
cent oēs generatōes. Scd̄o etiā in corpe. q̄ꝛ mi/
ra radioſitate diuinā p̄ſentiā declarāte eiꝰ facies
illuſtrata fulgebat. Si enim moyſes ex diuino

conſortio ⁊ familiaritate tanta claritate reſplen
debat vt nõ poſſent in eiꝰ vultũ intẽdere filij iſrł
ꝓpter claritatẽ vultus eius. vñ cornuta videba/
tur eius facies: ⁊ ꝓpterea velamen ponebat ſu/
per faciẽ eius cũ ad filios iſrael egrederet̃ vt dĩc
ſcɼiptura: q̃nto magis ex diuinitatis p̃ñtia in vte/
ro virginis refulgebat eiꝰ facies: ⁊ pie credo ꝙ
adeo radiabat ꝙ in eã aſpicere non poſſent ho
mines ꝓpt̃ claritatẽ vultꝰ eiꝰ: filio eiꝰ ĩ vtero ma
nente. Hoc etiã Ber. dicere videt̃. qꝛ ꝓpt̃ ipſam
radioſitatẽ faciei eiꝰ Joſeph ſponſus eiꝰ reſpice
re nõ audebat ĩ eiꝰ faciẽ. Vñ glo. ſup illð Mat.
j. Accepit Joſeph cõiugẽ ſuã ⁊ ñ ꝯgſcebat eã do
nec peperit. dĩ. ſic Joſeph Mariã facie ad faciem
videre nõ poterat quã ſpũſſctũs a conceptione
pleniꝰ impleuerat. ⁊ iõ nõ agſcebat faciẽ eiꝰ quaꝫ
deſponſauerat donec eiꝰ virtꝰ euacuaret̃. Hec
glo. Gaudebat igit̃ virgo dũ ſe tam miro lumĩe
diuĩo tã in aĩa qꝫ in corpe circũfundi ſentiebat
miro dulcore ſpũſctõ ſuperinfuſo. Hec p̃dicta q̃t/
tuor gaudia habuit ṽgo q̃ accipiunt̃ ex pte filij
ſui. ¶ Quintũ in ordine gaudiũ habuit: videli/
cet gaudiũ ṽginitatꝭ. Gaudebat q̃dem ⁊ miro
mõ letabat̃. qꝛ cernebat in ſe ipletũ illð Eſa. vati
ciniũ. ca. vij. Ecce ṽgo ꝯcipiet ⁊ pariet filiũ: ⁊ vo
cabit̃ ⁊c. ¶ Sextum gaudium ſctitatis. qꝛ vſqꝫ
ſic ſctificabat̃ ex filij dei inhabitatione vt totalit̃
ad diuina dedicaret̃. Nã vt dicit Petrus aure.
in ſuo cõpen. li. iiij. btã ṽgo qñ filiũ dei concepit
fuit ſic ſctificata vt oĩno fomes in ea extinguere
tur ⁊ in bono eſſet ꝯfirmata vt nunqꝫ poſſet pec
care. Cũ aũt filiꝰ dei in vtero nouẽ menſibꝫ habi
taret: iſta ſctificatio fuit aucta intantũ ꝙ ſoli di/
uinis ipa ṽgo eſſet dedicata. adeo ꝙ etiã licitis
vſibꝫ matrimonialibꝫ eã aptare eſſet impoſſibi/
le qꝛ tũc ñ ſolũ mẽs ſꝫ etiã corpꝰ luce diuinitatis
reſplẽduit. Hec ille. Merito igit̃ de ea Pſ. ait.
Sctificauit tabnaculũ ſuũ altiſſimus. Triplici/
ter aũt de hac ſctificatõe btã ṽgo gaudebat. Pri
mo qꝛ noſcebat ſe grẽ plenitudine eſſe ꝯſũmatã
⁊ donis ſpũſſcti repletã excellẽtiori mõ ſup oẽm
purã creaturam. iuxta illud angeli dictũ. Spũſ
ſctũs ſuperueniet in te. glo. i. ſup qꝫ ad aliã creatu
ram veniet in te. Scðo gaudebat qꝛ in bono et
in grã confirmatã ſe eſſe ſciebat. vt dĩc Rich. de
ſctõ victore in expoſitõne Ecce virgo conci. li. iij.
et Ber. in epiſtola ad lugduñ. Non eñ habuit
potentiã peccandi poſt iſtã ſanctificatõem ſecũ/
dã. ſ. cũ filiũ cõcepit: vt dicũt Bonauẽ. ⁊ Rich.
de media villa ſup. iij. diſt. iij. et Tho. pte. iij. q.
xxv. et Alex. de Ales. iij. p. q. lxxxviij. Tertio gau
debat de hac ſctitate. qꝛ de perſeuerãtia ⁊ fina/
li ſtabilitate certificata erat diuina inſpiratione
vel reuelatõe: aut alio mõ ꝯgruenti. Si eñ apo
ſtoli fuerũt certificati de permãſiõe ſpũſſcti ĩ eis
in etnũ Joh. xiiij. ⁊ Paulꝰ de inſeparatõe a chari
tate xpi Rho. viij. mlto magꝭ Maria. qꝛ vt dĩc
Ber. Priuilegia grãꝝ alijs conceſſa: de maria

negari non debent ſꝫ concedi. ¶ Septimũ prĩn
cipale gaudiũ habuit maternitatꝭ. qð expſſit eliſa
beth cũ eã matrẽ dñi vocauit dĩ. Vñ mihi h̃ vt
veniat mr̃ dñi mei ad me. q̃ nil maius dici põt
ad ṽginis honorẽ. O q̃ntũ h̃ gaudiũ erat in cor
de virginis cum aduertebat ꝙ ipa eſſet deo ſu/
per oẽs acceptiſſima ⁊ dilectiſſima adeo ꝙ ipſa
ſola eſſet electa ꝙ fieret mr̃ illiꝰ filij cuiꝰ deꝰ pat̃
eſt. Mirabile ꝙ vni puelle tantũ dignitatis pri
uilegiũ eſt ꝯceſſum. Vñ Berñ. (vt allegat̃ ĩ li. q̃
dr̃ ſpeculũ Marie) dicit. Iſta ẽ ṽe ṽgialis glĩa
ſingularis ⁊ excellens prerogatia Marie ꝙ fi/
liũ vnicũ eundẽqꝫ cũ deo prẽ meruit hr̃e cõmu/
nem. Hec ille. ¶ Octauũ gaudiũ ꝑuilegiate di/
gnitatis. qm̃ deus eã multis excellentiſſimis ꝑ
uilegijs ac dignitatibus ſublimauit. vt munꝰ
grẽ ⁊ glĩe pre oibꝫ creaturis puris obtineret. Vñ
penſa q̃ntũ gaudebat cor virgineũ. Primo q̃dẽ
de ꝑuilegio excellentiſſime puritatis qua tantũ
ꝑfulgebat ꝙ maior ſub dõ puritas ſua purita
te intelligi neq̃bat. vt dicit Anſ. li. de ꝯceptu ṽgi
nali. Scðo gaudebat de priuilegio diuĩe fami/
liaritatis. qꝛ ſuper oẽm creaturã deo familiariſ/
ſima fuit. nunqꝫ eñ creature conceſſum eſt nec
concedetur talis diuina familiaritas q̃ ei eſt cõ/
ceſſa. vſqꝫ ꝙ deũ nouẽ mẽſibꝫ in vtero portauit.
deũ vbere de celo pleno lactauit quẽ dð proprio
⁊ puro ſanguine ꝯcepit. deũ ĩ amplexibꝫ ⁊ oſcu/
lis familiariſſime tractauit ⁊ dulciter educauit
puerꝫ. deũ q̃dẽ ſubditũ habuit vt dr̃ Lu. ij. Vñ
Aug. vt allegat̃ in li. qui dr̃ Speculũ Marie.
dicit. Nec mirꝫ o Maria ſi tibi ꝯgaudere digne
tur deꝰ regnãs in celis quẽ paruulũ ex te natuꝫ
hoieꝫ totiẽs oſculata es in t̃ris. Tertio pẽſa q̃n
tum gaudebat de priuilegio ineffabilis digni/
tatis. ſ. ꝙ eſſet genitrix et mr̃ oipotẽtꝭ dei. regina
celi. dña angeloꝝ ⁊ hoim. actoriꝰ mundi. ſuper
oẽs creaturas gratia meritis et gloria exaltata.
et ſic de alijs eius priuilegijs. de q̃bꝫ alibi latiuſ
aget̃. Hec quattuor eiꝰ gaudia accipiuntur ex
parte virginis ¶ Nonũ gaudiũ ſpũal' influen/
tie. qꝛ tãta grã videbat ſe abũdare ꝙ eius gratia
redundabat ⁊ influebat copioſe etiã ad eos q̃s
viſitabat. i. ad Johẽm ⁊ Eliſabeth: cũ ⁊ ipi ad
eius vocem ſalutatõis repleti ſunt ſpiritu ſctõ.
vt patet Lu. ij. ca. Sancti quidem marie de grã
dei gaudent. qꝛ grã eſt excellentiſſimũ donũ dei
vt dicit Aug. Quantũ ergo Maria gaudebat
cum tam vberem grãm dei in ſe ſentiebat. vt eti
am in alios redundaret. Et certe ſcḋm Hiero. ꝑ
eiꝰ grãm largo ſpũſſcti imbre ꝑfuſa ẽ oĩs creatu
ra. Hoc eſt qð Pſ. ꝓphetauit dĩ. Diffuſa ẽ grã
in labijs tuis ꝓptea bñdixit te deus in eternum
¶ Decimũ gaudium mirabilis efficacie. qꝛ vide
bat tantam ſibi adeſſe diuine ṽtutis efficaciam
vt ad eius vocem tot ⁊ tam inaudita ſeq̃rentur
miracula que a deo fiebant. Nimirum ꝑmo ad
eius vocem quinqꝫ dictionũ cum ait. Fiat mihi

ſm verbū tuū. tam inextimabile miraculū factū
eſt ꝙ deꝰ factꝰ eſt hō ⁊ verbum factum eſt caro
⁊ habitauit in nobis Joh. j. Jtē ad vnicā vocē
ſalutationis ſue factum eſt ſecundo magnū mi
raculum. qꝛ ſtatim Eliſabeth ⁊ eius filiꝰ repleti
ſunt ſpūſancto. Deniqꝫ tertio aduerte qꝛ ad vo
cem eius plurima miracula facta ſunt in Johe
Et q̄dē Primo qꝛ ſtatim fuit ab originali mūda/
tus. Scđo qꝛ fuit ſpūſctō repletus. atqꝫ fuit ſta
tim ſctificatꝰ. Tertio qꝛ fuit cōfirmatꝰ in grā vt
nunqꝫ mortalit̄ peccaret. Quarto qꝛ fuit ꝯgniti
one ꝓphetica illuſtratus cū tam abſconditū my
ſteriū diuinitatis Jeſu certiſſime cognouit exiſtēs
in vtero. Quinto qꝛ fuit rōne virili ⁊ ſenſuū acce
leratus adhuc in vtero. vt dicit Augꝰ. ⁊ Hiero.
Sexto qꝛ fuit exhilaratus. exultauit em̄ in gau
dio infans in vtero. Septimo qꝛ regē chriſtum
veneratus eſt in eius aduentu gaudio declarā
do. O quantū igit̄ brā vgo gaudebat cum tan/
ta miracula ad eiꝰ vocē vnicā fieri cernebat i hac
viſitatōe. ¶ Undecimū gaudiū ſingularis bn̄/
dictionis ſupne ⁊ btifice. qꝛ aduertebat quō ſpi
ritusſctūs eā tā per angelū q̄ꝫ p Eliſabeth bene/
dictā ſup oēs ꝓnunciabat dicēs. Bn̄dicta tu in
mu. ⁊c. Et itez. Btā q̄ credidiſti qm̄ pficient̄ i te
⁊c. Aug. in ſermone de natiuitate. Maledictio
Eue in bn̄dictōem mutat̄ Marie. Jtē Ambro.
in omel. hꝰ feſti dicit. Sicē peccatuꝫ a mulierib
cepit. ita bona. ſ. diuine bn̄dictōis a mulierib i
choant̄. i. a Maria ⁊ Eliſabeth p̄dicendo. Jteꝫ
Sixtus papa in ſermone huius feſti dt̄ ſic. Ea/
dem voce Maria ab Eliſabeth atqꝫ ab angelo
benedicta dr̄. vt angelis ⁊ hoib ſimul veneran/
da mōſtraret̄. qꝛ. ſ. vtriuſqꝫ bn̄dictōnem attulit.
¶ Duodecimū i hac viſitatōe habuit vgo gau
diū fructuoſitatis ſaluifice. qꝛ vicꝫ ⁊ ipis quos
viſitabat ⁊ ſibimet ⁊ oib hoib mūdi electis ſa
lutis fructū portabat xp̄m Jeſum i ſacro vtero
Gaudebat igit̄ virgo qꝛ ſciebat ꝙ per fructum
vteri ſui quem baiulabat infernus euacuaret̄:
hō redimeret̄: angelicꝰ chorꝰ reſtauraret̄: ⁊ om/
nis creatura renouaret̄. Gaudebat qꝛ talē ⁊ tā/
tū fructū hr̄e ipa meruerat q̄ omēs ſcti ⁊ angeli
fruerent̄. Hunc fructum ſaluificuꝫ agnouit Eliſa
beth. ⁊ ideo exclamauit ⁊ ait. Bn̄dictus fructuſ
ventris tui. ¶ ¶ Proinde iuxta p̄miſſa q̄ſtio apō
theologos vtit̄ vtilis. Utrꝫ. ſ. brā vgo rōnabilit̄
id fecerit vt ſponſo ſuo relicto. ſ. Joſeph. ad cog/
natā viſitandā ⁊ eidē ſuiendū acceſſerit. At con
cordit̄ rn̄det̄ ſm ſn̄ias doctoꝝ ꝙ ſic. pluribꝫ rō/
nib. ¶ ¶ Primo rōne diuie acceptabilitatꝭ. Hoc
em̄ fecit nō vagādi ⁊ diſcurrēdi ꝓprio placito ſꝫ
diuine acceptabilitatis deſiderio. qꝛ ſpūſctō illu
ſtrata ſciebat ſumme placitum fore deo vt ꝓpin/
qua. ſ. Eliſabeth viſitata Johānes ſctificaretur
qui futurus erat p̄curſor chriſti. ſicut patuit ex
p̄miſſis. ¶ Scđo rōne exercitande virtuoſitatꝭ
qꝛ ſciebat virgo ſuā viſitatōem fieri ad exercita/
tionē vtutū ꝑmaximaꝝ: ⁊ per ꝯſeq̄ns ad meri/
ta ⁊ p̄mia ꝯſeq̄nda maria. nō ſolū ſup homies
ſꝫ etiā ſup angelos. tū ꝓ exercitio ſūme charita/
tis. qꝛ vt dicit Petrꝰ Rauen̄. Eſt inq̄t ⁊ in angel'
charitas q̄ ſupenituit in Maria dū ꝓgreditur
i mōtana. tū ꝓ exercitio hūilitatꝭ q̄ ſe dn̄a mūdi
humilē ancillā Eliſabeth exhibuit. Nūqꝫ tanta
charitas vel tāta hūilitas in angelis eſt reperta
in ſcpturꝭ exhibita fore p̄gnantib. ¶ ¶ Tertia rō
q̄ ad nos. ſ. vtilitatꝭ. qꝛ ſciebat vgo iſtā viſitatio/
nē pficere toti mūdo ꝓ ſalutis efficacia. vt pate/
bit. ⁊ p̄cipue edocet̄ ex h ꝙ ſummus ꝓpheta ruꝫ
⁊ ſctōꝝ q̄ maior nō fuit inter natos mulieꝝ vicꝫ
Johes grām ⁊ ſanctitatē habere nō potuit niſi
Maria aduenisset ⁊ ſalutaſſet. q̄nto magꝭ nul/
lus alioꝝ hoim grām habere poterit niſi p ma/
riā. vt ait Ber̄. O igi. ſupbn̄dicta vgo Maria
quis penſare poterit tua pro his gaudia. Oēs
ḡ chariſſimi fuſis lachrymis imploremus ma/
rie ſuffragia. vt cum ea pfruamur eterna leticia
Ad id de gaudijs Marie promulgante beato
Capiſtrano miraculū refertur Q̄r vicꝫ quidaꝫ
clericꝰ ob deuotōem btē virginis cū adhuc eſſet
ſecularꝭ ſolitꝰ erat ſertū de floribꝫ vel roſis colli/
gare ⁊ imaginē btē vgis cū ipo ſerto decorare.
factū eſt virgine bn̄dicta fauente ꝙ religionem
intrauit ⁊ ſeculo renunciauit. vbi cū p aliq̄t tp̄s
ꝑmanſiſſet cepit anxiꝰ eſſe ꝙ ſue deuotōi ſatiſfa
cere nō poſſet. in eo vicꝫ ꝙ nequiret flores collige/
re in religione ⁊ imaginē vgis adornare cū ſer/
to ſicē ſolitꝰ erat facere in ſclo. Un̄ ꝓpoſuit ſe de
religione ob hanc ſolā cām exituꝝ. Quadam ḡ
die cū nimis anxiaret̄ coꝛ eius in orōne poſito
apparuit beata virgo di. Fili noli anxius eē nec
de religione exire. docebo ego te quō deuotioni
tue melius h ſatiſfacere valeas pro ſerto vel co
rona q̄ꝫ mihi in ſeculo de floribꝰ faciebaſ. Nūc
fac mihi ſingulis dieb coronam ſpūalem hoc
mō. Primo ob memoriā gaudij mei quod ha
bui cū filiū meū ꝯcepi dic vnū pr̄ nr̄: deo grati/
as agēdo de bn̄ficio mihi p̄ſtito. ⁊ ſubiūgas de
cē aue Maria. Scđo ob memoriā gaudij qđ
habui filium in vtero portando ⁊ in viſitatione
Eliſabeth cōſimiliter facies. Tertio ob memo/
riā gaudij tp̄e natiuitatis filij mei conſil'r facies
Quarto q̄ꝫ ob memoriam gaudij quod habui
cū tres magi filiū meū deū aḡſcentes adoraue/
runt. conſimiliter. Quinto ob memoriā gaudij
qđ habui cū filiū in tēplo reppeꝛi ⁊ poſtea deſcē
dit ⁊ erat mihi in oib ſubditꝰ ⁊ dulciſſime con/
uerſatus. ꝯſil'r. Sexto ob memoriā gaudij qđ
habui q̄n filiꝰ meꝰ reſurrexit. conſil'r. Septimo
ob memoriā gaudij qđ habui cū in celū aſſum
pta ſum dicēs p̄mo vnū pr̄ noſter. ⁊ ſubiunges
tria Aue Maria. ⁊ ſic in toto erūt ſeptem pater
noſter. et. lxiij. Aue Maria. hoc faciens ſingul'
dieb acceptiorem mihi facies coronam et tibi
magꝭ meritoriā. hec dicēs euanuit. Jſte nūerus

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

cõſonat nũero annoꝝ vite btē v̾gis quibꝫ vixit
in mũdo iſto ſm aliq̄s. Ille igiᷓ remanēs in reli
gione ſedula deuotōe cepit q̄tidie hoc perficere
Accidit aũt q̄dā vice poſt factam ꝓfeſſionem vt
iter ageret p̄ q̄ndā ſiluā cũ fratre ſocio. ⁊ ſic in iti
nere dictā coronā oraret. ſecus viam latitantes
erant latrones. explorantes p̄ viā tranſeuntes.
Qui cũ viderēt iſtos frēs videbaᷓ eis ꝙ vna pul
cerrima v̾go aſtaret fratri orāti dictā coronam
⁊ ad ſingulā ſalutatōem eiꝰ vnā roſam pulcraꝫ
colligēs alligaret cũ aureo filo ad circl'are lignũ
qđ manu videbaᷓ tenere q̄ſi faceret q̄ddā ſertũ
Qũqꝫ cōpleta oratione irruiſſent latrones ſuper
frēs ⁊ eos capiētes q̄rerent ⁊ dicerēt. vbi eſt iſta
puella q̄ vobiſcũ nũc erat. quo feciſtis eam. Illi
negabant dicentes ꝙ nunq̄ꝫ vellent mulierem
vel feminā aliquā in ſocietate hr̄e quia vouiſſēt
caſtitatem. ⁊ conſortia mulieꝝ tenerenᷓ et regu/
la fugere. Iſti e cōtrario aſſerebāt vidiſſe cũ eis
puellam pulcerrimā. vñ traxerũt eos de via ad
partes vt eos affligerēt ⁊ ꝯfiterenᷓ q̄ iſtā puellā
feciſſent. Suſpirāt frēs ad xp̄m ⁊ btām v̾ginem
Et ecce apparuit btā v̾go in aere cum multitudi
ne angeloꝝ. ferens in capite ſuo ſertum roſeũ:
⁊ dicens ad latrones. O viliſſimi ⁊ iniq̄ homines
cur audetis meis famulis nocere. Perterriti il/
li ⁊ ſtupefacti audierũt v̾ginē bñdictam quaſi
gloriādo dicere ad angelos. Ecce quali corona
decorauit me iſte fraᷓ. ⁊ euanuit. Sicqꝫ factum
eſt ꝙ latrones audiētes frēm referentē de predi
cta orōne quā btē v̾gini p̄orauerat. ad lumē ve/
ritatꝭ redeũt. veniā poſtulāt. ⁊ mōo renũciantes
religionē ĩgrediũᷓ. frēs q̄ꝫ ⁊ oēs iſti q̄ad vixerũt
coronā btē v̾gis ſedula deuotōe orauerũt quo/
tidie. Deniqꝫ ferᷓ ampliꝰ ꝙ cũ iſta oratio ĩ vſuꝫ
plurimoꝝ veniſſet. ſctũs Bernardinꝰ de Se/
nis ordis minoꝝ de obſ̾uātia q̄tidie eā ob deuo
tionē v̾gis p̄orabat. Cui die q̄dā orāti ipſam co/
ronā appuit btā v̾go di. O mi deuote famule
multũ mihi cōplacuit ĩ tua deuotōe. Ecce q̄ꝛ me
hac corōa q̄tidie es honoratꝰ. impetraui a filio
meo tibi grām miracula faciendi ⁊ predicandi.
⁊ tandē ſcias te in celo mecũ ſine fine letari ꝑtici/
pē meoꝝ gaudioꝝ. Et ſic ab illo tp̄e cepit ſanctꝰ
miraculᷓ coruſcare ⁊ maris g̃rijs abũdare. Om
nes igiᷓ chariſſimi vos hortor ad btē v̾gis de/
uotōem ⁊ gaudioꝝ eiꝰ recordatōem. oēs ĩ dño
Jeſu admoneo ad p̄dicte corōe v̾ginis orōnē
vt valeatꝭ in celo ſine fine vna cũ btā v̾gie ꝯ gau
dere. Qđ nob ipiꝰ meritꝭ ꝯcedat chr̄s filius dei.

Pars tertia ſecundi libri eſt de beate Marie
cantico ⁊ gr̄aꝛ̃actione ꝓ diuina incarnatione.

Magnificat aĩa

mea dñm. Lu. j. ca. Verba ſũt be
nedicte v̾gis Marie gr̄as agen
tis ⁊ laudātꝭ deũ in hac viſitatōe
pro bñficio diuine incarnatōnis ⁊ deuotiſſimo
cantico edito dicētis Magnificat ⁊c̄. Circa qđ
vna talis ponitur ꝯcluſio. Cōgruētiſſimũ erat
vt bñdicta v̾go Maria ꝓ bñficio diuīe icarna/
tionis nouo cantico deũ collaudaret. Hāc con/
cluſiōem declaro ⁊ oſtēdo triplici rōne. Prio
rōne g̃tificatōis. q̄ꝛ nouo ⁊ ſũmo dono noua ⁊
ſumma debeᷓ gr̄aꝛ̃actio ipi deo. ne vitiũ ingra
titudis incurraᷓ: qđ eſt tanq̄ꝫ vētꝰ vrens exiccās
fontē gr̄e. deo inimica ſm Bern̄. Vñ Seneca
li. de bñficijs ait. Nil g̃to aio honeſtiꝰ. Turpiſſi
mũ aũt eſt bñficijs gratias non referre. Sꝫ q̄m
beata virgo in hac incarnatione ſumma dona
et noua pro hũano genere obtinuit. ſ. ꝙ deꝰ fie/
ret hō ex ea ⁊ redimereᷓ hō ⁊c̄. g̃ nouo cātico de/
buit gr̄as agere deo in ꝑſona ſui ⁊ totꝰ huma/
ni generis. Scđo rōne remediationis. Nam
xp̄i incarnatio debebat eſſe remediũ cōtra hōis
lapſum. Cōtraria aũt ꝯ̄rijs curanᷓ ſm Greg. in
omel'. de martyribꝫ. Cũ aũt hō cecidit blaſphe/
mia ꝯ̄ deũ cōcurrēte. nā vt legiᷓ Gen̄. iij. dixit di/
abolus ad mulierē. Nequaq̄ꝫ moriemini: ſcit em̄
deus ꝙ q̄cũq̄ꝫ hora cōederitꝭ eritꝭ ſicut dij ſcientes
bonũ ⁊ malũ. Ecce blaſphemat deũ attribuen/
do ei inuidũ eē ⁊ tenacē. q̄ſi deꝰ eēt tam inuidus
⁊ tenax ꝙ nollet vt ei aſſimilareᷓ hō ſciendo bo
nũ ⁊ malũ. Huic blaſphemie mľier Eua cōſen/
ſit cũ ſic fore credidit. Et iđo ſicut hō p̄ blaſphemi
am diaboli cui mľier ꝯſenſit: caſum ſũpſit. ita p̄
ꝯ̄riũ in initio nr̄e repatōis p̄ incarnatōem verbi
dei ipa mulier. i. Maria gr̄as agere ⁊ laudes
deo ꝓmere debuit q̄ blaſphemia p̄ma aboleretᷓ
qđ ⁊ fec in h̄ deuotiſſimo cātico Magnificat ⁊c̄
Tertio rōne p̄figuratōnis. q̄ꝛ legiᷓ Exod. xv.
ꝙ cũ filij iſrl' fuiſſent liberati de manu pharao/
nis ⁊ egyptioꝝ ipis ſummerſis. Maria ꝓphe/
tiſſa ſoror moyſi ⁊ aarō egreſſa cũ mľieribꝫ can/
ticũ cecinit. Hec maria figurauit noſtrā domi/
nā mariā q̄ cantico nouo debuit canere laudes
deo ꝓ nr̄a libatōe de manu diaboli. Poſtq̄ꝫ igi
tur maria redēptorē ꝯcepit angelo nunciante et
ad eliſabeth veniſſet: Eliſabeth eā bñdictā ꝓcla/
maſſet ⁊ v̾ba angeli in ea iplēda p̄dixiſſet. Per/
ficienᷓ inq̄t in te q̄ dicta ſũt tibi a dño. ſtatim ma
ria ꝓ gr̄aꝛ̃actōe h̄ carmē dño cecinit ⁊ ait. Ma/
gnificat aĩa mea dñm ⁊c̄. De h̄ itaq̄ꝫ cātico loq̄ ĩ/
tendentes tria myſteria de ipo declarabimus.

Primum dicitur ſublimitatis.
Scđm myſteriũ glorioſitatis.
Tertiũ myſteriũ vtilitatis.

Articulus p̄mus ꝙ canticum Marie excellit
alia cantica ⁊ ſublimius fore oſtenditur p̄ alijs
in tribus. vt patebit infra.

Primũ myſteri

uꝫ dr̄ ſublimitatꝭ. Vbi ē notādũ
ꝙ h̄ cāticũ Magnificat ceterꝭ cā

dicis eſt excellentius precipue in trib⁹.
¶ Primo in intitulatione.
¶ Secundo in cauſa, ⁊ intentione.
¶ Tertio in eccleſiaſtica veneratione.
Primo q̄dem h̄ canticū alia excellit in ſui intitu latōe ⁊ denoīatōe. q2 vnūqdq3 cātic̄ū intitulatū a ſuo autore dr̄. aut canticū moyſi. aut canticū Dauid. aut alicu⁹ ex ꝓphetis. h̄ precellenti⁹ no men habet. q2 dr̄ canticū Marie. vn̄ Lu. j. ꝓmit tit̄ titulus hui⁹ cantici. cū dr̄. Et ait maria Ma gnificat aīa mea dn̄m. Sic ḡ maria excellit oēs ꝓphetas ſanctitate. dignitate ⁊ glīa. ita eius can ticū excellit cor̄ cantica. H qs nō afficiatur huic cantico qd tandignum tandulce nomen ſorti tū eſt vt dicat̄ canticū Marie dn̄e nr̄e regie mi ſericordie ⁊ gr̄e. ⁊ a fortiori q2 cū iſtd canticū edi dit et cecinit: deū ⁊ dn̄m in vtero ꝑ habuit. ¶ Sz forte obijcies ꝙ canticūcanticor̄ Salomonis ꝑcellit oīa cantica. q2 ſic denoiat̄ ꝓ ſuperexcellētiā ſcz canticacanticor̄. Vn̄ et ſm Hiero. in ꝓlogo ille lib vocat̄ hebraice ſyraſirim qd in lingua no ſtra vt̄t canticūcanticor̄. Rn̄det̄ ꝙ h̄ non ob ſtat. q2 ille lib dr̄ ſic ꝓ eo q2 multipl'r diuias con tinet pre alijs cātic̄ ve. te. laudes. ⁊ ſpūalē amo rē int̄ ſponſum chriſtū ⁊ ſponſam eccleſiā vl' ani mā docet ſm Hiero. vbi s̄. Nihilomin⁹ h̄ canti cū Marie precellit rōnib⁹ prenotatis. ¶ Scd̄o ḡ iſtd ꝑcellit alia in cā ⁊ intentōe. q2 cum alia cā tica ſint in gr̄arūactōem aut ꝓ victoria habita. ſi cut canticum moyſi. aut pro recepta ſanitate. ſic canticū Ezechie. aut pro diuina laude quacūq3 Hoc aūt eſt pro diuina incarnatōe. qd eſt ſum mū pre oīb⁹. Huius rei cauſa queri poteſt vtr̄ hō pl⁹ teneat̄ ⁊ deo ſit accepti⁹ regr̄tiari pro bn̄fi cijs diuīe incarnatōis ⁊ hūane redemptōnis q̄3 creatōis. ⁊ ſicd alijs. ¶ Ad qd ꝑin⁹ rn̄det̄ ꝙ ſic. Et oſtēdit̄. ¶ Primo ex autoritate. Nam Amb. li. d vir. dr̄. Plus dn̄e Jeſu debeo tuis iniurijs quibus redemptus ſum q̄3 tuis virtutib⁹ q̄buſ creatus ſum. Item Chryſ. ſuper Math. dr̄. Ni hil eſt ꝓ quo maiores gr̄as agere debem⁹ q̄3 ꝓ paſſione ⁊ morte vnigeniti eius. Et Ber. in me ditatōib⁹. Sup oīa amabilē te mihi reddit o bo ne ieſu op⁹ redēptōis nr̄e calix paſſiōis quē bi biſti i cruce. ¶ Scd̄o oſ̄dit̄ rōne. q2 teſte Greg. i omel. d ꝯfeſſorib⁹. Quāto creſcūt dōa tāto rō nes creſcūt donor̄. ⁊ Seneca li. d bn̄ficijs doc3 ꝙ quāto mai⁹ donū dat̄ tāto maior eidē gr̄arū actio debet̄. Sz in incarnatōe ⁊ paſſiōe xp̄i ma ximū donū datū eſt hoi. q2 de⁹ ſeipm obtulit ꝓ nob. ḡ ⁊c. ¶ Tertio oſ̄dit̄ exēplaritate q2 h̄ ſolū eſt bonor̄ fideliū vir̄ chriſtianorum pro redē ptione gr̄as agere. Jllud vo. ſ. ꝓ creatōne vl' ali is donis regratiari eſt etiam infidelium ⁊ malo rum. Nimir̄ in vit̄ phor̄ legit̄ ꝙ Thales phs cū nocte extra domū aſtra conſideraret incidit i foueaz. Quo lugente dixit vetula. Tu q̄dem o Thales q̄ aū pedes tuos ſunt videre nequiēs quō q̄ in celo ſunt poter̄ ꝯgſcere. Sic Thales fert̄ dixiſſe. Hor̄ triū gr̄as ago. Primū ꝙ hō fact⁹ ſum ⁊ nō beſtia. Deinde q2 mas ⁊ n̄ femia. Poſtremo q2 grec⁹ ⁊ nō barbar⁹. Ecce infidel' iſte gr̄as deo egit ꝓ beneficijs creationis ⁊ con ditionis. ḡ multo magis chriſtian⁹ debet ⁊c.

¶ Tertio h̄ canticū ꝑcellit alia eccleſiaſtica vene ratōe. q2 eccl'ia ꝯſtituit q̄tidie h̄ cāticum Marie dici venerabil'r in veſpis. Hoc aūt id vt det̄ nob intelligi q2 vergente mūdi veſpe dn̄s de⁹ eſt in carnat⁹ ex ꝟgine ꝓ quē et̄nā conſeq̄mur bn̄dicti onē. ⁊ id q̄tidie ſtudeamus deo regratiari. Pro pterea etiā p̄ alijs h̄ canticum Marie ſolenni⁹ deuota celebritate ſolet in feſtis decātari: accen ſis lucernis ⁊ thurificatōib⁹ conſuetis adhibit̄. Vn̄ ⁊ fideles ad h̄ canticū cū canit̄ in veſpis ſo lent aſſurgere ⁊ ſtare capite nudato ⁊ inclinato ſicq3 reuerenti⁹ audire vel dicere tanq̄3 ſi tūc p̄ ſentialit̄ adeſſet bt̄ā ꝟgo ⁊ e⁹ filius dn̄s Jeſus. Et certe debēt hec facere. q2 totū h̄ canticū ē ver bum ſcti euangelij. ⁊ ideo ſic reuerēter eſt audiē dum. qm̄ ſicut ſcriptū eſt Eccli. xxxij. Pro reue rentia accedet tibi bona gr̄a.

¶ Articulus ſcd̄s ꝙ Marie canticū eſt glorio ſiſſimū. ⁊ aſſignant̄ in ea. xij. bn̄ficia a deo colla ta Marie ꝓ q̄bus magnificat deum.

SEcūdū myſteriū de hoc cantico Marie declarandū dr̄ glioſitatis. Nā reuera hoc cātic̄ū eſt glorioſiſſimū tā ipi deo q̄3 e⁹ ſan ctiſſime matri Marie. ¶ Prio q̄dē deo quē lau dauit bt̄ā ꝟgo in ipo. precipue. xij. modiſ. Prio de dn̄atōe eius ſup totū mundū. ibi. Magnifi cat aīa mea dn̄m. nō dicit. illū vel illū ſz antono maſice dn̄m. Secundo laudat de hoīs ſalua tione. ibi. Et exultauit ſpūs me⁹ in deo ſalutari .i. ſaluatore. q2 domini eſt ſalus. Tertio in humi liū reſpectōe. ibi. Reſpexit humilitatē ancille ⁊c. Quarto i m̄ris bt̄ificatōe. ibi. Ecce em̄ ex h̄ bea tā ⁊c. Quinto in mirādor̄ opatōe. Quia fec mi hi dn̄s mag̃ ⁊c. Sexto i noīs ſcitate. ibi. Et ſan ctū nomē e⁹. Septio i miſcdia ⁊ miſeratōne. Et miſcdia eiuſ ⁊c. Octauo in ſupbor̄ deiectione. Fecit potentiā ⁊c. Diſpſit ſupboſ ⁊c. Nono i hu miliū exaltatōe. Depoſuit po. de ſe. ⁊c. Decio in eſurientiū ipletōe. Eſuriētes iple. bo. Undecio in hūane nature aſſūptōe. Suſcepit iſrl' p. ⁊c. Du odecio in ꝓmiſſe libatōis ipletōe. Sic locu. eſt ad pa. ⁊c. Hec ſm Johem Gerſon cancellariū pariſien. in ſua editione de cantico marie.

¶ Scd̄o dixi ꝙ eſt glioſiſſimū h̄ cātic̄ū bt̄e ꝟgi ni. q2 in ipo notari pn̄t. xij. ſtelle glīe in corōa ca pit̄ e⁹. ſic ſcribit̄ Apoc. xij. Jn capite inq̄t e⁹ co rona. xij. ſtellar̄. Nā in his. xij. bn̄ficijs a dō ac cept̄ vel ꝑuilegijs donat̄ bt̄ā maria gaudenter gloriatur ⁊ deū laudat in hoc cantico: vt p3 di

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

ligenter cõſiderãdo verſus eius atq̃ ꝑticulas.

Capitulum. I.

PRima ſtella dr̃ dignatiua ꝑelectõ de q̃ deũ Maria laudat̃ gaudẽs glĩat̃ cũ dĩ. Magnificat aĩa mea dñz. Notãter dr̃: dñm: qd̃ eſt relatiuũ ad ſeruũ vl' ancillã: vt ſignificet ſe in hoc gaudere ⁊ glĩari ꝙ a deo eſt in ancillã ſpẽaliter electa. vñ de hoc grãs agit. Nã ꝑfecto ſciõ h̃ ẽ gaudiũ maximũ ⁊ glĩa ꝙ ſe norunt eſſe ſeruos dei: cui q̃dẽ ſeruire regnare eſt ſm̃ Aug. ⁊ Greg. Sicut ⁊ videmꝰ milites glĩari de eo q̃ quidẽ eoꝝ ſunt ſerui ꝑpotẽtioris regi ⁊ accepti. Vñ dña in deo glĩando dr̃. Magnificat aĩa mea dñm. ſ. meũ cuiꝰ ſum ancilla ꝑelecta. Nimiꝝ vt dr̃. iiij. li. Ecb. Qualis vnuſq̃ſq̃ e talia dicit ⁊ opat̃. ⁊ taliter viuit: q: ex abũdãtia cordis os loq̃tur Mat. xij. Et q̃a beata ꝟgo h̃ ſꝑ deſiderabat. vt mereret̃ fieri ancilla dei. ⁊ eiꝰ filio deſeruire quẽ nouerat ex ſcripturis in carnẽ venturũ. hoc ſꝑ oratõibꝫ flagitabat: vt etiã ferũt hiſtorie. Et ideo nimiꝝ ꝙ mox cũ fidẽ dedit ſan gelo ait. Ecce ancilla dñi. ſ. qd̃ ſemꝑ optaui. Et nunc etiã grãs deo agens. id replicare videt̃ dĩ. Magnificat aĩa mea dñm: cuiꝰ ſuz ancilla. O felix Marie deſideriũ qd̃ tã efficaciter eſt ꝓ totius mũdi ſalute impletũ. O felix q̃ q̃z aĩa q̃ ſeruire toto corde deſiderat chriſto. Sed circa litterã hãc q̃ri pñt tria ꝑcipua. Prima qd̃ Vtruz btã Maria cõgrue ſic incepit ſuam laudatõez ꝓ chri incarnatõe ex ea facta. vt diceret Magnificat. Nã mirũ eſt quare nõ dixit. Laudat vl' bñdicit. aut grãs agit ⁊ glĩficat aĩa mea dñm: cum bñ hec oĩa ⁊ ſingula dicere potuit. Ad h̃ ꝑtinꝰ rñdet̃ ꝙ ipſa nõ a ſe. ſed a ſpũſctõ hec ꝟba ꝓtulit: q̃ ſpũſanctꝰ notãter voluit inchoare h̃ ꝟbo Magnificat. ⁊ nullo alio: q: de maxĩs bñficijs deũ laudabat Maria. i. de bñficio incarnationis diuine idcirco magnificat: qd̃ ſonat laudis magnitudinẽ dicere debuit. ⁊ dixit. vñ Amb. ſuper Lu. Magnificat aĩa mea. q. d. Tanto ⁊ tã inaudito mũere dñs me ſublimauit ꝙ lingua explicare nõ ſufficit. ſed totũ aĩi affectũ in agendis eius laudibꝫ offero: ⁊ in eiꝰ magnitudĩe cõtẽplando gratulãter impendo. ideo magnificat aĩa mea dñm. Scd̃a qd̃ quare addidit: aĩa mea. ⁊ nõ dixit. Magnifico dñm. Rñdet̃ ꝙ h̃ ſpũſctũs voluit. vt doceamur nos de bñficijs aĩe que ſũt potiora q̃z corꝑalia. ſicut ⁊ aĩa potior oĩ corꝑe. vt dr̃ Aug. deũ magĩ laudare. ⁊ quia bñficiũ diuĩe incarnatõis ꝑncipalꝰ eſt ad ſalutẽ aĩaꝝ q̃z corpoꝝ. ideo iſeruit aĩa mea. Tercia qd̃ Cur nõ dixit Magnificat aĩa mea deũ vel ſponſum: patrẽ vel filiũ: q̃uis q̃dlibet hoꝝ dicere potuiſſet. Rñdet̃ ſm̃ Antoninũ floreñ. in ſũma ſua ꝙ hoc voluit ſpũſſanctus Primo vt deũ glĩoſum cũ timore reuerendũ intendat. q: Initiũ ſapiẽ timor dñi. vt ait Pſ. ly dñs ãt amorẽ reuerẽtialẽ includit Iuxta illud Malachie. j. Si ego dñs vbi eſt timor meꝰ. Scd̃o vt oĩ via btã ꝟgo ꝓprias laudes fugiat ⁊ tm̃ diuinas intẽdat. Si em̃ dixiſſet: ſponſum: multũ ſe laudaſſet. ſilr̃ ſi dixiſſet: patrẽ vel filiũ eque laudis eſſet. ſi dixiſſet: deũ: ſuaz hũilitatẽ ancillarũ tacuiſſet. Et iõ dicendo: dñm qd̃ eſt relatiuũ ad ancillã: ſe hũilẽ ancillã dei ꝓfitetur: q̃tinꝰ ⁊ nos doceat: q̃a hũilitate nr̃a placent deo obſeq̃a ⁊ laudes. vt oĩa bona in nob̃ deo attribuamus.

Capitulũ. II.

SEcũda ſtella dr̃ diuĩa dulcificatio. ꝑ quã ipſa btã ꝟgo diuĩa dulcedĩe pleniſſima gaudẽs glĩat̃ ⁊ dr̃. Exultauit ſpũs meꝰ in deo ſalutari meo Glo. i. in filio ſaluatore meo: cuiꝰ diuina dulcedine ſpũs tanta abũdo plenitudine. vt ſpũs meꝰ exultet. i. extra ſeipm̃ in extaſim ſaltet in deũ. ⁊ iõ ꝓ tanto dono grãs ago. Sed hic ꝑmo q̃rit̃ q̃re potꝰ dixit. exultauit in ꝑterito q̃z exultat in pñti. cũ non lõge antea cõpit chr̃m ſaluatorẽ in vtero. Ad hoc rñdet̃ notãdo ꝙ btã Maria in dõ ſaluatore. i. chr̃o tripliciter exultauit. Primo ante chriſti cõceptionẽ exultauit in fide ⁊ ſpe. q̃a firmiter credidit ⁊ ſperauit chr̃m redmptorẽ in carne venturũ. ſicut ⁊ de Abraã ſcribit̃ h̃ modo exultaſſe Ioh. viij. Abraã pr̃ vr̃ exultauit vt videret diez meũ. q̃ credidit ⁊ ſperauit. ideo dr̃: vidit. ſ. fide ⁊ deo reuelãte: ⁊ gauiſus eſt Scd̃o exultauit maria in hora ↄceptõis chr̃i qñ gaudiũ ſũmũ de h̃ habuit. vt patuit ꝑte ꝑcedenti. Tertio exultauit poſt cõceptionẽ chr̃i: q: experiebat̃ ↄtinue deũ in ſe manẽtẽ tota plenitudĩe. ⁊ miro mõ ſpm̃ſctm̃ ↄſolantẽ. Notãter ĝ dixit exultauit: vt ſignificet q: a ꝑncipio ſue ↄceptõis in vtrõ mr̃is: ſctẽ Anne. ſ. ſꝑ in cognitõe chr̃i exultauit multo magĩ q̃z Iohes baptiſta in vtrõ. ⁊ iam chr̃m vtrõ portare cepat añ aliq̃t dies q̃uſq̃ ꝑuenerat ad domũ Zacharie a die ↄceptõis iter agẽdo. ⁊ iõ dixit: exultauit. q: iã ante ↄcepat. Scd̃a qd̃ huius occaſiõe. Nunq̃d Maria ſciuit añ q̃z concepit chr̃m ꝙ ſe fore incarnãdũ: ⁊ iõ exultauit in chr̃o. Rñdet̃ ꝙ licet q̃dẽ ſciuit: q: dei filꝰ debuit icarnari: m̃lto magiſq̃ h̃ nouit q̃z ꝓphe: tm̃ ex hũilitate nõ ꝑſũpſit: nec putauit ſe eẽ illã ꝟginẽ de q̃ chr̃s deberet cõcipi donec angelꝰ nũciauit. Tertia qd̃: q̃re dixit ſalutari meo: cum chr̃s eſſet ſaluator etiã alioꝝ. Rñdet̃ ſm̃ Ly. ꝙ h̃ dixit rõe aſſũpte hũanitatĩ ex ea: q: ſic fuit tm̃ ipſius ꝟgis. vñ exultauit ſpũs.

Cap. III.

TErtia ſtella dr̃ deo chara dilcõ: q: reſpexit inq̃t hũilitatẽ. reſpexit. i. acceptauit ⁊ amauit: q: Vbi amor ibi ocl's ſꝫ Aug. Sed q̃re dixit: hũilitatem: non virginitatem. vel alias ꝟtutes. Rñdet̃ ſm̃ Ly. quia licet Maria fuerit oĩbꝫ ꝟtutibꝫ deo chara ⁊ electa vt eſſet mr̃ filij dei: tm̃ ſpecialiter hoc fuit ex hũilitate. Bern. Audeo dicere ꝙ nec Marie virginitas placuiſſet deo ſine hũilitate. Hinc in ſer

mone de aſſumptõe. Augꝰ. O beata humilitas
Marie q̄ deū hoībꝫ peperit: vitā mortalibꝫ edi
dit. ꝑadiſum apuit: ⁊ hoīm aīas liberauit. Vñ
ponit̃ ꝑ iſta ſtella hec ꝯcluſio. Plus amauit de
us hāc vnā puellā q̄ꝫ oēs angelos ⁊ ſctõs ac to
tā mundi machinā. Probat̃ ex triplici rõne tā/
q̄ꝫ ex tribꝫ ſignis dilectõis ⁊ acceptatõis.

Primo Rõne donatõis.
Scḋo Ratõne ꝯuerſatõis.
Tertio Rõne impetratõis.

Primo Ex rõe vel ſigno donatõis. qm̄ ſm do
minū Bonauē. ſup. iij. ſen. di. xxxij. deus dr̄ dili
gere aliquē magis q̄ꝫ alterꝝ rõe effectus vel cõi/
catõis boni maiorꝭ. Cui cõcordat verbū Ariſt.
ix. Eth. dicentꝭ. ꝙ amor vel amicicia vera funda
tur in beniuolētia. i. in bonū velle alicui. Sꝫ q̄ꝛ
deus tā excellentiſſimū bonū ⁊ donū voluit: ⁊
dedit btē v̄gini qḋ nulli nec oībꝫ ſil' ꝯceſſit. vtꝫ
ꝙ eſſet mr̄ dei q̄ nil maiꝰ creature donari poteſt
Vñ Anſ. de cõcep. v̄gi. ca. xviij. Quid excellēcꝰ
illi dare valeret q̄ꝫ in ꝑpetua v̄ginitate manēs.
deū de ſua carne carnē factū generaret. Hec ille
ergo eā plus dilexit. Scḋo rõe vl' ex ſigno cõ
uerſatõis. qm̄ ſm eundē Bonauē. vbi ſ. ſignū
dilectõis diuine eſt familiarꝭ cõuerſatio. Nam
dicit ꝑhus. ix. li. Eth. Actus amicicie ē cõſolatio
in amici viſione ⁊ colloq̄o ac cõuerſatõe. Sed
nõ eſt aliq̄s angelorꝝ: nõ aliq̄s ſanctorꝝ: non to
tus mūdus cui deꝰ tāta familiaritate ſuā ꝯuer
ſationē exhibuit ſicut v̄gini: cui ſe dedit nõ tm̄
ſicut ceterꝭ in deū ⁊ dñm. ſed ſpēaliter ex filiū cu
ius vberibꝫ fuit alitꝰ: cuiꝰ manibꝫ portatꝰ ⁊ ſe/
piſſime ꝓ voto amplexatꝰ ⁊ oſculatus: de cuiꝰ
ſanguis portõe carnis ſubſtantiā aſſumpſit ⁊
indiſſolubiliter ſibi vniuit. ⁊ ſic de alijs. q̄ ſequi
tur ꝙ eā ſūme dilexit. vt de ea v̄ificet̃ illḋ Sap.
viij. Hanc amaui inq̄t deꝰ. ⁊ q̄ſiui mihi ſpõſaꝫ
aſſumere eā ⁊ amator factus ſum forme illiꝰ ge
neroſitatē eius glificat. contuberniū hñs dei. ⁊
oīm dñs dilexit illā. Tertio oñdit̃ ex rõe vel
ſigno impetratõis. Tātū em̄ eam deꝰ dilexit. vt
ipſa in oī petitõne a deo plus valeat impetrare
q̄ꝫ oēs ſancti ⁊ angeli ac tota eccleſia mūdi: q̄ꝛ ei
nil fas eſt negare que tanq̄ꝫ mater põt deo im/
perare ⁊ nõ tm̄ ſupplicare ſic̄ ceteri. Vñ. iij. Re/
gū. ij. ca. Pete mr̄ qḋ vis: neqꝫ em̄ fas eſt aliq̄d
tibi denegare. Vñ Anſ. de cõceptõe btē v̄ginis
ca. xv. dicit Scimꝰ inq̄t btām Mariā tanti me/
riti eſſe apḋ deū: vt nihil eorꝝ q̄ velit efficere poſ
ſit aliq̄tinus effectu carere qḋ eſt ſignū magne
dilectõis. qm̄ ſm Tulliū ⁊ Ciero. amicorꝝ eſt
idē velle ⁊ idem nolle. Ad hoc ꝑtinet miraculū
qḋ ferunt hiſtorie Quidā enim cū deuotus eēt
beate virgini ⁊ multa enormia cõmiſiſſet crimi
na: eccleſiam intrās viſa imagine btē v̄gis ait.
O dña ſi te inuocarē inuanum laborarē: q̄ꝛ cū
ſim pctõr maximꝰ ſcio ꝙ nõ exaudies. ſed ꝯtē/
nis. me em̄ q̄ſi dānatū reputo: nec ꝑ te poſſe ad
iuuari Cumqꝫ ſic auertiſſet ſe. vt exiret deſꝑatus
ſtatim bñdicta virgo mr̄ miſcõie allocuta eſt ⁊
ait. Cõfide in me: quia etiā ſi in ꝓfundo inferni
eēs damnatꝰ in eternū: valerē tui miſerere: nil
em̄ eſt qḋ mihi filiꝰ poſſit denegare. Vñ ille cõ/
fortatꝰ veniā petijt ⁊ ſancte viuēs deuotꝰ v̄gi
ni deſuiuit. O igit̃ fidelis aīa aduerte quantū
deus btāꝫ v̄ginē diligat quantūve eiꝰ oīo apḋ
deū valeat. ⁊ ſuꝑ ac inter oēs ſctõs ipſam in pa
tronā elige tibi que põt ſuffragari.

Capitulū. IIII.

Quarta ſtella dr̄ btificatio. Vñ ſubdit.
q Ecce em̄ ex hoc btām me dicēt ⁊c. Be/
da. Cuiꝰ inq̄t hūilitas a deo tāgrate re
ſpicit̃ recte btā ab oībꝫ cog̃minat̃. Hec ille Me
rito q̄dem btā v̄go ab oībꝫ btā predicat̃: q̄ꝛ ipa
cõcepit portauit ⁊ genuit btitudīs auctorē. Sꝫ
querit̃ quõ hec Marie ꝓpheria v̄ificet̃ cū vide/
amus plīmas gn̄ationes nõ dicere eam btām
ſed potiuſ blaſphemare. vt patet in iudeis: i he
reticis: in infidelibꝫ ⁊ paganis. Ad hoc breuiter
rñdetur ſm Nico. de Lyra ⁊ cõiter alios expoſi/
tores doctores: ꝙ in hoc dicto nõ eſt diſtributõ
intelligenda ꝓ ſingulis generū. ſed ꝓ generibꝫ
ſingulorꝝ: q̄ꝛ ex oībus generatõibꝫ aliqui ſunt
cõuerſi ad fidem q̄ confitent̃ iſtam v̄ginē bea/
tam. Nota etiā ꝙ tria ſunt genera nationuꝫ
ꝑncipalia ſicut ⁊ tres in toto mūdo ſunt ſectarꝝ
principales varietates.

Prima Iudeorꝝ.
Scḋa Machometiſtarꝝ.
Tertia Chriſtianorꝝ.

Prima eſt natõ iudeorꝝ: iſta btificat: q̄ꝛ de ea ꝑ
ꝓphetas ſctõs ꝑconia bona ꝓfert. ⁊ etiā q̄ꝛ ſm
Bonauē. ſuꝑ. iij. diſt. iij. q. ij. ar. iij. Infideles q̄/
dam iudei aſſerūt hoc mirū fuiſſe in Maria ꝙ
cū eſſet pulcerrima a nullo vnq̄ꝫ viro fuit cõcu
pita: ⁊ per ꝯſeq̄ns ipſa nunq̄ꝫ virginitatē amiſit
in q̄ dei filius habitauit. hoc teſtimoniū infide
liū vilipendendū nõ eſt. oportet em̄ teſtimoniū
haberi ab his q̄ foris ſunt. Secunda eſt natio
machometiſtarꝝ credentium: vt thurci: ſaraceni
agareni: ethiopes: ⁊ ſil'es Iſti etiā btām dicunt
Mariā: cum bona vtiqꝫ ſcꝑta in ſuis libris ha
beāt de ea: ſicut teſtat̃ Nico. de Ly. ſuꝑ hoc paſ/
ſu. Nam in alchorano. i. in libro legꝭ ſaracenorꝝ
in. iij. zora in. iiij. donario eius taliter ſcꝑtū eſt
Dixerūt angeli O Maria vtiqꝫ deus elegit te ⁊
purificauit te. ⁊ vtiqꝫ elegit te clarā ſuꝑ oēs mu
lieres ſeculorꝝ. Itē ibidē donario. v. dixerūt an/
geli. O Maria vtiqꝫ deus annunciat verbū ex
ipſo nomen eiꝰ yſeben mariā. i. Ieſus filiꝰ Ma
rie: ⁊ erit honorabilis in hoc ſeculo atqꝫ in alio
⁊ alloq̄t̃ hoīes. Itē in libris autēticꝭ apud ſara
cenos q̄rꝝ vnus vocat̃ abbokari alter v̄o moꝫ/
lim dixit Ebi horayra ſocius. ſ. Machometi ꝙ
audiuit Machometum dicentem. Nullus na
ſcitur de filijs Adā quem non tangat ſathan: ⁊

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ideo plorat vociferās et tactu ſathan pter Mariam ⁊ filiū eius. Itē dixit idē Ebi Machometū dixiſſe Multi pfecti fuerūt ex hominibꝫ: nulla vero fuit pfecta ex mulieribꝫ: niſi Maria mr ỹſe.i. Jeſu. Fert quoqꝫ ꝙ q̇cūqꝫ ex ſaracenis publice blaſphemauerit nomē virginis Marie lapidibꝫ ↄtundit os eius ſm̄ leges eoꝝ. Ecce pater q̄modo a paganis hrificat Maria Tertiū genꝰ nationū eſt chriſtianoꝝ q̇ oēs eam ſctām ⁊ beatam dicunt. Et certe erubeſcat malus chr̄ianus q̇ beate ꝟgini laudes dicere recuſat: quā etiam pagani. vt p̄miſſuꝫ eſt laudāt. Utiqꝫ o br̄iſſima virgo Maria verū eſt qḋ de te canit eccl'ia Felix inq̄t es ſacra ꝟgo maria. ⁊ omni laude digniſſima: quia ex te ortus eſt ſol iuſticie chr̄us deus noſter. Ecce ergo te oēs br̄ām dicimꝰ.

Capitulū. V.

Quinta ſtella in ordine. ⁊ p̄ma ſecūdi q̄ternarij d̓r mirificatio. vn̄ ait. Quia fec̄ mihi magna q̇ potēs eſt. i. opatꝰ eſt in me mirabilia ꝑ ſuā potentiā infinitā. Theophilus. Uere magna mira ⁊ maria deus opatꝰ eſt in Maria: cū eā a pctīs p̄ſeruauit: cum eā ſctificauit: cū filiū dei ex ea naſci voluit: ⁊ hūanū genus ꝑ ipſam reparauit. Cū vero pepit ꝟgo p̄mā ſit. ⁊ hec ideo. qꝛ potēs eſt: qm̄ nullus alius poſſit hec facere. Circa hanc ſtellā ponit̄ iſta cōduſio. In oībꝫ opibꝫ a p̄ncipio mundi factis mirū maximū qḋ deus fecit in toto mōo ⁊ facere potuit eſt hoc qḋ in Maria fecit. pbat̄ tripl'r

Primo autoritate.
Scḋo ratione.
Tertio exēplificatōe.

Primo Autoritate ſancti Bern̄. in ſermone de gaudijs Marie dicentis. Multa inq̄t magna fecit deus in creaturis mōi: nihil tn̄ tā excellēs ⁊ tā magnū opꝰ digitoꝝ dei ſicut in ꝟgine quam ſol ⁊ luna mirant̄. Hoc idem teſtat̄ Anſ. ⁊ plures alij doctores. Scḋo pbat̄ rōne: qꝛ nil poteſt dici maius q̄ꝫ ꝙ deꝰ ſit factus hō: cū magis diſtet deus a creaturꝭ q̄ꝫ q̇cūqꝫ creatura a nihilo. Ceterū ex pte creature: nil maiꝰ poteſt dici q̄ꝫ ꝙ ſit mater dei. Hoc enim eſt ſūme gr̄e ⁊ gl'ie q̄ maioꝛ creature cōicari nō potuit: ſicut vult Alexander de Ales. j. pte ⁊ Alb. ſuper Miſſus eſt. Ideo Anſ. li. de cōcep. ꝟgi. d̓r Nihil tibi o dn̄a eſt eq̄le: nihil cōpabile. omne em̄ qḋ eſt aut ſup̄ te eſt. aut infra te eſt. qḋ ſup̄ te eſt. ſolus deꝰ eſt. qḋ infra te eſt. eſt omne qḋ deus nō eſt. Tertio oſtendit̄ exemplificatōe. nā magna fecit deꝰ: qn̄ celū ⁊ terram ac oīa que in eis ſunt. ſolo ꝟbo creauit de nihilo Ps̄. Dixit ⁊ facta ſunt. Sꝫ certe maius fecit multo in matre. qn̄ de puriſſimo eiꝰ ſanguine corpꝰ chriſti formauit q̄ totus deus eſſentialiter cōtinet̄ quē celi capere nō pn̄t. Itē magnū fecit deꝰ qn̄ celum angelis repletum creauit: ⁊ ipſis deū diligentibꝫ ſe beata viſione fruendū exhibuit. Sed certe maiꝰ fecit in virgine qn̄ in eiꝰ vtero deꝰ ipſe habitauit incluſus q̄ oēs angeli fruebant̄. Item magnū fec̄ deus qn̄ de parua Ade coſta vnā magnā mulierē formauit. ⁊ eā Ade federe mr̄imoniali ↄiunxit. Sed maius fecit qn̄ de parua portōe ſanguis virginei corpꝰ chr̄i perfc̄m ſubito formauit diuitati inſeꝑabil'r vnitū. Itē magnū fec̄ qn̄ mundū diluuio deleuit. ⁊ tm̄ octo aīas p̄ſeruauit a diluuio. Sed maiꝰ fecit qn̄ br̄ām virginē ab oī pcc̄o p̄ſeruauit. ⁊ ꝑ eā genus hūanū redimēdū diſpoſuit. Itē magnū fecit qn̄ pharaone ſummerſo hebreos liberauit. Sed maiꝰ fecit qn̄ ꝑ filiū ꝟginis deuicto fortiſſimo hoſte diabolo oēs hoīes redemit. Itē magnū fecit qn̄ māna filios iſrael pauit. ſed maiꝰ fecit qn̄ in vtero virginis verū panē. i. corpus chr̄i ad oēs ſanctos paſcendos formauit. De q̄ pane Joh. vj. Hic eſt panis q̇ de celo ⁊c̄. Itē nōne magnū fecit ꝙ iordanis ↄuerſus eſt retroꝛſū. Nōne magnū fecit ꝙ ſol ſtetit. vl' ꝙ in horologio Achaz. x gradibꝫ retroceſſit Eſa. xxxviij. Sed maiꝰ fecit qn̄ ad verba virgīs ↄſentientꝭ eternꝰ deꝰ retroceſſit ꝑ incarnatōeꝫ ad infantiā vnius diei. ⁊ in vtero ꝟginis māſit. ⁊ ſic ↄſeq̄nter de oībꝫ factis mirabilibꝫ inducendo repies: qꝛ fec̄ dn̄s maximū in Maria.

Capitulū. VI.

Sexta ſtella d̓r ſctificatio. q̄ gloriat̄ br̄ā ꝟgo in h̄ cantico: cū ſubdit. Et ſctm̄ nomen eiꝰ. Nomē q̇ppe dei d̓r ſctm̄: qꝛ q̇cq̇d ſanctitatꝭ pōt cogitari eminentiꝰ eſt in deo. ⁊ qm̄ ſctōs facit: ipm̄. ſ. nomē dn̄i debite portātes. Juxta illḋ Leui. xx. Eſtote ſcti: qꝛ ego ſctūs ſuꝫ. Ego dn̄s q̇ ſctifico vos ⁊c̄. Bn̄dicta itaqꝫ ꝟgo gl'iat̄. ⁊ gaudere ſe oñdit in hoc ꝙ taꝫ ſctiſſimū filiū ↄcepit. ꝑ cuiꝰ ſctiſſimū nomen ip̄a ſūme ſanctificata extitit. De hac aūt ſctificatione ꝟginis agit̄ li. v. pte. j. ar. ij. per totū Hic tn̄ eſt notandū ꝙ merito de hoc dn̄a gloriat̄. qꝛ nomē dn̄i beata in ꝟgine dicitur ſctm̄ magꝭ ꝓprie q̄ꝫ an̄ incarnationē: licet ⁊ ꝓtunc ſctm̄ dictum ſit Juxta illḋ Ps̄. Sanctū ⁊ terribile nomen eius Et rō: q̇a ꝓprie d̓r ſanctū. i. ſanguine tinctū. vt dicit Johānes Januen̄. in Cathol'. Nam apḋ veteres nil dicebat̄ ſanctū: niſi ſanguie hoſtie eſſet reſperſum vel ↄſecratū. Sed qm̄ deꝰ an̄ incarnatōeꝫ non fuit ſanguie tinctus. ſed in br̄ā virgine de puro eꝰ ſanguie carnē aſſumendo ſanguine q̇dāmodo tinctꝰ dici pt: cū ⁊ ſangui in carne vnitus eſt. ⁊ tandē in cruce totꝰ ſanguie ſacro ꝓprio fuit refuſus ⁊ balneatꝰ. ẽ magis ꝓprie ſctm̄ nomen dn̄i in ꝟgine. ⁊ ꝑ ꝟginē eſſe iudicat̄ q̄ꝫ an̄ incarnatōꝫ. Un̄ bn̄ d̓r. Et ſctm̄ nomen eiꝰ. O igr̄ fidelis aīa diligēter pēſa q̄nta dei charitas in ꝟgine bn̄dicta ſit erga te exhibita. vt vicꝫ cruore roſeo ex ꝟgine ſumpto te lauerit ſctificauerit. ⁊ mundauerit: ac redemerit Juxta illud Apoc. j. Dilexit nos ⁊ lauit nos a pctīs in ſanguie ſuo.

Capitulum. VII.

Septima ſtella dicitur miſeratõ. vñ ait Et miſcõdia eius a ꝓgenie in ꝓgenies timẽtibꝰ eũ. q. d. ſm Bedã. Non ſolũ inqt mihi fecit magñ q̃ potens eſt. ſed in oĩ gente que timet deũ. q̃m fecit miſericorditer redemptionẽ oĩbꝰ a ꝓgenie iudeorũ in ꝓgenies chriſtianoꝝ: nec tñ oĩbꝰ q̃ztum ad efficaciã: licet vniuerſis ꝛ toti mũdo q̃ztũ ad ſufficientiã. ſed timentibꝰ eũ timore filiali ꝛ caſto: ſic exponit Ly. Unde claret qꝛ in his ṽbis gl'iatur ſe fore matrem miſcõdie i oẽs diffundende. Hinc ꝛ eccl'ia canit de ea. Maria mr̃ miſericordie: mater grẽ: tu nos ab hoſte ꝓtege ꝛc̃. Nota aũt ꝙ merito bñdicta ṽgo gl'iatur in cantico de hoc. i. de ſtella miſeratiõis diuine. q̃a nuſq̃z maior dei miſeratio erga nos oſtendi potuit q̃z in hac incarnatõe facta ex ṽgine: in q̃ pro noſtra liberatiõe ſolus ipſe deus ſe hũiliauit ꝛ deſcendit vſq̃z ad penã noſtre miſerie. vt nos releuaret. Ut aũt o homo agnoſcas q̃ztũ dei miſericordia exhibita ſit. ꝛ exhibeatur vſq̃z in finem per Mariã. Nota tria pũcta tanq̃z tria ſigna diuīe miſeratõis per eã largiẽde. Primũ eſt ꝙ a pñcipio nõ fuit: nec eſt vel erit. nec pt̃ eſſe tã ſceleratus peccõr q̃ dũ ad b. virginẽ ſe ꝯuerterit. vt deberet miſericordiã nõ cõſequatur Hoc teſtatur Anſ. li. orationũ di. O btĩſſima virgo Maria: ſicut oĩs pecõr a te ꝯuerſus. ꝛ a te deſpectus neceſſe ẽ vt intereat: ita oĩs pecõr ad te cõuerſus. ꝛ a te reſpectus impoſſibile eſt vt pereat. Et rõ. qꝛ beata virgo cũ ſit mater miſericordie nullũ peccõrem dũmodo ꝯuertatur ad eius miſerationẽ fideliter redeat ac ꝑſeueret: dimittit: q̃n ꝓ eo intercedens veniã obtineat ꝛ grãm. idcirco idẽ Anſ. di. O felix Maria tu peccõrem toti mũdo deſpectũ materno affectu amplecteris: nec deſeris q̃uſq̃z deꝰ ꝓ te placatꝰ ipm̃ grẽ ſue reformabit. Hec ille. Secundũ punctũ ꝙ ſi mater miſcõdie ipſa. ſ. Maria nõ fuiſſet: mũdus iã ꝓpter pctã diu ꝑijſſet Hoc teſtatur Fulgentiꝰ. iiij. mithologiaꝝ di. Diu celũ ꝛ terra ruiſſet ſi non Maria p̃cibꝰ ſuſtentaſſet. Qđ claret etiã ex miraculo qđ legitur in vita ſancti Dominici: vic ꝙ viſum eſt voluiſſe chr̃m totũ mũdũ tribꝰ vibratis lanceis ꝑdere. ſed beate virginis interceſſione liberatũ Tertiũ punctũ ꝙ ſi Maria mater miſcõdie nõ interueniſſet: deus hũc mundũ ꝓ ſuis ſceleribꝰ multo ſeuerius q̃z tũc flagellaret. Hoc oñditur certitudine experientie. qꝛ in veteri teſtamẽto anteq̃z deus fuiſſet incarnatus ex virgine mĺto ſeueriꝰ ꝛ ſtrictius flagellabat mundũ ꝓ pccĩs q̃z nunc. Nam qñq̃z ꝓ vnico ſolo peccõ magna ſtrages hominũ ꝑibat. Totꝰ eñ mũdus ꝓ peccõ diluuio deletꝰ ẽ. Pro gula vna maxima plaga facta eſt in populo iſrl' Nu. xj. Pro vno furto Achor. xxxvj. hoĩes dei iudicio ſunt ab hoſtibꝰ ceſi. ꝛ ex iſrael. ccc. pugnatoꝝ q̃ fuere in illo exercitu cõfracti terga ṽterũt. ꝛ ꝑſecuti ſunt eos hoſtes Joſue. vij. ca. Item ꝓ vna idolatria. xxiij. milia hominũ perierũt Exo xxx ij. ca. Ecce q̃z ſeuere deus puniebat pccã. Nã ꝛ ꝓ vno peccõ pmi parẽtis vſq̃z ad q̃nq̃z mille annos ꝛ ampliꝰ oẽs filij dei ſunt a viſiõe dei excluſi. Sed tũc poſtq̃z virgo Maria deũ cõcepit ꝛ genuit q̃t in toto mũdo ſuꝑabũdant ſcelera. q̃t idolatrie ꝛ ſuꝑſtitiões: q̃t ſuꝑbie: ſodomie: ꝛ gule ꝛc̃. ꝛ tamen placatus deꝰ miſericorditer expectat vt conuertamur. ꝛ tam ſeuere non flagellat in hoc mundo ſicut ante. Ideo Apl's Titũ. iij. Apparuit benignitas ꝛ hũanitas ſaluatoris noſtri dei: nõ ex operibꝰ iuſticie. ſed ſm ſuã miſericordiã ſaluos nos fecit Gras igitur agamus deo quia per Mariã miſericordia eius a ꝓgenie in ꝓgenies timẽtibꝰ eum oĩbꝰ.

Capitulũ. VIII.

Octaua ſtella dicitur triumphatõ: de qua gaudens in dño gloriatur virgo cum ait Fecit potẽtiã in brachio ſuo: diſꝑſit ſuperbos mẽte cordis ſui Nimirũ brachiũ dei dicitur filiꝰ dei q̃ eſt filiꝰ virginis ſm expoſitionem Bede. q̃a ſicut homo operatur per brachiũ. ita deꝰ ꝑ verbũ ſuũ. i. filiũ operatus eſt oĩa Joh. j. In pñcipio erat verbũ Et infra. Oĩa ꝑ ipm̃ facta ſt̃ In hoc ſuo brachio. i. filio deus pater fecit potentiã magnã cum potẽter triũphauit deuincẽs potẽtiſſimũ diabolũ qui hũanũ genus poſſedit Uñ ſubdit. Diſꝑſit ſuꝑbos mẽte cordis ſui Cirillꝰ. Magis inquit ꝓprie de demonũ hoſtili caterua intelligenda ſunt hec verba. hos eñ ſeuientes in terra diſſipauit adueniẽs dñs. Hec ille Merito igitur beata ṽgo de hac ſtella triumphationis gloriatur: qꝛ ꝑ eã et in carne de ea ſumpta dñs de diabolo potẽtiſſime triũphauit. vt iam impletũ ſit illud Geñ. iij. Ipſa. ſ. Maria cõteret caput tuum. q̃m ꝑ beatã virginẽ mediante filio poteſtas demonum ẽ contrita. Qꝫ ſi q̃ras quomõ ꝑ virginẽ mediante filio dicatur poteſtas demonũ eſſe cõtrita: cum videamus etiam nũc demones magnã poteſtatem habere in hoĩbꝰ. Nam certa experientia videmus ꝙ multoꝝ hoĩnũ etiã chr̃ianoꝝ corpora obſident demones. multoꝝ etiã mentes excecant. Item adhuc demones nos impugnãt. ꝛ huic mũdo pñcipantur Juxta illđ apl'i Ephe. vj. Nõ eſt nobis colluctatio aduerſus carnem ꝛ ſanguinẽ: ſed aduerſus mũdi rectores tenebraꝝ harũ. ꝛ in tp̃e antichriſti habebit diabolus maximã poteſtatẽ tentandi ꝛ vexandi chr̃ianos. Item ſicut añ incarnatiõem tantũ potuit nocere q̃ztũ ꝑmiſſus eſt: ita ꝛ nunc ꝗ videtur ꝙ in nullo ſit eius poteſtas cõtrita vel diminuta. Ad hoc rñdetur ſm Bonauen. ſuꝑ. iij. di. xix. ar. iiij. q. j. ꝙ ꝑ paſſionẽ chr̃i in carne de ṽgie ſũpta ſumꝰ liberati de ꝑtãte diaboli. ꝓpter qđ ſaluator dicit Joh. xij. Nũc pñceps huius mũdi eijcietur fo. Et hoc patebit ſic. diabolꝰ eñ añ paſſionẽ chriſti habebat duplicẽ manũ. vic ꝫ attrahentẽ ꝛ ipellentẽ. Manꝰ attrahẽs erat

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

poteſtas trahendi ad limbū: etiam iuſtos ⁊ ſanctos. ⁊ hec erat tante potētie: vt nullus poſſet ei reſiſtere: iſta oīno eſt amputata ꝑ paſſionē. iam enī nullū iuſtū ⁊ ſctm̄ poteſt ad limbū trahere. Manꝰ autē impellens erat poteſtas ꝓcipitādi in maliū: ⁊ ꝑ fallaciā: ⁊ ꝑ violētiā: qꝛ tentabat vt draco ⁊ vt leo. ſm Aug. Hec erat ita fortis. vt cū mag̃ difficultate poſſet qs ei reſiſtere. ⁊ iō in multis imo fere in oībꝫ regnabat. hec ꝑ paſſionē debilitata eſt: qꝛ datū eſt lumen ꝟitatis contra diabolicā fraudulentiā. ⁊ adiutoriū ꝟtutis cōtra violentiā. Jam enī fere oībꝫ eſt veritas ꝓpalata: ⁊ ideo deſtructa eſt idolatria que ꝑus ī mūdo regnabat. Jam etiā adiutoriū ꝟtutis tribuit ꝑ grē infuſionē que repͥmit cōcupiſcentiā. ⁊ per angelicā ꝓtectionē que comprimit ptātes aduerſas. Ad illa āt que obijciunt̄ dicendū eſt ſm eundē Bonauen. ꝙ diabolus obſidere corpora ⁊ excecare mētes modo n̄ pōt: niſi qs ei ex culpa ſua vires tribuat. ſicut ſunt illi q̄ ſacramēta chͥi contemnūt. Vn̄ non tot hodie diabolus obſidet q̄t ante ꝯſueuerat obſidere. ¶ Itē q̄uis ſm Apl'm nobis nūc incūbat colluctatō ⁊ pug̃. non tn̄ elōgamur a victoria: niſi interueniat noſtra negligētia. ſm ꝙ dꝛ .j. Cor. x. Fidelis deꝰ q̄ nō ꝑmittit vos tētari ſup̄ id qđ poteſtis: ſed faciet cū tentatione ꝓuentū. Quāuis itaqꝫ ꝑ chriſtū ptās diaboli ſit ſupata: tn̄ in nob eſt dare vires hoſti. ⁊ nos ſubiugare ptāti diaboli. Juxta illđ Hiero. Debilis eſt hoſtꝭ antiquꝰ: nō poteſt vincere: niſi volentē. Et qꝛ in tp̄e antichͥi abundabit iniq̄tas: ⁊ refrigeſcet charitas: teſte ſaluatore Matt. xxiiij. Ideo vires ſumet diabolica ptās. ⁊ iuſto dei iudicio ꝑmittet̄ amplꝰ ad malū impellere q̄ꝫ ꝑmiſſus fuit in tp̄e ꝓcedenti Ad vltimū vero obiectū. dicendū ꝙ deꝰ ante incarnationē amplꝰ permittebat diabolū ex ſuo iuſto iudicio: ⁊ nr̄ conſenſus amplꝰ ei ſubiacebat ex vicio noſtro: ꝑ hoc ꝙ regnabat ig̃rantia. ⁊ etiāꝫ cōcupiſcentia: deficiebat veritas ⁊ grā. Et ſic patet ꝙ per beatā virginē mediāte filio cōtrita eſt ⁊ debilitata ptās diaboli. Hec Bonauen.

¶ Capitulū. IX.

Nona in ordine. ⁊ prima tertij q̄ternarij ſtella dꝛ exaltatio. ſcꝫ humiliū ⁊ ꝟuoꝝ dei. vn̄ dixit. Depoſuit potētes de ſede ⁊ exaltauit hūiles. Iſti potētes fuerūt angeli ſuꝑbi q̄s deus de ſede celeſti depoſuit: ⁊ hūiles .i. hoīes ſe deo in pnīa ⁊ ꝓceptis hūiliantes ꝑ filiū ſuum chͥm loco eoꝝ exaltauit. Itē depoſuit deus potētes iudeos q̄ erāt in lege. ⁊ ꝓphetꝭ potētes dimittēs eos ex ſuo demerito in ꝓfundo erroris. ⁊ exaltauit hūiles .i. gentiles hūiliter ⁊ deuote predicatōi apl'oꝝ inſiſtētes. ꝓut expoſuit Ly. Vel ꝑ potētes accipi pn̄t. ſm aliā glo. Seruientes mōdo ꝓncipes tyrāni ⁊ oēs potentes in malis q̄s deꝰ eiecit ꝑ filiū ſuūꝫ q̄ in carne aſſumpta iudicaturꝰ eſt orbē terre. ⁊ exaltat hūiles .i. hūiliter deo ſeruientes. qm̄ oīs qui ſe exaltat hūiliabit̄. ⁊ q̄ ſe hūiliat exaltabit̄. Jō dt Beda venerabil'. Depoſuit dn̄s potētes de ſede ⁊ exaltauit hūiles: qꝛ ꝑ oēs ſeculi gn̄ationes nō ceſſāt perire ſupbi: nec ceſſant hūiles in ſancta fide conuerſantes exaltari. Hec ille. Si q̄ras: q̄d pertinet ad btām virginē in iſto cantico gl'iari. ⁊ gaudere de hoc. vic̄ꝫ ꝙ depoſuit potētes de ſede ⁊ exaltauit hūiles. Ad hoc rn̄det̄ ꝙ merito ipſa bn̄dicta ꝟgo gl'iat̄ de ſupboꝝ deiectōe ⁊ humiliū exaltatōne: qꝛ in ea ⁊ ꝑ eā deꝰ efficaciſſime edocuit in iſta. vic̄ꝫ incarnatōne ſupbiā calcandā ⁊ hūilitatē amplectendā. ⁊ hoc in tribꝫ. Primo ī h̄ ꝙ deꝰ ſe in ipſa ſūme hūiliauit. Nā qꝛ hūilitas eſt ꝟtus regalis. ſm Bern̄. Ex ſcala celeſtꝭ: decebat vt deꝰ qui oīm ꝟtute pleniſſimꝰ eſt hūilitatꝭ ꝟtutē doceret. ⁊ manifeſtaret in ſeip̄o: q̄đ fecit qn̄ in vterū ꝟginis deſcēdit. ⁊ cū eſſet dn̄s oīm factus eſt ſuꝰ oīm: hūilians ſe vſqꝫ ad noſtre carnis fetidū lutū: ⁊ qđ maiꝰ eſt vſqꝫ ad penam ⁊ mortē latronū ⁊ petōꝝ. Phil'. ij. Exinaniuit ſemetip̄m formā ſerui accipiens ⁊ habitu inuentꝰ vt hō. hūiliauit ſemetipꝫ factus obidiēs vſqꝫ ad mortē. Hec ibi ¶ Scđo Edocuit chͥs ſupbiā calcandā. ⁊ hūilitatē amplectēdā in ꝟgīe in eo ꝙ hūilitatē exaltauit ſup̄ oīa excellētiſſime cū noſtrā vilē naturā ⁊ hūillimā. vtpote que de limo terre eſt ſup̄ oēs angelos vſqꝫ ad dexteraꝫ dei ſublimauit. ⁊ hūillimā illā virginē matrē ſup̄ oēs angelos ⁊ hoīes dignificauit. O magna virtus hūilitatꝭ que ſic meruit exaltationē. Vn̄ vbi ſupra ſubdit apl's Propter qđ ⁊ deus exaltauit illū ⁊ dedit ⁊c̄. Tertio Edocuit in eo ꝙ ſupbos angelos. vic̄ꝫ ⁊ iudeos ꝓ magna ſui parte irdānabiliter dimiſit: ac hūiles .i. electōs apl'os .i. diſcipulos q̄ fuerūt abiecti ſm mundū fructu incarnatiōis potētes fecit. qm̄ vt ſcribit̄ .j. Coꝝ .j. Infirma mūdi elegit deus vt cōfundat fortia. Merito ḡ Maria de hoc gloriat̄ in cantico. O igit̄ ſuperbi penſate diuinū iudiciū. Quia depoſuit potentes de ſede ⁊c̄.

¶ Capitulū. X.

Decima ſtella dꝛ refectio .ſ. fideliūꝫ. Vn̄ dt. Eſuriētes impleuit bonis ⁊ diuites dimiſit inanes. Baſiliꝰ Eſuriētes ſunt gerētes diuinā grāꝫ deſiderādo toto corde eſurientes: q̄s chͥs īpleuit bonis ſpūalibꝫ. Diuites ſc̄ btitudinē in terenis ⁊ carnalibꝫ ponētes: ꝓut erāt .ſ. mlti ph̄i antiq̄ ⁊ epicuri q̄s chͥs dimiſit inanes ⁊ vacuos: qꝛ dicēte apl'o. deū nō gl'ificauerunt. ſed euanuerūt in ſua ſapīa. Sed diceres Quid h̄ ꝑtinet ad btām ꝟginem gl'iari tāq̄ꝫ ſi ī ipſa hoc factū ſit ꝙ deꝰ eſuriētes ipleuit bonis. Rn̄det̄ ꝙ ideo h̄ ꝑtinet ad ip̄am: qꝛ deꝰ ex ipſa ſūpſit carnē ⁊ ſāguinē quā fidelibꝫ ꝓſtituit ī cibū ⁊ potūꝫ ſalutꝭ et̄ne. ⁊ ꝑ huiꝰ ſumptōꝫ replet dꝰs oēs eſuriētes vitā et̄nā bōis celeſtibꝫ. ip̄o xp̄o teſtes dicēte Qui mādu cat meā carnē ⁊ bibit meū

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſanguinē in me manet ⁊ ego in eo Joh.vj.idcir
co btā virgo de hoc gl'iat̄:q꞉ ex ipa ſumpſit chri
ſtus qd̄ donauit in eucharistia.

Capitulū. XI.

Vndecima ſtella dr̄ ſuſceptio.ſ.electoꝝ
Vn̄ dicit Maria. Suſcepit iſrl' pueꝝ
ſuū recordat' miſcdie ſue. Suſcepit i/
quā iſrael pueꝝ. Glo.tā꜓ humilē ⁊ obedientē
purū ⁊ caſtū:q notant̄ in hoc ꝙ dr̄ pueꝝ:ex con
ditione pueri:vt ſignificet̄:q꞉ tales ſuſcipit de'
in grām.iuxta illud Mat.xviij. Niſi cōuerſi fu
eritis ⁊ efficiamini ſicut paruuli:nō introibitis in
regnū celoꝝ. Sed quō btā virgo de hoc glori/
atur q̄ſi per ipſam:vel in ipa ſit hoc a deo factū
Rn̄det̄ ꝙ erḡ deus ex ipſa ſuſcepit hūanā natu
rā ſiue carnē noſtrā in q̄ patiendo nos redemit
⁊ celū aperuit nobis ac reſtituit.ideo ꝑ ipam di
cunt̄ merito ſuſcepti in fraternitatē chriſti.⁊ co/
gnationē dei atq꞉ in grām ⁊ gl'iam:vt ſint here/
des q̄dem dei.coheredes aūt chriſti. iuxta v̄bū
apl'i Rom.viij. Vn̄ merito de hoc btā v̄go glo
riando grās agit in pſona totius generis hūa/
ni Proinde Anſ. O beata Maria q̄ntum tibi
debem':q꞉ per te talē ⁊ tantū fratrem. id ē chri/
ſtum deū habem':per te hereditatē celeſtē ad/
epti ſumus.

Capitulū. XII.

Duodecima ſtella dr̄ cōpletō.ſ.ꝓmiſſo
rum diuinoꝝ. Vn̄ dr̄ Recordat' miſe
ricordie ſue. Sicut locut' eſt ad pr̄es
noſtros Abraā ⁊ ſemini eius in ſecl'a .i. in eter/
num.hoc ideo dr̄:q꞉ ꝓmiſſio dei de ſuſceptōne
hūane nature in chr̄o ꝑmanebit in eternū:cū ca
ro hūana in ſempiternū vnita diuinitati ꝑma/
neat. hec Lyra Notāter etiā dr̄ Abraā ⁊ ſemini
eius:q꞉ deus ſpēaliter fuerat locut' ⁊ ꝓmiſerat
ipſi Abrae chr̄m quando ad preceptum dei vo
luit immolare filium ſuū Gen̄.xxij. di. Per me
metipm̄ iuraui dicit dn̄s. Mltiplicabo ſemen
tuū ſicut ſtellas celi:⁊ ſicut arenā que eſt in lito
re. Et infra. Bn̄dicent̄ in ſemine tuo oēs gētes
terre.eo ꝙ obediſti voci mee. In quo verbo fa/
cta eſt ꝓmiſſio de chr̄o ex ſemine Abrae oriun/
do ſc̄m carnem. In ipſo em̄ ſemine Abrae.id eſt
in chr̄o omnes gentes.i. aliq̄ de oībus gentibꝫ
⁊ ſic oēs electi bn̄dictionē conſecuti ſunt ſalutis
eterne q̄s chr̄s in iudicio bn̄dicet realiter.iuxta
illō Mat.xxv. Venite bn̄dicti pr̄is m. ⁊c̄. Hoc
autē completū eſt in Maria que chr̄m deum
genuit. ideo gaudēter ⁊ glorioſe gratias agit in
cantico de hoc. O ergo feliciſſima:o gl'ioſiſſima
Maria: quid tibi laudis offeram' cum per te
tot ⁊ tanta bona habemus. O ſi tunc affuiſſem
tibi laudanti: vti꜓ genuflexo deuote acclamaſ
ſem. Magnificat aīa mea dn̄m: in ſe ⁊ in te o
ſuper bn̄dicta Maria.

Articulus tertius ꝙ vtile eſt canticū Marie
reuerenter audire in veſpis vel dicere.

Tertiū myſteriū

de hoc cantico Marie dicit̄ vtilita
tis Nimiꝝ q̄ꝫ vtile ſit homi ad ho/
norem Marie deuote ⁊ reuerēter
audire vel ꝓorare ⁊ dicere canticū Marie oſtē/
ditur tripliciter.

Primo ex ipſius cantici verbis.
Scdo ex rōne v̄tualis incluſiōis.
Tertio ex factis miraculis.

Primo ex ipſius cantici v̄bis. Naꝫ ſi penſam'
verba ipſa compim':q꞉ ibi ꝓmittit̄ pctōribꝫ mi
ſericordia:cum dr̄. Et miſcdia eius a ꝓgenie in
progenies. Itē humilibꝫ ꝓmittit̄ exaltatio cele/
ſtis.ibi. Depoſuit po.de ſe.⁊ exal.hu. Et ſalutē ſi
tientibꝫ ſatietas diuia.ibi. Eſurientes impleuit
bo. Et oībꝫ bonis felicitas eterna.ibi. Suſcepit
iſrael pueꝝ ſu.⁊c̄. Scdo oñditur ex rōe v̄tu/
alis incluſionis:q꞉ in ipo cantico v̄tualit̄ ⁊ im/
plicite includit̄: tam oro dñica q̄ꝫ ſalutatio an/
gelica:q̄ ſunt vtiliſſime orones.ſicut de hac vir
tuali incluſione notat Antonin' floren̄.in ſum
ma ſua. Nam pater nr̄ q̄ es in celis:ↄcordat cū
hoc. Magnificat aīa mea dn̄m.i.patrē celeſtē
⁊ prima petitio. Scificet̄ nomen tuū: includit̄
ibi. Sctm̄ nomē eius. Scda. Adueniat regnū
tuū.ibi. Exultauit ſpūs me' in deo ſalutari.q̄a
hec eſt vita eterna.ſ.regni dei:vt cognoſcāt te de
um ⁊ quē miſiſti Jeſum Joh.xvij. Tertia peti
tio. Fiat volūtas tua ſicut ⁊c̄.ibi. Depoſuit po/
ten.de ⁊c̄.q꞉ volūtas dei in celo ē.vt rōnal' crea
tura i oīb꞉ ſubijciat̄ deo:a qua volūtate auerſi
angeli depoſiti ſunt de ſede celeſti:⁊ hūiles ho/
mines in locū eoꝝ exaltati. Quarta petitio:
Panē noſtrum q̄tidianū ⁊c̄.ibi. Eſurientes i/
ple.bo. Quita:⁊ dimitte nobis deb.⁊c̄.ibi. Et
miſcdia eius:ꝑ quā dimittūt̄ debita:a progenie
in ꝓge.ti.⁊c̄. Sexta:⁊ ne nos inducas.ibi. Fecit
potentiā in brachio.i. chr̄o:ꝑ quem fideles po/
tenter defendunt̄ in oī temptatione. Septia:ſed
libera nos ⁊c̄.ibi. Suſcepit iſrl' ⁊c̄. Sicut locu.
eſt ⁊c̄. Hec eſt em̄ illa libertas:excluſio oim̄ ma
loꝝ quā ꝓmiſit deus Abrae ⁊ ſe.ei.in ſe. Itē
Aue maria.i.ſine ve: includit̄.ibi. Magnificat
aīa mea dn̄m Gr̄a plena.ibi. Exulta.ſpi.me.⁊c̄
Dn̄s tecū.ibi. Salutari meo.q̄a reſpexit ⁊c̄. Be
nedicta tu in mlī'eribꝫ.ibi. Ecce em̄ ex h̄ btā ⁊c̄.
Et bn̄dictus fruct' ventris. ibi. Quia fec̄ mihi
ma.⁊ ſic de alijs. Ecce q̄ vtilitas v̄tualis inclu/
ſionis hui' cantici. Tertio:oſtendit̄ ex mira/
culis. Ad id facit miraculū de q̄dam monacho
Joſtio noie:qd̄ habet̄ li.vj.ꝑte.ij.ar.vlti.in fine.
Itē refert Anſ.li.miraculoꝝ ꝙ ipſemet cū dolo
rē mltū pateret̄ in pede ex ſpaſmo ⁊ paralyſi:ob
deuotionē v̄ginis cepit conari.vt erect' ſtaret
ad officiū v̄ginis ⁊ ꝑ ↄſequēs etiā ad Magni
ficat. qd̄ cum facere cepiſſet ſanitatē ↄſecut' eſt.
Recolo etiā me audiſſe ꝙ cum in quodam lo/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

co fratres deuote dicerēt Magnificat:viſum eſt
btām virginē ex altari deſcēdere ⁊ ſingulis fratꝝ
ſuū Jeſum q̄ſi paruulū ad oſculandū offerre:in
q̄ mira ſuauitate reficiebant oēs. Itē refert di
ſcipulus in ꝓmptuario φ in Hiſpania in q̄daꝫ
domo Ordis Ciſtercieñ. q̄dā monachꝰ iuuenis
in obſequio btē v̄gis feruēs ⁊ deuotꝰ ita erat in
tentus in eius horis ⁊ ꝑ cōſeq̄ns etiā in hoc can
tico Marie: vt nō in ſingulis v̄ſibus ſed in ſin
gulis verbis memoriā ipſiꝰ haberet. Sicq̄ꝫ .xvij.
annis ſtans in ordie: tandē infirmatꝰ ad mortē:
ecce btā Maria eū viſitauit ⁊ predixit eidē φ die
ſeptimo ad dn̄m Jeſum foret migraturꝰ. Addi
ditq̄ꝫ di. Quia ꝑ cuncta mihi ſeruiuiſti intētiꝰ: fa
ciam tibi qđ nulli alij feci. et āngēs brachijs col
lū: oſculū ei dedit ac eū bn̄dixit et euanuit. Hec il
le ſeruitori inſtāter req̄renti enarrauit. Die auteꝫ
ſeptima cū appropinq̄ret ad exitū ſicut erat ei ꝑ
dictū: apparuit ſibi btā Maria: vidente Priore
domus: cum multitudie ſctōꝝ ⁊ angeloꝝ. Et ſic
dulciſſima viſiōe ⁊ allocutiōe ꝯſolatꝰ feliciť mig
uit ad chriſtuꝫ. Ecce igiť q̄ꝫ bonū eſt ſeruire Ma
rie. Oēs ḡ chariſſimi ei deſeruiamus tam in hoc
cantico deuote dicendo q̄ꝫ in alijs: vt cum ea in
celo gaudeamus.

Incipit Liber tertius de myſterio puri
ficationis beate Marie.

Tertius Liber de

myſterio purificationis btē Ma
rie diuidiť in q̄ttuor ptes. Pri
ma pars de huius purificatiōis
Marie ſolēnitate. Scđa de be
ate Marie martyrio: gladij q̄ꝫ doloroſitate. de q̄
h̄ ꝓpterea agiť: q̄ꝛ circa tp̄s purificationis de hoc
martyrio ꝑ Symeonē eſt ꝓphetatū dicentē. Tuā
ipſiꝰ aīam ptrā. gla. Tertia ps de gladij Ma
rie ⁊ doloris ꝑcellēti acerbitate. Quarta pte cō
dependenter adiūgeť ſub alio ꝓceſſu de planctu
Marie: pſeq̄ndo illud euangeliū Joh. Stabat
iuxta crucē Jeſu mater eiꝰ ⁊c̄. Potes etiā occaſi
one huius purificatiōis iuehere ꝑdicādo de pu
ritate vel virginitate Marie. de q̄bꝫ habes ſpeci
ali libro: ideo h̄ pretereo.

Pars prima de Purificationis Marie ſo
lenni myſterio.

Impleti ſunt dies

purgationis Marie ſm legē Moyſi
et tulerūt Jeſum in Hieruſalē vt ſiſte
rent eum dn̄o. Lu. ij. et in euangelio huius ſolē
nitatis. Nimirū dies hec ab oībus chriſticolis
deuote debet celebrari ſi bn̄ aduertimus. Tū q̄ꝛ
hodie eſt feſtū beate Marie. Tum q̄ꝛ eſt etiā fe
ſtum dn̄i Jeſu. Tum deniq̄ꝫ q̄ꝛ eſt feſtū letifica
tionis ſanctaꝝ aiaꝝ. Primo inquā eſt feſtū
btē Marie. q̄ꝛ hodie ſm legē Moyſi ad purifi
cationē acceſſit: licet nō tenebať nec indigebat vt
infra diceť. Et iō dies hec đꝛ purificatio Marie.
Scđo q̄ꝫ eſt feſtū dn̄i Jeſu. q̄ꝛ hodie oblatꝰ ē
in tēplo deo patri: cuiꝰ erat filius ab eterno. ꝓpter
quod etiā hodie cādelas cōſecratas manibꝫ por
tamus. et ob hoc đꝛ hec dies Candelaria feſtiui
tas: ad ſignificandū φ chr̄s deus manibꝫ virgi
nis Marie hodie ſit apportatꝰ in Hieruſalem ⁊
ad tēplū offerēdus: qđ cādela cerea ſignificat. q̄a
ſicut cera ab apibꝫ ſine cōmixtione ⁊ pollutiōe ꝓ
ducit: ita caro chriſti ex pura virgine ſine corru
ptione eſt cōcepta ⁊ genita. Tertio hodie eſt fe
ſtū exultatōis ſanctaꝝ aiaꝝ. q̄ꝛ hodie cum leti
cia ſctūs Symeō ⁊ ſctā Anna obuiauerūt chr̄o
et ip̄m deū ⁊ ſaluatorē laudantes cū ſacerdotibꝫ
offerendū ſuſceperūt. In cuiꝰ ſignū hodie eccl'ia
ꝓceſſionē agiť. Et idcirco đꝛ h̄ feſtū tertio nomie
Ipapanti: ab Ipa qđ eſt ire: et anti qđ eſt obui
am. Inſuꝑ hodie ſcti patres in limbo exultaue
runt: audientes chr̄i aduentū a ſancto Symeōe
decedēte ⁊ eis nūciante. Preterea gaudebat ho
die deꝰ pater de ſui filij oblatiōe. Itē gaudebant
angeli circūdantes chr̄m dn̄m ⁊ bn̄dictā eiꝰ ma
trē. Et ideo gaudet etiā eccl'ia canens in miſſe in
troitu illud pſ. xliij. Suſcepimꝰ deus mi. t. i. me
tem. tui. Quod pōt eſſe aliud thema. Vn̄ de hac
gaudioſa purificatiōis ſolēnitate acturi: tria my
ſteria notabimus.

Primū diciť myſteriū cōgruitatis.
Secundū đꝛ myſteriū exemplaritatis.
Tertium đꝛ iocunditatis.

Articulus ꝑmus φ btām dei matrē Mariā
cōgruebat ſuſcipe ſacrm̄ purificatiōis ſm legem
Moyſi: q̄ꝫuis ad id nō obligareť.

Primum myſteri

um de purificatione Marie đꝛ Con
gruitatis. Ubi q̄ſtio eſt Utrū congru
ebat btām dei matrē v̄ginē ſuſcipe legalis ſacra
mentū purificatōis. Et ad hāc q̄ſtionē rn̄deť ſm
ſacros doc. ꝑcipue Fran. maro. ꝑ duas cōcluſio
nes. Prima cōcluſio φ btā Maria dei mr̄ vera
legi purificationis nō erat obligata. Et h̄ oſtēdiť
triplici ratione.

Prima ratio ex parte ꝓlis.
Secūda ratio ex pte matris.
Tertia ratio ex pte legis.

Prima ratio ex pte ꝓlis. i. chr̄i q̄ erat ſupra legeꝫ
Mat. xij. ca. Dn̄s eīm eſt ſabbati filiꝰ hoīs. iō ſic
nec filiꝰ: ita nec mr̄ obligať. Scđa rō ex pte ma
tris. q̄ꝛ ip̄a fuit v̄go puriſſima ⁊ ſine oī pctō: atq̄ꝫ
ſine oī ſorde ⁊ feditate pepcrat chr̄m: vt dicit Leo
papa i ſer. de natiuitate dñi. Ab hac natiuitate de
eſt illud qđ de oībꝫ legiť. Nemo mundus a ſor
de: nec infans cuius eſt vniꝰ diei vita ſuꝑ terraꝫ.
Nihil in iſtā ſingularē natiuitatē de carnis cōcu

piſcētia tranſiuit:nihil de pctī lege manauit. Nec
alle.ideo nō obligabat. Tertia rō ex pte legis.
qꝛ iſta lex purificationis poſita erat ſub cōditiōe
Mlier inqt ſi ſuſcepto ſemie pepererit ꝛc̄. Leui.xij
Et ideo nō obligabat matrē q̄ nō ſuſcepto ſemie
ſed ſpūſſancti ſpiramie concepat ꝛ pepat. Et ſic
patet. Scđa ꝯcluſio ꝙ mater dei q̄uis nō in-
digebat nec tenebat:tm̄ decebat vt ſacrm̄ purifi-
cationis legꝭ Moyſi ſuſciperet. Et hoc oſtendit tri-
plici ratione.

Prima ratio diuine honorificationis.
Secunda ratio diabolice cōfuſionis.
Tertia ratio humane edificationis.

Prima rō diuine honorificatiōis.quia ſpūſan-
cto docēte nouerat btā Maria h̄ fore ad dei ho-
norē duplr. Prio q̄dē qꝛ legē a deo datam per
Moyſen tanq̄ bonā ꝛ verā cōfirmabat: cū ipſi
legi obediendo venerabat ipſam. ſicuti ꝛ chriſtꝰ
q̄ circūciſione nō indiguit ꝛ tm̄ ſuſcepit ꝓ legꝭ ho
nore:ita eiꝰ tm̄ exēplo chr̄i edocta hoc legis ſacra
mento legē honorauit. Scđo q̄ꝫ hoc erat ad dei
honorē ꝛ chr̄i manifeſtationē: cū btā mater cēle-
bat in hoc ꝓphetias diuio ſpū p̄dicatas adipleri
Sed di. Quales ꝓphetie in h̄ iplebant? Rūde-
tur ꝙ Prio ꝓphetia Aggei.ij.ca.vbi habet.ꝙ cū
Zorobabel reedificaſſet templū dei deſtructuꝫ ꝑ
Babylonios:factū eſt v̄bū dn̄i ad Aggeū ꝓphe-
tā ꝛ dixit. Quis in vobis relictꝰ eſt q̄ vidit domū
iſtam in gloria ſua p̄ma. Adhuc modicū ꝛ veni-
et deſideratꝰ cunctis gētibus: et implebo domū
iſtā gloria dicit dn̄s. Magna erit glīa domꝰ iſti-
us nouiſſime.ſ.reedificate plus q̄ꝫ p̄me.ſ.edifica-
te ꝑ Salomonem. Modo ſm̄ expoſitores do-
ctores hec oīa impleta ſunt p̄cipue in iſta purifi-
catione.qꝛ tūc venit deſideratꝰ cunctis gentibꝫ.i.
chr̄s manibꝫ maternis portatꝰ in templū iſtud.
Vn̄ multiplr fuit maior glīa iſtiꝰ domus vltio
edificate q̄ꝫ p̄me. Qđ patet Primo. qꝛ in iſta fu
it mater dn̄i educata:ſm̄ Hiero. Scđo q̄ ibi
voto virginitatꝭ fuit conſecrata deo. Tertio qꝛ
miraculoſe deſpōſata ibi fuit mater dei. Quar-
to ab angelis ibi fuit freq̄nter viſitata. Quinto
ibi dn̄s Jeſus dei filiꝰ oblatus ꝛ ſpū ꝓphetico a
Symeone ꝛ Anna manifeſtatꝰ. Sexto. qꝛ ibi
in medio doctoꝝ inuentus. Septimo.quia ibi
multotiens docuit ꝛ mirabilia fecit. Itē ad id
eſt alia ꝓphetia tunc impleta.ſ. Malach.iij. Ecce
ego mitto angelū meū.i. Johannē baptiſtā q̄ dꝛ
angelꝰ non natura ſed officio Math.xj.ca.ſeq̄-
tur. Et ſtatim veniet ad templū ſuū dn̄ator quē
vos q̄ritꝭ.qꝛ chr̄s ſtatim poſt Johannē manife-
ſtādo ſe venit in tēplū ꝛ iudeā ꝑ p̄ſentiā corꝑaleꝫ
Scđa rō diabolice cōfuſionis.qꝛ nouerat be-
ata v̄go ꝙ hoc deceret facere vt ad purificatiōis
legē accederet ꝓpter cōfuſionē diaboli:ꝓ eo ꝙ ſic
chr̄i diuinitas ꝛ btē Marie v̄ginitas celabat di-
abolo:ne hūana redēptio impediret ab ipo. Qđ
declarat.qꝛ ſm̄ Iſido. ꝛ cōiter doctores.ſi diabo-

lus certitudinaliter agnouiſſet chr̄m:nunq̄ꝫ cru-
cifigi dei filiū ꝑ iudeos ꝓcuraſſet:ne ſua poteſta-
te contrita hō redemptionē habuiſſet. Sed ſi be-
ata Maria nō iuiſſet ad purificatiōeꝫ:debuiſſet
ſe manifeſtare ꝙ poſt partū foret v̄go. et ſic ino-
tuiſſet hoībꝫ ꝛ diabolo filiū ſui diuitas:iuxta il-
lud Eſa.vij. Ecce v̄go cōcipiet ꝛ pariet filiū ꝛc̄.
Sed di. Nunq̄d diabolus potuit hoc cogno-
ſcere aliūde ꝙ Maria poſt partū non eſt corru-
pta? Rūdet ſm̄ Tho.iij.pte ſumme.q.ix. ꝙ hoc
diabolus v̄tute ſue nature potuiſſet cognoſcere:ni-
ſi ꝓhibitꝰ fuiſſet. Vn̄ Augꝰ.iij.de trini.dꝛ. Diabo-
lus mlta pōt v̄tute ſue nature a q̄bꝫ ꝓhibet v̄tu-
te diuina. Prohibebat ḡ a deo cognoſcere moduꝫ
partꝰ diuini ne redēptionē hūani generis impe-
diuiſſet ſi hoc cognouiſſet. Prohibebat etiā vir-
gini appropinq̄re ab angelis eam cuſtodientibꝫ:
ſm̄ illud Can.iij. En lectulū Salomonis.lx.for-
tes ambiūt:ꝛ vniuſcuiuſq̄ꝫ enſis ſuꝑ femur ſuū
ꝓpter timores nocturnos. Lectulus ei veri Sa-
lomonis.i.chr̄i eſt mater v̄go:in q̄ nouē mēſibꝫ
q̄euit.hanc multi angeli ambierunt obſeq̄oſe cu-
ſtodiētes ꝛ demonū incurſus repellentes. Et ſic
patet. Tertia rō humane edificationis. qꝛ ho-
mines ex hoc plīmū edificabant dupliciter. Prio
q̄dem qꝛ iudeis ſcādalū tollebat.ne dicere potu-
iſſent ꝙ ideo chriſtū nō deberēt recipe qꝛ legē nō
obſeruaſſet. Scđo qꝛ fidelibꝫ exēplū humilitatꝭ
et puritatꝭ amāde ꝛ ſectāde ꝓponit:vt doceamur
ꝙ niſi fuerimꝰ purificati a pctīs:regnū dei intra-
re neq̄bimꝰ. Vn̄ Apoc.xxj. Nil coinq̄natū intra-
bit in illud.ſ.celeſte regnū. Vn̄ cū ipſe chr̄s puri-
ſimus fuerit:tm̄ ſiſtit in templū deo ſm̄ legē puri-
ficatiōis. Sed di. Cū chr̄i hūanitas fuerit deo
ſꝑ p̄ns:qꝛ vnione ꝑſonali ſibi cōiūcta. quō ḡ dꝛ
ſiſti ſm̄ glo.i.p̄ſentari vl offerri:aut ꝯſecrari do.
Rūdet ſm̄ Athanaſiū ꝙ licet chr̄s ſm̄ hūanita-
tē fuerit deo ſꝑ p̄ns:tm̄ hn̄ dꝛ ſiſti.i.p̄ſentari.ſ.ſm̄
legalē cerimoniā in tēplo offerēdo. vt ſic ei antea
p̄ſentatꝰ nō fuerat. Et h̄ fecit chr̄s potiſſime ꝓ no-
ſtre ſalutꝭ inſtructiōe:vt nos diſcamꝰ quō deo p̄-
ſentari debeamꝰ purificati a pctīs: vt patebit. Et
ſic nō ꝓpter ſe idigēdo hoc fecit chr̄s:ſed ꝓpt nos
O igit fidelis aīa diſce deū diligere ꝛ honorare
in ſuis p̄ceptis:et chr̄m ac eius matreꝫ imitari in
puritate ꝓ celeſti gloria adq̄renda.

Articulus ſecundus ꝙ exēplū multiplicis vir-
tutis p̄buit nobis Maria in ſuſceptione ſacra-
menti purificatōis:et ſimilr p̄bet in lege ꝛ ſancto
Symeone vt patebit.

Secundū myſteri-

ſ
um circa hanc ſolennitatē purificatio-
nis declarandū dꝛ exēplaritatis. Vbi
aduertendū ꝙ in hac ſuſceptiōe purificatiōis le-
galis dat nobis exemplū ſalutis triplr.
Primo in ipſa purificationis lege.

Articulus II

Secundo in ipſa dñi matre.
Tertio in ſancto Symeone.
Primū q̃tum ad incipiētes. Scdm q̃tū ad pfi
ciētes ꝛ pfectos. Tertiū exēplū q̃tū ad deuotos
Prio itaqꝫ dat nob exemplū ſalutiſ i ipſa lege
purificatiōis. Nā querit cur deꝰ ſic inſtituerat le/
gē purificatiōis. Rñdet ſm fran. maro. ꝛ cōiter
doct. ꝙ Prio ꝑpter ꝑmogenitoꝝ oblationē deo
fiendā ꝛ grarūactionē quā deꝰ voluit in figurā ꝛ
recognitionē ꝙ oīa bona nobis a deo ꝓueniūt.
Scdo ꝑpter noſtre purificatiōis inſtructionē: vt
pctm̄ hoī deteſtandū ꝛ abominādū atqꝫ redimē
dū ꝛ expurgandū doceret. Idcirco in ve. teſt. iſti/
tuerat iſtā legem purificatiōis in q̃ plura ꝑcepta
cōtinebant. Primū erat ꝙ mulier q̃ ſuſcepto
ſemie pariebat maſculū debebat cū filio manere
immūda. vij. diebꝫ: ita ꝙ nullus ei cōicare pote/
rat in cibo vel potu vel lecto. ſed erat ſuſpenſa a
cōſortio hoim ꝑpter fedā cōceptionē: nō ſine pec/
cato. qꝛ in actu matrimoniali decurſu cōi eſt ali/
qua libido inordinata: vt hec dr Lyra. Scdm
ꝑceptū erat ꝙ īfantulus octauo die debebat cir/
cūcidi. et ſic ab origiali pctō mūdabat. et tūc mu/
lier illa efficiebat mūda q̃ ad cōſortiū hoim. ſed
erat imūda q̃ ad ingreſſum tēpli. et vſqꝫ ad. xxxiij
dies a die octaua debebat ſic manere ꝛ reputari
imūda. Tertiū preceptū erat ꝙ die q̃dragēſi/
mo ſic completo a die partꝰ cōputando debebat
mulier venire cū ſuo filio ad oſtiū tabnaculi vel
tēpli: et puer offerebat in manꝰ ſacerdotiſ. Sacer
dos q̃ꝫ dportās circa altare: deo grās agēs ꝓ da
to puero ꝛ eiꝰ anie creatiōe q̃ a ſolo deo eſt: leua/
bat corā dño. Quartū ꝑceptū de pueri redem/
ptione a ſacerdotiſ manu qnqꝫ ſiclis. Fuit aūt ſi/
clus moneta valens obolos viginti. Hoc autē
ſic ꝑcipiebat ꝙ ſi puer fuiſſet ꝑmogenitus de tri
bu Leui: nō redimebat. ſed veniēs ad etatē adul/
tā: ſp in tēplo ſeruiebat dño. Si vo fuiſſet puer
de alia tribu q̃ꝫ Leui ꝛ ꝑmogenitus: redimebat
qnqꝫ ſiclis argēti. Quintū ꝑceptū. Si ipa mu
lier fuiſſet diues intantū ꝙ poſſet hr̄e agnū an/
niculū imaculatū ꝛ pullū colūbe aut turturē of/
ferre debebat. Sin aūt ꝑpt paupꝑtatē: ſufficiebat
et debebat offerre tm̄mō par turturū: aut duos
pullos colūbaꝝ. Sed q̃ritur q̃re iſta volatilia
offerebant. Rñdet quia caſtiora ambo. vicꝫ tur
tur ꝛ pulli colūbaꝝ: nō colūbe. Sicqꝫ ſua obla
tione ſe peccatricē cōfitebat. et ſacerdos ꝓ mulie/
re orabat. et ſic mūdabat. Sextū ꝑceptū i ipſa
lege purificationis erat. ꝙ ſi mulier pepiſſet femi
nā duplicari debuit tp̄s q̃ reputaret immūda tā
q̃ ad cōſortiū hoim q̃ꝫ q̃ ad ingreſſū tēpli. Sed
forte q̄ris q̄re hec lex magis grauauerit parientē
feminā q̃ꝫ parientē virū: Rñdet ꝙ ſm ſctōs tri/
plex rō aſſignat. Prima rō naturalis. Scda ra/
tio moralis. Tertia rō theologicalꝭ. Prima ra/
tio naturalis. qꝛ ſm phos q̃bꝫ etiā cōcordat Au
guſt. corpꝰ maſculi in vtero. xl. diebꝫ organizat et
pficit: atqꝫ tūc vel circa anīa creādo īfundit. Cor/
pus vo feminē in. lxxx. diebꝫ pficit ꝛ ꝓtūc aīa in/
fundit. Vñ ſicut aīa maſculi. xl. die infuſa: macu
lā originalē cōtrahit. ſic. xl. die tēplū materiale dei
ingreſſa cū hoſtijs expiabat eiꝰ genitrix. Et ſicut
anīa femīe. lxxx. die maclat pctō qñ et īfundit: ſic
lxxx. die dei templū ingrediens expiata deo offer/
ret. Scda rō moralis. q̃a maſculus ſignificat
moraliter opꝰ bonū pfecte ꝛ fortiter factū. Femi/
na aūt ꝑpter debilitatē naturalis vigoris opꝰ im
pfectū ꝛ negligēter factū. Vñ hoc fuit ad ſignifi/
candū ꝙ q̃ pfectū opus parit: ſtatim die. xl. aduē
niente. i. termio ꝑſentiſ vite q̃ p. iiij. elemētoꝝ ꝛ q̃/
litatū cōplexiones currit: in tēplū celeſte introdu/
cit. Qui vo opus impfectū facit: tēpꝰ ei duplicat
qꝛ nō ſtatī poſt mortē in celū introducit: ſed ar/
debit prius igne purgatorij: vt dicit Augꝰ. et no
tat. xxv. diſt. Qui in aliud ſeculū. Sed ve illis q̃
ſteriles oīno repiunt in morte: qm̄ dicēte ſalua/
tore Math. vij. Ois arbor q̃ nō facit fructū bo
nū excidet ꝛ in ignē mittet. Tertia rō theologi/
calꝭ. qꝛ vicꝫ chrs aſſūpturꝰ erat carnē i ſexu virili.
et ideo ipm ſexū magiſ honorare voluit ꝛ ampli/
orē ei grām fecit vt et puer citius formaret in vte
ro ꝛ mater citiꝰ mundaret. Quarto pōt addi rō
iuridica ꝛ legalis. qꝛ qui plus vel magis pecca/
uit: plus puniri debuit. extra de pe. ꝛ re. Deus q̃.
et. xxiiij. q. j. Nō offeramꝰ. Item. ff. d penis. l. aut
facta. Sed quia in tranſgreſſione ꝑcepti mulier
plus peccauit ſm qd̓ dicit mgr in. ij. diſt. xxij. Nō
ſm Bonauē. verū eſt q̃tum ad pcti eſſentiā. ſ. li/
bidinem. qꝛ plus ambiuit dei ſcientiā q̃ꝫ vir. licet
q̃ntum eſt ex pte circūſtantiaꝝ que virum cōtin/
gūt vir plus peccauit. qꝛ. ſ. erat ſupior muliere et
fortior ac ſapientior: et ipſe ſciēter peccauit. Sed
vt dicit Deut. xxv. Pro mēſura peccati debet eſſe
plagaꝝ modus. Vñ mlier plus punita eſt. ſicut
etiam Geñ. iij. plus punita fore legit. Ad ꝑpo/
ſitū itaqꝫ redeuntes dicimus ꝙ lex iſta purifica/
tionis docet ſalutaria documēta ꝛ exēpla. Pri/
mo docet mulieres pariētes deuote accedere ad
purificationē poſt partū ſm cōſuetudinē ecclie:
nō tñ ſm obſeruantiā legaliū veteꝝ. qꝛ illa ceſſa/
uerunt in noua lege. ſed ſm eccleſie catholice iſti/
tuta ꝛ cōſuetudinē. vt. ſ. mulier poſt partū ꝓ ipſa
die purificatiōis ſue accedat ad eccliam: vt grās
agat de puero dato ꝛ de euaſione picli partꝰ ꝑ/
teriti. et vt cuſtodiat in ꝯcipiendo de futuro. Itē
interim caſta ꝛ icognita a viro ꝑmaneat: alꝭs in/
diſcretiſſime ꝛ irrōnabiliꝰ agit petens debitū con
iugale: q̃ꝫ quodcunqꝫ animal brutū. Sed q̃ſtio
orit. Utrū ꝓtunc mulieres infra completū tēpus
purificationis teneant ab ingreſſu eccleſie abſti/
nere. Reſpondet vt habetur diſt. v. Si mulier. ꝛ
extra de purificatione poſt partum. ca. vnico. ꝙ
mulier ſtatim poſt partum poteſt eccleſiam viſi/
tare ſi deuotio ſuadet et conſuetudo admittit. ſi
tamen ex veneratiōe aliq̃ꝫ diu abſtinere voluerit:

nõ eſt talis deuotio reprobãda: et cõſuetudo eſt cõmendãda. Et eadẽ rõne nec ſacra cõmunio eſt neganda puerpe. nec etiã mẽſtruate mulieri ꝗcũ⸗ꝗ tpe: niſi ex reuerẽtia abſtineret. diſt. v. Ad eius ꝟo. Scdo ex ꝑmiſſa lege purificatõis docent oẽs hoies ſpũaliter quõ a pctis purificari debe⸗ant. qꝛ Primo debet hõ pctõꝛ q̃ cõcepit dolorẽ ⁊ pepit iniq̃tatẽ, ꝑlem peſſimã recognoſcẽdo: imũ⸗dũ ſe reputare ꝑ contritionẽ. Scdo debet circũci⸗dere: a ſe abijciendo ꝓpoſitum peccãdi de cetero. Tertio debet ſe offerre ſacerdoti ꝑ cõfeſſionẽ tan⸗ꝗ peccatrix. Quarto debet facere redemptionẽ ꝑ ſatiſfactionẽ ⁊ ſui oblationẽ deo in ſacrificiũ mũ⸗dicie ⁊ laudis diuine. Nec vacat a myſterio ꝙ. xl. die templũ ingredit. qꝛ q̃dragenarius cõſiſtit ex quaternario i denariũ ducto: vt ſignificet obſer⸗uantia decem ꝑceptoꝝ cum ſcripꝭ euangeliſtaꝝ q̃tuoꝛ. Et ſic patet.

Capitulum. II.

Secundũ ſalutis exemplũ. ſ. virtuoſitatis nobis ꝓponit in ipſa bñdicta matre dñi: in q̃ nob ꝑbet exemplũ imitationis in tri⸗plici ꝟtute q̃ floꝛuit in hac purificatõe. Prima virtus eſt humilitas. qꝛ cũ nõ eſſet peccatrix: tan⸗ꝗ culpabilẽ ſe oſtendit ꝑ illas oblatiões: vt nob exemplũ daret culpãdi noſipſos. Vñ Greg. Bo⸗narũ mẽtiũ eſt agnoſcere culpã vbi nõ eſt culpa. Scda ꝟtus oblatio. qꝛ legi cui nõ tenebat obe⸗diuit: ad docendũ nos q̃tin⁹ multo magꝭ diuis ꝑceptis q̇bus tenemur obedire debeamus: qm̃ vt dicit Greg. Sola eſt obedientia q̃ fidei poſſi⸗det meritũ: qm̃ fides ſine opib⁹ moꝛtua ẽ. Ter⸗tia virtus eſt pauptas. qꝛ nõ elegit oblationẽ di⸗uitũ puta agnum: ſed paupeꝝ. ſ. par turturꝝ: aut duos pullos columbaꝝ. vt patet Lu. ij. Sed qꝛ ibi euãgeliſta nõ determiat: q̃rit ꝗ quod iſtoꝝ duoꝝ obtulerit: Rñdet ꝙ chriſt⁹ ꝓ nobis ege⸗nus factus: ꝓ ſe voluit offerri paupeꝝ hoſtiam: ſicut ⁊ vilib⁹ pãnis inuolui. ſed pullũ colũbarũ faciliori ꝑcio a paupib⁹ ꝓcurari poterãt. ꝗ veriſi⸗milit illos obtulerũt. Si obijcit: quia magi non diu añ purificationẽ obtulerũt munera. ſ. aurũ: thus ⁊c. Et veriſilẽ eſt ꝙ nõ modicũ auri vtpote moꝛe regio. Quare ꝗ ex his beata ꝟgo non emit agnũ: videt ꝙ legẽ offenderit. Rñdet ſm Fran. maro. ⁊ cõiter doc. ꝙ credẽdũ eſt oĩno ipſam vir⸗ginẽ nõ habuiſſe tãtũ pecunie vt agnũ emere po⸗tuiſſet. alꝭ eñ offendiſſet cõtra legẽ ſic ꝑcipientẽ. ſed oĩa illa a magis oblata regia munera paupe⸗rib⁹ iam erogauerat añ iſtud tpꝰ purificatõis. et ideo nõ habuit vñ agnũ emiſſet. In q̃ etiã do⸗cemur ad pietatem erga paupes et ad cõtemptũ mundanaꝝ diuitiaꝝ ꝓpter chr̃m. O mira Ma⸗rie hũilitas: pietas: ⁊ pauptas. De qua loquens deuot⁹ Bern. dr. O btã ꝟgo Maria: vere tu nõ habes cauſam nec tibi op⁹ eſt purificatiõe. Sed nunq̇d filio tuo opus erat circũciſione: Eſto tñ inter mulieres tanꝗ vna carũ. nã ⁊ filius tu⁹ ſic extitit in medio pueroꝝ: q̇ in natiuitate habuit ſe vt paup hõ: qꝛ natus in ſtabulo. in circũciſiõe vt paup ⁊ pctõꝛ hõ. ſꝫ hodie vt paup ⁊ pctõꝛ et ſu⁹ hõ. Ut paup: in eo ꝙ oblatiõeꝫ paupeꝝ elegit. vt peccatoꝛ: in eo ꝙ ipſe cũ mr̃e expiari voluit. vt ſer⸗uus: in eo ꝙ q̇nꝗ ſiclis ſicut ⁊ ceteri ꝑmogeniti redimi voluit.

Capitulum. III.

Tertiũ exemplũ nob ꝓponit in ſancto Sy⸗meone: q̇ vt ſacrũ loquit euangeliũ acce⸗pit dñm Jeſum in vlnas ſuas et bñdixit deũ. ſ. flexis genib⁹ letiſſimo coꝛde. Sed cur nõ dicit ꝙ accepit Jeſum i man⁹: ſed in vlnas: Re⸗ſpondet ꝙ ideo: qꝛ in vlnis ſeu brachijs amplex⸗ando tentũ delectabili⁹ inſpiat ⁊ ꝓpinqui⁹ coꝛ⸗di deſiderabili⁹ ponit. O dulce ꝟbuꝫ: ſed dulci⁹ factũ: accipere Jeſum in vlnas. O felices vlne q̇ Jeſum dulceꝫ merent ſuſcipe vel poꝛtare. Quid eñ beati⁹: q̇d iocũdi⁹ ⁊ ſuaui⁹ aie ꝗ Jeſum am⸗plecti: ipm̃ tenere: ipſi⁹ amoꝛe frui. In hu⁹ itaꝗ Symeonis ſci exẽplo docemur nos debere chri⸗ſtũ ſuſcipe in vlnas coꝛdis nr̃i: ibi eũ dulci deuo⸗tione amplecti ⁊ oſculari. O fidelis aĩa. O coꝛ deuotũ: cupis ne dulcẽ Jeſum ſuſcipe in vlnas. et ei⁹ dulci ſolatio: ei⁹ iocũdo amplexu medullit⁹ in coꝛde liq̇fieri: opoꝛtebit te hunc ſanctũ Syme⸗onẽ in exemplũ tibi ꝓpoſitum imitari: vt ſis talis q̃lis ipſe fuiſſe ſcribit in euangelio. Nota verba: ſigna myſteria. Ecce inq̇t hõ erat in Hieruſalem cui nomẽ Symeon: et hõ iſte iuſt⁹ et timoꝛatus expectans redemptioneꝫ iſrael: et ſpũſſanct⁹ erat in eo. Ex q̇b⁹ colligit ꝙ q̃tuoꝛ ꝑpua debemus in nobis habere vt digni ſim⁹ chr̃m i vlnas ſuſci⸗pere h̃ ꝑ gratiam ⁊ in futuro ꝑ gl̃iam. viꝫ pacẽ: iuſticiã: timoꝛẽ caſtũ: et ſanctũ amoꝛẽ. exẽplo ſci Symeonis. Primo pacem. quia teſte Ps. In pace factus eſt locus ei⁹. Qđ notat cum dr. Hõ erat in Hieruſalẽ: qđ interpꝛtat viſio pacis. Se⸗cundo iuſticiã q̃ reddit vnicuiꝗ qđ ſuũ eſt. ſicut dicit Tulli⁹. Nam teſte Ps. Juſticia ⁊ iudiciũ ꝑparatio ſedis eius. i. ꝑ iuſticiã ꝑpat coꝛ vt in eo ſedeat ⁊ reqeſcat de⁹. Hinc ⁊ Prouer. xij. In ſe⸗mita iuſticie vita. i. chr̃s. hoc notat cum dr. Et hõ iſte iuſtus. Tertio caſtũ timoꝛẽ. vnde ⁊ ſubdit. Et timoꝛat⁹. Proinde Bern. Sãcto inq̇t amo⸗re ⁊ caſto timoꝛe quaſi duob⁹ brachijs amplecti⸗mur chr̃m. Quarto ſanctũ amoꝛem. hoc notat cũ dr. Et ſpũſſctũs erat in eo. Vñ Ps. Ignis añ ipm̃ ꝑcedet. Bern. ſup hec verba dicit ſic. Opoꝛ⸗tet vt ardoꝛ deſiderij ꝑueniat oẽm aniaꝫ ad quã deus eſt venturus. Et tunc ſciat anima ꝑſentem ſibi eſſe chriſtuꝫ cum ſe illo igne ſenſerit calefactã Hec ille. O igit oẽs iracundi ⁊ a vera pace extra⸗nei. O oẽs iniuſti. O ꝑſũptuoſi peccatoꝛes deuꝫ non timentes offendere. O deniꝗ omnes a ſpiri⸗tuſancto alieni: imundi: vos ſupbi: vos auari: vos gulã ſectantes: et q̇cunꝗ ſcelerati: audite ve⸗ſtram ſententiã qꝛ non manet in vobis chriſtus

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

ſed diabolus: qm̄ chr̄s non introibit in maliuo/
lam aiam: nec habitabit in corꝑe ſubdito pecca/
tis. vt ſcribit̄ Sap. ca. j. Uos aūt o pacifici: bea/
tiiuſti q̄ȝ et deū timētes ac grām ſpūſſcti tenētes
gaudete ⁊ exultate: qm̄ ſicut Maria ṽgo bn̄di/
cta filiū in vlnis portauit et ſancto Symeoni in
vlnas obtulit hodie: ita ⁊ in vlnas cordis veſtri
offerre ꝑ gratiam nō recuſabit. Nimirꝫ exorāti/
bus et eiꝰ ſuffragia implorātib9 iſta die purifica/
tionis miraculoſe cōpit̄ beata virgo ſubueniſſe.
¶ Miraculū ¶ Legit̄ enī in vita ſocioꝝ bti Frā
ciſci ꝙ q̄daȝ frater deuotꝰ cum ꝑ longū tp̄s ſub/
tracta grā merens ⁊ triſtis fleuiſſet. cū ꝑueniſſet
ad feſtū purificatiōis in heremitorio exiſtens ce
pit clamarē ad btām ṽginē di. O btiſſima virgo
Maria tu hodie filium Symeoni amplexādūȝ
ꝓbuiſti et eum mira dulcedine in tuo filio refeci/
ſti: obſecro te mater miſc̄die vt mihi q̄ȝ miſerear̄
qui fatigatꝰ ſuȝ deſiderio tui filij. Et oino meſti/
cia repletus ꝑ cordis ariditate. Et ecce mater mi/
ſericordie ſtatim affuit ⁊ filiū ei in ſpecie paruuli
amplecandū tribuit. Et ille frater ab illa hora vſ/
q̄ȝ ad totū tempus vite ſue ſemꝑ i mira ſuauita/
te ſpūs ꝑmanſit. Et continue hec et ſimilia verba
replicans: eructabat in feruore cordis dicens. O
amor meus Jeſu dulciſſime qn̄ ꝑueniam ad te:
qn̄ moriar vt iterū amplecti valeam te. ¶ Aliud
etiam Miraculū ad id facit de q̄dam matrona.
et de hoc habebit̄ infra in fine huius part̄. Sed
et pluribꝰ miraculis alijs omiſſis: libeat (ſi tamē
placet) hic deſcribere quoddā de cōfirmatione fe
ſti purificatiōis ¶ Miraculū ¶ Quod q̄dē rep
peri in Budeñ. libraria. et habet̄ etiā in Specu/
lo exēploꝝ. diſt. viij. ca. lviij. Ex vicȝ tpibꝰ Boni/
facij pape q̄ddā templū erat Rhome qḋ dicebat̄
Pantheon: cōſecratū Diane. Hoc templū ipſe
papa impetrauit a Foca impatore vt in honoreȝ
ſancte Marie ṽgis cōſecraret̄. Ad quā conſecra
tionē celebriter faciendam cōuenientibꝰ populis
mult̄: iudei conſtanter aduerſabant̄ ⁊ ſeditionē
faciebant contra chr̄ianos dicentes chr̄m ex Jo/
ſeph ſemie: ⁊ nō de virgine natum. Quodā itaq̄ȝ
tp̄e in die natalis chriſti contentio maxima habi
ta eſt de hoc. vbi ꝓtunc aderat etiam q̄dā cecꝰ na/
tus q̄ iudeos apert̄ rōnibus cōfutabat adeo ꝙ
iudei fuerunt cōpulſi eligere vnum e duobꝰ. vicȝ
ꝙ aut ipſi ceco nato impetrare poſſent chriſtiani
vt viſum reciper: meriti ṽginitatis Marie in cō
ceptu: in partu: ⁊ poſt partū inuocando. et ſic iu
dei crederent. Aut ſi hoc facere chriſtianoꝝ deus
nequiret: tota fides chr̄iana tanq̄ȝ falſa expugna
ret̄ ⁊ ꝑire deberet: impantibꝰ ceſaribus Rhoma/
nis. Statuerunt q̄ȝ ꝓ hoc pacto implendo diem
purificatiōis Marie ex cōmuni cōſenſu chriſtia
noꝝ. Qua die aduenīete: cecus cum chr̄ianis fe/
cit ſe duci ad altare. et genuflexo corā imagine be
ate ṽgis Marie: iudeis ⁊ populis mult̄ coaſſi/
ſtentibꝰ: cepit canere illud reſponſoriū quod tūc
canit̄ di. Gaude Maria virgo: cunctas hereſes
ſola interemiſti que Gabrielis archangeli dictis
credidiſti: dum virgo deum ⁊ hominē genuiſti:
et poſt partum ṽgo inuiolata ꝑmanſiſti. ṽ. Ga/
brielem archangeluȝ credimus diuinitus te eſſe
affatum. vterum tuū de ſpūſancto credimus im
pregnatū. Erubeſcat iudeus infelix qui dicit chri
ſtum ex Joſeph ſemie eſſe natū. Hoc facto: mox
cecus viſum recepit clariſſimū. et fere q̄nq̄ȝ milia
iudei ad fidem cōuerſi ſunt. Bonum eſt ḡ ſemꝑ
Mariam inuocare.

¶ Articulus tertius ꝙ duodecim gaudia habu
it btā Maria qn̄ ſuſcepit purificatiōis ſacr̄m.

T Ertium myſteri/
um circa hanc ſolennitatē declarādūȝ
ē iocūditatis. Ubi aduertendū ꝙ iu
xta numerū duodecim ſtellaꝝ in corona btē vir/
ginis exiſtentiū poſſumus ꝓ hac ſolennitate pu
rificationis diſtinguere. xij. gaudia: quibꝰ tanq̄ȝ
xij. ſtellis radiantibus ipſa glorioſa extitit ⁊ iocū
data in ſui purificatōe. que in tribꝰ q̄ternarijs or
dinari poſſunt. ¶ Primo nanq̄ȝ benedicta ṽgo
q̄ttuor gaudia habuit ꝑ hac purificatōe in ſe, de
deo ⁊ filio eius chriſto ¶ Secundo alia q̄ttuor
habuit gaudia de operibus miraculoſis que fa
cta ſunt in iſta purificatione. ¶ Tertio deniq̄ȝ vl
tima q̄ttuor gaudia habuit in ſanctoꝝ cōgratu/
latiōe. ¶ Quantū ad ꝑmū quaternariuȝ gaude/
bat beata virgo in purificatione

¶ Primo de diuina honorificatione.
Secundo de angelica famulatiōe.
¶ Tertio de grātiſſima oblatione.
Quarto de ſuauiſſima portatione.

¶ Quantū ad ſecundū gaudebat

¶ Primo de miranda reuelatione
Secūdo de grē ſtupenda redūdatione.
¶ Tertio de chr̄i veneranda ſuſceptione.
Quarto de admirāda futuroꝝ ꝓphetatiōe.

¶ Quantū ad tertium gaudebat

¶ Primo de Symeonis bn̄dictione
Secundo de paruuli Jeſu glorificatione.
¶ Tertio de ſancte Anne cōfeſſione.
Quarto de ſctōꝝ patrū glorificatione.

¶ Capitulum. I.

P Rimū itaq̄ȝ gaudium habuit btā virgo
Maria in iſta purificatiōe de diuina ho
norificatione. q2 deꝰ eam ſingularit̄ ꝑ oi/
bus honorauit. Et ꝑmo honorauit virginitateȝ
eius in data lege purificatiōis ꝑ Moyſen: cum
eius ṽginalē cōceptū ⁊ partū in ea ꝓnunciauit ꝑ
adiectā cōditionē: et eā ſingulariter ex oibꝰ mulie
ribꝰ mundi exemptā ſpeciali priuilegio honora/
uit. Quod ſic clareſcit. Nā deꝰ dans ꝑ Moyſen
legē purificatiōis Leui. xij. dixit ſic. Mulier ſi ſuſ
cepto ſemie peperit ⁊c. ſm enī Fran. Maro. iſtā
lex directe ꝓnunciat partum virginis, q2 ſi nulla

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

mulier ſine ſemīe paritura fuiſſet: fruſtra Moy
ſes appoſuiſſet: ſi ſuſcepto ſemine. q2 qñcūq3 ali/
q̃d cōpetit alicui vniuerſalit̄ ⁊ neceſſario: fruſtra
apponit̄ conditio de illo. ſicut exēpli grā. Uniuer
ſaliter oīs hō comedere habet ⁊ bibere p̄ os. fru/
ſtra ḡ apponit̄ ꝯditio: dicēdo. hō ſi p̄ os comedit
et bibit. q2 nō aliter q̄3 p̄ os habet fieri comeſtio.
Et hoc oſtendit̄ etiā ex ſcptura. Nā Exo. xxj. dicit̄
Si p̄ īduſtriā q̄s occiderit fratrē ſuū: morte mo
riat̄. Jſtud: ſi p̄ induſtriā: dat intelligere ꝙ aliter
q̄3 p̄ induſtriā cōtingit ꝓrimū interficere alicui. vñ
tali dat̄ loc⁹ refugij. Sic ⁊ in ꝓpoſito p̄ hoc ꝙ dr̄
Si ſuſcepto ſemīe mlier peperit: dat̄ intelligi ꝙ
aliq̄ mulier aliter q̄3 ſuſcepto ſemīe poterat pare/
re. quod verificatū eſt in ſola mr̄e dñi que de ſpi
ritu ſancto concepit ⁊ pep̄it in virginitate. Hinc
Bern. Putaſne q2 dictur⁹ Moy. Mulier q̄ pe
pererit filiū imūda erit: nō timuerit ſup̄ mr̄e dñi
crimē blaſphemie incurrere. idcirco cōditionē p̄/
miſit di. Si ſuſcepto ſemine: vt ipſam eximeret ⁊
virginalē eius partū prenūciaret. Hec igit̄ bñdi/
cta v̄go ſciens ⁊ mēte tractans: plurimū gaude/
bat ꝙ ipſa meruerit fore illa q̄ ſine ſemine parere
debuit. et ꝙ a deo ſic honorari in ſua lege p̄nun/
ciari meruerit. Jtem ſcd̄o eam in hoc honorauit
ḡ ad maternitatē. q2 hodie ipſam matrez fore dei
in tēplo ſctis colletantib⁹ publicari voluit ⁊ fore
reginā mūdi. O quantū gaudere poterat cum ſe
matrē dei agnoſcebat. quia vt ait Anſ. Hoc ſolū
de ſctā Maria virgine predicare ꝙ dei mater eſt
excedit oēm altitudinē que poſt deū dici vel cogi
tari poteſt. Hec ille. De hoc eius gaudio Aug⁹ i
ſermone. Adeſt nobis: dicit ſic. Maria exultat ⁊
matrē ſe leta mirat̄ ⁊ de ſpū ſancto cōcepiſſe gau/
det. et q2 genuit cum exultatiōe nō cuiuſlibet me/
riti hoiem: ſed totius mundi ſaluatorē. Hec ille.
¶ Secundū p̄cipuū gaudiū habuit btā v̄go de
angelica famulatione. q2 vt dicit Alb. ſup̄ Miſ/
ſus eſt. ipſa clariſſime videbat angelos p̄ ſpecies
ꝓprias. Gaudebat ḡ cum videbat natum ſuum
dñm Jeſum ab angelis circūdari ⁊ adorari. Nā
ſc̄m q̄d ꝓſequit̄ Ludolphus in li. de chriſti vita.
credit̄ ꝙ Gabriel angelus qui v̄gini conceptum
verbi nunciauerat an̄ oēs ſe agēs paſtorib⁹ ipſe
euangelizauerit gaudiū magnū: et de natiuitate
chr̄i militias celeſtis exercitus ꝓuocauit ad lau/
dandū deuz ⁊ dicen̄. Gloria in excelſis deo. Lu.
ij. Deinde aſcēdētes angeli in celū cum iubilo hec
nunciauerūt cōciuib⁹ ſuis. Tota igit̄ ſup̄na cu/
ria exhilarata laudib⁹ ⁊ gratiarū actiōib⁹ exhibi/
tis deo patri: venerūt oēs p̄ ordines ſuos vide/
re faciē chr̄i dei ſui ⁊ adorabant eum et matrē ei⁹
cum oī reuerentia laudis p̄ſonantes cantica cele
ſtia. Et ꝓbat hoc tali rōne. quia in nullo angelo/
rū potuiſſet cadere hec tanta ſup̄bia vt audit̄ ta/
libus nouis nō viſitaſſet dñm deū ſuū ꝯſtitutū
in terra: et eius matrē humiliter ſalutaſſet. Hinc
ap̄l'us ad Heb. j. Et cū introduceret p̄mogenitū
in orbē terrarū: dixit. Et adorēt eum om̄es angeli
dei. Vñ Aug⁹ in q̄dam ſermone dicit. O ſtabu/
lum felix: p̄ſepe btm̄: in q̄ naſcit̄ chr̄s ⁊ reclinatur
oim deus. ibi circūdabāt btām virginē angelice
poteſtates. ibi erāt milia miliū exultantiū. ibi va/
giebat chr̄s in ſtabulo ⁊ fiebat leticia magna i ce
lo: reſonās gloriā deo in altiſſimis: et in terra pa
cem hoib⁹ bone voluntatis. quia deſcēderat pax
vera de celis. Hec Aug⁹. Jdcirco Anſ. dicit. Dū
hunc paruulū inter man⁹ ſuas verſari ⁊ ad vbe/
ra ſua pendere circūſtantib⁹ ⁊ famulatu obſeq̄n/
tibus angelis videbat beata Maria: quo p̄cor
affectu mouebat̄ pius animus eius: Dum ḡ vi
deret Maria angelos adorantes chr̄m cū ma/
tre ip̄a: iubilando cum Gabriele in aſcenſu eius
de Bethleem ad templū: putas quantum gau/
debat. Nam ⁊ Chryſ. in q̄dam ſermone dr̄. Jnfi
nitam inq̄t militiā angelorū ad glorioſe virginis
obſequiū eſſe deputatā nullaten⁹ ambigim⁹ vt
eam cuſtodirēt ambientes. ¶ Tertiū conaliū de
gratiſſima oblatione. Primo quia cōſiderabat
q̄3 ſummū mun⁹ deo offerebat: adeo ꝙ nunq̄3 a
ſeculo talis oblatio facta fuerat. Unde ſc̄m Lu/
dol. vbi ſ̄. credit̄ genuflexo talia v̄ginem in tem/
plo verba dixiſſe. Ecce ſancte pater p̄ſento tibi fi/
liū tuū eternaliter genitū ⁊ meū quē cōcepi et pe/
peri v̄ginitate manente deū verū. Scd̄o q2 conſi
derabat virgo btā aīo pio q̄3 multiplicē vtilitatē
et fructū ex hac oblatione adq̄reret toti mundo.
Obtinuit em̄ mūdo miſcd̄iā dei. Unde canit in
introitu hodierne miſſe eccl'ia. Suſcepim⁹ deus
miſcd̄iam tuā in medio templi tui. q2 p̄ hāc obla
tionem flex⁹ eſt deus ad miſerādū mūdo. Jtē p̄
hoc obtinuit pacem inter deū: hoīes ⁊ angelos.
Ubi aduertendū ꝙ qñcūq3 iraſcebat̄ deus: du/
obus modis poterat facere pacem cum eo q̄s in
veteri teſtamēto. Primo p̄ pniā3 veram: iuxta il/
lud ſcptum Ezech. xviij. Conuertimi ⁊ agite peni/
tentiā de oib⁹ iniq̄tatib⁹ veſtrī: et nō erit vob' i ru
inam iniq̄tas. Et tñ hoc mō q̄ſiuit Adā pacez ge
neri humano: et nō obtinuit. Scd̄o p̄ oblationē
et hoſtiā. ſicut ſolebat fieri in veteri teſtamēto ad
placādū deum. Et nūc ſpūaliter offerētes de cor/
de oblationes affectionū ſanctarū: ⁊ de corp̄e ho
ſtiam bonorū operū placam⁹ deū. iuxta illd̄ apo/
ſtoli. Obſecro vos vt exhibeat̄ corp̄a veſtra ho/
ſtiam ſanctā deo placentē ⁊c̄. Et tñ Dauid cū de/
diſſet centūmilia pondera auri: et argēti millemi
lia: atq3 aliorū metallorū ſine pōdere ad edificati/
onem templi. nec ſic obtinuit q̄ ad poſteros. Sȝ
virgo hac oblatione gratiſſima deū pacauit ⁊ to
ti mūdo pacē adq̄ſiuit. Quod Symeō p̄ſentiēs
orauit ſe in hac pace dimitti dī. Nūc dimittis ſer
uum tuum dñe ſc̄m verbū tuum in pace. Hoc fi
guratū eſt Gen̄. viij. vbi legit̄ ꝙ Noe emittēs co/
lumbam de arca: reuerſa eſt ad veſperam por/
tans ramum oliue virentis in ore ſuo. Jntellexit
q̄3 Noe ꝙ deus pacem dediſſet in terra ⁊ ſiccata

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

eſſet terra ab aq̄s: Iſta colūba eſt btā v̄go q̄ fel/
le amaritudīs caret. q2 tota pia ⁊ benigna eſt: cū
ſit mater miſcdie: vt canit eccl'ia. que portauit ho
die chr̄m virentē in gr̄a ⁊ v̄tute in ſignum pacis.
¶ Tertio deniq3 gaudiū hauriebat cor v̄ginis
in hac oblatiōe. q2 cōſiderabat ei9 ſignificationē3
ꝙ vi3 ſicut hodie voluit chriſtus ſeipſum offer
ri: ita dabat ſignificari ꝙ ipſe oblatur9 eſſ3 ſeipm
in cruce ꝓ hoīs ſalute. Et ſicut q̄nq3 ſiclis eſt re
dempt9: ita ipē q̄nq3 p̄ncipalib9 vulnerib9 mun/
dū eſſ3 redemptur9. Et ſicut eius mater Maria
aſtitit in hac oblatione: ita aſtare debebat iuxta
crucis oblatiōnē. Gaudebat igit̄ virgo ſup̱ gene
ris humani ſignificata redemptione. ¶ Quartū
gaudiū habuit de ſuauiſſima portatione. q2 ſen
tiebat maximā ſuauitatē cū chr̄m in vlnis cū in/
genti amoris dulcedine portabat a q̄ portabat̄.
Si em̄ ſenex Symeon accipiens chr̄m in vlnas
p̄letiaa ⁊ ſuauitate cordis fatiſcentiū membro/
rū p̄ ſenectute debilitatē nō ſentiebat: ſed virtute
indutus ex alto chr̄m ſuauiter portabat. iuxta il/
lud qđ canit eccl'ia. Senex puer̄ portabat: puer
aūt ſenē regebat: quem virgo concepit ⁊c̄. Mul
to magis id credendū eſt de Maria. Hoc gau/
diū tangit Aug9 in ſer. vbi ſ̄. dicens ſic. Leta igit̄
Maria geſtat infantē3: exultās filiū amplexat̄:
portat a quo portabat̄. Hec ille. O anima deuo
ta nonne ⁊ tu gaudiu3 ſumeres ſi chr̄m in vlnis
portares?

¶ Capitulum. II

Secūdo q̄ternario deſcribunt̄ alia q̄ttuor
gaudia btē virgīs q̄ habuit in hac purifi
catione. Ut igit̄ ad p̄miſſa cōnumerem9
¶ Quintū gaudiū habuit btā virgo de miranda
reuelatiōe. Tertis em̄ miraculis p̄mōſtrat9 ⁊ do/
cente ſpūſancto reuelatus eſt ⁊ cōprobat9 bn̄di/
cte v̄ginis Marie v̄ginalis partus. Quod cla/
ret Primo in reuelatione facta Zacharie pr̄i Jo/
hānis baptiſte: ſm̄ Orig. iuxta cuius dicta eoꝙ
hec hiſtoria nō eſt contra rationē vel ſc̄pturā: cre
dit̄ a pleriſq3 Zacharias fuiſſe pontifex in ordīe
vicis ſue tp̄e q̄ btā v̄go de Bethleē venit in Hie
ruſalē portans in vlnis dn̄m Jeſum: aſcēdēs in
templū ad purificationē. Ipſum aūt templū per
tria interſtitia erat diuiſum. In vno ſtabant per
ſe v̄gines puelle. In ſecūdo mulieres maritate.
In tertio vidue. Cogitabat itaq3 btā v̄go ad q̄r̄
ſocietatē ſtare deberet. Et q2 ſciebat ſe eſſe v̄ginē
deliberauit ire ad virginū interſtitiū. Quo cū ve/
niſſet: v̄gines eā deridebāt dī. Tu cū filiū in vl/
nis teneas: quō dignā te putas noſtro cōſortio:
vade hinc ad pares tuos. Nūc dn̄a vultu v̄ecū/
do: inclinato capite iuit ad maritatas. Et ille etiā
eam ceperunt verbis impetere dī. Tu es mulier
ſup̱ba quia noluiſti nobiſcū ſtare ſed ad virgi/
nes ire. et tanq3 paup̱i ⁊ abiecte nō curauerūt lo/
cū dare. Unde cogitauit beata virgo ꝙ ſi iret ad
viduas: ille eam magis refutarēt: eoꝙ nōdū eſſ3
viduata. Et idcirco patientiſſime ferens: nec ver/
bum ꝓ v̄bo dans: iuit cum ſūma hūilitate ⁊ po/
ſuit ſe in vltimo loco templi poſt oēs mliʼeres. O
humilitas bn̄dicte v̄ginis. O patientia ei9 in exē
plum oībus data: ecce regia celi cum ſit ſup̱ oēs
mulieres bn̄dicta ſtat vltīo loco q̄ſi ad cōſortiū
mulier̄ īdigna. Interea Zacharias pōtifex ipſi9
baptiſte Johannis pater de ſanctuario exiens ⁊
videns beatam virginē ſtare ſequeſtratā cum fi/
lio: repletus eſt ſpūſancto: cognouitq3 ipam eſſe
virginem matrē dei ⁊ hois. Et ſtatim cepit chr̄m
filium eius publica voce ꝯfiteri. Accipiēs quoq3
manū btē virginis: duxit ea3 ad locū digniſſimū
in conſortiū virginū: p̄teſtans ⁊ dī. Hm̄ hec vir/
go virginū de qua ꝓphetauit Eſa. ca. vij. Ecce in/
quit virgo concipiet ⁊ pariet filiū ⁊c̄. Et hic ei9 na
tus eſt verē ſaluator iſrael: deus ⁊ homo: redem
ptor mūdi. vn̄ omnes mirabant̄. Et ſtetit in illo
loco honoratiſſimo btā virgo vſq3 ad tp̄s obla/
tionis filij ſui. Et tandē iſte Zacharias pōtifex ꝓ
iſto teſtimonio facto de chr̄o a iudeis interfect9 ē
iuxta illud Matth. xxiij. Uſq3 ad ſanguinē Za/
charie filij Barachie quē occidiſtis inter templū
et altare. Hec ſm̄ Orige. ¶ Scđo q̄3 claret in re/
uelatione facta Symeoni. Legitur em̄ in gloſis
biblie ſicut etiam refert Egeſippus in li. de ſupple
mento euāgelice v̄itar̄. ꝙ Symeō iſte erat rabbi
id eſt magiſter int̄ iudeos: q cū Eſaiā īterp̄taret̄:
et ad v̄bū gloſandū p̱ueniſſet Ecce v̄go cōcipi/
et ⁊ pariet ⁊c̄. viſum eſt ſibi hoc fore impoſſibile:
vn̄ dixit iniuriā factā fuiſſe Eſaie: eoꝙ vicio ſcri/
ptor̄ tale vaticiniū eſſet corruptū ſcribētes in he
breo halma ꝓ alma. i. virgo ꝓ iuuēcula. ideo de/
leuit hoc. Mane facto: aureas litteras iſto ſenſu
ſcriptas miraculoſe reppit. Cunq3 illo iter̄ dele/
to: tertia vice id factum fuiſſet: mirans ⁊ ſtupēs
preſſus eſt ſomno ⁊ obdormiuit. et ſurgēs reppe
rit ſicut ⁊ p̄us aureis litter̄ conſcriptā ꝓpheciam.
ſtupēs aūt oratiōi ſe dedit. Mox q̄3 reſpōſum a
ſpūſancto accepit: nō viſurū ſe mortē niſi videret
chr̄m dn̄i de v̄gine natū: qđ hodie eſt impletum
Un̄ patet ꝙ btā v̄go hec oīa aduertēs: plurimū
gaudebat. ¶ Sextū gaudiu3 habuit de mirāda
gratie redūdatione. q2 vi3 ipſa mediante multi/
plex gr̄a redundauit in ſanctū Symeonē a dn̄o
chr̄o: ſm̄ magiſtr̄ Bartho. de Piſ. li. conformi/
tatū. Prima q̄de3 q2 a pcc̄i macula ſi q̄ inerat vel
infuiſſet chr̄s eū purgauit ⁊ forte in gr̄a cōfirma
uit ⁊ gratū exhibuit. ꝓpter qđ dicit̄ in euāgelio ꝙ
accipiēs Jeſum in vlnas: bn̄dixit deu3. ſ. pro ac/
cepto bn̄ficio. Scđa gratia. quia eum ſanctifica
uit ⁊ gubernauit. ideo eū dn̄m vocat dī. Nūc di/
mit. ſer. t. dn̄e ⁊c̄. Tertia gratia q2 eius deſideriū
q̄etauit. appetebat em̄ eu3 videre ⁊ vidit: ideo ait.
Quia viderūt ocu. mei ſa. t. Quarta. q2 eū illūina
uit vt intelligeret ei9 diuinitatē ⁊ p̱ eū oīm fideliū
fiendam ſalutem. vn̄ ait. Lumen ad reue. gen. et
glo. ple. tue iſrl'. Gaudebat itaq3 btā virgo d̄ gr̄e

in eum redundationē: ſciēdo ꝙ ipſa eſſet cōſtituta vt ſit mr̄ gratie: ſicut canit eccl'ia: ꝑ quā redūdaret grā in oēs atqꝫ miſcdia dei. ¶ Septimū gaudiū de chr̄i venerāda ſuſceptiōe. Que eni mr̄ nō cōgaudet ſup filij honoratiōe: cū ſcriptū ſit Eccl. xxv. Nō iocūdat̄ in filijs. Et iterū eiuſdem .iij. ca. Honorat̄ parēs in filijs. Maximū ꝙ fuit Marie gaudiū qn̄ videbat ſuū natū tanta dilectiōe amplexari: venerari: ꝛ genuflexo vt deū adorari: et laude diuina cōfiteri a Symeone et Anna. vt teſtat̄ euāgeliū. Circa hoc qꝫ pie cōtēplari poſſum⁹ qm̄ ſicut etiā docet Aug⁹ in ſermone hodierni feſti: ſanctus Symeon cū eſſet multū annoſus: vtpote plus qꝫ centū annorū. ſicut dr̄ in li. d infantia ſaluatoris. et foret ſpūſancto plen⁹: ſūmo deſiderio rogabat deū in oratiōib⁹ cōtinuis cū gemitib⁹ ꝓ generꝭ hūani redemptiōe quā expectabat. Et qꝛ reſponſum accepat a ſpūſctō: nō viſurum ſe mortē niſi prius videret chriſtum dn̄i: vt poſtea cum gaudio annūciaret patrib⁹ in limbum deſcendendo ꝑ mortē. Hac igit̄ die maiori ꝑfuſus ſolita dulcedine ſpūſſcti: cepit dicere. O de⁹ Abraam ꝙdiu durabo: ꝙdiu veniet illa filij tui ſacra natiuitas vt videre merear chr̄m quē cōcupiſco: ipm̄ amplexari valeam ꝛ oſculari: ꝙtinus let⁹ moriar ꝛ patrib⁹ gaudiuꝫ in limbo adducam nunciando. O ꝙdiu moror in hac vita. heu mihi quia incolatus meus ꝓlōgatus eſt. O miſericordiſſime deus miſerere iam nunc generi humano tādiu in carcere detēto: tandiu e celo excluſo. mitte nūc filium tuū ꝛ redime nos in ſalutari tuo. Cunqꝫ taliter oraret: ecce ſpūſſctūs ei reuelauit dicens. Surge: vade cito ad fores tēpli: en adeſt fili⁹ dei incarnat⁹ q̄ tenet̄ in vlnis matrꝭ ꝟginis. Mox feſtin⁹ accurrit feruore diuio plenus: ꝛ vidēs diuinū ſplēdorē irradiantē de facie chr̄i ꝛ matrꝭ ei⁹ Marie: ſcḋm Hiero. agnouit hūc fore. Mox qꝫ infuſus abundanti⁹ ſpūſctō: cecidit ꝓn⁹ in terrā ꝛ adorauit bn̄dicēdo deū. Supplicater qꝫ a btā ꝟgine petiuit vt cōcederet ſibi in vlnas accipe chr̄m: quē acceptum ſctūs ſenex O q̄nta cordis deuotiōe. O q̄nta ſuauitate: lachrymaꝝ qꝫ dulci imbre amplexabat̄: oſc'abat̄: ſtringebat ad pect⁹: vociferabat̄: ꝛ laudes reddebat deo. qs explicabit hec queſo? Sed o bone ſenex q̄d ſic agis: niſi qꝛ hic tibi chriſtus: hic dulcis redemptor: hic deus tuus ꝛ ſaluator. Hec videns Maria gaudebat. ¶ Octauū deniqꝫ gaudium habuit Maria de mirabiliū futuroꝝ ꝓphetatiōe quia cū hec agerent̄: ecce cepit Symeō ꝓphetare de chr̄o ꝛ ei⁹ matre futura di. Ecce hic poſitus eſt in ruinā ꝛ in reſurrectionē mlt̄oꝝ in iſrael. Malis q̄dem in ruinā damnationis. ſed bonis ꝛ electis in reſurrectionē eterne btitudinis. ſequit̄. Et in ſignū cui cōtradicet̄. ſ. a iudeis: infidelib⁹: ꝛ hereticis ac malis chriſtianis. Sequit̄. Et tuā ipſius aiaꝫ ptrāſi. gla. ſ. in chr̄i paſſiōe. Licet itaqꝫ ꝑnūciabat̄ Marie dolor cōpaſſionis: tm̄ gaudebat de hūani generꝭ redēptiōe ꝛ taliū auditōe nouorū.

¶ Capitulum .iii.

Tertio q̄ternario deſcribunt̄ alia gaudia Marie. Vn̄ ad p̄miſſa cōtinuādo ¶ Nonū gaudiū fuit ei de Symeōis bn̄dictiōe. Ut eni teſtat̄ euāgeliū: ſctūs Symeō tunc bn̄dixit Marie ꝛ Joſeph. ſed q̄li bn̄dictiōe nō exp̄mit̄. Deuota tn̄ mēs pōt pi'a cōtēplari: vt diceret. Bn̄dicta tu in mulierib⁹ q̄ ꝟginum virgo: angelorū dn̄a ꝛ oim̄ regina fieri meruiſti. Bn̄dicta filia tu a dn̄o qꝛ ꝑ te fructū vite eterne cōicauim⁹. et ſi'ia. ¶ Sed di. Quō Maria q̄ fuit ſup oēs ſctā a Symeone debuit bn̄dici. Rn̄det̄ ſcḋm Ly. ꝙ hoc fuit ꝓpter officium ſacerdotale ei⁹ ad qḋ ſpectat bn̄dicere ꝓp'o. et ideo Symeō bn̄dicere habuit Mariā. ¶ Decimū gaudiū habuit d filij glificatiōe. ſ. ꝑ Symeonē facta ꝛ declarata. q̄a cum Symeō dn̄m Jeſum teneret in vlnis: cepit cogitare qꝛ deus magn⁹ eſt q̄ ſe tantū exinaniuit vt paruul⁹ fieret ꝓpter nos: q̄ portat oia ꝟbo virtutꝭ ſue: quem oēs patriarche ꝛ ꝓphete deſiderauerūt. Cepit etiā cogitare ꝙ acerbā mortē a ꝓp'o iudaico eſſet paſſurus ꝓ redēptiōe generꝭ hūani. ideo ꝛ ſpū ꝓphetico p̄dixit matri ſue paſſionē chr̄i ꝛ cōpaſſionem ipſi⁹ ſue matrꝭ. Hec p̄noſcens ꝛ cogitās: magno cepit feruere amore erga deū chr̄m q̄ dignat⁹ eſſꝫ tanta pati ꝓ nr̄a liberatiōe. Et ideo in amplexus ruens pu'li Jeſu: bn̄dixit deū ꝛ glorificauit dei filiū Jeſū di. Nūc dimittꝭ ſeruū tuū dn̄e ſcḋm ꝟbū tuū in pace ꝛc̄. In q̄ q̄dē cantico laudat chr̄m quadrupliciter. Primo ꝙ ipſe eſt pax in celis ꝛ in terris. ideo dicit. Nunc dimittꝭ ꝛc̄. in pace. Scḋo ꝙ ipſe eſt ſalus mūdi. vn̄ dr̄. Quia viderūt oc'i m. ſa. t. Tertio ꝙ ip̄e eſt veꝝ lumē illūinās totū mūdū. vn̄ ſubdit. Quod paraſti an̄ fa. o. po. Lumē ad re. gen. Quarto ꝙ ip̄e ſit gl'ia oim̄ electoꝝ in patria. vn̄ ſubdit. Et gl'iam ple. t. iſrl̄. Vnō plurimū de his gaudebat Maria: cōferens in corde ſuo. ¶ Undecimū gaudiuꝫ de Anne cōfeſſione facta de chr̄o. qꝛ vt notat euangelium: ſancta Anna vidua vſqꝫ ad annos .lxxxiiij. q̄ de tēplo non diſcedebat: oratiōib⁹ ꝛ ieiunijs deſeruiēs deo: hec ſuꝑuenit ipſa hora nō a caſu ſed diuia inſpiratione et reuelatiōe: ſcḋm Lyrā. et cōfitebat̄ dn̄o. ſ. gratias agēdo de bn̄ficio incarnatiōis cōpleto. et loq̄bat̄ de illo oib⁹ q̄ expectabant redemptionē iſrl̄. ſ. ciuis corā annūciādo hunc Jeſum natū eſſe redēptorē: ſcḋm qḋ Ly. exponit. Vnō pie credit̄ ꝙ talia vel ſi'ia verba dixerit genuflexo adorando chr̄m et in amplex⁹ ſuſcipiendo (vt etiā de ſemine Dauid dictū eſt) Bn̄dict⁹ inq̄t de⁹ iſrael qꝛ viſitauit ꝛ fecit redēptionē plebis ſue. Benedictus qui dedit mihi videre chr̄m ſuum: quem oēs ꝓphete deſiderauerūt. Nouerit ꝙ ois iſrael qm̄ teſtimoniū ꝑhibeo qꝛ hec eſt ꝟgo mater vaticinio Eſaie p̄dicta: cū q̄ in tēplo conuerſata angeloꝝ eam viſitatiū q̄tidie ꝯſolationē veram ſum experta. Hec eſt que virgo concepit virgo peperit. et hic eſt ei⁹

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

natus verus deus quē cōfiteor et teſtificor oibꝫ
q̄ expectāt redemptionē iſrl'. O q̄nto putas gau-
dio tūc reſalutaſſe btām Mariā v̄ginē honeſtiſ-
ſimā di. Bñfaciat vobis .i. Symeoni ꝛ Anne de-
us ꝛ filius inquā meus ꝓ hoc ſaluifico teſtimo-
nio. ¶ Duodecimū gaudiū de ſctōꝝ patrū ꝯgra-
tulatione .ſ. ex Symeonis annūciatōe. Hic nēpe
cōtemplari poſſumꝰ: qꝫ cū oēs p̄res in tenebro-
ſo carcere infernali lugerēt: ecce Symeō decedēs
ꝑ mortē: gaudiū eis annūciauit di. Vere ſciatiſ qꝫ
natus eſt ſaluator chr̄s deꝰ quē vidi ꝛ in vlnas
ſuſcepi de v̄ginis matris gremio: quem tādiu vi-
uens in mūdo expectaui: et mortē eius q̄ redem-
pturi ſumꝰ p̄nunciaui. Tūc oēs cū gaudio leuā-
tes vocē dixerūt. Bñdictꝰ dñs deꝰ patrū noſtro-
rū: et laudabil' ꝛ glioſus in ſecula. Et iterꝫ. Suſ-
cepimus deus miſcdiam tuā in medio tēpli tui.
Vñ eccleſia hoc mō inchoat hodie miſſā. et ꝓ ſi-
gno huius leticie ꝓceſſionē agit cū cereis arden-
tibꝫ cōſecratis: in q̄ q̄dem ſunt tria .ſ. Cera q̄ ſignifi-
cat carnē chr̄i de v̄gine ſumptā. ſicut cera de api-
bus ſine cōmixtione naſcit̄. Itē interior lychnus
ſignificat chr̄i aiam candidā. Et lucis ardor: chr̄i
diuinitatē. q̄tinꝰ ſignificet̄ q̄ ſicut ꝓ oim ſctōꝝ le-
ticia chr̄s geſtatꝰ eſt hodie manibꝫ in templū: ita
et nos ꝑ grām chr̄m geſtemus in mēte: ſicut ꝛ fi-
guraliter geſtamꝰ in candele ſignificatōe. ¶ Ad
id legit̄ Miraculū in cōi legenda. Ꝙ q̄dam ma-
trona deuota beate Marie cum in feſto purifi-
cationis nō poſſet audire miſſam: eoq̄ paupata
ad eccleſiā nō haberet q̄bꝫ iret veſtimētis. Nā oia
erogauerat ad honorē btē Marie: dolens: in ca-
mera ſua orōni ſe dedit. et in extaſi vidit ſe eſſe in
ecclia pulcerrima: vbi turba ſanctoꝝ multa. et ce-
perūt miſſam ſolēnizare ꝓ honore ꝛ gaudio hu-
ius feſtiuitatis. Videbat̄ etiā q̄dā maximā facem
candelaꝝ tenere ꝛ diſtribuere vnicuiqꝫ. et ipi ma-
trone vnā candelā dedit quā libētiſſime accepit.
Cūqꝫ oēs ad offertoriū offerrent: iſta nō obtulit
Vñ v̄ginū regina Maria aſſiſtēs: ꝑ nunciū p̄ce-
pit vt offerat. Primo qꝫ: ſcdō ꝛ tertio mādato re-
nuēte: miſit angelū vt violenter ab ea auferret ce-
reū ꝛ offerret: eoq̄ videbat̄ nō ꝓcedere ſacerdotē
in miſſa niſi offerret̄. Cūqꝫ angelo cape cereū vo-
lente: et illa matrona reſiſtēte: hincinde cōcertan-
do cereꝰ frāgeret̄: ps angelo ꝛ alt̄a medietas ma-
trone remāſit. Illa ad ſe rediēt ꝛ cereum in manu
reppit fractū. vñ admirādo ipm reſeruauit. et fa-
ctū eſt vt ipo oēs īfirmi q̄ tāgebant̄ curabant̄ ad
laudē Marie. O itaqꝫ fidel' aīa gaude ī chr̄o Je-
ſu ꝓ hac ſolēnitate ꝛ redde gr̄es deo ꝛ Marie.

¶ Pars ſecunda tertij libri de doloris gladio et martyrio btē v̄ginis Marie.

V
Niuerſi populi at-
tendite ꝛ videre dolorē meum. Verba
ſunt Hiere. Threñ. j. ca. Et accipiunt̄
in pſona Marie dicta: q̄bus nos īuitat ꝛ admo-
net ipſa virgo pījſſima ad recogitandū dolorem
quē habuit ſuꝑ filio ſuo cōpatiēdo. Contemple-
mur ḡ pie quō virgo Maria vultu meſto: facie
ſqualida: gladio doloris in corde trāſfixa: voce
q̄rula ꝛ flebili iuxta crucē chr̄i ſtans dicat. O vni-
uerſi populi .ſ. chr̄iani: q̄s filius meꝰ p̄dilectꝰ Je-
ſus tantū amauit: vt pro veſtra redemptiōe mo-
ri tā acerba morte elegerit: attēdite ꝛ videte dolo-
rem meū ꝑ verā cōpaſſionē. O p̄ncipes ꝛ dñi ter-
raꝝ plāgite mecū ſuꝑ filiū q̄ eſt dñs dñantiū inē
viliſſimos latrones crucifixū. O v̄gies. o vidue
o cōiugate. o ſenes. o paruuli. o vniuerſi ꝑpl'i attē-
dite ꝛ lugete mecū ſuꝑ benigniſſimū dñm noſtꝝ
Jeſum morientē. O matres q̄ filios genuiſtis vi-
dete dolorē meū. qꝫ filiū meū vnicū ſolaciū cor-
dis mei quē de ſpūſancto concepi verū deū ꝛ ho-
minē virgo pepi et v̄gineo lacte alui: video cruci
affixum: laceratū: cruentatū. Ecce iā impletū eſt ī
me illud vaticiniū Symeonis. Tuā ipſiꝰ aiā ꝑ-
tran. Vis ꝛ ſilibꝫ v̄bis v̄go bñdicta cordis no-
ſtri duricies emollit ꝛ penetrat vt ad eiꝰ dolores
attendamus. ¶ De his ḡ doloribꝫ locuturi ad p̄-
ſens tria myſteria notabimus.

¶ Primū myſteriū de doloris Marie ħitudie.
¶ Scdm myſteriū de eius magnitudine.
¶ Tertiū de eius aureole beatitudine.

¶ Articulus p̄mus quō habuit beata Maria cōmunicatū dolorē paſſionis chriſti ꝛ hunc mi-
xtum gaudio.

P
Rimum myſteri-
um de ħitudine doloris Marie. vbi
tres q̄ſtiones occurrūt. ¶ Prima. vtꝝ
dolor paſſionis chr̄i fuerit cōmunicatus btē vir-
gini: Hec q̄ſtio querit vtꝝ btā virgo habuit paſ-
ſionem et dolorem ex compaſſione patientis chr̄i.
Et arguere potes q̄ non. qꝫ Yſa. lxiij. ſcriptū eſt.
Torcular calcaui ſolus .i. tormenta ſuſtinui ſo-
lus. Item docet experientia qꝫ ſancti viri ꝛ deuoti
maximā dulcedinē cordis hauriunt in chr̄i paſ-
ſione quanto ſunt in maiori gratia. ḡ beata v̄go
que fuit gratia plena habuit maximā dulcedinē
in eadem paſſione: et ꝑ cōſequens non dolorem.
¶ In cōtrariū eſt cōmunis ſententia catholicorū.
Reſpondēdo ḡ ponit̄ cōcluſio q̄ beata Maria
in filij paſſione habuit cōmunicatū maximū do-
lorē ex cōpaſſiōe. Et ꝓbat̄ tripl'r. Prio autorita-
te ſcp̄ture Lu. ij. Tuā ipſiꝰ aiam ptran. gla. ¶ Se-
cundo ꝓbat̄ doctoꝝ atteſtatiōe. Nam Damaſc.
dicit q̄ beata Maria dolores quos effugit pa-
tiens et moriens: hos ſuſtinuit compatiens. Et
Berñ. dicit eam longe plus q̄ꝫ martyrem ex illo
dolore. vt infra patebit. Multi quoqꝫ alij do-
ctores id teſtantur. de quibus pretereo ad pre-
ſens. ¶ Tertio probatur ex ratione. Nam ſꝫm
Albertum magnū ſuꝑ Miſſus eſt. ca. cij. pater

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

miſericordiaꝝ deus voluit matri miſcdie Marie opus ſūme miſcdie.i. paſſionē doloris cōicare pluribꝰ rōnibꝰ ¶ Primo vt dare poſſit ei premiū paſſionis.i.martyrij glīam. ¶ Scdo vt ſup oēs eā participē faceret bñficij redēptionis: q̄tinꝰ ſicut fuit Maria adiutrix noſtre redēptiōis carnem dando chr̄o deo: ita eſſet adiutrix paſſionis qua redēpti ſumꝰ. et ſic fieret mater oīm p recreationem. ¶ Tertio vt ſicut totus mūdus obligat̄ deo p ſuam paſſionez: ita obligaret̄ dñe oīm per compaſſionē. ¶ Ad pmā ḡ obiectionem rñdetur ſm Alber.ca.cxcij.ſup Miſſus eſt. et cōcor. Nico.de Lyra.ꝙ illa autoritas Eſaie. Torcular calcaui ſolus: nō excludit btām virginē qn torcular paſſionis ſuſtinuerit cū chr̄o.quia ſubdit̄. Et de gentibꝰ non eſt vir mecū: vt excludat viros ⁊ oēs alios pter Mariā ¶ Ad ſecundū rñdet̄ ꝙ licet paſſio chr̄i recogitata dulcedinez ingerat ſanctis q̄tum ad rationē: non tñ q̄tum ad ſenſualitatē. Et ſic Maria dolorē habuit in ſenſualitate ex affectu materno. Item ex q̄ fundamētū ⁊ radix oīs gratie ac meriti eſt dolor corpalis ⁊ cordialis Jeſu. Vñ non eſt dubiū ꝙ ſicut dulcedo ſic q̄ñq̄ʒ et dolor paſſiōis Jeſu in mentes hūanas ex influentia ſpūſſancti infundit̄: q̄nto mēs hoīs eſt magis depurata a pctis et magis dilatata dei amore. Et qꝛ hec puritas ⁊ dilatatio ſumme fuerūt in Maria q̄ libere ac ſine aliq̄ rebellione recepit ſpiritusſancti influxus. ideo ipſam deus ſicut ſup oēs repleuerat Jeſu dulcoribꝰ: ita ſup oēs in paſſione repleuit ieſu doloribꝰ: adeo ꝙ nulla creatura maternali ſtatui nō erecta capere potuit: vt ſic ſūmme cōpaſſionis ac lamētationis ſacrificium Maria deo offerret gratiſſimum. Et ſic patet.

¶ Scda q̄ſtio Vtꝝ btā Maria habuit i paſſione chr̄i aliq̄d gaudiū mixtū cū dolore vel aliquā dulcoroſitatē admixtā. Rñdet̄ ſm Alb. vbi ſ. cō cor. Alex. de Ales in.iij.pte ſūme.q.xvj.i ſolutiōe argumentoꝝ. necnō Nico.de Lyra.iij. ſup ſentē. diſt.xvj.ꝙ ſicut dñs Jeſus in paſſiōe ſua habuit ſummū gaudiū ⁊ cū hoc ſummū dolorē: ita et btā virgo vtrūq̄ʒ habuit ſibi cōicatū Nam ſi chriſtus cōicaſſet matri alteꝝ tm̄mō: nō fuiſſet equū cōſortiū. Cuius aūt veritas oſtendit̄ ex oībꝰ ad q̄ ſtatus ꝟgis pōt cōparari ¶ Et Primo q̄ ad deū cuius voluntati btā Maria ſumme cōformata erat in voluntate. Sicut ḡ ſciebat paſſionē chriſti eſſe a deo volitā ⁊ ad diuinū honorē: ita ⁊ ipſa acceptā habebat ¶ Scdo q̄ ad filium q̄ p ſalute hoīm mortem ſitiebat. Vnde Lu.xij.di. Ego habeo baptiſmo.ſ.paſſionis baptizari: ⁊ quō coartor vt pficiā illud. ḡ ſequit̄ ꝙ ⁊ mēs Marie iſtō deſiderauit. ¶ Tertio q̄ ad ꝓrios. qꝛ ſciebat totū genus humanū per chr̄i paſſiōez redimi: ⁊ ſctōs patres de limbo liberari: angelorū q̄ʒ repationē fieri: et hoīes p recordationē paſſionis chriſti ad amoris diuini deſiderium inflāmari. ¶ Quarto quo ad ipſam mortē ⁊ paſſionis dolorem. quia ſancti pleni gratia dei amore paſſionis chriſti ſe morti ⁊ oī pene libētiſſime tradebant, imo ⁊ matres ꝓpter chriſti amorē ꝓprios filios ad occaſionem duci gaudebant: vt daret in multis martyribus. ergo Maria multo magꝭ cum eſſet grē ⁊ charitatis improportionabil'r amplioris p cunctis habuit ſummū gaudiū et ſuauitatez deuotī amoris in chr̄i paſſiōe. ¶ Tertia queſtio incidit Quō ſummū gaudiū: amor q̄ʒ dulciſſimꝰ potuit ſiml' eſſe cū ſūmo dolore in aīa btē Marie: cū hec ſint cōtraria q̄ ſe ñ cōpatiunt̄: vt patet.ij. Periher. ¶ Ad qō rñdet̄ ꝙ vt dicūt Alb. ⁊ Alexā. de Ales: atq̄ʒ Ly. vbi ſ.ꝙ iſta ꝯtraria.i.dolor ⁊ gaudiū nō fuerūt ſm idē. qꝛ dolor fuit in aīa ꝟgis ac compaſſio naturalis ⁊ maternalis affectiōis: q̄ ſm ſenſualitatē ſūmū dolorē faciebat de morte filij ſuſtinere. ſed in ſupiori parte rōnis erat cōgratulatio ⁊ delectatio de hoīs redemptione ⁊ alijs vtilitatibꝰ ꝓuenientibꝰ. Et ſic poſſunt ſimul eſſe hec duo.ſ.dolor ⁊ gaudiū ſm diuerſas ptes id eſt ſm ſenſualem naturam ⁊ rōnalem. qꝛ vnū eſt materia ⁊ via ad alteꝝ. Sicut ⁊ chr̄s dñs ſm partē ſupiorē rationis qua erat cōprehēſor gaudebat de paſſiōe. et tñ ſm partem inferiorem dolebat ⁊ patiebat̄. Et ſic patet. Dicam ḡ cū Bern. in medita. O mirabilis cenſure conditio: exceſſit iniquus ⁊ vapulat iuſtus: deliq̄t homo reꝰ ⁊ occidit̄ pro eo homo deus: flet ⁊ lamentat̄ innocētiſſima virgo mater eius. O dulciſſime Jeſu. O benigniſſima Maria virgo: q̄d cōmiſiſtis ꝙ tāto cruciatui: tot ⁊ tantis afflictionibꝰ addicti eſtꝭ Nos ſumus qui peccauimus: nos qui iniuſte egimus. et tu innocentiſſima ꝟgo cum vnico nato pro nobis doletꝭ ⁊ affligimini. O peccator vide quō patiunt̄ ⁊ flēt ꝓ te Jeſus ⁊ Maria. Cur ergo tu ferreum cor non cōmoueris: non fles p teipo. anima virginis vulnerat̄ dolore: et tu durus reſiſtꝭ. Luge cum Maria: plora ⁊ fle ſuper peccata. Beati eñ qui lugent: quoniā ipſi conſolabunt̄.

¶ Articulus ſecūdus ꝙ magnitudo doloris et martyrij acerbitas in btā ꝟgine Maria oſtēdit̄ ex duodecim cauſis ſubſcriptis.

SEcundū myſterium de magnitudine doloris benedicte ꝟgis. Que nāq̄ʒ exprimere lingua vel quis intellectus capere ſufficiat quantus et q̄ʒ indicibilis fuit dolor in corde benedicte ꝟginis ſup paſſione ⁊ morte dilectiſſimi filij ſui. Licet q̄dem abyſſum eius doloris comphendere nequamus: vt tamē pro modulo noſtro aliquid decohaurire valeamus quo ſaltem ad compaſſionez moueamur ¶ Aduertendum ꝙ duodecim cauſas poſſumus aſſignare ex quibus dolor ꝟginis magnus fuiſſe compit̄: vt ſicut ipſa glorioſiſſima virgo corona duodecim ſtellarū gloriat̄

ita eius dolor ⁊ martyriū.xij.magnalijs ꝑluceat ad eiuſdem virginis gloriam ſempiternā. Et di/uidunt̃ iſte cauſe.xij.in tres quaternarios: vt patebit intuenti.

¶ Primus quaternarius.
¶ Primus martyrij nouitas.
Secūdus ſufferendi diuturnitas.
¶ Tertius paſſi ꝓpinquitas.
Quartus ablati ſublimitas.
¶ Secundus quaternarius.
¶ Primus totalis affectio.
Secundus diuinalis repletio.
¶ Tertius ſingularis ꝑelectio.
Quartus doloris reuerberatio.
¶ Tertius quaternarius.
¶ Primus dilecti p̄ſentia.
Secundus adiutorij carentia.
¶ Tertius iuuandi impotentia.
Quartus facti ignominia.

Pro p̄mo itaq̧ q̄ternario dixi ꝙ p̄ma cauſa magnitudinis doloris btē virginis eſt martyrij no/uitas. Nā de⁹ q̄cq̄d opabat̃ in ỽgine nouū erat: iuxta illud Hiere.xxxj. Nouū faciet dn̄s ſup ter/rā: femina circundabit virū. Et ideo voluit de⁹: vt ſicut ei⁹ mater dilectiſſima erat ỽgo virginū no/uo ⁊ inaudito mō cōcipiēdi: ita eſſet martyr martyrū oēs excedendo ſctōs nouo genere martyrij. Nouū aūt gen⁹ martyrij fuit ỽgo paſſa. ¶ Primo q2 alij martyres paſſi ſunt in corpore. ipſa ỽo in aīa ⁊ corde. Lu.ij. Tuā ipſi⁹ aīam ptrāſibit ⁊c. id eſt pfecte trāſibit. ¶ Scdō q2 alij martyres ſic patiebant̃ vt dolor carnis excederet dolorē men/tis: imo in mēte nō habuerunt dolorē ſed conſo/latione interiori refrigerabantur. iuxta illō Pſ. Prouidebā dn̄m in cōſpectu meo ⁊c. ꝓpter h̄ le/tatū eſt cor meū. In bn̄dicta aūt virgīe dolor cō/paſſionis excedebat omnē dolorē carnis. Unde Bern. Lōge eā plus q̄3 martyrē p̄dicam⁹ n̄ ime/rito: in q̄ ſenſum carnis exceſſit cōpaſſionis affe/ctus: cum ei⁹ aīam ptranſiuit paſſionis gladi⁹. ¶ Tertio q2 alij martyres vulnerabant̃ et torq̄/bant̃ in ꝓpria carne tm̄. btā ỽgo aūt cruciabat̃ et vulnerabat̃ ac torq̄bat̃ in pluribꝫ. q2a Primo in carne filij ſui ab ea ſumpta quā videbat lacerari: vulnerari: et ꝑ ſingula membra paſſione repleri. Eſa.j. A plāta pedis vſq̧ ad ỽticem nō erat in eo ſanitas. Scdō q̄3 in aīa ꝓpria ⁊ corde. Gladi⁹ ſi/q̄dem paſſiōis q̄ ptranſiuit mēbra chr̄i: ptrāſiuit ꝑ compaſſionē aīam ỽginis. Tertio q̄3 torq̄bat̃ etiā in carne ꝓpria: dum ex aīa vis doloris redū/dabat in corpus. qm̄ ſm̄ Ariſt.ij.de aīa. Anima nullā habet opationē quā nō cōicet corpi. Unō Aug.dr̄. Illa q̧ppe pia mr̄ immani dolore eiulās pectora delicata cōtundens: ita ipſa viſcera cete/raq̧ fatigauerat membra: vt iā3 deficiēs: ad chri/ſti fun⁹ vix potuerit ꝑuenire. Un̄ etiā ſctāꝝ mu/lierū manibꝫ ſuſtētata fuit: et ad ſepulcꝝ chr̄i ve/nire nequit cum ipſis.ſ.in die dn̄ice reſurrectiōis

Hic nanq̧ credo ꝙ ipſa p̄ dolore mortua fuiſſ3 et cor eius ſciſſum: ſi ſpūſſancti virtus eam nō cō/ſeruaſſet miro modo. Et ſic patet intenſitas do/loris. ¶ Secunda cauſa ſufferendi diuturnitas Credit̃ em̄ ꝙ ipſa toto tp̄e vite ſue paſſa ⁊ cōpaſ/ſa fuerit: cum ſciret legem ⁊ ꝓphetas in quibꝫ oīa myſteria ad chriſti incarnationē ⁊ paſſionē conti/nebant̃. p̄cipue aūt paſſa eſt a tempore illo q̄ Sy/meonē ꝓphetantē audiuit. Tuā ipſius inq̄t ani/mā ptranſibit gla. Omnia q̧ppe p̄nunciata a ſanctis credidit certiſſime iplēda. Propterea ⁊ Am/bro.exponens ỽbum p̄dictum: dicit ſic. Gladi⁹ iſte eſt gladius diuini verbi. De q̄ apl's Heb.iiij Uiuus inq̄t eſt ſermo dei ⁊ efficax ⁊ penetrabili/or omni gladio ancipite. Iſtū gladiū cor ⁊ aīa virginis ꝓfunde imerſu3 habuit. quia dei myſteria ceteris ꝓfundius penetrauit. et verba dei de chriſti paſſione ac ceteris opibus ſemꝑ in corde medullitus portauit. Lu.ij. Maria cōſeruabat oīa verba hec confe.in cor. O quāto deſiderio glorioſa virgo dei filiū naſciturꝫ ⁊ paſſurū in di/uinis legebas libris: fide intuebaris: lachrymanti/bꝫ deflebas oculis: cōpatiebaris medullis cor/dis: ⁊ ex amore intimo oſculabaris labijs ỽgine/is: vt dicere poſſis illud Pſ. Defecit in ſalutare tuum aīa mea. Defecerunt oculi mei.ſ.p̄ lachrymis. Et illud Cant. Filie hieruſalē nunci. dilecto quia amore langueo. Languor q̄ſi lōgus amor ¶ Tertia cauſa paſſi ꝓpinquitas. Nam quanto quis eſt ꝓpinquior et cōiunctior alicui: tāto ma/gis dolet de ipſius pena. ſed Maria ſuꝑ oīes erat chriſto coniuncta ꝓpinquitate triplici. Prio quidem naturali qua mater vnit̃ filio. quia caro chriſti fuit formata de puriſſimo ſanguine virginis: vt dicit Damaſce. Scdō ſacramētali q̄ aīa chriſtiani deſponſat̃ chr̄o. Oſee.ij. Sponſabo te mihi in fide. Tertio ꝓpinquitate ſpūali qua aīa coniungit̃ deo.j.Corꝫ.vj. Qui adheret deo: vn⁹ ſpiritus fit cum eo. et hoc fit ꝑ gratiam ⁊ charita/tem. Uidens ergo Maria filium torqueri ⁊ carnem eius crudeliter laniari: ac ſanguinē p̄cioſu3 abundanter effundi: diſſecabat̃ in corde. Uidēs eum in anima contriſtari ⁊ lachrymari: vulnera/batur eius anima et a lachrymis continere ſe ne/quibat. Deniq̧ videns diuinitatem tractari tam ignominioſe: lacerabat̃ eius ſpiritus pre dolore cōpaſſionis. vnde dicere poterat illud Thren.j. O vos omnes q̄ tranſitis ꝑ viam attendite ⁊ vi/dete ſi eſt dolor ſil'is ſicut dolor meus. ¶ Quar/ta cauſa ablati ſublimitas. Quanto nāq̧ ab ali/quo auffert̃ magis charum ⁊ amatum bonū: tā/to maiorem ille habet dolorem de ablatione. ſed qm̄ auferebat̃ a ỽgine Jeſu vita quā ſūme amabat ⁊ plus q̄3 ſe charā habebat. vnde ipſa3 amit/tendo reputabat omne bonū: omne ſolaciu3: o/mnē deniq̧ theſaurum ſe amiſiſſe. Et reuera qui amittit Jeſum: omnia bona amittit: vt dicit au/tor li.de interna cōuerſatione. Sine inquit Jeſu

nil habes boni, cum Jeſu diues es ⁊ oĩa habes.
ip̃m amittens: oĩa amiſiſti. Nũ igit̃ nunq̃ȝ alicui
matri potuit eſſe talis fili⁹: nunq̃ȝ tanta charitas
ad filiũ. Ipſa nẽpe v̾go Maria ſciebat q̃lis ſup̾
oẽs eſſet ſuus fili⁹: qꝛ deus ⁊ hõ: et ꝙ de ſp̃ũſctõ
concept⁹: vita innocẽtiſſim⁹: v̾bo dulciſſimus:
aſpectu iocũdo ſuauiſſim⁹: vtpote in quẽ ange/
li deſiderãt ꝓſpicere. j. Pe. j. Et ideo q̃nto nouit
clari⁹: dilexit tenerius ⁊ vulnerata eſt ꝓfundius.
Hunc dolorẽ Bern̄. tractatu de cõpaſſiõe v̾gis
et Anſ. ꝓſequunt̃: dicẽtes i ꝑſona Marie. Aſpi/
ciebã dñm ⁊ filiũ meũ in cruce pendentẽ et mor/
te turpiſſima morientẽ: et tãto dolore vexabar in
mente ꝙ nõ poſſuȝ explicare ſermone: manabat
ſanguis: ligno manibꝫ pedibusq̃ȝ ꝯfixis: de vul
tu eius effluxerat pulcritudo oĩs qui tñ erat ſpe
cioſus p̄ hoim̃ filijs. quia iniquoꝝ erat fedatus
ſputis. Iſte erat dolor mihi maxim⁹ qꝛ videbam
me deſeri ab ip̃o quẽ v̾go cõceꝑam ⁊ genueram:
nec ſuperat ali⁹. qꝛ mihi erat vnic⁹. videbã mori
quẽ dilexit aĩa mea ⁊ tota liq̃fiebã p̄ doloris an/
guſtia. dabã gemit⁹ ⁊ ſuſpiria. flebam dicendo ⁊
plorabã ꝑ v̾ba talia. O fili chare. O benigne na/
te. O amor vnice fili dulciſſime: da mori tecum ⁊
ne derelinq̃s me. Nil mihi dulci⁹ vere q̃ȝ tecũ mo
ri amplexata cruce. et nil amari⁹ certe q̃ȝ viuere ſi/
ne te. Tu mihi pr̃: tu mihi filius: tu mihi ſpõſus
tu mihi theſaur⁹: tu mihi gaudiũ: tu mihi omne
bonũ. Nũc orbor patre: viduor ſponſo: deſolor
ꝓle: oĩa ꝑdo vno ꝑdito te. Hec ⁊ plura talia vbi
s̃. et deuoti cõtemplatores dicunt.

Capitulum. X.

PRo ſecundo q̃ternario Prima et in ordi
ne ad p̄miſſa. Quinta cauſa magnitudi
nis doloris beate v̾ginis eſt totalis affe/
ctio. In alijs eñ nat̾ affect⁹ maternus nõ eſt to/
talis ſed partialis. qꝛ eſt cũ viro ꝑticipatus. Ex q̃
eñ cõcepti ſunt ex viro ⁊ m̾liere: germanitat̾ di/
lectio partit̃ ad virũ ⁊ mulierẽ. ſed qm̃ btã virgo
ſine viro cõcepit chr̃m: ideo toti⁹ germanitat̾ di/
lectio in ipſa ſola includit̃ ⁊ terminat̃. vñ ipſa to/
tali dilectiõe filiũ ſuũ dilexit. et ꝑ cõſequẽs totali
dolore tenebat̃ cũ filiũ amiſit in paſſiõe. Alie v̾o
matres ſicut partialis germanitat̾ dilectiõe dili/
gunt natos: ita vnico tñ et partiali dolore dolẽt
de coꝝ amiſſiõe. Et ſic in btã v̾gine duplo excel/
ſit naturalis dolor aliarũ matrũ dolores. Pro/
inde Bern̄. ſup̾ Cant̃. d̾t. Eſt ſagitta electa amor
chriſti q̃ cor v̾gis ꝑtranſijt. qꝛ nullã particulã in
pectore v̾ginali vacuã reliq̃t q̃ toto corde dilexit.
Hec ille. Scd̃a vel in ordine Sexta cauſa eſt
gratie diuinalis repletio. Cum eñ dolores Je/
ſu in aĩam influãt nõ niſi ꝑ amorẽ ipſi⁹ ꝑ quem
hõ trãſformari habet in chr̃m. Vñ Hugo de ar
ra ſpõſe dicit. Scio aĩa mea ꝙ amor eſt vita tua
⁊ ꝑ eum in eius quẽ amas ſil̾itudinẽ trãſforma/
ris. Hec ille. Sed qꝛ amor dei nõ eſt niſi ꝑ graȝ
ſp̃ũſſancti: iuxta illud apl̾i Rhom̃. v. Charitas
dei diffuſa eſt in cordibꝫ noſtri̾ ꝑ ſp̃ũmſctm̃. q̃n/
to g̃ quis maiori gratia abundat: tanto in chr̃m
maioris amoris gr̃a trãſformat̃. et quanto ma/
gis transformat̃: tãto ei⁹ dolores q̃s ſenſit ſentit
⁊ cum patiente cõpatit̃. Sed qm̃ vt dicit Hiero.
in ſer. d̾ aſſump. Ceteri̾ ꝑ partes p̄ſtat̃ gr̃a: Ma/
rie v̾o ſe totã infudit plenitudo gr̃e. ergo ⁊ ꝑ cõ/
ſequẽs in eam ſup̾ oẽs ſe totã infudit plenitudo
doloris chr̃i. Preterea Eccl̃i. j. Arenã mari̾ ⁊ plu
uie guttas quis dinumerauit. quia ille ſolus. ſ.
deus Marie dolores ⁊ gr̃am infuſam põt pon
derare qui hec nouit. Hinc ⁊ Thren̄. ij. de ea ſcri
bit̃. Magna eſt velut mare contritio tua. Ter/
tia cauſa eſt ſingulari̾ p̄electio. quia bñdicta vir/
go electa erat a deo ſingl̾ariter ſup̾ oẽs. Ps̃. Ele
git eam deus ⁊ p̄elegit eaȝ. Et ideo omnes ange/
los: omnes patres ſanctos atq̃ȝ oẽs apl̾os: mar
tyres et cõfeſſores ac virgines p̄cellere debuit di/
gnitate: virtuoſitate: gratioſitate: meriti̾: ⁊ p̄mijs.
Ideo Eccl̃i. xxiiij. In plenitudine ſanctoꝝ detent/
tio mea. Quod exponens Bern̄. ait. Bene in ple
nitudine ſanctorum Marie detentio fuit: cui nõ
defuit fides p̄archaꝝ: ſpes ꝓphetaꝝ: zelus apo
ſtoloꝝ: conſtantia martyꝝ: ſobrietas confeſſoꝝ:
caſtitas virginum: fecunditas cõiugatoꝝ: inſu/
per ⁊ puritas angelorũ. Hec ille. Cũ igit̃ debuit
eſſe ⁊ fuit ꝑfecto omniũ excellentiſſima incõpa/
rabiliter ex dignitate materna: idcirco debuit in/
compabiliter eſſe chriſto dolenti cõformis in do
lore et compaſſione: vt indicibiliter maiore oĩbꝫ
gratiam: meritum ⁊ gloriã obtineret. Hinc Eccl̃i
j. Altitudinem celi ⁊ latitudinem terre ⁊ ꝓfundũ
abyſſi quis dimẽſus eſt: quia ille ſolus. ſ. deus
nouit metiri altitudinem glorie Marie: et latitu
dinem gratie ac ꝓfunditatem doloris. Quar/
ta cauſa eſt doloris reuerberatio: quoniã vniuer
ſi dolores ⁊ triſticie filij ſui reuerberabant̃ in aĩ
mã bñdicte virginis. Videbat nãq̃ȝ filium vni/
cum tãdiris cruciatibus expoſitum: totaq̃ȝ men
te conuerſa erat ad eius ſingula vulnera ⁊ leſio/
nes. Unde per ſingula chriſti vulnera ipſa vul/
nerabat̃ in aĩa. Preterea amoroſus Jeſus ſci/
ens ſuam p̄dilectam matrẽ ſic in corde fore vul/
neratam ⁊ dolentẽ: ſumme ei compatiebat̃ ⁊ con
dolebat. ſed et ipſa pia mater vidẽs filium ſic de
ſe ip̃a ſumme dolentẽ: ex amore intimo illi⁹ dolo
ri cõpatiebat̃ ⁊ condolebat. et ſic dolor ei⁹ q̃ſi du
plicatus reuerberabat̃ ⁊ cõuertebat̃ in ſe. Vñ cõ/
pletum eſt in ea illud Ps̃. Aſtitit regina a dex. t.
circũ. varietate. ſ. dolorum ⁊ anguſtiarũ ſui filij.
Idcirco Aug. ad chr̃m loquẽs dicit. Foderis. ſ.
o dulcis Jeſu dir̾ clauis extra: aſperius intra ex
compaſſione virginis matris tecum hec omnia
participanti̾. Hinc ⁊ quo ſupra tractatu de v̾gi/
nis compaſſione Bern̄. in perſona Marie ſcri/
bens dicit. Cum fuiſſem intuita filiũ meum pu/
gnis percuti: alapis cedi: facie conſpui: ſpinis co
ronari: ⁊ opprobrium hominum fieri: commota

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſunt oia viſcera mea et defecit ſpiritus meus: te/
nebar velut emortua ꝛ ſuſtentabar q̄uſq; puen/
tū eſt ad locū vbi crucifixerūt eū an̄ me: ꝛ dirꝫ cla
uis affixū leuauerūt in cruce. Ego vidēs eū ꝛ ipe
vidēs me: dolebat plus de me q̄ꝫ de ſe. vñ et ego
tāto dolore vexabar in mēte ꝙ nō poſſum expli/
care ſermone. Et poſt pauca dicit. Mater ſentie/
bat filij dolores. virgo q̄ pepit: gladiuz patiebat̄
doloris. chri morientis vulnera matrꝫ erant. do/
loreſq; matris chri fuerūt. et dolores nati: matrꝫ
aiam gladiauerunt. Hec ille.

Capitulum. III.

P Ro tertio q̄ternario Prima et in ordine
Nona cā magnitudinis doloris btē vir/
ginis eſt dilecti p̄ſentia. qm̄ vt ſcribit̄ Jo/
han. xix. Stabat iuxta crucē Jeſu mater eiꝰ. Sta
bat inquam ſponſa amoris: mater ſaluatoris. et
ideo ſumme dolebat: cū oculis ſuuz vnicū ſic in
p̄ſentia cruciari cernebat. Plus nanq; q̄libet mr̄
cōdolet d̄ pena filij in p̄ſentia q̄ꝫ in abſentia. Vñ
Bern̄. in Omel'. ſup euangel'. Stabat iuxta cru/
ce ꝛc. dicit. O viſcera materna btiſſima q̄nta fuit
intra vos cōmotio in illo tp̄e cum diſſecaret̄ ocu
lis vidētibꝫ ꝛ laceraret̄ caro illa ſacroſctā q̄ intra
vos tādulciter a ſpūſctō eſt cōpacta. Uere dolor
q̄ ab alijs matribꝫ exprimit̄ in p̄ſentialibꝫ natoꝝ
tormētꝫ exterioribꝫ ſignis ꝛ clamoribꝫ pene totꝰ
intra te o felix mr̄ cōuerſus: viſcera tua inenarra
biliter cōmouit. Nam noueras integrū corpꝰ fi/
lij tui egreſſuz de vtero tuo virginali: et ecce vide/
bas dilaceratū et ꝯſciſſum vulnere ſup vulnus:
manus clauis cōfixas cruci: et pedes pforatos
aclaꝰ: et ſanguinē decurrentē in terram. Itē con
ſueueras d̄ ore illo aureo ſp celeſtia et ꝯſolatoria
v̄ba audire: et ecce audis in cruce p̄ anguſtia cla
mantē. Deus deꝰ meus ꝛc. Uultū ante radiantē
diuio radio cernebas. quia expauit: exaruit: con
ſputus: cruentatus ꝛc. Propterea ipſa btā v̄go
dicere potuit illud Thren̄. j. Uide dn̄e. ſ. deꝰ paṫ
qm̄ tribulor: ſubuerſuz eſt cor meū in memetipa
qm̄ amaritudine plena ſum. Foris interficit gla
dius. i. filio illatū vulnꝰ: et domi. i. in corde meo
mors ſilis. multi em̄ gemitꝰ mei in cor meū me/
rens. Scōa cā eſt adiutorij carentia: qm̄ vide/
bat ꝙ ſuus filꝰ nullū adiutoriū habebat: nec a
patre: nec ab angelis: nec ab homībꝫ. ideo clama
uit in cruce. Deus deꝰ meus vt q̄d dereliq̄ſti me.
O quātū dolorē cor virgīs habebat: cū ſuū vni/
genitū ſic ab oībꝫ derelictū videbat. Unde dicere
poterat illud Job. xix. Fratres meos longe feciſti
a me: et noti mei q̄ſi alieni receſſerūt a me. Ter/
tia eſt iuuandi impotentia. Leuiꝰ nāq; materna
viſcera q̄tiunt̄ cū in paſſiōe natoꝝ iuuamīa affer
re poterūt: aut p ſe: aut p alios. ſed v̄go bn̄dicta
nullū iuuamen poterat afferre filio: qm̄ erat val/
de alte ſubleuatꝰ in cruce. Ut em̄ dr̄ mgr̄ in hiſto.
Crucis lignuz erat erectū in altū. xv. pedū. ꝛ ideo
cum btā virgo manibꝫ tāgere nō poterat: nec ca/
put pre doloꝝ magnitudine inclinatū ſuſtenta/
re: nec lachrymātes oculos extergere: aut vulnꝰ
ligare: aut aliq̄d ſolaciū impēdere. ꝓpter q̄d maxi
mū dolorez habuit. De hoc dolore loquit̄ Anſ.
ita di. Quis extimare pōt q̄nta triſticia: merore ꝛ
dolore vulnerabat̄ cor maternū ſup vnici et na/
turalis filij paſſione quem tācaſte cōcepit: tāgau
dioſe pepit: tādulciter aluit. vidit eum ligatum et
ſoluere nō potuit. vidit corpus vulneratū ꝛ vul/
nus ligare nō valuit. vidit ſanguinē in facie flue
re et abſtergere nequit. caput inclinatū ꝛ ſuſtēta/
re nō potuit. flentē ꝛ pre triſticia cōſolari nequit.
audiuit eum dicere Sitio et ei aquā miſtrare nō
valuit. Hec ille. O virgo dulciſſima: nōne tuum
ſanguinē p̄cioſum eidem tuo filio ſi poſſibile fu
iſſet obtuliſſes: nōne morti teipam ꝓ eo expoſu/
iſſes: nōne ei fameſcēti cibū p̄paſſes: nōne vlnis
circūfouiſſes? Uere credo ꝛ fateor ꝙ oīa ſuſtinu
iſſes vt ei aliquod iuuamen afferre valuiſſes.

Quarta cā eſt facti ig̃minia. qꝛ em̄ videbat ſū/
mā ig̃miniā deo inferri ſūme dolebat: qm̄ deum
ſūme amabat. Quātum putas v̄go doluit cum
deū ſic hūiliatū vidit: ſūme pulcꝝ ſic deformatū:
ſūme dulciſſimū ſic amaricatuz: vt creator oīm a
miſerꝫ hoībꝫ: iuſtꝰ ab iniuſtꝫ tormēta latronū co/
rā notꝫ ꝛ charis talia ꝛ tanta ludibria: verbera: ꝛ
dirā penā pateret̄. O itaq; fidelis aīa plora cum
Maria ſup eiꝰ vnico filio dulciſſimo Jeſu deo
tuo ꝓ te nō ꝓ ſe patiēti. Conſidera tot ꝛ tātas la/
chrymas: ꝛ frange cor tuū ad ploratū. Plorauit
nanq; chr̄s in cruce. plorauit bn̄dicta virgo maṫ
eiꝰ ſub cruce. Deniq; angeli pacꝫ amare fleuerūt
Eſa. xxxiij. Preterea ſol luctū oñdit obſcuratiōe.
petre ſciſſe ſunt ꝛ monumēta apta. Frāgat̄ igitur
tātꝫ exēplis cor tuū lapideū. Audi chr̄m i cruce ti
bi dicētē ſm Bern̄. in hec v̄ba. O hō vide q̄ ꝓ te
patior: ad te clamo: ꝓ te morior: vide penas q̄bꝫ
afficior: vide clauos q̄bꝫ confodior: vide lachry/
mas q̄s ꝓ te fūdo: vt dicere poſſim: qꝛ caligaue/
rūt ocl'i mei a fletu meo. Et licꝫ tātꝰ ſit dolor exte/
riꝰ: eo tn̄ g̃uior eſt interiꝰ dū te ingtū video. Hec
ille. Cōpatere igit̄ ꝛ plora ne ingtus videarꝫ. Si
mēbrū es chr̄i cōpatere capiti chr̄o confixo: cōpa
tere eiꝰ mr̄i dolēti.

Articulus tertius ꝙ beata Maria p gladiū
doloris aureolam martyrij meruit.

T Ertium myſteri/

um de aureole btitudine. Nam iuxta
p̄miſſa Queſtio occurrit Utrū beata
Maria virgo habeat glorioſam aureolā mar/
tyrij in celo. Nimiꝝ cū aureola debet̄ in celo non
voluntati q̄dem ſed actui: vt tenēt cōcordit̄ doc.
ſup. iiij. ſen. Quō g̃ btā virgo aureolā habet in q̄
nō fuit actꝰ martyrij. qꝛ ipſa nō ſuſtinuit ꝓ chr̄o
mortē illatā p martyriū: vt dr̄ Amb. Nec lr̄a inq̄t
docet: nec hiſtoria Mariā gladio vitaz finiuiſſe.
Reſpondet̄ ꝙ btā virgo Maria meruit habere

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

in celeſti patria oīm aureolaꝝ p̄mia: vt tenent cō
munit̄ doc. et p̄cipue ꝓbat magnꝰ Alb. ſup Miſ
ſus eſt. ca. cxix. Vn̄ ponit̄ p̄ cōcluſione q̄. ſ. beata
v̄go Maria p̄fulget ī celeſti gl̄ia martyrij feliciſ/
ſima aureola. Et hec cōcluſio declarat̄. Nā vt d̄r
in obiectiōe: ipſius v̄gis martyriū q̄uis n̄ fuerit
ſm actū martyrij p̄ morte illatā corpal̄r ⁊ materi
aliter cōſūmatū: tn̄ q̄ habuit v̄go ſūmū dolorē
in aīa. et ſic exceſſiuū martyriū ⁊ eiꝰ aureolā feli/
ciſſimā p̄ martyrio oīm alioꝝ martyꝝ p̄pōderan
tē h̄re dinoſcit̄: p̄cipue ſalt̄ triplici rōne

Primo q̄ eiꝰ martyriū eſt multiplicīꝰ.
Scd̄o q̄ nobilius vel dignius.
Tertio quia glorioſius.

Primo q̄ bt̄e Marie martyriū fuit multiplicīꝰ
Nam alij martyres paſſi ſunt ſimplicīꝰ martyriū
Ipſa aūt btā mr̄ dei paſſa eſt q̄ntuplex. vicȝ mar
tyriū doloris: cōpaſſiōis: diuini ſermonis: volū
tatis ⁊ memoratiōis. Primo dixi martyrium
doloris. de q̄ Lu. ij. Tuā ipſiꝰ aīam ptrāſi. glad.
Vn̄ Damaſce. d̄t. Ipa btā v̄go dolores q̄s effu
git pariēs ⁊ moriēs: hos in chr̄i paſſiōe ſuſtinu/
it a maternali cōpaſſiōe: viſcerū lacerationē tole/
rans. et quē deū ꝯgnouit p̄ natiuitatē: hūc vt ma
leficū interfectū videns: gladio ceu cogitatōibꝫ
lacerabat̄. Hec ille. Scd̄o paſſa eſt martyriū
cōpaſſionis in multꝭ tribulatōibꝫ ⁊ vulneribus
chr̄i q̄ fuit martyr martyrū. et vltra hec q̄a vulnꝰ
laterꝭ v̄go ſola ſuſcepit in corde doloroſo. Nam
aīa chr̄i iam tunc deceſſerat a corp̄e. ſed aīa Ma
rie erat in corp̄e filij p̄ amorē plus q̄ȝ in corp̄e ꝓ/
prio. q̄ aīa plus eſt ibi vbi amat q̄ȝ vbi animat:
ſm Aug. q̄ ⁊c. Vn̄ Bern. in ſermone de annun/
ciatione dicit ſic. Vere tuam o beata mater aīam
gladiꝰ ptrāſiuit: q̄n̄ crudelis lancea filio iā mor/
tuo latꝰ apuit. ipſiꝰ nimiꝝ aīa iā ibi nō erat: ſed
tua plane auelli neq̄bat vt plus q̄ȝ martyrē te nō
īmerito p̄dicemꝰ: in q̄ ſenſum corporee paſſiōis
exceſſit affectꝰ cōpaſſiōis. Hec ille. Tertio mar
tyriū diuini ſermonis: qd̄ fecit gladiꝰ illiꝰ ſermo/
nis chr̄i dicentis in cruce. Mulier ecce filiꝰ tuus.
Bern. vbi ſ̄. An nō plus q̄ȝ gladiꝰ fuit ſermo il/
le: Mulier ecce filiꝰ tuus. Fuit reuera ptranſiēs
aīam ⁊ ptingēs vſq̄ȝ ad diuiſionē ſp̄ūs. Quar
to martyriū voluntatꝭ qua iuxta crucē ſtans pa/
rata fuit v̄go ꝓ chr̄o ⁊ ꝓ ſalute hoīm martyrium
pati: vt dicit Amb. ſup Lu. ⁊ etiam Anſ. Qui/
to paſſa eſt martyriū memoratiōis. et hoc non tā
momētanee vel breuis tp̄is: ſed diuturne paſſio
nis. Tū q̄ a puericia Jeſu ſp̄ expectauit in ſe im
pleri ꝓphetiā Symeonis de gladio doloris. Tū
q̄ poſt paſſionē chriſti ſp̄ in memoria habuit. et
ex hoc ſp̄ p̄ alijs vulnerabat̄ p̄ dolore ex amoris
chr̄i deſiderio. Scd̄o martyriū bt̄e v̄ginis fu/
it nobilius p̄ alijs martyrijs: ideo q̄ȝ aureola di/
gniſſimū. quia paſſa eſt in aīa que multo nobi
lior eſt corp̄e. Vn̄ multo nobilius fuit v̄gini pa/
ti in anima pro chr̄i amore martyriū. Proinde

Hiero. in ſer. de aſſump. d̄t. Alij ſancti pro chr̄o
paſſi ſunt in carne. btā v̄go in ea p̄te ſui paſſa eſt
q̄ impaſſibilis ⁊ īmortalis habet̄. h̄ eſt: in anima
Idcirco vt verū fatear plus q̄ȝ martyr fuit. quia
atrociꝰ paſſa eſt dū paſſionis chr̄i gladiū in aīa
ſuſtinuit. Hec ille. Tertio martyriū v̄ginis fu
it glorioſiꝰ. Qd̄ ſic oſtendit̄ ſm Alb. q̄a aureola
martyribꝫ debet̄ ꝓ eo q̄ aīam dederūt. ſed h̄ fecit
Maria gl̄ioſiꝰ p̄ ceteris. Prio q̄ dedit ꝓ ſalute
mundi p̄dilectiſſimā animā. i. vitam filij ſui quā
incōpabiliter p̄dilexit q̄ȝ Petrꝰ vel aliꝰ martyr ꝓ/
priā aīam ſuā. Scd̄o q̄ dedit p̄cioſiſſimā aīam
ſcȝ chr̄i: q̄ datio fuit p̄ciū totiꝰ mundi. Tertio q̄a
alij dederūt corpꝰ ⁊ aīam. btā v̄go aūt dedit ad
crucē corpꝰ ⁊ aīam ⁊ diuinitatē. q̄ patet q̄ impro
portionabil̄r gl̄ioſiꝰ accepit in p̄mio aureolē. A
igit̄ gl̄ioſiſſima ora ꝓ nob chr̄m. Amen.

Pars tertia libri tertij de p̄cellenti acerbitate
doloris Marie.

Tuam ipſius ani/

mā ptranſibit gladius Lu. ij. Hec ver
ba dixit Symeō ad Mariā ꝓ tp̄e pu/
rificationis: quibus oſtendit ꝓphetice ⁊ inſinuat
ſummū amorem ⁊ dolorem Marie. Amorē in
eo q̄ d̄t. Tuā ipſius animā. Gorra exponit ſic. i.
tuam animā que eſt ipſius chriſti filij tui p̄ amo
ris vinculum. Diligebat eīm chr̄s v̄ginem matrē
ſicut animā ſuā. Vel ſic. Tuam ipſius. ſ. chr̄i ani
mā que q̄dē eſt tua p̄ amorē intimū. Diligebat ei
virgo mater animā chr̄i ſicut ſuā: imo impropor
tionabiliter plus q̄ȝ ſuā. Hec Gorra. Item in/
ſinuat ꝓpha Symeō bt̄e v̄ginis dolorē acerbiſſi
mū in chr̄i paſſione: cuȝ ſubdit: ptrāſibit gladiꝰ.
in q̄ notat̄ q̄ dolor Marie nō fuit particularis
ſed vniuerſalis. q̄ nulla pticula ſine dolore fuit.
ſed totā aīam repleuit. Vn̄ Hiero. ſer. de aſſum.
d̄t. Cōſtat q̄ Maria tantū doluit vt totā animā
ptrāſierat ac poſſideret vis doloris. Itē notat̄
etiā q̄ dolor Marie nō fuit ſup̄ficialis ſed vſq̄ȝ
ad cordis intima ptrāſiuit ⁊ oīa oſſa eiꝰ penetra/
uit: q̄m̄ mortē filij fecerat ſuā: vt ait Hiero. vbi ſ̄.
De hac ḡ doloroſitate Marie p̄ter p̄ſcripta: tria
myſteria notabimꝰ.

Primū myſteriū d̄r excellentie.
Secundū d̄r excreſcentie.
Tertiū dicit̄ efficientie.

Articulus p̄mus q̄ dolor q̄ ptranſiuit cor be
ate Marie in filij ſui paſſione ſupauit oīm mar
tyrū dolores in acerbitate.

Circa primū my/

ſterium. ſ. excellentie queritur Vtrum
gladius doloris quem ſuſtinuit be/
ata virgo Maria in chriſti paſſione fuerit excel/
lentior in acerbitate martyꝝ omnium corporali

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

dolore ꝛ paſſione. Ad qđ ꝓtinus rñdeť ꝙ ſic:
ſm Nico. de Lyra. iiij. ſup ſnias circa diſt. xvj. Et
declarať hoc ꝑ plures rões q̃ accipiunť ſeriatī
ex vbis p̄miſſi thematiſ. Prima rõ accipiť ex h̄
ꝙ diciť Luã. et eſt talis. quia btã virgo non fuit
paſſa aliud martyriũ q̄ȝ in dolore compaſſionis
ſup chřo patiente. Si ğ tũc nõ doluit plus q̄ȝ ali
qs martyr. ğ ſuũ martyriũ in celo haberet min⁹ p̄
miũ ꝛ gliam minorē: qđ eſſet cõtra ſententiã Da/
maſceni dicentiſ ꝙ hec ṽgo a nullo illuſtriũ vin/
cit. ſic q̄ȝ illi martyres p̄cellerent in gloria dei ma
trē. quod eſt abſurdũ. Scđa rõ accipiť ex eo ꝙ
diciť: ipſius. talis. quia gladi⁹ doloris paſſionis
chriſti fuit acerbiſſimus ſup oēs martyrũ dolo/
res. iuxta illud Threñ. j. O vos oēs q̃ tranſitiſ ꝑ
viam atten. ꝛ vi. ſi eſt dolor ſi̾is ſic do. me. Sed
qm̄ aiam b. Marie ipſe idē gladi⁹ paſſiõis chři
ptrãſiuit. ğ acerbior fuit p̄ alijs martyribꝫ. Hinc
Berñ. in ſer. de paſſione q̃ incipit Si linguis ho
minũ: dicit ſic. Quod in carne chři agebant claui
et lancea: hoc in ṽginis mente paſſio naturalis
affectionis ꝛ materna anguſtia. Tertia rõ acci
piť ex eo ꝙ diciť: animã. q̄ꝛ maior ē afflictio q̃ pe/
netrat animã ſcindēdo q̄ȝ que carnē. ſed in alijs
martyribꝫ gladi⁹ doloris penetrauit carnē: in vir
gine aũt aniam. igiť ꝛc. Hinc Hiero. Maria in/
quit quia mente paſſa eſt plus q̄ȝ martyr fuit.
Quarta rõ accipiť ex eo ꝙ diciť: ptrãſibit. quia
tanto magiſ ptrãſit animã dolor in amittēdo ali/
quid: q̃nto magiſ diligebať illud. ſed btã ṽgo ſũ/
me dilexit chřm ꝛ ei⁹ vitã: improportionabiliť q̃/
q̄ȝ magis q̄ȝ alij martyres dilexerint ꝓpriã vitã:
imo martyres ipſi nõ diligebant ſed oderãt ꝓpri/
am vitã ꝓpter chřm. iuxta illud Job. xij. Qui ꝑdi
derit aniam ſuã ꝓpter me: inueniet eam. et q̃ odit
aiam ſuã in hoc mũdo: in vitã eternam cuſtodit
eam. Ergo btã Maria plus doluit amittēdo vi
tã chři q̄ȝ martyres amittēdo ꝓpriã vitã. Quin
ta ratio accipiť ex eo ꝙ diciť: gladius. quia gladi
us doloris ſummi conſurgit ex gladio amoris
ſummi in ipſa beata ṽgine Maria. Et hec ratio
declarať lucidius ſm Alber. ſup Miſſus eſt. ca.
cxvj. ſententialiť. qm̄ oīs dolor ex amore. qđ em̄
cum amore poſſideť: cum dolore amittiť. et ideo
vbi ſumm⁹ et improportionabilis amor: ibi ſũ/
mus ꝛ improportionabiľ dolor de amati amiſ/
ſione. Sed q̄ꝛ dolor martyrũ in ſua paſſiõe cau/
ſabať ex naturali amore corꝑis. dolor aũt virgi/
nis Marie in chři paſſione cauſabať a gratia ſi/
mul ꝛ a natura. magis tñ a grã ꝛ ab amore gra/
tuito. ſed quia gratia improportionabiliter ꝑfe/
ctior et fortior eſt q̄ȝ natura. vñ improportiona/
biliter maior eſt amor gratuit⁹ q̄ȝ amor natura/
lis. ꝓpterea ſcti Laurenti⁹ ꝛ Vincēti⁹ ac alij mul/
ti leguntť iocundaſſe etiã in tormētiſ acerbiſſimis
vbi naturalis dolor marie vigere deberet. Leta/
banť aũt ex feruētia amoris gratuiti. Sequiť ğ
ꝙ ſicut gratia improportionabiliter fortius mo

uet q̄ȝ natura: ita dolor cauſatus a grã maior eſt
improportionabiliter q̄ȝ dolor cauſat⁹ a natura.
et ꝑ cõſequēs dolor btē Marie q̃ cauſabať a na
tura ꝛ gratia: incõꝑabiliť maior erat dolore ali/
orum martyꝝ. Etĝ em̄ mens Marie fuit plena
charitate ꝛ gratia pre alijs improportionabiľr. ğ
nullum habuit retinaculũ q̃n toto impetu in ef/
ficacia habitus ad compaſſionē ꝛ miſticiã ſuper
chřo paſſo materna affectiõe ferreť. Hinc Berñ.
ſup Miſſus eſt. diciť. Lõge eã plus q̄ȝ martyrē
cenſemus: in qua paſſiõis. ſ. corꝑalis ſenſum ſu
perat cõpaſſiõis affect⁹. Hec ille. Sed di. In be
ata ṽgie nulla erat leſio in carne: ſed tm̄ in men/
te. In martyribꝫ aũt erat dolor in carne ꝛ ſiľ etiã
in mēte: cũ aĩa cõmunicet paſſionibꝫ corꝑis ꝓ/
pter cõiunctionē. ğ martyres duplici ꝛ ꝑ ꝯſeq̃ns
ampliori dolore dolebant q̄ȝ Maria. Rñdeť
ſm Nico. đ Lyra vbi ſ. ꝙ in martyribꝫ ꝑua erat
vis doloris in mēte: ſed tota cõſiſtebat q̃ſi in car
ne. vñ et conſolationē maximã ꝑcipiebant in mē
te ex paſſione pro chriſto ſuſcepta. ſed in btã ṽgi
ne erat e cõuerſo. ğ in ipſa fuit dolor acerbiſſim⁹.
Nec valet obiectio ſi dicas ꝙ etiã in beata vir/
gine fuit gaudiũ admixtum dolori: quia gaude/
bat de humani generis redemptione. eoꝙ volũ/
tas virginis ad vtranq̄ȝ faciem ferri in totũ actiť
totaliter ſinebať: vt ſimul ſumme gauderet in ra
tione de redemptiõe humani generis: ac ſumme
doleret ex affectu materno in chři ꝑemptione cor
porali. Deniq̄ȝ non valet ſi obijcias ꝙ dolor
paſſionis corꝑalis magiſ eſt exterminatiuus vi/
te corꝑalis q̄ȝ dolor cõpaſſionis q̃ eſt in aĩa tm̄/
modo: eoꝙ aliq̃ñ tantus eſt dolor in anima q̃ñ/
vic̄ȝ homo totaliter ꝑturbatus eſt ꝙ abſorbet o/
mnē dolorē corꝑalē. imo q̃ñq̄ȝ hõ ex dolore ani/
me inijcit ſibiipſi man⁹ ꝛ ñ curat dolores ſibiipſi
inferre corꝑales ꝛ mortē. Vñ patet ꝙ fortior do
lor mentis beate Marie fuerit omi dolore cor/
porali martyrũ: predictis ex ratiõibꝫ. O igitur
peccator conſidera quantum patiť ꝓ te chřs de⁹
et quãtũ compatiť pia mater eius. O vere ferreũ
pect⁹ ꝛ adamantinũ cor hoīs pctõris qui nõ cõ/
dolet ꝛ nõ cõmoueť ad lamenta: cum ſuper tot ꝛ
tantis doloribꝫ etiam petre ſciſſe ſunt: monumē/
taq̄ȝ apta: ſol etiam tenebrat⁹ luxit: et terra mota
planctum oſtendit.

Articulus ſecundus q̃liter doloris gladi⁹ ex/
creſcebat in acerbitate leſionis ex. xij. cõſideratio/
nibus in cor de Marie.

Ecundũ myſteri/
um đ excreſcentie. hoc eſt: q̃liter excre/
ſcebat dolor maximus in btē Marie
anima ex ſui filij paſſiõe. Vbi nota ꝙ ex quo be/
ata virgo nouerat omnes ſcripturas ſacras et
ſpiritu ſancto reuelante ſciebat: ac etiam natura/
li ratione intelligebat atq̄ȝ deprehendere poterat

immenſitatē doloris in filio patiēte. idcirco ſum/
me gladius afflictiōis eius aīam vulnerādo p/
tranſibat. ſicut ꝓphetauerat Symeō di. Tuā ipſi
us aīam ⁊c. Diſtinguere aūt poſſumus duode/
cim cōſideratiōes q̄ verſabant̄ in corde btē Ma
rie: ex q̄b9 excreſcebat dolor maximus in ipſa. Et
iſte cōſiderationes excreſcentie doloris tanq̄. xij.
ſtelle in corona btē v̄gis Marie ponunt̄. q̄a per
has ipſa btā virgo meruit gloriā ⁊ coronam. xij.
ſtellaꝝ. iuxta illud Apocal'. xij. Mlier amicta ſo
le ⁊ in capite eius corona duodecim ſtellarū. Et
poſſunt diuidi pro faciliori captu ī tres quater/
narios: vt ſequitur

Prima cōſideratio incōprehēſibilis doloris.
Secunda generalis afflictionis.
Tertia nobilis complexionis.
Quarta crudelis attractationis.
Quinta cordialis reuerberationis
Sexta totalis deſolationis.
Septima localis deſpectionis.
Octaua ſocialis vilipenſionis.
Nona vituꝑabilis morti damnationis.
Decima cōfuſibilis diffamationis.
Undecima ingratitudinalis iniuriationis
Duodecima minus vtilis fructificatiōis.

Capitulum. I. de conſideratione incomprehē
ſibilis doloris domini Jeſu chriſti.

Prima conſidera

tio incomprehenſibilis doloris chri/
ſti ex qua excreſcebat dolor ſumm9 in
virgine benedicta. Declarat̄. q2 teſte ſaluatore ve
nit filius hoīs ſaluare qđ ꝑierat. Luc. xix. et q̄a
totum ꝑierat. ḡ totū ſaluare debuerat quantū. ſ.
in eo. i. chriſto fuerat. Hec aūt beata v̄go noue/
rat ⁊ ex hoc cōſiderabat: ſicut etiā oīs fidelis aīa
conſiderare ⁊ penſare debet quia chriſt9 pro to/
to genere humano perdito exoluere debebat p̄/
cipue iſta quattuor.

Primo omnes humanas miſerias.
Secundo omnes humanas offenſas.
Tertio eternas damnatoꝝ penas.
Quarto amiſſas celeſtes delitias.

Primo inquā oēs hūanas miſerias debuit ſol/
uere chriſt9. q2 ipſe debuit eſſe emēdator ꝑfectiſſi
mus oīs mali qđ fuerat inflictū humano gene/
ri ꝓpter peccatū: ꝓpter qđ incurrerat infirmitates:
labores: anguſtias: mortem: et oēs miſerias q̄s
patimur in hoc mūdo. ḡ chr̄s tāmaxime debuit
dolere ꝙ q̄ntum ex ſe fuit hec oīa ſolueret ꝑ toto
genere hūano: licet nō oēs hoīes ꝓpter ſuam ma
liciā ſint conſecuti efficaciam ſaluationis. Et ſm
ſtatū vie hec nobis relicta ſunt oīb9 vt patiamur
ad meritū ⁊ p̄miū augendū. Propterea Eſa. lv.
Uere languores nr̄os. i. infirmitates ⁊ miſerias
ipſe tulit: et do. no. ip̄e por. Dilata ḡ hō ſinū men
tis tue ⁊ cōſidera q̄t infirmitates: q̄t miſerias: la

bores et anguſtias: quot q̄3 genera mortis pati/
tur hō. Et ſic nouer̄ q̄ntu3 debuit dolere chr̄s vt
hec oīa exoluat. Hec oīa pēſauit Maria. et ideo
dixit illud Thren. j. Multi gemit9 mei ⁊ cor me/
um merēs. Scđo oēs hūanas offenſas chr̄s
debuit exoluere. q2 hec fuit cauſa paſſionis vt ſa
tiſfaciat ꝑ pctīs totius gener̄ hūani: non ſolum
originalib9 ſed etiam actualib9: venialib9 ⁊ mor/
talibus: non ſolum ꝑ electis ſed etiā ꝑ reprobis
Uñ Eſa. liij. Omnes nos errauim9: vnuſquiſq3
in viam ſuam declinauit. ſ. ꝑ peccata varia: ⁊ do/
minus poſuit. ſ. ad ſoluēdū in penis: in eo. ſ. chri
ſto iniq̄tates oīm noſtꝝ. Igit̄ cōſidera hō q̄t fue
runt pctā hoīm a ꝓncipio mūdi: q̄t ſunt: et quot
erunt: q̄s nouit hec p̄ter deū. Et ſic pēſa q̄ntū de/
buit chriſt9 dolere vt hec oīa exoluant̄ ad pleni/
tudinē in ipſius pena. Sicut eñ cū aliqđ mēbꝝ
dolet: caput cōdolet. ita chr̄s caput eccl'ie aſſum/
pſit oīa lamentāda ⁊ deploranda noſtra ad ꝑfe
cte ſoluendū ⁊ ſatiſfaciendū et nō ad cōmittēdū.
Uñ ⁊. j. Pe. ij. Pctā noſtra ip̄e ꝑtulit in corpore
ſuo. i. penas pctoꝝ. Hec pēſabat Maria. ⁊ ideo
dicere poterat illud Thren. j. Foris interficit gla
dius. ſ. culpaꝝ mortaliū mēbra dñi ꝑdentis: et
domi. i. in corde interi9 mors ſimilis. ſ. doloris.
Tertio eternas dānatoꝝ penas chr̄s debebat
exoluere. q2 ipſe venerat vt ſaluator oīm debito/
rū noſtroꝝ ⁊ liberator ab omnib9 penis pctōrū
q̄ ſunt: erunt: ⁊ fuit. Deus aūt ſicut oīm rex: ita
et culpaꝝ ac penaꝝ oīm ꝑ eis debitaꝝ habet no
ticiā: et nil īpunitū ſua iuſticia dimittit: ſm Aug.
⁊ Anſ. li. Cur de9 hō. Cum ḡ cuilibet pctō morta
li debeat̄ pena infernalis et̄na: oportebat ꝙ chri
ſtus qui eſt infinitus in ſua diuinitate ſic patien
do in aſſumpta humanitate ſatiſfaceret pro oīb9
et tantū doleret ꝙ penas diuine iuſticie correſpō
dentes exolueret. et ſic nil maneret impunitū a di
uina iuſticia. ⁊ nil remaneret inſolutū a diuia mi
ſericordia: ac ꝑ hoc vtraq3 honorarec̄ in ſumma
excellentia. Et ſic pena chriſti erat q̄ſi infernalis:
iuxta illđ Pſ. in ꝑſona ei9. Repleta eſt malis. ſ.
pene aīa mea. ſ. ſenſitiua: et vita mea inferno ap/
propinquit. ſ. ꝓpter ſimiles penas. Hec pēſabat
Maria. et ideo dixit illud Pſ. Dolores inferni
circūdederūt me gemit9 mortis. Quarto amiſ/
ſas celeſtes delitias eternas debuit ſoluere chri/
ſtus. et ideo ꝓpter noſtꝝ exulatū a gl'ia tantū de/
buit dolere q̄ntū oēs ⁊ ſinguli hoīm recta ratiōe
debuiſſent dolere cognoſcēdo veraciter quantū
erat illud amiſſu3 bonū celeſt̄ gl'ie ⁊ q̄ntū dura/
turū erat. Propterea Thren. iij. dñs Jeſus ait ꝑ
os Miere. In tenebroſis. i. in meſticia tenebroſi
exulat9 a lumīe gl'ie: collocauit me q̄ſi mortuos
ſempiternos. Collocauit inquā. ſ. deus p̄r chriſtū
nō q̄dem excludendo ip̄m a btitudinis cōprehē/
ſione. q2 chriſt9 ab inſtanti conceptiōis ſue ſi fu
it cōprehēſor ⁊ viator: vt teſtat̄ Aug9. Sed collo
cauit inq̄t. ſ. ad ſatiſfaciendu3 pro mortuis ſem/

piternis.i.pectoribꝫ. Hec oīa penſante btā ma/
ria di.illō Threno.j. Uide dn̄e qr amaritudine
plena ſum:ſubuerſuꝫ eſt cor meū in memetipſa
Hec preſcripta ſm ſniam ſcti Bernardini de Se
nis ꝛ cōcor. Antoni.florē.in ſūma ſua pte.iij. O
igit̄ incōprehenſibilis dolor xp̄i ꝓpt̄ nos.o inex
timabil' amor q̄ hec pro nobis effecit. ¶ Ca.II.

Ecūda cōſideratio ſiue ſtella dr̄ general'
afflictōis. Nā ſm Alex. de Ales.iij.parte
ſūme.q.xviij.cōcor. Bonauē.ſup.iij.diſ.
xvj.dn̄s Jeſus acerbiſſimā paſſionē ſuſtinuit
in carne tenerrima.tū ꝓpt̄ generalitatē.qr in om
nibꝫ mēbris ꝛ ſenſibꝫ patiebat̄:ꝛ a planta pedis
vſqꝫ ad v̄ticē nō erat in eo ſanitas Eſa.j.tū ꝓpter
continuitatē doloꝝ oīm.qr eiꝰ ſuſpēdiū cōtinu/
abat̄ in doloribꝫ imitigabil'r ex corpis ſuſpenſi
pondere inter clauos.tū ꝓpt̄ ſenſus vigoroſita/
tem.qr in manibꝫ ꝛ pedibꝫ viget ꝑpue ſenſus.
ꝛ ideo magis affligit ibi leſio ꝓpt̄ neruos ꝛ mu
ſculos ſenſuales ibidem ꝯcurrentes. Preterea
experientia docet.qr frigꝰ magis affligit intricatū
in manibꝫ ꝛ pedibꝫ q̄ꝫ in reliq̄s mēbris. Hec ita
q̄ꝫ ꝯſiderās btā v̄go maria pēſabat corde vt ait
Ber. Et videbat caput eiꝰ angelicū in quo erant
oēs theſauri ſapie dei.dēſitate ſpinaꝝ multipl'r
ꝑforatū:oclos antea lucidiores caligantes pre
fletu.faciē pulcerrimā alapis ꝛ ſputis iudeoꝝ
fedatā:aures audiētes cantus angelicos vitu/
perijs ꝛ blaſphemijs repletas:nares fetoribus
ſputoꝝ ꝛ cadaueꝝ loci caluarie infectas.rubicū
da eiꝰ labia pallida facta:crines ꝛ barbas dila/
niatas:collū vinculis attritū:māꝰ ꝛ pedes ꝑfo/
ratos:ꝛ oīa mēbra diſtēta tā violent̄ vt dinume
rari poſſint oīa oſſa.teſte Ps. Quid plura:ſo/
la remāſerat lingua ꝛ cor.ſꝫ ꝛ ne illa remanerent
abſqꝫ pēa.felle ꝛ aceto potat̄ lingua ac cor apit̄
lancea. Pro his flens maria di.illō Threno.ij.
Oculꝰ meꝰ afflictus eſt nec tacuit eo q̄ non eſſet
reqes donec reſpiceret de celo dn̄s.ſ.reſuſcitan/
do chriſtum. ¶ Cap.III.

Ertia ꝯſideratio nobil' cōplexiōis.ſ.chr̄i
qr nouerat virgo xp̄m fore complexiōis
tenerrime ꝛ nobiliſſime improportiona
biliter q̄ꝫ ſpēoſum forma pre filijs hoīm vtpote
de ſpū̄ſctō ꝯceptū: miraculū ꝑmaximū. Ea v̄o
q̄ fiunt a deo miraculoſe improportionabiliter
ſunt meliora ꝛ nobiliora his q̄ fiūt natural'r.vt
teſtat̄ Chryſ.etiā d̄ vino facto optio ex aq̄ in nu
ptijs miraculoſe exēplū ponēdo. Dm̄ aūt notū
eſt q̄ quāto q̄s eſt cōplexiōis nobilioris ac tene
rioris.tāto mag' ſentit vim leſionis. Uñ cōſide/
rabat btā v̄go xp̄i leſiones in carne eius tenerri
ma fore acutiſſimas ſup oīm alioꝝ hominum
afflictoꝝ leſiōes ꝛ dolores improportionabilit̄
adeo q̄ ſolꝰ ipē clauꝰ trāſfigēs:maiorē īgerebat
xp̄o leſionē q̄ꝫ ignis laurētio.aut excoriatio bar
tholomeo.ꝛ ſic de alijs martyribus. Unde do/
lor chriſti ſuꝑauit omniū alioꝝ dolores tam q̄
ad equalentiā q̄ꝫ q̄ ad acerbitatē ſm Alexan.et
Bonauē.vbi ſ. Hec ḡ ꝯſiderādo maria dicere
poterat ſil' q̄ꝫ ꝛ dn̄s Jeſus illō Threno.iij. O
vos oēs q̄ trāſitis per viā attēdite ꝛ videte ſi eſt
dolor ſil'is ſicut dolor meus. ¶ Cap.IIII.

Uarta cōſideratio crudelis attractōnis
qr ꝯſiderabat ꝛ videbat ſuū filiū tancru
delit̄ tāqꝫ dire tractari a iudeis ſine oī mi
ſeratōe trudendo.trahēdo ligādo.percutiendo
flagellando.colaphizando .alapizando.crines
ꝛ barbas dilacerando.cōſpuendo. vulnerādo.
ꝛ ipſi q̄dem chr̄o tamſpecioſo iuueni tāſuaui tā
nobili.tāpatientiſſimo vero deo ꝛ hoī innume/
rabiles violētias inferēdo ꝛ oppbria inenar/
rabilia varios q̄ꝫ cruciatꝰ ī tollēdo aīam eiꝰ in/
gerēdo. Propterea ꝑ Ps.ait. Uim faciebāt q̄ q̄/
rebant aīam meā.i.vitā tollere. Nimiꝝ vim faci
ebant qr magnū cruciatuꝫ. Nā vt ſcribit̄.iij.q.j.
Nulli dubiū:magnū cruciatū ſuſtiet q̄ vim ſuſ/
tinet. Notant̄ di.q̄ q̄rebāt aīam meā.qr iudei tā
crudelit̄ q̄ſierunt aīaꝫ.i.vitā chr̄i q̄ in oībꝫ illis
locis in quibus extimatum fuit ꝯſiſtere natu/
ralit̄ vitā hoīs:fecerūt maximā vim querentes
eā. Nimiꝝ cū aliq̄ phi dicāt ꝓncipalē ſedē anime
eſſe in capite:vt ſeq̄ces platonis.alij in corde vt
ſequaces Ariſto.alij v̄o dicant in ſanguine:ſm
illud Leui.xvij. Aīa oīs carnis in ſanguine eſt.
Alij dicūt eſſe in toto corpe ꝛ in q̄libet parte cor/
poris totā aīam:vt dr̄ Aug.vj.li.de trini.cap.vj.
Certe in oībꝫ iſtis locis fecerunt maximam vim
iudei querentes aīam xp̄i.quia in capite vim vl'
violentiā fecerunt ꝑ ſpineā coronā:ī corde ꝑ lan
ceam.in corpe ꝛ ſanguine ꝑ flagellatōem totiuſ
corpis ꝛ ꝑforatōem manuū ac pedū vnde totꝰ
exiret ſanguis. Et ſic maximꝰ fuit cruciatꝰ chr̄i ī
carne v̄ginea ꝛ tenerrima. In cuiꝰ maximi dolo
ris ſignū extitit ſm Bonauē.vbi ſ.q̄ vis cruci/
atus ſui tācito delecit v̄tutē nature:cū tn̄ nulluꝫ
mēbroꝝ ꝓncipaliū corrupit. Item adō cito mor
tuus fuit xp̄s ſuſpenſus in cruce vt etiam mira
ret̄ pilatꝰ.ḡ videt̄ q̄ dolor chr̄i fuerit ꝑuiſſimꝰ:
quē plane ꝯſiderabat maria.ꝛ ideo dolēs di.il/
lud Ps. Afflicta ſum ꝛ humiliata nimis rugie
bam a ge.ꝛc. ¶ Cap.V.

Uinta ꝯſideratio cordialis reuerberati/
onis. Nā ex q̄ ſciebat chr̄s dn̄s quia ſua
mater Maria tota eſſet doloribꝫ cōpaſſi
onis plena:ſūme dolebat de ipſa matre dulciſſi
ma confecta meſticia:ꝛ hoc quantum menſura
re ſciebat creſcere dolorē in ipa ex ſūma ſui dile/
ctiōe ꝛ amicicia. In cuiꝰ ſignū xp̄s in ꝓximo mo
riturus q̄ſi oblitus amariſſime ſue mortis.com/
paſſus eſt potiꝰ meſtiſſime ſue matri:adeo vt in
ſpū vltimo ꝯſtitutꝰ diſponeret quō hic manere
deberet ipa ꝛ ſolaciuꝫ hr̄e poſſet a diſcipulo cui
cōmendauit eā. Uñ tunc in ſpū dn̄s Jeſus ſue
mr̄i dicere poterat illud Ps. Ueni in altitudinē
maris.i.amariſſime paſſionis:ꝛ tēpeſtas demer/

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

ſit me. Tēpeſtas inquā doloris reuerberati vel redūdati ex te matre ꝯdolēte demerſit me in merorib⁹. Tunc igit̃ pia mr̃ ꝯſcēs xp̄m duplicem dolorē hr̃e. ſ. p ſe ⁊ ſua gētrice: tāto mag̃ affligebat̃ ⁊ dicere poterat. Noli fili amātiſſime p me eē meſt⁹: q2 h̄ mihi eſt anguſtie. Noli p̄dulcꝫ vnice tu de⁹ me⁹ pro me dolere q̄ ſum creatura tua. tu dn̄s. ego ancilla tua te ſūme diligo. tanto ḡ ſuper te affligor in aīo quanto te pro me dolere ex amore conſidero. Vn̄ Ber. in omel'. ſup euāge. Stabat iuxta crucem Jeſu. dī ſic. O dolores inexplicabiles. O ineffabilis reciprocatio ſc̄i amoris. fili⁹ patit̃ ⁊ me⁹ valde cōpatit̃ mr̄i. mr̃ ꝟo cōpaſſa eſt patiēti filio. Tantus nēpe impet⁹ paſſionis dn̄i Jeſu fuit vt quaſi torrens ip̄m impleret patientem ⁊ inebriaret. q2 teſte Ps. De torrēte. ſ. paſſiōis in via bibit chriſtus. ⁊ ſic chriſto impleto in matrem confluerent compatientē. qua ſilr̃ impleta in filiū redundarēt iuxta illō Eccl's. j. Ad locum vnde exeunt flumina reuertunt̃ vt iterum fluant.

Capitulū. VI.

Sexta ꝯſideratio totalis deſolatōis. q2 videbat ꝟgo filiū totalit̃ deſolatū. ⁊ in tot tormentis ac tātis paſſionib⁹ nullū conſolatorē hn̄tem. cū alij etiā malefactores in hora deductionis ad mortē ſoleāt hr̃e aliquē conſolatorē. Jdarco chriſt⁹ dicere poterat illō Ps. Et ſuſtinui q̄ ſil' mecum contriſtaret̃. ⁊ qui me conſolaret̃ nō inueni. imo nō ꝯſolabant̃ chriſtum iudei ſed illudebāt ⁊ blaſphemabant cum principib⁹ ſacerdotuꝫ. Nō gentiles. ſꝫ ꝑcutiebāt i faciē. flagellabāt ⁊ coronabāt ſpinis. ⁊ qō nulli latroni irrogat̃ vt vicꝫ ꝓpriū patibulum in dorſo portet ad locū ſuſpenſiōis: h̄ chriſto fecerunt. q2 cōpulerunt ip̄m portare crucē ſuā ꝓprio dorſo ad locū crucifixionis. Deniqꝫ xp̄m nō conſolabantur diſcipuli q̄ oēs fugerant. Preterea non ꝯſolabat̃ pr̃ eternus qui pro nobis tradidit illū. ⁊ permiſit crudelia agi in ip̄m q̄ vellent iudei. vn̄ clamauit in cruce. De⁹ de⁹ meus vt q̄d dereliq̄ſti me. ſ. ꝑmittendo agere ꝯ̄ me iudeos ⁊ crucifixores omnia crudelia q̄ vellēt in mea afflictōe. Jtē qō pl⁹ eſt. ipa ꝑs intellectiua aīe chriſti q̄ fruebat̃ deo cōtinue conſolata nō eſt ip̄m. ſed dereliq̄t ſenſitiuā tātis dolorib⁹ īmerſam. qō nulli ſanctoruꝫ accidit. vn̄ cū ſancti clamauerunt in tribulationibus ⁊ dn̄s exaudiuit eos, teſte Ps. Etſi non ſꝑ exaudiuit liberādo a penis. tn̄ exaudiuit mentē eoꝝ ꝯſolādo vt in ꝟtute patientie ꝑſiſterēt. chr̄s tn̄ clamauit ⁊ nō eſt exaudit⁹. q2 nullā ꝯſolationem etiā in mente habuit. ꝓpterea ſe tantū derelictū clamauit. Hec pēſauit Maria ⁊ iō ſūme doluit ⁊ fleuit dicēs illō Threno. j. Ego plorans ⁊ ocul⁹ me⁹ deducēs lachrymas q2 longe fact⁹ eſt conſolator.

Cap. VII

Septia cōſideratio local' deſpectōis. Naꝫ Marie dolor excreſcebat in eo q̄ in loco deſpectiſſimo. i. in golgatha qui erat locus caluarie. q2 ibidē erāt oſſa caluarie cadaueꝝ interfectoꝝ vbi occidebant̃ viliſſimi hoīes. ribaldi et latrones: ibi rex regū chriſt⁹ occiſus ē: ⁊ ibi ſub cruce ipi⁹ ſtetit mr̃ virgo ſanctiſſima ⁊ verecundiſſima honeſtate p̄dita: vt merito xp̄s ⁊ mr̃ ei⁹ dicere poſſit illud Ps. Ego aūt ſuꝫ ꝟmis. ſ. ſcḋm reputatōem iudeoꝝ me vilificantiū. ⁊ ſic nō hō. opprobriū hoīm ⁊ abiectio plebis. q. d. ego ſuꝫ tā vilis reputatus vt non extiment me dignum haberi inter hoīes: ſed abiectum int̃ vermes in monte caluarie de cadaueribus ſcaturientes et opprobrijs plenum.

Capitulum. VIII.

Octaua conſideratio ſocialis vilipenſiōis q2 cū iniq̄s deputat⁹ eſt ⁊ ſociat⁹. cū inter viliſſimos latrones eſt crucifixus. ⁊ hoc auget dolorē. q2 ſic pati innocentē cū alijs ſctis ⁊ ꝓbis viris refrigeriū eſt: ita e cōtrario condemnari cū ſceleratꝭ excreſcētia iniurie ⁊ pene eſt. Vn̄ ⁊ chriſtus h̄ horreſcēs ſcḋm ſenſitiuā orabat per Ps. di. Ne ꝑdas cū impijs de⁹ aiam meā. i. vitā meā. Et ſic ſubdit clari⁹. neqꝫ cū viris ſanguinū vitā meā. Hoc pēſabat Maria di. Et completur illō Eſa. liij. Cū ſceleratis deputat⁹ eſt ⁊ ipe pctā multoꝝ tulit. i. hoim. Quia eni hō primus latrociniū cōmiſit rapiendo fructum vetitum. ḡ chriſtus ſoluendo inter latrones debuit mori.

Capitulum. IX.

Nona ꝯſideratio vituꝑabil' morti dānationis. q2 crux p̄ tp̄e illo erat pena ⁊ mors maledictoꝝ Deut. xxj. Maledict⁹. ſ. maledictōe infamie vituꝑabilis oīs q̄ pendet in ligno. vn̄ iudei ⁊ p̄ncipes eoꝝ damnauerunt chriſtuꝫ turpiſſima ⁊ viliſſima morte: vt impleretur illō Sap. ij. Circūueniam⁹ viꝝ iuſtū. ⁊ infra. Morte turpiſſima condēnem⁹ eum. Hinc Ber. ſuper can. di. O hūilē ⁊ ſublimē deū. O altiſſimū ⁊ nouiſſimū viroꝝ: opprobriū hoīm ⁊ gliam angeloꝝ: ipe ſiq̄dē rex regū ⁊ dn̄s dn̄antiū fuit viliſſimo p̄cio venalis expoſit⁹. a viliſſimis ribaldis viliſſima paſſus. viliſſimo loco ſuſpenſus. viliſſimo ſupplicio. ſ. crucis tradit⁹. cū iniquiſſimis ⁊ viliſſimis hoīb⁹ deputat⁹. modo viliſſimo tractatus. etēm bon⁹ dn̄s tāq̄ꝫ malefactor capitur. tanq̄ꝫ fatu⁹ dei ſapīa irridet̃. tanq̄ꝫ homicida vita hoīm morti damnat̃. tāq̄ꝫ latro ſaluator mūdi crucifigit̃. ⁊ tanq̄ꝫ ꝟmis vilis ſummus deus cōſpuit̃ abijcit̃ ⁊ cōculcat̃. Hec ille. Jſta penſando beata Maria dicere poterat illud Hiere. ix. Quis dabit capiti meo fontem lachrymarū. vt plorem die ac nocte.

Cap. X.

Decima conſideratio confuſibil' diffamationis. q2 q̄nto q̄s ꝯdemnat̃ ad mortem tanq̄ꝫ malefactor concurrente maiori populo. tanto eidem maior conſurgit pena erubeſcentie ⁊ confuſionis. q2 conſiderat q̄ quilibet videns narrat et diuulgat alijs i patria ſua etiā

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

peregrina de illo. ⁊ ſic vbiqꝫ diffamat̃. Et qꝛ iu-
dei de graui crimīe calūniantes accuſabāt chri-
ſtum. ſ. de blaſphemia grauiſſima qꝛ filiū dei ſe
dicebat qđ erat grauiſſimū apđ iudeoſ: necnon
⁊ de crimine leſe maieſtatis. qđ erat maximum
apđ leges gentiliū. vñ ⁊ in titulo ſcꝑſerat pilat⁹
lrīs grecis hebraicis ⁊ latinis vt oēs poſſent le-
gere Ieſus nazaren⁹ rex iudeoꝝ. q. d. hec ē cau-
ſa paſſionis ei⁹. qꝛ regē ſe fecit ⁊ vſurpare vult
regnū iudeoꝝ. Cū aūt tunc erat feſtū azymoꝝ
ſiue paſce ad qđ ex lege tenebant̃ iudei conueni
re vndiqꝫ in hierl'em ad ſacrificiū offerendū: ni-
ſi legitimū haberent impedimentū. Ex diſꝑſiōe
ġ iudeoꝝ ꝑ orbē de oī pene natōe tunc conuene
rāt tā de italia q̄ꝫ de aſia ⁊ africa. ⁊ ſic maxie dif-
famabat̃ confuſio chriſti. Hec igitur penſando
Maria poterat dicere illud Threno. j. Poſuit
me dñs deſolatā tota die merore confectā. quia
ſcꝫ videbat ꝙ tāte ſolēnitatis die in q̄ magis de-
bebant deū venerari ⁊ ſacerdotes templum dei
ornare: vaſa mūdare: ſacrificia ꝑ̄pare: oibus di
miſſis. ad hoc totū ſtudiū ponunt vt chriſt⁹ in-
nocens occidat̃ ⁊ per orbē infametur.

Capitulum. XI.

Undecima cōſideratio dr̃ ingratitudinal'
iniuriationis. qꝛ btā v̄go ꝑpendebat in
chriſti paſſiōe ſumme ingratitudis iniu-
riā fieri deo ꝑ̄pue tripl'r. Primo ex ꝑte ipi⁹
filij dei. qꝛ nouerat certa reuelatōe atqꝫ miracu-
loſa v̄ginali ɔceptōe ⁊ parturitione ipm chriſtū
ſuū natū fore veꝝ dei filiū. ⁊ idcirco ſciebat om-
nē hanc iniuriā ſibi factā fieri contra deū. Cui⁹
q̄dē licet ſola humanitas pateret̃: tñ oīs paſſio
⁊ iniuria illa q̄ facta eſt chriſti hūanitati: facta ē
deo. Sic eñ q̄ laceraret aut cōſpueret veſtē illā
qua indutus eſt rex faceret iniuriā non veſti ſed
potius regi. ſic oīs iniuria facta chriſto regi ī hu
manitate facta eſt ipi dō. Ex q̄ ſeq̄t̃ ꝙ beata ma
ria fuerit plena amaritudine doloris ſuper oēs
viatores. iuxta illđ Threno. j. Uide dñe quoni-
am amaritudīe plena ſū. qꝛ q̄nto q̄s plen⁹ dili-
git deū: tāto plen⁹ dolet de offenſa ⁊ iniuria ipi
illata. Btā aūt v̄go fuit grā ⁊ charitate dei ple-
niſſima Lu. j. ġ ⁊ dolore pleiſſima ꝓ iniuria paſ
ſionis chriſto deo illata. ſed quoniam plenū eſt
cui⁹ nulla pars vacua eſt. ſꝫm phm. iiij. phyſico
Nullū fuit ġ mēbꝝ aut aīe pars vlla q̄ amari-
tudine nō fuerit repleta. Scđo ex parte inſur
gentis ꝑpl'i ɔgſcebat Maria chriſto dō fieri ſū-
mā iniuriā q̄ꝫ ⁊ dolorē. qꝛ quanto plures et di-
uerſoꝝ ſtatuū hoim bñficiatoꝝ cōcurrunt ad ī-
ferendā hōi iniuriā ⁊ mortē valde ignominioſā
alicui: tanto maior eſt dolor in paſſo ⁊ q̄libet e⁹
amico vel attinente. Sed ſic erat in chriſto. quia
teſte Pſ. Aſtiterunt re. ter. ⁊ p̄n. con. in v. aduer
ſus dñm ⁊ aduer. chriſtū eius. Nam aduerſus
xp̄m aſtiterunt reges: vt herodes ⁊ pilatus ⁊ p̄n
cipes ſacerdotum ⁊ iudeorum populus ac gen
tiles multas iniurias inferentes: ſputa: alapas
irriſiones. Sꝫ ⁊ inſuꝑ ſex⁹ femine⁹ affuit. vt pꝫ
de ancilla oſtiaria que etſi non potuit chriſtum
adire ꝓpt̄ multitudinē alioꝝ ipm irridentium:
adijt tñ diſcipulū Petꝝ vt capet̃. Item affuere
ꝑ̄terea ⁊ milites crucifigentes ⁊ oēs ꝑpl'i de q̄cū-
q̄ꝫ natione q̄ ſub celo eſt exiſtentes in hieruſalē
Act. ij. Alij mouentes capita ⁊ di. Uah qui de-
ſtruis tēplū dei ⁊c. Alij q̄ꝫ alia obloquentes.
Tertio ex ꝑte bñficij exhibiti. Nā q̄ntuꝫ iudi
chrīm occidētes fuerint bñficiati a deo. nō p̄t bre
ui ſmōe exp̄mi. ſꝫ ſufficiat qđ ſcribit Mich. ca.
vj. in ꝑſona chr̄i. Popule inq̄t meus q̄d feci ti-
bi. aut in q̄ moleſt⁹ fui. reſpōde mihi. quia edu-
xi te de egypto ⁊ de domo ſuitutꝭ libaui te. q. d.
Tot ⁊ tāta bñficia tibi feci. qꝛ plagaui propt̄ te
egyptū. mare a ꝑui. pharaonē ſummerſi: ⁊ ſicli-
beraui te de ſeruitute egypti. Itē manna de celo
ꝑ̄ſtiti. aquā de petra eduxi. hoſtes ꝓſtraui. terram
ꝓmiſſiōis dedi. Ecce q̄d feci tibi. rñ de mihi. ſi tā-
ta bñficia retributōem meruerint talē vt crucifi-
geretis ⁊ occideretis me. aut in q̄ moleſt⁹ fui cū
ex genere tuo carnē ſumpſi. te viam ſalutis do-
cui. Sꝫ qꝛ te de vicijs correxi (q̄m veritas odiū
parit) iō tibi moleſtus fui. Ueꝝ quid vltra de-
bui facere ⁊ nō feci. cū cecos tuos illuminaui: le
proſos mundaui. mortuos ſuſcitaui. demonia
cos liberaui. ⁊ oīa ꝓ ſalute tua feci. hec ne red-
dis dño ꝑpl'e ſtulte ⁊ inſipiens. Penſabat hec
v̄go ⁊ di. illđ Pſ. Defecit in dolore vita mea. et
anni mei in gemitib⁹. ⁊ ſic ſūme dolebat.

Capitulum. XII.

Duodecima cōſideratio min⁹ vtil' fructifi
cationis. Dolor eñ in chr̄o ⁊ mr̄e auge-
bat̃ ex hac ɔſideratōe. ſ. qꝛ cum copioſa
fuerit apđ deū redemptio adeo ꝙ ſanguis chr̄i
fuit ſufficiens preciū redimere etiam mille mun
dos. ⁊ tñ pauci ſunt q̄ ꝑcipiāt fructū paſſionis
chr̄i ꝓpter ingratitudinē ⁊ maliciā hoim ac deſi-
diā. Et idō tā ipe chr̄s q̄ꝫ ei⁹ mr̄ ſumme dolebat
ſicut dolere ſolet q̄ ex labore magno modicum fru
ctū ɔſeq̄ videt. Qđ inſinuat Ber. in ꝑſona chr̄i
di. O hō vide q̄ ꝓ te patior. Ad te clamo. pro te
morior. vide clauos q̄b⁹ ɔfodior. vide ſpinas q̄
bus pungor. vide lanceam qua tranſuulneror.
Et cū ſit tantus dolor inteꝛ⁹ ⁊ exterius. plus tñ
me cruciat ꝙ te ingratum expior. Hec ille. Hinc
⁊ ꝑ Micheā ca. vij. dñs ait. Ue mihi quia fact⁹
ſum ſicut qui colligit racemos in vindemia ⁊c.
Nā cū diabolus colligat multa: qꝛ fere totum
mundū. principes. mercatores. ⁊ ꝑpl'os vniuer
ſos. q̄ oēs declinauerūt ⁊ inutiles facti ſunt. nō
eſt qui faciat bonū. nō eſt vſqꝫ ad vnū. vt dr̃ pſ.
Chriſt⁹ dñs tāq̄ꝫ racemos remanentes in vinde
mia. i. infima mundi ⁊ pauciora colligit. q̄niam
multi ſunt vocati. pauci v̄o electi Matthei. xxij
Hec itaqꝫ penſando Maria multum dolebat
et ſumme pre omib⁹ martyrib⁹ vulnerabat̃ gla

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

dio compaſſionis. Hic igit̃ anima fidelis cõpatere chr̃o ⁊ ei⁹ ſctiſſime mr̃i in tot ⁊ tãtis dolorib⁹: plora ⁊ fle vt cũ eis valeas in celo cõregnare.

Articulus tertius ꝙ vtile eſt hoĩ de dolorib⁹ Marie recolere ⁊ orõnes deuotas facere.

Tertiũ myſteriũ

dr̃ efficientie ſiue efficacie. Ubi circa pmiſſa ſubiũgam⁹ ꝙ͂ vtilẽ efficaciã habeat memoria cõpaſſionis btẽ Marie ⁊ dolorũ ei⁹ recolẽdo ⁊ obſequẽdo deuotis orõnib⁹. Qđ q̃dẽ oſtẽdit̃ tripliciter.

Primo ex autoritate.
Secundo ex ratione.
Tertio ex reuelatione.

Prĩo q̃dem ex autoritate. qm̃ teſte aplo. ij. Timo. ij. Si cõpatimur ⁊ cõregnabim⁹. Ecce g̃ pma efficacia vtilitatis. ſ. conregnare in celo. Item ij. Cor. j. Sicut inqͥt ſocij paſſionũ eſtis ita eritis ⁊ conſolationũ. Ecce ſcđa efficacia vtilitatis. ſ. conſolationes diuinas habere. Hinc ⁊ Eccli. vij. oẽs ad id hortamur: vbi ſcribit̃. Gemit⁹ mr̃is tue. i. cõpaſſionis Marie ne obliuiſcaris. ſ. o hõ.
Scđo oſtẽdit̃ ex rõne. qꝛ ſcḋm ꝙ dicit Ber. ſermone. xlij. peremptoria res eſt ingratitudo: hoſtis grẽ: inimica ſalutis. Nil em̃ auget̃ ingrato. Acõtra. nil ita ꝓuocat deũ ad plus dandũ ſicut gr̃arũ actio. Ut g̃ ꝓuocem⁹ deũ ⁊ ſctãm mrẽm eius ad ampliorẽ grãm ⁊ gl̃iam donandam. ſimus grati de tanto bñficio nr̃e redẽptõis qđ cõſecuti ſumus ꝑ paſſionẽ xp̃i ⁊ dolorẽ ac compaſſionem Marie. recolẽdo ⁊ deuote obſequendo ac meditando. Item vt ait Seneca li. de bñficijs. Ingrat⁹ ẽ q̃ diſſimulat. ingratiſſimus oĩm eſt q̃ oblitus eſt. Hec ille. Et ſic patet. Tertio oſtendit̃ reuelatione. Legit̃ nẽpe in q̃buſdã reuelatõnib⁹ ⁊ memini legiſſe me idipm̃ excerptum fore ex libro reuelationũ ſctẽ Eliſabeth. vitꝫ ꝙ poſt aſſũptõem btẽ Marie ſctũs Johes apl's cũ eẽt anxius ex deuotõis feruore btãm Mariã in gl̃ia celeſti videre: raptus in ſpũ vice quadam vidit in ſpũ dñm Jeſum cũ glorioſa ſua matre. Audiuit q̃ꝫ ꝙ ecce btã ṽgo loq̄bat̃ ſuo filio dño ieſu de dolorib⁹ q̃s chr̃s ptulit in cruce. ⁊ de cõpaſſione quã ipa mater ꝓ tunc ſuſtinuit. ⁊ quomodo h apl's Johes ꝓ tunc affuit ⁊c̃. Petiuit q̃ꝫ btã maria filiũ vt ſpẽalẽ grãm donare dignaret̃ oĩb⁹ q̃ hui⁹ memoriã agerẽt deuote. Et mox dominꝰ Jeſus ꝓmiſit talib⁹ q̃ttuor p̄cipua dona grãrũ. Prĩo ꝙ q̃ btãm Mariã ꝑ dictos dolores inuocaret. verã pñiaꝫ de oĩb⁹ pctĩs agere mereret̃ añ mortẽ. Scđo ꝙ tales in aduerſis cuſtodit p̄cipue in morte. Tertio ꝙ memoriã paſſionis imprimit mẽtib⁹ eoꝝ ⁊ in celo premiũ p̄ſtat. Quarto ꝙ talem concederet poteſtati beate marie vt q̃cq̃d vellet cũ eo hoĩe faceret atq̃ꝫ omnia optata ſibi impetraret ad ſalutem. Ergo chariſſime ſtude chr̃m amare ⁊ btãm Mariã ꝓ ſuis dolorib⁹ exorare certis ſalutatõib⁹ angelicis venerãdo. i. ſeptẽ ad min⁹ ꝓ dolorib⁹ Marie dicẽdo Aue Maria vel Pr̃ noſter. ⁊ ſic grãꝫ ⁊ gloriam impetrabis.

Pars quarta libri tertij de planctu Marie ſup filij paſſiõe: pſeq̄ndo illud euangeliũ Stabat iuxta crucẽ Jeſu ⁊c̃. De q̃ hic condependẽs eſt agere.

Stabat iuxta cru

cem Jeſu mater ei⁹ ⁊ ſoror mr̃is ei⁹ maria cleophe ⁊ maria magdalene Joh. xix. Quib⁹ in ṽbis chariſſimi nos docemur Primo dñm Jeſum fideliter ⁊ pſeuerãter diligere: ſicut ⁊ iſte ſctẽ mulieres omnibus alijs amicis ⁊ diſcipul' fugientib⁹: chriſto vſq̃ꝫ ad mortẽ aſtiterũt. Nã fidelis amicicia eſt q̃ in tribulatõe nõ deſerit ſꝫ ꝑmanet etiã in tẽpore neceſſitatis. vt ſcribit̃ Eccli. vj. Item ſcđo docemur chriſtũ ſalubrit̃ imitari. Nã cũ ſtarent oẽs noti dñi Jeſu alõge. iſti ſtabãt iuxta crucẽ ꝑc. Sic multi ſtant longe a Jeſu qꝛ in pctõ pſeuerant. Lõge aũt a pctõrib⁹ ſalus. i. ieſus ſaluator vt dicit Ps. Sꝫ iuxta crucẽ ieſu ſtant qui cruci vere pñie adherent. Stem⁹ g̃ chariſſimi imitando matrẽ Jeſu ⁊ ſctãs iſtas mulieres ſpũaliter iuxta crucẽ: ꝑ pñiam ſeq̄ndo' chriſtũ ſi volum⁹ ſaluari ⁊ cuꝫ chriſto regnare. qꝛ dñs ipe Jeſus ait Lu. xiiij. Qui nõ accipit crucẽ. ſ. pñie. ⁊ ſequit̃ me: non eſt me dignus. ſ. habere in celo. Deniq̃ꝫ tertio docemur pie ⁊ deuote paſſionem domini Jeſu ⁊ dolores cõpaſſionis btẽ matris ei⁹ contẽplari ⁊ oculis mentis intuẽdo cõpati ⁊ deflere ac grãs agere ꝓ tãto bñficio noſtre redemptõis. O vere ſpectaculũ flebile. O myſteriũ admirabile deũ veꝝ innocẽtiſſimũ viroꝝ in ocul' ſue matris lamentantis pẽdere in cruce pro noſtra vtiq̃ꝫ ſalute. Et nos g̃ chariſſimi cõdoleam⁹ plorem⁹ ꝙ cũ ſanctiſſima mr̃e Jeſu Maria: aſpiciam⁹ deuote ⁊ flebiliter hoc ſpeculũ noſtre ſalutis. h ſpectaculum deuotionis qđ notat ſacrũ euangeliũ. In q̃ Primo notat̃ in myſterio ſtat⁹ ſublimiſſime ſctitatis. qꝛ ſtabat inquit iuxta crucẽ ⁊c̃. Scđo notat̃ act⁹ p̄dulciſſime pietatis in ipo euãgelio. ibi. Cũ vidiſſet Jeſus matrem ⁊c̃. Tertio elicit̃ ex ipo euãgelio planct⁹ amariſſime doloroſitatis cum hec ſub cruce Jeſu conſiderentur fuiſſe facta.

Articulus pmus ꝙ in ipo euãgelio deſignat̃ ſtatus excellentiſſime ſctitatis Marie.

Circa primũ my

ſterium notandũ ꝙ ſtatus excellentiſſime ſanctitatis Marie notatur in euangelio iſto tripliciter.

Articulus I

¶ Primo ex eo ꝙ dicit̄ Stabat.
¶ Scd̄o ex eo ꝙ dicitur. iuxta crucem Jeſu.
¶ Tertio ex eo ꝙ dicitur. mater eius.

Primo ex eo ꝙ dicit̄ in euangelio Stabat. Nā ſtare dr̄ ſctūs q̄ nō cadit in pctā ſed firmiter ſtat in omni iuſticia. iuxta illud Eccl'i. ij. Fili accedēs ad ſuituꝫ dei ſta in iuſticia ⁊ timore. Sic ergo dicit̄ merito ſtare beata virgo Maria tripliciť. ¶ Prīo q꞉ ſtabat imobiliť: nullo pctō inclinata etiā veniali. cū alij oēs cadant ſaltem venialiter. Unde Auguſti. li. de natura ⁊ gratia dicit. Si oēs ſcti ⁊ ſcte interrogati fuiſſent dū h̄ viuerēt: vtꝝ pctm̄ haberēt: oēs rn̄derent illō Joh. Si dixerimus q꞉ pctm̄ nō habemꝰ noſipos ſeducimꝰ et veritas in nobis nō eſt. excepta hac ſola virgine de q̄ cum de pctis agit̄ nullā ꝓrſus volo fieri q̄ſtionē. Hec ille. ¶ Scd̄o q꞉ ſtabat Maria in ſeruitio dei ⁊ opibꝫ iuſticie firmata. Un̄ de ipſa ſcribit̄ Prouer. vl. Manū ſuā miſit ad fortia. i. ardua ꝟtutū opa: ⁊ digiti eiꝰ apphen. fuſum. q꞉ ipa filauit dn̄o ieſu tunicā inconſutilē. Multe filie ꝯgregauerunt diuitias. i. bonoꝝ meritoꝝ ⁊ p̄mioꝝ. tu ſupergreſſa es vniuerſas. In q̄ certe redarguit̄ nr̄a pigritia. vt loquar ſm̄ Ber. in ſmone ſup h̄ euange. Stabat iuxta cru. ⁊c. Ecce inq̄t Maria celitus guidata feſtinat viſitare Eliſabeth. Nos aūt pctōres ipos pauperes et debiles nō ſolū viſitare. ſed ⁊ inſpicere cōtēnimꝰ Maria purificanda aſcēdit ad templū que tamen nil impuꝝ habuit. nos multa habemꝰ purificāda ⁊ pniam ac ꝯfeſſiōeꝫ differimꝰ. Maria obtulit filiū quē nouit p̄cioſiorē celo. nos vilia deo offerimꝰ ⁊ cū murmure paupibꝫ modicaꝫ elemoſynā damꝰ. Maria ꝑditū filiū requiſiuit cū dolore donec inuenit in tēplo. nos ꝑ peccatū amiſſum Jeſum nō q̄rimꝰ: ⁊ eccleſiā ſegnit̄ vix ⁊ raro intramꝰ. ⁊ ſic ignauia torpemus. Hec ⁊ plura vbi ſ. Ber. ¶ Tertio q꞉ ſtabat maria i fide Jeſu cōſtātiſſima ⁊ patientiſſima. Nam diſcipulis fugiētibꝫ. cūctiſ viriſ recedētibꝫ. in gloriā totius feminei ſexus int̄ tot p̄ſſuras filij ſui ꝯſtanter ipa ſola ſtabat in fide ieſu firma. ⁊ pulcre ſtabat vt decet pudicitiā ꝟginalē. nō ſe laniabat in tanta amaritudine. nō maledicebat. nō murmurabat. nec vindictam hoſtium a deo petebat. ſed ſtabat diſciplinata verecunda virgo patientiſſima. lachrymis plēa. doloribꝫ imerſa. Un̄ Anſ. ait. O dn̄a q̄s fontes lachrymaꝝ dicam erupiſſe de pudiciſſimis ocul' tuis. cū attenderes vnicū filiū tuū innocentē corā te flagellari. mactari. ⁊ carnē eiꝰ diſſecari crudeliť. et tn̄ diuine volūtati cōformis fuiſti patienter. Hec ille. Tunc igit̄ impletū eſt illud Eccl'i. j. Generatio p̄terit ſcꝫ q̄n Petrꝰ cū ceteriſ eccl'ie ꝑncipibꝫ fugit. ⁊ generatō aduenit. i. q꞉ latro credit ⁊ in paradiſum ꝑuenit Terra aūt ſtat in etn̄ū. terra. i. btā ꝟgo que diuinū fructū ꝓtulit imobilis ſtetit in fide chr̄i ⁊ charitate. In cuius repreſentationem eccleſia in triduano officio dn̄ice paſſionis cādelas extinguit ſola vna relicta abſconſa. q̄ poſtea ꝓfert̄ ad illuminandū. ⁊ iſta ſignificat btām mariā que ſtetit in fidei lumie. ⁊ ipa oēs poſtea illūinauit aplos Ecce ğ btā virgo ſtabat in oī ſanctitate. et tamen ipam deꝰ voluit pati p̄ oibꝫ martyribꝫ doloreſ i morte chr̄i. Et tu ğ o hō diſce pati ꝑ chr̄o. diſce nō turbari cū vides te aduerſitatibꝫ atteri.

¶ Capitulum. ii.

Secūdo excellētiſſima ſctitas Marie deſignat̄ in euāgelio ꝑ eo ꝙ dicit̄ ſtetiſſe iuxta crucem ieſu. iuxta in quā. q꞉ ꝓpinq̄ſſima ieſu in oī ſctitate ⁊ graꝝ plenitudine ſuper oēm creaturā. Hiero. in ſermone de aſſumptōe Ois plenitudo gr̄e q̄ fuit in chr̄o deſcēdit i ꝟginē. ¶ Sꝫ q̄ſtio occurrit vn̄ cōgruebat btām virginem aſtare iuxta crucē Jeſu patientis. q̄re noluit deus ipam tūc eſſe alibi q̄ꝫ iuxta crucē. Et hāc q̄ſtionē pulcerrime tractat Bern̄. ſermone quo ſ. atqꝫ in meditationibꝫ ſuis di. ſic. O mūdi domina q̄d h̄ ſtas. q̄d h̄ agis. quā ob cām huc venire voluiſti in montē. ſ. caluarie locū peſſimoꝝ ⁊ horrendoꝝ cadaueꝝ. Cur te nō retinet ꝟecundia ꝟginalis vt in gentiū multitudine peccatricū ⁊ furore inſanientiū ꝯ̄ deū ac chr̄i ſanguineꝫ innoxiū effundentiū te exhiberes in publicum q̄ ſp ſolitaria in cella vacabas deo. Quis vnq̄ꝫ q̄ te aḡuiſſet reginā mūdi. angeloꝝ ⁊ hoim: preſumere auſus fuiſſet ꝙ ſtare deberes iuxta patibulū. Quid eſt ğ obſecro ꝙ ſtas iuxta crucem ieſu: O feliciſſima di mr̄ q̄ſo te obliuiſcere paulıſꝑ meroris quē habuiſti in illa hora paſſionis ⁊ ꝓtunc reſpōde ad hec q̄ſita nobis. Et reſpondendo ibidē Bernardus ad hec ponit precipue tres rationes in ſumma.

¶ Prima eſt ratio compaſſionis.
¶ Secunda ratio mediationis.
¶ Tertia ratio aſſimilationis.

Prima rō compaſſiōis. vt. ſ. mr̄ maria videndo chriſtū corā ſe patientē p̄ſentialiť pro merito et p̄mio martyrij acerbiꝰ ꝑfodiat̄ gladio doloris. vn̄ Ber. vbi ſ. Quid miꝝ ꝙ aſtabas cruci chr̄i o Maria. Quis em̄ ſi nō acceſſiſſes indicaſſet tibi quō tuꝰ ⁊ dei filiꝰ in cruce ſteterit nudo corpore. pallida facie. reſꝑſus cruore. dilacerata tota carne. Quid int̄ hec facere debuerat mater niſi vt aſtaret iuxta crucē ⁊ aſpiceret regē glorie expectādo finē mortiſ. ⁊ diceret in corde. Stabo et aſpiciā oculis manꝰ ꝑforatas ⁊ pedes. videbo quō pēdet i patibl'o mūdi ſaluator ⁊ quō trāſeat ex h̄ mūdo. Accedā ꝓpiꝰ. amplectar brachijs ⁊ depoſitum de cruce oſculabor filium deum ⁊ dn̄m meū. Hec ibi ⁊ plura. ¶ Scd̄a ratio mediationis. q꞉ em̄ maria eſt mediatrix ⁊ aduocata generis hūani. idō iuxta crucē redēptoris ſtare debuit. ad deſignandū q꞉ ſicut redēptio nr̄a facta eſt ꝑ chriſtū p̄ſente mr̄e patientē. ita oīs ſalꝰ et gratia nobis prouenirent non niſi mediante

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Maria q̄ fuit chr̄i adiutrix in redēptōis noſtre
celebratōe. Hinc in pſona ei⁹ quaſi dictū ab ipa
ꝟgine canit eccleſia dicēs. Vidi aquam egredie/
tem de tēplo dei a latere dextro. ⁊ oēs ad q̄s pue
nit aqua iſta ſalui facti ſunt. Certe Maria vide
re meruit aquam cū ſanguine egredientē de tē/
plo corpis chr̄i. ⁊ h̄ a latere dextro lancea milit̄
perforato. Hec aq̄. i. lauacrū redemptōnis ⁊ re
generationis oēs ſaluauit. mediatrice aſſiſtente
maria. Vn̄ Bern̄. Felix ait maria que vir̄ ⁊ mu
lierib⁹ omnibus ſalutis antidotum propiauit.
¶ Tertia rō aſſimilatōis. q2 eīn btā maria mul/
tū cū cruce cōcordat aſſimilādo in ope nr̄e ſalu/
tis. ideo pulcre ipa iuxta crucem ſteuiſſe dicitur.
Et declarat̄ ¶ Pmo ex noīe. quia ſicut crux chr̄i
pniam ſignificat ſaluandoꝝ. ita nomen marie
interpretatū. i. amarꝝ mare. ſignificat amarā pe/
nitentiā. vt ſciam⁹ q2 penitentib⁹ pmittit̄ ſalus
Math. iij. Pniam agite appropinq̄bit regnu3
celorū ¶ Scdo ex inchoata ꝟtute. quia ſic per
crucē chriſti eſt inchoatum vt ipa ſit oib⁹ amabi
lis crux q̄ prius erat horribilis ⁊ maledicta. iu/
xta illud Deut. xxj. Maledictus omnis q̄ pen/
det in ligno. Vn̄ ⁊ ſctūs Andreas atq3 Petrus
alijq3 diſcipuli gaudenter ibant ad crucem: ita
ꝟginitas antea erat maledicta Deut. vij. Non
erit in te ſterilis ⁊ infecunda ⁊c̄. Vn̄ ⁊ morituꝛe
ꝟgines p̄cipue ſuā ꝟginitatē deplangebant eo
q̄ carerent poſteritate. ſicut pater de filia Jepte
Judi. xj. Sꝫ p mariā eſt ꝟginitas initiata ⁊ de/
dicata in bn̄dictōem: adeo vt teſte Ps̄. afferun/
tur regi ꝟgines poſt eā. i. ad imitatōnem marie
regi chriſto multe ꝟgines offerunt̄ p votū ꝟgi/
nitatis ¶ Tertio ex bn̄dictōe. q2 ſicut p ſignum
cruc̄ bn̄dicunt̄ oia ⁊ ſcrificant̄: ita p bn̄dictōem
Marie virgis omnia ſunt conſecuta bn̄dictōe3
dicente Auguſti. ſermōe de natiuitate marie.
¶ Quarto ex gl'ioſo decore. q2 crux antea erat
ignominioſa horrida latronū pena. nūc eſt per
chr̄i paſſionē tā gl'ioſa ⁊ decora q̄ d̄ patibl'o la/
tronū trāſiuit ad frōtes impatoꝝ. depingit ar/
ma p̄ncipū ⁊ diadema regū ⁊ vexilla exercituu3
q̄ ſubiugauit totū mundū. ⁊ fulgebit cū chriſt⁹
venerit ad iudiciū. Sic btā maria cū fuerit an/
tea vna paupcula puella. virgo lachrymoſa. iu/
deis deliramentū viſa. iā extat tā gl'ioſa ⁊ deco/
ra q̄ ei⁹ imago auro ⁊ gēmis rutilat. ipa3 reges
⁊ p̄ncipes inuocant. ad ei⁹ nomē genuflectitur.
templa in noīe eius p̄ncipaliora edificant̄. ⁊ in/
ſup in celeſti regno maria gl'ia ab oib⁹ btis ve/
nerat̄. Merito g̈ maria ſtat iuxta crucem Jeſu.
vt cum cruce Jeſu digne exaltetur gl'ie ſimilitu/
dine ⁊ decore.

¶ Capitulum. III

Tertio excellentiſſima Marie ſctitas no/
tat̄ in euāgelio in eo q̄ d̄r̄. mr̄ ei⁹. i. Jeſu
filij dei. In qua eīn matre habitauit chr̄i
ſtus debuit eſſe ſanctiſſima. q2 vt dicit Ps̄. Au
t ſc3 dn̄e Jeſu. in ſancto habitas laus iſrael.
Sanctificauit eīn tabernaculū ſuū altiſſimus.
¶ Sed hic queſtio oritur ex euāgelio. q̄re bea/
ta ꝟgo nō appellatur h̄ pprio noīe. ſ3 ex matni/
tate. cū d̄r̄. Stabat iuxta crucem Jeſu mat̄ eius
et tamen alie ſancte mulieres aſtantes pprio no
mine ſunt appellate. vt Maria cleophe ⁊ maria
magdalene. Reſpondet̄ ſm̄ Bern̄. vbi ſupra q̄
hoc voluit ſpiritusſanctus triplici rōne. ¶ Pmo
ppter infidelium iudeorum damnatōem clario
rem vt ex hoc grauior ⁊ damnabilior eoꝝ culpa
appareat. quando filium dei innocentem ī ocul̄
matris occiderunt crudeliter. Unde lex phibue
rat Deut. xiiij. talē crudelitatē dī. Nō coques he
dū in lacte mr̄is ſue. Nam, figuraliter hedus i3/
maculat⁹ eſt chriſt⁹ q̄ velut ouis ad occaſionem
eſt ductus. hunc in lacte matris coxerunt iudei
qn̄ eadem die qua fuerat in virginis vtero con
ceptus. i. feria ſexta annunciatōis dn̄ice. tādem
vertentib⁹ annis. xxxiij. in magna feria ſexta in
oculis pie matris q̄ chriſtū lactauit crucifix⁹ eſt.
¶ Scdo h̄ voluit ſpūſſctūs propter doloꝝ ex/
preſſionē. q2 in eo q̄ iuxta crucē Jeſu mr̄ appella
tur. duplex magnitudo doloꝝ in chriſto ⁊ mr̄e
exprimit̄ ex p̄ntiali aſſiſtentia ⁊ doloris recipro
catione. vt patuit parte p̄cedenti. ar. ij. capi. v.
¶ Tertio h̄ voluit ſpūſſctūs ppt̄ fidelium exora
tionē. vt nouerim⁹ exorare p miſcōia impetran
da matrē miſcōie mariā nō alibi q̄3 iuxta crucē
Jeſu et ibidem deuotius anio querere vt effica
cius valeamus inuenire. Vn̄ Bern̄. vbi ſupra
dicit ſic. Stat iuxta crucem Jeſu mater eius. ibi
g̈ illam q̄ratis rememorando ſacris meditatio
nibus. pulſando deuot̄ p̄cib⁹. q̄ ſic q̄rit inuenit
⁊ pulſanti apiet̄. Subdit pulcrā orōnem dicen
do ſic. quicūq3 g̈ eā p certo d̄ſiderat dicat (Pio)
Memēto obſecro dulcis dn̄a ⁊ mater illi⁹ ve/
nerā de ſtationis q̄ tuo tam btō filio aſtitiſti pē/
dēti in cruce. Reduc q̄ſo ad memoriā cordis tui
cogitatōnes ⁊ innocentis aīe tue anguſtias q̄s
tunc habuiſti qn̄ innocens ille tuus vnigenit⁹
corā te imolatus eſt. ⁊ recogita q̄ oia p peccato
rib⁹ tolerare voluit. q̄ꝝ p̄mus ego ſu3. ille mihi
p̄ſtitit vt ſim frater ſuus. g̈ tu ne dedigneris pia
mater quin ſim filius tuus. Habe ergo piiſſi/
ma dn̄a me indignū tibi cōmēdatū. Ad te hodie
o vnica ſpes miſeroꝝ ꝯfugio plenus fiducia. ti/
bi meip̄m ⁊ oēs neceſſitates meas recōmendo.
te hodie in matrē ⁊ patronā pre cunctis p̄opto.
Noli g̈ pia mr̄ ſpernere me, ppt̄ eū q̄ amore mei
nudus ⁊ laceratus pependit coram te in cruce.
Hec Ber. Et ſubinfert d. Quō credis. ſ. o fidel̄
anima q̄ ſeip̄am tibi negare poſſit hoc mō ſup/
plicanti que eſt pietate plena ⁊ miſericordie re/
gina.

¶ Articulus ſecūdus de actib⁹ predulciſſime pi
etatis exhibitis a chriſto in cruce.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Circa ſcõm myſterium de actu predulciſſime pietatis qui notatur in hoc euangelio tripliciter.

Primo erga mulieres ſctás nominatas.
Scđo erga ipam dei matrē ſanctiſſimam.
Tertio erga diſcipulū Johem aſtantem.

Prio inquã ſuauiſſimã pietatē exhibuit chriſtꝰ ſctis mulierib; in eo ꝙ iſtꝫ ſolꝰ pre alijs notis voluit hanc grãm pietatꝫ donare vt merean̄t cum ſua genitrice ſctiſſima adeſſe paſſioni chriſti et morti in cruce ꝓ mundi ſalute ꝛ in oculꝰ earum ſpm̄ exhalare. Sꝫ q̄ri pñt h̄ aliq̄. Prio q̄re mulieres voluit aſtare cruci chriſti ipe deꝰ plus q̄ꝫ viros. Ad qđ ꝓtinus reſpondet̄ ꝙ breuiter hac rõne. vt ſicut a muliere ſumpſit initium nr̄a perditio. ita coram mulieribꝰ celebraret̄ ſacrificium nr̄e reparatõis. ꝛ lauacrū regeneratõis in ſanguinis chriſti effuſiõe ꝛ morte. Hinc in figura legit̄ ꝙ Moyſes fecit lauatoriū eneū de ſpeculꝰ mulierꝫ q̄ excubabãt in oſtio tabernaculi federꝫ. Nimirꝫ oſtia tabernaculi ſunt vulnera domini Jeſu q̄ ſunt apta foramina corꝑis eius in q̄ veſut in tẽplo vł tabnaculo deus habitauit ꝑ vnionem. Mulieres excubãtes ſunt iſte de quib; in euãgelio q̄ vulnerib; chr̄i inuigilabãt aſpiciẽdo. De ſpeculis iſtarꝫ mulierꝫ lauatorium conficit̄ q̄ñ ſpectaculo ipaꝫ ꝛ exẽplo: pctõres purificãtur ꝑ chr̄m q̄ dilexit nos ꝛ lauit nos a pctis noſtris in ſanguiẽ ſuo Apoc. j. Scđo queritur. Quare chriſtꝰ voluit redẽptõem nr̄am operari corã ſolis talib; mulierib; q̄ vocaban̄t ſingule h̄ noīe maria. Rñdet̄ vt doceret ꝙ tales ſolum modo hoīes adulti grãm ꝑcipiũt efficacit̄ redẽptionis chriſti: q̄ amaritudinẽ vere pnīe de peccatis cõuertẽdo acceptare volũt. q2 maria amarū mare interp̄tat̄. ꝛ ſic in ipo noīe pnīa amara deſignat̄ quã debent facere pctõres: alꝰ ꝑibũt teſte ſaluatore Lu. xiij. Dico vobis: niſi penitentiã egeritis oẽs ſilꝰ ꝑibitis. Tertio q̄rit̄. Quare magdalenã q̄ antea fuit peccatrix in ciuitate famoſa: voluit chriſtꝰ aſtare cruci ſue cū maria virgine imaculata. Rñdet̄ ꝙ vt doceat quia nõ ſolū ꝓ iuſtis ſꝫ etiã ꝓ ſceleratiſſimis pctõrib; ad pnīam redeũtib; paſſio ꝛ mors chr̄i ꝓficit ad ſalutẽ ꝛ celeſtẽ gl̄iam adq̄rendã. Vñ Ber. in ſmone q̄ ē ðt ſic. Stant ſilꝰ pulcre ꝛ decent̄ ꝟgo maria ꝛ peccatrix magdalena iuxta crucẽ ieſu morientis. q2 ipe crucifixus vna ꝛ eadẽ morte eſt conſeruator ꝟginis ꝛ purificator peccatricis atq; vtriuſq; piꝰ remunerator. Aſtare ergo cruci voluit chriſtus peccatricem magdalenaꝫ vt ꝑ ipaꝫ cunctis pctõribus pateat q̄ꝫ chare chriſtus eos redemit. ſicq; obligatum ſe deo pctõr aduertat ꝛ a peccato reſipiſcat. Cū em̄ aliq̄s alterꝫ ſibi obligare intẽdit. munus p̄cioſum illi oſtendit ꝛ conferendo dicit. Ecce amice vt ſcias quãtū te diligo et quantū donū tibi tribuo qđ mille auri talẽtꝫ cõgregaui. ſic chriſtꝰ in cruce corã peccatrice voluit pati. vt. q. d. Vide aīa peccatrix q̄ntū te diligo q2 tã acerba morte ꝓ te morior. vide vulnera vide q2 manꝰ expãdi in cruce vt te reuertentem amplecterer. caput inclinaui vt te oſcularer. cor tranſfixū habeo vt te in cordis amorẽ ſuſcipiaꝫ. Reuertere ḡ ſunamitis ad me. ecce vlaſci diſſimulo. pctã remitto: ꝑmiũ eternū preſto. O ieſu dulciſſime tibi lausꝫ ꝛ grãꝝ actio. Hec ſententia liter Bernardus.

Capitulum. II.

Secūdo marie pietatꝫ actū chriſtꝰ exhibuit matri de cruce tripl'r. Prio ipaꝫ pijs oculis reſpiciendo in tanta amaritudine q2 ſcribitur in euangelio. Cuꝫ vidiſſet ieſus matrẽ ꝛ diſcipulū quẽ diligebat. Nam ꝑfecto mirū videt̄ ꝙ cū plꝰes ſub cruce aſtarent non dicitur chriſtꝰ vidiſſe vel reſpexiſſe niſi matrẽ ꝛ diſcipulū quẽ diligebat. Ad qđ rñdet̄ ꝙ licet veriſimiliter ꝛ alias ſctãs mulieres aſtãtes chriſtꝰ viderit. in ſcp̄tura ſpecialiꝰ loq̄t̄ ꝙ viderit matrẽ et diſcipulū dilectū. nõ ſine cã. q2 in myſterio per h̄ deſignat̄ ꝙ chriſtꝰ deus iuſtos ꝛ dilectos atq; innocentes q̄ ſignifican̄t per matrẽ innocẽtiſſimã ꝛ ꝑdilectã atq; Johem diſcipulum dilectuꝫ tales libentius intuet̄. ꝛ ampliꝰ conſolatõe ſpūſ ſancti conſolat̄. tales in tribulatõe poſitos non deſerit. ſed pijs oculis reſpicit vt eruat et eorum patiam in celo remuneret. Vñ pſ. Oc'li dñi ſuꝑ iuſtos ꝛ aures eiꝰ in ꝑ. c. Vultꝰ aũt dñi ſuꝑ fa. ma. vt ꝑ. de ter. me. c. Clamauerunt iuſti ꝛ ex o. tri. eo. li. eos ꝛc. Scđo marie pietatis obſeq̄ū preſtitit de cruce chriſtꝰ matri conſolabilit̄ alloquẽdo. q2 inq̄t dixit mr̄i ſue. Mulier. q̄ pietatis obſeq̄o maius tunc excogitari non potuit vt ait Ber. ſer. q̄ ē. ꝛ rõnem ſubdit dicens ſic. Diſtentꝰ em̄ in cruce ꝛ in vltio ſpū ꝯſtitutus cū mẽbroꝝ vſum liberꝫ iam non haberet preter oc'los ꝛ linguã. de vtroq; hoꝝ ſeruire matri dignatꝰ eſt reſpiciẽdo ꝛ alloq̄ndo. Mulier ecce filiꝰ tuus ꝛc. Sed q̄rit̄ q̄re dñs Jeſus non appellauit eaꝫ tunc matrẽ ſꝫ tm̄ mulierẽ. di. Mulier ecce filius tuus. Rñdet̄ ſm doctores ꝙ Primo idcirco. ne ſi aliq̄đ verbū dulce dixiſſet. ſ. matrẽ nominando. dolor materni cordis adauctꝰ fuiſſet et cor ipm maternū ſciſſum extitiſſet. ſic legit̄ reuelatū h̄ ꝑ btãm virginẽ ſctõ Anſelmo. Pepercit ḡ chriſtꝰ mr̄i ne dolores eiꝰ talit̄ noīando augeret. Scđo h̄ voluit ꝓpter myſteriū. q2 mulier dr̄ q̄ſi molliens herū. i. dñm: ꝛ ex h̄ ſignificat̄. q2 btã virgo emolliuit deū intantū vt in eiꝰ vteruꝫ deſcenderet ꝛ noſtros defectꝰ ſuſciꝑet. vt q̄ſi diceret chriſtꝰ matri. Mulier q̄ me in vterꝫ attraxiſti tuarum virtutum amore. ecce q̄lia me pati feciſti ꝓ te ꝛ hoīb; oīb;. ecce quãtꝫ vulnerib; ꝯcīſa ē caro ex te ꝟgīe ſumpta. ecce vide q2 totū ſanguinem meū quẽ in tuo vtero ſumpſi effundo ꝓ re

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

dēptōne hoim ⁊ aīam meā ꝓ eis trado. Et tu ergo habe electos meos in filios tanq̄ frēs meos charissimos ¶ Tertio xp̄s de cruce maximam pietatē exhibuit matri. q꞉ in solaciū ⁊ obsequm sibi discipulū dilectū cōmēdauit d. Ecce fili⁹ tu⁹. Vn̄ h̄ vti̇̄ q̄stio apud doctores sacros. Cur dominus mr̄i relicte voluit tutorem deputare. nec voluit ipam solā relinq̄re. cū tn̄ esset sctissima. et diuina ꝓuidētia atq꞉ angelorum custodia. ⁊ obsequio erat per omnia munita sufficientissime. ¶ Sꝫ ad id dant̄ plēs rōnes. ꝑcipue ſm Ber. vbi s̄. atq꞉ Frā. maro. ⁊ alios doc ¶ Pria rō ꝓ pt̄ obsequꝫ. q꞉ verecūdia v̄ginalis tutore ac patrono indiget. de cui⁹ cura hanc cōmodi⁹ ducat vitam. Vn̄ ex hoc colligitur ꝙ Joseph spōsus Marie iam ante defunctus erat. ⁊ ideo christo moriente ipa virgo tutore indigebat. Redarguunt̄ igit̄ v̄gines ⁊ puelle q̄ nolūt esse sub regimine alioꝝ. sed libere. qbꝫ multū insidiatur hostis antiqu⁹ ¶ Scd̄a rō ꝓpt̄ adoptōis solaciū. sicut em̄ lex humana adinuenit adoptōem in solacium liberoꝝ. ita christ⁹ v̄gini solaciū p⁹ se relinq̄bat i h⁹mōi exilio. Erat ḡ h̄ solaciū btē marie tū ꝓpt̄ gratā societatē int̄ v̄ginē Johem discipulum dilectum christi atq꞉ ipsam virginem Mariā. tū ꝓpter mysteriū. q꞉ sicut preter naturā erat ꝙ virgo peperit filium. ita preter leges erat ꝙ virgo adoptaret filium. tum ꝓpt̄ significatuꝫ ꝙ vicꝫ ipa dei naturalis mr̄ esset adoptata mr̄ omniū electoꝝ ¶ Tertia rō ꝓpt̄ spūale officiū. vt. s. btā maria h̄ret Johem tanq̄ capellanū qui eidē in spūalibꝫ ex officio haberet deſuire. s. missas corā ipa celebrādo ⁊ sacra ministrando. vicꝫ eucharistiā. vnctionē sacrā. ⁊ ſm Albertū etiam confessionem audiendo. Nō q̄dem cōfessionez pctōꝝ. q꞉ maria nullū pctm̄ habuit. sꝫ vt p̄cepto de cōfessiōe satisfaceret ⁊ obediret confitebatur maria ꝙ nō fuerit digna tātis bn̄ficijs sua v̄tute. De h̄ lati⁹ li. vij. p. j. ar. ij. ¶ Quarta rō ꝓpt̄ legis diuine cōplementū. vt ⁊ nos instrueret iplere de honore materno p̄ceptuꝫ diuine leg̃. Nā ſm phm. viij. Eth. Dijs magistris ⁊ parentibꝫ n̄ possum⁹ reddere equalēs. Et ideo debem⁹ fuire eis quātū possum⁹. iuxta p̄ceptū dei Exo. xx. Honora patrē ⁊ matrē ⁊c̄. Hinc vt dicit Bern̄. ser. q̄ s̄. Et q̄ christ⁹ viuēs matri fuierat ⁊ subditus erat Lu. ij. cū iā fuire post mortē non posset in sui persona. seruitiū per discipulū quem pl⁹ amauerat mr̄i honorāde exhiberi voluit.

¶ Capitulum. III.

Tertio dn̄s Jesus maxime pietatis actuꝫ exhibuit erga discipulū Johem. q꞉ ipm hōrissime sue matri in filiū cōmēdauit di. Ecce mater tua. Vbi querit̄. Cur chr̄s Johem quē fuū matri substituit. filiū non fuū appellauit. cū ait. Ecce fili⁹ tu⁹. Et ad discipulū. Ecce mr̄ tua. q̄re nō dixit. Ecce fu⁹ tu⁹. ⁊ ecce domīa tua. Respondetur ſm Bern̄. sermone predicto.

¶ Primo hoc fecit ꝓpter charitatis cōmēdatōem q꞉ em̄ christ⁹ charitatē int̄ hoies summe diligit. quā ⁊ in vltima cena discipulis cōmendauit di. Mādatū nouū do vob̄ vt dili. in. In h̄ cognoscet oēs q꞉ mei dis. estis si di. ha. Joh. xiij. ca. Vn̄ ⁊ ipe suos discip̄los non dixit fuos sꝫ amicos. ideo voluit ⁊ int̄ matrē ac Johannem charitatē sctām extollere. quam charitatem importat nomē mr̄is ⁊ filij ¶ Scd̄o ꝓpt̄ Johis honorationē. ex eo em̄ apd̄ eccl̄iam Johes meret̄ p̄honorari vtpote filius marie a christo substitutus ⁊ adoptat⁹ ¶ Tertio ꝓpter nostre spei confortationem. q꞉ ſm Hugo. de sctō vict. oēs electi in ꝑsona Johis sunt cōmendati beate marie tanq̄ filij. q̄ tn̄ nō sumus digni fore fui. Nimiꝝ Johānes interpretat̄ grā vel in q̄ est grā ſm Hiero. ⁊ ideo figurauit oēs in grā existentes quos singulos christ⁹ adoptauit in frēs atq꞉ dei patris filios. iuxta illud Joh. j. Quotq̄t aūt receperūt eū. d. e. p. f. dei fieri. ⁊ ꝑ ꝯsequēs in filios adoptiuos sancte matris sue. vt ostēdat nobis christus summā pietatē ⁊ charitatē. ideo ait. Ecce fili⁹ tu⁹ scꝫ o mulier q̄ es mater mea. q. d. Ea diligētia foue ⁊ ꝓmoue homines electos ⁊ dilectos: acsi essent progeniti ex te. sicut ego filius tu⁹. Deinde dicit discipulo. Ecce mater tua. q. d. O anima fidelis ꝯsidera. ecce quātū te diligo cū ꝓ te morior. ⁊ te mihi in frēm ⁊ genitricē meā in matrem tibi adopto. vt eadē diligētia te foueat q̄ mr̄ filiū. ⁊ ad ipam secure recurre. noli despare sed confide ⁊ cōuertere ad me. sic expōit Ber. ⁊ subdit exclamādo di. O mirā ⁊ inauditā pietatē chr̄i. O q̄ꝫ ꝑficuū. o q̄ gl̄iosum est fore tuū discipulum bone Jesu. Quis em̄ p̄ncipū huius mundi seruis suis istū honorē exhibuit. q꞉ ecce domin⁹ nr̄ matrē suā celi reginā nobis seruis in ꝑsona Johānis dedit. nō in dn̄am tm̄ aut sororem vl̄ materterā. sꝫ in matrē cōmēdauit. ⁊ sic nos regni celestis fecit heredes quidem dei coheredes autē christi Roma. viij. Nos igitur charissimi simul discipuli stantes iuxta crucem christi. Nam qui christi sunt crucifixerunt carnē suā vicijs ⁊ cōcupiscentijs Gal. v. sicq꞉ audire merebimur. Ecce mat̄ tua. Si em̄ maria est mat̄ nostra. ḡ Jesus est frat̄ noster. ḡ ⁊ pr̄ ei⁹ celestis ē pat̄ noster. ⁊ regnū ei⁹ hereditas nostra. ¶ Sꝫ adhuc q̄rit̄ q̄lit̄ Johes pre alijs discipul̄ singularit̄ hāc gratiaꝫ summā ꝓmeruit vt adoptaretur specialissime. Rn̄detur ſm Fran. maro. ꝙ hoc de cōgruo Johanes pre ceteris meruit. ¶ Prio ꝑ virginitateꝫ vt v̄go virgini cōmēdaret̄. Nā Sap. vj. scribit̄ ꝙ incorruptio facit hoiem proximum deo. ⁊ sic christo iesu atq꞉ ei⁹ matri v̄gini. Tu ḡ hō stude puritatē sectari vt diligaris a chr̄o ⁊ a matre eius adopteris in filiū. ¶ Scd̄o ꝓmeruit ꝑ charitatē Vn̄ scribit̄ ꝙ vidit iesus discipulū quem diligebat. Christ⁹ em̄ se diligētes diligit Prouer. viij. ¶ Tertio ꝑ passionis chr̄i recogitatā dolorosita

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

tem: qꝺ notat̃ in eo ꝙ Johãnes ſtabat ſub cru ce. ⁊ intuebat̃ chꝛm̃ patientẽ compatiẽdo ⁊ flen do cũ glĩoſa ꝟgine matre. qui niſi aſtitiſſet hoc nõ ꝓmeruiſſet. ¶ Quarto per deuotõis pietatẽ. Nam ſm̃ Fran. maro. ex q̃ ex btã ꝟgine ſumma dulcedo effluebat diuinalis grẽ reſplendẽtis in ea: ideo ipſa erat ſũme deſiderabilis ſcrã deuo tione ſpẽaliter ꝟbis perfectis ſm̃ Dioñ. Vñ con cluditur credendũ ꝙ Johes ſũma deuotõe fla grabat ad familiaritatẽ Marie deuotiſſimam. Chꝛs ergo videns ei⁹ deuotõꝫ: dedit occaſionẽ caſtam eidẽ: vt tanq̃ꝫ fili⁹ adoptiu⁹ ſecuri⁹ adi ret ipſius familiaritatẽ deuotã. ꝓpter qꝺ in euã gelio ſbinfert̃. Et ex illa hoꝛa accepit eã diſcipu lus in ſuã. ſ. deuotã. non addit matrẽ. qꝛ ex pia hũilitate non eſt auſus Johes ſe ſcribere filiũ tante matris. ſcꝫ dei. ſed ſimplr̃ dicit ꝙ accepit eã in ſuã ſcꝫ per ſpẽalem deuotõeꝫ: cui pia obſeq̃a q̃tidie exhiberet. Tu ꝗ homo fac ſilr̃ vt ſpiritu aliter adoptari merearis. Nam Ro. viij. ſcribi tur. Qui ſpũ dei agunt̃. ſ. ꝑ deuotõeꝫ: hi filij dei ſunt. O de⁹ meus q̃nta fuit cõſolatio Jobi vi dere: alloq̃ ⁊ cõuerſari cũ matre dei quã deſide rabant: etiã angeli ⁊ omẽs ſancti. O dulciſſime Jeſu da mihi pctõꝛi ſaltem in celeſti gloꝛia frui tuat ipſius ſctiſſime matris tue viſione beata.

¶ Articulus terti⁹ ꝙ b. Maria amariſſimos planctus habuit ſuꝑ filio in vita: ꝑcipue. xij.

Circa tertiũ my ſteriũ de planctu amariſſimo bea te Marie. Nota ꝙ licet ipſa in oĩ bus penalitatibꝫ ⁊ doloꝛibꝫ chꝛi ex cõpaſſionis pietate habuerit fletũ doloꝛoſũ. tñ ad nũeꝝ. xij. ſtellaꝝ deſcribunt̃ ꝑcipue. xij. plan ctus ipſi⁹ ꝓ qbꝫ coꝛona glĩoſiſſima. xij. ſtellaꝝ extat coꝛonata. iuxta illꝺ Apo. xij. In capite ei⁹ coꝛona. xij. ſtellaꝝ. ¶ Prim⁹ plãct⁹ ſiue fletus Marie fuit cõpaſſiõis ſuꝑ filij ſui paſſiõe: mi ſeriaꝝ. ſ. hui⁹ vite. vt famis frigoꝛis eſt⁹ fatigi oꝝ ⁊ ſimiliũ. Nã cum videbat paruulũ Jeſuꝫ ploꝛãtẽ pre frigoꝛe vl̃ fame quẽ ſciebat verum deũ ꝓ nobis ſic hũiliatũ: quõ mr̃ pia ſe ꝯtinere poterat? Sic i oĩbꝫ nc̃itatibꝫ ⁊ miſerijs huius vite q̃s pro nob̃ ſuſcepat dei fili⁹ ſuſtinendas vtiq̃ꝫ mr̃ ſũme cõpaſſiõis ⁊ affect⁹ teneritudine cõmouebat̃ ad fletũ. vt dicere poſſit illꝺ Thꝛe. j. Multi gemit⁹ mei ⁊ coꝛ meũ merẽs. ¶ Se cũdus planct⁹ exulatõis. qñ. ſ. fugit cũ filio in egyptũ: terrã infideliũ idolatraꝝ ꝑ tantã diſtan tiaꝫ quã vt dꝛ vix curſoꝛ velox põt ꝑcurrere. xij. aut. xv. diebꝫ. Quis cogitare ſufficiet q̃ntas pe nurias. q̃t fatigia ⁊ flet⁹ paſſa tunc fuerit Ma ria die ⁊ nocte in tali deſto vbi nec dom⁹ ad ho ſpitandũ erat. ſed ꝯtinu⁹ laboꝛ: timoꝛ ⁊ doloꝛ. ¶ Terti⁹ planctus amiſſiõis quẽ habuit in tri duo q̃rendo Jeſum. xij. annoꝝ puerũ perditũ.

O q̃ntis fatigijs ⁊ laboꝛibꝫ plangẽdo diſcurre bat Maria q̃rens dilectiſſimũ filiũ. Pie enim credo ꝙ illas noctes triduanas inſomnes du xit in lachꝛymoſis oꝛõibꝫ deũ depcãdo. vt da ret ſibi repire filiũ: nec illis diebꝫ comedere pla cuit aut bibere. ſꝫ ꝯtinue ſe affligit amariſſimis lachꝛymis. tũc impletũ eſt illud Thꝛeñ. j. Plo rans ploꝛaui in nocte. ſcꝫ triduana: ⁊ lachꝛyme ei⁹ in maxill' eius. ꝓpt̃ea ait ad filiũ. dolentes q̃ rebam⁹ te Luc. ij. ¶ Quart⁹ planctus captõis. qñ eñi audiuit captũ filiũ: pie credo ꝙ q̃ſi moꝛ tua mox in terraꝫ cecidit. ⁊ iuxta illud Tob. x. Flebat inq̃t. ſ. ipã mr̃ ei⁹ lachꝛymis irremedia bilibꝫ atq̃ꝫ di. Heu me fili mi vt q̃d te miſi. ſ. in hierl'm lumen oculoꝝ meoꝝ: ſolaciũ vite mee. Hec ibi. ¶ Quint⁹ planct⁹ ſuꝑ multiplia toꝛ mentatõe: qꝛ nouerat filiũ multiplr̃ affligi ab impijs: vinculari: alapari: ⁊ dilaniari: tota no cte ⁊ die varijs mõis cruciari. iuxta illud Pſ. Fui flagellat⁹ tota nocte. ⁊ caſtigatio mea i ma tu. ⁊ Job. xvj. Percuſſerũt maxillã meã ſatura ti ſt̃ penis meis ⁊c̃. ¶ Sext⁹ planct⁹ ſuꝑ multi plici illuſiõe. qꝛ nouerat quõ verus de⁹ multi pliciter illudit̃: blaſphemat̃: vituꝑat̃: ⁊ cũ latro nibꝫ deputat̃. ¶ Septim⁹ planct⁹ ſuꝑ innũe rabili vulneratõe: qꝛ videbat caput ſpinaꝝ de ſitate multiplr̃ punctũ: ⁊ carnẽ eius ſctiſſimaꝫ totaliter vulneribꝫ repletã. vt a planta pedis vſ q̃ꝫ ad ꝟticẽ nõ eſſet in eo ſanitas Eſa. j. Nã ſm̃ magiſtrũ Joꝛdaneꝫ chꝛs habuit quinq̃ꝫ milia q̃dringenta ſeptuagintaq̃nq̃ꝫ vulnera. Vñ ver ſus. Septuagintaq̃nq̃ꝫ q̃tercent miliaq̃nq̃ꝫ. ꝟ. Tot fertur chꝛs ꝓ nob̃ vulnera paſſus. Et idẽ dicit ꝙ ſi q̃s ꝑ annũ integrũ quotidie oꝛet. xv. pater nr̃: ꝓ q̃libet vulnere reſultabit vnũ pr̃ nr̃. O igr̃ q̃ꝫ multipliciter plãgẽs dolebat Maria. qꝛ ſm̃ doctoꝛes oĩa vulnera que paſſus ẽ chꝛi ſtus in carne: ipã paſſa eſt i coꝛde. Merito de ipſa ſcribit̃ illꝺ Thꝛeñ. ij. Magna ẽ velut ma re cõtritio tua: qꝛ ſicut gutte maris innũerabiles ita doloꝛes Marie. ¶ Octau⁹ planct⁹ ſuꝑ im mani effuſione. ſ. ſanguinis chꝛi totius. Nã vi debat illũ ſacrum ſanguinẽ imaniter effundi in terrã: cuius vna gutta p̃eualebat mundũ: ſm̃ Berñ. Videbat os ieſu ⁊ faciẽ pulcerrimã pal leſcere: carnẽ exhauſtã ſanguĩe nigreſcere: ⁊ dice re poterat flẽs illꝺ Pſ. Defecit vita mea in do loꝛ: ⁊ anni m. in gemitibꝫ: qꝛ effuſus ſum ſic aq̃ ſuper terrã: hoc ꝓpter ſanguinẽ chꝛiſti effuſuꝫ. ¶ Nonus plãctus ſuꝑ crucis affixiõe. qꝛ vide bat ſuũ Jeſum crudeliter extẽſum ſuꝑ clauos pẽdere: nec habere q̃ caput reclinaret: nec poſſe ſe alleuiare ⁊ vnde pia mater dicere poterat il lud Eſa. xxxviij. Ecce amaritudo mea amariſ ſima. ¶ Decimus planctus ſuꝑ filij intento do loꝛe ⁊ meroꝛe: qꝛ videbat Jeſuꝫ triſtem habere animã vſq̃ꝫ ad moꝛtẽ: ⁊ ſummos doloꝛes pati tum ꝓ mr̃is cõpaſſiõe. tũ ꝓ hoĩm ingratitudie.

vt precedente pte actū eſt de incōprehenſibilibꝫ
dolorib9 chriſti. ¶ Undecim9 planctus ſup fi-
lij flebili morte.qꝛ videbat chr̄m cum clamore
ꝛ lachrymis mori.vt teſtaꝝ apl's Heb.v. Credi
tur ergo ꝙ ꝛ Maria tunc p̄ dolore cordis fuiſ
ſet mortua:niſi a.ſſ.miraculoſe fuiſſet p̄ſuata.
¶ Duodecim9 planctus ꝑ ſeparatōe ꝛ orbatōe
filij.qꝛ ſepulto chr̄o ſciuit ipſum amplius non
poſſe videre viuētē iſta vita mortali. De hoc de
uoto planctu Marie Bern̄. In quodā opu-
ſculo: alij quoqꝫ deuoti ꝓſequunꝝ dicendo ꝙ
chr̄o de cruce depoſito mater adorauit ipm̄:ꝛ
caput venerabiliter ſuſcipiēs in brachia ſpinas
extrahebat:oſculabaꝝ cruētatū ꝛ dicebat talia.
O caput digniſſimū q̄ꝫ multiplr̄ es cōpunctū:
cum ſis ſapiētie diuine habitaculū. Intuebaꝝ
faciem ſputis maculatā:ꝛ extergens ruebat in
oſcl'a di. O decora facies quā angeli deſiderāt
ꝓſpicere: quō facta es vt leproſa. Sic ꝛ man9
ac latus oſculādo di. O man9 que celū forma
ſtis ꝛ terrā. O latus ꝑforatū.os qꝫ ſacrū clau-
ſit ꝛ ocl'os oſculando di. O q̄ꝫtū gaudiū mihi
inde:ꝛ q̄nta dulcedo erat ex aſpc̄u ſuauiſſimo
ꝛ eloquio diuino. O nate p̄dilectiſſime: nūc te
mortuū teneo in gremio quē paruulū caſte ge
nitū portaui cū gaudio. O fili amātiſſime: cur
tibi ſitio clamāti:aquā porrigere nequi:cui i in
fantia tua virgineū de celo lac ſugendū prebui
Nate mi dilectiſſime fruct9 virginalis:cōſola-
tio ꝛ gaudiū olim meū:quō verſus es mihi in
luctū:tu mihi diuitie ꝛ ſolaciū:tu oē bonū meū
ꝛ nunc orbata q̄d faciā:quo diuertar: ad queꝫ
cōfugiā:vbi caput reclinē ſine te ſolacio vnico:
ꝛ filio p̄dilectiſſimo. Sicqꝫ tot ꝛ tātas lachry-
mas fudit rigādo corp9 filij.vt ablueret a ſan-
guine ꝛ ſputꝫ caput:ꝛ facies Jeſu. Flebāt q̄ꝫ cū
ea ſcē mlieres atqꝫ Joſeph ꝛ Nicodem9 adeo
ꝙ loqui pre fletu vix poterāt. Sed qꝛ hora tar
da erat:corp9 in ſepulcrū reponere feſtinabant:
quibꝫ ipa pijſſima mr̄ aiebat. Miſeremi miſe.
m.ſal.v.a.mei:ꝑmittēdo vt teneā in vlnis mor
tuuꝫ filiū quē viuū tenere nō poſſum. Tandē
q̄ꝫ ſepulto: mr̄ cum lachrymis oſculato ſepul-
cro ꝛ adorato reuertiꝝ in ciuitatē. Hec ꝛ plura
talia ſcribunꝝ a deuotis. Nec poſſum9 plene cō
prehendere ꝛ edicere totū lamentū Marie.ſed
cōpati ſtudeam9 vt cōregnare valeam9 Amen.

¶ Incipit quartus liber de imaculata conce-
ptione Marie.

Quartus liber

de myſterio imaculate conceptio
nis Marie habet duas partes.
Prima pars agit per modū ꝓba
tionis de hoc ꝙ btā Maria ſit cōcepta ſine ori
ginali pctō. ¶ Scḋa pars agit de eodē per mo
dum elucidatōis ꝛ declaratōis ¶ Item pōt eti
am cū placuerit p̄dicari de feſto ꝯceptōis Ma
rie pars p̄ma libri q̄nti que eſt de ortu eius.

¶ Pars p̄ma de imaculata conceptōe Marie
ꝓbando ꝙ ſit p̄ſeruata ab originali.

Tota pulcra es

amica mea:ꝛ macula nō eſt in te.
Uerba ſunt di ad b.ṽginē Can̄.
iiij. In q̄bꝫ verbis ſacris ipa glo-
rioſa virgo triplr̄ cōmendaꝝ. ¶ Primo de gra-
tioſa pulcritudīe:cum dr̄. Tota pulcra es. Ue-
re tota pulcra Maria. qꝛ oīs pulcritudo anie
rōnalis eſt a dei gr̄a ſm̄ Fran. maronis Ma-
ria vero eſt gr̄a plena:teſte angelo Luc.j. Ex q̄
etiā ſequiꝝ ꝙ:qꝛ tota pulcra.ḡ quelibet ps vite
ei9 gratioſa. Totū em̄ ſm̄ logicos reſoluitur
ſic.i.quelibet ps.ꝛ ſic ei9 conceptio fuit ḡtioſa:ꝛ
ab originali pctō preſuata ꝑ ſpecialiſſimā gra
tiam ¶ Scḋo cōmendaꝝ Maria ꝙ eſt dei ami
ca:cū dicitur.amica mea.q̄a ab eterno p̄ordina
ta.vt ſit mater dei dilectiſſima.iuxta q̄ḋ ipſa di.
Prouerb. viij. Necdū erant abyſſi: ꝛ ego iam
concep.ꝛc̄. ¶ Tertio cōmendaꝝ de puritate ſū-
ma.q̄a inquit:macula nō eſt in te:neqꝫ origina
lis:neqꝫ actualis pcti. Unde hic actum de mirā
da ꝛ imaculata conceptōe Marie: tria myſte-
ria notabimus.
¶ Primū myſteriū dicitur celebritaꝝ.
¶ Scḋm dicitur imunitaꝝ.
¶ Tertiū dicitur ꝓbabilitaꝝ.
Poteſt etiā ad hoc idē thema applicari. Pul-
cra es ꝛ decora filia hierl'm:terribilis vt caſtro
rum acies ordinata Can̄.vj.ꝛ eccleſia canit. De
huius aūt ꝓceſſu iuxta Aue maria ſpēaliter vi
de circa finē huius voluminis.

¶ Articulus p̄mus ꝙ feſtū conceptōis Ma
rie ab oībus eſt celebrandū. ꝛ ad id inducunt
plures vtilitates.

Circa primum

myſteriū celebritatis q̄ſtio ver
ſatur inter pleroſqꝫ. Utrū lice-
at feſtū conceptōis Marie ab
eccl'ia celebrari. Quibuſdā dicentibꝫ ꝙ non.eo
ꝙ ipſa cōcepta eſt in vtero ſancte Anne matris
de viro.i.ſctō Joachim cōcubitu mrionali. Et
non eſt veꝝ q̄ḋ ſimplices putāt.ſ. Annā conce-
piſſe per ſolum oſculū Joachim. Un̄ illi dicūt
ꝙ beata ṽgo concepta ſit in pctō originali.ꝛ iō
feſtum cōceptionis celebrandū:non ratōe con
ceptionis.ſed ratione ſanctificatōis.ꝛ ſic inten
tio celebrantis deberet fieri ad tempus ſancti-
ficatōis:non conceptionis:eo ꝙ cito poſt con-
ceptionem creditur fuiſſe ſanctificata. Sed do
ctores noſtri tenent ꝙ btā Maria licet in ſctō
matrimonio ꝯcepta ſit: ſine originali pctō. Et

id conciliū Baſilieñ. determinauit credendum
a cūctis. Et deniq Sixt⁹ papa. iiij. anno M.
cccc.lxxvj. currēte: ſub eiſdē indulgētijs que a
ſūmis pontificib⁹ ſunt date p feſto corpis chri:
ordinauit feſtū conceptōis btē Marie celebrā
dum cū octa. ſpeciali qz miſſa ⁊ pulcerrimo of
ficio editis: qb⁹ expreſſe cōtinetur btām Ma
riam pſeruatā fuiſſe a pctō originali: hocqꝫ de
clarauit. ⁊ ꝯfirmauit credendū. Quilibet igr̄ fi
delis hortaṫ ab eccl'ia dicente. Glioſe virginis
Marie ortū digniſſimū recolamus que ⁊ ge
nitricis dignitatē obtinuit: ⁊ virginale pudici
ciā nō amiſit. Et nota ꝓpter ſimpliciores ꝙ hoc
feſtū cōceptōis Marie debet qlibet deuote ce
lebrare ꝓpter qttuor precipua inductiua.

¶ Primo: ꝓpter chri honorē.
¶ Scdo: ꝓpter marie amorē.
¶ Tertio: ꝓpter fructificationē.
¶ Quarto: ꝓpter indulgētie ꝯſecutionē.

Primo: ꝓpter chriſti honorē. qa vt dic̄ Hiero.
ſer. de aſſūp. Nulli dubiū qn totū ad dei hono
rem ptineat qcqd ſue genitrici fuerit officioſiſſi
me exhibitū ⁊ impenſū. Hec ille. Itē Bern. de
laudib⁹ ꝟgi. di. O felix maria q te diligit deum
honorat. q tibi ſuit deū reficit. q tuū nomen pu
ro corde inuocat qcqd poſtulat indubitant cō
ſequiṫ. Hec ille. ¶ Scdo ꝓpter ꝟginis Marie
amorē. Vñ Anſ. in ep'la ad coāglicanos epos
dr̄. Non videṫ ver⁹ amor ꝟginis Marie q re
cuſat diē ꝯceptōis eius colere. Hec ille. ¶ Ter
tio: ꝓpter fructificationē: qꝛ plurime vtilitates ⁊
fructus ex hͦ adqrūṫ: ſic colligiṫ ex officio hui⁹
diei ⁊ verbis ſctōꝝ. ¶ Prima qdem dr̄ exaltatō
Eccl. xv. Obuiabit. ſcꝫ Maria illi tanqꝫ mr̄ ho
norificata. ſ. in ſui cōceptiōe ⁊ veneratōe. ⁊ exal
tabit illū. ſ. deuotū ſuū apud proximos ſuos. Ad
id refert Anſ. in ep'la pdicta miraculū factū tpe
Karoli regꝭ frācoꝝ de qdā germano regꝭ Hū
garie: cui btā virgo Maria iniūxit. vt feſtū cō
ceptōis ſue celebraret. ⁊ ipm in ptriarchatū Aq
legie exaltauit. De hoc habes li. vi. pte vi. ca. vj.
miracu. iiij. ¶ Scdā vtilitas dr̄ defenſatō. qꝛ ta
les Maria defendit in piculis ⁊ liberat a ꝯfu
ſione. Vñ Anſ. in ep'la qua ſ. dicit. Quiſqs p
ſul aut abbas es recole diligēter feſtū ꝯceptōis
Marie. ⁊ a cūctis iube eā diligēter coli. qꝛ ſi to
to corde eā amaueris nunqꝫ de tuo gradu cū cō
fuſione deponeris. Et ad id facit qd narrat ibidē
Anſ. miraculū de qdā Helſino abbate. q cū in
negocijs regis Anglie nauigaret: ecce tēpeſtate
orta in mari: cū non eſſet ſpes alia euadēdi: ad
btāꝫ Mariā ꝯfugit pcib⁹: mox qꝫ in aere appa
ruit qdā in pōtificali habitu lucid⁹ ⁊ ait. Sci
as ꝙ dña Maria miſit me: iubēs ꝙ ſi vis libe
rari. pmittas te annuatim celebrare. ⁊ celebran
dū pdicare feſtū creatōis ⁊ conceptōis ipſius.
Quod ille pmittēs: mox liberat⁹ ē: ſedata tēpe
ſtate. ¶ Tertia vtilitas ſpecialis gratie infuſio.

Sicut em̄ ipſa in cōceptione eſt infuſa ſpeciali
gratia copioſi⁹ qua eſt pſeruata a pctō origina
li ⁊ ſctificata miro modo: ita pbabile eſt: ⁊ vi
ſile ꝙ celebrantib⁹ hoc feſtū Marie ſpecialis
infundiṫ grā ex ipſi⁹ redundantia plenitudis.
Vñ Bern. Vas inqt liqre plenū ſi qͦ mō moue
atur effundit liqrē ex ſuppleno. ſic Maria cū
ſit plena grā ſi qͦ mō mouetur precib⁹: effundit
in nos grāꝫ. Hec ille. ¶ Quarta vtilitas celeſtꝭ
glorie retributio. Vñ ſcribiṫ in figura Eccl. xiiij.
A luna ſignū diei feſti. Nam Maria ē pulcra
vt luna Can. vj. Ab hac ḡ luna. i. Maria ſignū
diei feſti. i. eternitatꝭ: qꝛ deuot⁹ cultus feſtiuita
tis Marie eſt ſignū btitudinis celice ꝯſeqnde.
Pcipue aūt celebratio ⁊ cult⁹ feſti ꝯceptōis btē
Marie. vt teſtaṫ Anſ. in ep'la q ſup di. ſic. Nos
frēs dilectiſſimi ſi portū ſalutꝭ volum⁹ apphē
dere: dei genitricꝭ creationē ⁊ conceptōꝫ dignis
officijs celebrē⁹: vt ab ei⁹ filio digna mercede
remuneremur. Hec ille. ¶ Quarto pncipalr̄ in
ducimur ꝓpter indulgētie ꝯſecutionē. Nam p
ter ſupraſcptas a Sixto papa conceſſas indul
gētias: inſup cōciliū Baſilieñ. oib⁹ vere penitē
tib⁹ ⁊ cōfeſſis ea die intereſſentib⁹ miſſis centū:
pmis vel ſcdis veſpis ⁊ matu. totidē. Itē ſmo
ni diuino de ea feſtiuitate. cl. dies indulgeñ. cō
ceſſit ppetuis tpib⁹ duraturꝭ. vt pꝫ in bulla.

¶ Articulus ſecūdus de imunitate conceptō
nis Marie ⁊ ei⁹ poſſibilitate ac congruitate.

SEcūdum myſte
rium imunitatꝭ. Circa qd tria que
runtur. ¶ Primo de poſſibilitate.
¶ Secūdo de congruitate. ¶ Tertio de moda
litate. Prīo inquā de poſſibilitate queriṫ vtrū
deus potuerit beatā virginem pſeruaſſe a pec
cato originali: nō obſtante eius ꝓpagatiōe na
turali. ¶ Ad quod primus rñdetur ꝙ ſic. ⁊ de
claratur plurib⁹ modis in huius pceſſu. quia
cum duplex diſtinguaṫ in deo potentia: abſo
luta ⁊ ordinata ſm̄ Scotū ſuper. j. diſtin. xliiij.
Abſoluta ē reſpectu omniū poſſibiliū: que nō
includunt contradictionē: neqꝫ in fieri: neqꝫ in
facto eſſe. Ordinata ꝟo eſt eadem potētia reſpe
ctu omniū poſſibiliū que non includūt contra
dictionē formatā legib⁹ a ſapientia diuina in
ſtitutis. ⁊ quo ad vtrāqꝫ deus hoc potuit face
re: quod bene oſtendiṫ.

¶ Primo: ex lege theologica.
¶ Secūdo: ex lege iuridica.
¶ Tertio: ex lege phica.

Primo qdem ex lege theologica. qꝛ ſcriptū eſt
Job ca. xiiij. Quis pōt facere mūdū de imūdo
cōceptū ſemine. nōne tu qui ſolus es. ḡ deus ⁊
ipſe ſolus facere potuit Mariā mundā oimo
de de ſemie conceptā imundo. Et p plura theo
logica exēpla comprobaṫ: eo ꝙ qui pōt facere

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

maius:poteſt ⁊ minus:per regulā topicā3.ſed
de⁹ fecit maiora. Primo qñ creauit mundū de
nihilo. Scḋo qñ fecit āgelos puriſſimos vni/
ca volūtate Tertio qñ de parua Ade coſta for
mauit ſubito magnā mulierē Euā ſiñ addita/
mēto ⁊ ſine pctō. Quarto qñ chr̄m ꝑfectiſſime
in virginis vtero ſubito formauit. Quinto qñ
ex virgineo vtero clauſo chr̄i corpus palpabile ⁊
mortale ſine dolore voluit gigni. Sexto qñ cor
pus tā magnum chr̄i ſub parua q̄ntitate ſacra
mēti eucharistie tradidit. Septio qñ aīam La
zari de limbo ad iſtā vitā reduxit. Et hec maio/
ra erāt. ergo ⁊c. ¶ Scḋo oſtendit̄ ex lege iuridica.
qm̄ ſm leges ⁊ iura cōditor legis nō tenet̄ ad le
ges a ſe ↄditas.xxv.q.j.ideo.⁊ c.confidimus.⁊
xv.q.j.cōſideraui. Vñ ⁊ Ariſt. de regimine ṕn/
cipū di.ꝙ nullus princeps obligat̄ ſuis legib⁹
imo pōt diſpēſare in lege data.vel aliq̄s excipe
ab ea:non obſtāte obligatōe parentū eorundē
cū q̄b⁹ diſpēſat Cui⁹ teſtis eſt etiā Iuſtinian⁹
L.de legi.l.digna vox.⁊ Vulpian⁹.ff.de legi.l.
ṕnceps. Sic nec deus obligat̄ ſuis legib⁹ dat̄
hoīb⁹ vel mundo.quod claret etiā in exemplis
Nam ṕmo deus legem circūciſioīs datā Gen.
xvii.caſſauit ⁊ annullauit in nouo teſta. Scḋo
deus qui legem celis dedit cōtinui motus:ipſe
celū fecit ſtare tpe Ioſue ſpacio vni⁹ diei: eiuſ/
dem ca.x.atq3 tpe Ezechie regis retrogradare.x
lineis ſolē Eſa.xxxviij. Tertio deus q̄ dedit ho
minib⁹ legē mort̄ in penā pctī:ipſe dedit ſpecia
le ṗuilegiū. Helie ⁊ Enoch mult̄ milib⁹ anno
rū ſuꝑuiuendi. ergo multo mag̃ ↄ legē diſpēſare
potuit ⁊ cōgruit cum matre ꝑſeruando ipſam a
pctō originali. ¶ Tertio oñditur ex lege phica
q2 q̄cq̄d pōt virtus inferior pōt virtus ſuꝑior
.ij. Topi.ſed natura inferior:pōt ꝓducere roſa3
de ſpinis pulcrā. Item ꝙ radius ſolis nō con/
trahat feditatē ex cōtactu rerum fedaꝝ. ergo virt⁹
diuina multo forti⁹ potuit vt Maria pulcra
educeret̄ ex parentū ꝓpagine naturali: ⁊ ne aīa
ei⁹ inficeret̄ ex carnis generate naturalr̄ vnione

¶ Capitulū.II.

Secūda queſtio de cōgruitate. Vtꝝ cō/
gruebat.vt de⁹ preſeruaret btām ꝟgi/
nem a pctō originali in ſua ↄceptōe na
turali. Ad qḋ rñdetur breuit̄ ꝙ ſic triplici rōne
¶ Primo rōne theologicali
¶ Scḋo rōne legali.
¶ Tertio rōne phicali.
Primo inq̄3 rōne theologicali: q2 congruū eſt
vt nil ponatur in chr̄o Ieſu dei filio qḋ notet ig
miniā:cū ipſe ſit candor luc̄ eterne ⁊ ſpeculum
ſine macula ac imago bonitatis dei. Sap.vij.
Sed ſi ponit̄ beata ꝟgo cōcepta in peccato ori
ginali:tunc ponit̄ ignominia in chriſto.ſ.ꝙ mr̄
eius fuerit aliq̄ñ in pctō.⁊ ſic macula erit dede/
coris in chriſto quo ad originē:quia redundat
in ipſu3.iuxta illud Eccī.iij. Dedecus filij pater
ſiue mater ſine honore. ¶ Secūdo oſtendit̄ ex
ratione legali.quia ſm omnes leges valde ini
quus reputat̄ filius q̄ cum poſſit ṗcauere:ma
trem dilecta3 in manus inimici ꝑmittat cadere
nec a ꝑiculo velit ꝑſeruare.quia eſt cōtra legem
diuinā di. Exo.xx. Honora patrē ⁊ matrē.⁊ cō/
tra legem naturalē.quia teſte pho.viij. Eth. pa
rentib⁹ nō poſſum⁹ reddere equalens.⁊ cōtra
leges ciuiles ⁊ canonicas.vt extra de iureiu. qn
tauallis.⁊ in auten. vt liceat matre vl̄ auie.⁊.ff.
de alen.liberis.l.ſuperi⁹.⁊.l.ſiquis a liber̄ ⁊c.
ergo per cōtrariū multū cōgruebat filio dei nō
ꝑmittere matrē in man⁹ diaboli ꝑ originale pec
catu3 in conceptione incidi.ſed decebat preſer/
uare eā:quod optime poterat. ¶ Tertio oñdit̄
ex ratione phicali.quia ſm regulā topicā Boe
tij.ij. Topico. Si de q̄ min⁹ videt̄ ineſſe ineſt:⁊
de quo mag̃ Exemplū:ſi cōgruū eſt vt rex ho/
noret ⁊ exaltet famulū:multo magis matrem.
Si ergo congruebat.vt deus Adam vel Euā
atq3 angelos faceret in principio ſine omni pec
cato:multo fortius matrē preelectā que exaltā
da foret ſuper oēs angelos.

¶ Capitulū.III.

Tertia queſtio de modalitate ꝑſeruatō
nis Marie a peccato originali.ſ.qua
liter fieri potuit. Licet q̄ppe hoc latius
in parte.ij.li.declaret̄.tamen pro hui⁹ intellectu
hoc breuiter ſm Scotū atq3 Franci.maro.ſu/
per.iij.diſtin.iij. Nota ꝙ hoc ex trib⁹ veritatib⁹
precipue declarat̄ ¶ Prima veritas ꝙ peccatū
originale dic̄ ṗuationē. Eſt enim carētia origi/
nalis iuſticie debite: in primis parētib⁹ amiſſe
ex tranſgreſſione legis diuine a primis parēti/
bus deriuata in omnes naturaliter ꝓpagatos
⁊ diuino decreto artatos ⁊ obligās ad penā dā/
ni.⁊ ceteras penas que talē carentiā ſequūtur.
Sic quippe cōmuniter noſtri doctores diffini
unt peccatū originale ex ſententia Anſ. Et de/
clarari poteſt hec diffinitio ex parte.ij.huius li.
ar.j.⁊ ṗcipue ca.vij.vide ergo. ¶ Secunda ve
ritas ꝙ grā diuina equiualet originali iuſticie
ſm acceptationē diuinā:imo excedit: ita ꝙ per
hoc ꝙ anima humana habet gratiā non ineſt
ei peccatū originale. Licet ergo q̄libet fili⁹ Ade
eſt debitor iuſticie originalr̄ ⁊ ex demerito Ade
caret ea.⁊ ideo omnis talis habet.vnde cōtra/
hat origiale peccatū.ſi tamen alicui in ṕmo in/
ſtanti creatōis anime detur grā:ille licet careat
originali iuſticia:nunq̄3 tamen eſt debitor ei⁹.
quia merito alterius ꝑuenientis peccatum da
tur ſibi gratia que equiualet illi iuſticie q̄tum
ad diuinā acceptationē.⁊ talis non contrahit
peccatum. ¶ Tertia veritas reſponſiua ex ṗdi/
ctis.ꝙ licet beata Maria ex ratione ſue propa
gationis naturalis:eo ꝙ ꝑ concubitum matri
monialē eſt concepta.atq3 ex demerito Ade ha/
buit aptitudinem.vnde contraheret originale

pctm̄.tn̄ ex merito chr̄i preuenientis q̄ ab eterno ipſam elegit in matrē.habuit infuſam grām in pncipio creatōis pſeruantē a pctō originali: qꝛ potuit deꝰ in inſtāti ifuſionis anie eiꝰ infūdere ſibi tantā grām q̄ntā alij in baptiſmo:qđ ꝛ fecit. ğ in illo inſtāti nō habuit originale. ſicut ſi fuiſſet pus baptizata. Et licet caruerit originali iuſticia:tn̄ grā equalet iuſticie originali: vt patuit ſcđa ṽitate. Sed forte dicꝰ. An ibi fuit infectō carnis. Rn̄detꝰ q dato q illa caro nō fuiſſꝫ mūdata ṽtute ſpūſſcti an̄ infuſionē aie: tn̄ illa infectio nō fuit tā neceſſaria cā maculatōis aie. ſicut videmꝰ poſt baptiſmū qn̄ manet q̄dē illa infectio in carne ſc̄m mltos: ꝛ tn̄ infectio aie ablata eſt. ꝛ nō manet poſt baptiſmū.imo ğ dicitꝰ q caro btē ṽginis an̄ infuſiōꝫ anie intellectiue fuit ṽtute ſpūſſcti mūdata ac purificata. ꝛ dedicata. vt eſſet vas aptiſſimū ad recipiendā aiam iā ſctiſſimā:vt in illo inſtāti q̄ aia infūdebatꝰ nō eſſet ifecta:ſed iā mūdificata. Hoc ſc̄m Scotū ꝛ huiꝰ vie ſequaces. O igr̄ virgo glioſiſſima ṽe tota pulcra es ꝛ grā plena etiā in cōceptione.

Articulus tertiꝰ q btā Maria de facto fuit pſeruata ab originali pctō. ꝛ hoc pbatur duodecim teſtimonijs.

Tertiū myſteriū

dicitur pbabilitatis. Ubi nota q btām Mariā fuiſſe pſeruatā de facto ab originali pctō pbant plurima teſtionia. Ad qđ p pn̄ti decreui accipe.xij varietates legū: qbꝫ tāqꝫ.xij.ſtell' radiantibꝫ in corona glie Marie.iuxta illđ Apoc̄.xij. In capite eiꝰ corona.xij.ſtellaꝝ.id pmptū eſt cōprobare.ꝛ diuidunt in.iiij.ternarios. Primū eſt teſtimoniū legis diuie ſiue moyſaice. Nā Gen̄. iij. Ipa ſcꝫ maria cōteret caput tuū.ſcꝫ o ſerpēs. Sed ſi Maria fuiſſet in pctō originali:tūc cōſequēs foret q ipa a ſpente fuiſſet ſtrāgulata. quō ğ potuiſſet caput ſerpētis cōterere ſtrāgulantē.ꝛ ſic puaretꝰ tali triūpho. Hinc Orig. ait. Maria neqꝫ ſerpētis pſuaſiōe decepta: nec eiꝰ venenoſis afflatibꝫ infecta fuit. Hec ille. Itē Exo.xx. Lex diuia p̄cepit di. Honora prēꝫ ꝛ matrem.ğ ſeqtꝰ q chrīs honorauit mrēꝫ oīmode q̄ potuit.ꝛ p cōſeq̄ns iſto honore pſuatōis a peccato origiali. Itē dn̄s p̄cepit Exo.xxv. Moyſi di. Cōpingite arcā de lignis ſethim que ſt̄ imputribilia:ad figurādū btē Marie(in q̄ quaſi in arca chrīs requeuit)ipūtribilitatē.ſ. p abnegatōēꝫ macule. Scđm teſtimoniū legis pphetice. Accedat pmꝰ Job.iij.di. Pereat dies i q̄ natus ſum:ꝛ nox in q̄ dictū eſt:cōceptꝰ eſt hō.obtenebrentꝰ ſtelle caligine eiꝰ:expectet lucēꝫ nō videat:nec ortū ſurgētis aurore. Hec ibi. Sup q̄bus verbis Lyra đt in quodā ope. Ibi Job loq̄tur de reatu original' pcti .et ideo đt. Obtenebrentꝰ ſtelle.i.ſcti caligine eiꝰ.expectet lucē.i.chriſtū. ꝛ hūc nō videat. eo q chrīs ſupnaturalr̄ ex ṽgine cōceptꝰ originale pctm̄ cōtrahere nō potuit.ſeqtꝰ:nec ortū ſurgētꝭ aurore.i.cōceptū Marie:q̄ figuratꝰ p aurorā Can̄.vj. Accedat ꝛ viſio pphetica: qꝛ btā ṽgo figuratꝰ per portā clauſaꝫ quā vidit Ezechiel.vt pꝫ ca.xliiij. Ezech. vbi ſcribitur q nūq̄ꝫ fuit aperta.ſed ſp clauſa.ğ per eā nunq̄ꝫ intrauit pctm̄:al's non fuiſſet ſp clauſa. Accedat etiā Dauid di. Domū tuā dn̄e.i.btām Mariā decet ſcitudo.ğ debuit concipi ſctā. Itē accedat Salomō Prouer.viij.di.i pſona Marie. Necdū erant abyſſi ꝛ ego iā cōcepta erā. De hac aūt irrefragabil' Alex.de Ales. Pōs in q̄t deuoti Marie exponāt hanc autoritatē ſic. Necdū erant abyſſi.i.pfunditates pcti origialis. Nā abyſſus đr ab ab qđ ē ſine. ꝛ byſſus qđ eſt q̄ddā lūinoſum ſubtile ꝛ candidū factū textrico ope quoꝝ cōtria ſunt in pctō originali qđ eſt tenebroſū per puatōꝫ lucis grē: ꝛ groſſuꝫ p dānū ppetuū:atqꝫ turpe p carētiā dilcōnis diuine. Nondū igr̄ erant abyſſi.i.pcti original' pfunditates.ꝛ ego iā cōcepta erā.ſ.pueniente grā dei. Deniqꝫ idē Alex. de Ales cū eſſet i fine vite ſue expoſuit illā autoritatē thematꝭ pſati:di.ſic Tota pulcra es.ſ.p grē plenitudiēꝫ: amica dei altiſſimi.i.mr̄ dilectiſſima: ꝛ macl'a nō eſt in te: nec original':nec venial':aut mortal'. Et his dictis cōmendādo aiam ſuā btē virgini:feliciter i dn̄o expirauit. Tertiū teſtimoniū legis euāgelice:qꝛ ibi legitꝰ q Gabriel ſalutādo btām ṽginē ſic dixit. Aue grā plena do.te.bn̄. tu i mu. Ex q̄bus verbis clareſcit ppoſitum p ſingula verba. Nam primo dixit Aue.i.ſine ve.ꝛ ſic negans ve omne:negat pctm̄ originale. Secūdo ait. gratia plena. ſed plenū eſt cuiꝰ nulla pars eſt vacua.iiij. Phyſi.ergo pars originis.i.cōceptōnis Marie nō fuit a gratia vacua.qđ fuiſſet ſi in peccato originali cōcepta foret. Tertio ait.dn̄s tecuꝫ. ex quo ſequitꝰ quia q̄ꝫdiu fuit in originali pctō:fuit a deo aliena.ꝛ ſub poteſtate diaboli cōſtituta.ergo nō dn̄s cum ea. Quarto ait. Bn̄dicta tu in mulieribꝫ. qꝛ enim bn̄dicta que ab eterno eſt mr̄ dei electa. ergo nunq̄ꝫ maledictōi ſubiecta fuit. Cū enim ſcriptū ſit. Exo. xxj. Qui(inquit deus)maledixerit prī aut matri:morte moriatꝰ.ergo chriſtus deus nunq̄ꝫ p miſit maledictioni ſubiacere ſuā matrē: quod foret ſi in peccato originali cōcepta fuiſſet. Uideat ergo qua fronte audeat dicere. Aue Maria ꝛc̄. q̄ temerarie aſſerit beatā Mariā in peccato originali cōceptam. Quartū teſtimoniū legis eccl'iaſtice. Nimirū eccleſia errare non pōt que a ſpūſctō docetur in omni ṽitate ꝛ dirigitur Job.xvij. Et ad id.xj.diſti. Quis.in fine. ꝛ xxiiij.q.j. A recta in ſede ꝛc̄. Sed eccleſia canit in officio dicens. Felix es ſacra virgo Maria. ꝛ omni laude digniſſima. Hec laus autem eſt

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

vna maxima ꝙ dicatur ipſa a peccato originali ꝓſeruata. ergo ea digna. ¶ Itē canit eccleſia. Sctā ⁊ imaculata ꝟginitas qb⁹ te laudib⁹ efferā ⁊c. ergo dñt imaculate ꝟgini attribui oīa ꝑuilegia exemptōis a culpa. ¶ Preterea eccl'ia ſctā rhomana: id tenet officio diuino: vt pꝫ in bulla pape.

¶ Quintū teſtimoniū legis canonice vl' iuridice. q. xix. q. ij. due. ⁊ extra de regularꝫ. c. licet. dī ꝙ q lege ꝑuata. ff. ducat nulla rō exigit. vt lege publica ꝯſtrigat. ſꝫ btā Maria a ꝑncipio fuit lege ꝑuata. ff. ducta. ergo a cōi lege exempta. ¶ Itē xv. q. iij. §. j. ⁊ ſe. ratōe pcti qđ induxit ⁊ ꝓpter verecundiā ſexus: mulieri nō cōcedit ꝓ alio aduocare. ſed ꝯceſſum ē Marie. vt ſit aduocata noſtra apđ deū. ergo ipſa excipit ab illa lege cōi quaꝫ deus poſuit filijs Ade rōne pcti. Nimiꝝ vt ſcribit. xxv. q. j. c. vlt. ꝑuilegiū ſpēale derogat generali. ſed btā virgo eſt ſpēaliter priuilegata. ergo ⁊c.

¶ Sextū teſtimoniū legis ciuilice. Nam. ff. de legib⁹. l. ꝑnceps dr. Princeps Auguſt⁹ ē legib⁹ ſolut⁹. ⁊ Auguſta eſt exēpta de ſpēali ꝑuilegio. Seqt ergo ꝙ auguſta Maria eſt exēpta. Et huic cōcordat figura Heſt. xv. vbi rex Aſſuer⁹ ait ad Heſter reginā. Non ꝓpter te inqt. ſed ꝓ te oēs hec lex poſita ē Heſter aūt figurauit Mariā. ergo ⁊c. ¶ Septimū teſtimoniū legis phice. qꝛ Ariſt. viij. Eth. ait ꝙ generantis ad generatū ⁊ e cōuerſo eſt naturalis amicicie dilectō q bonū vult amato. qꝛ amor amicicie fūdat in beniuolētia. ix. Eth. ergo chr̄s genitus a btā ꝟgine voluit matri ab eterno ꝑelecte omne bonū gr̄e qđ potuit. Certū eīn eſt ꝙ qlibet filius ſapiēs vult habere matrē. ⁊ eligere talem qꝫtū poteſt parētē que oī ꝑfectōne ⁊ nobilitate. ac gr̄e decore ſit ditata. Seqt ergo ꝙ chr̄s matri hoc bonū gr̄e voluit ⁊ ꝯtulit ꝙ. ſ. ſine originali pctō ſit ꝯcepta. Itē filij amāt parētes tanqꝫ aliqđ ab illis exiſtes plus qꝫ oēs ſeruos. viij. Eth. imo ad ſeruū ſꝫm ꝙ ſeruus nō eſt amor amicicie vt dr ibidē. Quia āt amare: amicicie dilectōe eſt bonū velle. ix. Eth. ergo magis amare eſt maius bonū velle: ⁊ maxime amare eſt maximū bonū velle: ꝑ illam regulā. v. Topi. Sicut ſimpl'r ad ſimpliciter: ſic magꝭ ad magis: ⁊ maximū ad maximū. Sequit ergo ꝙ ſicut chr̄s ſumme pre oīb⁹ ſeruis amauit matrē ab eťno ꝑelectā: ita maximū ei bonū voluit quod ⁊ fec. Sed ſeruis. i. angelis ⁊ Ade atqꝫ Eue hoc bonū voluit ꝙ ſint creati ſine pctō originali. ergo multo magis matri.

¶ Octauū teſtimoniū legis poetice. vñ Sedulius li. j. paſcalis carminis ait. Et velut ex ſpinis mollis roſa ſurgit acutꝭ Sic eue de ſtirpe ſacra veniente Maria. Nil eſt qđ laniet matrē heres ſeruat honorē. Hec ille. ¶ Itē Alan⁹ ait. Hec ē ſtella maris: via vite: porta ſalutꝭ. Neſcia ſpineti florens roſa neſcia culpe. ¶ Itē Seneca tragedia ꝑma ait. Sollicita tāti pcia natales hñt. Sempqꝫ magno cōſtitit naſci deum. Hec ille.

¶ Nonū teſtimoniū legꝭ machometice. qꝛ ipſe rus machomet⁹ in ſuo alkorano qui apđ oēs ſaracenos ⁊ thurcos ē autentic⁹. ꝓut Nico. de Ly. in poſtilla ſup Au. atteſtat: dicit ſic. Nō eſt in filijs Ade quē nō tetigit ſathan. ⁊ iō dum naſcit hō plorat vociferans ex tactu: ꝓter Mariā ⁊ filiū ei⁹ yſe. i. Jeſum. Hec ille. ¶ Decimū teſtimoniū legis doctorice ſiue autētice: qꝛ hoc ꝓpm multoꝝ doctoꝝ ſctōꝝ autoritas cōfirmat: ex qbus aliqs ꝓferamus. ¶ Prim⁹ eſt Anſ. in li. de concep. virgi. ca. xviij. di. Decebat vt illa ꝟgo ea puritate niteret q maior ſub deo neqt intelligi. qđ nō haberet veritatē. ſi in pctō originali cōcepta foret. Idē Anſ. li. de exordio mūdane ſalutis di. Siqđ originalis pcti in propagatiōe matris dei extitit: illud ꝓpagantiū non ꝓpagate fuit. Si de⁹ caſtanee cōfert vt itra ſpinas a ſpinis remota cōcipiat: alat ⁊ formet: nō potuit hō filius dei facere matri ſue. ⁊ ſequit plane potuit voluit ⁊ fecit. ¶ Scōs doctor Amb. in ſmone de Habaonitis dr. Hec eſt ꝟga in qua nec nod⁹ originalis: nec cortex venialis culpe fuit. Idem in li. de ſctā ꝟginitate. ⁊ ſuper Lu. dicit. Quid nobili⁹ dei matre: Quid ſplēdidius ea: ꝟgo erat ñ ſolū corpore. ſed ⁊ mēte. Vñ ſeqt ꝙ aīa Marie nō fuit a caſu eleuata. ſed a caſu ꝑſeruata: al's ñ virgo mēte. ſed pctō corrupta. ¶ Tertius Aug⁹ li. de natura ⁊ gr̄a di. De Maria ꝓpter honorē dñi nullā prorſus cū de pctis agit volo habere qſtionē. Idem li. de. v. hereſibus in ꝑſona chr̄i dicit. Si potuit inqnari manichee mater mea cū ⁊ ipſam facerem: potui ⁊ ego inquinari cum ex ea naſcerer. cōſequēs eſt falſum. ergo ⁊ antecedēs. Idem ſermone. clij. de natiuitate chriſti dicit. Maria omni ſanctitate ⁊ gratia in vtero matrꝭ eſt repleta: vt de mūdiſſima matre mundiſſimus naſceret fili⁹: mater chriſti ꝑelecta. quia ſicut in celo habuit chriſtus patrem īmortalē: ſic ⁊ in terra habuit matrem omni corruptione carentē. Hec Auguſti.

¶ Quartus doctor Hieronym⁹ ad Paulā ⁊ Euſtochiū di. In Mariā totius gratie que eſt in chriſto venit plenitudo. ſed chriſtus fuit ſine originali. ergo ⁊ in Mariaꝫ venit hec gratia. Quintus Richardus de ſan. vict. in ſermone Nondū erant abyſſi. dicit Non decuit. vt caro Marie qualitercūqꝫ foret obnoxia culpe. naꝫ dei ſapientie indignū credimus. vt quā ad lucem ꝑdeſtinauit puritatꝭ: tenebris ſineret inuolui: nec erat ingratus matri ꝓ te qui oīb⁹ matrib⁹ precepit honorē exhiberi. Hec ille. ¶ Sextus deuotus Berñ. in ſermone Tēpus loqndi. dicit. Caro inquit ꝟginis ex Adam ſumpta maculas Ade nō admiſit. ¶ Septim⁹ Cirill⁹ patriarcha Alexandrin⁹ li. contra Neſtoriū dt Poſt filiū temerariū eſt ponere in Maria ꝟgine maculā aliquā aut peccatū. ¶ Octau⁹ Ildelfonſus archieps Tholoſan⁹ cui btā virgo

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

ſepius apparebat.⁊ obtulit ei de paradiſo veſtē
ſacerdotalē que adhuc inibi ſeruat̄: cōmiſitqꝫ ei
dē. vt celebraret annuatim feſtū cōceptōis ſue
Qñ ille tractatū cōpoſuit in q̄ ꝓbat ipſam ſine
originali cōceptā fore: qui tractatꝯ ſiue liber ab
ipſo editus tantū v̄gini cōplacuit ꝙ illi librum
ipm manu tenēti apuit.⁊ ꝑ tali ope grās retulit
¶ Nonus doctor Alexander de Ales q̄ dū in fe
ſto cōceptōis corā vniuerſitate legeret ⁊ teneret
btām Mariā in originali cōceptā fore: adeo in
firmitates ipm inuaſerunt. ⁊ annuatim ipa die
cōceptionis vexabat̄ illa infirmitate. vt videret̄
velut ſemimortuꝯ. Tandem ſe recognoſcēs vo
uit ſe librū cōpoſiturū ad honorē v̄ginis.⁊ mox
ſanatus librū edidit in q̄ ꝓbat v̄ginē fore cōce/
ptā ſine originali ⁊ reuocat qcq̄d in.iij.ſniarꝝ cō
tradixerat. Et dū morti appropinq̄ret btē virgi/
ni ſe cōmēdauit di. Tota pulcra es amica mea
⁊ nulla macula: neqꝫ originalis: neqꝫ actualis
eſt in te. ¶ Decimꝯ Johannes Scotꝯ q̄ pariſiꝯ
ꝓpoſita q̄ſtione oibꝫ doctoribꝫ cōcluſit.⁊ oia co
rū argumēta ꝯtraria cū eſſent plus q̄ꝫ ducenta
memoria mirabili recitauit ⁊ ſoluit: ⁊ innūera/
biles ſupaddidit rōnes ꝓbātes ꝙ virgo eſt cō
cepta ſine originali. vñ vniuerſitas admirādo
ipm doctorē ſubtilē appellauit. Et idipm tenēt
nūc noſtri doctores vicꝫ Lyra fran. maro. Pe
trus de candia. Aureolus Guilhelmꝯ varro.⁊
m̄lti alij. ¶ Undecimꝯ ſctūs Dñicus in ſua edi
tione dicēs ſic. Sicut p̄mꝯ Adam fuit ex terra
v̄gine.⁊ nū q̄ꝫ maledicta formatꝯ: ita decuit in
ſecundo Adā.i.chriſto fieri. Hec ille. ¶ Duode
cimꝯ ſctūs Thomas d̄ Aquino q̄ licꝫ in pleriſqꝫ
ſcptis huius ꝯtrariū dixerit: in ſuper.j.ſniarꝝ diſt.
xliiij.ar.iij.in ſolutione tertij argumenti r̄ndē/
do ad autoritatē Anſ. dicit ſic Poteſt aliquod
creatū inueniri quo nil puriꝯ poteſt eſſe in rebꝫ
creatis: puta ſi nulla pctī contagione inq̄natū ſit
Et talis inq̄t fuit puritas Marie que a pecca/
to originali ⁊ actuali imunis fuit: ſub deo tñ
inq̄ꝫtū erat in potētia ad peccandū. Hec Tho.
Ecce patet. ¶ Undecimū teſtimoniū legis rōis
theologice Nā plurime rōnes ponunt̄ a docto
ribꝫ ꝓ huiꝯ veritatꝭ cōfirmatōe. Sed q² longū
foret tā multa ponere: opus eſt cā breuitatꝭ ali/
q̄ inſerere. ¶ Prima rō talis Aut enī deus po
tuit p̄ſuare ſuā mr̄ē a pctō originali ſꝫ noluit.
Aut voluit.ſed ñ potuit. Neutrū ē dicendū.q̄a
in p̄mo negat̄ in deo bonitas.in ſecūdo diuina
ptās. Relinquit̄ ḡ ꝙ potuit. ⁊ voluit ⁊ ꝑ conſe
quēs fecit Nec poteſt dicere ꝙ ideo noluit. q̄a
nō ꝯgruit: qm̄ ſūme hoc cōgruū fuit: vt patuit
ſ.ar.⁊ per ſequentia. ¶ Scd̄a ratio talꝭ Scoti
ſuꝑ.iij.di.iij.q.j.q̄a congruū fuit.vt btā dei mr̄
acciperet bñficiū excellētiſſimū a deo ⁊ ꝙ fuerit
ꝑfectiſſime redēpta. Sed excellentiꝯ eſt bñficiū
p̄ſuare a malo: ꝑfectiuſqꝫ eſt redimere p̄ſeruā/
do a caſu in malū q̄ꝫ poſt caſum erigere vl̄ libe
rare.ḡ ⁊c̄. ¶ Tertia rō eſt: q² mediatrix ē Ma/
ria inter chr̄m ⁊ hoīes. medium autē hꝫ partici
pare cū extremis.v. Phyſi.ideo cōgruit vt ipſa
Maria mediatrix generꝭ hūani in ꝯceptōe aſſi
milet̄ hoibꝫ in naturali.ſ.ꝓpagatōne cōmuni:⁊
hoc nō obſtāte aſſimilet̄ chr̄o capiti in hoc vt ꝑ
grām p̄ſeruet̄ a pctō originali. Proinde Ypa/
nus ait O virgo oī iuſticia pleniſſima cuiꝯ con
ceptio ſingularꝭ.ſ.ꝑ grām ſingularē. ¶ Quarta
rō.q² ſi poneret̄ in Maria origialis macula ſe
querent̄ plura incōuenientia ſc̄m Fran. maro.
¶ Primo q̄dē ſequeret̄ etiā ſi inſtanti ſ ponē/
ret̄ ꝙ.ſ.aliq̄n mr̄ dei fuiſſet filia diaboli: digna
pena īfernali ⁊ inimica dei. qd̄ non ſuſtinet no
men mr̄is ab eterno p̄dilecte: Si enī ꝓ aliq̄ in
ſtanti odita: ḡ non ſp̄ ab et̄no dilcā: nec ꝓ tunc
mr̄ ſed inimica. ¶ Scd̄o ſeq̄ret̄ ꝙ ipa eſſꝫ mino
ris puritatꝭ angelis: cōtra autoritatē Anſ. ſup
poſitā.⁊ ꝯ Hylariū dicentē ſic O v̄go bñdicta
ſuꝑ oēs femias q̄ angelos vincꝭ puritate. Nec
valet dicere ꝙ poſtea eſt ſūme purificata. q² cū
p̄teritū ñ poſſit eſſe nō p̄teritū.ij.ꝑiher.ꝑ Ariſt.
ſequit̄ ꝙ nota illius peccatricꝭ originalit̄ rema
neret in ipſa in perpetuū. ſicut etiā in Magda
lena remanſit nomē peccatricꝭ q̄ꝫuis purificata
fuerit a pctīs: nec in ꝑpetuū cōſequet̄ aureolā
v̄ginitatis. ¶ Tertio ſeq̄ret̄ ꝙ btā Maria non
eēt virgo intacta aīa ⁊ corpore. q² q̄dlibet pctm̄
dicit rationē corruptōis ⁊ tactꝯ. xxxiij. diſt.li.ij.
ſniarꝝ.⁊ ſic v̄ginitas Marie fuiſſet diminuta
ꝑ pctm̄ originale contractū: ⁊ tanto fortius q̄n
to in aīa. q² aīe v̄ginitas que corrūpi habet per
om̄e pctm̄ ipſa nobilior eſt oī v̄ginitate carnis
ſicut v̄ginitas hoīs pre v̄ginitate bruti: vt dic̄
Chryſ.⁊ patet.xxxij.q.v. Sicut enī. ¶ Duode/
cimū teſtimoniū reuelatōis mirifice: circa q̄d ex
m̄ltꝭ pauca inſcribēdo. ¶ Primū eſt qd̄ ſcribit
btā Brigida in ſuis reuelatōibꝫ btām Mari/
am ſibi apparuiſſe.⁊ interrogatā r̄ndiſſe ſibi ta
liter. Cōcepta q̄dem ſum. ait ex Joachim ⁊ An
na ſine pctō originali. ¶ Secundū eſt qd̄ ꝯſilī
ter legit̄ in reuelatōibꝫ ſancte Elizabeth ¶ Ter
tiū eſt qd̄ refert Uitalis in ſuo opuſculo voca
to Defenſoriū btē virgis.ꝙ q̄dā Jerhardus d̄
piſcacijs ordinis minorꝝ cum p̄dicaſſet contra
cōceptionē Marie ⁊ poſtea miſſam celebraret
btā virgo apparens ſibi euchariſtiā abſtulit. ⁊
tandē penitenti reſtituit.⁊ ille dicta reuocando
enarrauit in laudē virginis. ¶ Quarto Henri
cus de haſſia in ſuo tractatulo de Maria re/
fert ꝙ anno milleſimotricenteſimoſeptuageſi/
mo q̄dā doctor ordis.ſ.predicatorꝝ noīe Pau
lus cum p̄dicaſſet cōtra virginis imaculatā cō
ceptionē: in medio ſermonis cecidit: indeqꝫ ob
muteſcēs diē clauſit extremū. ¶ Itē quidā ordi
nis fratrꝝ minorꝝ ipo die ꝯceptōis Marie Tho
loſe in eccleſia fratrꝝ minorꝝ cum p̄dicaſſet ꝯ cō
ceptionem imaculatā v̄ginis ⁊ vellet miſſam

celebꝛare in capella ſancti Michaelis vbi erat
pulcra imago Marie ſculpta i lapide marmo
reo mox imago furibunde retrouertit ſuũ vul/
tum cõtra frẽm ipm:ꝛ ſic ſtare dı̃vſqꝫ in hodier
nũ diem. Frater aũt ille ſtatim cecus factus vo
tũ emiſit ꝙ reuocaret ea q̃ dixerat:ꝛ ſic ſanatus
eſt ¶ Quinto ſctũs Dñicus dux p̄dicatoꝝ ordi
nis legit̃ ꝙ cum eſſet canonicus regularꝫ.ꝛ diſ
putaret in archiepatu Tholoſano ꝯtra heretı/
cos q̃ aſſerebant hec tria. Primo ꝙ chꝛs non
eſſet deꝰ. Scd̃o ꝙ in eucharistia nõ eſt veꝝ coꝛ
pus chꝛi. Tertio ꝙ Maria nõ eſt mater dei:eo
ꝙ inerat ei oꝛiginale pctm̃ Tunc btũs Dñicus
cõtra eos diutiſſime diſputando:in hoc cõuene
rũt:vt ſcribant̃ ſingule q̃ones p̄fate ptis vtriuſ
qꝫ ꝛ ꝓijciant̃ in ignẽ.ꝛ ille q̃ nõ cõburerent̃ ꝓ ve
ritate tenerẽtur. Accepit g̃ ſctũs Dñicus ſacrm̃
eucharistie ꝛ ſuas ſcp̄tas cõcluſiones:inter q̃s
hec erat vna ſcꝫ ꝙ beata virgo eſt ſine oꝛiginali
pctõ: ꝛ poſuit in foꝛnacẽ ardentẽ vbi p tres di/
es ſteterũt.ꝛ nulla leſio facta eſt tam in euchari/
ſtia qꝫ in papyro ꝯcluſionũ ſcriptaꝝ. Quo viſo
heretici ſtupefacti crediderũt. Et dꝛ ꝙ hec res fu
erat ſculpta in ſepulcro ſancti Dñici. ¶ Sexto in
regno Arragonie q̃dam frater oꝛdinis p̄dica/
toꝝ quendã demoniacũ adiurauit.vt diceret ſi
bi vnũ magnũ dubiũ quod mẽte gerebat. ſcꝫ ſi
vgo maria fuit ꝯcepta in pctõ oꝛiginali. Tunc
demoniacꝰ foꝛtiter clamãs dixit ter. Ue ve ve il
lis qui feſtũ ꝯceptõis non celebꝛant:ꝛ malũ de
vgine dicũt. His ille auditis de cetero celebꝛa/
uit. ¶ Septimo refert Anſ.li.miracu.c.xlvij. ꝛ
in epl'a q̃ s̃.ſ.ad coangli.cpos.ꝙ in pago galli/
cano canonicꝰ q̃daꝫ ſacerdos q̃tidie ſolitꝰ erat
hoꝛas beate vginis deuota mente dicere Cũqꝫ
de villa rediret noctu vbi foꝛnicatꝰ fuerat. ꝛ ad
oppidũ q̃ moꝛabat̃ tenderet:pelagꝰ ſenace trãſ
meãdo ſolus nauẽ ingreſſus nauigãdo matu
tinũ bte̾ vginis dicere cepit. ꝛ cum inuitatoꝛiũ
Aue Maria diceret: iãqꝫ ad mediũ fluminis p
ueniſſet. Ecce turba demonũ eum in mari vna
cũ naui ſubuerſa demerſit. ꝛ ad toꝛmẽta rapuit
eius aiam ſicut demeruit. Hic aũt tertio cum
eſſet in toꝛmẽtis viſum eſt ſibi aduenıſſe beatã
vginem cũ multitudie ſctõꝝ di. Ut q̃d mihi fa/
mulãtis aiam affligitis. ¶ Rñderunt demones
Nos eam debemꝰ habere:qꝛ in nr̃o captꝰ ẽ ope
ſcꝫ in foꝛnicatõe. Tunc pia vgo ait. Si illꝰ eſſe
debet cuius moꝛtuꝰ eſt in ope:noſtra debet eſſe
q̃m̃ meũ matutinũ dicebat cũ ipm ꝑemiſtꝭ. vñ
magis vos rei eſtis:qꝛ erga me iniq̃ egiſtis:ſer/
uum meũ ſummergẽdo ꝛ occidẽdo. Statim g̃
demones pterriti huc ꝛ illuc diffugerũt.ꝛ beata
vgo aiam bꝛachio ſuo ſuſcipiẽs ad coꝛpus re
tulit ꝛ reſuſcitauit.ꝛ mirabiliter aquã a dextris
ꝛ ſiniſtris q̃ſi murũ diuiſim ſtare iubẽs ad poꝛ
tũ hoiem de ꝓfundo incolumẽ pduxit.atqꝫ ille
gauiſus:ꝓſtratus corã virgine ait. Chariſſima
dña ꝛ vgo ſanctiſſima q̃d tibi ꝓ tãtꝭ bñficijs re
tribuam. Ait bñdicta vgo. Precoꝛ te ꝛ cõmitto
ne amplius in adulterij pctm̃ cadas.ꝛ vt cõce/
ptionis mee feſtũ.vj. idus decẽbꝛis ſolenniter
celebꝛes ꝛ celebꝛãdũ p̄dices.ſ.tanq̃ dignũ cele/
bꝛitari ob ſcitatem cõceptionis. Hec dicẽs eo
vidente celos aſcẽdit. Et ille iuſſa cõplens here/
miticã vitam ſibi elegit ¶ Ex hoc accipe o fidel'
aia chꝛiſti ſanguine redempta: q̃ vtile ſit ſerui/
re pie Marie q̃ nõ deſerit deuotos ſuos in ne/
ceſſitatib ꝛ ꝑiculis.imo ipſa vgo clemẽtiſſima
Maria ſe honoꝛãtes a dãnatõe ꝑpetua nouit
p̄ſeruare:in celeſti gl'ia felici honoꝛe exaltare O
itaqꝫ mr̃ oipotẽtis dei ſpes vnica ſalutꝭ noſtre
O angeloꝝ dña nos miſeros ad te clamantes
oculo intuere pietatꝭ:ꝛ da nobis ſic te venerari
in terris.vt in eternũ te videre.ꝛ tue puritatis in
gl'ia exultare p tua merita valeamꝰ in cel'. Amẽ

¶ Pars ſecunda de imaculata beate virginis
conceptione:cuius vitas elucidat̃ in hoc ſmo
ne per inq̃ſitionẽ queſtionũ ꝛ p ſolutionẽ ꝯtra
riarũ difficultatũ atqꝫ p declarationẽ eiꝰ pie cre
dulitatis.

D Ixit deus fiat
lux ꝛ facta ẽ lux Geñ.j. Uerba iſta
ad litterã ſunt ſcripta de illa p̄ma
luce creata in p̄ncipio creationis: ꝛ optime trãſ
feruntur de bñdicta vgine Maria quã deus
in figura illꝰ lucis p̄me dixit.id ẽ voluit.vt fiat
ꝛ facta eſt lux Uere nanqꝫ Maria lux eſt mun
di:qꝛ vt canit eccl'ia:eius vita indyta cunctas il
luſtrat eccl'ias. ꝓpter qđ merito ꝛ digne vocata
eſt Maria qđ ſm̃ Hiero. interp̄tat̃ illumina/
trix. Penſate g̃ chariſſimi vba ſacre ſcp̄ture: ſi/
gnatẽ myſteria:qꝛ dixit deꝰ (loquẽs i figura lu/
cis de oꝛigine Marie) Fiat inq̃t lux mundo.ſcꝫ
Maria ꝛ facta eſt lux Quib vbis tria notant̃
Primo q̃dẽ ꝙ bñdicte vginis oꝛigo ſit a deo
p̄oꝛdinata.vñ dꝛ. Dixit deꝰ Iſtud nanqꝫ dicere
dei ſm̃ Nicolaũ de Lyra ꝛ cõiter doc.nõ impoꝛ
tat aliquã vocem ſenſibilẽ.ſed intelligere ꝛ velle
dei practicũ: qꝛ ſm̃ ſue oꝛdinatõis ꝛ voluntatꝭ
foꝛmã ſequit̃ effectꝰ. Hãc igr̃ lucẽ Mariã quã
deꝰ ab eterno p̄elegit dixit in hoꝛa ſue cõceptio
nis.i.voluit vt fiat. ꝓpter qđ Prouerb.viij.ipſa
ait. Necdũ erãt abyſſi.ꝛ ego iam ꝯcepta eram.ſ.
in mẽte diuina. ¶ Scd̃o inſinuat̃ ꝙ ipa merito
ſit per lucẽ p̄mã p̄figurata:cum dꝛ. Fiat lux. q̃ſ
ſit per lucẽ p̄mã p̄figurata ...
nıã ſicut de illa luce poſtea factꝰ eſt ſol ſm̃ q̃ſ/
dam:vt patꝫ.ij.li. ſniaꝝ di.xiij.ſic de iſta luce.ſ.
Maria factus eſt ſol iuſticie chꝛs. Unde canit
eccl'ia. Felix nanqꝫ es ſacra virgo Maria.ꝛ oi
laude digniſſima:qꝛ ex te oꝛtꝰ ẽ ſol iuſticie chꝛi/
ſtus deus nr̃ ¶ Tertio notat̃ ꝙ ipſa in ſui oꝛi/
gine ſit ab omni cõtagione peccati p̄ſeruata:cũ
ſubdit̃.ꝛ facta eſt lux. Lux q̃ ꝓpe inter oia eſt pũ

riſſimū adeo vt etiam ſordidarū rez ɔtactu nō coinqnet̃. Exempli gratia. Lux ſol' vel radi⁹ etiamſi deſcendat ſup lutū nō inqnat̃ ab eo. Sic aīa bn̄dicte v̄ginis tanta puritate creata eſt p gratiā ſpecialē ⁊ p̄ſeruata vt licet vnita ſit carni naturaliter ex Adaz ꝓpagate: nō tn̄ ē infecta macula vl' ɔtagione pcti originalis: ſicut iā oñſum eſt. ⁊ hoc in ſermone (deo duce) declarabit̃ clarius. Cum itaqȝ beatiſſima v̄go Maria tāto honore in ſui ɔceptione fuerit ſublimata vtpote a deo ſingularit̃ p̄electa ſub typo lucis p̄figurata ⁊ ab omni cōtagione macule p̄ſeruata: merito ad eius ɔceptionis honorem v̄ba p̄miſſa ſunt p̄aſſumpta. Dixit de⁹: fiat lux ⁊ facta eſt lux. Et q̄ igit̃ i hac pte inſtat nob̄ declarare btāz v̄ginē ſine originali peccato cōceptaz fuiſſe: p hac ipa re tres ɔtemplationes ꝓpoſui ponere.

¶ Prima cōtemplatio dr̄ exq̄rende v̄itatis
¶ Scd̄a dicit̃ ſoluende difficultatis.
¶ Tertia dicit̃ pie credulitatis.

¶ Articulus prim⁹ quō declarat̃ beataz Mariam fore cōceptam ſine peccato originali: inquirendo varias q̄ſtiones occurrentes.

¶ Capitulum. I.

P Rima itaqȝ cōtemplatio dr̄ exq̄rende veritatis. ſ. hui⁹ rei ꝙ btā v̄go ſit cōcepta ſine originali pctō. Ad qȝ q̄dez agnoſcendū optet nos ſeptē p̄cipuas cōſideratōes inquirere: et ex his clari⁹ poſſum⁹ elucidare ⁊ intelligere ꝙ beatiſſima v̄go fuerit vere ſine originali pctō concepta. ⁊ hoc potuerit fieri nō obſtāte ꝙ naturaliter ex viro ⁊ muliere ſcd̄ō matrimonio fuerit ꝓpagata. Que q̄dem ɔſideratōes ſiue q̄ſtiōes mlt̄ū ſpectāt ad declarationez ptis p̄cedentis: vt patet intuenti.

¶ Prima vñ exortū eſt in nob̄ pctm̄ originale
¶ Scd̄a q̄d eſt pctm̄ originale.
¶ Tertia q̄liter maculat̃ aīa p pctm̄ originale.
¶ Quarta a q̄ infligit̃ pctm̄ originale.
¶ Quinta qñ ɔtrahit̃ pctm̄ originale.
¶ Sexta vbi vel in q̄ habz eſſe pctm̄ originale.
¶ Septīa q̄ ſunt illi q̄ ɔtrahūt pctm̄ originale.

Prima itaqȝ ɔſideratio ſiue q̄ſtio hic occurrēs eſt. Unde exortum eſt in nobis pctm̄ originale ¶ Ad qȝ in ɔtinenti reſpōdet̃ ꝙ a p̄mis parentib' diabolo ſuadēte peccātib' cōtra dei p̄ceptū edendo de ligno vetito. ⁊ maxime principaliter ortū eſt ex ɔſenſu Ade: vt vult Aug. xij. de tri. ⁊ patet in. ij. li. ſniaruz. di. xxiij. Nā licet etiā Eua peccauerit: tn̄ vt doctorib' videt̃ ſi vir nō ɔſenſiſſet: ipſa ſola Eua cōſentiente nō habuiſſem⁹ pctm̄ originale. q2 dicit ap̄l'us. j. Cor. xv. Per vnū hoiem. ſ. Adam mors introiuit in orbē terraz. Ex q̄ patet ꝙ nos originalē culpam ex hoc habemus exortam: q2 pctō p̄mi parentis originali iuſticia p̄uati ſum⁹. quā q̄dez in p̄mis parentib' p omnib' nobis ſuis poſter̄ accepam⁹ ¶ Sed forte dicis. Quid eſt iſta originalis iuſticia quā p̄uat originalis culpa: h̄ ſupeſt vt declaremus. q2 p̄uatiōes nō poſſūt ſciri niſi p habitus. ſm̄ Ariſt. j. Poſte. Uerbi gratia. Nō ſcit̃ q̄d eſt cecitas niſi ſciat̃ q̄d eſt viſus. q2 cecitas ē p̄uatio viſus vel carētia. ſic pctm̄ originale exq̄ nō eſt aliō niſi carētia vel p̄uatio originalis iuſticie: oportz nos ſcire q̄d eſt originalis iuſticia ⁊ hoc ſcito: ſciemus q̄d eſt originale pctm̄: q2 illius iuſticie carentia. Uñ Anſ. li. de cōceptu v̄ginali dicit. Pctm̄ originale aliūde intelligere nequeo in ipis infātib' niſi illā factaz p inobedientiā Ade iuſticie debite nuditatē: p quā oēs ſunt filij ire. Hec ille. ¶ Notandū igit̃ ſm̄ Scotū ſup. ij. diſt. xix. ⁊ xxix. ac cōmuniter doc. ꝙ originalis iuſticia quaz habuerūt: ⁊ in qua creati ſunt primi parentes: erat q̄dam q̄litas ſupnatural' tradita aīe in illo ſtatu. ſ. innocētie p quā plenū ⁊ p̄fectū dominiū habebat ſup vires inferiores ⁊ delectabilius inherebat vltimo fini. ſcȝ deo plene ſubdita dō. Et ita homo tā ex pte corporis q̄ȝ ex pte anime omni rectitudine iuſticie plenuſ: creatorem ſuū plene amabat quē plene intelligebat ⁊ plene ei ſubiect⁹ erat: vt teſtat̃ aurelius Auguſtin⁹ ¶ Eſt igit̃ originalis iuſticia q̄daz hūane nature rectitudo p quaz in illo ſtatu innocētie corpus erat aīe ſubditū ⁊ vires inferiores rationi p oīa q̄ȝdiu aīa ſubdita eſſz ſuo creatori. Sed quoniā ſic hoī creato de⁹ p̄ceptū dedit ne comederet de ligno vetito: al'as morte moriemini inq̄t Geñ. ij. Cui⁹ q̄dem arboris vſus ꝓhibit⁹ eſt hoī: nō q2 ille fruct⁹ eſſz p̄cellētiſſim⁹ in paradiſo. ſed vt homo iſta parua lege a dño accepta regularet̃ tali p̄cepto obediendo atqȝ mereri poſſet vitā eternā ⁊ ɔfirmationem in iuſticia illa originali: ꝙ ſi nō obediret puniret̃ duplici morte. vicȝ tēporali ⁊ eterna. Homo itaqȝ tranſgreſſus p̄ceptū dī amiſit gratiam ⁊ originalem iuſticiam ⁊ incurrit culpā et duplicem mortē: ita ꝙ niſi affuiſſet benignitas ſaluatoris noſtri dei Jeſu chr̄i qui nos redemit ab eterna morte: nunq̄ȝ dei viſionē ⁊ gloriaz celeſtem hō habuiſſet. Ex illa igit̃ tranſgreſſione primi parentis ortū eſt in nobis originale peccatū. ¶ Si queras. Unde erat homini illa rectitudo nature ⁊ originalis iuſticie: ¶ Rñdet̃ ſm̄ doctores cōiter: p̄apue Lyraz ſup Rho. v. ca. ꝙ non erat homini ex principijs nature: cuz corpus humanū ſit corruptibile naturaliter. ſed a deo data fuit in prima hoīs ɔditione: ſm̄ illud Eccl. vij. Hoc ſcio ꝙ a p̄ricipio fecit de⁹ hoīem rectum. Et quia iuſticia eſt quedam rectitudo propter hoc talis rectitudo humane nature bene vocat̃ iuſticia: ⁊ originalis. quia data eſt humane nature in ſua prima origine in poſteros tranſfundenda: ſi Adaz non ꝑdidiſſet. ¶ Sed

diceres: quō iſtud pctm̄ p̄mi parētis tranſierit
ad oēs poſteros: cū ſcriptū ſit Ezech. xviij. Filiꝰ
nō portabit iniq̄tatem pr̄is: ſed aīa q̄ peccaue-
rit ipſa morietur ¶ Ad qd̄ ꝓmus r̄ndet̄ ꝙ illa
autoritas intelligēda eſt q̄tum ad penā eternā
ꝛ poſitiuā. Dico eternā. q̄ꝛ etiā ſm̄ iuſticiā tā di-
uinā q̄ʒ humanā filius portat pcī patris penā
tp̄alem ſepiſſime: iuxta illud Thre. v. Patres
noſtri peccauerūt ꝛ nō ſunt: ꝛ nos iniq̄tates eo-
rūʒ portauimꝰ. Exemplū in diluuio ꝛ ī ſubuer
ſione ſodome: vbi ꝓpter pctā hoīm multi infan
tes q̄ necdū malū ſciuerūt interierūt ꝛ occiſi ſunt
corꝑaliter: nō tn̄ aīa illa q̄ nō peccauit dānata ē
cum illis que peccauerūt q̄tū ad damnationē
gehēnalē eternaʒ. Dico etiaʒ poſitiuā. q̄ꝛ filiꝰ vti-
q̄ʒ iuſte portat iniq̄tatis ipſius patris p̄uatiuā
penam. Naʒ cū aliq̄s habet nobilitatē: ſi eā cō-
mittendo crimen leſe maieſtatis amiſerit: om̄s
ſui poſteri erūt p̄uati eā ꝛ naſcent̄ ignobiles: ni-
ſi poſtea nobilitet̄ aliq̄s poſteroꝝ ꝑ regem de-
nuo. Et ſic dicta autoritas Ezech. minime facit
ad ꝯtrariū ¶ Sʒ adhuc occurrit hic dubiū: vꝫ
hoc ſit vel q̄re ꝙ iſta carentia originalis iuſticie
imputat̄ fore culpabilis nob poſteris Ade. Nā
ꝙ imputat̄ ad penā hoc facile videt̄. q̄ꝛ filij fre-
quenter ꝛ iuſte puniunt̄ ꝑ pctīs parentū: vt pa
tuit. Sed difficilius eſt videre q̄liter imputat̄
ad culpam de cuiꝰ rōne eſt ꝙ ſit volūtaria: aliť
n̄ eſt culpa: vt dic̄ Aug. nō aūt pōt dici volunta-
ria volūtate poſteroꝝ ¶ Ad hoc r̄ndet̄ ſm̄ do-
ctores noſtros ꝑ duo pūcta bn̄ notāda. ¶ Pri
mū eſt ꝙ iſta carētia originalis iuſticie in poſte-
ris d̄ꝛ q̄dem voluntaria volūtate Ade: q̄ nō ꝯſi
derat̄ vt ſingularis ꝑſona ſolū: ſed etiaʒ vt totiꝰ
hūane nature p̄ncipiū a q̄ alij deſcendūt tanq̄ʒ
mēbra eius. Vn̄ ſicut homicidiū manu factuʒ
imputat̄ manui: ꝛ dicit̄ volūtariū a volūtate q̄
eſt in aīa vel hoīe toto: ſic ꝛ iſta carentia d̄ꝛ vo-
luntaria a voluntate Ade in q̄ oēs fuimus ſm̄
ſeminalē rōnem ¶ Secundū punctū ꝙ om̄es
poſteri Ade naturaliter ꝓpagandi obligati fue
rūt ad debitū habēdi originalē iuſticiā. q̄ꝛ h̄ do
nū fuit datū nature hūane. ꝛ nō ſolū ꝑ ſe h̄ acce
pit Adā. ſed ꝑ tota poſteritate q̄ tūc erat ī eo: ita
ꝙ oēs filij eiꝰ in hac iuſticia fuiſſēt ꝓpagati ple-
ni gratia. ¶ Ex aūt Adaʒ hāc iuſticiā ꝑdidit ꝑ ſuā
culpā a debito habēdi nō excuſat poſteros. q̄a
hec fuerat ꝑ modū d̄poſiti fideicōmiſſa toti na
ture. Vn̄ iſta carentia iuſticie quā deberet habe
re q̄libet homo ſibi imputat̄ ad culpam.

¶ Capitulum. II.

His p̄miſſis videndū eſt ſcd̄o quid eſt
pctm̄ originale in nobis. Vbi ſm̄ Frā
ciſcū maro. ac doc. ſup. ij. diſt. xxxij. plu
res ponent̄ v̄itates. ¶ Prima veritas ꝙ pctm̄
originale nō eſt aliq̄ mala actio hoīs ſicut ce-
ra pctā. quia p̄uuli habent pctm̄ originale: iu-
xta illd̄ Ps. Ecce em̄ in iniq̄tatibꝫ cōceptꝰ ſū ꝛc.

ꝛ tn̄ nōdū aliquid mali vel boni agere potuerūt
¶ Scd̄a v̄itas ꝙ pctm̄ originale nō eſt ꝯcubi-
tus patris ꝛ matris vel viri ꝛ mlieris. q̄ꝛ ſi ī cō
cubitu pctm̄ cōmittat̄: illud eſt actuale pctm̄ i-
pſoꝝ. ſ. viri ꝛ mulierꝭ. nec ꝓpter hoc puer p̄nniť
eterna pena. ſʒ puniunt̄ q̄ male egerūt in ipſo.
Nā ſi aīa pueri crearet̄ plena gr̄a ꝛ origiali iuſti
cia oēs mūdi ꝯcubitꝰ nō eſſent cā deturpatōis
talis aīe. verūtamen mediū ꝑ qd̄ ꝯtrahit̄ tale
peccatum eſt concubitus viri ꝛ mulieris. quia
eſt medium cōceptōis humane. ſed hoc eſt me-
diū cōtractiōis pcī originalis remotuʒ ꝛ cau-
ſa ſine qua nō. Mediū aūt ꝓpinquū eſt ex vni-
one aīe cū corꝑe ¶ Tertia v̄itas Peccatū ori-
ginale nō eſt in carne infectio morbida. q̄ꝛ nul-
lum pctm̄ poteſt eſſe in carne ſicut nec iuſticia:
vt declarat Anſ. lib. de ꝯceptu virginali. ꝛ etiaʒ
q̄ꝛ cum anima intellectiua nō ſit educta de potē
tia materie ſed a deo īmediate creata ſp̄ualis: n̄
pōt inficī a carne infecta. q̄ꝛ nō eſt ſuſceptibilis
q̄litatū corꝑaliū. vn̄ caro infecta nō p̄uat aīam
tali iuſticia originali: ſed ip̄a lex diuina q̄ oēs fi
lios Adā poſt pctm̄ artat. ¶ Quarta veritas ꝙ
pctm̄ originale nō eſt rebellio ſenſuū ꝯtra rōeʒ
nec eſt reatꝰ ad penaʒ dāni ſeu obligatio. q̄ꝛ ta-
lia nō ſunt pctm̄ formaliter originale: ſed ſeque
la eius. ¶ Quīta v̄itas. Peccatū originale nō
eſt appetitus ſiue inclinatio mediāte q̄ aīa deſi
derat vniri corꝑi infecto. nec eſt formaliter ipſa
vnio aīe ad corpus. quia cum talis inclinatō
ſit anime naturalis nō poſſet amoueri ꝑ paſſi
onē chr̄i niſi anima intellectiua deſtructa. vel ſi
eſſet illa vnio anime ad corpꝰ nō poſſet amoue
ri ꝑ chr̄i paſſioneʒ niſi priꝰ aīa diſſolueret̄ a cor
pore. ꝛ tn̄ manēte iſta vnione et inclinatiōe dilu
itur pctm̄ originale ꝑ paſſioneʒ chr̄i ¶ Sexta
veritas ꝙ pctm̄ originale formaliť nō eſt quid
poſitiuū. vnde nō eſt habitus corruptꝰ vt aliq̄
fingunt: licet qn̄q̄ʒ ip̄m doctores nominēt tali-
bus q̄ ſonant poſitiuū vt cōcupiſcētia: fomes:
feditas ꝛ ſimilia. Talia ei dicit̄ de eo nō forma
liter ſed ꝑ cōꝑationē ad aliquid. ¶ Ratio huiꝰ
v̄itatꝭ. q̄ꝛ ſi eſſʒ q̄d poſitiuū deberet̄ ei pena po
ſitiua ꝛ nō tm̄ p̄uatiua vel damni qd̄ eſt falſuʒ
¶ Itē om̄e poſitiuū eſt effectiue a deo vt ab oi-
bus cōcedit̄. Aut ergo deꝰ tale poſitiuū ad pec-
catū originale ꝑtinēs ꝓducit imediate. ꝛ ſic eſſʒ
cauſa mali ſe ſolo ꝛ obliq̄tatis vicioſe q̄ ē in pec
cato originali. aut ꝓducit ſecunda cauſa cōcur
rente. ibi aūt nil ꝯcurrit. nō p̄mus parens q̄ꝛ il
le nō eſt in re: nec ꝓximꝰ parēs eadē rōe: nec ip̄e
cōtrahēs originale. q̄ꝛ ſic potiꝰ diceret̄ actuale.
¶ Item q̄ꝛ habitus corruptꝰ eadē fomes ꝛ q̄li
tas morbida: quōcunq̄ʒ nominet̄: ſtat cū gra-
tia poſt baptiſmū. peccatum aūt originale non
¶ Septima veritas ꝙ ſicut diffinitū eſt pte. j.
huius ti. arti. ij. ca. iij. peccatum originale in no
bis formaliter non eſt aliud q̄ʒ pura carētia o-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ginalis iusticie debite in p̄mis parentib9 amisse ex trāsgressiōe legis deriuata in oēs naturaliter ꝓpagatos. Vñ carentia originalis iusticie cum debito habendi eā est pctm̄ originale: ita ꝙ debitum habendi est formale ibi.

¶ Capitulū. III.

Tertio videndū est q̄liter maculatˀ vel inficitˀ aīa per pctm̄ originale. Nam circa h' occurrūt obstacula que videntˀ impedire ne contrahatˀ peccatū originale. ⁊ ideo Augustin9 valde disputat in hac materia. Nam aīa pueri non est ꝓpagata a patre vel matre pueri sicut caro: cū sit supnaturalis forma: nec ē de corpore educta sicut alie forme: cū sit separabilis. sed est a solo deo creata sicut angeli: ideo nō videtur quomō contrahat aīa a sua origine aliquā maculā sicut nec angel9. ¶ Ad qd̄ rn̄detur ꝑm Fran. maro. ꝙ licet aīa rōnalis non sit a parentibus vel carne causaliter: tm̄ bene est occasionaliter. Et ideo sicut cleric9 q̄ntuncunq; regularis a se efficitur irregularis si ꝯtrahat matrimoniū cum muliere corrupta. extra de bigamis. c. nup. ⁊ c. vl. sic spūs noster qn̄ desponsat sibi carnē in Adā corruptam. Ista aūt desponsatio est per naturalem vniōis ipsius consensum. Sed oritˀ difficultas qa anima talē consensum ⁊ mr̄imoniū vitare nō pōt. ¶ Ad qd̄ dr̄ ꝙ ideo non punitˀ pena positiua sed tm̄ priuatiua. sicut iudex iuste iudicās: iuste hanc ꝑuatiuā penā incurrit ꝙ efficitˀ irregularis nec punitˀ pena positiua. Hec Frā. maro. Sz forte dicis. Ego nō capio ꝙ aīa nostra inficiatˀ ⁊ maculetˀ originali pctō qd̄ contraherem9 a parentibus marie baptisatis. qꝛ nihil dat alteri qd̄ non habet ipse: sicut dicit p̄hus. j. Elen. sed parentes mūdati in baptismo non hn̄t originale. g̃ ⁊c̄. Ad qd̄ rn̄detur ꝙ sic dr̄ Aug9. de fide ad Petrū. Firmissime tenendū est ꝙ q̄libet filioꝝ Adā naturaliter ꝓpagat9 in pctō originali cōcipitur: sicut multe docēt autoritates. vn̄ Ps. Ecce eīm in iniq̄tatib9 cōceptus sum: ⁊ in pctīs cōcepit me matˀ mea. Et apl's Eph. ij. Eram9 natura oēs filij ire Et cete. Sicut in adā oēs moriuntˀ: ita ⁊ in chr̄o oēs viuificabuntˀ. j. ad Coꝝ. xv. Item Rhom. v. Vni9 delicto multi mortui sūt ⁊c̄. ¶ Ad illud vero qd̄ obijcitur de parentib9 q̄ mundati sūt in baptismo quō immūdos filios generant. Rn̄detˀ ꝑm doctores: ꝑcipue Lyrā sup ep̄l'am ad Rho. v. ꝙ exq̄ parentes nō generāt filios ꝑm esse grē vt sūt mēbra christi. sed generāt ꝑm esse nature corrupte in q̄ sunt mēbra Ade. ⁊ qꝛ generās hmōi generat sibi silē. ideo Adam generauit sibi siles in esse nature destitute originali iusticia cū debito habendi eā. Et eadē ratione oēs posteri generāt sibi siles cū tali defectu. qa descendim9 ab Adā ꝑm carnē. Et sic pctm̄ originale ꝓuenit ex carne causaliter: licet sit in aīa subiectiue ⁊ formaliter. Nec infligitˀ a parentib9: sed a iure diuino regulante: vt infra dicetˀ. ¶ Ad id cape exēpla. Nā vidēm9 ꝙ granū frumenti licet sit mundatū a palea: tm̄ si seminatˀ in terra ꝓducit nō sine palea granū. ita in ꝓposito. Item in hūana genealogia ignobilis generat ignobilē: nisi postea talis priuilegio p̄ncipis nobilis fiat. sic generati ab Adā qui ꝑdidit nobilitatē iusticie. s. originalis: nascūtur cum defectu hmōi ignobilitatis: nisi postea a deo nobilitentˀ ꝑ baptismi grām ad ꝯseq̄ndā hereditatē celestē. ¶ Rn̄detur ꝑm Fran. maro. Cōuenientior silitudo est ista. Sit ciuitas aut ꝓgenies obligata tributo vel seruitio ꝓpter peccatum alicui9 parentis eoꝝ: tunc oēs filij eoꝝ isto modo nascuntur obligati vel serui. Et si dn̄s vel rex illius ciuitatis cōcedat priuilegiū tale ⁊ dicat Quencunq; ascripsero militie mee efficiatˀ liber ipse tm̄: ita ꝙ filios q̄s ꝓcreabit remaneant in p̄stina s̄uitute vel obligatōe tributi: nisi ⁊ ipsi aliquando ascriberentˀ ad militiā meā. sic quilibet homo nascitur seruus pcti ⁊ obligat9: nisi ascribatur militie celestis regis in baptismo in ꝓpria ꝑsona. Et sic patet ꝙ nō sufficit si baptisati sūt parentes ab originali.

¶ Capitulum. IIII.

Quarta cōsideratio a q̄ infligitˀ pctm̄ originale. ¶ Ad qd̄ rn̄detur ꝑ q̄ttuor veritates p̄cipuas ꝑm Fran. maro. ⁊ cōiter doctores. ¶ Prima est ꝙ pctm̄ originale nō infligitur a deo aīam creante. Ratio: qꝛ oīs creatura dei bona est: ꝑm apl'm. j. ad Timo. iiij. Item dei filius oīe qd̄ in nostra natura plantauit assumpsit. vt dr̄ in. iij. dist. xv. sed nō assumpsit originale pctm̄. seq̄tˀ ergo nō inesse nob a deo. Hec veritas ꝑm Bona. sup. ij. di. xxxij. intelligēda ē de originali pctō q̄ntū ad culpā. Nā de originali peccato dupliciter loq̄ possum9. Vno modo ꝙ est culpa. ⁊ sic a deo esse nō potest: cū ipse non possit esse causa mali vel pcti inq̄ntum tale. Alio modo ꝑm ꝙ originale pctm̄ est pena. ⁊ sic ad culpā p̄cedentē ordinatur ⁊ causam ꝓmerēdi habet ex inobediētia eni homo talē penam demeretˀ ⁊ sic a deo est qui ex iusticia sua ad illō ordinat. Hec Bonauē. Hec etiā veritas declaratur ꝑ exemplū. Nam cōtrahens cū corrupta efficitur irregularis extra de bigamis. nup. Et huius irregularitatis causa nō est ipse sacerdos eos copulās de cōsensu vtriusq;. sed lex data in iure. sic nec de9 desponsans vel copulans animā carni de cōsensu vtriusq; naturali erit causa irregularitatis originalis peccati. ¶ Secūda veritas est ꝙ peccatū originale non infligitˀ a patre vel matre: qa ipsi mundati sunt in baptismo a pctō originali. ⁊ ideo nō dāt quod nō habent. j. ⁊. ij. Elenchoꝝ. Item frequenter cōtingit ꝙ pater mortu9 est anteq̄ fili9 contrahit originale peccatū formaliter. Nā contrahitur in t̄pe animatōis que in viris fit. xl. die ꝑm Augusti. ⁊ potest esse ꝙ ante. xl. diem cōceptionis pueri pater moriatˀ. sequitur ergo ꝙ nō est a patre. ¶ Tertia veritas ꝙ peccatū originale nō

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

inſligiť a carne: ſicut corpus inq̄natur a ſordido veſtimento: qꝛ ſicut ſolis radius nullū inquinamentū a rebus corꝑalibꝫ recipere pōt: multo minus lux ſpūalis ab aliq̄ corꝑe. i. aīa nr̄a a carne inſici valet. ¶ Quarta vitas affirmatiua ꝙ peccatū originale inſligiť ab ipſo iure regulante ⁊ diuina lege artante. Sicut em̄ q̄ naſciť ex thoro illegitimo incurrit notā irregularitatꝫ ne poſſit aſſumi ad ordinē clericoꝝ: niſi cū eo diſpenſeť: vt patꝫ diſt. lvj. Cenomanēſem. ⁊ extra. q̄ filij ſł legitimi. c. per venerabilē. ⁊ de exceſſibꝫ prelatoꝝ. inť dilectos. ſic lege diuina artante oīs qui naſciť ex carne in Adā adulterata cōtrahit notā culpe originalis: ne poſſit aſſumi ad ordinē angeloꝝ: niſi cū eo diſpēſeť ſcꝫ ꝑ baptiſmū flumīs: flamīs: vel ſanguis: qꝛ per q̄dlibꝫ baptiſma ꝓdictoꝝ diluiť originale pctm̄.

¶ Capitulū. V.

Quinta cōſideratō: qn̄ ꝯtrahiť pctm̄ originale. Et rn̄deť ꝙ in inſtanti cōceptionis hūane. iuxta illud Ps. Ecce em̄ in iniq̄tatibꝫ cōceptus ſum. Sed circa h̄ Nota ſm magr̄m in. ij. diſt. xxxj. ꝙ dupl'r accipitur hoīs cōceptio. Primo ꝓ ipſa carnis ꝓpagatōe. qn̄. ſ. embryo ꝯcipitur vſqꝫ ad infuſionē anime excluſiue Alio mō ꝓ ipſa aīatione. i. qn̄ aīa infunditur ⁊ corꝑi vniť. Itaqꝫ cū dr̄ ꝙ pctm̄ originale ꝯtrahitur in ꝑmo inſtanti ꝯceptōis: non eſt intelligēdū de inſtāti ꝓpagatōis carnis: qꝛ tunc ſcꝫ an̄ animationē nondū eſt ibi originale pctm̄: q̄a pctm̄ non hꝫ eſſe: niſi in ſuꝑiori parte rōnis. vt infra diceť. ſed intelligendū eſt de inſtanti aīatōis.

¶ Capitulū. VI.

Sexta igr̄ cōſideratō: vbi hꝫ eſſe peccatū originale. ¶ Ad qd̄ rn̄deť ꝙ ſm Fran. maro. ꝑ plures vitates. ¶ Prima ē ꝙ pctm̄ originale nō habꝫ eſſe ī carne tanq̄ꝫ īfectio morbida: qꝛ pctm̄ omne eſt ſpūale ⁊ non corꝑale. Un̄ ſicut nec iuſticia pōt eſſe in carne ſola: ita nec peccatū. iuxta illud Anſ. de concep. virgina. Caro per ſe malū neſcit caro ꝑ ſe mortua q̄ſcit. Et ſi dicas: tn̄ magr̄. in. ij. diſt. xxx. dicit peccatū manere in carne. Rn̄detur ꝙ pctm̄ originale dicitur eſſe vel manere in carne: ſolū ſm cauſaꝫ nō ꝙ caro culpā per ſe habeat vel actū culpe. ſed q̄a habet cauſaꝫ culpe originalis. Nam qn̄ caro cōcipitur ſm legē cōmunē ex libidinoſa cōcupiſcentia pollutionē quandam cōtrahit que viciū ſeu corruptio carnis appellať. ⁊ ſic cū aīa infunditur tali carni corrupte pctm̄ originale cōtrahit ⁊ maculatur: nō quidē a carne inq̄nante ꝑ qualitatē morbidā eo modo q̄ inquinať corpꝰ a ſordido veſtimēto: vt dictū eſt quarta ꝯſideratiōe. ſed maculať aīa ⁊ cōtrahit originale pctm̄ ab ipſo iure regulante: non niſi mediante carne ꝓ tanto. qꝛ vnitur carni in Adā corrupte: ⁊ qꝛ ſm carneꝫ eſt filius Ade ob qd̄ eſt debitor originalis iuſticie: vt notat Scotꝰ vbi ſ. ¶ Scd̄a veritas ꝙ peccatū originale habet eſſe in ſuꝑiori parte aīe rationalis ⁊ nō inferiori: nec in aīa ſenſitiua. Ratio. quia in eodem eſt reatus ad penā ⁊ ipſa pena. Pena aūt damni eſt ī portōe ſuꝑiori vbi eſſe habꝫ gloria btitudinis: cuius carentia vel ꝑuatio eſt ipſa pena damni: qm̄ ꝑuatiua habēt fieri circa idem ſubiectū: vt dicit Ariſt. ij. ꝑiher. ¶ Tertia veritas ꝙ pctm̄ originale eſt in voluntate ⁊ non in intellectu. quia iuſticia ⁊ iniuſticia habent fieri circa idem ſubiectū. ſed iuſticia eſt ī voluntate. ⁊ oē pctm̄ eſt aliq̄ iniuſticia. igiť ⁊c. Hanc deductionē facit Anſ. Et ſic patꝫ ꝙ pctm̄ originale eſt in ſuꝑiori pte rōis ⁊ in voluntate vbi habet eſſe meritū vel demeritū pena vł glīa

¶ Capitulū. VII.

Septima conſideratio qui ſunt illi q̄ contrahūt peccatū originale. Pro q̄ notādū ꝙ ſicut declarat egregiꝰ doctor Iohānes de Segobio in editōne Concilij Baſilien. tria requirunť ad hoc vt quis peccatū originale contrahat.

¶ Primo parentū tranſgreſſoꝝ generatio
¶ Secūdo naturalis ab eiſdē ꝓpagatio.
¶ Tertio diuini decreti coartatio.

Primo inquā requiriť vt talis ꝑ generationeꝫ deſcēdat a parētibꝫ trāſgreſſoribus ꝯtra legem a deo datā homini. Nā ſi parēs noſter Adā nō fuiſſet trāſgreſſus ꝓceptuꝫ dei de ligno vetito: nos filij eius nō cōtraxiſſemus origīale peccatum: qd̄ deriuatū eſt in nos ex actuali peccato ꝑmi parentis. vt in diffinitiōe originalis peccati ſupra tactuꝫ eſt. Itē ſi deus denuo formaret vnum hominē: non de carne primoꝝ parentū noſtrorum ſed aliūde: talis eſſet ſine originali. Et ſm doctrinā Scoti ſuꝑ. ij. di. xxxij. ſi Adam nō peccaſſet: et poſtea Cain eius filius natus peccaſſet: ſolum poſteri vel filij a cain nati contraxiſſent originale peccatū deriuatū in eos ex peccato actuali parentis ipoꝝ. ſ. cain. Filij vero Adam alij non cōtraxiſſent. ¶ Secūdo requiritur ꝙ ab eiſdem parentibus trāſgreſſoribꝰ naturaliter ꝓpageť. quia ſi quis ꝓpagareť ab adā ſuꝑnaturali modo nō ꝯtraheret origīale peccatū: vt patꝫ de chriſto: q̄ licꝫ ab Adam duxerit originem: tn̄ ex modo ſue generatōis nō potuit cōtrahere peccatū originale: eo ꝙ nō naturaliť eſt generatus: ſed virtute ſpūſſancti ſuꝑnaturaliť de virgine ſine viro eſt natus ⁊ cōceptus. Unō Leo papa in ſermōe de natiuitate dn̄i dicit. Solus inter filios hoīm dn̄s noſter Ieſus chriſtꝰ innocens natꝰ eſt. qꝛ ſolus ſine carnali cōcupiſcētia cōceptus factus eſt hō. Et ideo ſm Sco. in. iij. di. iij. ſi chriſtus fuiſſet purꝰ hō ⁊ nō deus qꝛ tn̄ miraculoſe natus eſt de virgine: nō ꝯtraxiſſet originale peccatū. ¶ Tertio requiriť ꝙ talis naturaliter ꝓpagatus ꝑ diuinū decretū vł ſniaꝫ arteť. qꝛ ſi q̄s ſpeciali ꝓuilegio a cōmuni lege vł decreto ſpeciali gratia dei ꝓueniente vel preſer

uante eximat̃: nõ ꝯtrahit originale pctm̃. ¶ Et ꝓpt̃
hoc ſm noſtros doctores licet btã virgo ex mo/
do ſue ꝓpagatõis habuiſſet vnde cõtraheret ori
ginale pctm̃ eo ꝙ naturaliter ex Joachim ⁊ An
na ſit ꝓpagata. tñ q꞉ grã dei in eius aĩa cõcreata
eam pſeruante merito ꝑuenientis chriſti ipſa le/
ge nõ artabat̃. ſed exempta erat: non cõtraxit pec
catũ originale. Vñ ad queſitũ rñdetur: cum ſcꝫ
q̃ritur: q̃ ſunt illi q̃ cõtrahũt pctm̃ originale. Re
ſpondet ſm Frã. maro. ꝙ circa hoc q̃tuor leges
ponunt̃. ¶ Prima lex cõis eſt eoꝝ oĩm genera/
liter q̃ in vtero matris cõmuni lege ꝓpagati ſunt
⁊ tales oẽs contrahunt. ¶ Scd̃a lex eſt ſpecia/
lis eoꝝ qui in vtero matris ſanctificant̃: ⁊ tales
ꝯtrahunt quidẽ in ſua cõceptione originale pec
catũ. ſed poſtea ꝑ diuinã gratiam ſanctificanteꝫ
mundant̃. Tertia eſt lex ſingularꝭ: qñ quis na/
tus cõtraheret de ſe. ⁊ ex modo ꝓpagatõnis: pre
ſeruatur tñ ſingulari grã preueniente: ſicut poni
tur in matre dñi. ¶ Quarta eſt lex ſupnaturalis
qñ quis nec cõtrahit: nec natus eſt cõtrahere ex
modo ſue ꝓpagatõis: ſicut eſt chr̃s de ỽgine na
tus. Idcirco dicit Aug⁹ ſuper Job. ⁊ Leo papa
vbi ſ͂. Ipe ſolus inter filios hoim fuit agnus q̃
ſolus innocẽs natus eſt. ſcꝫ ex modo ſue gene/
rationis. q̃a ſolus ſupnaturaliter natus de vir/
gine. Nec ꝑ hanc autoritatẽ negat̃ qñ btã virgo
ſit etiã innocens ꝯcepta per ſpẽalem grãm pſer/
uatẽ. ¶ Ex premiſſis oĩbus elucidari põt: quo/
mõ potuerit cõcipi ſine pctõ originali b. ỽgo ⁊ q̃
modo fuit de facto pſeruata: nõ obſtante natu/
rali ꝓpagatõe. quod claret ſi ſingulas cauſas ꝓ/
miſſarum queſtionũ ⁊ conſiderationũ penſam⁹
Nam ſi aduertimus ꝑmo vnde ortũ habuerit
originale pctm̃ in nobis. quia vicꝫ ex pctõ ꝑmo
rum parentũ quo priuati ſumus originali iuſti
cia. ex hoc plane accipi põt ꝙ ipa excipi potuit a
dãnatione illius pcti per gratiã ſpecialem: ſicut
et exẽpta fuit a maledictõe prime mulierꝭ. ſcꝫ In
dolore paries filios ⁊c̃. Itẽ licet ipſa caruerit ori
giali iuſticia: potuit tñ habere ⁊ de facto habuit
in ꝑmo inſtanti creatõis aĩe ſue gratiã que equi
ualet q̃tum ad acceptationẽ diuinam originali
iuſticie: vt per hoc ꝙ q̃s habet gratiam non inſit
ei originale pctm̃: ſicut lati⁹ dictũ eſt parte. j. hu/
ius libri. ar. ij. ca. iij. ¶ Item ſi aduertimus ſecũ/
dam conſiderationẽ. ſ. quid ſit originale peccatũ
in nobis. Similiter ⁊ tertiã ſcꝫ qualiter inficiat̃
aĩa per peccatũ originale: clareſcit q̃a ſpeciali dei
dono ⁊ ꝑuilegio bñdicta virgo pſeruari potuit.
⁊ de facto diſpenſari cũ ea maternus honor exi/
gebat. ¶ Itẽ ſi aduertimus quartã cõſideratio/
nem ſcꝫ a quo infligit̃ originale peccatũ: q꞉ non
niſi a lege diuina: cũ deus non ſit aſtrictus ſuis
legibus: clarũ eſt quia potuit eam eximere ſpeci/
ali priuilegio a cõmuni lege: qḋ ⁊ fecit. ¶ Item ſi
penſamus quintã ſcꝫ quando ꝯtrahit̃ originale
pctm̃. ſcꝫ q̃a in inſtanti animatõis. Eodem mo/
do ⁊ ſextam. ſ. vbi habet eſſe originale peccatũ:
quia nõ in carne ſed in ſuꝑiori portione aĩe ra/
tionalis clarere poteſt: q꞉ ex quo caro beate vir
ginis in cõceptõe añq̃ꝫ aĩata fuit origiale pecca
tũ nõ habuit niſi radicaliter ⁊ ſm cauſam ꝓ q̃n
to ex Adam naturali modo concepta fuit: ⁊ nõ
ſm actum vel effectũ: cum tũc nõdum aĩa crea/
ta fuit in qua originale eſſe habet. In inſtãti au
tem aĩationis quõcũqꝫ accipias origiale pec
catũ: ſiue ꝓ infectione cõtracta in aĩa ex vnione
ad carnẽ ſeminatã ꝑ actum carnalis cõcupiſcẽ/
tie: ſiue ꝓ carẽtia originalis iuſticie debẽtis in/
eſſe ꝓrincipſi anime ſm Anſ. nullo modo ipi⁹
aĩa originale peccatũ cõtraxit. quia ſi ꝑmo mõ
accipiat̃ peccatũ originale: de⁹ potuit a tali in/
fectione carnẽ mundare ante animationẽ: iuxta
illud Job. xiiij. Quis poteſt facere mũdũ de im
mundo conceptũ ſemine: nõ. ⁊c̃. Et dato ꝙ nõ
mũdauerit: anima tanq̃ꝫ lux ſpiritualis nõ cõ/
trahit ſordes a corpore ſicut a ſordido veſtimẽ
to: vt patuit ſupra. Similiter ſi accipiat̃ origi/
nale peccatũ ſecũdo modo: potuit de⁹ in inſtan
ti creatiõis aĩe ꝯcreare gratiã cũ illa anima: qḋ
⁊ fecit: vt eſſet grã plena ⁊ tota pulcra ac amica
dei que ab eterno erat dilecta ⁊ electa. ⁊ ſic aĩam
in gratia exiſtentẽ infundendo corpori. Et hoc
modo nõ fuit beata virgo debitrix original' iu/
ſticie in conceptõe vel animatione. Habuit eñi
donũ equiualens ſcꝫ gratiã. Hec ſm Scotum
ſuꝑ. iij. diſt. iij. ¶ Denicꝫ ſi aduertim⁹ conſidera
tionẽ ſeptimã. ſcꝫ qui contrahũt originale: ſibidẽ
dictum eſt. quia ipſa ſingulari lege priuilegiata
fuit. Quod ⁊ poteſt tali ratione pſuaderi. quia
btã virgo tenuit medium tanq̃ꝫ mediatrix inter
chriſtũ ſub quo erat: ⁊ inter nos cõẽs homĩes
ſuꝑ quos erat. Ordo igit̃ ⁊ decor vniuerſi req̃
rebat vt ſicut fuit in mũdo vna pſona que om̃i
no immunis fuit ab originali pctõ tam carne
q̃ꝫ aĩa. ſ. chriſt⁹. ⁊ etiã erat pſona que vtroqꝫ mõ
habet origiale pctm̃. ſ. oẽs cõiter hoĩes. ſic eſſꝫ ꝑ
ſona media. ſ. Maria q̃ q̃dãmodo hẽt origia
le peccatũ. ſ. in carne vel in cauſa ꝓpt̃ naturalem
modũ ꝓpagatõis: ⁊ quodãmõ nõ haberet origi
nale peccatũ. ſ. in aĩa vel in effectu. O itaqꝫ felici/
ſima Maria virgo mũdiſſima: in qua nulla ẽ
macula: memento quia te deus elegit ab eťno
vt ſis mater puriſſima ⁊ humani generis medi
atrix ⁊ aduocata. Eia ergo o pijſſima dña vni/
ca ſpes noſtra: tuo filio nos recõmenda: ⁊ illos
tuos miſericordes oc̃los ad nos cõuerte: ⁊ Je
ſũ bñdictũ ventri tui fructũ in celo nobis fruẽdũ
ſine fine ꝯcede. O clemẽs: o benigniſſima: o dul
ciſſima Maria: da nob ꝑ tua merita vt q̃ te pu
rã ab oĩ pctõ credim⁹: ꝑ te purificati a pctis tecũ
vna cũ dulci ieſu tuo nato cõregnare valeam⁹.

¶ Articulus ſecundus de ſoluendis difficulta
tibus circa hanc materiã occurrentibus.

SEcūdū myſteri-
um dicit̄ ſoluēde difficultatis. ¶ Cir-
ca pmiſſa nāqȝ ſeptē p̄cipue occur-
rūt difficultates q̄bus aduerſarij
ſolēt opponere ⁊ nitunt̄ pbare ꝙ .ſ. btā v̓go fue-
rit ꝯcepta in pctō originali. Et iſtud nobis ſup-
eſt vt vicȝ ipās difficultates ſoluamus: qb9 ſo-
lutis faciliime patebit reſpōſio ad oīa que in cō-
trariū poſſent argumenta adduci.
¶ Prima difficultas de v̓ginis ſcificatione
Secūda de virginis liberatione.
¶ Tertia de eius redemptione.
Quarta de penarū inflictione.
¶ Quīta de ſingulari chri p̄uilegio ⁊ honore
Sexta de ianue celeſtis clauſione.
¶ Septima de mł'toꝝ ſctōꝝ ꝯtraria aſſertione
Prima nāqȝ difficultas occurrit de virgis bn̄-
dicte ſcificatione. Nā ipa vere ſcificata dicitur
in vtero materno: iuxta illud ps. Scificauit do-
min9 tabernaculū ſuū .i. Mariā. Sed ſi btā v̓-
go nullo pctō fuit infecta: nō videt̄ quō ipa dici
valeat ſcificata vł purgata. Sȝ hec difficultas
ſoluit̄: qꝛ ſepi9 in ſcptura dr aliq̄d eē ſcificatum
vel purgatū: nō ab aliq̄ p̄uia macła q̄ iexiſſet
tali rei: cū nullā infectionē habuerit. ſicut exēpli
ḡtia: angeli boni dicunt̄ ſcificati Eſa. xiij. Mā-
daui ſcificatis meis. Glo. .ſ. ſctis angelis meis:
⁊ tn̄ ſine vllo pctō. Itē chriſt9 dr ſcificatus Jo-
han. x. Quē pater ſcificauit ⁊ miſit in mundū
vos dicitis qꝛ blaſphemas: qꝛ dixi fili9 dei ſū.
⁊ tn̄ chriſtus a nullo pctō fuit mūdat9 q̄ nunq̄
potuit infici pctō. Itē angeli dicunt̄ purgari. qꝛ
ſcḋm Diony. de angelica hierarchia tres ſūt act9
hierarchici. purgare: illuminare ⁊ pficere. Deni-
qȝ ſancti i ḡlificatiōe dicunt̄ purgari. Malach.
iij. Purgabit filios Leui q̄ſi aurū: ⁊ colabit eoſ
q̄ſi aurū ⁊ argentū. ⁊ tn̄ cōſtat in angelis bonis
⁊ etiā i ſctis ḡlificatꝭ nullū eſſe peccatū. Preterea
ipſa bn̄dicta virgo in verbi incarnatiōe dicit̄ p
fidem mūdata: teſtimonio bti Anſelmi de cōce-
ptu virginali: ⁊ tn̄ tūc nullū habuit inq̄namen-
tū. Vn̄ Bern. ſup Can. ſer. xxij. dicit. Viſitatū eſt
in ſcripturis ſcificationē p mūdicia poni vł cō-
tinētia. Nō obſtāte ḡ hoc Maria dr vere ſcifi-
cata ⁊ purgata: nō q̄dem a labe q̄ infuit p ali-
qḋ inſtans: ſed que infuiſſet niſi pſeruata fuiſſꝫ
Hec ſcḋm Fran. maro. ¶ Scḋa difficultas de be-
ate Marie liberatiōe. Nā nō liberat̄ q̄s a pecca-
to qḋ nō habet. ſed btā virgo dicit̄ liberata per
chriſtū vna cū oibus cōiter hominibus. Vn̄ Leo
papa in ſmōe de natiuitate dic. Saluatoꝛ nr̄ ſi-
cut p oib9 liberādis venit: ita nullū liberū a re-
atu repperit. Itē Aug. Nemo liberat̄ a maſſa
peccati niſi in fide redemptoris. ¶ Hec difficultas
ſoluit̄ ſicut pma. qꝛ btā v̓go dicit̄ liberata non
a reatu q̄ infuerit: ſȝ q̄ infuiſſet ſi pſeruata non
fuiſſet. Et ꝙ liberari dici valeat q̄ pſeruat̄ oſtēdi-
tur ex ſcriptura. Nam Ps. hoc modo orat libe-
rari dicēs. Eripe me de luto vt nō infigar: libera
me de ore leonis. Itē idē. Eruiſti aīam meā ex in-
ferno inferiori .i. pſeruaſti. Conſtat eīm ipm Da-
uid nō fuiſſe in inferno inferiori .ſ. dānatoꝝ. Itē
Tob. xij. Elemoſyna a morte .ſ. eterna liberat. id
eſt pſeruat. Itē Prouer. xxiij. Noli ſubtrahere a
puero diſciplinā: ſi pcuſſeris eū virga nō morietur
tu virga pcuties eū: ⁊ aīam eius de inferno li-
berabis .i. pſeruabis. Sed di. ſequit̄ ergo ꝙ ſu-
peruacue fuerūt ſancificatōes in v̓gine poſite a
doctorib9. qm̄ q̄d morbidi vel imundi emūdare-
tur non erat. ¶ Rn̄det̄ ꝙ dicte ſancificatōes nō
fuerūt vacue. Quāuis eīm non erant ad fomitis
ligatōꝫ. vt quibuſdā placet: neqȝ ad eiuſ attenua-
tionē. vt alijs libet: neqȝ ad totalē euacuationē.
vt pleriqȝ ferunt: tn̄ erāt ad v̓tutis inſtructionē
⁊ venuſtatē oīs boni: ad verbi dei cōceptōꝫ: atqȝ
ad meritoꝝ virginis ⁊ pmioꝝ augmētationē. vt
neqȝ pmā ſileēm: neqȝ parē ſequentē hāc. ¶ Ter-
tia difficultas de redēptione. qꝛ conſtat ꝙ beata
virgo indiguit redemptore: ⁊ ſicut ceteri ſancti p
chriſti paſſionē eſt redempta. Vn̄ chriſtus eſt re-
demptoꝛ omniū. Ideo Remigius ſup Heb. ix.
Chriſt9 per ꝓprium ſanguinē introiuit ſemel in
ſancta eterna redemptōe inuenta: dicit ſic. Chri-
ſti ſanguine oēs homines redēpti ſunt a ſuitute
quapropter per pctm̄ pmi parētis capti tenebā-
tur. Si ergo Maria nō fuit pctō capta quō pt
dici redēpta: quia Aug9. in epl'a ad Optatū de
origine aīe dicit ſic. Redempt9 dici non poteſt:
niſi qui vere per pctm̄ fuit ante captiuus. ſicut
ſcriptū eſt. Si filius vos liberauerit: vere liberi
eſtis. Ad quod rn̄detur ꝙ non obſtante tali pre-
ſeruatōe mater dn̄i dicit̄ vere redēpta: ⁊ pre alijs
redēpta: nō quidē a pctō quod cōtraxit de facto
ſed qḋ ꝯtraxiſſet ex modo ſue ꝓpagatōis natura-
lis: ſi per dei gratiā preuenientē preſeruata nō fu-
iſſet merito mortꝭ chriſti filij ſui preuiſe. Et hoc
declarat̄ ſcḋm Fran. maro. tali exemplo. Si aliqs
dn̄s redimeret a ſeruitute aliquos duos. vnū il-
loꝝ poſtq̄ eſt natus. aliū dum adhuc eſt in vte-
ro matris vel anteq̄ cōceptus eſt dando priui-
legium libertatis ꝯcepturo. In hoc caſu vterq̄
eſt redemptus ⁊ nullus coꝝ ſeruus eſt. ſed vn9
eſt redemptus a nota ſeruitutis quā contraxit.
alius a nota quā contraxiſſet: niſi redempt9 fu-
iſſet: ⁊ nulli dubiū quin efficacius ⁊ nobilius ſit
redemptus qui fuit pūentus ne ſeruus eſſet: q̄
ille qui poſt ſeruitutē fuit liberatus ab ea. ſicut
maioꝛ gratia fit ei cui cōſeruat̄ innocentia q̄ cui
remittit̄ culpa. vt declarat Aug. ſup Lu. ⁊ Gen.
Mater v̓o dn̄i redempta fuit a ſeruitute quam
ex ſe cōtraxiſſet. ſed omnes alij ab ea quam con-
traxerunt ergo ipa pre alijs redempta eſt. ¶ Ad
verba Auguſtini vbi ſ. Reſpondet̄ ꝙ duplex ē
redemptio .ſ. pſeruans ⁊ eleuans. vt patuit i exē-
plo pſcripto. De ſecunda: nō de pma verificant̄

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ꝟba Auguſtini ꝙ nõ eſt redemptio eleuãs: niſi
a culpa Secus aũt de redemptõe preſeruãte: vt
patet. nam Eſaie. xxix. dr. Propter hoc hec dicit
dñs ad domũ Jacob q̃ redemit abraã. Et Nee/
mie. ix. habet ꝙ dñs redemit Abraã: qꝛ ſcꝫ edu/
xit eum de vr chaldeoꝝ: ipm̃ preſeruando a cõ/
buſtione ignis: vt ferunt hiſtorie. Item aplꝰs
ad Gal. iij. dicit. Chriſtꝰ redemit nos de maledi
cto legis: factus pro nobis maledictũ: quia ſcri/
ptum eſt. Maledictus oĩs qui pendet in ligno
Et tamen iſtam maledictionẽ nos in tẽpoꝛe gra
tie nunq̃ꝫ habuimꝰ: quoniam per mortẽ chriſti
lex totaliter fuit euacuata. ¶ Quarta difficultas
de penarum inflictõe. Nam ſi preſuata eſt a pec
cato origiali: quare ergo penas peccati origina/
lis paſſa ẽ beata ꝟgo ſcilicet mortẽ. Si enim ca/
ruit om̃i peccato: caruit etiã merito mortis ⁊ ali
arum penalitatũ peccati originalis: ergo iniuſti
cia facta eſt ei cũ mortua eſt: ⁊ paſſa penalitates
multiplices peccati originalis. Et ſic deus iniu/
ſtus retributoꝛ eẽt: ⁊ maxime quoniã ſm̃ Augu
ſtinũ. ij. ſenten. diſtin. iiij. deus nõ prius vltoꝛ eſt
q̃ꝫ ſit quis peccatoꝛ. Nec poſſumꝰ dicere ipſam
paſſam vel mortuã pro redemptõe generis hu/
mani vel ſalute: qꝛ hoc eſſet ad cõtumeliã chriſti.
ſequeret enim ꝙ chr̃s non eſſet ſufficiens redem
ptoꝛ. Cum igit beata virgo habuerit penas pec
cati originalis ⁊ nõ per aſſumptionẽ. ſed ꝑ con
tractionẽ. ſequit ꝙ fuerit infecta peccato origi/
nali. ¶ Hec difficultas ſoluit. qꝛ ſm̃ Bonauen.
ſup. iij. diſt. iij. ac Fran. maro. gratia ſanctificatio
nis non obuiat pene. ſed tm̃ culpe. Et hoc oſten
ditur exẽplis. Nam Johãnes baptiſta fuit ſan/
ctificatus ⁊ a peccato originali purgatus: ⁊ tñ a
pena peccati originalis nõ fuit liberatus totali/
ter. Similiter aĩa pueri in baptiſmo abluitur a
ſoꝛde peccati: ⁊ nõ liberat a pena Item chr̃s ſine
vllo reatu peccati fuit: ⁊ tamen ſuſtinuit penas
peccati originalis. Eſa. liij. Uere languoꝛes no/
ſtros ipſe tulit: ⁊ doloꝛes noſtros ipſe poꝛtauit
Itaq̃ꝫ dicitur ꝙ mater dñi per gratiã preuenien
tem. licet fuerit a culpa preſeruata: non tamen a
pena totalr liberata vel preſuata. Uel vt alij di/
cunt. licet diuina grã preuenit ante infectionem
in beata ꝟgine: non tñ preuenit carnis feditatẽ.
quoniã per cõcubitũ concepta eſt: ⁊ ideo ratõne
illius feditatis iuſte remãſerunt in ꝟgine pena/
litates. Sed remanet dubiũ ſuppoſita poteſta/
te de congruitate ipſa. Quare ſcꝫ tales pene fue/
runt inflicte ꝟgini: cum nõ eſſent neceſſarie hu/
mano generi ſicut pene chriſti. Reſpondet ſm̃
Frana. maro. quia erant materia exercende vir/
tutis. vt ſcilicet ꝑ patientiã talium merita cumula
ret. Unde ſicut Job fuerũt pene magne inflicte
ad exercendã eius patientiã: ita virgini ad perfi/
ciendam gratiã. Uirtus eñ in infirmitate perfi/
citur: vt ait aplꝰs. ij. Corinth. xij. ¶ Quinta diffi/
cultas de chriſti priuilegio ſingulari ⁊ honoꝛe.

Nam hoc eſt ſingulare chriſti ꝑuilegiũ. quia ſo/
lus ipſe innocens cõceptus eſt. vt dicit Auguſti
nus ⁊ Leo papa. Unde ſi ipſa eſt concepta ſine
peccato origiali. ſequitur ꝙ equatur chriſto: qḋ
eſt contumelia chriſto: cũ eius honoꝛ ⁊ priuile/
giũ ſingulare alteri attribuitur. ¶ Hec difficul/
tas ſoluitur ꝙ non obſtante tali ꝑſeruatõe ma/
ter dñi nõ equiparat chriſto. ſed eſt inferioꝛ ipſo
in hoc ꝑuilegio multipliciter. ¶ Primo quidẽ
quia chr̃us non indiguit ꝑſeruatione: quia non
fuit cõceptus per naturalẽ ꝓpagationem. vñ nec
fuit ex modo ſue ꝓpagationis aptus: nec potuit
contrahere peccatũ. Lex enim originalis peccati
non fuit lata: niſi contra ꝓpagandos naturalit
ex Adam. Sed beata ꝟgo indiguit preſeruatõe
⁊ ex modo ſue generatõis apta fuiſſet contrahe
re peccatũ: ⁊ vtiq̃ꝫ contraxiſſet: niſi preſuata fuiſ
ſet per gratiã: vt ſupra patuit. ¶ Scđo quia chri
ſtus non indiguit redemptõe: cum ex modo ſue
ſingularis generatõis non fuit aptus contrahe
re illum reatũ ſeruitutis: virgo autem indiguit
gratia ꝑueniẽte ne laberetur. ¶ Tertio quia ani/
ma chriſti in conceptione ſeu creatione fuit vlti/
mate ſanctificata: non autẽ anima virginis: cuꝫ
vlterioꝛeꝫ ſanctificationẽ ſuſceperit in ꝟbi incar/
natõe Luč. j. Spiritusſctũs ſuperueniet in te ⁊č.
¶ Quarto quia aĩa chriſti moꝛ vt fuit creata
fuit vnita verbo ac cõprehendens ⁊ beata: ex. iij.
ſniaꝝ. Anima autẽ virginis nõ fuit beata ⁊ ver/
bo vnita vel cõprehendens q̃uis fuerit ſancta.
Hec Fran. maro. Et ſic patet ꝓpoſituꝫ. ¶ Sexta
difficultas de ianue celeſtis clauſione. Nam ia/
nua celeſtis nulli eſt clauſa: niſi merito origina/
lis peccati. Si ergo btã virgo non habuit pecca
tum originale: quero vtrũ ſi ante chriſtum moꝛ/
tua fuiſſet ſtatim ad celũ euolaſſet: an nõ? Non
potes dicere ꝙ euolaſſet: quia ſic non per chr̃m
fuiſſꝫ ianua aperta. ergo ſequit ꝙ non euolaſſet
ante chr̃m ⁊ per conſequens habuit vt videtur
originale peccatũ. Hec difficultas ſoluitur ſm̃
Scotũ ſup. iij. diſt. iij. ꝙ ianua celeſtis fuit bea/
te virgini clauſa ſicut ⁊ ceteris: nec eſt aperta niſi
ꝑ meritum paſſionis chriſti: q̃m vt dicit aplꝰs.
Col. j. Placuit ei per ipm̃. ſ. chriſtum recõciliare
om̃ia ſiue que in celis ſũt: ſiue que in terr̃. Sed
iſta clauſio ianue beate virgini non ꝓpterea fuit
ꝙ ineſſet ei pctm̃ originale: quoniã paſſio chri/
ſti ſic preuiſa ⁊ acceptata corã deo erat in oꝛdine
ad btãm virginem. vt ꝓpter meritũ huius paſſi/
onis ſcꝫ chr̃i nunq̃ꝫ ineſſet pctm̃ ipſi virgini ma/
tri chr̃i: ⁊ ita nec ineſſet aliqḋ ꝓpter qḋ ſibi ianua
clauderet. Sed iſta clauſio ianue fuit: q̃a ex ori/
gine competebat ꝟgini. vnde ianua ſibi claude/
retur ſicut ⁊ alijs Nec ſequitur ꝙ ſi moꝛtua fuiſ/
ſet ante chriſtũ ſtatim in celum euolaſſet: imo vt
videtur in limbũ patrum deſcẽdiſſet: nõ ꝓpterea
quia peccatum ineſſet. ſed qꝛ ex origine infuiſſet
ſicut ⁊ ceteris: niſi preſeruata fuiſſet. Et ſi dicas.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Si non habuit pctm̄ originale vtiq; ſtatim euolare debuiſſet. Dico ꝙ falſum eſt. q̄a ſancti p̄res purgati fuerūt ab originali: ⁊ tn̄ non aſcenderūt in celū ante chr̄m paſſum: eo ꝙ clauſa fuit ianua vſq; ad ſolutõez precij. Ita em̄ decreuerat deus ꝙ licet acceptaret paſſiõz chr̄i preuiſam ad remittendū culpaꝫ originalē omni credēti paſſiõz illā: nõ tn̄ remittebat penā. ſ. carentiā viſionis diuine ꝓpter illam paſſionē vt ſolū preuiſaꝫ: ſed ꝑ ipſam vt p̄ntialiter exhibitā. Et iõ ſicut ſctis patrib; nõ patuit ianua q̄uſq; fuit exhibita paſſio chr̄i: ita ꝓbabile videtur ꝙ nec btē virgini. hec Scotus

Septima difficultas de multoꝝ cõtraria aſſertione. Si itaq; bn̄dicta virgo pia fide credenda eſt ꝯcepta ſine pctõ originali: q̄re, vel vnde eſt ꝙ multi doctores cõtrariū aſſerunt ⁊ tenēt ipſam fuiſſe ꝯceptam in pctõ originali. ¶ Ad qd̃ rn̄detur ꝑ tria pūcta. Prio quidē dico ꝙ hoc eſt ideo. q; oēs illi doctores voluerūt incedere ꝑ viam legis cõis que omēs naturaliter ex Adam ꝓpagatos obligat ſꝫm rationē ſeminalē: ſicut ſcrā tradit ſcriptura. vñ Rho. iij. Oēs in Adam peccauerūt: ⁊ egent glīa dei. Et q; ſanctoꝝ autoritas ſolū chriſtū excipere videt̄ de hac gn̄alitate: nõ tamen negant doctores q̄n deus potuerit btām virginē ab illa lege cõi eximere. ſed q̄m credit̄ ꝙ btā v̄go ſit naturalr̄ ſꝫm rõneꝫ ſeminalē procreata: nec eſt autoritas ſcp̄ture de ei⁹ ex hac lege exceptiõe manifeſta: idcirco ꝓbabiliter putauerūt eam peccato fuiſſe originali obnoxiā: non audētes legi cõi ꝯtradicere: nec audētes eam exēptā dicere. ꝓpt̄ea igr̄ diuerſificati ſūt doctores in hac re. q̄a quidā putant eam fore lege cõi claudendam: quidā eximendā. ¶ Scdo dico cū Fran. maro. ꝙ oēs autoritates ſanctoꝝ ⁊ dicta doctoꝝ tenentiū eaꝫ eſſe pctõ originali obnoxiā: loquunt̄ ⁊ ſonant ac intelligi debent ad hūc ſenſum: ꝙ vtiq; btē v̄gini hoc ex ſe de cõi lege ꝯueniebat: quia naturali ſue ꝓpagationi cõpetit ꝙ originale pctm̄ contrahere debuiſſet: vt ſupra oſtenſum eſt: tn̄ oppoſitū habuit a deo ſpeciali gr̄a preueniēte. Nec in hoc fit ſanctis iniuria ſi coꝝ dicta exponant̄ ſicut ſacra ſcriptura exponit̄ ⁊ intelligitur: q; ſancti in ſuis eloquijs ſacra ſcp̄tura tanq̄ regula ⁊ lumie vtebantur: vt teſtat̄ Dioñ. de diui. no. ca. ij. Et ꝑ hoc ſolui poſſunt oēs cõtrarie autoritates: q; oēs loquunt̄ de pctõ originali ſolū ſꝫm cauſam quā q̄dem habuit btā virgo ex ꝓpagatõe naturali ⁊ nõ ſꝫm effectū. ¶ Tertio dico ꝙ vnuſq̄ſq; magis tenetur matrē dei venerari q̄ȝ aliquoꝝ doctorum opinionē in hoc paſſu extoller̄: maxime cū iaꝫ eccleſia in Concilio Baſilieñ. ſtatuerit pie credendum de beata v̄gine ꝙ ſit cõcepta ſine originali pctõ. ac Sixtus papa diuino officio de hoc edito ⁊ indulgētijs corroborauit. Vnd̄ in hoc ſum cū Auguſtino li. de natura ⁊ gr̄a di. Cum de peccatis agit̄ nullam de matre dñi. ꝓpter reuerentiā domini volo fieri queſtionē. id eſt dubitabilē ꝓpoſitionē. ſed potius indubitāter ipſam in conceptione ſui teneo pia fide fuiſſe ſanctā. Sed calumniātes hanc autoritatē Auguſtini exponūt quidam ⁊ dicūt ꝙ Aug⁹. ibi loquitur de peccatis actualib; ⁊ non de originali. Iſta tn̄ expoſitõ ſꝫm Franci. maro. eſt Primo impia: q; virginis priuilegia non ſūt artanda: ſed ampliāda. Secundo eſt falſa: q̄a intentio Auguſtini eſt ibi (vt inducitur in. iij. ſententiaꝝ) iſtud attribuere virgini pro priuilegio ſingulari ſuper oēs ſanctos Si igitur hoc acciperetur tm̄ de peccato actuali non eſſet hoc tanq̄ ſingulare ſuper oēs priuilegium attribuendū virgini: quia etiam innocētes caruerunt omni peccato actuali. O igit̄ virgo benedicta vita ſpes ⁊ cõſolatio noſtra: quid de te dicere valeamus: quāta deuotione te laudemus: qua temeritate te quis aſſerere audeat originali pctõ fuiſſe infectā: cum vt canit eccl̄ia. Felix es ſacra v̄go Maria: ⁊ omni laude digniſſima: ⁊ per cõſequens etiā iſta laude digna ꝙ dicaris a pctõ preſeruata: q; ex te ortus eſt ſol iuſticie chr̄s deus noſter.

¶ Articulus tertius ꝙ pium eſt credere beatā Mariam ſine originali pctõ fuiſſe conceptam.

Tertia contēplatio

Tertia contēplatio principalis dicit̄ pie credulitatis. Nam ad premiſſa adijciēdum eſt ⁊ declarādū q̄ȝ pium ſit credere ꝙ ipſa beata virgo fuerit concepta ſine peccato originali. Quod quidē aliqui aduerſarij pluribus modis vſq; ad iſta noſtra tempa impugnauerunt. Sed anno dñi. M. cccc. lxxxij. bulla ſpeciali cuius tenorem vidi: ipe Sixtus papa quart⁹ apoſtolica autoritate reprobat ⁊ damnat aſſertões ⁊ opiniones dicentiū ꝙ eccleſia nõ conceptionē ſed ſanctificationē virginis celebrat atq; tenētes Mariam fore preſeruatā ab originali: ꝓpterea eſſent hereſi polluti. Omēs etiam libros coꝝ ſuper his cõfectos damnat: ⁊ ne ꝓ veris legantur vel teneant̄: aut habeantur inhibet: ſic ꝙ contra p̄miſſa facientes eo ipſo ſententiā excõicatõnis ⁊ penam maledictõis eterne incurrant a qua ſol⁹ papa ꝓprio ore ⁊ nõ alius abſoluere poſſit. Vn̄ vt fideles magis inducātur ad huius preſeruationis piā credulitatē ſeptem rõnes hic ponem⁹ quib; id declaratur.

¶ Prima eſt rõ honorificatõis.
Scda eſt rõ vere dilectõis.
Tertia rõ ſuffragatõis.
¶ Quarta rõ cauende offenſiõis.
Quinta rõ vitande vltiõis.
Sexta rõ vie ſecurioris.
Septima rõ fructificatõis.

Prima eſt ratio fructificatõis. Nam ſi pia mente conſideram⁹ ꝙ tot ⁊ tanta beneficia ꝑ virginē

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

ſuſcepim⁹. tātaqȝ dignitate bñdicta v̄go eſt ſublimata per filiū q̄ vtiqȝ verū eſt qđ ait Hiero. ad Paulam ꝛ Euſtochiū dicens. Quicqd hūanis poteſt dici v̄bis minus eſt a laude v̄ginis. Debem⁹ igitur hoc p̄uilegio honoris eā extollere ꝛ laudare q̄ dicamus eam exemptā ab omni culpa: al's non deficit lingua hūana in eius laude: nec debitū honorē matri dei impendit cū eā peccatricē fuiſſe dicit ꝛ filiā diaboli p̄ pctm̄ originale cōtractū. ¶ Inſup q̄ro te: qđ hoꝝ eſt honorabilius ꝛ glorioſius chriſto: vtrū dicere q̄ habuerit matrē ab oī pctō īmunē: an dicere pctō maculatā. Conſtat q̄ p̄mū. Eccl. iij. Gl'ia hoīs ex honore parētis. ꝛc. Vñ ſicut decuit deū: p̄p'ľm iudaicum in mari: ꝛ p̄. xl. annos coꝝ veſtimenta ꝛ calciamēta illeſa p̄ſeruaſſe, p̄pter honorē ꝛ dignitatem p̄p'li illius: eo q̄ ch̄s erat naſciturus ex eo: ita a fortiori decuit matrē p̄priam miraculoſe preſeruaſſe ab om̄is pcti macula, p̄pter honorē maternitatis. ¶ Scđa ratio vere dilectōis. q̄m vt ait Anſ. ad coanglicanos epos: non videtur ver⁹ amator v̄ginis qui recuſat colere feſtū cōceptionis. cui⁹ recuſatōis cauſa nō eſt alia: niſi quia creditur ab illis q̄ ſit in pctō originali concepta. Vtigr̄ eam vere amem⁹ credam⁹ fore preſeruatam. ¶ Tertia ratō ſuffragatōis: vt vicȝ per hūc honorē ſibi cōgrue exhibitū ei⁹ ſuffragia īpetrare ꝛ obtinere valeamus. Propterea eccl'ia canit Cū iocunditate ꝯceptionē beate Marie celebremus. vt ipa p̄ nobis intercedat ad dñm Jeſum chrm. Scriptū nanqȝ eſt Job. xij. Qui me honorificauerit honorificabo eū. Jteꝝ Fortunatus in homel. dr. Grati⁹ eſt obſequiū deo qđ Marie impendit q̄ȝ qđ ſanctoꝝ cuilibet dirigit. ḡ debemus eam honorare. ¶ Quarta rō cauēde offenſionis. Nā valde timendū eſt ne eaȝ offendam⁹ vtpote q̄ eſt mater grē ꝛ mater miſcōie: qđ certe facit q̄ temerarie eam peccatricē aſſerit vel credit: q̄m vt Cirillus patriarcha alexādrin⁹ libro quē fecit ꝯ Neſtoriū dicit. Poſt filiū inq̄t temerariū eſt ponere in Maria v̄gine maculā aliquā: aut pctm̄. Propterea magr̄ Heinric⁹ in quodā ſermone q̄ incipit. Conſurget virga. ait Sacratiſſimaȝ virginē quā deus ab eterno p̄ordinauit. vt eſſet mater dei ſub poteſtate diaboli fuiſſe. ꝛ peccati ſorde infectā ſentire nō audeo: dicere p̄ſumeſco. ꝛ paulo infra. Quis hāc virginē ſub ira dei vnq̄ȝ fuiſſe audeat dicere p̄ quā ſibi de⁹ gen⁹ humanū tanq̄ȝ p̄ mediatricē reconciliare voluit: dicat q̄ velit: ego dicere nō audeo nec ſentire: cū in multis ſcripturis videt̄ eam exemptā a lege communi fuiſſe. Hec ille. ¶ Quinta ratio vitande vltionis: ne vltionē incurram⁹ p̄pter offenſionē preſumptuoſe aſſertiōis pie ſentire debem⁹ de virgine q̄ ſit imunis: quoniam ſcriptū eſt Eccl. iij. Maledictio matris eradicat fundamēta. Maledicit matrē virginē q̄ eam peccatricē temerarie aſtruit. ꝛ hec maledictio eradicat fundamēta g̅

tie dei. Cauendū eſt etiā ne ſi non celebremus feſtum cōceptionis virginis illā vltionem ſubeamus que ſcripta eſt Zach. xl. di. Percutiet dñs omnes gentes que non aſcenderint ad celebrandum feſtiuitatē tabernaculoꝝ: quia tabernaculum dei in quo habitauit eſt btā v̄go. ¶ Sexta ratio vie ſecurioris: q̄a in oībus dubijs via ſecurior eligenda eſt ꝛ tutior. extra de cleri. excōmu. c. illud. poſt mediū. Et inter varias opiniones p̄babiles: ſanior opinio ſequēda eſt. extra de cele. miſ. c. Cum marthe. §. Queſiuiſti. Sed hec via eſt ſanior ꝛ tutior. quia p̄ eā plus honorat̄ chriſtus: ꝛ ſancta mater eius q̄ȝ per cōtrariā opinionem. Et quia fundat̄ in imitādo ordinationē eccleſie rhomane de hoc feſto cōceptionis atqȝ ei⁹ officij obſeruationē quo habet̄ exp̄ſſe q̄ ſit concepta Maria ſine originali pctō. Eccleſia quippe rhomana mater eſt oīm eccleſiaꝝ: ꝛ nō poteſt errare. ſed in oībus tanq̄ȝ magiſtra eſt ſequēda. diſtin. xj. Quis. diſt. xij. c. j. ꝛ ſe. ꝛ diſtin. xxij. Omnes. Unde ex quo nō eſt certum per ſcripturam expreſſaȝ vtrum virgo contraxerit originale peccatum: an non: idcirco magis pietati conſonū eſt credere q̄ nō cōtraxit dando ſibi hanc p̄rogatiuam, p̄pter honorem domini: quia hoc autoritati eccleſie nō repugnat. quoniam. ff. de regulis iuris dicit̄ q̄ in obſcura ratione ingenuitatis fauendū eſt libertati. Et hoc eſt quod doctor ſubtilis ſuper. iij. diſt. iij. dicit. Quod hoꝝ veriſſimū ſit deus nouit. ſed ſi autoritati eccleſie non repugnat, p̄babile magis videt̄. vt qđ excellentius eſt attribuat̄ Marie. Hec ille. Sed hoc non repugnat eccleſie: imo concordat. vt patet ex concilio Baſilien. ꝛ diuino officio. ¶ Septima ratō fructificatōis: quia ex hac pia fide fructus adquirit̄ur vite eterne ꝛ ſuperne glorie. Unde Eccl. xxiiij. Qui me elucidant vitam eternā habebunt. Glo. Elucidant. i. ab oībus inq̄namentis lucidā reddunt. Item. j. Regū. j. Quicunqȝ glorificauerit me glorificabo eū. qui autē ꝯtemnunt me erunt ignobiles. Deniqȝ fructus adq̄rit̄ indulgentiarum. Nam vt dictum eſt ante: ipſum concilium. Baſilien. conceſſit indulgentias pro huius feſti celebritate ꝛ ſermoni videlicet centum dies indulgentiarum om̄ibus intereſſentibus miſſe ꝛ veſperis p̄mis: aut ſecūdis ꝛ matutinis. Pro ſermone aūt eiuſdē feſtiuitatis centū q̄nquaginta dies. Inſup Sixtus papa quartus oīno eaſdē indulgentias cōceſſit ſicut conceſſe ſunt in feſto corp̄is chriſti. O igitur homo crede beatā virginem fuiſſe cōceptam ſine originali peccato penſando illius diuini habitacli mundiciā: in quo deus ꝛ dulcis redemptor noſter Jeſus gratiſſime nouē menſib⁹ requieuit. Utinā ſaperes ꝛ intelligeres eāqȝ digna laude beatificare valeres quam beatam dicent om̄es generatōnes. o vere mundiſſima ꝛ imaculata virgo Maria. Que glorioſa dña excelſa ſup ſydera ꝛ puriſſima ab

omnı́ macula plus q̄ꝫ omnis creatura angelica
puritate ip̄a qua ſub deo nō eſt maioꝛ intelle/
cta q̄bꝰ te laudibꝰ efferā. q̄d in tue ſctitatis ⁊ pu/
ritatis gl'iam dicā: cū tu ſis gl'ia hierl'm: tu ho/
norificentia populi noſtri. tu es mater mūdiſſi
ma ab omni peccato ꝑſeruata, mater inq̄ꝫ dei ⁊
domini Jeſu predilecta. tu anime noſtre refugi
um: tu ſpes et noſtrū auxiliū: tu ſingulare coꝛ/
dis noſtri ſolacium: te depꝛecamur: ad te clama
mus: vt ꝑ illam ſummam tue puritatis gratiaꝫ
nobis a dulci Jeſu tuo impetres veniā gratiaꝫ
⁊ gloꝛiam Amen.

Alius modus procedē di in ſcripturis

Item ſi volueris in hac re alium proceſſū fa
cere potes notare duodecim ſtellas fulgentes ı̄
corona beate virginis ad ꝓbandā eius immu/
nitatē a peccato oꝛiginali radiantes. Prima
ſtella dꝛ diuīa autoꝛitas. Hāc ꝓſeq̄re ſicut ha/
bes parte. j. huiꝰ libꝛi. arti. iij. p̄mo teſtimonio.
Scd̄a ſtella ꝓphetica ꝟitas. Hanc ꝓſequere
ſicut habes ibidem ſecū̄do teſtimonio. Tertia
ſtella angelica atteſtabilitas. ibidē tertio teſtio/
nio. Quarta ſtella eccleſiaſtica irrefragabili/
tas. ibidē q̄rto teſtimonio. Quinta ſtella ma.
terna honoꝛabilitas. Hanc ꝓſequere vt habes
eadem parte. j. ar. ij. ca. ij. §. ij. Sexta ſtella pre
eminētiſſima puritas. ibidem. §. iij. et etiam. §.
j. vbi allegatur Anſelmus. Septima ſtella ꝑ
fectiſſima virginitas. Hanc ꝓſeq̄re ibidē ꝑte. iij
xj. teſtimonio. §. iiij. Octaua ſtella bñficij ſub/
limitas. ſicut habes ibidem arti. ij. ca. ij. circa p̄n
cipiū primi. §. Nona ſtella legū equitas. ibidē
ar. iij. teſtimonijs. v. vj. vij. viij. ix. Decima do/
ctoꝝ famoſitas. ibidem teſtimonio. x. Unde
cima rationū ꝓbabilitas. ibidem teſtimonio. xj.
Duodecima ſtella miracl'oꝝ lympiditas. ibi/
dem teſtimonio. xij. Hec ſupraſcp̄ta de conce
ptiōe Marie breuiter volui huic libꝛo inſerere
ea mag' q̄ apta ſunt p̄dicatōi ꝓſeq̄ndo. Alia ꝟo
multa diſputabilia in hac materia alibi latiſſi/
me tractandū reliqui.

In nomine domini Jeſu ad beatiſſime vir/
ginis Marie honoꝛem ſequitur de natiuitate
eius.

Quintus liber

q

Quintus liber eſt de myſterio ſctiſſime natiui
tatis bñdicte virgis marie. et
habet tres partes In p̄ma agi
tur ı̄ generali de eiꝰ oꝛtu digniſ
ſimo. In ſcd̄a de eiꝰ natiuitate mag' in ſpeciali.
In tertia de naſcētis virginis qualitate vel cō/
ditione admirabili.

Pars p̄ma de oꝛtu Marie digniſſimo ⁊ eiꝰ
diuinali preoꝛdinatiōe eterna ac ſanctificatōne ⁊
multiplici reuelatōe.

Lux oꝛta ē iuſto

l

Lux oꝛta ē iuſto rectis coꝛde leticia. Verba ſūt ſan/
cti ꝓphete Dauid pſ. xcvj. Qui lon
ge añ q̄ꝫ naſceret̄ benedicta ꝟgo eiꝰ
oꝛtum preuidit ſpū ſctō inſpirante: ⁊ eam luci cō
parādo ait. Luce. j. Maria oꝛta eſt iuſto. i. chꝛo
ex ea naſcituro q̄ eſt iuſtus per eēntiā Ipſe enim
eſt: vt dꝛ Malach. iiij. Sol iuſticie. ⁊ ꝓpterea q̄/
niam ex h̄ toti mūdo eſt ſalus oꝛta: iō ſubdit. re/
ctis coꝛde ſcꝫ hoibꝰ: leticia. Quibꝰ in verbis per/
pulcre oñditur q̄ꝫ ſūmaꝫ dignitatē habuerit bea
ta virgo in ſuo oꝛtu: in eo q̄ꝛ luci cōparat̄: que eſt
rex̄ digniſſima. Lux q̄ppe inter oēs creaturas ex
cellentiā habet precipue triplicē. Primo quia
diuinalis ꝯformitatꝭ. q̄m̄ deus lux eſt: ⁊ tenebre
in eo non ſunt vlle. j. Joh. j. Scd̄o quia lux eſt
incōtaminabilis puritatis: eo q̄ꝛ non pōt inqui/
nari ſoꝛdibꝰ. Tertio q̄a lux eſt delectabilis q̄li
tatis. q̄m̄ dulce lumen ⁊ delectabile oculis vide/
re ſolem Eccl. xj. Sic bñdicta ꝟgo ſuper oēs cre
aturas puras hac triplici fulget excellētia digni/
tatis. q̄m̄ deo ipſa eſt ꝓxima ⁊ cōfoꝛmatiſſima ꝑ
gratiam ⁊ gloꝛiā Sap. vij. Candoꝛ lucis eterne
⁊ imago bonitatis illiꝰ. Item ipſa eſt puriſſima
⁊ incōtamīabilis. q̄m̄ ſm̄ Anſ. ea puritate nitet
q̄ maioꝛ ſub deo neq̄t intelligi Deniq̄ꝫ ip̄a eſt aīe
hūane ⁊ deuoto coꝛdi ſuauis ⁊ delectabilis. q̄m̄
vt canit eccl'ia ipſa eſt vita dulcedo ⁊ ſpes noſtra
Et q̄s exp̄mere ſufficiat q̄ꝫ ſuauis ſit maria ocu/
lis coꝛdis ad reſpiciendū: in cuius pulcritudine
gloꝛie oēs ſancti delectant̄. ꝓpter q̄d canit̄. Spe/
cioſa facta es ⁊ ſuauis in delitijs tuis ſctā dei ge
nitrix. O q̄ꝫ ſuaue eſt aīe pie ad audiendū vel lo/
quendū de ea. q̄m̄ vt mellifluꝰ Bern̄. ait de ſci/
pſo. Nil inq̄t tantū me delectat q̄ꝫ tū de gl'ioſa ꝟ/
gine Maria facere ſmonē. O q̄ꝫ ſuaue. o q̄ꝫ gau
dioſuꝫ erit in celo cōregnare ⁊ colletari cū ea ſine
fine per quā ſalꝰ mundi credētibꝰ apparuit: cuiꝰ
vita gl'oſa luceꝫ dat ſecl'o. Merito igr̄ eius oꝛtꝰ
oibꝰ gaudiū ⁊ leticiā ingerit. merito ⁊ digne oēs
hoies: ille dulc' citharīſta Dauid ad letandū in
eiꝰ oꝛtu allicit: cū dr̄ Lux oꝛta eſt iuſto: rectis coꝛ
de leticia. Vere oibꝰ rectis coꝛde leticia. ſ. peniten
tibꝰ: patientibꝰ: viatoꝛibꝰ ⁊ triūphantibꝰ in celeſti
gl'ia. leticia viris: leticia ml'ieribꝰ: leticia paruul'z
ſenibꝰ ⁊ oibꝰ fidlibꝰ De eiꝰ itaq̄ꝫ oꝛtu ad p̄ns tra
ctare intēdētes ı̄ gñali tria myſteria declarabimꝰ
Primū myſteriū dicit̄ diuinal' p̄oꝛdinatōis.
Scd̄m dicitur maternalis ſanctificatōis.
Tertiū dicitur tp̄alis reuelatōis.
Articulus p̄mus qualiter ab eterno predispoſi/
tum erat a diuina ſapia oꝛiri btāꝫ Mariā ⁊ per
eam ſalutem mūdo fieri.

Capitulū. I.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

PRimū itaqꝫ myſterium dicit̃ diuinalis p̄ordinatõis: quõ vicꝫ ortꝰ bt̃e v̄ginis ſit p̄ordiatꝰ ab et̃no ⁊ p̄cõceptꝰ i mē te diuiā. Iſta q̄ppe eſt vna magna dignitas beate v̄ginis qua ꝑ ſapientis os gloriat̃ in epiſtola buiꝰ ſolennitatis que ſcripta eſt Prouer. viij. Dñs inq̄t poſſedit me. ſ. in cõmutabili volūtate et electõe ſua: in initio viaꝝ ſuaruꝫ anteq̄ꝫ q̄cq̄ꝫ faceret: h̃ eſt ab eterno anteq̄ꝫ ip̄e deꝰ aliq̄d crearet. vnde ⁊ additur: a principio ſcꝫ creationis mundi: ab eterno ordinata ſum. ſcꝫ vt eſſeꝫ dei mater. ⁊ ex antiq̄s. ſ. eternitatis: anteq̄ꝫ terra fieret. i. añ oēm corꝑalem cõditãꝫ creaturā. Nõduꝫ erãt abyſſi. i. ꝓfūditates. Tota q̄ppe altitudo vl̃ ꝓfunditas q̄ eſt a celo empyreo vſq̄ꝫ terre centꝝ dicit̃ abyſſus ꝓpter imenſitatem. ⁊ oēs creature corꝑales ⁊ ſpūales ad altitudinē cõꝑate p̄nt dici abyſſi vt volunt doctores. Nondum ḡ erant abyſſi. i. nec celum nec terra nec angeli: qui etiaꝫ abyſſi ſunt vocati ꝓpter excellentiā ſuaꝝ ſubſtãtiaꝝ: ⁊ ego (inq̄t Maria) iã ꝯcepta eram. ſ. i mēte opificis. Ex q̄bꝫ omnibꝫ claret qꝫ añ oēm creaturā bñdicta v̄go fuit p̄ordinata ⁊ concepta in mēte creatoris vt fieret mater dei ⁊ ſaluatoris noſtri Jeſu: quod eſt ei ſumma gloria. Circa q̄ð aduertendū ſꝫm ꝙ mõ intelligēdi hūano cõtemplari poſſumꝰ ꝙ ab eterno i diuina p̄cipue mēte inter alia q̄ttuor vertebant̃ cõſilia vel q̄ſtiones que ꝑ diuinam ſapientiā ſunt determinate ⁊ concluſe.

Prima q̄ſtio de mūdi ruituri creatione.
Scda q̄ſtio de dei ex femia incarnatiõe.
Tertia q̄ſtio de p̄me femine. ſ. Eue electõe.
Quarta q̄ſtio de feie ad id idonee cõditõe.

Prima q̄ſtio erat Quare mūdū crearet quē ruiturū ſciret. Dicebat nanq̄ꝫ pater ad filiū ⁊ ſpm̄ ſanctū. Scimꝰ q̄a mundus quē creaturi ſumꝰ ruet ꝑ pctm̄ tam in angelis q̄ꝫ in hoibus: ꝓpter quod etiam alias creaturas corporeas punire oportebit in deteſtationeꝫ peccati. Quare ergo debemus ip̄m creare cum ſciamus eum futurꝝ eſſe malum. Et acceſſit vna ratio di. ꝙ nõ deberet creari taliter. Nil debet tale fieri q̄ð ſit in q̄tidianam offenſam ⁊ iniuriā dei: q̄m oia opa debent benedicere deū, iuxta illud Dañ. iij. Bñdicite oia opa dñi dño, laudate ⁊ ſuperexaltate euꝫ in ſecula. Et oia cedere debent in laudem ⁊ gloriam dei. Sed ſi mūdus creabit̃: totus in maligno erit. ſicut ⁊ nūc poſitꝰ eſt. j. Joh. ij. Et totꝰ ruet ꝑ pctm̄. vt iam cernimꝰ oculis noſtris. Ne igitur videatur eſſe deus auctor mali nõ deberet creari mūdus vt nõ fieret pctm̄. Nam ſcptuꝫ eſt Jac. j. Deus intentator maloꝝ eſt. Adiecitq̄ꝫ ratio ip̄a di. Deus ⁊ natura nil faciunt fruſtra, hoc dicit Ariſt. ij. Phiſi. ſed fruſtra eſt q̄ð nõ attingit finem ſuum: ſꝫm cõmentatorē ibidem. Si nis aūt mūdialiū creaturarū rõnaliū eſſet beatitudo: vt vult mḡr in. ij. ſniaꝝ di. j. ca. v. Hanc non videt̃ quõ ꝯſequent̃: cū ꝑ pctm̄ ruiture ſūt. ḡ nõ debuit creari fruſtra. Hec q̄ſtio deciſa eſt ꝑ diuinā ſapiētiā ꝙ bonū eſt creare mūdū: etiaꝫ ſi ſua malicia ruat poſtea: tali rõne. vt eñ vult Aug. i enchyridion. Nunꝙ deꝰ ꝑmitteret aliq̄ð malū in mūdo fieri: niſi eſſet adeo oipotens vt etiaꝫ ex malis ſciret bona elicere. Sciēs ḡ deus mūdū ruituꝝ: creauit ip̄m vt etiā poſt ruinam exinde bonū eliceret. nã exinde multa bona ſūt elicita. Primo quidē ex hoc relucere habet diuina bonitas. cum ſe ⁊ ſuam bonitatē creaturis cõicauerit ex mera liberalitate: vt dicit Aug. i enchyri. c. vj. Scdo ex hoc relucet diuia iuſticia: cum poſt ruinā obſtinatos in pctõ punit: vt nõ ſit dedecus culpe ſine decore iuſticie. ſꝫm eundē Aug. ⁊ Anſ. li. Cur deꝰ hõ. Tertio ex h̃ relucet diuina miſcdia ⁊ pietas in expectãdo peccatores ad pniam: ⁊ parcendo penitentibꝫ. Iſa. xxx. Propterea expectat nos deus vt miſereat̃ nr̃i. Quarto ex hoc relucet diuina ſapia q̄ ex malis bona ſciat elicere: ⁊ poſt ruinaꝫ ſciat reparare. Deniq̄ꝫ relucet diuia charitas ⁊ benignitas cū pꝰ ruinaꝫ ꝑ ſeip̄m mūdo q̄ nõ poterat ſe liberare ⁊ reparare voluit miſicordit̃ ſubuenire. Vñ diffinitū eſt ꝙ mundus deberet creari. Nec obſtat ꝙ mundus in maligno poſitꝰ eſt. q̄m hoc non ex deo ſed ex ꝓprio arbitrio rõnalis creature factuꝫ eſt. Unde deus nõ eſt auctor mali. q̄a cūcta q̄ fecit erant bona: ſed ꝑ abuſuꝫ ꝓprie voluntatis facta ſunt mala. Nec ideo deꝰ fecit ea vt eſſent mala: ſed vt ſi vellēt in bonitate ꝑſiſterēt ⁊ coronarent̃. ſi vero vellēt ruerēt. nec tñ ipune: vt dicit Greg. i moral. ⁊ Anſ. li. Cur deꝰ hõ. Et q̄m ratio ip̄a adiecit ꝙ deus nil facit fruſtra. ideo determinatū eſt ꝑ diuinaꝫ ſapientiā ꝙ mūdus ſuo fine fruſtrari nõ debeat: ſed reparari debeat poſt ruinā ad btitudis ꝯſecutionē. Preterea ex q̄ vidit deꝰ ꝙ hãc ruinā nulla pura creatura poſſet reparare ſatiſfaciendo: nec alit̃ cõgrueret reparari niſi filiū ſuū in mundū mitteret ad incarnãdū ⁊ mundū redimēdū: ſicut patet ꝑ Anſ. li. ij. Cur deꝰ hõ. idcirco diffinituꝫ eſt ꝙ ꝓ mūdi reparatõe filiꝰ dei carnē vel naturā humanā aſſumeret i qua ſatiſfacere poſſet de pctõ mūdi. Et de hoc latiſſime actū eſt ſup̄ li. j. ꝑ. j. ar. ij. ꝑ totū. Hic cã breuitatis p̄teraſeo rões id ꝑſuadētes eo ꝙ ibi ſit tacte. Sꝫ circa h̃ orta eſt ſcda q̄ſtio.

Capitulum. II

SEcunda igit̃ queſtio cõſiliata eſt i mēte diuia ⁊ tractata iſta. Utꝝ ꝓ mūdi reparatõe debereꝫ deꝰ aliquā feminā creare ex qua haberet carnē aſſumere ⁊ ſic mūdi ruinam reſtaurare femina mediãte. Et ecce acceſſit vna ratio di. ꝙ nõ ꝯgrueret deū naſci vel carnē aſſumere ex femina. ⁊ ideo nulla talis eſſet femina creanda. Et probauit ſic. quia qui naſcit̃ ex

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

femina q̄ndã ĩmundiciã ꝯtrabit. Job. xxv. Nõ põt homo mũdus apparere natꝰ de muliere. ſꝫ in deo nulla ĩmũdicia eſſe debet q̄ eſt lux ⁊ candoꝛ lucis ac ſpeculuꝫ ſine macl'a Sap. vij. ḡ nõ debet naſci de femina. Poteſt em̄ dei filius carnē aſſumere etiã de viro ſine femina cũ ſit oĩpotens. ſicut ⁊ Eua formata eſt miraculoſe de viri coſta ſine muliere. igit̃ ⁊c̃. Ad hoc igitur rñdet diuina ſapientia ſm̄ Tho. in. iij. pte ſumme. q. xxxj. arti. iiij. ꝙ ꝓpter hanc rõnem nõ minus credenda eſſet vna talis femina ex qua dei filiꝰ debe ret naſci. ⁊ reddidit ratiõeꝫ ſoluendo p̄miſſa. qꝛ in ꝯceptiõe vel genitura ex femina nõ eſt imundicia aliq̄ inq̄ꝫtum eſt opus dei. ſꝫ ꝓut eſt ex peccato ꝓueniens inq̄ntuꝫ ſcꝫ homo ꝯcipitur ex libidine ſic ꝯtrabit̃ imundicia. Nã ſi hõ non peccaſſet in ꝑadiſo: ſine tali ĩmũdicia femina de viro generaſſet. ꝓpter pctm̄ em̄ dictuꝫ eſt mulieri. Multiplicabo erũnas tuas: ĩ doloꝛe paries filios Gen. iij. Vñ determinatũ eſt ⁊ ꝯcluſuꝫ ꝑ diuinã ſapiam ꝙ illa femĩa ꝯcipe deberet dei filium ſine libidine ⁊ ſine virili ſemine: ſola oꝑatõe ſpũſſcti cũ illibata ṽgitate pareret ſũma puritate Nec deꝰ potuit naſcẽdo inq̄nari ex feĩa: ſic nec lux inq̄natur ad ꝯtactũ ſoꝛdidaruꝫ rex. Sed circa hoc adhuc rõ vna obuiauit dicẽs. Quare deberet deus mediãte femina mũduꝫ reparare. ſ. naſcendo ex ea: cũ eq̄ bene poſſet deꝰ carnē aſſumere de viro ſolo vel de q̄cunq̄ꝫ vellet materia. ⁊ maxime cũ femina foꝛet cauſa ruine mundi. Ad qð rñdet diuina ſapientia ſm̄ Tho. in. iij pte. q. xxxj. ar. iiij. ꝙ licet eque bene filiꝰ dei poſſet carneꝫ aſſumere de q̄cunq̄ꝫ materia vellet vl' voluiſſet: tñ ꝯuenientiſſimũ eſt vt nõ niſi de femina deꝰ carnē aſſumeret triplici rõne. Prio Ne feminẽꝰ ſexꝰ tanq̄ꝫ vilioꝛ ꝯtẽneret̃: ſed in matre dei nobilitaret̃ ac ad redẽptõeꝫ ꝑtinere videret̃. Scðo ne ſi aliũde deus carnē aſſumeret nõ verã carneꝫ deꝰ aſſumpſiſſe crederet̃: ⁊ ſic fides euaneſceret. Tertio vt oĩs hũane generationis modus ⁊ diuerſitas ꝑficeret̃. Nã p̄mus modus hũane ꝓductionis fuit ſine viro ⁊ muliere: vt patet in Adaꝫ. Scðs ſine muliere de viro: vt in Eua. Tertiꝰ de viro ſimul ⁊ muliere vt cõiter in hoib;: Unde ꝓpter ꝑfectioneꝫ vniuerſi debuit Quartꝰ modus induci q̄ eſt de femina ſine viro: vt in exemplo ꝓut hec ponit Anſ. Et has rõnes p̄miſſas de diuina incarnatiõe ex femina tangit Augꝰ. li. lxxxiij. q̄ſtionũ. ⁊ in epiſtola ad Voluſianũ. Vñ ꝯcluſum eſt ꝙ deꝰ deberet naſci de femina ⁊ ipa mediãte mundũ reparare Sed circa hoc occurrit q̄ſtio tertia.

Capitulum. III.

Tertia queſtio in mẽte diuina vel in ꝯſiſtoꝛio ſancte trinitatꝭ oꝛta eſt ⁊ tractata de p̄me mlĩeris Eue electõe Utꝝ videlicet ad id foꝛet idonea ipa p̄ma femina Eua: vt ſcꝫ deus naſceret̃ ex ea et mediante ipſa repararet̃ mũdi ruina. Et vna ratio dicebat ꝙ ſic. tũ quia ipſa foꝛet creãda ſicut ⁊ fuit poſtea creata in ſũma nobilitate ⁊ oꝛiginali iuſticia in omĩ virtute ⁊ ꝑfectõe: necnõ nature decoꝛe ſm̄ Aug. i. Dme. ⁊ habet̃ de pe. diſt. ij. §. Rhomanos. tũ qꝛ miraculo mario inter oẽs mulieres erat foꝛmata virtute diuina de viro ſine muliere. tũ quia vt dic̃ Grego. in. iiij. dial'. In paradiſo exiſtẽs aſſueuerat verbis dei ꝑfrui hõ: btõꝝ angeloꝛum ſpirit;b; coꝛdis mũdicia ⁊ celſitudĩe diuine viſionis intereſſe. Vñ ratio arguebat ꝙ ipa p̄ omib; aliis mulierib; ad diuinã incarnationē ex ipa fiendã foꝛet idonea. Sed ad hãc q̄ſtionē diuina ſapiẽtia rñdit ꝙ nullo mõ liceret vt deꝰ carnem aſſumeret ex Eua ⁊ mediante ipa mundi ruina repararet̃. Primo qꝛ ipa a diabolo foꝛet decipiẽda ⁊ ſuꝑanda: qð non decet dei matrem que caput ſerpentis foꝛet ꝯtritura Gen. iij. Scðo q̄a nõ decet ꝙ vna peccatrix ꝑ quã totum genꝰ humanũ moꝛtē incurrerat tantũ exaltet̃ vt ſit dña mũdi: mater vite. i. dei: ⁊ ſuꝑ oẽs angelos ſublimata: qð ꝯſequens eſt ad eſſe dei matrē. Tertio qꝛ deꝰ venturus eſt in mundũ alios iudicare. ⁊ idcirco nõ licꝫ ꝙ ipe de aliquo pctõ in ſe vl' i matre repꝛhenſibilis ⁊ ignomĩoſus exiſtat. Vñ concluſũ eſt ꝙ creari deberet vna alia femĩa ex Eua ꝓcedens ꝑ generationē q̄ eſſet puella ſuꝑ oĩs ſctiſſima: ſũma nobilitate p̄dita: ṽtutib; ⁊ gratia plena: in naturalib; ⁊ gratuitis p̄cellẽtiſſima diuioꝝ miraculoꝝ camera: deo familiariſſima puritate nitidiſſima: angelis ⁊ hominibus dña: ⁊ plus q̄ꝫ Eua vel q̄cunq̄ꝫ mulier mũdi: gratiis ⁊ chariſmatib; ſpũſſcti ſublimata: vtpote q̄ eſſet digna regina angeloꝝ: ꝑadiſi poꝛta: ⁊ genitrix ſũmi dei glorioſiſſima. Vñ ex hoc oꝛta eſt in mẽte diuina q̄ſtio quarta.

Capitulum. IIII.

Quarta q̄ſtio de femĩe ad id idonee conditiõe. videlicet q̄lis deberet eſſe iſta puella que deũ eſſet genitura ⁊ mũdi ruinam reparatura. Ad qð diuina ſapiẽtia rñdens xij. cõgruentiſſimas rõnes ⁊ cõditiones declarauit ac diffiniuit q̄b; bñdicta di mat̃ tanq̄ꝫ. xij. ſtellis honoꝛatã ⁊ electã ſe a deo eternalit glo riaret̃ ⁊ gauderet coꝛonatã. Primo nãq̄ꝫ q̄a deus ſciebat eternaliter ꝙ mulier que foꝛet cauſa ruine ⁊ pctĩ exiſtens ṽgo peccaret. iõ decreuit ꝙ illa mulier q̄ ipm̄ filiuꝫ eſſet paritura ꝓ mundi redẽptiõe ṽgo ꝑpetua foꝛet. Scðo ſciebat ꝙ illa p̄ma foꝛet deſpõſata. ſ. Ade: quã deſponſationem deus ipſe fecerat Gen. j. di. Creſcite et multiplicamini ⁊c̃. Ideo ꝺcreuit ꝙ iſta que deũ eſſet paritura foꝛet deſponſata. Tertio qꝛ ſciebat ꝙ illa pꝛia eſſet ĩuentrix moꝛtis ⁊ diuie ire. Ideo oꝛdinauit ꝙ iſta. ſ. Maria foꝛet inuẽtrix gratie ⁊ genitrix vite. iuxta illð Luce. j. Inueniſti gratiam. ſ. quã ꝑdidit Eua apud dñm. Ecce concipies. ſ. vitam chꝛiſtum q̄ ait Job. xiiij. Ego ſum

via veritas ⁊ vita. ¶ Quarto quia ſciebat ꝙ ꝑ il/
lam.ſ. Euam eſſet claudēda ianua celi.ideo de/
creuit deus ꝙ iſta.ſ.maria foret porta celi. Vñ
canit eccl'ia. Aue maris ſtella dei mater alma at
qꝫ ſp̄ virgo felix celi porta.q2 per eā patet ſalus.
¶ Quinto ſciebat deus ꝙ p̄ma mulier q̄ fuit cā
mali eſſet per malū angelum viſitanda. tentan
da.⁊ ad conſentiendū alliciēda.ideo decreuit
ꝙ iſta.ſ.maria per bonū angelū eſſet ſalutanda
informāda:⁊ ad fidem excitanda.atqꝫ ad ꝯſenti
endum inducenda in filij dei incarnatōe. ¶ Se
xto q2 ſciebat deus ꝙ prima mulier conſentien
do verbis diaboli ꝯceptura erat ⁊ paritura ini/
quitatē ⁊ pctm̄.iuxta illud pſ̄. Ecce parturit in/
iuſticiā.cōcepit dolorē.⁊ pepit iniquitatē.idcirco
ſtatuit ꝙ iſta ſcꝫ benedicta virgo conſentiendo
deo ad verba angeli ⁊ dicendo verbū obediētie
ſcꝫ. Ecce ancilla dn̄i:fiat mihi ſc̄m verbū tuū.cō
ciperet filiū dei q̄ deſtrueret opa diaboli. ¶ Septi
mo q2 ſciebat deꝰ ꝙ illa accepit fructū de ligno
⁊ comedens miſit per guttur in ſua interiora.ido
decreuit ꝙ iſta.ſ.benedicta virgo in ſuis viſceri/
bus caſtis acciperet fructum benedictum.ſ. Ieſuz
quem pareret ligno crucis affigendum.⁊ ſic vi/
uificaret mundū ꝑ Euā occiſum. Vñ Aug. Illa
ſcꝫ Eua occidēdo obfuit.iſta viuificādo profuit
pcuſſit illa.ſanauit iſta ⁊c. ¶ Octauo q2 ſciebat
deus ꝙ ꝑ illā humanū genus in multas miſe/
rias ⁊ neceſſitates deuenire deberet.idcirco ſta/
tuit vt iſta v̄go benedicta eſſet hominibꝫ in om/
ni neceſſitate ſubleuatrix ⁊ aduocata.vñ Bern.
Sileat miſc̄diam tuā o bñdicta v̄go qui in ne/
ceſſitate meminit te ſibi defuiſſe inuocatā. ¶ No
no quia ſciebat deus ꝙ illa foret mater oīm pec
catoꝝ ſuoꝝ filioꝝ.ido decreuit ꝙ iſta btā virgo
foret mr̄ miſericordie oībꝫ pctōribꝫ ac gr̄e.ꝓpter
qd̄ cāit eccl'ia. Maria mat̄ gr̄e mater miſericor/
die tu nos ab hoſte protege.ſ.q̄ hoſtis in Eua
nos peremit.⁊ in hora mortis ſuſcipe.ſcꝫ tanqꝫ
pia mater venie. ¶ Decimo q2 ſciebat deus ꝙ il
la in pctō ꝯcipet ſuos filios ⁊ cum grauamine
portaret ac dolore parturiret.idcirco decreuit ꝙ
iſta v̄go beatiſſima ſine pctō ꝯcipet.ſine graua/
mine portaret:⁊ cum gaudio pareret ſuū filium
ꝑ quē a pctō nos mūdaret ⁊ i filios adoptaret.
¶ Undecimo q2 ſciebat deus ꝙ illa ſuo lacte in
fecto enutriret filios ſuos q̄bꝫ ꝓpinauit amariſ/
ſimū venenū mortis.ideo decreuit ꝙ iſta puriſ/
ſimo lacte v̄gineo enutriret ſuū natū chriſtum:
cuius caro ⁊ ſanguis oībus nobis filijs Ma/
rie adoptatis ꝓpinanda erant in cibū ⁊ potū vi/
te eterne.vt pꝫ in ſacramento eucariſtie. ¶ Du
odecimo q2 ſciebat deꝰ ꝙ eua foret pcti initium
ex q̄ redūdaret culpa in omnes nos ſuos poſte
ros.⁊ in q̄ habitaturus eſſet diabolus ꝑ pctm̄.
idcirco ſtatuit ꝙ iſta bñdicta virgo eſſet nob in/
itiū omnis boni ⁊ ſalutis.in qua habitaret deꝰ
⁊ que plēa eſſet gratia ⁊ omni ſanctitate de cuiꝰ
plenitudine redundaret gratia in nos oēs fili/
os Adē per gn̄atōeꝫ.⁊ filios marie per adoptio
nem chriſti ac regenerationem. Hinc Anſ.lib.
orationum. O femina mirabiliter ſingularis et
ſingulariter mirabilis.ꝑ quā elementa renouā/
tur.angeli repant̄.inferna euacuant̄.hoīes ſal/
uant̄. O femina plena ⁊ ſupplēa gratia. de cuiꝰ
plenitudinis redūdantia reuiuiſcit omnis crea
tura. Hec ille. Sic igit̄ patet quō deꝰ ab eterno
preordinauit oriri debere in mūdo iſtā benedi/
ctā virginē Mariā.⁊ ꝑ eiꝰ diuinū partū repara
ri mundū. O igit̄ pctōr vide quātū debes dilige
re.quantū ve reuereri mariā per quam deꝰ diſ/
poſuit ab eterno ſaluari animā tuā. O q̄nta de/
uotione debes ei ſeruire quam ſi matrem miſe/
ricordie a deo preſtitam non haberes.ab eterna
morte per tuaꝫ matrem Euam inducta nunqꝫ
liberatus eſſes.

¶ Articulꝰ ſcd̄s de ſctificatōe btē Marie in vte/
ro ſue matris. ¶ Capitulum.I.

SEcundū myſte

riū circa ortū btē v̄ginis declarā
dū dr̄ maternalis ſanctificatiōis
Perutile nāqꝫ eſt ſcire quō ipſa
pia dei mr̄ maria fuerit ſctificata i ſuo ortu. Cir/
ca quod quattuor contemplemur.
¶ Prio vtꝝ fuerit in vtero materno ſctificata.
Secundo quando fuerit ſanctificata.
¶ Tertio vtꝝ p̄ alijs ſctificatꝭ fuerit ſctificata.
Quarto quotiens fuerit ſanctificata.
Primo vtꝝ fuerit in vtero materno ſanctificata
Pro quo nota de intellectu huiꝰ noīs ſanctifi/
catio ꝙ ſc̄m doc.illuminatū.ſ. Fran.maro. in tra
ctatu de ꝯceptōe v̄ginis.ſanctificatio non eſt ali
ud niſi miſſio ſpūſcti ad animā ſanctificandaꝫ.
Vñ multū intereſt int̄ p̄ſeruari a pctō originali
⁊ ſctificari.q2 p̄ſeruari a peccato originali eſt nō
artari ꝑ ſtatutū diuine legis. que ordinauit ꝙ
anima que coniungit̄ carni naturaliter ꝓpaga/
te ab Adā ſit priuata dei viſiōe ⁊ obligata pene
eterne. Sic igit̄ btā v̄go dicit̄ p̄ſeruata a pecca/
to originali.q2 deꝰ nō artauit eam illa lege ſꝫ cō/
grue ꝓpter honorē maternū ex ſpeciali priuile/
gio ſuſpendit ſn̄iam ne ipa in peccatū originale
incideret.vt patuit libro precedenti. ¶ Hic itaqꝫ
queſtio nobis eſt nō de p̄ſeruatōe ſed de ſancti/
ficatōe Vtꝝ.ſ.ipa fuerit vere ſctificata anteqꝫ na
ta ꝑ ſpm̄ſctm̄ in eiꝰ aīam infuſum. Ad qd̄ reſpō
det̄ ꝙ oēs doctores q̄ſtuis diuerſimode proce/
dēdo affirmāt btām v̄ginē ſctificatā fore anteqꝫ
natā.marie Alexā.de Ales in.iij.pte.q.xiij.i tra/
ctatu de incarnatōe chriſti.⁊ Frā.maro.vbi ſ̄.et
Bonauē.in.iij.diſt.iij.⁊ Rich.ibidē.q.ij.arti.j.
necnon btūs Tho.in.iij.pte.q.xxv.arti.j. Que
cōcluſio ꝓbat̄ triplici via. ¶ Primo rōne gene/
rali.ſ.⁊ ꝑticlari. Rōne generali ſic. Eccl'ia nō pōt

errare. ꝛ qui tenet oppoſitū hereticus eſt. ſʒ ſi nō
fuiſſet ſctificata. eccleſia erraret celebrādo eiꝰ na
tiuitatē. qm̄ ſtatui in pctō nō debet ſolēnitas et
gaudiū ſʒ lucꝰ. ḡ ꝛc. Itē rōne ſpēali ſic. qꝛ ſi qḋ
minꝰ videt̄ ineſſe ieſt. ꝛ id qḋ magis. ex reg̃la to
pica. Exemplū ptʒ. Nā ſi rex honorat ruſticum.
multo magis honorare debet militem vel baro
nem ſibi fideliter ſeruientē. Sʒ Hieremias fuit
ſctificatꝰ in vtero Hiere. j. ſimil'r Iohēſ baptiſta
Lu. j. vt ptʒ per Amb. ḡ multo magꝭ cōueniebat
ſanctificari matrē dei mariā in vtero materno.
¶ Scḋo ꝓbat̄ autoritate Ber. dicentis. De ſin/
gulari virgine nulla ambiguitas ſit q̄n ipā ma/
ternis adhuc circūſepta viſceribꝫ ſublimiori ſan
ctificatōis genere ſanctificata ſit. Et iterꝫ. Quod
paucis mortaliū ꝯſtat eſſe collatum fas non eſt
dicere tāte ꝟgini eſſe negatū. Hec Berñ. ¶ Ter
tio ꝓbat̄ figuratōe Eſa. xj. Egrediet̄ ꝟga de ra/
dice ieſſe. i. linea generatōnis regia q̄ in ieſſe fuit
radicata. ꝛ flos de radice eiꝰ aſcēdet. i. virgo ma
ria. ꝛ requieſcet ſuꝑ eum ſpūs dn̄i. Itē Num. xvij
Uirga aaron. i. maria que fuit de ſtirpe Aaron.
quia cognata Eliſabeth Luc. j. in tabernaclo. i.
in matris vtero inuenta eſt floruiſſe dono ſpūſ
ſcti. Sʒ di. Cū btā ꝟgo in ſua ꝯceptōe fuerit ſan
cta. qꝛ ſine originali pctō concepta eſt ꝑ te. quō ḡ
dicis eā ſctificatā fuiſſe. ¶ Rn̄det̄ ſm Rich. in. j
diſ. iij. ar. iij. q. iiij. ꝙ ſanctificari aliq̄d dicit̄ Uno
mō. de non ſctō fieri ſanctū. ꝛ iſto mō nō dicitur
beata virgo ſctificata. qꝛ ꝑſuppōit̄ ſic eam fuiſſe
peccatricem. qḋ nō cōcedo. Alio mō de eſſe ſctō
fieri magꝭ ſctm̄. ſ. ſil' accipiēdo eſſe accipe ꝛ ſan/
ctitatē. ꝛ ſic dr̄ virgo ſanctificata. Un̄ ſm Fran.
maro. vbi ſ̄. in ꝯceptōe ꝟginis deſcendit ſpūſſā/
ctus in aīam eiꝰ. nō vt purgaret eā ab aliq̄ pctō
quod non erat. ſed vt haberet grām ꝛ in ipā cō/
firmaret̄. ita ꝙ nō poſſet peccare vnq̄ꝫ nec mor/
taliter nec venialiter. Et de hoc etiam ſ̄. li. iiij. ha
bes pte. ij. ar. ij. difficul. j. Et infra ca. vj. huiꝰ li/
bri. pte. ij. ar. ij.

¶ Capitulum. II.

Secundo videndū eſt q̄n beata ꝟgo fue/
rit ſanctificata. Ubi nota ꝙ ſi loquimur
ſm modū illoꝝ q̄ tenent ꝙ beata virgo
fuerit cōcepta in pctō originali. ipā fuit ſctificata
poſt infuſiōem aīe a pctō qḋ inerat. Sʒ h̄ mihi
nō placet. qꝛ ſum cum noſtris doctoribꝫ tenenti
bus eā fuiſſe ꝯceptā ſine pctō originali. Naʒ vt
ait glo. ſuꝑ illo verbo Iohan. xix. Mulier ecce fi
liꝰ tuꝰ. chriſtꝰ inq̄t docet vt a pijs filijs cura pa/
rentibꝫ impēdat̄. Sūmā ḡ curā habuit chriſtus
ſue mr̄is. cū ſūme eā dilexerit. imo ſua dilectō fu
it oīs alteriꝰ dilectōis filialis exemplū ꝛ regula
ac mēſura. Sūmo aūt ꝛ mario contrariū non
admiſcet̄. vt ſūme calido nō admiſcet̄ frigus. ḡ
dilectioni qua chriſtus dilexit matrem nunq̄ꝫ
odiū admixtum fuit vel ira. vt nunq̄ꝫ fuit odita
btā ꝟgo a chriſto ꝓ q̄uis inſtanti. Sed ſi fuiſſet
cōcepta in pctō originali. filiꝰ tenebat̄ odire eam
et deteſtari ꝓ illo tūc. ḡ ſequit̄ ꝙ nunq̄ꝫ fuit ipā
iracundie dei vas. Dico igit̄ ſm modū doctorū
nr̄oꝝ ꝙ ſanctificata eſt ꝟgo in ꝑmordio ſue cō/
ceptōis. ita ꝙ ſil' tpe accepit eſſe ꝛ ſanctitatem: vt
ſupra patuit.

¶ Capitulum. III.

Tertio de excellētia huiꝰ ſctificatōis viden
dū reſtat. Utrū. ſ. ꝑ alijs in vtero ſctificatꝭ
fuerit ſanctificata. Et reſpondet̄ ꝙ ſic abſ
q̄ꝫ dubio. Nā ſctificatio ꝟginis tripl'r excedit ali
oꝝ ſctificationem. ¶ Primo tpis celeritate. Nā
Hieremias nō longe an̄ natiuitatē eſt ſctificatꝰ.
iuxta illud. Anteq̄ꝫ exires de ventre ſctificaui te.
Hiere. j. Iohānes ꝟo baptiſta in mēſe ſexto q̄n
Maria viſitauit ꝛ ille in vtero exultauit Luc. j.
Sʒ btā ꝟgo mox vt erat aīa rōnali animata fu/
it ſctificata. vt dr̄ Aug. in q̄dā ſmōe de natiuita/
te ꝟgis. Hec inq̄t ꝟgo mox vt in mundū ꝑ ge
neratōis hūane lineā venit oīs boni ꝟtute pfe/
cte reſplēduit. Mox aūt ꝛ ſtatim referunt̄ ad in
ſtans ſm phm̄. iiij. phyſicoꝝ. ¶ Scḋo excedit ali
oꝝ ſctificatōem in muneris largitate. qꝛ grē mu
nere copioſiꝰ fuit ditata q̄ꝫ alij. qḋ ptʒ ex h̄. quia
alijs ſctificatis in vtero fuit collatum ꝙ poſtea
nunq̄ꝫ peccauerūt mortalit̄. ipā ꝟgo nunq̄ꝫ pec/
cauit etiā venialit̄. vn̄ Ber. Puto copioſiꝰ mu/
nus gratie deſcēdiſſe in ꝟginē q̄ nō ſolū eiꝰ ortū
ſanctificaret. verꝫ ipam ab oī pctō deinceps cu/
ſtodiret imunē. ¶ Tertio in grē vbertate. qꝛ ab
ea grē copioſitas general'r in oēs ſe diffudit. vn̄
Hiero. in ſmone de aſſumptōne dicit. Decebat
vt eſſet plena gratia que celis dedit gl'iam. terris
deū. paceq̄ꝫ refudit. vere gratia plena per quam
largo ſpūſſancti imbre perfuſa eſt oīs creatura.
Hec ille. Et circa ꝑmiſſa.

¶ Capi. IIII.

Quarto occurrit videndū quotiens fue/
rit virgo bn̄dicta ſanctificata. ¶ Ubi no
ta ſm doctores poſitōem ſuꝑ. iij. diſt. iij.
ꝙ tres fuerūt ſanctificatōes matris dei. ¶ Pria
fuit ſanctificatio in vtero materno. in qua habu
it ꝑſeruatōnem a pctō originali ſm noſtros do
ctores ꝛ grē infuſiōem. necnō fomitis extirpati/
onem. vt nō remanſerit nec fuerit in ea niſi cau/
ſaliter. ¶ Scḋa ſctificatio fuit in ſpūſſancti ob/
umbratōe ꝛ filij dī ꝯceptōe. in qua ſpūſſanctus
ſic eā impleuit vt digna foret ꝯcipe virginitatis
gl'ia manente verbū. ꝛ certificauit de ꝑſeuerātia
ac btītudine ꝯſeq̄nda. Unde angelus ait. Ne ti
meas Maria: inueniſti gratiam apḋ dominū.
Et iterꝫ. Spūſſctūs ſuꝑueniet in te ꝛc. ¶ Tertia
in filij dei inhabitatōe in vtero ſuo. in q̄ ſuꝑ pdi/
cta habuit ꝙ totalit̄ dedicata fuit ad diuia ꝛ nō
ſolū mens ſed etiā corpꝰ eiꝰ diuinitatis luce re/
ſplenduit. iuxta illḋ Ezech. xliij. Terra. i. Maria
ſplendebat a maieſtate dn̄i ꝛc. Un̄ etiam licitis
vſibꝫ matrimonialibꝫ eam aptare erat impoſſi/
bile. ¶ Quarta ſm doctores cōmuniter ſancti/
ficatio ſuꝑaddit̄ in aſſumptiōe in q̄ habuit grē
ꝛ glorie cōſūmationē. O igitur deuota aīa pēſa

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

q̄ſctā q̄ꝫfelix q̄ꝫglorioſa ſit virgo Maria q̄ tan
tis grãrũ donis eſt ſublimata. O q̄ꝫexcellentiſſi/
ma regina q̄ tantis inſignijs extat laureata om/
nes ad eam cõfugiamꝰ: eã inuocemꝰ vt eiꝰ pleni
tudine grãm adquiramus.

Articulus tertius de reuelatione tp̄ali facta a
deo multipliciter ꝙ. ſ. beata maria oriri debuit
mundo.

Tertiũ myſteriũ

dr̄ tp̄alis reuelatõis. Exquo nã/
qꝫ miſericors deus ſic ordinaue/
rat ꝙ mundus reparari deberet ꝑ
incarnatõem chr̄i ex ꝟgine maria. ⁊ ſtatuerat ꝙ
a p̄ncipio mũdi vſqꝫ in finē nll'o vn̄qꝫ tp̄e aliq̄s
ſaluari poſſet niſi ꝑ fidē vniꝰ mediatoꝝ chr̄i Je
ſu ex ꝟgine maria nati. vt dicũt Aug. li. de corre/
ptõe ⁊ grã. ⁊ Greg. ſup Ezech. Vn̄ Act. iiij. Nõ
eſt aliud nomē ſub celo datũ hoīb; in q̄ oporte/
at ſaluos fieri credentes. ꝓpt̄ qđ myſteriũ incar/
natõis chriſti ex virgine maria aliqualiter opor
tuit ⁊ neceſſariũ fuit oī tp̄e eſſe creditũ apđ oēs
ſꝫ vel explicite. vel implicite. vt ꝓbat ſctũſ Tho. ij.
ij. q. ij. ar. vij. ⁊ Bonauē. ſup. iij. diſt. xxv. q. j. ar. ij
Idcirco deꝰ miſerator ⁊ miſericors q̄ neminem
vult ꝑire ſed vult oēs homīes ſaluos fieri ⁊ ad
agnitõem ꝟitatis venire ẜm aplm̄. j. Timo. ij.
omi tp̄e huius mundi multipl'r reuelauit ꝙ vi
delicet oriũda eſſet in mundo vna ſacratiſſima
puella. ſ. Maria ex q̄ dei filiꝰ carnē aſſumēs ſal
uaturꝰ eſſet mũdũ. Poſſumꝰ aũt int̄ cet'a diſtī/
guere ⁊ ꝯſiderare. xij. p̄cipua tp̄a mundi ad nu
merꝫ. xij. ſtellaꝝ in corona btē ꝟgīs. qb; viꝫ tē/
porib; deꝰ oīpotens voluit reuelare ⁊ reuelauit
bn̄dictā ꝟginē mũdo. ⁊ ex ipa fiendā incarnatio
nē chriſti. q̄ in trib; q̄ternarijs deſcribunt̄ vt ptꝫ
inſpicienti in figura ſubſcripta.

Pro primo quaternario.
Primum eſt tempus angelice conditionis.
Scđm eſt tēpus innocentie hominis.
Tertiũ eſt tēpus p̄me tranſgreſſioniſ.
Quartũ tēpus humane multiplicationis.
Pro ſecundo quaternario.
Primũ eſt tēpus patriarchice electionis.
Secundũ tēpus iſraelitice liberationis.
Tertiũ tēpus ꝓphetice reuelationis.
Quartũ tēpus iudaice oberrationis.
Pro tertio quaternario.
Primũ eſt tēpus ph'ice cognitionis.
Secundũ eſt tēpus gentilice conuerſationis
Tertiũ tēpus ꝓprime generationis.
Quartũ tēpus implete incarnationis.

Capitulum. I.

Primo itaqꝫ reuelauit ortũ beate ꝟginis
deus in tp̄e angelice cõditõis. qđ oſten/
dit̄ triplici ratõe. Prio ratõne tentati/
onis. qꝛ vt dicit Bern̄. ſup illud Jone. j. propter
te orta eſt hec tēpeſtas. lucifer qui erat ſummꝰ
angelꝰ cognouit naturã humanam ꝑuenire ad
hanc dignitatē ꝙ vniret̄ deo et aſſumeret̄. ſ. ex ꝟ
gine in vnitatē ꝑſone diuine: ac exaltaret̄ ſuper
naturã angelicã. Vidit inq̄t ⁊ inuidit: ⁊ inuidia
diaboli introiuit in orbē terrarũ. vñ inuidēs ho
mini de maiori felicitate ſupbiuit nolēs ſubeſſe
deo homī. ait eñ. Ponã ſedē meã ad aq̄lonem
⁊ ero ſilis altiſſimo. Eſa. xiiij. Qđ alijs angelis
manifeſtauit et multi ei cõſenſerũt blandientes
eidē de decore ⁊ pulcritudīe ſue conditiõis ⁊ na
ture. ꝙ. ſ. ipſe eſt dignꝰ vt habeat illũ honorē ꝙ
parificet̄ deo: nec ſubſit ei nec ſeruiat homini.
Et ſic oēs e celo ceciderunt. Boni aũt angeli vt
Michael Raphael Gabriel ſeraphin cherubin
⁊c. nõ ꝯſenſerũt ei: imo ꝯtradixerũt. ſed deo obe
dire volētes adheſerũt ei ꝑ charitatē ⁊ fidē. ⁊ ſic
ꝯfirmati ſunt: vt volũt oēs cõiter doctores ſup
ij. di. v. Scđo oñdit̄ rõe reſtauratõis. qꝛ cum
motũ fuiſſet h̄ ꝑliũ inter angelos. ſ. ꝑ ꝯtrariã vo
luntatē. et ruina facta in ſingulis choris: credi/
derũt et nouerũt angeli ꝙ deberet iſta ruina re/
parari ex hoīb;. et hoc nõ niſi impleto myſterio
incarnatiõis ex virgine. Ideo dicit Aug. v. ſup
Gen̄. ad l'ram. ꝙ angelos nõ oīno latuit myſte/
riũ regni dei. i. incarnatiõis. q̄ſdã tñ ratiões hu/
ius myſterij ꝑfectius cognouerũt: chriſto reue/
lante: ẜm Tho. ij. ij. vbi. s. Tertio oñdit̄ rõne
diuine regulatõis. qꝛ diuina ſapīa hāc regulaꝫ
ſtatuit: ꝙ diuina mediātib; angel' ad homines
ꝑueniāt. Unde Diony. iiij. ca. celeſtis hierarchie
dīc ꝙ diuinũ Jeſu benignitatis myſteriũ ange
li primũ edocti ſunt: poſtea ꝑ ipos ad nos diuī
tatis cognitio trãſiuit. ſ. reuelãdo hoīb;. vt patꝫ
de ꝓphetis. ſil'r ⁊ de paſtorib; ac btã virgīe: q́b;
angelus chriſti incarnatiõem reuelauit. q̄ ange
lis hoc priꝰ fuit reuelatũ a deo. Hinc Ecci. xxiiij
btã virgo ait. Ego ex ore altiſſimi ꝓdij. i. ꝑ altiſ/
ſimã ſapiam oriũda fui: primogenita añ omnē
creaturã. ſ. dignitate. ego feci vt oriret̄ in celis. i.
in angelis lumē indeficiēs. ſ. gl'ie ꝯfirmate. ſ. per
fidem incarnationis ex me fiende.

Capitulum. II.

Ecũdo reuelauit deus btãm ꝟginem
tp̄e innocētie hoīs: cũ dñs ait Gen̄. ij
Nõ ē bonũ hoīem. ſ. chriſtũ: q̄ fuit ſe/
cũdus adã ẜm aplm̄: eſſe ſolũ: faciamꝰ ei adiu/
toriũ ſimile ſibi. ſ. Mariã. Nota ẜm Tho. ij. ij.
q. qua. s. ꝙ hõ in ſtatu innocētie habuit fidē ex/
plicitã de chriſti incarnatõe ẜm ꝙ ordiabat̄ ad
cõſũmationē gl'ie. nõ aũt ẜm ꝙ ordiabat̄ ad li/
berationē a pctõ ꝑ paſſionē ⁊ reſurrectionē. Pa
tet qꝛ nõ fuit p̄ſciꝰ pctī futuri. Q aũt hõ p̄ſciuit
incarnationē videt̄ ꝑ h̄ ꝙ dixit. Relinq̄t hõ prēꝫ
⁊ mrēm ⁊ adherebit vxori ſue. Hoc eñ aplus
Eph. v. dicit ſacramētũ magnũ eſſe in chriſto et
eccl'ia. qđ q̄dē ſacrm̄ nõ eſt credibile p̄mũ hoīem
ignoraſſe. Vñ credit̄ a pleriſqꝫ ꝙ Adã in ſopo/

re ſuo diuina reuelatiōe cognouit hoc futurū ſacramentū incarnatiōis. Ut eñ dicit Aug. ſuper Geñ. ad lr̃am. Tūc mens Ade pꝛinceps angelice ſocietatis intrauit in ſanctuariū dei vt intelligeret nouiſſima ī dei ſpeculo. ⁊ vidit ꝙ ex ſacramēto mr̄imonij ꝯtracti inter ipꝫ ⁊ Euā formatam oꝛiūdi eſſent multi ſancti patriarche: ꝓphete: apoſtoli ⁊c̄. Et maxime ꝙ deſcēderet vna ſacra virgo q̄ deū paritura eſſꝫ ſaluatoꝛē mūdi. iō tot⁹ gaudio replet⁹ euigilās locut⁹ ē ꝓpherādo de ſacramēto mr̄imonij di. Relinq̄t hō pr̄em et matrē ⁊c̄. Et ꝓſtea incātū dilexit Euā ꝙ magis voluit ꝯtra dei volūtatē facere ī comeſtione pomi vetiti ꝙ̄ ipam ꝯtriſtare: vt dicit mgr̄ in. ij. di. xxj. ca. v.

Capitulum. III.

Tertiū eſt tp̄s p̄me trāſgreſſiōis. ſcꝫ Ade et Eue: quo tp̄e deus reuelauit futuraꝫ bn̄dictā v̄ginē. qꝛ cū ob p̄uaricationē penas deus mulieri ⁊ Ade infligeret: ⁊ ad ſerpentē maledicturus veniſſet: poſt alia v̄ba ait in figura de Maria. Ipa cōtereret caput tuuꝫ ⁊c̄. O q̄ntū flebāt ⁊ dolebāt p̄mi parētes de miſerijs q̄s incurrerāt ꝑ pctīn. O q̄ntū gaudebāt cū audierūt aliq̄n ꝑ v̄ginē bn̄dictā caput ſerpētis cōterendū: ⁊ ſe liberādos.

Capitulū. IIII.

Quarto reuelauit tp̄e hūane multiplicationis: qꝛ ex eo ꝙ hoīes ceperūt multiplicari in terra: multiplicit̄ deus reuelauit myſteriū incarnatōis ex Maria virgine in varijs ſacrificijs ⁊ figuris an̄ legē ⁊ ſub lege: q̄ruꝫ ſignificatuꝫ explicite maiores cognoſcebāt. minores v̄o ſub velamīe illoꝝ credētes ea diuit⁹ eſſe diſpoſita de chꝛiſto venturo: velatā fidē habebant: vt dicit ſctūs Tho. vbi. ſ. Nā p̄mo abel vidit incarnationē chꝛiſti de v̄gine. ⁊ ideo v̄ginitatē ſeruauit q̄ figurā chꝛi geſſit de v̄gīe nati: vnde ⁊ acceptabile ei⁹ ſacrificiū fuit: ſic dic̄ Augu. li. diuerſaꝝ q̄ſtionū ad oꝛoſiū. Scd̄o enoch in fide mediatoꝛis placēs deo trāſlat⁹ ē vt chꝛiſto de v̄gīe Maria nato tp̄e antichꝛiſti teſtimoniū ferat: et ꝑ hac fide martyr fiat. Tertio Noe hoc intellexit figuratū q̄n̄ de arca emiſit colūbā que nō tetigit aquas nec cadauera: ſed reuerſa eſt ad veſperā poꝛtans ramuꝫ oliue in oꝛe ſuo. ⁊ ſic annūcians pacē terris redditam Geñ. viij. ca. Hec colūba ſine felle. ſ. amaritudīs fuit beata virgo que nō tetigit putredinē vl' motricinīū pcti: hec ad veſperā mūdi ramū oliue poꝛtat cū filiū ex miſcꝺia humanatū: virētib⁹ folijs quia gratia et veritate plenū baiulat: ⁊ terris pacem nūciat cū deo factā. Alias figuras cauſa breuitatis ꝑtrāſeo.

Capitulū. V.

Quinto reuelauit deus ꝙ btā v̄go eſſꝫ futura mundo: ⁊ ex ipa ſaluatoꝛ naſcitur⁹ tp̄e patriarchice electionis multipliciter Ex quibus aliqua inſeramus pluribꝰ ꝑtrāſitis. nam Pꝛimo Abꝛae reuelatū eſt quando dictū eſt. In ſemine tuo benedicent̄ oēs gētes. Geñ. xxij. In ſemine tuo. i. in chꝛo vētur o. ſ. per virginem. Scd̄o Iſaac reuelatū habuit in ſui imolatione Geñ. xxij. quod figurauit chꝛiſtum vnigenitū dei filiū imolatuꝝ in carne ex virgine aſſūpta. Tertio Iacob reuelatū eſt qui ait Geñ. xl. Nō auferet̄ ſceptꝝ de iuda donec veniat q̄ mittēdus eſt. i. chꝛiſt⁹ ex virgine de tribu Iuda oriundus.

Capitulum. VI.

Sexto tp̄e iſraelitice libatōis. Nam Moyſes vidit rubū ardentē ⁊ nō cōburi Exo. iij. Per ignē diuinitas figurat̄. ꝑ rubum non cōbuſtum viroꝛ virginalis. vt canit eccleſia Rubū quē viderat moyſes incōbuſtū cōſuatā agnouim⁹ tuā laudabilē virginitatem. Itē aarō virga ſicca floꝛuit. frondiut ⁊ amygdala ꝓduxit Nume. xvij. ad figurandum ꝙ Maria virgo manens ⁊ ſicca ab omni concupiſcentia. chꝛiſtū generatura erat. Item Ioſue hoc reuelatuꝫ eſt quando ſol. i. chꝛiſtus ſtetit in medio celi. i. ī vtero virginis. Nam celū dicitur a celando. ſic vterus virginis marie celum eſt. quia ſicut in celo materiali. ita in vtero virginali celabatur deus Et hoc habetur Ioſue. iij. Multe alie figure cā breuitatis omittuntur.

Capitulum. VII.

Septio tp̄e ꝓphetice reuelationis. quoniā per oꝛa oīm ꝓphetaꝝ id de⁹ nob in ſcriptura ſacra annūciat. Lege ⁊ videbis. nā Dauid ait. Iurauit domin⁹ dauid veritatem et nō fruſtra. eū: de fruc. ven. t. p. ⁊c̄. Et iteꝝ. Elegit eam deus ⁊ p̄elegit eam. Item. Aſtitit regina a dextris tuis in veſti. deaura. ⁊c̄. Item Salomō Cañ. iij. Egredimini ⁊ videte filie ſion regē Salomonē in diademate q̄ coronauit eū mat̄ ſua. Et vt dicūt doctores hebꝛeoꝝ. vbicūq̄ꝫ ponitur nomen ſalomonis in lib. Cañ. intelligendus eſt ipe deus. Itē Eſa. vij. Ecce v̄go cōcipiet ⁊ pariet filium ⁊ vocabitur nomen eius emanuel. Item Hiere. xxxj. Femia circūdabit viꝝ. ⁊ p̄mittit di. Nouū faciet dñs ſup t̄ram. Item Ezech. xliiij. Poꝛta hec clauſa erit ⁊ vir nō p̄trā. ꝑ eam. q̄m dñs ⁊c̄. Item Daniel ⁊ oēs alij ꝓphete de h̄ vaticinant̄. q̄ꝝ dicta ꝑtrāſeo.

Capi. VIII.

Octauo tp̄e iudaice oberratōis ⁊ diſpſionis. Nā iudei tp̄e q̄ herodes alienigena regnabat cognouerūt do opante temp⁹ foꝛe impletum vt chꝛiſtus veniret. ꝑ illud Geñ. xlix. Nō auferet̄ ſceptꝝ de iuda ⁊c̄. Unde et miſerunt ad Iohem in deſerto vt interrogarēt eū ſi ipe eſt chꝛiſtus. Et ille reuelauit ⁊ confeſſiōem de chꝛiſto fecit Iohan. iiij. Medius inq̄t veſtꝝ ſtetit quem vos neſcitis ⁊c̄. Item omēs iudei diſperſi et errantes a veritate. ſi aduertūt reuelatum habent chꝛiſtū veniſſe in carnem ex virgīe ꝑ illud Eſa. vl. Anteq̄ꝫ parturiret pepit et anteq̄ꝫ veniret partus eius peperit maſculum. vbi gloſa noſtra dicit. Anteq̄ꝫ natus fuiſſet ille q̄ in ſeruitutem redegit vltimaꝫ natus fuit ſaluatoꝛ. i.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

ante Titi et Veſpaſiani ſubiugatõem et capti/
uitatẽ. vt patet expreſſius per tranſlatõem chal
daicã q̄ dicit. adhuc nõ erat ei veniens ãguſtia
ꝛ adhuc nõ venerat ei dolor propter partũ ꝛ re/
uelabitur meſſias.

Capitulum. IX.

Nono tpe phice cognitionis. Ab eo nãq3
tpe q̄ phi naturas rex inueſtigare cepe/
runt ſp repertũ eſt in creaturis aliq̄d tale q̄
mens nra quaſi p exẽpla impſſa naturalibuſ re
bus manuduci põt ad fidem virginee concepti
onis bte Marie ꝛ ei⁹ diuini partus. vt patet p il
luſtrẽ Franci. de retza. li. quẽ edidit de cõceptõne
virginali p plura naturalia exẽpla q̄ habent li.
viij. pte. j. ar. iij. ca. x. Ne tamen omnino hic ſilen
tio ptranſeamus aliqua deſcribuntur. Nã Pri
mo videmus in celeſtib⁹ q radius ſolis qui de
ſe eſt impaſſibilis ꝛ imortalis ac q̄dãmõ capi n̄
põt: ꝛ tñ reb⁹ corporalib⁹ ac mortalib⁹ ſe incor/
porat. vt patet in vitro ſine omni fractõe ptranſi
ens. Item vt dicit Alber. magnus in ſũma natu
ralium. fulmẽ q̄dda erũpens penetrat burſam.
illeſam relinquens. aurum vel es intus conſu/
mens. q̄ multo magis deus imortalis ingredi
ꝛ egredi potuit virgineũ vterũ ſine corruptione
ꝛ ſe vnire carni ꝛc. ¶ Scdo in aialib⁹: videmus
multa ↄcipi ꝛ naſci aialia ſine mare vł coitu. vt
patet de anguilla q̄ marẽ nõ habet ſed per aurẽ
ↄcipit ꝛ fetũ generat. vt dic̃ Ariſto. v. li. de aiali
bus. Item de apib⁹ q̄ ſine patrib⁹ ꝛ matrib⁹ cre
ſcunt. Itẽ de quadã aue Barbas vocata cõit q̄
di de arbore naſci. vt teſtat Alber. xxiij. de aiali/
bus. Itẽ de vulture q̄ matre caret. vt dt Amb. in
hexamerõ. Itẽ de phenice q̄ vnica tm̄ ẽ. ꝛ mult
alijs. ¶ Tertio in terrenaſcentib⁹. vbi flos gene
ratur ex puris hũorib⁹. Quib⁹ oib⁹ quid aliud
deus exemplicare voluit cum ſic res ipas cõdi/
dit. niſi futurũ virgineñ partũ. qm̄ vt dicit apl's
Roma. j. Inuiſibilia dei. ſ. myſteria per ea q̄ fa/
cta ſunt intellecta conſpiciuntur.

Cap. X.

Decimo reuelatum eſt tempore gẽtilice cõ
uerſatõnis. quia ſm Tho. q. qua ſupra
multis gentilium facta fuit reuelatio de
chriſto. vt patet per ea que predixerunt ꝛ preno/
uerunt multe ſibylle gentiles. ſicut dicit Augu.
ꝛ notat idem Tho. ex quib⁹ aliqua hic inſerun/
tur. naz Primo ſibylla perſica dicit. Ecce beſtia
conculcaberis ꝛ gignetur dominus in orbẽ ter
rarũ. ꝛ gremiũ virginis erit ſalus gentiũ. ¶ Se/
cũdo ſibylla delphica q̄ añ troiana bella ꝓpheta
uit. cu⁹ meminit Criſp⁹ d. Naſcet ꝓpheta abſq3
maris coitu ex virgĩe. ¶ Tertio ſibylla erythrea
in babylonia orta. de q̄ meminit Iſid. etym. viij
di. In vltima etate hũiliabit deus. generabitur
ꝓles diuina. vniet humanitati diuinitas. iace/
bit in feno agnus. ꝛ puellari officio educabitur
deus ꝛ hõ. Hec illa. ¶ Quarto ſibylla helleſpõ
tia in agro troiano nata. de q̄ ſctũs Craditus
dicit. De excelſo celorũ habitaculo ꝓſpexit deus
hũiles ſuos ꝛ naſcet in dieb⁹ nouiſſimis de vir
gĩe hebrea. Plures alias ſibyllas amore breui/
tatis pertrãſeo. Hoc tñ addendũ puto q ſicut
refert ſctũs Tho. vbi ſ. inuenit in hiſtorijs rho
manorũ q tpe Conſtantini Auguſti et Helene
matris eius inuentũ fuit quoddam ſepulcrũ i
quo iacebat homo aureã laminã habens i pe/
ctore in qua ſcriptum erat ſic. Chriſtus naſcet
de virgine ꝛ credo i eũ. O ſol ſub Helene ꝛ Cõ/
ſtantini tpib⁹ iteruz me videbis. Hec Tho. ad/
dens ibidem. q ſi q̄ gentiles ſaluati fuerunt q̄/
bus reuelatio nõ fuit facta. non fuerunt ſaluati
abſq3 fide mediatoris chriſti. q2 etſi nõ habuert
fidẽ explicitã. tñ habuerunt fidẽ implicitã in di/
uina ꝓuidẽtia. credentes deũ eſſe liberatorẽ ho/
minũ ſm modos ſibi placitos ꝛ ſm q veritatem
cognoſcentibus ipſe reuelaſſet. Hec Thomas.
Ecce ergo patet q gentilibus reuelatus eſt ort⁹
Marie.

Capitulum. XI.

Undecimo reuelat⁹ eſt ortus Marie tpe
prime generatõis. cum vic3 in proximo
eſſet tẽpus originis ꝛ generatõis btẽ vir/
ginis. q2 vt ferunt hiſtorie multipliciter etiã tũc
mundi hoib⁹ innotuit de virginis ortu ꝛ chri/
ſti incarnatõe. ¶ Primo q̄dẽ dicit i hiſtoria ſcho/
laſtica q circa illud tempus. ſ. poſt mortẽ Iulij
ceſaris qui regnauit añ Octauianũ. ſub q̄ vic3
Octauiano q̄ dicebat Auguſtus natus eſt chri
ſtus. tres ſoles in oriente apparuerunt mundo
qui ſoles paulatim in vnũ corpus ſolare reda/
cti ſunt. ad ſignificãdũ q ille naſceretur in ꝓxio.
ſc3 chriſt⁹. in q̄ tria. ſ. caro aia ꝛ deitas cõuenirẽt
in vnã pſonã in virginis vtero. Et hoc Euſebi⁹
in chronica aſſerit. ꝛ Iacob⁹ in ſua legẽda. Lic3
quidam putauerint iſtam apparitionem factaz
fuiſſe in die natiuitatis chriſti. ſed pmum vide/
tur verius. ¶ Secundo Timotheus hiſtorio/
graphus refert ſe in antiquis rhomanorũ hiſto
rijs inueniſſe q Octauianuſ. xxxv. regno ſui an
no. circa quod tempus videt natam fuiſſe bea/
tam virginẽ mariã. capitoliũ aſcendit ꝛ q̄s poſt
ſe regnaret a dijs requiſiuit. Et audiuit vocem
dicentẽ ſibi. Puer ethere⁹ ex deo viuẽti ſine tpe
genitus nõ multũ poſt ex intemerata vgie ſine
macula naſciturus. Hoc audito ibi aram edifi
cauit ꝛ titulum hunc poſuit. Hec eſt ara filij di
viuentis. ¶ Tertio inſuper reuelauit eius ortũ
ꝛ natiuitatẽ angelus Gabriel patri. ſ. Ioachim
ꝛ Anne matri virginis. Ut eñ ſcribit Hierony.
et cõcordit hiſtorie ſonant Ioachim ꝛ Anna in
oi ſcitate ꝛ timore dñi ſine reprehenſione i mã/
datis dei incedentes p annos. xx. ꝓlem ex cõiu/
gio nõ habentes. vouerunt dño q ſi eis ſobolẽ
ↄcederet ſeruitio dñi manciparẽt. cui⁹ rei grã cũ
ſingulis annis in feſtis pcipuis hieruſalem fre
quentarent. in q̄dam feſto cum vna cum contri

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

bulibꝫ ſuis ad altare oblatõem ſuã offerret. ſacerdos eũ reppulit cũ indignatõe. ⁊ cur accedere auderet ad altare dei increpauit. aſſerẽs non eſſe cõueniens maledicto legis obnoxiũ. oblationẽ dño legis offerre: nec inť fecundos infecundũ aſtare Joachim ğ ꝯfuſus domũ noluit redire ne a contribulibꝫ q̄ hec audierãt opprobriuꝫ ſuſtineret. Secedẽs ğ ad paſtores ſuos cũ ibi aliq̄zdiu fuiſſet. q̄dã die ei ſoli angelus cum magna claritate apparuit et dixit. Noli timere. ego ſum angelus dñi miſſus ad te vt nunciẽ p̄ces tuas exauditas eſſe et elÿnas in ꝯſpectu domini aſcẽdiſſe. Uidi eñ pudorẽ tuũ et audiui ſterilitatis opprobriũ nõ recte tibi obiectũ. peti q̄dez nõ nature vltor eſt deus. et idõ cum alicuꝰ vterũ claudit ad hoc facit vt mirabiliꝰ denuo aperiens diuini munerꝭ cognoſcať q̃õ naſciť. Nonne Sara diu ſteriľ fuit et poſtea Iſaac cui benedictio repromiſſa eſt generauit. Rachel etiaꝫ diu ſterilis poſtea Joſeph genuit. qui totius egypti dominiũ habuit. Quis fortior ſamſone vľ ſanctior ſamuele. ⁊ tñ ambo matres ſteriles habuere. Crede ğ dilatos diu ꝯceptus mirabiliores eſſe ſolere. Proinde Anna vxor tua pariet tibi filiã ⁊ vocabis nomẽ eius Mariã. hec vt vouiſtꝭ erit ab infantia dño ꝯſecrata. ⁊ ex vtero matris ſpũſctõ repleta. ſꝑ in tẽplo dñi morabiť. neq̃d ſiniſtꝛ de ea ſuſpiceť. Et ſic ipa ex ſterili mr̃e naſcetur. ita mirabiliter ex ea altiſſimi filius generabitur. cuius nomẽ erit Jeſus. ⁊ ꝑ eum omnibus gentibꝫ erit ſalus. Et h̄ tibi ſignũ. cum ꝑuenerꝭ ad aureã hieroſolymis portã Annam vxorem tuã obuiã habebis. q̄ de tua tardatõe mõ ſollicita tũc in cõſpectu tuo gaudebit. His dictꝭ angelus diſceſſit. Anna q̄ꝫ cũ amare fleret ⁊ q̄ vir ſuus iuiſſet ignoraret. idẽ angelus eidẽ apꝑuit ⁊ eadem q̄ viro ſuo nunciauit. ⁊ vt redeunti obuiaret in porta aurea mandauit. Quibꝫ ſic peractis iã ſecuri ⁊ leti de prole promiſſa. adorato dño in galileã ad domũ ſuã redierunt diuinum ꝓmiſſum hilariter expectãtes. Anna igiť concepit ⁊ peꝑit filiã btãm. ſ. virginẽ mariã. de cuius vita ſuo loco tractabiť. Pꝫ ğ reuelatio eiꝰ ortus

Capl'm. XII.

Duodecimo reuelatus eſt mũdo ortꝰ btẽ v̾ginis tpe implete ⁊ iam facte incarnationis diuine ꝑ innumerabilia miracula facta ⁊ fiẽda vſq̄ꝫ in finẽ mundi. q̄ꝛ vt dt Greg. oĩa creata auctorẽ ſuũ in carnẽ veniſſe teſtata ſť. Inſuper per aplõꝝ p̄dicatõem toti mõo innotuit fides de chro ⁊ eius matre v̾gine. Multꝭ q̄ꝫ ſignis ⁊ miraculis extat confirmata ⁊ vſq̄ꝫ ad finem confirmabitur. De quibꝫ loq̄ nõ ſufficimꝰ per ſingula. nec libri capꝑe poſſunt vt ſcribantur. Hoc ſolũ h̄ ꝓ finali puncto dico quod iam clara fide tenemur. autoritate ſcp̄ture rõneq̄ꝫ agnoſcimus. ⁊ innumerabilibꝫ miraculꝭ exp̄imur q̄tĩ die ⁊ exꝑtũ eſſe oculis per totũ orbem cernimꝰ

qm̃ ſic a deo erat eternaliter p̄ordinatũ ⁊ diffinitũ ⁊ iã ope cõpletũ. q̄ꝛ vicꝫ hec ſacratiſſima v̾go hec glorioſiſſima puella. hec digniſſima regina ſcꝫ Maria oriri debuit in mũdo ⁊ per eam filiꝰ dei carnẽ aſſumendo. mundũ debuit repare et redimere. ita debuit eſſe q̄ꝛ ipa virgo benedicta ſit dña mũdi. regina celi. mediatrix dei ⁊ hoim. mater ⁊ gẽitrix dulciſſimi Jeſu filij dei viui. ipa mater gr̃e. ipa mater miſericordie. ipſa omnibꝫ mater ſalutis eťne. O magne deus q̄m mirabiliſ ſapia tua. q̄ꝫ imperſcrutabile ꝯſiliũ tuũ. vt ſic ꝑ feminã ſtatueris ſuccurrere mundo ꝑ feminaꝫ perdito. O filij Adam. O filij Eue. O ꝑditi pctõres. erigite veſtras mentes ⁊ recognoſcite vr̃am ſalutẽ poſitã eſſe in manu marie. ⁊ ſtudete ei tota deuotione deſuire. O fidelis aĩa agñſce q̄ꝛ per Mariã tibi vita. per eam tibi miſcdia. per eam gratia pax ⁊ gloria. Quid igiť o aĩa mea. quid o cor deuotũ in tante v̾ginis laude dicere dignuꝫ potes. quid dignũ retribuere vales. qua ſuauitate. q̄ honore eã oĩ veneratõe dignam reuereri ſufficies. O digniſſima femina ſuꝑ cunctas bñdicta. O amabilis Jeſu mater pia. h̄ tñ dep̄cor hoc oro. vt tu ꝓ nobis pctõribꝫ electa in dei matrẽ pctõres nos nõ deſpice. ſed miſericordiť filium tuũ benedictũ ſine fine in celeſti gloria fruẽdũ exhibe. ⁊ tue gľe ꝑticipes nos effice Amen.

Pars ſecunda ſpecialiter de natiuitate beate Marie virginis.

Noua lux oriri viſa eſt

Noua lux oriri viſa eſt gaudiũ ⁊ tripudiũ apd̃ omnes ꝑplos Heſter. viij. cap̄. ⁊ ad laudẽ ac gľiam natiuitatis bñdicte v̾gis. Hec q̄ppe eſt illa dies celeberrima q̄ noua lux oriri viſa eſt cuꝫ Maria nata eſt mõo. cuius vita inclyta cũctas illuſt. ec. vt canit eccleſia. Cuiꝰ fructꝰ gľioſus id ẽ dulciſſimꝰ Jeſus lux eſt mũdi q̄ illuminat oẽm hoiem venientẽ in hũc mũdũ. ⁊ idõ ꝓ hac natiuitate v̾gis gaudiũ eſt ⁊ tripudiũ apd̃ oẽs populos. In q̄bꝫ q̄dẽ v̾bis p̄aſſũptꝭ tria precipua notanť ꝓpť q̄ debet q̄liber fidelis moueri ⁊ induci ad colẽdũ ſũma reuerẽtia cũ pleno cordiſ gaudio hanc feſtiuitatẽ natiuitatis Marie.

Primo ꝓpter nouitatẽ quia noua.

Scdõ ꝓpť ſanctitatẽ quia lux.

Tertio ꝓpť vtilitatẽ q̄ꝛ apd̃ oẽs ꝑplos.

Primo q̄dẽ ꝓpť nouitatem. Noua q̄ppe ⁊ totis retroactis tpibus ſeculi inaudita ⁊ inſolita fuit talis virginis natiuitas. quoniam vt canit eccleſia. ipa nec primam ſimilem viſa eſt nec habere ſequentem. Et vt ſc̄m Origenem ſermone de natiuitate loquar. Quis vnq̄ꝫ vidit talia. quis audiuit talia. vt vna puella virgo ſit ⁊ mater. ipſa ancilla ⁊ genitrix. ⁊ non ſolum hominis ſꝫ ⁊ dei vt portetur manibus femineis a quo portatur totꝰ orbis. Hec virgo hodie nata eſt. ⁊ idõ no-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

na lux oritur viſa eſt. Scḋo ꝓpt̄ ſanctitatē. quia lux. Lux em̄ cū ſit rer̄ puriſſima. imo res diuīa. qm̄ deus lux eſt ⁊ tenebre in eo non ſunt vlle. j. Joh. j. bn̄ figurat v̄ginis ⁊ eius natiuitatē ſanctitatē. Vere nāq̄ ipa v̄go glˀioſiſſima ſup oēs ī ſui natiuitate eſt ſcīſſima. q̄ꝛ vt melliflu⁹ Ber. ait. Copioſior inqt ſcificatōis bn̄dictio in ipam deſcēdit q̄ nō tm̄ ipi⁹ ſanctificaret ortum ſꝫ etiaꝫ vitā deinceps ab oī pctō cuſtodiret imunē. qḋ ne mini alteri in nat̄ͥ mulier̄ credit̄ eſſe donatum. Hec ille. Si igit̄ alior̄ ſcōr̄ feſta cū gaudio colimus. quāto magis feſtū Marie. Tertio deuoti⁹ colere debem⁹ ꝓpt̄ vtilitatem q̄ p eam ꝓuenit oī ꝑplo toti⁹ mundi. Ad qḋ inuitans eccleſia canit. Cum iocunditate natiuitatem beate marie celebremus vt ipa pro nobis intercedat ad dn̄m Jeſum xp̄m. Proinde btūs Anſ. li. Oronum ait. O feliciſſima Maria. quid dicem⁹. q̄li organo vocis te laudem⁹. quātū tibi debemus q̄cq̄d ꝓtulerimus minimū eſt ⁊ q̄ſi nihil ad ea q̄ tibi ex eq̄ debem⁹. Tu em̄ gen⁹ hūanū p tuū virgineū partū in p̄ſtinū deduxiſti eterne glorie ſtatū. Tu leges inferni p mortē filij tui deuicto p̄ncipe mortis euertiſti. p te ad gl̄iam quicunq̄ꝫ ꝑuēturi ſum⁹ ꝑueniem⁹. p te eſt ſiq̄d boni ſum⁹ ſiq̄d poſſum⁹. ⁊ q̄cq̄d habē⁹. hec Anſ. Dignuꝫ igit̄ ⁊ iuſtū eſt vt in hui⁹ noue lucis. in hui⁹ ſanctiſſime virginis (p quā mūdo tot ⁊ tāta donata ſūt bona) ortu ⁊ natiuitate gaudium ſit ⁊ tripudiū apḋ oēs ꝑplos. vt ꝓpoſitū dicit thema. De hac itaq̄ꝫ ſanctiſſima natiuitate tractantes. tria myſteria declarabim⁹ pro iſta parte.

Primū dr̄ myſteriū ꝓphetice cōmēdatōis.
Scḋm dr̄ myſteriū dignifice gl̄iationis.
Tertiū dr̄ myſteriū ḡtifice iocundationis.

Articulus p̄mus q̄ ort⁹ btē Marie cōmendat̄ p ꝓphas multiplr̄. ⁊ p̄cipue p Salomonē in canticis.

PRimū myſteri-

um dr̄ ꝓphetice cōmēdatōis. Ubi ſciendū q̄ ſpūſſctūs p ora omniū ꝓphetar̄ multifarie v̄ginem bn̄dictā p̄dicendo cōmēdauit. Aliq̄n q̄dē in figurꝭ vt patꝫ in p̄figuratōne p̄me lucꝭ Gen̄. j. ⁊ in arca Noe Gen̄. v. in iride. ī arca federꝭ. ī throno Salomonis. ⁊ multis alijs figuris. Aliq̄n v̄o ī viſionib̄. vt ī rubo ardēti quē vidit moyſes Exo. iij. ⁊ in porta clauſa quā vidit Ezechiel ca. xliiij. Aliq̄n aūt cōmendauit eam in rer̄ ſilitudinib̄ ⁊ ꝓprietatibus. vt in virga Eſa. xj. Egredief virga de radice ieſſe ⁊c̄. Int̄ oīa aūt de ei⁹ ortu vel ꝓgreſſu loquit̄ Salomon Can. vj. pulcerrime ei⁹ ortū cōmendando ⁊ quattuor reb̄ cōpando di. Que eſt iſta q̄ ꝓgredit̄ quaſi aurora conſurgens. pulcra vt luna. electa vt ſol. terribil̄ vt caſtrorum acies ordinata. De quibus hic tractare intēdo. Primo ergo virgo beata cōpatur auroe in ſua natiuitate. ⁊ hoc plurib̄ rōnibus

Prio rōne mediatōis. quia ſic̄ aurora mediat int̄ diē ⁊ noctē: ⁊ ortū ſolis antecedit. ſic beata virgo anteceſſit ſuo ortu ortum ſolis iuſticie. ī. xp̄i. exiſtēs mediatrix. Bern̄. Opus inqt erat mediatore ⁊ mediatrice. nec altera tam idonea ſicut Maria mr̄ dei. ſ. inter deū ⁊ hoīem mediās pro recōciliatōe tanq̄ꝫ aduocata. Scḋo rōne v̄tutis ⁊ oꝑatōis. Nam aurora dr̄ q̄ſi aurea hora. a virtute. q̄ꝛ infirmitates leuiat. dulciorē ſomnū p̄ſtando. ſic btā virgo Maria noſtror̄ peccatorū infirmitates alleuiauit pariendo dulcem medicinā. ī. dei filiū. ipe em̄ xp̄s vere languores noſtros portauit Eſa. liij. Bern̄. Felix inquit Maria q̄ viris ⁊ mulierib̄ ſalutis antidotū propiauit. Item aurora aues nocturnas effugat vt veſpertiliones ⁊ noctuas. ſic Maria demonuꝫ poteſtates. ideo Gen̄. iij. Ipſa cōteret caput tuū. Vn̄ Fulbert⁹ carnotenſis dicit. Beata maria caput demonis quaſi pedib̄ vtriſq̄ꝫ ꝯtriuit. in h̄ q̄ v̄ginitatē ⁊ hūilitatē ſuauit. Virginitate em̄ extinxit cōcupiſcentiā carnis. ⁊ hūilitate ſupbiā mentis. Et in h̄ etiā q̄ꝛ filiū genuit qui diabolicā ꝑtātem ꝯtriuit ⁊ fugauit. Itē aurora hoīes ⁊ aues letificat. ⁊ ad cātādū ꝓuocat aues. ſ. diurnas. ſic btē v̄ginis ort⁹ letificauit angelos ⁊ homines fideles. Magnū em̄ gaudiū attulit ei⁹ natiuitas mūdo. vt canit eccl̄a. Si em̄ chriſto nato gaudebāt angeli q̄ꝛ nat⁹ fuit ſaluator mūdi: conſil̄r gaudere debuerunt in ortu marie q̄ eſt mater grē ⁊ miſericordie. Nā Amb. ſup Lu. dic̄. Habet ſcōr̄ editio. ī. natiuitas leticiā plimorū Vn̄ ⁊ in Johis baptiſte natiuitate multi gaudebant nō ſolū hoīes ſed etiā angeli q̄bus reuelatio facta eſt de ipi⁹ ſcītate. ḡ a fortiori h̄ putandum eſt de natiuitate marie. Tertio aurora figurat btē marie ortū iocūdū ratione prenunciatōis. q̄ꝛ vt Alber. magnus ſuper Miſſus ē: dicit. ſicut auroe ortu ꝓpinquante p̄mittit̄ ſtella lucifer. ſic maria oriente p̄mittitur angel⁹ prenunciādo ei⁹ ortū. Scḋo cōmendat ſapiens virginē bn̄dictā ⁊ ei⁹ natiuitatē cōpando lune cū dicit. pulcra vt luna. Et hoc p̄cipue triplici rōne.

Prio rōne conditionis. Nam luna talis eſt conditōis ⁊ ꝓprietatis q̄ creſcit vſq̄ꝫ ad. xiiij. diē q̄uſq̄ꝫ in ipa appareat imago hoīs quaſi fabri itegra. ⁊ vltra creſcere nō poteſt ſed poſtea decreſcit. eodē mō btā v̄go a natiuitate ſua creuit vſq̄ꝫ ad. xiiij. annū. q̄ꝛ in hac etate credit̄ chriſtum concepiſſe. tunc ḡ apparuit in eius vtero integra imago hoīs fabri. ī. ipe chriſtus imago dei patris q̄ fuit integer p grē ⁊ ſapie plenā ꝑfectōnem Et fuit inquā faber. q̄ꝛ fabricator mundi ſm̄ diuinitatē. Hinc Hiere. xxxj. Nouū faciet dn̄s ſuper trā. femia circūdabit viꝝ. Poſtq̄ꝫ aūt beata v̄go intantū creuit. ſtatim in ſua reputatōne per humilitatem decreſcere cepit. q̄ꝛ nō matrem dei

nõ dñam mũdi.nõ reginã celi.ſʒ ancillã dei ſe ap
pellauit Luc.j. Ecce ancilla ⁊c̃. Ecce ğ q² pulcra
vt luna ¶ Scdõ rõne obſuatõis. q² motus lu
ne valde obſuandus eſt in medicinis accipien/
dis vt dt Hipocras in epiãijs. vt ptʒ in minu/
tione. Vñ vſus. Luna creſcente minue iuuenis
crapulẽte. Luna decreſcẽte minue iuuenis ma/
cilente. Luna vet⁹ veteres. iuuenes noua luna
requirit. Sic btã virgo ſollicita deuotõe obſua
ri debet ꝑ aie medicatõe. q² ipa eſt mater miſeri/
cordie ꝑ quã grãm ⁊ veniã accipe pñt peccato/
res. Vñ Ber. de laude vgis dt. Queram⁹ grãm
per mariã. q̃ ſic q̃rit inuenit ⁊ pulſanti aperietur
Nil em̃ in nob deus grãe habere voluit qd non
per man⁹ Marie trãſierit. Ipa em̃ omnibꝫ oĩa
facta eſt. oĩbꝫ ſinũ miſcdie apit. vt de plenitudie
eius accipiant vniuerſi. ¶ Tertio rõne exhibiti/
onis vel apparitionis. Luna em̃ ſicut etiaʒ ipſe
ſol taliter nobis apparet vicʒ ꝙ circa orientẽ ⁊ oc
cidẽtẽ maxima videẽ ⁊ apparet multo maior q̃ʒ
cũ eſt alibi in orizonte. vt dt Ariſto. iij. methe. ſic
btã vgo in oriente. i. in noſtra natiuitate. ⁊ occi/
dente. i. in nr̃a morte maximuʒ auxiliũ oſtendit
Vñ canit eccleſia. Maria mr̃ grẽ ⁊c̃. tu nos ab
hoſte ꝓtege. in ho. mor. ſu. Item de ortu Igna/
cius in ep̃la ad Caſſiũ dt. ꝙ null⁹ puer ſine ba/
ptiſmi grã moriẽ. nec malũ finẽ vite ſue ſortitur
in cuius partu marie laus ⁊ deuota vt debet i/
uocatio inueniẽ. Itẽ Proſ⁹ in ep̃la ad Melindi
um di. Corã deo noui ⁊ in vitate ꝯperi ꝙ nũq̃ʒ
mulier in partu ꝑiclitatur. nec eius ꝓles ſine ba
ptiſmi grã moriẽ ſup quã marie gratia deuote
inuocaẽ. Hec ille. Sʒ hec dicta ſani⁹ intelligen/
da ſunt de muliere in partu vicʒ ꝙ etiãſi taĩ ꝑi/
clitaẽ corꝑalr moriendo. nõ tñ ꝑiclitaẽ ſcḋm aĩam
q² inuocare deuote vt debet btãm dei matrẽ eſt
miſcdie ⁊ ſalutis et̃ne ſignũ. Item de ꝓle partʒ
q² moderni doctores dicunt. Si puer bapt. zã/
dus infra manus baptizantis decederet vl̃ etiã
in via moriens qñ ad baptiſmũ portaẽ ⁊ diligẽ
tia apponiẽ vt puer baptizeẽ. vel vbi parentes ꝑ/
cibus obtinuiſſent abortiuo vt diuina demen/
tia suppleret qd natura negauit. In his caſibuſ
pie crediẽ pueꝝ ſaluari. Si eĩ in ve. te. puer dece
dens añ circũciſionẽ. ꝑ oñones ⁊ ſacrificiũ ſalua
baẽ. quare mõ nõ ſic poſſet fieri añ baptiſmum
vbi diligẽtia adhibeẽ ad baptiſandum puerum
¶ Tertio btã vgo ꝯmẽdaẽ ꝯpãdo ſoli. idõ diciẽ
electa vt ſol. Et hoc Primo rõne influx⁹. q̃a ſol
oĩa ſidera excedens in claritate. influit ſuperio/
ribus lucẽ. inferioribuſq̃ʒ vitã. Vñ Plato i Ti
meo dicit. Splẽdore ſol̃ ⁊ celũ ⁊ oĩa ĩfra celum
illuſtranẽ. Itẽ Ariſto. li. de elemẽtis. Sol ꝓpriũ
lumẽ hʒ. oẽs aũt ſtelle adq̃ſitũ lumẽ habẽt a ſole
Et. ij. de generatõe. Mot⁹ ſolis in obliq̃ circulo
eſt inq̃t cã generationis ⁊ viuificatõis ac corru/
ptionis in iſtis inferioribus ⁊c̃. Sic beata vgo
maria influit ſuperioribus. i. angel̃ ⁊ ſcĩs lucẽ
glorie. ⁊ inferioribꝫ. i. hominibꝫ viatoribꝫ vitaʒ
grãe. Vñ Anſ. Cur inq̃t o dña mea ſolum loq̃r
bñficijs tuis plenũ eſſe mundũ cũ ⁊ infernũ pe/
netrãt ⁊ celos ſupant. per plenitudinem em̃ grẽ
tue q̃ in inferno erant letanẽ ſe eſſe libatos. ſ. ſcĩ
patres. ⁊ q̃ in mundo ſunt exultant ſe ſaluatos.
⁊ q̃ ſupra mundũ ſt. i. angeli gaudent ſe reſtau/
ratos. Hinc ⁊ eccleſia cãit. Tu regis alti ianua
⁊ porta lucis fulgida. vita data per virginẽ gen
tes redẽpte plaudite. ¶ Scdõ rõne mot⁹. quia
ſcribiẽ. ij. Eſdre. iiij. Magna eſt t̃ra. excelſuʒ eſt
celũ. ⁊ velox motus ſolis. Si em̃ vt dicit Alfra/
ganus a terra vſq̃ʒ ad celum ſtellatum ſunt ſe/
xagies q̃nquies millies milia miliarioꝝ. ⁊ q̃nq̃
ginta miliaria. ⁊ cõſtat q² ſeries eſt tãtũ i circũ/
ferẽtia circũeundo a pũcto vſq̃ʒ ad idẽ pũctũ q̃ʒ
ſit alicui⁹ circuli circũferẽtia vſq̃ʒ ad cẽtrũ deſcen/
do ꝑ diametrũ. Cogita q̃nt⁹ ſit mot⁹ ſol̃ qui in
vigintiquattuor horis totã circũferẽtiã ſphere
circũit. Certe nulla ſic currit auicula. nulla ſagit/
ta. null⁹ lapis ꝓiect⁹ a bõbarda. Item ſol etiam
eſt velociſſim⁹ in motu ⁊ diffuſione ſuoꝝ radi/
oꝝ. vt daret. q² quaſi in pũcto ab oriente diffun
diẽ radi⁹ eius vſq̃ʒ ad occidentẽ. ſic maria velo/
ciſſima ⁊ celerrima eſt ſup oẽs ſcõs in miſeran/
do ad eã cõfugientibꝫ. Vñ Ber. in ſmone q̃ in/
cipit In lectõe: dt ſic. O maxime pia O multum
admirabilis maria. tu nec noiari potes q̃n ſta/
tim accendas. nec cogitari q̃n ſtatim recrees affe
ctus diligentium te. Et certe q² mr̃ eſt ipa miſeri
cordie nõ poterit q̃n ſtatim miſereaẽ ſe cõtinere.
vt dicit Origenes in ſermone. ¶ Tertio cõmen/
daẽ in figura ſolis btã vgo rõne ort⁹ ⁊ effectus
q² ſol qñ oriẽ efficit mundũ ꝑ ſuũ ſplẽdorem or
natũ. reddit pulcrũ. calefacit ⁊ illuminat. ſic Ma
ria ꝑ ſuũ ortũ fructifeꝝ totũ mundũ ornauit et
pulcrificauit ſũme grẽ pulcritudine qua de⁹ ex
ipa mũdo nat⁹ eſt. fact⁹ hõ. Idõ Eccĩ. xxvj. Si/
cut ſol oriens mũdo. ſic mulieris bõe ſpecies in
ornamentũ dom⁹ ei⁹. i. eccleſie ſcẽ militantis et
triũphãtis. Nã antea mundus erat tot⁹ defor/
mis q² pctõ maculatus ⁊ exul factus a deo. nec
habebat vñ gl̃iareẽ. nũc aũt habet gl̃iam digni
tatĩ marie ⁊ ꝓpinq̃tatĩ ad deũ. q² de⁹ eſt hõ ⁊ hõ
de⁹. ⁊ h̃ ꝑ vginẽ. Itẽ ipa btã vgo tãq̃ʒ ſol mũdũ
calefacit. feruorẽ charitatis inflãmando in cor/
dibꝫ hũanis. Nil em̃ nos adeo inflãmat chari/
tatis ardore q̃ʒ recognitio hui⁹ bñficij. ſ. icarna
tionis diuine ex vgine ⁊ paſſionis chriſti. ſic ait
Bern. Hinc in perſona marie Eccĩ. xxiiij. Ego
mater pulcre dilectionis. Quod dupliciter ha/
bet itelligi. Vno modo reſpectu chriſti ſic. Ego
mater pulcre dilectionis. i. ipſius chriſti filij mei
qui eſt pulcerrimus ⁊ optim⁹. ⁊ per conſequẽs
amore pulcerrimo. i. ſancta charitate diligend⁹
Alio mõ reſpectu noſtri. ſic. Ego mr̃ pulcre dil.
. i. hoĩm pulcre diligentiũ. q̃bus ipa habet impe
trare grãm dilectõnis diuine. ¶ Notãdũ etiam

ꝙ ſol ſm ꝙ orit̄ diuerſimode mōo ſm h̄ diuerſos effectus p̄ſagit. q2 vt ait venerabilis Beda Aliqñ ſol orit̄ nubiloſ⁹ vel ſub nube latens. ⁊ tūc futurū diē p̄ſagit pluuialē. Aliqñ aūt oritur pallid⁹: ⁊ tūc p̄ſagit diē .ſ. ventis ⁊ turbine tēpeſtuoſum. Aliquādo vo orit̄ rubeus ⁊ ſplēdēs ⁊ tūc p̄ſagit diē ſerenū. Ita deuota memoria virginis Marie in cordib⁹ hoim aliqñ orit̄ tanq̄ nubiloſe ꝓpter pctōꝝ tenebroſitatē. Sūt em̄ pl'imi in peccatis iacentes: ⁊ tñ ad btām virginem deuotionē habētes: ieiunātes eius vigilias: ⁊ dicēm eius in honorē certas orōes faciētes. Et talibus ſignū eſt pluuie illachrymatōis et compunctiōis infundēde ꝑ merita btē vginis. Aliqñ aūt orit̄ tāq̄ pallēs: vt in cōuerſis ⁊ penitētib⁹ p̄ timore initiali pallentib⁹ ⁊ btām vginem inuocātib⁹. Et talibus ſignū inſtat ꝙ copioſi⁹ eis afflatus grē ſpūſſcti infundet̄ ꝑ quā turbādi ſunt de pctōꝝ enormitate. ⁊ ɔtra ſe tempeſtatem ɔcitāt mortificationis ⁊ ſatiſfactiōis penitentialis. Aliqñ autē orit̄ rubens et ſeren⁹: vt in cōſciētia ſerena ⁊ ardēti ꝑ charitatē: et tunc eſt ſignū ſerenitat̄ .i. iocūditat̄ grē amplioris ⁊ pſeuerātie ac glīe ɔſeq̄nde. Unō Bern. dicit. De plenitudine Marie accipiūt vniuerſi: pctōr veniā: iuſt⁹ grām ⁊ angel⁹ leticiā: fili⁹ dei carnis ſubſtātiā: deniq3 tota trinitas gliam. Hec ille. Et ſic patȝ. ¶ Quarto p̄ncipaliter cōmēdat̄ ort⁹ Marie ꝑ ſapientē: cōꝑando caſtroꝝ aciei. Terribilis inquit vt caſtroꝝ acies ordiata. vñ Ber. iſer. In lectōe: dicit. Tu dñā terribilis es demonibus vt caſtroꝝ acies ordīata. Horrēt eni p̄ncipes tenebraꝝ ad tuā fortitudinē ⁊ deuotā inuocationē. Nā in circūitu tuo acies valida innumerabiliū ſpirituū beatoꝝ tibi deuotos defendentiū. Hec Bern. ¶ Sed iuxta hec q̄ſtio occurrit. Utrū btā vgo habuerit angelicā cuſtodiā: Et videt̄ ꝙ nō: q2 erat ip̄amet terribilis de oib⁹ ⁊ ꝑfecte illumiata. Uñ de ꝑiclitatiōe anie ei⁹ nō erat timendū: nec de pcti caſu vel nocumēto diaboli. et ꝑ cōſeq̄ns nō erat eidē āgelica cuſtodia neceſſaria ſicut nob: q̄b⁹ timēdū eſt de ꝑicul' imminētib⁹ ꝑ demones. ¶ Rñdet̄ ꝙ q̄uis aliq̄ dixerit ꝙ habuerit mr̄ dei angelicā cuſtodiā ſicut oēs alij generaliter: iuxta illud ps. Angel' ſuis deus mādauit de te ⁊c̄. Sed Fran. maro. dicit meli⁹: ꝙ vic3 ip̄a angelū ſuꝑ ſe p̄ſidentē cuſtodē nō habuit: ſed ei īmediate deus ip̄e ſic p̄ſidebat q̄ ſibi ſoli electā poſſidebat vt nō ɔſenſiſſ3 creature ſibi nocere volēti: datus eſt tñ virgini angelus nobiliſſim⁹ in natiuitate ſua de infimo choro q̄cūq3 fuerit cū ceteris .ſ. multis inferioribus in obſequiū ⁊ famulatū: vt matri dei ⁊ regine celi: nō tñ in cuſtodiā cauēdi ꝑicula vl' illumiatōis aut ꝓmotōis i bonū: q̄m ex plenitudie grē vigorabat̄ i bonū. ⁊ h̄ fuit ſpēale in ip̄a p̄uilegiū. Et putat̄ ꝙ a chri ɔceptiōe in obſeq̄o pluri moꝝ angeloꝝ Marie famulātium p̄erat Gabriel archangelus q̄ oēs alios angelos in natiuitate chriſti ad gaudendū ꝓuocauit. vt dr̄ Lu. ij. Nec aliquē ſpm̄ malignū ad eā accedere permiſerūt angeli. ſm illō Cañ. iij. En lectulū Salomonis .i. xp̄i matrē. lx. fortes ābiunt ⁊c̄. i. angelorum multitudo. O ergo ſuper omnia laudabilis Maria protege nos.

¶ Articul⁹ ſcd̄s de .xij. p̄uilegijs q̄b⁹ btā maria eſt honorata ⁊ glōſe dignificata in ſua ſctā natiuitate. ¶ Capl'm. j.

Ecūdum myſterii declarādū dr̄ dignifice gl'iationis. Ubi nota ꝙ btiſſima vgo .xij. ſtellis p̄uilegioꝝ gl'iat̄. q̄b⁹ ip̄a ꝑ ſua ſctā natiuitate extitit dignificata ⁊ honorata Nā ex p̄te corꝑiſ habuit q̄ttuor p̄uilegia. ex p̄te anie ſilr̄ quattuor. ⁊ ex p̄te vtriuſq3 ſil' iteꝝ q̄ttuor. vt ſic impleτū ſit in ip̄a etiā eius natiuitate illud Apoc. xij. In capite eius corona duodecim ſtellaꝝ ⁊c̄. Prio nāq3 ex p̄te ſui ſacri corꝑis habuit .iiij. ſtellas dignitatis.

¶ Prima dr̄ generoſitas.
¶ Secunda dicitur formoſitas.
¶ Tertia dr̄ incōcupiſcibilitas.
¶ Quarta dicitur puritas.

Prima ſtella dignitatis Marie ex p̄te corpor̄ dr̄ generoſitas .i. generis nobilitas. q2 vic3 d̄ nobiliſſimo genere duxit originē. ita ꝙ nunq̄ fuit aut erit in mūdo poſt dñm Jeſū nobili⁹ indiuiduū in genere hūano. Hec aūt ɔcluſio lati⁹ oſtēdet̄ li. xj. ꝑ. ij. ca. j. Nā Mathe⁹ in euāgelio ſuo intendit ei⁹ nobiliſſimā genealogiā deſcribere ꝑ tres teſſeredecades .i. xiiij. generatōes ex genere p̄riarchali. necnō regia ⁊ ducali ꝑ ſingula .xiiij. nūerādo. Et ponit .xlij. generatōnes. incipiendo ab Abraā cui facta eſt ꝓmiſſio de chrō. Lucas vo ab ip̄o chrō exordiēs. ⁊ vſq3 ad Adam q̄ fuit dei in q̄ ſūma eſt nobilitas ꝑ .lxxiiij. generationes genealogiā texuit. Ex q̄b⁹ accipit̄ argumentū ꝙ oīs nobilitas ⁊ ſpecioſitas corꝑalis ſm intentionē euāgeliſtaꝝ ponēda eſt in btā virgine. ⁊ ꝙ oīs ingenuitas cōceſſa Ade ⁊ tandē p̄riarchis regib⁹ ⁊ ducib⁹. imo toti gēti iudeoꝝ q̄ erat añ xp̄m gens p̄ oib⁹ nobiliſſima ⁊ a deo p̄electa Nec alia erat natio tā gn̄dis q̄ h̄ret deū ⁊ angelos appropinquātes ſibi. Pis q̄3 nobilitat̄ grā iuxta intentionē euangeliſtaꝝ non niſi propter chriſtū ex illa gente ſm carnē naſcituꝝ conceſſa eſt ⁊ data. vt deſcenderet per generationes ab Adam. ſ. in virginem ⁊ per virginē in chriſtū q̄ fuit p̄m⁹ ⁊ vltim⁹ p̄riarcha rex ⁊ dux ppl'i iſrael vt dicere poſſit chriſt⁹ illō Apoca. xxij. Ego ſum alpha et o. p̄mus. ſ. in intentōe apud deū. et nouiſſimus. q2 poſt chriſtū nullus alius patriarcha vel rex eſt vel erit in iſrael. ¶ In huius ſignū iam exhauſta eſt a iudeis omnis nobilitas.

adeo ꝙ ipſa gens iudaica que priꝰ erat hono-
ratiſſima atq̃ ceteris ꝑnobiliſſima. ſ. an̄ chriſtū
nūc eſt viliſſima ⁊ abiectiſſima ſup oēs natiōes
mūdi. ¶ Sȝ forte queres: q̄re voluit chriſtꝰ ma
trē eligere de ꝓſapia nobiliſſima: cū ipe veniēs ī
mundū paupes ⁊ hūiles dilexit ⁊ elegit: vt patȝ
in diſcipulis. vn̄. j. Cor. j. Infirma mūdi elegit
deus vt ꝯfundat fortia. Ad qđ rn̄det᷑ ꝙ ſm ſa-
cros doctores deꝰ voluit eligere apl'os ⁊ diſci-
pulos paupes ⁊ hūiles: ne ꝯuerſio mūdi ad fi
dē chriſti aſcriberet᷑ coꝝ aſtutie ſi fuiſſent ſapiē-
tes mundi. vel potentie ſi fuiſſent magni domi
ni aut diuites. ſed magis aſcribatur diuie pote
ſtati et miraculo: vt dicit apl's vbi. ſ. Sed mr̄eȝ
voluit vt decebat habere nobiliſſimā ꝑcipue tri
plici ratiōe. ¶ Primo rōe diuīe nobilitatis: vt ſi
cut ſm diuītatē a patre nobiliſſimo deo vicȝ et-
naliter eſt genitus: ita ſm carnē a mr̄e nobiliſſi
ma generaret᷑. Unde Aug. Qualis in celo pater
ſm diuinitatē: talis in terra mr̄ chr̄i ſm hūanita
tem. ¶ Scđo rōe cōmēdabilitatis: vt. ſ. in nobi-
li matre cōmēdabilioꝛ foret virtus hūilitatis et
electe paupertatis. ⁊ ſic tanq̃ hūilioꝛ ⁊ virtuoſioꝛ
magis digna redderet᷑ exaltari ſup oēs angelos
⁊ hoīes. Nā vt dicit Bern̄. Nō magnū eſt hūilē
eſſe in abiectiōe: ſed rara ꝓrſus ⁊ maxima virtꝰ ē
hūilitas honoꝛata. Hec ille. Qualis fuit humili
tas in Maria nobiliſſima. Has rōnes ponit
Albertꝰ ſup Miſſus eſt. ca. lv. ¶ Tertio hoc vo
luit rōe ſignificatiōis. vt eni oñderet ſe veruȝ ſa
cerdotē eſſe ſm oꝛdinē melchiſedech qui ſeipm
oblaturꝰ erat deo patri ꝓ recōciliatiōe humana
voluit de ſtirpe ſacerdotali oꝛiri chriſtꝰ. Iteȝ vt
ſe oñderet eſſe verū regē ⁊ dn̄m dn̄antium atq̃
ducem celeſtē voluit de tali ſtirpe matrē eligere
Deniq̃ vt oñderet ꝙ ipe pcōꝛes venit ſaluare ⁊
ſpem venie daret: voluit pcōꝛes reges videlicȝ
Manaſſen Achaȝ ⁊c. et peccatrices: videlicet
Ruth Raab ⁊ Berſabee ī ſua genealogia enu
merari: ſm Hiero. in Homelia.

¶ Capitulū. II.

Secūda ſtella dicit᷑ formoſitas. q2 btā vir
go fuit nō tm̄ in aīa: verūetiā in coꝛpoꝛe
vgo pulcerrima a natiuitate ſua. Et hoc
multipliciter ꝓbatū eſt ſup li. j. pte. ij. arti. iij. c. j.
vbi clare habet᷑ q̄re decuit matrē dei eſſe pulcer-
rimā. ¶ Hic aūt notanduȝ eſt ꝙ in btā virgine
erat pulcritudo duplex. vicȝ coꝛpalis: ⁊ vtualis
q̄ ꝯſiſtit in moꝝ honeſtate ⁊ vtutū claritate. Et
hec ꝑpōderat pulcritudini coꝛpali. De pma He
ſter. ij. habet᷑. Erat inquit formoſa valde ⁊ incre
dibili pulcritudie: oīmq̃ oculis gratioſa ⁊ ama
bilis videbat᷑. Et qualis fuerit in coloꝛe: oculis ⁊
capillis ⁊ ſic de alijs ꝓpter breuitatē hic ptranſeo
⁊ ſuo loco pte. iij. huiꝰ libri tractabit᷑ ar. ij. ca. ij.
¶ Quātū aūt ipa fuerit pulcra in vtutibꝰ ⁊ mo-
rū honeſtate teſtat᷑ Hiero. di. Si diligent᷑ attē-
das: nil eſt virtutis: nil gratie: nil candoꝛis qđ
nō reſplēdeat in maria. Et Ambro. li. de vginita
te dicit. Talis fuit Maria vt eius ſoliꝰ vita oi-
um ſit diſciplina. virgo erat nō ſolū coꝛpoꝛe ſed
⁊ mente. coꝛde humilis. verbo grauis. aīo pru-
dens. loq̄ndi parcioꝛ. legendi ſtudioſioꝛ. intenta
opere. verecunda ſermone. Et vt dicit Seduliꝰ
riſum eius nunq̃ viderunt. nunq̃ eā vane oꝛ-
natam. nunq̃ curioſam. nunq̃ leuē aut iocoſā
⁊c. ¶ Un̄ ⁊ legit᷑ exemplū: quod refert᷑ ī hiſtoria
ſcȝ grecoꝝ. ꝙ btūs Dionyſiꝰ cōuerſus ad fidem
per apl'm Paulū. optans videre mariā ſepius
petebat licentiā eundi hieruſalē a Paulo. Qua
obtenta veniēs hieruſalē ⁊ introductꝰ ad btām
vginē. ea viſa ſtupefactꝰ de mira eiꝰ pulcritudie
⁊ gr̄e irradiantis pre fulgoꝛe. mox cecidit in trā
quaſi moꝛtuus dicēs ꝙ tantꝰ radiꝰ diuinus et
claritas ab ea irradiauit ꝙ ſuſtinere nequiue-
rit adoranſq̃ eā dixit. Uere ſi de tuo Ieſu non
audiuiſſem ⁊ ſcripturas nō legiſſem. putarē ꝙ
tu ſis deꝰ vel chriſtus dei in lege ꝓmiſſus.

¶ Capitulum. III.

Tertia ſtella dr̄ incōcupiſcibilitas. q2 pul-
critudo coꝛpalis marie b̄ ſingulari ꝑui-
legio fuit honoꝛata ⁊ dignificata ꝙ nū-
q̃ ab aliq̄ potuit carnaliter concupiſci. licet fue-
rit pulcritudo maxima pre oībꝰ pulcritudinibꝰ
hoīm q̄ ſunt fuerunt ⁊ erunt citra pulcritudinē
chriſti. Alioꝝ q̄dem hoīm ⁊ ꝑcipue feminaruȝ
pulcritudo mouet intuētes ad ꝯcupiſcentiā car
nalē. iuxta illđ Eccl'i. ix. Ex ſpecie mulieris. cōcu-
piſcentia quaſi ignis exardeſcit. Un̄ ⁊ ſcte virgi-
nes vt ſctā Katarina. Margareta. Agnes ⁊c.
cōcupiſcebant᷑ a viris ⁊ nuptui petebant᷑. ſȝ ille
in vgītate ſolide manētes martyrizate ſunt. Nō
ſic aūt erat in btā vgine maria. cuius pulcritu-
do b̄ ſummū ⁊ ſingulare priuilegiū habuit ꝙ
a nemine carnalit᷑ ꝯcupiſci potuit. quinpotius
carnalē ꝯcupiſcentiā in alijs extinguebat ad ſo-
lū intuitū. Et de b̄ Bonauen. in. iij. ſniaꝝ. diſt.
iij. q. ⁊ ar. vl. dic. Hoc inq̄t iudei q̄dā aſſerūt mi-
rū fuiſſe in virgine maria ꝙ cū eſſet pulcerrima
a nullo vnq̃ viro fuerit cōcupita. Et ſi queras
Quare vel qualit᷑ id fieri potuit. Rn̄det᷑ ſm ſan
ctos. ꝑcipue Bern̄. ꝙ marie pulcritudo non fu
it cōcupiſcibil' carnalr̄ rōne quadruplici.
¶ Primo ꝓpt᷑ gr̄e abundatōem.
Scđo propter occultationem.
¶ Tertio ꝓpter conuerſatōem.
Quarto propter irradiationem.
Primo q̄dem propter gr̄e abundationem. q2
gr̄a diuina in ea abundabat adeo ꝙ etiam in
alijs eſſet libidinis ⁊ concupiſcentie extinctiua.
Gratia nanq̃ foꝛtioꝛ eſt q̃ natura. Sȝ videmꝰ
ꝙ natura quibuſdam lapidibus ⁊ herbis hāc
preſtitit virtutem ꝙ habent libidinem tempera
re. vt patet de agnocaſto vel camphoꝛa ⁊ ſapphy
ro atq̃ calcedonio et herba rute ſepe comeſta.
ergo multo foꝛtius id diuina gratia in beata

virgine potuit efficere ꝛ de facto fecit. Vñ ipſa be
ata v̾go figurata ē ꝑ cedrū ꝛ myrrhā Eccl.xxiiij.
Quaſi cedr⁹ exaltata ſū i libano: q̄ſi myrrha ele
cta dedi ſuauitatē odoris. Cedrus q̄ppe odore
ſuo fugat ſerpentes. ꝛ myrrha iterficit v̾mes. ſic
Maria ſerpētes mor⁹ ꝛ v̾mes ꝑue ꝯcupiſcētie
in alijs ad ſolū intuitū extinxit. Cui ꝛ ꝯcordat
figura de vite: q̄ flore odorifero fugat ſerpētes.
¶ Scđo ꝓpt̄ occultationē: qꝛ ſicˀ claritas corpo
ris chriſti poſt reſurrectionē diſcipulis celabat̄:
ita pulcritudo marie omnib⁹ carnalib⁹ hoībuſ
ꝛ qui eā ꝯcupiſcere poſſent occultabat̄. ꝛ ſic ap/
parebat vt nō ꝯcupiſcibilis videret̄. ¶ Tertio ꝓ
pter ꝯuerſationē: qꝛ tā honeſte ꝛ mature ſe rege
bat in oīb⁹ actib⁹ ꝛ morib⁹ vt oīb⁹ appareret ꝙ
nequaq̄ȝ poſſet ad fedū aliq̄đ inclinari: imo ꝙ
erat tota deo dedicata. ſicut contingeret de pul
cerrima ꝛ ſcīſſima mł'iere q̄ eſſꝫ q̄ſi ꝯtinue i de
um rapta. ¶ Quarto ꝓpter irradiationē q̄ ꝓcede
bat ex eius facie: vt dicit Bern. ꝓpter quā etiam
ipe Joſeph ſpōſus ei⁹ nō audebat reſpicere in
faciē virginis. qꝛ illi radij luminoſi a facie v̾gis
ꝓcedētes erāt adeo v̾tuoſi vt deterrerent corda
carnaliū hominū penetrādo. Vñ Glo. ſup illđ
Mat. j. Accepit Joſeph ꝯiugē ſuā. ſ. Mariā: et
nō cognoſcebat eā donec pepit filiū ſuū ꝓmoge
nitū: dicˀ ſic. Joſeph Mariā facie ad faciē vide
re nō poterat quā ſpūſſctūs a ꝯceptōe pleni⁹ i/
pleuerat: ꝛ ideo nō agnoſcebat faciē ad faciem
quā deſpōſauerat donec illius vter⁹ euacuaret̄
Vñ patet ꝙ ipſa gloriat̄ de iſta ſtella inconcupi
ſcibilitatis.

¶ Capitulū. IIII.

Quarta ſtella dicit̄ puritas. qꝛ btā v̾go na
ta eſt in natura puriori ꝛ cōplexiōe meli
ori. Erat eīm optime ſanguineo ſitatis: ſi
cut pie credit̄. vtpote de cui⁹ puriſſimo ſanguīe
formari debebat caro chriſti v̾tute ſpūſſcti. Alij
nimirū hoīes naſcūt̄ in culpa originali ꝛ cōple
xione mala ꝛ ipura: ꝑ quā inclinati ſunt ad va/
ria vicia mortalia naturalit̄ ꝛ ad prauā cōſue/
tudinē morū. Alij q̄ppe ſūt multū melācholici: i
quib⁹ natura mordax ꝛ plena ire. Alij v̾o ſunt
mł'tū cholerici feruētes ad bella: lites ꝛ ſangui
nis effuſiōeȝ. Alij aūt plˀimū phlegmatici: pigri:
ſomnolēti: molles ꝛ timidi: ac ad malū fragiles
Et plˀima talia mala q̄ hoīb⁹ adducit natiuitas
enūerat Aug. xxij. de ciui. dei. ca. xxij. di. In q̄buſ
dā inq̄t mordax natura: ꝑturbatiōes crebre: in/
ſana gaudia: diſcordie: lites: bella: inſidie: iracū
die. hmōi innūerabiles huius vite miſerie q̄s
adducit natiuitas filijs Adā corrupta vicio na
tura. Hāc aūt bñdictā v̾ginē nō macłauit ma/
la cōplexio. nō corrupit mala nutritio: nō addu
xit ꝑuerſa cōſuetudo: nec ꝑuertit fatał' cōſtella
tio. ſicut ſolēt q̄dam fatui imagiari ꝙ ſtellarū
diſpoſitio ꝑuertat naſcētes in morib⁹: dicētes ꝙ
q̄ naſcunt̄ ſub ſaturno ſint pigri: ignaui ꝛ igna
ri. q̄ ſb ioue fures ꝛ auari. q̄ ſb marte iracūdi. q̄
ſub ſole ſupbi. q̄ ſub venere luxurioſi. q̄ ſub mer
curio curioſi. q̄ ſub luna incōſtātes. Hoc eīm te
nere ſupſtitioſū eſt ꝛ erroneū. vt Aug⁹. ꝓbat. v.
de ciui. dei. Vñ ꝛ Ptolome⁹ in cētilo. d. Sapi/
ens vir dñabit̄ aſtris. Propterea ꝛ Hiere. x. hec
đr dñs. Juxta vias gentium nolite diſcere ꝛ a ſi
gnis celi nolite metuere q̄ timent gētes. qꝛ leges
ꝓploꝝ vane ſunt. ¶ Ad ꝓpoſitū itaq̄ȝ redeuntes
dicim⁹ ſm doctores concorditer circa. iij. diſtin.
tertij ſniaꝝ. ꝙ btā v̾go adhuc in vtero mr̄is a/
deo fuit ſctificata vt ab eo tpe ſp vſq̄ȝ ad aſſum/
ptōem ꝑſiſteret in puritate nature ꝛ in innocen/
tia vite ꝛ ꝓ capacitate in oīm virtutū plenitudi/
ne ſine oī macula optime ꝛ ordinatiſſime diſpo
ſita in naturalibus. ita ꝙ nulla ꝓles muliebris
vn̄q̄ȝ magis appropinq̄ſſe videt̄ ad ſtatū inno/
centie Ade ſicˀ ipſa. vt merito de ea dicat̄ illđ Can
ti. iiij. Tota pul. es ami. mea. ſ. corpore ꝛ anima.

¶ Capłm. V.

Pro ſcđo q̄ternario ſtellaꝝ dixi ꝙ btā vir
go ex ꝑte aīe hꝫ etiā quattuor ſtellas di/
gnitatiſ quib⁹ eſt in ſua natiuitate priui/
legiata ꝛ honorata.

¶ Prima ſtella dicitur capacitas.
Secunda dicitur ſanitas.
¶ Tertia luminoſitas.
Quarta dulcoroſitas

Pria ſtella đi capacitas. Ipa nāq̄ȝ bñdicta vir/
ginis aīa tā digne a deo eſt creata vt eſſet capa/
cior maiorꝭ gr̄e ꝛ glˀie q̄ȝ oēs angeli ꝛ hoīes pter
chriſtū. ꝛ tota mundi machina. Cum enim ipſa
fuit ab eterno electa vt eſſet mater dei. regina ce/
li ꝛ angeloꝝ. ac dñā mūdi. ꝛ tam ineffabili gr̄a
in preſenti ac gloria ſublimanda in futuro. vt
ſup oēs eſſet creaturas puras excellētiſſime exal
tāda. igit̄ debuit in ſua creatōe ꝛ virginis bene/
dicte origine ipſa eius glˀioſiſſima aīa tāta ca/
pacitate diſponi vt totā gr̄e ꝛ glˀie plenitudineȝ
in tanta largitate accipe eſſet ꝛ apta quātū crea
tura viatrix poteſt accipe non deo vnita vnione
ꝑſone. qm̄ ſm Ariſto. ij. de aīa. actus actiuorū
ſunt in patiēte bñ ꝓdiſpoſito. Vñ deus creauit
aniam beate Marie in ſumma nobilitate ꝛ ꝑfe
ctione pre ceteris puris hoīb⁹ intellectu acutiſ/
ſimam ꝛ ſuis potentijs gratie capaciſſimā poſt
chriſti animā. adeo ꝙ vt dicit Hiero. ſermone
de aſſumptōne. Tota inquit gratie plenitudo
que eſt in chriſto venit in Marie animam. q̄ȝ q̄ȝ
aliter ꝛ aliter. quia in chriſto vt in capite influen
te. in Maria vt in collo corpori eccleſie tranſfū/
dente. O q̄ȝ mirabile iſtud vt vna hec puella ſa/
cratiſſima plus capax eſſet q̄ȝ tota mundi ma/
china. celum ꝛ terra. O quanta dignitas Ma/
rie quam deus ſic ꝓelegit ꝛ preordinauit vt per
eam omnis gratia ꝛ omne bonū tranſfundi ha
beret in eccleſie totius membra. quod deuotus
Ber. exprimit dicens. Deus oīm bonorum ple
nitudinē poſuit in Maria. vt ſiq̄d gratie. ſiq̄d

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſalutis: ſi q̃d ſpei in nobis eſt ꝑ eam nouerim⁹ redundare.

Capitulum. VI.

Secũda ſtella dr̃ ſanctitas. q2 vt dic̃ Ber. ad Lugdu. fuit ꝓculdubio añ ſctã q̃z nata. Et h̃ ↄcorditer tenent docto. ſup. iij. diſ. iij. ſicut p̃te j. huius libri. ar. ij. ꝑ totũ luade daruit. Imo ipſa nõ ſolũ ſctã fuit in natiuitate: ſed p̄ alijs oib⁹ citra chriſtũ ſancta: p̄ alijs gr̃a p̄uenta. ⁊ ſic ſctificata vt nũq̃z poſſit peccare mortalit̃ vel venialiter. iuxta illõ ps. Sctificauit tabernaculũ ſuũ altiſſim⁹. i. Mariã. ſequit̃. de⁹ ĩ medio eius. ſ. ꝑ incarnationẽ factã in ea. ideo nõ cõmouebit̃. ſ. q2 cõfirmata eſt vt nõ poſſit ruere ĩ peccatũ. Ubi nota ẜm doc. illuminatũ vi3 Fran. maro. in tractatu de ↄceptõe virginis ꝙ q̃ztũ ad p̄ſens ſpectat triplex eſt ſanctificatio. Prima ē vniuerſalis qua aĩa ſanctificat̃. q2. ſ. a peccato purgat̃ ⁊ ei gr̃a cõfert̃: ſed nõ confirmat̃ q̃n poſſit cadere a gratia. Et hec ſctificatio fit per ſacramenta: vt patet in baptizat. Scd̃a eſt ſctificatio ſpecialis q̃ aĩa purgat̃ a culpa: accipit gr̃a3: ⁊ cõfirmat̃ in gr̃a ne poſſit ĩ pctm̃ mortale cadere. ⁊ ſic fuit ſctificatio Iohãnis baptiſte ⁊ Hieremie in vtero. Tertia eſt ſctificatio ſingularis q̃ aĩa ſctificat̃: nõ purgatiõe a culpa que non eſt ſed collatõe gratie ⁊ ↄfirmatiõe: ita vt nũq̃z peccet nec mortaliter nec venialiter. ⁊ hoc mõ fuit ſctificata Maria in primo inſtãti ſue ↄceptiõis.

Capitulũ. VII.

Tertia ſtella dr̃ luminoſitas. q2 aĩe marie ꝑ dictã ſctificationẽ q̃ztũ ad rationẽ ⁊ intellectũ tanta ſapiẽ claritas ſuꝑinfuſa eſt a deo ẜm aliquos vt eſſet ſapiẽtior omni creatura pura viatrice: ita ꝙ etiã in vtero matris exiſtens habuit liberi arbitrij vſum. ⁊ fuit in ſublimiori ↄtẽplatõis ſtatu q̃z fuit vnq̃z aliqua pura creatura in etate ꝑfecta. ⁊ fuit omnib⁹ donis ſp̄ũſſcti plena: iuxta illud Eſa. xj. Requieſcet ſuꝑ eum ſp̄ũs ſapiẽ ⁊ intellect⁹: ſp̄ũs cõ. ⁊ for. ſp̄ũs ſcie ⁊c̃. Et l3 dormiret ſic̃ ⁊ ceteri q̃nq̃z: tñ ſomn⁹ q̃ pellit ĩ nobis liberi arbitrij actũ ⁊ merẽdi vſu3 nõ fuit in ip̃a. Uñ dicere poterat illud Canti. v. Ego dormio. ſ. corꝑaliter: ⁊ cor meũ. i. aĩa vigilat. ſ. in contemplatiõe. Sed dĩ. quõ potuit h̃ eſſe: Rñdet̃ ꝙ nõ naturaliter ſed ꝑ dei gratiam ſpecialiſſimã hoc habuit. Et ꝓbat̃: q2 ex regula topica. Si ei cui minus videt̃ ineſſe ineſt: ⁊ ei cui magis. ſ3 Iohãnes baptiſta in vtero agnouit chriſtũ deũ: vt dicit Amb. ſuꝑ Lu. Unde de ipſo canit eccleſia. Accelerat̃ ratio ĩ puero nõdũ nato: nouit p̄ſentẽ dñm in v̄gine ⁊c̃. Itẽ ſanct⁹ Nicolaus in infantia vſu ratõis vtebat̃: cum feria q̃rta ⁊ ſexta ſemel ſugebat vbera. ⁊ mox nat⁹ erexit ſe in pelui dũ balnearet̃. Itẽ Benedictus in puericia cepit miracl'is coruſcare. Si igitur iſtis data eſt tanta gratia a deo vt haberet vſũ ratiõis añ debitam etatẽ q̃ eſt ſeptẽ annoru3 de lege cõi. vt patet extra de delictis pueroꝝ. c. j. et de pe. ⁊ re. c. oĩs. q̃nto magis de btã v̄gine q̃ electa fuit vt eſſet dei mater improportionabiliter altiori mõ iſta ſunt credenda. Hoc etiam videt̃ eccl'ia ſignificare in eo ꝙ libri q̃ intitulant̃ de ſapientia exponunt̃ ſpecialit̃ de virgine. ⁊ q̃ dicũt̃ de ſapientia interp̄tat̃ eccl'ia q̃ſi de v̄gine dicant̃ ſicut etiam claret in ep̄l'a hodierna. vt ſignificet̃ q2 ip̃a fuit ſuꝑ oẽs creaturas ſapiẽtior. Preſentatõis Marie mod⁹. Unde ⁊ ẜm Hiero. alioſq̃z hiſtoriographos. cum parentes btẽ virginis cõpleto tp̄e ablactatõis ꝑ trienniũ ad templũ ip̃am cũ oblationib⁹ adduxiſſent. erãt autẽ circa templũ q̃ndecim aſcẽſiõis gradus. in q̃rũ nouiſſimo v̄go Maria infantula ↄſtituta poſtq̃z bñdixit ſacerdos. ſine adiutorio cũctos gradus ita ↄſcendit acſi eſſet ꝑfecte etatis. ⁊ ĩ dĩ laudibus die ac nocte ꝑmanebat. nec vt ſolent infantes req̃rebat parentes. ſ3 mature ſe regẽs prudentiſſime loq̃ns ⁊ perraro q̃ſi eſſet. xxx. annoꝝ in oĩmi ſctitate ita ꝓficiebat vt oẽs mirarent̃. ab angel' q̃3 quotidie cibo eidem celeſti allato viſitabatur ⁊c̃.

Capl'm. VIII.

Quarta ſtella dr̃ dulcoroſitas. q2 a principio: c⁹ felix aĩa plena erat diuĩa dulcedine. iuxta illõ ps. Dñe p̄uenisti eã in bñdictionib⁹ dulcedinis. ſ. ab infantia. Et iterũ. Unxit te de⁹ deus tu⁹ oleo leticie pre conſortib⁹ tuis. Propt̃ quã q̃dẽ ſuauitatẽ internã diuĩe fruitionis radiabat ⁊ reſplendebat vult⁹ ip̃i⁹ Marie mira claritate ẜm Hiero. vt cõſtaret oĩb⁹ q2 diuĩa gr̃a erat plena. Uñ ⁊ Heſter. xv. Facies tua plena eſt gratiaꝝ. Sic eñi Moyſi facies reſplendebat ex familiaritate ⁊ conſortio diuino et angelico. multo magis facies marie quã q̃ridie angeli viſitabant. myſteriaq̃z ſibi diuina pãdebant. futura reuelabant. cibum celicum afferebant. vt teſtatur Epiphanius ⁊ Hermanus.

Capl'm. IX.

Pro tertio quaternario deſcribunt̃ ⁊ alie ſtelle ex p̃te corp̄is ⁊ aĩe q̃b⁹ maria ē priuilegiata ⁊ dignificata in ſua natiuitate.

Pria nõis ſublimitas.
Scd̃a temporis dignitas.
Tertia dr̃ miraculoſitas.
Quarta obſequioſitas.

Pria dr̃ nõis ſublimitas. q2 nomẽ p̄clarũ vi3 Maria eſt ſortita. qõ q̃dẽ accipit̃ a reb⁹ p̄clarj ⁊ ſublimibus. quia Maria hebraice accipitur a maris ſtella que eſt virtuoſa ſtella lucida ſtans ſine occaſu. attrahens ferrum et adamante3. vt teſtatur Alkabiti⁹ ⁊ dirigens nautas ad portum optatum. ſic Maria lucida gratia ⁊ ſapiẽtia nunq̃z occubuit. ſ3 per aliquod peccatu3. q̃ virtute ſue pietatis attrahit induratos ⁊ ferreos peccatores ad dei miſcdiam. et dirigit oẽs ad portũ ſalutis. Item hoc nomen Maria latine accipit̃ a mari magno et amaro. q2 ſicut mare ẽ mater aquaꝝ. ita btã Maria mr̃ oim grãꝝ

q̄ fuit amaricata in filij paſſiōe. Itē ſyro ſermōe accipit̄ h nomē maria a dn̄atōe. qꝛ eſt dn̄a mū‑ di ⁊c. ¶ Scd̄a ſtella dꝛ tp̄is dignitas. qꝛ deꝰ vo luit mariā naſci in mēſe ſeptēbꝛi q̄ eius natiuita ti valde cōueniebat ſm Fran. maro. qꝛ inter tp̄a p̄fulgꝫ dignitate quadruplici. ¶ Prio quidem qꝛ h mēſis totꝰ fuit feſtiuꝰ. vt ptꝫ ex lege Moyſi per mariā vo dies lucꝰ noſtri verſi ſunt in gau‑ diū celeſtis feſtiuitatis eterne. ¶ Scd̄o qꝛ in h mēſe ſol eſt in ſigno virginis. ita ſol iuſticie chri‑ ſtus habitauit in virgine maria. ¶ Tertio quia iſte mēſis eſt tp̄s plenitudinis anni ⁊ maturita‑ tis plene. vn̄ ⁊ illd̄ tp̄s autūnꝰ dꝛ. Eſt aūt autū‑ nare. i. matureſcere ⁊ colligere ſm Remigium. ⁊ ſic cōgruebat natiuitati marie. que plena gratia in tp̄is plenitudine qn̄ deus miſit filiū ſuū con cepit ⁊ pepit xp̄m. vt ait apl's Gal. iiij. ¶ Quar‑ to qꝛ iſte mēſis oim̄ mēſiū prioꝛ creatꝰ eſt eo qꝛ mundus ipe in iſto menſe factus eſt ſm opini‑ onem rabbi Eliezer. ⁊ cōiter h tenent hebrei. qd̄ etiā approbat Nicolaꝰ de ly. ſup Gen̄. ſic. qꝛ ſcri‑ ptū eſt Deut. xxxij. Dei pfecta ſunt opa. Vn̄ ſm oēs hō p̄mus factus eſt in ſtatu pfecto potens generare. Tūc em̄ vnūqd̄qꝫ pfectū eſt qn̄ poteſt generare ſibi ſil'e. Et eodē mō videt̄ dicenduꝫ de terrenaſcentibꝫ qd̄ eſt qn̄ fructꝰ ſunt in arboribꝫ maturi ⁊ hn̄t in ſeipis ſemīa. Vn̄ Gen̄. j. ſcribit̄. Et ptulit terra herbā virentē ⁊ facientem ſemen qd̄ fieri habet in menſe ſeptembꝛi. Veruntū alij opinant̄ mūduꝫ creatū eſſe in menſe martio. vt patuit. li. j. pte. j. arti. iij. Si g̃ mundus cepit ini‑ tiū creatōis ſue in iſto mēſe. cōgruit qꝛ recreatio nem in iſto mēſe ſeptēbꝛi accepit in marie mr̄is vicꝫ chr̄i natiuitate. ¶ Tertia ſtella dꝛ miraculo ſitas. qꝛ btā vgo mirac'oſe oꝛta eſt. Prio qꝛ vt dicit Damaſ. p p̄ces ⁊ repꝛomiſſiōes fuit a deo data. Si em̄ Iſaac ⁊ Iohes baptiſta ſic ſūt na‑ ti. multo magis Maria. diuīa volūtate opan‑ te. vt pbat Alb. ſup Miſſus eſt. ca. clxx. Scd̄o qꝛ p Gabrielē archangelū eſt p̄nunciata. vt pro‑ bat ſm Alb. cōſili rōne. Tertio qꝛ eiꝰ natiuitas fuit poꝛtentis ⁊ ſignis clarificata quoniam ſm Theophilum hiſtoꝛiographum. ipo die q̄ na‑ ta eſt maria plus ſolito ſol refulſit in duplo. ⁊ il la nocte luna clarioꝛ coruſcauit. adeo qꝛ pene ſolari ſplendoꝛe radiaret. ⁊ illa nubecula que lu nam offuſcat per tempus a die natiuitatis ma‑ rie nō comparuit. ſed circa globum lunarē me‑ diū quaſi vna ſtella magna claritate apparuit. Hec Theophilus. Quarta ſtella dicit̄ obſeqo‑ ſitas. quia mox ab hoꝛa natiuitatis deputate ſt̄ militie angeloꝛum ad marie cuſtodiam nō pre‑ ſidēdo. vt patuit arti. j. ſed in obſequiū ⁊ miniſte riū. Vn̄ Chryſ. in q̄dā ſer. dic. Infinitā militiam angeloꝝ ad glorioſe vginis obſequium eſſe de putatā nullatenꝰ ambigimꝰ q̄ cauerēt ne p̄patuꝫ eterni regi hoſpitiū hoſti ↄcederet. Hec ille. q̄ etiaꝫ eidē eſcā celeſtē q̄tidie deferebāt. vt teſtāt̄ hiſtoꝛie

¶ Articulus tertius qꝛ natiuitas Marie iocun ditatem intulit mundo.

Tertium myſte

rīū iocundatōis dꝛ. qꝛ hoc feſtū fuit iocundum.

¶ Primo quidem ſancte trinitati.
Scd̄o ipi benedicte virgini.
¶ Tertio ſanctis angelis.
Quarto hoībus vniuerſis.

Prio ſctē trinitati. qꝛ per totū mūdū glificat̄ ⁊ laudat̄ ſctā trinitas in btā vgine. vt teſtat̄ Ber. in ope de laudibꝫ vgis. Gaudet inquā deꝰ pat̄ quia hodie nata eſt ſponſa ab eterno predilecta. Gaudet filius quia ei nata eſt mater in qua hu manando delitie ſibi ſunt eſſe cum filijs hoim̄ Prouerb. viij. Denicꝫ gaudet ſpūſſctūs. qꝛ ſibi naſcat̄ habitaculū ⁊ templū gloꝛie acceptiſſimū. ¶ Scd̄o hoc feſtū eſt gaudioſū btē marie. quia hodie nata eſt digniſſime. vt patuit. quatinꝰ ſit mr̄ dei. regina mūdi. dn̄a angeloꝝ. ⁊ ſup omēs creaturas exaltanda. ¶ Tertio gaudioſū extitit h feſtū angelis. q̄ꝝ eſt gaudere etiā de vno pec‑ catoꝛe pn̄iam agēte Lu. xv. ergo multo magꝭ de tali tāta q̄ꝫ natiuitate p quā mūdus ſaluatur ⁊ angelica ruina repat̄. Unde refert Iohes Be‑ leth. in cōi q̄ꝫ notat̄ legēda. vicꝫ qꝛ cum antiqtus dies natiuitatis marie fideles aliquanto tēpoꝛe latuiſſet. cōtigit qꝛ q̄dam vir ſanctus ſedule con templationi inſiſtēdo ſingulis annis. vj. idus ſe ptēbꝛis iocūdiſſimā angeloꝝ ſolēnitatē audiret Cūqꝫ admirās reuelari ſibi peteret cur iſto tan‑ tūmodo ⁊ nō alio die hoc audiret. accepit diui‑ nū reſponſum qꝛ hoc ideo. qꝛ virgo glioſa tali die fuit nata mundo. ⁊ ideo deberet manifeſta‑ re h filijs eccleſie ⁊ pape. quatinꝰ celeſti curie fie‑ rent cōcordes in hac celebritate. Cum ergo inti‑ maſſet hec pape ex ſcripturis ⁊ antiquitatum te ſtimonijs vitate huiꝰ compta. iſtū diem celebrā dum vniuerſaliter in honoꝛē natiuitatꝭ virginꝭ ſtatuit eccleſia ſancta. ¶ Quarto hec feſtiuitas ē gaudioſa omnibus hominibus. Unde Iohā‑ nes Dam̄. in ſer. hodierno di. Hodie fit mūdo ſalutꝭ initiū. iubilate deo vniuerſa t̄ra ⁊c. Hinc ⁊ canit eccleſia. Natiuitas tua dei genitrix vgo gaudiū annūciauit vniuerſo mūdo. ex te em̄ oꝛ tus eſt ſol iuſticie chriſtꝰ deꝰ nr̄. q̄ ſoluēs maledi ctōem dedit bn̄dictōem. ⁊ ↄfundens moꝛtē do‑ nauit nob vitā ſempit̄nā. ¶ Miraculū ¶ Vt g̃ finē ſermonis faciā. vnū hic miraculū inferā. Et hoc miraculum fundamentaliter accipio ex lib. miraculoꝝ ſancti Anſelmi. ca. xxxviij. Q̄ q̄daꝫ diues habuit btām virginem in ſūma deuotōe ⁊ erat hō tante auaricie ⁊ tenacitatis qꝛ nulli vn q̄ꝫ petēti miſcd̄iaꝫ vel elꝭnam poꝛrigebat. Qua‑ dā vice vēit q̄dā paup ad oſtiū petijtqꝫ elꝭnam amoꝛe dei. ⁊ ille cū impꝛoperio negauit. ille redi ens petijt iterato elemoſynā ob amoꝛē ſalutꝭ ſue

⁊ ille magis increpans eũ repulit. Tertio q̃z pe/
tijt amore btẽ ꝟginis. Qd̄ vt auar⁹ audiuit: ira/
tus ꝓiecit ei nõ libent᷑ vnũ panẽ: ⁊ cõminat⁹ eſt
ei ne ampli⁹ peteret ſub h̄ noĩe. q2 graue ferebat
ꝙ ſi ſub h̄ noĩe marie peteret elemoſynã dare de
beret ob eius deuotionem. Mortuus eſt tan/
dẽ ille auarus. ⁊ dum ponderarentur bona et
mala eius. inuentus eſt minus habẽs in bono
⁊ eſt traditus demonibus ad cruciatũ. Ecce aũt
appuit ꝟgo glo͛ſa ⁊ panẽ q̃ndã datũ ꝓ ei⁹ amo
re poſuit in ſtatera. ⁊ ſtatim meritis beate ꝟgis
ꝑponderauerunt eius bona. Rogauit ĝ pro eo
ꝟgo filiũ. q̄ dixit. Eſuriui ⁊ nõ dedit mihi mãdu
care. ſitiui ⁊ nõ dedit bibere. nullã fecit miſericoꝛ
diã. ĝ nõ mere᷑ miſc͛diam. At ꝟgo. Ego ſum mr̄
miſc͛die ⁊ me ĩ deuotõe habuit. Vñ obtinuit vt
rediret ad corpus anima. ⁊ reuixit q̄ fuit mortu
us ⁊ egit pniam durã. ⁊ ſp̄ largas poſtmodum
faciebat elemoſynas. ob amorem ipi⁹ beatiſſime
mr̄is dei paupes inuitãdo. Quo miraculo vel
exemplo clareſcit q̃m multũ vtile eſt hoĩ elemo/
ſynas paupib⁹ facere ob amorẽ btẽ ꝟginis ma/
rie. ⁊ pcipue in feſtis ei⁹ paupes ad menſã inui/
tare deuoti⁹. Si ei vt patuit in dicto miracl͛o il/
lud inuoluͣtarie largitũ pro deuotõe ꝟgis tãtũ
valuit vt h̄ ipo a ſnia dãnatõis hõ libare᷑. q̃ntũ
ĝ putas valebit ad ſalutẽ voluntaria erogatio
facta pauperib⁹ pro amore virginis marie. vtiq̃z
talibus in extrema hora mortis ipa ꝟgo glo
rioſa interuenerit apud filium aſtans dicere po
terit. Scptũ eſt. date ⁊ dabi᷑ vobis Luc. vj. Di/
gnũ eſt ĝ vt is q̄ dedit ſua ꝓ noĩe mr̄is dei. de᷑ ei
corpis ⁊ ſanguis chr̄i ſacr̄m q̄ ↄtine᷑ chr̄s dñs
quẽ ꝟgo concepit. virgo pepit. virgo aluit. Et ſi/
cut ipe mẽbra chriſti. i. paupes aluit pro noĩe
virginis mr̄is. ita alimentũ habeat vite et̄ne per
grãm ei⁹. O vere ſc̄tã talis aĩa q̃z felici᷑ ⁊ g̃ꝛio/
ſe audiet in iudicio verba chriſti dicẽtꝪ Eſu
riui ⁊ dediſtis mihi manducare. ſitiui ⁊ dediſtꝪ
bibere. Venite ergo benedicti patris mei percipi
te regnum ⁊c. Amen.

Pars tertia libri quinti de naſcentis Marie admirabili conditione.

Vas admirabile

opus excelſi. Verba iſta ſcribun᷑
Eccl͛i. xliij. ad honorẽq̃z ⁊ laudem
ꝟginis marie merito accipiuntur
Ipa nãq̃z fuit. Prio vas nõ q̄dem vacuũ ſed
omni gr̄a plenũ. iuxta ill͛d Lu. j. Aue gr̄a plena.
Itẽ oĩ ꝟtute tanq̃z margaritis gẽmis ⁊ p̄cioſiſſi
mis lapidib⁹ adornatum. iuxta ill͛d Eccl͛i. xxiiij.
In me oĩs gr̄a vie ⁊ veritatis. in me oĩs ſpes vi
te ⁊ virtutis. De h̄ vaſe Eccl͛i. l. Quaſi vas auri
ſolidũ ornatũ oĩ lapide p̄cioſo. Vere ipa vas. q2
arca ↄtinẽs theſaurꝝ diuie ſapie. Et vere vas au
reũ ꝑ charitatẽ ⁊ puritatẽ incorruptibilitatis q2
ſicut aurꝝ ſplendet ⁊ rubigiẽ nõ corrũpi᷑. ſic ma
ria igneo fulgore charitatis ſplendens nullam
pc̄ti corruptõem vel maculatõem habere cõpro
ba᷑. Vñ vere fuit vas ſolidũ ꝑ firmitatẽ ſtabili/
tatis ⁊ pſeuerãtie ĩ gr̄a. ⁊ fuit oĩ lapide precioſo
. i. ꝟtutũ ⁊ p̄cioſiſſimorꝝ donorũ ſp̄ũſſc̄ti decore
adornatũ. Qui ↄſonat figura Exo. xxv. vbi legi᷑
ꝙ dñs p̄cepit Moyſi di. Facies mihi arcã de li/
gnis ſethim ⁊ deaurabis eã auro mundiſſimo
int⁹ ⁊ forꝪ ⁊c. Arca hec eſt maria in qua de⁹ tan/
q̃z in arca cõtẽtus eſt. Sic em̄ p̄cioſis reliquijs
cõſueuit fieri arca aurea vel argentea pulere fa/
brefacta. ſic ei p̄cioſiſſime. i. filio dĩ mãdauit de⁹
fieri arcã mariã in q̄ recõdere᷑. Et iſta arca facta
fuit de lignis ſethim que ſunt ligna imputribi/
lia. ꝑ qd̄ figura᷑ marie ĩmaculata ⁊ imputribil͛
mundicia. Et ſic de alijs ptib⁹ ei⁹ figure. ſ. ꝙ fuit
deaurata intus ⁊ foris. ptꝫ ꝙ maria fuit vas oĩ
ꝟtute. oĩ puritate. oĩ gr̄a ⁊ ſanctitate plenum.

Scd̄o q̃z iuxta p̄acceptũ thema bñdicta ꝟgo
fuit vas admirabile. q2 quẽ celi cape nõ poterãt
ſuo ↄtinuit vtero. ꝓpt͛ qd̄ Ber. in ſ᷑mõe quodã
dic. O vẽter capacior celis. diffuſior t̄ris. latior
elemẽtis. q̄ illũ ↄtinere valuit q̄ trib⁹ digitꝪ molẽ
terre appendit. Deniq̃z tertio iuxta thema no/
ſtrꝝ ipa ꝟgo eſt op⁹ excelſi. q2 ſoli⁹ dei potẽtia. ſo
li⁹ dei ſapia ordinata. facta. ⁊ ſublimata extitit.

Ad pñs igi᷑ acturi de naſcẽtꝪ ꝟgis admirabi/
li q̄litate ⁊ cõditõe videam⁹. Prio de q̄litate ei⁹
anime. Scd̄o corpis. Tertio vtriuſq̃z cõiũctim
Et ſic tria myſteria notabuntur.

Primũ dĩ admirabil͛ celſitudĩs aĩe rõnalis.
Scd̄ꝫ admirabil͛ pulcritudĩs marie corpalis
Tertiũ admirabil͛ habitudĩs gr̄e ſupnatural͛

Articulus primus de ipi⁹ aĩe Marie admirabili celſitudine qua eſt a deo condita.

Primũ myſteri

um dicitur admirabilis celſitudi
nis ſalicet rationalis anime vir/
ginis Marie. Dignum nãq̃z cõ/
ſideratione extitit quanta celſitudine perfectio/
nis. quãtaq̃z admirabili excellentia ⁊ dignitate
q̃z ſtupẽda diuine potentie ⁊ ſapie maieſtate ac
ꝓuidẽtie ꝟgo bñdicta fuerit ſ᷑m animã condita
Qd̄ q̄dẽ q̃z uis mens humana ad plenũ capere
nõ ſufficiat. tñ ꝓ aliq̄li ↄgnitõe q̄ ſaltẽ ad aliq̄n/
tulã ĩducamur bñdicte ꝟgĩs reuerẽdã deuotõe
anim⁹ q̃z nr̄ eleuari quãtulũcũq̃z poſſit ad eius
dignitatꝪ noticiã. vnã h̄ dignũ duxi põere cõclu/
ſionẽ in mẽte tenẽdã q̄ tal͛ ẽ. De⁹ maiori potẽtia
⁊ ſapia atq̃z p̄celſiori ⁊ digniori excellentia crea/
uit ⁊ cõdidit bñdictã ꝟginẽ mariã ſ᷑m ei⁹ p̄cellẽ
tiſſimã aniam q̃z creauerit oẽs angeloſ ⁊ totam
mũdi machinã. Hec ↄcl͛o ꝓba᷑ triplici via.

Primo ratione.
Secundo autoritate.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

¶ Tertio: exemplari oſtenſione.
Primo ꝓbatur rõne. ⁊ hoc tripliciter. ¶ Prima dr̃ ratio ſũme dignitatis: q̃ ipſa btã virgo ab eterno eſt pordinata atq̃ tandẽ in tp̃e ſic codita vel crea ta ꝙ tãte ſit dignitatis ꝑfectõis ⁊ bonitatis: tan te btitudinis ⁊ glĩe vt foret digniſſimũ habita culũ dei oĩpotẽtis: plenitudine oĩs grẽ ⁊ ſctitatis excellẽtiſſima ꝑ totã mundi machinã tanq̃ vera mr̃ dei. ⁊ ꝑ cõſequẽs regina celi ⁊ oĩm angelorũ: ac dña toti⁹ mundi ⁊ oĩm creaturarũ. ergo ꝓ tanta dignitate debuit ſũma dei potẽtia ⁊ ſapientia ipſa pre alijs creari ⁊ diſponi. ¶ Scda ratio ſũme ꝓpinquitatis: q̃ q̃nto aliq̃d eſt deo ꝓpinqui⁹ ⁊ vnibili⁹: tanto maiori potẽtia ⁊ ſapia dinoſcitur fore creatũ. Licet nãq̃ ex ꝑte dei vna ⁊ eadẽ potẽtia ſint creata oĩa. ⁊ vnica ſapia ɔdita ſint mag̃ ⁊ minima: vt exẽpli grã. lapis ⁊ angelus: granũ milij ⁊ celũ vnica dei potẽtia ⁊ ſapia ſũt creata: maioris tñ potẽtie excellẽtia relucet in angelo ⁊ celo q̃ʒ lapide ⁊ milio. q̃ angel⁹ eſt ꝓpinquior: ⁊ ſimilior deo q̃ʒ lapis: ⁊ celũ q̃ʒ miliũ. Cũ igitur btã ṽgo ſic ꝓducebatur ꝙ portio carnis ſue in chr̃o eſſet inſeꝑabiliter vnienda deo. ⁊ ꝑ conſeq̃ns aĩa debuit creari excellẽtiſſima vt poſte deo ꝑ grãm ⁊ glĩam ſuper oẽs vnienda poſt chr̃m. Nam corp⁹ eſt ꝓpter aĩaʒ ⁊ nõ e cõuerſo. ¶ Tertia rõ maxime ɔ̃rietatis. q̃a q̃nto magis ɔ̃ria aliq̃ in q̃cunq̃ʒ opere concurrũt: que nulla potẽtia ordinata poſſent ſe ſil' cõpati in eodeʒ: tanto maior relucet potẽtia ⁊ ſapia: vt ſi tu mortuũ poſſes viuificare ⁊ ſcires id facere: vel retro gradare ſolẽ: cuʒ iſta naturaliter fieri nõ poſſunt: magna videretur in hec faciẽdo tua potẽtia. ⁊ ſapiẽtia admiratõe digna. Sed q̃m in creãdo angelos ⁊ totũ mundũ: deus nec de potẽtia abſoluta: nec de potẽtia ordinata aliq̃d repugnans habuit. dixit enĩ ⁊ facta ſũt. Sed in creãdo ṽginẽ Mariã multa habuit repugnãtia de potentia ſua ordinata: q̃ quidẽ ab eterno de⁹ ſua abſoluta potẽtia ɔcordare decreuerat. Decreuerat enĩ ꝙ iſta puella ſꝑ virgo eſſet: nec tñ infecũda maneret. Itẽ ꝙ hec ṽgo cõciperet de ſpũſctõ ſine viro. Itẽ ꝙ cõciperet non purũ hoĩem. ſed deũ ⁊ hoĩem. Itẽ ꝙ illũ generaret a q̃ ipſa ⁊ oĩa alia creata ſũt. At hec oĩa erant ĩpoſſibilia ordinata potẽtia: q̃a ɔ̃ria legib⁹ nature a deo inſtitutis: vt vult Scot⁹ ſic diffiniẽs ordinatã potentiaʒ ſuꝑ. j. ſniarũ. diſt. xliiij. ⁊ notatur ĩ. li. iiij. ꝑ. j. ar. ij. in p̃nci. ⁊ tñ deus hec oĩa in ṽgine Maria ꝑficit ⁊ perficiendũ eternaliter decreuit. ergo maiorẽ potentiã ⁊ ſapiam in ea oñdit. ¶ Scda via oſtenditur ɔcluſio premiſſa ꝑ autoritates ſctõrũ. Primo Bernardi in ſermone de gaudijs Marie ſic dicẽtis. Multa magna fecit de⁹ in creaturis mũdi. nil tñ tã excellens ⁊ tã magnũ fecit opus digitorũ dei ſicut virginẽ matreʒ dei quã ſol ⁊ luna mirantur. Hec ille. ¶ Scdo autoritate Anſ. de cõcep. virgi. dicẽtis. Nil tibi dña eſt equale: nil comparabile. oĩne enim q̃d eſt aut ſupra te eſt: aut infra te eſt. quod ſupra te eſt ſol⁹ deus eſt. quod infra te eſt: oĩne quod deus nõ eſt. Idẽ ibidẽ dicit. Decebat vt illi⁹ hoĩs. i. chr̃i cõceptio fieret de matre q̃ ea puritate niteret q̃ maior ſub deo neq̃t itelligi. ¶ Tertio autoritate Hiero. in ſermone de aſſump. dicẽtis ſic. Altior eſt celo de q̃ loq̃ niamur: abyſſo ꝓfũdior. vñ ſi celũ te voceʒ o ṽgo bñdicta: altior es. ſi matrẽ hoĩm: p̃cellis ſi formã dei te appellẽ: digna extitis. ſi dñam angelorũ: ꝑ oĩa eſſe ꝓbaris: q̃d igitur de te digne dicã neſcio. Hec ille. Et ſic patet ꝓpoſitũ. Ad cui⁹ cõfirmationẽ pre oĩb⁹ facit autoritas euãgelij Lu. ij. vbi dicit ṽgo. Fecit mihi magna q̃ potẽs eſt. i. ſcḋm oẽm ſuam potentiã. ¶ Tertia via oſtẽditur cõcluſio predicta exemplari deductione. Et p̃mũ exemplũ accipiam⁹ ex ſerie ſacre ſcptu re. Dic mihi quõ legis. quid eſt q̃d ſcḋm ſonũ ſcripture de⁹ maiori cõſilio reperiatur creaſſe: Si tu dicis: angelos. Nõne legitur Geñ. j. Dixit deus: fiat lux ⁊ facta eſt lux. quo noĩe ſcḋm Aug. ſuper Geñ. angelica natura accipitur. Si dicis: mundũ ⁊ quancũq̃ʒ in ipſo creaturã: clarum eſt: q̃a oĩa illa deus tm̃ dixit ⁊ facta ſunt: mandauit ⁊ creata ſunt vt dicit Ps. Sed quid: Certe ſi campũ diuine ſcripture ꝑcurras: comperies ꝙ de⁹ nil fecit maiori ɔſilio q̃ʒ animã hoĩs. q̃ cum eã crearet nõ ſolum dixit deus. ſed pater ⁊ filius ⁊ ſpiritusſctũs q̃ſi conſiliãdo dixerũt. Faciam⁹ hominẽ ad imaginẽ ⁊ ſimilitudinẽ noſtrã. ⁊ hoc ſcḋm animã. Nam ſicut de⁹ eſt trin⁹ in ꝑſona ⁊ vn⁹ in eſſentia: ita aĩam hoĩs fecit deus trinã in potentijs ⁊ vnam in eſſentia. q̃ intellect⁹ memoria voluntas tres potentie: vna anĩa ſunt. Ecce ergo de⁹ maiorẽ ꝓuidẽtiã ⁊ diligentiã videtur in ſerie ſcp̃ture expſſam habuiſſe in creãdo aĩam hoĩs q̃ʒ in creando angelos ⁊ mundũ: celum ⁊ terrã. O igitur q̃ʒ magna: o q̃ʒ mira anĩe dignitas o q̃ʒ ſtupenda dei nr̃i circa nos charitas. Sed q̃ro te hõ. Quare de⁹ in ſcriptura voluit oſtendere maiorẽ ꝓuidentiam ⁊ diligentiã circa animã creandã q̃ʒ circa ceteras creaturas faciẽdas. Profecto potiorẽ rationẽ dicere non vales niſi hanc. viʒ quia verbũ dei erat futurus homo ſicut dicit Rupertus ſuꝑ Geñ. exponẽs hãc autoritatẽ. Faciam⁹ hoĩem ad imaginẽ ⁊c. vbi ſic dicit. Nõ ſolũ dicit ad imaginẽ. ſed addit: ⁊ ſilitudinẽ. ſ. quã habitur⁹ erat aliq̃ñ filius incarnandus. non enĩ talis creatus eſt homo ꝓpter hominẽ. ſed ꝓpter verbũ. q̃ verbũ dei erat futur⁹ hõ. Hec ille. Ad ꝓpoſitũ ergo claret ꝙ ſi deus tãta excellentia ⁊ ſapiẽtie ꝓuidẽtia creauit hoĩem quẽ peccaturũ ſciebat. Et hoc ꝓpterea q̃ deus futurus erat homo. ⁊ ſuꝑ oẽs angelos ⁊ oĩa creata exaltãdus erat homo in chriſto: multo fortius q̃ñ venit tẽpus vt faceret virginẽ bñdictaʒ de qua erat incarnãdus: ipſam excellenti⁹: potenti⁹ ⁊ ſapienti⁹: ac diligẽtius oĩbus angelis ⁊

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

creatis creauit. Secđm exemplū accipiamus
ex doctoribꝫ ſacre pagine. Nā ſctūs Tho. j. ſcri
pto ſniaꝝ. di. xliij. ar. iij. ꝛ itēꝝ. j. pte ſūme. q. xxv.
ar. vj. ꝛ cōcorditer cū eo Alex. de Ales. q̄rūt vnā
q̄ōnē notabilē Utrū ſcꝫ deꝰ potuerit ipam bea
tam virginē facere meliorē q̄z fecit. Cuiꝰ quidē
q̄ſtionis ſolutio habet̄ ſupra li. j. pte. ij. ar. iij. c.
viij. deſcripta. Et ibi ɔcludendo enūerant̄ exem
plariter tria que fec̄ deꝰ ſup oēs creaturas ſua
potētia ineffabili. imo iſta tria fecit ipe deus ſū
ma creata in mūdo q̄bꝫ nō poteſt aliq̄d fieri me
liꝰ. Primū eſt humanitas chr̄i. Secundū
eſt beatitudo creata in pr̄ia celeſti. Tertiū be
ata virgo Maria inq̄ntū eſt mater dei. quia ex
hoc ipō q ipſa eſt maternitate deo cōiuncta ha
bet dignitatē infinitā. Unō patet q ipa ſit condi
ta tanta excellētia ꝛ potentia q̄ maior fieri neq̄t
in ipa creatura viatrice ex pte ſua: ꝛ hoc de potē
tia dei ordinata. Unō Alex. ð Ales. j. parte ſūme
dicit. q licet de potētia dei abſoluta potuerit. ꝛ
ipſa btā Maria ꝛ quelibet creatura alia fuiſſe
melior: q̄a dei potētia in infinitū excedit omīa
creata: tū nō fuit hoc neceſſariū: quinpotiꝰ deꝰ
ipam fecit optimā ſanctiſſimā ꝛ digniſſimā. vt
pote matrē dei verā: in tanta p̄celſitudine boni
tatis q̄ntum in ſe fuit. ſ. q quo ad eſſe grē ꝛ q
ex ea conciperet̄ dei filiꝰ: non potuit ipſe deꝰ or
dinata potētia facere ipam virginē vel etiā ali
quam creaturā puram diuinitati nō vnitā vni
one pſonali. vt fieret melior vel dignior q̄z ſicut
facta eſt ipa. Hec Alex. cōcor. Tho. ꝛ Rayne. in
ſumma. Cōcludendo ḡ q btā virgo ſit ſctā ex
cellentiſſima: oēs eam deuotiꝰ venēremur tāq̄z
celi ſummā reginā: angeloꝝ ꝛ hoim dn̄am: ma
trem miſc̄die ꝛ gratie: ɔſiderando. q̄ ſicut dicit
Bern̄. in ſer. qui Marie ſicut debet fuit deuo
te: nō peribit in morte. O igr̄ beatiſſima. o glo
riſſima dei mr̄. ꝓpter glīe ꝛ bonitatis tue excellē
tiam duc nos miſeros ad tuā gloriam eternā.

Articulus ſcđs de admirabili pulcritudine ꝛ decore btē Marie ex parte corpis: tam in q̄n titate q̄z in colore ꝛ mēbroꝝ elegantia.

Capitulum. I.

Secundū myſterium ð admirabilis decoris cor
palis materie virginis Marie.
Poſtq̄z em̄ dictū eſt de eiꝰ excellē
tia ſm aiam: nūc videndū eſt de eiꝰ pfectione ꝛ
q̄litate ſm corpus. Ubi nota p ɔcluſione q
ſicut b. Maria fuit nobiliſſima ꝛ optīa in aīa
pre oī creatura: ita fuit ꝛ debuit eſſe in corpali
pfectōe pre alijs optīa. Et declarat̄ ſm Alber.
ſup Miſſus eſt ca. xliij. pluribꝫ rōnibꝫ. Pri
ma ratio: q̄ nobiliori aīe debet̄ nobiliꝰ corpus
forma em̄ ꝛ materia debēt eſſe ꝓportionata: ſm
ph̄m. ij. li. de aīa. Unde videt̄ q corpus huma
nū eſt nobilius ꝛ pfectius omibꝫ corpibꝫ bru
toꝝ ꝓpter vnionē ad animā nobiliſſimā. ſ. rōna
lem. Sed q̄ aīa btē virginis fuit nobiliſſima
poſt aiam filij dei. ḡ ꝛ corpus nobiliſſime pfe
ctōis ꝛ pulcerrimi decoris poſt corpꝰ filij. vt me
rito de ipſa dici poſſit illō Judith. xj. Nō eſt ta
lis mulier ſup terrā in aſpectu ꝛ pulcritudine.
ac ſenſu vboꝝ. Scđa ratō: q̄ natura eſt vis
inſita rebꝫ ſilīa ex ſilibꝫ ꝓcreans. ij. Phyſi. Niſi
ergo natura erret vl̄ impediat̄ filius ſimilis eſt
patri vel matri: q̄ ergo in cōceptōe chriſti erra
re nō potuit. aut impediri ſpū ſctō q̄ opante
virgo cōcepit. ideo ſequit̄ q ſicut corpus chriſti
diuinitati vnitū fuit pfectiſſimū ꝛ nobiliſſimū
ac pulcerrimū ſup oēs pfectōes corpoꝝ alioꝝ
viatorum hoim. iuxta illud Ps̄. di. Specioſꝰ
forma pre filijs hoim. ita poſt chr̄m ꝛ corpus
matris eius. Sed decor corpalis conſiſtit pre
cipue in q̄ntitate. ꝛ in coloris q̄litate. atq̄z mē
brorum eleganti diſpoſitōe: idcirco

Primo: occurrit qō de quātitate.

Scđo: de coloris q̄litate.

Tertio: de eleganti mēbroꝝ formoſitate.

Circa q̄ntitatē queritur Utꝝ b. Maria fuerit
parue vel magne ſtature. Ad qō breuiter rn̄
det̄ ſm Alber. vbi ſ. q habuit ſtaturā debitā
ꝛ conuenientē: ita q nec nimis mag: nec nimis
pua fuit. ſed ɔueniēter alte ſtature feminee. Et
ꝓbat̄: q̄ corpꝰ filij ſui tanq̄z pfectiſſimū in oibꝫ
naturalibꝫ debitiſſimā habuit quantitatē viro
cōgruentē: nec nimis magnā. ſ. giganteā: nec ni
mis paruā. Quātus aūt fuerit habet̄ Rhome
in q̄dā imagine ad q̄ntitatē chriſti facta: cuiꝰ al
titudo ɔtinet palmas octo lōgiores vel nouē
breuiores. Sed q̄ naturalr̄ magnus generat̄
a magno ꝛ tantꝰ a tāto ſicut paruꝰ a paruo: niſi
aſſit impedimentū. Cum aūt in chr̄i generatōe
ex vgine error eſſe nō potuit: vt patuit ſ. ſeq̄tur
ergo q ſicut chr̄s fuit ɔuenienter altꝰ: ita ꝛ btā
eius mater ɔueniēter alta. Cui dicto cōſonat il
lud Can̄. vij. q̄z pulcra es ꝛ q̄z deco. ca. i deli. ſta
tura tua aſſimilata ē palme: que eſt arbor ſat
alta. Sed querit̄ an fuit pinguis ꝛ carnoſa vl̄
macilēta. Rn̄det̄ ſm Alber. vbi ſ. q in corpo
re btē vginis fuit debita eq̄litas: ita q nec fuit
in ea nimia craſſicies: nec nimia macies. Rō q̄
pinguedo vel carnoſitas nimia cauſat̄ ex frigi
ditate ꝛ hūiditate. macies aūt extenuata ex cali
ditate ꝛ ſiccitate. Eq̄litas vō debita ex oīm hu
moꝝ equali cōplexiōe: ſm phycos. Et huiꝰ q̄li
tatis debite credimꝰ fore corpꝰ b. Marie. Hec
Alber.

Capitulū. II.

Secūdo de coloris q̄litate tria querūt̄
ſm q triplex ē diuerſitas coloꝝ i cor
pore hūano. ſ. in cute: in capillis: ꝛ in
oclis. Primo ḡ de colore exteriori cutis q̄rit̄
cuiꝰ coloris fuit btā virgo: vtrū albi vel nigri:
aut rubei vl̄ cōmixti. Ad qō rn̄detur ſm Alb.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

vbi ſ̄. ca. xlviij. ꝙ cū ſm phyſicos ſex ſūt colores
cutis. Prim⁹ eſt ex albedine ꝛ rubedine cōpoſi/
tus. ſecūdus eſt niger. terti⁹ eſt citrin⁹. q̄rtus eſt
glaucus. q̄ntus alb⁹. ſextus rubeus. Et q̄m ſo/
lus ille q̄ eſt ex albedine ꝛ rubro cōpoſit⁹: eſt ab
eq̄litate ꝓcedēs: vt dr̄ Johānici⁹. alij v̄o oēs ab
ineq̄litate. Nā alb⁹ color eſt ex abūdantia frigidi
in hūido: vt patet in phlegmaticꝭ. et nigredo eſt
ex abundantia calidi in ſicco. ſimiliter ꝛ glaucus
citrinus ꝛ rube⁹ eſt ex ineq̄litate humoꝝ ꝛ q̄lita/
tū actiuaꝝ. ḡ primus. ſ. cōpoſitus ex rubedine et
albedine eſt nobiliſſim⁹ ꝛ corꝑi eucratico deter/
minatus. et a Galieno ac Cōſtantino in panthe/
gni eſt ille color in ꝓpata complexiōe poſitus. vñ
hunc colorē cōcedimus in corꝑe virginis fuiſſe.
Hec Alb. Secūdo de colore capillorū querit̄.
Ad qḋ reſpondendo ponunt̄ aliq̄ puncta. Pri
mū eſt ꝙ btā v̄go nō habuit capillos criſpos to
taliter. q2 tales ſunt in hoīe ex abūdantia ſiccita/
tis. Et ſm artē phyſonomie vt docēt Ariſto. Aui
cēna Conſtantin⁹ ꝛ Ptolome⁹: ꝓut notat Petr⁹
aure. in ſuo compēdio theologice v̄itatꝭ. li. ij. ca.
lviij. ſignificant tales capilli hoīem tumidū ꝛ lu
cri cupidū. Vñ hoc locū non habet in v̄gine btā.
Secundū punctū ꝙ capilli btē v̄ginis nō fue/
runt rari nec groſſi nec mere albi. q2 tales ſm p̄/
tactos magiſtros indicāt naturaliter hebetē in/
genio ꝛ indocilē. Tertiū punctū ꝙ btā v̄go nō
habuit capillos mere rubeos. q2 h̄ atteſtat̄ abū/
dantiā caloris ꝛ ſignificat naturalr̄ infidelem.
Cōcludendo ḡ Quartū punctū eſt ꝙ in beata
v̄gie capilli debuerūt eſſe ꝓpate nigri: vt ꝓbat Al
ber. vbi ſ̄. Primo. q2 Cōſtantin⁹ in pāthegni dt̄
ad corp⁹ eucraticū ꝑtinere pilos in īfantia rube/
os: in pueritia ꝛ iuuētute nigros habere. ḡ ꝛc̄.
Scḋo ꝓbat Alber. hoc idē punctum p̄dictū ex
cauſa capilloꝝ. ꝓpter quā vicꝫ de⁹ ꝛ natura fecit
vt hō habeat capillos: ſm doctores phyſicos.
Primo q̄dem ꝓpter ornatū. et ꝓpterea decuit vt
btā v̄go haberet capillos ad nigredinē tendētes
quia cū oppoſita iuxta ſe poſita magꝭ elucēſcūt:
ſuppoſito ꝙ in v̄gine fuerit color cutꝭ alb⁹ ꝛ ru/
beus: magꝭ venuſtat in capillis nigredo. vt patꝫ
per experientiā. Scḋo ꝓpt̄ ſignificatū. Nam ſm
doctores phyſicos ſup̄dictos: capilli ſubnigri ſi
ſint moderate tenues: bonos indicāt mores: ac
bonā hoīs cōpoſitionē. Atteſtant̄ eīm ſm Alber.
ſtabilitati ꝛ firmitati. q2 correſpōdent elemēto fir
mo qḋ eſt terra. Indicant etiā eſſe eucraticū cere/
brū. q2 vt dicit Galien⁹ in thegni. Optima eſt cō/
plexio cerebri calida ꝛ ſicca: q̄m nō ſunt abūdan
tes hūoribꝫ: et ſenſibꝫ ꝑfecti ſunt ꝛ vigilantiſſimi
Humidiores v̄o cerebri ſenſu hebetes ſūt ꝛ ſu/
ꝑfluxionis multe: ꝛ ſomnij mlt̄i ꝛ ꝓfundi. Sed
quia tali cerebro vicꝫ calido ꝛ ſicco debent̄ capil
li nigri: vt dicit idē Galienus. igit̄ ꝛc̄. Tertio ꝓ/
pter expulſionē humoꝝ ꝛ ſuꝑfluitatū fumoſoꝝ.
Et ꝓpterea cōueniunt nigri capilli corꝑi eucrati/
co maxime q2 atteſtant̄ expulſionē ſuꝑfluitatis
cholerice incenſe ꝛ ſanguīs aduſte: ſm Galienū.
q̄ ſi nō expelleret̄: eſſet mlt̄ū nociua. Et ideo cum
corp⁹ btē v̄ginis fuerit ꝑfectiſſimū ſm oīa mem/
bra: ipſa habuit cerebrū calidū ꝛ ſiccū. et ꝑ conſe/
quens capillos ad nigredinē tendentes temꝑate
Tertio Albert⁹ ꝓbat punctū p̄dictū exēplo. q̄a
Veronica repſentās pulcerrimā ꝛ glorioſiſſimā
faciē: ꝓtendit nigrā barbā ꝛ nigros fuiſſe crines
in dño Jeſu chr̄o. ḡ et dña tales crines habuit:
cum fuerit aſſimilatio maxia inter chr̄m ꝛ ei⁹ ma
trē. Et ad id facit ꝙ videmus ſoboles vt in pluri
mū aſſimilari parētibꝫ. ſed videm⁹ ꝙ genus iu/
deoꝝ vt in pluribus habet nigros capillos. ḡ et
dña noſtra cū fuerit de genere iudeoꝝ tales ha/
buit. ſ. ad nigredinē tendētes ꝓpate. Tertio de
oculis q̄rit̄: cui⁹ vicꝫ coloris oculos v̄go habue
rit. Ad qḋ breuiſſimo ſenſu accepto ſm Alb. vbi
ſupra Rñdet̄ ꝙ oculi virginis debuerūt eſſe ni/
gri. Tum q2 vt in plimū niger oculus ꝯcomitat̄
nigrū colorē in capillis. Tū q2 hoc marie videt̄
cōgruere venuſtati. Tū q2 a cerebro calido ꝛ ſic/
co trāſmittit̄ viſibil' ſpūs ad oculū paucior: ſub/
tilior: ꝛ fortior. ſimili mō ꝛ nutrimētū pauci⁹: ſub
tili⁹ ꝛ nobilius: ſm medicos doctores. Pauci/
tas aūt ſpūs ꝛ nutrimēti q̄ntum ad materiā cau/
ſat nigredinē oc̄loꝝ. et ipſa ſubtilitas ꝛ paucitas
materie cauſa eſt nobilioris ꝛ fortioris opatio/
nis: ſm eoſdē autores medicine. Et ſic oculi dñe
fuerūt nigri ſed clariores ad videndū ꝛ nobilio
res. ſicut ꝛ chr̄m credim⁹ eiuſmodi oc̄los habu/
iſſe. Et ſic patet de colore dñe.

Capitulum. III.

Tertio videndū eſt de mēbroꝝ oīm gene/
raliter elegantia ꝛ decora formoſitate be/
nedicte virginis. Nimirū ꝙ virgo glorio
ſiſſima fuerit in oībꝫ ꝛ ſingulis mēbris ꝓportio/
natiſſima: formoſiſſima: et decoriſſima: clareſcit
Primo ex rōne. Scḋo ex hiſtoriali deſcriptione
Tertio ex miracl'oꝝ enarratiōe. Primo inq̄ā
ex rōne. ſ. aſſimilationis ad chr̄m et eucratia cor/
poris: ac nobiliſſime eius aīe. vt in p̄ncipio hu/
ius articuli dictum eſt. Unde ꝛ Cant. iiij. Tota
pulcra es amica mea ꝛ macula nō eſt in te. Si to
ta pulcra. i. ꝑ quālibet ꝑtem pulcra. Secundo
ex deſcriptione hiſtoriali. quia vt ferunt hiſtorie:
et p̄cipue Epiphanius de eius pulcritudine ſcri
bit: ꝙ ipſa erat in corꝑe omni pulcritudine venu
ſtata. Erat inquit virgo decora facie ꝛ elegantis
forme: ſtatura optima: caro ei⁹ coloris lactei cuꝫ
rubedine: et deſiderabilis aſpectu. Itē caput ei⁹
erat aliquantulū oblongū: et frons non lata ſed
plana quadrata et moderate magnitudis ac de/
cens: humilis et demiſſa. Hec eīm ſm doctores
phyſonomice artis p̄fatos optima eſt diſpoſi/
tio capitis ꝛ frontis: indicans hominē circūſpe/
ctum: ꝓuidum: et magne ſapientie ac verecundū
Item oculi erant pulcri ꝛ clare lucentes: aſpectu

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

delectabiles: viſus mitis ⁊ benignus humilis et manſuetus: pupilla oculorū nigra ⁊ valde lucida: ſupcilia nigra: non nimis denſa ſed decentia. Item naſus rectus ⁊ mediocris equali linea deſcendens. quod ſignū eſt conſtantie ⁊ prudentie ſm phyſonomicos: vt notat in cōpendio vbi ſ. Itē gene eius ſacre erant nec nimis pingues: nec nimis macilente. ſed formoſe nimis: albe ⁊ rubicunde tanq̄ȝ lactei ⁊ roſei coloris. Item os ſacratiſſimuȝ erat delectabile et amenū oīqȝ ſuauitate plenū. Labia rubicunda: ſed modicū tumentia: et aliquantulū inferiꝰ labiū erat exuperās vl' plenius labio ſupiori. et hoc decentiſſime. Hoc q̄ppe ſm phyſonomicos ꝑnoiatos vbi ſ. magnanimitatꝭ ⁊ fortitudinis eſt indicium. Dentes q̄ȝ eius erant candidi ⁊ recti: equales ⁊ mundiſſimi Item mentū eius erat decens cōmenſuratū: ſm aliquid ad quadraturā tendēs: ⁊ erat cōuallicu latū p mediū ſm Epiphaniū. Itē collū candidū non carnoſum nimis neqȝ macilentū ſed decēs. Manus mūde ⁊ decentes. Digiti tornatiles lōgi recti ⁊ graciles. ⁊ totius corpis ſtatu: manu ſapientie dei mirifice formata. veſtes habens ꝓprij coloris ⁊ mantelluȝ etherei coloris. Eiꝰ greſſus planus ⁊ compoſitus: incedens modeſte: et decenter caput inclinans in ambulando tanq̄ȝ virgo pudica ⁊ humillima. Eius vox pudiciſſima ⁊ ſonoroſa: dulcꝭ ⁊ iocūda: ita vt diffuſa fuerit gra in labijs eius ſm dictum Pſ. Silentiū ſp amabat. raro loquebat. erat mire patientie. nunq̄ȝ viſa eſt iraſci. nunq̄ȝ riſit. nunq̄ȝ ocioſum verbū ꝓtulit. erat optimis moribus et dulciſſima omnibus. inſup erat magni ingenij: ita q̄ totum opꝰ mulicbre citiſſime didicit. et adhuc in etate iuuenili oēs libros ꝓhetiales: ſapientiales: et totum vetus teſtamētū pfectiſſime ſciuit. Erat oībꝫ virginibus in templo deuotior ⁊ hūilior: reputans ſe minorē omnibꝫ: et ꝑferens ſingulis honoreȝ: plena exiſtēs omni ꝟtute: oīm bonoꝝ moꝝ honeſtate: et omni fulgens gratia. Vñ oēs eam venerabant ſingulari affectu et laus eiꝰ diffundebat vbiqȝ. Hec ⁊ plura ſm Epiphaniū ⁊ hiſtoriographos. ¶ Tertio formoſitas virgis clareſcit ex miraculoꝝ narratione plurimorū: e qbus h libeat pauca inuehere ꝓpter ſimpliciores. Refert nanqȝ Diſcipulus in promptuario. lxxviij. exemplo. q̄ cum quidam frater ordinis ꝑdicatorum petiuiſſet beatam virginem vt ſibi oſtenderet ſuam pulcritudinē: apparuit benedicta virgo eideȝ. Et ille tandem frater dicebat q̄ nil iocūdius: nec clarius: nil pulcrius videri poſſit a mortalibus oculis q̄ȝ facies Marie. Ideȝ refert exēplo. lxxix. q̄ Pariſius quidam clericus virgini deuotꝰ ardenter cupiebat videre pulcritudinem Marie. Poſt preces multas affuit angelus eidē dicēs. Dña noſtra Maria mandat tibi. Exaudiui inquit orationem tuam: et ecce hac ipſa die tali hora apparebo tibi. ſed ſcias q̄ ſi eam videbis: pre pulcritudinis lumine excecaberꝭ. quod clericꝰ libenter acceptauit. Tunc diſparente angelo cepit cogitare intra ſe. Quid facies poſtq̄ȝ oclꝰos amiſeris: nō poterꝭ ſcribere et panē adquirere: oportebit te eſſe mendicum. vñ deliberauit tñ vnicū oculum apire ad videndū eam ⁊ aliū manu obtegere vt ſalteȝ vnus oculus remaneat. Adueniente hora: apparuit ei beata ꝟgo: cuius pulcritudinem admiratꝰ cum vno tñ oculo eam ꝓſpexiſſet. et delectatus eius pulcritudine: cū voluiſſet etiam alterum oculum apire: ſubito diſparuit beata virgo. Tunc vno oculo orbatus cepit ſe ipſum redarguere dicēs. Heu me miſerū quare vnum oculum clauſi: vtinam totus cecus eſſem vt eam plenius vidiſſem. Cūqȝ diu exoraſſet vt iterum eam videret (quia videbat ſibi q̄ pre deſiderio vidende eius tante pulcritudinis etiā morti ſe exponere deberet) Apparuit ei angelus dicēs Mandat tibi dña vt ꝑpares te. quia tibi apparebit: ſi tñ vis orbari oclꝰo altero. Ait ille. Etiā dñe ſi mille oculos haberē: optarem ꝑpetuo priuari dūmodo eius faciei pulcritudinem poſſem pfecte videre. Cui angelus. Mandat tibi dña q̄ videbis eam ⁊ ſupſtitem oculum nō amittes: ſed et ꝑditum per eius recupabis grām. quod totū eſt impletum. ¶ Deniqȝ exemplo ſequenti idem refert q̄ quidaȝ iuuenis aſſidue cogitabat ⁊ mirabat pulcritudinē Marie: ſingulıſqȝ diebꝫ cuȝ ſurgeret de lecto ⁊ noctibus cū ſe deponeret di. Aue Mari. et corpꝰ ac aiam virgini cōmēdabat: orans vt eius pulcritudinē mereret in celeſti gloria videre. Quodaȝ igit mane cum deuotiꝰ oraſſet: aſtitit beata vrgo cum īmenſa pulcritudie dicens. Deſideras ne meam videre pulcritudineȝ? Reſpondit. O virgo benedicta q̄ȝuis indignus ſum: tamen toto corde deſidero. Tūc ꝟgo. Aſpice inquit decorē meū ⁊ eius qui decorauit me. Et ille. O domina ſi a tua pulcritudine ſepabor: nūq̄ȝ de cetero conſolabor. Unde ꝑ nimia dulcedie ſpūs ſciſſum eſt cor eius: et animā a corpe ſolutam angeli in celum cum beata virgine glorioſiſſime deportauerūt. Ex his aduerte o aīa deuota q̄ȝ pulcerrima: q̄ȝ gratioſiſſima ſit Maria mater domini Jeſu. O q̄ȝ felices qui eam intuentur facie ad faciem. O q̄ȝ miſeri ſunt qui eius viſionem per peccatum amittunt. Ut enī Anſ. in meditationibꝫ ſuis dicit Pulcra eſt Maria ad intuendum: amabilis ad cōregnanduȝ: delectabilis ad videndū. Summa enī leticia poſt deum eſt eā intueri et in eius laudibus delectari. Hec Anſ. O igitur ter beati omnes ſancti in celo. Beati quidem pro viſione diuinitatꝭ. beati pro viſione humanitatis chriſti in quem deſiderant angeli proſpicere. et vere beati pro viſione Marie cuius pulcritudinem ſol et luna et omnes creature ac ſancti mirantur ⁊ laudant: dicentes illud Judith. xv. Tu gloria Hieruſaleȝ: tu leticia Iſrael ⁊c.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

Articulus tertius huius partꝭ ꝙ btām Ma/
riam deus cōdidit duodecim mirabilib⁹ gratijs
preditam.

Tertium mysteri/

um declarandū in hac pte ōr admira
bilis habitudis grē supnaturalis ex
pte vtriusqꝫ coiunctim. s. anie ⁊ corpis beate vir/
ginis. Ubi notandū ꝙ virgo benedicta a princi
pio natiuitatꝭ sue habuit admirabiles ⁊ maximas
gratias a deo quibus extat summe gl'iosa. Decre
uit nanqꝫ deus ab eterno sublimare beatam su/
am genitricē: ꝑcipue. xij. admirandis gratijs vel
bonis supernalibus ad numeꝝ. xij. stellaꝝ in co/
rona eius capitis fulgentiū: q̄b⁹ eam incipiendo
ab ortu vsqꝫ ad finem vite sue mirabiliter ꝑfecit
et sublimauit. De q̄b⁹ h̄ breui⁹ agemus ne tediū
genereť: alibi latius locuturi. Et istoꝝ pm⁹ qua/
ternarius respicit eius grē sublimitatē. secūdus
virginis Marie dignitatē. tertius hūani generꝭ
ex ea vtilitatē. ¶ Primū itaqꝫ bonū grē admira/
bilis benedicte ꝟginis est ꝙ deus oibus donis
spūssancti eam repleuit. s. sapientia: intellectu: cō/
silio: fortitudine: scientia: pietate ⁊ timore dñi. iu/
xta illud Esa. xj. Requiescet sup eū spūs dñi: spūs
sapie ⁊ intellectus. ¶ Secundū est. q: oēs ꝟtu/
tes ⁊ gratias scťoꝝ generales ⁊ speciales ei deus
excellentissime infudit. vt dicere possit illud Eccl
xxiiij. In plenitudine sanctoꝝ detētio mea. Que
ꝟba exponēs Bern. dicit. Rñ in plenitudie san/
ctoꝝ detentio Marie fuit: cui nō defuit fides pa
triarchaꝝ: spes ꝓphetarū: zelus apostoloꝝ: con/
stantia martyrū: sobrietas confessorum: castitas
virginū: fecūditas cōiugatoꝝ: insuper ⁊ puritas
angeloꝝ. Taceat ḡ Hester ď sua nobilitate. Su
sanna de sua castitate. Ruth de sua iusticia. Del/
bora de sua prudentia. Rachel de sua pulcritu/
dine. Judith de sua fortitudine. q: Maria sup/
gressa est vniuersas. Hec Bern. Item Hieron.
Ceterꝭ ꝑ partes: Marie ꝟo se tota infudit gratie
plenitudo. ¶ Tertiū est. q: illam summā gratiā
deus Marie prestitit a q̄ ois creatura vacua fu/
it: et q̄ maiorē pura creatura cape nō potuit. s. esse
matrē dei. Nā cū q̄ttuor sint grē ꝑcellentiores. s.
Esse veꝝ fratrē ⁊ amicuꝫ dei. Esse matrē dei. Esse
patrē dei. et Esse filiuꝫ dei. Primū est oim in dei
grā existentiū. iuxta illď Job. xv. Uos amici mei
estꝭ si feceritis q̄ ꝑcipio vobis. Et Ps. Narrabo
nomē tuū fratrib⁹ meis. Tertiū ꝟo. s. esse patreꝫ
dei: creature nō cōgruit. sed soli creatori deo pa/
tri dñi Jesu chri. De hac gl'ia Esa. xliij. deus pať
ait. Gloriam meā alteri non dabo. Non eñ con
gruebat vt christ⁹ filius dei q̄ habet patrē eternū
in celis: haberet patrē in terris. sed potius conue
nit vt sicut dicit Origenes: vt christus qui habu
it patrē in celis sine matre: haberet in terrꝭ matrē
sine patre: nascendo ex incorrupta virgīe. sicut in
celo nasciť sine omni corruptione a deo patre tā/
q̄ꝫ lumē de lumīe: deus ver⁹ de deo vero. Quar/
tū ꝟo. s. esse filium dei verū ⁊ naturalē soli⁹ chri/
sti est: qui deus ⁊ hō est. Unde relinquiť ꝙ sin/
gularꝭ ⁊ sūma gratia q̄ creature pure cōicari po/
terat est esse matrem dei. qď est virginis Marie.
Hinc Ans. ď ɔceptu ꝟgi. ca. xviij. Quid eñ excel
lenti⁹ illi. s. Marie dare de⁹ valeret q̄ꝫ ꝙ in ꝑpe/
tua ꝟginitate manēs: deū de sua carne carne fa/
ctum generaret. Hec ille. ¶ Quartū sūmū bonū
gratie in ꝟgine est. q: ei de⁹ illā summe puritatis
grām cōtulit q̄ maior sub deo intelligi neq̄t. Uñ
Ans. vbi s̄. Decuit inq̄t vt cōceptio illius hois ex
matre fieret purissima: q̄ tanta puritate niteret q̄
maior sub deo neq̄t intelligi: cui deus pater suū
vnigenitū quem de corde suo genuit equalē sibi
ita dare disponebat vt esset vnus idēqꝫ dei patrꝭ
et ꝟginis filius: et quā ipse filius sibi matre fore
eligebat: et de q̄ spūssanctus opaturus erat vt ex
ipa conciperť ⁊ nascereť ille de q̄ ꝓcedebat. Hec il
le. ¶ Quintū est. q: eā solaꝫ ex oib⁹ creaturis de⁹
ad summā dignitateꝫ prouexit ⁊ elegit. s. vt sit dei
sponsa dilectissima: filij dei mater dignissima: et
oim angeloꝝ ac hoim dña: celi ⁊ terre regina. vñ
Ps. Elegit eā deus ⁊ ꝑelegit eam in tabernacu/
lo ⁊c. ¶ Sextū est. quia deus eā maxīs ⁊ excellē/
tissimis miraculis ꝑfecit ac sublimauit. nā reue/
ra maximū fuit miraculū ꝙ deus oipotens quē
celi celoꝝ cape nō possunt: in vnius virginis vte
ro clauderet. Uñ canit ecclesia. Sancta ⁊ imacu
lata virginitas q̄b⁹ te laudib⁹ effe. ⁊c. Itē maximū
fuit miraculū vt deus ⁊ homo in vnā ꝑsonā cō/
uenirent: ac deū ⁊ hoiem ꝟgo generaret: vt idem
esset dei ⁊ virginis fili⁹: sicut dicit Ans. Quid de/
niqꝫ mirabilius ꝙ de⁹ impassibilis: imortalis et
fortissim⁹ ac potentissim⁹: oia regens: ipse in vir/
gine fieret passibilis: mortalis ⁊ imbecillis puer
ab ipsa portareť. Uñ Aug⁹. Quis vnq̄ꝫ extima/
re posset vt portareť manib⁹ femineis portitor or/
bis: panis angeloꝝ alereť: virtus celoꝝ infirma/
reť: vita oim moreref. O stupēda miracula. De/
niqꝫ q̄d mirabili⁹ q̄ꝫ ꝙ virgo pareret ⁊ sine dolo/
re: imo cū maximo gaudio ⁊ vbere de celo pleno
deū aleret. Et multa similia ptranseo mirabilia.
¶ Septimū est ꝙ de⁹ eaꝫ maxīs thesauris meri
toꝝ ditauit ⁊ cumulauit. Uñ Prouer. vl. Mul
te filie cōgregauerunt diuitias: tu supergressa es
vniuersas. ¶ Octauum est. quia maxima gloria
ꝑmioꝝ sup oēs choros angeloꝝ de⁹ eam exalta/
uit. Uñ canit eccl'ia. Exaltata est sancta dei geni/
trix sup choros angeloꝝ ad celestia regna. ¶ No
nū est. quia deus ipsam matrē miscďie ⁊ grē fieri
voluit et oēm grām in manu eius posuit. Bern.
Deus oim bonoꝝ plenitudinē posuit i Maria
vt siquid spei: siquid salutꝭ: siquid gratie in nos
redundauerit: totū ꝑ manus Marie transierit.
Hec ille. Idcirco Eccl. xxiiij. In me ois grā vie ⁊
veritatꝭ: in me omnis spes vite ⁊ virtutis. Trāsi/
te ad me omnes q̄ ɔcupiscitis me: et a generatio/

nibꝫ meis adimplemini. Hoc certe mirabile eſt
in virgine ꝙ tantā gratiā habeat ꝙ de eius pleni
tudine vniuerſis ſemꝑ effluat: et tamē ipſa ſemꝑ
10 plena maneat. ¶ Decimū eſt ꝙ deus eam aduo-
catam ⁊ mediatricē noſtre ſalutis inſtituit: vt ca-
nit eccleſia. Idcirco Bern̄. Securū habes o hō
acceſſum ad deū: vbi mater ante filium ⁊ filius
ſtat ante patrem: mater oſtendit filio pect⁹ ⁊ vbe-
ra: filius oſtendit patri latus ⁊ vulnera. nulla er
go poterit ibi eſſe repulſa vbi tot cōcurrūt amo-
11 ris inſignia. Hec ille. ¶ Undecimū eſt. quia de-
us ei oīa poſſe in celo ⁊ ī terra donauit: ⁊ impan
di omnibꝫ poteſtatē dedit. Unde Gen̄. xli. Ad tui
oris imperiū cunctus obediet populus. Bern̄.
in ſermone. Data eſt tibi o felix Maria oīs pote
ſtas in celo ⁊ in terra vt quicqd volueris valeas
impetrare. Un̄ ipa ait. In Hieruſalem poteſtas
mea. i. in tota eccleſia militāte ⁊ triumphāte. imo
quod maius eſt: ipſa poteſtatem habet etiam ſu
per deo ⁊ ius ꝑcipiendi tanqꝫ mater filio. ¶ Du
12 odecimū maximū bonū grē preſtitū Marie eſt.
quia eam tāſummo honore ſublimauit ꝙ nedū
omnis creatura angelica et humana: ſed etiā ipe
creator omniū deus eā veneratᷣ et honorat. Erat
eñ deus ſubditus illi. ſ. Marie Lu. ij. O igitur
miſer homūcio qui non vis honorare ⁊ reuereri
beatiſſimā virginē quam honorāt omnes ange-
li ⁊ ſancti ⁊ ipſe deus. Quid dicturus es in iu-
dicio: quanta miſer damnatione dignus es qui
cōtemnis ſeruire Marie: cui etiam deus ſerui-
uit tanqꝫ filius matri. O vere admirabilis gra-
tie ⁊ excellentie vgo. O vere vas admirabile: op⁹
excelſi. quis vnqꝫ a ſeculo vidit talia vt vna puel
la: vna virgo regia ſit tā excellentiſſime creata: tā
nobiliſſima pulcritudine decorata: tāqꝫ ineffabi-
libus donis gratiarū ſublimata. O digniſſima
virgo. o ꝑcellētiſſima domina. o glorioſiſſima re-
gina: vere te ſol ⁊ luna: celum ⁊ terra miranᷣ: ve-
re te omnis creatura digne veneratur: vere felix
es et omni laude digniſſima quia ex te ortus eſt
ſol iuſticie chriſtus de⁹ noſter. O dulciſſima ma-
ter noſtra Maria vnica ſpes ⁊ refugium anime
noſtre: ad te nos filij Eue: nos miſeri et peccatis
pleni: nos damnatiōe digni: merito clamamus:
ſuſpiramus: et flebili voce ſupplicādo accedim⁹.
te inuocamus noſtram dominā: noſtram aduo
catam: noſtram reginam glorioſam: matrē dul-
ciſſimā domini Jeſu: matrem pijſſimam gratie ⁊
miſericordie. Te inquam ſolaciū cordis noſtri
matrem noſtram adoptatam: tuam imploram⁹
clementiam dulcis ſpes ⁊ vita noſtra: quatinus
digneris recordari quia pro nobis peccatoribꝫ
es electa: pro nobis ad tātam dignitatem proue
cta. et idcirco nos tuo filio recōmenda: dulci Je-
ſu deo noſtro reconcilia: et da ipſo frui in celeſti
patria. Amen.

¶ Incipit Liber ſextus de be-
nedicto nomine Marie.

Liber ſextus ē
de myſterio bn̄dicti noīs beatiſſi
me virginis eiuſqꝫ appellationis
Et habet duas ꝑtes ꝑncipales.
Prima eſt de excellentia ⁊ ſubli-
mitate nomis Marie. Secūda de glorioſitate
noīs eiuſdem bn̄dicte vginis Marie.

¶ Pars ꝑma de hoc ſupbn̄dicto noīe Maria
qꝫ decēter dei matri approꝑaᷣ: et qn̄ta bona ſigni
ficat: atqꝫ īuocātibꝫ qꝫplures vtilitates ꝯferat.

Nomen virginis
Maria. Scribunᷣ iſta vba Luc. j.
ca. qbꝫ btūs euangeliſta edoct⁹ ſpiri
tuſancto exprimit magnificā ⁊ deuo
tiſſimā laudē bn̄dicte virginis ſub duplici noīe:
appellatiuo. ſ. ⁊ ꝑprio noīe. Appellatiuo expmēte
eius vtutis dignicoſam magnitudinē cōmēdat
eam: cū dicit. Nomen vginis. Uirgo ꝗppe nomē
eſt magne vtutis ⁊ dignitatis: beato dicēte Hie
ronymo ad Paulā ⁊ Euſto. Semꝑ inqt angelᷣ
eſt cognata vgitas. ꝑfecto in carne ſine carne vi-
uere nō terrena vita eſt ſed celeſtis. Nomie qꝫ ꝑ-
ꝑrio cōmendat virginē ſanct⁹ euāgeliſta: cū ſub-
dit: Maria. quo inſinuat eius excellētie ꝑprieta-
tem ⁊ ꝑſone ſublimitatē. quia Maria marꝫ ſtel-
la interpretaᷣ. Sic nimirū quelibet ꝑſona digna
ꝑfecte ſolet laudari: vt vicꝫ ſub duplici noīe eius
laus exprimaᷣ: vno eius dignitatē: altero ei⁹ ꝑſo
ne ſingularitatē ſignificante. qm̄ vt ait Ariſtot. j.
Rheto. Laus eſt ſermo elucidans magnitudīꝫ
vtutū. Et ideo niſi nomieᷣ virtutis magnitudo
que ipſi ꝑſone aſcribiᷣ: ſermo laudis eius ꝑfecte
non elucidaᷣ. Sic Judith volens deum ꝑfecte
laudare. ca. xv. di. Adonai dn̄e deus magn⁹ es
tu et preclarus in virtute tua: quem nemo ſupa-
re poteſt: tibi ſeruiat omnis creatura. Ubi nomē
ꝑpriū dei ponit: cum dr̄. Adonai. dicente dn̄o ad
Moyſen Exo. vj. Ego ſū dn̄s ꝗ apparui Abraā:
Iſaac ⁊ Jacob. et nomen meū Adonai nō indi-
caᷣ eis. Interꝑtaᷣ aūt ſm̄ Hiero. i. dn̄s dn̄ans.
Item noīa cōmunia eius ſublimitatē exprimen-
tia ſubiungit: cum dicit. dn̄e deus ⁊c. Sic etiam
ſcriptura volens Salomonē cōmēdare de ma-
gnitudine ſue regie dignitatis. iij. Reg. iiij. dicit.
Erat rex Salomō regnans ſup iſrl̄. Sic deniqꝫ
ſctūs euangeliſta Marcus volens cōmendare
⁊ laudare nr̄m ſaluatorē Jeſū bn̄dictū: ca. vl. dr̄.
Et dn̄s qdē Jeſus poſtqꝫ locut⁹ eſt eis aſſūpt⁹ ē
in celū ⁊ ſedet a dextrꝫ dei. Quo modo debem⁹ ⁊
nos chariſſimi laudare dn̄m Jeſum et ei⁹ ſacra-
tiſſimā matrē bn̄dictā vginē Mariā: vt. ſ. nunqꝫ
eius nomē proprium ſine aliquo vocabulo di-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

gnitatꝭ nominemus. qꝛ hec ſunt illa digniſſima: illa ſanctiſſima: illa dulciſſima noīa vtꝫ Jeſus ⁊ Maria: ſub qbꝫ oportet ſaluos fieri credentes. et ad qꝝ inuocationē oīs nob grā pſtat̃ ⁊ peccōꝝ venia. O igit̃ notabile dictū ⁊ memoria dignum nomen inqt virginis Maria. O vere nomē ſanctiſſimū: vere nomē dulciſſimū Maria. ſed cuiꝰ nomē: vtiqꝫ v̾ginis ſupbñdicte genitricꝭ dñi nr̃i Jeſu chr̃i q̄ eſt nr̃a ſpes: nr̃m ſolacium cordis: et noſtra gl̃ia. Nomē igit̃ v̾ginis Maria. De q̄ ſacro noīe tractaturi in hac pte: triplicē eiꝰ excellentiā ⁊ ſublimitatē in tribꝫ myſterijs deſcribemꝰ.

¶ Primū dr̄ myſteriū decētiſſime appropatiōis.
¶ Scōm myſteriū litteratorie deſignatiōis.
¶ Tertiū myſteriū vtiliſſime inuocationis.

¶ Articulus pm̄us q̄ hoc nomē Maria p̄ oibꝫ alijs noibus cōuenit matri dei: vbi ⁊ plurime q̄ſtiones decidunt̃.

Primū itaqꝫ myſteriū declarandū dr̄ decentiſſime vel cōgruentiſſime appropriatōis. Peruilenanqꝫ eſt ſcire q̄ꝫ ſumme cōgruū ⁊ decēs fuerit dei matri hoc nomē Maria appropari. i. p eiꝰ ppͥo noīe imponi p̄ oibꝫ alijs noibꝫ cōuenientibus feminco ſexui: et quare id deꝰ voluerit. De qua qdem re vt plenius ⁊ clariꝰ noticiaꝫ habeamus: qnqꝫ pcipua inqram̃ꝰ. ¶ Primo quare dei mater non magis appellata eſt Eua. ¶ Scōo q̄re nō magis vocata eſt aue p mutationē vel cōuerſionē huius noīs Eua. ¶ Tertio q̄re nō eſt noīata aliq̄ appellatione noua. ¶ Quarto q̄re nō appellatione aliq̄ a chr̄o deriuata. ¶ Quinto q̄re ſūme decuit vt non vocaret̃ niſi hoc noīe Maria. Jſte qſtiones accipiunt̃ cum ſolutiōibꝫ capꝝ ab Alb. ſup Miſſus eſt. ca. lx.

¶ Capitulum. I.

Primo itaqꝫ q̄ri poteſt Quare dei mr̃ nō eſt appellata Eua: nā eua ſm Hiero. interp̄tat̃ vita vel mr̃ viuentiū. Vñ ⁊ Geñ. iij. ſcribit̃. Vocauit Adā nomen vxoris ſue Eua: eo q̄ mr̃ eſſet cūctoꝝ viuentiū. Si ḡ illa eſt vocata Eua q̄ erat mr̃ oīm viuentiū vita nature: multo fortiꝰ videt̃ q̄ iſta bñſſima v̾go q̄ genuit nob vitā chr̄m (eſt q̄ꝫ ipa mr̃ oīm viuentiuꝫ vita gr̃e) debuit vocari Eua. ¶ Ad hoc rñdet̃ ſm Alb. magnū ſup Miſſus eſt. ca. lx. q̄ matrē dei nequaq̄ꝫ decuit appellari Euā. Ratio. quia iſta v̾go bñdicta in re ⁊ in effectu cōtraria fuit Eue p oīa. qa vt dicit Aug. in ſer. de natiuitate marie. Eua dānauit: Maria ſaluauit. auctrix pcti eua: auctrix meriti Maria. illa occidendo obfuit: iſta viuificādo pfuit. Jtem illa Eua vocata extitit: iſta nomē eue mutauit: nō qdem voce ſed re. illa oēs hoīes carnaliter generauit in mundū: iſta ſpūaliter regenerauit in celum. illa gr̃am pdidit: iſta gr̃am inuenit: dicēte angelo. Jnueniſti gr̃aꝫ apud deū Lu. j. Jtem illa facta eſt de latere viri dormientꝭ: iſta de corde dei vigilantꝭ. Jlla viro ſuo occaſio pditionis: hec viro. i. chr̄o adiutoriū redemptionis. Jlla pm̄a v̾ginitatē pdidit: hec pm̄a v̾gitatē deo conſecrauit. Jlla a diabolo decepta: hec ab angelo edocta. illa ſupba ⁊ p ſupbiam cecidit: hec humillima p hūilitatem diabolū vicit. Vñ patet q̄modo p oīa illi ꝯtraria: Eua nō debuit appellari ¶ Ad illō v̾o qō obijcit̃. ſ. qꝛ Eua mater eſt oīm viuentiū: dicit̃. q̄ illud nō obſtat. qꝛ Eua mr̃ eſt cunctoꝝ viuentiū vita corrupta p pctm̄ ⁊ mortali ac calamitoſa. vñ et Eua interp̄tat̃ ſm Hiero. vita vel calamitas. Jſta aūt. ſ. Maria mr̃ eſt viuentiū vita gratie ⁊ gl̃ie imortali. Jtē illa eſt mater oīm p generationeꝫ carnalem: iſta mater oīm p generationē ſpūalē. Cum ergo de illa h̄ p ſe nō agatur: nō decuit bñdictā dei matrē Euā appellari. Et ſic patet reſponſio.

¶ Capitulum. II.

Secunda q̄ſtio incidit Quare nō eſt vocata Aue p mutationē nomis huius Eua. Qū eñ ipſa v̾go bñdicta mutare habuit nomē Eue: vt canit eccl̃ia. Sumēs illud aue Gabrielis ore: funda nos in pace: mutans nomen Eue. Ergo videt̃ q̄ cōgruentiꝰ debuit Aue appellari. ¶ Ad h̄ rñdet̃ ſm Alber. vbi ſ. q̄ nō debuit mater dei Aue appellari: licet mutauerit nomen Eue. Ratō. qꝛ v̾go bñdicta mutauit Eue nomē re ⁊ effectu: et nō voce. vñ nō debuit aue noīari a vocꝭ ipſiꝰ mutatiōe. ſed potiꝰ debuit tale nomen ſortiri qō cōſonaret rei diuīe cōceptionis.

¶ Capitulum. III.

Tertia q̄ſtio Quare non eſt appellata aliq̄ appellatiōe noua ⁊ antea inaudita. Jſta nanqꝫ v̾go fuit ſingularꝭ int̃ oēs: q̄ nec pm̄ā ſimilē viſa eſt nec habere ſeq̄ntē: vt canit eccleſia. et hoc in re. ḡ decuit q̄ nec ſil̃em haberet ī nomine. Cum igit̃ multe femīe añ ⁊ poſt fuerūt vocate h̄ noīe Maria: ſicut claret de Maria ſorore Moyſi ⁊c. videt̃ q̄ nō debuit dei mat̃ h̄re nomen niſi inauditū ⁊ nouū apud oēs homīes. Et hec ꝯfirmat ſcp̄tura Eſa. lxij. Vocabit̃ tibi nomē nouū qō os dñi noīauit. ¶ Ad iſtud q̄ſitū reſpōdet̃ ſm Alb. vbi ſ. q̄ dei mater nō debuit habere nomē inauditū ⁊ alijs nō cōicatū: ne daret̃ intelligi q̄ res ſui nomis alijs nō cōicaret̃. Voluit itaqꝫ deus vt plures femīe ante et poſt hoc noīe Maria vocarent̃: ad ſignificandū q̄ nulla feminaꝝ ab eiꝰ rei participatiōe excluderet̃: licet nulla p eq̄parantiā ſit ei ſimilis. Jn ſignum igit̃ q̄ rē ſui noīs oibꝫ cōicare deſiderat p effectū ⁊ nil ſibi retinet p̄uate ppͥū: cōicat etiam alijs ſuū nomen. ſic et nomē Jeſus pluribꝫ cōicatū eſt: in huiꝰ ſignū. ¶ Nec obſtat illud quod in cōtrariū adducit̃ ⁊ p autoritatē Eſa. confirmat̃. quia hoc nomē Maria eſt nouū ⁊ inauditū q̄ꝫtum ad effectuꝫ ⁊ rem noīs in bñdicta v̾gine: licet nō ſit nouū in voce. Nomen eñ vt dicit Augꝰ ⁊ Jſido. li. etymol. dici

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

tur q̄ſi notamen: eo q͛ rem cuius eſt nomē nota͡z
facit. Et hoc nomē Maria rem v͛ginalis conce-
ptionis q̄ eſt ſūme noua notā facit: vt q̄ſtiōe q̄n-
ta patebit ſcḋm dictū Bern̄. ſup̄ Miſſus eſt.

Capitulum. IIII.

Quarta q̄ſtio Quare nō eſt appellata dei
mater aliq̄ appellatiōe a chr̄o deriuata. ſi-
cut em̄ oīs dignitas ⁊ gr̄a Marie fuit a
filio eius chr̄o ex ea nato cui ⁊ fuit ſimillima ī re:
ſic debuit ⁊ nomē ei⁹ deriuari a nomīe chr̄i vt eēt
ei ſimillima etiā in noīe. q̄ videt͛ q͛ a chr̄o debuit
noīari chriſtiana: vel a Jeſu Jeſuita: vel a ſalua-
tore ſaluatrix: aut a redemptore redemptrix. et ſic
de alijs nomib͛ dignitatis. Ad hoc q̄ſitū reſpō
det͛ ſcḋm Alber. vbi ſ. q͛ non debuit ei imponi ali-
quod nomē a chriſto deriuatum. q͛ chr̄s ab ipa
p̄ceſſit ſcḋm hūanitatē: et ſic nō debuit habere no-
men qḋ ſonet p̄ceſſum virginis a chr̄o. ſed poti⁹
qḋ ſonaret p̄ceſſum chr̄i a virgine: vt noīa eſſent
cōſona reb͛. Chriſtiana etiā nomē nō fuit ei ſpeci
aliter imponendū: qḋ erat ad omnes generaliter
deriuandū. Licet igit͛ aliq̄d nomē excellēt͡z digni-
tat͡z potuerit v͛gini adaptari: vt diceret͛ ſaluatrix
vel recreatrix vel redēptrix vel aliud q̄dcunq͡z: tm̄
nullū mag͡z cōueniebat p̄prietati negocij de q̄ h̄
agit͛. ſ. diuinalis incarnatiōis ⁊ v͛gialis cōceptio
nis rei ſicut hoc nomē Maria: vt patebit q̄ſtiōe
ſeq̄nti.

Capitulum. V.

Quinta q̄ſtio Vn̄ vel q̄re ſumme cōgruit
matrē dei appellari p̄ oīb͛ noīb͛ h̄ nomīe
Maria. Ad qḋ r̄ndet͛ ſcḋm Alb. vbi ſ.
necnon ſcḋm btm̄ Bern̄. ſup̄ Miſſus eſt. alios q͡z
doc. q͛ exq̄ ita eſt q͛ noīa debent eſſe cōſona reb͛
xij. q. j. Cleric⁹. in glo. ⁊ ḋ p̄ben. ⁊ digni. c. Cū ſcḋm
apl̄m. et Inſti. de donatio. §. Eſt ⁊ aliḋ. Sed q̄-
niā nullū eſt nomē qḋ maiori p̄prietate ⁊ cōgruē-
tia ac decentia cōſonet dei matri ſicut hoc nomē
Maria. Et hoc q̄druplici rōne.

Primo p̄pter interp̄tationis cōgruitatē.
Scḋo p̄pter p̄ſone ipſius dignitatem.
Tertio p̄pter mediationis ⁊ actiōis vtilitatē.
Quarto p̄pter diuine cōceptiōis p̄prietatem.

Primo p̄pter interp̄tatiōis congruitatē. qm̄ oīs
interp̄tatio hui⁹ noīs dei matri ſumme congruit
Nam Maria triplicē habet iterp̄tationē ſcḋm lin
guā triplicē. ſ. hebraicā: latinā: ⁊ ſyriacā. q͛ hebra-
ice maria maris ſtella vel illūinatrix et illumina-
ta. latine v͛o maria mare amaꝝ. et ſyriace dn̄a in-
terp̄tat͛: vt dicit Hiero. in de interp̄tatōib͛ hebrai
coꝝ noim. Nō hec oīa optime congruūt matri
dei. Nimirū ipſa eſt mar͡z ſtella ⁊ illuminatrix. q͛
eius vita inclyta cūctas illuſtrat eccl̄ias: vt canit
eccl̄ia. Ipſa etiā illuminata in q̄ lux diuina chr̄s
habitauit tota plenitudine: q̄ illuminat oēm ho-
minē Joh. j. Ipa q͡z eſt amara in filij ſui paſſiōe
et ipſa mare in plenitudine oīs gr̄e. Sicut em̄ cō
gregatiōes aquaꝝ appellant͛ a deo maria Gen̄. j.
ita cōgregatio oīm graꝝ in v͛gine appellat͛ mari-
to maria. ſed in hoc tm̄ eſt differentia vt vult ma
gnus Alb. ſup̄ Miſſus eſt. ca. clxvij. q͛a cōgrega
tio graꝝ appellat͛ maria media p̄ducta. cōgrega-
tio v͛o aq̄ru͡z maria media correpta. hoc idcirco
q͛ illa p̄petua ē ⁊ mānſura: iuxta illud Lu. x. Ma
ria optimā p̄tem elegit q̄ non auferet͛ ab ea. Iſta
v͛o tranſitoria: iuxta illud Apoc. xxj. Mare iam
nō eſt. Deniq͡z ipſa v͛go merito eſt vocata Ma-
ria a ſermone ſyro. q͛ dn̄a oīm quoꝝ de⁹ ē dn̄s.
Vn̄ Eccl̄i. xxiiij. In oī gente ⁊ in oī p̄plo primatū
tenui ⁊c. Scḋo dei matri ſumme cōgruit hoc
nomē Maria p̄pter ei⁹ p̄ſone dignitatē q̄ ſignifi
cat͛ in hoc q͛ a natura luc͡z ſtelle maris ei hoc no-
men Maria accipitur. Nihil em̄ digni⁹ luce ſiue
corp̄ali in corp̄alib͛: ſiue ſp̄uali in ſp̄ualib͛. Na͡z
et ipſe de⁹ lux eſt ⁊ tenebre in eo nō ſt͛ vlle. j. Joh.
j. Tertio matri dei ſumme cōgruit hoc nomen
Maria p̄pter ei⁹ mediationis et actiōis vtilitatē
que exprimit͛ p̄ hoc q͛ d͛ maria q̄ſi maris ſtella:
qm̄ ſicut p̄ illam ſtellam nauigantes in mari de-
ducunt͛ ad portū optatum: ita mediante dei ma
tre genus humanū p̄ mare hui⁹ ſeculi ad portū
ſalut͡z et ſue exemplo: ſuffragio: et merito reuocat͛:
deducit͛: ⁊ p̄ducit͛. Quarto p̄pter diuie cōcepti-
onis p̄prietatem q̄ maxime ⁊ cōgruentiſſime exp̄-
mit͛ in hoc nomīe maria ſumpto a ſtella: qm̄ ſic
ſidus radiū parit: virgo filiū pari forma. neq͡z ſi-
dus radio: neq͡z mater filio fit corrupta. vt canit͛
in quadam ſequentia vel proſa. Proinde Ber.
ſup̄ Miſſus eſt dicit. Loq̄mur inquit pauca de
hoc q͛ Maria interp̄tat͛ maris ſtella ⁊ matri vir
gini valde cōgruenter adaptat͛. Ipſa nāq͡z aptiſ-
ſime ſideri compat͛. quia ſicut ſine ſui corruptiōe
ſidus emittit radiū: ſic ſine ſui leſione v͛go partu
riuit filiū. nec ſideri radius minuit ſuam clarita-
tem: nec virgini filius ſuam integritatē. Ipſa nā-
q͡z eſt ſtella nobiliſſima ex Jacob orta cui⁹ radi⁹
vniuerſum orbē illuminat: cui⁹ ſplēdor etiā p̄ful
get in ſup̄nis: et inferos penetrat. Ipſa inquā p̄-
clara et eximia ſtella ſup̄ hoc mare magnū ſubli-
mata: neceſſario micat merit͡z: illuſtrat exemplis.
O qui te intelligis in hui⁹ ſeculi p̄fluuio magis
inter p̄cellas ⁊ tēpeſtates fluctuare q̄͡z p̄ terrā am
bulare: ne auertas oculos a fulgore huius ſide-
ris ſi nō vis obrui p̄cellis. Si inſurgāt venti ten
tationū. ſi incurras ſcopulos tribulationū: reſpi
ce ſtellam: inuoca Mariā. Si iracūdia. ſi auari-
cia. aut carnis illecebra naniculā cōcuſſerit men-
tis: reſpice ad Mariam. Si criminu͡z imanitate
turbat⁹. iudicij terrore p̄territ⁹. barathro icipias
abſorberi vl͛ turbari triſticia ⁊ deſp̄atōis abyſſo.
in p̄iculis. in anguſtijs. in reb͛ dubijs: Mariā
cogita: Mariam inuoca: nō recedat ab ore: nō a
corde. Et vt ipetres eius orōnis auxiliū: nō diffe
ras cōuerſatiōis exemplū. Ipſa͡z ſeq̄ns nō deui-
as. ipſam cogitans nō erras. ipſa tenēte nō corru
is. ipſa p̄tegente nō metuis. ipa duce nō fatigar͡z.
ipſa p̄picia p̄uenies. Et ſic in temetipo expiris q̄͡z

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

merito dictum eſt nomen virginis Maria. Hec Bernardus.

¶ Articulus ſecundus ꝙ nomē btē Marie conſtare debuit ⁊ conſtat ex q̄nqꝫ litteris: quaꝝ vnaqueqꝫ ſignificat virtutē ſpecialē in Maria ac beneficia collata mundo.

SEcundū myſterium declarandū de nomīe ꝟgīs Marie dicit litteratorie deſignatiōis vł cōpoſitionis. Circa quod primo q̄ro Utrū decuerit ꝙ nomē matrꝫ dei tm̄ q̄nqꝫ litterꝫ cōſtituatur. Cum em̄ lr̄e eius noīs deſignent certas ꝟtutes ſicut ⁊ littere nomis Jeſu. Si ḡ ex pluribꝫ litterꝫ fuiſſet cōſtituta: plures ꝟtutes deſignaſſet. et ſic dei matrē cōmēdabiliorē reddidiſſet. ¶ Ad qđ dico ꝙ ſumme decuit ⁊ ꝯgruit nomē matrꝫ dei tm̄ q̄nqꝫ lr̄is cōſtitui pluribꝫ rōnibꝫ.

¶ Primo quia hoc correſpondet myſterio diuine cōceptionis.

¶ Secundo quia correſpondet myſterio eucbariſtie et eius cōſecrationis.

¶ Tertio quia correſpondet myſterio noſtre redemptionis.

¶ Quarto quia correſpondet myſterio diuine miſerationis.

¶ Quinto quia correſpondet myſterio diuine nominationis.

Primo quia iſte numer⁹ q̄narius cōgrue correſpōdet myſterio diuīe cōceptiōis: qm̄ dei mater q̄nario nūero dictionū deū cōcepit: cum ait. Fiat mihi ſm̄ ꝟbū tuū Lu. j. ¶ Scđo qꝛ correſpōdet myſterio eucbariſtie ⁊ ei⁹ cōſecrationis. Sic em̄ chr̄s dans in cibū ſub ſpecie panis carnē: voluit vti forma q̄nqꝫ verboꝝ di. Hoc eſt em̄ corpus meū. ¶ Tertio qꝛ cōgruit myſterio noſtre redēptionis: qm̄ chriſtus pro noſtra redemptiōe q̄nqꝫ vulnera precipua voluit ſuſcipe: que etiā poſt reſurrectionē eternaliter voluit in ſacro ei⁹ corpe remanere. Propterea Bern̄. vt allegat̄ in libello qui dr̄ Speculū ꝟgīs: dicit ſic. Sicut inq̄t chr̄s quinqꝫ vulneribꝫ ſuis cōtulit plene remedia mūdo: ſic Maria ſuo ſanctiſſimo noīe quod quinqꝫ lr̄is cōſtat confert q̄tidie veniā pctōribꝫ in hoc mūdo. Hec ibi. ¶ Quarto qꝛ correſpōdet myſterio diuine miſerationis. Nam ꝑ q̄nqꝫ ꝟba pctōr veniā a deo ⁊ miſcđiaꝫ ꝓmeruiſſe legit̄. Lu. xviij. vbi publican⁹ ait. De⁹ ꝓpitius eſto mihi pctōri.

¶ Quinto qꝛ correſpōdet myſterio diuine noiationis. qꝛ deus nr̄ in carnē veniens volēsqꝫ nominari: elegit nomē q̄nqꝫ lr̄aꝝ. ſ. Jeſus. h nāqꝫ q̄ q̄nqꝫ interponit̄ non eſt lr̄a ſm̄ grāmaticos: ſed aſpiratio tm̄ vocis. Un̄ quia dei mater Maria ipſa eſt que deum cōcepit. ipſa eſt de q̄ caro nob in cibum data ꝓdijt. ipſa noſtre redēptiōis miniſtra. ipſa diuīe miſcđie mater. et certe ipſa dei filio conformis ⁊ ſumme ſimillima. idcirco nomē q̄nqꝫ litteraruꝫ ſortiri debuit. Nec vacat a myſterio ꝙ nomē matrꝫ dei deficit a noīe filij dei vicꝫ Jheſus in eo ꝙ in noīe ihеſu nota aſpiratōis. ſ. h. inſerit̄. qꝛ ꝑ h ſignificat̄ ꝙ dei mr̄ nō eq̄ꝑat̄ chr̄o: ſꝫ deficit ab ipſo in gratia vnionis ꝑſonalis. ¶ Itē circa hoc myſteriū ſecūdo Notādū eſt ꝙ hoc nomē Maria quinqꝫ certis litteris compoſitū eſt ad ſignificandū vt dicit egregi⁹ doctor Leonardus de Utino ſermone ſuo de natiuitate ꝟgīs. ꝙ hoc nomē ſacratiſſimū cōtinet ꝟtutes q̄nqꝫ lapidum ꝓcioſoꝝ ⁊ ꝑfectiones ſm̄ ꝙ ab eiſdē lapidibus primis litterꝫ acceptis et cōiunctis nomē Maria reſultat. ¶ Per M denotat̄ margarita q̄ eſt lapis pulcerrimus et ꝯfortat cor in ꝑiculis Sic nomē ꝟginis Marie refugiū eſt nobis in oībꝫ ꝑiculis. ꝓpter qđ canit eccl'ia. Sub tuū ꝓſidiū cōfugim⁹ ſancta dei genitrix noſtras deprecationes ne deſpicias in neceſſitatibꝫ: ſed a ꝑiculis cūctꝫ libera nos ſꝑ ꝟgo glo̾ioſa ⁊ bn̄dicta. ¶ Per A denotat̄ Adamas q̄ habet ꝟtutē recōciliatiuā inter diſcordes. ſic beate ꝟginis nomē int̄ deum et hoīes. vt de ipſa virgine merito dici poſſit illđ Eccī. xliiij. In tp̄e iracūdie facta eſt reconciliatio. Solet nāqꝫ furor viri mitigari ꝑ mulierē. ſic furor dei ꝑ ꝟginē bn̄dictā mitigat̄ ne feriat hoīes. ¶ Per R denotat̄ rubin⁹ q̄ eſt valde ſplēdidus Sic nomē Marie habet ꝟtutē illūinatiuā. Ipſa eſt em̄ ꝟgo cui⁹ vita inclyta cūctas illuſtrat eccleſias: vt canit̄. ¶ Per J denotatur iaſpis qui reddit hoīem ferentē tutum: ſine timore. ſic btā ꝟgo facit nos ſecuros a demonibꝫ. Ipſa em̄ eſt terribilis demonibꝫ vt caſtroꝝ acies ordinata Cant. vj. ¶ Per A denotat̄ alectori⁹ qui facit hoīeꝫ fortunatū ad bn̄dos honores. ſm̄ ꝙ has ꝓmiſſoꝝ lapidū ꝟtutes atteſtat̄ Diaſcorides autor lapidari⁹. Sic nomē Marie ꝓſtat homi celicos honores. qꝛ ipſa ꝟgo vt ſcribit̄ Eccī. xxiiij. obuiabit illi q̄ſi mr̄ honorificata. Un̄ patet q̄ꝫ ꝓcioſiſſimū eſt hoc nomē Maria ⁊ ꝟtuoſū: vtpote acceptuꝫ et cōpoſitū ex lr̄is lapidū ꝓcioſoꝝ. ¶ Tertio deniqꝫ h eſt notandū ꝙ lr̄e q̄nqꝫ ipſi⁹ noīs Marie deſignāt q̄nqꝫ ꝑmaria bn̄ficia q̄ cōfert mundo. ¶ Primo q̄dē M deſignat ꝙ eſt mat̄ miſcđie ⁊ mediatrix mūdi. Bern̄. Felix mediatrix Maria q̄ ſalutꝫ antidotū virꝫ ⁊ mlꝫeribꝫ ꝓpinauit. Et iterū. Quomō inq̄t ſol ſuꝑ bonos ⁊ malos orit̄: ſic Maria oībꝫ ſe clementiſſimā exhibet. Itē q̄s eſt inq̄t locus miſerie quē non excludat mr̄ miſcđie Hec Bern̄. in opuſculis de btā ꝟgīe. ¶ Scđo A deſignat ꝙ eſt aduocata. ſ. generis humani. et idcirco ipſa pro oībus interpellat ad deum. Idcirco canit eccleſia. Eia ḡ aduocata nr̄a: illos tuos miſericordes oculos ad nos cōuerte ⁊c̄. Hiero. et allegat̄ in li. originaliū. Aduocatā inq̄t vis habere: ad matrē decurre. exaudiet matrē filius. exaudiet pater filium. Hec ibi. ¶ Tertio R deſignat ꝙ eſt reparatrix ruine. ſ. tā angelice q̄ꝫ hūane. Un̄ Bern̄. in ſermone q̄ incipit Tēpus loq̄ndi:

dicit ſic. Hec eſt virgo q̄ totius mūdi repatione obtinuit: ſalutē oīm impetrauit. Et infra. Per te nāqꝫ. ſ. o virgo feliciſſima celū repletū eſt: ⁊ infernus euacuat⁹ eſt. ꝑ te reſtaurate ruine hieruſalē: et expectantib⁹ miſerꝫ vita ꝑdita reddita eſt. Hec ille. ¶ Quarto J deſignat ꝙ eſt illuminatrix totius eccleſie ⁊ mūdi. Nam Maria interp̄tat̄ illuminatrix. q̄a ſicut ſol oīa illūinat aſtra: ſic Maria illuminat oēs ſctōs ⁊ angelos ⁊ totā eccleſiaꝫ lumine grē ⁊ glīe. Propt̄ea Eccī. xxiiij. ait. Ego feci vt in celis oriret̄ lumē indeficiēs. Et eiuſdem ca. xxvj. Sicut ſol oriēs mūdo in altiſſimis dei: ſic mulieris bone ſpecies in ornamētū dom⁹ ſue et ecclīe ſancte. ¶ Quinto A deſignat ꝙ eſt auxiliatrix miſerie in omni neceſſitate. Vñ Origenes in ſermone. Scio inq̄t ꝙ ſi btā v̄go pie pulſata fuerit: neceſſitati nunq̄ꝫ deerit. miſericors eīn eſt et plena grā: et ideo ſe cōtinere non poterit q̄n miſereat̄ inuocanti. ſ. nomen eius. Et hoc ip̄m ꝑpter ſimpliciores certo miraculo h̄ inſerto cōfirmare ⁊ ꝑſuadere libeat: quod q̄dē a ſummo q̄dā viro ſcp̄tū accepi. ¶ Miraculū ¶ Erat in terra Suamon ciuis q̄dam honeſtus ſatis diues q̄ morti ꝓximus: vnicū quē habebat filiū aduocauit: per hec v̄ba teſtamentū eidē faciens: ait. Fili mi poſt mortē meā tibi tria recōmendo. ſ. hereditatē tanq̄ꝫ vero heredi. Itē aīam meā tanq̄ꝫ vero meo ꝓcuratori. Et deniqꝫ q̄ddam factū quod dudū ante debuiſſem impleſſe: votū vicꝫ ꝑegrinationis vltra mare. quod tamē fili mihi ꝑpter tuū amorem vt te magis poſſem ditare vſqꝫ modo ꝓrogaui. quod heu anie mee noui fore in detrimentū. vñ te rogo vt iſtud meum votum adimpleas ꝓ me Quo mandato ab illo ſuſcepto: ſubdidit pr̄. Fili mi: tria te docebo ſꝑ in corde tuo figenda: que ſi imitat⁹ fueris: beatus erꝭ. ¶ Primū eſt: vt oī die miſſam ſtudeas audire ⁊ creatorē tuū ac redemptorem in ſacramēto diligenter intueri: q̄m teſte ſctō Auguſtino Intuit⁹ ſaluatoris ſalus eſt peccatoris. ¶ Secundū eſt: Semꝑ recogita de tuo fine ⁊ time mortē eternā incurrere. ¶ Tertiū eſt: ꝙ nomē v̄gis Marie ſꝑ tenēs in corde: ſtude eius auxilium inuocare: q̄m dicēte ſancto Ambroſio Qui inuocat Mariā ꝯſequet̄ grām. Itaqꝫ mortuo patre: fili⁹ cōſilio amicorū vxorat⁹ eſt. Tandem ad ꝑegrinandū ꝓfect⁹ eſt ꝓ voto patris implendo. veniēſqꝫ in ciuitatem Akaron vna cum aliꝭs cōgregatꝭ ꝑegrinis ⁊ cruciferis: grādi exercitu pagani eos inuaſerūt. In q̄ cōflictu capt⁹ eſt vir iſte: nō tn̄ occiſus. q: de p̄cepto patrꝭ miſſam illo die audierat: cui⁹ ſacrificij merito interueniēte: ab occiſione inter multos interemptos ip̄e ſolus ꝯſeruat⁹ eſt. In captiuitate igit̄ poſit⁹ ſex annis angebat̄ laborib⁹: fame: ⁊ v̄berib⁹. Vñ q̄tidie flens rogabat deū ⁊ v̄ginē btām ꝓ liberatōe ſui. Tandē anno ſeptimo deſꝑat⁹ cepit inuocare diabolum pro auxilio. Affuit ille in ſpecie humana dicens. Si te ſpondes mihi: et negabis chr̄m

et eius matrē et oīa ſacramenta eccleſie: educam te de hac captiuitate in domū tuaꝫ. Qui oīa fecit. nomē tn̄ Marie ⁊ eius auxiliū in corde nō negauit: memor p̄cepti patrꝭ. ſed ad inſtantiā demōis orātēs tn̄ negauit. Tūc diabolus leuauit eum a terra tāalte ꝙ ipſi iuueni videbat̄ celū v̄tice tangere. Cepit qꝫ diabolus clamare horribiliter: ad cui⁹ clamorē cōuenit demonū multitudo clamātiū ⁊ dicentiū. Iugula hoīem iſtū ⁊ mitte cadere in terrā: quia nō videt̄ fideliter oīa negaſſe q̄ debuit. Iſte aūt dicebat. Tamē inq̄t oīa q̄ iuſſiſti feci: vide ſerua mihi inuiolabiliter o demō tuū ꝓmiſſum q̄ ꝓmiſiſti me educturū. At demon. Ego vtiqꝫ te plení⁹ examiabo. Tunc duxit eū ſup̄ mare: allocutuſqꝫ cum dixit. Negas ne baptiſmū ⁊ nomē dei tui. Ille rn̄ dit. Nego. At demon. Tene inq̄t te fortiter q: volo te baptizare in noīe diaboli. et mox ſubito iuuenē in ꝓfundū marꝭ imerſit. Et iterꝫ leuauit di. Negas ne chr̄m crucifixum At ille. Nego. et iterꝫ imerſit. Et tertio ait. Negas ne nomē matrꝭ dei ⁊ oēs ſanctos? Perterrit⁹ negauit oīa. Ecce aūt vidit multitudinē demonum cum magno ſtrepitu ducentiū aīas ad infernū que horrēda lamentatiōe vociferabāt di. Ve nobis miſeris q: peccauim⁹. ve quia diabolo eternaliter cruciādi traditi ſum⁹. Vñ tā ex imerſione maris q̄ꝫ ex iſta viſiōe ⁊ auditu horribilis lamētationis: iuuenis ille adeo tremefact⁹ eſt ꝙ tot⁹ i caniciē mutatus eſt. Et ſic diabolus duxit euꝫ et poſuit circa ſuum molēdinū. dixitqꝫ. Amice eſto cōſtans ⁊ nunq̄ꝫ violes pactuꝫ firmatū inter me et te: et ero tecuꝫ in oīb⁹ neceſſitatib⁹ tuis. et ſic receſſit. Tunc ſuus molendinator vidēs eū interrogat. Quis es inquit ⁊ vnde venis? At ille. Ego ſum dn̄s hui⁹ molendini. Ille ⁊ ſine dilatōe venit ad dn̄am: nuncians adeſſe dn̄m vel marituꝫ. Illa leta efficit̄ ⁊ veloci curſu cū amicis et ſeruis occurrit eideꝫ. quē vidēs eſſe caniſſimū tanq̄ꝫ ſumme ſenē: expauit et ſe deluſam credens: ait. Vere nunq̄ꝫ habui virū ſenē ⁊ tācanū. ſed iuuenē. Ille aūt multꝭ indicijs affirmat ſe eſſe eius maritum Vñ cōcurrūt multi: et nullus vel nulla eū agnoſcit. Et ſic cum indignatione ⁊ increpatiōe repellit̄. nullus ei voluit vel cibū prebere. Cepit ḡ mēdicare ⁊ maxīa cū triſticia ac miſeria vitā actitare Quid plura? Vidēs ſe oī ſolacio deſtitutum: recordat⁹ de p̄cepto patris ſui q: ſ. in oī neceſſitate nomen Marie ⁊ ei⁹ auxiliū inuocaret. Intrauit eccl̄iam: ⁊ coraꝫ v̄ginis imagine tenente in vlnis paruulū Ieſum ꝓcidit in terrā flens amariſſime Et ecce imago pueri auertit faciē ab eo. ꝑpter q̄d miſer pctōr cepit flebili rugitu matri miſcōie marie ſupplicare: dicēs. O ſpes pctōꝝ. O refugiū miſeroꝝ: memēto q: tu es mr̄ miſcōie: ora igit̄ filiū tuū ꝓ me. nō ſum q̄dem dign⁹. ſed ꝑpter filij tui bonitatē ⁊ amorē oculos miſcōie tue cōuerte ad me ⁊ tuo filio me recōcilia. Tūc pia mater dei miſericordia mota: ecce mirū in modū depoſuit fili

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

um ſuū de vlnis ſup altare: et deſcendēs ꝓcidit corā eo adorās ꝛ di. Fili mi dilectiſſime Jeſu ſalus ꝛ vita aīaꝝ: noſti qꝛ nō eſt fas mihi relinquere quecūqꝫ peccōꝝ qui ſpem ponit in me. Fili mi vnice dilectiſſime memorare q̄ ꝛ q̄nta tecū paſſa ſum ꝓ peccōribꝰ: et in oī tua paſſione gladiꝰ doloris cor meū ꝑtranſijt. Nōne fili mi amātiſſime ꝓ peccōribꝰ incarnatꝰ es: paſſus: crucifixus: ꝛ mortuꝰ es: ꝓ eis a me ꝯceptꝰ: lactatus: baiulatus es. ipſis me aduocatā et matrē miſcḋie conſtituiſti. Nonne tu dixiſti ꝑ ꝓphetā. Quacūqꝫ hora ingemuerit hō de peccīs: ſalus ei erit. Nunc igiꝰ dona mihi hūc peccōrem. Ecce ḡ flexꝰ pius Jeſus: eū in grāꝫ recepit. et ad p̄ces matrꝭ ſue eū miſericorditer eſt amplexatꝰ. ꝛ tantā grām ei infudit vt viribus reformatꝰ ſicut p̄us ita iuuenis canicie ꝑmutata foret. Qḋ q̄dem ꝑſentiens diabolus: venit ad ecclīam clamans ꝛ dicens. O infidelis: quō me decepiſti: vbi eſt pacti tui ꝓmiſſio ꝛc̄. Cui btā virgo minas imponēs impauit vt ſuo famulo nūq̄ꝫ nocere poſſet: ſed cito diſcederet. ſtatimqꝫ virgo ad altare redijt ꝛ filiū in vlnas reſumpſit. Dyabolus aūt tantū ſtrepitū ꝛ vlulatū fecit ꝙ tota ciuitas ꝑturbata: ad ipam ecclīam cōfluere cepit vbi neminē p̄ter illum iuuenē videntes mirati ſunt. At ille. Uocate inq̄t ſacerdotē. quo veniēte: oīa eſt peccā cōfeſſus. et eiꝰ cōſilio omne negociū iſtud ꝓmulgauit ppl'o. qui oēs laudes ꝟgini benedicte exclamarūt. Tūc vxor eiꝰ ꝛ amici gaudiū magnū fecerūt. Tandē mutuo cōſenſu vir iſte et vxor oīa paupibꝫ diſtribuētes: a cōnubio ſepati religionē intrauerūt. et q̄ad vixit vterqꝫ btē virgini deuotiſſime famulantes: vitā eternā ꝓmeruerunt. Ecce igiꝰ claret q̄ꝫ bonum ſit ꝛ efficax nomē Marie: eiuſqꝫ auxiliū homī inuocare ꝛ ei deſeruire. qꝛ nō poterit talis hō ꝑire: deo ipm̄ ꝛ beate ꝟginis merito ꝓtegente.

¶ Articulus tertius ꝙ eſt valde vtile inuocare nomen Marie. Et aſſignantur duodecim vtilitates.

TErtium myſterium dr̄ vtiliſſime inuocatiōis. Ubi notandū ꝙ p̄cipue duodecim vtilitates poſſumus colligere ad numeꝝ. xij. ſtellaꝝ in corona ꝟginis quas conſeq̄ poſſunt hoīes in inuocatione noīs Marie. vt patet ex dictis ſacrorum doctoꝝ ac fulcimēto ſacre ſcp̄ture. ¶ Prima vtilitas eſt lapſoꝝ ſubleuatio. Unde Dan. xj. Cūqꝫ corruerint ſubleuabunꝰ auxilio puulo. i. btē virginis: que dr̄ puula ꝑ hūilitatem. Et hoc conſonat rōni. qꝛ ipa eſt mr̄ miſcḋie. ḡ moueꝰ pio corde vt ſubleuet lapſos ꝛ ꝓfundatos in peccatis. Propterea Anſ. li. orationū. O felix Maria tu peccōreꝫ toti mūdo. i. hoībꝫ ꝛ deo deſpectū materno amplecteris affectu: nec ipm̄ deſeris donec gratie filij tui reformabis. O igiꝰ peccōr q̄ iaces in luto ꝛ fece peccatoꝝ inuoca Mariā vt molliaꝰ cor tuū ad pniam. ¶ Itē hoc cōcordat figure Num. xx. vbi habeꝰ ꝙ Moyſes ꝑcuſſit ꝟga bis ſilicem et egreſſe ſunt aq̄ largiſſime. Uirga eſt beata virgo Eſaie. xj. Egredieꝰ virga de radice ieſſe. Silex eſt cor durū in peccatis: vnde egrediunꝰ aq̄ largiſſime lachrymaꝝ ad binā ꝑcuſſionē. qꝛ fac declinare a malo ꝛ facere bonū. ¶ Scḋa vtilitas: peccōꝝ liberatio. Sicut enī legimꝰ in ſcp̄tura: filij iſrael liberati ſunt ab egyptiaca ſeruitute ꝑ virgam. ſic electi poſtq̄ꝫ a peccatis ſubleuati liberari voluerint de diabolica ſeruitute: liberanꝰ ꝑ Mariam: que figuraꝰ per virgaꝫ. Idcirco Bern̄. in ſermōe dicit. Si peccā tua p̄munt te vt liqueſias ſicut cera a facie ignis: vade ad matrē miſcḋie ꝛ oſtende ſibi tua vlcera: et ipſa ꝓ te filio ſuo oſtendet pectꝰ et vbera: et filius patri latus ꝛ vulnera. pater nō negabit filio poſtulanti: neqꝫ filius negabit matri interpellāti: neqꝫ mater negabit peccatori plorāti. Hec ille. Hinc. j. Reg. xxv. dixit Abigail ad Dauid. Ecce famula tua ſit in ancillā: vt lauet pedes ſeruorum tuoꝝ. Abigail figurat Mariam que ſe obtulit deo in ancillam: vt lauet pedes. i. affectus ſeruorum dei per ſui inuocationem.

¶ Tertia vtilitas: gratie infuſio. quia ipſa eſt mater gratie: vt canit eccleſia. Idcirco Bern̄. Queramus inquit fratres gratiam per Mariam: qui ſic querit inuenit: et pulſanti aperietur. Ambro. Qui inuocat Mariam conſequiꝰ grām. Hinc ipſa dicit Eccl. xxiiij. In me oīs gratia vie ꝛ veritatis. Et infra. Tranſite ad me ꝛ a generationibus meis adimplemini. Sicut nanqꝫ teſte apoſtolo: nemo poteſt dicere dominus Jeſus niſi in ſpiritu ſancto: ita nemo pōt dicere: ſancta Maria domina mea: niſi in gratia ſp̄uſſancti. quod itelligendum eſt ſm Alexandrū de Ales de dictione cordis: oris: et operis. ¶ Quarta vtilitas: cordis dulcoratio. Sicut enim Moyſes virga dulcorauit aquas Exodi. xv. ſic memoria Marie ꝛ eius nominis inuocatio dulces producit e corde lachrymas. Hinc Canticoꝝ. j. Meliora ſunt vbera tua vino. ſcilicet letificando cor: fragrantia vnguentis optimis. ſcilicet deuotionis interne. Unde Bernardus in ſermone quodam. O felix Maria tu nec nominari potes quin ſtatim exaudias: nec cogitari quin tecum ſit affectus diligentium te. ¶ De hoc refert Diſcipulus Exemplū in ſuo promptuario: exēplo. lxxij. dicens. ¶ Iuxta eccleſiam ſancti Seuerini in Colonia icluſus quidam habitabat. hunc cum matrone ciuitatis viſitarent: vna deuota dixit eidem ꝙ nomē domine noſtre dicere non poſſꝫ ſine mira q̄dam dulcedine. Cauſa tante gratie requiſita: ait. Singulis diebus in honore eius. l. Aue Maria dicere cōſueui: vnde tantā dulcedineꝫ merui ꝙ oīs oris mei ſaliua tēpore orationis in mel videatur cōuerſa. Quod ille incluſus audiēs: cepit eiꝰ exēplo per hebdomadā cōplere Aue Maria: ꝛ tan

tam hauſit dulcedinẽ in noīe Maria ꝙ ſupˀ oē
mel trāſcēderet. Vñ patet ꝙ ſicut teſte Bernˀ. hoc
nomē Jeſus: ita hoc nomē Maria mel eſt i ore:
melos in aure: iubilus in corde. ¶ Quinta vtili/
tas: demonū effugatio. qꝛ vt dicit Bernˀ. et alle/
gat in Specło btē vginis. Ubicūqꝫ inqt nomē
Marie noīat: ibi demonū nocumentū effugat:
reis venia ⁊ egris medela atqꝫ ꝑegrinantibꝫ ad/
iutoriū dat. Hec ille. Idcirco ipa deſcribit Can.
vj. terribilis vt caſtroꝝ acies ordinata. ¶ Refert
de hoc Exemplū idē Diſcipulus vbi ſ. exemplo
lxxvij. Qꝫ cuidā puelle diabolus ſepius in mul/
plici forma apparens fere in amentiā eā duxerat.
et ipſa ꝓpoſuerat ingredi monaſteriū. a quo vo/
lens auertere eā diabolus: apparuit ei nocte ſua/
dens mundi delitias et ꝑdicēs ei oīa incōmoda
religionis. Reſpōdit illa. Quid mihi erit ſi in de/
litijs quas ꝓmittꝭ mortua fuero. Ad quod ver/
bum demō tacuit ⁊ eam rapuit ⁊ conabat ꝑcipi/
tare de feneſtra. Que cū diceret Aue Maria: di/
miſit eam diabolus dicēs. Si hac hora illā mu/
lierē non nomīaſſes: occidiſſem te. et in religione
tibi aduerſabor. quo dicto diſparuit. Vñ Bernˀ.
ſermone In lectione: dicit. Horrēt ꝑncipes tene/
brarū Marie deuotā inuocationē. qꝛ in circūi/
tu eiꝰ acies valida innūerabiliū ſpirituū beatoꝝ
ſibi deuotos defendentiū. Hec ille. ¶ Sexta vti
litas: tentationū refrenatio. quia in omni tenta/
tione ad inuocationē Marie deus fidelis faciet
ꝓuentuꝫ auxilij: ſiue ipſa tentatio ſit a carne: ſiue
a mundo: ſiue a diabolo. Vñ ipſa ait Eccī. xxiiij.
Quaſi platanus exaltata ſum iuxta aquas. i. iu
xta populos baptizatos. quia vt ſcribit Apoca.
xvij. Aque multe populus mltus. Per hoc aūt
ꝙ dicit: quaſi platanus. innuit ꝓtectionē quā fa/
cit in tentatione. quia platanꝰ habet folia ad mo
dum ſcuti. et idcirco defenſationē ſignificat. Itēꝫ
ibidēꝫ. Quaſi cedrus exaltata ſum in libano. Et
iterum. Quaſi mirrha electa dedi ſuauitatē odo/
ris. Cedrus nanqꝫ odore ſuo fugat ſerpentes.
et mirrha occidit vermes in carne. et ideo ſignifi
cat motuū ⁊ tentationū refrenationēꝫ. Hoc figu
ratū eſt. j. Reg. xvij. qñ Dauid cū virga vel bacu
lo ⁊ funda et quinqꝫ lapidibꝫ acceſſit contra Go
liam ⁊ eū occidit ꝑualens ei. Virga eīn eſt Ma/
ria. et lapides quinqꝫ vulnera chriſti. Ad idē ꝑti
net ꝙ Bananias virga ſuꝑauit Egyptiū ⁊ triū/
phans occidit eū. ij. Reg. xxiij. ¶ Septima vtili
tas: in periculis ꝓtectio vel defenſatio. Vñ Ber.
In ꝑiculis inuoca Mariā. vt patuit in autorita
te poſita in fine ꝑmi articuli. Et hoc confirmat ꝑ
multa miracula: e quibꝫ vnum cauſa breuitatis
adducā: quod refert Diſcipulus vbi ſ. exemplo
xxix. Cum eīn quidam nauigantes ꝑ mare hie/
roſolymā aqua irrūꝑe cepiſſet nauem: Epiſcopꝰ
aſſiſtens inter eos et qdam nobiles: citiſſime in
cymbā que intus ferebat in mare depoſitā cōſcē
derunt. vnus cum deſcendere vellet: in mare ceci
dit ⁊ merſus eſt ſubito: nec cōparuit. Dis vo q
relicti ſunt in naui clamantibꝫ in celū aquis ſub/
intrantibꝫ naui: abſorpti ſunt a mari. Epus vo
flens cōmendabat dño coꝝ aīas. Et ecce vidit
e mari qſi colūbas ſpecioſas ſubito euolare ⁊ in
celum conſcendere: qs agnouit eſſe aīas ſocioꝝ
ſummerſoꝝ. et tūc magꝭ cepit flere ꝙ ipſe cum ſo
cijs nō eſt ſuffocatus: vt in celū potuiſſet euola/
re. Tādē cum in cymba applicuiſſent terre: ecce ſo
cium q inter duas naues ceciderat in mare vide/
runt viuum ⁊ incolumē exire de mari. vñ ſtupen
tes interrogant qd illi acciderit. Rñdit ille. Bea/
te inqt genitricis nomen cum in aquā caderē ex/
clamaui: ſicqꝫ eiꝰ memoriā ⁊ nomen habēdo: ad
ima pelagi deueni. at ipa mr miſcdie q immemor
ſuoꝝ eſſe non pōt aſtitit mihi ſub vndis ⁊ pallio
cōtexit: et vſqꝫ ad litus ꝑduxit ſub aqs. Hec di/
centes: laudes deo ⁊ btē vgini detulerunt. Vñ ca
nit eccleſia. A ꝑiculis cunctꝭ libera nos ſꝑ virgo
bñdicta: in cōpletorio ad cāticū. ¶ Octaua: infir/
mitatis ⁊ peſtis repulſio. vñ Bernˀ. vt allegat in
Speculo vginis: dr. Nō eſt peſtꝭ tāmala q mor
nō diſcedat ad nomē Marie. Ibidē dicit idem.
Ubi nomē Marie noīat: demonū nocumentuꝫ
effugat: et egris medela dat. Vñ legit in vita ſcī
Gregorij ꝙ cū maxia peſtꝭ Rhomā deuaſtaret:
imaginē vginis quā Lucas euāgeliſta depinxit
aū ꝓceſſionē ferebant. et ſic aer a peſte mūdari vi
debat. Noui puerum qui in peſte cum ſe ſentie/
bat infectum: nouē vicibꝫ cum Aue Maria apo
ſtemacꝭ locū cōſignauit. et ſic ſepius liberatꝰ eſt:
nec vnqꝫ ei peſtis ꝑualuit. ¶ Nona vtilitas: ora/
tionū in qcunqꝫ neceſſitate exauditio. Nā Moy/
ſes virgā manu tenebat cum in monte orabat. et
ſic victoriā poſtulans ɔtra Amalech impetrauit
Exo. xviij. Virga eſt Maria: ꝑ quam orationes
noſtre exaudiunt. Et ideo vt dicit Albertus ſuꝑ
Miſſus eſt. eccleſia hoc nomē Maria interpo/
ſuit i ſalutatōe angelica: vt vicꝫ oratio magꝭ ſor/
tiat effectū exauditionis. Vñ Bernˀ. Sileat miſe
ricordiam tuam virgo bñdicta quicūqꝫ te in ne/
ceſſitatibꝫ ſuis inuocatam meminit ſibi defuiſſe.
¶ Decima vtilitas: in morte aſſecuratio. qa vt ca
nit eccłia: ipſa eſt regina miſericordie: vita ⁊ ſpes
noſtra. ipſa aduocata noſtra que poſt hoc exiliū
filium nobis oſtendit. Idcirco Bernˀ. O hō ſecu
rum habes acceſſum ad deum vbi mater ſtat añ
filiū ⁊c. ¶ Refert Diſcipulus vbi ſ. exēplo. lxxvj.
ꝙ miles qdam intrauerat ordinem Ciſterciē. ⁊
cum grauiter fuiſſet infirmatus: cepit deſperare
propter multitudinē peccatoꝝ in ſeculo cōmiſſo
rum. Pauēs ergo et merens efficit. et ſtatim btā
virgo ei apparens cōſolata eſt eum. Qui mutatꝰ
ad leticiā maximā: interrogatꝰ eſt ab abbate vnd
ſibi tā ſubita mutatio. Et ille. quia inqt ecce aſtat
beata vgo cōſolans me. Interrogatus qd boni
fecerit quo id meruerit: reſpōdit. Nunqꝫ inquit
omiſi qñ audiui nomē Marie qn flecterem ge/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

nua mea ob eius reuerentiam. vñ aīam ꝟgīni cōmendauit: et illa eā ſuſcepit et in celum perduxit. Hinc canit eccleſia. Maria mr̄ grē maẗ miſcd̄ie: tu nos ab hoſte ꝓtege: in hora mortis ſuſcipe.

¶ Undecima vtilitas: purgatorij ignis refrigeratio. Hiere. xviij. Nunqd de petra agri deficiet nix libani. i. refrigeriū de Maria poſt mortē noſtrā. q. d. nō. Cum em̄ in purgatorio ſūme egeāt aīe miſcd̄ia Marie: ideo eaȝ marie inuocāt. Unde qdam valde cōſcientioſus ꝛ vite laudabilis mihi retulit ꝙ nouerit qndā fratrē ordinis minoꝝ in regno Hūgarie: qui qdam vice raptus in ſpiritu in purgatoriū: audiuit et ſic ſibi viſum eſt ꝙ oēs aīe lugubri voce Mariā inuocarēt ꝛ Salue regina canerēt. Idcirco Bern̄. in ſer. Ex te inqt o btā virgo ſalus pendet vniuerſoꝝ filiorum Adā: conſolatio miſeroꝝ: et redemptio captiuorū. Ad te reſpiciūt ꝛ q in celo habitant vt exultēt: et q in purgatorio vt eripianẗ: et q in mūdo ſunt et q ſequunẗ vt glificenẗ. Hec ille.

¶ Duodecima vtilitas eſt in celo p̄ſentie delectatio. Oēs em̄ ſancti ꝛ p̄cipue ei⁹ deuotiores famuli q ſedule eā in hac vita inuocauerunt: dicere habent ſumma cū delectatione ꝛ dulcedine hauſta ex ſua p̄ſentia illud Judith. xv. Tu glīa hieruſalē: tu leticia iſrael: tu honorificētia popli noſtri. O q̄ȝ igiẗ dignioſum. o q̄ȝ excellēs ꝛ ſublime eſt hoc nomē glorioſiſſimū Maria. O q̄ȝ vtile oibus inuocātibꝫ ipm. qm̄ ꝑ hoc ſcīſſimū nomē lapſus ſubleuaẗ: pctōꝛ liberaẗ: gratia īfundiẗ: coꝛ dulcoraẗ: demō effugaẗ: tentatio refrenaẗ: picl'a euitanẗ. peſtes et infirmitates repellunẗ: orationes exaudiunẗ. O feliciſſimū nomē ꝑ qd̄ homo in morte aſſecuratur: in purgatorio refrigeraẗ: et in celo ex p̄ſentia tante dn̄e iocundaẗ. O aīa fidelis vtinaȝ ſapeꝛes et intelligeres dulcedinē ꝛ fructum huius nois et ipm ſemꝑ in corde ꝛ oꝛe haberes. Hoc te moneo: hoc exhortoꝛ vt deſcriptū habeas in domo vel oſtio tuo: q frequnti⁹ viſo recorderis. Felix certe illa domus vbi ſꝑ memoria teneẗ Marie. O chriſtiane recogn̄ſce nomē tue matrꝭ ꝟgis benedicte: q ſola eſt ſpes ꝛ refugiū aīe tue: vita: ſpes: et dulcis cōſolatio cordis tui: ipm inuoca: ipm flexis genibꝫ acclama: ipm nomē exoꝛa: vt Maria ſit tibi maria. i. maris ſtella in hui⁹ ſeculi ꝓcella q dirigarꝭ ad celeſtia regna.

¶ Pars ſecūda libri ſexti de glīoſo nomie Marie: qm̄ ab ipſis ꝓphetis commendaẗ ꝛ dignifice cognoīaẗ ac honorifice ſublimaẗ.

Domus quā edificari volo talis eſſe debet: vt in cunctis regiōibꝫ nomieẗ. j. Paral'. xxij. Uerba ſunt regꝭ Dauid ad lr̄am de templo dn̄i. Figuratiue aūt ea ꝟba accipiunẗ vt ſint veri Dauid. i. chr̄i deiq̄ꝫ patrꝭ de ꝟgie maria q facta eſt tēplū ꝛ habitaculū filij dei: q vtiq̄ꝫ talis ꝛ tāte excellentie eſſe debuit: vt in omnibꝫ terre regionibꝫ eius nomē celebꝛe exiſteret. Ubi notandū ꝙ in verbis ipſis beata ꝟgo tripliciter cōmēdaẗ.

¶ Primo qdem a diuia inhitatione: cum dr̄. Domus. In q dicto notaẗ ꝙ de⁹ in ipſa ſicut in domo qeta habitauerit: non ſolū ꝑ grām vt ī alijs hominibꝫ. ſed etiā ꝑ coꝛꝑalem p̄ſentiā: carneȝ ex ea aſſumendo. Uñ ipſa dicere pōt illud Eccī. xxiiij. Qui creauit me requieuit in tabernaculo meo.

¶ Scd̄o cōmendaẗ a ſumma dignificatiōe: cum diciẗ. talis eſſe debet. i. tante excellentie ꝛ dignitatꝭ vicȝ ſumme qua maioꝛ creature cōicari nō potuit ſub vnionis dignitate ꝑſonalis in chr̄o: ꝛ quā eius dignitatē oēs creature merito admirantur: vtpote cum ſit regina mūdi: dn̄a angeloꝛum: dei mater. De ei⁹ dignitate Hieronym⁹ (vt allegaẗ in libro originaliū) dicit. Quid dicemus de te virgo ſereniſſima: pulcerrima inter oēs mulieres. ſi ſolem te dixerim⁹: ſplendidioꝛ es. ſi roſam: floridioꝛ es. ſi liliū: candidioꝛ es. ſi cinamomū. ſi balſamū: ſed oēs ſpecies aromatis odoꝛe tuo p̄cellis. qꝛ p̄uilegia. ſ. dignitatꝭ tibi a deo cōceſſa non ſolum hoibꝫ ſed ꝛ angelis admirāda ſunt. Hec ille.

¶ Tertio cōmēdaẗ in ꝟbis p̄miſſis a celeberrima nominatiōe: cum dr̄. vt in cunctꝭ regionibꝫ noieẗ. Reuera nomē Marie apud oēs nomiaẗ celeberrima veneratiōe. qꝛ ex hoc btām eā dicent oēs generatiōes Luc. j. ca. Bern̄. in ſer. Beatā te o bn̄dicta virgo dicent merito oēs generatiōes. quia omnibꝫ generationibꝫ vitam ꝛ glīam inuenisti. In te em̄ angeli leticiaȝ: iuſti grām: pctōꝛes veniam inueniunt in eternum. Hec ille. Uñ impletū eſt illud Eſa. ix. ẜm aliam lr̄am ſcꝑtuȝ. Erit nomen eius glīoſum. Qd̄ pōt eſſe aliud thema pro hac pte.

¶ Acturi igiẗ de glīa nomis bn̄dicte ꝟginis Marie: ad p̄ſens tria myſteria declarabimus ẜm triplicē eius glīoſitatē.

¶ Primū dr̄ myſteriū ꝓphetice cōmendatiōis.

¶ Scd̄m myſteriū dignifice cognomiationis.

¶ Tertiū myſteriū honoꝛifice ſublimatiōis.

¶ Articulus p̄mus qualiter ſancti ꝓphete gloriam nois marie p̄dixerunt ꝛ cōmendauerūt in ſimilitudinibus.

Primum myſterium de glorioſo noie ꝟginis marie dr̄ ꝓphetice cōmēdationis. Hoc eſt: qlr̄ ſancti ꝓphete ſpū̄ſctō inſpirante gloꝛiam nomis marie cōmendarunt. Qd̄ qdem ſi volum⁹ agnoſcere: ꝓducam⁹ tm̄modo ꝓphetas tres: alijs cauſa breuitatis p̄termiſſis. et dicāt nobis de hoc veritatem.

¶ Primus eſt Moyſes.

¶ Secundus eſt Balaam.

¶ Tertius eſt Salomon.

Primus ꝓpheta Moyſes. O ſancte propheta Moyſes: ſcimus quia tu facie ad faciem loque-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

baris cū deo tanq̄ȝ amicus familiaris cū amico
teſte ſacra ſcp̄tura. Tibi ğ deus reuelauit myſte-
ria de filio ſuo incarnādo ⁊ eius matre gl'ioſiſſi-
ma. Vñ dixiſti filijs iſrael Deut. xviij. Prophe-
tam de gente tua ⁊ de fratrib9 tuis ſuſcitabit tibi
dñs: ip̄m ſicut me audies. quicunqȝ nō audierit
ꝓphetā illū: exterminabit̄ de ꝓp̄lo dei. Hic igit̄ nūc
nobis tu ſancte Moyſes q̄d tibi videbat̄: quid
deo inſpirāte ſentiebas de noīe mr̄is dei: ꝙ gra-
tioſum ⁊ cōmendabile: bn̄dictū ⁊ laudabile fo-
ret. Audi diligēter o fidelis aīa quid Moyſes
in cōmendatione huius noīs dixerit Gen. j. Di-
xit vo de9: Cōgregent̄ aq̄ que ſub celo ſunt in lo
cum vnū ⁊ appareat arida. factūqȝ eſt ita. et vo-
cauit deus aridā terrā. congregationesqȝ aqua-
rū appellauit maria. Notate v̄ba: ſigīte myſteria.
Quid eſt em̄ cōgregatio aquaꝝ: niſi cōgregatio
oīm graꝝ i vnū locū. i. ī virginē matrē. Vñ ſalua
toꝛ ꝑ aquam gratiā ſp̄uſſancti intelligēdā docu-
it. Joh. iiij. Aquā quaȝ ego dabo fiet in eo fons
aque ſalientis in vitam eternā. Hic igit̄ congrega-
tionē graꝝ in dei matre voluit appellare de9 ma-
ria a mari. Tm̄ in hoc eſt differētia ꝙ maria me-
dia coꝛrepta appellat̄ cōgregatio aquaꝝ: ideo. qꝛ
trāſitoꝛia breui tp̄e eſt: iuxta illō Apoc. xxj. Ma-
re abijt ⁊ iam non eſt. Congregatio v̄o gratiarū
appellat̄ maria media ꝓducta. quia iſta eſt ꝑpe-
tua in v̄gine bn̄dicta. Lu. x. Maria optimā ꝑteȝ
elegit que nō auferet̄ ab ea. Hec Alber. magnus
ſup Miſſus eſt. ca. clxvij. Vñ patet quō Moy-
ſes nomen Marie p̄figuratum cōmendauerit.
Hinc maria interp̄tat̄ vno mō ſic. i. amaꝝ mare:
vt dicit Hiero. in expoſitione terminoꝝ Biblie.
Et ſi q̄ras ⁊ dicas. Unde hoc cōgruebat vt no-
men matris dei acciper̄ a mari amaro: et ꝑ mariſ
nomen cōmendaret̄: Reſpōdet̄ ſm Jacobū de
Voꝛagine in ſuo Mariali. li. j. ꝙ precipue ſeptē-
plici ratione. Primo ratione plenitudinis. q̄a
ſicut in mari magno eſt plenitudo ⁊ efflux9 oīm
aquarū: ita in matre dei plenitudo ⁊ effluxus in
alios omniū gratiarū. Unde Lu. j. Aue grā ple-
na. Hinc Eccl. xxiiij. In me oīs gratia vie ⁊ ve
ritatis. Scd̄o rōne amaritudīs. quia ſicut in
mari multa conſtat amaritudo: ita in dei matre
ſup filij paſſione. quia vt dicit Aug. ⁊ etiā Bern.
Non potuit Maria videre filiū crucifigi ſine af
fectu materni doloꝛis: etſi ſperaret reſurrectuꝝ ⁊
moꝛtē ſupaturū. ſed gladi9 doloꝛis ptrāſijt coꝛ
ei9. Hinc Thren. ij. Magna eſt velut mare con
tritio tua. et Ps. Omnia excelſa tua et fluct9 tui
ſup me tranſierunt. Tertio ratione multitudi-
nis. quia ſicut nō poſſunt numerari gutte mariſ
pre multitudine: niſi a deo ſolo qui omnia in pō
dere ⁊ numero fecit. ſic nec miſericoꝛdie et gratie
Marie niſi a ſolo deo. Unde Eccl. j. Arenā ma-
ris ⁊ guttas pluuie quis dinumerauit: quia ille
ſolus. ſ. deus nūerare poteſt miſericoꝛdias ⁊ gra
tias ſue matris. Quarto ratione nauigij ⁊ ei9

aptitudinis. quia per matreȝ dei tanq̄ȝ per mare
dei filius venit in mundum. et per eam veri iſrae
lite nauigant ⁊ ꝑueniūt ad poꝛtum felicitatiſ eter-
ne. Hinc Ps. In mari via tua: et ſemite tue in a-
quis multis. Quinto ratione ſalſedinis. quia
ſicut aque maris ſalſe ſunt: ſic gratie matris dei
ſale ſapientie ⁊ diſcretiōis plene. Eſa. xj. Requie-
ſcet ſup eam ſp̄us ſapientie ⁊ intellectus. Se-
xto ratione accenſionis ſitis. quia aque mariſ ſi-
tim accendunt cum bibunt̄. ſic nomē matris dei
in coꝛdibus deuotoꝝ accendit deſideriū et ſitim
eternoꝛum. Eccl. xxiiij. Qui bibunt me adhuc ſi-
tiunt. Septimo raotine indeficientis habitu-
dinis. quia cum omnia flumina exeant a mari ⁊
reuertant̄: mare nō redūdat nec deficit a ſua ple-
nitudine. ita etiam incōp̄henſibilis miſericoꝛ-
dia matris dei: licet in omnes influat: non tamē
deficit in ſeculū. nec maioꝛi dignitate creſcere po-
teſt Maria. Hanc imenſitatē miſericoꝛdie ma-
tris dei Bernardus ꝑpendens in quodam ſer-
mone dicit. Quis miſericoꝛdie tue o bn̄dicta lon
gitudinē: latitudinem: ſublimitatem ⁊ ꝓfundita-
tem queat inueſtigare: Nam lōgitudo eius vſ-
qȝ ad nouiſſimū diem: inuocātibus eam ſubue-
nit vniuerſis. Latitudo eius replet oꝛbem terra-
rum: vt ſua miſericoꝛdia plena ſit omnis terra.
Sublimitas eius ciuitati ſupne inuenit reſtau-
rationē. et pꝛofundum eius ſedentibus in tene-
bꝛis ⁊ vmbꝛa moꝛtiſ obtinuit redemptiōeȝ. Hec
Bern. Et ſic patet. Accedat ſecundus pꝛophe
ta Balaā: qui licet fuerit magus ⁊ ariolus a de-
monibus querens reſponſa: vt dicit Nicolaus
de Lyra ſup Nume. xxj. tamē eius ꝓphetie tanq̄ȝ
vere habent̄ in autoꝛitate canonica: quoniā aliq̄
veritates virtute diuina ſibi ſunt reuelate: pꝛeci-
pue de incarnatione filij dei. Reuelatio q̄ppe ve-
ritatis que fit a deo et angelis bonis non ſolum
fit per homines bonos ⁊ ſanctos: ſed etiam ali-
quādo per malos homines: vt patet de Caipha
qui a ſpirituſancto pꝛophetauit dicens. Expedit
vt vnus moꝛiatur homo pꝛo populo Joh. xj. V
traqȝ fidelis aīa perp̄de quid Balaam deo re-
uelante ꝓphetauerit: et qualiter nomen Marie
cōmendauerit Num. xxiiij. dicens. Oꝛietur ſtella
ex Jacob et conſurget homo ex Iſrael et ꝑcutiet
duces Moab. Hec nanqȝ pꝛophetia ſm oīes
catholicos doctoꝛes de chꝛiſto et eius matre ac-
cipitur: vt teſtat̄ Lyra. in qua per aſſimilationem
ſtelle cōmendatur nomē bn̄dicte virginis Ma-
rie. Unde Bern. ſuper Miſſus eſt. Ipſa inquit
ſcȝ virgo Maria eſt ſtella nobiliſſima de Jacob
oꝛta: cuius radius vniuerſum mundum illumi
nat: cuius ſplendoꝛ etiam p̄fulget in ſupernis et
inferos penetrat. Hec ille. Notatur ergo in pꝛe-
dicta pꝛophetia ꝙ nomen matris dei accipiēduȝ
foꝛet a ſtella: quod et factū eſt. quia Maria ma
ris ſtella interpꝛetatur ſm aliam interp̄tationem
vt dicit Hiero. Hec eſt ergo ſtella oꝛta ex Jacob

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

id eſt Maria ex q̄ cōſurrexit homo .i. chriſtus ex
iſrael qui pcuſſit duces Moab: per quos pnci-
pes tenebrarū accipiunt̃. Unde multū cōmenda-
tur nomē bn̄dicte v̄ginis in ꝓprietate ſtelle. quia
per hoc deſignat̃ eius celica ꝛ ſanctiſſima cōuer-
ſatio ab oi pctō aliena. qm̄ ſtella eſt celice nature
ab oi pegrina impſſione aliena ꝛ incorruptibil':
vt dicit Ariſto. j. celi ꝛ mūdi. Deſignat̃ etiam eius
virginalis ꝯceptio: vt pte. j. hui⁹ libri patuit. arti.
j. ca. ij. ¶ Sed circa hoc q̄ſtio occurrit. Cum plu
rime ſint ſtelle in celo nobiliſſime Quare magis
voluit deus nomē ſue matris accipi a ſtella ma-
ris q̄ʒ ab aliq̄ alia. qꝛ vt patuit Maria q̄ſi mar̃
ſtella dr̄. Und̄ ꝛ canit eccl'ia. Aue maris ſtella dei
mater alma atqꝫ ſp̄ virgo felix celi porta. Ad qḋ
rn̄det̃ breuiter qꝫ ideo: quia ꝓprietates ſtelle ma-
ris pre oib; aliis ſtellis mag̃ cōueniūt dei matri
et diuie incarnatiōi. qḋ oſtendit̃ p ei⁹ ſeptē ꝓpri-
as ꝓprietates: ſm̄ Jaco. vbi ſ. necnō Frā. maro.
in q̄dā ſermone de noīe v̄gis. ac alios doctores
catholicos ¶ Prio nanqꝫ qꝛ ſtella mar̃ int̃ ali-
as cum minima videat̃ eſt v̄tuoſiſſima: ſic mat̃
dei minima eſt p humilitatē: ſumme tn̄ ſancta et
virtuoſa. Propt̃ qḋ ipſa ait Lu. j. Reſpexit dn̄s
hūilitatē ancille ſue ¶ Scḋo quia ſtella mar̃ re-
ſpectu oim̄ aliarū ſtellarū ſita eſt in ſummo poli:
ſic dei mater vt canit eccleſia: exaltata eſt ſup oēs
choros angelorū .ſ. ꝛ ſanctorū ad celeſtia regna.
¶ Tertio qꝛ ꝛ hec ſtella habet iuxta ſe ꝛ continet
vij. ſtellas. ſic dei mat̃ ſeptiformis gr̄e plenitudi-
ne. Eſa. xj. Egredietur virga de radice ieſſe: ꝛ requi-
eſcet ſup eū ſp̄us dn̄i. Itē p hoc etiam ſignificat̃
virginitas matr̃ dei: vt dr̄ Alb. ſup Miſſus eſt.
qꝛ nūer⁹ ſeptenarius eſt numerus virgine⁹: teſte
Macrobio. eo qꝫ oēs nūeri īfra decadē vl' gene-
rant vel generant̃ p̄ter ſeptenariū ¶ Quarto q̄a
hec ſtella habet v̄tutē attrahēdi ferrū ꝛ adaman
tē: vt dicit Alkabia⁹. et patet ad experientiā in ho-
rologiis fact̃ de magnete. Sic v̄go bn̄dicta du-
ros attrahit pctōres p ſuam miſc̄diam. qꝛ ipſa ē
mater gr̄e ꝛ miſc̄die. Un̄ dicit aīa Cant. j. Tra-
he me poſt te: in odorem curremus vnguentorū tu
orū. ¶ Quinto qꝛ ſtella mar̃ habet dirigere nau
tas in mari. ſic dei mater trāſmittere habet oēs
in hoc mari magno ꝛ ducere ad portum ſalutis:
vt dicit Bern̄. ¶ Sexto q̄a iſta ſtella eſt ſtabilis
ſine mot⁹ errore. Alie aūt ſaltē motu diurno mo-
uent̃ ad motū octaue ſphere. Sic dei mat̃ eſt ſta
bilis ſine oīs peccati etiam venialis errore. Can.
iiij. Tota pulcra es amica mea ꝛ ma. nō eſt in te.
¶ Septimo qꝛ iſta ſtella eſt in pte aq̄lonari ſem
piterne apparitōis ꝛ p̄ſidētie: p quā tanq̄ʒ p axem
mouet̃ totū celuʒ: vt vult autor ſphere material'.
Sic dei mater in ſempiternū fulget fulgore gl'ie
et preſidet in ciuitate dei noſtri ſupna: que putat̃
eſſe in pte aq̄lonari: iuxta illud Ps. Magn⁹ do
minus et laudabilis nimis in ciuitate dei noſtri
in monte ſancto eius. Fundat̃ exultatiōe vniuer-
ſe terre mons ſion: latera aquilonis ciuitas reg̃
magni. Et p eam v̄ginē tota celeſtis curia ꝛ tot⁹
mundus mouet̃: cū ad nutū ei obediūt tā. q̄ʒ dn̄e
Gen̄. xlj. Ad tui oris imperium: cunct⁹ obediet po-
pulus. Et ſic daret ꝓpoſitū ¶ Accedat tertius ſa-
piens vicʒ Salomō ꝛ dicat q̄d ipſe ſpūſctō ſen-
ſerit de nomie virginis matris Marie: et q̄lit̃ cō
mendauerit. Audite de hoc eū loquentē Cant. j.
ca. Oleum inquit effuſuʒ nomē tuū: ideo adole-
ſcentule dilexerūt te nimis. Et notanter dicit: effu
ſum. quia antea fama noīs matr̃ dei erat occul-
ta ꝛ latens in littera. nunc v̄o effuſa eſt p totum
orbem. et oēs adoleſcentule .i. aīe ſancte fortiter
diligunt eam. Ecce q̄ ſapiens Salomon cōmen
dat nomen Marie p oleum. Sed hic videam⁹
quare nomen Marie oleo aſſimilat̃ ꝛ per ei⁹ cō-
parationē cōmendat̃. Ubi nota qꝫ precipue ꝓp̄
ꝓprietates olei: nomini Marie conuenientes.
¶ Primo q̄dem. quia oleum p̄ſeruat ferrū a ru-
bigine. Ferramēta em̄ nō rubiginant̃ ſi oleo in-
ungant̃. Ita nomē Marie duros pctōres ipſaʒ
inuocantes p̄ſeruat a pctō ꝛ pcti piculo. qꝛ ipſa ē
aduocata pctōrū. Un̄ Eſa. xxviij. Urbs fortitu-
dinis nr̄e ſion .i. btā virgo. Itē Ps. Qm̄ i me ſpe
rauit liberabo eum: ptegam eum qm̄ cognouit
nomen meū. ¶ Scḋo qꝛ oleum accendit ignem
in ligno: et extinguit in lapide. vt patet in cemēto.
Sic nomē Marie inuocatuʒ in cordib; ligneis
id eſt tractabilibus et erectis in celum p obedien
tiam ꝛ iuſticiā: accendit igneʒ diuini amoris. In
lapideis v̄o ꝛ duris cordibus extinguit eū q̄ ar-
dent igneʒ .ſ. feruoris pcti. De hoc igne Ps. Su
pcecidit ignis .ſ. concupiſcentie: et nō viderunt ſo
lem .i. chriſtū. Hinc ipſa dicit Eccl'i. xxiiij. Ego mr̃
pulcre dilectiōis .i. diuine dilectiōis que eſt pul-
cra et gratioſa. ꝛ hoc ad differentiam turpis dile
ctionis .ſ. carnalis vl' mūdane: quā v̄go extiguit
¶ Tertio quia oleum eſt ſapidū ꝛ p̄pingue. Ita
nomen Marie p deuotionē multū ſapit ꝛ ipin-
guat menteʒ. Ps. Impinguaſti in oleo .ſ. gratie
et deuotionis: caput meum .i. mētē. Un̄ Anſ. vt
allegat̃ a Ludol. li. de vita chri. parte. ij. ca. lxxxvj.
dicit. Nil certe vtilius poſt deum memoria ma-
tris dei. nihil ſalubrius meditatione pij amoris
quo feruebat in contemplatione filij ſui. nihil io
cundius ſapore gaudij eius quo multiplicit̃ pa
ſcebat̃ in eodem filio ſuo Hec Anſ. Ad id ibideʒ
queſtio vtilis mouet̃. vicʒ Unde hoc eſt qꝫ ſepe
inquit vidimus ꝛ audiuimus plurimos homi-
num in ſuis piculis recordari nomis Marie: ꝛ
ilico omne piculū euaſiſſe. q̄ tamen inuocato no
mine domini Jeſu: non tam velociter: aut omni-
no non euaſerunt talia pericula. Nimirum in-
quit eſt qꝫ velocior et promptior eſt ſalus non-
nunq̄ʒ memorato nomine Marie q̄ʒ inuocato
nomie Jeſu. Et reſpondens dicit: qꝫ hoc nō ideo
fit vt ipſa virgo Maria potentior ſit aut ma-
ior ſit chriſto Sed vt inquit dicam quod ſentio

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

filius eius chr̃s dñs et iudex eſt oĩm diſcernens merita ſinguloꝝ. Dum ḡ ſuo noĩe inuocat᷒ non exaudit iuſto iudicio facit. Inuocatus aũt noĩe matris ſue: etſi merita inuocantis ñ exaudiunt: merita matris intercedũt vt exaudiat. Hec Anſ. vbi s. Ecce ḡ nomẽ Marie potens. Ad id Bern. ⁊ allegat in Speculo v̄gĩs: dicit ſic. Ubi nomẽ Marie noĩat: ibi demonũ nocumentũ effugat: reis venia: egris medela: et ꝑegrinantib᷒ adiutoriũ dat. O igit glorioſum. o cõmendabile nomẽ ⁊ ſuper oĩa amabile ac venerabile. O ſuaue et confortatiuũ nomẽ Maria: nomen dñe mee ⁊ genitricis dei mei. O vtinã ſis ſemꝑ in corde meo.

¶ Articulus ſecundus de cognomĩationib᷒ digniſſimis qb᷒ in ſcriptura Maria nomiat.

Secundũ myſterium declarãdũ d̃r dignifice cognominatiõis. Ubi nota ꝙ bñdicta v̄go in ſacra ſcriptura cognoiat digniſſimis appellationibus pluribus ẜm pluralitatem ſue ꝑfectionis ⁊ virtutis. Precipue tamẽ. vij. inueniunt nomia dignitatis quib᷒ ipſa nõ imerito appellat. ¶ Primo nanq̃ appellat amica vel in ſuꝑlatiuo chariſſima. Un̄ Cant. iiij. Tota pulcra es amica mea. Et ca. vij. q̃ pulcra es ⁊ q̃ decora chariſſima i delitijs. Quare aũt hoc: plures aſſignant rationes ẜm magiſtrũ Iacobũ de voragine in ſuo Mariali. ¶ Prima rõ. q2 ipſa eſt deo ſuꝑ oẽs dilecta et p̄eminenter electa. Sap. viij. Oim dñs dilexit eam. ¶ Scd̃a rõ. q2 ſuꝑ oẽs ſecretoꝝ diuioꝝ eſt conſcia: qd̃ manifeſte patet in incarnatiõe. Hoc aũt eſt ſignum ſumme amicicie: dicente ſaluatore Ioh. xv. Iã nõ dicam vos ſeruos ſed amicos q2 oĩa q̃ audiui a patre meo nota feci vob. ¶ Tercia. q2 deo ſuꝑ omnẽ creaturã eſt familiariſſima. Cui em̃ vnq̃ angeloꝝ vel hoim aut creaturarũ cõceſſum eſt vt ꝓ ſua volũtate deũ totiẽs amplexeret: oſcularet: mãib᷒ portaret: et ꝑ oĩa dilectionis familiaria ſiḡ haberet ſic Marie. Un̄ dicere potuit illud Cant. ij. Dilect᷒ meus mihi ⁊ ego illi q̃ paſcat int lilia. ſ. caſtitatis. ¶ Quarta. q2 diuine voluntati fuit ſũme cõformata implẽs oĩa precepta ⁊ cõſilia chr̃i. qd̃ etiã eſt vere amicicie ſignũ: q̃m vt ait ſaluator Ioh. xv. Uos amici mei eſtis ſi feceritis q̃ p̄cipio vobis. Hinc eſt ꝙ vt d̃r Tullius Amicorũ eſt idẽ velle ⁊ idẽ nolle. Et certe bñdicte virginis amicicia ad chr̃m eſt cõprobata in neceſſitate. Nã Prouer. xvij. Frater in anguſtijs cõprobat. Ipa aũt i oĩ neceſſitate chr̃i affuit adiutrix fideliſſima: etiã vſq̃ ad crucẽ ⁊ mortẽ chr̃i. Un̄ Bern. i medita. O v̄go bñdicta q̃d te adduxit ad montem caluarie: cur te nõ retraxit pudor v̄ginalis: nec loci ipſi᷒ feditas ꝓhibuit: nec iudeorũ ⁊ ꝑfidoꝝ tumult᷒ retinuit: cur non ꝑtimuiſti: cur nõ horruiſti inter latrones in cruce pendẽtes aſtare tuo dilecto filio pẽdenti in cruce: ſed h̄ feruor vis amoris q̃ erga tuũ vnigenitũ afficiebaris ⁊ attrahebaris: cum q̃ ⁊ ſil' pati ⁊ crucifigi optabas ardenti deſiderio dilectionis. ¶ Scd̃o btã v̄go appellat ſoror. Cant. iiij. Uulneraſti cor meũ ſoror mea. q̃ ſunt v̄ba dei et chr̃i ad eã. Et hoc pluribus rõnib᷒. ¶ Primo q2 chr̃s eſt fili᷒ dei patris per naturã. et Maria eſt filia eiuſdẽ ꝑ gratiam. ¶ Scd̃o ſoror chr̃i eſt. q̃a coheres eius: et cõicãs cum eo regnũ patris. Rho. viij. Heredes dei: coheredes aũt chr̃i. ¶ Tertio d̃r ſoror. q̃a eſt ſoror ſctõꝝ angeloꝝ ꝑ v̄ginitatẽ. Un̄ Amb. Uirginitas eſt ſoror angeloꝝ: decus v̄tutũ: mors criminũ. et Hiero. Semꝑ eſt angelis cognata v̄ginitas. Ideo angeli dicebant Cant. viij. Quid faciem᷒ ſorori noſtre in die quando alloq̄nda eſt. ſ. ꝑ angelũ in annũciatiõe. ¶ Quarto d̃r ſoror ꝑli chr̃iſtiani. Tũ ꝑ naturã: q2 eſt filia Ade. Tũ ꝑ gratie ꝑticipatiõẽ: q2 eſt filia eccl'ie ⁊ mẽbrũ chr̃i. O aĩa chr̃iana ſi aduerteres q̃nta tibi eſt gl'ia habere ſororẽ talẽ que eſt regina angeloꝝ: dña mũdi: mat dei ⁊c. ¶ Tertio btã v̄go appellat filia. Ps. Audi filia ⁊ vide ⁊ inclina aurẽ ⁊c. Audi inq̃t. ſ. ea q̃ dicenda ſunt tibi ab angelo: vt poſſis credere. q̃a fides ex auditu Rho. x. et vide. i. expire ſc̃pturas ꝓphetaꝝ q̃ in te habent cõpleri. et inclina aurẽ tuam: ꝑ obedientiã vt concipe poſſis filium dei. Et obliuiſcere ꝑpl'um tuũ ⁊ domũ pa. tui. i. cõtemne oẽm mundanũ affectũ ꝓ chr̃o: vt chriſtũ lucrifacias. et ſic faciẽs: cõcupiſcet rex. ſ. deus decorẽ tuum. i. caſtitatis tue nitorem. Dicit aũt ipſa filia dei Tum q2 ei᷒ creatura. Tũ q2 a deo paterna ſollicitudine eſt cuſtodita ſicut filia chariſſima. Un̄ Cantic. vij. Quã pulcra es filia ꝑncipis. i. dei. Tũ qu a deũ patrẽ imitata. Un̄ apl's hortat oẽs ad hanc filiationẽ: dicens. Imitatores dei eſtote ſic filij chariſſimi. Ep̄h. v. ¶ Quarto nomiat ſpõſa Cant. iiij. Ueni de libano ſponſa: veni coronaberis. Dicit aũt ſponſa chr̃i ẜm eius diuinitatẽ. q2 ẜm humanitatẽ eſt eius mater et genitrix. Et merito dicit ſponſa. quia chriſto eſt per fidem ⁊ dilectionem coniũcta. Et quia pars ſui ſanguis puriſſimi eſt indiſſolubiliter diuinitati copulata in chriſto. Ideo Sap. viij. Hanc amaui ⁊ queſiui eam mihi accipere in ſpõſam. ¶ Quinto cognominat virgo. Luc. j. Miſſus eſt Gabriel angelus ad virginem. Et hoc merito. quia ipa eſt virgo virginũ. vt li. viij. patebit latius. ¶ Sexto nominat mulier. Ioh. xix. Mulier ecce filius tuus. Nec obſtat ꝙ ipſa fuit et eſt virgo immaculata. quia etiam virgo dicit m̃lier non propter corruptionẽ: ſed ꝑpter ſexus feminei conditionẽ. vt patet Gen. ij. vbi Eua vocat mulier in ſtatu innocentie: cum nõdũ fuit corrupta ſed virgo intacta Edificauit inq̃t dñs coſtam in mulierẽ. Merito aũt d̃r btã v̄go mulier. quia mulier d̃r q̃ſi mollis ens herum. i. dñm. Ipſa nanq̃ emolliuit deum et placauit vel mitigauit: vt qui ante erat tandurus ⁊ iratus generi humano ꝙ oẽs homiẽs de-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

trudebat in infernū. Propterea Job.xxx.in pſo/
na generꝫ humani di. Mutatus es mihi in cru/
dele ꝛ in duricia manꝰ tue aduerſarꝫ mihi. Nunc
ꝑ vgīnē benedictā eſt eius furoꝛ mitigatus. Vñ
in natiuitate angeli cecinerūt. Et in terra pax ho/
minibꝫ Lu.ij. Hinc chꝛ̄s mlʼto crebꝛiꝰ in euange
lio ſe appellat filiū hoīs.i.hrē vgīnis: q̄ꝫ filiū dei.
qꝛ emolliꝰ eſt ꝑ eam.et in hoc cōmendat nob ſu/
am īmenſam miſcdiam q̄ dignatꝰ eſt fieri homo
ꝓ nobis. Item beata vgo intantū emolliuit euꝫ
vt noſtros defectꝰ ſuſcipe dignaret̄: qui tñ in di/
uinitate defectū pati non poterat: vt ꝓ nobis deꝰ
īpaſſibilis pateret̄: fameſceret ꝛ ſitiret: fatigaret̄
ꝛ moꝛeret̄. O mirabilis ꝛ maxima emollitio. Id
circo ipſa bñ ſignificat̄ ꝑ virginē que ferociſſimū
rhinocerōtē emollit ꝛ in ſinu ſuo doꝛmire facit:
et ſic vinculat̄: capit̄ ꝛ occidit̄. Item intantū vgo
emolliuit deū vt nūc maioꝛa pctā patienter tole/
ret q̄ quondā minoꝛa duriſſime vindicabat. Cō
ſtat em̄ ꝙ mlʼto grauiꝰ offendūt moderni ſodo/
mite q̄ꝫ antiquitꝰ: qm̄ nunc in chꝛ̄o humana ca/
ro ſummā habet dignitateꝫ. vñ maioꝛ iniuria fit
nūc chꝛiſto a ſodomitꝫ q̄ꝫ añ incarnationē: et etiā
ab omnibꝫ luxurioſis. et tñ nunc deus patienter
expectat q̄ añ duriſſime eos ſūmerſit. Quare h:
niſi qꝛ deꝰ eſt ꝑ virginē mitigatus. imo vt dı̄t Ful
gentius.iiij. Mitho. Dudum inq̄t celum ꝛ terra
ruiſſent ſi nō Maria ꝑ̄ab ſuſtentaſſet. Vñ me/
rito beata virgo dicit̄ mulier per antonomaſiā.i.
molliēs herū vel heroē.i.chꝛ̄m dñm. Hinc Pro/
uer.vlti. Mulierē foꝛtē q̄s inueniet. quia ex oībꝫ
iſta ſola extitit foꝛtiſſima: etiā ſuꝑ deo poteſtateꝫ
habens. propter quod ſubdit̄: procul ꝛ de vlti/
mis finibꝫ ꝑ̄ciū eiꝰ. Procul inquā. qꝛ ꝑ̄ciū vgita
tis nō eſt de terra ſed de celo. qm̄ vt dicit Hiero.
virginitas eſt celeſtꝫ. et d̄ vltimis finibꝫ: qꝛ de cō/
iunctiōe dei ꝛ hoīs q̄ ſunt vltimi fines. ¶ Se/
ptimo noīat̄ regina. Vñ Pſ̄. Aſtitit regina a de
xtris tuis in veſt. deau. ꝛc. Sed oꝛit̄ q̄ſtio Vnd
vel q̄re dicat̄ dei mr̄ eſſe regina: cū ipſa fuerit pu/
ella paupcula. nā ꝛ in tp̄e ſui partꝰ in loco paup/
rimo vicꝫ in ſtabulo pepit. et in tp̄e ſue purifica/
tionis paupeꝝ oblatiōeꝫ habuit.ſ. duos pullos
colūbaꝝ: aut par turturꝝ: qd̄ erat paupeꝝ. vt pa/
tet Leui.xij. ꝛ Lu.ij. Itē pauprimā veſtē habuit.
et chꝛ̄m vilibꝫ pānis vt moꝛis eſt pauperū inuol
uit: vt canit eccl̄ia. Mirum igit̄ quō regiū nomē
et dignitatē habuerit: maxime cū nec eius pr̄ vicꝫ
Joachim rex fuerit alicuꝰ regni. nec eiꝰ mat̄ vicꝫ
Anna fuerit regina alicuius regni: vt patet ex hi/
ſtoꝛijs. ¶ Ad hec reſpondet̄ ſm̄ Jacobū de vo/
ragine in ſuo Mariali. ꝙ beatiſſima vgo Ma
ria licet fuerit pauprima. et hoc volūtaria paup/
tate: oīa terrena abdicādo ꝛ ſolum deum ſibi in
theſauꝝ ꝑoptatū eligēdo: q̄tinꝰ impleret illō ſeri/
ptū conſiliuꝫ. Si vis pfectꝰ eſſe: vade ꝛ vēde oīa
q̄ habes et da paupibꝫ: et veni ſeq̄re me Matt.
xix. nihilo minus tamen ipſa fuit vere regina pre

alijs excellentiſſima: pluribus rationibꝫ. ¶ Pri/
mo q̄dem ꝓpter parentelam regiam. quia vt ca/
nit eccl̄ia. Regali ex ꝓgenie Maria exoꝛta reful/
get. vicꝫ ex ꝓgenie Dauid. ¶ Scd̄o ꝓpter vnctio/
nē regiā. Si em̄ quē hō vnxit in regē rex dicit̄. vt
patet in veteri teſtamēto de regibꝫ iſrael q̄s ꝓphe/
te vngebant: multo foꝛtius vgīnē quā vnxit de/
us ipſe regia vnctione: pꝛe omnibꝫ reginā pꝛedi/
camus. Unde ꝛ de ea Pſ̄. Unxit te deus.ſ. ꝑ cre
ationem. deus tuus: ꝑ incarnationē. oleo leticie:
q̄ ſpūſſancti gratia accipit̄ qua ex vtero matrꝫ ple
na fuit. p̄ conſoꝛtibꝫ tuis.i. p̄ omnibꝫ mulieribꝫ.
¶ Tertio ꝓpter deſponſationeꝫ regiam. quia a re/
ge regum chꝛiſto deſponſata eſt: vt patuit ſuꝑ.
¶ Quarto ꝓpter dotationē regiā. quia deus oīm
rex gl̄iam ꝛ gratiā: imo totū regnuꝫ celeſte cū oī/
bus ꝑtinentijs ſuis: dotis loco ei cōtulit: vt dice/
re poſſit illō Geñ.xxx. Dotauit me deus dote bo
na. ¶ Quinto ꝓpter p̄figurationē regiā. qꝛ ꝑ regi/
nas eſt p̄figurata.ſ. ꝑ reginā Saba.iij. Regū.x.
q̄ oīa que a rege Salomone petijt obtinuit. Et
etiā p̄figurat̄ ꝑ reginaꝫ Heſter quā Aſſuerꝰ (qd̄
interp̄tat̄ btītudinis domus) adamauit: ꝛ poſu/
it diadema regni ī capite ſuo. Heſter.ij. ¶ Sexto
propter dignificationem ꝛ ptātem regiam. quia
ipſam tanq̄ꝫ reginam exaltauit deus ſuꝑ totā cu
riam angeloꝝ ꝛ hominū. Et vt dicit Berñ. data
eſt ei poteſtas in celo et ī terra tanq̄ꝫ regine ¶ Se
ptimo ꝓpter coꝛonationem regiā. quia coꝛonata
eſt et inthꝛonizata in ſui aſſumptiōe in celum co
rona regia. de qua Apocal̄.xij. Mlʼier amicta ſo
le et luna ſub pedibus eiꝰ ꝛ in capite coꝛona du/
odecim ſtellarum. ¶ Circa hoc accipiamꝰ vnum
miraculū qd̄ refert Diſcipulꝰ in ꝓmptuario: exē/
plo.xxi. dicēs ¶ Miraculum ¶ Qꝫ in q̄dā ceno/
bio erat q̄dam frater nomīe Hieronymꝰ pictoꝛ
optimus: qui aſſuetus erat Marie imaginē oī
ſtudio virtutꝫ decoꝛare ꝛ coꝛona regia tanq̄ꝫ ex/
cellentiſſimam reginaꝫ depingere ꝛ deſcribere. et
diaboli imaginē turpiſſimā figurare. Quod dia
bolus dolens cepit eum ſtimulare vehementiſſi
me accendens luxurie libidine ꝛ impoꝛtunis co/
gitationibꝫ agitare. Tunc quadam vice vt ſe vin
dicaret diabolꝰ apparuit ei in ſpecie mulieris pul
cerrime: alliciendo ad crimen. Cui cū conſenſum
voluiſſet pꝛebere: dixit ei diabolus. Tu es ſacri/
ſta huius eccleſie: accipe ergo huius eccleſie the/
ſauros ꝛ vaſa auri ꝛ argenti et frange ea et oīa
in ſacco ponens ſequere me: ꝛ in domo mea me/
cum eris nullo ſciente diu gauiſurus. Cumq̄ꝫ ta/
lia cepiſſet operari: cepit diabolus vociferare di.
Currite dñi currite dñi: quia Hieronymꝰ depꝛe/
dat̄ theſauros eccleſie. Accurrentes cōpererūt
Hieronymū fregiſſe plura vaſa aurea ꝛ in ſaccu
lum poſuiſſe. Et admirati interrogarunt cur hec
feciſſꝫ. Ille p̄mēſcēs ommutuit. At illi quia ſe/
ro erat: ligauerunt eū ad colūnā: volentes mane
eū punire. Tunc diabolus ipſi ligato illudebat

dicēs. Nōne tu es q̄ ſemꝑ me depingebas defor
mē: et illā Mariā pulcerrimā faciebas. Adiuuet
te illa regina quā decorabas nūc ſi valet. Recor⸗
datus itaqꝫ Hieronymꝰ miſerationis genitricis
dei: toto corde cepit eā inuocare vt in tanto ꝑicu⸗
culo dignaret̃ ſibi ſuccurrere. Tunc ipſa pietatis
mater apparuit ei ⁊ ait. Cōfortare Hieronyme: et
deinceps caue aſtutias diaboli. Et qꝛ ſeruiſti
mihi: nō deſerā te in iſtis tribulationibꝫ. Et mox
ꝑ angelū apphēſo diabolo illo: ligauit eū ad co⸗
lumnā: Hieronymo ſoluto. et ille grās egit. Hie
ronymus igit̃ admonitꝰ a dn̄a: pulſauit hora cō
petēti ad matutinuꝫ. et accenſis lāpadibꝫ ſtetit in
choro vbi cōſueuerat. Fratribꝫ ipm̄ intuentibus
mirati ſunt oēs: et viderūt in columna ligatū q̄n
dam: ⁊ magis ceperunt mirari. Cōſpexerunt the⸗
ſauros ecclīe ⁊ inuenerūt oīa vaſa ſolida ⁊ inte⸗
gra: oꝑante btā virgine. Unde ſtupore ꝑcuſſi: fa
cto capitulo: ligatum illū interrogarūt ⁊ cogno⸗
uerunt eſſe demonē: quē exoluētes ꝑ mariē vbe
rauert. ⁊ ſic ille ſtridēs ⁊ clamās aufugit. Deniqꝫ
Hieronymꝰ cōfeſſus ſcelus ſuū: narrauit quō ꝑ
miſc̄diā Marie v̄ginis fuiſſet liberatus. et oēs
audientes: laudes deo ⁊ virgini benedicte ꝓcla⸗
marunt. O igit̃ aīa fidelis vide q̄ꝫ bonū ſit v̄gi⸗
nem bn̄dictā inuocare: eiqꝫ deſeruire. O ſupbn̄⸗
dicta virgo dei mr̄ chariſſima ſpōſa ſoror ⁊ filia
O v̄go virginū miſericordiſſimaqꝫ ⁊ regia excel
lentiſſima ac dn̄a oīm creaturarū: per illū piū Je
ſum q̄ te elegit: ꝑ illum tuū dulcem natū: ꝑ eius
amorē ſanctiſſimū te depcamur: vt in huiꝰ mūdi
naufragio cōtra oēs demonū inſultꝰ ſuccurrere
nobis digneris. Amen.

¶ Articulus tertius ꝙ nomen beate Marie. xij
honorū dignitatibꝫ eſt ſublimatū.

T Ertium myſteri⸗
um in hac pte declarandū dꝛ honori⸗
fice vel priuilegiate ſublimatōis. Ubi
Notandū ꝙ nomen bn̄dicte v̄ginis Marie ad
numerū. xij. ſtellarū. xij. ꝓuilegiorū honoribꝫ extat
ſublimatū glīoſiſſime: q̄ in tres q̄ternarios diui
di poſſunt. ¶ Primo q̄dem. qꝛ nomē Marie eſt
ab eterno cōſecratū ⁊ p̄electū vt eſſet nomē geni⸗
tricis dei. iuxta illud Prouer. viij. Ab eterno or⸗
dinata ſum ⁊ ex antiq̄s anteq̄ꝫ terra fieret. Sicut
nanqꝫ (vt dicit Bern̄. in ſer.) dulce nomē Jeſus
ab eterno eſt cōſecratum vt ſit nomen filij dei: ſic
dulce nomē Maria ab eterno p̄electum et conſe
cratū eſt vt ſit dignū nomē matrꝭ dei. Ideo Pſ.
A ſeculo nomē tuū. ¶ Secundo. qꝛ in libro vite
añ alia noīa ⁊ p̄ alijs ſcptū. Cum eñ vt ſaluator
noſter teſtat̃: oīm electorū noīa ſcpta ſint in libro
vite. vn̄ ait Lu. x. Gaudete ⁊ exultate qꝛ noīa vr̄a
ſcripta ſunt in celis. Et q̄a dei mater inter oēs ele⸗
ctos p̄matū tenet ⁊ pre oībꝫ eſt electa: iuxta qd̄ ca
nit̃. Elegit eam deus ⁊ p̄elegit eam. Igit̃ poſt no

men Jeſu honorificentiſſime in p̄ncipio libri vi⸗
te nomen Marie eſt ſcriptum. vt dicere poſſit il⸗
lud Pſ. In p̄ncipio libri ſcriptuꝫ eſt de me vt fa
ciam volun. tu. deus meꝰ volui: et le. t. in medio
cordis mei. ¶ Tertio. quia a principio mūdi p̄fi
guratū ⁊ varijs modis cōmendatū: vt patet per
totum paſſum veteris teſtamenti. Ubi aduertē⸗
dum ꝙ ſicut dicit mgr̄ Leo. i ſermone de natiui.
v̄ginis. Nomē Marie ex q̄nqꝫ lr̄is eſt cōpoſitū.
ad ſignificandū ꝙ ipſa eſt p̄cipue p̄figurata ꝑ. v.
dn̄as veterꝭ teſtamenti. ex q̄rū noībꝫ acceptis pri⸗
mis lr̄is ⁊ cōiunctꝭ: nomē Marie reſultat. ¶ Pri
mo nanqꝫ ꝑ M ſignificat̃ ꝙ ipa eſt p̄figurata ꝑ
Michol que fuit ſponſa Dauid regis: quā Da⸗
uid intantum amauit ꝙ cum diu fuiſſet extra re⸗
gnū iudeorū: noluit intrare regnum niſi p̄us eſſꝫ
ſibi Michol p̄ſentata. j. Reg. vlt. Sic btā virgo
(interpretat̃ eñ michol pietas) et ipſa fuit pietate
plena. et certe ipſa tantū placuit deo ꝙ cum eſſet
extra. ſ. in celo: noluit ingredi in hunc mūdū: niſi
p̄us btā v̄go naſceret̃. ¶ Scd̄o A denotat Abi⸗
gail q̄ placauit Dauid ne occideret Nabal. j. Re.
xxv. Sic btā virgo placauit nobis deum ſua hu
militate. ⁊ nūc etiam q̄tidie placat ſua interceſſio⸗
ne: ne occidat pctōres et̃na morte. ¶ Tertio ꝑ R
denotat̃ ꝙ ipſam figurauit Rachel que genuit
Joſeph q̄ vocatꝰ ē a Pharaone lingua egyptia⸗
ca ſaluator mundi Gen̄. xlj. Sic beata virgo ge⸗
nuit verum ſaluatorē mūdi chriſtum deum no⸗
ſtrum. ¶ Quarto ꝑ I ſignificat̃ Judith q̄ virtu⸗
te caſtitatis occidit Holofernē. Judith. xiij. Sic
btā v̄go virtute ſue v̄ginitatis luciperū occidit.
iuxta illud Gen̄. iij. Ipſa conteret caput tuum.
¶ Quinto ꝑ A denotat̃ Abiſac que fuit electa ſu⸗
per oēs filias hieruſalē tanq̄ꝫ pulcrior ad ſeruiē⸗
dum ⁊ miſtrandum regi Dauid. iij. Reg. j. Sic
btā v̄go fuit electa ſuꝑ oēs mulieres ad miſtran
dū regi celeſti. Eccl. xxiiij. In habitatione ſctā co⸗
ram ipſo miſtraui. ¶ Quartum p̄uilegiū vel ho
noris glīa eſt ꝙ nomē Marie eſt ab angelo Ga
briele p̄nunciatum. Hoc nanqꝫ tenent catholicī
doctores ꝙ nomen Marie angelus Gabriel p̄⸗
nunciauerit eius parētibꝫ ꝙ eam vicꝫ hoc nomie
vocare deberent. Et ꝓbatur a maiori arguendo.
quia ſi nomē Johānis baptiſte angelus Gabri
el p̄nūciauit Lu. j. multo fortius id de matre do
mini ſentiendū eſt. Et hoc idem teſtat̃ Hiero. de
vita Marie ſcribens. ꝙ angelus apparuit eius
parentibꝫ: p̄cipiens ꝙ eam Mariā nomiarent.
Et ſic patet p̄mus q̄ternarꝰ. ¶ Quintū. qꝛ fide⸗
libus eſt amoroſiſſimū vel affectuoſiſſimū: q̄m
vt ſcribit̃ Eſa. xxvj. Nomē tuū ⁊ memoriale tuuꝫ
in deſiderio aie. ¶ Et nota ꝙ debemus erga no⸗
men Marie affici ꝑ ſpiritualem dilectionē. qꝛ ex
hoc triplex bonū cōſeq̄mur. Primo cordis exhi⸗
larationē ⁊ delectationē. Unde ſm̄ litterā hebra⸗
icā dr̄ Pſ. Letabunt̃ omnes q̄ diligūt nomē tu⸗
um ⁊c. Bern̄. O btā Maria tu nec nomiari po⸗

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

tes q̃n recrees: nec cogitari q̃n tecum ſit affectus
diligentiũ rc. Scõo internã vel ſpũalem pacifi/
cationẽ pſ. ſcḋm aliã lrãm. par multa diligentibꝰ
nomen tuũ. ¶ Tercio eternã ⁊ celeſtẽ gloriatio/
nẽ pſ. Gliabunt oẽs qui diligũt nomen tuũ.
Gloriabunt ſcꝫ in celeſti patria. q̃a vt ḋr in pſ. q̃
diligunt nomen eius habitabũt in ea. ¶ Sextũ
ꝓuilegiũ noĩs Marie. q̃a demonibꝰ eſt formi/
dabiliſſimũ. q̃m vt ſcribit Cañ. vj. Terribilis eſt
Maria vt caſtrorũ acies ordinata. Que verba
tractans Greg. ḋr. Non tantũ timẽt hoſtes inui/
ſibiles qualibet caſtrorꝫ aciem ſicut Mariã dei
matrẽ. De hoc latꝰ ſupra pte. j. ar. iij. vtilitate q̃n
ta. Hoc ſolũ hic addo qḋ refert Vbertinus lom
bardꝰ in tractatu de noĩe Jeſu ꝙ vicꝫ cũ quedã
mulier a demõe incubo vexaret: nec poterat aliq̃
remedio liberari: venit ad btm̃ Eymũdũ petere
cõſiliũ: q̃ dixit ei. Accipe virgã ⁊ ex vna parte faci
as ſcribi nomẽ Jeſu: ⁊ ex alia nomẽ btẽ virginis
⁊ cũ demon ad te more ſolito venit percutias eũ
dicta vga. quo facto liberata eſt. Jtem legit in vi
ta ſancti Antonij paduani ꝙ cũ demon voluiſ/
ſet eum dormientẽ ſtangulare: cepit noĩare ſan/
ctus ipſe Mariã: ⁊ ſtatim circũfuſo lumine in
cella demon cõfuſus aufugit. ¶ Septimũ ꝓui/
legiũ: q: nomẽ Marie eſt cũctis hoĩbꝰ venera/
biliſſimũ: vt iam impletũ ſit illḋ. Luc. j. Ecce em̃
ex hoc beatã me dicent omẽs generatões. Adeo
nãqꝫ venerabile eſt nomen Marie in mũdo ꝙ
etiã apḋ infideles reueret: vt patet in lege Ma/
chometi: ⁊ etiã apud quoſdã iudeos. de q̃bꝰ vi/
de ſ. li. ij. p. iij. ar. ij. circa ſtellam q̃rtam. Et q̃dem
merito nomẽ Marie ab oĩbꝰ veneratr: q: res ſa/
cra digna eſt veneratõe. ſed eiꝰ nomen eſt ab e/
no cõſecratũ: vt patuit ſ. igr̃ rc. Et ſi q̃ras: quõ
debeas venerari hoc nomẽ pium Marie. Dico
ꝙ tripliciter. Primo in corde deuotiꝰ diligendo
Scḋo in ore venerabiliter ꝓnunciãdo ⁊ bñdi
cendo: nõ ſicut heu multi faciũt q̃ peierãt in no/
mine Marie vel maledicũt inimicis: aut vitupe
rando blaſphemãt. Cõtra q̃s Leuiti. xxiiij. Qui
blaſphemauerit nomen meũ morte moriatur.
Tertio q̃ꝫ venerari debet genuflexiõe ⁊ ſacri cul
tus exhibitõe: ſepius eã ſalutãdo. Vñ pſ. Ado/
rabo ad tẽplũ ſctm̃ tuũ. i. virginẽ matrẽ tuaꝫ que
ḋr templũ dei ⁊ ſacrariũ ſpũſſcti. ⁊ cõfitebor no/
mini tuo. ſ. collaudãdo. Taliter nanqꝫ eã venerã
tibꝰ obuiabit ipa q̃ſi mater honorificata: hono/
rificãdo eos in celeſti glia: vt ſcriptũ eſt Eccl. xv.
Et exaltabit illos apḋ ꝓximos. i. ſctõs dei. ¶ Octa
uum ꝓuilegiũ: q: hoc nomẽ eſt oĩbꝰ inuocãtibꝰ
vtuoſiſſimũ. q̃m mirabilẽ virtutẽ habet ſubue/
niendi in oĩ neceſſitate ⁊ in oĩ periculo atqꝫ in oĩ
oratõis impetratione. Vnde Bern. Sileat mi/
ſericordiã tuam o btiſſima Maria q̃ te in ſuis
neceſſitatibꝰ inuocatã meminit ſibi auxiliũ defuiſ
ſe. Propterea nanqꝫ eccl'ia nomen Marie appo
ſuit in ſalutatõe angelica: q̃tinus p eius inuoca

tionem magis ſortiat oratio effectum. O pctõr
O q̃ſquis es deuotus vgini Marie conſidera
virtutẽ noĩs eius ⁊ gaude tenere hanc p̃cioſam
Margaritã in burſa cordis tui recõditã: q: nul
lus lapis p̃cioſus: nlla gẽma tãte eſt vtutis. Cur
rant alij ꝓ queſtu mũdi aggregent lapides p̃cio
ſos quorꝫ vtutibꝰ gliẽt. nam ſcḋm phõs alij va
lent in p̃iculis p̃ſeruandis. alij eorũ in fauoribꝰ
adq̃rendis. alij in inimicicijs ſedãdis. alij in pro
ſperitatibꝰ cõſequẽdis. Valeant vel forte nõ ve/
re ad ea valeãt. hoc ſolũ conſulo: hoc ſolũ phor
tor: adq̃rite. O oẽs auari: o oẽs mundani: adq̃ri
te hunc vnũ lapidem p̃cioſum: recondite in arca
cordis hoc nomen glioſum triũ ſyllabarꝫ Ma/
ria: ⁊ eritis ſecuri in omni periculo: habebitis au/
xiliũ in omni nc̃citate ⁊ anguſtia: ⁊ proſperitateꝫ
in omni ſalubri optato. Nil em̃ eſt mali qḋ non
remoueat: nil boni qḋ nõ obtineat. ¶ Nonũ pri
uilegium: quia hoc nomen eſt ſũme cõfortatiuũ
ſi homo aduertat: q: nullus ſperauit in ea ⁊ con
fuſus eſt. nullus inuocare potuit ſic vt derelictꝰ
ſit dũmodo bñ inuocauerit. Juxta illud Eſa. xx.
Quis ambulauit in tenebris ⁊ nõ eſt lumen ei. i.
Maria in auxiliũ. q. d. nullus Vñ omnis hõ in
ea ſpem ponere habet: quia vt canit eccleſia. ipſa
eſt regina miſcḋie vita dulcedo ⁊ ſpes noſtra: ⁊
ipſa ẽ mater gr̃e ⁊ mater miſericordie que ab ho
ſte protegit: in hora mortis ſuſcipit. O tu q̃ times
a periculo dãnationis: recordare huius nomĩs
q̃a Maria maris ſtella interpretat. ſi maris ſtel/
la. ergo ad portũ ſalutis deducens in hoc mari
magno ⁊ ſpacioſo. Hinc Bern. O homo ſecurꝫ
habes acceſſum ad deũ. vbi mater ſtat ꝓ te ante
filiũ: ⁊ filius añ patrẽ. filius oſtẽdit patri latus
⁊ vulnera: mater oñdit filio pectus ⁊ vbera. nul
la poterit eſſe repulſa: vbi tot concurrũt amoris
inſignia. An nõ ergo cõfortaris quotiens n oĩs
eius recordaris. Dicit idem Bern. de noĩe Jeſu
qḋ ⁊ de noĩe Marie accipe valemus. Hinc pro
pheta Dauid ait Sperẽt in te q̃ nouerũt nomen
tuum. ¶ Decimũ priuilegiũ: quia nomen Ma/
rie eſt graciosiſſimũ. Jnterpretat em̃ maria illu/
minatrix. ſ. lumine gr̃e: ⁊ ꝑfecto nomen Marie
gratioſum eſt: q: ipſa btã virgo eſt mater gratie
¶ Nota aũt ꝙ ſcḋm q̃nqꝫ litteras huius noĩs ma
ria q̃ntuplicem gr̃am peccatores conſequunt p
hoc nomen: quas q̃dem gr̃as hoc nomen ſigni
ficare videt. Prima littera M denotat miſeri/
cordiã diuinã. Secũda littera A denotat amo/
rem ſupnorꝫ ⁊ eiꝰ accenſionẽ. Tertia littera R ſi/
gnificat remiſſionẽ peccatorũ. Quarta littera J
denotat illuminationẽ ex infuſione iuſtificantis
gratie. Quinta littera A denotat adq̃ſitionẽ vicꝫ
meritorꝫ ⁊ premiorꝫ. Hinc Bern. in ſermõe. Si
criminis imanitate turbatus: ſi cõſcientie fedita
te confuſus: ſi iudicij horrore perterritus: ſi bara/
thro deſperatõis abſorptus Mariã cogita: ma
riã inuoca. ⁊ ſic in temetipo experiri poteris q̃m̃ me

rito dictũ ſit nomen ỽginis Maria. Hec ille
Undecima prerogatiua nois Marie eſt. quia ẽ
nomen dulciſſimũ. Uñ canit eccl'ia. Salue regi
na miſericordie vita dulcedo ꝛ ſpes noſtra. Uñ
qa ipſa eſt demẽtiſſima regina: vita: ſpes: ꝛ dulce
do noſtra. ſequitꝫ ꝙ nomen ei⁹ eſt dulciſſimũ. Ni
mirũ ex noie marie (niſi aſſit impedimẽtũ in ho/
mine) tãta dulcedo cordi deuoto infunditꝫ ꝙ mẽ
tis affectũ magꝫ ac magis afficiat: nec ſatiari põt
ꝓ deſiderio. qḋ teſtatur Eccl'iaſticus ca. xxiiij. di/
cens in pſona ei⁹. Spũs inq̃t me⁹ ſup mel dul/
cis: ꝛ hereditas mea ſuper mel ꝛ fauũ: memoria
mea in generatõnes ſeculoꝝ. Qui edunt me ad/
huc eſurient. ſ. pre deſiderio Eſa. xxvj. Nomẽ tu/
um in deſiderio anĩe Nota aũt ꝙ nomen marie
dulcorẽ infert Primo viſui Pſ. Letificabis me
cũ vultu tuo: delectatões in dextera tua vſqꝫ in
finem. Scḋo auditui Cañ. ij. Sonet vox tua in
aurib⁹ meis: vox eñ tua dulcis ꝛ facies tua de/
cora. Tertio dulcorem infert guſtui Cañ. ij. Fru
ctus eius dulcis gutturi meo. Quarto olfatui.
Eccĩ. xxiiij. Quaſi mirrha electa dedi ſuauitatẽ
odoris. Et ibidẽ Ego quaſi vitꝫ fructificaui ſua/
uitatẽ odoris. Quinto dulcorẽ infert cordis me
dullis. Unde Cañ. viij. Pone me vt ſignaculũ
ſuper cor tuũ. Et pſ. Guſtate ꝛ videte q̃m ſua/
uis eſt dñs. ſcꝫ in maria. O vtinã fidelis aĩa alꝫ
q̃ñ nouiſſes experientia certa: qꝛ vt canit eccl'ia: ve
re clemens pia ꝛ dulcꝫ eſt maria ¶ Duodecima
ꝓrogatiua: q̃a nomen marie eſt efficacia mirabi
liſſimum. Mirabiles enim effectus habet fru/
ctus ſalutiferos: vt in pte. j. ar. vlt̃. patuit. Quis
deniqꝫ ſufficienter extimare poterit q̃nta a ꝓnci/
pio mundi mirac'la facta ſint ad nomen marie: ꝛ
eius inuocationem. Si enim (vt dicit pſ.) mira/
bilis deus in ſctis ſuis. q̃ꝫ mirabilis ſup oẽs in
maria que eſt oĩm ſanctiſſima ꝛ dña: cui (vt dicit
Berñ.) data eſt oĩs ptãs in celo ꝛ in terra: vt q̃c/
quid voluerit valeat efficere Ut aũt magis clare
ſcat mirabilis efficacia nois marie: referam hic
vnum miraculũ quod ſcribit Uincenti⁹ in ſpecu
lo hiſtoriali. li. viij. partis ꝓme. capi. cxvj. dicens.
Miraculũ ¶ X in conuẽtu ſancti Bertini erat
monachus q̃dam noie Joſtio: in quo cõuentu
cum quidã archiepiſcop⁹ de terra ſancta adue/
niens hoſpitat⁹ fuiſſet: interrogat⁹ eſt a mona/
chis quis modus orandi viris religioſis in ter
ra ſctã habitantib⁹ ſolit⁹ foret. Et retulit quõ ab
ipſis hieroſolymitanis religioſis acceperit con/
ſuetũ fore bñdictã virginẽ hoc modo q̃tidie ora
re: vt vicꝫ ad honorẽ nois eius ſm q̃nqꝫ litteras
eius q̃nqꝫ Aue maria ꝛ totidẽ pſalmos qui in/
cipiunt ab eiſdẽ litterꝫ depromerẽt. Pro m Ma
gnificat. Pro a Ad dñm cum tribularer. Pro r
Retribue ſeruo tuo. Pro i In cõuertendo do.
Pro a Ad te leuaui ꝛc. Prefatus ḡ monachus
Joſtio cepit hũc modũ orandi q̃tidie ad hono/
rem nois marie obſeruare. Accidit autẽ vt qua/
dam nocte ipẽ non intereſſet matutinis cũ ceterꝫ
fratribus. ꝓpter quod ſupprior ad eius lectum
venit ibiqꝫ eũ defunctũ reperit: quẽ putamus
ex nimia dulcedine amoris quã forte beata vir/
gine ſibi apparente cum filio hauſerat exceſſiſſe.
Unde accurrũt fratres vultũqꝫ eius diſcoopien
tes inuenerũt q̃nqꝫ flores roſaꝝ. vnus egredie/
batur de ore ꝛ lingua ei⁹. duo de oc'lis. ꝛ duo de
auribus. Pro tali mirac'lo letantes detulerunt
eum in choꝝ: ꝛ ibi diſcoopta facie cum recentib⁹
roſis diligenter intuentes: in roſa que de ore exi
bat inuenerũt ſcriptum: maria. Tenuerũt autẽ
eũ per ſeptem dies ſuaui odore roſeo fragrantẽ
donec tres epĩ conuenirẽt ꝛ multi alij clerici ꝛ lai
ci: qui vidẽtes magnalia dei laudẽ dederũt deo
ꝛ beate virgini. O igr̃ nomen digniſſimũ marie
nomen piũ: nomen cõfortãs peccõrem. O nomẽ
dulce: nomen amoroſum ꝛ btẽ ſpei. O nomen
venerabile ꝛ ab oĩb⁹ deuota mẽte celebre. Quid
dicam⁹ in tua laude: cum oĩm deficiant lingue
nec ſufficiẽter te queũt laudare. Uere nomen ſa/
crũ: nomen fructuoſũ: nomen melliflũũ: vtinam
ſaperent ꝛ intelligerent hoĩes: ꝛ ipſum quotidie
inuocarent: ipm ſemp in domib⁹ cordibuſqꝫ ſcri
ptum tenerẽt: vt gratiam veniã ꝛ gloriã virginis
bñdicte merito obtinerent Amen.

¶ Incipit liber ſeptimus de ſanctiſſima vita btẽ
marie.

Liber ſeptimus

agit de myſterio ſanctiſſime vite be
nedicte ỽginis marie: eiuſqꝫ ỽtuo/
ſiſſime actõis. Et diuiditur in tres
partes. In ꝓma parte agitur de ei⁹
conuerſationis ꝛ vite ſctitudine. In ſcḋa agitur ꝺ
merito eꝝ ꝛ virtutũ precelſitudine qua fulſit in ſũ
ma perfectõis altitudie. In tertia de grãrũ eiuſ/
dem multitudine qua illuſtrata extitit cum ſũ/
ma plenitudine in hui⁹ vite habitudine.

¶ Pars ꝓma de vite ſctiſſime virginis beate at/
qꝫ actionis eius ỽtuoſiſſime myſterio: vbi oſtẽ/
ditur ꝙ in vita ſuſcepit ſacramẽta ꝛ qualẽ regu/
lam ſctitatis tenuerit.

Fili ne dimittas

legem matris tue: vt addat̃ grã ca/
piti tuo Prouer. j. ca. Quib⁹ in ver
bis ſapientiſſimus Salomon ſpũ
ſancto dicante hortat̃ nos vt matris noſtre. id ẽ
bñdicte ỽginis marie que eſt ſpũalis mater no/
ſtra ꝑ regeneratiõnẽ ꝛ adoptionẽ filiationis di/
uine ꝛ fraternitatis domini Jeſu chriſti. iuxta il
lud Anſel. dictum. Si inquit chriſtus qui ex ea
genitus frater noſter eſt: cur illa que genuit ma/
ter noſtra non eſt: q. d. ſic. Huius inquã matris

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

noſtre legē.i. vite regulā ⁊ rectitudinē quā exem
plariter in ſe nobis imitandā oñdit: ne dimitta/
mus.ſed ſtudioſe obſeruem⁹:q̄tinus detur no/
bis copioſior gratia capiti noſtro.i.rōnali menti
q̄ eſt caput aīe dirigens eā in actibus ſuis. Pro
fecto merito nos hortamur omnes ⁊ ſinguli ad
imitandā ſanctitatē vite marie: q̄a id perſuadet
nobis Primo q̄dē ſcriptura figuralis. Secun/
do natura exēplaris. Tertio ſnia doctrinalis.
Primo inquā perſuadet ſcp̄tura figuralis. Nā
Jacob conſiliū ſue matris ſeq̄ns bñdictionē pa
ternā conſecut⁹ eſt Geñ.xxvij. Jta ⁊ nos ſi volu
mus conſeq̄ bñdictionē dei p̄ris:conſiliū ſequa
mur matris marie vitā imitādo. ¶ Scd̄o p̄ſua/
det natura exēplarꝭ. Ut eñ certa diſcim⁹ experien/
tia:pater diligenti⁹ fouet filiū quē videt ſibi aſſi
milatū q̄ȝ diſſimiliorē:q: om̄e aīal naturalr̄ di/
ligit ſibi ſilē Eccī.xiij. Deniq̄ȝ teſte glo.ſup Ps.
Coru⁹ non nutrit in nido ſuos pullos tādiu q̄/
uſq̄ȝ aſſimilari ſibi incipiūt pennis nigreſcētib⁹
eo q̄ putat non eſſe ſuos pullos ꝓpter diſſilitu/
dinē:q̄s tñ poſtea aſſilatos diligenter fouet:⁊
intime diligit. Jdeo dicit ps. Qui ſcȝ de⁹ dat iu/
mētis eſcā ⁊ pullis coruoꝝ.ſ.in nido ⁊c̄. Jta ſpi/
ritualiter maria mat̄ gratie nos in ſpūalib⁹ fo/
uet ſibi aſſimilatos:⁊ deo patri exhibet diligen/
dos. al's ꝓpter diſſilitudinē formidandū eſt ne
derelinq̄mur. Sectemur ḡ chariſſimi benedicte
v̄ginis caſtitatē:humilitatē:patientiā: ⁊ ceteras
v̄tutes Uñ eius fili⁹ dñs Jeſus clamat Mat.
xj. Diſcite a me q: mitꝭ ſum ⁊ hūilis corde:⁊ iue/
nietis requiē aīa. vc. ¶ Tertio p̄ſuadet ſnia do/
ctoralis. Uñ Amb. li. de v̄ginitate dicit ſic. Sit
vobis tanq̄ȝ in imagine deſcripta vita marie:de
qua velut ex ſpeculo refulget ſpēs caſtitatꝭ et for
ma v̄tutꝭ. Hinc ſumatꝭ exēpla viuendi vbi tāq̄ȝ
in exēplari magiſteria ſūt ꝓbitatꝭ exp̄ſſa:que q̄d
corrigere:q̄d effugere:q̄d tenere debeatꝭ oñdunt
Hec ille. O igit̄ fidelis aīa auſculta cōſiliū ſapi/
entꝭ:ſuſcipe ei⁹ exhortationē dicētꝭ. Fili ne dimit/
tas legē matrꝭ tue.i.marie. O ſalubris admoni
tio. o dulciſſima doctrina. o ſaniſſimū conſiliū:
cui obtp̄ando fit: vt addat̄ gr̄a capiti tuo. ſi gr̄a
ergo ⁊ gloria.⁊ p̄ cōſeq̄ns oē bonuȝ. Quia ergo
vita Marie nobis imitāda in p̄dictis v̄bis ꝓpo
nit̄.idcirco de ea acturi tria myſteria in hac parte
declarāda notabim⁹:q̄b⁹ eius cōuerſatōis ⁊ vi/
te ſcitatē agnoſcere valebim⁹ ⁊ imitari ſciemus.
¶ Primū d̄r myſteriū ſcp̄turalis omiſſionis.
¶ Scd̄m d̄r myſteriū ſacramētalis ſuſceptōis.
¶ Tertiū myſteriū regularis obſeruatōis.

¶ Articulus p̄m⁹ q̄re euāgeliſte noluerūt de vi
ta b. Marie ſcribere aut de ei⁹ morte ⁊ ſimilib⁹.

PRimū myſteriū declarandū dicitur ſcripturalis o/
miſſionis. Nam a plerisq̄ȝ ſepeſep̄⁹
queſitū eſt Quare vicȝ in ſacra ſcp̄tura canoni/
ca q̄ȝ nuſq̄ȝ aliq̄d ſcribit̄ de ſcitate ⁊ geſtis Ma
rie.nec ab euāgeliſtis texit̄ q̄cq̄ȝ de ei⁹ vite hiſto
ria.imo nec etiā de ei⁹ origine aut parentū ſcita
te.nec de gl'ioſis actib⁹ ⁊ geſtꝭ ſup̄mirabilibus:
aut de eius morte :aut ſacramentoꝝ noue legꝭ
ſuſceptiōe. Mirū certe eſt cur ſcp̄tura obmiſe/
rit ⁊ tacuerit hec oīa ⁊ alia matris dei preclara
op̄a. Matthe⁹ q̄ppe ca.j.ſcribēs de chriſti gene
alogia h̄ ſolū dicit. Jacob genuit Joſeph virū
Marie: de q̄ natus eſt Jeſus q̄ vocat̄ chriſtus.
putabā dicere debuiſſe: virū Marie filie Joa/
chim quā ex Anna vxore angelo nūciāte mira/
culoſe genuit:que fuit v̄go caſtiſſima ⁊c̄. Silr̄
⁊ Lucas Miſſus eſt inq̄t angelus ad v̄ginem
⁊c̄.nō deſcribit ei⁹ ortū nec ei⁹ geſta aut vite ſeri
em:aut p̄clara ſcitatis op̄a. ⁊ ſic de alijs euāge
liſtis. Pret̄ h̄ ſolū q̄ ꝯceptionē filij dei ex ea ſpi
ritu ſācto factā deſcribūt:⁊ ea que ad id ꝑtīarat
p̄tinere vident̄. Et ad id aſſumūt argumētū ta/
le obijciētes :q: euāgeliſte p̄curſoris ortū :parē
tūq̄ȝ dignitatē:vite ſanctitatē:arduaq̄ȝ et p̄clara
eius geſta deſcp̄ſerūt vſq̄ȝ ad terminū vite eius
⁊ martyriū.ergo multo magis hoc de matre d̄i
facere debuerūt ad fidei ⁊ morū edificationem
Videt̄ q̄ ſacra ſcp̄tura obmittēdo ſit diminuta
¶ Sed cōtra eſt: quia ſpūſancto inſpirāte locu
ti ſunt ſancti dei hoīes .ij. Petri.j. ⁊ Matth .x.
Non vos eſtis qui loq̄mini ſȝ ſpūs ⁊c̄. Uñ ipſo
dictante ſcp̄ſerūt quecūq̄ȝ ſcripta ſunt in cano/
nicis ſcripturis:in q̄b⁹ error vel diminutio nul
latenus admitti debuit. Deus eñ ⁊ natura nō
abūdant in ſup̄fluis :nec deficiūt in neceſſarijſ:
nec quicq̄ȝ faciūt fruſtra:vt dicit̄.ij. Phyſ.igitur
⁊c̄. ¶ R̄ndeo ſm Alber.magnū ſup̄ Miſſus ē
ca.lxxj.alioſq̄ȝ doctores catholicos de hoc tra/
ctātes q̄ ſūme rationabilit̄ factum eſt vt hoc de
virgine matre dei ſint omiſſa in canonica ſcri/
ptura a ſanctis:nec aliq̄d ſit exp̄ſſum niſi q̄d ſpe
ctabat ad incarnationē ex ea factā. Hoc eñ egit
ſpūſſanctus miro ordine diuine ſapientie:pre/
cipue triplici ratione.
¶ Una eſt ratio p̄ſuppoſitionis.
¶ Alia eſt ratio excitāde deuotionis.
¶ Tertia rep̄mēde elatiōis vel nr̄e hūiliatōis.
Una eſt ratio p̄ſuppoſitiōis.q: vicȝ ſcitatis ex
cellētia ⁊ dignitas m̄ris dei ab om̄ib⁹ chriſticol̄
debito p̄ſupponit̄ :circa quā errare eſſet prima
principia ꝯfundere:⁊ in hereſim damnatā veni
re.igit̄ ſup̄fluū fuit ea deſcribere ⁊ vicioſum:cū
ſm Ariſto.qui vnū dicit quodāmodo plura di
cit. Et iteꝝ. Peccā eſt fieri p̄ plura q̄ eq̄ bene poſ
ſunt fieri p̄ pauciora. Et.ij. Phyſi. ⁊.viij . Topi.
Uñ ſic ſymbolū ap̄loꝝ nullibi apō euāgeliſtas
in forma ſcp̄tū legim⁹:q: firmit̄ credendū p̄ſup
ponitur mentib⁹ fidelium inſcribendum:ita pari
iudicio ſpūſctō dictante factū eſt de hiſtoria ma
tris dei:excellentiaq̄ȝ ⁊ ſanctitate.q̄niam ita dixit

Mat. de q̄ natus eſt Jeſus ⁊c. eo dicto oīa ſub ſequentia dixit tanq̄ incluſa ⁊ preſuppoſita. ſ. de ſūma eius ſctitate: dignitate: meritorū q̄ ⁊ p̄mio rum excellētia. Et ſic in alijs etiā euangeliſt᷒ a ꝓle cōmendatꝫ mr̄. Nū em̄ arbor bona nō facit niſi fruct⁹ bonos Mat. vij. Si ḡ ꝓles ſanctiſſima ⁊ digniſſima: ita ⁊ mr̄: maxime cū ſit mater dei q̄ ſancti⁹ ⁊ dignius dici nō poteſt. Vn̄ plus de ca ſcribere ſuperfluū fuiſſet: q̄ dicēdo ꝙ genuit Jeſum filiū altiſſimi. vel ꝙ eſt grā plena: dn̄s tecū. ⁊ ſilia: ſufficienter breui vbo oīa dixit ꝙ vicꝫ a nulla gratia: a nulla ſctitate: a nullo meritoꝝ ⁊ p̄mioꝝ genere fuerit aliena. ſed q̄cq̄d boni aliqua creatura fecerit vel receperit: de hoc nō liceat eā fore expertē: cum exiſtēs dei matꝫ ſit ſumma ꝑſona ipo facto ⁊ a nll'o illuſtriū ſuꝑari p̄t vt dr̄ Damaſcenus. Alia rō eſt excitande deuotōis: q̄ per hoc fidelium doctoꝝ deuotio excitatꝫ ad inq̄rendum. Juxta illō Eccl. xxiiij. Qui edūt me adhuc eſurient. Et infra. Qui elucidant me vitā eternā habebunt. Tertia ratio noſtre hūiliatōis ⁊ reprimende elatōis. Nā noſtra vana gl'iatio reprimitur: ne noſtra bona oꝑa ꝓ magno reputem⁹: cū videamus ꝙ excellētiſſimi meriti oꝑa plura a beata virgine facta: imo ⁊ ab ipſe dn̄o Jeſu vſq̄ annū. xxx. impleta: ſcp̄tura quaſi nō extimans p̄terijt ſubticēdo: q̄ſi tacēdo dicat nobis illō Lu. xvij. Cum feceri᷒ oīa que precepta ſūt vobis dicite ſerui inutiles ſumus: ⁊ illud Mat. vj. Noli tuba canere ante te ⁊c. Itē dn̄s noſter ⁊ dn̄a noſtra ſuas ſecretas habitudīes ſibi notas ꝑ ſe noluerunt manifeſtare. Juxta illō Prouerb. xxvij. Laudꝫ te os alienū: ſileat os tuū. Unde illa ſcripta non ſunt. Ea autē que in p̄ſentia diſcipuloꝝ vel ppl'oꝝ fecerunt ſcp̄ta ſunt ad noſtrā edificatōeꝫ: quaten⁹ doceremur ⁊ nos: vt ſic bona agamus ꝙ laudes exterius nō queram⁹: quia vt dicit Greg. ſtudiū celeſtis deſiderij a malignis ſpiritib⁹ cuſtodire nō ſufficit q̄ hoc ab hūanis laudibus non abſcōdit. Depredari em̄ deſiderat q̄ theſauꝝ in via publice portat. Hec ille. Et ſic patet ꝙ rōnabiliter valde ſp̄ū ſctō dictante ſcti euangeliſte ea que ſpectāt ad incarnatōis fidem breuius ſcribere voluerūt. ꝓpter fidei aſtructōꝫ ⁊ edificatōꝫ. Ea autē que ſecrete geſta ⁊ ap'lis: aut alijs ignorantib⁹ facta ſūt. licet forent magna ⁊ mirabilia ſuper oīm ſanctoꝝ alioꝝ geſta ꝑcuerūt: p̄miſſas ꝓpt̄ rōes. Ad illud igr̄ in oppoſitū ꝙ vicꝫ ſaltem eius ortū ⁊ parentū ſanctitatē ſcribere debuerunt. Rn̄detur ꝙ ex q̄ parentū Marie gloria ⁊ dignitas ab illa fuit ꝓpter quā ⁊ illi anteceſſores: ⁊ tota illa gēs electa eſt. ideo n̄ debuit Maria per parētes cōmendari: ſicut nec chr̄s ꝑ matrem cōmendatꝫ. ſed e cōuerſo ex ꝓlis ſanctitate datur intelligi ſctitas parentū. Ad aliud de p̄curſoris ortu vita ⁊ morte ⁊c. Rn̄detur ꝙ hec rōnabiliter de p̄curſore ſcripta ſunt: q̄ niſi ſcp̄ta forent: dubitari potuiſſent. Marie autē miraculoſa cōceptio ⁊ ortus gaudioſiſſim⁹: vita ſanctiſſima: oꝑa precellētiſſima ⁊ arduiſſima: atq̄ mors p̄cioſiſſima ⁊ gl'ioſiſſima ⁊c. idcirco ſcribi non debuerūt: q̄ certiſſima fide creditꝫ inter fideles viros q̄cq̄d ad eius dignitatē: ſanctitatē ⁊ p̄cellentiā pertinet: ⁊ ꝑ ſe notū eſt his q̄ de Jeſu integram habent fidē. O igr̄ peccatrix aīa agnoſce q̄ nullā habes cauillatōis cauſam cōtra ſcp̄turam ſacrā. Quecunq̄ em̄ ſcripta ſt̄: ad noſtrā doctrinā ſcripta ſunt. Rho. xv. O aīa chr̄iana perpende: q̄ maria opera p̄termiſſa ſunt ſilentio. ꝓpter tuam inſtructōꝫ: vt ſtudeas magna credere tanq̄ fidei p̄ſuppoſita de Maria ⁊ eius ꝓle Jeſu: ⁊ vt ſtudeas deuoti⁹ inq̄rendo meditādoq̄ merita adquirere: atq̄ vt addiſcas hūilitatem in actib⁹ tuis ſeruare. O pie deus q̄ dulciter nos allicis: q̄ benigne inſtruis: ⁊ q̄ ſalubriter hūiliari vis nos vt exaltes.

Articulus ſcd̄us ꝙ beata Maria in ſua vita ſuſcipere debuit ⁊ de facto ſuſcepit oīa eccleſie ſacramenta ſibi congruētia.

Capitulū. I.

SEcundū myſteriū de vita Marie declarandū dicitur ſacramētalis ſuſceptōis. Ex q̄ enim in hac vita hꝫ hō potiſſime ꝑ ſacr̄a ſanctificari: q̄m ipſa ſacr̄a ex vtute diuina habent efficaciā ſanctificandi: ⁊ grām conferūt ꝑ quā aīa curatur ab infirmitatib⁹ vicioꝝ. vt patꝫ in. iiij. li. ſn̄iaꝝ. ꝓpter qō Aug⁹. diffiniēs Sacr̄m inq̄t: eſt illud in q̄ ſb tegumento reꝝ viſibiliū diuina vtus ſalutē ſecretius oꝑatur. Et Hugo de ſan. vic. li. de ſacr̄is dicit. Sacr̄m ē materiale elementū extrinſecus oc'lis ſuppoſitū ex ſanctificatione grām inuiſibilē conferens. Idcirco primo conſiderandū nobis eſt: ſi btā virgo in hac vita ſuſceperit ſacr̄a noue leg᷒ que inſtituit chriſtus dn̄s. ꝓpter noſtrā ſanctificationē ⁊ ſalutē. Quia enim nil de hoc in canonic᷒ ſcripturis reꝑitur exp̄ſſum. a pleriſq̄ manet indubitatū. Pro hac itaq̄ re tria ſunt notanda ad p̄ns.

Primo: generalis cōcluſio.
Scd̄o: ꝓbabilis ratio.
Tertio: particularis inq̄ſitio.

Primo inq̄uā notāda ē generalis cōcluſio que ponitꝫ ſm̄ Alber. ſuꝑ Miſſus ē. ca. lxxxj. ⁊ eſt talis. ꝙ beatiſſima vgo Maria in ſua vita ſuſcepit omnia eccl'ie ſacr̄a que tempore ſuo oīb⁹ hoībus generaliter fuerūt inſtituta ⁊ ꝓmulgata oībus obſeruanda.

Capitulum. II. quare debuit Maria ſuſcip̄e ſacramenta.

SEcundo notanda eſt huius cōcluſiōis ratio. Nā btā vgo ſuſcip̄e debuit ſacramenta eccl'ie multiplici rōne ſm̄ eundē Alb. vbi ſ. Primo ꝓpter ſuꝑpius hūiliatōem

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

quia quãto pre ceterꝭ fuit sanctior vniuersis: tã
to magis decuit: vt se hũiliaret ad sacramentoꝝ
susceptionẽ. sicut etiã humiliauit se ad legẽ puri
ficatõis veteris legis Lu. ij. Iuxta illð saluato
ris Lu. xvij. Cum feceritis omia: dicite serui inuti
les sumꝰ: quia qð debuimꝰ fecimꝰ. Scðo: ꝓ
pter p̄cepti impletõꝫ: qꝛ preceptũ obligabat oẽs.
Iuxta illð de baptismo Ioh. iij. Nisi q̃s renatꝰ
fuerit ex aqua ꝛ spũsctõ non itroibit in regnũ ce
loꝝ. Tertio: ꝓpter scandali euitatõeꝫ quod oꝛ
tum fuisset in ceterꝭ christicolis. Quarto: ꝓpter
meritoꝝ supererogationẽ. Quinto: ꝓpter here
sum confutatõꝫ que vicꝫ asserebant ipm nõ ho
minẽ esse sed angelũ. Sexto: ꝓpter ꝑfectoꝝ in
structõꝫ: vt qui sctũs est sanctificet adhuc Apo.
xxij. c. Septimo: ad pctõꝝ redargutõeꝫ. Quid
eñ in sui excusatõe peccatores dicere põt recusã
tes sacr̄m penitentie ꝛ alia quecunqꝫ sacr̄a: cum
audiant etiã sanctissimã celoꝝ reginam sacr̄a
suscepisse. ꝑfecto eius exẽplo redarguunt de ne
gligentia ꝛ ꝓuocant ad ea suscipienda

Capitulum III. de singulis sacris in speciali
Utꝝ maria suscepit.

Tertio hic notandũ restat particularꝭ in
q̃stio de singulis sacris eccl̃ie.
Primo: de baptismi susceptõe.
Scðo: de confirmatõe.
Tertio: de eucharistie acceptõe.
Quarto: de sacr̄o penitentie
Quinto: de sacr̄o matrimonij.
Sexto: de extrema vnctõe.
Septimo: de sacr̄o ordinis.

Primo igitur de sacr̄o baptismi querit. Utrum
beata virgo fuerit baptizata. Et potes obijcere
ꝙ non: q̃a sapientis est nil frustra facere. sed fru
stra accipit medicinã qui nõ indiget. Cum ergo
dña fuerit sanctificata in vtero: ꝛ vt pie credit a
multis: fuit cõcepta sine pctõ originali. ergo nõ
indigebat baptismo. ꝛ sic frustra accepit. qm̃ ba
ptismꝰ est medicina cõtra originale instituta ſm
doctores. Item cũ ipsa fuerit grã plena. si ba
ptizaret quid susciperet grẽ. vñ videt ꝙ ficte ac
cessisset cũ rem sacri. id est grãm aliquã nõ susce
pisset. non ergo debuit baptizari: cũ scriptum sit
Sap. vij. Spiritussctũs discipline effugiet fictũ.
Item si baptizata esset deberet eccl̃ia agere fe
stum eius baptizatõis: sicut eo ꝙ purificata est
agit festũ eius purificatõis: cum tã solenne festũ
scꝫ baptismatꝭ vel factum multũ fortius ꝑstaret
ad edificationẽ fidelium. Relinquit ergo ꝙ nõ
fuerit baptizata. In cõtrariũ arguit: quia p̄ce
ptũ de baptismo obligabat oẽs post sui ꝓmul
gationẽ ad sui susceptõꝫ. ergo ꝛ btãm virginem
Item dñs Iesus q̃uis nõ indigeret baptiza
tus fuit. g̃ ꝛ b. v̄go baptizari debuit q̃uis non
indigeret. ꝓpter illð Io. iij. Amen amen dico vo
bis: nisi q̃s renatꝰ fuerit ꝛc. ꝛ Mar. vlt. ca. Qui
crediderit ꝛ baptizatꝰ fuerit saluꝰ erit. Itẽ de apo
stolis supponit ꝙ fuerũt baptizati ꝑ illð Ioh.
xiij. Qui lotꝰ est nõ indiget nisi vt pedes lauet.
g̃ multo magꝭ de btã v̄gine credẽdũ ẽ: cũ fuerit
ꝑfectissima obseruatrix consilioꝝ ꝛ p̄ceptoꝝ
ꝙ baptizata fuerit. Rñdeo ſm Alb. vbi. s. ꝙ ꝑ
fecto credẽdũ ẽ btãm virginẽ fuisse baptizataꝫ.
al's eñi nõ haberet characterẽ ꝑ quẽ distinguere
tur a iudeis ꝛ gentibꝫ. imo cũ ipa fuerit hũilli
ma nullũ gradũ hũilitatis ꝑtermisit: ꝛ ideo ba
ptizata est: nõ solũ baptismo christi sed etiã ba
ptismo Iohãnis: vt sentire videt idem Alb. vbi
sup. c. lxxiiij. Ad p̄mũ obiectũ ꝛ scðm respõde
tur ſm eundẽ Alber. vbi. s. c. lxxij. ꝙ btã v̄go nõ
frustra baptismũ suscepit nec ficta fuit: quia eo
qð habere debuit nõ caruit sed abũdauit pecca
ti destitutiõe ꝛ fidei ꝑfectione que requirunt in
accedẽte. Nec obstat ꝙ sine originali fuerit con
cepta: vl' ꝙ fuerit sctificata plenissime: q̃niaꝫ ſm
Tho. in. iiij. di. vj. ꝛ cõmũiter alios doc. q̃lbꝫ te
net ad baptismũ etiã sctificatꝰ i vtero ꝓpter tria.
Primo ꝓpter adq̃rendũ characterẽ q̃ annũeret in
ꝑplo dei ꝛ q̃si deputet ad ꝑcipiẽda sacr̄a diuia.
Scðo vt ꝑ baptismi ꝑceptionẽ passiõi chr̄i etiã
corꝑaliter ꝯformet. Tertio ꝓpter bonũ obedien
tie: quia p̄ceptũ ð baptismo oĩbꝫ datũ est vnde
gratiã adq̃siuit. qꝛ ꝑ baptismũ suscepit btã v̄go
characteris impssionẽ: augmentationẽ merito
rũ: atqꝫ virtutũ exercitationẽ. Et sic patet. Ad
tertiũ. quare vicꝫ nõ agat festũ eius baptismi si
cut festũ purificatõis. Una ratio esse põt. s. quia
baptismꝰ eiꝰ fuit celebratꝰ in secreto. oblatio au
tẽ in purificatõe fuit in manifesto. Alia rõ. qꝛ ba
ptismus ꝑ se ꝛ p̄cipaliter datꝰ est i remissiõeꝫ
pctõꝝ. ꝛ ideo ne putet ipa habuisse pctm̃ a quo
mũdaret in baptismo: nõ debuit festũ eius ba
ptismi institui. Nec obstat ꝙ eccl̃ia baptismum
dñi solẽnizat q̃ tñ nõ habuit pctm̃: qꝛ ob h̃ facit
qm̃ sua baptizatio nr̄i baptismi fuit cõsecratio.
Et sic patꝫ. Scðo de cõfirmatõe querit. Utꝝ
btã virgo fuerit ꝯfirmata. Et potes arguere ꝙ
nõ. qꝛ dñs Iesus qui solꝰ potuisset ei legẽ dedis
se nõ legit hoc sacramẽtũ istituisse. ergo nec ipa
tenebat h̃ sacr̄m recipe. Itẽ confirmatio est sa
cramentũ ad hoc institutũ vt ꝑ manꝰ impositio
nẽ a pontifice det spũsctũs quo roboret homo
in pugna spũali: vt dicit Rabanꝰ ꝛ cõcorditer
doctores alij. Sed beata virgo ad nulliꝰ manꝰ
impositionẽ spm̃ sanctũ recepisse legit: nec robo
re spũs indiguit: quoniã plenitudinẽ grẽ habu
it. ergo nõ videt quare cõfirmari debuerit. Cõ
tra. Beata virgo fuit plene ꝛ perfectissime chri
stiana. sed hoc fit ꝑ sacr̄m cõfirmatõis vt homo
inueniat plene christianꝰ. Unñ Rabanꝰ. Omnes
inquit fideles ꝑ manus impositionẽ episcopo
rũ post baptismũ debent accipe spm̃ sanctuꝫ vt
pleni inueniant christiani. g̃ beata virgo confir
mata fuit. Rñdet g̃ ſm Alber. ca. lxxxj. ꝙ b. vir
go fuit ꝯfirmata: licꝫ non sit in scriptura expres

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſum. Nam ꝯfirmatio ſ licȝ ſimpliciť nõ ſit ſacra
mentũ neceſſitatis: eius tamẽ ꝯtempt⁹ ẽ dãna
bilis: vt volũt Richar. Bonauẽ. Alexan. Tho.
Petr⁹ ꝛ Alber. in. iiij. di. vij. Vñ qꝫ btã virgo fu
it ꝑfectiſſima obſeruatrix ꝯſilioꝝ ꝛ ꝓceptoꝛuȝ
ſequiť ꝙ ꝯfirmationẽ ſuſcepit. ¶ Ad pmũ ob/
iectũ rñdetur ꝙ ſm Petꝝ Aureo. in ſuo ꝯpen
dio. li. vj. ca. iij. dñs Jeſus ꝯfirmationẽ initia/
uit qñ manũ ꝑuulis iposuit ꝛ eis bñdixit ¶ Ad
ſcðm rñdeť ſm Alb. vbi. ſ. ꝙ in ꝯfirmatõe rece/
pit btã virgo alteri⁹ characteris impſſionẽ: am
plioꝛẽ meritoꝛũ augmentationẽ ꝛ ꝑfectionẽ: v
tutũ exercitationẽ ꝛ ðclarationẽ: ꝓpť q̃s gratias
ꝯfirmationẽ nõ fruſtra ſuſcepit. ¶ Tertio ð eu
chariſtie acceptiõe q̃riť. Vtꝝ btã vgo acceperit
euchariſtiã. Et ſi obijciť ꝙ nõ. qꝛ nõ videť quid
grẽ in euchariſtie acceptiõe accepit. Hoc em̃ ſa/
cramentũ eſt inſtitutũ ꝓpter charitatis augmẽ/
tum ꝛ i remiſſionẽ peccatoꝛũ venialiũ ac caute/
lã moꝛtaliũ: ꝛ vt ſignũ paſſiõis chꝛi rememoreť
Lu. xxij. Hoc facite in meã ꝯmemoꝛationem
Sed btã virgo etiaȝ abſq̃ hoc charitate plena
fuit ꝛ remiſſione pctõꝝ vel cautela moꝛtalium
nõ indiguit: qꝛ nunq̃ꝫ peccauit nec moꝛtaliť po
tuit peccare. nec indiguit ſigno recoꝛdatõis ſen
ſibili q̃ ſꝫ chꝛiſtiformis fuit ſm ſenſuȝ. ꝛ deifoꝛ
mis ſm itellectũ. g̃ euchariſtiã accipe nõ debu/
it. ¶ Sed ꝯtra. qꝛ hoc ſacramẽtũ eſt amoꝛis. er
go ipm̃ maxime debuit ſuſcipe que fuit ſũma i
amoꝛe. ¶ Rñdeť ꝙ btã vgo euchariſtiã ſepius
accepiſſe ꝯpꝛobať tã ex autoꝛitate. qꝛ ſcriptũ eſt
Actuũ. j. Erant ꝑſeuerãtes in oꝛõe ꝛ ꝯmunica
tione fractiõis panis cũ Maria matre ieſu. qð
de ꝯmunione euchariſtie accipiť ſm Glo. q̃ꝫ ex
ratione quã ponit Alb. ca. lxxvij. ſuꝑ Miſſus
eſt. qꝛ vtꝫ oẽs fideles tpe opoꝛtuno ꝛ ab eccľia
determinato teneť ꝯmũicare: ex obligatõe ſẽ/
tentie ſaluatoꝛis Johã. vj. Niſi mãducaueritis
carnẽ filij hois nõ habebitis vitã i vob. g̃ b. vgo
ſi ñ ꝯicaſſꝫ ſcãdalizaſſꝫ. ſꝫ nõ ſcãdalizauit g̃ ꝯi/
cauit. ¶ Ad id i oppoſitũ rñdꝫ Alex. vbi. ſ. c. lxxxj
ꝙ ð ſacro altari recepit b. vgo dñice paſſionis
ſpẽalẽ recoꝛdationẽ: deuotõis actualẽ exercitatio
nẽ. ꝛ ꝯtra filij abſentiã coꝛꝑalẽ ꝛ viſibilẽ: ꝑſentie
filij in h ſacro ꝯſolationeȝ. ¶ Quarto de ſacro
pñie queriť. Vtꝝ btã vgo ſacrm̃ penitẽtie aliqñ
ſuſcepit in vera ꝯtritiõe: ꝯfeſſiõe ꝛ ſatiſfactiõe.
Et arguiť ꝙ nõ. Nam nunq̃ꝫ peccauit: g̃ nunq̃ꝫ
contrita fuit. ſed ſine contritione nõ eſt gratia ꝑ
ſacramẽtũ penitẽtie. ergo ipa ñ recepit ſacramẽ
tũ penitẽtie ꝛ eius gratiam. ¶ Item confeſſio fi/
cta eſt ſine ꝯtritiõe. ergo cum in ea contritio lo
cum non habuit: nec confeſſa fuit. ¶ Item ſatiſ
factio ſicut etiã contritio ꝛ ꝯfeſſio nõ eſt niſi de
peccato: cum ergo nũq̃ꝫ peccauit nunq̃ꝫ penitu
it. ¶ Contra. Cõfeſſio fuit in lege veteri ꝛ noua ð
ꝓcepto. igiť oẽs tenebanť ꝛ ꝑ ꝯſeq̃ns etiam ipa
Itẽ pñia eſt pma virtus: vt dicit Glo. ſuꝑ illo v

bo. Pniam agite. ſed b. vgo habuit oẽm grãm
ꝛ vtutẽ. g̃ per pñiaȝ. Item b. vgo fecit ꝯfeſſiõem
oꝑis ſuando ꝯfeſſiõeȝ: ꝛ offerendo oblatõꝫ ſta/
tutam ꝓ peccatricib⁹ purificãdis: vt pꝫ Lu. ij. Er
go debuit facere etiã ꝯfeſſiõeȝ oꝛis in noua lege.
¶ Rñdeo ſm Alb. vbi ſ. c. lxxxj. ꝙ btã virgo ſu/
ſcepit grãs omniũ ſacꝛoꝝ vel in ſeipis. vel equi/
pollenti excelleniť. Vñ virtutẽ ꝛ ſacrm̃ pñie ſuſce
pit excellenti⁹ q̃ alijs viatoꝛib⁹: qꝛ in alijs actus
pñie reſpicit pc̃m qð ineſt vel infuit. in vgine aũt
bñdicta ſiñ pñia vel ꝓceſſiõe culpe fuit ac⁹ pñie
Iſte aũt act⁹ pñie eſt deteſtatõ pcci: ſiue nolle pec
care. Btã igiť vgo habuit ꝓ ꝯtritõe pñiali inocẽ
tie ꝯſuatõꝫ ꝛ ꝑpetuũ nolle peccare. Item ꝓ ꝯ
feſſione habuit grãrum actõem. ꝛ ꝓ ſatiſfactione
operũ ſuꝑerogatõeȝ. Et ꝑ hoc ſolui pñt obiecta
in ꝯtrariũ. ¶ Sed circa hec adhuc remanet du/
biũ. Quid btã virgo ꝯfiteri potuit: cũ nulli⁹ pec
cati ꝯſcia fuit: que etiã veniale nõ habuit. ¶ Rñ
det Alber. vbi ſ. ꝙ triplex eſt ꝯfeſſio. Vna accu
ſatio pctõꝝ. Alia eſt recognitio incõgruitatis: ꝛ
ingratitudis beneficioꝝ. Tertia ꝯfeſſio inſuffi/
cientie meritoꝝ. Et hec tertia ſolũ fuit ꝓprie bea/
te vginis ꝯfeſſio: q̃ confitebať deo ꝙ tantã grãꝫ
recepit quã nũq̃ꝫ cũ ꝯdigno meruit vel oĩs crea
tura mereri potuerit. licet ipſa de ꝯgruo merue
rit. ¶ Itẽ adhuc q̃ritur q̃s fuit ei⁹ ꝯfeſſoꝛ: Et vi
detur ꝙ b. Petr⁹: q̃a oꝛdo eſt inter ꝯfeſſoꝛes ꝛ
ꝯfitentes. Cum g̃ btã virgo fuerit ſũma: debuit
ꝯfiteri ſũmo confeſſoꝛi ꝛ digniſſimo. hic aũt eſt
papa. ſed Petr⁹ fuit papa. g̃ Petro eſt confeſſa
¶ Sed ꝯtra. Superioꝛ ꝑlatus non debet ſe in
tromittere de adminiſtratõe ſui inferioꝛis: vt po
te archieps de his que ſũt ſui ſuffraganei: niſi in
determinatis caſibus: vt pꝫ extra de offi. iu. oꝛ. c.
paſtoꝛalis. ꝛ ibi in Glo. g̃ cum b. vgo eſſꝫ ſpecia
liter btõ Johanni ꝯmiſſa: ab ipſo debuit recipe
ſacrã. Concedendũ eſt ergo ꝙ btã virgo ꝓmiſſo
modo ꝯfeſſionẽ fecerit btõ Johanni euãgeliſte
ſuo ꝓꝓꝛio ꝯfeſſoꝛi: ꝛ ab eo accepit ſacrã poſt filij
moꝛtem. Hec Alb. vbi ſ. ¶ Quinto de ſacro ma
trimonij q̃ſtio locũ non habet: q̃a conſtat ex euã
gelio ꝙ ipſa fuit deſpõſata Joſeph ꝛ fuit veruȝ
matrimoniũ: ſicut patuit i li. j. parte. vj. ar. iij. c. j.
¶ Sexto de extrema vnctõe. Si q̃ras vtꝝ eam
b. virgo ſuſcepit: breui vbo rñdetur ꝙ ſic: tali ra
tõe quã põit Alb. vbi ſ. qꝛ ſiq̃s totam legẽ ſua/
uerit: offenderit aũt in vno: factus eſt oĩm reus
Jaco. ij. Sed quia extrema vnctio fuit de lege a
dño inſtituta: ꝛ ab eccľia: cum legiť Mar. vj. ꝙ
diſcipľos miſit dñs circuire caſtella q̃ oleo vnge/
rent infirmos: vt ſanarenť. ergo b. vgo tenebať
ad extremã vnctionẽ. ꝛ ꝑ ꝯſequens eã ſuſcepit.
De hac re hic breuiter pertranſeo: ne tediũ prolixi/
tas generet. Latius aũt habes hanc q̃õnẽ decla
ratã li. x. par. j. ar. j. §. ij. q̃a pertinet ad materiam
de moꝛte ꝛ obitu Marie. ¶ Septimo de ſacro
oꝛdinis ſi queras. Rñdetur ſm Alber. vbi ſuꝑ.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

q̄ ſ ſolum ſacr̄m beata virgo nō recepit: nec ei⁹ characterē habet. Et hoc ideo: q̄a cōgruit eam ſ non recipere. Primo. ꝓpter ſtatus ſui cōtrarietatem. Sacr̄m enim ordinis ſm exteriorē reputationem hominū quandā prefert dignitatē. interius autem ſm veritatē humilē ꝑtinet ad ſuitutem. Vn̄ contrariū erat ꝛ opponebať ſtatui beate ꝟginis q̄ interi⁹ ſummā corā deo habuit dignitatem: exteri⁹ vero ſummā coram hoīb; habuit humilitatē. Scd̄o non cōgruit recipe ꝓpter hūilitatem ꝛ aliaꝝ mulieꝝ ꝯformitatē. q̄m mulieres ab hoc ſacr̄o excludunť: ꝓpter ſexus indignitatē: maioreꝫ peccandi fragilitatē: ꝛ ꝓpter eam que ex his ſequunť regiminis incongruitatē. Sed forte obijciendo dicas. q̄ ex hoc ſequiť q̄ beata virgo non fuerit gr̄a plena: quia hac gr̄a ſcilicꝫ ſacramenti ordinis caruit. Rn̄detur ſm Alb. ibidem q̄ licet ꝟgo bt̄a hoc ſacr̄m non receperit: nihilomin⁹ tamen q̄cq̄d dignitatis vel gr̄e in ipſo ſacr̄o confertur de hoc plena fuit ꝛ ſupexcellēter habuit: vt patet inductiue. Nam in hoc ſacr̄o cōfertur miniſtris eccl̄ie corona in ſignū beneficialis dignitatꝭ: ſed bt̄a virgo habuit coronā dignitatis: non tm̄ ſuper militantē. ſed ꝛ ſuper totam triumphantē eccl̄iam. Item ſupremus iſtorum miniſtroꝝ eccleſie q̄ ordinanť eſt papa. q̄ appellatur ſeruus ſuoꝝ dei Ipſa autē virgo bn̄dicta eſt regina ꝛ dn̄a pape. ꝛ oīm angeloꝝ ac totius mūdi. Item in miniſtrꝭ iſtis eſt p̄tās delegata a deo. vel ſubdelegata a vicario. In ipſa autē virgine beata eſt p̄tās celeſtis pleniſſima. ꝛ ꝑpetua ex autoritate ordiaria. Itē in miniſtris eccl̄ie eſt executio ligandi atq; ſoluēdi per vſum clauium ꝛ miniſteriū. In ipſa autē dominandi p̄tās ad ligandum ꝛ ſoluendū per imperiū. Deniq; miniſtri eccl̄ie habent p̄tātem. ꝛ papa plenitudinē poteſtatis: tm̄ in vita iſta ꝛ nō in celo: nec in purgatorio: nec in inferno. Bt̄a autē ꝟgo hꝫ p̄tātis plenitudinē in vita iſta. in celo: purgatorio: ꝛ inferno. Et ſic patet. Vn̄ Bern̄. Data eſt tibi p̄tās o Maria i celo ꝛ in terra. vt q̄cq̄d velis valeas efficere Manifeſtū eſt ergo nil dignitatꝭ ꝛ gr̄e que eſt in ſacris deeſſe in virgine. ſed eaꝫ hoc totū vel in ſe. vel in eq̄pollenti. vel excellenti plenarie poſſediſſe. Hec Alb. O igitur ꝟgo ſuperbn̄dicta. o dn̄a glorioſiſſima. o excellētiſſima femina Maria dulciſſima. q̄s mente cōprehendere. quis lingua ſufficiat explicare tuas dignitates: gr̄as ꝛ ꝟtutes: Quis te digne queat laudare: ſi mille ora ſi decēmilia lingue vniuſcuiuſq; noſtꝝ forēt te laudādo non poſſem⁹ ſufficienter ꝛ quantū ex eq̄ deberem⁹ collaudare. Hoc ſolū o piiſſima ꝟgo vnica ſpes noſtra. ꝛ cōſolatio cordis nr̄i dulcis domina te deprecamur: hoc ſolū ſuppliciter expoſcimus: vt apud tuū dulcem natū: apud amantiſſimū Jeſum quem nobis ſaluatorē edidiſti: mereamur tuis precib; ineffabilis tue ꝛ ei⁹ gl̄e fieri participes Amen.

Articulus tercius de regulis ſanctitatꝭ quas ſingulas ꝛ omnes in ſūma perfectiōe obſuauit b. Maria q̄diu vixit.

Tertiū myſteriuꝫ

pro hac parte declarandū dicitur regularis obſeruatiōis. Nam ſi volumus agnoſcere ſanctitatē vite beate virginis: que nobis in exemplū imitandi proponitur: clareſcit ex cōſideratione regulaꝝ obſuandarum. que neceſſario requirunť ad vite hūane ſanctitatē ſm ſacre ſcripture ꝛ doctoꝝ catholicorum rudimēta. Accipere aūt poſſumus ꝛ diſtinguere hic. xij. regulas ſc̄titatis: ꝛ diuidēdo in q̄tuor ternarios ponere ſm q̄ eaꝝ p̄me tres regule accipiuntur ex verbis Dauid Ps̄. Alie tres a Chryſ. Alie quoq; tres ſupaddite accipiuntur a Bern̄. Ultime ꝟo tres traduntꝰ a ſanctis ſimul Gregorio: Bern̄. ꝛ Rich. de ſancto vic. vt patebit intuenti. Has q̄ppe ſanctitatꝭ regulas ſūma perfectōis preeminētia obſuauit benedicta virgo. His vita eius occupata tota extitit ſanctitate plena. ꝛ ꝑ his atq; cū ipſis oībus in exemplū ſanctitatis data: corona ſtellaꝝ. xij. eius ſacratiſſima vita extat gl̄ioſa.

Capitulū. I.

Pro p̄mo igr̄ ternario dixi q̄ ſanct⁹ Dauid ſpūſancto dictante tradit tres p̄cipuas regulas ſanctitatꝭ obſuandas fidelibus: cū dicit ps̄. xxxiij. Quis ē hō qui vult vitam diligit dies videre bonos. Et plurib; ꝟbis vnā ſententiā cōplectens. Diuerte inq̄t a malo ꝛ fac bonū: inq̄re pacē ꝛ ꝑſequere eā. Ecce tres prime regule ſanctitatis patent.

Prima regula cōſiſtit in mali declinatōe.

Scd̄a in arduoꝝ bonoꝝ exercitatōe.

Tertia in aduerſoꝝ patienti toleratōe.

Prima itaq; regula ſc̄titatis eſt in maloꝝ. i. peccatoꝝ declinatōe. Unde dꝛ a Dauid: Declina a malo. Malū eīn culpe ꝛ pcc̄i ꝯtrariaťr btitudini ꝛ felicitati ſanctitatꝭ ꝛ gr̄e. ꝛ ideo ſimul ineſſe nō poſſunt. Hinc ꝑ Eſa. ca. j. clamat dn̄s. Quieſcite agere peruerſe: diſcite bn̄facere. Ad id facit. j. q. j. cap. dn̄s. vbi habeť q̄ ſanctitas innocētie tm̄ bonis cōuenit. q̄m vt habeť. xxiij. q. iiij. quātus Mali ſūt zizania: boni aūt ſunt triticū. ſ̄m ꝑ ſniaꝫ datam a ſaluatore Mat. xiij. Alligate inq̄t zizania ad comburendū: triticū auteꝫ congregate in horrea mea. ſequiť q̄ malus non pōt q̄diu malus eſt eſſe ſanct⁹ ꝛ ſaluandus. ſed damnādus. Quamobrē Ariſt. j. Ethic. Felix inq̄t eſt qui ſine vituperio mali eſt. Et. vij. Ethicorū ait. Homines dij participatiue dicunť propter virtutis excellentiam. homo vero prauus peior ꝛ crudelior eſt omni beſtia. Hec ille. Unde qui vult ſanctus eſſe ꝛ felix: hoc primū requiritur. vt declinet a malo ꝛ agat penitentiā de peccato. Iuxta illam ſaluatoris primam predicationē Matthei. iiij.

Pniam agite ap̄ropinꝗbit regnū celoꝝ. Pri
mā hanc regulā bn̄dicta v̄go excellentiſſime ob
ſeruauit: q̄a nunq̄ȝ in tota vita ſua peccauit etiā
venialiter: ꝑ Aug. ⁊ Bern̄. ⁊ ꝑſuadet per rōnem
ſm̄ Alb. ſup Miſſus eſt. ca. clxxvij. taleȝ: q̄ꝛ nul/
lum etiā veniale vel originale pct̄m̄ eſt gr̄a. q̄ vbi
aliq̄d de pctō eſt ibi aliq̄d vacuū de gr̄a eſt. Cum
ergo btā v̄go fuerit gr̄a plena: teſte angelo Lu. j.
Ergo nil de pctō fuit in ea. Scd̄a ſanctitatꝭ re
gula eſt in arduoꝝ opatione. Un̄ ſubdit Dauid
⁊ fac inquit bonū. qm̄ vt dicit Greg. i homel. de
ꝯfeſſoribꝫ. Minus eſt malū non agere: niſi etiā
quiſq̄ȝ ſtudeat ⁊ bonis opibꝫ inſudare. Secū
dam hanc regulā obſeruauit bn̄dicta virgo ma
ria in ſūmo: q̄ꝛ totā ſuam vitā expendit in opere
bono. Item de ea ſcribunt cōcorditer Epipha/
nius Germanus ⁊ Ignacꝰ atq̄ȝ Hiero. in ep̄la
ad Cromaciū ⁊ Heliodoꝛū: hanc regulā virgo be
ata in tota ſua vita ſibi ſtatuerat: vt hora matu/
tina quotidie ſurgeret: ⁊ vſq̄ȝ ad mane cōtinue
atq̄ȝ inceſſanter oraret. Ab aurora cogitabat de
filio ſuo oīa myſteria. ſcȝ cōceptōis: natiuitatis:
baptiſmi: ieiunij: paſſionis: ſepulture: reſurrecti
onis: aſcenſionis ⁊c. ⁊ gr̄as agebat deo de tāpia
liberatōe humani generꝭ. Illuceſcēte die vſq̄ȝ ad
tertiā: loca myſterioꝝ chriſti ꝓpe hieruſalem exi/
ſtentia vel intra deuotiōe ſedula actu viſitabat.
A tertia vero vſq̄ȝ ad nonā horam textrino operi
ſe occupabat. Fert̄ Vienne eſſe vnus cingulus
quē ipſa dr̄ texuiſſe. ⁊ qui eū viderunt narrāt nū
q̄ȝ illo pulcrioꝛē videri potuiſſe. Item a nona ab
orōne non recedebat quouſq̄ȝ illi angelus appa
reret ⁊ eſcā afferret quā ſolebat de manu eius ac
cipe cum gr̄arum actōne. Nec mirū hoc. qm̄ ſi filios
iſrael deus pauit māna. xl. annis in deſerto ange
licis manibꝫ ꝑparato. ⁊ Heliam aſcendentē in
montē Oreb: q̄nto magis illud credendū eſt de
v̄gine matre. Eſca igit̄ quam v̄go de manu an
geli accipiebat ipa reficiebat̄: que v̄o a pontifici
bus accipiebat pauperibꝫ erogabat. ſed ⁊ q̄cq̄d
laboꝛe manuū adq̄rebat paupibꝫ diſtribuebat.
Sedulius q̄ȝ dicit ꝙ iuxta lectuli eiꝰ caput erat
vna ſedes. vbi libri ſcti ſtabant q̄bꝫ ſomnū inter
rūpens ſepeſepiꝰ legebat. Erat ibidem ⁊ orato/
riū vbi iugiter orōni ⁊ cōtēplationi inſiſtebat.
Un̄ patet: q̄a nullū fuit tp̄s: nulla hora: q̄n vtili
ter in dei ſeruitio ⁊ merito adq̄rendo nō foret oc
cupata. Tertia regula ſctitatis eſt in aduerſo/
rū patiēti toleratōe. ideo Dauid Inq̄re inq̄t pa/
cem. Nimirū patientia opus ꝑfectū habꝫ Iac. j.
Grego. Sctōꝝ inq̄t vita in aduerſis tolerādis
agnoſcit̄: dicēte ſaluatore. In patiētia vr̄a poſſi/
debitis aīas veſtras Lu. xxj. Iſtā regulaȝ btā
virgo in ſūmo ſeruauit. qm̄ eius patiētia inuin/
cibilis fuit ab oī malo. Et q̄s cogitare ſufficiat
quantū doloꝛem patientiſſime ſuſtinuit cū filiū
ſuum pati vidit: cuiꝰ doloꝛis gladiꝰ aīam eius
ꝑtranſiuit. Nullū vel minimū verbū impatiētie

in ea reperit̄: que tñ vnica orōne crucifixores ſui
nati ſi libuiſſet occidi a deo meruiſſet. Si q̄ppe
Helias vno v̄bo meruit. vt deſcēdat ignis de ce
lo: ⁊ conſumat q̄nquagenariū ꝑncipē ⁊ q̄nqua/
ginta qui cū eo erant: multo fortiꝰ id efficere po
tuiſſet dī mr̄. Sed q̄d? perlege euangelicā hiſto
riam ⁊ certe nō inuenies eā de paſſione ſui vnici
reclamantē: non vindictā exorantē: non vel mini
mo verbo contradicentē. O feliciſſima patientia
Marie ⁊ eius filij dn̄i Jeſu q̄ vita data eſt mun
do. O pctōꝛ ſtude imitari eoꝝ pietatem: miticta/
tem: patientiā: ⁊ manſuetudinē. Cap. II.

Accipiamus ſcd̄m ternariū in q̄ ponunt̄
alie tres regule ſctitatꝭ ſm̄ Chryſ. dicē/
tem ſup Matt. Tria ſunt inq̄t potiſſi/
ma q̄ ſctificant hoīes. ſ. cordis mundicia: bono/
rū operū affluentia factoꝝ vicȝ intētione recta: ⁊
ſpūſſancti ꝑſentia. Ut igit̄ ad premiſſa tria conti
nuemꝰ. Quarta regula ſctitatis cōſiſtit in mū
da ⁊ ſancta affectōe cordis atq̄ȝ cogitatōe: vt ſc̄ȝ
ad nil terrenū: nil carnale afficiat̄ coꝛ vbi macule
tur coꝝ amoꝛe. Hinc ꝑ Eſaiā dn̄s clamat cap. j.
Lauamini mūdi eſtote. auferte malū cogitatio/
nū veſtraꝝ ab oculis meis. Et ſaluatoꝛ mundo
cordi viſionē dei repromittit dicēs Mat. v. Btī
mundo corde. qm̄ ipſi deum videbunt. Et ratio
huiꝰ regule dicit̄ ab Auguſtino ſuper canonica
Joh. cap. j. dicēte. Talis eſt vnuſquiſq̄ȝ qualia
amat. ſi terrā diligis terra es. ſi celū diligis celuȝ
es. ſi deū diligis nō ego tibi dico: q̄ꝛ deus es. ſed
audi Pſ. dicentē. Ego dixi dij eſtis ⁊c. Hec ille.
Hanc regulā q̄nta diligentia obſeruauerit vir
go bn̄dicta claret ex v̄bis Ambroſij li. de v̄gini/
tate dicētis. Quid inq̄t nobiliꝰ matre dei. q̄d ſplē
didius ea quā elegit ſplēdoꝛ eternꝰ. q̄d caſtiꝰ ea
que chr̄m ſine ꝯtagione generauit: virgo erat nō
ſolū corꝑe. ſed ⁊ mēte q̄ nullo doli ambitu ſince
rū vulneraret affectū. Et iteꝝ. Cogitatōnes inq̄t
bonas v̄go ſꝑ comites habebat: corde erat hu/
milis: verbo grauis: aīo prudens: loq̄ndi par/
cioꝛ: legēdi ſtudioſioꝛ: intēta operi. verecūda ſer/
mone: deū ſolū ſolita q̄rere: ⁊ pleno corde dilige
re ⁊c. Deniq̄ȝ hoc idem claret ex v̄bis Anſ. dicen/
tis ꝙ ipa tanta puritate nitebat qua maioꝛ ſub
deo neq̄t intelligi. Quinta regula ſctitatis eſt
in recta ⁊ ſancta intentōe qua hō regulat̄ in omi
bona opatione. Nam vt dr̄ ſaluatoꝛ Mathei.
vj. Lucerna corꝑis tui eſt oculus tuꝰ. ſi oculus
tuus ſimplex fuerit non habens aliquā partem
tenebraꝝ: erit corpus tuū lucidū totum. Si v̄o
oculꝰ. ſ. intentōis nequā fuerit: totū corpꝰ tuū. ſ.
totum opꝰ tenebroſum erit. Huic cōcordant iu
ra. xlj. diſtin. Quiſquis Et. xxiij. q. v. Cū miniſter
vbi habet̄ ꝙ intencio finē opi imponit. Intencio
nem em̄ reſpicit deus plus q̄ȝ actꝰ. v. q. v. Si ſa/
cerdotibꝫ ⁊c. Et huic concordat verbum phi. ij.
Topicoꝝ. vbi dicit. Cuius finis bonus ipſum
quoq̄ȝ bonū: ⁊ cuiꝰ finis malus ipm̄ quoq̄ȝ ma

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

lum. ꝓpterea apl'us hortat̃ dicẽs. Oia in laudẽ dei faciat̃. Hãc regulã ỽgo btã ſũmopꝫe obſeruauit vt in oĩbꝫ nõ niſi dei honorẽ q̃reret ⁊ intẽderet: vt de ea teſtat̃ Amb. li. de virgitate. Sexta regula ſctitatis eſt in gr̃e ſpũſſcti influitione. Sine nanq̃ gr̃a ſpũſſcti nõ habet hõ ſctificari: teſte apl'o. ij. Cor. iij. Nõ ꝙ ſufficiẽtes ſim⁹ aliq̃d cogitare a nobis tanq̃ ex nob: ſed oĩs nr̃a ſufficientia ex deo eſt. Nimiꝝ vt habet̃ de cõſe. di. iiij. Placuit. Sine gr̃a dei nec mãdata eius impleri pñt. Et di. xl. Quelibet. dicit̃ ꝙ ſine gr̃a dei q̃ntũlibet occulta loca animã ſaluare non pñt. q: ⁊ de ꝑadiſo hõ ⁊ de celo angelus peccãdo cecidit. Hec ibi. Qui vult ergo ſctũs eſſe ſtudeat in hac vita dei gratiã ſollicite q̃rere ⁊ cõſeruare. Hãc regulã ſũma ꝑeminentia in ſua tota vita ſeruauit btã virgo: q: gr̃a plena fuit.

Capitulũ. III.

Tertiũ ternariũ regulaꝝ ꝓducam⁹: in q̃ ſupaddunt̃ tres alie regule ſctitatis ꝫm deuotũ Bernꝫ. quarũ ꝑma ⁊ in ordĩe ad ꝑmiſſa. Septima regula ſctitatis eſt in ſobrij victus obſeruatiõe. Nã vt habet̃ de cõſe. diſt. v. c. Ne tales. Gula nil celeſte ꝑmittit homĩ cogitare. Propt̃ea ſaluator Lu. xxj. dicit. Attendite vobis ne forte grauent̃ corda vr̃a crapula ⁊ ebrietate. Hinc ⁊ Petrus. j. cano. c. v. clamat dicẽs. Frẽs ſobrij eſtote ⁊ vigilate q: aduerſarius veſter diabol⁹ ⁊c̃. Hãc certe regulã ſobrietatis obſeruauit btã ỽgo in oĩbꝫ tẽperatiſſime ſe habẽdo: vt teſtat̃ Amb. li. de ỽgitate dicẽs ſic. Quid exeq̃r ciboꝝ parſimoniã: officioꝝ redũdantiã. alteꝝ vltra naturã ſupfuiſſe. ſ. in Maria. alteꝝ ipſi pene nature defuiſſe. illic nulla intermiſſa tẽpora. hic ꝯtinuata ieiunio dies. ⁊ ſiq̃ñ ſucceſſiſſet reficiẽdi volũtas: cibꝰ plerũq̃ obui⁹ fuit qui mortẽ arceret: nõ qui delitias miſtraret. Dormire illi nõ ꝑus cupiditas q̃ꝫ neceſſitas fuit: ⁊ tñ cũ q̃ſceebat corpus: vigilabat anim⁹: q̃ freq̃nter ĩ ſomnis aut lecta repetit aut ſomno iterrupto cõtinuat: aut diſpoſita gerit: aut gerẽda ꝓnũciat. Hec Amb. Ecce q̃nta ſobrietas Marie. Octaua regula ſctitatis eſt in charitatꝫ affectione. Charitas eñ eſt ſine q̃ nec fides: nec iuſticia: nec bona opa valẽt ad ſalutẽ: vt patꝫ. xxiij. q. j. vbi. ⁊ c. O di. ⁊ c. ſe. ⁊ de pe. di. v. §. Itẽ hec eſt charitas. Vñ apl's. j. Cor. xiij. Si linguis hominũ loq̃r ⁊ angeloꝝ: charitatẽ aũt nõ habeam fact⁹ ſum velut es ſonãs. Propt̃ea Bernꝫ. ſup Cañ. ſer. xxvij. dicit. Quãtitas ſctitatis vicꝫ cuiuſq̃ꝫ aĩe mẽſurat̃ ad mẽſurã charitatis quã habet: vt q̃ multũ habꝫ charitatꝫ magna: q̃ paruꝫ ꝑua: q̃ nil nihil ſit. Hãc regulã bñdicta ỽgo in ſũmo ſuauit: q: ſũme deũ dilexit ⁊ primũ propter deũ: vt patebit infra cũ de ei⁹ charitate agetur. ğ ſumme ſctiſſima fuit. Nona regula ſãctitatis eſt in humilitatis fundatiõe: iuxta illõ Lu. xvij. Cum feceritis oia que ꝑcepta ſunt vobis: dicite. ſerui inutiles ſum⁹. Et iterũ cap. xviij. Qui ſe hũiliat exaltabit̃. Hugo de hũilitate. Ille maior in celo: q̃ hũilior in mũdo. Beata ỽgo ſũme humilis fuit ꝓpter qð ⁊ ſũme deo placuit: vt mater fieret dei: ipſa teſte Lu. j. Reſpexit hũilitatem ancille ſue ⁊c̃.

Capitulũ. IIII.

Accipe vltimũ ternariũ regulaꝝ ſctitatis ꝫm Rich. Bernꝫ. Greg⁹. atq̃ꝫ alios ſãctos doctores. quaꝝ ꝑma ⁊ in ordine ad ꝑdicta. Decia regula ẽ in primoꝝ edificatõe Rich. Oportet inq̃t hoĩem ſanctũ etiam ad eos qui foris ſũt debite eſſe ordinatũ: vt iuxta dictũ apoſtoli. Prouideam⁹ bona nõ ſoluꝫ corã deo ſed etiã corã hoĩbꝫ. Rho. xij. ſ. hñtes edificatoriam cõuerſatiõꝫ Nam vt habet̃. v. q. vij. §. Paulus. parũ eſt in ſe a fide nõ exorbitare: ⁊ alios exemplo vel verbo eijcere. Et iterũ. xj. q. iij. ꝑ̃apue dicit Greg. Tot mortibꝫ digni ſunt prelati: etiãꝫ ſi ꝑuerſa nunq̃ꝫ perpetrãt: quot ad ſubditos ꝑ̃uitatis exẽpla trãſmittũt. Hinc Ariſt. v. Eth. dicit Optimus eſt q̃ non ſolũ ad ſe vtitur ỽtute. ſed etiã ad alios Peſſim⁹ aũt eſt q̃ non ſolũ vtit̃ malicia ad ſe. ſed etiã ad alios. Hec ille. Bñdicta virgo nunq̃ꝫ aliquẽ ſcandalizauit: q: vt dr̃ Amb. li. de virginitate. Nil inq̃t toruũ in oculis Marie. nil ꝓcax in verbis. nil in actu verecundũ. non geſtus fractior. nõ ingreſſus ſolutior. nõ vox petulantior. vt ipſa corporis ſpecies ſimulacrũ fuerit mentis ⁊ figura ꝓbitatis. Itẽ Hiero. in ep'la ad Cromaciũ ⁊ Helindũ dicit. Hanc iraſcentẽ nullus vidit. hanc maledicentẽ nullus audiuit: omnis actus ⁊ oĩs ſmo eius: ita erat gratia plenus: vt cog̃ſceret̃ in eius lingua de⁹. Denĩq̃ꝫ ipſa proxios edificauit ⁊ eis ꝓfuit informatione boni: q: vt dicit Hiero. vbi s̃. ſollicita erat Maria circa ſocias ſuas: ne aliq̃ ex eis in aliquo ſermone peccaſſet: ne aliq̃ iniurioſa aut ſupba circa parem ſuã exiſteret. ſine intermiſſione bñdicebat deũ. Et ne forte in ſalutatõe ſua a laudibus dei tolleret̃: ſiq̃s eam ſalutabat: illa ꝓ ſalute deo gratias rñdebat. Ab ipſa nempe ꝑmũ ꝓceſſit: vt dum ſalutant̃ hoĩes ſcti: deo gr̃as dicant. Quotidie videbant̃ angeli loq̃ ei: ⁊ q̃ſi chariſſimi obtemperabãt ei. Hec Hiero. Preterea eius vita inclyta cunctas illuſtrat eccl'ias. ſ. exemplo edificatõis: vt canit eccl'ia. Vndecima regula ſctitatis eſt in omniũ virtutũ decoratõne. Vñ Bernꝫ. Quãtũlibet te affligas: q̃ntũlibet te crucies nõ dabit tibi copiã ſui dñs virtutũ: niſi fueris ỽtutibꝫ adornatus. Hec ille. Hinc apl's. j. Cor. iiij. Non in ſmõe eſt regnũ dei. ſed in ỽtute: nec ſufficit vnam tñ habere ỽtutum. ſed oẽs vt oĩa vicia impugnẽtur. Sicut eñ miles mũdi non eſt expeditus: niſi omnia arma habeat: ita nec miles chriſti ſi aliqua virtus ſibi defuerit. Vnde Gregorius. xij. libro morali. Vna inquit virtus ſine alijs: aut oĩno nulla eſt: aut imperfecta.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

Et Tulliꝰ in .ij. de tuſculanis queſtionibꝰ dicit.
Si vnā virtutē cōfeſſus es te nō habere: nullā
neceſſe eſt te habiturū. Hec ille. Bñdicta virgo
ſuper oēs excellentiſſime oībꝰ ꝟtutibꝰ pollebat. vt
oñdetur pte. ij. huiꝰ libri. ergo ipſa ſctiſſima erat
Piero. Si diligēter attendas: nil eſt ꝟtutis: nil
ſplēdoris: nil grē: nil candoris qꝺ non ſplēdeat
in maria. Duodecima regula ſanctitatꝭ in fina
li pſeueratōe: qꝛ vt dicit Greg. j. li. moral. Incaſ/
ſum bonū opꝰ agit̄ ſi añ finē vite deſerat̄. nō eñ
ꝙ incipit. ſed ꝙ pſeuerauerit hic ſaluꝰ erit Mat.
xviij. Vñ Bern. in epl'a. cxxviij. dt. Sola eſt pſe
uerantia cui eternū promitt̄ pmiū: ſine ꝙ nemo
videbit deū. Benedicta ꝟgo maria inflexibiliter
vſq; ad mortē adheſit bono: ꝛ pſeuerauit in ple
nitudine grē. ꝗ claret ꝙ ipſa ſctiſſima fuerit. O
itaq; fidelis aīa ſtude imitari Mariā ſi vis ſcti/
ficari: ſi vis cōregnare ei. ne dimittas legem vite
eiꝰ vt addat̄ grā tuo capiti. Pro ſimpliciū aūt
ꝛ ruraliū auditoꝝ iformatōe ꝛ edificatōe libeat
finaliter poni hic vnū exēplū qꝺ partim accipio
ex libro qui dr̄ Speculū virginis Marie: par/
tim vero ex pmptuario diſcipli: exemplo. xxij. in
hoc opere cōbinatū. Miraculū. Erat nāq; ꝗ
dam deuota pſona ꝗ deuotōe ſedula orabat ꝟ/
ginem Mariā vt ſibi reuelaret ꝗliter ipſa in ſua
vita deū orabat: ꝛ illi placere ſtudebat atq; grati
am ſūmam corā eo adquirebat: ꝗtinꝰ imitando
eam mereret̄ ꝛ ipſa beate ꝟgini conformata gra
tiā magnā vtcūq; corā deo iuenire. Quadam ꝗ
vice btā virgo ſibi apparēs reuelauit di. Cū inqͣ
eſſem adhuc tenera in etate: ſurgebā in noctꝭ me/
dio ꝛ in tēplo pcūbens: iſta orabā. Primo vt
oīpotens deus daret mihi grām ꝙ eius p̄cepta
per oīa implere poſſim: ꝛ in oībꝰ eius volūtatē
facere: atq; amare oīa que ipe amat ꝛ odire oīa ꝗ
odit. Scdo petebā ꝙ deū ſuper oīa diligerē
ꝛ pximū ſm ſuā voluntatē amarē. ſciebā eñ ꝙ
ab amore eius oīs gratia deſcēderet: nec aliqua
virtus ſine eius dilectōe ineſſe poſſet. Tertio
petebā hūilitatē: patientiā benignitatē: caſtitatē
ꝛ omnes ꝟtutes: vt ſibi placere magis poſſem.
Quarto petebā vt mererer videre tp̄s in ꝗ vir
go filiū dei p generis hūani redemptōe naſcitu/
rum parere haberet ꝛ portare: vt poſſem ei ſerui
re ac chriſtū verum dei filiū in eius gremio ado/
rare. Hoc intellige añ chriſti incarnationē ex ca
ꝗ: qꝛ pter hūilitatē nimiā ipſa b. Maria nō
reputabat ſe eſſe dignā ad id vt ipſa foret illa dei
genitrix ꝟgo. Poſtea autē ꝙ chriſtū peperit id
nō petiuit. ſed grās egit: qꝛ ipſa mat̄ dei fieri me
ruit ꝗ p paſſionē mundū redemit. Inſup pete
bam inqͣ vt vniuerſū ppl'm ad ſuū ſeruitiū cō/
ſeruaret. Et addidit ꝙ omnē gratiā ꝛ virtutē exce
pta grā ſctificatōis nō ſine inqͣ labore adꝗſiui:
ſed cōtinua oratiōe ꝛ ardenti deſiderio: pfunda
hūilitate ꝛ deuotōe: multiſq; lachrymis ac mul/
ta corpis afflictōe pfecte poſſedi. O igit̄ deuota

aīa ſtude premiſſis modis ꝛ tu deū exorare ſi
vis in grā pficere: pter id ſolū ꝙ p eius ꝗta peti
tione ſtude grās deo agere ꝛ orare: vt ipſam vir
ginē bñdictā in celo valeas cū filio eiꝰ glorioſa
viſiōe intueri. Itē paupercula quedā ambas ſu
as filias in obſequiū ꝛ imitatōem beate ꝟginis
in his pretactꝭ ꝛ aliꝭ deuotōibꝰ ſimilibus ab in
fantia diligent̄ tradidit: ꝛ corā altari btē ꝟginis
eas ducens recōmendauit di. O dña has duas
filias meas mūdas ꝛ te imitātes offero: tu ſis ea
rū mater ꝛ cōſeruatrix: quaꝝ etiā manus mani/
bus imaginis btē ꝟginis cōiunxit in argumen
tū deuotōis. Quibꝰ mox domū remeātibꝰ: ecce
iuuenis ſplēdido vultu ꝛ habitu apparuit p fo
ribꝰ: ꝛ centū libras eis dedit ꝗbꝰ ſuā paupertatē p
ꝗtidiano victu ſubleuarēt. E cōtra emuli vicini
concitati: cōtra eas famare ceperūt ꝙ eſſent male
et amaſiarū meretricio victitarēt. Ille ſe recōmē/
darūt beate ꝟgini: vt tanꝗ pia eaꝝ mater eis in
iſta infamia ſubueniret. Vñ in quadā ſolennita
te b. Marie in preſentia oīm in eccl'ia angelus
chriſti deſcendit de celo ꝛ ſerta floꝝ eis dedit di.
Hec ſerta mr̄ veſtra btā virgo Maria in argu
mentū veſtre ꝟginitatꝭ trāſmiſit. ꝛ ſic ab ifamia
liberate ſunt. Inſup pinceps illiꝰ terre ꝛ oīs po/
pulus miraclo ſtupefacti: duo monaſteria ſan/
ctimonialiū conſtruxerūt in honorē btē Marie ꝛ
magnifice dotauerūt. ꝛ eaſdem duas ſorores illꝭ
monaſterijs duobꝰ prefecerūt: vbi multe ꝟgines
degētes ꝛ vitam Marie btē imitātes ac deuoti
one: ad celeſtia regna feliciter migrarūt. Ecce igr̄
ꝗpium ꝛ ſctm̄ eſt imitari beatā virginē in caſti/
tate ꝛ orōne deuota: vt in eiſdē ſanctꝭ opibus p/
ficias ꝗbꝰ ipſa pfecit: in eis ꝟtutibꝰ deo placeas
ꝛ ſine fine cū ipſa in celo gaudeas Amen.

Pars ſecunda libri ſeptimi de ꝟtutum precel
ſitudine qua beata Maria pfulſit ſuper omēs
creaturas in omni perfectōe actionis ꝛ contem/
plationis.

Multe filie con/
gregauerūt diuitias: tu ſupergreſſa
es vniuerſas Prouer. vl. c. Quibꝰ
in ꝟbis bñdicta ꝟgo Maria dei
mater digniſſima cōmendat̄. Primo ꝗdē a di
uitiaꝝ ſpūaliū opulentia: ꝗs diuitias mlte filie
id eſt ſancte aīe congregauerūt. Sunt nāq; di/
uitie ꝗdā tpales que dant̄ bonis ꝛ malis. Bo/
nis ad ſuſtentatōem ꝛ meritoꝝ cumulatōē per
eaꝝ pro chro erogatōem: vt dt Ambroſiꝰ. Ma/
lis vero ad remuneratōē. Iuxta illꝺ Mat. vj.
Receperunt mercedē ſuam. Alie ꝟo ſūt diuitie
ſpūales que ſunt dona ꝛ virtutes: gratia ꝛ bo/
norū operum merita ac glā. que poſſeſſores ſu
os vere faciūt diuites Gregꝰ. Si diuitias ama
tis ꝛ vere fratres diuites eſſe cupitis: veras di/
uitias amate. Primas ſancti contēnunt diui

tias.i.tp̄ales. Sc̄das vero cōgregare toto cona
mine ſatagunt: de q̄bꝫ verba paſſumpta dicunt.
Multe filie cōgregauerūt diuitias: quas ⁊ bn̄⸗
dicta Maria ſtudio cōtinuo in vita cōgregauit
¶ Sc̄do quoq̧ cōmendat̄ a ſingulari excellētia:
cum ſubdit̄. Tu ſupgreſſa es vniuerſas. Vere
ip̄a v̄go b̄tiſſima ſupgreſſa eſt vniuerſas donis
⁊ virtutibꝫ: dignitate: meritis: gr̄a: ⁊ gl̄ia: vtpo⸗
te regina ⁊ dn̄a oim̄ angeloꝝ ⁊ hoim̄: mater gr̄e
⁊ miſc̄die: virgo v̄ginū: in quā teſte angelo Lu.j.
ſpiritusſc̄tūs ſuperuenit .i. pre alijs venit: ⁊ vir⸗
tus altiſſimi eā totam obūbrauit. Locuturi ita
q̧ ad p̄ſens de excellētia meritorū ⁊ v̄tutū beate
Marie q̄s ī vita ſumma ꝑfectōis altitudine ha
buit tria myſteria declarabimꝰ.
¶ Primū: de excellētia externe actōis.
¶ Sc̄m: de excellētia interne cōtemplatōis.
¶ Tertiū: de excellētia virtuoſe ꝑfectōis.

¶ Articulus p̄mus de excellentia meritorie ope
rationis externe: ſiue vite actiue beate virginis
Marie.

Circa primū de
vita actiua Marie ⁊ excellentia ope
ratiōis eius externe querit̄ Utrum
bn̄dicta virgo Maria p̄cellat oim̄
alioꝝ ſc̄toꝝ merita in oꝑatione externa: ſiue vita
actiua. ¶ Nō argui pōt ꝙ nō: q̄ ipſa fuit ꝯtēpla
tioni diuine totaliter dedita. iuxta illud qd̄ de ea
canit̄ ab ecc̄lia Maria optimā partem elegit. id
eſt vitā contēplatiuā: que nō auferet̄ ab ea in eter⸗
num. ḡ vel pauca vel nulla potuit facere oꝑa ex⸗
teriora: cū illa impedire habeāt q̄etudinē mentꝭ.
Et intellectꝰ ad interiora ſe cōuertēs (cū totaliter
ſe cōuertit q̄cūq̧ diuertit. vt dr̄.iij. de aīa) nō po⸗
tuit ad exteriora oꝑa intēdere. ⁊ ꝑ cōſeq̄ns mino
ris eſt meriti reſpc̄u coꝝ ſanctoꝝ q̄ arduiſſima
exercitia corꝑalia legūtur feciſſe. Item merces ⁊
meritū debetur labori: ſc̄m illud ap̄li.j. Cor.iij.
Unuſq̄ſq̧ ꝓpriam mercedē accipiet ſc̄m laborē
ſuū. Ex q̄ ſequit̄ ꝙ q̄nto q̄s laborioſius ⁊ magꝭ
arduū opus facit: tanto magꝭ eſt meritoriū. ſed
cōperiunt̄ multi fuiſſe ſc̄ti q̄ oꝑati ſūt in vita mi⸗
randa ⁊ arduiſſima opera ac laborioſiſſima. vt
verbi gr̄a: ſanctꝰ Paulinus ep̄s fecit tale maxi⸗
mū opus ꝙ ſeip̄m vēdidit ꝓ filio cuiuſdā vidue
in ſeruitutē. ꝓut teſtat̄ Hiero.li. de virꝭ illuſtribꝫ
Item ſanctꝰ Franci. vlceroſas plagas leproſoꝝ
oſculabat̄ ⁊ ſaniē educens ⁊ extergens eis mul⸗
timode deſeruiebat. Sed ⁊ b̄tā Elizabeth ſiſia
faciebat ⁊ ꝓprio velo capitis extergebat: ad ſeceſ⸗
ſum debiles debilior in vlnis ducebat. Itē ſan⸗
ctus Iohānes baptiſta nunq̄ carnes comedit:
aut piſces: nec vinū aut ſiceram bibit: in deſerto
vitam auſteriſſimā ꝑ oēm modū duxit: adeo ꝙ
nec panē mādu caſſe legit̄: ſed mel ſilueſtre ⁊ lo⸗
cuſtas tm̄. Cōſimilia plura maxia legunt̄ facta
a ſc̄tis: cū tale q̄d nō cōperiat̄ de b̄tā v̄gine ſcri⸗
ptū: nō videt̄ quō eiꝰ actiōis vl' vite actiue meri
tū p̄cellat alioꝝ ſc̄toꝝ merita. Sic igit̄ alij p̄cel
lere videt̄ ī oꝑibꝫ miſc̄die ⁊ vite auſteritate b̄tā
Mariā: ita ⁊ in merito oꝑatōis. ¶ Sed ꝯtra ē
qd̄ dicit Damaſcenꝰ: q̄ ip̄a a nullo illuſtriū ſu
ꝑat̄ vel vincit̄. ſi ḡ vinceret̄ in merito vinceret̄ ⁊
in p̄mio. q̄ vt dicit Iſiō.li. de ſūmo bono: ⁊ cōit̄
doctores: meritū correſp̄ndet p̄mio. Rn̄detur igit̄
ponēdo ꝯcluſionē: ꝙ beata v̄go Maria excel⸗
lit oim̄ ſc̄toꝝ merita in oꝑatione boni ⁊ actiua
vita. Et hoc oſ̄ndit̄ ſc̄m Alber. ſup Miſſus eſt. c.
lxxxviij. quadrupliciter. ¶ Primo ex ratiōe mū
dicie. q̄ tanto oꝑa bona ſūt magis meritoria et
deo acceptiora q̄nto ſunt ab inq̄namēto peccati
elōgata ⁊ mūda. Uñ Pſ̄. Sc̄dm puritatē ma
nuū meaꝝ.i. oꝑationū bonaꝝ: retribuet mihi. ⁊
iteꝝ. Ambulās ī via imaculata h̄ mihi miſtrabat
Quo cōtra ꝑ Eſa. c.j. dn̄s dicit ad malos. Nō ac
cipiā inq̄t de manu vr̄a ſacrificiū: manus eniꝫ
veſtre plene ſunt ſanguie.i. pc̄tō. Sed q̄ ip̄a ſo
la virgo b̄tā fuit inter viatores q̄ nūq̄ ſua oꝑa
vel veniali pc̄tō inq̄nauit: q̄ nūq̄ peccauit etiā
venialiter. Unde Aug. Excepta hac virgīe de q̄
ꝓpter honorē dn̄i cū de pc̄tis agit̄ nullā volo ha
beri q̄ſtionē. Si oēs ſc̄ti ⁊ ſancte ꝯuenirēt: dice
rent. ſi dixerimꝰ quia peccatū nō habemus noſ
metip̄os ſeducimꝰ ⁊ veritas ī nob̄ n̄ ē. Hec ille
Ergo ip̄a plꝰ meruit in oꝑatōe. ¶ Sc̄do oſ̄ndit̄
rōe charitatis ⁊ gr̄e: q̄m̄ q̄nto opꝰ ꝓcedit ex ma
iori charitate ⁊ plenitudīe gratie: tāto eſt magꝭ
meritoriū: q̄ plus placet deo affectus offerētis
q̄ munus: vt dicit Grego. ⁊ p̄t.iij. q. vij. In ḡ⸗
uibꝰ. ⁊. xxiiij. q.j. Q di. Propterea ap̄ls.ij. Cor.
ix. Hilarē datorē diligit deus. ⁊ Ariſto.j. Eth.
Deus nō eſt remunerator nominū ſꝫ aduerbi
orum. Sed b̄tā virgo ſup omnes plena fuit
gratia: ⁊ ex maiori charitate oꝑata eſt. ḡ plꝰ oī⸗
bus meruit. ¶ Tertio oſ̄ditur rōe efficacie. nā
ip̄a ſummū bonū fecit ī eo ꝙ deū genuit q̄ oīa
regenerauit. tātū effectū ꝓtulit boni de ſe ꝙ nul
lus actus vel effectus alicuiꝰ pure creature illi
vel dignitate vel vtilitate poterit coeq̄ri. ¶ Quar
to oſ̄ndit̄ ex oꝑibꝫ miſc̄die: in q̄bꝫ potiſſime cōſi
ſtit vita actiua: ⁊ de q̄bus dn̄s in iudicio diſce⸗
ptabit: vt patet Mat. xxv. Illa eñ oꝑa exercuit
beata v̄go circa chriſtū: q̄m̄ cum ꝑegrinū ſuſce
pit hoſpitio virginalis vteri. eum eſurientē par
uulū pauit. ⁊ ſitientē ſuo lacte potauit. nudum
pānis inuoluit: ⁊ tunica facta veſtiuit: eum īfir
mū viſitauit cū deficiēte in cruce affuit. ⁊ eū tan
q̄ pia mater in cunabul' poſitū mēbris infanti
libꝰ exiſtētē fouit: balneauit: ⁊ pluribꝫ ſeruitijs
ei deſeruiēs freq̄ntauit: eū quoq̧ captū ⁊ mor⸗
ti adiudicatū nō deſeruit ſꝫ ⁊ moriētē ſepeliuit.
Alij aūt ⁊ſi oꝑa miſc̄die exhibuerūt: nō tñ chrō
ī ꝓpa ꝑſona ſꝫ ī mēbris eiꝰ: ⁊ iō ip̄a p̄cellit. Item
iſta oꝑa exercuit b. v̄go ī ſūmo ſup oēs viatores

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

q₂ operū misericordie alteꝝ altero est maius et excellenti⁹ q̄nq₃ modis. ¶ Primo si fit ex maiori charitate. ¶ Scd̄o si fit magis idigēti. ¶ Tertio si fit magis digno indigenti. ¶ Quarto si fit cum maiori effectu impenso. ¶ Quinto si fit ex magis necessario ꝛ min⁹ supfluo. Hec oia fuerūt in btā virgine in sūmo. Charitas em̄ ei⁹ ꝑcellit oim̄ creaturaꝝ charitatē: ex q̄ summa charitate ista opa circa christū exhibuit. Itē marie idigēti tribuit: q₂ nēo int̄ viatores paupior iesu fuit. iuxta illud Mat. viij. Vulpes foueas habēt et volucres celi nidos: fili⁹ aūt hoīs nō hab₃ vbi reclinet caput. Itē dignissimo paupi tribuit: q₂ nemo dignior mēdic⁹ fuit q₃ mendic⁹ de⁹. Magnū q̄ppe esset opus miscōie qd̄ fieret paupi rustico: mai⁹ qd̄ fieret paupi clerico vel religioso. adhuc maius qd̄ fieret paupi ep̄o: ꝛ summum quod fieret pape mēdico. Ergo iproportionabiliter summū op⁹ misericordie fuit qd̄ fiebat a virgine gloriosa paupimo deo. Itē maximū effectū miscōie ipēdit cū se totā paupimo christo in seruitutē tradidit: ꝛ cū nobis miseris captiuis ꝛ mēdicis deū filiū suū ipm̄ dedit in redēptionē: ꝛ cū ipo dedit nobis regnū celorū ꝛ omē bonū. Item ō non supfluo s₃ om̄ino necessario op⁹ misericordie exercuit circa paupimū deū. q₂ de ꝓprio sanguine ꝛ purissima ꝓpria carne ei tunicā in incarnatiōe ministrauit: ꝛ in suo vtero de purissimo suo sanguie eū aluit: atq₃ de ꝓprio lacte cibauit cum natū ꝛ lactauit. Hec Alber. ¶ Ad ea ergo que in cōtrariū obijciunt̄ respondet̄ ad primū: q̄ ex speciali ꝓrogatiua fuit miraculose in bn̄dicta virgie q̄ ipsa in sūma cōtemplatōne esset cōtinue: ꝛ tm̄ ab externo bono ope ꝛ seruitio christi nō impediret̄: s₃ sil' vtrunq₃ agere posset. Propt̄ea de ea legit eccl'ia illud euāgeliū. Intrauit Iesus in quoddā; castellu₃. Per qd̄ figurat̄ introit⁹ christi i vteꝝ ṽginale₃. Et mlier q̄dā noie Martha: ꝑ quā figuratur Marie sensualitas ꝛ inferior ps ratōis: q̄ ministrauit in actiua christo. Eius soror Magdalena. i. supior ps rōis erat ꝯtinue intēta diuie cōtēplatiōi. ꝑ qd̄ docet̄ q₂ Marie simul inerat et actio externa ꝛ cōtēplatio altissima speciali dei dono: nec alteꝝ ab altero impediebat̄. ¶ Ad secundū r̄ndet̄ q̄ vt dicit Tho. iij. scp̄to sniaꝝ. di. xxxv. ar. iiij. q. ij. Et. ij. ij. q. clxxxij. ar. ij. Aliter labor exterior auget ꝑmiū ꝛ aliter charitas. quia labor exti̇or opat̄ ad augmentū ꝑmij accidētalis. charitas ṽo opat̄ ad augmentū ꝑmij essentialis: qd̄ ꝑncipaliter cōsistit in charitate. Sic ḡ meritū ꝑmij essentialis nō est i ipi⁹ opis laboriositate ꝛ difficultate: sed in charitate. Vn̄ dato q̄ aliq̄ (vt etiā Johannes baptista) fecerint maiores labores ducēdo vitā austeriorē: tm̄ nō ꝓpt̄ h' seq̄t̄ q̄ mai⁹ meritū adq̄sierit. q₂ maiori charitate fecit btā ṽgo mimū op⁹: q̄₃ alius scr̄us fecerit maximum bonum. ꝛ ideo ex maiori charitate mai⁹ meritū adq̄siuit. q̄m̄ eēntiale incōparabiliter prefert̄ accidentali ꝑmio: vt dic̄ Rich. de media villa: ꝓbans sup. iiij. sniaꝝ circa dist. xlix. Vel aliter pōt dici q̄ vt notat idem Tho. eode₃. iij. scp̄to. dist. xxx. ar. v. Vtrū meritū ꝑncipal'r cōsistat in charitate. ꝛ. j. ij. q. cxiiij. ar. iiij. ꝛ. ij. ij. q. xxiij. ar. vij. Duplex est meritū. s₃. Dimissionis pene: ꝛ consecutōis boni. Difficultas ergo opis nō facit ad meritū: nisi dimissionis pene ꝑ modum cuiusdā cōmutatōis. sed ad meritū consecutōis boni facit maior conatus q̄ est s'm maiorē indignationē voluntat̄. ꝛ hanc ꝑncipaliter facit charitas: que q₂ maior fuit in ṽgine bn̄dicta: qua nec indiguit ad premiū: q₂ nūq₃ peccauit. vn̄ sequit̄ q̄ maius fuit meritū in eius actione q̄cunq₃. Et sic patet. O igit̄ btā christiana ꝛ fidelis aīa pensa quantū virgo bn̄dicta ꝑcellat in oi actiōe sua ꝛ stude eā imitari ardua faciendo ꝛ ex charitate magna: vt ꝛ tu merearis corā deo esse magna.

¶ Articulus secūdus de excellentia interne contemplatōis beate Marie q̄liter omniū viatorū contemplationē precellebat.

Secundū mysterium interne ꝯtēplationis. Vbi notandū s'm Alber. sup Missus est. ca. xcix. q̄ cognitio siue cōtemplatō beatissime ṽginis tripliciter excellebat alias cognitiones omniū viatoꝝ.

¶ Primo in cognitōis ꝑfectione.

¶ Scd̄o in habitus possessione.

¶ Tertio in modo cognoscendi cū quiete ꝛ sine abstractione.

¶ Primo in cognitōis vel contēplatōis ꝑfectōe q₂ em̄ pre alijs viatorib₃ habebat eleuatā mentē ad diuina. igit̄ maior ꝑfectio cognitōis debetur ei ratōe maioris eleuatōis ꝑ habitus meliores ꝛ excellētiores. Nā si ꝯsideram⁹ gradus q̄b₃ ascendit̄ ad vidēdū deum s'm habitus ḡtuitos est excellentia in hmōi eleuatione aīe ad deū s'm maiorē habituū gratuitoꝝ ꝑfectionē aīam supra posse nature mag' ꝛ mag' eleuantiū ꝛ deo ꝓpinqui⁹ coniūgentiū. Inter q̄s Primo gradu eleuant gr̄e sacramētales impedimenta culpe ꝛ pene remouētes ꝛ fomitē diminuētes: que aīa₃ trahunt deorsum. Scd̄o ḡdu s̄t virtutes aīam in esse ḡtuito ꝑficientes primo ꝛ ꝑ opationē in fine dirigētes. Tertio gradu sunt dona aīam ad excellentiores actus gratuitos ꝑficientes: ꝛ mag' eam fini. id ē deo cōiungētes. In q̄rto gradu sūt fructus aīam s'm possibilitatē vie deo cōiunctam delectātes ꝛ reficiētes. Ex his q̄ttuor gradib₃ a latere currūt btitudines circa subiectū in q̄ sunt ꝑdicti habitus status ꝑfectōis s'm modum vie cōplentes. ¶ Scd̄o quoq₃ excellebat contēplatō beate ṽginis in habitus possessione. habit⁹ possessione dico. quia talis habitus est actus q̄lem

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

habuit Paulus in raptu ad tēpus. ⁊ poſt ſta/
tim nō habuit ſed habitus cū actu ceſſauit. Tal'
inquā generis habituꝫ ſed ꝑfectiorē beatiſſima
ꝟgo ſp ⁊ continue habuit ab eo tp̄e q̄ ꝑmū ma/
ter dei facta fuit vſqꝫ dū idem habitus in glori/
oſam cognitōem ſcḋm ſtatū patrie perfectus fuit
Et ita cōtinuatio poſſeſſionis debebat̃ ei ratōe
ꝑfectōnis maioris qua huic vite ſup oēs viato
res funditus mortua fuit. ⁊ vita pctī extīcto fo/
mite irreſuſcitabilit̃ mortua fuit. ꝓpt̃ qḋ vita ei⁹
cum chriſto in deo abſcondita fuit ſp. ⁊ curie an
gelice pn̄s intra dei ſanctuariuꝫ habitauit. Vn̄
merito dicere potuit illḋ Eccli. xxiiij. In habita/
tione ſancta corā ipo miniſtraui ⁊ ſic in ſion fir/
mata ſum. ⁊ in ciuitate ſanctificata ſilr requieui
¶ Tertio excellebat in modo cognoſcendi cum
quiete ⁊ ſine abſtractōe. qualis eſt in raptu. Nā
modus cognoſcēdi ꝟgis Marie non ſp fuit ꝑ
modū abſtractōis vel ſtuporis vel extaſis vl' ſo
poris. Hec em̄ contingūt ꝓpt̃ excellentiā et im/
proportionabilitatē lumis ad intellectū illumi
nabilē. vt patꝫ ꝑ ſilr in lumine corꝑali in transfi/
guratōe dn̄i qn̄ oñdit diſcipulis claritatē ſimilli
mā claritati glorie. Pr̄ em̄ ꝙ Petr⁹ ⁊ qui cū eo
erant grauati erant ſomno ita vt videre nō poſ/
ſent. Vn̄ dn̄o petrus dixit. Bonū eſt nos h̄ eſſe
neſciens quid diceret. ſtupor em̄ circūdederat
eum. Similiter in lumine ſpirituali eſt. Unde
Paulus excellentiori viſione ſtupefactus. di/
xit. vtrū in corꝑe vel extra corpus neſcio. de⁹ ſcit
Nunc aūt ſtuporē beatiſſima ꝟgo non habuit
cuius intellectus deiformior ⁊ illi luci ꝓportio/
nabilior fuit. Vn̄ ſic eadē lux q̄ eſt egris oculis
odioſa. eſt oculis ſanis amabilis. ⁊ ſic per ean/
dem lucem clari oculi ꝑfecti⁹ vidēt ⁊ ſine pertur/
batōe. eger aūt oculus minus perfecte ⁊ cū per/
turbatōe. ita lux ſpiritualis quia oculis Pauli
fuit improportionabilis. ideo fecit raptum cuꝫ
ſtupore. Tal' lux oculis beatiſſime ꝟginis fuit
ꝓportionabilis ſine ſtupore cum delectatiōe. Et
hoc debebat̃ ei ratione puritatis ⁊ mundicie q̄
ſuper paulum ⁊ omnes viatores nitebat ipro/
portionabiliter ⁊ excellenter. Hec Alber. vbi ſu
pra. Quis ergo hoim. Que rationabilium mē/
tiū poterit excogitare quantuꝫ deiformis fuerit
mens virginis bn̄dicte. quanta luce reſplendu
erit. quantū ve ſaporē diuine contēplatōiſ expta
fuerit. O vtinā aīa mea aliqn̄ illi⁹ particeps eſſe
quantulūcūqꝫ mereretis. ⁊ virginis beatiſſime
vna cū ei⁹ filio dulci Jeſu cōgratulatōe intima
ſuauitate ꝑfrueretiſ. O vtinā moriat̃ aīa mea
morte iuſtoꝝ vt ingredi valeat ad cōtēplatiōem
btōrum ⁊ videre valeat multitudinem in chr̄o
⁊ eius pia matre dilectorum.

¶ Articulus tertius de virtutū ꝑfectōe ⁊ excellē
tia earundem in beata Maria vbi deſcribunt̃
duodecim virtutes in ipa.

Tertiū myſteriū

dr̄ ꝟtuoſe ꝑfectōiſ ⁊ ei⁹ excellentie
Nam ſcḋm Alber. vbi ſ. ſ. cap. xcix.
beata virgo habuit virtutes car/
diales ꝑ modū patrie. ſꝫ ſcḋm ſtatū vie Per mo
dū patrie quantū ad actuū ꝑfectōem. ſcḋm ſtatuꝫ
vie quātū ad merendi conditōem. Et ita habu
it eas medio mō inter cōprehēſores ⁊ viatoreſ.
medio mō per participatōem. talem inquā par/
ticipatōem ꝙ accepit meliorem partem ab vtro
qꝫ extremoꝝ. Cōprehenſores em̄ habent virtu/
tes has ſcḋm actuū ꝑfectōem. ſꝫ pret̃ merendi cō/
ditōem. viatores aūt cum merendi conditione.
ſed cū actuū imꝑfectōne. Ipa aūt virgo habuit
eas cū actuū ꝑfectōe ſcḋm cōprehenſores. ⁊ cum
merendi cōditōne ſcḋm viatores. Vn̄ habuit eas
excellenti⁹ viatoribꝫ quātū ad actū. ⁊ cōprehen/
ſoribꝫ quātū ad effectū. Hec Alber. Ut aūt ma/
gis clareſcat quantū virgo bn̄dicta ꝟtutibuſ in
ſua vita prenitear vel prefulgeat. ꝓducamus in
mediū. xij. ꝑcipuas ꝟtutes quaſi. xij. ſtellas pre
fulgidas quibꝫ ipa coronata fore in Apoca. ca.
xij. prefiguratur. vt per ſingulas eius virtutes
excellentia clareſcat.

¶ De excellentia fidei Marie ¶ Caplm̄. I.

Prima virtus excellentiſſime fuit in ma/
ria ꝟgine. Fides q̄ ꝓpe eius maior fuit fi
de omnium aliorum ſanctorum ſcḋm Al/
bertum vbi ſupra.

¶ Primo ratione conſtantie.
Secundo ratione mundicie.
¶ Tertio ratione efficacie.
Quarto ratione experientie.

Prio rōne conſtantie. Fides em̄ beate virginis
fuit conſtantiſſima. que nunqꝫ defecit nec fuit i/
tercepta. alioꝝ aūt fidei ꝯſtantia fuit deficiens
et intercepta. vt patet de fide apoſtoloruꝫ. de q̄/
bus ſaluator ait Matth. xxvj. Omnes vos ſcā
dalum patiemini in me. ſ. in paſſione ¶ Secun
do rōne mundicie. Fuit em̄ fides beate virginis
mundiſſima ⁊ incōtaminata per peccatū. q̄niā
nunqꝫ peccauit etiam venialiter. vt dr̄ Auguſti.
Alij aūt oēs peccauerunt. iuxta illḋ. j. Johan. j.
Si dixerim⁹ qꝛ pctm̄ nō habem⁹ nos ipos ſedu
cimus ¶ Tertio ratione efficacie. quia fides be
ate ꝟginis fuit maxie efficacie. Cum em̄ ſcptum
ſit Mar. ix. ca. Oia poſſibilia ſunt credenti. in fi
de eius ſecutus eſt effectus improportionabi/
lis fidei alioꝝ adeo ꝙ iuxta dictum ſaluatoris
Matth. xvij. Si habueritis inqt fidē ſic̄ ḡnuꝫ
ſinapis ⁊ dixeritis monti huic tolle te ⁊ mitte in
mare. obediet vobis. Ad benedicte virginis di/
ctum quo ait. fiat mihi ſcḋm verbū tuū. ſummus
mons montiū. i. de⁹ ipe tulit ſe ⁊ miſit ſe in mare
. i. in mariam ⁊ amaras penalitates huius vite.
¶ Quarto rōne experientie. etſi nāqꝫ patres vete/
rꝫ ⁊ noui teſtamēti crediderīt d ꝟgie naſcituꝝ vl'

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

natum chriſtum ipa benedicta ꝟgo nõ tm̄ credidit ſed ⁊ per experientiam cognouit. vnde claret eius fidei excellentia.

De ſpe Marie. Caplm̄. II.

Secunda ꝟtus Spes fuit excellentiſſime fulgens in vita Marie ꝟgis. Cum em̄ vt ait mgr̄ in. iij. Spes eſt certa expectatio future btitudinis ex meritis ⁊ gr̄a ꝓueniēs. Hec certitudo ſpei vel expectationis fuit ſūma in beata virgine. q꜡ certitudo ſpei alioꝝ vl̄ ē fallibilis vel conditionalis. Si em̄ cert⁹ eſt q̄s de eterna btitudine. falli põt. q꜡ cadere põt. Si aūt ſperat ſub ꝯditõe vt vicꝫ ſi ꝑmanſerit in charitate. certitudo ſua eſt cõditionalis ⁊ nõ abſoluta. Sed in btā virgine certitudo de eterna beatitudine fuit infallibilis ⁊ abſoluta. eo ꝙ certa fuit ꝙ matrē dei impoſſibile foret a beatitudie excludi vel cadere. ḡ ei⁹ certitudo fuit maior certitudine alioꝝ. Itē btā ꝟgo improportionabilit̄ maius gaudiū oībꝫ aliis expectauit. ḡ maiorē ſpem habuit. Itē oīs alteri⁹ viatoris expectatio eſt ꝑ modū eſurientis. expectatio aūt btē ꝟgis fuit ꝑ modū comedētis. ſ. ꝑ expientiā. ſed improportionabiliter mag͛ delectat expectatõ ſpei ī comedēdo q̄ꝫ in eſuriendo. ḡ maximā ſup oēs alios ipa ſpem habuit. Hec Alber. ſuper Miſſus eſt. ca. lxxiij.

De charitate Marie. Caplm̄. III.

Tertia virtus Charitas ſūma fuit in beata virgine. qm̄ ipa ſumme impleuit illd̄ p̄ceptū Math. xxij. Diliges dn̄m deum tuū ex toto corde tuo ⁊c̄. Et iterꝫ. Diliges ꝓximū ſicut teipm. ꝓpter qd̄ ſummū p̄miū eſſentiale in celo ꝓmeruit qd̄ debet̄ charitati. De btē virginis charitate agitur ſpēalr̄ li. ix.

Sequitur de virtutibus cardinalibus.

Primo de prudentia. Caplm̄. IIII.

Quarta virtus Prudentia fuit ſūme ī beata virgine. Cum em̄ ſm Ariſto. vj. Eth. prudentia ꝯſiſtat in cauēdis malis ⁊ eligendis bonis. beata virgo in vtroqꝫ non potat decipi. q꜡ gr̄a plena erat. ⁊ habebat donū oīs intellectus. ſapientie. ſcientie. ⁊ cõſilij. vt patebit parte. iij. hui⁹ libri. Propt̄ea btā ꝟgo bn̄ figurata extitit ꝑ prudētiſſimā mulierē Thecuitem. ij. Reg. xiiij. q̄ prudenti parabola ſumpta reconciliauit Abſalon fratricidā Dauid pr̄i ſuo. nota inibi hiſtoriā. ſic Maria prudentia ſua reconciliauit genus humanū fratricidā. ſ. anīe ⁊ ſpirit⁹ ſui ipi deo. cū vicꝫ prudent̄ tractauit cūꝫ angelo de myſterio incarnatõis diuine ⁊ aſſenſum prebuit dicens. Ecce ancilla dn̄i. fiat mihi ⁊c̄. Ad qd̄ ꝟbū de⁹ tantū eſt inclinatus vt carnem aſſumeret ꝑ nr̄a recõciliatõe facienda.

De fortitudine in Maria. Caplm̄. V.

Quinta virt⁹ p̄fulſit in vita Marie fortitudo. qd̄ tripliciter oſtenditur.

Primo Ethice.

Secundo theologice.

Tertio philoſophice.

Primo ethice. q꜡ act⁹ fortitudinis eſſentialis eſt ſummo bono. i. deo firmiter adherere. ⁊ t̄renas cupiditates nõ tm̄ opp̄imere ſed penitus obliuiſci. qd̄ q̄dē nõ eſt viatoꝝ interim ꝙ fomes in eis aliq̄ modo viget. niſi ſolius beate ꝟginis q̄ adheſit deo inſeꝑabiliter. nec vnq̄ꝫ potuit ſeparari per caſum. Scdo oſtendit̄ theologice. q꜡ ſcriptum eſt Prouer. vl. Mulierē fortē q̄s inueniet ⁊c̄. ſequit̄. ꝓcul ⁊ de vltimis finibꝫ p̄ciuꝫ eius. Hec mulier fortis eſt Maria ꝟgo. vltimi fines ſunt diuinitas ⁊ humanitas maxie a ſe diſtātes q̄s ꝟgo ipa fortiſſime q꜡ inſeꝑabl̄r cõiūxit. Idcirco Num. xxiij. Cui⁹ fortitudo. ſ. dei filij ē fortitudini rhinocerontis. q꜡ ſicut fortitudo rhinocerontis in gremio ꝟginis māſueſcit. ita dei fortitudo in vtero ꝟginis Marie manſuefacta eſt. Tertio oſtendit̄ ex lumine p̄hie. qm̄ per locū a maiori. ij. Topico. arguēdo. q̄cq̄d eſt fortius fortiore. eſt fortius inferiore. Btā ꝟgo fuit fortior tribꝫ fortiſſimis in mūdo q̄ ſunt de⁹. mors. ⁊ diabol⁹. Primū fortiſſimū in mūdo eſt de⁹ hunc humilitas btē ꝟgis ſuꝑauit. qn̄ d̄ celo charitate vinculatum ⁊ vulneratū in ſuo virginali vtero incarcerauit. Vn̄ canit eccleſia de ea. Sancta ⁊ imaculata ꝟginitas q̄bꝫ te laudibꝫ eſſe. ne. q꜡ quē celi capꝑe nõ poterāt tuo gremio ꝯtuliſti. Secundū fortiſſimū in mundo eſt mors cui nemo mortalium reſiſtere põt. Omēs em̄ morimur. ⁊ quaſi aq̄ dilabimur in terram. ij. Regū. xiiij. Hāc btā ꝟgo ſuꝑauit. vn̄ canit ecclīa de ea Mortē quā femīa intulit femīa cõtriuit ꝑ quā vita rediit. Tertiū fortiſſimū ē diabolus. Iob xli. Nõ ē ptās q̄ ꝯꝑet̄ ei. Hūc btā ꝟgo ſuꝑauit. q꜡ ipa cõtriuit caput eius Geñ. iij. ḡ fortitudis ꝟtus ⁊ donū in btā virgine ſumme fulſit. Hec Alber. ſuper Miſſus eſt ca. iiij.

De iuſticia in Maria. Caplm̄. VI.

Sexta virtus p̄fulgens in beata ꝟgine eſt ipa tertia virt⁹ cardinalis. ſ. iuſticia. Ut em̄ hr̄. ff. de iuſti. ⁊ iu. l. Juſticia. tria ſunt p̄cepta iuſticie. ſ. honeſte viuere. alteꝝ nõ ledere. ⁊ vnicuiqꝫ ſuū ius tribuere. Hec oīa ſuꝑexcellēter fulſere in benedicta dei matre. Ipa nēpe ſuꝑ oēs viatores honeſtiſſime vixit. Honeſte nāqꝫ viuere idem eſt qd̄ virtuoſe ⁊ pulcre viuere. q̄a vt ait Iſid. li. etymo. Honeſt⁹ dı̄ q̄ſi honoris ſtatus. ſoli aūt ꝟtuti debet̄ honor. Vn̄ Ariſto. iiij. Ethi. ait. Prau⁹ inq̄t non eſt honore dign⁹. q̄a honor eſt p̄miū virtutis. Cū igit̄ btā virgo vixerit ꝟtuoſiſſime ⁊ oībꝫ ꝟtutibꝫ ſuꝑexcellent̄ enituerit. iuxta illd̄ Eccli. xxiiij. In me oīs gr̄a vie ⁊ veritatis. in me oīs ſpes vite ⁊ ꝟtutis. ſequitur ꝙ ipſa vixerit honeſtiſſime. vt de ea teſtatur etiam Amb. li. de virginita. Itē ipa nullū ledere potuit. q꜡ nunq̄ꝫ peccare potuit. ſed vnicuiqꝫ ſuum ius tribuit dō vicꝫ amorē ⁊ tīorē ac honorē. ⁊ ꝑ

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

rimo dilectionē: quia charitate pleniſſima fuit. nec aliqd qđ facere debuit omiſit. ¶ Deniqȝ ſumma iuſticia claruit in ea: qñ ꝓ ſatiſfactiōe iuſtiſſima pcti pmi parētis ⁊ toti⁹ generis hūani filium ſuū obtulit in paſſiōe: vbi ꝓ fructu vetito ⁊ ablato fructū vteri ſui ad pendendū ī ligno dedit. Ecce iuſtiſſima reſtitutio ⁊ ſūma ſuperogatio: ꝓ fructu modici valoris deuȝ dedit infiniti valoris. ⁊ ꝓ vnico quadruplū reddidit. ſ. offerens carnē in paſſionē: ſanguinē in effuſionē: aiamqȝ filij ſui in mortē: ⁊ diuinitatē in cruce ī noſtrā recōciliationē. Merito igiꝰ de ea canit eccleſia. Felix nāqȝ es ſacra vgo maria ⁊ omī laude digniſſima. qꝛ ex te ortꝰ eſt ſol iuſticie. i. manifeſtatio iuſticie in chriſto ꝓ nob paſſo in cruce. ī qua paſſione veriſſima ⁊ ſūma iuſticia claruit vt patȝ p Anſ. li. ij. Cur deus hō. Ipa pfecto illud euāgelicū ipleuit. Siqd aliquē defraudaui reddo qdruplū. licȝ nō ipa btā vgo fraudes fecerit ſed Adam pomū rapuerit: iuxta illđ pſ. Que ñ rapui tūc exoluebā. O itaqȝ glˀioſiſſima vgo: qđ gratiaꝝ actōis: qđ ſeruitutis: qđ honoris tibi repēdamꝰ ꝓ tali ⁊ tāta oblatiōe per te facta ꝓ nrīs piaculˀ. q̄ oblatio vtiqȝ ſi nō fuiſſet: omne genus noſtrū in damnatōe remāſiſſet.

¶ De tēperātia Marie. ¶ Capitulū. VII.

Septima virtꝰ in Maria pfulgēs eſt temperantia. Fuit enim eius tpantia nobiliſſima ſupexcellentiſſime p̄ tēperātia oim viatorum: quod oſtendiꝰ

¶ Primo de tēperantia in guſtu.
¶ Secūdo de tēperantia in dicto.
¶ Tertio de tēperantia in facto.
¶ Quarto de tēperantia in cultu.

Primo de tpantia in guſtu: q̄ diciꝰ ſobrietas ſiue abſtinētia que in beata virgīe fuit ſupexcellēter nobiliſſima: qꝛ fuit puriſſima ⁊ glˀioſiſſima. Ratio: qm̄ in alijs viatoribꝫ eſt cū poſſibilitate cadēdi ſaltē ī pmū motū gule ⁊ erroꝛe ⁊ pugna. ſed in btā virgīe fuit ſine pugna: ſine erroꝛe: et ſine poſſibilitate cadēdi etiā in pmū motuȝ gule. qꝛ ipa peccare oīno nō potuit. Itē alij hoīeſ abſtinēt tribus de cauſis. ¶ Pmo ꝓ debito ſatiſfactōis ꝓ pctō pterito. ħ locū nō habet in btā virgine. qꝛ nullū peccatū habuit. vñ huiꝰ loco eiꝰ abſtinētia fuit ꝓ merito ſuperogatōis. ¶ Secūdo alij abſtinēt ꝓ cautela euaſiōis ꝓ pctō futuro. nec ħ locū habuit in btā vgine q̄ peccare nō potuit. ſed huiꝰ loco ipa abſtinuit ꝓ exēplo edificatōis. ¶ Tertio alij abſtinēt ꝓ delctōe pene debite in pſenti vel futuro. nec hoc locū habuit in btā virgine: qꝛ cū nūqȝ peccauerit nunqȝ penā demeruit. ſed huiꝰ loco ipa abſtinuit ꝓ glˀie premio. ḡ eiꝰ abſtinentia fuit nobiliſſima. ¶ Scđo de tpantia in dicto. Nam ex ſacro euāgelio datur ipam fuiſſe tēperatiſſimā in verbis. qꝛ in totius euāgelice hiſtoꝛie ſerie nō repiꝰ niſi tm̄modo ſeptē vba ꝓtuliſſe. ⁊ hec nō ſine cauſa ardua

Ad q̄dlibet q̄ppe eoꝝ verboꝝ maxim miraculū ſecutū ē. ¶ Primū verbū dixit ad angelū: Quō fiet iſtđ qm̄ viꝝ nō cognoſco. Et mox ſubſecuta eſt diuine incarnatōis myſterij declaratio. Spiritusſanctus inquit ſuperueniet in te. ¶ Scđm verbū dixit. Ecce ancilla dñi: fiat mihi ⁊c. ⁊ maximū miraculū ſecutū eſt. ſ. dei hūanatio. ¶ Tertiū verbū dixit: cum ingreſſa domum Zacharie ſalutauit Eliſabeth. ⁊ mox vt audiuit illa ſalutationem exultauit infans in vtero eiꝰ. ⁊ repleta ē ſpūſctō Eliſabeth ⁊c. ¶ Quartū verbū cū protulit. ſ. Magnificat aīa mea dñm ⁊c. facta eſt diuina collaudatio ⁊ grāꝝ actio pro incarnatōnis diuie ſūmo bñficio. ¶ Quintū vbū ait cū inuēto Ieſu in medio doctoꝝ dixit. Fili quid feciſti nobis ſic. ego ⁊ pr̄ tuꝰ ⁊c. ⁊ ſubſecutū eſt miraculū diuie hūiliatōis. qꝛ deſcendit cū eis ieſus verꝰ deus. ⁊ erat ſubditꝰ illis. ¶ Sextū verbum dixit in nuptijs. Vinū nō habent. Et ibidē dixit ¶ Septimū vbū miniſtriſ. Q̄dcūqȝ dixerit vob facite. ⁊ ſubſecutū eſt miraculū conuerſiōis aq̄ in vinū. Et licet plura alia verba locuta ſit beata vgo q̄ nō ſunt ſcripta in euāgelio. tñ vtiqȝ fecē modeſtiā vt nunqȝ inuentꝰ ſit dolꝰ vel minimū vbū ocioſum in oꝛe eius. Vñ ⁊ ſctūs Epiphaniꝰ ⁊ ſctūs Hermanꝰ teſtanꝰ de ea q̄ rariſſime loq̄baꝰ. ſȝ ⁊ ħ tm̄modo cum opoꝛtebat loqui. ⁊ ſic ſuos ſermones ſp cōuertebat q̄ de dō ⁊ ſuo filio Ieſu loquebatur. ⁊ eiꝰ fide vel ignaros inſtruēdo. vel fidē chriſti defendēdo. Et tantā eloquētie grām habebat q̄ ad fidē plurimos hortādo cōuertebat. Nā ſemel q̄ ipam loquentē audiuit q̄ntūcūqȝ infidelˀ obduratꝰ. vel ſtatim credidit. vel cozde diffiniuit ſe cito fidem receptuꝝ vel ſaltē admiratꝰ de fidei huiꝰ veriſſimo myſterio ceſſauit impugnare. Hec pdicti hiſtoriographi. ¶ Tertio de tpantia in facto. Cum em̄ nullus viatoꝝ ſit q̄ nō peccet in factis ſaltē venialiꝰ ipa btā virgo ſic ſe tpauit q̄ nunqȝ peccauit. etiā in minimo veniali ſiue facto ſiue verbo vel cogitatu. vt dicit Aug. ¶ Quarto de tpantia in cultu vel habitu. Habitus enim veſtium tripliciꝰ diſtinguitur. ¶ Primo enim eſt habitus vanitatis. de quo loq̄ns Hiero. ait. Mulieres ſerico ⁊ purpura indute chriſtū induere nō pñt. auro margarit ornate. ornamēta coꝛdis pdiderūt. ¶ Scđo eſt habitꝰ hūilitatˀ. ſ. nimie. vt poꝛtare ſacculū vel ciliciū aut ſoꝛdidā veſtē. De ħ idem Hiero. Oꝛnatꝰ inq̄t veſtiū ⁊ ſoꝛdes pari mō fugiēde ſunt. ¶ Tertio eſt habitꝰ mediocritatˀ ſm cōem ſtatū. ⁊ hic eſt laudabilis. Dicimꝰ ḡ q̄ beata vgo ſic ⁊ chriſtus ac filij ſctī habuerūt habitū veſtiū hūilem ſed mediocriꝰ. ⁊ in ħ alios viatores excellit. qꝛ ſuꝑ artem ꝑ vnctionē in ſpūſancto ſciuit pſcire mediocritatē oīmodā in habitu humilitatis obſeruare. Hec Alb. magnꝰ ſuper Miſſus eſt. ca. xxix. ¶ Huic etiā cōcoꝛdat ſctūs Epiphanius et ſctūs Hermanus in hiſtoꝛia de

vita Marie di. ꝙ veſtes btē vginis non erant
mltū ꝑcioſe. neqꝫ colorate. neqꝫ curioſe. nec erāt
inquiūt multe vilitatꝭ. qꝛ non habebat cām cur
ſaccū vl' veſtē pnie portaret. Sꝑ aūt veſtibꝫ his
induebat̄. camiſia ⁊ tunica. ⁊ ſupra tegebat̄ reli
gioſo pallio ꝓprij coloris. ſicut erat moris femi
nis religioſis illis tꝑibus. Erant quoqꝫ veſtes
eius mūdiſſime. nec vnqꝫ ſunt attrite vel cōſum
pte vetuſtate. ſꝫ māſerunt ita ſicut erant cū indu
it eas in pma nouitate. nec vnqꝫ ſunt ſaſſe vl' la
cerate. ⁊ h̄ in ſignū nitide ⁊ incorruptibilis eius
puritatꝭ. Si eīm filijs iſrl' deus in deſerto id ꝑ
ſtitit. cur nō magis ſue glioſe matri hanc gratiā
fecerit. cum ⁊ aplis putat̄ id feaſſe. vt legitur de
beato Bartholomeo aplo. Item refert idem ꝙ
btā virgo peplo mūdiſſimo vtebat̄. ⁊ cingulū
portabat de chorda vel retorta zona. Vtebat̄ ⁊
calceis. ſꝫ tunc tm̄mō cum ire quoqꝫ oportuit.
vt caueret ne nudi viderent̄ pedes. qꝛ ſemꝑ tene
bat ſe nimis verecūde ⁊ pudice. Lectus qꝫ virgi
nis nō habuit ornatū. ſed mūdiſſimus erat ſtra
tus de ſacco ꝑ ſtraminibꝫ. ⁊ iuxta lectum locus
erat quo orare ſolebat vl' ſcripturas legebat vl'
cōtēplabat̄ diuina. ⁊ ad partē alterā fuit locata
ſedes in qua reſidebat ad opꝰ manuale facien
dum. qꝛ nunqꝫ ab aliq̄ predictoꝝ operum erat
ocioſa. Angeli qͦtidie de cel' mittebant̄ qui eam
benigniſſime cōſolabant̄. ⁊ celeſtē panē ei depor
tabant ne defectum pateret̄. Hec illi.

¶ De vginali caſtitate Marie. ¶ Cap. VIII.

Octaua virtus in btā vgine ꝑfulgens eſt
virginalis caſtitas in q̄ ſuꝑ oēm creatu
rā improportionabiliter ꝑfulſit adeo vt
teſte Anſ. li. de conceptu vginali. tanta puritate
niteret q̄ ſub deo maior nequit intelligi. De hac
latius aget̄. li. viij.

¶ De humilitate Marie ¶ Capl'm. IX.

Nona virtus in btā vgine prefulgens eſt
humilitas. ꝑ quam ſumme placuit deo
ipa teſte Lu. j. Reſpexit humilitatē ancil
le ſue ⁊c. Ber. Audeo dicere qꝛ nec vgītas ma
rie deo placuiſſet ſine eius humilitate. Per hāc
etiam humilitatem ſumme exaltari meruit. Cū
eīm iuxta euangelicā regulā omnis qui ſe humi
liat exaltabit̄. ḡ quanto quis ſe magꝭ hūiliat ma
gis exaltabit̄. ꝑ illā maximā topicā. Sic ſimpl'r
ad ſimpliciť. ſic magis ad magis. ⁊ maximū ad
maximū. Sed qꝛ btā virgo ſuper oēs exaltata ē
choros angelorum. ⁊ ordines ſanctoꝝ. ḡ ſequi
tur ꝙ ipa ſuꝑ oēs humillima fuerit tā corde qꝫ
ore atqꝫ opere. Signū aūt marie humilitatꝭ quā
habuit in corde ex hoc daret. qꝛ cum eligeretur
in matrem dei recognouit ſe ancillam dn̄i fore.
vnde dixit. Ecce ancilla dn̄i ⁊c. Signum vo hu
militatis in ore claret. qꝛ cum dn̄m magnifica
ret ſe humilē ancillā di eſſe dixit di. Reſpexit hu
militatem ancille ſue ⁊c. Signum deniqꝫ ſūme
humilitatis in opere patet. quia cuꝫ eſſet mater
dei viſitauit inferiorē. ſ. Eliſabeth. quam ⁊ pmo
ſalutauit ⁊ tribꝫ mēſibꝫ eidē ſuiuit. O mira hu
militas marie. en angeloꝝ regina. dn̄a mundi.
mater dei ſeruit inferiori hoi. Diſce ḡ tu ſuꝑbe
hō exemplo Marie humiliari.

¶ De paupertate Marie. ¶ Capl'm. X.

Decima vtus ꝑfulgens in Maria ē pau
pertas. Nā Hiero. eam appellat mulie
rem queſtuariā. q̄ cū acu ⁊ fuſo vnde vi
ueret ⁊ nutriret dn̄m Ieſum lucrabat̄. iuxta il
lud Prouer. vl. Manū ſuā miſit ad fortia. ⁊ di
giti eius apphen. fuſum. Qꝫ aūt btā vgo fuerit
ſuꝑ oēs voluntarie pauperrima oſtenditur

¶ Primo ex figuris.
Secundo ex argumentis.
¶ Tertio ex realibus ſignis.

Primo ex figuris. Nam ipa figurat̄ per virgā
Eſa. xj. Egrediet̄ virga de radice ieſſe. ad ſignifi
candū ꝙ ſic virga parū terre occupat. ita ⁊ bea
ta virgo Maria oia terrena cōtēpſit. Itē ipa figu
ratur per mulierem cuius ſub pedibꝫ lūa Apo
cal'. xij. ad ſignificandum contemptum trenoꝝ.
¶ Scd̄o ex argumentis. quia cum omnia poſ
ſet a filio cuius eſt terra ⁊ plenitudo eiꝰ impetra
re. etiā ꝑ miracula. nā ⁊ ad eiuſ nutum aquam
mutauit in vinū Ioh. ij. ſꝫ ⁊ cū eſſet totiꝰ mūdi
dn̄a: nil voluit terrenū poſſidere. vt merito pau
pertatis lucraret̄ regnum celoꝝ. Vn̄ Math. v.
Bti paupes ſpū. qm̄ ipoꝝ eſt regnum celorum
¶ Tertio ex realibꝫ ſignis. Primū ſignū. quia
in ꝓpria ciuitate. i. Bethleē q̄ ex pr̄e ſuo Dauid
ſibi quaſi iure hereditario debebat̄. dei filiū pa
ritura hoſpitiū nō inuenit. qꝛ illud vnde condu
ceret fortaſſe nō habuit. ⁊ ideo in diuerſorio pe
perit ſaluatorē. Scd̄m ſignū. qꝛ filio nato cuſſi
num quē ſubſterneret ⁊ pelles quibus tegeret ī
media hyeme nō habuit. ſed panniculis inuo
lutū in ꝑſepio ſuꝑ fenū locauit. Vn̄ hoc admi
rans Bern. dicit. O mira paupertas chriſti naſcē
tis. filius paſtoris naſcitur ⁊ ei cuſſinꝰ ſubſter
nit̄. filius eterni regis chriſtus naſcitur ⁊ in pre
ſepio ſuꝑ duro feno collocat̄. Hec ille. ¶ Terti
um ſignū ꝙ erat fabro Ioſeph deſpōſata. ⁊ ta
les cōiter ſunt paupes. Et h̄ voluit deus. vt ipa
per labores manuū vtpote per iuſte adquiſita
ſuſtentaret̄. ¶ Quartū ſignū. qꝛ filium ſuū ad tē
plum deferens. vn̄ vt vnum agniculum emeret
nō habebat. cum tn̄ in terra ſancta multi agni
culi inueniant̄ ⁊ paruo ꝓcio hrī poſſint. ⁊ ad id
iuxta legē obligabat̄. ſi tantū habuiſſet ꝙ emere
agniculū valuiſſet. ¶ Quintū ſignū. qꝛ chriſtus
eius filius pauperrimus extitit adeo ꝙ nō ha
beret vbi caput reclinaret Math. viij. vnde pa
tet ꝙ ⁊ eius mater pauper fuerit q̄ ꝓpriā domū
non habuit vbi chriſtus caput reclinaſſe potu
iſſet. ¶ Sextum ſignum. quia filio in cruce pen
denti ⁊ ſitio clamanti nec potum aque miniſtra
re potuit. ¶ Septimū. quia mortuum filiū vn̄

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

inungeret aut quo inuolueret aut̃ vbi ſepeliret
nõ habuit:ſed vnguẽto ꝛ ſyndone ac ſepulchro
alienis vſa eſt.

De cõſtanti pſeuerantia. Capitulum. XI.

Undecima virtus ꝑfulgens in btã ꝟgine
eſt Cõſtãtie firmitas. Cũ em̃ alij viato-
res ſint a malo culpe paſſibiles :i aduer
ſitatibꝫ vincibiles:ꝛ ĩ arduis agẽdis flexibiles.
ipa beata virgo a nullo vnq̃ʒ malo fuit paſſibi
lis:in nulla aduerſitate vincibilis: ꝛ in omniuʒ
virtutũ arduorũq̃ʒ opeꝝ virtuoſoꝝ pſeueran-
tia inflexibilis. ſupadmirabilis ergo ſtetitatꝭ fu
it eiꝰ vita. Unde Ignaciꝰ in epl'a ad Johãnem
dicit. Ipa Maria oim̃ gratiaꝝ abũdã ꝛ oim̃ ꝟ
tutũ fecũda: in pſecutõibꝫ ꝛ afflictionibꝫ eſt hi-
laris:in penurijs autẽ ꝛ indigẽtijs nõ eſt apud
eam q̃rela.iniuriantibꝫ grata: ac moleſtata leta
tur.cõſtans.ſ.in omni virtute:miſeris ꝛ afflictꝭ
coafflicta: condolet ꝛ ſubuenire non pigreſcit.
Hec ille.

De pietate Marie. Capitulũ. XII

Duodecima virtus ꝑfulſit in ea pietaſ: cu
ius q̃dem ſunt plurimi gradus. Pri-
mus eſt dare paupibꝫ ſupflua. Juxta il
lud Luce.xj. Qđ ſupeſt date paupibꝫ. Secũ-
dus eſt dare nõ tm̃ ſupflua:ſed etiã neceſſaria.
iuxta illud Math.xix. Uade ꝛ vẽde oĩa ꝛ da
paupibꝫ ꝛ veni ſequere me. Tertius gradꝰ da
re om̃ia ſua:ꝛ inſup ſeipm̃ ſupaddere.ſ.laborã
do manibꝫ vt habeat vnde tribuat egẽti.vl' labo
rãdo corpe ꝛ ſpũ vt paſcat ꝓximũ pane ſpũali.
ſicut faciebat Paulus,:q̃ cum oĩa reliq̃rat ma
nibus laborabat vt ſibi ꝛ ſuis ſubueniret:ꝛ ſe-
ipm̃ impẽdere ꝛ ſupimpendere cupiebat ꝓ aĩa-
bus ꝓximorũ. Quartus gradꝰ pietatꝭ eſt oĩa
ꝛ ſeipm̃ dare :ꝛ inſup de ſubſtãtia ſui corporis
partẽ accipe ꝛ ad refectionẽ animaꝝ ꝓximis da
re. Iſto gradu pietatis fuit beata ꝟgo inſigni-
ta. Ipa quippe oĩa dedit paupi chriſto :ꝛ mani
bus laborauit vt paupes ſuſtentaret:vt ſup̃ pa
tuit. Laborauit quoq̃ʒ ꝛ ſpũ ad refectionẽ ſpũa
lẽ:qꝛ erat magiſtra apl'orũ ꝛ oim̃ diſcipuloruʒ
chriſti:dirigẽs eos ꝛ inſtruẽs ĩ arduis q̃ſtiõibꝫ.
Et vt dicit Ignaciꝰ.veniebãt ad eã ex gentibus
ↄuerſis ꝑ apl'os multi neophiti cupiẽtes eam
videre ꝛ ab ea recipiebãt ↄfirmationẽ fidei quã
ſuſcepant ꝑ ꝑ̃dicationẽ apl'oꝝ. Et cuncti ab ea
confortabant̃ ꝛ informabant̃: ex eiuſq̃ʒ p̃ſentia
cõſolabant̃. Multi etiam eius cõſortio in hie-
ruſalem cõiungebãt ſe ꝛ ſecũ ꝑmanebãt in ma-
gna vtiq̃ʒ paupertate:ꝓ quibꝫ Paulꝰ et alij apo
ſtoli in gentibꝫ cõuerſis collectas faciebãt vt eo
rum neceſſitati ſubuenirẽt.vt teſtat̃ glo.ſup epi
ſtolã ad Corint̃. Inſup ipa btã virgo de ſua
puriſſima carne ꝛ ſanguine viaticũ nob miſeris
cõfecit:ꝛ toti mũdo partẽ ſubſtãtie corpis ꝛ ſan
guinis ſui dedit in alimentũ eterne vite.i.corpꝰ
chriſti ꝛ ſanguinẽ ſui filij:de ſe.i.de virgine ſum
ptũ.qđ q̃ſq̃s digne guſtauerit viuet in eternum.
Job.vj. Quintus autẽ gradus pietatis ẽ oĩa
dare.inſup corpus ꝛ aĩam ꝛ diuinitatẽ dare ĩ ci-
bũ eternum h̃ per gr̃am ꝛ in futuro per gloriaʒ.
Iſte gradus eſt ſolius miſcđie ꝛ pietatis dñi
noſtri Jeſu chriſti. Hec Alber. magnus ſuper
Miſſus eſt.vnde O fidelis anima agn̄ſce q̃ʒ pijſ
ſima fuerit ꝛ ſit bẽigniſſima ꝟgo maria. Uere vt
ait Ber.eius miſericordie ꝛ pietatis longitudi-
nem.latitudinem.ꝛ ꝓfunditateʒ extimare nemo
poteſt aut menſurare.ipa oibꝫ omnia facta eſt.
omnibꝫ ſinũ miſericordie aperit vt de plenitudi
ne eius accipiant vniuerſi.ꝛ iuſti gratiaʒ.ꝛ pec-
catores veniam.angelus leticiam.filius dei car
nis ſubſtantiam.ꝛ tota trinitas gloriam in ſecu
la ſeculorum.

Pars tertia libri ſeptimi de multitudine gra
tie in Maria qua illuſtrata extitit ſumma ple-
nitudine in hac vita.

In me omnis
gr̃a vie ꝛ veritatis. Eccl'i.xxiiij.
Sapiẽs eccleſiaſticꝰ ſpũſancto
docꝰ aguit qm̃ in mr̃e dĩ nll'a
gr̃a deeſſe debuit.ſʒ oĩ gr̃a ple-
nã fore optuit.idcirco in pſona eiꝰ loq̃ns ait. In
me.ſ.maria matre dĩ oĩs gr̃a vie ꝛ ꝟitatꝭ. In q̃-
bus q̃dem verbis videt̃ ipa dei gl'ioſiſſima mr̃
cõmendari.tum de magnitudine gratie.qꝛ ĩ me
inquit omnis.tum de plenitudine gr̃e.qꝛ om̃is
gratia.tum q̃ʒ de multitudine et varietate gr̃e.
qꝛ videlicet vie ꝛ veritatis. O vere maxima gr̃ia
marie que tantam gratiam habuit ꝙ maiorem
pura creatura nõ vnita ꝟbo hr̃e nequiuit.ꝙ vi
delicet ſit mater dei.genitrix filij dei.creatoris et
ſaluatoris oim̃.ꝛ eoĩpo dñã ſit oim̃ angeloruʒ
ꝛ hoim̃ atq̃ʒ cunctoꝝ creatoꝝ. O veriſſime plẽa
gr̃a maria q̃ gr̃am ipam increatã in ſe totã conti
nuit.vnde recte angelus eidẽ dixit Aue gr̃a plẽa
Hiero.in ſermone de aſſumptione. Uere gra-
tia plena,quia ceteris per partes: Marie ꝟo ſe
totam infudit gr̃e plenitudo. O deniq̃ʒ q̃ʒmul-
tiplex gratia in maria que omnes gratias gene
rales ꝛ ſpeciales omnium creaturarum et oim̃
ſanctoꝝ in ſummo habuit.quoniaʒ vt idẽ Hie
ro.ait ibidem. Cõtꝰ inq̃t gratie plenitudo q̃ eſt
in chriſto venit in mariã.q̃ʒq̃ʒ alit̃. quia in chri-
ſto ſicut in capite influente.in maria ſicut in col-
lo:ſiue dicã medio tranſfundẽte toti corpi eccle-
ſie.in chriſto ſicut in homine pſonalit̃ deificato
in maria ſicut in templo ipi verbo ſingulariter
dedicato. Dicat ḡ Maria. In me oĩs gratia. vt
ꝑ hoc glorioſum verbuʒ alliciat noſtras mẽtes
ad cõfugiendũ ꝓ gr̃e impetratõne ad eam. Acce
dat q̃ʒ homo ꝛ dicat. Maria mat̃ gratie mater
miſcđie tu nos ab hoſte ꝓtege.in hora mortis
ſuſcipe.ꝛ ꝑ plenitudinẽ tue gratie fac nos cõſor

teſ glorie. Itaq; locuturi de multitudine gratie
beate ꝟginis q̄ in ſua vita fulſit in ſumma pleni
tudine. ad p̄ns tria myſteria notabimus.
¶ Primū myſteriū dr̄ actualis continuitatis.
Scōm dr̄ noctialis luminoſitatis.
Tertiū dr̄ multiplicis gratioſitatis.

¶ Articulus p̄mus ꝙ btā dei mat̄ Maria fuit
cōtinue in hac vita ſtabilita in actuali guſtu grē
dei cum plena rōne merendi.

Circa primum
myſteriū actual'. ſ. cōtinuitatis
inueſtigādū ē. ſi vtrū btā virgo
maria in ſua vita habuerit tā
ꝑfectiſſimū ⁊ ꝯſūmatū ſtatū in
grā. ꝙ ꝯtinue ſine tp̄is īterruptōe fuerit mēs eꝰ
ſtabilita ī actu ⁊ guſtu grē cū plena merēdi rōe.
¶ Ad qḋ breuit̄ ſm intentōem mgr̄i Vbertini
de Caſali ordis minoꝝ in ſuo libro q̄ intitulat̄
Arbor vite crucifixi Ieſu. pie opinandū eſt ⁊ te/
nendū ꝓ virginis matris excellentia ꝙ tanta ꝑ/
fectio grē. tanta abundantia chariſmatū diuio/
rū ⁊ ꝟtutū oīm cōſūmatio fuerit ſibi data ī illo
dei conceptu vt ſanctiſſima mater dei hr̄et perfe
ctiſſimū ⁊ ineffabiliſſimū ſtatum ꝯſummatum
in omni ꝑfectione actiue ⁊ contemplatiue abſq;
oī diminutōe ⁊ defectu. ⁊ extunc mens eius tali
ter fuit ſtabilita ꝙ ſine aliqua īterruptiōe fuerit
ſumme in contemplatōnis actu ⁊ grē continuo
guſtu. ⁊ hoc ſupra oēm modū alteriꝰ creature.
citra tn̄ beatificā viſionē. adeo ꝙ oīs ignorantia
nō ſolū culpabilis. q2 de illa nō eſt dubiū ꝙ nū
q̄ʒ habuit. ſed etiā oīs ignorantia quōlibet dicēſ
defectū in nobis ex pctō originali. fuit ſibi omni
no ablata. ⁊ fuit a ſpū ſctō infuſus ſibi pleniſſi/
mus habitus ſapie. totā ipiꝰ mentē ꝑficiēs adeo
ꝙ occupatōes exterioꝝ ſenſuū nūq̄ʒ impedirēt
in ea recollectōem mentis ⁊ contemplationis a/
ctum ac experimentalis gratie guſtum. ſʒ ⁊ ipe
cōtēplationis actus mentem eius plene in deo
recolligens nunq̄ʒ ipediuit ꝟtuoſum ⁊ debitū
officiū adminiſtratiue ptis inferioris ſenſuuʒ. qn
⁊ ſic dulciſſime miniſtrauit filio ſuo Ieſu tam ī
infantilibꝫ neceſſitatibꝫ corꝑis q̄ʒ in alijs in de/
curſu vite ſue oꝑtunis. atq; in oībꝫ alijs q̄
ad inſtructōem ꝓximi ⁊ aploꝝ ⁊ alioꝝ neceſſa/
ria videbant̄. imo iſte due ꝑfectiones actio ⁊ cō/
tēplatio in ipa ſe mutuis reſpectibꝫ intendebāt
ad virtutū ⁊ glīe cumulū. Alias q̄ʒ perfectōnes
multas credit̄ ꝙ tūc conſecuta fuerit nobis inef
fabiles ⁊ incōprehēſibiles. q̄ etiam ſm experimen
ta noſtre infirmitat̄ ⁊ corruptōis impoſſibiles
vident̄. ¶ Et ſi obijcias de ſomno qui in nobis
abyſſat ⁊ ſepelit actum rōnis. ⁊ liberi arbitrij au
fert vſum. ⁊ ꝑ ꝯſeq̄ns actū meriti ⁊ demeriti. vn̄
btūs Bern̄. ſomnū vocat mortis imaginē. Et
Ariſto. in de ſomno ⁊ vigilia; dicit. Somnꝰ eſt
ligamentū ſenſuū. Cū igit̄ in btā virgine fuerit
qn̄q; dormitōis ſomnꝰ. imo ⁊ chriſtꝰ legit̄ dor/
miuiſſe Math. viij. q̄ in btā virgine ſomnus ī/
terrūpebat p̄dictū effectū gratie. ¶ Rn̄detur ſm
eundē Vbertinū vbi ſ. ꝙ in btā virgine ſic et in
chriſto libeꝝ arbitriū non fuit ex ſomno ſūmer/
ſum. ſʒ aīa ſua libere ⁊ actu meritorio ſil' ⁊ contē
platiuo non obſtante ſomno tendebat in deum
⁊ alias perfectiones nobis ineffabiles. vt dicere
potuerit illud Can̄. v. Ego dormio ⁊ cor meum
vigilat. ¶ Hec p̄dicta de matre dei reuerendiſſi/
ma credenda mouet triplex ratio ſm ea q̄ indu/
bitanter credimus de ipa.
¶ Prima rō plene expurgationis.
Secunda ratio plene aſſimilationis.
Tertia ratio plene participatōnis.
Prima rō plene expurgatōis. Indubitant̄ eni
credit̄ ꝙ ipa fuit plene purgata a fomite. q̄ ab oī
infectōe humana ex fomite cauſata. Sed q2 ipe
dimentū oīm p̄dictoꝝ ⁊ maxime impedimentū
ſomni eſt magne imꝑfectionis ⁊ deſtructionis
actus contemplatiui. cū oīs hebetudo mentis
⁊ alij defectꝰ q̄s in nob experimur expgefacti poſt
ſomnū nō ſinant ſtatim ⁊ libere mentē ferri ī de/
um. ſed cū nouo conatu oportet nos redire ad
mētis claritatē ⁊ ſuauitatē quā p̄mo fueramus
expti. q̄ videt̄ ꝙ nullo modo fuerit in dei matre
¶ Si obijcias ꝙ iſta eſt conditio noſtre mētis
⁊ corꝑis ⁊ ipa nō fuit educta d̄ ſtatu corꝑis aīa/
lis. ¶ Rn̄deo ꝙ nō eſt veꝝ. q2 iſta nō eſt cōditio
nature ſʒ eſt magis ꝑ pctm̄ infectio ⁊ infirmatio
vt expſſe dr̄ Aug. ſuꝑ Gen̄. ad lr̄am. ꝙ ī ſtatu in/
nocentie fuiſſet clarior contemplatio dormien/
tiū q̄ʒ ſit mō viſio vigilantiū. Cōit̄ eni magiſ vi/
dent̄ ſentire doctores ꝙ in ſtatu innocentie non
ꝑdidiſſet hō li. ar. ſiue rōnis vſum propt̄ ſomnū
nec nati fuiſſent filij ſubiecti ignorantie. Vn̄ in
ench. Aug. ca. viij. expreſſe vocat errorē oēm de/
ceptōem. ⁊ h̄ indecoꝝ ⁊ indecens ad vite huius
miſeriā dicit ꝑtinere. Nil' aūt tale videt̄ conueni
ens matri dei. ſed plena purgatio a fomite de/
buit eā plene a talibꝫ defectibꝫ liberam reddere.
Puto eni ꝙ extunc fuerit in ea altior ⁊ dulcior
cōtēplatio q̄ʒ fuerit in Adā. nec mirꝝ. q2 ipa deū
guſtabat vt filiū vteri ſui. Et ꝟtus regitiua cor/
poris impleto dei obſeq̄o ſine aliq̄ vicio tāto fu
it in ea ꝑfectior quāto in maiori altitudine ꝟtu/
tū regebat. cū etiā dolores ⁊ penas tā mētis q̄ʒ
corꝑis plene ſublimabat ⁊ referebat in deū. ab
eis nec in minimo īpedita. Nullo mō igit̄ videt̄
cōueniens ꝙ in ſūma plenitudine grē q̄ debet̄
ſtatui materno. magna pars tp̄is q̄ occupat̄ in
ſomno trāſierit ſine actuali relatōe ad deum. vt̄
etiā ſine plena rōne merendi. Licet quippe volū/
tas q̄ volo dormire vt poſſim viuere ad hoīem
dei ſit actꝰ meritoriꝰ in q̄ actu ſomnꝰ poſſit dici
meritoriꝰ. tn̄ in ſomno ſic ligāte li. ar. actꝰ meriti
a mēte interim nō ꝓcedit. Itē ſi adhuc inſtas. q2

hec eſt pena peti. ⁊ pene nō fuerūt ſibi ablate. ſic
nec fili⁹ ſu⁹ carere voluit. Dico ꝙ licet pene que
ſunt pure pene ⁊ materia ꝟtutis ⁊ adiutorium
merendi nullumq; impedimentū ꝟtutꝫ ⁊ q̄ to/
tā naturā ꝯſequūt̄ cōit̄ in chriſto ⁊ in ſua matre
remanſerint. ſicut ſunt fames. ſitis. triſticia. tamen
iſte pene q̄ ſunt īpedimenta ꝑfectionū ſicut ignorā
tia. cōcupiſcentia. ⁊ ligatō liberi arbitrij ⁊ diſtra
ctio act⁹ cōtēplatiui nō debuerūt in dei matre
remanere. ſicut nec a chriſto fuerunt aſſumpte.
¶ Scd̄a rō plene aſſimilatōis. q̄ꝛ caro virginis
matris ⁊ ꝓlis eſt eadē caro ⁊ ſilis puritatꝫ. vt di
cit Aug. in ſer. de aſſumptōe dn̄e. Sed dn̄s Je/
ſus in carnis aſſumptōe nullū ꝑdictoꝝ defectu
um aſſumpſit. ḡ nec in ſua mr̄e dimittere debu/
it aliquē eorundē defectuū. ¶ Tertia ratō plene
participatōis. q̄ꝛ cū plenitudo totius gratie q̄ ē
in chriſto ꝑticipata ſit matri. vt dic̄ Hiero. in ſer
mone de aſſūptōe dn̄e. q̄ꝫ q̄ꝫ aliter ⁊ aliter vt ſu/
pra tactū eſt. ḡ ille plenitudies ꝑdicte ⁊ alie mul/
to maiores ⁊ nob ineffabiles fuerūt in btā ꝟgi/
ne. Vn̄ ſequit̄ ꝙ ſtupēdo mō dilatat⁹ fuerit ſi/
n⁹ materne mentis ad reſpect⁹ ⁊ act⁹ ineffabiles
tā reſpectu diuinaꝝ ꝑfectionū q̄ꝫ etiam reſpectu
actualis dilectōis ⁊ deuotōis ac deguſtati dul
coris ⁊ multiplicis reuelatōis. ¶ Nec valet iſtā/
tia contra hāc rōnē. ſi diceres ꝙ ī chriſto fuit be/
atifica viſio ab inſtāti conceptōis. ⁊ iſta ꝑroga
tiua nō fuit tūc data ꝟgini. ḡ nec alie. Nō eſt eni
ſile. Gr̄a eni viſiōis btē oīno cōpetit humanita/
ti chriſti. ⁊ eſt decēs ex vnione ꝑſonali ꝟbi. Non
eni eſt decēs vt vniat̄ ꝟbo in ſuppoſito ⁊ nō fru
at̄ ipo. Perfectōes aūt q̄ cōpetūt chriſto ſm̄ ꝑfe
ctionem vie debent diffundi in ſua mr̄e bn̄dicta
vn̄ oēs gr̄e q̄ ſubaliter mentē ꝑficiunt ⁊ que nō
repugnant ſtatui creature ⁊ que ſunt citra bea/
titudinē patrie debēt ſibi cōicari. ſꝫ ꝑdicta non re
pugnāt. ḡ ⁊c. ¶ At ſi dicas. Nō habuit oēm gra
tiā. q̄ꝛ nō fuit ſacerdos nec ꝯfeſſor nec ꝑdicator.
Friuola eſt inſtātia. q̄ꝛ hec nō ſīt ſubalr̄ ꝑficien/
tes mentē. ſꝫ q̄dā gr̄e ḡtis date ſm̄ exigentiā ſin
gulariū ꝑſonaꝝ. Hec Vbertin⁹ vbi ſ̄. O igitur
mens humana pēſa q̄ntū potes q̄ntū deo plēa
fuerit ꝟgo hec diuina Maria. O q̄ntū gr̄e inef/
fabilis ſuꝑabundauit in ipa. vere gr̄a plena et
oī laude eſt digniſſima. Vere dignum ⁊ iuſtum
eſt vt eā oīs laudet vox humana.

¶ Articul⁹ ſcd̄s ꝙ btā ꝟgo habuit plenitudinē
ſcie ⁊ gr̄am oīs noticie ſiue artis. circa qd̄ ⁊ plu/
rima dubia ſoluunt̄.

CIrca ſecundū myſteriū videlicet noticialis vel ſci
entialis luminoſitatꝫ inueſtigādū
Vtꝝ ipſa btā virgo mr̄ dī in ſtatu
hu⁹ vite ſciuerit oīa. Videt̄ nāq; ꝙ plura igno/
rauerit. q̄ꝛ ꝑditū Jeſum triduo q̄ſiuit ignorās
vbi foret Luce. ij. Itē ipo inuēto in tēplo cū di/
xiſſet Jeſus. Quid ē ꝙ me q̄rebatꝫ: neſci. q̄ꝛ ī his
q̄ p̄ris mei ſūt opꝫ me eſſe. ſubdit ꝙ ipi. ſ. Ma
ria ⁊ Joſeph nō intellexerūt ꝟbū. Itē ipa turba
ta eſt in ſermōe angeli ſalutātis Lu. j. ⁊ q̄ſi neſci
ens de mō incarnatōis diuīe q̄ſiuit dī. Quō fiet
iſtud q̄m virū nō cogſco. ¶ Pꝛeterea ſcti ī patria
nil ſciunt niſi ad btītudinē ꝑtinētia. ergo ſcti in
via tm̄ ad beatitudinē vie ꝑtinentia ſciūt. et ꝑ cō
ſeq̄ns btā ꝟgo in via tm̄modo ſciuit ea que ſūt
ꝑtinētia ad btītudinē vie ⁊ ad ſui ac aliorū edi/
ficationē. nam ⁊ ſuꝑflue videt̄ ſciuiſſe alia. ¶ Cō
tra Johā. xiiij. Spūſſctūs docebit vos omnem
veritatē. ergo creatā ⁊ increatā. Itē oīa facta ſūt
ꝓpter hominē. iuxta qd̄ Ariſto. ij. Phyſic. Nos
ſum⁹ quodāmodo finis oīm. Vn̄ de oīb⁹ tene
tur hō gr̄as agere. ſi ḡ nō oīa cognouiſſet: imꝑ
fecta fuiſſet eius gratiarūactio. Pꝛeterea oīs ſciē
tia de nūero bonoꝝ honorabiliū eſt. j. de aīa. ſꝫ
ei nullū bonū defuit: q̄ꝛ omī gr̄a plena fuit. er/
go oēs ſcias habuit. Preterea aīa chriſti ſciuit
oīa q̄ deus: nec tn̄ ei eſt equalis in ſcia ꝑ modū
ſciendi. Sed ſicut anima chriſti imediate ſe ha
bet ad deū: ita aīa btē virgīs ad aīam chriſti. er
go btē virginis aīa ſciuit oīa q̄ aīa chriſti: ſꝫ im/
ꝑfectiori modo. ¶ Pro miſſione ad queſtionē
ſm̄ magnū Alb. ſuꝑ miſſus eſt. c. cliij. notādū
ꝙ btā virgo in cognitiōe ſua habuit plura pri/
uilegia. ¶ Primū ē ꝑfecta cognitio trinitatꝫ dei
ſine medio quā habuit in via ꝑ ſpecialiſſimā g̃/
tiam. ¶ Secūdū eſt ꝑfecta cognitio myſterij in/
carnatōis. ⁊ hanc habuit ꝑ gratiā ⁊ ſingularē
expientiā. ¶ Tertiū eſt cognitio ſue reuelatōnis
⁊ certificatio ꝑdeſtinatōis: quā habuit ꝑ reuela
tionē ⁊ cauſam. q̄ꝛ. ſ. nouit ſe matrē dei eſſe quā
impoſſibile foret dānari. ¶ Quartū eſt aīe ſue ⁊
ſpirituū ꝑ ſpecies ꝓprias cognitio: quā habuit
diſpoſitiue ꝑ naturaꝫ: cōpletiue ꝑ gr̄am. Et ſm̄
hanc vidit angelos: aīas ⁊ demōes: vt infra de
gratia ſapientie patebit latius cm̄. iij. hu⁹ ꝑtis
¶ Quītū eſt ꝑfecta cognitio omniū ad ſtatū vie
ꝑtinentiū quā habuit ꝑ gr̄e illuſtrationē vel in
fuſionē ⁊ inſpirationē. vn̄ habuit ꝑfectā cogni
tionē oīm ſcripturarū opandoꝝ ⁊ cōtēplādoꝝ.
⁊ ꝙ ipa fuerit ꝓphetata in omnib⁹ ſcripturis ꝓ
phetaꝝ ⁊ figuris deſignata. ¶ Sextū eſt cogni/
tio oīm circa ſe futuroꝝ. quā habuit ꝑ reuelati/
onem ⁊ in ſpeculo lectionē atq; ſcpturaꝝ cogni
tionē. ¶ Septimū eſt cognitio omniū ad ſtatū
patrie ꝑtinentiū: quā habuit ꝑ contēplatōis re
uelationē. ¶ Octauū eſt oīm creaturaꝝ que ſūt
in toto mūdo vel fuerūt aut erūt in reꝝ natura
ſtātiū cognitio: quā habuit ꝑ naturā ⁊ gr̄am et
cōtēplationē. Si eni iſtud eſt Ade cōceſſuꝫ ⁊ da
tū vt omniū animātiū terre ⁊ volatiliū celi ⁊ be
ſtiaꝝ noticiā hr̄et ⁊ oīb⁹ noīa vocaret ꝯgruētia
ſm̄ ſuas ꝓpꝛietates Gen̄. ij. Itē ſi Ariſtoteli ⁊ phi
loſophis ac medicꝭ datum ē noſſe oīm herbaꝝ

ꝟtutes lapidũ q; metalloꝝ. atq; ſtellaꝝ celi. q̄m teſte Hieronymo Ariſtoteles nõ ſolũ ſciuit naturas reꝝ ſ; ⁊ ſcptas in libꝛiſ tradidit. Quid mirum ſi marie q̄ fuit gr̄a plena ⁊ dei veri mat̄ donati ſit oim creaturaꝝ cognitõem ꝑfectam hr̄e: marie cũ ⁊ paganis phis vt dictũ eſt magna ꝑ parte creaturaꝝ cognitio eſt donata. ¶ Nonũ ꝓuilegiũ ꝙ habuit matutinã ſil' ⁊ veſpertinam cognitõem. Matutinã ꝑ grãm. Veſpertinã vo per naturã ⁊ grãm. ¶ Decimum eſt cõcluſio ex p̄dictis oib; ꝙ ſc; nulli⁹ ꝓprie habuit ignorantiã. Vñ ꝓpter obiectões q̄ fieri poſſent. Dicim⁹ ꝙ btã virgo ſufficienter perfecta fuit per habitum nature ⁊ gr̄e in opationes exire ⁊ finem cõſequi cuiuſlibet ſcie. Et hac ſciẽtia exiuit in actũ ⁊ opationẽ qñ vbi ⁊ qlr̄ ⁊ quãtũ ordiabat̄ ſibi ad beatitudinẽ ⁊ alijs in ſalutẽ. Habuit etiã perfectaꝫ cognitõem oim ad btitudinẽ ſuam ſ̄m ſtatũ vie pertinentiũ. vel ad grãm impertinentiũ. Vñ ipius aĩa btiſſima nulla habuit in ſe inutilia vl' impertinentia. ſed ꝑ totuꝫ fuit plena gr̄a. vñ oĩa q̄ fuerunt in ipi⁹ aĩa vel naturalia vel adquiſita ſic erant gratia informata vel cũ gr̄a ꝯiũcta vt oĩa eſſent gratuita. ⁊ ꝑ ꝯſeq̄ns fuit oĩs ſcientia eius gratuita. ⁊ oĩs opatio eius gratuita vt ſine omĩ reſtrictõe largiſſima ⁊ veriſſima interpretatõne eſſet omniphariã gr̄a plẽa. Hec Albertus.

¶ Ad illud igit̄ in contrariũ vic; ꝙ ꝑditũ Ieſuꝫ reqſiuit. dr̄. ꝙ h̄ magno factũ eſt ſacro. vt ad tp̄s dono ſcie illius rei ſuſpenderet̄. ſic ⁊ donũ prophetie ad tempus prophetis ſubtrahebatur ꝓ vtilitatẽ coꝝ: quatinus iteꝝ cũ dolore petentes humiliarent̄ ꝓbere ⁊ dei eſſe expirent̄ nõ ſuum qð habebãt. ſic pꝫ de Heliſeo. iiij. Reg. iij. ita factũ eſt hoc etiã ad vtilitatẽ. vt. ſ. ad tẽpus breue interdiceret̄ marie noticia de ieſu vbi ſit ſ̄m corp⁹ quatinus illo dolore percuſſa magna nob̄ merita ꝑ patiaꝫ theſaurizaret. atq; exemplũ nobis daret reqrendi Ieſum int̄ cognatos ⁊ notos. i. inter ſctõs. ¶ Ad illud ꝙ nõ intellexerunt ꝟbuꝫ chriſti de patre celeſti loq̄ntis. Rñdetur ſ̄m Ludolphũ cartuſieñ. ꝙ ſic eſt accipiendum. non intellexerũt. i. nõ aĩaduerterunt. licet crederẽt dei filiũ. Vel q; nõ ita plene vt poſtmodũ intellexerũt talia de diuinitate loquentẽ ſaltẽ q̄ ad Ioſeph alioſq; inibi aſſiſtẽtes q̄ nõ fuerunt aſſueti talia audire de diuinitate. nõ aũt h̄ õ btã Maria dicit̄ abſolute. ¶ Ad aliõ dicendũ ꝙ illa turbatõ virginis in ſermone angeli non fuit ex ignorantia. ſed q; prudens dat nobis legeꝫ. non ſtatim credere oĩ ſpiritui. ſed ꝓbare veꝝ ex deo ſit. iuxta ſniam apl'i. Proceſſit ḡ illa turbatio potius ex humilitate q̄ ſe nõ reputauit dignã tante exaltationi q̄nta ꝑ angelũ ſibi annũciabat̄ vel tante ſalutatõi. nec tãq; ignara aut q̄ſiuit dubia. Quõ fiet iſtõ. q; bñ ſciuit ꝙ apõ deũ nõ eſt ĩpoſſibile oẽ ꝟbum. ⁊ ꝙ iuxta Eſaie vaticiniũ ca. vij. ꝟgo cõcipere ⁊ parere debuit filium dĩ. Sed idcirco q̄rit vt angelo docente de myſterio ĩcarnationis diuine fideles certiores in fide redderent̄. et pateſceret omnibus quia virtute ſpũſſancti concepit filiuꝫ dei. ¶ Ad illud ꝙ ſupfluum eſt ſciſſe oĩa alia q̄ nõ ꝑtinebant ad beatitudineꝫ vie. Dico. ꝙ nõ. q; oĩs ſcia eſt de numero bonoꝝ honorabilium. j. de anima. ſed opari ſ̄m oẽm ſcientiã foret ſuperfluũ ad beatitudinem. Dico ergo cũ Alberto vbi ſ̄. ꝙ eius ſcia exiuit in actũ ⁊ opatõnem ſolum tunc q̄ndo. vbi. qualit̄. ⁊ quantum ordinabat̄ ſibi in beatitudinẽ ⁊ alijs in ſalutem vt patuit circa decimũ ꝓuilegium ſue cognitõis Claret igit̄ reſpõſio ad queſituꝫ ꝙ ſciuit omnia.

¶ Sed circa hoc plurima occurrere pñt ꝑticularia dubia pro ampliori elucidatõne oꝑportuna.

¶ Primũ dubiũ. Si btã ꝟgo ſciuit oẽs mechanicas artes vel ſcientias q̄ continentur in his ꝟſibus. Lana nemus miles nautatio rus medicina. ꝟ. Hec ars fabrilis. mechanice ſunt iſte. vbi ſeꝑtẽ artes numerant̄. Et videt̄ ꝙ non. q; natura nõ deficit in neceſſarijs nec abũdat in ſupfluis. ij. de aĩa. ḡ multo forti⁹ gr̄a. ſed quedam artes mechanice erant btẽ virgini neceſſarie ſicut muliebres. quedam ſupflue ſicut viriles. ḡ illas habuit ⁊ nõ iſtas. Item videt̄ ꝙ illas mechanicas muliebres q̄ ſunt ſubtiliores neſciuit. ſicut eas q̄ fiũt aurifrigijs ⁊ ſericeis opib; ⁊ ſubtilib; ſuturis ⁊ hmõi. q; iſta ſubtilia magis ordinãtur ad vanitatẽ q̄ȝ vtilitatẽ. Opatio aũt ⁊ ſcia beate ꝟginis fuit tm̄ ad vtilitatem. ḡ ⁊c. Illa etiã ſubtilia opari multũ repugnãt cõtẽplatõi. q; reqrunt multã attentõem cogitatõis. Maria autẽ optimã ꝑtem elegit. ſ. ꝑfectam contemplatõnem igit̄ ⁊c. Cõtra. Matri dei nullũ bonũ defuit. q; gratia plena fuit. ſ; oĩs ſcia etiam mechanica eſt de numero bonoꝝ. igit̄ ⁊c. ¶ Ad dubiũ igit̄ reſpõdet̄ ꝙ btã ꝟgo habuit ſciam artiũ mechanicaꝝ alijs excellentiorẽ ⁊ opatõem ſubtiliorem in illis etiã m'liebrib; artib; ſubtiliorib;. qð ꝓbat̄ ſ̄m Alber. ſup Miſſus eſt. ca. cxl. triplici via.

¶ Primo ex eius inuincibilitate. Ipa enim vt ait Damaſ. a nullo illuſtriũ vincitur. Hec aũt artes ſubtiliores ſunt ſcientie ⁊ opa illuſtriũ feminaꝝ. ḡ ⁊c. ¶ Scdõ ex eius humilitate. Eius enĩ opatõ fuit humillima ⁊ laudabiliſſima. ſed maior ⁊ laudabilior hũilitas apparet ſcire nobilia ⁊ ſbtilia ⁊ opari vilia ⁊ cõmũia q̄ȝ tm̄ ſcire vilia ⁊ groſſa ac opari talia. ḡ btã ꝟgo etſi opata ſit vilia. ſciuit tñ nobilia. ¶ Tertio ex effect⁹ qualitate. q; digniſſimũ ad qð ordinant̄ artes mechanice eſt veſtitus. Prio enĩ aĩa. poſtea corpus. deinde veſtimentuꝫ Lu. xij. ſed digniſſimũ oim veſtimentoꝝ fuit tunica inconſutilis quam fecit beata virgo. ergo habuit ſcientiam artis mechanice in ſummo. ¶ Ad obiecta in contrariũ dĩ ſic patuit ſupra. ꝙ licet ipſa ſcierit omnes artes. tamen eius ſcientia exiuit in actum ⁊ operationeꝫ nõ oim ſed caꝝ ſolum ⁊ tunc que. quando. vbi.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

qualiter ⁊ quantū ordinabātur ſibi in beatitudinē ⁊ alijs in ſalutē vt ſp ordīaret ea ad vtilitatem nō ad vanitatē nec impediret in ea cōtēplatio. ¶ Scdm dubiū de artib⁹ liberalib⁹. vtrū illas ſciuerit in ſummo. Rñdet breuit ſm eundē Albertū ꝙ ſic. patet Primo ex ꝑfiguratiōe Prouer. ix. Sapiētia edificauit ſibi domū: excidit colūnas ſeptē. Illa ꝗppe domus eſt beata virgo. ſeptē colūne ſunt ſeptem artes liberales. Item. Mille clypei pēdent ex ea. ſ. turre Dauid. oīs armatura fortiū. Cañ. iiij. Turris dauid ē ſacra ſcriptura. Clypei ſciētie philoſophice ⁊ ſciētie liberales ꝗ ꝑtinēt ad munitionē ſacre ſcripture. ergo ſanctorū eſt illas ſcire. ⁊ ꝑ cōſeqns a fortiori eſt btē virginis. Solutio patet. quia ꝗdā ſancti laudant de talib⁹ ſciētijs. ſicut Hieronymus Auguſtinus ⁊c̄. et ſancta Katarina. ergo beate virgini nō debuit deeſſe iſta materia laudis. Claret itaqꝫ ꝙ btā vgo ſciuit ¶ Primo grāmaticā. quia ſuper illud Luce. ij. Maria cōſeruabat omnia verba hec Glo. dicit ꝙ legerat i diuerſis ꝓphetis. ergo ſciuit legere: et per cōſeqns intelligere: quia legere ⁊ nō intelligere eſt negligere ¶ Item ipā ſm Hieronymū ⁊ Damaſcenum in templo fuit enutrita vbi virgines iſtruebant ſm legem Moyſi. Principiū autem eruditionis eſt grāmatica. Amplius. Grāmatica ē recte loquēdi ſciētia. ſed beata virgo nunꝗ peccauit i loquendo. ergo eam habuit in ſummo.

¶ Secundo rhetoricā ſciuit. Nam dicit Auguſtinus in de doctrina chriſtiana: ꝙ in ſacra ſcriptura ſunt diuerſi colores rhetorici. Sed beata virgo ſacram ſcripturam perfecte ſciuit. ergo ⁊ rhetoricam. ¶ Item iura ciuilia ⁊ canonica: leges et decreta ꝙ ſcierit in ſūmo: patet hoc modo: quia ſapientia aduocati in tribus claret. Primum ꝙ obtineat apud iudicem iuſtum et ſapientem. Secundum ꝙ contra aduerſariū aſtutum ⁊ ſagacem. Tertium ꝙ in cauſa deſperata. Sed beata virgo obtinuit apud iuſtiſſimum ⁊ ſapientiſſimū deum contra aduerſariū calidiſſimum diabolum in cauſa noſtre liberationis deſperatiſſima ſententiam optatā. Unde ſapientiſſimus deus elegit eam tanꝗ ſapiētiſſimam aduocatam pro nobis. ergo omnia que ad hoc officium pertinent ſuper oēs nouit. Item alij aduocati ⁊ procuratores poſſunt iniuſtū probare eſſe iuſtum ſophiſtice: ſed non poſſunt facere. Beatiſſima autem virgo hoc de iniuſticia noſtra fecit. ergo pro omnibus improportionabiliter allegare ſciuit. Ampli⁹ ipſa habet autoritatem leges condendi ⁊ interꝓtādi. Cum eni generalem conſtitutionē habeat facere papa in omnibus ſpiritualib⁹ ⁊ eccleſiaſticis. extra de conſti. c. finali. In temporalib⁹ aūt generalē legē pōt facere imperator. C. de legi. ⁊ conſti. principū. l. ij. ⁊ l. finali. Beatiſſima virgo eſt imperatrix ⁊ domina pape: et totius mundi. ergo penes ipſam fuit legum conditio ⁊ interpretatio ⁊ omnia iura in arca cordis clauſa habuit vtpote ꝗ ſpūſancto plena fuit per quē. ſ. ſpiritūſanctum reges regnāt ⁊ legū conditores iura decernunt Prouer. viij. ca. ergo rhetoricam ſciuit in ſummo. ¶ Tertio ꝙ logicā ſciuerit in ſūmo. patet. quia hec eſt vtiliſſima ad ſciētiā ſacre ſcripture ⁊ ad fidei confirmationem ac hereſum confutationem atqꝫ rationis redditiōnem de ea que i nobis eſt fide. ergo cum iſta ſcientia ſit maxime neceſſaria ſanctis. per conſequens btē virgini.

¶ Quarto muſicam ſciuit. quia tam in veteri ꝗ in noua lege erānt cantores ⁊ vſus cantus ad cultum dei. Cantus aūt recte ſcitur per muſicā. ꝗ cum ad cultum dei pertineat ſcientia hec. ipſa ſciuit eam. ¶ Item vox virginis benedicte fuit delectabiliſſima perfectiſſimo auditui ſcꝫ chriſti ꝗ eius vox fuit maxime armonica. ¶ Quinto Arithmeticā etiam ſciuit. quia hec agit de numeris. Numeri aūt in ſacra ſcriptura ſunt myſtici. ⁊ ſm diuerſitatem numerorum diuerſa per eos ſignificant myſteria. vt patet in ternario. ſenario ⁊ denario. ⁊ ſic de alijs. ſicut in multis ſcripturis ⁊ gloſis manifeſtum eſt. Preterea in ſacra ſcriptura fiunt computationes annorum vt de Jacob: Iſaac: ⁊ alijs. ⁊ feſta diuerſa aguntur. ad ꝗ neceſſaria eſt ſcientia compoti. Hec aūt omnia pertinent ad Arithmeticam. ergo cum ipā ſcientia ſit neceſſaria ad ſacram ſcripturam. ſequitur ꝙ beata virgo ſciuerit eam. ¶ Sexto ſciuit geometriam. quia in ſacra ſcriptura diuerſe ſūt menſure. vt menſura ephi: bachi. chori. modij. et ſimilia plura. vt patet in Ezechiele precipue. vbi eſt magna valde difficultas de menſuratione templi ⁊ tabernaculi. De huiuſmodi autem eſt geometria. ergo eam ſciuit. ¶ Septimo ſciuit aſtronomiam. Quia in ſacra ſcriptura agitur de ſideribus ⁊ ſtellis Geneſis primo. ſed de his eſt ſcientia aſtronomie: Ergo ipſa eſt neceſſaria ad theologiam. et per conſequens beata virgo ſciuit eam. ¶ Preterea mathematicam ꝗ perfecte ſciuerit. patet. quia ipſa fuit perfectiſſima ſm affectum. ergo ⁊ ſm intellectum. ſed ipſa per affectum dilexit omnia diligibilia. ergo ſciuit omnia ſcibilia. ¶ Item dicitur ꝙ Abraam ſciuerit huiuſmodi ſcientias ⁊ per eas ditatus eſt. Ergo et beata virgo eas ſcire debuit. cui nullū bonum defuit quod in alijs fuit ſanctis.

¶ Inſuper phyſicam ⁊ medicinam ꝙ ipſa ſciuerit in ſummo. Quia per diuerſas proprietates lapidum. ſpecierum. lignorum ⁊ animalium ac ceterarum rerum naturalium diuerſe figurantur intelligentie myſteriorum in ſacra ſcriptura. Ergo ſine intelligentia rerum naturalium non eſt perfecta intelligentia ſacrarum ſcripturaꝝ. ſed beata virgo perfectiſſime ſciuit ſacrā ſcripturā. ergo ⁊c̄. ¶ Item ſumma ſcientia medicine eſt ſcire curare morbos ſolo verbo. iuxta

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

illud metrum. Virtus ineſt gēmis. maior herbis.
maxima verbis. Et ad hoc nō ſolum ſcire curare
morbos corporis ſed et anime. et ſcire utroſq; ſanare
ad imortalitatē. Talē habuit medicine ſciam be
ata virgo. ergo in ſūmo etc. Amplius hoc claret etiā a
maiori arguendo. quia ſi paganus Ariſtoteles hoc
habuit donū ſcie a deo quod (ſicut Hiero. teſtatur)
proprietates rerum naturaſq; nō ſolū ſciuit ſed et legen
dū libris tradidit. Alij etiā phi et medici ut Aui/
cenna Galienus Cōſtantinus Ypocras etc. ſcie/
rūt et docuerunt rerum naturas et virtutes. Quid
mirum ſi deus matri ſue id dedit quod et infidelibus bo/
num contulit. cū ipa ſup oēm creaturā poſt chriſti
aiam plena gratia fuit. Deniq; metaphyſicā
ſciuit. quia hec ſūme neceſſaria eſt ad theologiam.
Tertiū principale dubium adhuc reſtat. Utrum
btā virgo ſciuit in ſummo totam theologiā. Ad
quod ex premiſſis oībus patet reſponſio ſm eundem
Albertū quod ſic. quia unctio ſpiritusſancti qua ple/
na erat docebat eam oīa. unde fuit doctrix apl'orū
et habet aureolā predicatorum. Hoc aūt declaratur
per materiā libri ſniarum. Nā ſciuit totū librum ſniarum.
Primo quidem librum primū ſniarum. cuius materia re/
ducitur ad duo. ſ. ad materiā de trinitate et materi
am de predeſtinatōe dei et potentia ac volūtate di.
ſed beata virgo pre omnibus ſciuit et contēplata ē
deitatē et eius trinitatē perſonarum. cuius et potentiā et
bonitatē in ſeipa experta fuit ad ſalutē oim pre
deſtinatorum. Secūdus liber ſniarum agit de angelis
et operibus ſex dierum. atq; de ſtatu hominis. Hec oia
perfectiſſime ſciuit. ut ſupra claruit. Tertius lib
agit de incarnatōe verbi et virtutibus. Hec oia ſci
uit in ſummo et per experientiā. Quartus agit de
ſacralibus gratijs et reſurrectōne. Gratias ſacra/
mentales dei mater in ſummo habuit. ut tactū
eſt ſupra. Corpus etiā ſimillimū corporibus reſur/
rectionis habuit. Nam corpa reſurrectōis ſunt
imunia a culpa et pena. corpa vero ſctōrum in via ſē
obnoxia culpe et pene. Inter hec fuit mediū cor
pus btē virginis. unde patet quā glorioſiſſima quāq;
feliciſſima fuerit bñdicta virgo Maria. vere in
eius laudē deficit omis mens et lingua. O vere
monſtrum celeſte. ut ita dicā cū ſancto Ignacio. O
admirabilis excellentia eius dignitatis et ſciētie
hoc ſolū ſupeſt ut nos miſeri humiliter eam de/
precemur quatinus digni habeamur eam lau/
dare in celo ſine fine.

Articulus tertius quod gratia multiplici plena
fuit beata Maria. Et hic ponuntur. xij. differē/
tie gratiarū.

Tertium myſteri

um multiplicis grtioſitatis. Iuxta nā/
q; ſniam apli varia dona grarum
dantur per ſpmſcm chriſti diſcipulis et
ſanctis. Unde. j. Cor. xij. Alij quidem per ſpm
datur ſermo ſapientie. alij ſermo ſcie. alij fides
in eodem ſpiritu. alij gratia ſanitatum. alij opa/
tio virtutum. alij prophetia. alij genera lingua/
rum. alij interpretatio ſermonum etc. Et iterum
Ephes. iiij. Ipſe dedit quoſdā quidem apoſtolos.
quoſdam autem prophetas. alios vero euange/
liſtas. alios autē paſtores et doctores etc. Has
oēs gratias et plura eius dona nō eſt ambigen
dum fuiſſe in beata virgine. quoniam ut dicit Hiero.
Ceteris per partes: Marie vero ſe totam infudit
gratie plenitudo. Aduertendū tamen quod iuxta nu/
merum. xij. ſtellarum in corona capitis beate virginis
duodecim gratias poſſumus diſtinguere. qui/
bus ipa extat glorioſa in ſummo poſt filiū. qua
rū primus quaternarius accipitur ex parte intelle/
ctus et cognitionis. Secundus ex parte grificā
tionis. quia pertinent ad grām gratum facientem
Tertius quaternarius ex parte eius ſublimatio/
nis.

Prima gratia viſionum.
Secunda gratia prophetiarum.
Tertia gratia linguarum.
Quarta gratia interpretatōis ſermonum.
Quinta gratia donorum.
Sexta gratia beatitudinum.
Septima gratia ſacramentorum.
Octaua gratia virtutum.
Nona gratia dignitatum.
Decima gratia officiorum.
Undecima gratia aureolarum.
Duodecima gratia miraculorum.

Prima ſtella dicitur gratia viſionum et re
uelationum. Nam vidit angelos ſepiſ/
ſime quia (ut teſtatur Hieronymus) ſingulis di/
ebus ei cibū deferebāt a deo miſſum. Sed hic quēri
tur. Utrū btā virgo viderit angelos et ſpiritu/
alia per ſpecies proprias. Ad quod reſpondetur
ſm Alber. ſuper Miſſus eſt. ca. cxxxviij. quod ſic.
Probatur. quia ipa videre potuit ſpiritum increatū
per ſpeciem propriam. ergo et quemlibet alium
Unde Grego. Quid eſt quod non videat qui vi/
dentem omnia videt. ſed ipa vidit videntē omia
id eſt diuinam eſſentiam. ergo vidit omnia auxi
lio gratie in ſua contemplatione. Item Moyſes
vidit diuinam eſſentiam. ut dicit Aug. de viden
do deum. Et ſimiliter Paulus in raptu ſcribitur
vidiſſe deum et diſpoſitōem celeſtis hierarchie
quam et beato Dionyſio reuelauit. ergo multo
magis beata virgo vidit deum et ſtatum ange/
lorum ac triumphantis eccleſie. Item Marti/
nus vidit demones. et Iacob angelos. quando
dixit. caſtra dei ſunt hec etc. ergo concluditur quod beata
virgo que a nullo illuſtriū vincitur in ſua contem
platione qua omnes exceſſit cōtemplatores po
terat videre deum et angelos et demones et ani/
mam propriam et ſubſtantias rerum incorporalium
per ſeipas. Hec Albertus. Secunda gra/
tia prophetiarum qua predicebat futura. Cum
enim fuit ſpiritusſancto plena. qui quidem prophetas

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

et amicos dei cõſtituit. Sap. vij. ſequit̃ ꝙ fuit
ſumma ꝓphetaꝝ. Nam ſi Johãnes plus ꝙ̃ ꝓ-
pheta dic̃ ẽ. eo ꝙ chriſtũ ĩ vtero agnouit ⁊ digi
to demõſtrauit. m̃lto magis btã virgo ẽ pl⁹ ꝙ̃
oẽſ ꝓphete q̃ nob̃ chriſtũ generauit. De ei⁹ ꝓphe
tia triplici. ſ. de p̃terito: de futuro: ⁊ d̃ p̃ñti occul
to habet̃ libro. ij. p̃te. j. c. ij. ar. ij. ꝓpe finẽ. ¶ Ter-
tia ſtella eſt gratia linguaꝝ. Licꝫ quippe quidã
opinati ſint ꝙ btã v̾go genera linguarũ nõ ha
buerit: qꝛ ip̃a ire ꝑ mundũ ad p̃dicandũ nõ de-
buit: tñ h̃ nõ obſtat: imo tenẽdũ eſt cũ Alber. c.
dr. ꝙ btã v̾go cum ap̃lis accepit donũ linguaꝝ.
Nam Act. ij. ſcribit̃. Sedit ſupra ſingulos eo
rũ ſpũſſctũs. ſed ip̃a fuit cũ illis. Et quoniaꝫ vt
ait Damaſ. ip̃a a nullo illuſtriũ vincit̃ ĩ aliquo.
ergo habuit donũ iſtd̃ cũ alijs ⁊ p̃ alijs. ¶ Iteꝫ
cũ diuerſis hoibꝫ cõuerſabat̃. ḡ dono ligue idi
guit. Preterea ip̃a eſt aduocata oim: ergo debu-
it ſcire linguas ſinguloꝝ. ¶ Quarta gratia inter
p̃tationis ſermonũ: qd̃ eſt ſm glo. ſcp̃turas ex-
ponere. Hanc ꝙ habuerit btã v̾go p̃ꝫ. qꝛ vt di
ctũ eſt. ſ. oẽs ſcp̃turas intellexit ⁊ ap̃lis ad eã re
fugiẽtibꝫ in q̃cũqꝫ q̃ſtiõe expoſuit. vñ mg̃ra apo
ſtoloꝝ nũcupat̃. Itẽ Amos. iij. ca. ſcribit̃. Non
eſt verbũ qd̃ dñs nõ reuelauerit ſeruis ſuis. er
go multo magis m̃ri. ¶ Quita gratia donoruꝫ
qꝛ ip̃a habuit om̃ia dona ſpũſſcti ĩ ſũmo. ¶ Pri
mo q̃dem donũ ſapie qd̃ eſt q̃dã guſt⁹ ſpũalis
p̃me veritatis ꝑ moduꝫ ſumme bonitatꝭ. Sed
vbicũqꝫ eſt maior incorruptio ⁊ iſeꝑabilior ad
deum dilectio: ibi eſt maior cõiunctio ad ip̃m.
⁊ ꝑ cõſeq̃ns maior deguſtatio. ſic fuit in virgĩe.
Unde Sap. vj. Incorruptio facit primũ deo.
Et Hugo. Charitas inquit eſt q̃ vnit amanteꝫ
cum amato. ¶ Scd̃o habuit donũ ĩtellect⁹: qꝛ
fuit virgo prudẽtiſſima: intellectuqꝫ illumiãtiſ-
ſima a ſpũſctõ q̃ erat pleniſſima. Unde ⁊ maria
. ſ. illumiata nõ ĩmerito eſt noiata. ¶ Tertio ha-
buit donũ conſilij tanq̃ꝫ q̃ fuit maxime inſtru-
cta vnctiõe ſpũſſcti. et fuit ꝑfectiſſima obſerua-
trix cõſilioꝝ. ¶ Quarto donũ fortitudis: qꝛ vi-
cit deum fortiſſimũ: morteq̃ꝫ ⁊ diabolũ: vt ſup̃
patuit de virtute fortitudinis ei⁹. ¶ Quito do-
nũ ſcie excellẽtiſſime: vt p̃cedenti myſterio decla
ratũ eſt. ¶ Sexto donũ pietatis ꝑ quã moue-
bat̃ ad oꝑa miſcdie ſumme. vt patuit. ſ. li. iiij.
par. ij. ar. j. ⁊ de pietate ei⁹. ¶ Septio habuit do
nũ timoris dñi: qꝛ vbi maior ſapia ibi maior ti
mor dñi. iuxta illd̃ Ps. Initiũ ſapie timor dñi.
ſed ip̃a habuit donũ ſapie in ſũmo. igit̃ dono ti
moris dei plena fuit. Sed q̃lit̃ ip̃a deũ timue-
rit habet̃ li. ix. p̃te. j. ar. iij. c. ij. ¶ Sexta ſtella ẽ g̃ra
tia beatitudinũ omniũ. Primo ip̃a in beatitu
dine paupertatis om̃es ſuꝑauit. ſimiliter ⁊ in be
atitudine mũdicie: vt patuit de virtutibꝫ. Itẽ ĩ
beatitudine mititatis etiã alios ſuꝑauit. qꝛ ca-
nit eccleſia. Uirgo ſingularis inter oẽs mitꝭ. Itẽ
in beatitudine miſcdie. qꝛ ip̃a eſt m̃r ⁊ regina mi

ſericordie. Mater miſcdie d̃r quia ip̃a eſt origo
miſericordie dei in chriſto filio eius. Regia etiã
miſcdie d̃r. quia ipſa habet in celo p̃rẽm miſe-
ricordie ⁊ gratie. vt cuicunqꝫ voluerit ei⁹ aduo-
catõe p̃ſtet̃ miſcdia ⁊ g̃ra. Beatitudo q̃ꝫ eſurieĩ
iuſticie ſumme fuit in ea. qꝛ ſumma charitas. vt
etiã ſupra patuit. Deniqꝫ habuit beatitudinem
luctus excellentiſſime. qꝛ cui⁹ cã nobilior. ei⁹ etiã
effectus eſt nobilior ſm Ariſto. Sed quia cã lu
ctus in virgine fuit nobilior. omẽs em̃ alios ad
flendũ inſtigat pctm̃. btãm aũt virginẽ ſola cha-
ritas. ¶ Si aũt q̃rat̃ Utrꝫ ip̃a luxerit ꝑ incolatu
miſerie ⁊ dilatione patrie: Rñdet̃ ꝙ ſic. quia h̃
videt̃ ꝑtinere ad charitatis ꝑfectõem. cupere ſcꝫ
diſſolui ⁊ eſſe cum chriſto. iuxta illd̃ ap̃li dicta-
men. Hec Albert⁹. ¶ Itẽ btitudo etiã pacꝭ ſum-
me fuit in btã v̾gie. qꝛ vt d̃r glo. ſuꝑ illd̃ Beati
pacifici. Pacifici inq̃t ſunt q̃ oẽs mot⁹ animi rõ-
ni subijciũt. qd̃ ſũme fuit in btã v̾gie. ¶ Inſuꝑ
habuit etiã beatitudinẽ ꝑſecutõis maximam in
filij ſui occaſione. cuius gladius doloris cor ei⁹
pertranſiuit. Et ſic claret ꝙ ſummam gratiã bea
titudinũ habuit ⁊ donorum. ¶ Septima ſtel-
la eſt g̃ra ſacramentorum. Nã ip̃a grãm oim ſa
cramentoꝝ habuit in ſummo. p̃ꝫ ſup̃ li. eodem
parte. j. ar. ij. ¶ Octaua g̃ra virtutũ oim. de hoc
patuit eo. li. par. ij. ar. iij. vbi agit̃ de v̾tutibꝫ ei⁹
theol. ⁊ cardi. q̃bꝫ oibꝫ plena fuit. ¶ Nona ſtel-
la eſt g̃ra dignitatũ. qꝛ vt canit eccleſia. ip̃a v̾go
btã eſt dña mũdi. regina celoꝝ. impatrix angelo
rum ⁊ hoim. De quibꝫ lat⁹ aget̃ ſuis locis: pa-
pue li. xj. ſ. de p̃uilegijs. ¶ Decia g̃ra officioꝝ ſcꝫ
ſctõꝝ. Habuit q̃ppe officiũ p̃riarchaꝝ. qꝛ mater
p̃ncipalis eſt toti⁹ eccleſie ⁊ oim ſctõꝝ. q̃s omẽs
in chriſto ip̃a genuit ꝑ regeneratõem viuam ex
mortuis. Itẽ habuit officiũ ꝓphetaꝝ. vt dictum
eſt ſupra. Itẽ ap̃loꝝ donum habuit. licet ex. xij.
ap̃lis nõ fuerit. Apoſtoloꝝ em̃ officiũ fuit eſſe
lucem mũdi. Ip̃a in ſummo illuminauit mũdũ
nõ tm̃ voce ſed oꝑe. victu ⁊ veſtitu innocentiam
p̃dicãs. ḡ in ſummo habuit donũ apoſtolatus
qꝛ ap̃li p̃niam: ip̃a innocẽtiã p̃dicauit v̾bo. veſti
tu. victu ⁊ oꝑe. Item habuit officium euangeli
ſtaꝝ. qꝛ ſcp̃tũ eſt de ea Lu. ij. Maria cõſuabat
oia verba hec. conferens in corde ſuo vbi. ſ. totũ
euangelium condiderat. ⁊ euangeliſtis ipſa re-
uelabat myſterium incarnationis. ſicut dicitur
de Luca euangeliſta ꝙ ab ip̃a didicerit ſecreta
angelice ſalutationis. Item ipſa cum martyribꝫ
eſt martyr. cum confeſſoribꝫ eſt confeſſor chriſti
etiam ſub cruce aſtans filij ſui vſqꝫ ad mortem
cum virginibꝫ virgo. cum religioſis ſũme religi
oni euãgelice dedita. ⁊ cũ omnibꝫ p̃latis et pa-
ſtoribꝫ ip̃a paſtorat⁹ habuit officiũ. qꝛ ip̃a nos
pauit verbo ⁊ exẽplo atqꝫ cibo corporis et potu
ſanguinis filij ſui. ¶ Undecima gratia oim au-
reolaꝝ. qꝛ v̾ginũ. martyꝝ. ⁊ p̃dicatoꝝ aureolã
poſſidet. vt patebit li. vj. par. iij. ar. iij. Unde pa-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ret ꝙ mater dei habuerit oēm grām ad decora
tionis cumulū. ad ꝑfectōis augmentū. ⁊ ad ho
noris laudiſq; incrementū. atq; oīm bonorum
ſpūalium cōplementū. Duodecima gr̄a mira
culoꝝ. Miraculū q̄ppe etſi non facit ſanctū ta
mē oſ̄dit ſc̄m Grego. Ipa miraculū oīm mira
culoſiſſimū ⁊ nobiliſſimū ſanctiſſimū ⁊ incōpre
henſibiliſſimū fide ſua mediāte legit feciſſe. cū
ad vnū verbū ꝯſenſus. dicēte: Ecce ancilla domi
ni fiat mihi ⁊c. deꝰ factus eſt hō. mr̄ ꝟgo. ⁊ i vte
ro chriſtus ꝑfectus hō. Inſuꝑ ꝙ ipa habuerit
donū miraculoꝝ ⁊ fecerit miracula in ſua vita.
teſtant̄ ſancti de eiꝰ vita hiſtorias ſcribentes. Et
precipue ſanctus Germanus dicit ꝙ ipa adeo
claruit in vita miraculis ꝙ innumeros egros ⁊
debiles curauit. ⁊ demones ab obſeſſis effuga
uit. qui audito eius nomine ſolo mox exierunt
⁊ ad eius intuitum horride clamabant ꝙ ſe fer
ri vultum dei matris nō valebant. Refert idem
ꝙ btā virgo cū vixit tres mortuos ſuſcitauit.

Prio quidem filius cuiuſdā vidue pauper
cule q̄ ei erat vnicꝰ ⁊ ꝑ illū victu ſuſtentabat ro
gata ab ea vt ſuū filium Jeſum inuocaret mox
btā ꝟgīe orāte. ille defūctꝰ ſuſcitat̄ ⁊ mr̄i lachry
manti reſtituit̄. Item quidam diſcipulꝰ aplo
rum Simon appellatꝰ innuptā filiā virginem
habens q̄ ſubita morte deceſſit. ad btām ꝟginē
flens acceſſit ⁊ rogās. Maria q̄z eam ad vitam
reuocauit. q̄ in Marie ꝯſortio remāſit vſq; ad
eius aſſumptionem. Item matrona quedā
Judith noīe chriſtians cum geminos fil' filios
parturiret mortua eſt. cuius parentes et amici
btām Mariā exorantes. ipa ad corpus acceſſit
⁊ inuocans Jeſum. viuā hanc erexit. Itē etiā
Germanus narrat ꝙ q̄dā mulier deuota d̄ nu
mero fideliū Marie nota. cū vnicū ꝑuulū filiū
haberet. cum in agro leo rapuit ⁊ detulit. hec cū
flens filiū diu q̄ſiuiſſet nec inueniſſet. acceſſit ad
mariā ꝯq̄rendo. Cui ipa. O mulier fiduciā ha
be in deū ieſum filium meum qui potens eſt tu
um natum reddere viuum ſanumq; puerum.
Morq; leo ſanum ipm̄ reportauit ⁊ ante fores
matris collocauit. Itē tres iuuenes innocen
ter ad mortē cōdemnati. cum ducerent̄ vincti ad
mortē. multiq; eos ſeq̄rent̄. q̄dam chriſtianꝰ ait
Inuocate dn̄am mariā ⁊ in eius filiū credite et
ſaluabimini. qđ cū illi feciſſent cū lachrymis ma
riā inuocātes vt eriperent̄. mox vincula eoꝝ ſūt
ſoluta. Et q̄dā eoꝝ qui eos occidere volebant i
fugā ꝟſi ſunt rapti maligno ſpū. Alij vero lumi
nis acriſia ſunt ꝑcuſſi. Et ſic illi ſoluti ſūt ⁊ abie
runt ad mariā adorātes eā. grās egerūt. ⁊ fidē
chriſti receperunt. Multa alia refert idem Ger
manus q̄ ſingula longū foret inſcribere. Nā vt
ipe idē teſtat̄. q̄tq̄t veniebāt ad eā curabant̄ cur
ui. claudi. debiles. atq; ceci nati. leproſi. paralyti
ci. ſurdi. muti. hydropici. epilētici. febricitātes. ⁊
caducū morbum patientes. ⁊ fluxū ſanguinis.

atq; frenetici. Ex offīi etiā ꝓuincia multos ⁊ va
rios languentes ad mariā ducebant ⁊ curabāt
oēs. Per eā q̄z femine plurime pregnantes de
partus periculo ſunt liberate cum nomen eius
inuocabant. Sz ⁊ multi in carceribꝫ ⁊ vinculis
detenti ꝑ eius merita ſunt redempti. Hec Ger
manꝰ. O igit̄ ꝟgo glōſiſſima oīni grā ⁊ glā ple
na. O dei mater inclyta ſub tuū ꝑſidiū confugi
mus. ne deſpice nos in neceſſitatibus. ſed a pe
riculis cunctiſ liba nos ꝟgo glōſiſſima Amen.

Incipit liber octauus de ſanctiſſima
virginitate Marie.

Octauus liber

agit de myſterio puriſſime vir
ginitatis bn̄dicte mr̄is dei. Et
diuidit̄ in tres ꝑtes. In pma
ꝑte agit̄ de ipa eiꝰ certiſſima ⁊
digniſſima ꝟginitate. In ſcda incidentalit̄ agit̄
de eiꝰ ꝟginitatiſ ſcā ſocietate. ſeu eiꝰ ꝟginal' ſpō
ſi vīz Joſeph ſanctitate. In tertia agit̄ de eiꝰ
ꝟginitatis ſumma puritate.

Pars p̄ma de veriſſima digniſſimaq; acap
probata virginitate beate Marie.

Ecce virgo con
cipiet ⁊ pariet filiū. Eſa. vij. capi.
Pulcerrime ꝓpheta ſpūſctō edo
ctꝰ mr̄is dī ꝟgitatē ꝑconizās ver
bis in p̄miſſis oſ̄dit q̄z digniſſimo miraclo dei
filius incarnari deberet ex ipa ꝟgine. vt ꝟgo cō
ciperet ⁊ virgo pareret ⁊ deū verū generaret. Vn̄
ſubdit. q̄z vocabit̄ inquit nomen eius emanuel.
quod eſt nobiſcum deus. De hoc admirando
exclamat Origenes in homel. ſuper illō Luce.
Cum eſſet deſpōſata mater Jeſu Maria. dicēs
in hec verba. O magne admirationis gratia. O
inenarrabilis ſuauitas. O ineffabile ſacramen
tum. ipa eſt eadem mater: ipa eſt eadē ꝟgo: ipa
genitrix. ⁊ ipa ancilla. ipa eſt que genuit deum ⁊
hoīem. Quis vnq̄ audiuit talia. quis vnq̄ po
tuit vt virgo eſſet ⁊ mater. Virgo inquā in cōce
ptu. virgo in partu. ⁊ poſt partum. Immacula
ta mater ⁊ incorrupta mater vnigeniti filij dī do
mini noſtri Jeſu chriſti. qui eſt in celis ſc̄m diui
nitatem in ſinu patris. ⁊ eſt in terris ſc̄m carnem
in ſinu matris. in celis de patre ſine matre gene
ratus. ⁊ in terriſ de matre ſine patre genitꝰ. Hec
eſt illa nouitas Hieremie vaticinio preſignata.
Nouū inq̄t faciet dn̄s ſuꝑ t̄rā. femia circūdabit
virū. O femina ſuꝑ femias bn̄dicta q̄ virū nō no
uit ⁊ virū ꝑfectū xp̄m ſuo vtero circūdedit. Erat
Maria cū ꝯcipit ꝟgo grauida. dū parit virgo
puerꝑa. ⁊ poſt partū virgo ꝑpetua. preclara illa
virginitas ⁊ glorioſa fecunditas. De hac eius

virginitate Eſaias pdicēs ait. Dabit dñs ipe vobis ſignum. vere ſignum mirabile. vere ſignuz amabile z ſumme ad ſalutē nr̃am vtile. qz ecce inquit virgo concipiet zc. Quoniã in parte iſta agere intendimus de ipa virginitate matris dei. libeat tria myſteria de ipa declarari.

Primũ myſteriũ dr̃ congruitatis.
Scõm myſteriũ dr̃ dignitatis.
Tertiũ myſteriũ dr̃ atteſtabilitatis.

Articulus pmus q̃ ſũme cõgruebat atqz decebat vt mater filij dei foret veracit̃ virgo perpetua. z h̃ rõnib9 quinqz infraſcriptis.

Circa primum myſteriũ. ſ. cõgruitatis inueſtigabim9. vñ iſtõ cõgruebat vel q̃liter decuerit vt dei mr̃ foret virgo ppetua. cũ de9 eq̃ potat naſci z cõcipi d̃ mliere cõiugata. Et q̃ ad h̃ p̃t taliter argui. Prio pſupponit̃ q̃ ſi hõ non peccaſſet nihilo minus de9 incarnat9 fuiſſet. tum ratione nimie dilectõis. qz nõ min9 diligendus erat homo añ lapſum q̃ȝ poſt. Vñ Ioh. iij. Sic deus dilexit mundũ vt filiũ ſuũ vnigẽitũ daret zc. tũ etiã rõne pfectionis vniuerſi. al's eñi defeciſſet i vniuerſo quartus modus producendi hoiem ſcȝ de muliere ſine viro. z hanc viam tenet Scotus ſup. iij. diſt. vij. Scdõ preſupponitur q̃ ſi homo non peccaſſet non niſi electi fuiſſent generati. Vnde Grego. li. iiij. moral'. dicit. Si primi parentes nõ peccaſſent. nequaq̃ȝ ex ſe filios gehenne generaſſent. Hec ille. Tertio pſuppoit̃ q̃ ſi non peccaſſent in paradiſo hoies omẽs vſi fuiſſent matrimonio vt implerent p̃ceptum dñi Creſcite z multiplicamini Gen. ij. qz oẽs multiplicationi ſpeciei dediſſent operam. eo q̃ h̃ p̃ceptum dñi pſcriptũ ſcȝ Creſcite z multiplicamini dictũ eſt pro oi poſteritate Ade ſm Rich. i n. ij. diſt. xx. q. ij. arti. j. Verũtamen ſine omni peccato z macula in paradiſo carnali copula conueniſſent z fuiſſet ibi thorus imaculatus z cõmixtio ſine cõcupiſcẽtia. vt ait mgr̃ i ſcdõ eadem diſ. xx. ca. ij. z Aug. ſup Gen. approbat. Quarto preſupponit̃ q̃ ſi nõ peccaſſent in paradiſo tot fuiſſent mares q̃t femine. Hoc oſtendit̃ ſm ſniam Bonauen. z Rich. ſup. ij. vbi ſupra breuiter ſic. qz ex q̃ inq̃t oẽs vſi fuiſſent matrimonio in paradiſo vt implerent illud preceptuȝ dñi Creſcite z multiplicamini Et qm̃ in illo ſtatu nullus maſculus habuiſſet plures vxores. ſ. cum inſpiratõe ſpũſſcti dixit Adam Gen. ij. Erunt duo in carne vna. Illa etiã mulier fuiſſet ſine viro nec vir ſine muliere. nec vna plures viros habuiſſet vt duo tm̃ eſſent in carne vna. nec aliquis aut aliq̃ mortem ſenſiſſet. ſequit̃ q̃ tot mares naſcerẽtur quot femine ſi Adam non peccaſſet nec aliq̃s de ſtirpe ei9. cõcor. Thomas. Iſtis ſuppoſitionibus habitis: chriſtus dei filius in paradiſo carnẽ aſſumens nõ videt̃ quõ de ṽgine eaȝ aſſumpſiſſet: ſed ex mr̃imonio. Et ſi p illo ſtatu hoc cõgruiſſet: cur z p iſto ſtatu moderno id nõ decens fuiſſet. Ad qd̃ pmus rñdendo dico ſaluo meliori iudicio admittẽdo oẽs dictas pſuppoſitiões: q̃ in illo ſtatu. ſ. innocentie cũ cõpletus fuiſſet numerus electoȝ in fine generationis humane ſeu ppagationis: vltimo geniti homies nõ cõueniſſent carnali copula: ſed in ṽginitate puriſſima pſtitiſſent. cũ ſcientes impletũ numerũ electorũ nouiſſent qz nõ foret opus vt plem generarent: cum matrimoniũ non fuerat inſtitutum in paradiſo ante peccatum: per illud p̃ceptũ Creſcite z multiplicamini: niſi propter officiũ. ſ. cauſa ſobolis pcreande ad cultuz dei: ſm doctores ſup. iiij. Potuiſſ ergo fieri vt chriſtus in vltime generatiõis tẽpore veniſſ. vl' forte ſi antea: tũc reuelãdo certificaſſet ſuaȝ matrẽ de virginitate ſeruãda. Vnde poſito q̃ zſi homo nõ peccaſſet: chriſtus incarnatus fuiſſet nihilo minus ex virgine Maria ſine virili ſemine: licȝ in illo ſtatu nõ aſſumpſiſſ chr̃s corpus paſſibile: qz nõ fuiſſet neceſſariũ p redemptiõe hoĩs cum mori. nec aliq̃s de ſolis electis euȝ occidiſſet. Notãdũ vero eſt q̃ chriſtus aſſumere carnem poterat q̃de etiã p ſtatu moderno de corrupta vl' cõiugata ex viro z muliere ſm legem nature inſtitute in padiſo: ſed nõ decebat. imo ſũme erat cõgruũ vt de incorrupta virgie ſpũſancto opante cõcipet̃ z naſceret̃: ppue q̃nqz rationib9 q̃s ponũt Bonauẽ. Rich. Tho. z cõcordant doctores ſup. iij. diſt. xij.

Prima ratio accipit̃ ex pte plis.
Secũda ex parte matris.
Tertia ex parte patris
Quarta ex pte finis diuine incarnationis.
Quinta ex pte vniuerſalis pfectionis.

Prima ratio ex pte plis. i. filij dei. Nã fili9 dei ẽ verbũ patris eterni qui naſcit̃ ab eo p incorruptionẽ: ſicut verbũ abſqz omi cordis corruptõe concipit̃: z in vocẽ ſine corruptiõe egredit̃ z oritur. ab ore quoqz abſqz carnis corruptõe pfert̃. Propt̃ qd̃ Ioh. j. In principio erat verbũ z ṽbum erat apud deũ z deus erat verbuȝ. Quia ergo chriſti caro ſic fuit ex virgine aſſumpta vt eſſet caro verbi dei: ideo cõueniens fuit vt ſine corruptiõe matris cõcipet̃ z pareret̃ de incorrupto virginis vtero. Vnde Aug. in ſermõe. xliij. de natiuitate chriſti dicit. Maria mater chriſti electa eſt ſup oẽs creaturas z p̃electa: vt de mũdiſſima matre mũdiſſimus naſceret̃ fili9. quia ſicut in celo habuit chriſt9 patrẽ imortalẽ z icorruptibilẽ. ſic z in terra habuit matrẽ omi corruptione carentẽ. igit̃ in celo qualis eſt pater talis eſt filius. ſic z in terra qualis ẽ mr̃ tal' ſm carnẽ eſt fili9. Hec ille. Secũda ratio accipit̃ ex pte matris. Congruũ eñi erat vt dei mater ſumma

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

dignitate honorare͡t. q̄ꝛ h̄ ſpectat ad honorem filij. Vñ ⁊ Exo.xx. preceptum diuinum eſt. Honora patrē ⁊ matrē. Hinc dei filius in mundo oriens honorē matris nō debuit violare vel diminuere. ſꝫ q̄ꝛ dignitas virginalis in eccl'ia precellior eſt alijs. ḡ illa debuit matri dei attribui. Vñ ſi chriſtus mr̄is ſue virginitatem ꝑmiſiſſet violari vel añ partū vel in partu vel poſt partū. corꝑo matris dignitatē violaſſet ⁊ ſuū honorē minoraſſet. qḋ non expedit chriſto. q̄ꝛ ſcꝑtū eſt Prouer.xv. Stultus hō deſpicit matrē ſuam. Et eiuſdē ca.xvij. Gloria filioꝝ parentes eorum

Tertia rō accipit̄ ex ꝑte dei pr̄is. vt ſcꝫ ipi deo patri ſeruaret̄ dignitas. q̄ꝛ cū chriſt⁹ ſit ver⁹ de⁹ non fuit conueniens vt alium patrem haberet q̄ꝫ deum. ne dignitas paterna trāſferret̄ ad aliū

Quarta ratio accipitur ex parte finis incarnationis. Nā ad hoc fuit incarnatio chriſti vt homines in filios dei transferrent̄ ⁊ renaſcerentur. Vñ Joh.j. Dedit eis ꝑtātem filios dei fieri his q̄ credunt in noīe eius. ſed hi nō ex ſanguinibuſ neq̄ꝫ ex voluntate carnis. neq̄ꝫ ex voluntate viri nati ſunt vel naſcunt̄. ſed ex deo .i. dei virtute q̄ fit vt homines ſpiritualiter renaſcant̄ in deo.

Nota aūt q̄ ſm̄ Nicolaū de ly. per carnem h̄ intelligit̄ mulier. iuxta illḋ Gen.ij. Os ex oſſib⁹ meis ⁊ caro de carne mea. q̄ꝛ femina paꝝ participat de ratione reſpectu viri. Filij ergo dei non debebant generari vel naſci voluntate carnis ⁊ viri .i. cognitione maris ⁊ femine. Unde propt̄ hunc finem incarnationis ſignificandū oportebat chriſtū naſci de virgine v̄tute diuīa ſpūſſcī. Hinc Aug. li. de ſctā virginitate ait. Oportebat caput nr̄m .ſ. chriſtū inſigni miraculo ſm̄ corp⁹ naſci de virgine. vt ſignificaret mēbra ſua de virgine eccleſia naſcitura ſm̄ ſpm̄. Idem in ſermone de natiuitate dicit. Fas inq̄t nō erat vt ꝑ eius aduentū tolleret̄ matris virginitas. qui veniebat nos a corruptione ſanare. Hec ille. Quīta ratio vniuerſalis ꝑfectionis. que eſt excerpta ab Anſelmo li.j. Cur deus homo. Quattuor iquit modis poterat deus hominem facere.

Primo ſine viro ⁊ ſine muliere. ſic̄ fecit Adā ex tra. Scḋo ex viro ſine muliere. ſic̄ fec̄ Euā de viri latere. Tertio ex viro ⁊ muliere. ſic̄ coīt̄ omnes nos habemus naſci. Quarto ex muliere ſine viro. Quoniam aūt primi tres modi ī mundo preceſſerant. oportebat ad cōplementū ⁊ perfectionem vniuerſi quartū modū inducere vt fieret hō ex v̄gīe ſine viro miracl'oſa ſpūſſcī operatione. quod completum eſt in chriſti incarnatione. O igit̄ diuine ſapientie abyſſus q̄ꝫ congruentiſſimo mō in om̄ib⁹ ſupra īfirme noſtre mentiſ capacitatē oꝑaris. O hō. o fidel' aīa pēſa diligēter. q̄ꝛ ꝑ te maria ⁊ īdicibilia de⁹ voluit facere. Ut eīm te redimeret nō horruit v̄gis vterū ingredi. ex ea naſci. ⁊ per eā educari. O glorioſiſſima dn̄a virgo Maria vere om̄i laude es dignissima. vtpote dei mr̄ prelecta ⁊c̄. Uere v̄go ſuꝑbenedicta multum tibi debemus regratiari ⁊ ſeruire. q̄ꝛ ex te ortus eſt ſol iuſticie chriſtus deus noſter. O igitur domina noſtra ora pro nobis.

Articulus ſecundus de priuilegijs honoris ⁊ glorie quib⁹ predotata ⁊ dignificata eſt virginitas Marie.

Secūdum myſteriū dī dignitatis. Reuera virginitas beate Marie eſt marie dignitatis vtpote maximis priuilegijs ⁊ honorib⁹ p̄dotata. Ut aūt plura ſub breuitate ꝑſtringam⁹. q̄nq̄ꝫ p̄cipua notabim⁹ q̄ faciūt ad excellentiā dignitatis ei⁹ virginitatis.

Primum eſt quia eius virginitas eſt omnium prima.

Secundum quia eius virginitas eſt puriſſima.

Tertium quia eſt deo fecunda. et ſic ſingulariſſima.

Quartum eſt quia eſt omnium miraculoſiſſima.

Quintum eſt quia eſt omnium fructuoſiſſima.

Primū itaq̄ꝫ ꝑuilegiū dignitatis ipi⁹ virginitatis bt̄e Marie eſt. q̄ꝛ eſt oīm ꝑma. Vñ ipſa eſt v̄go v̄ginū appellata. qḋ ipi optime ꝯgruit triplici ratione.

Primo ratione primationis.

Scḋo rōne ſignificationis.

Tertio ratione prelationis.

Primo rōne ꝑmationis. q̄ꝛ nec ꝑmā ſimilē viſa eſt nec habere ſequentem. vt canit eccl'ia. Merito igit̄ dicit̄ virgo virginum Maria. q̄ꝛ eſt omnium virginum mater virginitate prima vel ꝑmiceria. quoniam ſine precepto conſilio ⁊ exemplo primo oīm glorioſum munuſ virginitatis deo obtulit. per quod ⁊ omnes v̄gines ꝑ imitationē in virginitate genuit. Hinc pſ̄. Adducent̄ regi virgines poſt eā ꝓximi eius afferentur tibi.

Et ſi petas ⁊ dicas. Cur nō magis chr̄o attribuit̄ hoc ꝑuilegiū q̄ dicatur virgo virginū. cuꝫ chriſti virginitas ſit excellentiſſima ⁊ digniſſima vtpote deo vnita vnione perſonali. Ad h̄ reſpondetur ſm̄ magnum Albertum ſuper. Miſſus eſt. ca.lxxxvij. q̄ hoc nomen virgo virginuꝫ chriſto non conuenit. licet chriſti virginitas omnium virginitatem etiā matris precellat. q̄ꝛ ipſe chriſtus non fuit primus virginum tempore. ſed ipſius mater. que primo per votum virginitatiſ opprobriū abſtulit ſterilitatiſ ⁊ eam in ſe conſecrauit. ipſa q̄ꝫ virgo deū genuit que ⁊ fecunda extitit ⁊ v̄ginitatem ꝑpetuā vouit ⁊ tenuit. ſicut daret in decretiſ.xxvij.q.ij.ca.j. vbi dr̄ q̄ bt̄a v̄go Maria vouit v̄ginitatē ꝑpetuā. Chriſto autē

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

hoc nõ cõuenit. cũ in ſua ꝟginitate nõ genuit deum. ſed ipe deus verꝰ extitit. ¶ Scđo btã ꝟgo dr̃ ꝟgo virginũ rõne ſignificatõnis. q2 in hmõi locutõibꝫ ſignificat̃ excellentia ſꝫm grãmaticos. vt cũ dr̃ flos floꝝ. i. excellens oẽs flores alios. Quia aũt btã ꝟgo excellit oẽs alias virgines in caſtitate ⁊ fecunditate que ſil' in nulla alia virgine ⁊ in nullo inueniunt̃. ḡ ipa merito ꝟgo ꝟginum dicitur. ¶ Tertio ratione ꝑlatõis. q2 ipſa eſt regina ⁊ dña oĩm aliaꝝ virginũ. ⁊ ipaꝫ poſt chriſtũ in celo ſequunt̃ tãq̃ dñam oẽs alie ꝟgines. Vñ Can. j. In odorẽ vnguentoꝝ tuorum currimus adoleſcentule dilexerunt te nimis. Et Apocal. xiiij. Hi ſequũt̃ agnũ q̃cũq3 ierit. virgines eñ ſunt ⁊c̃. ¶ Scđm ꝑuilegiũ ꝟginitatis btẽ marie eſt. q2 eſt puriſſima. cuiꝰ ꝟginis puritas tãta eſt ꝙ maior ſub deo neq̃t itelligi. vt ait Anſ. li. de conceptu virginali. Maior ḡ ⁊ purior eſt eius ꝟginitas oĩm virginitate pꝰ chriſtuꝫ etiã virginitate angeloꝝ. De hac eiꝰ puritate latiꝰ patebit ꝑte vltima huius libri. Sꝫ h̃ queſtio orit̃ Quõ ꝟginitas Marie ꝓcellebat angeloꝝ ꝟginitatẽ. cũ illoꝝ virginitas ſit in deiformiori luce glorie ⁊ grẽ ⁊ in natura ſpũali. beate autem ꝟginis ꝟginitas in corꝑali natura q̃ minꝰ pura eſt ſpũali. q2 minorẽ conuenientiã hꝫ ad ſũmam lucẽ ſpũalem que deus eſt. qui lux eſt in q̃ tenebre non ſunt vlle. j. Joh. j. Unde ſic̃ aĩa ſenſibil' purior eſt q̃3 vegetatiua. ⁊ rationalis purior q̃3 ſenſibilis. ita angelica natura purior eſt q̃3 humana. Ad qđ fac̃ ꝙ Dionyſiꝰ li. de angelica hierarchia angelum dicat eſſe ſpeculum puriſſimũ in quo ſumme relucet imago diuine puritatis ⁊ claritatis. Et per ꝯſequens ꝟginitas btẽ Marie fuit inferioris puritatis ⁊ minoris gradus ꝟginitate angeloꝝ. ¶ Ad qđ breuiter reſpõdet̃ ꝙ virginitas ⁊ puritas angeloꝝ licet ſit maior ſꝫm naturã q̃3 humana beate virginis. ſꝫm tamẽ grãm q̃ eſt quaſi lumen creatuꝫ ꝓcedens a luce increata aliter eſt. q2 vbi maior eſt participatio grẽ. ibi maior ad primã lucẽ appropinquatio. ḡ vbi maior grã vl' ſũma. ibi maior appropinquatio ⁊ in ſũmo. ibi ⁊ puritas in ſummo. ſed in btã virgine reſpectu oĩm creaturaꝝ aliaꝝ nõ vnitarum fuit grã in ſummo. ergo appropinquatio ad ꝑmã lucẽ in ſummo. ⁊ per conſequens puritas in ſummo. Licet aũt in btiſſima virgine ſꝫm ſtatum vie fuerit gratia minus deiformis q̃3 in angelis quãtum ad actũ. q2 in illis fuit ſꝫm ſtatum patrie. in virgine ſꝫm ſtatũ vie. tñ quãtũ ad ſubſtantiã grã in beata virgine fuit deiformior q̃3 in angelis. ſic̃ patebit cum de charitate beate virginis aget̃ libro. ix. de h̃ latius. ¶ Notãdum aũt ꝙ virginitas hoĩs ꝓcellit virginitatem angelicam in quattuor. in quibus beate virginis ꝟginitas precellebat in ſupremo. prout Alber. magnus dicat ſuper Miſſus eſt.

¶ Primo q2 virginitas hominis eſt multiplicior

¶ Secundo q2 eſt nobilior.

¶ Tertio q2 eſt glorioſior.

¶ Quarto q2 eſt fructuoſior.

Primo ꝓcellit ꝟginitas hũana: q2 eſt multiplicior q̃3 angelica. Naꝫ angelica virginitas ẽ ſimplex in ſpũali tm̃ coꝝ natura. hũana ꝟo duplex q2 in corꝑe ⁊ aĩa quorũ vtrũq3 ſũme fuit in benedicta Maria. Unde. xxxij. q. v. c. Sicut eniꝫ. Chryſoſtomus dicit. ꝙ illa eſt glorioſa ĩ corpore virginitas quã complectit̃ ſancti ꝓpoſiti voluntas. ¶ Secũdo quia eſt nobilior. Nam angelica virginitas ex natura eſt: hũana ex grã q̃ nobilior eſt q̃3 natura. Hinc Bern. Plus inquit gaudeo bone Jeſu angelis ſuperferri ex grã tua q̃3 angelũ fuiſſe ex natura. Hec ille. Tertio quia eſt glorioſior: cum virginitas angelica ſit ſine omnis pugne victoria. iſta autem ſcꝫ humana cum glorioſa pugne victoria. Unde Glo. j. Corin. vij. dicit. Maior eſt inquit victoria virginũ q̃3 angeloꝝ. angeli eñ ſine carne viuunt: virgines vero ĩ carne triũphant. Hec ibi. ¶ Quarto quia eſt fructuoſior. angelica eñ nõ meret̃: cũ angeli nõ ſint in ſtatu merendi ꝓmiuꝫ eſſentiale. Homo autẽ ꝓ virginitate meret̃ dupliciter. ſcꝫ in corpore ⁊ anima: ⁊ inſuꝑ aureolã que nõ dat̃ angelis ſed hominibus virginibus. Ꝓpter quod q̃dã in vitaſpatrũ legit̃ dixiſſe ſe nolle ꝙ deus feciſſet eũ angelũ: quin potius velle ꝙ factꝰ eſt homo: ſciens q2 plus põt mereri hõ q̃3 multi angeli. Unde his omnibꝫ modis precellit improportionabiliter ſuꝑ omnes virginitas Marie. ¶ Tertiũ priuilegium dignitatis ipſius virginitatis beate marie eſt: quia eſt deo fecunda: et per cõſequens ſingulariſſima ⁊ glorioſiſſima. Unde de ipa canit̃ in eccleſia. Uirgo ſingularis inter omnes mitis. Et iterũ. O glorioſa domina excelſa ſuper ſydera: qui te creauit prouide lactaſti ſacro vbere. Propter qđ Damaſcenus vocat eam virginẽ theotocos in greco: quod ſonat mater dei vel genitrix dei in latino. In hoc ꝑuilegio excellit oẽm creaturã angelicam ⁊ hũanã. quia cum alij dicant̃ ſerui dei vl' amici chriſti: aut fratres et coheredes: ipa ſola dicit̃ mater dei naturalis. Et de hoc queſtiões pulcre tacte ſunt libro. ij. parte. j. arti. j. ¶ Quartum priuilegium virginitatis Marie: quia eſt omniũ miraculoſiſſima: quia ꝙ virgo eſt ⁊ mater nõ quidẽ tm̃ hominis ſed ⁊ dei eſt omniuꝫ nouorum nouiſſimũ ⁊ miraculoꝝ maximũ: vt ait Dionyſiꝰ. Vñ merito de ea dicit̃ illud Eccl. xliij. Uas admirabile opꝰ excelſi. Nimirũ valde mirabile eſtꝫ vas quod maius ſeipo cõtinet. ⁊ hoc eſt in beata virgĩe. Unde canit eccl'ia. Uirgo dei genitrix quẽ totus nõ capit orbis in tua ſe clauſit viſcera factus homo. Item vas eſſet mirabile qđ vinũ ⁊ aquã ſil' ſine interſtitione ⁊ tamẽ ſine cõmixtione ꝯtineret. Sic btã virgo vinũ diuinitatis ⁊ aquã hũanitatꝫ ſine mixtiõe cõfuſiõis

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

naturaꝝ ꝯtinuit. Unde canit eccl'ia. Mirabile
myſteriū declarat: deus homo factus eſt. id qđ
fuit ꝑmanſit: ⁊ quod non erat aſſumpſit. nō cō
mixtionē paſſus neq̃ diuiſionem. Item vas eſ-
ſet mirabile quod manens clauſum oīa i ſe
reciperet ⁊ clauſum effunderet. Illud autē ſanctiſ
ſimū vas eſt btā virgo que deū concepit virgo
⁊ poſt partū virgo ꝑmanſit. Multa alia mira
cula que fuerūt in ꝯceptu eius virginali tacta
ſūt li. j. p. vi. ar. iij. ¶ Quītū ꝑuilegiū ꝟginitatꝭ ma
rie eſt: q2 ei⁹ ꝟginitas extitit fructuoſiſſima. Un-
de canit eccleſia. Bñdicta filia tu a dño: q2 per
te fructū vite cōicauim⁹. Reuera ꝑ ei⁹ ꝟginitatē
deū fratrē habem⁹: ⁊ et'ne vite participes effecti
ſumus. Et vt ait Anſ. li. de ꝯceptu btē ꝟginis.
Omne inquit bonū ad qđ homo ꝯdit⁹ fuerat
ꝑdidit in Adam: ⁊ idipm bonū multo excellen-
tius ⁊ felicius recuꝑauit humana natura per
Mariā. Nimirū ſeptē bona ꝑcipua ꝑdidimus
in Adam q̃ recuꝑauimus ꝑ virginē Mariam
feliciſſime. ¶ Primū eſt pcti imunitas ⁊ innocē
tia quā peccādo ꝑdidit hō. Hoc Maria felici⁹
i filio recuꝑauit: cū ipm met deū ꝑ pctis nr̃is ſa
tiſfaciendū obtulit. Propt' qđ Gre. dicit. Felix
culpa que talē ⁊ tātū meruit redemptorē. ¶ Se
cundū bonū eſt ſanitas. Nunq̃ eñi in ſtatu in-
nocētie manēs hō fuiſſet infirmat⁹: aut aliquē
morbū paſſus: vt volūt doc. ſup. ij. Hāc feliciſſi
me recuꝑauit hō ꝑ Mariā ꝑ quā obtinuit vt
veniat ad reſurrectionē glioſam ⁊ ſupnā patriā
vbi (vt habet' Apocal'. xxj.) abſterget de⁹ omnē
lachrymā ab oculis ſanctoꝝ: ⁊ iam nō erit am
plius neq̃ luctus neq̃ clamor ſed nec vll⁹ do-
lor. ¶ Tertiū bonū qđ ꝑdidim⁹ eſt impaſſibili-
tas: q2 corp⁹ hoīs in illo ſtatu ꝑſeruabat' ne pa
teret' leſionē ab aliquo duro: puta gladio: lapi-
de: ligno: vel ferro ⁊c. Nec etiā pateret' frig⁹ vel
calorē: ſed viueret in maxima tꝑantia. ⁊ h̄ ꝑtim
ꝑ ꝓpriā rationē ꝑ quā vitaſſet nociua. partim ꝑ
diuinā ꝓuidentiā que ipm ſic tuebat' vt nil ei oc
curreret a quo lederet': vt vult mgr̄ ⁊ doct. in. ij.
Hoc feliciſſime recuꝑauit hō ꝑ virginē Mari
am: per cui⁹ fructū ꝟginalē habebimus in fu-
turo dotē impaſſibilitatis. ¶ Quartū bonū qđ
perdidimus eſt imortalitas. q2 ſi non peccaſſet
Adam: nunq̃ mortis nexum incurriſſet hō: vt
vult Aug. li. de q̃ſtionibꝫ veterꝭ ⁊ noui teſtamē-
ti. Hanc glioſiſſime recuꝑauim⁹ per Mariā ꝑ
quā celeſtis glorie ⁊ vite ſempit'ne apta eſt nob
ianua mediāte ei⁹ fructu ſacratiſſime virgitatis
ſcꝫ chr̄o. ¶ Quītū bonū oīs defectus incōmo-
ditatis ⁊ turpitudīs elōgatio q̃ fuiſſet in ꝑadi
ſo ſi nō peccaſſꝫ hō. nā ⁊ dormiuiſſet abſq̃ omī
brutali turpitudine. nec in ſumendo cibū fuiſ-
ſet paſſus quo ad digeſtionē in ſtomacho vl' ca
pite aliquē defectū vel incōmoditatem. Et licet
in cibo aſſumpto fuiſſet aliqua fimulnea vl' im
puritas q̃ nō fuiſſet in nutrimentū hoīs con-
uerſa vnde ſuꝑfluitates emiſiſſet. tñ fuiſſet diui
nitus ꝓuiſum ne aliq̃ turpitudo ſeu indecentia
aut fetor ex hoc reſultaret. nec q̃ ad corpis nudi-
tatē. nec al'as aliquē defectū aut turpitudinē hō
paſſus fuiſſet. Uerꝫ ꝑ ꝟginē Mariam obtinui
mus celeſtē patriā. vbi erim⁹ ſicut angeli in celo
vbi aberit oīs defect⁹. oīs deformitas ⁊ indecē-
tia. ⁊ aderit oē bonū. vt ait Aug. ¶ Sextum bo-
nū qđ ꝑdidimus in Adā eſt libertas. non enim
hō hoī dñatus fuiſſet. nūc ꝟo feliciſſimam veni
mus in libertatē filioꝝ dei ꝑ fructū ꝟgis marie
q2 ſumus filij ⁊ heredes dei coheredes aūt xp̄i
Rom. viij. ¶ Septimū bonū ſapie ⁊ ſcie lꝫ mpi
ditas. Clariorē eñi habuiſſem⁹ cognitōnem de
deo. de angelis. ⁊ de creaturis q̃ꝫ mō. Un̄ Aug.
xj. ſup Gen. ad litteram dicit. Fortaſſis deus ꝑ-
mis hoībꝫ loquebat' antea. ſicut cum angel' lo-
quitur ipa veritate imutabili illuſtrans mētes
coꝝ. etſi non tanta participatōne diuine eſſentie
quanta capiunt angeli. Hec ille. Hoc bonū fe-
liciſſime recuꝑatū eſt per Mariā ꝑ cui⁹ fructuꝫ
virginalē illuminati ſumus in fide ⁊ tandē veni
emus ad clariſſimū lumē viſiōis diuie. O igit' fe
liciſſima virgo maria merito tibi dixit angelus
Lu. j. Inueniſti gratiam apud dñm. qm̄ omnē
grām quā in Adā amiſimus tu inueniſti. et in-
uentā nobis reſtituiſti. O glorioſiſſima domia
q̃d laudis. q̃d grār̄uactionis. quid ve ſeruitutꝭ
tibi retribuamus. vere toto poſſe tibi ſeruire et
te laudare obligamur.

¶ Articulus tertius q̄ virginitatem beate ma-
rie atteſtātur ⁊ approbant plurima teſtimonia
⁊ precipue. xij. generum.

Tertium myſteri
um h̄ declarandū ō2 atteſtabilitatꝭ.
Ut eñi mens humana īfirma ⁊ ad
credendum tarda ſolidetur in fide
catholica ⁊ certius agnoſcat ꝟginitatem veriſſi
mā btiſſime marie. iuxta numeꝝ. xij. ſtellaꝝ i co
rona capitis ei⁹. xij. teſtimonia ⁊ firmamēta fi-
dei eius deſcribunt'. quibꝫ atteſtat' ⁊ approbat'
ipi⁹ btē Marie ꝟginitas. ⁊ his tanq̃. xij. ſtellis
atteſtantibꝫ ſuā ꝟginitatē ipa gloriat'. q̃ quidē
in tribꝫ quaternarijs ordinant'. vt ptꝫ intuenti.

¶ Primum teſtimonium dicitur figuraꝝ diui
narum multiplicitas.
¶ Scōm ꝓphetiarum diuerſitas.
Tertiū ſcripturarum concors veritas.
¶ Quartū eccleſie ſctōꝝ autoritas.
Quintum angeloꝝ infallibilitas.
¶ Sextum teſtium irreprehenſibilitas.
Septimū rōnum theologoꝝ ꝯfirmabilitas.
Octauū fidei chriſtianoꝝ ſtabilitas.
¶ Nonū gentilium ſcpturaꝝ pluralitas.
Decimū phicaꝝ rerum exemplaritas.
Undecimū mundialiū hoīm credulitas.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

¶ Duodecimū miraculoꝝ lympiditas.

¶ Capitulum. I.

PRima itaqꝫ ſtella teſtimoniū dans ꝟginitati Marie dꝛ diuinaꝝ figurarū multiplicitas: qđ certe teſtimoniū eſt infallibile. qꝛ cū deꝰ ſit ſūma veritas ꝛ bonitas: vt cōmunis conceptio eſt oīm etiā phoꝝ. nec igit̄ falli nec fallere pōt. Deus aūt in ſua lege ꝑ multas figuras pōſtendit qꝛ virgo deū generare debuit. igitur ꝛc. ¶ Innūerabiles aūt figure huiꝰ a deo pmonſtrate ſunt: vt patet ꝑ totū campū veteris legis ꝛ ꝑ ſingulos patriarchas. ex quibꝫ h aliq̄ ꝓducamꝰ: multis alijs reſecatꝭ cauſa breuitatis.

¶ Nimirꝫ in Adā preoſtenſa eſt ꝟginitas Marie. qꝛ ſicut pmus ipē hō de ꝟginea terra formatus eſt: ita ſecundus Adā chꝛs de ꝟginea carne formari debuit. ¶ Itē in Eua q̄ ꝟgo exiſtēs mūdum damnauit. ergo virgo deū concipiēs ab angelo ſalutata: mundū ſaluare debuit. Vnđ dixit dñs in figurā huius. Ipſa cōteret caput tuum: loquens ad ſerpentē. q. d. Ipſam ꝟginē decepiſti. ḡ ꝛ ꝟgo cōteret caput tuū. ¶ Itē Abel in ꝟginitate ſcḋm Aug. acceptus erat deo. Reſpexit inq̄t dñs ad Abel ꝛ ad munera eius. ad ſignificandū qꝛ mūera virginitatꝭ ſumme accepta ſunt deo in Maria. ¶ Item Enoch in paradiſum deliciaꝝ eſt trāſlatus: ad figurandū qꝛ in vterū ꝟgis tanq̄ꝫ in paradiſum puritatꝭ ꝛ ſanctitatis q̄ ſunt delicie dei trāſtulit ſe ipſe deꝰ: q̄ nō habitat in corꝑe ſubdito pctīs Sap. j. ca. ſed paſcit̄ inter lilia virginitatꝭ Cant. iiij. ¶ Itē Noe hoc pōſtenſum eſt cum accepit mādatū faciendi arcam in q̄ genus humanū ſaluaret̄ a diluuio. et dictū eſt eidē. Feneſtrā in arca facies ꝛ in cubito cōſūmabis eam. Item feneſtra ſcḋm doctores fuit vitrea vł cryſtallina q̄ lumen ſine ſui corruptiōe reciperet ꝛ aquas ab inſtillatiōe in arcam vł ſubintratione ꝓhiberet. Vñ arca figurauit eccleſiam extra quā nō eſt ſalus homi. Teſte q̄ppe ſaluatore Math. vij. Arta eſt via q̄ ducit ad vitā ꝛ pauci ſunt q̄ inueniūt eā. Feneſtra ꝑ quā illuminat̄ arca. i. eccleſia: eſt btā ꝟgo Maria q̄ interptat̄ illuminatrix per quā verū lumē. i. chꝛs ſine corruptiōe virginitatꝭ eiꝰ tanq̄ꝫ lux ſolarꝭ ſine vitri corruptione intrauit.

¶ Deniqꝫ hoc pōſtenſum eſt eidē qñ colūba ad veſꝑam portās ramū oliue virētibꝫ folijs in ore annunciauit ceſſaſſe aq̄s diluuij. Colūba em̄ figurat puritatē. quia pura ꝛ mūda amat loca. ſed et virētia folia arboris ꝟginitatē ſignificāt Marie: q̄ pacē a deo redditā hoibꝫ annunciauit: vergente mundi veſꝑe cum chr̄m in vtero portauit. Item hoc pōſtenſum eſt Abꝛae quando filiū ſuum Iſaac genuit ꝑ repꝛomiſſionē miraculoſe diuina ꝟtute faciēte. Itē Iacob qñ vidit ſcalā cuiꝰ ſummitas celos tangebat: ꝛ dñm innixum ſcale et deſcendentes angelos ꝛc. Scala hec eſt Maria cui dñs eſt innixꝰ ꝑ incarnationē: ab ea angeli ꝑ eius virginitatē pace firmata cū hoīe ad nos deſcendūt. Et vt ait Hiero. Sꝑ angelis cognata eſt virginitas. Vñ per h figurata eſt ꝟginitas Marie. Itē Moyſes vidēs rubū ardentē nō cōburi in q̄ apparuit deꝰ: intellexit cōſeruatā ꝟginitatē dei genitricꝭ. Item Aaron ꝟga q̄ floruit ſicca ꝑmanēte Num. xvij. figurat ꝟgītatē Marie. Et vt breuiter plura cōplectar: oēs figure veteris teſtamēti huic rei concordant: q̄s ſi vellemꝰ añ deficeremꝰ q̄ꝫ ꝑ ſingula enarrare poſſemꝰ.

¶ Capitulum. II.

SEcūda ſtella dꝛ ꝓpheciarū claritas. Cum em̄ vt ait Petrꝰ. ij. cano. ca. j. nō volūtate humana eſt allata ꝓphetia ſed ſpūſancto inſpirāte: claꝝ eſt coꝝ teſtimoniū eſſe certiſſimū. Hoc ꝟo ꝑ oīm ꝓphetarū ora clamauit ſpūſanctus qꝛ ꝟgo deū debuit ꝯcipe. Vñ Eſa. xj. Egredict̄ virga de radice ieſſe ꝛ flos ꝛc. Flos em̄ ſine corruptione ex ꝟga generat̄: ita chꝛiſtus ex ꝟgīe. Itē ca. vij. Ecce ꝟgo cōcipiet ꝛc. ¶ Itē Hiere. xxxj. Nouū faciet dñs ſuꝑ terrā: femina circūdabit virum. Hoc certe nouū fuit in mūdo vt ꝟgo cōciperet virū. qꝛ nec ſilēz ē viſa nec habere ſeq̄ntem. Itē Ezech. xliiij. Porta hec clauſa erit ꝛ vir non ptranſibit ꝑ eam. qꝛ dñs deus ingreſſus eſt ꝑ eā. ¶ Itēꝫ hoc ſignificat̄ Dañ. ca. ij. in lapide precaſo ſine manibꝫ. et in multis alijs ꝓphetijs: de q̄bus qꝛ longum eſt ſcribere ptranſeo.

¶ Capitulum. III.

TErtia ſtella dꝛ ſcripturaꝝ concors ꝟitas. Nam ſcḋm Scotū in ꝓlogo li. ſniaꝝ. q. ij. In nō euidentibꝫ: ex termis nec ex principijs euidentiā habentibꝫ non cōſonant firmit̄ ꝛ infallibiliter ac generalit̄ multi diuerſimode diſpoſiti: niſi a cauſa ſuꝑiore ipſoꝝ intellectus inclinet̄ ad aſſenſum. Sed ſcriptores canonice ſcripture varie diſpoſiti et varijs tpībꝫ exiſtentes: in tali non euidenti vtꝫ ꝙ virgo deū generaret: et alijs articulis fidei oīno cōſonabāt ꝛ cōſonāt. ideo ſequit̄ ꝙ ipſi a cauſa ſuꝑiori. i. a deo dirigāt̄ ꝛ dirigunt̄ q̄ non pōt eſſe auctor falſitatis: cū ſit ſūma veritas. Nimirꝫ huius rōnis maior ꝓbat̄ ꝑ Auguſt. xviij. de ciui. dei. ca. xlj. dicentē. Neqꝫ inquit in multitudine phoꝝ facile q̄s inuenit int̄ quos multa que ſenſerunt qui conueniāt. labore nempe nimio munimenta ſuoꝝ dogmatū phi reliq̄runt: que diſcipuli legentes: licet in aliq̄bꝫ eſſent aſſentientes pōribꝫ tanq̄ꝫ diſcipuli. alia tamē improbauerūt et q̄ndoqꝫ diſcipuli cōtradixerūt ferre ꝑ oia magiſtro. vt Ariſtoteles Platoni ꝛc.

¶ Quō ḡ nō contradixiſſent poſteriores nr̄i ſancti prioribꝫ patribꝫ in aliq̄bꝫ ad fidem ꝑtinentibꝫ ſi nō habuiſſent doctorē cōmunē eorum intellectum ad eadem non euidentia inclinantē. Item totum vetus teſtamentū ꝛ nouum oīmqꝫ doctorū ſcripta ſanctoꝝ a principio vſqꝫ chꝛiſtum et a chꝛo vſqꝫ modo ꝯcordant. nec in his q̄ fidei ſūt ꝛ legis in puncto diſcordant. licet in opinionibꝫ probabilibus que fidem non corrūpūt aliter et

aliter ſenſerint. Propterea Leo papa in ſermōe de octaua natiuitatꝭ dn̄i: dicit ſic. Diuina autoritas eſt cui credimus: diuia eſt doctrina quā ſequimur. qm̄ ſiue legꝭ teſtificatiōi: ſiue oraculis ꝓphetarū: ſiue euangelice tube auditū admoueamus vtrīqȝ verū eſt qđ beatus Johēs ſpūſancto plen⁹ intonuit. In ꝑncipio erat ꝟbū et verbū erat apđ deum ⁊ de⁹ erat ꝟbū. Et illud qđ adicit. Et verbum caro factū eſt ⁊ habi. ⁊c̄.

Capitulum. IIII.

Quarta ſtella eſt eccl'ie ſcrōꝝ autoritas. qꝛ nēpe eccleſia catholica a ſpūſcō dirigit̄ ⁊ regit̄. iuxta illud Matth. x. Nō em̄ vos eſtis qui loq̄mini ſed ſpūs patrꝭ veſtri q̄ loquit̄ in vobis. Vn̄ patet qꝛ ipſa errare nō pōt in fide. quia ſpūſcō inſpirante locuti ſunt ſcti dei hoīes eccl'ie. ſ. fundatores. ij. Pet. j. Ad qđ faciunt iura xxiiij. q. j. A recta in ſede. xxv. q. j. Violatores. Itē xj. diſt. Quis. in fi. et. xij. diſt. c. j. ⁊. c. ſe. Sed qꝛ tota eccleſia catholica hāc fidē dogmatizauit ⁊ credit. oēs q̄ȝ ſcti a ꝑncipio in hac fide ſunt ſaluati. nullus ꝟo extra fideȝ eccl'ie catholice ſaluari pōt aut ſctificari. vt patet. xxiiij. q. j. Alienus. Itē. xxiij. q. iiij. Ipſa pietas. Et extra de hereticꝭ. c. Firmiſſime. Igit̄ hec fides eſt veriſſima.

Capitulum. V.

Quinta ſtella: angeloꝝ īfallibilitas. Angeli q̄ppe dei cum ſint noticia dei pleni: non poſſunt falli. ſed ipſi infallibile teſtimonium ferunt de ꝟginitate Marie ⁊ diuinitate dn̄i Jeſu. igit̄ ⁊c̄. Qđ aūt angeli teſtent̄ ꝟginalē conceptū dn̄i: claret in pluribꝫ locis veterꝭ ⁊ noui teſtamti: q̄bꝫ plīmi angeli legūt̄ id teſtati fuiſſe. Et vt de ceterꝭ ꝑtranſeam: aliq̄s tm̄mō angelos in mediū ꝓducam. Quid aliud nēpe angelus dn̄i apparens Danieli vt patet ei⁹ ca. ix. teſtat̄: cum ait Septuaginta inq̄t hebdomades abbreuiate ſūt ſuꝑ ꝓplīm tuū ⁊ ſuꝑ vrbē ſctām vt ꝯſūmet̄ p̄uaricatio ⁊ finem accipiat petm̄ et adducat̄ iuſticia ſempiterna: et impleat̄ viſio ⁊ ꝓphetia ⁊ vngatur ſanctuſſanctorū. i. chr̄s q̄ vnctiōe ſpūſſcti plen⁹: a ſpūſancto cōcept⁹ eſt iuxta p̄teritas viſiones ⁊ ꝓphetias. Itē in nouo teſtamto angelus Gabriel teſtat⁹ eſt: cū req̄ſit⁹ eſt a ꝟgīe bn̄dicta de ſacramento incarnationis. Quō inq̄t fiet iſtud: qm̄ virū nō cognoſco. Rn̄dit. Spūſſanct⁹ ſuꝑueniet ī te ⁊c̄. Lu. j. Preterea angelus ille q̄ apparuit Joſeph qn̄ volebat occulte dimittere Mariā: teſtimoniū reddidit cū ait. Noli timere accipe Mariam cōiugē tuā. Qđ em̄ in ea natū eſt: de ſpūſancto eſt. Matth. j. Cui teſtimonio ſuꝑaddit̄ ⁊ preſtatio quā fecit angel⁹ apparens paſtoribꝫ in die natiuitatꝭ dn̄i. necnō oīs ille exercit⁹ angeloꝝ canentiū Glīa in excelſis deo: et in terra pax hominibꝫ ⁊c̄. Si dicas. Ego neſcio cum p̄ſens nō fuerim nec viderim ſi hec oīa taliter ſe habuerūt in veritate: et talia ꝟba angeli boni dixerūt ſicut ſonant euangelia: vel vtꝝ aliter fuerit. Rn̄det̄ cū

Auguſtio. x. de ci. dei. ca. xviij. ꝙ ſic potes dicere. Vtꝝ de⁹ creauerit mundū ⁊ īmortalia te neſcire vel dubitare: cū p̄ſens nō fuerꝭ tp̄e creatiōis: nec immortalia viderꝭ. Vn̄ ibidē ca. viij. dr̄ Aug. Si libris magicꝭ ſiue chyrurgicis credūt hoīes: cur lr̄is euāgelicꝭ nolūt credere ita eſſe facta. Et iterū ſm̄ Gregorij dictū. Manifeſtū eſt quēcūqȝ hominē credere neceſſario ea q̄ non vidit. Naȝ quō credis te habuiſſe abauum vel ꝓauū quē nunq̄ȝ vidiſti. Multo fortius credendū eſt deo in ſcripturꝭ loq̄nti ſecure. q̄ȝ deo noſipſos cōmittim⁹ in fide q̄ decipe vel decipi nō poteſt: cū ipſe ſit ſūma bonitas ⁊ ſumma veritas.

Capitulum. VI.

Sexta ſtella dr̄: teſtiū irrep̄hēſibilitas. Ipſi q̄ppe teſtes q̄ docuerūt hanc fidē ⁊ teſtificati ſunt fuerūt viri ſctiſſimi ⁊ multi. Alij q̄dem apl'i. alij martyres. alij coꝝ ꝯfeſſores ⁊ doctores excellētiſſimi: vitā ſctiſſimā gerētes. et ideo merito eis credendū eſt ꝙ nequaq̄ȝ ipi hanc fidē docuiſſent ſi fuiſſet erronea. nec extimari poſſunt ꝙ fuerint mentiti tante ſctitatꝭ ⁊ tām multi viri: pa ꝑuc cū ipſi ⁊ coꝝ lex vīcȝ chr̄iana tanta ſeueritate mendaciū ꝑſecuti ſunt: maxīe in his q̄ ſunt fidei. vt ſcp̄tū ſit ꝑ Ps. Perdes oēs q̄ loquunt̄ mendaciū. Qđ ſi dicas eos nō fuiſſe mentitos ſed deceptos fore. Reſpondeo ꝙ nullo mō potuerūt decipi in hac re. Nimiꝝ ſex modis pōt fieri vt q̄s decipiat̄ ⁊ inducat̄ ad reddendū falſum teſtimoniū: quorū aliq̄. ſ. modi notant̄ ab Aug. xj. q. iij. c. Quattuor. et c. ſe. Item. iij. q. v. Accuſatores.

Primo ꝓpter ignorantiā approbādo falſū qđ putat eſſe verum. Scđo ꝑ prauam ꝯſcientiam qn̄ non attendit quis nec curat quin falſum teſtificet. Tertio ꝑ auariciā: cum q̄s ꝓpter donū vel lucrū falſum teſtimoniū reddit. Quarto ꝑ amiciciam: dū ꝓ alicuius amore vel amicicia falſa teſtificat̄. Quinto ꝑ odij maliciā: vt qꝛ queȝ odit ꝯtra illum falſum teſtimoniū reddit. Sexto ꝑ timoris vehementiā: ſicut ſerui dn̄is ꝓpter timorē mentiunt̄. Teſtes aūt ſacre fidei tales fuere ꝙ nullo iſtoꝝ modoꝝ potuerūt decipi. Primo nō ꝑ ignorantiā. quia ipſi habuerūt ſciam infuſaȝ a ſpūſancto docente eos omnē veritateȝ Job. xiiij. Et ſcierunt oēm linguā: ⁊ adeo fuerunt ſapiētes vt totum mundū illuminarent: nec poterant reſiſtere eis om̄es aduerſarij. Lu. xxj. Ego dabo vobis os ⁊ ſapiam cui nō po. ⁊c̄. Secundo nō ꝑ prauam conſcientiā. qꝛ fuerunt ſanctiſſimi adeo ꝙ ad orationes coꝝ: imo ad ſolam vmbrā ſanabantur infirmi. peccatores aūt deus non exaudit Job. ix. Et certe quid ſtult⁹ fuiſſ; q̄ȝ tale mendacium ꝓſtari cum ꝑditione reruȝ corporis et anime ac mundi. Ad quoꝝ q̄dem omniū pericula ſe deo apoſtoli in ꝓteſtatione fidei obtulerunt

Tertio quoqȝ non ſunt decepti ꝑ auariciaȝ. qꝛ chriſtus nil eis tp̄ale dedit: imo aliquid tēporale habere ꝓhibuit ⁊ omnia contemnendo reliq̄

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

runt Matth. ix. ¶ Quarto nō ꝓpter viciatū amorē. q꜄ potius debuiſſent amare diuites ⁊ glioſos ſeculi hui⁹ q̄ eis multa hui⁹ ſecl'i donaria ⁊ ꝓſpa ꝓmittebāt: ⁊ inſuper cōminabanť penis vt a fide recederēt. ⁊ a p̄dicatione ceſſarent. et certe ſtultiſſimū fuiſſet tanto amore flagrari vt ꝓ falſa teſtificatione alicui⁹ morti ſe expoſuiſſent. qđ tamē fecerunt ꝓ chr̄o. ¶ Deniq꜄ Quinto nō ꝑ odiū: q̄n potius ꝓ inimicis ⁊ ꝑſecutoribꝫ ac mortē inferentibꝫ orabāt. ¶ Sed ⁊ Sexto nō ꝑ timorē. q꜄ nō timebāt etiā mori: imo oēm penā reſpuebāt ⁊ ꝓ gaudio ducebant ꝟbera et cruciatus. Act. v. Ibant apl'i gaudētes a cōſpectu ꝯcı. qm̄ digni habiti ſūt ꝓ noie Ieſu cōtu. pati. Unde eoꝝ teſtimoniū de ꝟginitate Marie ⁊ dn̄i Ieſu diuinitate ac alijs articulis fidei eſt ſumme credibile.

¶ Capitulum. VII.

Septima ſtella eſt rationū theologoꝝ cōfirmabilitas. Licet q̄ppe fides hec ſit de nō apparentibꝫ: tamē tāta firmitate pollet ꝙ ois pietas: ois veritas et naturalis rō ſic credendū dictat: vt dicit venerabilis Beda ſup Lu. Quales aūt rōnes id dictent vt dei fili⁹ ex virgine carnē aſſumat ⁊ naſcať: ſupi⁹ in hoc li. ar. j. tactum eſt de cōgruitatis eius rōnibꝫ. ¶ Preter illas aūt rōnes huic fidei cōcordāt plures alie rationes theologice. ſ. Ratio diuīe puritatis. De⁹ em̄ cum ſit nature puriſſime: puriſſimā matrē tanq꜄ habitaculū mūdiſſimū decebat hr̄e: cum ſcptum ſit Sap. j. Nō habitabit in corꝑe ſubdito pcc̄is. Et iteꝝ. In anias ſctās ſe trāſfert ⁊c. Itē rō diuine honorificētie. q꜄ hoc ſpectat ad dei honorē ⁊ magnificentiā vt mr̄ ei⁹ ſit ꝟgo imaculata abſq꜄ oī pcc̄ō ⁊ corruptione. Gl'ia em̄ filij eſt ex honore parentū Eccl. iij. Un̄ grauiſſime derogāt diuino honori heretici q̄ dicūt btā̄ Mariā poſt partū chr̄i a Ioſeph fuiſſe cognitā carnaliter ⁊ filios ex ea plures ꝓgenitos poſt chriſtum. Hoc dixit Heluidi⁹ heretic⁹ impius: qui q̄dem argumētū ſui erroris accepit illud Matth. j. Nō cognouit eā Ioſeph donec pepit filiū ſuū p̄mogenitū. Itē ex illo Ioh. ij. vbi legitur chr̄m habuiſſe fratres. Sed iſte error falſiſſim⁹ eſt ⁊ irrōnabiliſſimus. Tū q꜄ Ioſeph ⁊ Maria ꝟginitatē vouerāt ambo: vt dicunt Hiero. ⁊ Aug. Tū q꜄ beata virgo fuiſſet ingratiſſima ſi tanto ac tali filio nō fuiſſet contenta. i. chriſto. et Ioſeph q̄ dicitur ſanct⁹ fuiſſet ſceleratiſſim⁹ et p̄ſumptuoſiſſimus ſi tēplū ſpūſſancti ⁊ ſpeciale habitaculū dei violare ac polluere p̄ſumpſiſſet. ¶ Un̄ ad illas autoritates reſpōdendo ſm̄ Nico. de Lyra dr̄: ꝙ hec dictio donec aliq̄n ſignat tp̄s determiatū q̄ trāſacto fit aliq̄d. ſicut cū dr̄: iſte nō comedit donec eſſet hora ſexta. id eſt cōpleta ſexta comedit. Et ſic nō accipiť h̄ in autoritate p̄dicta. Alio mō accipiť ꝓ ſemꝑ: ſicut i pſ. habeť de chr̄o. Sede a dextris meis donec ponā inimicos tuos ſcabellū pedū tuoꝝ. Nō eſt ſic intelligendū ꝙ q̄n inimici eius erunt poſiti ſub pedibꝫ eius tpe iudicij ꝙ tunc dimittat ſedere ad dextrā patris: imo eternaliter ſedebit. Et vſus loquēdi habet ſepius accipi ly donec ꝓ ſemꝑ: vt dicendo. Iſte nō penituit donec mortuus eſt. i. nūq꜄ penituit: etiā poſt mortē. q꜄ tunc nō eſt loc⁹ penitentie vel ſtatus. Hoc mō accipiť h̄ in autoritate ly donec: cū dicitur. Nō cognouit eā donec pepit. ¶ Itē ꝙ dr̄ p̄mogenitū: nō ꝓpterea dicitur q꜄ alij fuerint geniti poſt chr̄m: ſed q꜄ nullū pepit an̄ eū. et hoc mō accipiebať in lege vbi p̄cipiebať ꝙ p̄mogenit⁹ deo offerreť. Nam ſi aliq̄ mulier pariebat vnicū: tanq꜄ primogenitū offerebat illū. ¶ Item ad illud Ioh. ij. dr̄ ꝙ fratres chr̄i noiant cognati eius germani q̄ erant de eadē cognatiōe. ſicut Abraā ⁊ Loth dicunť fratres Gen̄. xiij. et tamen Loth erat nepos eius.

¶ Capitulum. VIII.

Octaua ſtella dr̄ fidei chriſtiane vtilitas. Non em̄ poſſet vel potuiſſet hec fides in aduerſitatibꝫ multis ſtare vſq꜄ ad finē ſeculi niſi eſſet ex deo. iuxta illō Act. v. Si eſt ex hominibꝫ conſiliū hoc aut opus: diſſolueť. ſi ꝟo ex deo eſt: nō pōt diſ. Hāc fidei ſtabilitatē p̄dixerat ſaluator Lu. xxij. di. Simō ecce expetiuit te ſathanas vt cribraret ſicut triticū. ego aūt rogaui ꝓ te vt nō deficiat fides tua. Uerū alie oēs ſecte cū nō ſint a deo: nō ſunt ſtabiles. patet. ¶ Primo de ſecta Machometi de q̄ dicit Scot⁹ in ꝓlogo ſuꝑ ſniās. q. ij. ꝙ incepit plus q꜄. dc. annis poſt legē chr̄i: et in breui dn̄o volēte finieť. Nā ⁊ apud eos ꝓphetia eſſe dicitur ꝙ ſecta illa finienda eſt. ¶ Secundo patet de ſectis hereticoꝝ q̄ licet ꝑus mlťe et varie fuerūt: iam extermiate ſunt. Nec eſt dubiū ꝙ etiā iſte q̄ nūc ſunt finienť. Et eccl'ia ſaltē poſt tēp⁹ antichr̄i pacificabiť. ¶ Tertio claret ſecta iudaica. Nimirū iudei q꜄ diu fidem verā tenuerūt exaltauit eos deus ſupra omne gen⁹ hūanū: nobilitauit ⁊ dotauit donis miraculoꝝ ⁊ ꝓphetiaꝝ que q̄dē dona a p̄ncipio mūdi n̄ habuit niſi gēs deo accepta. ⁊ hoc vniuerſaliter. q꜄ ꝑticulariť etiā infideles: vt Balaam Caiphas ⁊ ſibylle habuerunt. Un̄ de illa gente dictū eſt Deuť. iiij. Nō eſt alia natio tā grādis q̄ habeat deos appropinq̄ntes ſibi ſicut de⁹ nr̄ adeſt nob. Ueꝝ poſtq꜄ chr̄m iudaica gens negauit de virgine verū deū natū occiditq꜄ et reprobauit: nulla gēs facta eſt adeo abiectiſſima: dep̄ſſa: depopl'ata: cladibꝫ: gladijs: fame: captiuitate: nece: ſeruitute. que omnia ſuꝑ eos veniſſe teſtať Ioſeph⁹ in. xv. li. antiq̄tatum. Sed et ip̄a gens p̄uata eſt donis miraculorū et ꝓphetiarū: nec habet vniuerſaliter hec dona ſicut antea. Porro gēs fidei catholice a p̄ncipio eccleſie habuit ⁊ habet vniuerſaliť hec dona. patet de Paulo rapto in tertiū celū. ⁊ Iohanne in Apocal'. et de oibꝫ diſcipulis in die Pent. ſuꝑ q̄s cecidit ſpūſſanctus ⁊ ꝓphetabant. multis q꜄ alijs ſanctis. Un̄ claret fidei catholice ꝟitas: qm̄ ſi bono et recto zelo iudei chriſti fidem reprobaſſent:

tunc ſm legē et ꝓphetiarū ꝓmiſſa debuiſſent ipſi
potius foueri a deo tā in ſpūalib ꝗ̄ in tpalibus
mag ꝗ̄ añ chri aduentū: p eo ꝙ nunq̄ antea fu
erunt ſic ab idolatria imunes ſicuti tpe chriſti et
poſtea. Ecce q̄ fides catholica vera.

Capitulum. IX.

Nona ſtella: gētiliū ſcripturaꝝ pluralitas
Ut em̄ teſtimoniū accipiam etiā ab his
q̄ foris ſunt ſm apl'um: vtiq̄ oim ſcptu-
rarū etiā gētiliū genera huic fidei cōcordant.

Primo ſcptura iudeoꝝ.
Scdo ſcriptura machometiſtaꝝ.
Tertio ſcriptura poetarum.
Quarto ſcriptura ſibyllaꝝ.

Primo ſcptura iudeoꝝ: vt patet p totū vet te-
ſtamentū eoꝝ. Inſup vt dt dñs Bonauē. ſuper
iij. li. diſt. iij. q. ij. ar. iij. Quidā inqt iudei aſſerunt
hoc mirū fuiſſe in Maria ꝙ cum eſſet pulcerri-
ma: a nullo vnq̄ viro fuit ꝯcupita. et p cōſeq̄ns
ipſa nunq̄ vginitatē amiſit in q̄ dei fili habita-
uit. Hec Bonauē. Deniq̄ Joſeph int ceteros
hebreos maxim doctor ſectaꝝ eorundē pulcrū
teſtimoniū fert de chro. xviij. li. antiqtatū: dicens
ſic. Fuit iiſdē tpib Jeſus ſapiēs vir: ſi tn̄ eū virū
noiare fas eſt. Erat em̄ oim opeꝝ mirabiliū effe-
ctor zc. vbi inter alia ſcpta de Jeſu ſubdit. Chrs
inquit hic erat. Et ibidē verā eius doctrinā z re-
ſurrectionē ex mortuis cōfitet. Itē ſcdo ſcptu-
ra Machometiſtaꝝ teſtat Marie vginitatē et
puritatē. ſicut refert Nico. d Ly. ſup Lu. et ſupra
deſcptū eſt li. ij. pte. iij. ar. vi. ſtella eius quarta.

Tertio ſcptura poetarū. Plurimi nēpe poete
in ſuis ſcript teſtantur fidem hanc de vginitate
Marie. patet de poetis q̄s ſupra ī hoc volumīe
tetigimus li. iiij. pte. j. ar. iij. teſtimonio. viij. De-
niq̄ Uirgilius in bucolic egloga. iiij. recolēs de
Sibylla cumea que z cumana dicta ē a cumis
ciuitate que eſt in Campania cui ſepulchrū ad-
huc eſt in Sicelia: ſcribit ſic. v. Ultima Cumee
iā iſtat carmis etas. v. Magn ab itegro ſeclo͛ꝝ
naſcit ordo. v. Jā redit z vgo: redeūt ſaturnia re
gna. v. Jam noua ꝓgenies celo demittit alto. v.
Tu mō naſcenti puero q̄ ferrea primū. v. Deſi-
net: ac toto ſurget gens aurea mūdo zc. Quar
to igit ſcriptura ſibyllaꝝ. Ut em̄ ſcribit Aug. de
ciui. dei. li. xviij. ca. xxiij. q̄dam ſibylla erythrea ꝓ-
phetauit z ꝓnūciauit vſib pluribꝰ de Jeſu chro
quos etiā verſus dicit Aug tranſlatos fuiſſe de
greco in latinū: q̄ꝝ vſuū ꝓme lr̄e cōiuncte in gre-
co hec verba cōprehendūt. Jeſus chrs filius dei
ſaluator. Et ꝓphetauit eadē ſibylla totū fere my-
ſteriū incarnatiōis z paſſiōis chri: vt p Aug. vbi
ſupra patet. Itē ſibylla libyca cui meminit Eur-
pides: ait. Ecce veniūt dies. Et īfra. Soluet ne-
xus ſynagoge z videbūt regē viuentē z tenebit il
lū in vtero vgo dña gentiū. Itē ſibylla chime-
ria in Italia nata: de q̄ Enni ait. In prima facie
vginis puella q̄dā nutriet pueꝝ: virgineū dans
lac ad comedēdū. Itē ſibylla ſamia a ſamo in-
ſula: ait. Ecce veniet dies z naſcet de paupercula
de z hō: et beſtie terre adorabunt eū. i. bos z aſi
nus. Item ſibylla tiburtina ait. Naſcet chrs in
Bethlee: annūciabit in Nazareth regnātē pacifi
co: fundatore quiet. O felix illa mr̄ cui vbera eū
lactabunt. Item ſibylla delphica q̄ fuit tpe re-
gis Priami z belli troiani: ſic ait. In vltima eta-
te hūiliabit de: z hūiliabit ꝓles diuia: iūget hu-
manitati deitas: iacebit in feno agnus: in puella-
ri officio educabit de z hō. Plures alias ſibyl
las z eaꝝ dicta habes ſupra li. v. pte. j. arti. iij. ca.
x. Et infra li. xj. pte. j. ca. fi.

Capitulum. X.

Decima ſtella dr rerū phicaꝝ exemplari-
tas. Item Aug. ī de mirabilib ſacre ſcri-
pture. li. iij. ca. ij. dt. Quāuis ꝯtra cūctorū
hoim cōceptionis cōſuetudinē abſq̄ viri ſemine
et carnalis oblectamento voluptat vgo cōcepit
et ſine dāno vginitatis pepit. hec res tn̄ ſine exē-
plo nature noua in dei creatur nō dimittit. Nā
multa animātia abſq̄ parētū coitu ꝓgigni com-
probam: q̄lit apes ſine patrib fetu matrū cor-
porib tn̄modo creſcūt. Sed z multe aues abſ-
q̄ marib gignere pñt. et talē conceptū in mltoꝝ
piſciū generib eſſe phi aiunt. In ſolaq̄ carne ſi-
ne patre vmis naſcit. cui ſe dñs hac d cauſa ſimi
lē eſſe p ꝓphetā dicere nō dedignat: cum ait. Ego
aūt ſum vmis z nō hō: opprob. ho. z abiec. pleb.
Nō igit in mult reb ꝯſueto mō dñs opat. q̄d
nature ꝯtrariū dicendū eſt: ſiqñ ipſe deus volu-
it ꝙ etiam in vginali vtero ſanctiſpūs diſpenſa-
tione filius ſine virili coitu naſceret. Hec Aug.

Ad ꝓmiſſa diffuſius accedentes: qm̄ mēs hu-
mana p ſenſibiliū collatiōē ſolet manuduci: plu
rima phicalia exempla ꝓducam ſub breuiloq̄o
ſcpta ſm magiſtrū Frāciſcū de Refa. in ſua edi-
tione de cōceptu vginali. Primū exemplū in
element. Terra q̄ppe ſine oi corruptione ꝓducit
mirabiles effectus: flores vtz z gēmas de plan
tis. Et qd eſt mirabile Albert de vegetabilib et
plant li. v. tractatu. j. dt ꝙ hibernia vitis de ilice
ortū habet. Itē aqua quedā eſt in Tuſcia quā
vgo portare valet cribro: vt dt Aug de ciui. dei.
Itē in aere quanta deus facit mirabilia: quō
fulmen cadens agit vt gladium in vagina: ferrū
et es in burſa cōſumat: vagina z burſa illeſa ma-
nēte. et in nube generant rane. vitulūq̄ vtute ce-
li generatum in nube teſtat Albertus magn. iij.
methe. tractatu. iij. Item igni dedit de vt ſala
mandrā nutriat. Cum igit talia facere pōt natu-
ra: cur deus nō poſſet vt virgo generaret. Se-
cundū exemplū in lapidib. Nā Albeſton lapis
ſemel accenſus arcadie ſemp ardere dicit: vt dic
Aug. xxj. de ciui. dei. ca. vj. Item repiunt lapi-
des in quib humana facies cū corona in capi-
te picta eſt vtute celi: vt dicit Alber. j. mineralium
tractatu. v. ca. j. Item magnes ad ſe trahere pōt

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ferrū.et carbunculus in nocte lucere pōt. Itē cali
bis maſſa in cert; ptib; in nube naſcit͛ ⁊ cadit. et
a ruſtic; collecta in arma acutiſſima parat͛. vt dic
Alber.iij.metheo.tractatu.iij. Lapis q̄z fōti Bo
ie mox imerſus ſupenatat: vt vult idē Alber.j.
mineraliū.tractatu.j.ca.ij. Cur ḡ ope ſpūſſci vir
go generare nō valeret. Tertiū exēplū in brut;
aīalib;. Nā rhinoceron v͛gini ſe inclinare valet
a qua capit͛: vt dī Iſi.li.etymol'. Itē equa cappa
docie ad ventū currēs feta efficit͛: vt dī Aug⁹.xxj
de ciui.dei.ca.iij. Urſa q̄z fetus rudes ore in na
ribus formare valet: vt dicit Iſiđ.xj.etymol'. Et
leo rugitu proles mortuos gignēs ſuſcitare va
let: vt dī idē Iſiđ.xij.li. Cur ḡ diuino flamīe v͛go
nō generaret. Quartum exemplū in volatilib;
Uultur nēpe corpe claret ⁊ ad hoc mare caret: vt
dicit Amb.in hexameron.li.ij.ca.xlj. Item Cala
drius auis facie egrum ſanare poteſt: vt dī Alb.
xxiij.de aīalib;. Sed et carbas auis de arbore
hyberna naſci claret: vt habet͛ ab Albto.xxiij. de
aīalib;. Itē pſitacus auis a natura habet ꝙ ſe
aue dicit: vt docet expientia. Itez ſtrutionis oua
ſol excubare valet ad eius viſum: vt dī Iſiđ.xij.
etymo.ca.lviij. Itē phenix ſe ī igne renouare va
let: vt ait idē Iſiđ.xij. etymol'.ca.xv. Et pelicanuz
ſanguīe fetus aīare claret: vt teſtat͛ idem. Cur ḡ
virgo diuina opatione nō generaret. Quintuz
exemplū in piſcib;. Item q̄dā alleca ſunt q̄ cōpa
rē nō hn̄t matrē: vt dī Ariſt.in proble. Et anguil
la ſine coitu maris generat͛: vt teſtat͛ idē. Pluri
ma q̄z alia aīalia pter pmiſſa ſūt talia q̄ ſine ma
re generant͛. que ſi vellem⁹ p ſingula deſcribere
añ deficerem⁹ tpe q̄z poſſem⁹ enarrare. Cōclu
dit͛ ergo ꝙ ſi tot ⁊ talia pn̄t fieri p naturā: multo
maiora potuit deus facere in v͛giali ↄceptu ſu
pra naturā. Proinde Iob.xij.ſcribit͛. Nimirꝫ in
terroga iumēta ⁊ docebūt te: et volatilia celi ⁊ in
dicabunt tibi.loq̄re terre ⁊ r̄ndebit tibi: ⁊ narra
būt ea piſces mar;. Quis ignorat ꝙ oīa hec ma
nus dn̄i fecerit.

Capitulum. XI.

V Ndecima ſtella mūdialiū hoīm creduli
tas. Nā vt cū Auguſtino.xxij.de ciui.dei
ca.lviij. loq̄r Nil mirabili⁹ q̄z ꝙ ad legez
ↄtrariā carni ⁊ ſanguini: doctores pauci ⁊ pau
peres ⁊ rudes plurimos potuerūt ↄuertere ſa
pientes vt crederēt hanc fidē. prudētiſſimi etiā re
belles fidei ⁊ poſtea ↄuerſi: ſicut patet de Pau
lo pſecutore poſtea facto doctore catholico ⁊ p̄
dicatore. Item de Dionyſio p̄us phō poſtea fa
cto Pauli diſcipulo. Et d̄ Auguſtino p̄us erro
re manicheoꝝ ſeducto: atq̄z Cipano pri⁹ mago.
et alijs innūer;. Reuera ſi q̄s diligent͛ penſet hec
tria. Primo q̄ p̄dicauerūt mūdo: q2 ignobiles
paupes apl'i imperiti ⁊ pauci. Scdo q̄d p̄dica
runt: q2 legē ↄtrariā carni ⁊ ſanguini: pniam du
rā: carnis mortificationē ⁊ vicioꝝ refrenationem.
Tertio q̄b; predicauerunt: q2 potentib; mūdi:

peccato totalit͛ dedit; ⁊ deſeruientib;: ac ſapienti
bus. Aduerte ꝙ nō niſi a deo hoc fieri potuit vt
tantā multitudinē mūdi ſubiugarēt fidei catho
lice. Unde patet q2 fides virginitatis Marie et
eius filij eſt veriſſima.

Capitulum. XII.

D Uodecima ſtella dī miraculoꝝ lympidi
tas. q̄d deducit Scot⁹ vbi ſ̄. taliter argu
endo. Nō pōt deus eſſe falſus teſt;. quia
Prouer.xxj.ſcptū eſt. Teſtis mēdax pibit. Sed
deus inuocat⁹ a p̄dicatorib; hui⁹ fidei: fecit op⁹
ſibi ꝓpriū: vtpote miracula. ac p hoc teſtificatū eſt
fidem eſſe verā. Uñ Mar.vl. Illi aūt.ſ.diſcipuli
chr̄i pfecti vbiq̄z p̄dicauerūt: dn̄o coopante ⁊ ſer
monē ↄfirmāte ſequentib; ſignis. Sequit͛ ḡ ꝙ
hec fides nō pōt eſſe falſa. Propterea Aug⁹.ix.
de trini.ca.ij.dicit. Dn̄e ſi eſt error: a te decepti ſu
mus. nā tantis ſignis ↄfirmata ſunt ꝙ nō niſi
p te fieri potuiſſent. Hec ille. Hinc ⁊ ſaluator ait
Ioh.v. Opa.ſ.miraculoꝝ q̄ facio: ipſa teſtimo
nium phibent de me. Et eiuſdem.x. Si mihi nō
vult; credere: opibus credite. Si dicas. Antichri
ſtus etiā faciet miracula. R̄ndet͛ ſm Scotū vbi
ſup̄. ꝙ ſicut dicit Aug.de vtilitate credēdi. Ma
gna eſt differentia inter miracula chr̄i ⁊ antichr̄i:
tanq̄z inter miracula facta a deo ⁊ facta a diabo
lo. Miracula quippe chr̄i ſunt talia ꝙ nullo mō
a diabolo fieri potuerunt: vt patet de mortuoꝝ
reſurrectione: de raptu Pauli in tertiū celum ad
videndū diuinā eſſentiā. Nulla eī̄ creatura po
teſt aīam btificare ⁊ ad videndū diuinā eſſentiā
eleuare: nec ſimpliciter: nec ad tēp⁹. ſed ſolus de⁹
Item de cognitione cordiū. et in mult; alijs mi
raculis euāgelij. Miracula v͛o antichr̄i erūt de
ceptoria ⁊ falſa: cuius falſitas patebit ſi ei obijcī
ant͛ hec. Si tu inquit es deus fac me videre diui
nā eſſentiā: et poſt viſionē certā memoriā habe
re viſionis ⁊ certitudinē: et tūc credā. Itē ſi tu es
deus: dic mihi q̄d faciā vel cogitabo vel apperā
ꝓ tali hora. quoꝝ nullū antichr̄s poterit. nec ve
re mortuos ſuſcitabit ſicut chr̄s Lazaꝝ vere ſuſ
citauit. ſed pſtigijs ſuſcitabit q̄ diu nō pn̄t dura
re. Preter miracula v͛o euāgelij mlta alia ſūt
miracula facta tā antiq̄tus q̄z etiā noſtr; tpibus
atteſtantia v͛ginitatem Marie: ex q̄b; aliq̄ h in
ſerunt. Legit͛ q̄ppe ī glo. biblie ⁊ poſtillis vel ex
poſitionib;: ſicut etiā Lyra dī. ꝙ hebraice v͛itatis
expoſitores tractādo illud v͛bū Eſa.vij. Ecce vir
go ↄcipiet ⁊ pariet filiū ⁊c̄. dicūt: ꝙ v͛go iuuēcu
la ſemp manēs v͛go dī halma p h. ſed alma ſine
h. dī v͛go iuuencula nubilis. Uñ apud Hebre.
halma ⁊ alma differunt. idcirco Egyſippus in li.
de ſupplemento euāgelice veritatis. ſup illo v͛bo
Reſpōſum accepit Symeon a ſpūſancto: refert.
ꝙ iſte Symeon erat rabbi et ſacerdos apud iu
deos. Et dum ſemel in ſcholis exponeret dictam
ꝓphetiam Eſa. inuenit ibi ſic ſcriptum. Ecce hal
ma.i. v͛go concipiet ⁊c̄. et deleuit h. vt eſſet ſenſus

Ecce alma. i. iuuencula nubilis cōcipiet ⁊c̄. ſicut et moderni iudei exponunt. Sed ſm Abꝛyꝫ. ſuꝑ Math. Homel. ix. iſta expoſitio cōdemnat̄ tanq̄ȝ falſa ꝑ illud qd ꝓpheta pmittit di. Habit dn̄s vobis ſignū. Ecce ꝟgo cōcipiet ⁊c̄. Nā iuuēculā cōcipe vel parere non eſt ſignū: ſed ꝟginē. Un̄ ſic etiam Symeō ſicut iudei falſe intelligēs deleuit trib᷑ vicib᷑ et ſꝑ miracl'oſe idē ſcptū repiens: orationi ſe dedit. et ſic reſpōſum a ſpūſctō accepit de partu virginali: et nō viſurū ſe mortē niſi videret chr̄m dn̄i de ꝟgine natū. ¶ Legit̄ etiā in hiſtoria ſcholaſtica ꝙ Hieremias ꝓpheta in Egyptū deſcendens poſt mortē Godolie: regib᷑ Egypti ſignū dedit ꝙ coꝝ idola corruerent cum ꝟgo filium pareret. Quapropt̄ ſacerdotes idoloꝝ imaginē ꝟginis puerū in manib᷑ baiulantꝫ in ſecreto loco templi ſtatuerunt et eam ibi adorabant. Sed a Ptolomeo rege poſtea interrogati quid hoc ſibi vellet: dixerūt: paterne traditionis h̄ eſſe qd a ſancto ꝓpheta coꝝ maiores acceꝑant. et ſic in rebus venturꝫ credebāt. Et hoc impletū eſt in die natiuitatis qn̄ idola corruerūt: vt teſtat̄ legēda cōmunis. Itē Rhome vt teſtat̄ Innocēti⁹ papa tertius: pax fuit. xij. annis. Rhomani igit̄ tēplū pacis cōſtruxerūt ⁊ ibi ſtatuā Rhomuli poſuerūt. Cōſulēdo aūt Apollinem q̄ȝdiu duraret: acceperūt reſponſum ꝙ q̄uſqȝ ꝟgo pareret. Qd q̄a impoſſibile putabāt: dixerūt Ergo in etnū durabit. Un̄ in forib᷑ templi ſuꝑſcripſerūt titulum hunc. Templū pacis eternuz. Sed in ipſa nocte natiuitatꝫ dn̄i qn̄ virgo peꝑit: ipm tēplū fundit⁹ corruit. et ibi eſt modo eccleſia ſancte Marie noue. ¶ Item in vita ſocioꝝ btī Frācīſci legit̄ ꝙ ſanctus frater Egidius erat cuius ſanctitatē audiens quidam doctoꝛ oꝛdinis fratrū predicatoꝝ: acceſſit ad euȝ vt in fide ſolidaret̄. quia titutabat ſi ꝟgo potuerit cōcipe ⁊ parere. Sctūs itaqȝ frater Egidius cum oraret cognouit ex reuelatiōe ſpūſſancti ꝙ quidā doctoꝛ ꝑ tali cauſa ad eū veniret. vnde obuiam mox eidem acceſſit ⁊ nil aliō loquens ſtatim virga ꝑcuſſit terram coꝛaȝ eo dicens. Uirgo añ partū. et mox pulcerrimū lilium ibidem exereuit. Alio q̄ȝ loco ꝑcutiēs ait. Uirgo in partu. et ibidē ſimilr̄ liliū exereuit. Tertio etiā loco ꝑcutiens ait. Uirgo poſt partū. et ibi tertiuȝ liliū miraculoſe ꝓduxit. Unde doctoꝛ ille deo gratias retulit ⁊ in fide ſolidus ꝑmanſit. O igit̄ virgo ꝟginū Maria oꝛa pro nobis tuum quē virgo peꝑiſti natum.

¶ Alius modus procedendi
in materia p̄ſcripta breuioꝛ

¶ Item ſi aliter ⁊ breuius vis ꝓcedere potes ex premiſſis ſub epilogo loq̄ndo elicere. xij. genera reꝝ q̄ atteſtant̄ ꝟginitatē Marie iuxta nūeꝝ. xij. ſtellaꝝ q̄b᷑ glorioſa extitit. ¶ Primū eſt teſtimoniū diuiaꝝ ꝑſonarū. Nā ei⁹ ꝟginitatē teſtat̄ de⁹ pater in figurꝫ antiq̄s. deus filius q̄ȝ in euāgeliis doctrinis ⁊ miraculis. deus ſpūſſanct⁹ in ꝓphetijs. quia ſpūſancto inſpirante locuti ſunt: vt ait Petr⁹ in canonica. ¶ Scdm teſtimoniū angeloꝝ. ¶ Tertiū eſt teſtimoniū oīm ſanctoꝝ veteris et noui teſtamēti. ¶ Quartum eſt teſtimoniū oīm ſcpturaꝝ etiā gētiliū. ¶ Quintū eſt teſtimoniū beſtiaꝝ. ¶ Sextū teſtimoniuȝ auiū. ¶ Septimū piſciū. ¶ Octauū ꝟmiū. ¶ Nonū teſtimoniū lapidū. ¶ Decimū plantaꝝ ⁊ floꝝ. ¶ Undecimū oīm elemētoꝝ. ¶ Duodecimū teſtimoniū miraculoꝝ. de quib᷑ diffuſe in h̄ tertio articulo actū eſt.

¶ Pars ſecūda libri octaui de ꝟginalis ſponſi beate Marie id eſt ipſius beati Joſeph ſanctitate atqȝ dignitate qui fuit cuſtos Marie.

Joſeph fili Dauid noli timere accipe Mariā coniugem tuam. Math. j. ca. Qm̄ vt ait dn̄s Bonauen. ſuꝑ. iiij. ſen. diſt. xlv. Nobiliſſima res eſt nobis miſeris moꝛtalibus in hoc mūdo habere ſingularem deuotiōeȝ nō ſolum deo eterno: ſed etiā ſuis glorioſis ſanctis. Et hoc Primo ꝓpter noſtraȝ inopiā. q̄a nil ex nobis meremur corā deo: imo pleni pctīs demeremur ſupplicia. ꝓpter qd ad ſctōs op⁹ eſt nobis refugere: q̄tin⁹ coꝝ meritꝫ de⁹ placet̄: et qd petimus efficaciter cōſequamur. Hinc Job. v. Ad aliquē ſanctoꝝ cōuertere. Scdō ꝓpter dei reuerenciā. q2 in eis deus q̄ habitat venerat̄. Qui eñ ſanctis honorē tribuit: illum ſpecialiter honorat q̄ eos inhabitando ꝑ grām ſanctificauit. Idcirco Damaſc. li. iiij. ca. vij. dicit. Qm̄ ꝑ intellectū in coꝛꝑib᷑ ſanctoꝝ habitat deus: teſte apl'o. Neſcitis inquit qm̄ coꝛꝑa veſtra templū ſunt inhabitantis in vob ſpūſſcti. deus aūt ſpūs eſt. Quare ergo nō eſſent honorāda aniata tēpla dei: ⁊ animata dei tabernacula. Hec ille. ¶ Tertio ꝓpt̄ eoꝝ virtuoſitatē ⁊ gl'iaȝ ꝓpter quā digniſſimi ſunt honore. Nam teſte Ariſtotele. iiij. li. Ethic. Honoꝛ eſt p̄miū virtutꝫ. et ꝟtuti ꝑfecte non fit cōdignus honoꝛ. Debent ḡ ſancti honorari tanq̄ȝ ꝟtuoſiſſimi ⁊ glorioſiſſimi nr̄i patroni ſpūales. q2 vt habetur. ij. q. vij. ca. Qualis. Qui patronū ſiue patrem ſpūalem nō honorat: plus videt̄ peccare q̄ȝ qui carnalem patrem contemnit. Hec ibi. ¶ Sed q2 Joſeph eſt vnus de glorioſiorib᷑ ſanctis paradiſi: cui dn̄s tantā grām cōtulit vt ſuā dilectiſſimā matrē ei in cuſtodiā ⁊ ſponſam daret: ideo merito ad ipm deuotiōe mouemur. Un̄ q2 ipſe Joſeph ſctūs meruit ſociari btiſſime ꝟgini Marie: et foꝛe eius ꝟginitatis fideliſſim⁹ cuſtos: ſpōſusqȝ ⁊ fidedigniſſimus teſtꝫ: Idcirco in hac ꝑte ſecunda incidentaliter agere decreui in hoc libro de ei⁹ ſanctitate: q̄ multū ꝯfert ad teſtimoniū virginitatis et puritatis btē ꝟginis matrꝫ dei. Unde de ipſo tria myſteria notabimus q̄ elici pūt ex p̄miſſo themate.

¶ Primū dr̄ myſteriū ſponſalitatis.

Secundũ dicitᷣ myſteriũ ſanctitatis.
Tertiũ dr myſteriũ dignitatis.

Articulus ꝑmus q̄re voluit deꝰ ſuā matrē de/
ſponſatā fore viro noīe Joſeph fabro lignario.

Circa primũ my/
ſteriũ viꝫ ſponſalitatis vel dicā ſocie
tatis inueſtigandũ nobis eſt. Cur de/
us oīpotēs cuius ſapiē nō eſt nũerꝰ: ſic diſpone
re voluit vt ſua mater virgo.ſ. Maria deſponſa/
ri deberet viro noīe Joſeph fabro anteq̄ꝫ impre/
gnaretᷣ ꝛ cōciperet filiũ dei. Et arguere potes ꝙ nō
debuit deſponſari alicui viro. quia ipſa ante de/
ſponſationē vouerat virginitatē: vt patet ex auto
ritate btī Aug. li. de ſctā virginitate dicētꝭ. Annũ/
ciāte angelo: Maria reſpōdit: Quō fiet iſtō qm̄
virũ nō cognoſco. i. nō cognoſcere ꝓpono. qd ꝑ/
fecto nō diceret niſi ſe ꝟginem an̄ vouiſſet. Sed
vt dicit idem Augꝰ Virginitatē vouētibꝫ non ſo
lũ nubere ſed etiā velle nubere damnabile eſt. g̃
videtᷣ ꝙ btā ꝟgo nō debuit deſponſari: ne tranſ/
grederetᷣ votũ. Itē non videtᷣ rō q̄re potius vi
ro Joſeph debuit deſpōſari. Et ratio eſt. qꝛ figu/
ratũ ꝛ figura cōuenire debent. ſed ex oībꝫ ſanctꝭ
mulieribꝫ q̄ figurauerũt in veteri teſtamēto bn̄/
dictam ꝟginē nulla eaꝝ cōiuncta eſt Joſeph pa
triarche q̄ figura fuit ſponſi matrꝭ dei. Nā Aſe/
neth filia Putifari ſacerdotꝭ helioꝑoleos q̄ fuit
vxor Joſeph patriarche Gen̄. xlj. nō ita expſſe fi/
gurauit matrē dei. ſed potꝰ alie ſancte mulieres:
vt patet de Sara q̄ genuit filiũ preter naturā in
mōte imolandũ. vñ tenuit figurā dñe nr̄e que ge
nuit filiũ ꝯ naturā in cruce imolandũ. et tm̄ Sa/
ra cōiũcta fuit viro Abraā nomiē. Itē Heſter fi
gurat btām ꝟginem q̄ tm̄ nupta eſt Aſuero regi
Eodem mō patet de Rebecca q̄ fuit cōiũcta Iſa/
ac. et ſic de alijs. g̃ nec mr̄ dei debuit cōiungi ma
trimonio ipſi Joſeph. ſed potꝰ viro noīe Abra/
am: aut Aſuero: aut Iſaac: aut aliq̄ noīm eoꝝ q̄/
rum vxores vel ſponſe dñam figurarunt. Iteꝫ ſi
deſpōſari debuit: potꝰ hoc fieri debuiſſet vt de/
ſponſata fuiſſet alicui viro regi magno: vt ſigni/
ficaretᷣ qꝛ regꝭ eterni ꝛ excellētiſſimi. i. dei erat ſpō
ſa. Aut deſponſata fuiſſet potꝰ paſtori ꝓpter hũi
litatē q̄ꝫ fabro. Tũ qꝛ paſtores gregũ inferioris
ſtatus ſunt ſc̄m ſeculũ fabris. Tũ qꝛ naſcente do
mino non fabris ſed paſtoribꝫ angelis reuelare
cōgruit eiꝰ natiuitatꝭ myſteriũ Lu. ij. g̃ et hoc my/
ſteriũ deſpōſatōis debuit fieri potꝰ paſtori. Am
plius videtᷣ ꝙ debuit dei mater deſponſari piſca
tori. qꝛ ſub cruce cōmēdata eſt piſcatori Johāni
diſcipulo. cur g̃ in deſpōſatione nō debuit deſpō
ſari piſcatori: ratio nō videtᷣ cōgruitatꝭ. In cō/
trariũ eſt diuina ſapīa q̄ in ſui diſpoſitione non
fallitᷣ nec falli pōt. et tm̄ vt euāgelicꝰ ſonat textus
dei mater deſpōſata eſt congruentiſſime viro cui
nomē Joſeph q̄ erat faber lignoꝝ. Rn̄detᷣ igitᷣ
ad ꝑmiſſa ꝑ tres veritates ſeu cōcluſiōes. Pri
ma eſt. Sũme decebat vt ꝟgo btā viro deſpon/
ſaretᷣ anteq̄ꝫ dei filio impregnaretᷣ. Hec cōcluſio
claret ꝑ multas rōnes tam ex ꝑte ꝓlis q̄ꝫ ex par/
te matris q̄ꝫ etiā ex ꝑte hũani generꝭ. q̄ rōnes q̄a
deſcpte ſunt in hoc volumīe li. j. ꝑte. vj. art. iij. ca.
j. ibi recurrēdũ relinq̄. Secũda veritas ſeu cō/
cluſio eſt. Cōgruũ erat vt vir ſpōſus matris dei
Joſeph nomiaretᷣ q̄ꝫ q̄dcũq̄ꝫ nomē viri aliō ſor/
tiretᷣ. Hec cōcluſio oſtenditᷣ ꝑ rōnes et autoritatē
btī Bern̄. ſuꝑ Miſſus eſt. que deſcpte ſunt li. j.
huius voluminis. ꝑte. ij. arti. iij. ca. xj. Tertia ve/
ritas ſeu cōcluſio eſt. Sũme cōgruebat vt mater
filij dei lignario fabro deſpōſaretᷣ q̄ꝫ alteriꝰ artifi
cij viro in ſponſam ſociaretᷣ. Hec patet. quia hoc
pre oibus magꝭ cōgruebat ſignificatiōi eius ſpi
ritualis deſpōſationis. Nam ꝑ hoc ꝙ fabro de/
ſpōſabatᷣ: deſignari dabatᷣ ꝙ deo q̄ fabricauit et
creauit totũ mundũ ſpũaliter ſponſabatᷣ: iuxta il
lud Oſee. ij. ca. a dño dictũ. Spōſabo te mihi in
fide: et ſponſabo te mihi in ſempiternũ ꝛc. Itē
hoc magꝭ cōgruebat ſignificatiōi diuine incarna
tionis. qꝛ ex hoc ſignificabatᷣ ꝙ in ipſa ꝟgine de/
ſponſata fabro hũana natura ſponſaretᷣ ꝛ copu
laretᷣ ꝑ vnionē dei filio: q̄ fabricauit mundũ vna
cũ patre ꝛ ſpũſancto. Propt̄ea ipſa btā ꝟgo pul
cra deſcribitᷣ vt luna Cant. vj. ca. qꝛ vt nob videtᷣ
luna vſq̄ꝫ ad. xiiij. diem cōtinue creſcat q̄uſq̄ꝫ ipa
appareat imago hoīs q̄ſi fabri: et vltra creſcere n̄
poteſt ſed poſtea decreſcit. ita btā ꝟgo Maria a
ſua natiuitate creuit vſq̄ꝫ ad. xiiij. annũ: q̄ anno
in eius vtero integra imago hoīs. i. ipſe chriſtus
imago dei patris q̄ fuit fabricator. i. creator mũ/
di apparuit: qm̄. xiiij. anno ſue etatis creditᷣ ꝟgo
chrm̄ cōcepiſſe ſc̄m hiſtoriā. Mox q̄ꝫ ipſa videli/
cet dei mr̄ effecta in ſua reputatiōe cepit decreſce/
re ꝑ hũilitatē: nō tanq̄ꝫ matrē dei vel dñam mun
di: ſed tanq̄ꝫ ancillā dei ſe reputādo. Vñ ait Lu.
j. Ecce ancilla dñi: fiat mihi ꝛc. Et ſic in eo ꝙ de/
ſponſata eſt fabro ſignificabatᷣ ꝙ eſſet ſpōſa dei
creatoris mũdi. vñ ꝛ voluit filiꝰ dei chr̄s fieri fa/
ber lignariꝰ cũ Joſeph patre putatiuo exercendo
artē illā vſq̄ꝫ ad etatis ſue annũ. xxx. ſic ſonat ſcri
ptura Mar. vj. Et ibidē exponendo teſtatᷣ Lyra.
Deniq̄ꝫ claruit in ipſa deſponſatiōe nō ſolũ my/
ſteriũ diuine incarnatiōis: verũetiā maximũ bo/
nũ hũilitatis: vt quāto ſit maior in oībꝫ tāto fiat
et humilior: vt ſit mr̄ dei ꝛ vxor fabri. Itē tertio
hec veritas ſeu cōcluſio ꝓbatᷣ. qꝛ deſponſatio fa/
bro lignario facta ſumme cōgruebat ſignificatōi
noſtre reꝑatōis ꝛ ſaluatiōis ꝑ lignũ crucis. Vñ
Chryſoſto. ſuꝑ Matth. dicit. Ideo Joſeph fa/
bro lignario Maria dei mater deſponſata fuit:
qm̄ ſponſus eccl'ie chr̄s oīm ſalutē hoīm oꝑatu
rus erat ꝑ lignũ crucꝭ. Hec ille. Et ſic patet reſpō/
ſio ad q̄ſitũ. Ad obiecta in cōtrariũ reſpōdetᷣ
Ad primuꝫ: ꝙ vt dicit btūs Tho. iij. ꝑte. ſum. q.
xxviij. ar. iiij. beata virgo habuit virginitatis vo/

tum tribus modis. ¶ Primo in deſiderio. qꝛ anteq̃ incarnatio filij dei ab angelo ſibi annūciaret꜀ virginitatē ſimplr̄ ⁊ abſolute nō vouerat eo ꝙ n̄ licebat: q̄m in lege veteri ꝓhibitū erat ne ſterilis q̄s fieret in iſrael Exo. xxiij. Propterea qꝛ tpe legis oportebat generatōi inſiſtere tā viros q̄ꝫ mulieres: eo ꝙ etiam ex illo cħis ꝑplo expectabat꜀ ſm carnis originē naſciturꝰ. habuit tn̄ btā ꝟgo tunc tpis ꝟginitatē ⁊ eius votū in deſiderio: vouitq̄ꝫ virginitatē ſub cōditione. ſ. ſi deo placeret: voluntatē ſuam ⁊ deſideriū diuino cōmittens arbitrio ¶ Scđo beata ꝟgo habuit ꝟginitatē in facto. qꝛ poſtq̄ꝫ ſibi inotuit hoc deo fore acceptū. ſ. vt virginitatem voueret anteq̄ꝫ ab angelo ſibi denunciaretur et anteq̄ꝫ Joſeph deſponſaret꜀: abſolute virginitatē vouit. ¶ Tertio habuit ꝟginitatem ex cōmuni bn̄placito. Nā poſtq̄ꝫ fuit deſponſata: ſimul ipa cū ſpōſo ſuo ex cōmuni volūtate et bn̄placito ac ꝯſenſu ꝟginitatꝭ votū emiſit. ¶ Ad argumentū igit꜀ dico cū Alb. ſup Miſſus eſt. ca. xl. ꝙ licet btā ꝟgo habuit firmū ꝓpoſitū ⁊ votum cōtinētie: poterat tn̄ cōſentire in deſponſatione in maritalē ſocietatē: facta tn̄ diuinitus inſpiratiōe vtriq̄ꝫ de altero ꝙ vellet ꝟgo ꝑmanere: et ſic conſentire in cōiugalē vel maritalē ſocietatē ⁊ non in copulā carnalē abſolute. Et ſic nō obſtat verbuꝫ Auguſtini dicentꝭ ꝙ vouētibꝰ ꝟginitatē nō ſolū nubere ſed etiā velle nubere dānabile eſt. qꝛ hoc intelligit꜀ de nuptu carnalis copule: et q̄ndo ſine certificatione a deo facta vellet q̄s poſt votū ꝟginitatis cōiugia ꝯtrahere. ¶ Ad ſecundū obiectū reſpōdet꜀ ꝑ ſecundā cōcluſionē. Et ad ꝓbationeꝫ dico ſm Alb. ſup Miſſus eſt. ca. l. ꝙ licet Sara Heſter Rebecca: et plures alie ſctē mulieres p̄figurarint btām ꝟginē Mariā: ꝓpterea tn̄ nō congruebat vt illarū ſponſi vel mariti p̄figurarent q̄ ad denomiationē ſponſum btē Marie ꝟginis. Nū em̄ ipſe ſponſus vicꝫ Joſeph ꝯtrahere habuit cū virgine Maria ſanctū cōiugiū ſine carnali copula vt virgo cōciperet: ꝟgo pareret: et poſt partum ꝟgo ꝑmaneret: quā. ſ. btāꝫ ꝟginē virgo Joſeph cōiugē in virginitate cuſtodiuit et miniſtrauit eidē ac eiꝰ filio paterno affectu ſincero. Nullo mō igit꜀ decēs erat vt q̄ ad hanc deſponſationem ſpōſus btē ꝟgis Marie p̄figuraret꜀ ꝑ aliquē talē q̄ extiterit mariꝰ ꝑ carnalē copulam. Vn̄ cum inter Sarā ⁊ Abraā: inter Heſter ⁊ Aſuerum: ⁊ eodē mō inter Rebeccā ⁊ Iſaac: ac alios cōſimiles copula carnalis interuenerit: non decebat vt eis noibꝰ ſpōſus Marie noiaret꜀. ſed decebat vt iſtud cōiugiū ac caſtiſſima deſponſatio Marie p̄figuraret꜀ ꝑ Joſeph q̄ caſtitateꝫ ⁊ fidelitatē erga vxorē dn̄i ſui ſeruauit: vt patuit li. j. pte. ij. art. iij. ca. xj. ¶ Ad tertiū dicendū ꝙ hec deſpōſatio matris dei taliter ⁊ tali fieri debuit vt et hūilitas cōmēdaret꜀ ⁊ nobis in exemplū ꝓponeret꜀: et cū hoc ſignificatiōi myſterij incarnatōis diuīe ac noſtre reparationis cōgrueret. ſed qꝛ ſi btā virgo deſponſata fuiſſet alicui regi magno: hūilitas nō clareſceret. ſi ꝟo paſtori: hūilitas q̄dem clareſceret: ſed myſterio nō ſatiſfieret ſignificationis p̄dicte. Similiter ſi piſcatori deſpōſata fuiſſet: nō ita ſatiſfactū fuiſſet ſignificationi p̄facte ex p̄miſſis rōnibꝰ circa tertiā cōcluſionē poſitis. igit꜀ ⁊c̄. Itaq̄ꝫ concludit꜀ ꝙ licet natiuitas ſaluatoris ex btā virgine debuit manifeſtari ab angelis paſtoribꝰ ꝑpt hoc ſm Lyrā ſup Lu. qꝛ paſtores erant ſimplices et abſq̄ꝫ cautelis malicie ⁊ occupati in officio ſctōꝝ patriarchaꝝ q̄ dicunt꜀ fuiſſe paſtores Gen̄. xlvij. Talibꝰ aūt ſolent fieri diuīe illūinationes ⁊ conſolationes: iuxta illud Math. xj. Cōfitebor tibi pater celi ⁊ terre: qꝛ abſcondiſti hec a ſapientibꝰ ⁊ prudentibꝰ ⁊ reuelaſti ea paruulis. licet etiā congruebat matrē ſub cruce cōmendari Johāni: nō q̄dem rōne eius ꝙ Johānes piſcator erat. q̄a h̄ ad id nil ꝑtinebat. ſed rōne ꝟginitatis ⁊ hūilitatis: vt vicꝫ humilis diſcipulus Johānes ⁊ ꝟgo virgini ⁊ humillime matri ſue obſequiū ⁊ ſolacium p̄beret. Nihilominꝰ ſumme congruebat vt virgo mater dei virgini Joſeph fabro deſponſaret꜀: ſicut ex rationibus antedictꝭ in tertia cōcluſione tactū eſt. Vere ḡ chariſſimi dei mater per oīa cōmēdabilis nobis extitit: honorabilis ⁊ deuote celebris ꝑ quam miro ordīe diuīe ſapiētie nobis ſalus ꝓuenit. Vere ⁊ Joſeph eiꝰ ſpōſus nō imerito a nobis honorat꜀ ⁊ deuotius ob amorē btē virginis venerat꜀ q̄ tantā gratiaꝫ meruit vt in ſponſam familiarē matrem dei habuerit. O vtinam huic eorum ſancte ſocietati pauꝑ ego ⁊ humilis ſeruulus affuiſſem ⁊ eis ſeruitia exhibere dignus fuiſſem.

¶ Articulus ſecūdus ꝙ ipſe ſanctꝰ Joſeph ſpōſus btē Marie debuit eē ſctiſſimꝰ ⁊ mūdiſſimꝰ.

¶ Capitulum. I.

Secundū myſterium dꝛ ſctitatis. Ubi inueſtigandū eſt vtꝝ iſte Joſeph ſponſus bn̄dicte virginis Marie fuerit inter oēs viros ſui tpis vir excellentiſſime ſctitatis: vt dignꝰ habitus ſit eligi in ſponſum virginis dei matris. Et poteſt argui ꝙ nō. quia ſi fuiſſet hō gratioſus ⁊ magne ſanctitatis: non debuiſſet dubitaſſe vel ſuſpicioneꝫ habere de beata ꝟgine dei p̄electa matre. Cū em̄ dicat aplꝰus. j. Coꝝ. xiij. Charitas nō cogitat malum. ſ. de ꝓximo ſuo. ſequit꜀ ꝙ hō ꝑfectus in gr̄a et ſanctitate atq̄ꝫ charitate nō poterit de alīo quē nouit eſſe ꝑfecte ſctitatis hoīem ſuſpicari ſiniſtꝝ vel cogitare malū: q̄n eoipſo deſignet꜀ veracit꜀ ꝙ ipſe nō eſt bonꝰ aut ꝑfectꝰ q̄ d̄ alio ꝑfecto credere pōt malū. Hō etiā ꝓbari pōt ex eo: qꝛ apud ſanctos maritꝭ: imo etiā apud alios ꝓbos ⁊ imꝑfectos hoīes dubia ſunt in meliorē ꝑtem interp̄tanda: vt habet regula iuris extra de re. iu. c. Eſtote. Sed quia iſte Joſeph nouit beatā ꝟginē Ma-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

riam eſſe ꝑfectiſſime ſanctitatis. Tum ex atteſta-
tione virginuʒ cum q̃bus morata fuerat in tem-
plo dñi a ſua īfantia: apud q̃s publicũ et famo-
ſum erat ꝙ ipſam q̃tidie viſitabãt angeli dei et fa
miliariter ei cibũ deportabãt e celo. Tũ ex mira-
culo diuio q̃ fuit coactus ⁊ pōtificibꝫ manifeſtũ
vt ipſe cui⁹ vicʒ virga germinauit florē ⁊ in ei⁹ ca
cumē colũba e celo veniēs ꝯſedit deſponſaret eã:
vt patuit ſ. p Hiero. ⁊ alios hiſtoriog̃phos li. j.
p̃te. vj. ar. iij. ca. j. Tum q̃ʒ ex ſplendore diuino in
facie ei⁹ relucēte. et tñ ſuſpicabaꝛ ⁊ dubitabat de
virginali btē Marie ꝯceptu. vñ noluit traduce-
re eã: ſed voluit occl'te dimittere eã Math. j. ſe-
quiꝛ g̃ ꝙ ipſe Joſeph nō fuit ſanct⁹ nec ꝑfectus:
imo min⁹ bonus q̃ de tali ac tãte ꝑfectiōis ⁊ ſan-
ctitatis ṽgine ſuſpicionē habuit adulterij. Itē
cõfirmaꝛ. quia ſm ſniam doctoꝝ p̄cipue Alex. ð
Ales. concordat Tho. ij. ij. q. lx. arti. iij. Suſpicio
mali de altero cõtingit ſeu ꝓuenit ex tribꝫ. Pri-
mo ex lõga mali expientia in ſeipſo. Vñ Ariſt. ij.
li. Ethic. dicit: ꝙ ſenes ſunt marie ſuſpicioſi: eo ꝙ
multotiens experti ſunt in ſeipſis alioꝝ defectus.
Senes eñ inquit cacoges ſunt. Eſt eñ cacogia
in deterius extimare oĩa. Unde iuuencule mulie
res ſi nubant viris ſenioribꝫ: ſemꝑ ꝓpter ſuſpicio
nem viroꝝ turbationes patiunꝛ ab eiſdē. Se-
cũdo ꝓuenit ſuſpicio mali ex eo ꝙ aliq̃s male af
ficiꝛ ad alteꝝ. Cum eñ q̃s ꝯtemnit aliũ aut odit
vel iraſciꝛ vel inuidet: ex leuibꝫ ſignis opinaꝛ ma
le de ipſo. quia vnuſquiſqꝫ faciliter credit qḋ ap-
petit. Tertio ꝓuenit ex hoc ꝙ aliquis in ſeipſo
malus eſt ex q̃ cõſcius ſue malicie facilit' de alijs
malũ opinaꝛ. Propterea Eccs. x. Stultus. i. pec
cator in via ambulans: cum ipe ſit inſipiēs: oēs
exiſtimat inſipientes. Et Seneca li. de moribꝫ dt
Hoc habet omnis affectus vt in quo ipſe inſa-
nit: ceteros putet inſanire. Vñ auarus cũ ipſe ſit
aſſuetus fraudibꝫ ⁊ mendacijs in emendo: ven-
dendo: credit oēs ementes ⁊ vendētes ſimilia fa
cere. Simil'r luxurioſus cum ipſe videat ⁊ loq̃-
tur mulieribꝫ mala intentiōe: ita quos videt loq̃
vel reſpicere hmōi malũ inde iudicat. Ad ꝓpo-
ſitũ. Ex q̃ Joſeph dubitauit ⁊ ſuſpicatus eſt ma-
lum de btã ṽgine ⁊ ei⁹ cõceptu ꝓpter qḋ ⁊ voluit
dimittere eã: ex q̃cũqꝫ p̃miſſaꝝ cauſaꝝ hoc ꝓue-
nerit: ſemꝑ derogat ei⁹ ſctitati: imo ex cauſis p̄ta-
ctis ſuſpicãdo arguiꝛ ipſe nō bon⁹ fuiſſe vel ſal-
tē valde imꝑfectus. Pro hui⁹ q̃ſtionis ꝓpoſi-
te rñſione tripl'r ꝓcedem⁹. Primo dictas obie-
ctiones de eius dubitatiōe vel ſuſpicione ſoluen
do. Scḋo ꝯcluſionē reſpōſalē de ei⁹ ſctitate in-
ferendo. Tertio rōnes ꝓbãtes ſctitatꝫ ei⁹ excellē
tiã ſubnectendo.

Capitulum. II.

PRimo itaqꝫ ſoluēdo p̄tactas obiectiōes
q̃ dependēt ex eo qḋ in euãgelio ſcribitur
quia cũ btã ṽgo inuenta eſt habere i vte
ro filiũ poſt deſponſatonē Joſeph noluit tradu

cere eã: ſed voluit occulte dimittere ⁊c. Notan-
dũ eſt ꝙ de hoc duplex eſt doctoꝝ ſentẽtia. Una
eſt opinio q̃rundã dicentiũ ꝙ Joſeph vidēs be-
atã Mariã grauidã dubitauerit ⁊ vehementem
ſuſpicionē incurrerit de ope ſiniſtro ex p̄te ṽgis.
et idcirco voluerit dimittere eã. Et illi attribuunt
hanc opinionē Auguſtino in ſermone Caſtiſſi-
mũ Marie ṽginis vterũ. vel: Vidi portã. licet a
pluribꝫ aſſeraꝛ ille ſmo nō eſſe Auguſtini. Ego
tñ nullo mō credo ꝙ iſta dubitatio fuerit firma
in mēte Joſeph. Nec credendũ eſt ꝙ Joſeph cuʒ
eſſet vir iuſt⁹ firmiter crediderit aliq̃d ſiniſtri de
virgine quã ꝓbauerat de tãta ſanctitate ⁊ deſpō-
ſatiōis miraculoſitate. Siq̃s tñ hanc opinioneʒ
ſcʒ ꝙ dubitauerit tenere vult: hoc habet credere
ꝙ hec ſuſpicio in mente Joſeph nō fuit oīno fir-
ma ſed dubia. Nam ſm Tho. ij. ij. q. lx. ar. iij. Ali
ud eſt ex aliq̃bꝫ ſignis dubitare de malo ꝓximi.
Aliud eſt illud affirmare. Primũ ꝑtinet ad hu-
manã temptationē ſine q̃ etiam ſancti vitã iſtã non
ducunt: ſm illud apl'i. j. ad Coꝝ. x. Temptatio vos
nō app̄hēdat niſi humana. Affirmare ṽo pro ſi-
gnis leuibꝫ de ꝓximo malũ: p̄cipue qñ ſunt plu-
ra ⁊ fortia ſigna boni: pctm̃ eſt. Vñ Aug⁹ ſuꝑ il
lud. j. Coꝝ. iiij. Nolite añ tēpus iudicare: ait. Et
ſi ſuſpiciones vitare non poſſumus quia hoīes
ſumus: iudicia tñ. i. diffinitiuas ſententias cõti-
nere debem⁹. Hec ille. Sed alia eſt opinio veri-
or quam tenent Grego. Orige. et Johannes os
aureum: qui aperte oſtendũt ꝙ Joſeph quãdo
vidit Mariã pregnãtē: non cogitauit aliq̃d ma-
lum de ea. ſed credendo bonitati virginis puta-
bat ꝙ de⁹ aliq̃d opatus eſſet ſecrete in ea: et ex hu-
militate reputauit ſe indignũ ei⁹ conſortio quaʒ
ſciebat eſſe plenam deo. Uoluit ergo recedere et
dimittere eam: timens ne ex p̄ſumptiōe offende-
ret ſi tante virgini cohabitaret. ſicut in exemplo
etiam Petrus ex eadem reuerentia dixit chriſto.
Exi a me dñe quia homo pctōr ſum. Vñ Chry-
ſoſto. ſuꝑ Math. li. j. dicit. O inextimabilis laus
Marie: mag' credebat Joſeph caſtitati eius q̃ʒ
vtero eius: plus gratie q̃ʒ nature. Manifeſte cõ
ceptum videbat et fornicationem ſuſpicari non
poterat. poſſibilius eſſe credebat mulierem ſine
viro poſſe concipere q̃ʒ Mariam poſſe peccare.
Hec ille. Huic ſententie concordat Bernardus
ſuper Miſſus eſt. addens ꝙ ideo occulte volu-
it eam dimittere. quia ſi manifeſte dimitteret: cau
ſa diuortij quereretur et exigeretur. Et ſi diceret
id quod ſciebat et probauerat de virginis puri-
tate: mox populus incredulus ⁊ dure ceruicis il
lum ſubſannaret et illam lapidarent. Quomo-
do enim crederent tacenti chriſto in vtero quem
poſtea crucifixerunt mira facientē ⁊ docentem in
templo? Hec Bernardus. Itaqꝫ daret ꝙ Jo-
ſeph nil ſiniſtri credidit de virgine. ſed cum vidit
eam pregnantē et in facie eius diuinuʒ ſplendo-
rem relucentem adeo ꝙ non poterat eam intueri.

vt dicũt Bern̄. ⁊ Hiero. partim ex ſtupore: ꝑtim
ex ỽginis reuerentia: et ꝑtim ex incõpꝛehenſione
opis. i. ỽginalis cõcept⁹ cogitabat ſe abſentare ⁊
eam dimittere: totũ hoc factũ volens diuino cõ-
ſilio relinq̃re. Et ꝓpterea angelus ſibi reuelauit
hoc myſteriũ di. Noli timere accipe Mariã con
iugẽ tuã. i. nõ expaueſcas cum illa habitare ⁊ ſibi
ſeruire cui⁹ deus te ſocium fecit in ſctã puritate ⁊
deuotione caſtitatis quaꝫ vna ſimul deuouiſtis
mutua volũtate. qđ em̄ in ea natũ eſt: de ſpũſan-
cto eſt. ¶ Qr ſi q̃ras: q̃re btã Maria nõ dixit ei-
dem hoc diuinũ ſecretuꝫ: Dicendũ ꝫm Lyrã ſuꝑ
Matth. ꝙ ideo: quia ſciuit ꝙ talia nõ ſunt reue
landa niſi q̃ntum ſe extendit volũtas diuina. Et
ideo btã ỽgo tacuit: tenens firmiter ꝙ iſtđ ſecre-
tum reuelaret̃ tꝑe cõpetenti ex bñplacito volũtat̃
diuine. ſicut ⁊ reuelatũ eſt ſancte Eliſabeth mira-
culoſe Lu. j. ¶ Itẽ q̃re Ioſeph nõ petiuit beatam
ỽginẽ vt diceret: Dicendũ ꝙ ex reuerẽtiali timo-
re non fuit auſus. et hoc factum eſt ex diuina diſ
pẽſatiõe: vt viꝫ ꝑ reuelationẽ angeli ipe Ioſeph
et ꝑ cõſeq̃ns oẽs nos ſic certificaremur in fide ꝙ
nullo modo de cetero dubitari poſſet.

¶ Capitulum. III.

Secundo principaliter ad q̃ſtionẽ ꝓpoſitã
de ſanctitate Ioſeph ponit̃ ꝯcluſio reſpõ
ſalis quã ſaluo alioꝝ meliori iudicio tu-
tam foꝛe decerno. Et eſt concluſio talis. ¶ Fidei
pie dictamẽ dat: virginẽ chꝛi matrẽ habuiſſe ſpon
ſum talem dei oꝛdinatione: vt nullus vir ſibi pa
rem habuerit ſanctitatem aut equalem puritateꝫ
toto ꝓtunc terrarũ oꝛbe. Dico notanť: ꝓtunc. qꝛ
licet Iohãnes baptiſta fuerit excellentiſſime ſan-
ctitatis: vt teſte ſaluatoꝛe Matth. xj. inter natos
mulieꝝ nõ ſurrexit eo maioꝛ. tñ ipſe Iohannes
nõ dũ erat ꝓtunc. i. tꝑe deſpõſationis Marie na
tus in mũdo. ſed poſtea ſurrexit in mũdo. Pro
illo aũt tꝑe arbitroꝛ ꝙ Ioſeph fuerit ſctiſſim⁹ in
toto mũdo p̄ oib⁊ hoib⁊ q̃ tũc erãt. ¶ Ad qđ cre-
dendũ ⁊ ꝓbandum ſubnecto Tertio rõnes q̃b⁊
claret ei⁹ ſanctitatis excellentia. Et ad id eſt ratio
triplex. viꝫ phica: canonica: ⁊ theologica. ¶ Pri
ma rõ phica. quia cũ iuxta Ariſtotel' ſniam Pia
bonũ appetũt ⁊ diligũt: vnũq̃dqꝫ ens q̃ntũ ha-
bet de bonitate: tantũ habet de eligibilitate. li. iij.
Topic. Sed qꝛ de⁹ p̄ oib⁊ hoib⁊ mũdi hũc Io-
ſeph dilexit et elegit ſibi in patrẽ putatiuũ ⁊ fami
liarẽ nutriciũ: ac ſue ſctiſſime matri in ſpõſuꝫ ⁊ cu
ſtodem virginitatis deuotũqꝫ miniſtrũ. ergo ſe-
quit̃ ꝙ p̄ oib⁊ hoib⁊ tũc in mundo exiſtẽtib⁊: ipe
Ioſeph fuerit melioꝛ ⁊ ſanctioꝛ. ¶ Scđa rõ ca-
nonica. qꝛ habet̃. xxiij. q. iiij. c. Obtineri. ꝙ p̄deſti-
natio ita eſt a deo diſpoſita vt electi merit̃ ⁊ p̄ci-
bus ad ipam ꝑueniãt. Decibi. Sed qꝛ Ioſeph
fuit ab etno p̄oꝛdinat⁹ a deo ⁊ p̄deſtinat⁹ in ſpõ-
ſum matris dei ⁊ nutriciũ chꝛi atqꝫ cetera myſte-
ria diuĩe incarnatiõis. ꝗ deo diſponẽte ipſe tante
ſctitatis ⁊ tanti meriti eſſe debuit vt p̄ oib⁊ hoib⁊
dignioꝛ ad hec p̄facta myſteria redderet̃. ¶ Ter-
tia ratio theologica. qꝛ quãto ad maioꝛẽ dignita
tem ſpũalem ⁊ ꝫm deũ exiſtentẽ eligit de⁹ aliquẽ
tanto eundẽ facit bonuꝫ et melioꝛẽ. Vñ Aug⁹ in
glo. ſuꝑ Eph. j. dicit. Deus q̃s eligit facit bonos
ſicut ait aplus. Elegit inq̃t nos vt eſſem⁹ ſancti ⁊
imaculati in conſpectu eius in charitate: qui p̄de
ſtinauit nos in adoptionẽ filioꝝ per Ieſum chꝛi
ſtũ. Hec ille vbi ſ. Sed quia deus elegit ab eter
no hũc Ioſeph ad ſũmas grãs ⁊ maximas ꝫm
deum dignitates: vt patuit. ergo ſane credo ꝙ ſi-
cut ſuam reuerendiſſimã matrem quaꝫ preelegit
ab eterno: vt decebat digniſſimã ⁊ ſanctiſſimã fe-
cit. ſicut etiam ſuum precurſoꝛem ſanctiſſimũ ele
git et fecit: atqꝫ diſcipulos ⁊ apoſtolos quos ele
git vt mundi lumina foꝛent effecit ſanctiſſimos:
Ita hunc Ioſeph quẽ in ſpecialiſſimũ ſibi ⁊ ſue
matri nutricium atqꝫ ſponſum elegit ita ſanctiſſi
mũ effecit ꝙ digniſſimũ pꝛe omnib⁊ hoibus red
didit. ¶ Secure igit̃ chariſſimi eius merito nos
cõmẽdare poſſumus: merito eius ſuffragia exo-
ramus. quia magnuꝫ vtpote ſanctiſſimus valet
coꝛam chꝛo efficere ⁊ impetrare beneficium pro
nobis. ¶ Item ad ſctitatis ipſius Ioſeph excel-
lentiã ꝓbandaꝫ faciũt etiam priuilegia imediate
infra arti. iij. deſcripta: quib⁊ cuꝫ deus dignifica-
uit ⁊ ſanctificauit.

¶ Articulus tertius ꝙ ſanctitas Ioſeph ſponſi Marie duodecim ꝑuilegijs eſt dignificata.

Tertium myſteri-
um declarandũ in hac ꝑte dr̃ dignita-
tis. Quante nẽpe dignitat̃ ⁊ ꝑuilegi-
ate ſanctitatis ſit iſte Ioſeph benedicte virginis
Marie ſponſus elucidando aduertere debem⁹
quia quicq̃d gloꝛie ⁊ laudis impendim⁹ ſpon-
ſo. ſ. Ioſeph: totum eſt ad laudem ſponſe. i. bea-
tiſſime virginis matris dei. ¶ Ad cuius gloꝛiam
vt maioꝛi deuotione moueamur erga hunc ſan-
ctiſſimũ ſpõſum Ioſeph Notare poſſumus ꝙ
ſicut beatiſſima virgo dei mat̃ gloꝛioſa exiſtit co
rona. xij. ſtellarum: iuxta illud Apoca. xij. In ca-
pite eius coꝛona duodecim ſtellarũ: Ita ſanctiſ-
ſimus eius ſpõſus ioſeph inter omnes ſanctos
compꝛobat̃ foꝛe gloꝛioſus duodecꝫ priuilegijs
ſanctitatis tanq̃ꝫ duodecim ſtellis relucentibus
in coꝛona gloꝛie ipſius: que quidẽ oꝛdinari poſ-
ſunt in tribus quaternarijs: quoꝛum Primus
potiſſime ſe habet ex parte ſuippſius. i. Ioſeph.
Secũdus ex ꝑte ỽginis bñdicte eius ſponſe at-
qꝫ filij eiuſdem virginis chꝛiſti ieſu bñdicti. Ter
tius quaternarius indifferẽter ſe habet vel tene-
ri põt: vt claret in ſubſcripta quaternarioꝝ diuiſi
one.

¶ Primũ ꝑuilegiũ nobiliſſime generatiõis.
¶ Scđm euãgelice cõmendationis
¶ Tertiũ digniſſime electionis.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

Articulus III

Quartū virginee gloꝛiationis.
Quintū priuilegiū ſingulariſſime dilectionis.
Sextū ſanctiſſime cōuerſationis.
Septimū meritoꝛie auxiliationis.
Octauū ꝑmaxime honoꝛationis.
Nonum ꝑuilegiū ꝑcelſe gloꝛificationis.
Decimū dulciſſime cōſolationis.
Undecimū angelice frequentationis.
Duodecimū potiſſime impetrationis.

Capitulum. I.

PRima itaq3 ſtella ſeu ꝑuilegiū ſanctitat
Joſeph btiſſimi dicit̄ nobiliſſime genera
tionis. qꝛ erat de domo Dauid ⁊ genera-
tione nobiliſſima: ex q̄ chꝛ̄s deſcēſur⁹ erat ſcḋm car
nē ſicut ꝑ ꝓphetas fuerat ꝑdicatū. Nimirū ad
nobilitatē ſummā ei⁹ ꝑtinet ꝙ ipſe Joſeph fuit d̄
eadē tribu ⁊ familia cū Maria matre dn̄i ꝟgine
nobiliſſima. Un̄ ⁊ genealogia chꝛ̄i deſcribit̄ per
Joſeph ab euāgeliſtis: licet Joſeph fuerit penit⁹
alienus a cōceptione chꝛ̄i qui de ſola virgine na-
tus eſt et cōceptus a ſpūſancto. Nihilomin⁹ per
genealogiā Joſeph deſcriptā Matth. j. ⁊ Lu. iij
ſufficiēter ꝓbat̄ ꝙ Jeſus Marie filius fuerit de
ſtirpe Dauid: vt dicit Lyra. qꝛ Joſeph fuit de ea-
dē tribu cū Maria. quod ꝓbat̄ ꝑ hoc. qꝛ ſcḋm le-
gem mulier ad quā ꝑtinebat hereditas paterna
nō poterat ꝯtrahere matrimoniū niſi cū viro ſue
trib⁹ ne fieret confuſio ſoꝛtiū. vt habet̄ dicta ſn̄ia
Nūe. xxxvj. Btā aūt ꝟgo Maria fuit vnica Jo-
achim patri ſuo ſuccedens ei in hereditate. et ideo
ex lege cogebat̄ viro ſue trib⁹ nubere. ꝓpter hoc ⁊
iuit cum Joſeph in Bethleem ciuitatē Dauid vt
ꝓfiteret̄ cum eo Lu. iij. Hec Nicola⁹ de Lyra ſu-
ꝑ Matth. Si aūt vis ſcire moduȝ ꝑ quē fuerūt
de eadeȝ tribu ⁊ familia. ſ. Dauid. Damaſcen⁹ li.
iiij. ca. vj. deſcribit: dicēs beatā Mariā deſcēdiſ-
ſe a Dauid ꝑ Nathan. Joſeph aūt ꝑ Salomo-
nem. Dauid q̄ppe inter ceteros habuit duos fili-
os. ſ. Nathan ꝓphetā ⁊ Salomonē ſapiētiſſimū
regem: vt patet. j. Paral. iij. Scḋm aūt ꝙ refert
Lyra in poſtilla ſuꝑ Lu. licet oēs ſapiētes hebre
oꝛū cōcoꝛditer tenerēt ex ſcꝑturis chꝛ̄m debere de-
ſcendere de Dauid: Alij m̄ eoꝝ opinabant̄ ip̄m
deſcēdere a Dauid ꝑ Nathan ꝓpter excellentiam
ſcitatis ⁊ ꝓphetie ipſius Nathan. Alij ꝟo ꝑ Sa
lomonē ꝓpter dignitatē regiā ⁊ excellentiā ſapien
tie. ſcḋm veritatē aūt deſcēdit ꝑ vtrūq3. aliter tamē.
qꝛ ꝑ Salomonē deſcēdit ſcḋm lineā naturalis ge-
neratiōis. ꝑ Nathan ꝟo ſcḋm lineā generatōis le-
galis. qꝛ Joſeph ſponſus btē ꝟginis fuit filius
Heli adoptiu⁹ ſeu legalis ſcḋm Hiero. Quod vt
magis intelligat̄ Nota ſcḋm Johannē Damaſc. ꝙ
ꝑ catenam Nathan ꝓphete filij Dauid deſcendit
Melchi: a q̄ Melchi q̄rto gradu deſcēdit ⁊ di-
ſtat in recta linea ipſe Joſeph: vt patet Lu. iij. vn̄
Melchi eſt ipſi Joſeph abau⁹ vulgari⁹. i. auus
aui. Iſte Melchi habuit fratrē noīe Pāthera: q̄
genuit Barpāthera. et hic genuit Joachim q̄ ge-
nuit btām Mariā. Per catenā aūt ipſius Sa-
lomonis filij Dauid natural̄r deſcēdit Mathan
q̄ fuit auus ſancti ſponſi Joſeph Matth. j. Iſte
Mathan habuit vxoꝛem ex q̄ genuit Jacob pa
trē Joſeph: vt patet Matth. j. Defuncto autem
Mathā: ipe Melchi de q̄ antea meminim⁹. ſ. ex
catena Nathan ꝓphete: frater vicȝ Panthere nu-
pſit vxoꝛi Mathan: ipſi matri vicȝ Jacob. et ge-
nuit ex ea Elij. Facti ſunt ergo fratres vterini Ja
cob ⁊ Elij: ſed de duob⁹ fratrib⁹ a Dauid diuer-
ſimode deſcēdentib⁹. quia Jacob a Mathan ex
tribu vl̄ catena Salomonis. Elij ꝟo a Melchi
ex tribu ſeu catena Nathan. Elij aūt accepta vxo
re moꝛtuus eſt ſine ſemine. Et idcirco Jacob fra
ter eius accepit vxoꝛem fratris ſui vt ei ſuſcitaret
ſemen: et genuit Joſeph. Ita ḡ ioſeph fuit filius
naturalis ipſius Jacob: ꝑut dicit Matth. j. ca.
Fuit etiā idem Joſeph filius legalis Elij. quia fi-
lius qui naſcebat̄ ex tali vxoꝛe erat q̄dem ſcḋm na
turā generantis: ſcḋm aūt legem defuncti. Et ſic di
cit Lu. ca. iij. Joſeph fuiſſe filium Elij. Hec ſcḋm
Johannē Damaſc. Deniq3 ſcḋm Nico. de Lyra in
poſtilla ſuꝑ Matth. hec ꝯtrarietas ꝙ Matthe
us dicit: Mathā genuit Jacob: ⁊ Jacob genu-
it ioſeph. Lucas ꝟo dicit: Mathath genuit Elij
et Elij genuit Joſeph: ſic ſoluitur ꝙ Mathath
⁊ Mathan ambo deſcēderūt a Dauid. ſed Ma
thath fuit filius Dauid adoptiu⁹. Mathan au-
tem ꝑ Salomonē. Et iſti duo Mathan ⁊ Ma
thath habuerunt vnam vxoꝛem ſucceſſiue q̄ di-
cta eſt Jeſca: et iſta a Mathan cōcepit Jacob. et
a Mathath Elij. et ſic Jacob ⁊ Elij fuerūt fratres
vterini: vt dictum eſt. Ex his omnib⁹ apte mon-
ſtrat̄ nobilitas tam beate virginis q̄3 eius ſpon-
ſi Joſeph ſanctiſſimi. quia fuerunt ꝓpinqui ſi be
ne calcularet̄: foꝛte in ſexto gradu conſanguinita
tis: quo gradu nō ꝓhibet̄ ſcḋm iura etiā matrimo
niū contrahēdi. Et q̄dē quāta ſit eoꝝ nobilitas
generis: patet. quia Mattheus ponit tres qua-
tordenas generationes ab Abraam vſq3 ad chꝛi
ſtum: in quibus deſcribit̄ generatio a quattuoꝛ-
decim patriarchis ⁊ q̄ttuoꝛdecim regib⁹ et q̄ttu-
oꝛdecim ducibus: ſcḋm ꝙ dicit Nicola⁹ de Lyra.
O igit̄ q̄3 nobiliſſim⁹ eſt iſte ſpōſus q̄ vtiq3 eſt ꝓ-
pinqu⁹ multoꝝ ſctōꝝ iſti⁹ genealogie: imo ⁊ Jo
hannis baptiſte ⁊ plurimoꝝ apl̄oꝝ fratrū chꝛ̄i.
Inſuꝑ ⁊ matris dei atq3 ipſi⁹ chꝛ̄i ꝑ matreȝ qḋ eſt
ſummū. Sicq3 ꝓpinq̄tate cōiunctus eſt deo pa-
tri ⁊ filio ⁊ ſpūiſancto: per hoc ꝙ chꝛiſtus dei fi-
lius carnē aſſumpſit ex ei⁹ genealogia.

Capitulum. II.

SEcunda ſtella eſt ꝑuilegiū euangelice cō-
mēdatiōis. quia in euāgelio ipſe Joſeph
cōmendat̄ iuſt⁹ fuiſſe. Matth. j. Joſeph
cum eſſet iuſtus nolebat traducere ⁊c. quo ver-
bo ipſe cōmendatur a perfecta virtuoſitate. quia
vt teſtantur doctoꝛes catholici precipue in tali-
bus ſcriptis accipit̄ in q̄ꝝtum iuſticia virtus eſt

generalis oēs ꝟtutes cōpꝛehēdēs. Vñ Macrobius li. de ꝟtutib⁊ dicit: ꝙ ex iuſticia ꝓcedūt amicicia: innocētia: cōcoꝛdia: pietas: religio. i. cultꝰ diuinus: affectus. i. dilectio fraterna ⁊ hūanitas: q̄ oīa credunt̄ ꝑfectiſſime foꝛe in Joſeph. ꝓpter qđ merito iuſtus noīatꝰ eſt. q2 vt Tullius li. de officijs ait Juſticia virtutis ſplendoꝛ eſt maximꝰ ex q̄ boni viri noīant̄. Et Ariſt. v. li. Eth. dicit. Preclariſſima ꝟtutū. ſ. moraliū videt̄ eſſe iuſticia. et nec heſperꝰ nec lucifer ita mirabilit̄ lucet. Vñ maximū eſt hoc ꝑuilegiū Joſeph vt dicat̄ q̄ſi antonomaſice. i. ꝑ excellentiā iuſtꝰ in ſacro euangelio. Vñ argui pōt q2 in ipſo videre potuiſſes virtutes oīm patriarchaꝝ ⁊ ꝓphetaruꝫ. Et certe haud dubiū q2 in ipſo erat obedientia ꝓmpta q̄ et fuit in Abraā: patientia Joſeph patriarche: hūilitas Dauid: deuotio ꝓphetaꝝ ⁊ ſctōꝝ patrū ⁊c. qbus dignꝰ reddebat̄ ſpōſus tante ꝟginis.

¶ Capitulum. III.

Tertia ſtella eſt priuilegiū digniſſime electionis. Alij q̄ppe ſancti electi ſūt: Quidā in ſeruos tm̄ vt ſancti angeli. de qb⁊ Hebre. j. Oēs ſūt admiſtratoꝛij ſpūs. Quidā in ſeruos ⁊ amicos. ſ. dei: vt ſcti aplī. qb⁊ Joh. xv. ſaluatoꝛ ait. Jā nō dicā vos ſeruos ſed amicos ⁊c. Nullus aūt ſctūs ꝑter Joſeph eſt electꝰ in hāc ꝑcelſam dignitatē vt fieret ⁊ ſeruꝰ ⁊ amicꝰ ⁊ inſuꝑ pater chꝛi putatiuꝰ ac ſpōſus matrꝭ dei. Vñ poſt dei matrē ſummā dignitatē ipſe obtinet.

¶ Capitulum. IIII.

Quarta eſt ꝑuilegiū ꝟginee gloꝛiationis. quia refulget glīa ⁊ aureola ꝟginitatis. Fuit em̄ ꝟgo incoꝛruptꝰ: quā ꝟginitateꝫ vouerat mutuo cōſenſu vna cū bn̄dicta virgine: ſicut ſuꝑ̄ patuit. Hoc aūt ꝓbat̄ autoꝛitatib⁊ viꝝ doctoꝝ: et rōnib⁊ atqꝫ ſimilitudinib⁊ ¶ Pꝛio inquā doctoꝝ autoꝛitatib⁊ qb⁊ et cōuincit̄. q2 liber infantie ſaluatoꝛis q̄ dicit ꝙ Joſeph de alia vxore habuerit filios: in hoc dicto nō eſt tenendus. q2 falſum dicit. ſicut ⁊ in q̄buſdā alijs certꝭ locis vtpote ꝙ obſtetrices btā ꝟgo habuerit in partu et ſil'ib⁊: qb⁊ repꝛobatur. Ad id aūt ſcꝫ ꝙ Joſeph virgo fuerit icoꝛruptus ⁊ ꝑpetuus eſt Pꝛimo autoꝛitas Hieronymi cōtra Heluidiū dicentis ſic. Grata inq̄t gratia ⁊ floꝛida fuit ꝟginis marꝭ et Joſeph ſocietas. et ſicut amatoꝛes puritatꝭ in mr̄imonio ꝟginitatꝭ fuerūt a ſpūſctō electi. Hec ille. Vñ credo poſt virginē matrē fuiſſe hunc Joſeph puritatꝭ maximū amatoꝛē. ¶ Ad idē eſt autoꝛitas etiā Aug. li. de cōiugali bono expſſe dicētis: ꝙ Joſeph niſi virgo fuiſſet: virgo mr̄ dei neq̄q̄ꝫ in ſponſam ſibi a deo data fuiſſet. al'as ħ ſanctū cōiugiū claudicaſſet. Nicolaus quoqꝫ de Lyra ſuꝑ Matth. ca. j. in poſtilla hoc credenduꝫ aſtruit ⁊ dicit: ꝙ cum Maria eſſꝫ deſpōſata Joſeph: iam erat in domo ipſiꝰ Joſeph ſm̄ Hebꝛeꝯ. Et quia modus erat iuſtoꝝ nō ꝑficere matrimonium ꝑ carnalē copulā niſi ꝑꝰs vacarent oꝛatiōi ꝑ aliquod tp̄s implorando diuinā miſcđiam: vt patet Tob. viij. Et tunc inq̄t credit̄ reuelatuꝫ eſſe ipſi Joſeph ꝓpoſitum Marie de obſeruāda virginitate. tūc q̄ꝫ ex cōi cōſenſu vouerūt ꝟginitateꝫ quā quidem ꝟginitatē ipe Joſeph habebat etiā antea in deſiderio ⁊ ꝓpoſito: ſed votū nō expreſſerat. Cōtraxit igit̄ matrimoniū coactus ꝑ miraculū virge germinantꝭ et colūbe đ celo venientꝭ ⁊ conſidentis: cōmittens ſe diuine voluntati. ⁊ tūc ex reuelatione diuina cognoſcēdo ꝓpoſitū Marie: ex cōi cōſenſu vouerunt ꝟginitatē. vñ Joſeph adhuc ꝟgo erat. ¶ Scđo ad id ꝓbandū idē Nico. de Lyra adducit rōnem talem. Quia cū chr̄s in paſſione ſua nulli matrē ſuā ſeruādā tradidit niſi virgini: non eſt ꝓbabile ꝙ añ cōceptuꝫ dum adhuc eſſet iuuencula traderet̄ alicui niſi virgini cuſtodienda. ¶ Tertio ꝓbari pōt ſil'itudinibus quia cum de ſil'ib⁊ ideꝫ ſit iudiciū vt dicitur regula logica. ex q̄ chr̄s in oīb⁊ maioꝛeꝫ quā habuit et ſpecialioꝛē ſocietatē ac familiaritatē: ſemꝑ cū virginibus habere potiſſime voluit. iuxta illđ Can. vj. Qui paſcit̄ inter lilia. ſ. virginitatis. Vñ ⁊ matrē ꝟginē eligere voluit: virgineo lacte nutriri voluit: in ſinu ꝟgineo recumbere. Sed ⁊ diſcipulū ꝟginem. ſ. Johannē familiarius dilexit: ⁊ in pectoꝛe ſuo reclinari euꝫ voluit in cena. Item ꝑcurſoꝛē ꝟginē habere maluit. ſ. Johannē baptiſtaꝫ. Juxta q̄ꝫ crucē ꝟginem matrē ⁊ virginē diſcipulum aſtare voluit. ſed ⁊ in ſepulchꝛo q̄ſi ꝟgineo id eſt in quo nondū quiſq̄ꝫ poſitus fuerat locari voluit. Deniqꝫ a ꝟgine Martha miſteriū ſibi et hoſpitiū exhibitū plus placuit. Preterea in celo ſemꝑ virgines in comitatu habere vult q̄ euꝫ ſequunt̄ q̄cūq̄ꝫ ierit Apoc. xiiij. Hanc ꝗ iudicandū ⁊ credēdū eſt ꝙ patrē putatiuū ⁊ nutriciū atqꝫ miniſtrū ſuum ⁊ ſue matrꝭ ſpōſum nō niſi virginē habere voluerit: vt virginū ſocietatē ab iſtāti cōceptiōis vſqꝫ ad tēpus ſue manifeſtatiōis et ꝑ̄dicationis ſemꝑ habuerit ⁊ inter virgines conuerſatus fuerit.

¶ Capitulum. V.

Quinta ſtella eſt priuilegiū ſingulariſſime dilectiōis. q2 inter Mariā ⁊ Joſeph fuit amoꝛ ſctiſſimus ⁊ ſingulariſſimꝰ. ⁊ Maria poſt filiū magis amauit Joſeph q̄ꝫ aliū ſctm̄ q2 fuit ſpōſus eius ⁊ ei in oīb⁊ neceſſitatib⁊ ꝓuidens. Hic em̄ credit̄ ꝙ ſpūſctūs ꝟginē Mariā et ioſeph ſctō amoꝛe mutuo vniuit. et niſi iſte amoꝛ a ſpūſancto int̄ eos caſtus ⁊ ſctūs ꝑceſſiſſꝫ: mr̄imoniū coꝝ ꝯtractū nō fuiſſet. Dilexit igit̄ virgo Maria ioſeph tanq̄ꝫ ſpōſum ſuū ſctiſſimū a deo ſibi miraculoſe datū. Et ſm̄ magiſtꝝ Vbertinū de Caſſali li. q̄ ītitulat̄ Arboꝛ vite crucifixi ieſu. Credendū eſt inq̄t ꝙ btā ꝟgo q̄ in omnibus a ſpiritu ſancto agebatur: fuit ab eodem ſpiritu ſancto certificata de ſanctitate Joſeph ⁊ de diuina protectione: ita ꝙ non dubitauit imo certa fuit ꝙ Joſeph nunq̄ꝫ vellet eā carnaliter amare vl

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

cōcupiſcere:ſed puriſſimo amore ex diuina dilectione deuote ſibi ſeruire. et ideo non mirū ſi plene in Joſeph cōiugiū cōſenſit vt verū mrīmoniū fuerit inter eos:nunq̄ʒ hn̄do reſpectū ad carnalē cōcupiſcentiā vel actū. Un̄ patet q: ſingulari diuino amore ꝛ caſtiſſimo ſe mutuo dilexerūt.

Capitulum. VI.

Sexta ſtella dr̄ ꝓuilegiū ſctiſſime cōuerſatiōis. Jſta eīn̄ eſt regula generalis. q̄a cū ſancto ſcūs eris:ꝛ cū ꝑuerſo ꝑuerteris:teſte Ps̄. Un̄ q̄ malā hn̄t ſocietatē in hoc mundo male agunt. ꝛ e cōuerſo:q̄ bonam hn̄. Erit eīn̄ ꝙ vnus malus malā haber voluntatē et in ſocietate honoꝝ ſi fuerit:vn᷒ bonus ſuis exhortatōibꝫ ꝓhibet et retrahit illum. et e cōuerſo. Jtaq̄ʒ cū Joſeph habuerit ſanctā ſocietatē Marie:de q̄ Ambro. Uirgo fuit ſanctior alijs:plena ſpirituſctō. Et ꝓterea q̄d credis ꝙ agebat Joſeph qn̄ videbat ſponſam ſuā in nocte ſurgentē ad orationē ꝛ plorantē ac deū collaudātem: An nō credis ꝙ ad bn̄ agendū inflāmaret̄: Arbitror ꝙ ſepe orabat cū orante:et cum ꝟgine parit̄ bn̄dicebat deū. Cōſidera q̄ntum erāt deuota coꝝ colloq̄a. et qn̄ Maria loquebat̄ de deo ille ſtupebat. Jtē cōſidera quō btā ꝟgo oīa ſecreta myſteria diuie icarnationis ei pandebat: et pariter conferebāt quō chr̄s de ea natus ſm̄ ꝓphetias deberet in mūdo viuere ꝛ ꝓ hoībꝫ pati ꝛ mori. Jtem cōſidera q̄ntum ſtetit cū Maria:q: fere. xxx. annis. Licʒ eīn̄ de morte Joſeph in ſcp̄tura nō repit̄. ſed cōſtat q̄m parū an̄ baptiſmū chr̄i mortu᷒ fuerit. Nam qn̄ chr̄s diſputabat in tēplo:viu᷒ erat. Tp̄e autē paſſiōis nō fit mentio de eo. Cū ḡ tot annis ſteterit cū ꝟgine in ſctā cōuerſatione:ſequit̄ vtiq̄ʒ ꝙ magni meriti fuit ꝛ magne ſctitatis.

Capitulum. VII.

Septima ſtella eſt ꝓuilegiū meritorie adq̄ſitiōis auxiliationis. q: ipſe meruit in oībus laboribꝫ ꝛ in oī negocio ꝟgis Marie ꝛ chr̄i auxiliū prebere. vt patet quādo ꝟgo in Bethleē ad pariendū aſcendit: qn̄ in Egyptū aufugit: et in exitu de egypto:atq̄ʒ in q̄rendo ꝑuulū chr̄m ꝑditū Luc. ij. Quis in oībꝫ his eā ſociauit ei niſi Joſeph:q̄ cū plorante ꝟgine plorauit ꝛ cū dolēte doluit. Un̄ Maria ait. Ego ꝛ pater tuus dolentes querebamus te.

Capitulum. VIII.

Octaua ſtella:ꝑ marie honoratōis. Quere quē volueris poſt virginē in terris cui chr̄s tantum honorem exhibuit ſicut Joſeph:cui vt dicitur Luc. ij. erat ſubditus deſcendens in Nazareth. Jſta aūt ſubiectio erat vt volunt doctores ꝙ illa diuinitas aliquando familiariter miniſtrabat Joſeph:dabatq̄ʒ ſibi tobaliam ſeu manutergiuʒ ad tergendum manus: aquam ad lauandum:ſedile offerebat ad reſidendum. nec dubites ꝙ multa obſequia fecit deus ipſi. ergo ꝛc̄.

Capitulum. IX.

Nona ſtella eſt ꝓuilegiū p̄celſe gratificationis. Nā q̄s ſctōꝝ tantā gr̄am ꝓmeruiſſe cernit̄ ſicut Joſeph:ſi aduertim᷒ rōnē electionis atq̄ʒ rōnem meritorie ſue ſeruitutis. Nec mirū ſi ꝑ̄ſam᷒ rōnem electiōis: vtiq̄ʒ ipſe magnā gr̄am habere debuit. q: qn̄ aliquem de᷒ eligit ad tantā gr̄am vt ſit ſibi tā familiaris ſicut patuit: ſp̄ ſibi dat maximas gr̄as. Et ꝓp̄tea eligēdo ipm̄ Joſeph ad tantū myſteriū:q̄ntas ſibi gr̄as dedit cogita. Jtem ſi ꝑ̄ſam᷒ eius ſeruitutē:q̄s repit̄ q̄ tantum ſeruierit virgini Marie atq̄ʒ chr̄o ſicut Joſeph. Modo chr̄s dixit Joh. xij. Siq̄s mihi miniſtrauerit honorificabit eum pater me᷒. Quantum ḡ putas honoris ꝛ gr̄e deus pater exhibuit ꝓ tanto ſeruitio Joſeph. Jtem ſi bn̄dicta ꝟgo eſt tā gratioſa ꝙ qui dr̄ ad eius reuerentiā vnuʒ Aue Maria:facit ſibi gratiā. quanto magis credis q̄d fecerit Joſeph q̄ tanto tp̄e ꝛ in tantis eidē ꝛ filio ſeruiuit.

Capitulum. X.

Decima:eſt ꝓuilegiū dulciſſime cōſolationis. Reuera nullus ſctōꝝ habuit vel habere potuit tantā cōſolationeʒ de chr̄o ſicut Joſeph h̄ in terris q̄ vidit oīa que ꝓphete p̄dicauerunt de ꝟgine ꝛ de ꝟbo incarnato: quē ꝛ portauit manibꝫ ac tetigit:fide ſenſit:oſculat᷒ ē:ꝛ multoties amplexat᷒ eſt. Si ḡ Abraā exultauit vt videret diem chr̄i:vidit ꝛ gauiſus eſt Joh. viij. q̄nto magis Joſeph gauiſus eſt q̄ vidit ꝛ tetigit ꝑ experientiā. Deniq̄ʒ cōſolationē habuit Petr᷒ qn̄ vidit faciem ꝛ gl̄iam chr̄i in tranſfiguratiōe adeo vt efficeret̄ q̄ſi fatuus: neſciens q̄d diceret. Dn̄e inq̄t bonum eſt nos h̄ eſſe Matth. xvij. Cōſolationē habuit Johānes qn̄ dormiuit ſuꝑ pectus Jeſu. Oēs etiam ap̄li cōſolabant̄ q̄ mādncabāt et bibebant cū ꝟbo vite. Magna vtiq̄ʒ dulcedie tenebat̄ Magdalena qn̄ iuxta pedes ieſu ſedēs audiebat ꝟbū illius. Btūs Frāciſcus dū ſemel oraret:apparuit ei chr̄s quaſi crucifixus di. Franciſce amice tolle crucem tuā ꝛ ſeq̄re me. Et mox p̄ maxima dulcedine eius effectus fuit q̄ſi fatu᷒ et ſpū ebrius. Fratri Rufino apparuit btā ꝟgo cū filio in brachio tenendo. et tantā ꝯſolationē habuit ipſe frat̄ Rufin᷒ ex illa viſiōe ꝙ q̄ſi aīa exiuit de corꝑe. Quid tūc Joſeph habuit ꝯſolationis qui tanto tp̄e habitauit cū chr̄o ꝛ virgie matre:comedit in vna mēſa:cum eis dulciſſima colloquia habuit multotiens ꝛ q̄ntiēſcūq̄ʒ voluit. Et vt pie credo chr̄s ſepiſſime oſculabat̄ ipſum Joſeph:ſicut ſolent facere filij paruuli ſuis patribꝫ. O igit̄ Joſeph ſctiſſime. O quāta fuit cōſolatio tua qn̄ chr̄m natum quē filiū dei credidiſti:in vlnis tenuiſti:qn̄ angeli cecinerūt Gl̄ia in excelſis. Et in mltis alijs actibꝫ ei᷒ felicibꝫ. Uere dicere poteras cum Ps̄. Cōſolatiōes tue dn̄e letificauerūt aīam meā. O aīa mea q̄d faceres ſi ſaltem ſemel oſculari a chr̄o merereris.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

Capitulum. XI.

Undecima: priuilegiũ angelice freq̃ntatio
nis ⁊ viſitationis. Nõ em̃ oĩbꝫ ſanctꝭ do
natũ eſt freq̃nter angelos videre ⁊ alloq̃
Joſeph aũt ſepiꝰ hanc grãm ꝓmeruit ſicut patet
cũ angelus ei apparuit dĩ. Noli timere accipe cõ-
iugẽ tuã. et eũ monuit vt in Egyptũ iret. Itẽ cum
poſt reuerſum angelus ei apparuit: monẽs vt in
ptes galilee. ſ. Nazareth diuerteret habitaturus.
Pie etiã credo ꝙ mltꝭ alijs vicibꝫ vidit angelos
v̾ginẽ bñdictã viſitãtes ⁊ ꝯſolãtes. q2 vt dĩt Hie
ro. q̃tidie eã viſitabãt angeli: cibũ ei ferẽtes.

Capitulum. XII.

Duodecima ſtella eſt ꝑuilegiũ potiſſime
impetratõis ſeu ſuffragatiõis. Alij q̃ppe
ſcti poſt bñdictã v̾ginẽ non ita potiſſime
habẽt ⁊ pñt impetrare nob ſuffragia ſic Joſeph
ſctiſſimꝰ. Ratio. q2 alij ſcti ſolum dep̄catorie ſeu
ſupplicatorie tanq̃ ſerui dĩ ꝓ ſuis meritis habẽt
impetrare ꝓ nob. ſed ſctũs Joſeph in celeſti reg̃
q̃dã modo etiã autoritatiue tanq̃ pr̃ chr̃i putati
uus ⁊ nutriciꝰ habet impetrare. q2 chr̃s habet eũ
honorare. iuxta illð. Honora patrẽ tuũ ⁊ matrẽ
Exo. xx. Et q̃ habet q̃dã mõ ius p̄cipe poſſe chr̃o
et ñ tm̃ mõ ſupplicare ſicut alij. Quiſq̈s ḡ ei deuo
te ſeruit. q̃ſquis eiꝰ ſuffragia expoſcit: haud du-
biũ q2 exaudiet̃ in orõnibꝫ apð chr̃m. Nõ em̃ eſt
fas ei negare qð petit ꝓpt̃ paternũ honorẽ. O igi
tur aĩa fidelis ex his vide q̃nte ſanctitatis ſit iſte
Joſeph ⁊ q̃nti meriti corã deo vt deuotiꝰ moue-
ri ſtudeas erga ipm. O q̃ dulcꝭ eiꝰ ſocietas fuit
cũ btã v̾gine ⁊ chr̃o. O q̃nta nũc in celo felicitas
eiꝰ. O viroꝝ feliciſſime ⁊ ſctiſſime Joſeph: roga-
mus ora ꝓ nob vna cũ tua ſpõſa v̾gine bñdicta
apð chr̃m: vt nos ꝑducat ad celeſte regnũ. Amẽ.

Pars tertia libri octaui de ſũma puritate bea
te ⁊ glorioſe v̾ginis Marie.

Nihil immundum
in illã incurit. candor eſt em̃ lucꝭ eter-
ne: et ſpeculũ ſine macula dei maieſta
tis. Hec verba ſcribunt̃ originaliter Sap. vij. et
accipiunt̃ cõuenientiſſime de gl'ioſa v̾gine matre
dei. Tũ q2 libri q̃ intitulant̃ de ſapia: ſpecialit̃ ex-
ponunt̃ de btã v̾gine: et q̃ de ſapia dicunt̃ inter-
p̄tat̃ eccleſia q̃ſi de v̾gine bñdicta dicant̃. Tũ q2
oĩs ſcp̄tura q̃ de chr̃o dicit̃ põt accipi ⁊ dici de be
ata v̾gine. excepta ea q̃ de ꝑſonali vniõe diuini-
tatis loquit̃. et h̃ ꝓpter nimiã vnitatẽ ⁊ plenã aſſi
milationẽ v̾ginis matris ad filiũ: vt vult magnꝰ
Alb. ſup Miſſus eſt. Et idcirco hec ſcp̄tura no-
ſtri thematꝭ cõuenientiſſime de beata v̾gĩe accipit̃
que ꝓprie de ſapia dei patris. i. chr̃o ſcribit̃. In q̃-
bus q̃dem v̾bis ſapiẽs ſpũſancto loq̃nte tripli-
citer cõmẽdat puritatẽ btiſſime v̾ginis Marie.
Prio q̃dẽ ꝙ ſit ſũme mũdicie: imunis ab oĩs
pcti originalis: mortalis: ⁊ venialis ſorde. Ideo

dicit Nihil immundũ incurrit in illam: hoc q̃ ad
pctm̃ mortale. et poſtea: ſpeculũ inq̃t ſine macu-
la. hoc q̃ ad pctm̃ veniale ⁊ etiaꝫ origiale. Vere o
aĩa deuota ꝑ marie tibi reddit̃ laudabilis ⁊ ve-
nerabilis ac amabilis ipſa ſctiſſima dei mater q̃
in ſua puritate ac mũdicia v̾ginali meruit cõcipe
filiũ dei. ꝓpterea eccl'ia canit. Sctã ⁊ immaculata
virginitas q̃bꝫ te laudibꝫ efferã neſcio. q2 quẽ ce
li cap̄e nõ poterãt: tuo gremio cõtuliſti. Scðo
in p̄miſſo themate cõmẽdat ſapiẽs puritatẽ v̾gi-
nis Marie ꝙ ſit ſublimis ⁊ ſũme excellentie ſup̄
puritatẽ oĩs creature. Vñ ſubdit. Candor eſt em̃
lucis eterne. i. diuĩe. ſ. ꝑ ꝑparationeꝫ. Etem̃ vt dic̃
Anſ. ipſa tãta puritate nitebat ⁊ nitet ꝙ ſub deo
neq̃t maior intelligi. O q̃d cogitare aut dignũ di
cere poſſumus de te o puriſſima v̾go Reuera ſi
te formã dei appellemꝰ: digna extitis. vt ait Hie-
ro. ſi te cãdorẽ et̃ne lucꝭ nominẽ: ꝑ oĩa cõprobarꝭ
Tertio cõmẽdat ꝙ vicꝫ eius puritas ſit diuinal̃
munificentie ⁊ magnifice gr̃e: ꝓ ſingulari eiꝰ vicꝫ
ꝑuilegiatione ⁊ diuĩe maieſtatis o͞paĩone. Vnð
ſubdit. Speculũ inq̃t dei maieſtatꝭ. Nimiꝝ i be-
nedicta v̾gĩe tanq̃ in ſpec'lo relucet ſũma gr̃a di-
uine bonitatꝭ ⁊ maieſtatꝭ atq̃ ſingulariſſimũ do
nũ charitatꝭ eiꝰ in incarnatõe facta ex ea. Itaq̃
de puritate btiſſime v̾ginis ad p̄ſens acturi: tria
myſteria declarabimꝰ q̃ ſubſequunt̃

Primũ dĩ myſteriũ cõſiſtentie
Secundũ myſteriũ precellentie.
Tertiũ myſteriũ ꝑuilegiate gr̃e.

Articulus p̄mus in quo cõſiſtit ſumma puri-
tas beate Marie

Capitulum. I.

PRimum myſteri
um cõſiſtentie. Ubi inueſtiganduꝫ eſt
in q̃ cõſiſtit puritas beate v̾gĩs Ma-
rie matris dei: ſeu quõ intelligẽda ſit hec intentio
puritatis eius. Ad qð ꝓtinꝰ reſpondet̃ ẜm ſentẽ
tias Alber. ſup Miſſus eſt. atq̃ Thome ſuper
iij. ſniaꝝ. diſt. iij. et ꝯcordit̃ doctoꝝ noſtroꝝ: Q̃
hec eius puritas in tribꝫ ꝯſiſtit.
Primo in ꝯtrarij. i. pcti elõgatione.
Scðo in ſumme puri approximatiõe
Tertio in vtriuſq̃ p̄dictoꝝ cõfirmatiõe.
Primo inquã in cõtrarij. i. pcti elongatiõe ⁊ di-
ſtantia. q2 puritas intendit̃ ꝑ receſſum a ꝯtrario
ſic albiꝰ dĩ qð eſt nigro impmixtiꝰ. et lucidiꝰ dĩ il
lud qð eſt tenebris impmixtius. Sic ⁊ btã v̾go
dĩ puriſſima. q2 p̄ oĩbꝫ poſt chr̃m ipa eſt impmi-
xtius impuro. i. pctõ. Iuxta hoc queſtio occur-
rit Vtꝝ btã v̾go fuerit tãte puritatꝭ vt ab oĩ cul-
pa fuerit totaliter immunis. Et arguit̃ ꝙ non. q2
j. Job. ij. habet̃. Si dixerimꝰ quia pctm̃ non ha-
bemus: noſipſos ſeducimus et v̾itas in nobis
non eſt. Item Prouerb. xx. Quis poteſt dicere:
mundũ eſt cor meum: purus ſum a pctõ. Item

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Articulus I

Job.xxv. Stelle nō ſunt munde in cōſpectu eiꝰ.
Et Rho.iij. Oēs peccauerūt. Itē glo.ſup Rho.
viij.dr. Impoſſibile eſt q̄ntūlibet ſctm̄ aliq̄n nō
cadere.ſ. venialiter.ḡ videt̄ ꝙ ipſa aliq̄n peccaue
rit venialiter. Itē btā ꝟgo bona cōſciā dicere po/
terat. Dimitte nob̄ debita noſtra ⁊c̄. cum ſit cōis
forma orādi oib̄ ſctis collata.ḡ nō fuit ſine cul/
pa. ¶ Preterea Chryſ. ſuper illud Job.ij. Quid
mihi et tibi mulier: dicit.ꝙ aliq̄d hūani paſſa fu/
it q̄ſi ꝓpter vanitatē voluerit chr̄m miraculuꝫ fa/
cere. Itē Glo.ſup illud Lu.j. Spūſſctūs ſupue/
niet: dicit. Superueniens ſpūſſanctus in ꝟginem
eā ab omni ſorde viciorꝝ caſtificauit. Magiſter
etiā ſniarꝝ in.iij.diſt.iij.ca.j.ſic dicit. Mariā totā
ſpūſſanctus ſuperueniens a pctō prorſus purga/
uit ⁊ a fomite pcti etiā liberauit: vel fomitē peni/
tus euacuādo vt q̄buſdā placet: vl' extenuando
et debilitādo. Hec ſupuētio aūt ſpūſſcti fuit tpe
cōceptionis filij dei.ḡ ſequit̄ ꝙ an̄ cōceptionē ali
q̄n peccauerit: a q̄ poſt in cōceptione filij dei pur
gata fuerit. ¶ Cōtra. Augꝰ in li.d̄ natura ⁊ gr̄a de
Excepta hac ꝟgine de q̄ ꝓpter honorē dn̄i nullaꝫ
prorſus cū de pctis agit̄ volo habere q̄ſtionem.
Inde em̄ ſcimꝰ ꝙ ei plus gr̄e ſit collatuꝫ ad vin/
cendū ex oi pte pctm̄ ꝙ meruit parere quē cōſtat
nullū habuiſſe pctm̄. Hec ille. ¶ Pro reſpōſiōe
ḡ ponit̄ cōcluſio ꝙ btā ꝟgo ꝑ grām ſctificatiōis
copioſam in vtero materno conſecuta eſt p̄ſerua
tionē ab oi pctō. Et hec cōcluſio ſc̄m dn̄m Bona
uen.alioſqꝫ cōcor.doctores ſup.iij.diſt.iij.ꝓbat̄
autoritatib̄: rōnib̄: ⁊ exēplis ac ſimilitudinib̄.
¶ Primo inquā autoritatib̄. Vn̄ Gen̄.iij. Ipſa
cōteret caput tuū. Qd̄ btūs Bern̄. ⁊ Aug. expo/
nendo di. Suggeſtio eſt caput diaboli. Nulla ḡ
ſuggeſtio habuit locū in ꝟgine rā q̄ ad ſuggeſti/
onē pcti venialis q̄ꝫ mortalis a q̄b̄ totalit̄ imu/
nis fuit. Item Cant.iiij. Tota pulcra es amica
mea.tota pulcra ab originali ⁊ mortali.et macl'a
non eſt in te.i.veniale pctm̄. Itē pſ.xlv. Sctifica
uit tabernaculū ſuū altiſſimꝰ: deus in medio eiꝰ
non cōmouebit̄.ſ.ꝑ aliq̄d malū pcti. Vn̄ Bern̄.
ad Lugdun̄.canonicos. Puto inquit ꝙ copio/
ſius munꝰ gr̄e in eam deſcendit q̄ eius non ſolū
ſctificaret ortū: ſed etiā deinceps ab oi pctō cuſto
diret imunē. ¶ Scd̄o rōnib̄. ¶ Prima rō Alber.
ſup Miſſus eſt. q̄a q̄dcūqꝫ pctm̄ etiam veniale
nō eſt gr̄a.ḡ vbicunqꝫ eſt aliqd̄ pctm̄ quātūcūqꝫ
paruū ⁊ veniale: ibi eſt aliq̄d vacuū de gr̄a. Sed
btā ꝟgo fuit plena gr̄a etiam an̄ cōceptioneꝫ filij
dei. Luce.j. Aue gr̄a plena. ḡ nihil de pctō fuit in
ipſa. ¶ Scd̄a rō. q̄ vt volūt doctores ſup.iij.diſt.
iij.pcipue Bonauē. Rich. ⁊ Tho. In p̄ma ſctifi
catione ꝟginis.ſ. in vtero ſue matris fomes in ea
fuit ligatꝰ vel extinctus: ſic ꝙ ablata fuit inclina/
tio ad malū vt nunq̄ꝫ peccaret: q̄uis flexibile li/
berū arbitriū haberet ſicut habuerūt ⁊ angeli an̄
confirmationem nec peccauerūt. Sed in ſecūda
ſctificatione.ſ. q̄n chr̄m cōcepit fuit oīno euacua/
tus ⁊ totaliter extinctus vt non poſſet peccare.
¶ Ubi nota ꝙ fomes vt ait Rich. vbi ſ̄. nō aliud
eſt in nobis q̄ꝫ habitualis inclinatio in appetitu
ſenſitiuo tendēs ad obiectum inordinate ex pec/
cato p̄morꝝ parentū mediante nature corruptiōe
cauſata. Dicit̄ notanter: habitualis inclinatio.ſ.
concupiſcentie: ꝓ eo q̄ actualis cōcupiſcentia eſt
motus pcti. Fomes ḡ vltra carnis eſſentiā ⁊ ſen
ſitiui appetitꝰ ponit q̄ndam corruptionē morbi/
dā in carne radicatā que aſcēdit vſqꝫ ad mētem:
habetqꝫ duplicē effectum.ſ.ꝓnitatē ad malum: ⁊
difficultatē ad bonū. iuxta illud Rhom̄.vij. Nō
em̄ qd̄ volo bonū hoc ago: q̄ ad ſecundū. ſed qd̄
odio malū hoc facio: q̄ ad p̄mū. ¶ Per primam
itaqꝫ ſctificatōeꝫ.ſ. in vtero materno ſc̄m p̄dictos
doctores Maria habuit dei dono ligatū vel ſo/
pitū aut extinctū modo an̄dicto fomitē. q̄ tanta
gr̄a ꝑfectiōis eſt ſibi tunc collata ꝙ redūdauit in
eius ſenſualitatē adeo vt fomiteꝫ rep̄meret: ſic ꝙ
in pctm̄ nō inclinaret ⁊ a bono nō retraheret: nec
vllū effectū vel incitamentū haberet aliquando.
¶ In ſecunda aūt ſctificatione in q̄ ſpūſſctūs de/
ſcendit nō tm̄ in mētē: ſed etiā in carnē ex ea mira/
biliter formādo corpꝰ chr̄i ſanctiſſimū: tūc tota/
liter fomes fuit extirpatꝰ ⁊ extinctus ꝑ collatā cō
firmatiōis in bono grām: vt nullo mō poſſet vo
luntas Marie flecti in pctm̄ etiaꝫ veniale: vt de
hoc latiꝰ dicet̄ ca.iij.huiꝰ. vn̄ Maria nullū pec/
catum habuit. Sed aduertendū ꝙ p̄dicta de fo
mite poſita ſunt h̄ ſc̄m doctores eos q̄ tenuerūt
Mariā cōceptā fore in originalis pcti macula:
et ſic mūdatā. Moderni aūt noſtri doctores di/
centes btām Mariā in cōceptione nō cōtraxiſſe
originale pctm̄ cū quib̄ ego teneo aliter ſentiūt:
ꝙ vicꝫ fomes q̄ eſt effectus pcti originalis in car
ne Marie ſanctificata: non fuit formaliter in ef/
fectu quo ad legem ꝓlis propagate: ſed tm̄ cau/
ſaliter quo ad legem ꝓpagantiū. Unde ſc̄m Frā.
Maro. in prima ſanctificatione Maria fuit in
gratia cōfirmata: vt patuit li.iiij.⁊.v. ¶ Tertia ra/
tio Bonauen. quia congruū fuit vt illa que pla/
cuit altiſſimo intantū vt fieret digna eius ſponſa
⁊ mater filij dei vnigeniti: ſic eſſet imaculata mē/
te ſicut ⁊ intemerata carne: q̄ foret aduocata pec/
catorꝝ: gloria ⁊ corona iuſtorū: ſpōſa dei: ⁊ totiꝰ
trinitatis reclinatoriū. ¶ Tertio oſtendit̄ hec con
cluſio ſimilitudinib̄ et exemplis. quia ſicut diui
na ꝓuidentia in primo ſtatu hominē cuſtodiuit
ab omni nociuo: ita ipſa diuina ꝓuidētia cōgru/
entiꝰ matrē cuſtodiuit imaculatā ab oi pctō. Itē
Johannes baptiſta ex ſctificationis gr̄a habuit
a deo ꝓtegēte vt nunq̄ꝫ peccaret mortalit̄: ⁊ ne le/
ui ſaltē maculare vitā famie poſſet: vt canit eccle/
ſia. Vn̄ pauciſſima venialia fortaſſis cōmiſit. er/
go dei mater electa debuit habere eminentiorem
grām ſanctificatiōis vt nunq̄ꝫ vel venialiter pec/
cauerit: imo etiā in alijs repreſſit illicitos motus
Nec vnq̄ꝫ habuit qd̄ eius cōſcientiā remorderet

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

¶ Ad id refert Bonauen. vbi ſ. ꝙ audiuit nar-
rare ꝙ ipſa cuidā ꝑſone reuelauit ꝙ nō rep̄hēde
bat eaꝫ cor ſuū in oī vita ſua. Et ſic patet. ¶ Pro
ſolutiōe aūt argumentoꝝ in cōtrariū ꝓductoꝝ
ad illas autoritates Job. Prouer. Job. Rho.
et Glo. reſpōdeṫ ſm Alber. ꝙ oēs ille ſcp̄ture lo-
quunṫ de cōmuni iure viatoꝝ hoīm. Iſtud aūt
ꝓuilegiū ṽginis btiſſime eſt de ſpecialiſſima ⁊ ꝓ
pria gr̄a reſpectu oīm viatoꝝ que derogat gene-
rali. ¶ Ad illud. Dimitte nobis debita ⁊c. dicen-
dū eſt ſm Bonauē. ꝙ i petitiōe illa ṽgo Maria
poterat petere remiſſionē debitoꝝ: nō ratiōe ſui.
ſed alioꝝ membroꝝ chr̄i qbus poterat petere vt
debita dimitterenṫ: et bona cōſcientia illam ora-
tionē formare in perſona eccleſie: nō ꝓ ſe ſed pro
alijs ſanctꝭ. ſicut dic̄ Aug⁹. ¶ Ad illud Ahryſ. di.
ꝙ aliq̄d humani paſ. ⁊c. dicendū ſm Alb. ꝙ ipſa
ṽgo aliq̄d humani paſſa fuit. hoc verum eſt ad
hūc ſenſum. q2 vt hō hoīb⁹ cōpaſſa fuit. Sed ꝙ
aliq̄d vani paſſa fuerit ꝑ oīa falſum eſt ⁊ contra
Aug. ¶ Ad vltimū ſm doctores tenētes Mari-
am ſine pctō originali cōceptā: patet ſolutio exp̄ſ-
ſa li. iiij. pte. ij. ar. ij. vbi de ſctificatiōe ⁊ liberatiōe
ſoluiṫ. Sed ſm Bonauē. vbi ſ. reſpōdeṫ ꝙ dif-
fert dicere pctm̄ ⁊ dicere viciū. Nā viciū dicit cul-
pe ſequelā ex originali in nobis relictā. Pctm̄ aūt
dicıṫ dupl'r. Aliqñ culpa: ſicut cōiter cōſueuit ac-
cipi. Aliqñ ṽo nō culpa dicıṫ ſed pena pcti: ſicut
Rho. vij. De pctō dānauit pctm̄. Dico ḡ ꝙ bea-
ta ṽgo dr̄ caſtificata vel mūdata a pctō nō ratiōe
alicui⁹ culpe vel macule: ſed ſoluꝫ rōne pene: a q̄
mundata eſt in filij dei cōceptiōe: vt illas penas
ſeq̄ntes ex pctō originali ipſa in filij dei parturi-
tione nō habuerit. quia cōcepit ſine corruptione
⁊ fuit grauida ſine grauamie: ac pepit ſine dolo-
re. Unde patet reſponſio.

¶ Capitulum. II.

Secundo dixi ꝙ hec puritas btē ṽgis cō-
ſiſtit in ſumme puri approximatiōe. ⁊ per
cōſequēs nō conſiſtit in ſola pcti elonga-
tione. Uñ ſit ꝓ cōcluſione ꝙ btā ṽgo dr̄ puriſſi-
ma nō ſolū ob hoc ꝙ ab ipuro. i. a pctō eſt elon-
gata. ſed etiā q2 ad ſumme puꝝ. i. deū eſt ſumme
approximata. Hoc declaraṫ ſm Alb. magnū ſu-
per Miſſus eſt. ca. clxxxiij. taliter. q2 puritas ſeq̄-
tur naturā lumis ⁊ luminoſi: ſicut videṫ ad ſen-
ſum. qm̄ illud qđ plus participat de natura lucꝭ
plus habet puritatis. vt ſumma lux vel ſūme lu
minoſum: ſumme ſit lucidū ⁊ purū. Lux aūt eſt
duplex. ſ. corꝑalis ⁊ ſpūalis: vt dicit Aug⁹ ſuper
Geñ. ad lr̄am. Et magis ꝓprie dr̄ lux ſpūalis q̄ꝫ
corꝑalis lux. ſm hoc ḡ duplex eſt puritas. ſ. cor-
poralis ⁊ ſpūalis. Sꝫ q2 maior puritas corpo-
ralis eſt ſm maiorē cōuenientiā ad ſummā cor-
poralē lucē. quāobrē videm⁹ ꝙ aqua purior eſt
q̄ꝫ terra: aer q̄ꝫ aqua: ignis q̄ꝫ aer: firmamentum
q̄ꝫ ignis: celū aqueū q̄ꝫ firmamentū: et celū empy
reū q̄ꝫ aqueū. Similiṫ ḡ erit maior puritas ſpi-
ritualis ſm maiorē cōuenientiā ad ſummā lucē
ſpūalē que de⁹ eſt: q̄ lux eſt in q̄ tenebre nō ſūt vl-
le. i. Job. ca. i. Uñ ſm hoc purior eſt aīa ſenſiti-
ua q̄ꝫ vegetatiua: rōnalis q̄ꝫ ſenſitiua: angelica
rōnalis q̄ꝫ hūana ſm naturā. Sed ſm gr̄am eſt
aliter. q2 aīa humana exiſtēs in gr̄a purior eſt q̄ꝫ
diabolus: licet ſm naturā diabolus cū ſit ange-
lice nature ſit purior. Gratia nēpe eſt q̄ſi q̄ddam
lumen creatū ꝓcedens a luce increata. i. deo: put
dicit Berñ. in ſermone de charitate ⁊ gr̄a chriſti.
Ergo vbi eſt participatio maioris gr̄e: ibi maior
eſt ad p̄mā lucem approximatio ⁊ aſſimilatio. et
ꝑ cōſequens maior ſm gr̄am puritas. ſicut exem
plū in corꝑalib⁹. Licet eīm ſm ſe cryſtallus ſit pu-
rior aliq̄ vitro de materia minus pura facto: ta-
men iſtud vitꝝ ſi fuerit irradiatū a ſole: lucidi⁹ ē
et purius ſm participatā radioſitatē ⁊ lucē ſolis
q̄ꝫ cryſtallus nō irradiata a ſole. Quia igiṫ in be-
atiſſima ṽgine reſpectu oīm creaturarū aliarum
non vnitaꝝ fuit ſumme gr̄e ꝑticipatio. ḡ approxi
matio ad p̄mā lucē fuit in ſummo. et ꝑ cōſequēs
puritas in ſummo. Hec ſm Alb.

¶ Capitulum. III.

Tertio dixi ꝙ hec puritas btē ṽgis fuit in
vtriuſq3 p̄dictoꝝ. i. elongatiōis ⁊ approxi
mationis cōfirmatione. Propter qđ po-
niṫ tertia cōcluſio in ordine ad p̄dictas ſup̄⁹: et
eſt talis. Beata ṽgo Maria ꝑ ſctificationis co-
pioſam gratiā adeo fuit cōfirmata in bono pe-
ni vt nunq̄ꝫ poſſet in aliq̄d peccatū flecti. nec poſ-
ſet in ea diuina gratia depire aut minui: vl' ab ea
aliq̄ mō ſepari. Uñ btām ṽginē Mariā peccare
etiam venialiter vel minimo pctō fuit impoſſibi-
le: q̄nto magis mortali pctō. ¶ Probaṫ hec con
cluſio triplici ratione: plurib⁹ alijs ob breuitateꝫ
omiſſis. q̄rum rationū fulcimēta accipiunṫ a do
mino Bonauē. ſuꝑ. iij. diſt. iij. et cōcordit Rich.
atq3 Tho. ſuꝑ eodē li. iij. ſniaꝝ.

¶ Prima eſt ratio redundationis.

¶ Scđa eſt ratio dignificationis.

¶ Tertia eſt rō ꝑfecte gratificationis.

Prima rō redundationis. q2 ſicut honor paren
tū redūdat i filios Prouer. xvij. Gl'ia filioꝝ pa-
tres eorū: Ita ꝑ oppoſitū ignominia vel cōfuſio
matrꝭ redūdat in filiū. Si ḡ mr̄ dei vnq̄ꝫ peccaſ-
ſet vl' peccare potuiſſet aut gr̄am ꝑdere dei potu
iſſet: ignominia fuiſſet dei ſui filij. ḡ ei⁹ mater da-
mnari potuiſſet: qđ eſt abſurdū. Quid eīm igno
minioſi⁹ q̄ꝫ reginā celi matrē dei diabolo potuiſ-
ſe ſubijci ꝑ culpā. ḡ videṫ ꝓpoſitū fore verū. ¶ Se
cunda rō dignificationis. q2 dignior fuit mr̄ chr̄i
effecta ex hoc ꝙ eſt mr̄ dei: q̄ꝫ ſit aliq̄s angelus in
celo. Si ḡ angeli boni ſunt in gr̄a ꝯfirmati: mul
to magis mr̄ dei. ꝓpter illud. ij. Topic. Si ei cui
minus videṫ ineſſe ineſt: et ei cui magis. ¶ Ter-
tia ratio ꝑfectiſſime gratificationis que eſt ſpeci-
alius poſita a Rich. vbi ſ. Nam per iſtam ſctifi
cationem. ſ. in ꝯceptiōe ṽbi fuit beata ṽgo adeo

gratificata: vt in ea eſſet pfectiſſima charitas: vt/
pote in mre dei dilectiſſima. Sed ſicut pfectiſſi/
mus charitatis actus nõ põt eſſe cum inordina
to cõcupiſcentie actu: ita nec pfectiſſim⁹ charita/
tis habitus cũ habilitate ad cõcupiſcendũ. Vñ
Aug. li. lxxxiij. qõnum. q. xxxvj. dicit. ꝙ nutrimẽ/
tũ charitatꝭ eſt imminutio cupiditatꝭ. ⁊ ei⁹ perfectõ
eſt nulla cupiditas. Vñ ſicut btã virgo poſt pri
mam ſanctificatõꝫ non fuit ꝯcupiſcens ẜm actũ:
ita poſt ſcdam nõ fuit concupiſcens ẜm habitũ.
Proinde ſi p⁹ ſcdaꝫ ſanctificatõꝫ de carne Ma
ne fuiſſet aliqs purus hõ formatus miraculoſe.
⁊ ſolis naturalibꝫ relict⁹: ita fuiſſet integre natu
re ſicut eſſet hõ ex elementis vel celis format⁹: ⁊
ſuis naturalibꝫ relict⁹: ſaltem q̃tum ad illã inte
gritatem cui⁹ corruptio eſt inclinatiua ad pctm̃.
Nam ſicut celũ ꝓpter pfectionẽ forme impoſſibi
le eſt ad aliã formã mutari vel corrũpi: ita aliq̃li
ter a ſili btã ṽgo ex ꝑuilegio pfectionis grẽ non
potuit mutari in aliud vel cõtrarium. ſ. ad pctm̃
q̃dcũqꝫ. Et hoc decebat matrẽ dei. nec cõgruebat
vt dei mater eſſet ⁊ peccare poſſet. Hec Richar.
Vñ ex dictis claret ꝙ in ſecunda ſanctificatõe ex
diuina inhabitatõe tanta fuit grẽ plenitudo da
ta ṽgini vt cõfirmaret̃ in bono: ſic vt nunq̃ꝫ flecti
vel velle malũ poſſet: in quo nõ aufertur potẽtia
liberi arbitrij. ſed cõfirmat̃: ⁊ defect⁹ q̃ eſt poſſe
flecti in malũ excludit̃. Ad id facit Hiero. in ſer/
mone de aſſumptõne di. ꝙ tota plenitudo grẽ q̃
fuit in chriſto venit in Mariã. ḡ venit in eã non
tm̃ gratia ſctificatõis. ſed etiam confirmatõis in
bono. Ideoqꝫ Bonauẽ. vbi ſ̃. concludendo ſub
dit ꝙ cuꝫ Maria ſanctũ ſctõꝝ geſtauit in vtero
tunc ſanctificata fuit conformiter filio ſuo: adeo
ꝙ ſicut impoſſibile fuit chr̃m peccare: ita ⁊ impoſ/
ſibile foret matrẽ eius cadere. Et ſicut impoſſibi
le fuit ꝓpter honorẽ chr̃i vt haberet aliũ filiũ: ſic
impoſſibile fuit vt vnq̃ꝫ carnis ṽginitas viola/
retur: in q̃ dei filius habitauerat. Et ita etiã im/
poſſibile fuit vt mentis ſanctitas aliq̃ culpa ma
cularet̃. Ad cui⁹ etiã teſtimoniũ valet ꝙ quidaꝫ
iudei aſſerunt hoc mirũ fuiſſe in ṽgine Maria
ꝙ cũ eſſet pulcerrima a nullo vnq̃ꝫ viro potuit cõ
cupiſci: nec vilipendendũ eſt iſtud infideliũ teſti
moniũ: quia oportet etiã ab his q̃ foris ſunt te/
ſtimoniũ hr̃e. Hec Bonauẽ. De hoc infra lati⁹.
O igit̃ vere puriſſima. O idicibiliter ſanctiſſima
virgo Maria vere tu pulcra ꝑ puritatẽ: ſuauis
per charitatẽ: ⁊ decora per ṽginalẽ caſtitatẽ. O
deus me⁹. O Jeſu magne deus q̃ꝫ mirabilis ⁊
glorioſus es in ſctis. ſed vere mirabiliſſimus et
glorioſiſſimus in maieſtate tua: in ſctiſſima geni/
trice tua: hui⁹ tam ſctiſſime tue matrꝭ ob merita
petimus dele noſtra delicta.

Articulus ſcd̃s quomodo puritas btẽ Ma/
rie precellit puritatẽ omniũ creaturaꝝ tam ange
licaꝝ q̃ꝫ humanaꝝ.

Capitulũ. I.

Circa ſecunduꝫ myſteriũ. ſ. ꝑcellentie inueſtiganda
ſunt tria. Primũ eſt vtrũ btã vir
go ẜm ſtatũ vie nitebat tanta puritate ꝙ ſub deo
intelligi maior nequiret. Secundo vtrũ hanc
puritatẽ accepit ſimul vel ſucceſſiue ⁊ q̃n eã aſſe
cuta eſt. Tertio qualiter vel in q̃ ei⁹ puritas p
cellebat oẽm puritatẽ tam hoim q̃ꝫ etiã angelo/
rũ. Ad p̃mũ queſitũ vicꝫ vtrũ beata virgo in
via nitebat ea puritate q̃ ſub deo maior neq̃t in
telligi. Arguere potes ꝙ nõ. q: aĩa chriſti q̃ cre/
atura fuit in ſtatu vie maiori puritate nitebat
q̃ꝫ glioſa virgo. ⁊ tñ ſub deo erat puritas anĩe
chriſti. ḡ maior puritas põt ſub deo intelligi q̃ꝫ
ea quã habuit virgo. Itẽ ipa btã virgo in ſtatu
glorie nitebat maiori puritate q̃ꝫ ĩ ſtatu vie: ⁊ tñ
ſub deo. Itẽ oẽs ſcti angeli ⁊ ſcti patrie ĩ ſua pu
ritate glie pl⁹ vident̃ appropinq̃re puritati pa
trie q̃ꝫ q̃cũqꝫ puritas ſit vie. illa enĩ ſufficit ad hõ
vt poſſint patriã lucẽ ꝑ ſpeciẽ videre. Hec autẽꝫ
nõ ita. ḡ glioſa virgo non nitebat tũc ſũma ſub
deo puritate. In ꝯtrariũ eſt Anſ. li. de ꝯceptu
ṽginali. c. xviij. dicẽs. Nepe decẽs erat vt ea pu
ritate q̃ ſub deo maior neq̃t itelligi ṽgo illa nite
ret cui deus pater vnicũ filium ſuũ queꝫ d cor
de ſuo equalem ſibi genitũ tanq̃ꝫ ſeipm diliges
bat ita dare diſponebat vt naturalit̃ eſſꝫ vnus
ideqꝫ cõis dei pr̃iſ ⁊ virgis fili⁹: ⁊ quã ipe filius
ſubſtãtialit̃ ſibi matrẽ eligebat: ⁊ de q̃ ſpũſſctũs
operatur⁹ erat vt cõcipet̃ ⁊ naſceret̃ ille de q̃ ipſe
ꝓcedebat. Hec Anſ. Rñſio ꝙ btã virgo etiam
in ſtatu vie ea puritate nitebat q̃ maior ſub deo
intelligi nequibat. Et ꝓbat̃ ẜm Alb. ſup Miſ/
ſus ẽ pluribꝫ rõibꝫ: e qbꝫ aliqs hic adducem⁹:
alijs amore breuitatꝭ ꝑtermiſſis. Pria rõ ſũ/
me donatiõis. q: ad dationẽ ſummi doni ſequi
tur collatio omniũ donorũ inferiorũ. iuxta illõ
apli Ro. viij. Qui ꝓprio filio ſuo nõ pepcit ſꝫ
ꝓ nob oibꝫ tradidit ⁊c. quõ nõ cũ ipo nob oĩa
donauit. ſed dñs btẽ virgini ſummũ donũ do/
nauit cui⁹ capax fuit pura creatura. ſ. dei mater
nitatẽ. ḡ ⁊ ſummã puritatẽ. Scda rõ ſublima
tionis. q: ipa btã virgo erat ſublimãda ⁊ exaltã
da ſup oẽs choros angeloꝝ ⁊ ſctõꝝ atqꝫ ſuper
omnẽ creaturã poſt chriſtũ: quã ſublimationẽ
habuit in aſſumptiõe. Sed q: vt ait Diony. li.
d angelica hierarchia. ſupiores habẽt ꝑfectates
ĩferioꝝ cũ excellẽtia. Vñ ſeraphin q̃ excellit cha/
ritate excellit oibꝫ donis oẽſ inferiores. ḡ b. ṽgo
cũ excellit oẽs etiã ſeraphin charitate: excellit oẽſ
etiã puritate. Tertia rõ impletõis: q: b. virgo
ſup oẽꝫ creaturã ĩpleta eſt ſpũſctõ. Lu. j. Spũſ
ſctũs ſupueniet. glo. qd nunq̃ꝫ in aliqueꝫ venit
ſupexcellẽter veniet in te. Et iteꝝ. Aue grã plena
⁊c. Sed effectus ſpũſſcti eſt purificare. Deniqꝫ
vt ait Bern. Grã eſt puriſſimũ balſamuꝫ mun

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

diſſimū vas reqrens . ergo vbi maior gr̄a ſpūſ/
ſancti:ibi maior puritas eſſe debuit. ꝛ per conſe/
quens ipſa ſūme pura fuit. Vñ ſimplr̄ verū eſt
ꝙ glioſa oīm dña etiaꝫ in ſtatu vie ſup oēm cre/
aturā ea puritate nitebat q̄ ſub deo neqͭ maior
intelligi. Ad illud ḡ in contrariū de aīa chri
dicēdū ꝙ b. ꝟgo dicit puriſſima imediate poſt
puritatē chriſti. Si dicas ꝙ Anſ. non dicit poſt
chrm̄.ſed poſt deum. Dico ꝙ chr̄s deus eſt.ergo
poſt chrm̄ ipſa puriſſima eſt. Vel aliter dicendū
erquo obiectō eſt de aīa chri:ꝙ hec puritas dr̄
per elongatōꝫ vel receſſum ab impuro vbi aptū
natum eſſet ineſſe ipurū.i.pctm̄: q̄ꝛtū ex ſe.in aīa
autem chri:qꝛ nō fuit aptū natum ineſſe impuꝝ
imo nullo mō ei potuit ineſſe ipuritas aliq̄ etiaꝫ
ex mō ſue cōceptōis:qꝛ ſupnaturaliter chr̄us de
virgine cōceptus eſt ſpūſctō oꝑante.ḡ non fit hic
locutio reſpectu chri ꝛ anīe eius.ſed reſpectu alia
rū creaturaꝝ in qb; eſt aptitudo impuritatis ex
ſe. ſicut ꝛ in btā virgine aptitudo fuit q̄dē ineſſe
aliqͦd ipuꝝ: qꝛ ex mō ſue cōceptōis habuit apti/
tudinē ꝯtrahēdi originale pctm̄. ſed diuina gr̄a
ſpecialiqꝫ ꝓuilegio ꝑſeruata eſt ne ꝯtraheret. de
hoc li.iiij.latiſſime dictū eſt. Ad ſecundū vicꝫ
de ſtatu patrie: ſilr̄ ꝛ tertiū de angelis ꝛ ſanctꝭ in
patria dicendū ſm Alb. vbi ṡ. ꝙ in beatiſſima
ꝟgine ſm ſtatū vie fuit gr̄a deiformior q̄ꝫ in an/
gelis ꝛ ſanctis in pr̄ia: ꝛ h̄ q̄ꝛtū ad ſubſtantiā di/
co:non q̄ꝛtum ad actū qui eſt oꝑatio glorioſe vi
ſionis fruitōis ꝛ tentōis. ſicut li.ix.parte.j. ar.ij.
de charitate determinabitur. Nec obſtat de puri
tate quā ipſa habet in ſtatu glie: qꝛ eandē puri/
tatē habuit ipſa in ſtatu vie ſm ſubam:licet non
ſm actū. Nec obſtat ꝙ ſua puritas in via nō ple
ne apprehēdit per ſpeciē lucem increatā:qꝛ hoc fe
cit ſtatus ꝛ ſubiecti cōditio ꝛ contrarij cōiunctio
ꝛ minor motoris attractio:vt dicet de charitate
eius. Et hoc oñditur per ſilr̄e. Videmus enim ꝙ
quādoqꝫ maior lux minꝰ illūinat: ꝛ minor lux
magis illuminat ꝑ coniūctōꝫ cum aere obſcuro
vel claro. Vñ qñqꝫ magꝭ illuminat luna in no/
cte aere puro q̄ꝫ ſol in die aere obſcuro : ꝛ tñ im/
proportionabilr̄ maior eſt lux ſolis q̄ꝫ lune. Ꝯ ſi
mili nō videt incōueniens ſi maior lux gr̄e in ſb
iecto paſſibili coniuncto corpi paſſibili ꝛ groſſo
minus imutat ꝛ mouet actualiter q̄ꝫ minor lux
glie in ſubiecto impaſſibili ꝛ glioſo.i.in angelis
ꝛ ſctis. Patet igr̄: qꝛ ipſa ſūma puritate nitebat
qua maior ſub deo neqͭ intelligi.

Capitulū. II.

Utrū pmiſſa q̄ſtio eſt ſecunda:qñ acce
pit b. ꝟgo hanc puritatē in ſūmo:ꝛ vtꝝ
ſimul vel ſucceſſiue. Et q̄ eñ Anſ. dicit
huiꝰ puritatꝭ eſſe cauſam ꝙ vicꝫ debuit eſſe ma/
ter dei.ſed q̄a effectus nō prius eſt in re q̄ꝫ in ſua
cauſa.ḡ tunc cū facta eſt mr̄ dei debuit ea purita
te nitere qua maior ſub deo neqͭ intelligi. ꝛ ſic ꝓ
us nō nitebat ea puritate. Et iſto modo Anſ. di

ctum accipiūt hi q̄ tenent Mariā fuiſſe ꝯceptaꝫ
in pctō originali ꝛ poſt mundatā. Sed quia in
hoc ſeqͬr doctores noſtros:p̄ſpue Fran. maro.
ideo dr̄ ꝙ licet Maria etiā ante chri ꝯceptioneꝫ
habuit ſub chr̄o puritatem ſūmā quo ad remo/
tionem cōtrarij.i. pcti originalis:qꝛ puritas ipſa
intendit per receſſum a ꝯtrario:vt de hoc patuit
li.iiij.pte.j.ar.iij.§.x.in fine.ꝑ verba Tho. de aq/
no. veruntñ puritas marie augmentū ſumit in
crementū ſucceſſione q̄ ad approximatōꝫ:ꝛ cōue
nientiam maiorē ad ſummā lucem que deus eſt
.j. Iob.j. Et hoc ſm Alber. vbi ṡ. q̄ttuor gdib;.
Primo eñ purificata fuit Maria ꝑ ſanctifi/
catōꝫ in vtero ſue matrꝭ. Tunc eñ ſm nr̄os do/
ctores fuit ꝑſeruante gr̄a dei ſpeciali purificata
nō de pctō qͦd infuit.ſed qͦd infuiſſet:niſi ꝑſerua
ta fuiſſet. Scdo fuit puritas aucta in ea ꝑ vir
tutum exercitatōꝫ qñ cepit oꝑari ſm ꝟtutes.iu/
xta illud Act.xv.de fidelib; ſcriptū. Fide purifi/
cans corda eoꝝ:ꝛ tunc accepit actualē perfectōꝫ
virtutū. Tertio puritas aucta fuit in ſupuen/
tōe ſpiritusſcti. iuxta illud Lu.j. Spūſſctūs ſup
ueniet in te ꝛc̄. ꝛ tunc accepit ꝑfectōꝫ donoꝝ.
Quarto purificata eſt in filij cōceptōe qñ eſt cō/
pleta eius illuminatō ꝛ ꝑfecta purificatio in ꝯce
ptōe ipſiꝰ eterne lucꝭ:ꝛ tunc accepit ꝑfectōeꝫ fru/
ctuum ꝛ btitudinū. Vñ ꝑma eiꝰ purificatio eſt
per gr̄am coopantē ad gratiam ſacralem aliqlꝭ/
ter conformē. Scda per oꝑatōꝫ virtualem:qꝛ
poſtmodū cūꝫ oꝑari cepit infantia trāſacta oꝑa
bat etiā ſm virtutes. Deniqꝫ conſtat q̄a in perfe
ctōib; gratuitꝭ ad oꝑandū dona ſunt ſupiora ꝟ
tutib;:ꝛ btitudines ſupiores ſunt donis. Ter
tia ḡ eius purificatio eſt per gr̄am donorū atqꝫ
perfectōꝫ eorum. ꝛ Quarta beatitudinū. De ꝑ
ma eiꝰ puritate Cañ.iiij. Tota pulcra es amica
mea:qꝛ ab oī pctō aliena. Vñ ſubdit. ꝛ macula
non eſt in te. De ſcda Sap.iiij. Quam pulcra eſt
caſta gñatio.ſ. ꝟginalis ꝯceptōis cum charitate
que ē forma oīm ꝟtutuꝫ.qm̄ ꝛ apͦd deū nota ē.ſ.
noticia approbatōis ꝑ humilitatē.iuxta illͦd Lu.
.j. Reſpexit dñs humilitatē ancille ſue. ꝛ apud
hoies.ſ. per imitatōꝫ ꝟtuoſe oꝑatōis. De tertia
puritate ſubdit Iſa. xj. Requieſcet ſup eam ſpūs
dñi ſpiritus ſapie ꝛ itellectus. De q̄rta Ezech.xl
iiij. Maieſtas dñi ingreſſa eſt templū ꝑ viā por
te que reſpicit ad orientē. Et ſeqͬtur. Et repleta ē
gloria dñi. Irē Iſa.iiij. Locū maieſtatꝭ mee glo/
rificabo.

Capitulum. III.

Tertio hoc in articulo inueſtigandū eſt
in q̄ vel q̄liter puritas b. ꝟginis ꝑcelle
bat puritatē oīm tam angeloꝝ q̄ꝫ hoīꝫ
Ad huius rei euidentiā ſm noſtrū doctorē Pe
trum aure.in ſuo cōpendio:ꝛ ꝯcorditer beatum
Tho.iiij.ſcꝑto ſenten.q.j.art.ij.ꝛ.iij.parte ſūme
q.xxvij.arti.xvj. Nota ꝙ beata ꝟgo quadrupli/
cem habuit puritatē.ſcꝫ ſanctificatōis materno
in vtero:innocentie:caſtitatꝭ virginee:ꝛ ſuperuē

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

tõnis ſpũſſcti in conceptu. ¶ Prima puritate.ſ.
ſanctificatõis in matris ventre excellebat ꝑ cõfir
matioñe puritatẽ Ade quã habuit ante pctm̃ in
ſtatu innocentie: qꝛ btã virgo confirmata erat in
bono: Adam vero nõ. Excellebat etiã ĩ ea purita
tem angeloꝝ: q̃ licet ſint confirmati in bono ta/
men nec creſcere pñt in p̃mio ſubſtantiali: nec de
creſcere. ſed b. v̾go ꝑficere potuit in merito ⁊ nõ
deficere. ¶ Scõa puritate.ſ. innocẽtie excellit oẽs
puritate rationalis nature. q̃a beata virgo vixit
ſine omni pctõ: ⁊ inq̃ntũ mater dei electa peccare
nõ potuit: quod nulli eſt conceſſum vel donatũ
alteri. ¶ Tertia puritate.ſ. caſtitatꝫ virginee ipſa
excellit hoĩes ⁊ angelos. Hoĩes q̃dem: qꝛ p̃mũ
exemplar fuit huius integritatꝫ: vt nec primã ſi/
milẽ: nec habere viſa ſit ſequentẽ. Angelos etiã:
qꝛ ſm̃ Hiero. hoc retinuit ꝑ v̾tutẽ caſtitatis qꝺ
in angelis eſt neceſſitatꝫ nature. ¶ Quarto in pu
ritate ex ſpũſſcti ſuperuentõe ⁊ pñtia dei oĩa cre/
ata excellit ex q̃ mater dei eſſe meruit. Quis ergo
mente capere ſufficiat q̃ʒtũ ipſa pre oĩbꝫ nitidiſſi
ma ⁊ ſũma puritate poſt deũ refulgeat. O v̾go
glorioſiſſima ſuper oẽs ſanctos ⁊ angelos pu/
riſſima. O ſanctoꝝ ſanctiſſima. O oĩm creatura
rum dña: cũ non ſufficiamꝰ enarrare tua mag̃/
lia: hoc tm̃ flagitamꝰ prece hũillima q̃tinus per
tue puritatꝫ merita ſctiſſima dele ſordiũ nr̃aꝝ cri
mina ⁊ duc ad tui p̃duciſſimi nati regna felicia.

¶ Articulꝰ tertius q̃libus priuilegijs puritas
beate Marie p̃ alijs extat glorioſa: ⁊ ſunt.xij.

CIrca tertiũ my
ſterium vicꝫ ꝑuilegiatẽ ſeu ꝑroga
tiue gratie. ¶ Notandũ ꝙ iuxta nu/
merũ.xij. ſtellaꝝ in corona capitis
beate v̾ginis Apoc.xij. figurata poſſumꝰ deſcri
bere.xij. ꝑuilegia ſeu grãs ⁊ ꝑrogatiua ſue puri
tatis: q̃bꝫ pre oĩbꝫ creatis extat ipa glorioſa: ⁊ po
terunt diuidi in tres q̃ternarios: q̃ꝝ. Primus ſe
tenet ex parte dei. Scõs ex parte ſui. Tertius ex
parte alioꝝ: vt patet intuenti.

¶ Primũ priuilegiũ qꝛ eius puritas fuit deo g̃
tiſſima.
¶ Scõm: qꝛ fuit filio dei familiariſſima.
Tertiũ: qꝛ fuit diuino ſplẽdore radioſiſſima.
Quartũ: qꝛ fuit dei maternitate digniſſima.
Quintũ: qꝛ fuit totalis ⁊ pleniſſima.
¶ Sextũ: qꝛ fuit tranq̃lliſſima.
Septimũ: qꝛ fuit conſtantiſſima.
Octauũ: qꝛ fuit miraculoſiſſima.
Nonũ: qꝛ fuit etiã in alijs efficaciſſima.
¶ Decimũ: qꝛ fuit pre alijs ꝑfectuoſiſſima.
Undecimũ: qꝛ erat mundo fructuoſiſſima.
Duodecimũ: qꝛ extitit oĩbus reuerendiſſima.

PRimũ itaqꝫ ꝑuilegiũ tanq̃ꝫ p̃ma ſtella
puritatꝫ btẽ virginis eſt: qꝛ eiꝰ puritas
fuit deo gratiſſima ⁊ amãtiſſima. Uñ
Sap.viij. Hanc adamaui ⁊ exq̃ſiui ſpõſam mi
hi eã aſſumere: ⁊ amatoꝛ factꝰ ſum forme illiꝰ ⁊c.
Tantũ quippe amauit deꝰ puritatẽ b. v̾ginis vt
eam tota trinitas pr̃ filius ⁊ ſpũſſctũs inhabita
uerit tanq̃ꝫ in predilectiſſimo taberna culo: tam
miro mõ ꝙ in nll'a alia creatura ſic voluerit ha/
bitare. Uñ ipſa v̾go btã dicere põt. Qui creauit
me req̃euit in tabernaculo meo Eccĩ.xxiiij. Licet
ergo deꝰ dilexerit angelicã puritatẽ ⁊ in eis habi
tauerit: magis tñ dilexit virginis Marie purita
tem in qua ſic habitauit: vt ex eiꝰ carnis mũdiſſi
me ſeu ſanguis puriſſimi portõe ſibijpſi inſepa
biliter vniret carnẽ puriſſimã aſſumptã ⁊ in oĩ/
bus creatis adorandã p̃exaltaret. Idcirco ange
lus eam ſalutando dixit Aue.i.ſine ve: in q̃ nota
uit eius puritatẽ. ⁊ q̃ʒtũ ꝑpterea deꝰ eam diligat
ſubdit: gratia plena dñs tecũ.q.d. q̃a es puriſſi/
ma ſine oĩ ve. ideo deo es gratioſiſſima ⁊ total'r
dilecta adeo ꝙ dñs tecũ per inhabitatõꝫ tui vte/
ri ⁊ carnis aſſumptionẽ. ¶ Scõm priuilegium:
quia eius puritas extitit filio dei familiariſſima.
Nunq̃ꝫ eñ̃ alicui creature cõceſſum eſt: nec con/
cedetur etiã angelis: vt ſic familiaris foret filio
dei.i.chr̃o ſicut puritas beate v̾ginis: vt vicꝫ tam
frequenter: tam familiariter chr̃m amplexaretur
oſcularet̃: manibꝫ contrectaret: ⁊ vlnis portaret:
lactaret: nutriret: ⁊ educaret quemadmodũ btã
v̾go. Uñ dicere poterat illud Cañ.vj. Dilectus
meus.i.chr̃s mihi: ⁊ ego illi: q̃ paſcit̃.ſ. familiari/
ter ⁊ delicioſiſſime inter lilia.ſ. puritatꝫ mee. Hic
Sap.vij. Generoſitatẽ illiꝰ ſcꝫ b. v̾ginis g̃lificat:
contuberniũ hñs dei.ſ. pre oĩbꝫ creatis. ¶ Ter/
tiũ priuilegiũ: qꝛ fuit diuino ſplẽdore radioſiſſi/
ma. Nimirꝫ ipſa ex ſũma approximatõe ad puriſ
ſimam lucẽ diuinã fuit ita radioſa ⁊ plena tota
diuino lumine: ꝯcupiſcendo illũ qui eſt ſplẽdoꝛ
paterne g̃lie ꝙ nulla fuerit in ea habilitas ad te
nebras vel impuritatẽ aliquã. ſed radiaret ⁊ re/
fulgeret pre oĩbꝫ puris creaturis ſplẽdore diuio
Uñ Ezech.xliij. Ecce g̃l'ia dei iſr̃l' ingrediebat̃ ꝑ
portam orientalẽ.i.ꝑ btãm virginẽ: ⁊ terra.i. caro
beate v̾ginis ſplendebat a maieſtate eius.i. chr̃i
De hoc eiꝰ ſplẽdore dictũ eſt latiꝰ li.ij.par.ij.art.
.iij. circa q̃rtũ eius gaudiũ. ¶ Quartũ priuilegiũ
puritatis eius: q̃a extitit dei maternitate digniſſi
ma. Maxima q̃ppe g̃l'ia btẽ virginis eſt ꝙ nulla
alia creatura fuerit tãte puritatꝫ: vt foret idonea
eſſe mr̃ dei quẽadmodũ ipſa. Idcirco angelꝰ di/
xit ei. Ne timeas Maria: inueniſti g̃ram apud
deum. Que v̾ba Alb. ſuꝑ Miſſus eſt.ca.cl. tra
ctans dic̃. Ne timeas Maria rei magnitudinẽ:
tui paruitatẽ: ſ̾monis falſitatẽ: promiſſi protra/
ctionẽ: virginee puritatꝫ diminutõẽ. Ne timeas
inquã: qꝛ inueniſti: nõ rapuiſti vt p̃mus angelꝰ
nõ ꝑdidiſti vt parẽs p̃mus. ſed inueniſti: qꝛ que
ſiuiſti vt v̾go prudentiſſima ⁊ mr̃ mundiſſima.
Inueniſti inquã g̃ram apud deũ excellẽtiſſimaꝫ
vt in tui puritate idonea fores tui ⁊ oĩm creato/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ris mater digniſſima ¶ Quintū priuilegium: q̄ꝛ
eius puritas fuit totalis ꝛ pleniſſima. Plenum
q̄ppe dr̄ cui⁹ nulla pars vacua eſt. Nulla aūt ps
Marie fuit a puritate vacua. ḡ ſicut gratia ple/
na ita fuit ꝛ puritate pleniſſima. Propt̄ea Can/
ti.iiij. Tota pulcra es amica mea ꝛ macl'a nō eſt
in te Tota pulcra: q̄ꝛ tota pura tam in ortu q̄ꝫ in
filij dei ↄ̄ceptiōe: ꝛ tota ſua vita tota pura: quia
corpore ꝛ aīa puriſſima Nimirū in ſuo ortu fuit
pura ab originali pctō: ꝛ in tota ſua vita nō fuit
in ea macula alicui⁹ peccati. Deniq̄ꝫ in concepti
one filij dei ꝛ in partu fuit mundiſſima: q̄ꝛ ṽgo
concepit ꝛ virgo peperit ſūma cū puritate ꝛ ſine
omni ſorde: qđ nulli alteri matrū eſt conceſſum
Hinc Leo papa in ſ̄mone de natiuitate dn̄i dr̄.
Ab hac natiuitate deeſt illud qđ de oībus legit̄:
Nemo mundus a ſorde: nec infans cui⁹ eſt vni/
us diei vita ſuper terrā. Nil in iſtam ſingularem
natiuitatē de carnis ↄ̄cupiſcentia tranſijt: nil de
pcti lege manauit. Hec ille. ¶ Preterea ipa vir/
go fuit tota pura nō ſolum q̄ ad aīam. ſed etiam
q̄ ad corp⁹: q̄ꝛ fuit in natura puriori ꝛ complexi
one meliori optime viꝫ ſanguineo ſitat̄: vtpote
de cui⁹ puriſſimo ſanguie formari d̄bebat caro
chr̄i virtute ſpūſſcti. Ut em̄ volunt doctores cir/
ca diſt.iij. tertij li. ſen. beata ṽgo adhuc in vtero
matris adeo fuit ſctificata ꝛ mundata ꝙ ab illo
tpe ſꝑ vſq̄ꝫ aſſumptōꝫ perſiſteret in puritate na/
ture ꝛ innocētia vite: ꝛ pro capacitate in omniū
virtutū plenitudine ſine oī macula optime ꝛ or/
dinatiſſime diſpoſita in naturalib⁹: ita ꝙ nulla
ꝓles muliebris vnq̄ꝫ magis appropinq̄ſſe vide
tur ad ſtatū innocentie Ade ſicut ipſa. Ipſa etiā
creditur fore exempta ab oī illa malediction̄e que
Gen̄.iij. Multiplicabo erūnas tuas ꝛ ↄceptus
tuos. In dolore paries filios. Ut nō nec erūnas
mlr̄ebres: aut imūdiciaꝝ eaꝝ īfirmitates aliq̄n
paſſa eſt: nec in ↄ̄ceptu aut partu eius aliqđ in
mundū fuit: nec obſtetricib⁹ indiguit. vt teſtatur
Hiero. ¶ Proinde ſctūs Epiphani⁹ hiſtorioḡ
phus ſcribit de ipſa btā ṽgine ꝙ etiā in infantia
(vt mos eſt alijs īfantib⁹) vagiēdo parentes nō
moleſtauit. ſed fuit nimiū quieta: patiens: ꝛ taci
ta. ꝛ mūdiſſima inq̄t fuit plus q̄ꝫ credi pōt. Nū
q̄ꝫ enim aliq̄d fedi in ea viſum eſt: ꝛ cū inuolue/
bat̄ in cunis iuxta morē pueroꝝ nunq̄ꝫ ſe macu
lauit. ſed adulti ſꝑ modo ſe munde conſeruauit
Hec Epiphani⁹ ¶ Sextū priuilegiū: q̄ꝛ ei⁹ pu
ritas fuit tranq̄lliſſima: q̄ꝛ nunq̄ꝫ fomes eā inci/
tabat vel tentabat ad aliqđ malū: nec a bono re
trahebat: vt ſup̄ patuit. q̄ꝛ in p̄ma ſanctificatiōe
.ſ. in vtero (vt vult dn̄s Bonauē. ꝛ ↄcordant alij
oēs doctores ſup. iij. diſt. iij) in ipſa fuit fomes
ligatus ꝛ oīs ei⁹ motus illicit⁹ fuit repſſus: ne
vnq̄ꝫ inclinaret ad pctm̄ vel retraheret a bono.
Et tandē in ſecunda ſanctificatōe ſcꝫ cum filium
concepit fuit in ea totaliter fomes extinctus.
Septimū priuilegiū: quia ei⁹ puritas fuit ↄſtan
tiſſima vel ſtabiliſſima: q̄m̄ tāta gr̄a fuit btē vir
gini infuſa vt potentiā liberi arbitrij eius nō ſo
lū impleret ſed etiā confirmaret in bonuꝫ: adeo
vt nunq̄ꝫ de cetero in aliqđ veniale vel mortale
peccatū flecti poſſꝫ. ſicut ſupra patuit. Exceſſit ḡ
puritas btē virginis alioꝝ ſctificatoꝝ puritatē
Tū q̄ꝛ alioꝝ ſctificatio nō cōprimebat i eis oēs
mot⁹ illicitos. Tū q̄ꝛ flecti poterat in eis poten
tia liberi arbitrij: ꝛ ſi nō ad mortale tm̄ ad aliqđ
veniale. ¶ Octauū p̄uilegiū: q̄ꝛ puritas btē vir
ginis fuit miraculoſiſſima. Nam eius puritas
multis et maximis miraculis eſt ꝑfecta ꝛ ſubli/
mata ſup̄ oēꝫ creaturarū puritatē. Grāde nimi
rū fuit miraculū vt mater eſſet ꝛ ṽgo puriſſima
Itē vt de puriſſimo ſanguie ſpūſctō op̄ante i in
ſtanti ꝑfectū virū conciperet ſ̄m oīa corpis linea/
menta. cui⁹ aīa plena foret ſpūſctō ꝛ oī ſcīa ꝛ vir
tute. Hoc eſt Hiere. vaticinio p̄dictū. Nouū fa
ciet dn̄s ſuꝑ terrā: femīa circūdabit virū. Uere
hoc nouū quia a ſeculo inauditū miraculū. Itē
grande miraculū ꝙ i puriſſimo vtero deū clau
deret quē celi cap̄e nō poterāt: ꝛ ꝙ puriſſimo ſā
guine ipm̄ nouē menſib⁹ aleret: ꝛ tandē puriſſi/
mo lacte vbere virginco de celo pleno eundem
natū lactaret angeloꝝ regē. Ipm̄ puriſſime ge
nitū puriſſimis māib⁹ acciperet ꝛ puriſſimis bra
chijs portaret: ac puriſſimo amplexu foueret ꝛ
oſcularet̄. O q̄s enarrare ſufficiat q̄nta ꝛ q̄ꝫin/
cōprehēſibilia ac multiplicia fuere miracl'a q̄b⁹
puritas btē virginis extitit ↄſecrata ꝛ ſublima
ta penſa mens deuota q̄ꝫtum vales. ¶ Nonū p̄
uilegiū: q̄ꝛ puritas btē virginis fuit etiā in alijs
efficaciſſima. Tantā q̄ppe habuit efficaciā puri
tas btē virginis ex ſpecialiſſima gr̄a ſctificatōis
ꝙ nō tm̄ in ſe: verūetiā in alijs aſpicientib⁹ eam
extinguebat omnem motū carnalē: vt volūt do
ctores ſuꝑ. iij. ſnīaꝝ. di. iij. Propter hoc Bona
uen. vt patuit. ſ̄. dicit. ꝙ etiā infideles iudei aſſe
runt ꝙ cū btā virgo fuerit corꝑe pulcerrima: a
nullo tm̄ vnq̄ꝫ potuit ↄ̄cupiſci. Uñ nec Ioſeph
eam aliq̄n carnaliter ↄ̄cupiſcere potuit. Ampli
us: tāta fuit efficacia puritatis btē virginis ꝙ n̄
ſolū extinguebat motus illicitos in alijs. ſed in
ſuꝑ influebat etiā in alios puritatis gratiā. Nā
ad ei⁹ ſalutatōis vocē infuſa eſt gr̄a in ſanctam
Elizabeth. ꝛ purificat⁹ eſt mox Iohēs baptiſta
in eius vtero. Lu. j. ca. Uñ merito đ ea dicit̄ ps.
Diffuſa ē gr̄a i labijs tuis ꝓpt̄ea bn̄dixit te de⁹ i
eternū ¶ Decimū p̄uilegiū: q̄ꝛ puritas b. ṽgis
fuit p̄ oīb⁹ alijs puritatib⁹ creaturaꝝ ꝑfectioſ/
ſiſſima. q̄ꝛ q̄libet motu liberi arbitrij ad agēduꝫ
vel patiēdū merebat̄. et ſic ſꝑ creſcebat ꝛ ꝑficie/
bat i merito ꝛ p̄mio. vñ i h̄ excedebat oīm puri/
tatē hoīꝫ ꝛ āgeloꝝ. Hoīm q̄dē q̄ꝛ i alijs ſaltē ali
q̄n ꝑ pctm̄ veīale poterat puritas obſcurari. An/
geloꝝ aūt q̄ꝛ illa nō pōt creſcere in merito vel p̄
mio eſſentiali. ſed btē ṽginis nunq̄ꝫ offuſcabat̄.
nec ꝑ alicuius pcti maculam poterat denigrari

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

⁊ tñ cõtinue creſcebat per meritũ. Merito ergo de ipſa dr̃ illud Prouer. vlt̃. Multe filie congregauerũt diuitias: tu ſupgreſſa es vniuerſas.

Undecimũ priuilegiũ: qr̃ puritas b. vginis extitit toti mundo fructuoſiſſima ⁊ angelis ⁊ hoĩb. Nullus q̃ppe angelꝰ vel ſctũ: aut creature cuiuſcunqꝫ puritas tantũ fructũ attulit mundo ſicut Marie puritas: ex q̃ ꝓceſſit preciũ noſtre redẽptionis. i. caro ⁊ ſanguis chr̃i quo redẽpti ſumꝰ Iuxta illõ. j. Pe. j. Non corruptibilibꝫ auro vel argento: ſed p̃cioſo ſang. ⁊c̃. Ex hac etiã proceſſit panis ⁊ potus refectiõis cibꝫ q̃ꝫ angeloꝝ ⁊ oĩm ſanctoꝝ. i. corpus ⁊ ſanguis in ſacro. de q̃ Ioh. vj. Hic eſt panis viuꝰ q̃ de celo deſcẽdit. q̃ manducat ex h̃ pane viuet in etn̄ũ. Et Sap. xvj. Panẽ angeloꝝ manducauit hõ. ¶ Item ex puritate b. Marie ꝓceſſit pax recõciliatõis ⁊ celice reparationis fructꝰ. Chr̃s enĩ eſt pax nr̃a q̃ fecit vtraqꝫ. i. celeſtia ⁊ terreſtria vnũ: teſte aplõ. ꝓpterea canit eccl̃ia. Benedicta filia tu a dño q̃r p te fruc. vite cõicauimꝰ. ¶ Duodecimũ priuilegiũ: qr̃ b. virginis puritas ẽ p̃re oĩbꝫ reuerẽdiſſima. eam enĩ veneratꝰ eſt ⁊ deus. qr̃ deſcẽdit cũ ea in Nazareth ⁊ erat ſubdi̇ꝰ ei. ſ. in debitꝭ honoribꝫ ⁊ obſequijs Lu. ij. cap. Deniqꝫ eiꝰ puritatẽ venerabant̃ angeli. nam ⁊ Gabriel archangelꝰ genuflexo eã ſalutauit dĩ. Aue gr̃a plena. Preterea tota eccl̃ia ⁊ tota ſũma patria adorat eã adoratione iperdulie. In laudẽ quoqꝫ ⁊ gl̃iam eiꝰ oẽs ſancti angeli canunt illõ Iudith. xv. Tu gloria hierl̃m. tu leticia iſrael. tu honorificẽtia ppl̃i noſtri: eo q̃ caſtitatẽ amaueris ⁊ ideo eris bñdicta in eternũ. Hec ibi. Merito ḡ ⁊ nos chariſſimi in gl̃iam ⁊ laudem dei oĩpotẽtis tãpuriſſimã ⁊ glorioſiſſimã virginem adoramꝰ. merito ipſius ſuffragia iuocamꝰ. merito deuotꝭ laudibꝫ efferimꝰ quã deus tante puritatꝭ honore p̃tulit oĩbꝫ: ⁊ tãtis p̃uilegijs prefecit digniſſimã ⁊ p̃electã cunctꝭ creaturaꝝ generibꝫ: vt foret mr̃ dei: dña mundi: regina angeloꝝ ⁊ mediatrix dei ⁊ hoĩm. O vẽ mundiſſimã virginem. O vẽ digniſſimã dei matrẽ. O deus meus qñ erit vt videamꝰ in celo eiꝰ gl̃iam. O Ieſu p̃dilectiſſime vginis Marie nate dulciſſime: da q̃s nob gr̃am vt imitãdo tue ſctiſſime matris caſtimoniã: digni ſimꝰ ꝑuenire ad tuã ⁊ gl̃iam Amẽ.

¶ Miraculũ ¶ De puritate b. virginis põt miraculum applicari qõ refert Vincentiꝰ in ſpecl̃o hiſtoriali. li. viij. ca. ciij. dicẽs. Pictor quidã in partibus flãdrie famoſus b. vginis puritati deuotus: q̃tienſcũqꝫ depingebat imaginẽ vginis beatiſſime: ob eiꝰ puritatẽ ⁊ gl̃ioſitatẽ pulcerrime depingebat: ⁊ diaboli imaginẽ ſub pedibꝫ eius turpiſſimo vultu (vt decet turpitudis amatorẽ) figurabat. iuxta illud Geñ. iij. Ipſa conteret caput tuũ. Cui diabolꝰ in viſiõe noctis apparuit dicens cũ ira. Cur me ita irritas. Pictor reſpondit. Bñ hoc ago: qr̃ ſemꝑ te paſſus ſuꝫ oĩm que feci maloꝝ incentorẽ: ⁊ adhuc turpium cogitationũ moliris inſidias. Hoc fortaſſis dixit: quia poſſibile q̃ turpes cogitatiões paſſus ꝯtra puritatẽ beate virgĩs ſicut et multi patiunt̃ ſepius ⁊ nimirũ turbant̃ ꝑ talibus. ſed equo aĩo ferẽda ſunt cogitationũ taliũ facta a diabolo impedimenta: ſciendo qr̃ iuxta Berñ. non nocet ſenſus vbi nõ eſt cõſenſus. Un̄ nõ eſt homi deſperandũ nec putãdũ q̃ deus eũ relinquat dũmõ nõ ꝯſentiat: ſed deteſtet̃ tales p̃uas cogitatiões q̃bus ſolet diabolꝰ ꝓpulſare. Nec cogitandũ eſt q̃ tales ſint p̃ſciti ad damnationẽ: ⁊ ideo patiãt̃ talia: q̃n potius ſignũ eſt diuĩe gr̃e ⁊ electionis: iuxta doctoꝝ documẽta: ſicut patet lib. de interna ꝯuerſatiõe. ¶ Ad ꝓpoſitũ. Cũ ipſe pictor vna dierum in porticu cuiuſdaꝫ eccleſie btẽ Marie vario ope pinxiſſet imaginẽ beate vgĩs pulcerrime vt potuit figurauit: gloriã ⁊ honorẽ dans tante virgini. Sub pedibꝫ q̃ꝫ eiꝰ diabolũ vt decuit turpiſſimo vultu depinxit: ſignificãs qr̃ caput eiꝰ ipã vgo btã ꝑ ſui puritatẽ cõtriuerit: ſic fuerat p̃dictũ Geñ. iij. Ecce diabolus non eque ferendo adhuc ſuſpẽſis trocleis ⁊ ſuppoſito firmiter tabulatu: cũ monſtrũ illud pingebat̃: turbine veniẽte oẽs illas artis pictorie machinas vehemẽter cõcutiẽdo in terrã excuſſit. Quod pictor ꝑſentiẽs ⁊ ꝑtimeſcẽs: cor ⁊ manũ ad imaginẽ gl̃ioſiſſime dñe leuauit. Mirũ dictu: imago virginis manu porrecta ipꝫ retinuit ⁊ ſeruauit illeſum donec venirẽt q̃ ei ſubuenirẽt. Tũc oẽs q̃ aderant chriſtũ in matre ſua gl̃ificabãt. Plura alia ſi vis miracula multa applicabilia habes infra in tractatu de miraculis eiuſdẽ beatẽ virginis ⁊ ſubuentionibꝫ. li. vi.

¶ Incipit liber nonus de excellentiſſima charitate beate Marie.

Nonus liber agit õ myſterio excellẽtiſſime charitatis btĩſſime virginis Marie: ⁊ cõtinet duas partes. Prima pars ẽ de eiꝰ charitate erga deũ. Scd̃a pars de eiꝰ charitate erga nos. i. genus hũanũ. In his q̃ppe duobꝫ p̃ceptis charitatis tota lex pendet ⁊ ꝓphete. Matth. xxij. c. in dilectione dei vicꝫ ⁊ p̃ximi.

¶ Pars p̃ma de ſumma ⁊ excellẽtiſſima atqꝫ ꝑfectiſſima charitate btẽ Marie erga deũ ⁊ dei filium dñm Ieſum chriſtũ.

EGo dilecto meo ⁊ dilectus meꝰ mihi q̃ paſcit̃ int̃ lilia. Cañ. vj. c. Quibꝫ in vbis i ꝑſõa btẽ Marie dictꝭ iſinuat̃ ſũma ⁊ familiariſſima charitas q̃ dilexit vgo bñdicta deum ⁊ dulciſſimũ ſuũ filiũ: ⁊ q̃ diligebat̃ ab ipõ deo. Nã reue

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ra deus ſūme ſuper oēm creaturā dilexit hanc ꝟ
ginem benedictā quā elegit ⁊ p̄eelegit: vt eſſet ſi
bi mater dilectiſſima ⁊ toti⁹ mundi dn̄a. Vn̄ de
ea Sap. viij. dr deus. Hāc amaui ⁊ queſiui mi
bi in ſponſaʒ aſſumere eā: ⁊ amator factus ſum
forme illi⁹. Propterea dr ipſa virgo bn̄dicta in
p̄miſſis ꝟbis thematis. Ego dilecto meo. Deniqʒ
ipſa deū ardentiſſime reamauit. q̄a toto corde:
tota aīa: tota mēte: ⁊ totis viribꝫ dilexit. non ſolū
tanq̄ȝ creatorem. ſed inſup tanq̄ȝ vniciſſime dile
ctiſſimū filium quē a ſpū ſctō tā puriſſime ↄcepit
tā dulciſſime in vtero portauit: tam gaudioſiſſi
me ꝟgo peperit: tā ſuauiſſime fouit ꝟgineis vl
nis: ⁊ lacte ꝟgineo nutriuit: a q̄ ſūma bona ⁊ do
na grārum ac beatitudinū habuit. ꝓpterea ſb̄dit
⁊ dilect⁹ meus mihi q̄ paſcitur inter lilia. ſ. ꝟgini
tatis puriſſime q̄ me. ſ. dotauit. De ei⁹ amore lo
quens btūs Anſ. dr. O virgo bn̄dicta q̄s nobis
poſſit arcanum tui cordis reſerare: cū hinc ado
ras natum tuū vt deū: ⁊ illinc oſcularis vt filiū
⁊ q̄d dicere valeā: O felix Maria q̄s poterit exti
mare q̄nta dulcedine amoris erga tuū natuʒ te
nebaris q̄ tuus erat de⁹: ⁊ tuus p̄dulcis natus
ip̄e tuus amor: ip̄e tuum gaudiū ⁊ ſolaciuʒ anīe
tue: ip̄e tua tota vita tanq̄ȝ deus ⁊ dn̄s ac filius
tu⁹ Dicat q̄cunqʒ dicere cupit vel p̄t: que chr̄i ma
trem tenebat mēſura amoris, cuius aīam (Syme
one teſte) totā pertrāſierat gladi⁹ diuine dilectō
nis. Itaqʒ de charitate b. ꝟginis qua deū dilexit
tria myſteria declarabim⁹.

¶ Primū myſteriū de ei⁹ excellentie cōprobatōe.
¶ Scōm myſteriū de ei⁹ noticie declaratōe.
¶ Tertiū myſteriū de ei⁹ circūſtantie ꝑfectōe.

¶ Articulus p̄mus ꝙ btē Marie charitatē ex
cellentiſſimā ſuper oīa creata habuiſſe erga deū
comprobat̄ precipue ex trib᷒.

PRimū myſteriū

de excellentie cōprobatione. Nam
ſi q̄s heſitādo q̄reret Vtrū btiſſima
ꝟgo Maria dū fuit in via habue
rit excellentiorē charitatē diuinā q̄ȝ oīs creatura
pura angelica ſiue hūana. Rn̄det̄ ꝙ ſic. Et ꝓba
ri pōt ſm Alb. ſup Miſſus eſt. ca. lxxxiij. ꝑ plu
rs argumenta ⁊ ſigna diuīe charitatis. ꝓcipue aūt
ꝑ tria hic poſita. ¶ Primo argumento ſūme pu
ritatis. ¶ Scd̄o argumēto diuīe maternitatis. ¶ Ter
tio argumēto copioſiſſime ⁊ ſupplene gratioſi
tatis. ¶ Primo dixi ꝓbat̄ argumēto ſūme puri
tatis. q: vbi maior ⁊ maxia eſt puritas: ibi maior
⁊ ſūma ē charitas. q̄m aplo teſte. j. Timo. j. cha
ritas eſt de puro corde ⁊ cōſcīa bona. ſed glīoſa
ꝟgo Maria habuit puritatē in ſummo qua ſb
deo neq̄t maior intelligi: vt dic̄ Anſ. li. de conce
ptu ꝟginali. c. xviij. ḡ ⁊ charitatē habuit in ſūmo
ſup oēm creaturā poſt chrm. ¶ Scd̄o argumēto
maternitatis. q: nullus tenet̄ tantū diligere ſicut

pater ⁊ mr̄. cū vt ait Ariſt. viij. Eth. generātis ad
generatū naturalis ē amicicia. Vn̄ ↄtra legē ē na
ture ſi mr̄ aliq̄ ip̄ias man⁹ inijciat i filiū: ſic̄ q̄n
q̄ȝ faciūt heu crudeliſſime ⁊ ſceleratiſſime mulie
res ſibi abortiuū ꝓcurādo. Cū igit̄ mr̄ tenet̄ ſū
me diligere filiū. ⁊ q: int̄ creaturas ſola ꝟgo bn̄
dicta ſit mr̄ dei. ḡ nulla creatura tantū tenebat̄
deū diligere ſic̄ ip̄a. Sed q̄ntū tenebat̄ tantuʒ
dilexit: alias peccaſſet: qd̄ ē ipoſſibile. ḡ ſūme di
lexit. ¶ Sed circa hoc de dilectōe naturali mr̄ni
tatis ipi⁹ btē ꝟgis occurrere pōt vna tal' q̄ſtio.
Vtrū aliq̄ mr̄ potuerit vl' poterit naturali amo
re intantū diligere ſuū filiū ſic̄ btā virgo ſuū na
tū chriſtū: loq̄ndo d ei⁹ naturali dilectōe ad ip̄ȝ.
Et videt̄ ꝙ ſic. q: plīme matres etiā i brutis aīa
libꝫ cōꝑiunt̄ q̄ ꝓ amore filiorꝫ morti ſe exponūt.
Nā pelican⁹ roſtro ſe occidit ꝓ viuificādis ſuis
pullis ſiue filijs: vt dicūt naturales phi. Et ml'
te inueniunt̄ matres que intantū doluerūt de
morte filiorū ꝙ mortue fuerūt ⁊ ip̄e: ſicut expi
entia docꝫ q̄tidiana ꝑſepe i q̄buſdā mlieribus.
Sed btā ꝟgo dolens ꝓ filio i cruce mortuo n̄
eſt mortua p̄ dolore. ſʒ p⁹ mortem filij ſupuixit
ꝑlibꝫ annis. ḡ ⁊c. ¶ Ad h̄ breuit̄ rn̄det̄ ꝙ amor
natural' ad chriſtū i ꝟgine bn̄dicta incōꝑabilit̄
exceſſit oīm matrū aliarꝫ naturalē amorē. Prio
rōe nobilitatis. q: q̄nto natura nobilior: tanto
nobiliores habet oꝑatiōes ⁊ affectiōes. ij. d aīa
lib. ſed btā ꝟgo habꝫ naturā ſūme nobilē poſt
chriſtū. ḡ ⁊ amorē nobiliſſimū. ¶ Scd̄o rōne co
gnite dignitatis ⁊ ſcitatis: q: cū nouerat certiſſi
me eſſe deū ⁊ oī grā ac ſcitate plenū. ⁊ ꝑ conſe
q̄ns ſūma dilectiōe digniſſimū eū cēſebat. ¶ Ter
tio rōe mutue familiaritatis. q: ſciebat illū deum
incarnatū i ſuo vtero eā diligere p̄ ceteris creatu
ris ⁊ hūanis ⁊ angelicis tā dulci familiaritate vt
null⁹ alius fili⁹ tā blāde: tā ſuauit̄: reuerēter ⁊ fa
miliarit̄ ſuā mr̄em amaret: ſic̄ ē chriſt⁹ ip̄am ꝟgi
nem matrē. ⁊ ideo ſūme liq̄factū fuit cor eius i
reamādo ip̄m. q: teſte Amb. nil tā impſſū hūa
nis affectibꝫ q̄ȝ. ſ. diligere ſe diligētē. ¶ Quarta
rō totalitatis ⁊ puritatis. q: vt dicit Ariſt. viij. eth.
Parētes amāt natural'r filios vt aliq̄d ſui exi
ſtētes. ſʒ q: chriſt⁹ erat puriſſime ac totalit̄ mere
q̄d btē virgis q̄ ip̄m de puriſſimo ſanguie ſine
virili ſemie ↄcepit. vn̄ totalit̄ ⁊ mere ad ip̄aʒ chri
ſt⁹ ꝑtinebat. ⁊ ꝑ ↄſeq̄ns toti⁹ germanitatis habu
it dilectiōeʒ ad chrm. Alie ꝟo mr̄es diligūt ſuos
filios ex media tm̄ germanitate q̄ carneʒ de eis
ſūpſerūt mediāte tn̄ viro. Vn̄ in alijs natis par
tim ē aliq̄d viri. i. p̄ris: partim aliq̄d mr̄is. ſʒ ali
ter erat in chrō ⁊ ꝟgie. q: totū hūane carnis qd̄
fuit in chrō fuit ⁊ eſt totū q̄d virgis ſoli⁹ ſine ali
cuius viri participatiōe: q̄m ſine viro ↄcepit. ḡ
incōꝑabilit̄ maior in ip̄a fuit amor naturalis.
Propt̄ea Prouer. iiij. dr i ꝑſona chrī. Erā fili⁹
vnigenit⁹ corā mr̄e tenere dilect⁹ ab ea. ¶ Ad il
lud ꝟo qd̄ obijcit̄ rn̄det̄ ꝙ btā mater chrī fuit

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

plena grā. ꝛ cum fortior ſit grā q̃ȝ natura: vt dicit
Amb. naturalē amorē in v̾gine dirigebat: ꝛ for/
mabat amor gratuit⁹ ſpūſctō infuſus. Vñ licet
gladi⁹ doloris q̄ ptrāſierat aiam v̾ginis in paſ/
ſiōe filij fuerit acerbiſſim⁹ ſup oīm matrū imo ꝛ
ſup martyꝝ dolores: vt patuit li. iij. p. ij. ar. ij. tñ
hoc fuit mirabile ꝙ b. v̾go p̄ tāto dolore n̄ eſt
mortua: q̄ vtiqȝ milleſies mortua fuiſſet p̄ illo
dolore cōpaſſionis ſi ſpūſſctūs eam p miraculū
nō p̄ſeruaſſet. Vñ daret ꝙ ſic p̄ oīb⁹ incōpara
bilr̄ amauit chr̄m: ita ſūmuȝ dolorē mortiferꝫ in
eius paſſiōe habuit adeo ꝙ nulla mr̄ eq̄parari
vel cōparari ip̄roportionabilr̄ potuit eideȝ ſiue
in amore ſiue in dolore. ¶ Tertio ei⁹ excellentiſſi
ma charitas cōprobat̄ ex argumēto copioſiſſime
ꝛ ſupplene grōſitatꝫ. Quia eteni beata Maria
ſup oēs creaturas pleniſſima fuit grā: dicēte an
gelo Lu. j. Aue grā plena dñs tecū ꝛc̄. Et q̄ di/
cēte aplō Rho. v. Dei charitas diffuſa eſt in cor/
dib⁹ nr̄is per. ſſ. i. grām ſpūſſancti q̄ datus ē no/
bis. ideo ſeq̄tur ꝙ b. Maria pleniſſimā ꝛ ſuper
plene excellentiſſimā habuit charitatē diuinam
in hac vita. Et quidē hoc clari⁹ declarari p̄t p dif
ferētias amoris ſm̄ Alber. ſup Miſſus eſt cap.
cxxiij. Quia eñ amoris triplex differētia eſt. q̄ ē
amor naturalis. eſt amor adq̄ſitus. ꝛ eſt amor
gratuit⁹. ¶ Primo quidē amor naturalis ſūme
fuit in b. v̾gine p̄ oīb⁹ creaturis. q̄ ipſa dilexit
deū vt mater filiū. Alij omēs angeli ꝛ hoīes dili
gunt vt ſui dñm. ſed maior eſt materna dilectio
naturalr̄ p̄ alijs: vt patebit infra. ¶ Scd̄o amor
adq̄ſit⁹ in b. v̾gine fuit in ſūmo ad chr̄m. Talis
eñ amor adq̄ſit⁹ fit ex cauſis accñtalib⁹: que q̄/
dem inducūt ꝛ mouent matrē ad diligendū filiū
amore magno vtiqȝ cum nouerit ſe a filio diligi ꝛ
honorari vel exaltari in glīaꝫ: vel magnū ſibi do
num dari: aut magna p ſe ſuſtinere filiū. ꝛ ſic de
alijs cauſis accñtalib⁹. Sed oēs tales cauſe fue
runt h̄ in ſūmo. nunq̄ȝ eñ aliq̄s fili⁹ ſuā matrē
tantū dilexit ſicut chr̄s virginē: nec vnq̄ȝ q̄s tan/
tū honorare potuit: ſic deus ſ̄uiendo ꝛ honorē
exhibēdo b. v̾gini fecit. qm̄ chr̄s deus erat ſub/
dit⁹ illi Lu. ij. Nec potuit q̄s matrē dignificare ſi
cut chr̄s ſuam: quā exaltauit vt eſſet regina mū/
di ꝛ dña angeloꝝ ac creaturaꝝ oīm: atqȝ q̄d ſum/
mū eſt vt ſit mr̄ veri dei. ¶ Deniqȝ null⁹ filius tā
tū dare potuit ſue matri ſicut chr̄s v̾gini. qm̄ de
dit oīa dona grāꝝ ꝛ dignitatū ac ſcientiaꝝ: oīa
dona btitudinū ꝛ meritoꝝ. Et inſup ſeipm̄ dei
filiū dedit ſibi in filiū amplexandū oſculādū fo/
uendū ꝛ portandū. Preterea nullus fili⁹ tot ꝛ tā
tas penas ſuſtinuit p ſua matre ſicut chr̄s p vir
gine ꝛ etiā p toto genere humano. q̄ paſſio chr̄i
oēs penas hoīm p̄ponderauit ꝛ ſuperauit. Hec
certe cōſiderās Maria poterat dicere illd̄ Ps.
Quid retribuam dño p oīb⁹ que retribuit mihi
Magnificat ꝫ aīa mea dñm: ꝛ exul. ꝛc̄. ¶ Terti
us amor gratuit⁹ fuit in b. v̾gine in ſūmo. quia

ex quo voluntas nō fertur niſi in cognitū: vt ait
phs. iij. de anīa. ꝛ Aug. x. de trini. c. j. Firmiſſime
inq̄t nouim⁹ non niſi nota amari poſſe. Cū igit̄
b. v̾go deū ampliſſime cognouerit: ꝛ hunc ſuuȝ
verū filium natū ꝛ vnicum quē ſciuit de ſpūſan/
cto conceptū: ꝛ virginitate manente editū. ſeq̄tur
quoqȝ ꝙ ſicut nouit p ipſum oī gratia ſe repletā
copioſiſſime: ita amauerit ſup oēs.

¶ Articul⁹ ſecundus q̄ declarat̄ q̄liter b. v̾ginis
charitas fuerit maior in via q̄ȝ charitas eoꝝ qui
in p̄ria: ꝛ circa h̄ occurrētes difficultates ſoluūt̄.

Ecūdū reſtat my
ſterium de hui⁹ excellentiſſime chari/
tatꝫ noticia ſeu declaratōe: vt ſcire poſ/
ſimus q̄liter ipſa b. virgo in ſtatu hu/
ius vie poſita excellētiorē habuerit charitatē p̄
oīb⁹ etiā angelis ꝛ ſctīs in p̄ria ſeu glīa exiſtētib⁹
Vñ vt h̄ lucidi⁹ clareſcat. Notandū q̄ tres p̄nt
formari rōes q̄ difficultatē faciūt in re iſta. ¶ Pri
ma eſt: q̄ ſtat⁹ huius vie iferior eſt ſtatui p̄rie. ꝫ
ſūma charitas vie iferior ē iſima charitate p̄rie.
Vñ maiori charitatꝫ dulcedīe fruit̄ minim⁹ an/
gel⁹ vel ſctūs in celo q̄ȝ maxim⁹ ſctūs exiſtens in
via: q̄ ille fruit̄ fruitōe glīoſa: iſte v̾o non. ꝫ non
videt̄ quō charitas v̾gis in via excellētior fuerit
vel eq̄lis charitati ſctōꝝ in p̄ria. ¶ Scd̄a rō: q̄ ſi
b. v̾go habuiſſet maiorē charitatē in via q̄ȝ ange
li vel ſcti in celo. ſequit̄ ꝙ ipſa habuiſſet maiorē
fruitōeȝ: ꝛ frueret̄ in via per modū p̄rie: q̄ vt ait
Aug⁹. li. de doctrina chr̄iana. ꝛ allegat̄ a magr̄o
ſniaꝝ li. j. di. j. Frui eſt amore īherere alicui rei p
pter ſe. Qd̄ ſi ſic. ſeq̄tur ꝙ ipſa b. v̾go in via fuiſ/
ſet cōprehendēs: qd̄ nō ꝯcedit̄: q̄ ſolus chr̄s fuit
ſimr̄ viator ꝛ cōprehenſor: vt dt̄ Aug⁹. ¶ Tertia
ratio. q̄ Mat. xj. ait ſaluator. Inter natos mlīe
rū nō ſurrexit maior Johe baptiſta. q̄ autē mior
eſt in regꝫ celoꝝ maior ē illo. Glo. dt̄. Omnis ſan
ctus q̄ eſt cū deo maior eſt eo q̄ adhuc ē in mūdo.
Itē ſup illud. Ecce ego mitto angelū meū Glo.
dicit. Nouiſſim⁹ angel⁹ celi maior eſt q̄uis hoīe
Non videt̄ ꝫ quō b. virgo in via habuerit maio
rē charitatē q̄ȝ minim⁹ angel⁹ in celo. ¶ Ad hec
rñdendo ex v̾bis Alb. ſup Miſſus eſt. cap. xxix
pono tres v̾itates q̄b⁹ res ipſa clareſcit. ꝛ p has
ſolui poſſunt p̄dicte rōnes difficultatē facientes
¶ Prima veritas. Charitas b. v̾ginis in ſtatu
vie fuit maior oī charitate pure creature: etiā exi
ſtentis in ſtatu patrie. licet nō ſm̄ actū fruitōis
glīoſe: tñ ſm̄ ſubāȝ. Declarat̄. Nam charitas be/
ate v̾ginis in via licet fuerit maior charitate oīȝ
angeloꝝ ꝛ ſanctoꝝ q̄ꝫtū ad ſubam: ſicut pbatuȝ
eſt p rōes primo articulo poſitas. tñ vtiqȝ mior
fuit q̄ꝫtum ad actū charitate minimi ſācti patrie
vel angeli. Q: aūt maior ſubſtātia eſt minor in
actu: hoc facit ſubiecti conditio: cōtrarij ꝯiunctō
motoris minor attractio: q̄ eñ attractio ſemp in

actu eſſet ſi ex pte attrabibilis impedimentū nō ſtaret. Nā ſm illud Sap. ix. Corp⁹ qđ corrūpit aggrauat aīam ⁊ deprimit ſenſum multa cogi. Exeplū a ſili. Videm⁹ enī ꝙ ſol eſt multo maioris lucidītatis ꝙ̄ luna: ⁊ tñ q̄n̄q; luna magis illuminat in nocte ⁊ aere puro ꝙ̄ ſol in die aere obſcuro. Itē ignis in clibano acceſus ē multo maioꝛ ꝙ̄ lumē in parua cādela: ⁊ tñ plus illumīat domū candela acceſa in menſa ꝙ̄ ignis ardens intus in clibano incluſus. ita nō eſt incōueniēs ſi maioꝛ charitas ſm ſubam vel maioꝛ lux gratie in ſubiecto paſſibili ꝯiuncto corꝑi paſſibili: ⁊ groſſo ꝗ̄ſi ignis incluſus minus īmutat ⁊ mouet actualiter ꝙ̄ minoꝛ lux glie ⁊ minoꝛ charitas in ſubiecto impaſſibili ⁊ glioſo tanꝙ̄ ſibi ꝓportionato. i. in angelis ⁊ ſcīs patrie. ¶ Scđa ꝟitas Fruitio charitatis in b. ꝟgine pro ſtatu vie licet fuerit inferioꝛ fruitione cōpꝛehenſoꝝ ꝗ̄tum ad actum: fuit tñ maioꝛ ꝗ̄tum ad effectū. Declarat̃ quia charitas ⁊ fruitio cōpꝛehenſoꝝ. i. angeloꝝ ⁊ ſanctoꝝ in patria: nō eſt in ſtatu merendi ꝗ̄tū ad premiū ſubſtantiale. Quilibet aūt actus charitatis in b. ꝟgine ꝓ ſtatu vie fuit meritori⁹ vite eterne ⁊ beatitudis: angeloꝝ ⁊ ſanctoꝝ omniū beatitudinē tranſcēdentis. Vñ licet ipſa nō fuerit cōpꝛehendens in via: nec fruebat̃ actu glioſa fruitione patrie celeſtis: niſi forte ad tp̄s q̄n dabat̃ ſibi vt viderit diuinā eſſentiam. Si enī hoc Moyſi ⁊ Paulo in via datū eſt: vt viderint diuinam eſſentiā: ſicut dr̄ Aug. li. de videndo deū nō eſt ambiguū q̄n a foꝛtioꝛi matri dei h̄ priuilegiū fuerit ꝯceſſum. q̄m vt teſtat̃ Damaſce. ipſa a nūllo illuſtriū vincit̃. Nihilominꝰ in ipa fuit maioꝛ charitas ſm effectū ꝙ̄ in oībus ſanctis ⁊ angelis. q2 oībus excellentiorē btitudinē meruit q̄libet actu charitat̃. Nā vnico ꝯſenſu ⁊ verbo cū ait. Fiat mihi ſm ꝟbum tuū Lu. ij. plus meruit ꝙ̄ oēs ſcī ⁊ angeli: vt vicȝ fieret mr̄ dei: regina celi: dn̄a angeloꝝ ⁊ totius mūdi. ¶ Tertia ꝟitas. Charitas b. ꝟginis modo in ſtatu pr̄ie imꝓportionabilr̄ maioꝛ: deifoꝛmioꝛ: ⁊ glorioſioꝛ eſt charitate oīs pure creature tam ꝗ̄tuȝ ad ſubam ꝙ̄ etiam ꝗ̄tū ad actum fruitōis glorioſe Ratio q̄a vt canit eccleſia: exaltata eſt ipſa ſcā dei genitrix ſuꝑ choꝛos angeloꝝ ⁊ ſanctoꝝ ad celeſtia regna. ſed ſuperioꝛes hn̄t excellenti⁹ ꝑfectōes inferioꝛum: vt dt̄ Dyoñ. de angelica hierar. ergo ⁊c. Pincpš. Aſtitit regina. ſ. ꝟgo dei mr̄ a dextris tuis. i. in potioꝛib⁹ bonis glīe ⁊ gratie: in veſtitu deaurato charitat̃ que eſt veſtis nuptial̃ qua. ſ. charitate decoꝛat̃ aīa ⁊ vnit̃ deo: circūdata varietate. ſ. ſctōꝝ. Oēs q̄ppe ſancti admirant̃ eius gloriam ⁊ tota celeſtiſ curia illuſtrat̃ ac delectat̃ ⁊ iocundat̃ in ei⁹ glīe fulgoꝛe. O ꝙ̄ btm̄ illud regnū o ꝙ̄ glioſum illđ habitaculū vbi cum chr̄o ⁊ ei⁹ ſcā matre regnant oēs ſancti. O deus magne. O Ieſu bone: q̄n erit illud tp̄s feliciſſimū ⁊ illa hoꝛa iocundiſſima qua videbimus tue matris gloriā i leticia: ⁊ ꝑfruemur tue faciei noticia per eterna ſecula.

¶ Articul⁹ tertius ꝙ charitas ꝟginis erga deū ⁊ dei filiū fuit precipue duodecim ꝑfectōnis circūſtantijs glioſe ſublimata p̄ alijs.

Circa tertiū myſteriū de circūſtantie ꝑfectōe notare poſſum⁹ ad nūeꝝ. xij. ſtellaꝝ in ei⁹ coꝛona capit̃. xij. ꝑfectōes ſeu circūſtātias ⁊ ꝓꝑetates charitat̃ b. ꝟginis q̄b⁹ extitit glioſe decoꝛata ⁊ excellēti⁹ ſublimata: q̄ in trib⁹ q̄ternarijs oꝛdinant̃: vt pȝ intuenti in p̄n̄ti figura Nam charitas btiſſime ꝟginis Marie fuit

¶ Primo: naturalis.
Secūdo: totalis.
¶ Tertio: ſingularis.
Quarto: certitudinalis.
Quinto: cōfoꝛmalis.
¶ Sexto: tranſfoꝛmalis.
Septimo: reuerentialis.
¶ Octauo inſuꝑabilis.
Nono: predelectatōis.
¶ Decimo: prefamiliaris.
¶ Undecimo: ꝑſeraphicalis.
Duodecimo: preacceptatōis diuinalis.

¶ Capitulum. I.

Primo dilectio ſeu charitas b. ꝟginis fuit naturalis. q2 tāꝙ̄ mater naturalr̄ imo plus ꝙ̄ alia mr̄ dilexit: vt pȝ ſupra Alij enī oēs diligūt tanꝙ̄ ſerui dn̄m. Vt aūt dic Ariſt. viij. li. Eth. inter dn̄m ⁊ ſuū non eſt naturalis amicicie amoꝛ ſm ꝙ ſeruus. ſed bñ ſm ꝙ hō. q2 ſm ꝙ ſeru⁹ eſt ſibi. i. dn̄o diſſilis. licet ſm ꝙ hō ſit ſibi ſilis. Decibi. ¶ Et ſi dicas. hō etiam naturaliter deū diligit. q̄a ſm aīam ad imaginē dei factus eſt Geñ. ij. ⁊ ſm coꝛpus etiā eſt ad ſimilitudinē ei⁹. q2 de⁹ hō factus eſt. Dico ꝙ etſi poſſit eſſe aliq̄ mō naturalis dilectio hoīs ad chr̄m deū: tñ improportionabiliter dilectō naturalis b. Marie excedit. q̄a eius dilectō eſt materna que ē maxima dilectionū naturaliū. vt patet per Ariſt. viij. Ethic. vbi habet̃ ꝙ parentes plus amant filios ꝙ̄ e cōuerſo. quia plus ſciūt parētes ꝙ filij ex eis ſunt nati ꝙ̄ e cōuerſo Matres aūt plus diligunt filios ꝙ̄ etiam patres. q2 certioꝛes ſunt de eis ⁊ plus laboꝛis habent circa eos. Decibi. ¶ Ex q̄ patet ꝙ maxima int̃ omnes naturales dilectōes eſt materna dilectio. Licet ergo angeli vel ſcī diligāt deū naturalr̄ filiali vel chr̄m amēt fraterno amoꝛe. excedit tñ Marie dilectio incōparabilr̄: ſicut ⁊ excedit iꝓpoꝛtionabilr̄ naturali ꝓpinq̄tate ſilitudineꝙ̄ ⁊ gratuito amoꝛe ac acq̄ſito ſuꝑeminēter oīb⁹. ¶ Secūdo charitas Marie eſt totalis. nulla enī creatura poſt chr̄m ꝑfecti⁹ impleuit ꝓceptū illđ. Diliges dn̄m deū tuū ex toto coꝛde tuo: ⁊ ex tota aīa

tua ⁊ ex tota mēte tua: ⁊ ex oīb⁹ viribꝰ tuis Deu/
tero.vj. Lu.x. ⁊ Math.xxij. q̄z btā ꝟgo Maria
que ſm Alex. de Ales ſup Lu. dilexit toto corde
oēs cogitatōes ſuas in deū dirigens. tota aīa.
oēs affectōes ſuas in deū retorquēs. tota mente
.i. intentōe oēs oꝑationes ſuas ꝓpter deū faciēs
totiſq̄z viribꝰ ⁊ toto poſſe: nil de cōtingentibꝰ ob
mittens. ſed q̄cq̄d facere debuit faciendo. Unde
ipſa in canticꝭ ſcribitur plena charitate ⁊ dilectōe
¶ Tertio charitas ꝟginis fuit ſingularꝭ. tum q̄z
nec ſimilē habuit nec habitura ē ſequentē: vt ca/
nit eccl'ia. tum q̄a ſingulariter deū tantūmodo ⁊
nil extra deū queſiuit. iuxta illud pſ. Unā petij
a dño hanc requirā vt inhabitē in domo dñi oī/
bus diebꝰ vite mee. ⁊ iterū. Quid a te mihi eſt in
celo: ⁊ q̄d volui ſup terrā. q. d. nihil aliō a te. Uñ
dicere potuit illud Auguſtini li. ſolilo. Mens
mea deꝰ tibi deuota: tuo amore ſuſpēſa: tibi ſoli
ſuſpirās: tibi inhians: te ſolū deſiderans: nil ha
bet dulce niſi de te loq̄: de te audire: ⁊ tuā gl'iam
ac memoriā frequēter corde reuoluere. Quicq̄d
mihi preter deū eſt: dulce non eſt. Quicq̄d vult
mihi dare dñs meus totū auferat: tm̄modo ſe
mihi det. Hec ibi. ¶ Quarto charitas b. ꝟginis
fuit certitudinal'. Cum enim de alijs ſcriptū ſit
Eccē.ix. Nemo ſcit vtꝝ odio vel amore dignꝰ ſit
hoc locū in b. ꝟgine nō habuit: q̄z certiſſima fuit
infallibiliter ⁊ indubitanter de diuina charitate
ex grā ſingulariſſima. Naz etſi de cōi lege nemo
ſciat ſe eſſe in charitate certitudinalr̄: aliquibus
tamen ſctīs ex ſpeciali priuilegio cōceſſum eſt a
deo q̄ eos certificauit ꝑ reuelatiōꝫ vt ſecuritatis
gaudiū etiā in hac vita in eis incipiat: ⁊ fortius
magnifica oꝑa ꝓſequent̄ ⁊ mala p̄ſentis vite ſu
ſtineant. ſicut pꝫ de apl'is ⁊ paulo di. Rho.viij
Certus ſum inq̄t: q̄z nec fames: nec gladius: nec
creatura aliq̄ poterit nos ſeparari a charitate q̄
eſt in chr̄o. Uerum certitudo charitatis Marie
fuit p̄cellentior omniū ſctōꝝ certitudine: ſm Al
ber. ſup Miſſus eſt ca.cvij. qm̄ in alijs eſt certi
tudo ꝑ ſcientiā a poſteriori ex effectu. Certitudo
aūt beate ꝟginis q̄ ſciuit ſe nō poſſe ſepari a deo
fuit ꝑ modū cauſe: eo ꝙ ſciuit ſe matrē dei eſſe ⁊
in vtero ſanctificatā ac nō poſſe peccare. ⁊ ꝑ cōſe
q̄ns ſciuit ſe non poſſe ſeparari a deo. ¶ Sed h̄
queri pōt quō excedat certitudo charitatꝭ vie in
Maria certitudinē charitatꝭ angeloꝝ ⁊ beatoꝝ
in patria: cū illoꝝ certitudo ſit oī ſecuritate tenti
onis pleniſſima. ¶ Rñdendo ꝓ huius lucidio
ri declaratōe Nota quadruplicē differentiā quā
ponit Petrus aure. in ſuo cōpendio li.v. Nam
Primo ſūt quidā q̄ ſciunt ſe certitudinal'r nō eſſe
in charitate: nec habere dei charitatē: vt patet de
demonibꝰ ⁊ dāmatis: ⁊ etiā de hoīb⁹ viatoribꝰ q̄
ſunt in actu peccādi mortaliter: vel in ꝓpoſito: q̄z
ſcriptū eſt Sap.xiiij. Odio eſt deo impiꝰ ⁊ impie
tas eius. ¶ Scdō alij ſunt q̄ cognoſcunt ſe ha/
bere charitatē vel eſſe in charitate cōiecturalr̄ per
aliqua ſigna in q̄tū q̄s experit̄ ⁊ ꝑcipit ſe delecta
ri in deo: ⁊ contēnit res mundanas: ⁊ nō eſt ſibi
conſciꝰ alicuiꝰ mortalis pctī: ſentitq̄z in ſeipſo di
uini amoris calorē ⁊ deguſtat eiꝰ dulcedinē: ſm
quē modum pōt intelligi illō Apoc.ij. Uincenti
dabo māna abſcōditū q̄ð nemo nouit: niſi q̄ ac/
cipit. ſ. ꝑ experientiā dulcedīs. qm̄ teſte Bern. ſo
lus expertꝰ nouit credere q̄d ſit Jeſum diligere.
Iſta tñ cognitō imꝑfecta ē ⁊ nō certitudinal' ab
ſolute. ſed tm̄ coniecturalr̄. Uñ apl's. j. Coꝝ.iiij.
Nil mihi conſciꝰ ſum. ſed nō in hoc iuſtificatus
ſum. Et pſ. Delicta q̄s intelligit ⁊c. put hec dicit
beatꝰ Tho. j. ij. q.cxij. ar.v. vbi querit. vtꝝ aliq̄s
ſcire poſſit ſe habere grām. Et hic modus cogno
ſcendi. ſ. ꝑ aliqua ſigna eſt cōiter viatoꝝ. ¶ Ter/
tio alij ſunt q̄ certitudinaliter cognoſcunt ſe eſſe in
charitate vel habere charitatē diuinam: ſicut pa/
tet in his q̄ ſunt in patria. Sancti ꝟo in via po
ſiti pñt aliqui de hoc certi eſſe: non niſi ꝑ diuinā
reuelationē: vt dictū eſt ſupra: q̄a cum ꝟa chari/
tas dei nō niſi per ſpm̄ ſanctū diffuſa eſt in cordī
bus nr̄is: vt dicit apl's: excedit limites nr̄e natu
re. Deus q̄ppe charitas eſt: ⁊ q̄ manet in charita
te: in deo manet ⁊ deꝰ in eo. j. Joh.iiij. Et ideo ſi/
cut p̄ſentia dei in nobis: vel abſentia per certitu/
dinem cognoſci nō poteſt: ſm illud Job.ix. Si
venerit ad me nō videbo eū. ſi autē abierit nō in/
telligam. Ita hō in via ex ſeipſo non pōt ꝑ certitu
dinem dijudicare vtꝝ ſit in charitate vel grā: ſm
illō. j. Coꝝ.iiij. Sed neq̄z meipm̄ iudico. q̄ autē
iudicat me dñs eſt: niſi hoc reuelet̄ ſibi a deo.
Quarta differentia poni pōt certitudo beate ꝟ/
ginis que inter cōprehēſores ⁊ viatores habuit
ſe medio modo ꝑ participationē ſm Alber. ſup
Miſſus eſt. ca.lxxxix. Talem inquā participa/
tionem ꝙ accepit meliorē partem a q̄libet extre/
moꝝ. Nam cōprehēſores habent charitatē ⁊ eiꝰ
certitudinē ſm actus perfectionē. ſed tamen p̄ter
merendi conditionē. Uiatores hñt cum meren
di conditione. ſed cū actus imꝑfectione. Etenim
certitudo viatoꝝ ꝙ ſint i charitate. etiā ſi ſit per
reuelationē non eſt ita abſolute ꝑfecta ſm actuū
perfectionē: vt vel amitti nō poſſit eoꝝ charitas
per peccatū mortale: vel ſaltem remitti aliquan/
do per peccata venialia. Ipſa autē b. virgo ha/
buit certitudinē charitatis infallibiliter ⁊ abſo/
lute cum actuū perfectiōe ſm cōprehenſores. et
cum merendi conditiōe ſm viatores. Unde ha/
buit eam excellentiꝰ viatoribus q̄tum ad actū.
et comprehenſoribus q̄tum ad effectum. Hec
Albertus.

¶ Capitulū. II. ꝓ ſecundo q̄ternario.

Secūdo q̄ternario ⁊ q̄ ad p̄miſſa in ordi
ne Quinto charitas b. ꝟginis fuit cō/
formal'. q̄z ſup oēs fuit ꝯformis diui/
ne voluntati in ſua volūtate. Hoc eñ̄ fac chari
tas vt intantū cōcordet cū amato in q̄tū amat.
Unde Cato dicit. Concordia nutrit amorem.

Et Hiero. Amicoꝝ eſt idem velle ⁊ idem nolle.
Hinc ⁊ Joh. xiiij. Siq̄s diligit me ſermones
meos ſeruabit. Sicut ergo btã virgo p̄ alijs a/
mauit: ita p̄ oib⁹ tota volũtate: toto aĩo ⁊ tota ĩ
tentiõe diuĩe volũtati ɔformata fuit: adeo vt q̄
ſi vnã animã ſeu volũtatẽ ꝑ oĩa habuerit cum
chriſto. vt dicere poſſit illud p̄s. xxxix. In capite
libri ſcp̃tũ ẽ de me vt facerẽ volũtatẽ tuã de⁹ me
us volui: et legẽ tuã ĩ medio cordis mei. Naꝫ
ip̃a toto corde ħ ſolũ deſiderabat: hoc maximũ
ſolaciũ reputabat vt p̄r celeſtis ſuã tm̃ volũta/
tẽ in ip̃a ꝑficiat: ſiue exercẽdo ĩ aduerſis: ſiue cõ
ſolãdo in ꝓſpis: ſiue dep̃mẽdo: vel quõcũq̃ ſi/
bi magis placeret. Sexto ei⁹ charitas fuit trãſ
formalis. q̄ꝛ totalit̃ erat ip̃a ꝑ charitatẽ trãſfor/
mata in chr̃m: vt tota maneret ⁊ viueret in chri/
ſto ⁊ chriſt⁹ ĩ ea. iuxta illõ Gal. ij. Chriſto confi/
xus ſum cruci. viuo ego iã nõ ego: viuit v̾o in
me chriſtus. Vñ optime ip̃a p̄ alijs dicere potu
it illud bti Jgnacij. Amor inq̄t me⁹ crucifixus
eſt in chr̃o. Si nẽpe ſeraphici ſp̃us ꝑ ſuũ amo/
rẽ trãſformant̃ in chriſtũ crucifixũ adeo ꝙ ſicut
ait Fran. maro. q̄ intime cerneret ſeraphin cerne
ret in eis ſtigmata exp̃ſſa intellectualiter: ſic ſen
ſibiliter fuit in btõ Franciſco. Multo fortius ħ
putandũ credo de aĩa btẽ virginis Marie que
tota chriſto ɔfixa eſt cruci: tota transformata in
chriſtũ deũ. Si petas quõ ſic amor trãſformat
aiam in chriſtũ deũ. Dico ⁊ declaro ſic. Dicẽ enĩ
Ariſt. j. Phyſ. ⁊. vij. li. metaph. Forma dat eſſe
rei. Exempli gr̃a. Si ex ligno format̃ mẽſa vel
ſcãnũ illõ lignũ a forma mẽſe capit eſſe mẽſe vel
ſcãni vt dicat̃ vera mẽſa vl' ſcãnũ. ⁊ ſi ĩ cera imp̃/
mat̃ ſigillũ: ex illi⁹ forma ſigilli capit cera eẽ tal'
ſigilli. ſ. regis ⁊c̃. Jta a ſili vniuſcuiuſq̄ vicij in
aĩa imp̃ſſa forma dat eſſe tale ip̃ſi aĩe vel homĩ
q̄le eſt ip̃m viciũ. vt vicꝫ ex quo auaricia ẽ viciũ
terrenũ facit hominẽ eſſe terrenũ. Luxuria q̄ꝛ ẽ
viciũ carnale reddit hoiem brutalẽ ſeu carnaleꝫ
et nõ ſp̃ualem. Suꝑbia ⁊ iuidia atq̄ ira ſic̃ eſt
viciũ diabolicũ: ita facit hoĩeꝫ diabolicũ. Eo/
dẽ mõ ꝑ ɔtrariũ: ex q̄ charitas eſt v̾tus diuina:
iuxta illud. j. Joh. iiij. De⁹ charitas eſt. ḡ dat aĩe
eſſe diuinũ: vt q̄ manet ĩ charitate in deo manet
⁊ de⁹ in eo. Hoc eſt qđ dicit Aug⁹. Vnuſq̄ſq̄ ta
lis eſt q̄lia amat. ſi terrã amas terra es. ſi celũ ce
leſtis es. ſi deũ: nõ audeo dicere q̄ꝛ de⁹ es. audi
ꝓpham dicẽtẽ. Ego dixi dij eſtis ⁊ filij excelſi oẽs
Hec ille li. đ v̾bis dñi. Hinc ⁊ Hugo li. đ clau
ſtro aĩe ait. Scio inq̄t aĩa mea q̄ꝛ amor eſt vita
tua ⁊ ip̃ſa vi amoris in ei⁹ quẽ amas ſilitudinẽ
trãſformaris. Sicut ḡ btã v̾go xp̃m ſũme ama/
uit: ita ſũme ⁊ totaliter eſſe diuinũ ⁊ chriſtifor/
me ſuꝑ oĩa creata habere dinoſcit̃. Septimo
amor Marie ad xp̃m fuit reuerẽtialis. Eſt aũt
reuerẽtia mixta cũ dilectiõe timoroſa ſubiectio
et hec excellẽtiſſime fuit in btã v̾gĩe q̄ ſicut amo/
re ita ⁊ timore diuino plena fuit. Sed diceres

Quid timoris habuit Maria. Rñdetur ꝙ in ma
ria timor ſeruilis non fuit inq̄ntũ notat ſeruilita/
tatem: eo ꝙ ip̃a nunq̄ peccauit: nec in ea fuit ti/
mor initialis q̄ eſt imperfectoꝝ. q̄ꝛ v̾gini oẽ bo/
num ꝑfectiſſime affuit. Fuit ḡ in maria timor ca
ſtus. Hic timor hꝫ duos actus. Vnus eſt ſc̃m ſta
tũ vie q̄ eſt timere ſepari a deo. ⁊ iſte non fuit in
Maria: q̄ꝛ fuit certiſſima de inſeꝑabili dilectõe
dei. Alius actus eſt ſc̃m ſtatũ patrie q̄ eſt reuere/
ri deũ. Naꝫ teſte Pſ. Timor dñi ſctũs ꝑmanet
in ſeculũ ſeculi. ḡ ⁊ in patria erit. ſed non niſi ſc̃m
actum iſtũ. ſ. reuereri deũ. Et hoc mõ Maria ti/
more dei plena fuit ſuꝑ oẽs viatores. Hec Alb.
ſuper Miſſus eſt ca. cvij. Vñ creditur ꝙ beata
Maria q̄tienſcunq̄ acceſſit vt chr̃m lactaret vel
balnearet vel in vlnas ſuſciperet vel alloqueret̃: ſꝑ
p⁹us genuflexo chr̃m quẽ ſciuit eſſe deũ verꝫ ado
rauit. Sicut etiã fac̃ p̃ſbr quotiẽs euangeliũ tã/
git: ſiue in miſſa: ſiue al's vt idip̃m repreſentet ec
cleſia fuiſſe in dei matre Maria. Octauo fuit in
ſuꝑabilis. Vñ Cant. viij. dicit deus ad Mariã.
Pone me vt ſignaculũ ſuper cor tuũ. ſ. in amoris
affectõne: vt ſignaculũ ſuper brachiũ tuum. ſ. in
arduoꝝ operatione: q̄a fortis eſt vt mors dile/
ctio. Sicut em̃ mors a nullo perimit̃. ſed ip̃a eſt
tam fortis vt oĩa perimat: ſic Marie dilectõ oĩa
ɔtẽp̃ſit dura. ſicut infern⁹ q̄ tam dure tenet quẽ
ſemel recipit ꝙ nunq̄ dimittit. ſic Maria nũq̄
a dilectiõe chriſti auelli potuit. Vnde ſubditur.
Aque multe. id eſt tribulatõẽs ⁊ penalitates hu
ius vite non potuerunt extinguere charitatẽ: nec
flumina. id eſt aduerſitates obruerũt charitatẽ
eius. Nam cum oẽs diſcipuli relicto Jeſu fugiſ
ſent: ip̃ſa beata v̾go vſq̄ ad mortẽ chriſto patiẽ/
ti aſtitit: ⁊ cum ip̃o in corde per gladiũ doloris
vulnerata extitit.

Cap. III. p tertio q̄ternario.

Tertio q̄ternario: ⁊ in ordĩe ad premiſſa
Nono charitas beate v̾ginis fuit p̄de/
lectabilis. Naꝫ q̄d dulci⁹: quid ſuaui⁹
quid delectabili⁹ diuine amoris dulcedine. Vt
em̃ ait Ambro. ſuper Lu. qui chriſtũ interno re/
cipit hoſpitio ꝑ amoris ſenſibilẽ gratiam: maxi/
mis paſcit̃ exuberantiũ delectatõibus volupta
tum. Quid putas q̄nta dulcedo charitatis fue/
rit in virgine que chriſtũ nouẽ menſib⁹ in vtero
portauit ⁊ ſemꝑ in corde preſentẽ per gratiam te
nuit. ſi ſp̃ũſſanctus q̄ eſt ſp̃us paraclet⁹ alijs de
uotis mentib⁹: tanta cõſolatione ſe infudit. vt ſ/
mo exp̃mere non valeat: aliq̄ndo ſuꝑnoꝝ dono
rum guſtũ cumulatius deguſtandũ influẽdo:
aliquãdo noticiã ſecretoꝝ ⁊ reuelatõẽs myſterio
rum imittendo. aliq̄ndo ſecurũ eternalium bo/
norũ faciendo: nunc iubilũ: nunc ebrietatẽ ſpiri/
tus ſuꝑinfundendo adeo ꝙ mens tãineffabil'r
gaudiũ ⁊ dulcorẽ tã indicibilẽ ꝑcipiat ⁊ intantũ
ex mag̃ amoris ⁊ gaudij fortitudĩe feruor ſp̃us
excreſcat: vt ſe cobibere nõ valeat intra ſe ⁊ ali/

qñ in exceſſum ɔtemplatõis rapiat: ⁊ mlta alia
inexplicabilia ſolacia facit ſpũſſctũs Quid ergo
exiſtimaſ q̃nta delectatõe dulcedinis btã dei ma
ter abundauit que ſup oẽs ſpũſancto plena fuit
Hinc Eccĩ.xxiiij.ſcribitur. Qui edunt me adhuc
eſuriũt.quod dr ex eo:qꝛ charitate dei ſatiari nõ
pñt pre delectatõe ꝗ eã deguſtãt expimentali aſ/
ſuefacõe. ⁊ ꝑ conſeqñs b. Maria aſſuefacta di
uinis dulcedinibꝫ:ſiue vigilãdo ſiue dormiẽdo
ſiue aliud q̃d faciẽdo: ſꝑ irremiſſibiliter nouas
⁊ varias dulcedies diuinas accreſcentes degu/
ſtabat in deo:vt diceret cũ ps̃. Sitiuit aĩa mea
ad deũ fontẽ viuũ qñ veniã ⁊ apparebo añ faci
em dei. Notãter dicit:ad deũ fontẽ viuũ:qꝛ ſicut
fons viu⁹ ſꝑ ſcaturit aq̃s nouas: ſic in Maria
quoad vixit ſꝑ ⁊ cõtinue nouas ⁊ ineffabiles de
lectationes q̃s exprimere neq̃mus nos peccato
res: faciebat dñs deus ebullire ex fonte diuini
tatis ¶ Decimo charitas Marie fuit amoris p̃/
familiaris. Cũ enim nulla creatura auderet deũ
cõtingere vel in modico: mirũ videt᷑ de iſta vna
puella Maria ꝙ tantũ fuit deo familiariſſima
ſuper omnẽ creaturã contingẽdo vicꝫ balneãdo
lactando:amplexãdo ⁊c̃. Quis angeloꝝ ac bea
toꝝ auderet hoc deo facere: tãſummũ regem tã
familiariter cõtingendo. Vñ Aug. li. de natura ⁊
grã dicit. Illa ꝟo ſingulari grã preuenta atqꝫ re
pleta eſt. ſ. gaudẽdo ꝙ ipm haberet ventris ſui
fructũ quẽ ex initõ habuit vniuerſitas deũ. Hec
ille. ¶ Vndecimo charitas b. ꝟginis fuit p̃ſera/
phicalis ardoꝛ. Eſt autẽ notandũ ꝙ ẜm Dyoñ.
li. angelice hierar. cap̃. vij. q̃nqꝫ ponunt᷑ ꝓprieta/
tes ſeraphici ardoris ſeu amoris quo ferunt᷑ in
deũ: ⁊ ſupereminẽter fuerunt in btã virgine: q̃s
quidẽ ꝓprietates ẜm qꝺ dicit Linconieñ. cõmen
tatoꝛ ibidẽ: didicit Dyoñ. a beato Paulo queãd
modũ ipe idẽ raptus in tertiũ celũ: vidit ⁊ ſibi tã
q̃ꝫ ſpecialiſſimo diſcipl'o reuelauit. ¶ Prima ꝓ/
prietas dꝛ ſꝑ mobile. ¶ Secũda inceſſabile vel
infinibile. ¶ Tertia dꝛ calidum. ¶ Quarta dꝛ a/
cutuꝫ. ¶ Quinta dꝛ ſupferuidũ Semꝑ mobile
ẜm ꝙ dicunt Hugo ⁊ Linconieñ. Fcat amatio/
nem nõ interruptã quiete ſiue paſuatõe:qꝛ ſicut
ignis in ſua flãma ſꝑ mouet᷑: ſic amoꝛ ſeraphic⁹
ſꝑ fertur in deũ actu. Inceſſabile vel infinibile ſi
gnificat qꝺ nunq̃ꝫ terminat᷑ duratõe. Sicut enĩ
ignis nõ habet terminũ in agendo. ſed ſꝑ creſcit
in mai⁹ dum inuenit auctã materiã in q̃ accendi
poteſt: ſic amoꝛ ⁊ actio ſeraph nõ habet terminũ
in amando deũ. q̃ cum ſit infinite bonitat̃ ſemꝑ
inuenit᷑ in eo qꝺ amorẽ nouo mõ accẽdat ⁊ dul
cificet. alliciat ⁊ delectet. Calidũ ſignificat: qꝛ illa
ſatietas ex deſiderio ſemꝑ accendit᷑. Hoc eſt qꝺ
Greg. in moral̃. de deſiderio ⁊ ſatietate ſanctoꝝ
in pña dicit ſic. Deſideriũ quidẽ anxietatẽ habet:
ſatietas faſtidiũ. Ne g̃ ſit in deſiderio anxietas:
deſiderãtes ſcti ſatiant᷑: ne ſit in ſatietate faſtidiũ
ſatiati deſiderãt: qꝛ ſitientes ſatiabimur ⁊ ſatia/
ti ſitiemus. Hec Grego. Et rõ ẜm Tho. ɔtra gẽ
tiles. li. iij. qꝛ diuia eẽntia ſꝑ cũ admiratõe videt᷑
cũ null⁹ intellect⁹ eã cõphẽdat ſꝫ oĩa creata ipa
trãſcẽdat. Cũ igit᷑ intellect⁹ btĩ ſꝑ habeat in diui
na eẽntia qꝺ admiret᷑ ⁊ alliciat nunq̃ꝫ faſtidit eã
videre ⁊ amare: ſed ſꝑ ⁊ cõtinue delectat vide/
re qꝺ amas ⁊ amare qꝺ vides. vñ ſatietaſ ex de
ſiderio ⁊ deſideriũ ex ſatietate ſꝑ accendit᷑. iuxta
illud Eccĩ. xxiiij. Qui edunt me adhuc eſuriũt.
¶ Acutũ ſignificat ẜm qꝺ dicit Hugo quendã
impetũ amoris ⁊ vehementiã ardentis deſide/
rij q̃ nõ q̃eſcit donec intret ⁊ penetret vt ibi ſit v/
bi ipm qꝺ amat᷑: cũ ipo ⁊ in ipo: vt nõ ſolũ ab il
lo calidũ ſit ſed trãſeat acutũ i ipm. ¶ Supfer/
uidum ꝟo ẜm eundẽ dꝛ ex hoc ꝙ id qꝺ feruet q̃
dã caloꝛ vehemẽtia iactat᷑ ſup̃ ſe. Acutũ g̃ amo
ris eſt cũ oĩa trãſcẽdendo deſpicit. Supferuidũ
aũt cũ etiã ſeipm ɔtẽnendo relinquit. Fit g̃ mi/
ro modo vt dũ ꝑ dilectõis ignẽ in illũ ſuſtollit᷑
qui eſt ſupra ſe ꝑ vim amoris ferat᷑ i illũ ſolum
q̃ ſurſũ eſt appetẽdũ cogitãdũ ⁊ deſideranduꝫ.
nec ſe nec aliq̃d aliõ cogitat aut deſiderat dũ illũ
ſolum amat. Hec Hugo ⁊ cõcordit᷑ Linconiẽ/
ſis cõmẽtatores li. angelice hierar. Vñ oẽs iſtaſ
ꝓprietates ⁊ ſingulas excellentiſſime q̃ꝫtũ poſſi
bile fuit pure creature viatrici p̃ alijs fuiſſe i via
⁊ nũc in patria btifica fruitiõe fore in charitate
btẽ virginis nullibi ambiguũ ẽ. ¶ Duodecimo
charitas btẽ virginis Marie fuit ⁊ ẽ p̃acceptat/
tionis diuialis. Eius q̃ppe charitas tamgrata
tam p̃accepta erat deo ⁊ tantũ eã reamauit de⁹
p̃ oĩbꝫ creaturis ꝙ ab eẽno ꝓ nulli⁹ creature a/
more intantũ alliceret᷑ ipe de⁹ ad incarnãduꝫ ⁊
patiendũ: ac queqꝫ ſalutis nr̃e oꝑa faciendũ: ſic
ꝓ amore ⁊ charitate btẽ ꝟginis quã eternaliter
p̃nouerat ⁊ p̃oꝛdinauerat fore humane redem
ptiõis mediatricẽ. qꝺ oñdit᷑ tripliciter.
¶ Primo ex diuine incarnatiõis motiuo.
Secũdo ex diuine vnionis facto.
¶ Tertio ex diuine cõdeſcenſionis ſigno.
Primo inquã ex diuine incarnatõnis motiuo
Quero nẽpe. Quid mouit potiſſime deũ ad tã/
tam hũilitatẽ ⁊ miſicoꝛdiã vt vicꝫ ꝓ nob i vtero
virgĩs deſcẽdẽdo inclinaret᷑: i ſtabulo naſceret᷑: i
arto p̃ſepio vilibꝫ pãnis iuolut⁹ locaret᷑: ⁊ mul
ta incõmoda hui⁹ vite miſere pateret᷑: frig⁹: calo
rẽ: famẽ ſitim ⁊c̃. Ampli⁹ vt capet᷑: flagell̃ cedere
tur: ſpinis coronaret᷑: derideret᷑: ɔſpueret᷑: cruciſ
patibulo ſuſpẽderet᷑: vulneraret᷑: moreret᷑: ſepe
liret᷑: ac queqꝫ oꝑa noſtre ſalutis oꝑaret᷑. ¶ Ad
qꝺ rñr ꝙ charitas. Tũ qꝛ ex mera ⁊ libali chari
tate de⁹ fecit hec oĩa: dicẽte apl'o. Propt᷑ nimiaꝫ
charitatẽ q̃ dilexit nos de⁹ miſit filiũ ſuũ in ſili
tudinẽ carnis pcti. Tũ qꝛ vt noſ ad ſuã charita
tẽ attraheret oꝑa ſalut̃ nr̃e ꝑ ſeipm oꝑat⁹ ẽ dñſ
vt dic̃ Ber. Vñ ps. His ɔſũmatõis. i. oꝑatõis
dei vidi. i. cog̃ui eẽ finẽ latũ mãdatũ tuũ. Glo. i.
preceptũ charitatis qꝺ eſt nimis latum. quia ex

tendit etiaꝫ ad inimicos quos diligere debem⁹ ꝓpter
deū. Hec glo. Claret ergo: q2 hec oia fecit charitas:
qđ manifeste docet Hugo. li. de charitate: dicēs
sic. O charitas magnā vim habes q deū de celo
potuisti trahere ad terrā. O quā forte vinculū tuū
q ligari potuit deus (nā mille vincula deuꝫ liga
tum ad columnā ꝫ affixū ad crucē tenere nō valu
issent: nisi charitatis vinculū tenuisset) Nescio in/
quit qđ mai⁹ in laude tua dicere possuꝫ quā q de
um de celo traxisti in terrā ꝫ hoiem ad celū leua/
sti de terra. Hec ille. Sed qm̄ nulla fuit vel po/
tuit esse maior charitas post chr̄m quā ea que fuit
dei ad b. virginē matrē ꝫ e cōuerso. ergo deus ꝓ nul
lius creature amore sic alliciebat ad incarnādū
ꝫ patiendū atqꝫ cetera opa salutis nostre ꝑficien
dū quā ꝓ charitate b. v̄ginis. ¶ Scđo ondit ex
facto diuine vniōis: q2 charitas est q vnit aman
tem cū amato. Vn̄ charitas dr̄ quasi chara vnitas
sicut habet li. de spiritu ꝫ aīa. Sed cū cuꝫ nulla
creatura sic vnit⁹ est de⁹ sicut cū b. virgine: cuius
non solū aīa copulata est deo ꝑ grām. sed etiā de
purissima porcōe sanguis caro assumpta indis/
solubiliter vnita est dō in chr̄o. ergo sūme acceptati
onis diuine extitit v̄ginis charitas sup̄ charita/
tem oim̄ creaturarū: adeo vt in ei⁹ carnis porcōe
singularissime sibi vnita oim̄ oparetur salutem.
¶ Tertio q charitas b. v̄ginis sūme alliciat deū
ondit ex signo diuine ꝯdescensiōis: q2 vicꝫ de⁹
magis ꝯdescēdit ꝫ obedit ei⁹ volūtati in omni peti
tione quā volūtati oim̄ creaturarū: ꝫ ipsa magis p̄t
impetrare suffragia suis deuotis quā oēs angeli ꝫ
scti. Nam ipa ex q est dei mr̄ hꝫ ius quodammodo
etiā precipiēdi: neqꝫ fas est aliqđ negari ei a deo
iuxta illud. iij. Reg. ij. Pete mr̄ mi: neqꝫ em̄ fas
est vt auertā faciē meā. Vn̄ legit cuidā sctō reue/
latū fore q b. v̄go inter alia h̄ hꝫ vnum gaudiū
magnū in celo q vicꝫ de⁹ tanta charitate tenetur
ad eaꝫ. vt ad votū consequatur quicqđ postulauerit
ꝓ quibuscunqꝫ suis deuotis. sicuti hoc plurima
exempla ꝫ miracula ondunt que describunt li.
vi. hui⁹ voluminis: ex quib⁹ qđ placuerit poteris
hic applicare. O itaqꝫ hō: o fidelis aīa cogita mē
te pia quā excellentissima fuerit charitas in maria:
pēsa ꝫ diligēter rumina o mēs deuota quā ardēs
amor fuerit marie ad Jesum: quā dulcis deuotio
ad dilectissimū eius natū dei filiū vnicū anie sue
solaciū: in q ois eius cōsolatio: ois spes: oē gau
diū: ꝫ oē bonū. O mirabil' de⁹. o Jesu me⁹ vtinā
digneris exaudire p̄ces humili tui. vt dignū me fa/
cias tue mr̄i huiuū exhibere in terris: quatin⁹ vna cū
ipsa ꝫ tecū ꝑfrui valeam ī celestib⁹ gaudijs.
¶ Pars scđa libri noni de excellētissima charita
te erga nos siue ꝓximū atqꝫ materna sctā dilecti
one beate Marie.

Ego mater pul/
cre dilectōis Eccī. xxiiij. c. Quib⁹
in v̄bis sp̄usctō afflāte dicis a sa/
piente in ꝑsona Marie clare insinuat. qm̄ ipsa
ꝑissima v̄go diligit genus hūanū cordialissima
ꝫ affectuosissima charitate q vult oēs hoies sal
uari ꝫ neminē ꝑire. Vn̄ dr̄. Ego mat pulcre dile
ctionis. qđ vt pꝫ li. v. parte. ij. ar. j. exponit tam re
spectu chr̄i quā respectu oim̄ fideliū gn̄aliter qui/
bus est mr̄. Notat aūt in ipsis v̄bis triplex mo/
dus affectōis ꝫ amoris q ipsa mouet charitatie
erga hoies. ¶ Primo quidꝫ ipsa diligit hoies
ꝫ afficit charitate intima ad eos sup eorū malo
misericordissime cōpatiendo. ¶ Scđo super eo
rum bono cōgaudendo. ¶ Tertio visceroso af/
fectu eos fouēdo ꝫ ꝓmouendo. s. ad sūma bona
glie. Primū quo ad pctōres. Scđm quo ad cō
uersos ꝫ penitētes. Tertiū quo ad iustos ꝫ ꝑfe/
ctos hoies. Et qa in vniuerso hoꝝ triū sūt gene
ra hoiꝫ. i. pctōꝝ ꝫ in vicijs ꝓfundatoꝝ. Item ad
pniam conuersoꝝ. Item iustorū siue ꝓficientiū
siue ꝑfectoꝝ q in ecclia iusti iudicant: ꝫ vt cōmu
nius simul cēsent. igitur hoꝝ oim̄ ꝫ singuloꝝ ma
trem bīssimā v̄go se appellat: vt erga oēs hoies
suam charitatē nimiā ac miscđiam infinitā ostē/
dat. Qđ euidenti⁹ asserit mellifu⁹ Bern̄. in ser/
mone. Signū magnū apparuit. ita dicēs. Quid
ad Mariā trepidat hūana fragilitas accedere:
nihil austeꝝ in ea: nil terribile: tota est suauis: oi
bus oia facta ē copiosissima charitate: cunctis ho
minib⁹ se debitricē fecit: vt non sit q se abscōdat
a calore ei⁹: ꝫ queadmodū sol sup bonos ꝫ ma
los orit indifferent: sic ipsa oib⁹ se exorabilē: oi/
bus clementissimā exhibet: nec destituit merita.
oim̄ deniqꝫ necessitates amplissimo quodā mi/
seratur affectu. Hec Bern̄. ¶ Primo ergo sicut dixi
afficit b. virgo tanquā mat sup pctōꝝ hoim̄ malo
cōpatiendo. Vn̄ nollet hoiem peccare: q2 scit ꝑ
pctm̄ hoiem mori in anīa: amittere indicibile ꝫ
oē bonū celeste: ꝫ icurrere eternū malum gehēne
Jdcirco in themate se matrē noiat dicens. Ego mat
pul. ꝫc. Quis nesciat matres cōdolere ꝫ deflere
sup incōmoda filioꝝ. ꝫ certe ipsa b. virgo super
oēs matres plenissima est miscđia ꝫ pietate at
qꝫ dulcedine charitatis: ideo orat ecclia. Virgo
singularis inter oēs mitis ꝫc. ¶ Scđo b. virgo di/
ligit hoies cōuersos a pctīs ꝫ penitētes eoꝝ bo/
no ꝯgaudēdo. Si nēpe gaudiū est angelis sup
vno pctōre penitēte Luc. xv. Multo magis marie
est gaudiū q sup oēs angelos p̄eminet ꝫ plenis/
sima est charitate. Et ideo cōuenienter ipsa figu/
rat ꝑ mlierē que habuit drachmas. x. qm̄ ipa est
dn̄a creaturaꝝ rōnaliū in. x. graduum ordinib⁹
existentiū. i. in nouē choris angeloꝝ ꝫ decio ho/
minū. Et ꝑdita vna. s. hūana ꝑ pctm̄ atqꝫ inuen/
ta ꝑ pnie ꝫ passiōis filij sui efficaciā: conuocauit
ad gaudiū inuitādo amicas. i. aīas sctās dicens. Cō/
gratulamini mihi: q2 inueni drā. quā ꝑdi. Luc. xv.
Et idcirco in themate notāter addit pulcre. i. ca/
ste ꝫ gratiose ac gliose dilectōis: q2 tota pulcritu
do aie est in gr̄a ꝫ gloria: ad quā ꝯsequendam hūa

virgo animat penitētes ¶ Tertio ipa diligit ho
mines iuſtos viſceroſo affectu ꝓmouēdo ꝛ fo/
uēdo in oī grā optās eis ſūma bona glīe celeſtꝫ
Et ꝓpꝓea ſubdit̄ in themate. Dilectōis. ſ. mr̄. Dili
gere ꝗ̄ppe eſt alicui bonū velle. ex. ix. li. Eth. Uere
ipa oēs diligit vero amoꝛe. qꝛ teſte Bern̄. ipa oi/
bus oia facta eſt. oibꝫ ſinū miſcdie apit. vt de ple
nitudine eiꝰ accipiant vniuerſi. eger curationem
captiuus redēptōem. triſtis conſolatōem. pcōꝛ
veniā. iuſtꝰ grām. filius dei carnis ſubſtantiam
ꝛ tota trinitas glaꝫ. Hec ille. ¶ Itaqꝫ de hac eiꝰ
charitate erga ꝓxim. i. erga nos hoīes ad p̄ſens
tractātes: vt. ſ. recognoſcēdo eiꝰ mariam dilecti/
nē circa noſ magꝭ moueamur ad ſpem ac deuo
tionem erga ipam. tria myſteria declarabimꝰ.

¶ Primū dꝛ myſteriū p̄eminētial' magnitudis.
¶ Scōm dꝛ maternalis habitudinis.
¶ Tertiū dꝛ effectualis certitudis.

¶ Articulus primus de magnitudine ꝛ excellē/
tia charitatis beate Marie erga proximum. et
quales homines amplius pre alijs diligantur
(ab ipa dei matre

Circa primum

myſteriū p̄eminētialis vicꝫ ma
gnitudinis. vt valeamꝰ ſcire
q̄ꝫ magꝭ ꝛ excellētiſſima ſit chari
tas btē ṽgis erga noſ hoīes atqꝫ ꝑ h̄ īducamur
ꝛ nos eā ſūma deuotōe colere. tres queſtiones
¶ Prio q̄rit̄ Utꝝ btā ṽgo habue/ (occurrūt.
rit charitatē ꝓximi. ꝛ habeat ī ſūmo pure creatu
re. Ad qō ꝓtīꝰ r̄ndet̄ breuit̄ ſcd̄m magnū Alb.
ſuꝑ Miſſus ē. ca. lxxxvij. qꝫ btā ṽgo etiā dū fuit
in hac vita habuit ꝛ multo magꝭ nunc in patria
habet charitatē ꝓximi in ſūmo pure creature. Et
h̄ ꝓbat̄ potiſſime tribꝫ rōnibꝫ.
¶ Prio rōne diuine charitatis.
¶ Scdo rōne gratioſitatis.
¶ Tertio rōne ꝓpinquitatis.
Primo rōne diuīe charitatꝭ. qꝛ vt dt Aug. eadē
eſt charitas q̄ diligit̄ deꝰ ꝛ ꝓximꝰ. eo qꝫ ꝓximus
diligit̄ ꝓpt̄ deū. ꝛ alit̄ diligere nō eſt gratuitum.
Idcirco ſcribit̄. j. Joh. iiij. Hoc mandatū habe/
mus a deo vt q̄ diligit deū. diligat ꝛ frēm ſuum
Si qs dixerit qm̄ diligo deū ꝛ fratrem ſuū odit
mendax eſt ꝛc. ḡ q̄ hꝫ ſūmā charitatē ad deū. ſū/
mā habet ad proximū. qꝛ ꝓpt̄ vnumqdqꝫ tale ꝛ
ipm̄ magis. j. Poſterio ꝝ. Un̄ cū ꝓximꝰ diligitur
ꝓpt̄ deū. q̄ plus amat deum. plus ꝓpt̄ ipm̄ ꝛ ſcd̄m
ipm̄. ſ. deū amat ꝓxim. ſꝫ qm̄ btā ṽgo ſūmā ha/
buit ꝛ habet charitatē ad deū. vt. ſ. ꝑte huiꝰ lib.
oſ̄ſum eſt. ḡ in ſummo pure creature charitatē
habuit ꝛ habet ad ꝓximū. ¶ Scdo rōne gratio
ſitatꝭ. Ubi em̄ amplioꝛ ſpūſſcti grā. ibi amplioꝛ
charitas tam dei q̄ꝫ proximi. qꝛ teſte apl̄o. chari
tas diffundit̄ in cordibꝫ nr̄is ꝑ ſpm̄ſcm̄ q̄ datꝰ
eſt nob Rhom̄. v. ſed qm̄ btā ṽgo pleniſſima
fuit ſpūſſcti grā. iuxta illō Lu. j. Spūſſctūs ſu/
perueniet in te. Et iterꝝ. Aue grā plena. ideo ipſa
pleniſſima eſt ꝓximi charitate: adeo vt ſe cōtine/
re nō valeat ex viſceroſa charitate ꝛ pietate quin
mox cū ꝓpulſata fuerit effundat nobis gratiaꝫ
ꝛ miſericoꝛdiā. Un̄ Ber. dic. Maria añ ꝯceptī/
onē plena grā ab angelo nūciat̄: vt tādē ſibi ple
na nob etiā fieret plena. Si ei vaſe pleno: aliqō
coꝛpꝰ eidē imittit̄: q̄nto illud maiꝰ ē qō imittit̄
tāto de liquoꝛe q̄ ꝑus replebat̄ cogit̄ effluere ex
ſuppleno. ſed in eā iā grā plenā deꝰ eternus in
cōceptōe mittit̄ in vtēꝝ eius. ideo neceſſe ē vt ſꝑ
effluat in eternū. Uas q̄dē liq̄ꝛe plenū ſi q̄ mo/
do moueat̄: de facili effundit liq̄rē. ſic b. ṽgo ſi q̄
mō p̄cibꝫ moueat̄ mox effundit gratiā. Ad cuiꝰ
effluentiā ipa oēs inuitat Ecci. xxiiij. di. Trāſite
ad me oēs q̄ ꝯcupiſcitis me et a generatōibꝫ me
is adiplemi. Qꝫ ſi adhuc trepidas ꝛ dicas. vn̄
ipa cogit̄ vt effluat nobis gratia: cū ī libtate ſua
ſit dare eā vel nō. Dico ſcd̄m ſniaꝫ Rich. d̄ media
villa ſuꝑ. iiij. di. xvij. q. j. ar. ij. vbi dicit qꝫ facien
ti qō in ſe eſt attrito nec obicē grē ponēti neceſſe
eſt aliquo mō a deo dari gratiā gratū facienteꝫ.
nō q̄dem neceſſitate coactōis vel imutabilitatꝭ
abſolute. qꝛ deꝰ nulli debitoꝛ eſt. ſed neceſſitate
imutabilitatis ex ꝓmiſſiōe libali vel oꝛdiatione
qꝛ libaliter oꝛdinauit et ꝓmiſit ſe daturū gratiā
penitentibꝫ facientibꝫ qō in ſe eſt ꝛ petentibꝫ. iu
xta illud Lu. xj. Ois q̄ petit accipit: ꝛ q̄ q̄rit inue
nit: ꝛ pulſanti apiet̄. Hec Rich. Ita q̄ꝫ btā ṽgo
ex diuīe libalitatis repꝛomiſſiōe cuiꝰ voluntati
ſūme eſt cōfoꝛmis: ꝛ ex intima charitate ac pieta
te q̄ plena eſt p̄sto eſt oibꝫ ſubuenire ad eā ꝯfu/
giētibꝫ tanq̄ꝫ piiſſima mr̄ grē ꝛ miſericoꝛdie. Ad
qō q̄dāmodo obligata foꝛe dinoſcat̄ ex liberali
dei oꝛdinatiōe. qꝛ deꝰ oꝛdiauit liberaliſſime vt
ipa ſit inuentrix grē. iuxta illud Lu. j. Inueniſti
grām apud dn̄m. Sed qꝛ dicēte Aug. xiiij. q. vj
Si qd. Si qs inuenit rē aliquā ſciēs cuiꝰ ē: te/
net̄ eā reſtituere. ideo b. ṽgo q̄ inuenit graꝫ quā
p̄mꝰ hō ꝑdidit tenet̄ nob eiꝰ poſterꝭ ꝛ heredibꝫ
reſtituere. Nulli ḡ timēdū ē vere ad eā cōuerſo
q̄n veniā ꝯſeq̄ valeat ꝛ grām. Idcirco Bern̄. de
lau. ṽgi. li. hoꝛtat̄ di. Queramꝰ inq̄t fratres grē
am ꝑ Mariā. q̄ ſic q̄rit inuenit ꝛ pulſanti apiet̄
qꝛ ipa oibꝫ ſinū miſericoꝛdie apit: vt de plenitu
dine eiꝰ acapiāt vniuerſi. Hec ille. ¶ Tertio ſū/
ma charitas ſuꝑ oēm pure creature charitateꝫ
eſt in btā ṽgine rōe ꝓpinq̄tatis. ſ. ad deū. vnū q̄d
q̄ꝫ eni q̄nto ē deo ꝓximiꝰ ꝛ imediatiꝰ cōiunctuꝫ
ei: tāto magꝭ participat diuinā ꝓprietatē ꝛ ſilitu
dinē. Qō declarat̄ p̄mo in naturalibus rebꝫ. nā
ferrū q̄to magis applicat̄ igni ꝛ ꝓximiꝰ iūgit̄
eo ignit̄ ā pliꝰ ꝛ caloꝛē ac ſilitudinē ignis recipit
fortiꝰ. Itē celū qꝛ propinq̄t deo magis q̄ꝫ ter
ra vel terreſtria: iō celū magis ꝑticipat ꝓꝑetatē
ſūmā. i. incoꝛruptibilitatē lumioſitatē eternitatē
ꝛ hmōi. Itē aſcēdēdo a t̄ra videmꝰ qꝫ aq̄ purioꝛ

et lumīnoſioꝛ eſt terra ꝛ aer aqua.atq3 aer ma/
gis ꝓpinquus ſolis lumini magis reddit᷑ lumi
noſus q̄3 remotus.q2 teſte Ariſt.oē agēs forti⁹
agit in ꝓpinquū q̄3 in remotū. ¶ Itē declarat᷑ ſe
cūdo in rōnalibus rebus.q2 hō cū ſit aīal ratio
nale magis approximat deo ꝛ mag̃ participat
ꝓprietatē diuinā.ſ.manſuetudinē:amoroſitatē3
ꝛ pietatē ac hmōi q̄3 brutū aīal: dicente Ariſto.
li.polit.ꝙ hō eſt aīal naturaliter manſuetū:ami
cabile ꝛ ſociale.ꝛ angel⁹ adhuc mag̃ q̄3 homo
Itē hō iuſtus magis q̄3 pctōꝛ ꝛ impi⁹.ꝛ ſcti i ce
lo magis q̄3 viatores. Itaq3 exquo btā virgo ſū
me fuit ꝓxima deo in pſenti p grām ꝛ nūc in pa
tria eſt ſup oīa imediatioꝛ poſt chriſtū deo per
glīam.iuxta illud ps. Aſtitit regina a dextr̃ tu/
is.i.i potiſſimis bonis glīe. Ideo ſic de⁹ eſt er/
ga nos ſūme miſericoꝛs ꝛ bonus: cui ꝓpriū eſt
miſereri ſp et pcere atq3 amare.q2 de⁹ charitas ē
ſ. Ioh .iiij. Ita btiſſima virgo ſūme particip at
has ꝓprietates vt ſit ſup omnē purā creaturā m
pijſſima:miſicoꝛdiſſima ꝛ charitate plēa. Pro
inde Bern̄.dicit. Per te acceſſum habemus ad
deū o btā virgo īuētrix gratie:genitrix vite:ma
ter ſalutis eterne.copioſa charitas tua noſtroꝝ
opit multitudinē pctōꝝ. Idē i ſer. In lectōe:dic
Quid dicā inqt de fonte pietatis:nōne q̄ pomū
in manu ſua tenet dimidia diei hora reliq̄ diei
pte pomi ſeruabit odorē. Quātū igit᷑ viſcera il/
la pietate affecta ſunt in qb9 diuia pietas nouē
menſib9 requieuit. Hec ille. Ecce igit᷑ claret ex di
ctis ratōib9 ꝙ btiſſima dei mr̄ maiori charitate
nos diligit q̄3 oēs angeli vel ſcti ac q̄cūq3 hoīes
q̄3tūcūq3 diligere poſſent. Nō ſic certe pr̄ vel ma
ter filiū.nō ſic frater fratrē aut ſoroꝛē.nō ſic ami
cus amicū.nō ſic oīs creatura diligere pōt q̄n/
tum ipa nos in deo ꝛ ſm deū diligit. Vere ergo
duriſſimū eſt coꝛ hoīm impioꝝ q̄ ꝓ tāto amo/
re nolūt ipam reamare p deuotōis ſpūalis affe
ctū ꝛ cultū ¶ Scdo circa h̄ p̄mū myſteriū q̄ſtio
occurrit Vtꝝ ipa btā ꝟgo mag̃ diligat aliquē3
hoīm q̄3 alterꝝ:an oēs eq̄lit᷑ amet. Ad qd̄ breui
ter rn̄det᷑ ꝙ nō oēs equalit᷑ diligit ſed vnū mag̃
altero:quod oſtendit᷑

¶ Primo ratōe diuine ꝯformitatis.

¶ Scdo ratione equitatis.

¶ Tertio ratōe ſimilis virtuoſitatis

Primo rōe diuīe cōformitatis. Tāto q̄ppe cha
ritas in hoīe eſt oꝛdīatiſſima ꝛ ſctiſſima q̄nto
diuīe volūtati ꝛ charitati eſt cōformioꝛ.ſ3 quia
de⁹ nō diligit oēs hoīes eq̄lit᷑:q2 magis diligit
eos q̄ ſunt mēbꝛa vnigeniti filij ſui: vt dr̄ in .iij.
ſniaꝝ.di.xxxij. Nec ex hoc ſequit᷑ ꝙ i deo ſit mu
tabilitas dilectōis ſm magis ꝛ min⁹.q2 vt hī a
mgr̄o ibidē.licz diuina dilectio ſm eſſentiā non
recipit magis ꝛ min⁹:tn̄ ſm efficientiā inq̄3tum
aliq̄s ad maioꝛa bona:alios vo ad mioꝛa dili
git dr̄ mag̃ ꝛ min⁹ diligere. Aliq̄s aūt q̄bus pe
nā vult iferre dr̄ odire vt pctōꝛes.vn̄ Eccī.xij. Al

tiſſimus odio habet pctōꝛes. Vn̄ ſm Bonauē.
diſt.q̄ ſ̄.tertij li. Dilectio dei eſt poti⁹ effectus q̄3
affect⁹. Nā ꝛ Ariſto.ix.Eth.ait.ꝙ dilectio amici
cie fundat᷑ ſup beniuolētia. Cōcludit᷑ g̃ ꝙ ſic ds
aliq̄b9 maioꝛa bōa vult ꝛ ſic mag̃ diligit:ſic ꝛ be
ata dei genitrix q̄ ſup oēs ꝯformis eſt diuīe vo/
lūtati aliq̄s q̄ vicz ſūt mēbꝛa filij ſui ꝛ de ſpiritu
filij ſui viuūt in grā ampli⁹ diligit.ꝛ quos deus
odit ꝛ ipa odit.vt dicere poſſit cū ps. Nōne qui
oderūt te dn̄e oderā.ꝛ ſup inimicos tuos tabe/
ſcebā. Perfecto odio oderā illos.inimici facti ſūt
mihi ¶ Scdo oſ̄dit᷑ rōne eq̄tat̃ ꝛ iuſticie q2 in
btiſſima ꝟgīe ē charitas ordinatiſſima. Vn̄ Cā/
ti.ij. Oꝛdinauit in me charitatē.ſ.ipe ſpūſſancī⁹.
Oꝛdo aūt rect⁹ charitatis ex eq̄tate ꝛ iuſticia req̄
rit vt melioꝛes ꝛ deo ꝓximi in virtute predilig̃ā/
tur remotioꝛib9 ꝛ peioꝛib9.vt vult ſanct⁹ Tho.
ij.ij.q.xxvj.ḡ ꝛc. Hinc de pe.diſt.ij.§. Intelligo.
dr̄ ꝑuerſa eſſe dilectio q̄ nō ſeruat legitimū mo
dū ꝛ oꝛdinē dilectionis ꝯſtitutū.vt q̄ diligūt nō
diligēda vel magis diligunt min⁹ diligenda.

¶ Tertia rō ꝯſilis ꝟtuoſitatis. Nā ſile diligit ſi
bi ſile.viij.Eth.et oē aīal diligit ſibi ſile Eccī.xiij
Quanto g̃ q̄s eſt per ꝟtutē deo ꝛ btē ꝟgini ſimi
lioꝛ.tanto eſt diligibilioꝛ. Vn̄.vij.Eth. Hoīes
inquit dij dicunt᷑ fieri ꝓpter ꝟtutis excellentiam
prau⁹ aūt hō deterioꝛ eſt beſtia. Hec ibi. Vitaſ
q3 pctōꝛ ꝯuertere ꝛ ꝟtutib9 deo aſſimilari ſtude
vt de⁹ te diligat ꝛ ſctiſſima ei⁹ mr̄.ac oēs ſcti affe/
ctuoſi⁹ ꝓ te intercedant ꝛ foueant ac protegant
ament ꝛ tibi cōgaudeāt ¶ Scdo q̄rit᷑ circa h̄ p/
mū myſteriū.q̄les hoīes btā ꝟgo pre ceter̃ am/
pli⁹ diligat.aut q̄lit᷑ q̄s poſſit facere vt ab ea ma
gis ac mag̃ diligat᷑ ¶ Ad qd̄ dico ꝙ ſic collige/
re poſſum⁹ ꝛ elicere ex pſſumpti thematis nr̄i
autoritate q̄ttuoꝛ ſunt genera hoīz q̄ ſpeciali af
fectu a btā ꝟgine diligunt᷑.ꝛ tanq̄3 in filios amā
tiſſimos ab ipa adoptant᷑ ¶ Primū genus eſt
coꝝ q̄ caſtitat̃ habēt affectoēm. Vn̄ dicit. Ego iſ
quit mr̄ pulcre dilectōis. Caſta q̄ppe dilectio dr̄
pulcra dilectio.ſicut carnalis dilectio per ꝯtrium
dr̄ turpis amoꝛ.vn̄ Sap.iiij. O q̄3 pulcra eſt ca
ſta generatio cum claritate.imoꝛtalis eīn eſt me
moria illius.qm̄ ꝛ apud deū nota eſt ꝛ apd̄ ho
mines.ſ.p amoꝛis noticiā. Nā ipa cuz ſit virgo
caſtiſſima n̄ niſi caſtos diligit.q2 ſile ſibi applau
det ſm Bonau ¶ Scdm gen⁹ eſt coꝝ q̄ diui/
num habēt timoꝛē.vn̄ ſubdit in dicta autoꝛitate
et timoꝛis. Qui g̃ timēt offendere deum ꝛ a pec/
cato cōuertunt᷑ timoꝛe filiali.hij a btā ꝟgine ſpe
ciali⁹ diligunt᷑ atq3 a xp̄o ei⁹ filio ꝛ ſctis.vn̄ Eccī.
xxv.ca. Btūs hō cui donatū eſt hr̄e timoꝛem dei
Timoꝛ eīn dei initiū dilectōis ei⁹. Et iterꝝ ca.xv.
Qui timet deū faciet bona.ꝛ q̄ ꝯtinēs eſt iuſticie
app̄hēdet eā.ꝛ obuiabit illi q̄ſi mr̄ honoꝛificata
Qui igit᷑ in pctō pſeuerāt nec dei p̄cepta obſuāt
hij ſunt btē ꝟgini deteſtabiles tanq̄3 maledicti
iuxta illud Ps. Maledicti q̄ declinant a man/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

datis tuis. ¶ Tertiũ genus eſt eoꝝ q̄ vere fidei habent agnitōem. Un̄ in autoritate ſubditur. ⁊ agnitōis. q2 ſic ſine fide ipoſſibile eſt (teſte apoſtolo Heb. xj. capi.) placere deo. ita ⁊ btē v̄gini. Hinc Eccli. xxv. Fidei initiũ agglutinandũ ē ei. Claret ḡ q̄ heretici. ſciſmatici. ⁊ q̄cũq3 male ſentiunt de articulis fidei. aut q̄ fidē verā nō hn̄t de v̄ginitate btē Marie: nō amant̄ ab ea. ſed deteſtabiles ſunt tanq̄3 inimici. ſilr̄ q̄ diuinationibꝫ intendũt. q2 vt hr̄. xxvj. q. j. Epi. fidē nō habēt diuinatōibꝫ ⁊ magicis artibꝫ intendentes. ¶ Quartũ gen9 eſt eoꝝ q̄ erga ipam hn̄t ſpei deuotōem Un̄ ſubdit̄. ⁊ ſctē ſpei. Nā q̄ ipā3 ſpecial̄i9 amāt ⁊ ſpem in ipa ponentes in patronā ſpēalem ea3 deuotī9 inuocāt. tales ipa ſpeciali9 reamat iuxta illud Prouerb. viij. Ego diligentes me diligo. Qđ p3 in exemplo et legēda feſti Marie de niue in Johe patricio. ⁊ in multis alijs miraculis de q̄bꝫ in li. vl. plīma ſcribent̄. O itaq3 aīa fidelꝭ penſa q̄3 ſuaue. q̄3 vtile. q̄3 neceſſariũ ſaluti. ac q̄3 ſecuꝝ ſit diligere ⁊ diligi a btā dei matre. et toto tuo poſſe ad id tēde. vide q̄3 inditiabili charitate ipa nos diligat ⁊ tanq̄3 mater pijſſima ac charitate pleniſſima nos ſaluari cupiat. Pro tāta igitur charitate eide3 grās refunde. ipam deuoto ſeruitio cole. caſtitatem tene. ⁊ deum time. fidem habe. ac ſpem totā in ipam pone. ſciēdo te tanto plus ab ea diligi q̄nto in his conaris pfici. et p conſequens in celeſti regno cum ipſa beatificari ⁊ amplius premiari.

¶ Articulus ſcđs de maternali habitudīe Marie q2 ſc3 ipa đ2 mr̄ oim. ⁊ p ꝯſeq̄ns maternā habet charitatē erga hoīes ⁊ etiam angelos.

Circa ſecundum

c

myſteriũ p̄ncipale ſc3 maternal̄ habitudinis tria q̄ro. ¶ Prio vtꝝ btā v̄go dici poſſit merito mater omniũ chriſtianoꝝ ⁊ electoꝝ. ¶ Scđo vtꝝ ipa glioſiſſima v̄go dicat̄ merito mater nō ſolũ hoim ſ3 etiam ſctōꝝ angeloꝝ. ¶ Tertio vtꝝ ei9 materna dilectio ſit maior ad hoīes q̄3 angelos. an e cōuerſo. ¶ Ad p̄mũ q̄ſitũ rn̄det̄ ꝫm magnũ Alb. ſup Miſſus eſt. ca. dcxxviij. q̄ ſic. Et oñdit̄. Primo autoritate. Scđo rōne. Tertio exēplo ⁊ ſilitudīe ¶ Primo inquā autoritate. Nam Lu. ij. habet̄ Peperit filium ſuum primogenitum. ḡ habuit ſecūdo genitũ nō q̄dē corpal̄r vt hn̄ cōſtat. ergo ſpūal̄r. ſed generatio ſpūalis vna eſt oim chriſtianoꝝ ⁊ electoꝝ. ḡ ipa mr̄ oim ſpūaliũ. Itē Hebreo. ij. apl̄s đt q̄ chūs nō ꝯfundit̄ eos. ſ. chriſtianos vocare frēs. Ipe eñ eſt p̄mogenit9 in multis frīb. ḡ ſic xp̄s eſt frat̄ oim chriſtianoꝝ. ita et ei9 mr̄ Maria eſt oim mr̄. Un̄ Anſ. Si chriſt9 oim frat̄. cur nō ipa que genuit omnium mater Itē Sap. vij. ſcriptũ eſt. Om̄ oim bonoꝝ mat̄ ē ¶ Scđo oſtendit̄ rōne. nā eccl̄ia canit di. Maria mr̄ grē mr̄ miſcđie. Sed p grā3 omnes chriſtiani hn̄t ꝯtuitũ eſſe ⁊ habebũt i futuro glorioſum eſſe. ḡ ipa ē mr̄ oim electoꝝ. ¶ Tertio oſtēdit̄ exēplo ⁊ ſilitudine. Nā mr̄ reſpectu filij habet ꝓprietatē geniture cure ⁊ p̄oritat̄. btā virgo mr̄ eſt. ḡ oim chriſtianoꝝ. Genitura: q2 vnū hominē chriſtũ genuit p quē oēs chriſtiaños regenerauit. Et h̄ ē q̄đ đ2. Pepit inq̄t filiũ ſuũ p̄mogenitũ. Itē ipa eſt mr̄ cura. q2 in chriſto nob genuit q̄cquid ad hāc vitā vel futurā ad ſalutem nobis neceſſariũ fuit: et curā in celo ſollicitā gerit nr̄e aduocatiōis tanq̄3 mr̄ miſcđie adoptata ſicut canit eccleſia. Ipa etiā eſt mr̄ p̄oritate. q2 p electa ⁊ p̄mogenita an̄ oēm creaturā. Eccl. xxiiij. Hinc dn̄s Jeſus in cruce pēdēs dixit Johāni Ecce mr̄ tua. Joh. xix. ⁊ btē v̄gini. Ecce fili9 tu9. Johānes q̄ppe interptat̄ grā vel in q̄ eſt grā. ⁊ ideo ibi typũ tenuit oim exiſtētiũ i grā hominũ. q̄s dn̄s oēs ⁊ ſingulos ſue mrī tāq̄3 adoptatos filios recōmēdatos eſſe voluit. Un̄ tota vniuerſalis eccl̄ia canit ad btām v̄ginē loq̄ndo. Monſtra te eſſe matrē: ſumat p te p̄ces q̄ p nob nat9 tulit eſſe tu9. Et melliflu9 Bern̄. oñdit q̄les chriſtiani dicāt̄ veri9 btē Marie filij. vl̄ q̄bꝫ ſignis agſci h̄ valeat: ſup euāgeliũ. Stabat iuxta crucē ⁊c. ita di. Multis ḡ frēs cogſcere. ſ. p ſigna marie verũ filiu3: ille ē q̄ p̄ter h̄ q̄ ſeip̄m v̄gis obſeq̄o mācipauit: deũ ex toto corde diligit: q̄ ex ipa nat9 eſt. ⁊ in ſe voluptatē carnis abdicauit. ſ. caſtitati deſeruiēdo. necnō ad p̄ximũ vt pōt miſericordie opa extēdit. Certe đ iſto đt chriſtus ad Mariā. Ecce filius tu9. Hec Bern̄. ¶ Ad ſcđm q̄ſitũ rn̄det̄ ꝫm eūdē Alb. vbi. ſ. q̄ btā v̄go maria dei genitrix inclyta merito đ2 mater nō ſolu3 hoim ſed etiā angeloꝝ ſctōꝝ ⁊ i patria btōꝝum. atq3 oim creaturarũ dei triplici potiſſime ratōe

¶ Primo ratōe cauſalis originatiōis.

¶ Scđo ratōe eternalis p̄deſtinatiōis.

¶ Tertio rōne ſupnalis illuſtratiōis.

Primo inq̄3 rōe cauſal̄ origīs. q2 ipa ē mr̄ dei. ſed de9 eſt p̄i cauſa ⁊ origo oim creatoꝝ. ḡ ipa ē mr̄ oim. Nā q̄cq̄d eſt cā p ſe ⁊ origo cauſe eſt etiam origo ⁊ cauſa cauſati: p autorē de cauſis. ſ3 q̄m mr̄ dei ē p ſe cā ⁊ origo filij. ⁊ fili9 eſt p ſe cā ⁊ origo oim angeloꝝ ſctōꝝ ac creaturaꝝ. ḡ ipa eſt mr̄ oim. ¶ Scđo rōe eternal̄ p̄deſtinatiōis. ipa eñ ab etno ⁊ an̄ ſecl̄a p̄deſtinata eſt. vt eſſet p̄ncipiũ ex q̄ recreandũ fuit oīe creatũ. Un̄ de ipa appropate legit̄ illđ Prouer. viij. Dn̄s poſſedit me in initio viaꝝ ſuaꝝ an̄q3 q̄cq3 faceret a p̄ncipio. ⁊ infra. Cũ ipo erā cūcta cōponens ⁊c. Un̄ q2 ipa p̄ordiata ⁊ p̄uiſa eſt i mēte diuia: creatus ē orbis ⁊ angelica natura ac tota mūdi machina. ḡ ipa merito đ2 mr̄ oim etiā angeloꝝ ⁊ creaturaꝝ. ¶ Tertio rōe ſupnal̄ illuſtratiōis. q2 in glīa ſupna oēs angeli ⁊ ſcti accipiūt illumīationē ⁊ pfectiorē btītudinē a dn̄o Jeſu in quem deſiderāt angeli pſpicere. j. Pe. j. ⁊ p quē oīa reſtaurant̄ ſiue que in cel̄ ſiue q̄ i terris. Col. j.

Sed qꝛ dñs Jeſus in glīa dei patris eſt in car
ne ſūpta ex btā virgine: in q̄ q̄dem incarnatione
diuīa oēs angeli atq̄ ſcī btīficos ſe gaudēt fore
eterna btītudine: ⁊ ſic quoddā eſſe glīe recipiūt
oēs a btā virgīe. ḡ ⁊ ipoꝝ eſt mr̄ in eſſe glīe ſup-
ne. Vñ Bern. Merito o dña ī te reſpiciūt ocu
li vniuerſe creature: in q̄ ⁊ ex qua benigniſſima
manꝰ dei quicq̄d creauerat recreauit. Ad te q̄p-
pe o dña ſic ad mediū reſpiciūt: ⁊ q̄ habitāt ī ce-
lo ⁊ q̄ ī inferno. ⁊ q̄ nos p̄ceſſerūt: ⁊ q̄ nos ſumꝰ
⁊ q̄ ſequunꝶ: q̄ in celis ſunt vt reſarciantꝶ: qui ī
inferno .i. purgatorio vt eripiantꝶ. q̄ p̄ceſſerūt et
nūc ſunt vt fideles inueniantꝶ: ⁊ qui ſequūꝶ vt
glorificentꝶ. Hec ille. ¶ Ad tertiū q̄ſitū qꝛ dictū
eſt ꝙ eſt mr̄ nō ſolū hominū ſed etiā angeloꝝ
Ergo reſtat q̄ſtio vtrū magis diligat hoīes q̄̄
angelos: vel e cōuerſo. ¶ Ad qḋ r̄ndeꝶ ꝙ ſic deꝰ
ita dei mr̄ magis diligit hoīem q̄̄ angelū. quia
ad maiora ⁊ plꝛa bōa diligiꝶ hō a deo q̄̄ angelꝰ:
tam ī bonis grē q̄̄ glorie. vt ōducit dñs Bona
uen. ſup. iij. di. xxxij. Nā Hebre. ij. ſcriptū ē. Nuſ
q̄̄ angelos app̄hēdit ſ; ſemen abrae. ſ. ī bñficio
incarnationis ⁊ miſericordioris repatiōis et re
demptiōis. Verū ⁊ in gratia ac glīa q̄ſdā hoīes
angelis ſupiores fecit: ⁊ humanā naturā ange
licis ſpiritib; in vtroq̄ ſexu ſuppoſuit in celo. vt
patet in chriſto ⁊ eius matre. ergo ꝯſeq̄ns ē vt ſi
cuti deus ita ⁊ eius mater q̄ ꝯformiſſima eſt ꝑ
oīa diuie volūtati plꝰ diligat hoīes q̄̄ angelos
Qḋ q̄dem luce clariꝰ confirmaꝶ triplici ratiōe.
¶ Primo rōe primioris cognatōis. qꝛ hō primi
us attinet ei q̄̄ angelꝰ. cū chriſtꝰ ieſus eiꝰ filius
hoīes adoptauerit in fratres. Joh. xx. Vade et
dic fratrib; meis qꝛ p̄cedā vos in galileā. atq̄ ī
amicos chariſſimos. Joh. xv. Jā nō dicā vos
ſeruos ſed amicos. S; nuſq̄̄ legiꝶ ꝙ chriſtus
angelos fratres ⁊ amicos noīauerit: ſed tm̄mō
ſeruos ⁊ miſtros. ḡ ⁊c. Hinc dicit Bern. Jam
me ſpernere nō poterit chriſtꝰ deꝰ ⁊ ſcīſſima .ſ.
mr̄ eius os caro ⁊ frater meꝰ. ¶ Scḋo rōne am
plioris dignificatōis. qꝛ hō ꝑ grām diuie incar
natōis ampliꝰ eſt dignificatꝰ ⁊ exaltatus q̄̄ an-
gelus. Quid eñ ſublimiꝰ ⁊ digniꝰ q̄̄ ꝙ natura
hūana vnita eſt deo in vnitate ꝑſone. vt .ſ. ſit hō
deus ⁊ deus hō. qꝛ vbū caro factū ē. Joh. j. qḋ
nō ē p̄ſtitū angelice nature: imo oēs angeli ado
rant hūanā naturā in chriſto adoratiōe latrie
ꝓpter verbi vnionē. nunq̄̄ autē exhibeꝶ angelo
adoratio latrie ab hoīe vel aliq̄ creatura. ḡ ⁊ be
ata vgo ampliꝰ reuereꝶ ⁊ diligit hoīes q̄̄ ange
los: imo ſic ſeipam. iuxta illud Matth. xxij. Di
liges ꝓximū tuū ſic teipm. ¶ Tertio rōe duplic̄
glificatōis. qꝛ angelꝰ hab; ſimplicē glīam eſſe-
tialē in celo. hō vero duplicē glorie ſtolā conſe-
cuturus eſt. et duplici oculo ꝑfrueꝶ viſiōe cele-
ſtis glīe. qꝛ in aīa ꝑfrueꝶ viſione diuinitatis ſi-
cut ⁊ angelus. ⁊ īſup corꝑali oculo videbit faci
em chriſti ī quā deſiderāt angeli ꝓſpicere .j. Pe
tri .j. Sic ⁊ glorioſiſſimā dei matrē videbimus
in corꝑe glīoſiſſimo ⁊ aīa ſanctiſſima. ⁊ in vtro-
q̄ ac ſm vtrūq̄ videbimur ab ipa. ⁊ qm̄ in celo
q̄libet ſcūs tantū gaudet de bono alteriꝰ ſic de
ꝓprio. vt dt̄ Grego. q̄s ḡ mēſurare poterit q̄nta
charitate ipa dei pīſſima mater de noſtro bono
gaudeat. quanto amore erga nos ferueat q̄s
optie nouit tā p̄cioſiſſimo filij ſui ſanguine fore
redēptos ⁊ intantū a dō dilectos ⁊ tanta gloria
ſublimādos. O aīa fidelis O cor chriſtianum.
vtinā ſꝑ in mente haberes ⁊ penſares q̄ntum te
dñs Jeſus amauerit q̄ ꝓ te incarnari pati ⁊ mo
ri voluit. ⁊ quāta charitate eiꝰ ſcīſſima mr̄ tuā
ſalutē optauit q̄ tale ⁊ tantū ſacrificiū .i. ſangui-
nem chriſti ꝓ te offerri ōſiderāter ſuſtinuit. imo
nō tm̄ eius p̄dulciſſimū natū. ſed ⁊ ſuā animā
ꝓpriā in cōpaſſioniſ dolore vulneratā ꝓ te obtu
lit deo ſub cruce. O chriſtiane pēſa q̄̄ care es re-
demptꝰ. q̄̄ marie a chriſto ⁊ eiꝰ mr̄e es dilectꝰ. et
ſtude grās agere. ſtude xp̄o ac eiꝰ matri deſuire
diſce miſer ꝓ tanto amore amorē nō odiū repen
dere vt valeas cū vtroq̄ in celo conregnare.

¶ Articulꝰ tertiꝰ ꝙ btā Maria certitudinaliter
nos diligat oſtēdiꝶ ex .xij. ſignis dilectōnis.

Circa tertiū my
ſteriū ſcꝫ effectualis certitudis vi-
dendū nobis reſtat qb; effectibus
⁊ opib; charitatis ac ſignis dilecti-
onis ipa btā virgo certos nos reddiderit ō ſua
ſūma ⁊ materna charitate ſeu affectuoſitate. q̄a
vt ait Grego. homel. xxx. Probatio dilectionis
eſt exhibitio opis. Notare ḡ poſſumꝰ hic iuxta
numeꝝ .xij. ſtellaꝝ in corona capitꝭ bñdicte vgi
nis Apoc. xij. deſcripta effectꝰ ⁊ ſigna .xij. chari-
tatis. marie erga genꝰ hūanū exhibita ꝑ cande;
qb; certificamur de eiꝰ dilectōe. ⁊ hos effectꝰ vel
ſigna charitatis in tres q̄ternarios diuidemus
vt patebit intuenti proceſſum figure.

¶ Primus effectus materne adoptionis.
Scḋs ſtudioſe educationis.
¶ Tertius prouide cautionis.
Quartus auide promotionis.
Quintus pīſſime miſerationis.
¶ Sextus ſollicite ſubuentionis.
Septimus doloroſe amiſſionis.
¶ Octauus amoroſe reconciliationis.
Nonus ꝓprie expoſitionis.
¶ Decimus p̄cioſe redemptionis.
Undecimus celice hereditationis.
Duodecimus ſedule interceſſionis.

Primꝰ itaq̄ effectꝰ ⁊ p̄mū ſignū charitatꝭ
btē vgis eſt materne adoptōis opꝰ ſeu
grā. Diuiſionē breuiꝰ cape iuxta litteras
a b c d ſignatas iuxta autoritates ꝓpoſitē. ¶ A
¶ Quia nēpe ipa eſt mater nr̄a adoptata. quā
adoptōem fecit dñs Jeſus ſūmꝰ ſacerdos cum

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

pependit in cruce ⁊ ait ad matrē. Mulier ecce fi
lius tuus. Quo ỽbo oēs fideles ſibi tāꝗ filioſ
adoptiuos recōmēdauit: vt ſup̄ patuit. ꝓpť qđ
oīno nos teneť diligere. nec pōt nos odire dum
modo nos obicē ſue grē nō ponamꝰ. qđ oñdiť
Primo ex fortitudīe gratie. qꝛ nouimꝰ ꝙ oīs
mr̄ naturaliť diligit filios etiā in feris ⁊ irratio
nalibꝫ aīalibꝫ. ſed qꝛ multo fortioꝛ eſt grā ꝗ̄ na
tura. ꝗ̄ ex plenitudīe grē nō valet ſe cōtinere qn
cogať nos diligere. vñ Orige. ī q̄dā ſer. Scio iꝫ
quit ꝙ ſi btā ỽgo pulſata fuerit neceſſitati nun
ꝗ̄ deerit. miſericoꝛs eñi eſt ⁊ plena grā. ⁊ ideo cō
tinere ſe nō poterit qn miſereať inuocāti. Hec
ille. Scđo oñdiť ex obligatōe recōmēdatiōis
diuie. Nā q̄re dñs Jeſus verꝰ deꝰ voluit ⁊ de
creuit tā aptiſſimo tpe. ſ. ſue paſſiōis in cruce cū
maximā charitatē erga nos exhibuit nos ſue
matri recōmēdare: niſi vt ex loco opereqꝫ ⁊ tēpo
re ipam recōmēdationē cordi eius ꝓfundiꝰ ⁊ ar
dentiꝰ idagaret. ⁊ etiā vt qñ iuſto iudicio ira dei
in nos ad puniendū ⁊ damnādū deberet exar
deſcere: ipa dei pꝗſſima mr̄ memoꝛ loci ⁊ tēpo
ris ac charitatꝭ chriſti ī cruce exhibite: ꝓ nob af
fectuoſius īterpellādo mediaret. ac ſi dñs ieſus
videreť dixiſſe in cruce. Mulier ecce filius tuꝰ.
Ecce inquā vide oculꝭ ⁊ ꝯſidera mēte ꝗ̄lia ⁊ ꝗ̄n
ta ꝓ hoībꝫ patioꝛ. Ecce ꝗ̄t vulneribꝫ inciſus ſā
guinē ꝓ eis ꝗ̄ʒ abūdātiſſime effundo. Ecce ꝗ̄nta
charitate acerbiſſimā mortē tolero. Ecce ſpinea
corona ⁊ caput pforatum. Ecce corpꝰ totaliť fla
gellatū ⁊ cruore pfuſum. Ecce claui ⁊ lācea: fel
acetū ⁊ oīs paſſio mea. Hec igiť cōſiderādo O
mr̄ dilecta. O mlier ỽgo electa. habe ⁊ tu ipſos
pctōres ad te cōuerſos tanꝗ̄ filios p me tibi re
cōmēdatos: vt eos foueas: eoꝝ ſalutē ꝓcures.
⁊ eos pꝗſſima tua īterceſſiōe ſalues. Hic Anſ.
exclamās dicit. O btā fiducia O tutū refugiū:
mater dei eſt mr̄ nr̄a. ambo filij Marie fuerūt
mortui in paſſiōe: vnus crucis acerbitate: alter
mentis infidelitate. ⁊ ideo viſcera Marie plene
fuerūt amaritudīe. Hec ille. B Scđus affe
ctus ſtudioſe educatōis. Nimirū maternꝰ amoꝛ
facit vnāquāqꝫ matrē nimis ſtudioſe educare:
lactare ⁊ nutrire ſuū filiū: adeo ꝙ ſicut cernimꝰ
ploꝛantē filiū cōſolari ſtudeat. nec ꝯtinere ſe va
let qn etiā in nocte ad ploꝛatū filij aſſurgat ⁊ ei
lac ꝓpriū poꝛrigat. qđ q̄dē lac de ſui ſanguis fō
te generať ⁊ manat ƀm phos. vñ mr̄ ꝓpo lacte
tanꝗ̄ ſanguīe filiū educat. Inſup panē maſticā
do mr̄ filio eſibilē reddit vt eū enutriat. Taleꝫ p
oīa charitatē nobis b. ỽgo Maria ſpūaliť mi
ſtrat ⁊ exhibet. Nā ipa nos pctōres flētes. ſ. pro
pctīs. ⁊ ī nocte vicioſe tenebroſitatis ad eā con
uerſos parata eſt cōſolari p gratie dulcedinē ac
deuotōis infuſionē. Eſa. vl. Quō ſi blandiatur
mater filio ita ꝯſolaboꝛ vos. Itē ipa panē vite
etnē. i. corpꝰ ⁊ ſanguinē chriſti filij dei nob eſibi
lē reddidit ī ſacro. ⁊ hūc panē angeloꝝ de ꝓprio

ſuo ⁊ puriſſimo ſanguine generatū ac virgineo
ſuo lacte enutritū nobis pepit ⁊ prebuit. vt nos
alat ⁊ educare ad etnā vitā valeat. Vñ Job. vj.
Ego ſū panis vite q̄ de celo deſcēdi. Si ꝗs mā
ducauerit ex ƀ pane viuet ineternū. O igiť bea
ta viſcera marie ỽgīs q̄ genuerūt nobis hūc ci
bū patrie celeſtis. O btā eiꝰ vbera ỽginea que la
ctauerunt xp̄m vt ipm panē angeloꝝ habeamꝰ
quotidie eterne vite alimentū. C Tertiꝰ effe
ctus ꝓuide cautionis. Maternꝰ q̄ppe amoꝛ af
fectuoſiꝰ ꝓpriū habet ꝓuidere vt caueat ſollicite
pcula ⁊ queqꝫ mala ſui filij. adeo vt ſeſe ꝓ natꝭ
matres exponant mortꝭ picculis ſicut videmus
certa experientia in brutis ⁊ beſtijs. auibꝫ ac aīa
libꝫ alijs. Itē cerua tpe venatōis confugit ad
pullū ⁊ interpōit ſe canibꝫ. ne amittat filiū. Sic
ſimie. ſic leones. ſic griphes. ſic celi aues. imo et
hoīes. Propťea ſapiēs Salomō cum ad eum
veniſſent due mulieres meretrices litigādo ꝓ fi
lio. vna dicente ꝙ ƀ viuꝰ filiꝰ eſſet ſuꝰ. alťa e con
trario ꝙ nō inq̄t ſed filiꝰ meꝰ viuꝰ hic eſt. tuus
aūt mortuus eſt. Voluit rex ipe p ƀ ꝓbare cuiꝰ
eſſet filiꝰ ille viuus. ſi q̄ illaꝝ nō poſſet velle moꝛ
tem ſeu malū filij ſui. vñ ait rex. Diuidite infan
tem viuū in duas ptes ⁊ date dimidiā ptē vni ⁊
dimidiā alteri. At moꝛ mulier cuius erat filius
qꝛ cōmota ſunt viſcera eiꝰ ſup filio dixit ad regē
Obſecro dñe date illi infantē viuū ⁊ nolite inter
ficere eū. E cōtrario altera dicente. Nec mihi nec
tibi ſit. ſed diuidať. ſnīam tulit rex. Date huic in
q̄t infantē viuū ⁊ nō occidať. hec eſt eñi mr̄ eius
iij. Reg. iij. D Hūc certe affectū dilectōnis erga
nos btā ỽgo oñdit ⁊ exhibet cū ſollicite cauere
ſtudet ſua interceſſione coꝛam iudice dō ne peri
cula mortis eterne incurramꝰ. ne ſnīa dānatōis
data peamꝰ. Vñ canit eccleſia. Sub tuū p̄ſidiū
confugimꝰ ſcā dei genitrix nr̄as depcatōnes ne
deſpicias in neceſſitatibꝫ. ſed a pictulis cunctꝭ li
bera nos ſp ỽgo glioſa ⁊ bñdicta. Nam ꝓfecto
ſic qñ pr̄ vult coꝛrigere ⁊ flagellare filium accur
rit filius ſub pallio matris. mater ꝗ̄ʒ ſe int̄pōit
⁊ ꝓtegit eum a flagellis. Sic btā ỽgo facit nob
qñ deus pr̄ ꝓpť peccata vult nos caſtigare pēis
ꝓpterea orando Ignacius in ep̄la ad btām vir
ginem dicit. Nunc claude me in gremio pietatꝭ
tu mr̄ ſūme deitatis. ỽa mr̄ ſaluatoris. mr̄ ado
ptata pctōris. Hec ille. Hinc in q̄buſdā picturꝭ
ſolet ſub pallio imaginis bñdicte virgis depin
gi multitudo ꝓpli chriſtiani diuerſi generis ꝓpť
huiꝰ ſignificatōem. D Deſideratōis. Quar
tus effectꝰ auide ꝓmotōis. Maternꝰ nēpe affe
ctus auidus eſt ⁊ anioſus ad filij ſui ꝓmotōeꝫ
vñ multū gaudet cū videt filiū ꝓcerari ī regē vl
militē aut pncipē. Qđ clareſcere pōt in exēplo de
mr̄e filioꝝ Zebedei Math. xx. q̄ a xp̄o optabat
⁊ petebat vt filij ſui in regno eiꝰ ſederent. vnus
ad dextrā. ⁊ aliꝰ ad ſiniſtrā. Hūc talē affectum
charitatꝭ habuit btā ỽgo ⁊ exhibet erga nos qꝛ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſūmo deſiderio optat ⁊ ꝑ nobis laborat vt adi
piſci valeamꝰ coronam regie dignitatis patrie
celeſtis q̄ talis eſt ſublimitatꝫ ⁊ tā ineffabilis glo
rioſitatis: vt ſicut dicit Apoſtolus .j. Corint. ij.
nec oculus vidit: nec auris audiuit: nec i cor ho
minis aſcēdit que ꝑparauit deꝰ diligētibus ſe.
Vñ de ipa glorioſiſſima dei mr̄e ſcribit̄ Eccli.
xv. Obuiabit illi .ſ. hoi q̄ſi mr̄ honorificata: ⁊ ex
altabit illū apd̄ ꝓximos ſuos: ⁊ ſtola gl'ie veſti
et illū: iocū ditatē ⁊ exultationē theſaurizabit ſu
ꝑ eū: ⁊ noīe etn̄o hereditabit illū. Hec ibi. Qui
tū charitatꝫ ſignū eſt pijſſime miſeratōis. qꝛ eni
mater q̄nto pietate plena tāto charitate affectu
oſa: eo ꝙ pietas ex fonte eſt charitatꝫ dulciflue.
Sꝫ btā virgo mater eſt miſcd̄ie ⁊ regina clemē
tie: vt canit eccleſia. Unde ipa plena eſt miſicor
dia ⁊ charitate ad hoīes triplicit̄.

Primo ex natura.
Secundo ex gratia.
Tertio ex obligatione diuina.

Primo ex natura. qꝛ ſic eiꝰ aīa a deo eſt diſpo
ſita ⁊ ordiata vt ſit ei diuitus inſita pietas ⁊ mi
ſericordia ac charitas plena. Job. xxxj. Ab infā
tia mea mecū creuit miſeratio. ⁊ de vtero mr̄is
mee egreſſa eſt mecū. Scd̄o ex gr̄a qꝛ vbi ple
na ē gr̄a ſpūſſcti. eſt plena dilectio ⁊ pietas q̄ at
tribuunt̄ ſpūiſcō. iuxta illud apl'i. Charitas dei
diffuſa eſt in cordibꝰ nr̄is ꝑ ſpm̄ſctm̄ ⁊c̄. Ipſa
aūt v̄go plena ſpūſctō ab angelo nūciat̄. Lu. j.
Tertio deniqꝫ ex obligatōe diuia q̄ deus ab
etn̄o ipam ad hoc p̄elegit ⁊ p̄ordinare ac ꝑparare
voluit. vt videlicꝫ ſit tā plena charitate ꝙ ex eius
miſericordia ac pietate toti mūdo ⁊ cuilibet ad
eā ꝯfugiēti homi ſubueniat. Vñ ꝓphetatū fuit
de ea Eſa. xvj. Preꝑabit̄ in miſcd̄ia ſoliū dei .i.
v̄go Maria. Sextū ſignū eſt ſollicite ſubuē
tionis: qm̄ ipa tanq̄ꝫ mr̄ amoroſiſſima oībꝰ in
uocātibꝰ ſubuenit: adeo ꝙ a p̄ncipio vſqꝫ finē
ſeculi nunq̄ꝫ aliquis hominū cuiuſcūqꝫ ſtatꝰ ad
eam deuote recurrentiū vt debet eſſe potuit q̄n
ei btā virgo mox ſuccurrerit tanq̄ꝫ mater pieta
te et charitate plena que ſe cōtinere p̄ amore ne
qt q̄n filio nō miſereat̄. iuxta illō Eſa. xlix. Nun
qd pōt obliuiſci mr̄ vt ñ miſereat̄ filio vteri ſui:
q. d. nō. Et ꝑ ꝯſeq̄ns vt ait Amb. li. ꝑfationum.
Jā inq̄t nō potīt nos odiſſe deꝰ dū iuocata fue
rit deuote mater eiꝰ. Et Ber. Nō eſt fas te o do
mina poſſe deſerere q̄ ſpem ponit in te. Idē in
ſermōe q̄ incipit In lectōe: dic̄ ſic. O marie pia. o
multū admirabilis Maria: tu nec nomiari po
tes q̄n accendas: nec cogitari q̄n recrees affectꝰ
diligentiū te. nec inuocari q̄n exaudias ⁊ ſubue
nias. Hec Bern. F. facilis exauditionis.
Septimū ſignū doloroſe amiſſionis. nam et
ipa cum dolore req̄ſiuit filiū ꝑditum Luce. ij. ſi
cut ⁊ alie matres. Hunc ſimilē affectū charita
tis erga nos exhibet: quoniā multū cōdolet de
amiſſione aīe nr̄e ꝑ pctm̄ mortale. Vñ ipa ſub
cruce filij ſui patiētꝫ ⁊ deflentis pctā nr̄a attans
parit̄ defleuit cōdoluit ⁊ compaſſa extitit. Jmo
qd̄ mirꝫ ⁊ memoria dignū eſt. ſic ipe chriſtꝰ eius
filiꝰ plus doluit in cruce ſuꝑ nr̄a ingratitudine
⁊ offenſione q̄ꝫ ſuꝑ ꝓprie paſſionis acerbitate et
dolore. ſicuti vult Ber. in li. meditationum. ita
⁊ btā virgo plus doluit ſuꝑ nr̄is culpis ⁊ pctīs
q̄ꝫ ſuꝑ filij ꝓprij corꝑalibꝰ penis atqꝫ ſuis ꝓprijs
doloribꝰ internis. Hic erat ille gladiꝰ acerbiſſi
mi dolorꝫ q̄ vulneratū ⁊ ꝑtrāſitū erat cor v̄gis
iuxta ꝓphetiā Symeonis Lu. ij. Deniqꝫ ipſa
ex pietate nimia plꝰ doluit in hac vita de pctōꝝ
hoīm miſeria q̄ꝫ q̄cūqꝫ pctōꝝ dolere potuerunt
de ꝓpria miſeria vel pena. Qd̄ teſtat̄ Hieroñ. in
ep'la ad Euſtochiū di. Nullꝫ in hac vita adeo
pene torſerūt ꝓprie ſicͭ Mariā miſerie aliene. ꝙ
ſi in vita hac multo magis ⁊ in patria q̄ſi cōdo
let de nr̄o malo ⁊ morte ſpūali. qꝛ vt dr̄ .j. Cor.
xiij. Charitas nō excidit in patria q̄npotꝰ cōſū
mata eſt. Vñ ipa in canticis de ſe dr̄. Vulnerata
charitate ego ſum. Et ſi obijcias. In patria nō
pōt eſſe dolor vel triſticia. Rñdeo ꝙ ibi itelligo
dolorē nō ſenſibilē vel affectōis. ſed voluntatis
q̄ oīno vult ſctūs in patria vt hō non peccaret et
nō ꝑiret. Tali dolore q̄ cōpatiēs nob ex charita
te btā v̄go dū videt nos mortuos in pctīs orat
ꝓ nob apd̄ filiū vt reſuſcitemur. Hinc ipa figu
rata extitit ꝑ mulierē plorantē cuiꝰ filius vnicus
efferebat̄ defunctus. quam videns dñs Jeſus
miſcd̄ia motus. reſuſcitauit filiū eius ⁊ dedit eū
matri ſue Lu. vij. Sic cōpaſſio ⁊ p̄ces btē Ma
rie apud chriſtū impetrant nob reſuſcitatōnem
a pctīs. Idcirco Anſ. ait. O benedicta maria tu
pctōrem toti mūdo deſpectū ⁊ ad te cōuerſū ma
terno affectu amplecterꝫ nec ipꝫ deſerꝫ q̄uſqꝫ de
us ꝑ te placatꝰ ipm ſue gr̄e reformabit. Hec ille
H. Gratioſe placatōis. Octauū ſignū amo
roſe recōciliatōis. qꝛ ipa veluti pijſſima mr̄ non
ſinit hoīem ad ſe cōuerſum ſtare in diuine ire vl
trice ſententia. ſed reconciliabit in dei amorem ⁊
gr̄am atqꝫ clementiſſimā miſcd̄iaꝫ ⁊ auertet dei
irā ⁊ vindictā. vñ Ber. in ſ̄mo. q̄dā de btā v̄gie
ait. Ecce corā tremēdo iudice pctōres aſſiſtimus
cuiꝰ manꝰ t̄ribilis gladiū ire ſue vibrat ſuꝑ nos
⁊ q̄s auertet eā niſi tu dei amātiſſima mr̄ ꝑ quā
p̄mā ſuſcepimꝰ gr̄am ⁊ miſcd̄iam. Idē ait. O fe
lix Maria tu mr̄ regꝫ. tu mr̄ erulis. tu mr̄ rei. tu
mr̄ iudicis. tu mr̄ dei ⁊ hoīs. cū ſis mr̄ vtriuſqꝫ
diſcordiā inter tuos filios ſuſtinere neq̄s. O bn̄
dicta maria q̄ntū tibi debemꝰ ꝑ quā talē fratrē
.i. dei filiū habemꝰ. Quas tibi laudes ⁊ gratiaſ
agemꝰ cū ꝑ te ⁊ ex te oī bono valemꝰ. Hec Ber.
K. Expoſitōis. Nonū ſignū ꝓprie expoſitio
nis. In q̄buſdā nēpe matribꝰ compit̄ tātus af
fectꝰ dilectōis vt ſeipās exponāt morti ꝓ filijs vt
eoꝝ vitā ſaluent ſeu viuificent. Patet in pelica
no de quo dicit Iſido. li. etymo. ꝙ roſtro ſe vul
nerat. vt ſanguie ſuo pulli aſꝑſi viuificent̄. Tā

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

lē charitatē exhibuit btā virgo nobis q̄ maior
eſſe nō potuit. iuxta illud Job. xv. Maiorē cha
ritatē nemo habet vt aīam ſuā ponat q̄s ꝓ ami
cis ſuis. Nā ipa b. virgo nō vnā tm̄mō ſʒ dupli
cē aīam ꝓ nob̄ expoſuit. qꝛ vicʒ ꝓpriā aīam po
ſuit cū obtulit cōpaſſiōi. Lu. ij. Tuā ipi⁹ animā
gladi⁹ doloris ptrāſibit. Et inſup aīam filij ꝛ
ipm̄ filiū ꝓ ꝓximo .i. ꝓ nobis poſuit: quē et pl⁹
q̄ʒ ꝓpriā aīam dilexit. ꝛ ſic effectū dilectōis dupli
cauit. ¶ R ¶ Care redemptiōis ¶ Decimum ſi/
gnū p̄ciōſe redemptōis. Solēt pie mr̄es omnē
theſaurū quē habere pn̄t dare ꝓ filij redempti/
one ſi fuerit i captiuitate mortali poſit⁹. Talem
charitatē exhibuit nobis btā virgo: qꝛ ꝓ nr̄a re
demptōe ex captiuitate diabolica dedit omnē p̄
cioſiſſimū theſaurū quē habuit ꝛ quē ſup totū
mūdū amauit. vicʒ corp⁹ ſanguinē ꝛ aīam ſui fi
lij. Nō pōt ḡ nos repudiare q̄s tā caro p̄cio no/
ſtꝫ emiſſe. Ideo dicit apl's. Empti eſtꝭ p̄cio ma/
gno glīficate ꝛ portate deū in corꝑe vr̄o. Hinc
Bern. O diues in oēs ꝛ ſuꝑ om̄es Maria. de
cui⁹ btā carne modica pars aſſumptiōis toti⁹
mūdi ſuffecit ſoluere debita. ¶ H ¶ Heredita
tiōis. ¶ Undecimū ſignū celice hereditationis
ꝛ fructificatiōis. Ipa q̄ppe non ſolū amat nos
materna dilectōe q̄ eſt maxima naturalit̄ p̄ alijſ
affectib⁹. vt vult Ariſt. viij. ꝛ. ix. ii. Eth. vbi q̄rit.
Utrū mr̄es pl⁹ diligāt filios q̄ʒ patres. ꝛ vtrum
matres pl⁹ diligāt filios q̄ʒ e cōuerſo. Et conclu
dit q̄ matres diligūt teneri⁹ q̄ʒ patres ꝛ etiā q̄ʒ
e cōuerſo filij diligant mr̄es. Maior ḡ dilectio
eſt materna: ꝛ tali diligit nos btā v̄go Maria.
Imo inſuꝑ ipa ſua mr̄nitate celeſti pr̄ia nos he/
reditauit. qꝛ ſc̄m dictū Bern̄. in ſermōe ſuꝑ euā
gelio Stabat aūt iuxta crucē ieſu ꝛc̄. ex btē v̄gis
Marie maternitate hereditatis celeſtꝭ fructuʒ
multiplicē adquiſiuim⁹. Per hāc ei⁹ materni/
tatē ei h̄em⁹ nobiliſſimū fr̄eʒ chriſtū: miſicordiſ
ſimū q̄ʒ pr̄em deū: ꝛ hereditatē regni celoꝝ the/
ſauꝝ habem⁹ oēʒ ḡtiā Marie: ꝛ ſinū miſericor
die eius aptū in om̄i neceſſitate. Un̄ dr̄ Bern̄.
ibidē. O v̄bum omni acceptiōe dignū. ſ. verbū
dn̄i Jeſu di. Ecce mr̄ tua. Si Maria eſt mater
tua o hō. ḡ Jeſus eſt frater tu⁹. ḡ pr̄ ei⁹ pr̄ tuus.
ḡ regnū ei⁹ hereditas tua. ḡ gr̄a Marie eſt the
ſaurus tuus. mr̄es em̄ theſauriʒāt filijs. ergo
oīs neceſſitas tua ad cor ei⁹ aſcēdit. cōmota em̄
ſunt viſcera eius ſuꝑ filio ſuo. Accipe ḡ eam in
tuā. Hec Bern̄. ¶ Un̄ daret q̄ btā virgo data ē
nob̄ in mr̄em ꝓpterea vt etiā qui damnationeʒ
demereremur ſc̄m dei iuſticiā ſaluari poſſim⁹ ꝯfu
giēdo ad beate Marie miſericordiā. Ad teſta
tur Chryſ. de ꝓrogatiua Marie ita dicēs. Ido
tu mr̄ dei p̄ordiata fueras ab eterno vt quē de⁹
ꝑ ſuā nō poſſʒ ſaluare meritiſſimā iuſticiā tu per
tuā ſaluares pietatē ꝛ miſicordiā dei infinitaꝫ.
Hec ille ¶ L ¶ Liberatiōis ¶ Ad id faciūt plu
ra miracula in libro de miraculis btē virginis.

e quib⁹ vnū h̄ inſerere dignū duxi quod ꝛ fert
in legēda cōi ſcī Laurētij martyriſ. vicʒ Qͥ quí
dam iudex Stephan⁹ nōie erat Rhome q̄ mu
nera libent̄ accipiens multoꝝ iudicia ſubuerte/
bat. h̄ tres domos eccl'e ſcī Laurētij ꝛ vnū hor/
tū ſcē Agnetꝭ violent̄ abſtulit ꝛ ablata iniuſte
poſſedit. Accidit vt moreret̄ ꝛ ad iudiciū dei du/
ceret̄. cui⁹ brachiū ſctūs Laurentius duriſſime
ſtrinxit ꝛ dolor eū nimius inuaſit. Sctā quoqʒ
Agnes faciē ab eo auertit. Tunc iudex ſententiā
ꝓtulit dicēs. Qm̄ aliena rapuit ꝛ veritatē vendi
dit munera accipiens. in locū Jude ꝓditoriſ tra
dat̄. Ecce aūt btā v̄gine ꝛ ſctō Projecto quem
Stephan⁹ in vita valde dilexerat ꝓ eo orantib⁹
ꝯceſſū eſt vt ei⁹ aīa ad corpus rediret ꝛ. xxx. die/
bus pn̄iam ageret. Accepit inſuꝑ in mādatis a
btā v̄gine vt pſalmū Bti imaculati. in vita ſua
ſingulis dieb⁹ diceret. Cūqʒ ad corpus rediſſet
brachiū ei⁹ ita erat aduſtū ꝛ liuidū ac ſi hec i cor
pore paſſus eſſet q̄ad vixit. Male ḡ ablata re/
ſtituēs ꝛ pn̄iam agēs die. xxx. migrauit ad dn̄m
Ecce igit̄ pʒ q̄ h̄ q̄ ſc̄m dei iuſticiā erat dānand⁹
ꝑ miſcōiam btē v̄ginis eſt liberat⁹ ¶ I ¶ Inter
ceſſionis ¶ Duodecimū ſignū ſedule interceſſi/
onis. Nā ipa ardentiſſima charitate non ceſſat
intercedere ꝓ nob̄ apō patrē ꝛ filiū vt ꝯſequant̄
pctōres veniā. iuſti grām ꝛ quiqʒ hoim̄ miſeri/
cordiā. Un̄ deuot⁹ Ber. inq̄t. O hō ſecuꝝ acceſ/
ſum habes ad deū vbi habes matrē ante filiuʒ.
filiū an̄ patrē. filius oſtendit patri lat⁹ ꝛ vulne/
ra. mr̄ oſn̄dit filio pectus ꝛ vbera. nulla ḡ pote/
rit ibi eſſe repulſa vbi tot cōcurrūt charitatꝭ inſi
gnia. Hec ille ¶ Sʒ diceres. Dolere nō poſſuʒ
de pctīs. alligat⁹ ſum in eis. coarctor cōſuetudie
mala. Quid faciā: Noli deſꝑare pctōr. vade ad
virginē. audi Bern̄. q̄d iteꝝ dicat. Si criminuʒ
īmanitate turbar⁹. ſi iudicij horrore perterrit⁹.
ſi baratro deſꝑatōis aſtrictus. Mariam cogita
Mariā inuoca. nō recedat a corde. non recedat
ab ore. Nā ipam cogitās nō erras. ipam rogās
nō deſperas. ipa te tenente non corruis. ipa pro
tegēte nō metuiſ. ipa duce nō fatigarꝭ. ipa ꝓpicia
ꝑuenies. Hec ille. Recurram⁹ ḡ ꝯfident̄ ad vir
ginē tanq̄ʒ ad gratioſiſſimā ꝛ amoroſiſſimā ma
trē. vt ipa intercedente ꝯſeq̄mur grām in pn̄ti et
glīam in ſc'la ſcl'orum Amen. ¶ Ultimū adde
Mortis in hora ſuſceptōis. vt canit eccleſia.

¶ Incipit liber decimus de aſſum/
ptione beate Marie.

Decimus liber de

mysterio glorioſiſſime aſſumptiōis
beatiſſime virginis Marie agens
continet plures principales partes
quarum ¶ Prīa eſt de trāſitu ei⁹ ſctiſſimo ꝛ glo/
rioſiſſima corꝑis ꝛ aīe aſſūptōe ¶ Scda de ei⁹
ꝓcellēti ſublimatōe feliciſſimaqʒ inthronizatōe.

¶ Tertia pars ſub alio ꝓceſſu de eius dignifi-ca exaltatõe ⁊ coronatõe. ¶ Quarta erit inqdenꝯtaliter de euãgelio qđ legit in ſolẽnitate huiꝰ aſ-ſumptõis. ¶ Quita erit ſub ꝓceſſu hiſtorico de modo huius aſſumptionis.

¶ Pars prima de trãſitu ſeu morte beate Ma-rie ⁊ eius corporis ac anime perfecta aſſumptio-ne glorioſa.

Q

Ue eſt iſta que aſcẽdit de deſerto delitijs affluens innixa ſup dilecto ſuo. Verba hec ſcribunt originalit̃ Cañ.ca.viij. ⁊ pñt accipi tãqȝ ſint ꝟba ſctõꝝ angeloꝝ q̃ admirãtes ſup tãglo-rioſiſſima aſſumptõe btẽ ꝟginis ⁊ admirando canẽtes in laudẽ eiuſdem bñdicte ꝟginis depro-mebãt in hac aſſũptõe. Que eſt inquntiſta.ſ.vir-go ſupbeatiſſima q̃ aſcẽdit ꝑ aſſũptõem glorio-ſiſſimã de deſerto.i.mundo iſto inferiori.q̃ noie deſerti ꝟcat̃.vt dr̃ Bern.qꝛ deſertꝰ ⁊ derelictꝰ eſt a deo ⁊ angelis ꝓpterea qꝛ totꝰ eſt poſitus i ma-ligno.j.Job.iij. ⁊ plenꝰ multis miſerijs. vtpote ergaſtulũ exulatꝰ ⁊ carceris.delitijs glĩe affluẽs ⁊ innixa ſup dilecto ſuo.i.filio xp̃o Jeſu per ſin-gularis amoris ⁊ fruitionis familiaritatem.

¶ Et ſi petas.vñ oriebat̃ iſta admiratõ angelo-rũ de btẽ ꝟginis aſſumptõe. Dicimꝰ reuera qm̃ ex trib⁊ ſm q̃ tria ſunt precipua q̃ ſunt in hoib⁊ admiratõis cã.vt notat Fran.maro.ex ꝟbis dñi Augu. ¶ Primo qñ res eſt magna. ¶ Secun-do qñ res eſt noua ⁊ iſolita. ¶ Tertio q̃ndo rei cã eſt occulta. Nimiꝝ qñ res geſta eſt mag̃ meri-to eſt admiranda.vt claret de diluuio tp̃e Noe Geñ.vij.qđ qꝛ fuit tãmagnũ vt totã t̃ram inun-daret ⁊ ſupabundaret.valde fuit admirandũ. Silr̃ in maris rubri diuiſiõe.⁊ iordanis retror-ſum conuerſione. Preterea qñ res eſt noua et inſolita.vt claret de mãna qñ pmis die pluit do-minꝰ ſup terrã.vñ admirãtes filij iſrael dixerũt Manhu.i.qđ eſt h. Deniqȝ qñ cauſa rei eſt oc-culta.vt patet in eclipſi tp̃e mortis chriſti. Nam licet freqñt̃ eclipſis acciderit.tñ qꝛ illiꝰ eclipſis.ſ. tp̃e mortꝭ xp̃i facte cãm phi athenienſes inueni-re nõ potuerũt.plurimi ſunt admirati.ſic refert btũs Dionyſ.in ep̃la quadã.imo vt ſert̃ ipe Di-onyſiꝰ huiꝰ eclipſis cãm ignorãs cũ ꝓpt̃c nõdũ in chriſtum crediďiſſet.diſcipulis ſuis dixit hec ꝟba. Aut deus nature vim patit̃.aut tota mũdi machina deſtruit̃. ¶ Ad ꝓpoſitũ.qꝛ in aſſumpti-one glĩoſe ꝟginis hec oĩa cõcurrebãt. Nam res ita fuit magna ⁊ magnificẽtiſſime facta.qꝛ cunc-maiora dona ſunt data btẽ ꝟgini qȝ vnqȝ alicui pure creature.vtpote q̃ ſpõſa dei mr̃ electa ſup to-tã celeſtẽ curiã ſit exaltata.atqȝ oib⁊ creatꝭ ꝑpoſi-ta ⁊ regina ꝑfecta.in ſũmis bonis glĩe collocata Juxta illud etiã pſ. Elegit eã deꝰ ⁊ ꝑelegit eã.in tabñaculo ſuo habi.facit eã. Jtẽ hec aſſumptio fuit noua ⁊ inſolita eo q̃ nunqȝ viderant angeli vnã purã creaturã femineã ſupra oẽs angelos ſctõs ⁊ celicos ad dextrã filij dei collocari ſic ho-die viderunt ipam.iuxta illđ.iij. Reg.ij. Poſitꝰ eſt thronꝰ matri regꝭ q̃ ſedit ad dextraȝ eiꝰ. Deni-qȝ cã huius erat occulta.qꝛ de incõprehenſibili abyſſo diuie ſapie ordinata necdũ oib⁊ angelis reuelata. Et ideo multũ admirantes angeli ceci-nerunt di. Que eſt iſta q̃ aſcen.⁊c̃. Jn qb⁊ ꝟbis cõmẽdãt ⁊ admirãt̃ in btã ꝟgie. Primo ſctitatꝭ ex-cellẽtiã.ibi. Que eſt iſta q̃ aſcẽ.⁊c̃. Scđo felicitatꝭ-tis ſupabũdantiã.ibi.delitijs afflu ẽs. Tertiõ di-gnitatis ⁊ honoris ꝑeminentiã.ibi.innixa ſuper dilecto ſuo. Vñ h elucidabimus tria myſteria ad iſtã ꝟginis glĩoſiſſimã aſſumptõem ꝑtinen-tia.alia alibi declarando.

¶ Primũ myſteriũ de eiꝰ ſctiſſima morte.
¶ Scđm de gl̃a ⁊ eius honore.
¶ Tertiũ đ eiꝰ feliciſſima corpis ⁊ aĩe glĩficatiõe.

¶ Articulꝰ pmꝰ de ſctiſſime mortꝭ trãſitu ipius btẽ ꝟginis Marie.vbi tria declarant̃.vicȝ quõ cognouerit mortis horam.⁊ ſe preparauerit ac vtrum tenebatur mori.

P

Rimo de morte btẽ ꝟgis.de q̃ dr̃ Damaſ.q̃ non eſt dicenda mors ꝓprie. Dicit quippe in ſermone ſic. Sacra tua obdormitio a nullo eſt appellanda mors.qꝛ non abſorbuit nec dolorẽ intulit.ſed qꝛ ĩproprie vnũ h ꝓ reliq̃ accipit̃.ꝓprie tñ dr̃ trãſitꝰ vel tranſmigratio ⁊ ꝓ-ꝑꝗſſime aſſumptio. De q̃ ſic noiando ꝓpt̃ ſim-plices oritur queſtio.

¶ Prima de eius precognitione.
¶ Scđa de eius preparatione.
¶ Tertia de eius obligatione.

Primo igit̃ de ꝑcognitõe ſue mortꝭ q̃rit̃ Utrũ btã ꝟgo ꝑſciuit ſuã mortẽ certitudinalit̃. Nã de cõi lege hoĩes ſunt incerti de mortꝭ tp̃e ⁊ loco et mõ.atqȝ etiam ſtatu.qꝛ neſciũt ſi in ſtatu grĩe vel extra ſint morituri. Vñ Eccl̃i.ix. Neſcit hõ fineȝ ſuũ.ſȝ ſic aues laq̃o ⁊ piſces hamo.ſic hoĩes ca-piunt̃ in tp̃e malo.vñ Beda ſup Matt. Certũ eſt q̃ morieris.incertum eſt aũt qñ aut quõ aut vbi.qꝛ vbiqȝ te mors expectat.tu q̃ȝ ſi ſapiẽs fu-eris vbiqȝ eã paratꝰ expectabis. Hec ille. Et Se-neca ad Lucillũ dr̃. Jncertum eſt q̃ loco te mors expectat.tu illã in oĩ loco expecta.in oĩ loco eã ti-me. Hec ille. ¶ Ad q̃ſitũ rñdet̃ ſm magnũ Alb. ſup Miſſus eſt.cap.clxxiij.q̃ btã virgo certiſſi-mã ꝑcognitõem habuit de ſua morte.⁊ hoc decla-reſcit triplici rõne. ¶ Primo arguẽdo a minori.qa multꝭ ſctis h conceſſum eſt.vt patet de Petro q̃ preſciuit q̃ velox eſſet depoſitio tabernaculi ſui Jtẽ de Jobe.de ſctõ Martino ⁊ multis alijs. q̃ multo magis btã ꝟgo omnium dñã preſciuit ſui obitꝰ diẽ.ꝑ illã maximã topicã. Si ei cui mi-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

n⁹ videt̃ ineſſe ineſt: ⁊ ei cui mag⁹. ¶ Scd̓o rõe cau
ſat̃ meriti. Nã q̄ eſt cã q̄re aliq̇bꝫ reuelat̃ dies
obitus. Si dignitas ſctitatis: ipa eſt vtiq̃ di-
gniſſima. ſi charitas: ipa ē charitate pleniſſima.
ſi deſideriū: ipa ſūme cupiebat diſſolui ⁊ eſſe cū
chriſto. His q̄ppe cauſis meret̃ q̇s vt reuelet̃
ei dies obitus. Et quecūq̃ alia cauſa pōt aſſig
nari illa in btā virgīe eſt excellētiſſime p̄ alijs. ergo
⁊cͣ. ¶ Tertia rõ optati. q2 oīs hō libent̃ optat et
vult p̄ſcire diem obitus ſui. Unde Prouer. xiij.
Spes q̄ differt̃ affligit aīam. ḡ ipa incertitudo
tp̄is pene finiende hui⁹ miſerie ⁊ glīe conſeq̄nde
anxioſa eſt aīe. Un̄ ipa b. virgo ſic ⁊ alij optauit
p̄ſcire mortē. ſꝫ q̄cq̇d optauit ſcire fili⁹ ei reuela
uit: niſi aliq̄ ratio impediret. iſtō nulla rõ impe-
diuit vt patuit. ḡ ipa hāc grām accepit ꝙ vtiq̃ ſu
am mortē determiate p̄ſciuit. Et huic ſententie
ꝯcordat hiſtoria aſſumptiōis. vbi habet̃ ꝙ añ
ei⁹ mortē angel⁹ palmā ſibi de p̄adiſo afferens
apparuit ⁊ ei diē obitus p̄dixit. de q̄ habet̃ vlti-
ma p̄te hui⁹ libri. ¶ Scd̓o q̄rit̃ de p̄paratōe. Utrū
ſcꝫ btā virgo p̄parauerit ſe ad mortē p̄ ſacramento-
rū ſuſceptionē. Ad quod p̄rimus r̄ndet̃ ꝙ ſic. et
aſſignant̃ plures rões q̄s etiā notat Alber. vbi
ſ. c. lxxxj. ¶ Pria rõ p̄pter ſui hūiliationē. ¶ Se
cunda p̄pter p̄cepti impletionē. q2 ipa oīa prece
pta euangelica ⁊ ꝯſilia p̄fectiſſime tenuit: ſꝫ chri
ſtus multis in locis ⁊ paſſibꝫ euangelicis p̄cepit
⁊ ꝯſuluit hoībꝫ vt ſe p̄pararēt ad mortē dī. Eſtote
parati: q2 q̄ hora nō putatis fili⁹ hoīs veniet. ſ. ad
mortis iudiciū. vt patꝫ Math. xxiiij. ac Lu. xij.
ergo ipa hec impleuit. ¶ Tertia p̄pt̃ nr̄az inſtru
ctionē: vt q̄ ſctūs eſt ſanctificet̃ adhuc. Apoc. xxij.
⁊ q̄ pctōr eſt p̄uocet̃ ad expiationē p̄ ſacramēta.
Has ⁊ plures alias rões habes. ſ. li. vij. p̄te. j.
ar. ij. c. ij. Sed qm̄ vt dicit Aug. li. de viſitatiōe i
firmoꝝ quē ſcͥpſit ad nepotē ſuū: tria ſunt ſacra
p̄ que debꝫ q̇libꝫ hō potiſſime p̄parare ſe ad mor
tem. vtiq̃ ſacr̃m p̄nie ⁊ ſacr̃m euchariſtie qd̓ ē vi
aticū noſtre ſalutis. vt patet di. l. c. his vo. ⁊. c. pe
nitētes. Nec nō ⁊ ſacr̃m vnctionis extreme. Id
circo hic reſtat inueſtigādū vtrū btā virgo circa
mortē ſuſcepit hec ſacra p̄paratoria. ¶ Primo q̇
dem de ſacr̃o penitētie ſi queris. Dico ꝙ cū ipa
in ſua vita accepit hoc ſacramētū ſic patuit lib.
vij. p̄te. j. ar. ij. ca. iij. vbi ⁊ habet̃ ꝙ ipa ī vita ſua
ſacra accepit. ⁊ ꝙ ꝯtrita ⁊ ꝯfeſſa eſt nō q̇dē pec-
cata q2 nullū habuit: ſed ꝙ nō fuerit digna tan
tis b̄nficijs ſua virtute. Silr̃ euchariſtiā vt pa
tuit ibidē ī vita freq̄ntauit. ſequit̃ ḡ mag⁹ ī mor
tis articl̓o ꝙ iſta tūc ſacra ſuſcepit. ¶ Sed de ſa
cramēto vnctiōis extreme dubitat̃ vtrū ſuſcepe
rit. Et videt̃ ꝙ nō. q2 ſacr̃m vnctiōis nō ꝯfert̃ ni
ſi infirmātibꝫ. Jaco. v. Infirmat̃ q̇s ex vobis idu
cat p̄ſbr̄os eccl̓ie ⁊ orēt ſup̄ eū: vngētes oleo ī no
mine dn̄i. Sed btā virgo nō p̄ infirmitatē fuit
mortua. ḡ inungi nō debuit. ¶ In cōtrariū ar-
guit̃ p̄ illud Jac. ij. Si q̇s totā legē ſeruauerit
offendit aūt in vno fact⁹ eſt oīm re⁹. ḡ ipa ſicut
⁊ ceteri tenebat̃ ad totā legē. Sꝫ extrema vnctio
fuit de lege a dn̄o inſtituta ⁊ eccl̓a. vn̄ ⁊ ī Mat-
theo legit̃ ꝙ ap̄li circūibāt caſtella oleo curātes
infirmos. ḡ tenebat̃ v̓go btā ad extremā vnctio-
nem. ⁊ p̄ ꝯſeq̄ns ſuſcepit eam. Jdō dicendū ſm̄
Alb. vbi ſ. ꝙ btā v̓go etſi nō idiguerit: tn̄ ſacr̃m
vnctionis accepit. in q̄ cōplete victorie preterite
⁊ plene glīe future ſuſcepit ſignatōem. Nec ob-
ſtat ꝙ ipa nō indiguit p̄ venialiū remiſſiōe ⁊ in-
firmitatis alleuiatōe. eo ꝙ ipa nec venialia ha-
buit. nec infirmata extitit. p̄ q̇bꝫ cauſis vnctiōis
ſacr̃m extitit ordinatū. qm̄ p̄ venialiū remiſſiōe
⁊ infirmitatis alleuiatōe ipa virgo accepit tot⁹
doloris mortis (quod maius erat) remiſſionē
atq̃ totius aīe ⁊ corp̄is glorificationem. Un̄ li-
cet ipa potuit vt h̄ ſacr̃m nō reciperet exempta p̄ p̄
uilegiū qd̓ cōfert dn̄s his q̄s ſine infirmitate et
mortis dolore dignat̃ euocare. q̄ vt videt̃ nō te-
nent̃ ad vnctōem extremā cū oleo pro infirman
tibꝫ inſtituto. tn̄ videt̃ v̓iſile ꝙ btā v̓go iſti priui
legio p̄pt̃ humilitatē abrenūciauerit ſicut ⁊ alia
priuilegia ſua dum viueret occultauit. et ſacr̃m
iſtud pro peccatoribꝫ inſtitutum humiliter ſuſ-
cepit. vt humilitatē quā p̄ totā vitā ſuam tenue-
rat etiam in extremo vite articulo conſummaret.
Hec Alber. ¶ Tertia p̄ricipalis queſtio d̓ mor-
tis obligatione. Utrum beata virgo debuit mo
ri neceſſario ⁊ obligata fuerit mortis legi ſicut ⁊
ceteri hominum. Et argui pōt ꝙ non congrue
bat nec debebat mori. q2 nō obligabat̃. q2 mors
debetur ⁊ inflicta eſt pro peccato originali. ipſa
aūt v̓go eſt preſeruata a peccato originali. vt ſo
lēnes aſtruūt doctores nr̄i. ⁊ piē credēdū ſtatuit
eccleſia in concilio Baſilieñ. Si ḡ caruit omni-
pctō. caruit etiam merito mortis. ḡ iniuſticia ei
facta eſt cū eſt mors ſibi inflicta. qm̄ dicente Au
gu. in ſcd̓o ſniaꝝ diſt. iiij. deus non prius eſt vl-
tor q̄ʒ quis ſit peccator. ¶ Item homo in ſtatu
innocentie ſi p̄ſtitiſſet viuus fuiſſet tranſlat⁹ ad
gloriā ſine morte. ḡ mr̄ dei que fuit ſūme p̄rima
ſtatui innocentie debuit h̄ priuilegium habuiſ-
ſe vt viua fuiſſet tranſlata. Item de Johe euan-
geliſta plurimi tenent ꝙ ſit viuus tranſlatus. ḡ
ipſa hoc priuilegium magis debuit habere.

¶ Ad queſitum igitur reſpondetur per tres ve-
ritates ſeu cōcluſiones. ¶ Prima eſt ꝙ mr̄ dī cō
gruenter debuit mori. Ratio: ne chriſto maior
fore videret̃. ⁊ vt hereſis quorundā confutaret̃
q̄ aſſerebant ipam nō hoīem eſſe ſed angelū. et
vt eſſet materia exercende v̓tutis. q2 mr̄ dei ſm̄
Fran. maro. per patiētiā penalitatū huius mū-
di atq̃ mortis ſuſceptōem merita cumulauit ad
p̄fectōem grē. Sicut eīm Job fuerūt pene p̄miſ
ſe ⁊ inflicte ad exercendam eius patientiam. ita
virgini ad p̄ficiendā grām. Uirtus nempe in in
firmitate p̄ficit̃. vt ait ap̄ls. ij. Cor. xij. ¶ Secū-
da concluſio. Licet mater dei fuerit preſeruata

p ſanctificatõis grãm a pcti originalis macl'a.tñ
a pcti originalis pena nõ fuit total'r libata. vnde
ſuſtinuit mortẽ ⁊ alias penalitates hui⁹ miſerie
Rõ ſm Fran. maro. q: grã ſctificatõis non ob/
uiat pene ſed tm̃mõ culpe. qd patuit. Nam Jo/
hãnes baptiſta fuit ſanctificat⁹ ⁊ a pctõ originali
plene purgat⁹. ⁊ tñ a pena pcti original' nõ extitit
liberat⁹. imo ⁊ mortẽ acerbi doloris in decolla/
tione paſſus. Sil'r ⁊ aĩa pueri in baptiſmo ab/
luit a pcti macula ⁊ nõ libat a pena ſeu miſeria.
Sʒ ⁊ chriſt⁹ dñs ſine vllo reatu fuit. ⁊ tñ pena/
litates ſuſtinuit licet volũtarie. Nõ mir ergo q
btã ṽgo ab oĩ pctõ aliena penas hui⁹ miſerie et
mortẽ ipam ſubire debuit. ¶ Tertia cõcluſio q
mr̃ dei ex debito modi naturalis ortus ſui obli/
gata fuit ⁊ debuit mori nõ obſtãte grã pſeruati
onis a pctõ originali. Rõ q: licet diuia grã pſer/
uauit puenĩẽdo aĩe infectõem in btã ṽgine. nõ
tñ iſta grã puenit carnis feditatẽ. q: naturaliter
ſm modũ pagatõis hũane ab Adã p cõcubitũ
ꝯcepta ẽ. Et iõ rõne iſti⁹ natural' origis ⁊ ppt car
nis naturalẽ feditatẽ ex pmis parentib9 contra/
ctã iuſte in ea remãſerũt oẽs ille penalitates qs
in hac vita paſſa eſt. ⁊ p ꝯſeqns etiam ipa mors
ſeu mortis obligatio. ¶ Ex pmiſſis infert corre/
laria veritas q vicʒ btã ṽgo aliter eſt mortua et
mortẽ alit ſuſcepit qʒ dñs chriſt⁹. Rõ q: chriſt⁹
mortẽ ſicut ⁊ alias penalitates voluntarie aſſũ
pſit p redẽptõe hũani generiſ ⁊ ſalute. nec ex ori
gine naturali contraxit. q: ſupnaturalit de ṽgĩe
eſt conceptus. ſed btã virgo mortis extitit debi/
trix ex natural' originis contractione ab Adam
Vñ ad obiecta patet reſpõſio. Ad pmũ patet p
ſcdam ꝯclõem ⁊ tertiã. Ad ſcdm ṽo obiectuʒ q
ipa nõ debuit priuilegiata in hoc eſſe patet p p/
mã concluſionẽ. Licet qppe ipſa fuerit prima ſta
tui innocẽtie. nihilo min⁹ ipa in h ſtatu miſerie
nõ debuit h puilegiũ habere vt viua transferret
pter rõnes circa dictã concluſiõem pmã preta/
ctas. Nec illud de Johe euangeliſta obſtat. qm̃
etiãſi illa opinio ponat q viu⁹ ſit trãſlatus: non
eſt qd h ſingulare. q: credit fore ſm illã opinio/
nẽ moriturus in fine mundi. Vñ nõ dixit ieſus
q: nõ morit. ſʒ: ſic eũ volo manere donec veniaʒ
Joh. xx. O vere q̃ ṽginẽ ſctiſſimã Mariã oĩ ve/
neratõe dignã. O dei matrẽ digniſſimã que ⁊ in
vita ſanctiſſima ⁊ omni gratia plena. atqʒ ĩ mor
te extitit omni honore debito priuilegio quoqʒ
predotata.

¶ Articl's ſcd's quales grãs deus exhibuit btẽ
Marie matri in ſua morte. q: vicʒ voluit eã mo
ri ſine dolore. merore ⁊ timore.

Circa ſecundum

mYſteriũ de graꝶ honore quib9 btã
virgo eſt in ſua morte vel trãſitu ho/
norata ⁊ ſingulariter priuilegiata eſt. Aduertẽ/
dum q hoĩes cõiter pati habent in morte tripli/
cẽ pcipue anxietatẽ vel anguſtiã. ¶ Pmo ama/
riſſimũ dolorẽ. ¶ Scdo triſtiſſimum merorem
¶ Tertio terribiliſſimũ timorẽ. Propterea dic
Haymo ſuper Apoc. q nulla maior acerbitas
cuiuſcũqʒ amaritudinis qʒ mors ipa hoĩs ⁊ p/
cipue in pctõ morĩẽtis. Nã reuera tunc inſurgit
hoĩ dolor amariſſim⁹ q cogit aĩam ſepari a cor/
pore q penetrat ⁊ ſcindit cor: oĩa mẽbra viribus
deſtituit ⁊ oẽs ſenſus a ſua viuacitate euacuat
⁊ diſſoluit. teſte Solino in li. rex. ¶ Itẽ tunc in
aĩa triſtiſſim⁹ meror exorit ppt cogitatões ⁊ tẽ/
tationes infeſtantes. q: videt ſe puari vita quã
naturale eſt cuilibet appetere. vt dt Ariſto. ij. de
aĩa. Aduertit qʒ oĩa bona hui⁹ mũdi ſe relictuꝶ
corpus abomiabiliter corrumpi vermibuſqʒ in
eſcã dari ⁊ in nullo ſe poſſe in tot dolorib9 iuua
ri. Hinc Ecci. xlj. O mors qʒ amara eſt mẽoria
tua hoĩ pacẽ habenti in ſub a ſua. Profecto dicẽ
te Ariſto. iij. Eth. Terribiliſſimũ oĩm mors eſt.
Deniqʒ tunc erit hoĩ timor maxim⁹. Vñ Greg.
in homel'. dicit. Nunc cogitãdũ valde eſt qʒ̃tuʒ
nobis erit terribilis hora nr̃e reſolutõnis ⁊ mor
tis. qs pauor mentis cũ añ nos erit oĩm maloꝶ
memoria. contra noſ demonũ armabit malicia
retro nos priuatio felicitatis trãſacte mũdialis.
ſupra nos formido tremendi iudicis. Hec ille.
O qualis ille timor ⁊ tremor qñ aderit nephan
doꝶ ſpirituũ multitudo aniam rape volentiuʒ
quoꝶ ſpecies horrendiſſima. Nam vt dic Be/
da ſup illo ṽbo Tob. v. Occurrit Tobie piſcis.
Dño inquit paſſo in cruce affuit diabolus inſi/
diando ſiqd forte in eo iuris ſui inueniret. Si
ergo chriſto affuit morienti et multis ſimiliter
alijs ſctis ĩ morte affuiſſe legit. vt ſctõ Martio
ſancte Eliſabeth ⁊c. a fortiori credendum eſt q
cuilibet hoĩ aſſiſtit inſidiando. O deus quãtus
tunc erit timor. quanta tribulatio cum de oib9
factis ⁊ culpis ac delictis eſt rõ reddenda ⁊ ſnĩa
irreuocabilis accipienda. Ve tunc et ve peccato
ri contra quem inſtat ſententia eterne damnati/
onis ferenda. Propterea de his qui reſuſcitati
ſunt. vt de Lazaro quẽ de⁹ ſuſcitauit. ⁊ de alijs
ꝯſimiliter refert q poſtea nunqʒ riſerũt in h mũ
do ſed fleuerunt quaſi cõtinue. Vñ refert Ciril/
lus patriarcha in epl'a ad Aug. de miracul' ſcti
Hieronymi. q cum tres mortui fuiſſent iuxta
tumulum ſancti Hieronymi reſuſcitati qʒdiu
vixerunt poſtea ſine intermiſſione flebãt. ⁊ vnũ
coꝶ alijs preſentibuſ Cirillus interrogauit cur
tãdire lachrymas inceſſanter emitteret. Et ille re
ſpondit. Si ingt que ſum expertus Cirille non
ignorares tibi ſemper ineſſet cauſa fletus. Illo
requirente: reſpondit. Aĩa inquit mea reſolu/
ta eſt a corpe tã grauiter ⁊ acerbe q mens nõ ca/
pit humana. nec ego niſi certa experientia didi/
ciſſem credere valuiſſem. quia omnis anguſtia
⁊ dolor quem extimaret homo nihil reputatur

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

reſpectu illi⁹ angúſtie. Ericep. Tanta inq̄t adue
niente mortis hora nephandoꝝ ſpūum affuit
multitudo vt oīno dinūerari nō poſſent. q̄ꝝ ſpe
cies talis erat ꝙ ea nil horribili⁹. nil penitioſius
cogitari pōt. Poti⁹ em̄ q̄libet hoīm flāmis ardē
tib⁹ arſuꝝ ſe exponeret q̄ꝫ formaꝝ coꝝ viſiōe in
ictu oculi potiri. q̄ ad me veniēdo oīa q̄cūq̄ꝫ ꝯ
deū ꝑpetraui ad memoriā reuocabāt ſuadēdo
vt de dei miſcdia nō ſperarē. Heu cur nō aduer/
tunt mortales q̄b⁹ h̄ eueniet qd̄ tunc mihi. vt nō
peccarent. Si ḡ cām mei fletus interrogas. ti/
mor penaꝝ eſt q̄ pctōrib⁹ iuſte dant̄. Qua de re
nō mireꝛ ſi plāgo. cū poti⁹ ſi nō plangerem vehe
menter admirari deberes. Hec ꝛ pl̄a idē proſe/
cutus eſt. ¶ Ad ꝓpoſitū ḡ redeūdo. ꝯ hāc tripli/
cē anxietatē in morte hoīm de⁹ ꝯtulit btē v̄gini
in ſua morte triplicē maximā grām q̄b⁹ eam ho
norificauit priuilegio ſpeciali.

¶ Prima gratia ꝙ ipam mori voluit ſine dolo
re cum ſuauiſſima dulcoratione.

¶ Scd̄a ꝙ ipam mori voluit ſine merore cū le/
tiſſima conſolatione.

¶ Tertia ꝙ ipam mori voluit ſine timore cum
certiſſima aſſecuratione.

Prima itaq̄ꝫ gr̄a collata btē v̄gini in ſua morte
eſt ꝙ ſine dolore. imo cū ſuauiſſimo dulcore ſpi
ritus moreret̄. vt ſic̄ a corruptōne fuit extranea
ita ꝛ a dolore mortis ſit aliena. Et h̄ ꝓbatur ſm̄
Alb. ſup Miſſus eſt. ca. lxxv. q̄ꝛ cū h̄ ꝑuilegiuꝫ
cōceſſum ſit Johāni euāgeliſte. vt teſtat̄ Hiero.
in ꝓlogo ſup Job. multo mag̃ ḡ debuit conce/
di btē v̄gini. Ampli⁹. qm̄ ſcptū ē Naū. iij. Deus
nō punit bis in idipm̄. ſed btā v̄go in filij ſui paſ
ſione ꝑcuſſa eſt gladio doloris tantivt eſſet pro
ſūmo martyrio ꝛ maiorē ſuſtineret dolorē q̄ꝫ fu
it dolor mortis in q̄cūq̄ꝫ martyre. ḡ cum tūc exol
uit dolorē morꝭ. nō debuit iterato in hora mor
tis dolorē habere. Hinc Damaſ̄. Ipa inq̄t btā
btāꝝ q̄ ſup naturā dn̄ationū exaltata eſt. dolo/
res q̄s effugit pariens ꝛ etiam moriens hos in
chriſti paſſione ſuſtinuit cōpatiēs. ¶ Sed dice/
res. Quō potuit fieri vt in mortis ſepatōne non
habuerit dolorē. cū naturalr̄ aīa inclinet̄ ad vni
onē corꝑis. ꝛ q̄ꝛ eius aīa fuit nobiliſſima ꝛ no/
biliſſimo ei⁹ corꝑi coniuncta. Vn̄ ſic̄ maior erat
in coꝝ coniunctōe delectatio carnalis. ita ꝛ in eo
rū ſepatōe maior videt̄ fuiſſe dolor. quēadmo/
dū ꝛ ī chriſti morte acerbiſſim⁹ fuit dolor. iuxta
illd̄ Threno. iij. O vos oēs q̄ tranſiṫ ꝑ viam at
tendite ꝛ videte ſi eſt dolor ſilis ſicut dolor me⁹.
Rn̄det̄ ſm̄ Alb. vbi ſ. ꝙ ipa ꝓ amoris magni/
tudine ꝛ ꝯtēplatōis ſuauitate in q̄ tūc fuit non
ſenſit dolorē in ſepatōe. Nā maiores motus im
pediūt miores. ſm̄ phm̄. Sicut aūt natura mo
uet ꝛ inclinat aīam ad corp⁹. ita charitas multo
fortius mouet ꝛ inclinat aīam ad chriſtū. Iuxta
illud apl̄i. Cupio diſſolui ꝛ eſſe cuꝫ chriſto. Po
terat ḡ ille dulcor amoris ꝛ ſuauitas contēpla/

tionis oēm dolorē abſorbere q̄ alīas ex diſcraſia
corꝑis ſolet euenire. Exemplū de Moyſe ꝛ He
lia q̄. xl. dieb⁹ ieiunātes nō ſenſerunt defectū fa/
mis ꝛ ſitis pre ꝯtēplatōis diuine dulcedine. Itē
de ſctō Laurentio ꝛ Tiburtio ꝛ alijs pluribus
martyribus q̄ grauiſſima tormēta tanq̄ꝫ dulces
epulas habuerunt pre amoris chriſti magnitu
dine. Vn̄ Aug. Oīa imania dulcia ꝛ leuia ac ꝓ
pe nulla facit amor. O felix amor xp̄i q̄ꝫ dulciter
illaq̄as. q̄ꝫ ſuauiter ꝑmis ꝛc̄. Ex his accipe q̄tu/
or puncta. ¶ Primū ꝙ btā v̄go nō deceſſit infir/
mitate nec doloris ꝑſſa neceſſitate vt ceteri ſolēt
obire. ¶ Scd̄m ꝙ mens beate v̄gis in ipa ho/
ra mortis fuit ſuſpenſa in contēplatōe ſuauiſſi/
ma ꝛ amore chriſti dulciſſimo. ꝛ paulatim inte/
rim ei⁹ cōplexio deficiebat vſq̄ꝫ q̄ tandē ſine do/
lore ꝑcepto nō interrupta contemplatōne ſctiſſi/
ma ei⁹ aīa corpus deſereret. ¶ Tertiū ꝙ ipa nō
in lecto decūbēs vt ceteri. ſed flexis genib⁹ eleua
tis ad deū manib⁹ credit̄ migraſſe. Sicut ſimi/
le etiā de btō Paulo primo heremita legitur.
¶ Quartū punctū ꝙ xp̄s dn̄s debuit ſuſcipere
ꝛ hre marios dolores in pte ſenſitiua ꝓpter hoc
vt ſatiſfaceret ꝓ pctīs hūani generis ꝛ redimeret
ipm̄. iuxta illud. j. Pet. ij. Qui pctā nr̄a. i. penas
ſatiſfactorias ꝓ pctīs nr̄is. ipe ꝑtulit in corpore
ſuo. Sed qm̄ btā v̄go nō ꝓ redēptōe generꝭ hu
mani eſt mortua. ideo non oportuit vt ipa dolo
res mortis pateret̄. imo ꝑ ſpēale ꝑuilegiū ꝓpter
incorruptōem debuit eſſe a dolore morꝭ aliena.
¶ Scd̄am grām ꝯ alioꝝ hoīm triſticiā ꝛ mero
rem habuit virgo. q̄ꝛ voluit de⁹ ipam mori ſine
oī merore cū letiſſima conſolatōe etiā extna. Nā
habuit ꝯſolatōem in hora mortis ſue multipli/
cē. q̄ꝛ tā ab apl̄is q̄ oēs affuerūt in eius tranſitu.
vt teſtat̄ Dionyſ̄. in epl̄a. q̄ꝫ etiā a ſctis angelis
eā ꝯſolāntib⁹ ꝛ aſſiſtētib⁹. Si em̄ aliq̄b⁹ ſctis cre/
dunt̄ ꝛ legunt̄ angeli in hora mortis conſolatio
nem exhibuiſſe. vt ptꝫ de ſctis Nicolao Marti/
no Fran. ꝛc̄. Multo mag̃ id credit̄ de btā v̄gie
imo inſuper habuit conſolatōnem a dn̄o Jeſu
ipam dulciter ad celum inuitāte ꝛ tota celeſti cu
ria obuiante ſibi ad ſuſcipiendū honorifice. qd̄
deus vult facere ipſi ex ſpeciali priuilegio ꝛ gra
tia. vt volunt plurimi doctores ꝛ cōmuniter te/
net eccleſia. Unde Hiero. in ſermone de aſſum/
ptōne dicit. Legimus q̄ꝫ ſepe ad funera ſepultu
raſq̄ꝫ ſctōꝝ angelos aduenisse ꝛ obſequia preſti
tiſſe. necnō ꝛ aīas coꝝ vſq̄ꝫ ad celum cum hy/
mnis ꝛ laudib⁹ extuliſſe ꝛ eoſdē multo lumine
ſplēduiſſe. Ibidēq̄ꝫ miri odoris fragrātiā ꝑſen/
ſiſſe. Si igit̄ talia ꝛ tāta circa defūctos d̄s digna
tus eſt exhibere. quanto mag̃ ei⁹ genitrici in die
obitus ſui credendū eſt celoꝝ militiā obuiā ad
ueniſſe eamq̄ꝫ ingenti lumine circūfulſiſſe ꝛ vſ/
q̄ꝫ ad thronū gl̄ie cuꝫ laudib⁹ ꝛ canticis perdu/
xiſſe. Quis illd̄ cogitare ſufficiat q̄ꝫ glorioſe ho/
die regina mundi proceſſerit. quanto deuotōis

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

affectu tota in eius occurſũ celeſtiũ legionũ ꝓdi
erit mltitudo. ꝗꝫ placito vultu. ꝗꝫ ſerena facie ꝗꝫ
diuinis amplexib a filio ſit ſuſcepta ⁊ ſup oẽm
creaturã exaltata. Nec Hiero. Propꝑa nõ ime
rito ſatis cõgruẽter ⁊ vere a qbuſdã aſſeritur ꝙ
celũ empyreũ ſit euacuatũ bis. ⁊ adhuc tertia vi
ce euacuandũ. Primo in chriſti aſcẽſiõe. qñ
oẽs angeli ei obuiauerunt. Scdo in btẽ ỽgi/
nis aſſumptõe. Tertio euacuandũ erit in ex/
tremi iudicij tpe qñ oẽs angeli ⁊ ſcti veniẽt de ce/
lo vna cũ chriſto ad iudiciũ. Sed forte vis ſcire
ꝗlib meritis ipa btã ỽgo ⁊ alij q̃dã ſcti merue/
runt in hora mortis habuiſſe celeſtẽ ꝯſolatõem
Ad hoc ꝗ̃ dicere poſſum⁹ ꝙ h̃ ſpeciali⁹ habet
fieri ꝑncipaliter ex impꝑſcrutabili iudicio ⁊ mira
diſpenſatõne pietatis ac grẽ diuĩe. tñ ꝑluſtran/
do ſctõꝝ vitas compꝑim⁹ ꝑcipue tria per que ſcti
id ꝓmeruerunt vt in hora mortis celeſtẽ conſo/
lationẽ angelicã vel diuinã haberent. Nam qui
dã ſcti h̃ meruerunt per feruentẽ xpi dilectõnem
vt ptz de Petro aplõ. Johe euãgeliſta. ſanctis
Laurẽtio ⁊ Uincentio. Alij h̃ meruerũt ꝑ caſti/
tatis nitide obſeruatõem. vt ptz de ſctis Katari/
na Clara Margareta ⁊ alijs ꝑlib virginibus
Alij meruerunt ꝑ miſcõie ⁊ pietatiſ exhibitõem
vt ptz de ſctis Eliſabeth Martha ⁊ Magdale
na ⁊c̃. Sed qm̃ btã ỽgo maria has oẽs virtu/
tes excellentiſſime habuit. ꝗ̃ ſumme ꝯſolari me
ruit. Preterea legunt̃ alij promeruiſſe in mor/
te celeſtẽ ꝯſolatõem ꝑ alicui⁹ vel aliquoꝝ ſctõꝝ
aut ſctãꝝ patrocinatõem. qb in hac vita deuo/
ta ſuitia exhibuerũt. qđ certe potiſſime ſup oẽs
ſctõs btã ỽgo maria põt ⁊ ſolet erga ſibi deuo/
tos facere. vt patet in multis ei⁹ miracul̃. Unde
ipa ſpecialiſſime ab eccleſia inuocat̃ vt in hora
mortis ſubuenire dignetur. Maria inquit mr̃
gratie. mr̃ miſcõie tu nos ab hoſte ꝓtege. in ho/
ra mortis ſuſcipe. Ergo vtiliſſimũ eſt btãm ỽgi/
nem Mariã in patronã eligere cuilibet homini
⁊ ei deuoti⁹ famulari atqꝫ in hora mortis ſeipm
eidẽ hũil̃r cõmendare. Tertia ꝑncipalis grã
collata btẽ ỽgini in ſua morte eſt ꝙ ipa mortua
eſt ſine oĩ timore cũ certiſſima aſſecuratione. Ni
mirũ aliq̃ hoim in morte timent natural̃r ipam
mortẽ exhorreſcentes. Sic etiã ſcti hoies timẽt
naturalit̃. Alij ỽo timorẽ habent ꝓpt̃ mala q̃ fe/
cerũt. Alij aũt ꝓpt̃ demonũ maliciã. Atqꝫ alij ꝓ/
pter incertitudinẽ. qꝛ neſcit homo vtꝝ amore vl̃
odio dign⁹ ſit. vt dꝛ Eccẽs. ix. ⁊ ideo timet dei iu/
diciũ. Sed in btã ỽgine nullũ hoꝝ locũ habuit
Nã mortẽ ipam nõ horreſcebat. quia charitate
⁊ deſiderio ſui filij feruẽs ⁊ grẽ ſuauitate plena
cupiebat diſſolui ⁊ eſſe cũ xpo. vñ ⁊ orabat vt ad
eũ perueniret q̃ntoti⁹. ſicut ptz ex eius tranſitus
⁊ aſſumptionis hiſtoria. Item ipa nunq̃ꝫ ſe pec
caſſe nouerat etiã venialiter. ⁊ ideo de aliq̃ malo
non timuit. Preterea iudicij ſniam nõ timuit.
qꝛ amore dignã tanq̃ꝫ dei matrẽ puriſſimã ⁊ di/
lectiſſimã quã ipoſſibile foret damnari nouit ne/
ceſſario ſaluãdã ⁊ ſup omia exaltandã. Deniqꝫ
ipa a filio ipetrauit ⁊ obtinuit vt aia e⁹ de corpe
exiens nullũ ſpm̃ teterrimũ videret. nullaqꝫ ſa/
thane ptãs ei occurreret. vt ptz ex hiſtoria aſſũ/
ptionis. Ct ſi dr̃. Qñ aia ſepata a corpe ſtatiꝫ
naturalit̃ habet videre demones ⁊ etiam ange/
los ſic nos natural̃r in h̃ mũdo apto ocło vide
mus lucẽ ⁊ colorẽ. quõ ꝗ̃ veꝝ eſt ꝙ ipa non vi/
derit demones. Rñderi põt ꝙ licet cõit̃ꝫ do
ctores aia ei⁹ ſepata ſic ⁊ alie aie poſt ſepatõem
ipi⁹ ⁊ aſſumptõem ſic ⁊ mõ videt demones et
ſpũs ſine corpe exiſtentes. tñ ſpeciali ꝓuilegio h̃
ei donatũ credere poſſum⁹ a ſuo filio ꝙ in eius
exitus hora angeli affuerũt q̃ demões inſidian
tes nõ ꝑmiſerũt aſſiſtere ipi btẽ Marie vt vicꝫ
exterrentẽ demonũ teterrimã faciẽ ꝓ tunc nõ vi/
deret. Et ſic daret qm̃ btã ỽgo ſine oĩ timore cũ
maria ſecuritate ⁊ oĩmoda ꝯſolatõe extña ⁊ in/
terna obierit. O q̃ꝫ felix ⁊ bñdict⁹ fuit iſte tranſi/
tus. O de⁹ meus ſi tunc affuiſſem. q̃nta deuoti/
one q̃ꝫ hũili ſupplicatõe. q̃ntaꝝ lachrymaꝝ irriga
tione meipꝫ tam digniſſime tam ſctiſſime dñe re
cõmendaſſem. vt apđ filiũ i celica glĩa mẽor mei
pctõris fore digña fuiſſet. O aia fidel̃ ꝑpende di
gnitatẽ ⁊ ſctitatẽ bñdicte ỽgis. ⁊ ipi ſe tota deuo
tione cõmitte. ipam pete. ipam frequenti⁹ inuo/
ca vt propter filij ſui amorem dignetur tibi gra/
tiam ⁊ gloriam impetrare.

Articulus tercius ꝙ beata Maria in glorio/
ſo corpore ſimul ⁊ anima eſt aſſumpta in celũ.
ad quod aſſignantur. xij. rationes.

Tertium myſteriũ de glĩoſa ỽgis aſſumptione ⁊ ei⁹ feli/
ciſſima corpis ⁊ aie glorificatõne. de
qua pleriqꝫ dubitãt Utrum vicꝫ beata ỽgo ſit
corpe ⁊ anima aſſumpta in celum ⁊ pleniſſime
glorificata quẽadmodũ dñs Jeſus. maxime qꝛ
beatus Hiero. in ſermone de aſſumptione iſtđ
non aſtruit ſed ſub dubio relinquit. Uerumtñ
pie credit̃ ab oĩ eccl̃ia ⁊ a doctorib. Nã Aug.
in ſermone. qꝛ profundiſſimo. hoc aſſerit pluri/
bus rõnib ꝙ ipa btã virgo ſicut ⁊ chriſtus ſit
reſuſcitata ⁊ corpe ſil̃ ⁊ aĩa glĩficata ⁊ aſſumpta
in gloria cõſummata. Huius aũt fidẽ ꝯfirman
do. xij. rões ad numeꝝ. xij. ſtellaꝝ in corona be
ate ỽgis poſſumus accipere quibus btiſſima
virgo maria gloriat̃ ſe corpe ⁊ anima aſſumptã
in celũ tanq̃ꝫ. xij. ſtellis radiantib ad ꝓbanduꝫ
Ut ỽo deuoti⁹ ꝓpt̃ ſimpliciores q̃ magis incitat̃
ad deuotõem ꝑ ſimplicẽ hiſtorice narratõis mo
dũ q̃ꝫ ꝑ argumentoꝝ ⁊ rõnũ ſubtiles apices ꝓ/
cedam⁹. pie ⁊ deuote ꝯtẽplari poſſumus ꝙ hac
ipa die aſſũptõis Marie de⁹ volẽs ꝑ oĩa hono
rare btãm ỽginẽ magnũ ꝯuiuiũ ſtatuit ſtu huma/
ne imaginatõis modũ. Corã q̃ꝫ oib angelis et

ſctis ꝓpoſuit di. Ecce adeſt tpˢ q̄ aīa genitricꝭ filij dei ſoluta a corpe p̄miū vite eterne acceptura in celeſti ſolio eſt collocāda. Quid igiť gratie ꝛ honoris vob videť vt mee nūc ꝯferať genitrici ꝛ eiꝰ ſacratiſſimo corpi cuiꝰ vtero corpꝰ a ſpirituſctō formatū ꝛ aīam aſſūpſi. nouē menſibꝰ requieui tanq̄ȝ in tabnaculo digniſſimo. tādē ipſa me pepit ꝟgo ꝛ ꝟgineo lacte vbere d̄ celo pleno aluit ꝛ caſtiſſimo ſuo amplexu fouit. deuotiſſime miſtrauit. ꝛ in cruce mihi morieti aſtitit ꝛ cōpaſſa extitit ꝛc̄. Tūc oēs ſcti ꝛ angeli ꝓcidendo ꝛ deū collaudādo dicere ceperūt. Magnꝰ dn̄s ꝛ mag̃ ꝟtꝰ eiꝰ ꝛ ſapie eiꝰ nō ē nūerꝰ. ps̄. cxlvj. ꝛ illud Sap. ix. Tecū dn̄e ſapia q̄ nouit opa tua q̄ ꝛ affuit cū orbē terraꝝ faceres ꝛ ſciebat q̄d placitū eſſet corā oculꝭ tuis. Ipa igiť tua ſapia infinita ꝛ imēſa decernat ꝛ diffiniat. qꝛ iuſtū videť ſeruis tuis ꝛ dignū vt ipa tua mr̄ oī honore ꝛ laude digniſſima corpe ꝛ aīa gl̄ificata ꝛ a dextrꝭ tuis collocata tecū regnet in ſcl̄a. Sic ḡ ab eterno oīpotēs deꝰ decreuit ꝛ voluit eā corpe ſiť et aīa aſſumere gl̄ificatā. ſic etiā voluit vt q̄libet ordo celeſtꝭ patrie eā adoraret. honoraretq̄ȝ. certā rōeȝ ponēdo q̄ſi ſtellā in corona gl̄ioſe ꝟgis ꝓbantē ꝛ declarantē eiꝰ dignā gl̄iam aſſumptōis.

¶ Primo ergo angeli poſuerunt primā ſtellaȝ que eſt ratio perfectionis.

¶ Secundo primi parentes poſuerunt ſecūdā que eſt ratio exemptiōis.

¶ Tertio ſancti patriarche poſuerūt tertiā que eſt ratio redundationis.

¶ Quarto ſancti prophete quartā que eſt ratō prenunciationis.

¶ Quinto diſcipli q̄ntā q̄ eſt rō miniſtrationis.

¶ Sexto martyres ſextā q̄ eſt rō appciationis.

¶ Septimo confeſſores ſeptimam que eſt ratio cōmenſurationis.

¶ Octauo ꝟgīes octauā q̄ eſt rō incorruptōis.

¶ Nono oēs electi nonā q̄ eſt rō preelectionis.

¶ Decimo ſpūſſctūs decimā q̄ eſt rō ſuperipletionis.

¶ Undecio dei filiꝰ vndecimā q̄ eſt rō vnionis

¶ Duodecimo dei patris potentia duodecimā q̄ eſt ratio premagnificationis.

Unde in figura huiꝰ legiť Apoc. iiij. ca. ꝙ. xxiiij. ſeniores ꝑ q̄s oēs ſcti deſignanť adorabāt viuētē in ſcl̄a ſcloꝝ. i. xp̄m: ꝛ mittebant coronas ſuas an̄ thronū. i. btām ꝟginē in q̄ chriſtuſ vt in throno requieuit. laudātes ꝛ dicentes. Dignus es domine deꝰ nr̄ accipe gl̄iam ꝛ honorē qꝛ tu creaſti oīa ꝛ ꝓpť voluntatē tuā erant ꝛ creata ſūt. Hec ibi. ¶ Primo ḡ angeli honorauerūt eam di. ꝙ digna eſt corpe ꝛ aīa aſſumi in celū rōne ꝑfectōis tali. qꝛ dei mr̄ ſicut eſt perfectiſſime ſcītatꝭ ſuper oēs angelos ꝛ ſctōs improportionabiliter que eſt tante puritatis vt maior ſub deo nequeat intelligi. teſte btō Anſ. ita ꝑfectiſſimā btitudinem debet habere ſuꝑ oēs angelos. ſȝ qꝛ angeli tam perfectā beatitudinē habēt ꝙ nō retardantur a gl̄ia ꝛ ꝑfectōe ſue btitudinis. ḡ nec aīa btē ꝟgis debuit retardari a ꝑfectione beatitudinis. Sed ſi aīa btē ꝟginis ſine corpe fuiſſet aſſumpta. ex q̄ vnaqueq̄ȝ aīa naturalē habet inclinationem ad ꝓpriū corpus nō quidē ꝓpter corpꝰ de per ſe ſed ꝓpter integritatē hoīs ꝛ ꝑfectōeȝ beatitudīs vtriuſq̄ȝ ptis ſm̄ Fran. maro. atq̄ȝ Rich. ſuper iiij. diſt. xliij. ſequereť ꝙ aīa beate ꝟginis ſicut et alioꝝ ſctōꝝ retardata eſſet a ꝑfectōe btitudinis ꝛ nōdū adepta ſuū plenū deſideriū. ſ. in btitudine corpis ſui. ꝛ ꝑ ꝯſeq̄ns minꝰ ꝑfectā btitudinē haberet q̄ȝ angeli. qd̄ eſt incōueniens. quia ipa vt canit eccleſia exaltata eſt ſuꝑ choros angeloruȝ ad celeſtia regna. Et confirmať ꝑ illud Aug. xiij de trini. Perfecte inq̄t btūs eſt q̄ habet quicq̄d vult. ſed ipius aīa naturaliť vult btitudinē ſui corpis. ḡ ꝛc̄. ¶ Secūdo p̄mi parētes generꝭ humani. ſ. Adā ꝛ Eua accedētes adorātq̄ȝ do dixerunt. Oīpotēs. adorāde. tremēde. colēde. bn̄dictus tu ꝛ bn̄dicta mr̄ tua. vere ipa digna eſt corpore ꝛ aīa gl̄ificari etiā ſecunda rōne. ſ. exemptiōis q̄ nos eā honoramꝰ ꝛ laudamus. ꝛ eſt talꝭ qꝛ dei mr̄ eſt exempta a maledictōe Eue quā deus tulit ꝯ eam ꝓpť pctm̄. imo omnis maledictō Eue in benedictōem mutať Marie. vt dr̄ Aug. in ſermone de natiuitate virginis. Nam vt patȝ Gen̄. iij. dixit deus mulieri Eue. Multiplicabo erumnas tuas ꝛ conceptus tuos. in dolore paries filios ꝛ ſub viri poteſtate eris ꝛ ipe dominabitur tibi. Hec ibi. Sed ab his btā virgo exempta fuit. quia fuit virgo mundiſſima que concepit ſine pudore. portauit ſine grauamie. peperit ſine dolore. ꝛ fuit ab oī erūna mulieꝝ aliena. iuxta illud Can̄. iiij. Tota pulcra es amica mea et macl̄a nō eſt in te. qꝛ nec corꝑalis nec ſpūalꝭ macula fuit in ea. Ipſa deniq̄ȝ non fuit viro ſubiecta. qꝛ dn̄a oīm viroꝝ ꝛ mulieꝝ. ꝛ ipa eſt q̄ contriuit caput ſerpentis. ḡ iuſtū et congruum eſt vt etiam ſit exempta ab illa generali maledictione. puluis es ꝛ in puluerem reuerteris. Cōcludēs ergo Adam dixit. Dignuȝ eſt dn̄e deus vt ſic tu me ꝛ ſponſam meam Euam in paradiſo terreſtri poſueras ꝛ in ſtatu innocētie optio. ita ꝙ ſi mādata tua ſeruaſſemꝰ nunq̄ȝ incinerati fuiſſemꝰ. ita btā ꝟgo tua mater q̄ oīa tua mandata perfectiſſime obſuauit hanc ſibi p̄ſtitā habeat grām vt vna tecū in celeſti paradiſo collocetť ab oī incineratione p̄ſeruata. ¶ Tertio ſcti patriarche honorādo eā poſuerūt tertiā rōnem. ſ. redundationis. quoꝝ q̄dē. ſ. patriarchaꝝ gloria ꝛ gaudiuȝ eſt ex multoꝝ filioꝝ in vera fide chriſti ꝛ vnius dei cultu educatōe ꝛ ſaluatione. vt dicit Bern̄. in q̄dā ſermone. vn̄ honorauerūt ꝛ laudauerūt btāȝ ꝟginē rōne redūdatōis tali. qꝛ gl̄ia matris redūdare habet in filiū. Nā gl̄ia hoīs eſt ex honore parentū Eccl̄i. iij. Un̄ q̄cq̄d honoris impendiť matri dei: ipi deo exhibeť q̄ ex ea natꝰ eſt. Ue

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ergo dñs ieſus i ſua matre laudeꝛ tanqꝫ i thro-
no gl'ie ſue. dignū eſt vt ſūme gl'ie honorē q̄ hꝛ
in celo ſibi pſter. nec tā pcioſus theſaurꝰ corpis
eiꝰ ꝑmittaꝛ in terra. ſed ſūmo honore celeſtꝫ gl'ie
exalteꝛ vt dei thalamꝰ. a filio qꝫ mater digniſſi-
ma oibꝫ ſctis ⁊ angel' in gloria celeſtis honoris
pficiaꝛ. Proinde Aug. in ſer. de aſſumptōne di.
Thronū dei. thalamū dñi. chriſti tabernaculū.
dignū eſt ibi eſſe vbi chriſtꝰ eſt. tam pcioſum the-
ſauꝝ dignius eſt celo ſeruari qꝫ terra. Hec ille.
Quarto ſcti ꝓphe honorando poſuerūt q̄rtā
rōnem. ſ. pnūciatōis. qꝛ ꝓphete ſpūſctō ſunt locu-
ti prenunciādo futura de chriſto ⁊ mr̄e eius. di-
gnū eſt ꝗ vt fideleſ inueniāꝛ ꝑ oīa. Sꝫ qꝛ mlto-
rū ꝓphaꝝ oracula ⁊ pnūciatōes huic ꝯcordant
aſſumptōi corꝑali. vñ Dauid ait. Aſtitit regia a
dextrꝭ tuis in veſtitu deaurato. Ila auꝫ nō cor-
rūpiꝛ nec putreſcit. ſic ⁊c̄. Itē Can. ij. Surge pro-
pera amica mea ⁊c̄. Ecce eiꝰ reſuſcitatio. Item
Eccli. xxiiij. Qui creauit me reqeuit in tab. ⁊c̄. Et
infra. In ciuitate ſctifi. i. i patria ſil'r req̄. Itē Io-
han. in Apoca. xij. deſcribit eam mulierē amictā
ſole. qd̄ vtiqꝫ nō cōuenit aīe ſepatē. ideoqꝫ mox
inꝛ ꝓphas Dauid cepit pſallere ⁊ i honore ꝟgīs
dicere. Surge dñe in requiē tuā tu ⁊ arca ſctifi-
cationis tue. i. corpꝰ btē ꝟginis. Moyſes qꝫ ait
Memēto dñe qm̄ cū mihi pcepiſti arcā tibi fa-
cere q̄ dicta eſt arca federis dñi. ꝑ quā figurata ē
dei mater. pcepiſti vt de lignis tm̄ ſethim fieret
qꝛ natura tal' ē ꝙ non putreſcunt nec a ꝟmibꝫ
roduntꝛ. ſunt eñ impuctribilia ⁊ incōbuſtibilia.
ꝗ corpus btē Marie dignū eſt non permittere
putreſcere. ſed glorificari pleniſſime. Quinto
diſcipl'i bti inter q̄s ⁊ Stephanꝰ honorando eā
poſuerunt q̄ntā rōnem. ſ. miniſtratōis. Nam di-
ſcipulis ꝑmittēs ⁊ loq̄ns dñs ieſus in t̄rīſ dixit
Qui mihi miſtrat me ſequaꝛ ⁊ vbi ego ſum illic
⁊ miniſter meꝰ erit Ioh. xij. Sꝫ qꝛ dei mr̄ p̄ oibꝫ
chriſto in carne ſua miſtrauit. Primo in vtero
puriſſimū ſanguinē. Scdo ipo nato lac ꝟgine-
um. Tercio in tota eiꝰ vita multiplr̄ fouēdo ⁊ in
paſſiōe cōdolendo. ꝗ dignū eſt vt vbi xp̄s illic et
hec eiꝰ miniſtra ⁊ mr̄. i. in celo colloceꝛ. Sexto
martyres honorauerūt ſexta rōne. ſ. appciatōis
tali. Scptū eſt ꝑ pš. de ſctis pcipue martyribus
Precioſa in cōſpectu dñi mors ſctōꝝ eiꝰ. Si ꝗ
mors ſctōꝝ pcioſa. ꝗ mors mr̄is dei debet eē p-
cioſiſſima. qꝛ ipa ſuꝑ oēs digniſſima ⁊ ſanctiſſi-
ma. Nō aūt eſſet pcioſiſſima eiꝰ mors niſi in aīa
⁊ corꝑe viueret glificata. vt ꝓbat Aug. ſermone
q̄ š. Septio ꝯfeſſores honorauerunt eam ſe-
ptima rōne. ſ. cōmenſuratōis tali. qꝛ ſcptū eſt p-
cipue de ꝯfeſſoribꝫ. Quacūqꝫ mēſura mēſi fueri-
tis remetieꝛ vob Lu. vj. ⁊ iteꝝ. Reddet vnicuiqꝫ
ſcḋm opa ſua Mat. xvj. Sꝫ qꝛ ipa btā ꝟgo opa-
ta ⁊ menſa eſt ſuꝑ menſurā hoim quantum ad
meritū ⁊ grē plenitudinē. ⁊ quia plenitudini me-
riti ⁊ grē correſpōdere debet plenitudo premij ⁊

glorie. qꝛ gratiā ⁊ gloriā dabit dñs. teſte pš. De-
buit ꝗ digne ſibi remetieri ſcḋm plenitudinē gl'ie
ad quā ꝑtinet glificatio in corꝑe. Octauo ſctē
ꝟgines honorauerūt eam octaua rōne ſcꝫ icor-
ruptionis tali. qꝛ dignum eſt vt ex quo ipſa fuit
ꝟgo integerrima. non debuit ſequi eam putre-
dinis corruptio. ſed iuxta filium ꝓxima colloca-
tio. iuxta illud Sap. vj. Incorruptio ꝓximū fac
deo. Vñ ⁊ in corꝑibꝫ ſctōꝝ ꝑ reliquijs expoſitꝭ
videmꝰ mēbra virginea ⁊ a pctō innoxia preſer-
uata fore a putrefactōe. vt pꝫ in multꝭ ad expe-
rientiā. Et iō oēs ſctē ꝟgines cecinerūt in laudē
btē ꝟginis. dicētes illd̄ Sap. iij. Hec eſt q̄ neſci-
uit thoꝝ in delicto. habebit fructū in reſpectione
aīaꝝ ſctāꝝ. Hinc Aug. in ſer. q̄ š. Letare inquit
Maria leticia inenarrabili corꝑe ⁊ aīa in ꝓprio
filio. cū ꝓprio filio. ꝑ ꝓpriū filiū. nec ſeq̄ debet cor-
ruptionis erūna quā nulla ſecuta eſt tantum fi-
liū pariendo integritatꝭ corruptio. Hec Augꝰ.
Nono oēs general'r electi cōes ⁊ reliq̄ accedē-
tes honorauerunt eā ꝯgrua rōne. ſ. pelectionis.
vñ cecinerūt illd̄ eccl'e canticū. Elegit eā deꝰ ⁊ pre-
elegit eā. in tabnaculo ſuo habitare facꝛ eam. Di-
gnū ꝗ eſt ꝙ ſi alij electi ⁊ ſcti ac eoꝝ corpa multi-
pliciꝛ honoranꝛ in terris deo diſponente. mul-
to magꝭ corpꝰ mr̄is dei honorificeꝛ in celis. Ni-
miꝝ q̄rundā ſctōꝝ corpa adhuc in t̄ris ſuātur
integra. multoꝝ etiā reliq̄e corpoꝝ illuſtranꝛ mi-
raculoꝝ gl'ia. quorundā ſepulcra angelicis ma-
nibꝫ vt Clementis ⁊ Katarine legimꝰ preparata
alioꝝ deniqꝫ mauſolea auro ⁊ gēmis exornata.
atqꝫ fideliū crebra viſitatōe cernimꝰ magnifica-
ta. ꝗ cū corpꝰ Marie ſit maioris dignitatis oī-
bus p̄ alijs debuit honorari. ſꝫ videmꝰ ꝙ nō in
t̄ris. ꝗ in celo. ⁊ ꝑ ꝯſeq̄ns corꝑe eſt aſſūpta. al'as
videreꝛ filiꝰ maternū honorē ꝯtēpſiſſe qd̄ eſt ab-
ſurdū. Decio deꝰ ſpūſſctūs honorando eam
poſuit decimā rōnem. ſ. ſuꝑpletōis talē. Beata
dei mr̄ ſuꝑ oēs plena grā eſt ſalutata. cui ⁊ ange-
lus dixit. Spūſſctūs ſuꝑueniet in te. i. ſuꝑ oēs
alios ampliꝰ veniet in te. ⁊ virtus altiſſimi obū-
brabit tibi Lu. j. Et b nō tm̄ q̄ ad aīam eius ſed
etiā q̄ ad ſacꝝ corpus eiꝰ. ꝗ ipa ſupplena debu-
it eſſe gratia corꝑe ſil' ⁊ aīa. Vere plena erat faci-
es marie grā. q̄ ⁊ radiabat adeo vt etiā in alijs
ad ſolū intuitū oēm ꝯcupiſcētiā extingueret. Ve-
re ⁊ caput plenū erat gratia ꝑ iugē ꝯtēplatōnem
diuinā ⁊ ſaporē celeſtiū. Itē os ⁊ labia. iuxta il-
lud pš. Diffuſa eſt gratia in labijs tuis. adō ple-
na erāt gratia vt ad q̄dlibet eius verbū certū le-
gaꝛ in euangelio miraculū ſubſecutū. ⁊ ad vnā
ſalutatōem eiꝰ replera eſt gratia Eliſabeth ⁊ Io-
hannes in materno vtero. ⁊ ad eius quinqꝫ ver-
ba ſcꝫ Fiat mihi ſcḋm verbum tuū. dei filiꝰ deſcen-
dit de celo ⁊c̄. Item aures plene erant gratia q̄
meruerūt audire ꝟba nō ſolū angelica. ſꝫ ⁊ dul-
ciſſima ꝟba chriſti ieſu filij dei. Item manꝰ ple-
ne erāt gratia qꝛ cōtrectare meruerūt corpꝰ dñi

ieſu. Et ſil'r pectꝰ ⁊ vbera q̄ lactauerūt dei filiū. ⁊ ſic de alijs ꝓſeq̄ndo. g̃ dignū eſt vt eius ſacratiſſimi corꝑis mēbra ſint plena in celo glīa. ſicut ⁊ in terra plena fuerunt ſpūſcō ⁊ eiꝰ grā. quia vt dt̄ Hugo de ſctō victo. plenitudo glīe cōmenſurat̄ plenitudini grē. ¶ Vndecimo dei filiꝰ dominus Jeſus honorādo eā poſuit vndecimā rationem vitʒ vnionis talē. Jllō corpꝰ quod vnitūʒ eſt diuine nature in me inq̄t. i. in xp̄o non debuit putreſieri ſed reſuſcitari ⁊ gloꝛificari. iuxta illō pſ. Nō dabis ſctm̄ tuū videre corruptōem. ſed qm̄ corpꝰ matris ⁊ filij natural' eſt vnū naturali origine tanq̄ȝ corpꝰ de mr̄e exortū. g̃ ſic iſtud ita ⁊ illud corpus debet ⁊ dignū eſt gloꝛificari. Hinc Aug. vbi ſ. Putredo inq̄t ⁊ vermis humane ſunt opprobriū ɔditōis. a q̄ opprobrio cū Jeſus ſit alienus marie natura excipit̄. quoniā de ea ieſus carnē ſūpſiſſe ꝓbat̄. Hec ille. ¶ Duodecio dei pr̄is potētia honorās eā dedit duodecimā rōnem. ſ. ꝑ magnificatōis talē. Am inquit dignū fuit vt poſſim eā filij dei genitricē pre cunctis creatis magnificare. tā in filij dei ɔceptione q̄ȝ in partꝰ v̄ginalis ꝑſeruatōe. q̄ȝ etiam in omis grē ꝑdotatōe atq̄ȝ glīe ſublimatōe. iuxta illō qd̄ ⁊ ipa cecinit. Fecit inq̄t mihi dñs magna q2 potens eſt ⁊c. iuſtū ⁊ dignū eſt vt ſpēali ⁊ hac grā ꝑmagnificet̄ alijs ſctis vt corꝑe ſil' ⁊ aīa aſſumatur in glīa. Et ad huiꝰ fidei confirmatōem certe etiā reuelatōes facte ſctis legunt̄. Nā in reuelatione ſctē Eliſabeth legit̄ ſibi ab angelo foꝛe reuelatū in viſione ꝙ tam in carne q̄ȝ ſpū dña nr̄a eſt in celū aſſumpta cū aſtantiū multitudine angelorū. occurrente ſibi xp̄o in glōſiſſimo ſplendoꝛe portāte i dextra crucis vexillū. ⁊ cū eo infinita militia angelorū. Sicq̄ȝ vidit in ſpū rapta beata Eliſabeth btām v̄ginē Mariā mlt̄o lumie circūfulſam alacriter ſuſcipi ⁊ cū magno ɔcētu in celos deduci de ſepulcro reſuſcitatā. ¶ Item legit̄ etiā ꝙ dum btūs Antoniꝰ ordis minorū viueret adueniēte q̄dā feſto ſcti Hieronymi noluit ire ad matutinū. ſtomachatꝰ ɔ̄ ipm ſanctū Hieronymū ꝓ eo ꝙ ipſe Hieronymꝰ in ſer. d̄ aſſūptōe dī in hec v̄ba. Monſtrat̄ inq̄t ſepulcrum btē v̄gis in vallis Joſaphat medio vbi in eius honore fabricata eſt eccleſia i q̄ ſepulta fuiſſe ab oībꝫ ꝑdicat̄. ſȝ nūc vacuū eſſe mauſoleū cernentibꝫ oñdit̄. Hec idcirco dixerim. q2 multi nr̄orū dubitāt vtrū aſſumpta fuerit ſil' in corꝑe an abierit relicto corꝑe. Quō aūt vel q̄ tpe aut a qbꝫ pſonis ſctiſſimū corpꝰ eiꝰ inde ablatū fuerit vl' vbi trāſpoſitū vtrū vt reſurrexerit neſcit̄. q̄ȝuis nonnulli aſtruere velint eā iā reſuſcitatā ⁊ btām cū chriſto imoꝛtalitate in celeſtibꝫ veſtiri. Hec Hiero. Btūs itaq̄ȝ Antoniꝰ dure tulit ꝙ ſic dubitat Hiero. ⁊ nō affirmat v̄ginis corꝑalē aſſumptionē. Poſt aliquā ḡ moꝛulā venit angelꝰ ad eū in cellā interrogando Cur Antoni non vis ire ad matutinum. At ille ſe indignari contra Hieronymū ob hanc cām p̄tactā. ⁊ idcirco noluiſſe eiꝰ officiū viſitare rn̄dit. Et pꝰ morā aliquā ecce btā v̄go aſtitit cū ingenti lumie ⁊ angelorū comitatu. Statimq̄ȝ Antonius genuflexo rogauit vt eū redderet certū de corꝑis aſſumptōe vt ſecure poſſit ꝑdicare. Tunc btā v̄go certificauit eundē cōmittēdo ꝙ ſecure id ꝑdicaret. Jlico aūt btūs Hieronymꝰ aſſiſtēs apparuit di. ꝙ ipſe ideo h̄ nō aſſeruit in ſmone ꝑdicto q2 nō fuit certificatus ⁊ ꝙ hec ſua dubitatio deo diſponente fuit occaſio vt btā v̄go ſe pluribꝫ reuelaret ⁊ eos de h̄ certificaret. Et ſic viſio diſparuit in celū. ⁊ btūs Antoniꝰ in ɔſolatōe magna remāſit. ¶ Ad ꝓpoſitū itaq̄ȝ redeundo pie poſſumꝰ meditari ꝙ cū oēs ſcti ꝑdicto mō btām v̄ginem collaudaſſent ⁊ ſingulis rōnibꝫ dignā h̄ honoꝛe aſſūptōis proclamaſſent. tūc deꝰ trinitas mādauit oībꝫ illō Pſ. Sumite pſalmū ⁊ date tympanū pſalteriū iocundū cū cithara. bucinate in neomenia tuba i inſigni die ſolēnitatis. ſ. huiꝰ aſſumptōis. Sicq̄ȝ dñs Jeſus cū multitudine angelorū ⁊ ſanctorū adueniendo dulciter intonauit. Surge propera amica mea ſpēoſa mea ⁊ veni. Veni de libano ſpōſa. vēi coronaberis. Et ſic reſurrexit be. v̄go ⁊ glōſo corꝑe refulgēs cū oī gaudio totiꝰ curie celeſtis eſt in celū inthronizata. ſic de h̄ latiꝰ patebit in hiſtoria aſſūptōis. ¶ Proinde beatus Gerardꝰ epūs i ſuis homelijs dt̄. Hodie v̄ginē btām celi ſuſceperūt letādo. archāgeli iubilādo. ꝑncipatꝰ armonizādo. ptātes cithariʒādo. cherubin ⁊ ſeraphin hymnizādo atq̄ȝ ad ſupnū diuie maieſtatis tribunal deducēdo. Hec ille. O itaq̄ȝ fidel' aīa ɔſidera q̄nta hodie ſit celebrata in celo gaudia. O q̄lis ⁊ q̄nta btiſſime Marie hodierna leticia. O q̄ȝ ineffabilis eiꝰ glīa. Stude ergo tu o mens deuota in hac die tā letabūda ⁊ dei genitrici ɔgratulādo ipi te recōmēda. ipamq̄ȝ affectuoſiꝰ inuoca. ipam acclama vt in celeſti patria tui memoꝛ ipa dignet̄ interceſſiōe ſua te ſublimare ad ſua illa bona ineffabilia ⁊ ꝑticipē glīe facere per eterna ſecula Amen.

¶ Pars ſecūda libri decimi de ſublimatōe precellenti. gloꝛiaq̄ȝ feliciſſima qua eſt honoꝛifice inthronizata Maria in aſſumptōne.

Aſtitit regina a dextris tuis in veſtitu deaurato circūdata varietate. pſ. xliiij. Quibꝫ in v̄bis ſctūs Dauid ſpūſcō afflatꝰ btiſſime v̄gis marie laudē ⁊ glīaȝ ꝑmagnificā i celeſti patria ad quā hodie ē aſſūpta iſinuat tripl'r. ¶ Primo q̄dē inſinuat digniſſimū locū et thronū regiū ad quē eſt exaltata. cum dt̄: Aſtitit regina. i. btiſſima maria a dextris tuis. ſ. o xp̄e fili dei. Reuera digniſſimꝰ locꝰ ē celi ēpyrei vbi chr̄s eſt i dextra dī pr̄is ſedēs. vbi ad dextrā filij aſtat btā v̄go. Hoc q̄ppe aſtare a dextris ē honoꝛē filij

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſui ſingulariter ⁊ pre alijs creaturiſ pticipare ſm honor filij aliq̄ mō pticipatiue redūdat i ipaꝫ inquantū eſt mater dei. vt vult Tho. iij. ſcripto ſniaꝝ. diſt. xxij. q. iij. Itaqꝫ ſūma glīa eſt marie. qꝛ cum chriſto eſt in loco celi ſublimiſſimo ⁊ digniſſimo ac ameniſſimo. vt vult Alex. de Ales. in. iij. pte ſui voluminis. Hoc eſt quod dr̄ Dauid. Aſtitit regia a dextris tuis. ¶ Scđo inſinuat feliciſſimū glīe habitū q̄ eſt p̄dorata. cum ſubdit. in veſtitu deaurato. Nimiꝝ auꝝ p̄ alijs metallis eſt p̄ciosi⁹ ⁊ celice. i. ſolari luciditate conformi⁹ atqꝫ incorruptibili⁹. nā ⁊ rubiginē nō cōtrahit ⁊ lepre corruptōem in cibo ſumptū mundat ⁊ fetorē anhelit⁹ in ore tentū tollit ⁊ ſedat. vt dīc Diaſcorides. ⁊ ideo p aureum veſtimētū ſignificat glīe btē ṽginis ſūma pre ceteris ſublimitas luminoſitas ⁊ ad chriſti glīam conformitas q̄ ē ſol iuſticie. necnō oīs corruptōnis alienitas.

¶ Tertio pš. inſinuat ad glīam Marie glorioſiſſimū ſctōꝝ oim obſequiū q̄ a cunctis eſt venerata: cū dicit. circūdata varietate. vicꝫ ſctōꝝ ⁊ virtutū celeſtiū a qb⁹ laudat̄ ⁊ extollit̄. O quis valet talē ⁊ tantā dn̄am glorioſiſſimā ſufficiēt laudare q̄ in ſublimiſſimo celi ſolio ē inthronizata ſūma glīa felicitata. ⁊ ab oib⁹ ſctōꝝ agminib⁹ collaudata. ac honorifice magnificata. pfecto teſte Hieronymo in ei⁹ laude deficit oīs mens ⁊ lingua. nec ſufficiūt etiā ſi mille forēt hominuꝫ ora. Veruntn̄ cōformando nosipos celeſti patrie ac militāti eccl'e ipam laudādo hūilit̄ ⁊ deuote illō qđ canit̄ depromam⁹. Felix nāqꝫ es ſacra virgo Maria ⁊ oī laude digniſſima. qꝛ ex te ortus eſt ſol iuſticie chriſtus deus nr̄. Et vt cum deuoto orem Bernardo. Ipa voluntaria oris mei bn̄placita faciat ſibi genitrix dei. dn̄a mūdi. regina celi q̄ aſtitit hodie a dextris chriſti in veſtitu deaurato circūdata varietate. ¶ Ad cui⁹ laudē et honorē iuxta p̄miſſa notabimus in hoc ſermōe tria p̄cipua myſteria de ei⁹ glīoſa aſſūptione.

¶ Primū dr̄ digniſſime intronizationis.
¶ Scōm dr̄ feliciſſime glorificationis.
¶ Tertiū dr̄ honoratiſſime ſuſceptionis.

¶ Articul⁹ p̄m⁹ q̄ btā ṽgo Maria in aſſūptione eſt intronizata in thronū ſublimiſſimū triplici glīa ⁊ dignitate refulgens.

PRimum itaqꝫ myſteriū digniſſime intronizationis ſeu collatōis inſinuat̄ cū dr̄ Aſtitit regia a dextriſ tuiſ. In qb⁹ ṽbis deſignat̄ q̄ thron⁹ glīe btiſſime ṽginiſ ad quē eſt aſſūpta eſt digniſſim⁹ ⁊ feliciſſim⁹ triplici glīa refulgens qua predotata eſt mater dei in illa celeſti patria.

¶ Prio honorabili officioſitate. vñ dr̄ aſtare
¶ Scđo reginali maieſtate. vñ dr̄ regina
¶ Tertio diuiali ꝓpinq̄tate. vñ dr̄ a dextris tuis

Prio itaqꝫ btā dei genitrix intronizata eſt in digniſſimū thronuꝫ glīe. in q̄ refulget honorabili officioſitate. Et idcirco dr̄ ipa aſtare cōſpectui diuino in dextra ſui filij. ¶ Circa qđ q̄ri poteſt. Ad qd vel q̄re ṽgo btā dicat̄ aſtare ad chriſti dexterā in celeſti patria. cū alij ſcti dicant̄ in ſcriptura nō aſtare. ſed ſimpl'r ſtare. iuxta illō Apocal. vij Vidi turbā magnā. ſ. ſctōꝝ quā dinumerare nemo poterat ex oib⁹ gentib⁹ ⁊c. ſtantes an̄ thronū ⁊ in conſpectu agni. amicti ſtolis albis ⁊ palme in manib⁹ eoꝝ. ¶ Itē chriſt⁹ dr̄ ſedere in dextera dei prīs. g̃ cū ſedere ſit honorabili⁹ q̄ꝫ ſtare vl' aſtare. btā ṽgo q̄re nō dr̄ ſedere in dextera dei. ¶ Deniqꝫ legit̄ in ei⁹ figurā. iij. Reg. ij. de Berſabee mr̄e Salomonis q̄ poſitus eſt thron⁹ mr̄i regis q̄ ſedit ad dexterā eius. g̃ cum ſic figurat̄ ſedere cū filio in throno quō dr̄ aſtare. ¶ Ad p̄miſſa rñdendo dr̄ q̄ matri dei congruentiſſime attribuitur aſtare in conſpectu dei ⁊ in dextra filij ꝓpter tria.

¶ Prio ꝓpter officiū aduocationis.
¶ Scđo ꝓpt̄ beneficium auxiliatōis.
¶ Tertio ꝓpter participiū honoris.

Prio ꝓpt̄ officiū aduocatōis. ſ. ꝓpt̄ qđ ipa eſt aſſūpta in celū: vt. ſ. aſtet tanq̄ꝫ aduocata generiſ humani p nobis intercedēdo iugiter apud filium. Aſtare em̄ eſt aduocatōis officiū gerētis. ⁊ pinde dr̄ Ber. O hō ſecuꝝ habes acceſſum ad deū vbi mr̄ ſtat an̄ filiū ⁊ fili⁹ an̄ patrē. mr̄ oñdit filio pectus ⁊ vbera. filius ṽo oſtendit patri latus ⁊ vulnera. nulla ergo poterit eſſe repulſa vbi tot cōcurrūt amoris inſignia. Hec Ber. Unde pꝫ q̄ de⁹ voluit ipam aſſumere ⁊ aſtare ꝓpt̄ h̄ officiū. ſ. aduocatōis. vt p eā mūdus miſcđiam conſequat̄ grāmqꝫ ⁊ ſalutē. Vñ ⁊ Chryſ. de prerogatiua Marie dicit: Ideo tu mater dei p̄electa es ab et̄no. vt quē de⁹ p ſuā nō poſſet ſaluare meriſſimā iuſticiā. tu p tuā ſaluares pietatē ⁊ miſericordiā. Hec ille. O igit̄ homūcio peccator recurre ad ipam btām virginem. ipi deſuire ſtude vt ſaluari q̄as. ¶ Scđo ꝓpt̄ bn̄ficiū auxiliationis aſtat qꝛ aſtare adiuuātiſ ⁊ auxiliātiſ eſt. vñ Stephan⁹ in paſſiōe ſua vidit ieſū ſtantē a dextriſ dei quaſi iuuare paratū. Sic btā ṽgo aſtare dr̄: q̄a parata eſt oib⁹ in q̄bußlibet neceſſitatib⁹ ex miſericordia ſubuenire. Vñ Eccli. xxiiij. In omī tranſtēi ⁊ in oī ꝑplo. ſ. auxiliū p̄ſtādo. ⁊ in oī gēte p̄matū habui. ſ. h̄ ideo qꝛ eſt dei vera mr̄ ⁊ omniū hoīꝫ mr̄ ſpūal'. p̄cipue fideliū. ſubdit. Et omniū excellentiū ⁊ ſublimiū colla ṽtute calcaui. qꝛ ſcꝫ demonū ſupboꝝ caput cōtriuit ⁊ cōterit ne hoībus nocere valeāt q̄ntū optāt. ſubdit. Et in his oib⁹. ſ. ꝑficiēdis i hereditate dn̄i morabor. Hic Theophilus ⁊ allegat̄ in li. q̄ dr̄ Speculū marie. O dn̄a inq̄t ſcio qꝛ tu es maxima ꝓtectio hominū. Quis em̄ o imaculata ṽgo ſperauit in te ⁊ ꝯfuſus eſt. aut q̄s hoīm p̄cat⁹ eſt demētiā tuā ⁊ derelictus eſt. Hec ille. q. d. null⁹. ¶ Tertiō ꝓpt̄

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

participiū honoris. q2 aſtare a dextris dei eſt honorē diuinū pre alijs creaturiſ participare ſcḋm q honor filij aliq̄ mō pticipatiue redūdat in ipſam matrē dei: vt vult Tho. iij. ſcripto ſniaꝝ. diſt. xxij q. iij. Propterea alijs ſctis ſcp̄tura attribuit ſtare añ thronū in cōſpectu agni Apoc. vij. vt tanq̄ milites aſtare dicant in reuerentiā ⁊ honoris regij magnificentiā tā añ thronū. i. btām virginē q̄ eſt thron⁹ dei in q̄ ſicut in throno requieuit: carneȝ aſſumēdo in eius vtero ⁊ nouē mēſib⁹ inhabitādo: q̄ȝ in cōſpectu agni. i. chri quē oēs ſcti adorāt. Sed chro ſcp̄tura attribuit ſedere in dextra dei patriſ Mar. vl. et claret in ſymbolo aploꝝ: non ideo q chrs ſcḋm mēbroꝝ cōpoſitōeȝ flexis poplitibus in aliqua ſede ſederet: vt dicit Aug⁹ in li. de fide catholica ſcḋm breuitateȝ ſymboli. qm chriſt⁹ poteſt p libito ſuo ſicut vult ambulare: ſedere vl ſtare: put tenet Laudul. in ſcp̄to. iiij. di. xlix. Idē putat etiā de ſanctis poſt generalē reſurrectioneȝ q poſſunt ambulare in celo: ita q Petr⁹ ſi vult pōt eſſe iuxta Paulū vel aliū pro libito ſue volūtatis: iuxta illud Eſa. xl. Current ⁊ nō laborabūt ambulabunt ⁊ non deficiēt. q̄nimo ſcḋm eundem Laudulfū credit q chrs ⁊ etiam ſancti poſt iudiciū ſtabunt potius q̄ȝ ſedebūt. q2 corpi inq̄ȝtū inſtrumētuȝ aīe magiſ cōuenit ſtare, pter pmptitudinē ad operandū ⁊ laudandū deū. et etiā quia magiſ cōdecet glīam dei vt ſtent coram altiſſimo rege deo q̄ȝ ſedeant: cū etiā ad ſedēdū nullo modo indigeant. Vñ ⁊ btūs Stephan⁹ vidit Jeſū ſtantē a dextriſ dei. Act. vij. Et hoc expſſe vult Auguſt. in li. de ſymbolo: exponens illud Sedet ad dextrā dei patriſ. Vñ nō pter hoc dr chrs ſedere in dextra dei patriſ q nō ſtaret. ſed ſedere illud ſignificat iudiciariā poteſtatē ei⁹. et dextra dei patris ſignificat eq̄litatē dei patriſ q̄ȝtū ad chri diuinitatē: vel potiora bona glie q̄ȝtum ad eius humanitatē ſcḋm Alex. de Ales. et cōcor. doc. Propterea igit chro attribuit ſedere ad dextrā dei patris q2 eſt eq̄lis patri ſcḋm diuinitatē: et eſt in potioribus bonis glie ſcḋm humanitatē. Btā aūt vgo q2 nō eſt de⁹ ſed pure hō: et iō nō pōt ſibi attribui ſedere ad dextrā dei patriſ. Sed qm ipa p oibus creatis poſt chrm in tantū honorē eſt ſublimata vt ab oib⁹ angelis ⁊ ſctis ac mūdi hui⁹ hoib⁹ ſit adorāda adoratōe hypdulie tāq̄ȝ mr dei. ideo ſibi attribuit aſtare. ſ. ad dextrā vl etiam ſedere ad dextrā: nō patriſ ſed chri hoīs. q2 habet honorē ſūmo ſtare iuxta filiū tanq̄ȝ mr ⁊ ſpōſa dei ac regina mūdi. Per hec patȝ ſolutio ad obiecta ⁊ de ſeſſiōe Berſabee. q2 figuratū licet in aliquib⁹ nō tñ in oib⁹ oportet cōuenire vel eq̄pari figure. Et ſic patet.

Capitulum. II.

Secundo inthronizata eſt Maria in throno refulgentē reginali maieſtate. Vñ aſtitit regina. Ubi nota q merito btā Maria aſtat in throno reginali. quia ipſa eſt ⁊ dr ab eccleſia regina tripliciter.

Primo regina mundi.
Secundo regina celi.
Tertio regina miſcḋie dei.

Primo inquā regina mūdi. Vñ in officio Ambroſiano canit. Regina mundi ⁊ dña vir. Maria ppetua intercede p noſtra pace ⁊ ſalute q̄ genuiſti chrm dñm ſaluatorē oim. Vocatūr dr ideo. quia Maria eſt dña mūdi ⁊ oim creaturaꝝ: ſic ⁊ de⁹ dicit dñs mūdi. et hoc ipo iure maternitatiſ ⁊ ſpōſalitatiſ dei. q2 parētes nō licet repelli ab hereditate. xix. q. vl. §. fi. Propterea oia ſunt Marie reginali maieſtati ſubiecta ⁊ obedire ſibi tenent. Si eni chrs de⁹ erat ſubdit⁹ illi Luc. ij. ſane oia alia ſunt eoipſo ei⁹ poteſtati ſubiecta. Scḋo dr regina celi. i. celeſtiū ſpirituū ⁊ angeloꝝ. Vñ cecinerunt angeli di. Regina celi letare all'a. quia queȝ meruiſti por. ⁊c. q2 oia celeſtia ſubiecta ſūt Marie ptāti. Eccl. xxiiij. In hieruſalē ptās mea. Hinc Fulbert⁹ eps Carnotēſis dr. Maria materna dignitate facta eſt. ſ. regina ⁊ erga ſupos ⁊ erga inferos imperioſa: vbiq̄ȝ pma: vbiq̄ȝ magnifica: cui certe pprīū eſt ⁊ angelos ſctōs in miſteriū mittere et ad bñplacitū ſuū oim pacta cenſere. Tertio dicit regia miſcḋie dei: iuxta illud qḋ canit. Salue regina miſcḋie: vita: dulce. ⁊c. Sed h q̄ſtio occurrit Quare mr dei dr potiꝰ regina q̄ȝ imperatrix: cum imperatricis nomē ſit dignioris ſolennitatiſ q̄ȝ nomen regine: et q2 btē Marie imperio ſubijciuntur oia: iuxta illud Gen. xlj. Ad tui oris imperiuȝ cunctus obediet pplus. Ad hoc rñdet q licet plures ſint ad id rōnes a ſanctis tradite: vt patet li. vj. pte. ij. ar. ij. tñ ad hoc ponit rō precipua. q2 imperatrix eſt nomē timoris atq̄ȝ rigoris. ſed regina pl⁹ eſt nomē pietatiſ et eq̄tatiſ. iuxta illud Prouer. xx. Miſcḋia ⁊ veritas cuſtodit regē: et roboratur clementia thron⁹ eius. Vñ ſicut ⁊ chrs in tota ſacra ſcp̄tura nō repit aut forte vix vt noiet imperator expſſe: ſed nomiat rex pſepe. et ipſo teſte ad Pilatū. Tu diciſ q2 rex ſum ego Joh. xix. atq̄ȝ in alijs ſcp̄turiſ multiſ. Ita ſctā Maria pter pietatiſ ſue dñium regina dr potius q̄ȝ imperatrix: vt noiet potiꝰ a dignitate pietatiſ q̄ȝ timoroſitatiſ. De cui⁹ pietate dicit Bern. Quid inq̄t hūana fragilitas ad Mariā trepidat accedere q̄ tota eſt pia et ſuauis. reuolue tot⁹ euāgelij hiſtoriā: et ſiqḋ in ea auſterꝝ repies: ſuſpectā de cetero tene ſententiā. Hec ille. Itē ſecūda q̄ſtio Quare mr dei potius dr regina miſcḋie q̄ȝ iuſticie vel ſapie. et ſic de alijs. Rñdet q pluribus rōnib⁹ omiſſis: potiſſime ideo vt ſignificet nob q2 p hoc ſolū ipa eſt regina ꝯſtituta oim pprietatū diuiaꝝ. i. ſapie: iuſticie: glie: charitatiſ. et ſic de alijs. coq teſte Ps. miſeratiōes dñi ſup oia opa eius. Regnū g miſericordie dei in Maria denomiat potentiā ſup oia opa dei. Hec pphetauerat Eſa. xvj. ca. di. Preparabit in miſcḋia ſoliū ei⁹. ſ. dei. hoc eſt: Maria in q̄ de⁹ tanq̄ȝ in ſolio q̄euit. O igit hō accipe documentū q ſi grauariſ a iuſticia vel ſapiētia dei: aut

vndecunq3: ad ipſam matrē miſcḋie ⁊ reginā re/
curre ⁊ appella añ thronū gr̄e ⁊ miſcḋie Marie.
Ad qḋ hortat̄ apl̄s Heb.iiij. di. Adeam⁹ cum fi
ducia ad thronū gr̄e ⁊ miſcḋiaʒ cōſeq̄mur in tpe
oportuno. In hui⁹ figurā Heſter.v. cū Aſuer⁹
rex mādaſſʒ occidere pp̄l'm iudeoꝝ: Heſter regia
ſupplicatura ꝑ ppl'i ſalute ad euʒ acceſſit. Cui rex
ait. Pete qḋ vis: etiāſi dimidiū regni mei petier̄
impetrabis. Nimirū iſta Heſter figurat beatam
Mariā cui dimidiū ſui regni de⁹ rex condiuiſit.
q2 cū in deo ſint hec duo: iuſticia ⁊ miſcḋia. iuxta
illḋ pſ. Duo hec audiui q2 ptās tibi ē ⁊ miſcḋia:
q2 tu reddis vnicui. ⁊c̄. Iuſticiā de⁹ ſibi retinuit:
miſcḋiam Marie tribuit. ¶ Capitulum. III.

Tertio btā Maria eſt inthronizata ī thro
nū glioſiſſimū diuialis ꝓpinq̄tat̄ digni/
tate refulgentē. ideo dr̄. Aſtitit regia a dex.
t. ſcʒ o de⁹ meus. Eſt ḡ ipſa btā Maria ꝓpinq̄ſſi/
ma deo in throno gl'ie celeſt̄ ſup oēs angelos et
btōs. Sed circa hui⁹ rei intelligentiā Nota q̄tu
or puncta p̄cipua. ¶ Primū punctū q aliq̄ꝝ eſt
opinio dicētiū q btā Maria eſt ſup omēs ange
los ⁊ btōs ac ſup ordinē oīm creaturaꝝ in q̄rta
hierarchia ſoli btē Marie ꝓpria: q̄ n̄ ſolū digni/
tate ſed etiā loco ſit infra diuinaʒ hierarchiā vbi
chr̄s eſt in dei dextra tanq̄ʒ mediatrix int̄ deum ⁊
creaturas: ſicut eſt collū inter caput ⁊ mēbra. iu/
xta illud Can.vij. Collū tuū ſicut turris eburnea.
¶ Scḋm punctū q alioꝝ eſt opinio dicētiū q be
ata Maria ſit ſup oēs angelicas ⁊ hūanas crea
turas in ꝓprio throno q̄dez ꝓprio throno chr̄i ad
ei⁹ dexterā iuxta diſpoſito in digniſſimo loco celi
empyrei. cui figura cōcor. iij. Reg. ij. vbi habetur
q rex Salomō ſurrexit in occurſum matris ad/
uenīēt̄ ⁊ adorauit eā. ſ. debita reuerentia venera
tionis: ⁊ ſedit rex ſup thronū ꝓpriū. Poſit⁹ q̄ʒ eſt
alius thron⁹ mr̄i reḡ ad dexterā ipſi⁹ regis: et ibi
ſedit mr̄. ſ. reḡ. Sic ⁊ de Maria putāt pl'imi in
celeſti gl'ia. ¶ Tertiū punctum q alioꝝ eſt adhuc
opinio dicentiū q btā Maria in eodem throno
glioſiſſimo cū dn̄o Jeſu eſt ad dexterā. Et hec ac/
cipit̄ ex ṽbis Aug. dicēt̄ in ſer. Tibi inq̄t dn̄a di/
gne thron⁹ regis gl'ie debet̄. Te ip̄e rex glorie vt
matrē verā ⁊ decorā ſpōſam ꝑ oīb9 diligēs amo/
ris amplexu aſſociauit ſibi. Gaude igit̄ ⁊ letare
ſine fine. Hec ille. Ex q̄ autoritate arguit̄ ſm Al/
ber. ſup Miſſus eſt. ¶ Primo. Si ſibi debet̄ thro/
nus regis gl'ie. ḡ idem thronus ſu⁹ ⁊ chriſti reḡ.
¶ Scḋo q ſi mater ⁊ ſponſa. ḡ iuxta regē. ¶ Ter/
tio. Si ꝑ oīb9 dilexit ⁊ ſibi ſociauit. ḡ ſecū gl'ifica
tam habere voluit. Et ad id cōfirmandū facit ta/
lis rō ſm Anthon̄. floren̄. in. iiij. p̄te ſūme. q2 oēs
ſcī debent aſſociari ſingl'oꝝ ordinū angelis: ita
q nullus eoꝝ ſolitari⁹ repiat̄: ſed vn⁹ ſctūs cum
vno angelo in q̄cunq3 ordinū: iuxta illud Deut.
xxxij. Cōſtituit termios ppl'oꝝ iuxta nūeꝝ filioꝝ
dei. i. angeloꝝ. Sed q2 chr̄s deus ⁊ hō ſup oēs
exaltat⁹ nō decet vt ſit ſolus: ſed ſit mater ſua ſe/

cū iuxta eū in glorificatiōe q̄ fuit ſibi in adiutoriu/
um in redēptiōe: ⁊ eſt ſecum in aduocatione ſm
Bern̄. ꝓ genere hūano. ¶ Quartū punctū. q licʒ
hoc nobis nō ſit certū Utꝝ vicʒ Maria ſit in eo/
dem throno cū chr̄o: vel in alio ꝓprio ſibi ſoli. ta/
lia eīn cognoſcemus ad plenū in patria cū vene/
rim⁹: tn̄ hoc certitudinalit̄ credit eccleſia q beata
Maria eſt exaltata in gl'ia ſuper oēs choros an
geloꝝ ⁊ ordies creaturaꝝ puraꝝ: vt cant̄ in offi
cio. Itē dubiū ſubſcptū licet ſcriptū habeat̄ inter
ſermones de tpe: tn̄ ⁊ h̄ deſcripſi vt ſit in ꝓmptu
cui placuerit. ¶ Un̄ adhuc occurrit dubiū. q̄a cū
celū ſit magnitudinis īmenſe: dubitari pōt ṽſus
ſcʒ quā p̄te: an ad orientē vl' occidentē: meridiem
vel ſeptentrionē ſit thronus chr̄i ⁊ matr̄ ei⁹ atq3
manſio ciuitat̄ curie celeſt̄. ¶ Ad hoc reſpōden
do Nota primo q q̄dā opinati ſunt hoc fore ad
orientē: ex eo q dr̄ Pſ. Pſallite dn̄o q̄ aſcēdit ſu
per celos celoꝝ ad orientē. Et ex eo approbant q2
videm⁹ q eccleſie ⁊ altaria cōſtrui hn̄t ṽſus ori/
entē reſpiciendo: vt orōnes ⁊ miſſe in eccl'ia fieri
habeant ṽſo vultu ad oriētē. Sed iſta ſoluunt̄
taliter. q2 ſm Lyrā dictū illud Pſ. ſic exponitur.
Qui aſcēdit ſup celū celi. i. ad extremitatē celi em/
pyrei qḋ eſt celū celi. q2 excelſi⁹ ſup celos. ad oriē/
tem. hoc dicit̄: quia chr̄s aſcēdit de monte oliueti
Act. j. qui mons eſt in orientali p̄te iuxta hierl'm
in q̄ opatū eſt myſteriū redēptionis. Hec Lyra.
Et ſic nō cōcludit̄ dicta opinio fore vera. Ad illā
ꝓbationē dr̄ q chr̄iani ſolent adorare ṽſus ori/
entē nō ideo q2 chr̄s ſit in p̄te orientali celi. ſed ꝓ/
pter alias rōnes q̄s etiā notat Rich. ſup. iij. diſt.
ix. q. ij. ar. vlti. cōcor. Rayner⁹ ī ſūma. q̄rū ¶ Pri/
ma eſt ꝓpter paradiſum in oriente cōſtitutū Gen. ij.
quaſi p orōnes q̄ramus ad paradiſum redire.
¶ Scḋa ꝓpt̄ ipm chr̄m iā ortū in mūdo tanq̄ʒ lu/
mē: q̄ illūiat oēm ho. ve. in hūc mū. Joh. j. Qui
etiā oriens nomiat̄ Zach. vj. q̄ſi ſignificem⁹ q2 ꝑ
chr̄m in orōne illūinari q̄rim⁹. ¶ Alij aūt opinati
ſunt q celeſt̄ curia ⁊ thron⁹ chr̄i ſit ad occidentē
Juxta illud Pſ. Qui aſcendit ſup occaſum dn̄s
nomē illi. Sed hec etiā ſoluit̄. q2 ſm Lyrā ex̄q̄ iu
dei adorabāt ad occidentē: qḋ q̄dē voluit tūc de/
us vt excluderet idolatriā: eo q oēs gētes idola/
tre in reuerentiā ſolis orabāt ad orientē: vt patet
Ezech. viij. Et etiā vt figuraret futuruʒ occaſum
chr̄i ꝑ mortē ei⁹ noſtrāq3 redēptionē. Propt̄ea ⁊
ſctāſctōꝝ in tabernaculo ṽſus occidētem erat: vt
patet Exo. xxvj. Per hoc ḡ q ſcribit̄ chr̄m aſcen/
diſſe ſup occaſum: intelligit̄ aſcēdiſſe ſup locum
adoratiōis hūane. ſ. ad locū adoratiōis angelice
q̄ loc⁹ eſt in celo empyreo vbi angeli adorāt chri/
ſtū. ¶ Tertia ḡ opinio eſt Fran. maro. q thron⁹
chr̄i ac Marie necnō māſio ſupne ciuitat̄ ſit ad
aq̄lonem. Et ꝓbat Primo ꝑ illḋ pſ. Magn⁹ dn̄s
et lauda. ni. in ciui. dei n̄ri: in mon. ſctō eius. fun.
exul. vni. ter. mons ſiō lat̄. aq̄. ciui. reg. mag. Qḋ
videt̄ oīno ſonare ꝓpoſitū. ¶ Scḋo ꝑ illud Eſa.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

xiiij. vbi introducit lucifer q̄ſi ꝓpria autoritate et
virtute hāc ciuitatē ſupernā volens poſſidere di.
In celū aſcendā: ſedebo in mōte teſtamēti: in late
rib⁹ aq̄lonis. Quod non dixiſſet niſi illa ciuitas ibi
foret. Tertio id oſtēdit rōne tali. q: pħi ponūt
ꝙ mot⁹ celi eſt effect⁹ adeq̄tus v̄tute motricꝫ itel/
ligētie vt in eo agat ſc̄m totū virtutꝫ ſue conatū. et
fides non ꝯtradicit. Vñ vt eq̄liter agat in partes
eq̄ diſtātes: oportet vt itelligētia. i. angelus deter
minet ſibi locū in medio ad mouendū inde totū
celū: alioq̄n ageret intenſius in ꝓpinq̄ q̄ȝ remota.
ſed ſtella marꝫ q̄ eſt polus ſeptētrionalis eſt i me
dio celi ſc̄m hemiſpheriū noſtre t̄re habitabilis.
ḡ videt̄ ꝙ angelus ſibi determiauit hūc locū me
diū vt inde moueat alias ſtellas ⁊ totū celū. et ꝑ
cōſeq̄ns cū ciues nō amēt patrie longinq̄tatē vel
diſtantiā: videt̄ ꝙ determiauit ſibi locū ꝓpinquū
ſue ciuitatis magne. Hec Fran. maro. Reuertē/
do ad ꝓpoſitū patet btām Mariā fore inthroni/
zatā in glīoſiſſimo ſolio: vbi regēt cū filio ⁊c̄.

Articulus ſcd̄s ꝙ btā Maria in glīe celeſtis
throno ſup oēm creaturā tripliciť aſtat felicitata.

Secundū myſteri/

um dr̄ feliciſſime glīficatiōis Marie:
qd̄ notat̄ in themate: cū dr̄. In veſtitu
deaurato ⁊c̄. Quib⁹ ex v̄bis elicit̄ ꝙ btā Maria
in celo ſuper oēs angelicas ⁊ hūanas creaturas
eſt p̄felicitata ⁊ glīficata tripliciter.
Primo in corꝑis p̄eminenti glorioſitate.
Scd̄o in btitudinis cōdelectabili iocūditate.
Tertio in vniuerſalis glīe totali plenitudīe.
Prio q̄dē in corꝑis p̄eminēti glīoſitate. q: dicit̄:
aſtitit regia in veſtitu deaur̄. i. in corꝑe glīficato.
Nā corp⁹ eſt tanq̄ȝ veſtimētū aīe cui⁹ glīa tanq̄ȝ
aurū oīa metalla: p̄cellit oīm aliorū gloriaȝ poſt
chr̄m. Hec figurauit Joh. Apoc. xij. di. Signū
magnū apparuit i celo ⁊c̄. Profecto hoc fuit ma
gnū. i. magne glīe ſignū in celo ꝙ vicꝫ vna puel/
la ſup oēm creaturaȝ ſit p̄exaltata. q: inq̄t mulier
id eſt Maria: amicta ſole. i. corꝑe lūinoſo ꝑ glo/
riā cōſūmato. q: teſte ſaluatore Matth. xiij. Ful
gebūt iuſti. ſ. in corꝑe glīoſo: ſicut ſol i regno pa/
tris eoꝝ. ⁊ luna ſub pedib⁹ ei⁹. In q̄ ſignificat̄ ꝙ
ipſa btā Maria ſuper oēs poſt chr̄m angelos ⁊
btōs eſt tāp̄eeminent̄ glorioſa ⁊ aīa ⁊ corꝑe q̄n
tum ſol p̄ ceteris luminarib⁹ ⁊ ſtellis incōꝑabilr̄
eſt p̄radioſa. Qꝫ aūt Maria ſit corꝑe glīoſo aſ/
ſumpta patuit ſ̄. parte. j. Scd̄o p̄felicitata eſt
Maria ſup oēs in btitudinis cōdelectabili iocū
ditate. Vñ ſubdit̄: in veſtitu deaurato circūdata
quia oēs beati ⁊ angeli circūdant iocūdātes be/
atam Mariā in celeſti patria: delectātes in eius
glīa ⁊ btitudīe. Sed diceres. Quō h̄: Rn̄det̄ ꝙ
btā Maria p̄cipue tripliciter delectat totā celeſtē
patriā ſua gloria. Primo ꝑ radiū illuſtratiuū.
q: ſicut ſol illuſtrat ſuo radio replēdo totū orbē

a quo oīa ſidera capiunt lumen: vt ait Plato in
Timeo. ſic glīa Marie totā celeſtē patriam illu/
ſtrat ⁊ decorat. Vñ Aug⁹ in q̄dā ſer. de natiuita/
te v̄gis ait. Ipm̄ celum qd̄ penetraſti o Maria:
necnō que in eo ſunt cōtēta: noua ⁊ ieffabili glīa
decoraſti: p̄orēq̄ȝ eius glīam vltra q̄ȝ dici pōt tua
p̄ſentia magnificaſti: noua illic ac p̄cellenti digni
tate irradias: imenſaq̄ȝ luce ꝑluſtras. Hec ille.
Scd̄o delectat ꝑ aſpectū p̄ntie ⁊ alloquiū dul/
ciſſimū. Vñ Bern. in ſer. de aſſump. ait. Si par/
uuli necdū nati Johis aīa liq̄facta eſt: vt Ma
ria locuta eſt. q̄nā fuit illa exultatio ciuiū celeſti/
um cū ⁊ ei⁹ vocē audire ⁊ facieꝫ videre eiuſq̄ȝ p̄/
ſentia btā frui meruerunt in celo. Hec ille. Ter/
tio ꝑ odorem ſuauiſſimū. vñ de ea canit eccleſia.
Vidi ſpecioſam ſicˈ colūbā aſcendentē deſuꝑ ri/
uos aq̄ꝝ. i. angeloꝝ ⁊ btōꝝ ordines. ſequit̄. cui⁹
inextimabilis odor erat nimis in veſtimentꝫ. i. in
corꝑe glīficato. quia ſc̄m doctores corꝑa glīoſa
erūt fragrantia odorib⁹ ſuauiſſimis. iuxta illud
Apoc. v. Habētes phialas plenas odoramēto/
roꝝ. ḡ multo magis corp⁹ glorioſum Marie in
cuius odore ſcti exultātes di. illd̄ Can. j. In odo
rem vnguentoꝝ tuoꝝ currim⁹. ſ. o Maria. ideo
adoleſcētule. i. aīe btē dilexerūt te nimis. Hinc
Eccl. xxiiij. ipa ait. In plateis. ſ. ſuꝑne hierl̄m ſicˈ
cinamomū ⁊ balſamū aromatizans odorē dedi
q̄ſi mirrha electa. Tertio p̄felicitata ē Maria
in plenitudine oīs glīe vniuerſalr̄: vt q̄cq̄d ceterꝫ
p̄ſtatū eſt ꝑ partes: ipi ſoli plene ē datū ſc̄m Hie/
ro. Vñ Eccl. xxiiij. In plenitudine ſctōꝝ detentio
mea. Sup q̄b⁹ q̄deꝫ v̄bis Bern. dr̄ ſic. Merito
inq̄t in plenitudine ſctōꝝ eius. ſ. Marie detētio
erat cui nec puritas angeloꝝ: nec fides defuit pa
triarchaꝝ: nec ſpes ꝓphaꝝ: nec apl̄oꝝ zelus: nec
cōſtantia martyꝝ: nec ſobrietas cōfeſſoꝝ: nec ca/
ſtitas v̄ginū: nec fecūditas defuit cōiugatorum
Hec ille. Sed q̄ſtiones ⁊ dubia circa h̄ occur/
runt: eoꝙ aliq̄ ſcti glīficati ſunt trib⁹ aureolis ſiť
quō btā v̄go habeat p̄cellentē plenitudinē taliuꝫ
Eſt ḡ h̄ Prima q̄ſtio Utrū btā v̄go habeat au/
reolā p̄dicatōis p̄cellentē oīm aureolas alioꝝ p̄/
dicatoꝝ. Scd̄a queſtio Utꝝ btā v̄go habeat
aureolā martyrij p̄cellentē oīm aureolas marty/
rū. Tertia q̄ſtio. Utꝝ btā v̄go habeat aureo/
lā v̄ginitatꝫ p̄cellentē oīm aureolas v̄ginū. Ad
p̄mū de aureola p̄dicatōis videt̄ in contrariū ꝙ
ipa nō habeat eā aut ſaltē inferiorē habeat ceterꝫ
p̄dicatorib⁹. ꝓbat̄. Nā deficiēte cauſa deficit effe/
ctus. ex. ij. Phyſic. Btā aūt v̄go nō habuit ſtatū
p̄dicatoꝝ vel doctoꝝ: nec exercuit ipa actum p̄di
cationis aut docendi ſicut alij multi exercuerūt.
Aureola v̄o debet̄ exercitio act⁹: vt volunt doct.
ſuꝑ. iiij. diſt. xlix. ḡ ipa nō habuit aureolā p̄dica/
toꝝ: nec videt̄ quō p̄cellentē alijs habeat aureo/
lā hāc. In oppoſitū eſt. q: Dam. dr̄ ꝙ hec btōꝝ
btiſſima a nullo illuſtriuꝫ vincit̄. qd̄ fieret ſi ipſa
aureolā p̄cellētiorē nō hrēt. Rn̄det̄ ḡ ſc̄m Alb.

ſup Miſſus eſt.ca.cxvij. ꝙ btã ꝟgo habet vtiqꝫ p̄dicationis aureolã p̄eminentẽ alijs oibꝫ p̄dicatoribꝫ triplici rõne. Primo. q꞉ plus eſt p̄dicare facto q̃ꝫ ꝟbo. ſed alij p̄dicauerũt verbo. btã autẽ ꝟgo p̄dicabat p̄ncipaliter facto. Et ſi dr ꝙ alij p̄dicabãt facto: hoc fuit ꝑ accidẽs. accidit em̃ facto alioꝝ ꝙ ſit ſignũ vel exemplũ. ſed btã ꝟgo per ſe factis vtebat̃ ꝓ ꝟbis in ſua p̄dicatiõe. ſicut patet in deſponſatione: in purificatiõe: ⁊ ſacroꝝ ſuſceptione: et cõſilijs q̄bꝫ vtebat̃ nõ ad ſui ꝑfectionẽ: ſed ad noſtrã inſtructionẽ ⁊ vtilitatem. Scdo q꞉ ipſa ſummos p̄dicatores ⁊ doctores totꝰ fidei catholice. i. apl̃os ⁊ euãgeliſtas docebat. Nã Lu.ij. ſcp̄tũ eſt. Maria cõſeruabat oĩa ꝟba hec: cõferẽs in corde ſuo. Ubi dicũt ſcti ꝙ ideo cõſeruabat hec vt ea opportunis tp̄ibꝫ ad ſcribẽdum euãgeliſtis reuelaret. Et Sap.ca.viij. dr de ſapia ꝙ eſt doctrix diſcipline dei. Ea aũt q̄ dicunt̃ de ſapientia: ſpecialiter intelligunt̃ de btã ꝟgine. ḡ ipa eſt doctrix. Et reuera doctrix ⁊ mgr̃a fuit apl̃orũ q̄ in arduis ipſam cõſulebãt ⁊ q̄rebãt: vtpote ſuꝑ oẽs ſpũſancto plenã. Tertio ipſa oẽs p̄dicatores poſt chr̃m excedit. q꞉ alij oẽs p̄dicabant et docebãt ꝑ ꝟbũ creatũ. btã aũt ꝟgo p̄dicauit per verbũ increatũ. i. chr̃m dei ꝟbũ ⁊ dei filiũ quẽ carne induit ad p̄dicãdũ mũdo. ḡ ſicut p̄dicauit excellẽtiꝰ: ita ⁊ excellẽtiſſimã aureolã hꝫ. Et ſic patet reſpõſio ad obiecta. Ad ſecũdũ queſitũ de aureola martyrij põt argui in ꝯtrariũ. q꞉ btã virgo habuit dolorẽ ſpũalem ꝓ martyrio: cũ eiꝰ animã gladiꝰ doloris ꝑtranſiuit in chr̃i paſſiõe. ḡ videt̃ ꝙ eius aureola ſit inferior alioꝝ martyꝝ aureola q̄ habuerũt ſpũalẽ ſimul ⁊ corpalẽ dolorẽ. Ad hoc rñdet̃ ꝙ ille ſpũalis dolor Marie fuit multo acerbior q̃ꝫ oĩm alioꝝ martyrum dolor. Unde Bern. ſup Miſſus eſt: dicit. Lõge eã plꝰ q̃ꝫ martyrẽ cẽſemꝰ in q̄ paſſiõis ſenſum: cõpaſſionis ſuꝑauit affectꝰ. Hec ille. ḡ habet aureolã etiã martyrij excellentiorẽ: vt a nullo vinci valeat illuſtriũ Et de hoc latiſſime patuit li.iij. pte.ij. arti.iij. ideo h̄ breuiter ꝑtrãſeo. Ad tertiũ queſitũ de aureola ꝟginitatis obijcit̃. q꞉ dicẽte apl̃o: Nõ coronabitur niſi q̄ legitĩe certauerit. ſed btã ꝟgo nullũ certamẽ ꝟginũ nec aliquã difficultatẽ ꝯtinẽtie habuit. q꞉ nullã pugnã in carne habuit vnq̃ꝫ. Unde ⁊ ꝓbus in Eth. dicit. ꝙ Cõtinẽs eſt q̄ patit̃ ⁊ ñ deducit̃. Inſenſibilis q̄ nec patit̃ nec deducit̃. Cũ ḡ btã ꝟgo nõ patiebat̃ a carne: aureola aũt ꝟginitatis debet̃ pugne ⁊ victorie: nõ videt̃ quõ eius ꝟginitatis aureola p̄cellat oĩm ꝟginũ aureolam. Ad hoc ḡ rñdet̃ ſm̃ Tho. ſup. iiij. di. xlix. ac cõcorditer alios doc. ꝙ btã ꝟgo habet ꝓ p̄mio virginitatis aureolã p̄cellẽtiſſimã. Et licet nõ habuerit pugnã ꝑ tẽtationẽ q̄ eſt a carne: habuit tñ ꝑ tẽtationẽ que eſt ab hoſte q̄ nec ipm̃ chr̃m reueritꝰ fuit tẽtare. Uñ ſicut victoria btẽ ꝟgis fuit glorioſiſſima: qm̃ fomes ſic in ipa fuit ſopitꝰ ⁊ extinctꝰ vt nunq̃ꝫ aliquẽ effectũ vel incitamẽtum hr̃et: nec ipſa peccare etiã venialiter poſſꝫ. ita eius victorie corona eſt gl̃ioſiſſima ſup oĩm ꝟginũ coronas. Amplꝰ. Ipa btã ꝟgo fuit ⁊ eſt ꝟgo virginũ per excellẽtiã. ḡ q̄cq̄d debet̃ alijs ꝟginibꝫ: debet̃ ei excellentiꝰ. Deniq̃ꝫ btã ꝟgo eſt regia ꝟginũ: et hoc ſibi ſoli cõuenit. ipſa em̃ ſola a maledicto legis virginitatẽ ſeruauit ⁊ eã liberã ⁊ gl̃ioſam reddidit: ſic oẽs alie ꝟgines ꝑ eã gl̃ificate ſũt. ⁊ ꝑ cõſeq̄ns ipſa eſt effecta regina ꝟginũ: alie t̃m̃mõ ancille et pediſſeq̄. ideo Ps. Adducent̃ regi ꝟgines poſt eã ⁊c̃. Sed q꞉ ip̄roportionabil̃r maior eſt corona regine q̃ꝫ ancille. ḡ btẽ ꝟgis aureola eſt excellẽtiſſima. Hec Alb. O igit̃ ꝟginũ virgo benedicta O ſctõꝝ ſctiſſima ⁊ oĩm btõꝝ gl̃ia. O gl̃ioſa domina excelſa ſup̄ ſidera: q̄ te creauit ꝓuide: lactaſti ſacro vbere. Quid in tuã laudẽ dicere poſſumus cũ ſis oĩm excellẽtiſſima dña: regia celi glorioſiſſima: et mater oĩpotẽtis dei digniſſima. Uere ḡ felix es ⁊ feliciſſima ac oĩ laude digna.

Articulus tertius ꝙ ſũma honorificẽtia eſt in thronũ glorie ſuſcepta Maria in aſſumptiõe: et hoc ꝑ.xij. choros ⁊ ordines.

Tertium myſterium hic declarandũ dr honoratiſſime ſuſceptionis. quod notat̃ in themate cum dicit̃: circũdata varietate. ſ. ꝟtutũ ac ſctõꝝ ⁊ varijs honoribꝫ eã magnificantiũ ⁊ ſuſcipientiũ honorifice in gl̃iam. Poſſumꝰ aũt deuote meditari ⁊ pie cõtemplari ꝙ iuxta numerũ .xij. ſtellarũ in corona gl̃ioſe btẽ virginis in figura Apoc.xij. ca. deſcp̄taꝝ: ipſa btã ꝟgo in ſui aſſumptiõe p̄apue de.xij. magnalijs ⁊ ꝟtutibꝫ ẽ laudata ac magnificata. ſicq̃ꝫ a.xij. ordinũ celeſtiũ circũdata varietate.xij. honoribꝫ ſuſcepta. Hos autẽ honores et laudes ac modũ ſuſceptõis ꝓſequit̃ ꝓlixe q̄dã mgr̃ deuotꝰ in ſuo li. q̄ intitulat̃ liber de vita btẽ ꝟginis: recolligẽs hec ex cõmẽto ſup libro de hierarchia angelica: atq̃ꝫ ex ꝟbis Theophili: necnõ Iohis Damaſceni ⁊ alioꝝ plurimoꝝ. Uñ eius cõtemplatiõis modũ ſeq̄ns aliq̄bꝫ opportunis ſuꝑadditis: h̄ ego breuiatũ deſcp̄ſi taliter. Cũ inq̄t btã Maria ab angelis in iubilo traduceret̃ ꝑ celũ aereũ ⁊ ethereũ atq̃ꝫ ſidereũ: ecce eius ſplẽdor claritatis p̄cellẽdo offuſcare videbat̃ claritatẽ ſolis ⁊ lune ac cunctoꝝ ſideꝝ. Cumq̃ꝫ ꝑueniſſet ad celum empyreũ: ſinguli ordinũ angeloꝝ ⁊ ſctõꝝ et ipſa ſctã trinitas cum multis ⁊ varijs laudibꝫ in iubilationibꝫ eã ſuſceperunt occurrẽdo. Primo ḡ p̄mꝰ chorus angeloꝝ ſuſcepit eã laudãdo et magnificãdo de ſctiſſima hũilitate ꝑ quã meruit ſumme deo placere: decantantes ⁊ dicentes Progredere ꝓgredere celoꝝ regia: aſcẽde ad tuum filiũ ad regnandũ ꝑ ſecula: q̄ licet fores ſanctiſſima ⁊ oibꝫ ꝟtutibꝫ decorata: ſũma tñ tua hũilitate ꝟtuoſiſſima deo ſũme cõplacuiſti vt eſſes eius mat̃ electa ⁊ ab omnibꝫ btificãda. Nũc ḡ di-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

gnū eſt te accipe glīam ſumme exaltatiōis. qa q̄
ſe hūiliat exaltabit̄: vt ſcͥptū eſt Lu. xviij. ¶ Scđo
ſuſcepit eā chor⁹ archāgeloꝝ adorās ⁊ laudans
de caſtitate: cui⁹ glīa₃ admirādo cecinit di. Que
eſt iſta q̄ ꝓgredit̄ q̄ſi aurora cōſurgēs: pulcra vt
luna: electa vt ſol: terribilis vt caſtroꝝ acies ordi
nata. Hec eſt inq̄t illa v̄go ſingularꝫ caſtitatꝫ cu/
ius virginitas fuit deo amabilis. ḡ beata accipe
nūc p̄miū caſtitatꝫ qđ eſt angelice plātiōis vt di/
catꝫ angeloꝝ dña. quia angelis cognata eſt v̄gi/
nitas: ſm Bern̄. Merito ḡ ipa v̄go v̄ginū dña
eſt angeloꝝ. ¶ Tertio ſuſcepit chorus v̄tutum
laudando de ſumma puritate. Hec eſt inq̄t v̄go
nobilis mr̄ dei amoroſa q̄ vt liliū cōualliū ⁊ ro/
ſa ſine ſpina: ab oī ſorde pc̄ti aliena: nitēs purita
te ſumma. ḡ dignū eſt vt ſis deo ꝓxima. q̄ꝛ incor
ruptio facit ꝓximū deo Sap. vj. ¶ Quarto ſuſ/
cepit chorus poteſtatuū laudando de obediētia
Salue inq̄t ſctā dei genitrix: ſalue glīoſa tu per
tuā obedientiā qua deo ſp obediſti: regē celi con
cipere meruiſti: qui tibi ſe ſubdidit ⁊ velut matri
obediuit. Accipe ḡ poteſtatē vt oīa obediant tibi
iuxta illud Gen̄. xlj. Ad tui oris impium cūctus
obediet pp̄lus. ¶ Quinto ſuſcepit ordo p̄ncipa/
tuū laudādo de patiētia. Hec eſt inq̄t illa femia
glīoſa cui⁹ odor tanq̄₃ mirrha electa ꝑ patientie
ſue merita letificat celeſtia Hec eſt q̄ cū dei filio ⁊
ꝑ ei⁹ dilecto multa ſuſtinuit aduerſa: cui ⁊ in cru
ce morienti ſūme fuit compaſſa: cui⁹ aīa gladio
doloris extitit cōfoſſa. ḡ ꝯſolatione digna eſt ſū/
ma: vt cū ſuo dulci Jeſu fruat̄ celeſti leticia: iuxta
regulā apl̄i. Sicut ſocij paſſionū eſtꝫ: ita ⁊ conſo
latiōis eritꝫ. ij. Coꝝ. j. ¶ Sexto ſuſceperūt eā do/
minatiōes laudātes de ſapiētia cū inquūt. Vir/
go prudentiſſima: ꝑ ſapiam reges regnant: teſte
ſcͥptura. et tu tua ſapīa demones ꝓſtraſti: mūdū
liberaſti: celos reſtauraſti: ⁊ deū de celis attraxi/
ſti. ꝓpterea te cōdecet diadema regiū creature oīs
vt nō tm̄mō terreſtris ſed ⁊ exercit⁹ venerēt cele/
ſtis que oīm regina extitiſtꝫ. ¶ Septio ſuſceperūt
throni laudātes de miſcđia. Aue inquiūt clemē/
tiſſima miſcđie regina v̄go pijſſima ꝑ tuā pieta/
tē ſubuenis oibꝫ. Nā nō niſi ꝑ te dat de⁹ grām et
miſcđiam hoibꝫ. ḡ mūdi aduocata digna es fo/
re mr̄ grē ⁊ miſcđie: vt ꝑ te ſaluent̄ hoīes ⁊ ruine
repent̄ celeſtes. ¶ Octauo ſuſceperunt cherubin
laudādo de fide. Hec eſt inq̄t illa felix ⁊ beata ꝑ
quam fides incarnatiōis diuīe ꝯſūmata ⁊ ꝑ mū
dū totū eſt dilatata: q̄ ſola ſtetit firma alijs vacil
lantibꝫ in paſſiōis chr̄i hora. Nūc ḡ fidei premiū
habere ſuꝑ oēs digna es: qđ eſt viſio dei clara
ſm doctores. ¶ Nono ſuſceperūt eam ſeraphin
laudantes de ſūma charitate. Aue inquint plena
grā: plena charitate: plena ſpūſctō: plena deitate:
tu ꝑ tuā charitatē deū attraxiſti: quē ex te hūana/
tū ꝓ generis humani ſalute obtuliſti: vt in cruce
morerēt̄ charitate induxiſti: cū ſalutē oīm volui/
ſti. ḡ ſalus ⁊ ſolatiū cūctoꝝ btōꝝ: merces atq₃ p̄/
mium oīm ſctōꝝ: ſuꝑ oēs digna es diuina frui/
tione: q̄ correſ̄ndet ſm doctores charitati. Vn̄ vir/
go deo plena iuxta dei filiū tuū p̄dilectum digne
poſſides thronū glīe p̄patū. Poſſum⁹ aūt con/
templari q̄ꝛ inter oēs angelos celi ſanct⁹ Gabriel
vidēs Mariā in tāta glīa poſitā gaudebat ⁊ eā
laudabat dicens. Ecce inq̄t celi regia tua ſumma
gloria: recordare q̄ꝛ ſalutatio mea a deo tibi miſ/
ſa hec p̄nūciabat: cū dicebā. Aue grā ple. dn̄s te.
bn̄. tu in mlīeribꝫ. Et nūc aue plena glīa tecū do/
min⁹ tuus Jeſus: te ſūme exaltans: te ſūme letifi
cans ⁊ glīficās: vere tu bn̄dicta ⁊ ſuꝑ bn̄dicta in/
ter oēs mulieres ⁊ oīa creata. ¶ Decimo ſuſcepe
rūt eā ſancti veterꝫ teſtamēti pr̄iarche ⁊ ꝓphete ac
alij q̄q₃ eā adorādo ⁊ laudādo de multiplici p̄fi
guratiōe ⁊ reuelatiōe ſue mediatiōis q̄ꝛ vicꝫ ipſa
foret mediatrix hūane redemptiōis. Unde Adā
gaudens dixit Hoc nūc os ex oſſibꝫ meis: ꝑ hāc
ſalus inuēta eſt vniuerſis: quā ego ꝑdidi gratiā
hec inuenit ⁊ reſtituit filijs meis. Item Noe ait.
Hec eſt arca figurata ꝑ quā a diluuio. ſ. dānati/
onis eccl̄ia eſt liberata. Abraā q̄₃ ait. Aue tu per
quā bn̄dictio ſemini meo eſt repromiſſa. Jacob.
Hec eſt ſcala quā videbā cui⁹ ſūmitas celos tan
gebat. Moyſes. Hec eſt rubꝫ q̄ cōburi videbat̄:
nec tn̄ comburebat̄. Aaron. Hec eſt v̄ga arida q̄
inuēta eſt florida ⁊ fructifera. Dauid. Hec eſt il/
la regina q̄ aſtitit a dextrꝫ filij dei in veſtitu deau/
rato glīe circūdata ſctōꝝ laudantium varietate.
Eſaias ait. Hec eſt quā p̄dixi. Ecce v̄go cōcipiet
et pariet filiū ⁊c̄. Et ſic oēs alij ſcti ꝓphete q̄₃ ꝓ ver/
ba longū foret enarrare credunt̄ cecinisse q̄ꝛ eſſet
oī laude digniſſima: ſic̄ ⁊ canit eccl̄ia. ¶ Sed no/
ta q̄ꝛ ꝓtunc ſpecialr̄ Johānes baptiſta eā vidēs
⁊ gaudens laudauit dicēs. Ecce mater agni ima
culati q̄ tollit peccata mundi: in cui⁹ viſitatiōe in
ventre matris mee poſitus exultaui. Item Eliza
beth ait. Beata q̄ credidiſti: ecce ꝑfecta ſunt in te
q̄ tibi dicta ſunt a dn̄o per angelū. Joachim q̄₃ ⁊
Anna videntes hodie ſuam filiā quantū putas
exultabāt: et q̄nto gaudio dicere poterant. Bn̄di
cta filia tu a dn̄o: q̄ꝛ ꝑ te fructū vite ⁊ oēm glīam
cōicauim⁹. Sed ⁊ Joſeph ſpōſus Marie cum
eam vidiſſet q̄ꝛ tāta glīa celos aſcēdiſſet vtq₃ iu/
bilabat ⁊ tripudiabat benedicēdo dn̄m dicebat.
Ecce mea ſponſa: mea gratioſa: mea venerabilis
dña: cui⁹ eram cuſtos caſtitatꝫ ⁊ teſtꝫ v̄ginitatis:
quam rex celi mihi in ſponſam copulauit ⁊ mun
dā ac imaculatā cōſeruauit: et ſpūſancto impre/
gnatā fuiſſe reuelauit. Tu v̄o ſctiſſima ſcis v̄go
q̄ꝛ eſt ita: q̄m ego ſecretari⁹ diuine incarnatiōis et
tue imp̄gnatiōis: p̄m⁹ tuū partū adoraui: et oīs
tue ꝑegrinationis in Egyptū atq₃ inde redit⁹ tui
comes fui: te ⁊ tuū p̄dulcē Jeſum diligent̄ nutri
ui: tibi deuotiſſime ſeruiui: erat mihi tua ſocietas
ſuauis: tua allocutio iocundabilis. Ecce ꝑ te o/
mnes ſaluati ſumus: ꝑ te deū hominē habem⁹.
ergo tu mater gratie cum tuo Jeſu nūc iocūdare

et mihi tuo in terrꝫ ſponſo tuā bñdictionē pbeto
et tue glorie participē facito. O quis ſufficiat. O
quis valeat tāta gaudia enarrare. ¶ Undecimo
ſuſceperūt btām ꝟginē ſcti noui teſtamēti: marty
res: cōfeſſores: ꝟgines: et oēs electi: necnon diſci
puli dñi: inter q̄s et Stephan⁹ ꝓtomartyr: alij
ꝗꝫ nōnulli diſcipuli q̄ iaꝫ antea ad celū migraue/
rant: q̄ oēs vna voce dicebāt eā laudantes de oī
virtute atqꝫ glīe ſumme pfectiſſima poſſeſſione.
Tu glīa noſtra: tu honorificentia ꝑplī tui iſrael:
tu leticia gētꝫ noſtre bñdicta ſis: martyrū regina:
virginū corona: cōfeſſoꝝ ſtella: et oīm electoꝝ ac
btōꝝ glīa: tu oībꝫ ꝟtutibꝫ adornata: oībꝫ meritꝫ
ditata: oīmqꝫ p̄mijs felicitata: p te habem⁹ oē bo
nū qd̄ habem⁹: gratiarū p te nobis dona. ḡ p te
et ex te ac in te tuo filio Jeſu chriſto laus ⁊ gloria
¶ Duodecimo ſuſcepit btām ꝟginē ſctiſſima tri/
nitas: pater: filius: ⁊ ſpūſſctūs. in iubilo collocā/
tes in regali ſolio ⁊ glorificātes: inuitādo dulciſ/
ſime: cōſolando ſue diuinitatis viſione intima.
¶ Pater dicebat talia. Tue mea dilectiſſima filia
ante mūdi cōſtitutionē pelecta: vt ſis mihi ſpon/
ſa ⁊ toti⁹ mūdi regina. agnoſce me filia p̄dilecta
qꝫ ego tibi p angelū ſalutationē miſi: et vt filium
meū in vteꝝ ſuſcipes ⁊ pareres ꝟgo mādaui: vt
p carnē ex te ſumptā patiēdo mortē: gen⁹ hūanū
liberaret volui. Ueni ḡ ſponſa mea: veni de liba/
no mūdicie: veni coronā regni accipe: et ponā in
te thronū meū. i. glīe ſine fine. ¶ Iteꝫ fili⁹ dei dñs
Jeſus quanta dulcedine: q̄nta iocūditate ipſam
p̄dulcē genitricē ſuam amplexabat ⁊ oſculabat
di. Ueni mr̄ ꝟgo pura mea dulcꝫ ⁊ amāda in tui
filij glīoſa nūc habitacula. Nā tu mihi ſctiſſimo
tuo ꝟginali in vtero dulcē manſionē tribuiſti cū
me concepiſti ⁊ me hūana carne induiſti deū tu/
um ⁊ oīm: virgineis vberibꝫ me lactaſti: ⁊ amore
materno decēter educaſti: ſed ⁊ oīs mee pegrina
tionis comes extitiſti: et in paſſiōe mecū cōpaſſa
ſuſtinuiſti. ḡ nunc vide tuum natum: me dei fili/
um humanatū. cerne qꝫ et ego tibi diſpoſui ſic et
tu digniſſima meruiſti ſup oēs choros angeloꝝ
ac ſctōꝝ thronū glīe p̄paratū vt fruarꝫ ⁊ regnes
vna mecū oī bono celeſtiū deliciaꝝ ⁊ gaudiorū.
Et volo vt ſicut me regem oīm adorat ⁊ laudat
cunctus cetus electoꝝ: ſic et te reginam cunctoꝝ
creatoꝝ laudet ⁊ veneret per hyꝑdulie cultū oīs
eccleſia ſctōꝝ in ſecula ſeculoꝝ. Deniqꝫ ſpūſſan
ctus cōmēdauit eā di. Salue inq̄t bñdicta mat
chrī pelecta q̄ ſoluiſti mūdi delicta. tu es illa ſup
quā ego requeui: ſeptiformi gratia te repleui: in te
ſupueni ⁊ locū filio dei p̄pꝛaui ac de portione ſan
guinis tui puri corp⁹ chrī ſanctiſſimū formaui:
oībꝫ ꝟtutibꝫ donis ⁊ gratijs te decoraui. et vt di
gna fores ſponſa dei atqꝫ mr̄ filij dei i bñdictio/
nibus dulcedinis te p̄ueni. vñ digne meruiſti vt
oēs te adorēt electi ⁊ p te ſaluent ſaluandi cuncti
Nūc igit iocūdare ⁊ in ſcā trinitate deū vnū cō/
templare: et nobiſcū ſimul gaude felix ſine fine.

Nūc vtiqꝫ ait Maria iuxta illud Judith. xij. ſcri
ptū in figura. Nūc inq̄t magnificata eſt aīa mea
p̄ oībꝫ diebꝫ vite mee. Magnificat ergo anima
mea dñm: et exultauit ſpūs meus in deo ſaluta/
ri meo ⁊c. Sic ergo patet q̄ꜩ iocūde tota trinitas
ſuſcepit btām virginem Mariā: et locauit ſuper
oēm hierarchiā angelicā in thronum digniſſimū
glīe coronatā oī premio celeſtꝫ patrie. O de⁹ me⁹
quanta ibi leticia angelorū: quanta iocunditas
ſanctoꝝ videntiū facie ad faciē ipm deū ⁊ domi/
num Jeſum chrm ingenti maieſtate glīoſum. O
q̄ꜩ dulce: q̄ꜩ gaudioſum videre ibi dei matrē glo/
rioſiſſimā ⁊ cū ea poſſidere glīam ſempiternam:
cum oibus ſanctis depromere laudem diuinaꝫ
ad Marie gloriā. O ſanctiſſima. O glīoſiſſima
Maria p tua merita fac nos dignos illa ſupna
patria Amen.

¶ Pars tertia libri decimi de preeminentī et di/
gnifica exaltatione ac coronatione Marie in aſ/
ſumptione.

Eleuata ē magni/
ficētia tua ſup celos de⁹. p̄s. viij. Qui/
bus in ꝟbis ipſa ꝟgo ſupbñdicta cō
mendat tripliciē a ſancto Dauid ꝓphe. ¶ Primo q̄/
dem cōmēdat de glorioſa exaltatione cum dicit.
Eleuata eſt. Uere ipſa in hac die aſſumptiōis in
ſummā gloriā cū oīm celeſtiū ineffabili leticia eſt
exaltata ⁊ eleuata. Et ideo ſicut dic Bern. in ſer.
de aſſumptiōe. Hec eſt illa dies p̄clara: dies vti/
qꝫ oibꝫ angeloꝝ ⁊ ſctōꝝ agminibꝫ feſtiua q̄ celo/
rum officinas noua leticia ⁊ gaudio repleuit. Et
iteꝝ. Generationē inq̄t ⁊ Marie aſſumptionem
q̄s enarrabit: Quantū eī grē adepta eſt p̄ cete/
ris hoibꝫ: tantū etiā in celis obtinet glorie ſingu
laris. Et ſi oculus nō vidit nec aurꝫ audiuit nec
in cor hoīs aſcendit q̄ preꝑauit deus diligentibꝫ
ſe. quid p̄pꝛauit de⁹ gignenti ſe ⁊ plus oibus dili
genti. Felix plane Maria. felix celi regina ⁊ mun
di dñā. felix cum cōcepit ſaluatorē. felix cū excipit
a ſaluatore. Hec ille. ¶ Scd̄o cōmendat de diui
na magnificatiōe: cū dr̄. magnificētia tua de⁹. Ni
mirū magnificentia dei dicta eſt Maria merito
et digne. qꝫ magnificētia ꝟſat et eſt ꝓprie circa fa/
cta magna: vt hr̄. iiij. li. Eth. et nomē magnificen/
tie hoc oſtendit. ſed qm̄ deus oīpotēs p virgineꝫ
et in ipſa ꝟgine fecit maxima facta p̄ oibꝫ factꝫ et
opibꝫ q̄ fecerat in mūdo toto ⁊ facturus erat. tū
ex pte dei ipſius. tum ex pte virginis matris ei⁹.
tum q̄ꝫ ex pte mundi toti⁹. Nā ex pte dei loq̄ndo
nil mai⁹ fieri poterat q̄ꜩ qꝫ de⁹ eſſet homo: q̄ erat
impaſſibilis: imortal: incōprehenſibilis ⁊ etern⁹
in ꝓpria ſua natura: fieret in natura ex virgine aſ/
ſumpta paſſibilis: mortalis: tpalis. et quē celi ca
pere nō poterāt: in vtero virginali vni⁹ puelle ca/
peret. Hinc Alb. in ſer. exclamando dicit. O ven
ter capacior celis: diffuſior terris: latior elementꝫ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

qui illũ cõtinere valuit quẽ totus mũdus comprehẽdere nõ potuit ⁊ q̄ trib⁹ digitiſ molẽ terre appẽdit. Hec ille. Itẽ ex pte ꝟgis matriſ: dicẽte Anſ. de cõceptu ꝟgiali. ca. xviij. Nil Marie excellẽtiꝰ dari potuit q̃ꝫ ꝙ ꝟgo manens: deũ de ſua carne carnẽ factũ generaret et mater filij dei fieret. Deniq̃ꝫ ex pte mũdi totiꝰ: quid maius facere deo erat q̃ꝫ ipam cõſtituere dñam vniuerſoꝝ quorũ ipſe deus eſt dñs: vt ipſam exaltaret ſup oia creata et eſſet regina mũdi ⁊ dña angeloꝝ ⁊ hoim ac creaturaꝝ oim celeſtiũ ⁊ terreſtriũ: vt dicere poſſit illud Matth. xxviij. Data eſt mihi ois poteſtas ĩ celo ⁊ in terra ⁊c. ¶ Tertio btã ꝟgo cõmẽdat᷑ in themate de ſumma dignificatiõe: cũ ſubdit᷑. ſup celos. i. ſup oẽm creaturã celeſtẽ: etiã angelicam. quia ſuper oẽs altioris glorie corona eſt ipſa dignificata tanq̃ꝫ mr̃ dei pelecta: meritiſ ⁊ pmijs pdicata. Vñ optime põt ipſa dicere illđ Eccl. xxiiij. Quaſi cedrus exaltata ſum in libano. qđ poteſt eſſe aliud thema ꝓ iſta pte. Itẽ in ptib⁹ iudee ẽ q̄dam mons q̄ vocat᷑ libanus in q̄ reperiunt᷑ arbores cedri dicte que ſũt altiſſime ſup oẽs alias arbores. Libanus aũt ſm Hiero. in interp̄tatõib⁹ terminoꝝ biblie interp̄tat᷑ alb⁹ ⁊ candidꝰ vel candidatio. et ideo deſignat ſtatũ glorie celeſtis vbi eſt pfecte candidatio ſeu albedo innocentie ⁊ puritatis. Unde Iob. Apocal. vij. vidit illos celeſtes ciues amictos ſtolis albis. In hoc ḡ monte libano. i. celeſtis glĩe btã ꝟgo eſt hodie ſup oẽs exaltata q̄ſi cedrus altiſſima. quia chriſto ꝓria. Ideo Hiero. in ſer. de aſſumptiõe dicit. Hec eſt dies pclara in q̄ dei mr̃ meruit exaltari ſup choros angeloꝝ ⁊ pueniret vltra q̃ꝫ noſtre hũanitatiſ eſt natura: cũ eleuat᷑ in dextraꝫ filij q̄ eſt in dextra dei patris. Hec eſt inquã dies in q̄ vſq̃ꝫ ad throni celſitudinẽ intemerata virgo ꝓceſſit atq̃ꝫ in regni ſolio ſublimata poſt chr̃m glorioſa reſedit. Hec ille. Hoc igit᷑ Dauid in ſpũ preuidẽs dixit. Eleuata eſt magnificẽtia tua ſup celos deꝰ. ¶ De hac itaq̃ꝫ glĩoſiſſima aſſumptiõe btẽ ꝟgis acturi tria myſteria in pſenti pte cõtemplemur: q̄ ex premiſſo themate elici poſſunt.

¶ Primũ de peminentia ordis ad quẽ eſt ꝟgo exaltata. hoc notat᷑ ibi. Eleuata eſt.

¶ Secundũ de magnificẽtia honoris q̄ ipa extitit aſſumpta. hoc ibi. magnificẽtia tua.

¶ Tertiũ de corona btitudinis q̄ ſup celum eſt glĩficata. hoc ibi. ſup celos.

¶ Articulus primus ꝙ btã Maria in glĩoſa aſſumptione ſua debuit ad peminentẽ ordinẽ exaltari. ſ. in quartã hierarchiã ſup oẽm creaturã.

Circa primũ myſteriũ de peminentia ordis ad quẽ eſt exaltata btã ꝟgo: vt agnoſcamꝰ quo eſt aſſumpta ⁊ q̃ꝫ ſublimiter exaltata ſup omnes ordines ⁊ choros celeſtes Queſtio nobis occurrit ſatis edificatoria iſta. Utrũ beata virgo Maria debuerit ſup oẽs ordines celeſtes exaltari vt ipſa ſit aſſumpta in quartã hierarchiã ſup omnẽ creaturã humanã ⁊ angelicã que ſit ꝓpria ſoli beate ꝟgini ⁊ nulli alteri poſſit cõmunicari. Et poteſt obijcere ꝙ nõ videt᷑ quõ hoc debuerit vel licuerit fieri. ¶ Primo q2 nõ videt᷑ cõuenire autoritati ſcp̄ture. q2 de Iudith in figura btẽ ꝟginis ſcp̄tũ eſt ca. eiuſdẽ. xiij. Subueniſti ruine noſtre in cõſpectu dñi. ſed ruina tm̃mõ fuit in illis trib⁹ angelicis hierarchijs. ḡ ⁊ reſtauratio ⁊ ſubuẽtio debuit fieri tm̃mõ in illas tres hierarchias angelicas. et ꝑ cõſequens dña noſtra debuit locari in aliq̄ triũ dictaꝝ hierarchiaꝝ. vicꝫ in ſup̄ma: ⁊ nõ ſup̄ dictas hierarchias vt eſſet quarta ponenda. Itẽ Luc. xv. ſaluator in pabola de repatione generis hũani dixit: ꝙ drachma decima eſt inuenta q̄ fuerat pdita. ḡ tm̃ in id debuit fieri reſtitutio ex quo facta fuit pditio ⁊ caſus. ſed hoc tm̃ ex tribus angelicis hierarchijs fuit. ḡ ⁊c. ¶ Scđo q2 nõ cõuenit hoc rõni theologice. Nã ſctẽ trinitatiſ veſtigiũ manifeſtat᷑ in oib⁹ creaturis ſm plus ⁊ minus: vt dꝛ in. j. ſniaꝝ. Marie aũt debuit hꝫ veſtigiũ trinitatiſ relucere in hoĩs ⁊ angelis eoꝙ pximiores ſunt deo. vt ſicut tres ſunt pſone diuine ita tres tm̃ ſint angelice hierarchie. ⁊ ſic ter trini. i. nouẽ ordĩes angeloꝝ ſunt ad q̄s aſſumunt᷑ homines. ḡ ſequit᷑ ꝙ ſicut in deo nõ põt eſſe q̄rta pſona: ita in celis non põt eſſe quarta hierarchia. ¶ Tertio q2 hoc repugnat ordini nature. q2 naturaliter hierarchia hũana eſt ſub angelica. Vñ dicit Diony. Conſtat naturã hũanã angelice eſſe naturalit᷑ ſubiectã. et q̄m naturalr̃ ſicut ſe habet angelus ad angelũ: ita hõ ad hoiem. Et ideo ſic decebat inter angelos vt ipſe primus angelus q̄ erat inter oẽs nõ ſolũ ruentes ſed etiã pſiſtentes nobilior ⁊ dignior: vt vult mgr̃ in. ij. ſen. diſt. vj. nõ eſſet in ꝓpria ſibi ſoli hierarchia ſed in ſup̄ma angelica: vtpote pura creatura licet nobiliſſima. ita repugnat ordini nature vt pura creatura humana ſicut ⁊ btã ꝟgo Maria pferret᷑ nõ ſolũ ſuper oẽm creaturã humanaꝫ ſed etiã angelicã. ſed ſufficiebat vt ipſa pura hõ licet nobiliſſima ⁊ excellentiſſima ſup oẽs puros homies exaltaret᷑ in locũ pmi angeli nobiliſſimi: vt ſic in angelica hierarchia eſſet ipa ſup oẽs angelos ⁊ hoies: et nõ exaltaret᷑ ad peminentiã q̄rte hierarchie q̄ puraꝝ creaturaꝝ trãſcẽdit hierarchias: cum ⁊ ipſa beata ꝟgo pura creatura eſt hũana non deo vnita Secus eſt aũt de chr̃i humanitate q2 illa eſt deo vnita. ¶ Sed in cõtrariũ eſt qđ canit eccl'ia. Exaltata eſt ſancta dei genitrix ſup choros angelorũ ad celeſtia regna. Et huic veritati cõcordant plures autoritates figuraꝝ in ſcripturis. ¶ Primo nempe Gen. vij. legit᷑ ꝙ aque eleuauerũt arcam in ſublime a terra: ita vt ſuper omnem montẽ eleuaret᷑. Hec ibi. Accipe per arcam btãm Mariã in qua chriſtus velut in arca quieuit: que q̄dem

ſup oẽm montẽ.i.ſanctorũ angelorum ordinem eleuata eſt. Huic cõcordat qḋ Dauid dicit. Aſtitit regina a dextris tuis in veſtitu deaurato circundata varietate. Et illud.iij. Reg.ij.ſcptũ. Poſit⁹ eſt thron⁹ matri regis a dextris regis et ſedit iuxta eũ. Deniqꝫ ſcribit̃ Ezech.ca.j.ꝙ vidit thronũ ſapphyrinũ ſup firmamentũ. Nam btã ꝟgo thron⁹ eſt ſapphyrin⁹. quia i ea tanqꝫ in ſede ſapphyrina id eſt celeſtis puritatis ⁊ coloris etherei quieuit dñs Jeſus. etenim ſapphyrus etherei eſt coloris. Hunc itaqꝫ thronũ ſapphyrinũ.i.beatam Mariã dei matrẽ vidit ꝓpheta eleuatã ſup firmamentũ.i.ſup altitudinẽ oĩm ſctõꝝ ⁊ celeſtiũ ſpirituuꝫ in glĩa cõfirmationis.vñ patet ꝓpoſitũ. ¶ Ad q̃ſitũ igit̃ rñdendo ponit̃ cõcluſio. Q̃ ipſam beatã virginẽ Mariã oportuit ⁊ decuit exaltari ſuper oẽm creaturã:nõ ſolũmõ hũanã ſed etiã angelicam in q̃rtã hierarchiã vicꝫ ipſi ꝟgini ꝓpriã. Hec aũt cõcluſio oſtendit̃ quadruplici rõne:quaꝝ rationũ aliq̃ ponunt̃ p Alber. ſup Miſſus eſt.ca.ccij. Alie ꝟo p alios.

¶ Prima dr ratio dignitatis.
Scda dicit̃ ratio maternitatis.
¶ Tertia dicit̃ rõ vnitatis.
Quarta dicit̃ ratio ſanctitatis.

Prima itaqꝫ dr rõ dignitatis. qꝛ btã virgo cũ ſit mater dei pl⁹ diſtat a ſeraphin in dignitate et gloria q̃ꝫ diſtet ſeraphin ſup cherubin: vel cherubin ſup thronos.et ſic cõſequent̃ q̃ꝫ etiam diſtẽt angeli ſup homies. Nã improportionabil'r magis differt dñs a ſeruo: q̃ꝫ ſeru⁹ a ſeruo q̃ ad dignitatẽ. Sed qm̃ ſic ſe habet ſeraphin ad cherubin:et cherubin ad thronos: ⁊ q̃libet angelus ad alteꝝ ac ſanct⁹ ad ſctm̃:vt ſeruus ad ſeruum. Dña aũt ꝟgo.ſ.btiſſima Maria vt regina oĩm dñaqꝫ angeloꝝ ⁊ hoĩm ac imꝑatrix.ḡ ipa improportionabiliter debuit eſſe ſup ſeraphin magis q̃ꝫ ſit ſeraphin ſup cherubin.⁊ p ꝯſeq̃ns multo fortius in alio ordine vel hierarchia ſup ſeraphin tanqꝫ dignitiſſima oĩm dña ⁊ regia. Hinc Aug⁹ in ſermone ait. Tibi dña thronus glĩe regis debet̃:te ipſe rex glĩe vt matrẽ verã ⁊ decorã ſponſam ⁊ p̃ oibꝫ diligẽs amplexu aſſociauit ſibi. Gaude igit̃ ⁊ letare ſine fine. Hec ille. Que autoritas in p̃cedenti ꝑte poſita eſt ⁊ deducta ad ꝓpoſitũ ſm Alb.vt patuit ibidẽ arti.j.ca.iij. ¶ Scda dr rõ maternitatis.qꝛ cũ btã ꝟgo ſit mater regis oĩm ⁊ ſummi dei q̃ eſt creator cũctoꝝ:ex gratuita ḡ lege apte cõſtat ꝙ ſit in ſede regia ſup oẽs ordies miſtroꝝ ⁊ militũ.i.angeloꝝ ⁊ ſctõꝝ agminũ collocãda p ſe implens ⁊ cõtinens vnũ integrũ ac totalẽ ſtatũ cui ſm rectã rationẽ altera ꝑſona cõgrue nõ põt addi. Nam ipſe ſtatus maternitatis diuie ex ſui rõne ꝓpter dignitatẽ incõicabileꝫ exigit vnitatẽ. Sicut eni nullaten⁹ decet eſſe plures chriſtos nec deuꝫ pluries hũanari:ſic nullo mõ decet filiuꝫ dei niſi vnaꝫ matrẽ hr̃e. Vñ qꝛ beata virgo eſt electa in matrẽ dei q̃ dignitas tranſcendit omnẽ dignitatẽ miniſtroꝝ et famuloꝝ. qꝛ materni amoris ei⁹ affectus q̃ fert̃ in deum vt in ſuũ filiũ realẽ:a nullo alio participari poteſt. Idcirco ꝓut dr Heb.j. Sicut filius dei Jeſus ſedet ad dextrã maieſtatis in excelſis:tanto melior angelis effect⁹ q̃nto differenti⁹ nomẽ p̃e illis hereditauit. ſic et mater dñi Jeſu btã Maria tanto melior angelis ẽ effecta q̃nto p̃ oibꝫ creaturis hereditauit digniſſimũ matris nomẽ. Vñ in celeſti glĩa oibus p̃ferri debuit ordinibꝫ angeloꝝ. ¶ Tertia rõ dr vnitatis.qꝛ beatiſſime ꝟginis ⁊ ei⁹ filij vna ⁊ eadem eſt natura: vna caro chr̃i ⁊ ꝟginis nõ cõſiderata in chr̃o diuinitate eius. Et qꝛ locus debet eſſe ꝓportionat⁹ locato:ex.iiij. Phyſic. ḡ ſic digniſſimo regi chr̃o digniſſim⁹ debet̃ locus glĩe ſuper oẽs angelos et ſanctos:ita digniſſime eius matri vt ſit ſuo filio loco ⁊ merito viciniſſima debet̃ ſuper oẽs angelos ⁊ ſctõs illa ſedes regia ⁊ glorioſa corona. Quod etiã Hiero.innuit in ſer.de aſſumptõe ſic inq̃ens. Nec in mũdo dignior locus fuit ꝟginalis vteri templo in q̃ dei filium Maria ſuſcepit. nec i celis ſublimior regali ſolio q̃ Mariã Marie fili⁹ ſublimauit. Hec Hiero. ¶ Quarta rõ dicitur ſctitatis.qꝛ quãto q̃s altioris eſt ſctitatis:tanto ad ſublimiorẽ gradũ ⁊ ſtatuꝫ glĩe meret̃ ⁊ debet exaltari. Sed btã virgo p̃ oibꝫ angelis ⁊ ſanctis poſt chr̃m altioris extitit ſctitatis improportionabiliter.ḡ p̃ oibꝫ debuit exaltari. ¶ Dui⁹ gr̃a q̃rere potes q̃liter q̃s poſſit mereri ⁊ facere vt ſit altioris ſctitatis:et p cõſeq̃ns mereat̃ ſublimioris glĩe gradũ in celis. Rñdet̃ ꝙ ex ſacra ſcriptura ⁊ theologoꝝ ſn̄ia q̃druplex de hoc repit̃ ſctitatis regula:ſm q̃s etiã ipſa btã ꝟgo agnoſcit̃ fore ſanctitate altiſſima:atqꝫ p̃mio glorie ſupexaltata in illa celeſti patria.

¶ Prima regula dr humilitatis.
Scda dicit̃ puritatis.
¶ Tertia dr charitatis.
Quarta dr gratioſe laborioſitatis.

Prima itaqꝫ eſt regula hũilitatis quã dedit ſaluator Matth.xxiij.dicẽs. Q̃is q̃ ſe humiliat exaltabit̃. Ex q̃ habet̃ ꝙ q̃cũqꝫ ſeipm magis hũiliat magis exaltabit̃:et q̃ maxie ſe humiliat ſũme exaltabit̃.iuxta illam topicã.ij. Topic. Sicut ſimplicit̃ ad ſimpliciter: ſic magis ad magis:⁊ maximũ ad maximũ. Hinc qꝛ chr̃s hũiliauit ſeipm vſqꝫ ad mortẽ crucis: ꝓpterea exaltauit deus illũ ⁊ dedit illi nomẽ qḋ eſt ſup oẽ nomen:vt in noĩe eius oẽ genu flectat̃ ⁊c̃. Phil.ij. ¶ Scda regula puritatis que ponit̃ Sap.vj. Incorruptio facit ꝓximũ deo.ḡ maior ⁊ maxia incorruptio facit magis et maxime ꝓximũ deo. Vñ Matth.v. Beati mundo corde:qm̃ ipſi deũ videbunt. igit̃ magis et maxime mũdi:magis ⁊ maxime videbũt.in qua dei viſione eſſentialis gloria cõſiſtit. ¶ Tertia regula charitatis cui ſm doctores corrn̄det p̃miũ eſſentiale et in q̃ oĩs lex pendet ⁊ ꝓphete. Vñ Prouer.ca.viij. Ego diligẽtes me diligo. ḡ plus dili

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

gẽtes me plus diligo: et ſic ſumme diligẽtes ſū-
me diligunt a deo. ſ. ad ſummū bonū glie ſūme
plenitudo q̃ppe legis et oīs ſanctitatis eſt dile-
ctio ſm aplm Rhom. xiij. ¶ Quarta regula gra
tioſe laborioſitatꝭ. qꝛ q̃nto qs in gr̃a ampliori la
borauerit amplꝰ: tanto q̃ſqꝫ ꝓpriā mercedē acci-
piet ſm ꝓprium laborē: dicente aplo. j. Cor. iij.
Erḡ itaqꝫ btĩſſima dei genitrix virgo Maria fu-
it ſup oēs angelos ꝛ ſctōs hūilitate ꝑdita ꝑ quā
ꝛ angelis ꝛ ſanctꝭ inuenit reſtaurationē. Iuxta qd
ipſa teſtata eſt Reſpexit inq̃t deus hūilitatē ancil
le ſue: Ecce enī ex hoc btām me dicēt oēs genera-
tiones. ſ. ſanctoꝝ et ſeculoꝝ atqꝫ angelorū. Ecce
ḡ ꝑ hūilitatē meruit ſummā diuine acceptatiōis
reſpectionē ꝛ ꝑ omnibꝫ ſanctꝭ ꝑeminentē btificā-
tionē. Itē ipſa fuit ſup oēs puriſſima tanta puri-
tate q̃ maior ſub deo neq̃t intelligi: teſte Anſ. li. de
conceptu ṽginali. Preterea ſup oēs extitit chari
tate plena. qꝛ maternꝰ eius amor incōꝑabilr trā-
ſcendit oēs alias rationes amoris in deum poſt
illam charitatē que eſt in aīa chrī q̃. ſ. fert in deū
realiter tanq̃ꝫ in ꝓpriā ꝑſonā ꝓpter vnionē. ¶ De-
niqꝫ ipa ṽgo btā in ampliſſima gratie plenitudi
ne laborauit q̃ad vixit cōtinue in bono oꝑe. Vn̄
Hiero. in ſermone de aſſumptiōe dicit. Bene in-
q̃t ipſa ſalutat gratia plena. quia ceteris q̃dē per
partes ꝑſtat: Marie vo ſe ſimlr infudit tota gra
tie plenitudo. ſ. q̃ fuit in chro q̃ꝫq̃ꝫ aliter ꝛ alit. q̃a
in chriſto fuit plenitudo gr̃e ſicut in capite influ-
ente. in Maria vo ſicut in collo tranſfundente.
Merito igit ipſa ſup oēs angelos ꝛ ſctōs exal-
tari debuit: que q̃dē ſup oēs ordines inferiores
improportionabiliter gratia et gloria plena eſt:
et oī ṽtute ſanctitatis ꝑfulgida regnat glioſa ſu-
ꝑ oēs etiam ſimul vel diuiſim ſumptos ordīes.
¶ Et ſi dubiū tibi occurrat quō tā numeroſa bea-
toꝝ multitudo minꝰ habeat ſimlr vel diuiſim q̃ꝫ
hec vna ṽgo. Rn̄det ſm Bern̄. de Senis in ſer
mone de aſſumptiōe. ꝙ hec multitudo numero-
ſitatis nil facit ad rem maioritatꝭ glie eſſentialis
vel ſubſtantialis. qꝛ in ſpūalibꝫ idem maius qd
melius reputat. vn̄ plus de ſubſtantiali glia eſt
in vnico ſeraph q̃ꝫ ſit in omnibꝫ inferioribꝫ ordi-
nibꝫ angeloꝝ: etiāſi ꝑ impoſſibile multiplicaren-
tur in ifinitū. ſicut exēpli gr̃a. Quicq̃d ſūt inferi-
ores ordines eccleſiaſtici: poteſt etiam ſacerdota
lis gradus ꝛ incompabilr plus: ſicut eps ſuper
ſacerdotes: et papa ſup epos. Nec quantūcunqꝫ
multi inferiores ſūt qd poteſt ſacerdos. Sic et
in gradibꝫ glorie infinita dei ſapiētia ordinauit.
Nam ſm aplm Rho. j. Inuiſibilia dei a creatu-
ra mūdi ꝑ ea q̃ facta ſūt itellecta ꝯſpiciunt. Unde
cum glia matris dei ſupat omnē creaturaꝝ infe-
riorū ordinē: ſequit ꝙ ꝑpōderat oībus ſimlr. q̃a
teſte Diony. ſupiores ordines precellentius ha-
bent omniū dona ordinū inferiorū in celeſtibꝫ
hierarchijs ꝛ ordinibꝫ. Et ſic patet. ¶ Ad illa au
tem obiecta ꝑncipalia in contrariū reſpondet ad

Primū ſm Alber. ꝙ hoc nō contrauenit autori
tati ſcripture. qꝛ mater dei ſubuenit ruine angeli-
ce ꝑ homies cōmuniter reſtaurāde: vt ſic decima
drachma inuenta ſit. i. humana natura ꝑ pecca-
tū cōiter ꝑdita ꝛ ad choros angelorum reducta.
Nā ruina angelica ſufficienter reſtaurat ex hoi-
bus cōibꝫ. Beata vo dei mater exq̃ eſt ſup ange-
los ꝛ hoies vtpote dei mr̄: debuit ſupexaltari.
¶ Ad ſcdm dicendū ſm Bonauē. ſup. ij. diſt. ix.
q. vij. ꝙ ſicut ꝑuilegiū ſpeciale non eſt reducēdū
ad legē cōmunē: ſic ſinglarꝭ ꝑrogatiua que eſt in
btā ṽgine non eſt nūeranda cum ordinū diſtin-
ctione que eſt ſm legem cōmunē in tribꝫ hierar-
chijs angeloꝝ in q̃bꝫ relucet veſtigiū trinitatis.
Deniqꝫ ſicͭ non pōt eſſe q̃rta ꝑſona diuia: ita nō
cōuenit ponere quartā hierarchiā angelicā. Nō
tn̄ obſtat dei matrem ex ſingulari ꝑrogatiua po-
nere in ꝓpria ſup oēs hierarchias. quia ꝑ hoc nō
tollit repſentatio ſumme trinitatꝭ ab angelicꝭ ſpi
ritibꝫ. Nimirū pro vero tenet ſm Bonauen. vbi
ſupra ꝙ etiamſi angeli non cecidiſſent: ad eorun
dem ordines aſſumerent hoies ſicut nunc aſſu-
munt: licet differenter. qꝛ illa aſſumptio eſſet ho-
minū btificatio ſolū. nunc aūt eſt hoim beatifica
tio ꝛ ruine angelice ꝑ q̃ndā equalentiā reparatio.
Itē preter nouē ordines angeloꝝ ponit decimꝰ
ordo hoim infra oēs angelos: eoꝝ. ſ. qui in vita
iſta nō meruerūt vt exaltent ad ordines angelo-
rū: ſed meritꝭ chrī ſaluati tenent gradū decimum
ſm Bonauen. et alios plures cōcor. Et tamen ꝑ
hec nō tollit exꝑſſa repſentatio trinitatꝭ ab ange-
licis ſpiritibꝫ. Ita in ꝓpoſito ponendo dei matrē
ſupra oēs in q̃rta hierarchia ꝓpria ſibi: non tolli
tur ab angelis repſentatio trinitatis. ¶ Ad tertiū
dicendū ꝙ beata Maria eſt exaltata ſup oēs
angelos: non q̃dem ſm ordinem nature: ſed per
gratiam ſingulariſſimā. Nec ſufficiebat ipam in
ſede ꝑmi angeli collocari: licet foret pura creatu-
ra. Sed qꝛ inq̃ꝫtū eſt mater dei habet aliq̃d ex-
cellentiſſimū pre oībꝫ improportionabilit: ideo
debuit ſingulariter exaltari in glia q̃ pre cunctis
ſingulariſſimū q̃d adepta eſt in gr̃a vt patuit ex
rōnibꝫ adductꝭ. O igit pie deus q̃ꝫ miſericorditer
nobis hoibꝫ abundantiā tue bonitatꝭ exhibuiſti
cū in vtroqꝫ ſexu nos angelis ſuperexaltaſti. ſ. in chri
ſto ꝛ eiꝰ mr̄e: viros ꝛ mlieres nobilitādo. O Ie-
ſu bone q̃ ſic nos dignatus es magnificare tua
ineffabili bonitate ſaltem ꝓpter matris tue meri-
ta digneris beatificare.

¶ Articulus ſecundus de magnificentia hono-
ris q̃ aſſumpta eſt btā ṽgo.

Quantū ad ſecun
q dum myſteriū ꝑncipale de magnificē-
tia honoris q̃ beata ṽgo eſt in celum
aſſumpta Notandū ꝙ q̃druplicis honoris ma
gnificentia ipſa eſt aſſumpta.

Primo q̄z cū corꝑis ꝑfecta glorificatiōe.
Scđo q̄z cū btōꝝ honorāda aſſociatiōe.
Tertio quia cum totius curie celeſt̄ iocunda
exultatione.
Quarto quia cum angelorū laudedigna ad/
miratione.
Primo itaqz aſſumpta eſt btiſſima virgo Ma/
ria cū corꝑis ꝑfecta glīficatione Et iſte honor eſt
ꝑmagnificus ⁊ altioris ſtatꝰ. qđ ſic declarat̄. Ni/
mirū inueniunt̄ ſcti in q̄druplici varietate ⁊ gra/
du honoris ꝓuehi poſt mortē in celū ſm̄ theolo
goꝝ ſniam. Primo gradu ſunt q̄dā qui ſic in
celū vadunt ꝙ cū decedūt aliq̄d purgabile ſecuz
adducūt q̄ vicz ꝑ ignem ⁊ penas purgatorij̄ ſatiſ
faciūt: et ſic purgati i celū aſcēdūt. Et hic gradus
eſt cōiter plīmoꝝ in q̄cunqz genere hoim electo/
rū: eoꝙ in mult̄ delinquunt oēs: teſte ſcriptura.
Item ſine venialibꝫ pctis vitaz p̄ſentē ducere cō/
muniter hoies etiam electi ⁊ ſancti nequeunt. ꝑt̄
qđ. j. Joh. j. Si dixerimus q̄z pctm̄ nō habemꝰ
noſmetipſos ſeducimus: et veritas in nobis nō
eſt. Venialia ꝟo habent in purgatorio puniri: ni
ſi aliunde ſit in hac vita ſatiſfactum. Ve igit̄ ⁊ ve
oibus in mortali pctō decedentibꝫ. q̄z tales non
tꝑali pena purgatorij̄ ſed eterno igne gehēne pu
niendi ſunt in inferno inferiori. O q̄ deus meus
q̄ntum deberent hoies feſtinare ad cōuerſionez
ne ad eternā ſubito ꝑ mortē rapent̄ cruciationez.
Secūdus gradus eſt eorū q̄ ex hac vita dece/
dunt ita purgati vt nullū cremabile ſecū portent
ſed ſubito in celum euolent. de q̄bꝫ Apocal. xiiij.
Bti mortui q̄ in dn̄o moriunt̄: q̄m̄ requieſcūt a la/
boribꝫ ſuis. qđ intelligit̄ de euolantibꝫ. q̄z q̄ va/
dunt ad purgatoriū nō requieſcūt a laboribꝫ: imo
penas maiores habent q̄z h̄ dum purgantur. q̄z
ignis purgatorij̄ ſuꝑat oēm penaz huiꝰ mūdi: vt
patet. xxv. diſt. Qui in aliud ſeculū. Et de pe. diſt.
ij. c. vi. ex verbis btī Aug. Et hic gradus eſt ſatis
paucoꝝ. q̄z et ſancti viri q̄ hic claruerunt miracu
lis viſi ſunt in penis purgatorij̄ fuiſſe: vt p̄cipue
refert Greg. in. iiij. li. dialogoꝝ de Paſcaſio: qui
cū vir foret mire ſctitat̄ ⁊ ꝟtut̄ adeo ꝙ cum eſſet
defunctus ⁊ dalmaticā feretro ſuppoſitā demo/
niacꝰ tetigiſſet: ſtatim ſanatus eſt. Tn̄ poſt mul
tū tpis Hermanꝰ Capuanꝰ ep̄s eū vidit in loco
penali. Et tales ſcti plures legunt̄: vt ſctūs Se/
uerinus Colonien̄. archiep̄s. ⁊ ſctūs Hericꝰ im
perator. ſctūs Stephanꝰ rex: ſm̄ aliquoꝝ opini
onē. et alij. Tertius gradus eſt eoꝝ qui poſt/
q̄z deceſſerunt corꝑe ⁊ aīa iam in glīam ꝑuene/
rūt an̄ generalē reſurrectionē: ſicut de chr̄o h̄ cer/
tum eſt. q̄z eſt articulus fidei. Sed de ꝟgine glo
rioſa pie credit̄ ab oī eccl̄ia ⁊ a doctoribꝫ aſtruit̄.
Mlt̄i etiā theologoꝝ putāt hoc đ Johāne euā/
geliſta. ſed ⁊ de illis patribꝫ q̄ ſurrexerūt cū chr̄o
plurimoꝝ doctoꝝ opinio ē. Vn̄ hic gradus ho/
noris eſt altior ⁊ melior atqz ꝑpaucoꝝ. Quar
tus gradus adhuc potior ⁊ optimꝰ eſt eorū qui
poſt deceſſum ⁊ reſuſcitationē glīoſam ſunt exal
tati in altiſſimo ſtatu glīe ſuꝑ omnē purā creatu
rā. Et hec eſt magnificētia honoris ſinglar̄ chri/
ſti ac btiſſime ꝟginis matris ad magnificentiaz
ſedis regie ſuꝑ oēz creaturā ſublimatoꝝ: vt chri/
ſtus dn̄s rex oīm ⁊ eiꝰ glīoſa mater regina cun/
ctoꝝ ab vniuerſis vt decet adorent̄. Q autē bea/
ta ꝟgo corꝑe ſimul glorificato ſit aſſumpta in ce
lum: pie credit eccl̄ia. Qđ q̄dē multi ſctōꝝ non ſo
lū aſtruūt ſed etiā ꝓbare multis rōnibꝫ moliunt̄
aptiſſime: vt patet ꝑ. xij. rōnes in p̄ma pte. art. iij.
deſcptas in hoc ipſo li. x. q̄s rōnes colligimꝰ ex di
ctis ſctōꝝ Bern̄. atqz Aug. Damaſceniqz in ſuis
ſermonibꝫ ⁊ alioꝝ cōcorditer id dictantium ſm̄
piā fidē totꝰ eccl̄ie. Q ſi dicas. Tamē Hiero. in
ſer. de aſſumptione dicit: ꝙ de corꝑali inq̄t Ma/
rie aſſumptione eccleſia potꝰ eligit pie dubitare
q̄z aliq̄d temere diffinire. Rn̄det̄ ꝙ in ſequentibꝫ
ꝟbis eiuſdē ſermonis idē Hiero. credenduz eſſe
ſic approbat dicēs. Si nō deſunt q̄ dicunt in his
q̄ cū chr̄o ſurrexerūt ꝑpetuā reſurrectionē iā eſſe
cōpletā: et nōnulli credūt cuſtodē ꝟginis Johā/
nē in glīficata carne gaudere cū chr̄o: nec nos de
btā Maria factū abnuimꝰ. Hec Hiero. Ecce q̄
certū eſt ſm̄ piā fidem eccl̄ie ipam fore reſuſcita/
tā ⁊ ꝑfecte glīficatā. Sed q̄rit̄ q̄n fuerit reſuſci/
tata. Rn̄det̄ ſm̄ Anthon̄. floren̄. in ſūma. pte. iij.
ꝙ hoc ignorat̄. Aliq̄ enī dicūt ꝙ ipſa eadem die
poſt ſepulturā eius: q̄ dies eſt. xviij. kal̄. ſeptem/
bris: ſm̄ Hiero. Alij dicunt ꝙ ſit reſuſcitata ter/
tia die poſt mortem ad ſimilitudinē filij ſui. Alij
aūt q̄drageſimo die: ꝓut legit̄ in reuelatōibꝫ bea
te Eliſabeth ſibi a btā ꝟgine fuiſſe reuelatū ꝙ. xl.
die poſt ſui dormitionē reſurrexerit. Scđo aſ/
ſumpta eſt btā ꝟgo magnifice. q̄z cum btōꝝ ho/
noranda aſſociatione: q̄m̄ ipſe dn̄s Jeſus ⁊ to/
tus militie celeſtis exercitꝰ eidem obuiā veniunt
et ſūmo cum honore cum laudibꝫ ⁊ cantic̄ vſqz
q̄z ad thronū glīe eā ꝑduxerūt. Si enī btō Mar/
tino occurrit angeloꝝ ⁊ ſctōꝝ multitudo: vt ca/
nit eccl̄ia: multo mag̃ btē virgini. vt etiā teſtatur
Hiero. in ſer. de aſſumptiōe: ita dicēs. Quis illō
cogitare ſufficiet q̄z glorioſe hodie mundi regina
ꝓceſſerit: q̄nto deuotiōis affectu tota in eiꝰ occur
ſum celeſtiū legionū ꝓdierit multitudo: quant̄
ad thronū canticis ſit deducta: q̄z placido vultu:
q̄z ſerena facie: q̄z diuinis amplexibꝫ a filio ſit ſuſ/
cepta ⁊ ſuper oēm creaturā exaltata. Hec ille. In
huius figurā legit̄. ij. Reg. vj. ꝙ Dauid deduxit
arcam in Hieruſalem cum ſeptē choris ⁊ innūe/
ra multitudīe hominū cum ſumma leticia. Iſta
arca eſt beata ꝟgo quam chriſtus per Dauid fi/
guratus detulit in celeſtem hieruſalez cum ſeptē
differentijs ſanctorum ſiue choris. Primus
chorus fuit patriarchaꝝ: inter quos p̄cipue fue/
re Adam et Eua Noe Abraam Iſaac Jacob ⁊c̄.
Secundus fuit chorus prophetarum: inter
quos Moyſes Dauid Eſaias Hieremias ⁊c̄.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

¶ Tertius chorus fuit martyꝝ: inter quos fue-
re Stephan⁹: Johannes baptiſta: machabei: ⁊
ſancti innocentes q̃ dicunt̃ martyꝝ flores. Verũ
apl̃os nõ cõnumero. q2 adhuc in hac vita poſiti
erant ⁊ necdũ in celeſtẽ patriã ꝑuenerãt: q̃ quidẽ
oẽs dormitioni btẽ ꝟginis ⁊ ſepulture aderant:
vt dicit Diony. et ſctm̃ corpus reuerent̃ ſepelierunt
¶ Quart⁹ chorus btõꝝ fuit ꝯfeſſoꝝ: int̃ q̃s Sy-
meon Joachim Joſeph ⁊c̃. ¶ Quintus chorus
ſctãꝝ virginũ ⁊ mlĩeꝝ: inter q̃s ſctã Anna mater
ipſi⁹ btẽ ꝟginis: ſancta Elizabeth mr̃ Jobis ba-
ptiſte: et altera ſctã Anna filia Phanuel q̃ in tp̃e
purificatiõis ꝟgĩs cḣr̃m dñm agnoſcẽdo ⁊ lau-
dauit ⁊ cõfeſſa eſt. ¶ Sext⁹ chorus btõꝝ cõmu-
niũ: inter q̃s erãt aĩe q̃ ꝓ tunc euolare debebãt in
celum. Nam ſm̃ Fran. maro. credit̃ ꝙ q̃libet die
aliq̃ aĩe de hoc mũdo in celũ euolant. et etiã ꝙ
omni die aliq̃ aĩe de purgatorio q̃ vic3 iam pur-
gationẽ ſuã expleuerunt aſcendunt. et ille oẽs in
comitiua ꝟginis gaudẽtes in celum aſcẽderunt.
in q̃ quidem ſexto choro oĩm taliũ ſanctoꝝ ani-
mas cõnumeram⁹. In hoc etiã choro fuere mul-
te aĩe electoꝝ cõmuniũ diuerſi ſtat⁹. vic3 matri-
monialis: vidualis: et cõmunis ſtatus virgina-
lis q̃ a ꝑncipio mundi in fide ſctã ſpe ac charitate
deceſſerãt. ¶ Septim⁹ chorus innũerabiliũ an-
geloꝝ: inter q̃s erant Michael: Gabriel: oẽs q̃3
chori angeloꝝ: archangeloꝝ: ꝟtutũ: poteſtatu3:
principatuũ: dñationũ: thronoꝝ: cherubin: ſera-
phin ⁊c̃. q̃ oẽs occurriſſe btẽ ꝟgini credunt̃. Vñ
in ſermone q̃ intitulat̃ Gregorio magno. Glori-
ficemus inq̃t ꝟgine3 quã hodie paradiſus exce-
pit gaudẽs: quã angeli cum laudib⁹ ꝓſequunt̃:
quã archãgeloꝝ chorus venerat̃: quã martyres
beatificant candidati: quã ſctõꝝ cõfeſſoꝝ ſtola-
tus cõcelebrat numerus: cui hodie ſctãꝝ ꝟginũ
cũ ſuis palmis victricib⁹ exultãs occurrit exerci-
tus. Hec ibi. ¶ Sed circa hoc q̃ſtio occurrit. Quõ
hoc verũ ſit vt tota celeſtis curia exierit de celo ob-
uiã beate ꝟgini in ſui aſſumptione: cũ ſupmi an-
geli ad extra nõ mittant̃: vt tenent doctores. ſm̃
illud qđ dicit Diony. li. đ angelica hierar. Supi-
ora inq̃t illa agmina ab intimis nunq̃3 recedunt
qm̃ ea que ꝑeminent vſum exterioris officij nun-
q̃3 habent. Hec ille. ¶ Itẽ de aĩab⁹ etiã ſctõꝝ hoc
in dubiũ videt̃ veri. q2 vt dicit Aug. li. de cura ꝓ
mortuis agenda inter mediũ ⁊ fine3: ꝙ defuncti
vel defunctoꝝ anime viuoꝝ rebus intereſſe non
poſſunt. Vñ nõ videt̃ quõ de celo beate aĩe de-
ſcenderũt ⁊ in obitu btẽ Marie pñ̃tes eſſe po-
tuerint. ¶ Ad hec rñ̃det̃ ſm̃ doc. ꝑcipue Rich. de
media villa ſup. iiij. diſt. xlv. q. j. arti. iij. et concor.
Fran. maro. ꝙ de cõmuni lege illa agmĩa ſupio-
ra angeloꝝ nõ mittunt̃ ad extra. et ſimilr̃ aĩe de-
functoꝝ de ſuis receptaculis exire nõ poſſunt đ
cõmuni lege: eo ꝙ ꝓhibent̃ a ſupiori. i. dei virtu-
te: licet ſi vellent poſſent ꝑ ꝓpriam virtutem exire:
niſi ꝓhiberent̃ a virtute ſupiori. Et ſic accipiẽda
ſunt verba Auguſtini ꝙ aĩe nõ poſſũt intereſſe
reb⁹ viuoꝝ ꝑ ꝓpriã naturã ꝓ tanto: q2 eaꝝ virt⁹
nõ poteſt ꝯtraire ꝟtuti ſupiori q̃ ꝓhibent̃. ſed de
lege cõi ꝓhibent̃ exire ille aĩe q̃ ſunt in purgato-
rio añ expletã pñiam. et ille aĩe q̃ ſunt in inferno
añ iudiciũ. Ille aũt q̃ ſunt ĩ celo exire nolũt vſq̃3
ad tp̃s reſumptiõis ſuorũ corpoꝝ: niſi videãt h̃
aliq̃ndo placere deo ex ſpeciali cauſa. Sic igit̃ ex
ſpeciali cauſa et ꝓuilegio ſingulari conceſſum eſt
btẽ ꝟgini ⁊ donatũ vt oẽs angeli ⁊ ſctõꝝ aĩe de-
ſcendãt de celo in obitu btẽ ꝟginis Marie ꝓpter
eius reuerentiã maternã: vt honor debitus exhi-
beat̃ matri dei. et cum ea iterum aſcenderũt in ce-
lũ. Hec ſm̃ Rich. ¶ Tertio beata virgo aſſum-
pta eſt magnifico honore. quia cum totius cele-
ſtis curie iocũdiſſima exultatiõe. De hoc Hiero.
in ſer. de aſſumptione dicit ſic. Hodierna die cre-
dendũ eſt militiã celoꝝ feſtiue genitrici dei obui-
am aduenĩſſe: eãq̃3 ingenti lumine circũfulſiſſe ⁊
vſq̃3 ad thronũ cum laudib⁹ ⁊ canticis ſpũalib⁹
ꝑduxiſſe: celeſtẽ q̃3 hieruſalẽ tũc ineffabili leticia
exultaſſe ⁊ iocundatã inextimabili charitate ⁊ oĩ
gratulatione iubilaſſe. qm̃ feſtiuitas hec que no-
bis hodie reuoluit̃ annua: illis oĩbus ẽ facta cõ-
tinua. Credit̃ q̃3 ꝙ ipſe ſaluator ꝑ ſe totus feſti-
uus occurrerit et cum gaudio ea3 ſecum in thro-
no collocauerit. Hec Hiero. ¶ Hic autẽ honor
deductionis beate Marie in celum fuit ſupm⁹
reſpectu oĩm ſanctoꝝ. quia aliquoꝝ ſanctoꝝ aĩe
aſſumunt̃ ꝑ vnũ angelũ tm̃ deducẽdẽ. ſ. ꝑ ange-
lum cuſtodẽ. ſicut putat̃ de ſaluandis oĩb⁹ ho-
minib⁹. iuxta illud Exo. xxiij. Ecce mitto angelũ
meũ qui cuſtodiat te in via. i. in vita iſta. Et ſeq̃-
tur. et inducat te in terrã quã ꝓmiſi. i. in patriam.
Alioꝝ aũt quorundã ſctõꝝ aĩe deducunt̃ a plu-
ribus angelis ſibi miſſis ꝓ merito ſue ſanctitatis
Juxta illud Lu. xvj. Factũ eſt vt moreret̃ mendi-
cus ⁊ portaret̃ ab angelis ⁊c̃. Ite3 aliorũ adhuc
anime deducunt̃ maiori honore a magna pluri-
moꝝ multitudine angeloꝝ. ſicut legit̃ de ſancto
Martino ⁊ q̃buſdã alijs ſanctis. Sed beatiſſi-
ma ꝟgo Maria excellentiſſimũ obtinuit hono-
rem ſuꝑ oẽs. quia omnes q̃ erant angeli ⁊ inſu-
ꝑ ipſemet chr̃s de⁹ ei occurrit. Et ſic patet. ¶ Quar-
to beata ꝟgo aſſumpta eſt magnifice. q2 cũ oĩm
angeloꝝ laude digna adminiſtratione. quia cũ
ipſa cum tam ineffabili iocunditate ⁊ gloria aſſu-
meret̃ in celum: angeli admirando de tanta glo-
ria huius vnius puelle: in laudem eius fecerunt
queſtiones: ſicut et chriſto aſcendente in celum
queſierunt dicentes. Quis eſt iſte qui aſcendit
de edom ⁊c̃. Eſaie. lxiij. Itaq̃3 hodie cum vidiſ-
ſent angeli hominem purum. id eſt beatam vir-
ginem ſuper omnem creaturam exaltari cui ſi-
mile viſum nõ fuerat: tunc eorum. ¶ Prima hie-
rarchia admirando gloriam Marie et laudem:
dixit illud Cantic. ij. Que eſt iſta que aſcendit
per deſertum ſicut virgula fumi ex aromatibus.

mirrhe ⁊ thuriſ ⁊ vniuerſi pulueris pigmentarij
Quibꝫ ꝟbis admirātes laudant eiꝰ hūilitatē: qđ
notat in virgula fumi. eiuſqꝫ caſtā ⁊ odoriferam
deuotionē: qđ notat in mirrha mortificatiōis et
thure deuote orationis. iuxta illud Pſ. Dirigat
oratio mea in cōſpectu tuo ſicut incenſum ⁊c. Lau
dant etiā eiꝰ ꝟtutū oīm plenā pfectionē: cum di/
cunt. et vniuerſi pulueriſ pigmētarij. His reſpon
dit Eſaias. Hec eſt inqt ꝟga quā pdixi. Egredi/
etur virga de radice ieſſe: et flos de radice eiꝰ aſcē
det: et requieſcet ſup eū ſpūs dñi. Eſa. xj. Se/
cundaqꝫ angeloꝝ hierarchia de ꝟginis glīa ait.
Que eſt iſta q̄ pgredit quaſi aurora cōſurgens:
pulcra vt luna: electa vt ſol: terribilis vt caſtrorū
acies ordinata Cant. v. Quia eīm videbant eam
eſſe mediatricē ſaluti oīm: ideo dicebāt. q̄ſi auro/
ra: q̄ mediat inter diem ⁊ noctē. ita beata ꝟgo int
deum ⁊ creaturas. Itez videbant eam dei matrē
ideo dixerunt. pulcra vt luna. quia in luna videt
apparere imago hoīs fabri. ſic in Maria apparu
it chrūs fabricator mūdi. Itē videbant eā eſſe ſpō
ſam dei patris charitate plenam: ideo dixerūt. ele
cta vt ſol. Quā nouerāt qꝛ ipſa cōtriuit caput ſer
pentis: ꝑterea dixerūt. terribilis. ſ. demonibꝫ vt
caſtroꝝ acies ordinata. Ad hanc eorū q̄ſtionem
reſpōdit Dauid. Hec eſt illa quā pdixi: qꝛ aſtitit
regina a dextriſ tuis. ſ. o fili dei: in veſtitu deaura/
to circūdata varietate. Demum Tertia hierar/
chia admirādo dixit illud Canti. vj. Que eſt iſta
q̄ aſcēdit de deſerto. i. ſeculo: qđ deſertū eſt quia
pctōꝝ ſpinis obſitū ⁊ ꝟtutū gratijs incultū. de/
litijs affluēs. ſ. multipliciſ glīe ⁊ plenitudis grē:
innixa ſup dilecto. i. filio q̄ſi vnū cum eo: ſic expo
nit Bern. Ad qđ reſpōdit Ezechiel. Hec eſt il/
la porta clauſa de q̄ ſcpſi. xliiij. c. Porta hec clau/
ſa erit ⁊ nō apiet ⁊ vir nō ptrāſibit p eā: qm̄ dñs
deus iſrl' ingreſſus eſt p eam: eritqꝫ clauſa princi
pi ⁊c. Et Sapiēs ait illud ca. iij. Hec eſt q̄ neſci/
uit thoꝝ in delicto: habebit fructū in reſpectione
aiaꝝ ſanctaꝝ. Et iterꝫ. Iſta eſt ſpecioſa int filias
hieruſalē ſicut vidiſtiſ eam plenā charitate ⁊ dile/
ctione. Sicqꝫ in celū gaudēs ſuſcipit ⁊ p magni/
fico honore in illo celeſti ſolio ſublimata ab oībꝫ
collaudat et honorificētiſſime extollit circūdata
ſctōꝝ agmibꝫ: ſine termino eiꝰ laudes cōcinenti/
bus. De h̄ btūs Gerardus epūs ⁊ martyr in ſuis
Homelijs dt ſic. Solꝰ dñs Ieſus chrūs pōt hāc
magnificare queādmodū fecit vt ab ipa maieſta
te laudē ꝯtinue accipiat ⁊ honorē: angeliciſ ſtipa/
ta choris: archāgeliciſ vallata turmis: thronoruꝫ
hincinde poſſeſſa iubilationibꝫ: dñationū circū/
cincta tripudijs: pncipatuum circumſepta obſe/
quijs: poteſtatuū amplexata plauſibꝫ: ꝟtutū gi/
rata honoribꝫ: cherubin circūſtātionata hymni/
zationibꝫ: ſeraphin vndiqꝫ poſſeſſa ineffabilibꝫ
cantionibꝫ. Ipſa qꝫ ineffabiliſſima trinitas pen/
ni tripudio ſibi applaudit. atqꝫ ſua grā in ea tota
redundante oēs eidē attēdere facit. Apľoꝝ ſplen
didiſſimus ordo ineffabili laude illam extollit.
Martyꝝ multitudo oīmode ſupplicat dñe tan/
te. Cōfeſſoꝝ exercitꝰ innumerabilis cōtinuū ſibi
pſonat canticū. Virginū cādidiſſima cōtio iugeꝫ
choreā ad ſuam celebrat glīam. Hec ille. Q igit
chariſſimi oēs eam magnificemꝰ in terris q̄ tan/
tis honoribꝫ extollit in celis.

Articulus tertius de corona btitudinis q̄ bñ/
dicta Maria in celū aſſumpta extitit glorioſiſſi/
me laureata. Aſſignant aūt h̄ .xij. corone.

QUantum adter/

rium myſteriū de corona beatitudis
qua btā ꝟgo eſt laureata in celorū re/
gno notādū q̄ ad numerū. xij. ſtellaꝝ ſcḋm q̄ vi
dit Iob. in Apoc. ipſam btiſſimā ꝟginē corona/
tam fore in capite corona. xij. ſtellarū poſſumus
deſcribere. xij. coronas q̄s accipe poſſumꝰ ex ſa/
cra ſcptura ⁊ theologoꝝ ſentētia: quibus ipa eſt
ſupexcellēter coronata.

Prima corona dr aurea. ſ. eſſentialis.
Scđa dicit aureola ꝟginalis
Tertia dr aureola ipſius pdicatiōis.
Quarta aureola eiꝰ martyrij ⁊ paſſionis.
Quinta dicit corona vite.
Sexta dr laurea palme vel victorie.
Septima dr corona iuſticie.
Octaua dr decoris diadema ⁊ ſpeciei.
Nona dr corona regalis.
Decima dr corona ſponſalis.
Undecima dr corona glīe honoris.
Duodecima corona prātiue iuriſdictionis.

Prima itaqꝫ corona dr aurea q̄ eſt glīe ſubſtan/
tialis premium. Hec ſcḋm doc. ſup. iiij. ſniaꝝ. diſt.
xlix. cōſiſtit in clara viſione dei ⁊ ſciſſime trinita/
tis patriſ ⁊ filij ⁊ ſpūſſcti. atqꝫ in eiꝰ fruitiōe ⁊ ſem
piterna tētione. Hec corrñdet triplici ꝟtuti theo/
logice q̄ vnit h̄ aīa deo p grām vicꝫ fidei ⁊ cha/
ritatis ⁊ ſpei. Vñ his tribꝫ virtutibꝫ in via ſucce/
dunt tres dotes aīe in patria. qꝛ viſio diuina ſuc
cedit fidei: q̄. ſ. viſione dotabit potētia aīe intelle/
ctiua q̄dam habitu lumioſo ſupinfuſo q̄ eleuat
ad deū clare ſicut eſt videndū in ſūma ⁊ ineffabi
li iocūdicate. Itē fruitio amoris ſuccedit charita
ti p quā volitiua potentia aīe inheret deo tanq̄
ſumme bonitati: et tota aīa fruit inenarrabilis
dulcedinis affluētia in ipo. Deniqꝫ tentio ⁊ ppe/
tua poſſeſſio ſuccedit ſpei p quā ſcḋm memoriam
gratificat ⁊ glīficat aīa innixa ſūme maieſtati ſe/
cura pfectiſſime de ppetuatiōe glīe ⁊ tētionis ei.
Vñ Eſaie. lx. Tunc videbis ⁊ afflues ⁊ mirabit
et dilatabit cor tuū ⁊c. Qm̄ aūt btiſſima ꝟgo ſu
perexcellenter p oībꝫ alijs fulſit in hac vita virtuti/
bus in pmiſſis fide ſpe ⁊ charitate. ergo iproporti
tionabiliter ſup omnes hanc aureā coronaꝫ glo
rie ſubſtātialis glīoſiſſime obtinet in patria. De
hac accipi poteſt illud Eccī. xlv. Corona aurea

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſup̱ caput eius expꝛeſſa ſigno ſcītatis: glīa bono/
ris ⁊ opꝰ fortitudinis. Dicit͛ aūt corona aurea qꝛ
radici charitatꝫ ꝺ pmiū eſſentiale coꝛrn̄det vt vo/
lunt doc. et nō generi opis. Aurꝫ vo eſt incoꝛru/
ptibile: in q̄ notat͛ charitas q̄ nūq̄ꝫ excidit. j. Coꝛ.
xiij. Itē aurꝫ delectabiliꝰ refulget: in q̄ notat͛ viſi/
onis fruitiue claritas. Deniqꝫ qꝛ corona aurea ē
circularis figure cuiꝰ nō eſt repire finē: ideo in ꝺ
notat͛ ppetuitas. O q̄ꝫ iocunda. O q̄ꝫ glorioſiſſi/
ma eſt iſta corona bt̄e ꝟgis q̄ pre oībꝫ angelis et
ſctīs videt deū patrē ⁊ ab eo genitū filiū atqꝫ ſpi
ritūſanctū ab vtroqꝫ ꝓcedentē. Nam vt ait Ber.
ſup̱ Cant. Reuera illud ſolū eſt verū gaudium
qđ de creatoꝛe cōcipit͛: cui compata oīs aliunde
iocunditas meroꝛ eſt: oīs ſuauitas doloꝛ eſt: oē
dulce amarū: oē decoꝝ fedū: oē poſtremo qđ de/
lectare pōt moleſtum eſt. O q̄ꝫ felix illa regio in q̄
ingrediemur ad viſionē diuinitatꝫ: ⁊ egrediemur
ad viſionem humanitatꝫ chr̄i: et vtrobiqꝫ paſcua
dulcedinis eterne inueniemꝰ. et q̄d tūc eſt in glo/
rioſiſſima dei matre. O vere glīoſa dicta ſunt de
te ciuitas dei nr̄i. ¶ Scđa corona dr̄ aurea virgi
nalis. Nam ſm doc. ſup̱. iiij. di. xlix. aureola preci
pua dat͛ ꝟginibus. vn̄ ⁊ de eis canit eccl̄ia. Veni
ſpōſa chr̄i accipe coronā quā tibi dn̄s ppauit in
eternū. Et q̄ꝫ glīoſa dei mr̄ eſt ꝟgo virginū q̄ nec
pmā ſilēm viſa eſt nec hr̄e ſeq̄ntē: ideo ipſa coro/
nata eſt in hac aſſumptiōe hac corona q̄ dr̄ aure/
ola ꝟginalis q̄ cōpat͛ lilio ꝓpter puritatꝫ albū co
loꝛē: iuxta illud Cant. ij. Sicut liliū int͛ ſpinas:
ſic amica mea inter filias. vn̄ hec eſt liliū. ¶ Ter/
tia corona dr̄ aureola pdicationis. de q̄. j. Pet. j
dicit͛. Seniores paſcite. ſ. pdicatōe q̄ in vobis eſt
gregē vt ꝑcipiatꝫ imarceſſibilē ⁊ intermiabilē glo
rie coronā: q̄. ſ. debet͛ pdicatoꝛibꝫ: vt volūt doc. ſu
per. iiij. Et hec dr̄ ſtella. q̄a vt ſcribit͛ Dan. xij. qui
docti fuerint fulgebunt q̄ſi ſtelle in ppetuas eter
nitates. Hac etiā corona eſt coronata b. virgo q̄
ſūmos etiā predicatoꝛes totius fidei catholice. i.
apl̄os ⁊ euāgeliſtas docuit. vn̄ Apoc. xij. ſcribit͛
ꝙ in capite eius. ſ. ꝟginis eſt corona. xij. ſtellarū.
qꝛ ipſa fuit mgr̄a ⁊ doctrix apl̄oꝝ. xij. ⁊ oīm arti/
culoꝝ fidei q̄ in. xij. articulis ſymboli pcipue cō/
prehendunt͛. ¶ Quarta corona martyrij cui de/
bet͛ aureola ſm doc. Et qꝛ ipſa b. ꝟgo martyriūꝫ
maximū pre alijs paſſa eſt in filij cōpaſſiōe: cuiꝰ
aīam gladiꝰ doloꝛis ptranſiuit: in q̄ doloꝛe oēs
alios martyres exceſſit: vt patuit li. iij. p. iij. ar. j. g̃
ſummā coronā martyrij promeruit. Et hec eſt co
rona tanq̄ꝫ roſea ꝓpt͛ rubꝛū ſanguinē. ſ. dn̄i Ieſu
quē effudit in cruce pſente ſua matre ⁊ cōpatiēte.
Vn̄ de ipſa canit͛ in officio hodierno. Vidi ſpeci
oſam q̄ſi colūbā aſcēdētē deſup̱ riuos aquarū. i.
angeloꝝ: et ſicut dies verni circūdabāt eā flores
roſaꝝ ⁊ lilia conual. ¶ Quinta corona vite. de q̄
Apoca. ij. Eſto fidelis vſqꝫ ad mortē ⁊ dabo tibi
coronā vite. et Iac. j. Btūs q̄ ſuffert tētationē: q̄a
cū ꝓbatꝰ fuerit accipiet coronā vite. Hec diuerſi/
ficat͛ ſm triplicē ſtatum vite ſaluandoꝝ in tripli/
ci gradu cōtinentie. ſ. Cōiugalis: cui debet͛ fructꝰ
triceſimus. Vidualis: cui debet͛ fructꝰ. lx. et Vir/
ginalis: cui debet͛ fructus cēteſimꝰ ſm Bonauē.
et alios theologos. iuxta illud Math. xiij. Se/
men cecidit in terrā bonā ⁊ oꝛtū fecit fructū: aliđ
centeſimū: aliud. lx. aliud. xxx. Eſt g̃ fructꝰ pmiūꝫ
illiꝰ celeſtꝫ coꝛone vite bt̄e que coꝛreſpōdet ſtatui
cōtinentie in q̄ q̄ſquis ꝓbatꝰ fuerit ⁊ fidelis vſqꝫ
ad mortē accipiet coronā pmij ſm gradū ſui ſta
tus ⁊ fructꝰ. Sed q̄m dei mr̄ pfectiſſime meruit
in q̄libet ſtatu pdicto. Nā fuit cōiugata cōtinētiſ/
ſima: qꝛ deſpōſata Ioſeph. ſed nō in ꝯcupiſcētia
iūcta. Itē fuit vidua caſtiſſima poſt mortem Io
ſeph ſpōſi. Fuit qꝫ cū hīs ꝟgo ppetua. oīm g̃ ele/
ctoꝝ fructꝰ ⁊ coronaꝫ vite glīoſiſſima obtinet.
¶ Sexta corona dr̄ palma victoꝛie. de q̄ apl̄s. j.
Coꝛ. ij. Non coronabitur niſi q̄ legitime certaue
rit. Et Apoc. vij. dicit Iob. ſe vidi ſic palmā ī ma/
nibꝫ ſanctoꝝ. Eſt aūt palma ſm doc. q̄ddā pmi/
um celeſte ⁊ gaudiū qđ debet͛ nō radici charitatꝫ
nec opi: ſed volūtati. et hoc dat͛ talibꝫ ſctīs q̄ pfe/
cte vicerūt ſeipos adeo vt volūtatē ⁊ plenū deſi/
deriū habuerint patiēdi ꝓ chr̄o martyriū: licet di
uina diſpēſatione effectū nō ſint cōſecuti. Vn̄ de
btō Martino canit eccl̄ia. O ſctiſſima aīa quam
etſi gladiꝰ pſecutoꝛis nō abſtulit: palmā tn̄ mar/
tyrij nō amiſit. Et cōſimilr̄ de ſctō Frāciſco. Hāc
vtiqꝫ palme coronā btā ꝟgo pcellētiſſime ꝓme/
ruit qn̄ ſeipam cū ꝓprio filio in mōte caluarie paſ
ſioni obtulit vbi ⁊ gladiū doloꝛis in compaſſiōe
ptulit: et milleſies ibidēꝫ mori ꝓ filio ⁊ cum filio
dn̄o Ieſu deſiderauit. quod teſtat͛ Bern. in tra/
ctatu de compaſſione bt̄e virginis. et cōcoꝛ. Anſ.
in pſona Marie: dicētes ſic. Aſpiciebam dn̄m et
filium meū in cruce pendentē ac moꝛientē: et tāto
doloꝛe vexabar in mente ꝙ nō poſſum explicare
ſermone. Iſte erat doloꝛ mihi maximꝰ qꝛ videbā
me deſeri ab ipſo quem ꝟgo conceperā et genue/
ram q̄ mihi erat vnicus: videbam mori quem di
lexit aīa mea ⁊ tota liquefiebā pre anguſtia: da/
bam gemitus ⁊ ſuſpiria: ploꝛabā ꝑ talia verba.
O fili chare. o benigne nate. o amoꝛ vnice: da mo
ri tecū ⁊ ne derelinq̄s me. Nil mihi dulciꝰ vere q̄ꝫ
moꝛi tecum amplexata cruce. et nil amarius cer/
te q̄ꝫ viuere ſine te. Hec et plura ibidem. vnde pa
tet quia palme coronam habet. ¶ Septima co/
rona iuſticie que eſt premiūꝫ mercedis pro retri/
butione bone opationis: coꝝ ſm iuſticie eq̄tatē
vnuſq̄ſqꝫ propꝛiā mercedem accipit a deo ſm ſu
um laboꝛem: teſte apl̄o. De hac corona idem di/
cit. j. Timo. iiij. Bonū certamē certaui: curſū cō/
ſummaui: fidē ſeruaui. in reliq̄ inquit repoſita ē
mihi corona iuſticie quaꝫ reddet mihi dn̄s iuſtꝰ
iudex. Vnde qꝛ btā ꝟgo plus oībꝫ laboꝛauit in
grā pabūdātiſſima ⁊ in amoꝛis diuini peminen
tia: omnis boni operꝫ merito fuit pleniſſima: vt
claruit li. vij. parte. ij. ideo ſummā hanc coronaꝫ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

mercedis ⁊ retributionis diuine iuſticie in aſſum
ptione adepta extitit. Si quippe vt habet͛ Prouer.
xiiij. corona ſapiētū coꝝ diuitie vīcꝫ vtutū ⁊ ope
rū meritorioꝝ: multo fortiꝰ hec corona in virgīe
btā habet locū. ¶ Octaua corona dr̄ decoris di/
adema ⁊ ſpeciei. i. pulcritudinis. de q̄ ſcriptum eſt
Sap. v. ca. Accipiet. ſ. ſcti regnū decoris: ⁊ diade
ma ſpeciei de manu dn̄i. Hoc diadema decoris
ſpeciei dat͛ ꝑ̄ pape illis ſctis q̄ in puritate innocē/
tie vixerūt ⁊ ſine macula ſunt an̄ thronū dei qui
ſequunt͛ agnū q̄cū qꝫ ierit ⁊ cantāt canticū nouū
qḋ nemo aliꝰ pōt cantare: vt ſcribit͛ de ſctis talibꝫ
Apoc. xiiij. Hec vtꝰ rara eſt: et ſic hec corona de/
coris nō valde multoꝝ. qꝛ vt ait Augꝰ de ciui. di
li. xxj. Pauciſſimi inquit ſunt tāte felicitat̄ vt ab
ineunte adoleſcentia nulla dānabilia pctā cōmi/
ſerint. Taliū itaqꝫ ſctōꝝ p̄miū ⁊ gaudiū ſpeciale
quod habent de innocētie puritate ⁊ incorrupta
mūdicia dr̄ diadema decoris ⁊ ſpeciei. quia ꝓpt͛
puritatē incorruptā in q̄ eſt decor aīe ⁊ pulcri/
tudo ſumma. dabit͛ eis q̄dē decor glīe accidēta/
lis in futuro: ſcḋm doctores ſup. iiij. Et qm̄ beata
virgo ſup oēs creaturas fuit puriſſima tāta pu/
ritate q̄ maior ſub deo neq̄t intelligi: teſte Anſ. li.
de cōceptu vginali. ideo ſūmi decoris ⁊ indicibi
lis pulcritudīs coronā poſſidet adeo ꝙ oim an/
geloꝝ ⁊ ſctōꝝ decor reſpectu decoris btē vginis
eſt ſicut lux lune ⁊ ſtellaꝝ reſpectu ſolis. vn̄ Eccl
xxvj. Sicut ſol oriēs in altiſſimis dei: ſic mulier̄
bone ſpecies. i. Marie in ornamētū domꝰ ſue. i.
celeſtis patrie. Hinc ⁊ Cant. vj. dicit ad eā deus.
Tota pulcra es amica mea: ſuauis ⁊ decora: et
macula nō eſt in te ⁊c. ¶ Nona corona regalis q̄
beata virgo eſt coronata tanq̄ regina celi ⁊ dn̄a
mundi. iuxta illud Ps. Aſtitit regina a dextr̄ tu
is in veſtitu deau. cir. va. In huiꝰ figurā Heſter
ij. ſcriptū eſt. Adamauit eā rex ſup oēs mulieres:
et poſuit diadema regni ſup caput eius. ¶ De/
cima corona ſpōſalis. qꝛ ipſa eſt ſpōſa ſummi et
eterni regis. et ideo coronā ſpōſalē glorioſiſſima
obtinet. Vn̄ Eſa. lxj. ait. Tanq̄ ſponſam decora
uit me corona dn̄s: ⁊ indumento iuſticie circun/
dedit me. ¶ Undecima corona: glorie honoris.
de q̄ Ps. Glīa ⁊ honore coronaſti eū dn̄e: ⁊ cō/
ſti. eum ſup o. ma. tu. Hac corona btā dei mr̄ eſt
hodie coronata qn̄ ad tāte dignitat̄ glīam ⁊ ho
norē eſt ꝓuecta ⁊ exaltata: vt ab oibꝫ creatur̄ ce/
leſtibꝫ ⁊ terreſtribꝫ ſit honore debito adoranda:
laudāda: ⁊ glorificāda tanq̄ dei mater digniſſi/
ma q̄ in celeſti patria ab oibꝫ ſctis ⁊ angelis lau/
dat͛ ꝑ ſecula: dicēdo illḋ Judith. xv. Tu glīa hie/
ruſalē: tu leticia iſrael: tu honorificētia ꝑp̄li noſtri
In cuiꝰ ſignificatiōem Job. in Apocal. ca. iiij. vi/
dit ꝙ ſcti mittebant coronas ſuas an̄ thronū di/
cēdo. Dignꝰ es dn̄e deꝰ nr̄ accipe glīam ⁊ honorē
qꝛ tu creaſti oīa. Thronꝰ nēpe dei eſt btā eiꝰ mr̄:
ante quā mittunt ſuas coronas ꝓ ſigno adora/
tionis: et deum in ſe ⁊ in ſua matre collaudant.

¶ Duodecimā corona dr̄ poteſtatiue iuriſdictōis
q̄ eſt tanq̄ corona de lapide p̄cioſo q̄ dat͛ a deo
ſuis filijs et elect̄ in celo. iuxta illud Ps. Poſu/
iſti in capite eius coronā de lapide p̄cioſo. Et h̄
in ſignū ꝙ ſunt filij reḡ eterni: heredes qꝫ dī ⁊ co
heredes chr̄i ad regnādū cū ipo in ſecula ſeculoꝝ.
Et ſic in ſignū p̄tātis regalis corona eis debet͛ vt
ſignificet͛ qꝛ in illo regno p̄nt oīa q̄ deſiderant et
volunt impetrare a deo ⁊ habere. ꝓpter qḋ idem
Ps. ꝑmittit ibidē di. Deſideriū cordis eiꝰ tribui/
ſti ei: ⁊ volū. la. e. nō frau. eū. Multo aūt excellē
tiꝰ p̄ oibꝫ hāc coronā btā vgo habet q̄ p̄tātē ple/
nā obtinet: nō tm̄mō vt filia regis eterni ſed ⁊ vt
mr̄ atqꝫ ſpōſa ⁊ dn̄a regni: q̄ nō ſolū impetrandi
habet ius ꝓut alij ſcti tanq̄ filij ⁊ filie. ſed etiā iu/
riſditionē habet imperādi deo tanq̄ mr̄ filio: vt
fiat qḋ ipſa vult petere. iuxta illud regis p̄ceptuꝫ
Honora patrē ⁊ matrē ⁊c. Vn̄ oīs p̄tās iuriſdi/
tionis Marie tradita eſt. Et ideo ipſa dicit Eccl
xxiiij. In Hierl'm p̄tās mea. Bern. Data eſt tibi
o Maria oīs p̄tās in celo ⁊ in terra: vt q̄cq̄d vo
lueris valeas īpetrare. Ad hāc aūt coronā oimo
de p̄tāt̄ inuitata eſt btā vgo a deo in hac aſſum/
ptione: ſicut ſcribit͛ Cant. iiij. vbi dicit deꝰ ad eam
Ueni de libano ſponſa mea: veni de libano: ve/
ni coronaber̄ de capite amana: de capite ſanīr
et hermon: de cubilibꝫ leonū: de montibꝫ pardo/
rū. Hec ibi. In q̄bꝫ ſacrat̄ vbis oſtēdit͛ ꝙ beata
virgo inuitata de libano caſtitatis (etenim libanꝰ
candor interp̄tat͛) tanq̄ ſpōſa dei ꝑdilecta extitit
coronata q̄ntuplic̄ p̄tāt̄ corona. ¶ Primo q̄dē
corona ſibi tradita eſt p̄tātis de capite amana. i.
de his q̄ ſunt in anguſtia purgatorij vel cuiuſcū
qꝫ neceſſitatis et tribulatiōis atqꝫ aduerſitat̄ cō/
ſtituti: vt vicꝫ talibꝫ confugientibꝫ ad ipſam exhi
beat ſe beata virgo tanq̄ matrē miſericordie eos
ſubleuādo. Nam amana mons ſicelie eſt. et ſcḋm
Hiero. interpretat͛ cōprimens eum aut coangu/
ſtatio eius: et ideo ſignificat in anguſtia poſitos
et in capite huius mōtis ſignificat͛ ſummitas in
talibus anguſtijs. ¶ Secūdo corona poteſtatis
data eſt Marie de vtice ſanīr. i. de gratia ⁊ glo/
ria iuſtis diſpenſanda. Nam ſanīr ſcḋm Hiero.
interp̄tat͛ deꝰ lumis vel deꝰ lucerne ſeu nouitatē
attollens. et eſt ſanīr mons in iudea. et ideo con
uenienter ſignificat iuſtos q̄bꝫ deꝰ dat lumē glīe
et lucē grē attollēs nouitatē. ſ. ꝑ vtutū ꝓfectū. Et
in vertice ſummitas donoꝝ ipoꝝ ſignificat͛. De
iſtis igit͛ eſt coronata Maria vt ſit mr̄ grē et glo
rie. ¶ Tertio coronata eſt de vtice hermon q̄ etiā
eſt mons iudee ⁊ interpretat͛ anathema meroris
ſcḋm Hiero. et ideo ſignificat pctōres magnos et
vſqꝫ ad ſummū verticē in delicijs exiſtētes. qꝛ ta/
les ſūt anathemate peccati ligati digni ad mero/
rem gehenne: dicente Ps. Maledicti qui decli/
nant a mādat̄ tuis. De talibꝫ coronata eſt Ma/
ria vt ad eam cōuerſis ſit mater venie: remiſſionē
peccatoꝝ a filio impetrādo verāqꝫ p̄niam infun/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

dendo. ¶ Quarto coꝛonata eſt de cubilibꝫ leonū
ſcꝫ infernaliū demonū: q̄ tanq̄ȝ leones rugientes
circūeunt q̄rētes quē deuoꝛent: vt dī Petr⁹. j. ca.
no. v. In q̄ꝝ cubilibꝫ ſunt hoīes īfideles ⁊ deſpe
rati q̄ noluīt cōuerti. De his etiā coꝛonā ptātꝫ ac
cepit Maria: vt ſit ꝯ eos mater victoꝛie ⁊ pꝛote
ctiōis ſuoꝝ. qꝛ ꝑ ipſam cōtritū eſt caput ſerpentꝫ
et meritꝫ eius coercentˀ diaboli ⁊ infideles ac ma
li hoīes atq̄ȝ deuincunt ne bonis ⁊ electis fideli
bus noceant. ¶ Quinto coꝛonata eſt de mōtibꝫ
pardoꝝ. i. de ſummitatibꝫ erroꝝ varioꝝ q̄ ſigni
ficantˀ ꝑ pellis varietatem ⁊ crudelitatē pardi: vt
vicꝫ btā v̄go cūctas hereſes ſola īterimat in vni
uerſo mūdo: vt canit eccl'ia. Ecce ḡ coꝛona ptātꝫ
Marie vt ipſa ſit mr̄ gratie ⁊ mater miſcdie: ma
ter venie: mr̄ victoꝛie: atq̄ȝ mater vere ſapientie q̄
cūctas illuſtrat eccl'ias. Propt̄ hec Bern. Ma
ria inq̄t oībꝫ oīa facta eſt: oībꝫ ſinuȝ miſcdie apit
vt de plenitudine ei⁹ accipiāt vniuerſi: eger cura
tionē: triſtꝫ cōſolationē: pctōꝛ veniā: iuſt⁹ gratiā:
deniq̄ȝ tota trinitas gl'iam. Hec ille. O igitˀ femi
na ſupfeliciſſima ⁊ ſup oīa gl'ioſiſſima q̄ p̄mioꝝ
oīm pꝛefulges coꝛona: nulla certe lingua ſufficit
tua enarrare magnalia. O btōꝝ ſupbeatiſſima:
tu angeloꝝ dn̄a: v̄ginū virgo: apl'oꝝ magiſtra:
martyrū martyr: vite eterne leticia: celeſtiū decoꝛ
et oīm regina: ſpōſa dei: mater chr̄i: et ſalutis no
ſtre aduocata: noſtras inſufficiētias tu benigne
excuſa: et ex pietate diuinit⁹ tibi inſita da nob̄ vt
ꝑ tua merita ꝑueniam⁹ ad ꝯtemplāda p̄mia tua
celeſtia: vbi ꝑ te ⁊ nos coꝛonati gloꝛia: digne lau
dare poſſim⁹ te ⁊ tuū dulciſſimū ieſum ꝑ infini
ta ſecula Amen.

¶ Pars q̄rta libꝛi decimi. ſ. de aſſumptiōe beate
Marie iuxta ꝓceſſum euāgelij ipſius ſolēnitatꝫ
in quo myſteriū actiue: cōtemplatiue: et fruitiue
ſignificatur.

Maria optimā par

tē elegit q̄ nō auferetˀ ab ea. Hec ver
ba ſunt ſaluatoꝛis nr̄i Lu. x. ⁊ in euā
gelio hodierne ſolēnitatꝫ lecta: q̄ v̄ba ſc̄m litteraȝ
licet ſint de Magdalena dicta: tn̄ ſctā eccl'ia acci
pit hec v̄ba ad laudē btē v̄gis Marie ⁊ canit in
hui⁹ aſſumptiōis feſtiuitate. Hec q̄ppe eſt illa di
ēs bn̄dicta in q̄ gl'ioſa dei mater optimā illā vitā
fruitiuā. ſ. celeſtꝫ patrie intrauit in q̄ optimā ꝑteȝ
btitudinis ſup oēm purā creaturā aſcēdēdo ac
cepit: q̄ nō auferetˀ ab ea in eternū. Et ideo ꝓ eius
hodierna gl'ia dignū eſt vt oīes nos exultem⁹
et letemur ⁊ dem⁹ gl'iam deo. Sicuti etiā oēs an
geli ⁊ celi ciues hodie exultādo laudē deo ⁊ ſan
cte eius genitrici decātauerūt: vt canit eccl'ia. Aſ
ſumpta eſt inq̄t Maria in celum: gaudent ange
li laudātes bn̄dicunt dn̄m. Ad qd̄ q̄dem hoꝛtatˀ
nos gl'ioſus ille Hiero. in ſer. de aſſumptiōe: ita
di. Hodie tanq̄ȝ gl'ioſa ſꝑ virgo Maria celos
aſcendit: rogo gaudete. qꝛ vt ita fatear ineffabilˀr
ſublimata cū chr̄o regnat in eternū. regina mūdi
hodie de terris ⁊ de p̄ſenti ſeculo nequā eripitur
Iteꝝ dico gaudete qꝛ ſecura de ſua imarceſſibili
gl'ia ad celi iam ꝑuenit palatiū. Exultate inq̄t ac
gaudete ⁊ letetˀ oīs oꝛbis. qꝛ nob̄ hodie oībꝫ ei⁹
interuenientibꝫ meritꝫ ſalus aucta eſt. et infra ſub
dit di. ſic. Quia inq̄t iter ſalutis nr̄e in laudibꝫ eſt
ſaluationis: hoꝛtoꝛ vos ⁊ cōmoneo in hac ſacra
ſolennitate genitricis dei Marie nolite ceſſare a
laudibꝫ. ꝙ ſi v̄go es gaude: quia meruiſti eſſe et
tu qd̄ laudas: tn̄ cura vt ſis que digne laudare
poſſis. ꝙ ſi cōtinēs es ⁊ caſta: venerare ⁊ lauda.
qꝛ nō aliūde ꝯſtat vt poſſis eſſe caſta q̄ȝ ex gratia
chr̄i q̄ pleniſſime fuit in Maria quā laudas. ꝙ
ſi cōiugata certe es aut peccatrix: nihilomin⁹ cōfi
tere ⁊ lauda. q̄a inde oībꝫ miſcdia ꝓfluxit et gr̄a
vt laudent. et q̄uis nō ſit ſpecioſa laus ī oꝛe pec
catoꝛis: noli ceſſare a laude. qꝛ inde ꝓmittitˀ tibi
venia vn̄ ⁊ om̄ibꝫ vt laudes. Hec Hiero. vbi ſ.
Itaq̄ȝ ad laudē ⁊ gl'iaȝ ipſi⁹ btē virgis h̄ tria my
ſteria notabim⁹ ſc̄m ꝙ ī euāgelio ipō feſtiuitatis
hodierne ipa de tribꝫ figuralˀr cōmēdatˀ ⁊ laudatˀ
¶ Pꝛio de vita actiua ſignificata in Martha.
¶ Scd̄o d̄ vita ꝯtēplatiua ſignificata ī Magd̄.
¶ Tertio de vita fruitiua ſcata in ꝑte optima.

¶ Articulus p̄mus quō vita actiua btē Marie
deſignatur in euāgelio aſſumptiōis Marie per
Marthe actionē.

Circa primū my

ſteriū de vita actiua btē Marie ſigni
ficata in Martha p̄ma fronte tria du
bia inq̄rēda nobis occurrunt. ¶ Primū dubiū
ſeu q̄ſtio p̄ma eſt Unde ⁊ cur ſic eccl'ia agit ꝙ in
aſſumptionis ſolennitate p̄cipua nō legit aliqd̄
euangeliū ꝑtinens ad btām virginē Mariā. ſed
hoc qd̄ ꝑtinet ad Marthā et Magdalenā vicꝫ
Intrauit Jeſus in q̄ddaȝ caſtellū. i. in Bethaniā
et mlier q̄dā Martha noīe excepit illū in domū
ſuā: ⁊ huic erat ſoroꝛ noīe Maria. ſ. magdalena
¶ Ad h̄ ꝓtin⁹ rn̄detˀ ſc̄m Antho. floren. iiij. p. ſue
ſūme. ti. xv. ca. xlij. ꝙ hoc euāgeliū q̄ȝtū ad ſenſuȝ
lr̄alem veꝝ q̄dē nō ꝑtinet ad btām v̄ginē ſed ad
Marthā ⁊ Magd̄. q̄ȝtū aūt ad ſenſuȝ ſpūalē et
allegoricū ꝯgruētiſſime ꝑtinet totū ad btām v̄gi
nē plus q̄ȝ ad alteꝝ. ⁊ iō bn̄ pōt de ipa h̄ euāgeliū
legi. Sed q̄re ī ſolennitate aſſūptiōis poti⁹ q̄ȝ in
alijs feſtiuitatibꝫ btē virgis legatˀ. Dici pōt ꝙ vt
eccleſia ſuos filios doceat ⁊ alliciat in exēplo btē
v̄gis Marie q̄ hodie ē aſſūpta ī celū ⁊ ad ſūma
p̄mia ꝑuecta meritoꝝ: q̄litˀ vicꝫ ⁊ q̄bꝫ meritꝫ etiā
ipi fideles valeāt ꝓmereri vt aſſumantˀ ⁊ ꝑueni
ant ad illā celeſtē vitā fruitiuā btōꝝ. nā vt dicunt
Aug⁹ et Rich. idcirco ſctōꝝ geſta in eccleſia legū
tur ⁊ feſta coꝝ celebrantˀ q̄tinus eos imitari ſtu
deamus in virtutibꝫ quoꝝ feſta recolim⁹ vt ſic

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ad eorundē ſocietatē in celo ptingere valeamus.
Itaqꝫ aduertendū ꝙ in hoc ſacro euāgelio figu
rat̃ ⁊ deſignat̃ triplex vita ſpūalis: ſicͭ dicunt Gre
go. Aug⁹. et alij catholici doc. ¶ Prima eſt vita
actiua grā informata. Hec ſignificat̃ in actione
Marthe q̄ excepit Jeſum in domū ſuā ⁊ ſatage
bat circa freqns miſteriū: et ſic ſollicita turbabat̃
circa plīma. ¶ Scḋa eſt vita cōteplatiua deo aſ⸗
ſociata. Hec ſignificat̃ in cōtemplatiōe Magda
lene: de q̄ ḋr in euāgelio ꝙ ſedebat ſec⁹ pedes do
mini Jeſu ⁊ audiebat verbū illi⁹. et ipſa de ſoro
ris ſue cura nō erat ſollicita. ſed tm̄mō ꝟbi chri⸗
ſti dulcedini intendebat. ¶ Tertia eſt ſpūalis vi⸗
ta q̄ ḋr fruitiua in glīa celeſti firmata. Hec ſigni⸗
ficat̃ in optia pte quā elegit ſibi Maria q̄ nō au
feret̃ ab ea in eternū. ¶ Prima vita eſt bona. ¶ Se
cunda melior. ¶ Tertia optima. Per pmā pueni⸗
tur ad ſecunda. et p vtranqꝫ ad tertiā. qꝛ actio q̄
ſcꝫ cōſiſtit potiſſime in exercitio ꝟtutū moralium
diſponit ad cōtemplationē. ſicut ḋt Grego. vj. li.
moral̃. Qui inq̄t cōteplatiōis arcē tenere deſide⸗
rant: neceſſe eſt vt ꝑus in cāpo actiōs ſe probent.
Deniqꝫ p merita vtriuſqꝫ. ſ. actiōis ⁊ cōteplatōis
huius vite puenit̃ ad pmia ampliora ſupne vite
ſcꝫ fruitiue. Vn̄ ex his docemur ꝙ ſicut btīſſima
ꝟgo in pn̄ti exercitādo ſe in vita actiua ⁊ cōtepla
tiua puenit hodie ad fruitōis ſupne ſūma pmia:
ita et nos in his exercitari debem⁹ ī vita pſenti vt
cū chr̄o ⁊ ſctā eius matre regnare ⁊ frui valeam⁹
in vita celeſti. O deus me⁹ q̄d tunc erit de mun⸗
danis q̄buſdam hoīb⁹ beſtialiter heu viuentib⁹
et totā vitā in voluptatib⁹ carnis ⁊ mūdi vanita
tib⁹ expendētib⁹. Verū tales regnū dei nō poſſi⸗
debūt: ſacre ſcp̄ture teſte eloq̄o. Attende tibi o hō
ne pdas maxima bona celeſtia pro delectamēto
momētaneo. Et vt loq̄r cum Pſ. Nolite fieri ſicͭ
equus ⁊ mulus q̄b⁹ nō eſt intellect⁹. qꝛ mlt̄a fla⸗
gella petōris in inferno. Diſce miſer exēplo beate
ꝟgis ſpūaliter viuere: nūc in actione pietatꝭ: nūc
ꝟo in cōteplatiōe p loco ⁊ tpe exerceri vt finē bo⸗
num ⁊ optimā vitā fruitiuā cū ipſa poſſis ſortiri
¶ Scḋa q̄ſtio ſeu dubitatio occurrit circa pncı⸗
piū euangelij. Quid deſignat̃ p hoc ꝙ dicit̃ In⸗
trauit Jeſus in q̄ddā caſtellū: Ad qḋ rn̄det̃ ſm
doctores: pcipue Antho. vbi ſ. ꝙ hoc ſignificat
ingreſſum filij dei in mundū. Nā mūdus iſte ca
ſtellū ḋr. qꝛ habet cōditiōes caſtelli rebellis ꝯ de⸗
um in q̄ pncipat̃ diabolus p varia vicia. Mun⸗
dus em̄ tot⁹ i maligno poſit⁹ eſt. j. Joh. ij. Nimi⸗
rū ¶ Primo caſtellum forte fundat̃ in alto mōte:
ita mūdus iſte poſitus eſt ⁊ fundamentū habet
in alto ſupbie ⁊ pōpe. ¶ Scḋo ad iſtar caſtri mū⸗
dus munit⁹ eſt lapidib⁹ durꝭ q̄ frāgi nō poſſunt.
vicꝫ auaricie: vſure: fraudulētie: ſimonie: rapine.
qꝛ ita duri ſunt in mūdanis hoīb⁹ tales defect⁹
vt frāgi nō poſſint p iacula ꝟbi dei. Quis em̄ eſt
q̄ velit reſtituere rapinas: vſuras: ⁊ bn̄ficia ſimo
niaca relinq̄re: q̄ſi nullus. ¶ Tertio qꝛ ad inſtar
caſtri habet foſſatū plenū aq̄s imundis luxurie
et fetidis: in q̄b⁹ ſunt rane coax acclamantes ⁊ p⸗
ſuadentes in eis pſeuerare. ¶ Quarto qꝛ eſt clau
ſum p inuidiā ⁊ odiū: nō intromittēs diuinā cha
ritatē ⁊ fraternā. ¶ Quinto qꝛ habet puiſionē di⸗
uerſaꝝ eſcaꝝ p gulā. ¶ Sexto qꝛ habet arma di⸗
uerſa p irā: vt linguā ad detractiōes ⁊ vitupia fa
cienda: man⁹ ad vindictā: et arma ad occaſiōes ⁊
mutilationes fraternas. ¶ Septio eſt q̄et⁹ p aci⸗
diā. Quia g̃ hoc caſtellū erat deo rebelle ⁊ inobe⸗
diēs: ideo miſit filiū ſuū ad ſubiugādū: q̄ venien
do in hunc mūdū: pncipē mundi. i. diaboli eiecit
foras: ipſomet teſte Joh. xij. Nūc iudiciū eſt mū⸗
di: nūc pnceps mundi huius eijciet̃ foras. Sed
heu mlt̄i adhuc hoīm impioꝝ pactū indiſſolu⸗
bile firmāt cū diabolo ſeſe ipi ſubijciētes ad q̄qꝫ
vicia ppetrāda. Sed q̄d erit in fine mūdi talib⁹:
vtiqꝫ dicet eis chr̄s. Ite maledicti in ignē eternuꝫ
q̄ parat⁹ eſt diabolo cui ſeruiſtis: ⁊ angelis eius
Matth. xxv. Ve illis ⁊ ve qꝛ eoſdē demones ha
bent tortores ſempiternos q̄bus h̄ ſeruierūt: vt
dicit Greg. ¶ Tertia q̄ſtio vel dubitatio. Qualit̃
p actionē Marthe figurat̃ ⁊ ſignificat̃ actio ſeu
actiua vita btē ꝟginis Marie vel in q̄b⁹ ei⁹ acti⸗
bus: Ad qḋ rn̄det̃ ſm Antho. vbi ſ. ⁊ cōcordit̃
alios doc. ſacre pagine ꝙ potiſſime ī trib⁹: vt pa⸗
tet ex ſacra lectione euangelij.

¶ Primo in exceptione.
¶ Scḋo in miniſtratione.
¶ Tertio in turbatione.

Primo q̄dē in ſaluatoris exceptiōe. qꝛ ſcribit̃ ꝙ
cū intrauit Jeſus in caſtellū. i. mundū iſtū: muli
er q̄dam Martha noīe excepit illū in domū ſuā
Ubi nota ꝟba ⁊ ſig̃ myſteria. qꝛ ḋr ꝙ mulier ex⸗
cepit Jeſum: ⁊ ꝙ Martha noīe excepit illū: et ꝙ
in domū ſuā excepit ipm̄ dei vicꝫ filiū. Que oīa ⁊
ſingula ſignificāt modū cōceptionis chr̄i facte in
vtero btīſſime ꝟgis. Nam pmo btā ꝟgo excepit
Jeſum dei filium q̄n venit in hunc mūdū. qꝛ cō⸗
cepit eum. Et conuenienter dicit̃: mulier excepit eū.
quia mulier etymologizat̃ quaſi molliens herū
id eſt dn̄m: vl̄ heroem. i. chr̄m. Unde ꝓpter h̄ an⸗
tonomaſice btā ꝟgo ḋr ml̄ier ſm Jac. de Vora⸗
gine in ſuo Mariali. qꝛ hec ml̄ier Maria intran
tū emolliuit deū et placauit ac mitigauit vt nr̄os
defect⁹ ſuſciperet in ſuo ſacro vtero q̄ defectū neſci⸗
ebat: fieretqꝫ paſſibilis ⁊ mortalis: fameſcēs ⁊ ſi⸗
tiens: atqꝫ noſtras iniq̄tates ipe portaret ſatiſfa
ciendo ⁊ miſerēdo nr̄i: q̄ antea vl̄ q̄ndā de nimi⸗
mis petis durā vindictā expetebat: vt ḋ diluuio
et ſodomitꝭ q̄s antiq̄tus dure puniuit. Nō ꝟo
cū fere per totū mūdū ſint maiores in illis crimi
nib⁹: nō facit h̄ punitionē in mūdo ſed patienter
expectat. Proinde cuꝫ chr̄s in cruce penderet vi⸗
dens matrē dixit. Mlier ecce fili⁹ tu⁹ Joh. xix. q̄ſi
di. Ecce vere tu mulier q̄ me tātū molliuiſti ⁊ mi⸗
tigaſti vt tot ⁊ tantas penalitates q̄b⁹ nunc affi⸗
cior in cruce: ſuſciperem in tuo vtero pro genere

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

humano:⁊ vt ſic acerbiſſima morte morerer fe/
ciſti ⁊ me inclinaſti ſic ad miſericordiā .ecce ꝙ filiꝰ
tuus.i.hō qlibet in grā vt ſis ⁊ tu ꝓ eis interuē
trix ꝓ quoꝝ ſalute ego nūc ſto in tormētis. Vn̄
⁊ ipa btā v̄go ſignificat̄ ꝑ v̄ginē q̄ ferociſſimuꝫ
rhinocerōtē emollit ⁊ in ſinu ſuo dormire facit.
⁊ ſic vinculat̄ capit̄ ⁊ occidit̄. Ecce ꝙ patꝫ ꝓpoſitū
in myſterio p̄dicto:qꝛ mulier excepit Jeſum.
¶ Secundo btā virgo excepit Jeſum tāꝙ mar/
tha noīe. Hec q̄ppe martha ſꝫm hiſtorias dicit̄
fuiſſe v̄go. Et interp̄tat̄ martha.i.ꝓuocans ſeu
dn̄ans:ſꝫm ꝙ dicit Hiero. Et ideo cōuenienter
ſignificat btām virginē q̄ ꝑ ſuā virginitatē ⁊ hu
militatē ꝓuocauit dn̄m ieſuꝫ venire in ſuū vte
rū ⁊ ipa facta eſt dn̄a mūdi. Vn̄ ipa cecinit Lu
ce.j. Quia reſpexit hūilitatē ancille ſue.ecce eniꝫ
ex hoc btām me dicēt tāꝙ dn̄am mūdi oēs ge/
neratiōes. ¶ Tertio btā virgo excepit Jeſum in
domū ſuā.i.i vterū ꝓpriū. Vn̄ canit eccleſia. Do
mus pudici pectoris templū repente fit dei ita
cta neſciēs virū verbo ꝯcepit filiū. Jn hac ſacra
domo.ſ.vteri virginalis plꝰ ꝙ̄ martha:imo p̄
oībꝫ excellētiſſime incōꝑabilit̄ ipa btā v̄go exhi
bet chriſto opꝰ actiue:vt claret ꝑ ſingula opera
miſericordie. Nā ibi deū ꝓ nobis egenū factuꝫ
veſtiuit carne a ſpū ſctō formata de ſuo mūdo
corꝑe. Itē ipm aluit cibādo ⁊ potādo i vtero ſa
cro nouē mēſibꝫ habitātē de ſanguie ſuo puriſ
ſimo ⁊ virgineo. Jpm quaſi tenerrimū ⁊ infir/
mū fouit.ipm hoſpitio virginali receptū quie/
tauit tanꝙ in lecto q̄tiſſimo:quē ⁊ ſedula deuo
tiōe orando naſci expectauit ex vtero. O quan/
ta charitate:q̄nta mentis hilaritate q̄tidie ipi i
vtero manēte grās egit ꝓ eo ꝙ in eius vterū de
ſcendere dei filius dignatꝰ ſit. Ecce ꝙ p̄ma actio
¶ Secūdo actio beate virginis ſignificat̄ i mar
the miniſtratione.quia martha inq̄t ſatagebat
circa freq̄ns miſteriū. Hoc certe opus fecit be
ata virgo in tp̄e cōuerſatōis chriſti in mūdo:vt
patet ꝑ ſingula. Equidē in eiꝰ natiuitate miſtra
uit ſola Maria:qꝛ vt dicit Hiero. Nulla obſte
trix:nulla ibi mulieꝝ ſedulitas interceſſit.ſꝫ ipa
ſola v̄go de terra chriſtū natū leuauit: ipa nu/
dū pānis inuoluit.ipa ſola fameſcentē lacte vir
gineo cibauit ⁊ potauit. ipa vlnis portauit et
balneauit. O ꝙ̄ freq̄nt̄ ipm vt filiū oſculabat̄:⁊
vt deum amplexādo ⁊ adorādo venerabatur.
Et certe pie credit̄ ꝙ quotiēſcūꝙ eū manibꝫ tā/
gere oportebat vel ꝯtrectare in vlnas ſuſcipien
do aut i gremiū:p̄mū eūdē adorabat genufle/
xo ⁊ capite inclinato.ſicut ⁊ ſacerdos q̄tiēſcūꝙ
i altari accipit manu corpꝰ chriſti i euchariſtia
totiēs p̄mū adorat. Tādē cū accreuiſſet chriſtꝰ
ſola ipa ſibi fecit tunicā incōſutilē. Et q̄s pōt co
gitare ſufficiēter ꝙ̄ dulcit̄. xxx.annis cū ipo con
uerſata ſit i vna mēſa comedēdo: cibū ei appo/
nēdo:⁊ dulciſſime alloq̄ndo ſe mutuo: atꝙ in
oībꝫ neceſſariꝭ miniſtrādo:vł obediētiā chri
quā ſibi vt matri reuerende exhibebat videndo
q̄a erat ſubditꝰ eis.ſ.parentibꝫ Lu.ij. Deniꝙ ipa
eum vſꝙ ad paſſionē ſecuta eſt:⁊ cū alijs muli/
eribꝫ ſctis predicatōꝫ eius audiuit ⁊ ei miniſtra/
uit:vt dicere poſſit illud Eccl.xxiiij. Jn habitati
oñe ſancta corā ipſo miſtraui. Ecce ſcd̄a actio q̄
dn̄a mundi Maria ſatagebat circa freq̄ues mi
niſterium. ¶ Tertio opus actiue beate Marie
ſignificat̄ in Marthe turbatōe: quia ait. Mar/
tha martha ſollicita es ⁊ turbaris erga plurima
Hoc nēpe fecit beata virgo in filij paſſiōe. Tūc
eñi turbata eſt ſꝫm ſenſitiuā partē ⁊ ſollicita erat
circa plurima:qꝛ videbat ꝑ plurima vulnera la/
cerari carnē chriſti. Itē qn̄ audiuit eum captū
adeo turbata eſt:vt vix remaneret in ea ſpiritus
pre dolore:⁊ tunc ad ſe reuerſa ſollicita erat eum
videre ſi q̄ mō poſſet an̄ꝙ occideret. ¶ Item ma
ne ferie ſexte cuꝫ vidiſſet eum duci ad pilatū:fa/
cie ꝯſputum:alapis tumefactū:ligatis poſt ter/
gum manibꝫ more latronū:vix poterat p̄ dolo/
re capere anhelitū:⁊ tūc ſollicita erat ſi poſſet ap/
propinquar̄:⁊ filium ꝯſolari materno amplexu.
Tandem qn̄ vidit eundē duci ad montē calua/
rie baiulantē ſibi crucem. O ꝙ̄ ſollicita erat ⁊ di/
cebat. O fili mi p̄dulcis nate vtinā poſſem te iu/
uare:vtinā daret̄ mihi crux iſta: vt portarē ꝓ te.
Preterea qn̄ vidit crucifixū ⁊ audiuit. Sitio da
mantē: ꝙ̄tum putas turbabat̄ pre doloris an/
guſtia:⁊ ſollicita erat vt aquā frigidam prebere
poſſet:⁊ dicebat forte ſilia verba. O dilectiſſime
fili:o nate mi amātiſſime:ego tibi in puericia de/
di lac v̄gineū. Et nunc ecce etiā poculū aque tri/
buere nequeo vt refrigerē te:⁊ plura talia. Vn̄
Augꝰ. Quis extimare pōt ꝙ̄to merore ⁊ dolore
vłnerabatur maternū cor ſuꝑ vnici ⁊ naturalis
filij paſſione quē tamcaſte concepit: tāgaudio/
ſe peperit: tamdulciter aluit:vidit eum ligatuꝫ ⁊
ſoluere non potuit.vidit corpus vulneratū ⁊ al
ligare nō valuit:vidit ſanguinē fluentē ⁊ abſter/
gere nequiuit: caput inclinatū ⁊ ſuſtentare non
potuit:flentē ⁊ conſolari nō valuit:audiuit ſitio
clamātē:⁊ ei aquā miniſtrare nequit. Vere ergo
ipſa dicere poterat illud pſ. Turbata ſunt oīa
oſſa mea:⁊ aīa mea turbata eſt valde.⁊ hoc tū
ꝓ filij paſſione:tum ꝓ diſcipuloꝝ ſcandalizatiōe
tum ꝓ iudeoꝝ obſtinatōe. Ecce turbatio marie
O itaꝙ hō chr̄iane diſce exemplo Marie chr̄m
in tui cordis hoſpitiū ſuſcipere per fidē ⁊ boni ꝓ
poſitum:ſatage eidem miniſtrare ꝑ charitatꝭ ac
pietatis oꝑa:ac penitentie vere exercitia. Deniꝙ
eius paſſiōꝫ imitando ⁊ cōpatiendo defle:vt ad
dat̄ tibi grā in preſenti ⁊ glia in futuro:qꝛ dicēte
aplo:ſi compatimur ⁊ conregnabimꝰ.

¶ Articulus ſcd̄s quō contemplatiua vita btē
Marie deſignatur in euangelio:qd̄.ſ.legitur in
feſto aſſumptōis per Magdalenā.

Circa ſcōm my/
ſterium de vita cōtēplatiua ſigni/
ficata in Magdalena videndū no
bis reſtat quō per ipſam ɔtēplatio
biſſime v̓ginis deſigneť. Ubi notandū ꝙ in
ſacro ipſo euāgelio tria opa notanť fuiſſe in ma
gdalena ptinentia ad contēplatōꝫ: per que ꝑcať
b. Marie contēplatio: qꝛ hec ſūme fueřt in ipſa.
Primū in eo ꝙ dꝛ ſediſſe ꝛ verbuꝫ audiuiſſe.
Scōm in eo ꝙ dꝛ ſororē ſuam ſolā reliquiſſe.
Tertiū ī eo ꝙ dꝛ a ſaluatore vnū tm̄ nēariū eē
Primū eſt ꝙ Magdalena ſedebat ſec⁹ pedes
dñi: ꝛ audiebat verbū illius: qꝛ mens ei⁹ ſuſpē/
ſa erat totaliter in chřm deum: ꝛ mira ſuauitate
paſcebať in diuini verbi auditōe ꝛ meditatione
Hoc opus tenetis ꝛ vos ſi ſedetis in p̄dicatiōe.
attente audiendo ꝑmonē ꝛ deuote meditando.
Hoc opus cōtemplatōis ſumme feč mater chri
ſti plus q̄ꝫ oīs creatura. Nam in ipa impropor/
tionabiliter magis q̄ꝫ in Magdalena: ꝛ in quo
cunqꝫ ſancto fuerūt hec tria. vicꝫ illuminate mē/
tis in deū eleuatio: ꝛ v̓bi christi intenta auditio:
atqꝫ ſuauiſſimi dulcoris deguſtatio ꝛ aſſapora
tio. Primo inq̄ꝫ ſūme fuit beata v̓go illumina
ta mente in deū eleuata: qꝛ vt volūt docto. in ei⁹
ſanctificatiōe in vtero materno: tanta ei ſapientie
claritas a deo ſuꝑinfuſa eſt: queꝫ in ſuꝑuentiōe
ꝛ obumbratōe ſpiritusſancti qñ vicꝫ concepit fi/
lium eſt adaucta adeo ꝙ vix poteſt exp̄mi q̄ꝫ ele
uatuꝫ: ꝛ illuminatū intellectū habuerit ſuꝑ oēs
alias puras creaturas. ſuꝑ Neronē qui habuit
peritiā artiū mechanicaꝝ. ſuꝑ Ariſtotilē qui om
niuꝫ naturaliū rerum clarā noticiā habuit. vt te/
ſtať etiā Hiero. de ipſo. ſuꝑ Platonē qui ſubaꝝ
ſeparataꝝ noticiā tradidit. ſuꝑ Ptolomeū regē
qui aſtroꝝ noticiā adq̄ſiuit. Deniqꝫ ſuꝑ moyſen
qui creaturaꝝ nouit originem: qđ Ariſto. igno/
rauit. viditqꝫ deū facie ad faciē. ſuꝑ Stephanū
q̄ vidit celos apertos. ſuꝑ Paulū q̄ vſqꝫ ad tertiū
celū raptus eſt. ſuꝑ Dauid q̄ fuit ꝑm theologos
in p̄mo di. ij. exími⁹ ꝓphaꝝ: eo ꝙ altiora ꝓphauit
ſuꝑ Johem baptiſtā qui predixit aduentū chri/
ſti: ꝛ digito demōſtrauit di. Ecce agnus dei. ſuꝑ
Johem euangeliſtā qui dixit. in p̄ncipio erat v̓/
bum ꝛč. De q̄ ait Aug⁹. ꝙ ſi paꝝ altius intonaſ
ſet: cum mūdus caꝑe non potuiſſet. Preťea ſu/
per oēs ſctōs ꝛ ſctās dei fuit b. v̓go illuminata.
Uñ aliqui dicūt qđ ꝛ ſctūs Bernardin⁹ de ſenis
in ſuo ꝑmone de admirabili gr̄a ꝛ gloria matrꝭ
dei tenet ꝛ aſtruit: ꝙ vicꝫ tanto lumine illuſtrata
fuit beata v̓go cum eſſet etiā in ventre ſue matrꝭ
ꝙ nō tm̄modo plene habuit liberi arbitrij̄ vſuꝫ
ꝛ plenū lumen rationis. ſed etiā fuit in ſublimio
ri ɔtemplatiōis ſtatu q̄ꝫ vnq̄ꝫ aliqua pura crea/
tura viatrix in etate ꝑfecta. ita ꝙ tā altiſſime cōtē/
platōis lumen habuerit vt ꝑfectius etiā in vētre
mřis contēplareť deum q̄ꝫ vnq̄ꝫ fuerit cōtēplat⁹
aliq̄s in ꝑfecta etate. Et licet aliqñ ſicut ꝛ ceterꝭ
corꝑaliter dormiret. aťm ſomn⁹ qui pellit in no
bis liberi arbitrij̄ actū ꝛ merendi vſum ñ fuit in
ipſa. vñ dicere poterat illō Cañ. v. Ego dormio:
ꝛ cor meū vigilat. ſ. in contēplatōe. Uñ ipſa ma/
gis exceſſit in ɔtemplatōe dei dormiendo: q̄ꝫ ali/
quis alius vigilādo. In q̄ quidē lumine ɔtēpla
tōis altiſſime ipſa b. virgo ꝑfecte hoc intellexit ꝛ
cognouit. Primo naturā creatā irrationalē. Se
cundo naturā creatā rationalē. Tertio naturam
creatā ſpiritualē. i. angelicam. Quarto naturā in
creatam diuinalē. in cui⁹ vicꝫ creatoris lumīe co
gnouit om̄es creaturas: ꝛ oīa que erāt fugien/
da ꝛ aſꝑnanda: ꝛ q̄ erant ſeq̄nda ꝛ amplectēda:
ꝛ per quē modū oīa eēnt odienda vel diligenda
Habuit em̄ tantā cognitōeꝫ creatoris vt in ipſa
cognitione oīa alia cognoſceret. vt in ipſa verifi/
caretur illō ꝓphete. In lumine tuo videbim⁹ lu/
men. Item Ariſto. in. iij. de aīa in principio ait.
ꝙ potentia ſenſibilis ꝑcepto obiecto excellēti im
pediť poſtea in actu ſuo circa obiectū minimū.
vt patꝫ de illis qui poſtq̄ꝫ viderūt ſolem nō pñt
videre minima. Potētia autē intellectualis ē cō
uerſo poſtq̄ꝫ intellexit ſublimia facili⁹ intelligit
infima. Et ideo btā v̓go ſublimata ad tantā co/
gnitionē dei ꝙ a nullo creato intellectu compre
hendi pōt. faciliime poſtea intelligebat oīa crea/
ta ꝛ perfecte oīa predicta. Nec mirandū ſi añ de
bitā etatem hec p̄miſſa habuit b. v̓go. Nam bea
tus Nicola⁹ in infantia tantū vſum rationis ha
buit vt q̄rtam ꝛ ſextā ferias diſcerneret ꝛ ieiuna/
ret. Sctūs vero Bñdict⁹ in puericia cepit mira/
culis coruſcare. Et Johes baptiſta vt inq̄t Am
bro. ſuper Lu. vere cognouit chriſtū in vtero ma
tris nō ex natura ſed gr̄a: q̄ etiaꝫ in etate q̄nq̄ꝫ an
noꝝ fugit mundū ꝛ intrauit deſertū. Si igr̄ iſti
habuerūt vſum rōnis añ debitam etatē que eſt
ſeptē annoꝝ. de lege cōi. extra de delic. puc. ca. j. ꝛ
de pe. ꝛ re. c. Omis. q̄ꝫto magis de b. v̓gine alti/
ori ꝛ ampliori modo iſta credēda ſunt. Merito
ergo ipſa vocata eſt Maria qđ interp̄tatur illu/
minata vel illuminatrix ꝑm Hiero. qa noīa de/
bent eſſe conſona reb⁹. xij. q. j. in. c. Cleric⁹. ꝛ de p̄
ben. ꝛ dig. ca. Cū ꝑm apl'm. Ecce Marie illumia
ta cōtemplatio ꝑ quā ſedebat mentalr̄ ſecus pe/
des dñi tanq̄ꝫ ꝛ plus q̄ꝫ Magdalena. Scdo
plus q̄ꝫ Magdalena vl' quelibet creatura v̓bū
chřī intente audiebat b. v̓go que nō ſolum pu/
blicas p̄dicatōes dñi Jeſu qñ cepat iam p̄dica/
re. ſꝫ etiā in p̄uato qñ puer erat audiebat v̓ba ſe
cretoꝝ celeſtiū ꝛ vite futura occulta myſteria ad
ſui conſolationē ab eodem dño Jeſu. Nam ꝑm
Anto. florē. vbi ſ. Beata v̓go ſciēs dñm Jeſum
ꝙ tantā ſciam: tunc puer hēbat q̄ꝫtū nunc in cel/
lꝭ: v̓iſimile eſt ꝙ īterrogabat eū aliqñ de ſecretꝭ
celeſtib⁹. Et pie imaginari pōt ꝙ b. mater pone/
bat filiū ſuum dulciſſimū ad ſedendū: ꝛ ipa hūi
lr̄ ſe ponebat ad pedes ei⁹ di. O dilecte fili ꝛ de⁹

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

meus. Rogo vos dicite mihi de diuinitat̄ ⁊ ſan
cte trinitatis gl'ia ⁊ de ordinib' angeloꝝ quō ſtāt
in celis: q2 Moyſes ⁊ alij ꝓphe de his nil dicūt.
Et de ſctis aīab' vbi collocabunt̄. Et q̄s bon⁹
fili⁹ q̄ interrogat⁹ a mr̄e de re bona nō rn̄deret
ei ad ꝯſolandū eā. Rn̄dens ḡ fili⁹ dixit. Ego in⸗
q̄t cum pr̄e ⁊ ſpūſctō ab initio ⁊ an̄ ſcl'a eternal'r
gl'ia diuinitat̄ vnū ſum⁹. ego a pr̄e eternal'r ge⸗
nitus fili⁹. pr̄ vero a nullo. ſpūſſctūs aūt ꝓcedēs
a me filio ⁊ a pr̄e eq̄les tres ꝑſone in vna ſb̄a di
uina cētītes ab eterno: coeq̄lis eternitatis īmēſitat̄
oīpotētie: oīs ſcīe vel ſapīe: benignitat̄ ⁊ bonita
tis. Deniq3 ego fili⁹ dei inq̄t ab initio cū patre ⁊
ſpūſctō creaui celū empyreū ⁊ mox ip̄m repletū
angelis qui ſt̄ diſtincti in nouē ordinib'. Itē in⸗
t̄rogauit iteꝝ illa di. Vbi eras fili cū mūdū nō⸗
dū creaſſes. Rn̄dit: in pr̄e ⁊ ſpūſctō ⁊ pr̄ in me ⁊
ſpūſctō. ⁊ ſpūſſctūs in me ⁊ pr̄e. ⁊ cum nil creatū
foret erat deus tot⁹ in ſeipſo ſūma in gl'ia diui⸗
nitatis eternal'r felix ⁊ laudibil' per ſcl'a. Et illa.
Quale ē illō celū fili mi vbi gl'ia tua ⁊ oīm ange
loꝝ fulget. Rn̄dit O dilecta mr̄: eſt illō pulcerri
mū: ſpēoſiſſimū: lucidiſſimū ⁊ ſpacioſſimū: io⸗
cūdiſſimū: ⁊ amēiſſimū. Nā ciuitas illa n̄ eget ſo
le aut luna: ſ3 claritas dī illūinat eā. Et iteꝝ inter
rogabat di. O fili q̄les ſunt illi angeli: ⁊ q̄ ex eis
in ſupiorib' atq3 q̄ in inferiorib' aut medijs or
dinib'. Rn̄dit dn̄s Jeſus. O dulciſſima mater
angeli ſunt puriſſimi ⁊ mūdiſſimi tanq3 ſpecu⸗
la deiformis bonitat̄. ſupiores ſunt in eis ſera
phin: ⁊ infra eos cherubin ⁊ throni. media hie⸗
rarchia ſunt dn̄atōes: p̄ncipatus: ptātes. īfima
virtutes: archangeli: angeli. At illa aiebat. Ga⸗
briel inq̄t qui mihi annūciauit ꝯceptū tuū o fi⸗
li p̄dulcis vere fuit pulcerrim⁹. ſed ⁊ angeli q̄s
mihi apparētes ſepius vidi fuere formoſi valde
At dn̄s Jeſus. In hac vita non pt̄ videri plene
coꝝ pulcritudo. q2 in futuro videbit̄ mira coꝝ
formoſitas: quā nequaq3 mēs hoīm terrenoꝝ
valet in p̄ſenti vita cogitare ad plenū. Iterū illa
O fili q̄les aīe ſtabūt cū angelis. Rn̄dit Jeſus.
ſcd̄m merita ⁊ demerita aſſignabunt̄: alij in ſupi⸗
orib': alij in medijs: alij in inferiorib' angelorū
ordinib' ex q̄bus mali angeli ceciderūt. At illa.
Fili mi apl'i tui vbi erunt. Rn̄dit Jeſus: in ſup⸗
mo ordīe. q2 ardentiſſimos eos mea ignita cha
ritate ſpūſſctūs meus perficiet dignos ꝓpter q̄d
ſeraphin ordinē merebunt̄. Itē O fili p̄dulciſſi⸗
me: ego in q̄ ordine ero. At fili⁹. O mater aman
tiſſima vos nō eritis in aliq̄ hoꝝ ordinū: ſed ſu
per oēs choros angeloꝝ exaltabimī tanq3 regi⸗
na in throno regio. Due em̄ cathedre ſūt nobis
p̄parate in celis. vna mihi q̄ eſt a dextris dei pa⸗
tris. altera vobis o mater venerāda: vt ⁊ vos ſi⸗
tis ad dexterā meā. iuxta illud ps̄. Aſtitit regina
a dex. tu. ⁊c̄. Et. iij. Reg. ij. Poſitus eſt thronus
ad dexterā regis. ⁊ ſedit mr̄ eius ad dexterā ei⁹
¶ Itē altera die interrogabat mr̄ filiū de loc̄ pe
nalib' inferni. Et chriſt⁹ edocebat quō pueri in
limbū pueroꝝ nunq3 faciē dei viſuri: ⁊ pur⸗
gāde aīe i purgatoriū: atq3 aīe dānāde in inferi
orem infernū ponent̄: vbi ⁊ ſcd̄m diuerſa pctā di⸗
uerſis penis punient̄. ¶ Inſup cū chr̄s publi⸗
ce p̄dicaret ſeq̄bat̄ eū mr̄ ei⁹ ſedēs ſec⁹ pedes ei⁹
⁊ audiēs v̄bū illi⁹. Ecce ḡ verbi chriſti auditio
figurata in Magdalena. ¶ Tertio in Maria
fuit multo magis q̄3 in magdalena dulcoris di
uini atq3 ſuauiſſimi deguſtatiō ſup oēs creatu
ras: vt oñdit Aug. in homel. hui⁹ euangelij ita
dicēs. De pte Marie que optima p̄dicat̄ q̄ ⁊ q̄
lis ⁊ q̄nta fuerit in b̄tiſſima virgine Maria q̄s
digne eloquet̄: qm̄ magna multitudo dulcedi
nis dei fuit in ea qn̄ ſpūſſctūs in eā ſupuenit: et
virt⁹ altiſſimi obumbrauit: ⁊ de eodem ſpū cō⸗
cepit. Quid eſt q̄d ī ea nō ſapiebat in q̄ dei ſapiē
tia habitabat: ⁊ in cui⁹ vtero chriſt⁹ ſibi corp⁹
adaptabat. Maria hec nō tm̄ ad pedes ſ3 etia3
ad caput dn̄i ſedēs audiebat v̄bū illi⁹. hec ꝯſer
uabat oīa v̄ba. ſ. paſtoꝝ: angelorū: magorū:
necnō ⁊ ip̄i⁹ filij cōferēdo ī corde ſuo. Neo vnq̄3
ſicut hec v̄go b̄tiſſima guſtauit q̄3 ſuauis ē do⸗
minus: inebabat̄ ab vbtate dom⁹ ſue: ⁊ torren
te voluptatis ſue potabat̄. Nec mirū qm̄ apud
eā: imo itra eā erat fons vite de q̄ manabat tan
ta ꝑfectio vtriuſq3 vite. Hec ille. ¶ Capl'm. II

Secundū opus ꝯtemplatiue vite oſtēdit
euangeliū in eo q̄ dixit. Martha ſoror
mea reliquit me ſolā miniſtrare. Nimiꝝ
in aīa hūana due ſorores ſūt. vic3 ſupior pars
ratōis que in cōtēplatiōe intendit deo. Et infe
rior pars rationis que p vires ſenſualiū mem⸗
broꝝ exteriorū in bonis actibus ⁊ opib' miſe⸗
ricordie exercet̄ ꝓpter deum. ⁊ quia hō occupa⸗
tus exteriorib' actionib' impedit̄ ab altitudi
ne cōtēplationis ⁊ diſtrahit̄ mens ad inferiora.
Et iterū qn̄ hō intendit cōtēplationi recolligit̄
mens ab inferiorib' ad ſupiora: ⁊ ſuſpēdit̄ ab
actionib' exteriorū ſenſuū: quia dicēte pho. iij.
de aīa. Intellect⁹ q̄cunq3 ſe cōuertit totaliter ſe
diuertit. Unde ſic fit q̄ ſoror ſororē ſolā relinq̄t
qn̄ rōis ps ſupior abſtracta ab exteriorib' ⁊ in
tenta diuīs: exteriores actiones exeq̄ nō curat
adiuuare. Vn̄ in b̄tā virgine maria ſcd̄m q̄ dicit
magr̄ Vbertinus de Caſali ordinis minoꝝ in
lib. arboris vite crucifixi h̄ fuit ſingulare ⁊ mi⸗
rabile munus grē q̄ occupatiōes exterioꝝ ſen⸗
ſuū circa q̄cq3 opa bona ⁊ miſteria dn̄i Jeſu nū
q̄3 impediret in ea recollectionē mentis ⁊ ꝯtem⸗
platōis actū ac expimētalis grē guſtū: ſed ⁊ ip̄e
ꝯtemplatiōis actus mentē marie plene in deu3
recolligēs nunq3 ipediuit virtuoſū ⁊ debitū of
ficiū admīſtratiue ptis inferioꝝ ſenſuū qn ⁊ ſic
dulciſſime miſtraret filio ſuo Jeſu tā in infanti
libus eius neceſſitatib': q3 in alijs ī decurſu vi⸗
te ſue oportunis atq3 ī inſtructiōe apl'orū ⁊ ali
orū primoꝝ, imo iſte due ꝑfectiōes actio ⁊ ꝯtē⸗

platio in ipſa mutuis ſe reſpectib⁹ ꝯtinue intēde
bāt ad ỽtutū ⁊ glīe cumulū. Itaqꝫ h op⁹ ꝯtem
platiōis qd̄ dixit. Martha ſoror mea reliq̄t me
ſolā miſtrare ꝑcipue fuit in b. ỽgine maria poſt
ſolā miſtrare ꝑcipue fuit in b. ỽgine maria poſt
chr̄i aſcenſiōꝫ qn̄ ipſa fuit derelicta in terrꝭ ſola/
tio pn̄tiali ſui filij deſtituta. Nā lꝫ gauderet d̄ fi
lij honore cū aſcēdit i celū: tn̄ de ſua triſtabat ab
ſentia: q2 vt d̄r Hiero. naturali affectu materno
mouebat optans pn̄tiam filij ſui quē ſūme dili
gebat. ⁊ merito: q2 ſciebat ip̄m hoiēꝫ fore ſctiſſi
mum ⁊ deū glioſuꝫ q̄ ei multa bn̄ficia ꝑſtiterat
vt virgo cōciperet: ſine dolore pareret: ⁊ dn̄a mun
di mr̄ dei fieret atꝫ om̄i gr̄a eam plenā reddidiſ
ſet. Deſiderādo ḡ filiū dixit ſepi⁹. O fili dilectiſſi
me vtinā adeſſet illa hora q̄ de hac valle miſerie
diſſoluar ⁊ ero tecū i celo. ⁊ aiebat cū dauid pſ̄
Sitiuit aīa mea ad deuꝫ fontē viuuꝫ qn̄ veniā
⁊ apparebo añ faciem dei. Vn̄ ipſa tanq̄ꝫ altera
Martha ꝑ deſiderij pietatē conq̄rebat Jeſu ꝙ
non hr̄et adiuuamentū ſolatij ſororis ſue. i. feli
citatꝭ ſupne vbi cōuiueret chr̄o. ¶ Cap. III.

Tertiū op⁹ ꝯtēplatiue notat cū d̄r vnū
eſt nc̄ariū. ſc̄m Lyrā. vnū. i. vnitas mē/
tis ad deū. Finalr̄ enim h vnū eſt nc̄a/
rium hoī: vt ſit vnū cū deo ꝑ vinculū charitatꝭ.
Qui em̄ adheret d̄o. ſ. ꝑ charitatē vnus ſpūs fit
cū eo. j. Cor. vj. Nā de⁹ charitas ē ⁊ q̄ manet in
charitate: in deo manet ⁊ de⁹ in eo. j. Jo. iiij. Vn̄
d̄r charitas quaſi chara vnitas: q2 vnit nos d̄o
Et q̄to magis h facit hō tanto appropinq̄t ſta/
tui btōꝝ ⁊ tāto magis ꝑficit. Hoc fuit ꝑfectiſſi/
me in maria mr̄e dei q̄ totalr̄ ad deū ꝯuerſa ad
nil aliud intēdebat: ad nil aliud vacabat: niſi vt
vnita deo ꝑ charitatē indeſinēter viueret in chr̄o
⁊ chr̄s in ipſa. Vn̄ Hiero. in ſmōe de aſſumptōe
d̄r de ea. Puto q̄cq̄d cordis eſt q̄cq̄d ỽtutꝭ hu/
mane ſi totū adhibeas non ſufficiat vt cogitare
valeas q̄to indeſinēter cremabat ardore pij a/
morꝭ: q̄tis mouebat repleta ſpū ſctō celeſtiū ſe/
cretoꝝ incitamētis dū reuolueret aīo cuncta q̄
audierat que viderat: que cognouerat. Hec ille
¶ Nota ḡ ꝙ ſicut mr̄ cū hꝫ filiū mortuū cū fleti/
b⁹ ſepe reſpicit veſtes filij: ſic b. Maria vt idem
Hiero. d̄r viſitabat loca in q̄b⁹ fili⁹ ei⁹ fecerat ali
qd̄ mirabile op⁹: ꝯtēplando illa ſacra myſteria.
Aliqn̄ in nazareth ibat ad locū vbi fuit cōcept⁹
chr̄s: ibi ꝯtēplādo imēſam dei charitatē q̄ miſit
vnigenitū ſuuꝫ in mūdꝫ Aliqn̄ ibat in Bethleem
vbi nat⁹ eſt chr̄s: meditādo ei⁹ ſūmaꝫ hūilitatē.
Aliqn̄ in hierl'm vbi p̄dicauerat in tēplo: recor/
dando ei⁹ doctrinā ſuauiſſimā ⁊ ſapiam. Aliqn̄
ad montē caluarie vbi crucifix⁹ ē ⁊ tota reſolue
bat in lachrymas ex dulcedīe diuini amorꝭ ini/
bi oñſi. Indeqꝫ ad ſepulcꝝ ⁊ ad alia eius loca.
Hec tn̄ ꝑegrinatio b. ỽginis ad loca ſancta. ſc̄m
btm̄ Amb. intelligēda eſt magis ſc̄m ſpm̄ q̄ꝫ ſc̄m
loci decurſuꝫ: q2. ſ. domi manēs ꝯtēplabat que
fili⁹ fecerat in illo vel illo loco: ⁊ ſic tota cōuerſa

fuit ⁊ intēdēs ad h vnū. ſ. diuīe charitatꝭ vinclū
ꝑ totā ſuā vitā. O chr̄i ḡ fideles aīe: o p̄cioſo ſan
guie dn̄i Jeſu redēpte: oēs vos hortor vt ad ei⁹
matrē cōfugiatꝭ ei q̄ꝫ ſupplicetis: vt ipetret nob
gr̄aꝫ ꝑ quā ⁊ nob ſapiat ſicē ſibi Jeſus crucifix⁹
⁊ cū ipſa in chr̄i vulnerib⁹ moremur: ei⁹ ſanguiēꝫ
ſꝑ mente aſpiciam⁹: in ipo viuam⁹: in ipo mori
amur: ⁊ cuꝫ p̄dulciſſimo ipo Jeſu ⁊ p̄iſſima ei⁹
matre Maria eternalr̄ conregnem⁹ Amen.
¶ Articul⁹ tertius de vita fruitiua b. Marie ⁊
q̄lib⁹ gaudijs ipſa eſt btificata in tpe aſſumpti/
onis necnō in celeſti p̄ria in eternū.

Circa tertiū my
ſterium de vita fruitiua Marie ſi/
gnificata i parte optīa magdalene.
q2 d̄r Maria optimā partē elegit q̄
non auferet ab ea. ¶ Nota ſc̄m Nyco. de Ly. ꝙ
ipſa magdalena d̄r optīaꝫ ꝑtē elegiſſe: n̄ q2 mar/
tha malā: ſꝫ illa melior ē: q2 cōtemplatō ſc̄m doc.
ſimplr̄ melior ē q̄ꝫ actio Naꝫ ꝑ ꝯtēplatōem i me/
diat⁹ ⁊ ꝑrim⁹ vnit mēs hoīs in deū. Et ſequit
que nō auferet ab ea: q2 oꝑa vite actiue nō hn̄t
locū niſi in pn̄ti vita. ⁊ ideo aduenīēte futura vi
ta auferunt. Sꝫ cōtēplatio nō auferet in futura
vita: q̄nꝑoti⁹ ꝑfectiſſime habebit ⁊ tenebit in e/
ternū: q2 vide⁹ nunc ꝑ ſpeculū in enigmate: tunc
autē facie ad faciē. j. Cor. xiij. Vn̄ ꝑ hanc optīaꝫ
partē magdalene q̄ nō auferet in eternū: deſiḡt
illa vita fruitiua q̄ ē in ſuꝑna p̄ria q̄ cōſiſtit p̄n/
cipali⁹ in viſiōe diuia. iuxta illō Job. xvij. Hec
eſt vita et̄na vt cognoſcāt te deuꝫ veꝝ ⁊ quē mi
ſiſti Jeſuꝫ chr̄m. Hec q̄ppe ē vita optīa: q2 felicſ
ſima ⁊ ꝑpetua. De hac Aug. xxij. li. de ciui. dei. ex
clamans d̄r. O q̄ta erit ibi felicitas vbi nullum
erit malū: nll'm deerit bonū: vacabit ibi dei lau/
dib⁹ q̄ erit oīa in oīb⁹: ipſe erit finis deſideriōꝝ
nr̄oꝝ: q̄ ſine fine videbit: ſine faſtidio amabitur
ſine fatigatōe laudabit: vacabi⁹ ⁊ videbim⁹: vi
debimus ⁊ amabim⁹: amabim⁹ ⁊ laudabim⁹
Ecce q̄d erit ſine fine. Nā q̄ ꝑs melior: q̄s alius
melior finis q̄ꝫ ꝑuenire ad regnū c⁹ nō eſt finis
Hec ille. ¶ Itaqꝫ ad ꝓpoſitum beatiſſima ỽgo
Maria hanc ꝑtē optimā hodie elegit: q2 hodie
ad illā ſuꝑnā p̄riaꝫ aſcēdit in cui⁹ parte optīa vi
uit in et̄nuꝫ cuꝫ p̄dulciſſimo ſuo filio Jeſu: vbi
fruit multiplici gaudio ieffabili btitudine glo/
rificata ſuꝑ oēs āgelos ⁊ hoies btōs Nā in ecle
ſtī reḡ bona eſt ꝑs ꝯiugatoꝝ: ſꝫ melior viduaꝝ
optima āt ỽginuꝫ: ⁊ hec ē ꝑs marie. Itē int ỽgi/
nes bōa eſt ꝑs ỽginuꝫ carne tm̄: q̄ vīcꝫ in ỽgini
tate deceſſert: ꝓpoſitum tn̄ nubēdi habuert mri/
monio ſacr̄ali: ⁊ ſic cōtinentiā ⁊ caſtitatē i carne
ſeruauert vt debuert. Sed melior eſt ꝑs ỽginū
que carne ⁊ mente ỽginitatē ſuare ꝓpoſuert per
totū tp̄s vite ſue. Optīa āt eſt ꝑs ſoli⁹ ỽgis ma
rie q̄ ſola ỽgo ꝑpetua fuit carne ⁊ mēte ⁊ inſuꝑ
cū ꝓle filiū dei generādo. Deniqꝫ bōa eſt ꝑs āge

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

loꝝ in celū qui deū ꝯtēplant̄ vt dn̄m ꝛ pr̄em. ſed
melioꝛ eſt ps hoim btōꝝ: qꝛ deū ꝯtemplant̄: vt
dn̄m ꝛ pr̄em ꝛ frēm: qḋ nō fac̄ angelꝰ. Optima
vo eſt ps Marie q̄ ipm deū ꝯtēplat̄: vt dn̄m ꝛ
pr̄ez ꝛ filiū. Et iō in ſolio digniſſimo exaltata eſt
ſup oēs celos āgeloſqꝫ ꝛ btōs. ꝛ ſic claret optia
ps Marie p oēm modū ſm Frā. maro. Itē
quo ad gl̄iam celeſtem. Bona eſt ps angeloꝝ
q̄ ſunt gloꝛificati ſimplici gl̄ia in ſuis oꝛdinibꝫ
id eſt gl̄ia eſſentiali q̄ conſiſtit in viſiōe dei: frui
tōne: ꝛ tentiōe. Sed melioꝛ eſt ps in gl̄ia hoim
btōꝝ: qꝛ ipſi poſſidebunt duplicia: eo ꝙ gl̄iam
in aīa ꝛ coꝛpoꝛe: ꝛ ſic habebunt gl̄iam non tm̄
eſſentialē in deo: ſed etiā cōſubſtātialē in coꝛpe.
Et aliq̄ hoim habebūt etiā aureolas ꝛ alias ac/
cidentales gl̄ias. Precipuū autē gaudiū habe/
bunt in viſiōe hūanitatis chꝛi oculo coꝛpali ac
glioſe matris eiꝰ. iuxta illud Eccs. xj. Dulce lu/
men ꝛ delectabile videre ſolē. i. chꝛm: ꝛ matrem
amictā ſole. i. chꝛiformi ſplēdoꝛe. Hic Bern̄. ait
Plus gaudeo bone Jeſu angelis pferri ex gr̄a
tua ꝙ angelū fuiſſe ex natura. Sed optima ps
gl̄ie Marie que ſup oēs exaltata in glioſo coꝛ/
poꝛe totā patriam celeſtē ſua gloꝛia decoꝛat illu
ſtrādo ꝛ delectat: ſicut ſol totū mūdū. Un̄ Ber.
in quodā ſmone de aſſumptōe ait. Marie pn̄/
tia totꝰ illuminat̄ oꝛbis: adeo vt ipa celeſtis pa
tria clariꝰ rutilet virginee lāpadis illuſtrata ful
goꝛe. Hec ille. Et qꝛ Apoc. xij. Jn capite virgi/
nis coꝛona. xij. ſtellaꝝ ſcribitur. i. beatitudinū et
eius gaudioꝝ. ſicut exponit Fran. maro. qꝛ ſtel
la in diuina ſcptura aliq̄n pro btitudine accipit̄
dicente dn̄o Apoc. ij. Qui vicerit dabo illi ſtellā
matutinā. i. beatitudinis gaudiū eternū. Et q̄ a
hodie aſſumpta btā vgo. xij. ſtellis eſt coꝛonata.
Jdeo vt taceā de illis ptibꝫ gaudioꝝ ſupne feli
citatis cōibꝫ oibꝫ btīs quas Anſ. enumerat li.
de ſimilitudinibꝫ. Singularia btē vginis gau
dia qbꝫ ipſa eſt ſpecialiſſime btificata hic deſcri
bunt̄ duo denario numero: quoꝝ prima q̄nqꝫ
gaudia habuit i ſui aſſumptōe hodierna. Alia
aūt ſeptē hodie adepta poſſidet eternal̄r in illa
celeſti patria. Primū gaudiū felicis emigra/
tionis: nā eius trāſitꝰ multipl̄r ē felicitatꝰ ꝛ gau
dioſiſſimis pūilegijs predotatus. Primo q̄
dem: quia ſine omi doloꝛe ꝛ ſine infirmitatis ḡ
uamine obijt: vt dr̄ Hiero. ſicut a coꝛruptione
extranea ita a doloꝛe moꝛtis aliena. Secun/
do quia in ſuauiſſima ſpūſſcti conſolatōe ꝛ cō/
templatōnis diuine dulcedine deguſtata obijt
vt ſupra patuit. Tertio qꝛ ſecura de imarceſ/
ſibili gl̄ia tranſiuit inter angeloꝝ miſteria circū
ſtantiū ꝛ omniū malignoꝝ ſpūum pn̄tiaꝫ ꝓhi/
bentiū ne eos videret: atꝫ inter aſtantiū aploꝝ ꝛ
ſanctaꝝ virginū ꝯſolatōes ꝛ laudes. diuino lu
mine circūfulſa ꝛ odoꝛe celeſti fragrādo ꝛ oī ge
nere cōſolatōis refecta de huiꝰ miſerie valle ad
ſui filij deſiderabilē beatitudinē euolauit plena

oībꝫ meritis ꝛ bonoꝝū operū gr̄a ꝛc. Ecce ḡ ma
ximi gaudij felicitas. Scōm gaudiuz glioſe
reſurrectiōis: qꝛ in coꝛpe glioſo reſurgēs in ce/
lum conſcendit in ꝑpetuū regnatura: vt patuit.
Tertiū gaudiū honoꝛatiſſime obuiatiōis et
ſuſceptiōis: qꝛ tota celeſtis curia ꝛ inſup ipemet
dn̄s ieſus in occurſum veniētes ꝛ eā ſalutādo
honoꝛificētiſſime ſuſceperūt. O quātū gaudiū
habuit Maria q̄n videbat diuerſa celeſtia a/
gmina angeloꝝū ꝛ btōꝝū eidem occurrētia eāqꝫ
vt pie cōtēplari poſſumꝰ ſalutātia p talia vba.
Aue regia celoꝝ. aue dn̄a angeloꝝ. ſalue radix
ſancta ex q̄ mūdo lux eſt oꝛta. Gaude glioſa ſu
per oēs ſpecioſa: vale valde decoꝛa ꝛ vna no
biſcū cū chꝛiſto filio tuo regna. O q̄ȝ iocūde ipſa
eis bn̄dicēs di. Bn̄dicti vos dn̄o q̄ fec celū ꝛ trā
O q̄ȝtū exultauit q̄n filiū occurrētē in gloꝛia ma
xima p̄mū vidit: ꝛ in eiꝰ oſcula atqꝫ amplexꝰ ru/
it. Quartū gaudiuz diuine inuitatiōis. Nam
maximū gaudiū tunc habuit cū vidit ſctiſſimā
trinitatē patrē filium ꝛ ſpm̄ſctm̄ ſibi obuiando
inuitantē ad coꝛonā. Nam inſeꝑabiliter pſōe di
uine ſe comitāt̄: ſm Augu. de tri. Un̄ qꝛ chꝛs oc
currit ſibi: ḡ ꝛ pr̄ ꝛ ſpūſſanctꝰ ibi fuere inuitādo
ꝛ di. illud Can. iiij. Ueni de libano ſpōſa: veni de
libano veni coꝛonaberis. Tribꝫ enī vicibꝫ dr̄ veni.
qꝛ ab ipis tribꝫ pſonis diuis dulciſſime inuita
tur ꝛc. Quītū gaudium iubiloſiſſime dedu/
ctionis. qꝛ vt dicit Hiero. in ſermōe. Nulli dubi
um illā celeſtē hierl̄m tūc exultaſſe ineffabili le
cia: tunc iocūdatā eſſe ieſtimabili charitate: tūc
cum omi ꝯtulatōe iubilaſſe. ꝛ ingēti lumie vgi
nem circūfulſam cum laudibꝫ ꝛ canticis vſqꝫ ad
thꝛonū ꝑpatū pduxiſſe: ſicut latꝰ ſup dictū eſt.
Quid nēpe o hō putas q̄ȝtum hauſit tunc vgo
gaudiū q̄n tādulces btōꝝ cātꝰ ꝛ diuias laudes
cepit audire: ꝛ de ſe ac p ſe vidit oēs ꝯgtulari et
ſuum natū dn̄m Jeſum ſumme ſup ipa iubila/
re: ꝛ iuxta ſeipam in dextra dei inthꝛonizare i ex
celſis. ſicut legimꝰ. j. Paral. xv. ꝙ Dauid q̄ figu
rauit chꝛiſtū: ꝛ omis iſrl̄ q̄ figurāt btōs i iubilo
deduxerit arcā. i. mariā ꝛc. Hec itaqꝫ q̄nqꝫ gau/
dia habuit virgo p tēpoꝛe aſſumptionis.

De ſeptem celeſtibꝫ gaudijs Marie.

Conſequenter notādum ꝙ ipa b. vgo i il
la celeſti patria multiplicibꝫ inenarrabi
buſqꝫ fruit̄ gaudijs. Solēt tn̄ q̄dā deuo
ti recolere ꝛ venerari oꝛōibꝫ ꝛ ſalutatiōibꝫ ange
licis ſeptē p̄cipua eius gaudia diſtinguendo et
enarrādo. Qḋ q̄dē oꝛtum habuit ex q̄dā reuela
tiōe facta vt putat̄ ipi btō Thome archiepo Cā
tuarien̄. Fert̄ nāqꝫ ꝙ cū ipe freq̄nt̄ ꝛ ſingulis di
ebus ſalutaret btām virginē p ſeptē eius gau/
dia q̄ habuit in terris poſita. Primū vic; i fi/
lij dei ꝯceptiōe. Scōm i eiꝰ poꝛtatōe i ſuo vte
ro. ix. menſibꝫ: ꝛ elizabeth viſitatiōe. Tertium
in eiꝰ natiuitate. Quartū i magoꝝ adoꝛatōe.
Quītū in inuētōe poſt triduū in tēplo. Se

xtum in filiȷ̃ reſurrectõe ⁊ aſcẽſione. ¶ Septimũ
in btẽ ỽgis aſſumptiõe i celũ. Quadã itaq3 vice
de p̄dictis eã ſalutãti p aue maria. ecce apparu/
it eidẽ b. virgo cũ claritate magna ⁊ ait. Chariſſi
me inq̄t deuotionẽ tuã gratãter accepto: quia d
meis gaudijs q̃ i vita iſta habui freq̄nt' cõmẽo
rando me ſalutas. Attñ vellem inſup vt ⁊ illa
mea gaudia que in celo nũc glorioſa habeo re/
coleres. ⁊ ꝯſimilit' de his quotidie me reuerẽter
ſalutares. Qd ſi feceris tu vel q̇cũq3 alius fide/
lis ob mei deuotõnẽ h fecerit: en ꝓmitto q in tẽ
pore obitus ſui ego ei⁹ aïam ꝓtegã ⁊ liberabo.
⁊ i cõſpectu filij mei ꝓ ipa aſtabo. ⁊ intercedã ac
cõſolabor eã. Tunc ipſe beat⁹ Thomas adorã/
do eam ⁊ grãs agẽdo dixit. O glioſa celorũ re/
gina ⁊ ſup bñdicta dña mea: dic q̃ſo mihi q̃ ſũt
iſta tua gaudia in celo de qb⁹ te ſalutare debeo.
At ipa btã virgo ſeptẽ ei gaudia enarrauit que
ſubſcribunt'. de qb⁹ ipſe ſctũs Thomas cantua
rieñ. pulcras laudes edidit: quas etiã i cert' ec/
cleſijs ſolẽt q̇dã ꝓ ſeq̄ntiaꝝ loco decãtare i hec
verba. ¶ Gaude flore virginali q̃ honore ſpeci
ali trãſcẽdis ſplẽdiferũ. Angeloꝝ p̄ncipatũ ⁊ ſã/
ctorũ decoratu dignitate nũeꝝ. Ecce p̄mũ. Gau
de ſpõſa chara dei: nã vt clara lux diei ſolis dat'
lumie. Sic tu facis orbẽ vere tue pac' reſplẽde/
re lucis plenitudine. Ecce ſcõm. ¶ Gaude ſplẽ/
dens vas ỽtutũ cui⁹ pendẽs eſt ad nutũ tota
celi curia. Te benignã ⁊ felicẽ Jeſu dignã geni/
tricẽ veneras in glĩa. Ecce tertiũ gaudiũ. ¶ Gau
de nexu volũtatis ⁊ amplexu charitatis q iun/
cta ſis altiſſimo. Ut ad votũ ꝯſeq̄ris q̇cq̇d ỽgo
poſtularis a ieſu dulciſſimo. Ecce q̄rtũ. ¶ Gau/
de ỽgo mr̄ chrĩ q ſola meruiſti O virgo pijſſi/
ma Eſſe tãte dignitat' q ſis ſctẽ trinitatis ſeſſio
ne ꝓria. Ecce q̇ntũ. ¶ Gaude mr̄ miſeroꝝ: q p̄i
ſeculoꝝ dabit te colẽtib⁹: Cõgruẽtẽ h mercedẽ:
⁊ felicis poli ſedẽ regnis in celeſtib⁹. Ecce ſextũ.
¶ Gaude virgo mater pura certa manẽs ⁊ ſecu
ra q tua gaudia Nõ ceſſabũt nec decreſcẽt: ſed
durabũt ⁊ floreſcẽt p eẽna ſecula. Ecce ſeptimũ.
Et poſt ſingulos verſus Gaude: addũt deuo/
ti ſalutationẽ ꝑorãdo Aue maria. Qui ỽo lr̃as
neſciũt vt nequeãt has laudes ꝑorare: loco cu/
iuſlib3 gaudij dicũt Aue maria: ſingl'a hec gau
dia deuote meditãdo. ¶ Primũ itaq3 hoꝝ dici
tur gaudiũ dignificatõis. q vic3 btã ỽgo i cele
ſti regno ẽ exaltata ad dignitatẽ regalẽ tãaltiſſi
mã vt trãſcẽdat oim angeloꝝ ordinẽ ⁊ ſctõꝝ nu
merꝝ. q alij tm̃ ſerui dei: ipa aũt mr̄ vera dei. ⁊ p
ꝯñs eoipo oim ẽ ãgeloꝝ ⁊ ſcõꝝ digniſſima dña
¶ Scõm dr̄ gaudiũ illũinatõis vl' celeſt' glioſe
illuſtratõis. q vic3 ſicẽ ſol illuſtrat hũc mũdum:
illumiat ⁊ irradiãdo decorat. ita claritas glĩe b.
ỽginis diffuſa p totã celeſtẽ ꝑadiſu3 illuſtrat ⁊
decorat ſua luce. cui⁹ pulcritudinẽ ſol ⁊ luna mi
rant'. Unde Aug⁹. in quodã ſmone de natiui/
te virginis ait. Ipm celũ qd penetraſti. ſ. o glio/
ſa regina: oĩa q̃ in eo ſũt ꝯtenta noua ⁊ ineffabili
glĩa decoraſti: noua illic ac p̄cellẽti luce cũcta ꝑ/
luſtras ⁊c. ¶ Tertiũ gaudiũ venerãde adoratio
nis ⁊ obeditõis: q vic3 tota celeſtis curia. i. oẽs
ãgeli ⁊ ſcĩ ad ei⁹ nutũ obediũt ⁊ eã venerant' atq3
adorãt vt dei matrẽ. vñ Apoč. vij. Uidit Johẽs
q ſcõꝝ turba mag̃ quã dinũerar' nẽo poterat: ſta
bãt añ thronũ q̃ figurat b. ỽginẽ: ⁊ in ꝯſpẽu in/
q̃t agni ⁊ clamabãt di. Sal⁹ deo nr̃o q̃ ſedet ſu
per throno: ⁊ agno. i. chr̃o incarnato ex ỽgine q̃
in ipſa tanq3 in throno q̇euit. Et oẽs inq̄t ãgeli
ſtabãt in circuitu throni ⁊ ceciderũt in ꝯſpẽu
throni in facies ſuas ⁊ adorauerũt deũ. ¶ Quar
tũ gaudiũ dr̄ ptãt' ſeu ptãtiue ipetratõis: q q̇c
q̇d voluerit ipetrare a filio poterit. Nam ius h3
ꝑcipiẽdi tãq3 mr̄ filio. iuxta illd. iij. Reg. ij. in fi/
gura dcm̄. Pete mr̄ mi: neq3 em̄ fas ẽ: vt auertã
faciẽ ⁊c. ¶ Quitũ gaudiũ dr̄ coaſſeſſiõis: q vic3
ipa ſedet ꝓxima ad ſanctiſſimã trinitatẽ: q ẽ in
eodẽ throno cũ dño Jeſu q̃ ſedet ad dextrã ma
ieſtat' in excelſis. iuxta illud pſ̃. Aſtitit regina a
dex. tu. ⁊c. Uñ chr̃s Jeſus ⁊ de⁹ pr̄ ac. ſſ. tam fa/
miliari ⁊ amoroſiſſimo ac ſingulari aſpẽu ⁊ ſb
tanta reuerẽtia cõſpicit eã ⁊ tante glĩe intimitate
ſe ingerit eidẽ q totã ad celeſtẽ curiã ſil' ſumptã
p̄ter matrẽ tali aſpẽu amoris ⁊ tanta altitudine
glĩe nõ fert' quẽadmodũ ad ipam. Et etia3 vice
verſa tanta dilcõe ⁊ charitate ac fruitõne fert' b.
ỽgo in deũ prẽ ⁊ filiũ ⁊ ſpm̄ ſctm̄. Tantũq3 illi
luci inacceſſibili ẽ imerſa ſm Ber. vltra q3 credi
põt atq3 ad delectamẽtũ ſecretũ diuaꝝ ꝑſonaꝝ
in mediũ trinitat' btĩſſime tam excellẽter ẽ intro
ducta: vt oẽs amores pñt' ⁊ p̄terite atq3 future
vite reſpẽu ſui ſint q̃ſi luna ſb pedib⁹ ei⁹. vñ Eccĩ
xxiiij. ipa de ſe ait. Ego mr̄ pulcre dilcõnis. ſ. di/
uine. q. d. Ego q ſũ mr̄ filij dei: pulcra3 illa3 int'
deũ ⁊ btõs dilcõnẽ ſumma formoſitate p̄nitẽte3
poſſideo ſupemineñ. O q̃ tu deuota mẽs potes
cogitare q̃3 ieffabile gaudiũ ſit marie. iuxta dei
filiũ ſedere ⁊ ipm q̇tiẽs vult dulcit' ãplectari ⁊ o/
ſculari. O q̃ta ſuauitate diua ibi videt. quõ p̄r
gignit filiũ ⁊ vtq3. ſſ. ſpirat. Na3 de⁹ non põt vi
deri ſine marie ſuauitat' fruitõne ſm Berñ. ¶
Sextũ gaudiũ p̄miatõnis. ſ. ſuoꝝ deuotoꝝ. q̃a
de⁹ ꝓpter ipius amorẽ oib⁹ eã venerãtib⁹ p̄mia
dat h ⁊ i futuro. Uñ q videt q̇tidie ſaluari ho/
mines ⁊ oẽs ſctõs ſaluatos ipa mediãte oẽs do
at3 ipi b. ỽgini grãs agẽtes maximũ in h ỽgini
eſt gaudiũ necnõ oib⁹ ſctis eã vidẽtib⁹ ⁊ mutuo
gaudio colletãtib⁹: vt ipa dicere poſſit hẽis illõ
apſti. j. Theſ. iij. Gaudiũ meũ ⁊ corona glĩe vos
añ deũ: q vt dicũt doc. ſup. iiij. Scñis i celo ac/
creſcet gaudiũ accñtale de ſalute ⁊ btĩtudie coꝝ
qui p ipos ꝯuertunt' ⁊ ſaluant': ſicẽ ãgelis gau
diũ eſt ſr ꝯuerſiõe pctõꝝ ⁊ ſalute. vt dr̄ Lu. xv. c.
Quãtũ g̃ ẽ gaudiũ ỽgis btẽ p quã q̇t ſaluãdi
ſaluant'. vt aiunt Berñ. ⁊ Anſelm⁹. ¶ Septimũ
⁊ vltimũ gaudiũ accumulande cõgratulatõis

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

quia vicꝫ gaudia ꝛ glorie ꝟginis magnalia nū
ꝗꝫ deficient nec minuent̄: ſed durabunt ꝛ accre/
ſcent in ſecula ex multitudine btoꝝ: qꝛ accidētal̄
gloria et gaudiū accreſcit in btis oībꝫ ex ꝟgine
glioſa ꝛ e cōuerſo in b. ꝟgine gaudiū accidenta
le accreſcit ꝛ floreſcit. atqꝫ vt ita dicam innouari
videt̄ ꝯtinue ex btis. Qd̄ ſic declarat̄ ſm intentō
nem ſcti Bernardini de Senis. in ſmōe de ad/
mirabili gr̄a ꝛ gloria b. Marie. Nā beati ſūt in
triplici differentia. Quia qdā inter ſe in gl̄ia ſūt
equales. quidā vero maiores. qdā āt minores.
Et tamen vt dt̄ Aug⁹. ſup Job. nulla inter eos
eſt inuidia diſparis charitat̄: qnpoti⁹ ſm ꝙ dt̄
Greg⁹. in moral̄. tāta vis in illa pace nos ſociat
vt qd̄ in ſe qſqꝫ non accepit h̄ ſe accepiſſe in alio
exultet: vna cūctis erit btitudo letitie ꝗꝫuis non
vna ſit oībꝫ ſublimitas vite. Hec Greg⁹. Unde
īmēſa dilectio btoꝝ ꝛ multiplex quā inter ſe ha
bent mutuo: multiplicat inter eos qſi in infini/
tum numeꝝ gaudioꝝ ſm pfectōꝫ ꝛ mltitudinē
diligentiū ꝛ dilectionis: ex q̄ creſcunt ſtupendo
modo differentie accidentalis gl̄ie inter illos.
¶ Prio nanqꝫ inter eos qui ſūt equales in glo
ria: vel qi equales multiplicat̄ gaudiū inter ſe
pro quolibet ex amore dupliciter. qa videlicet
equali mēſura ſe mutuo diligūt: ꝛ diligi ſe cog/
ſcunt: eo ꝙ qlibet de quolibet ſibi coeq̄li tantuꝫ
gaudet ꝗꝫtū de ſemetipo: extenſiue tn̄ non ītēſi/
ſiue ſm Rich. de media villa ſup. iiij. Sententi
arum: ꝛ hoc modo intelligenda ſūt que de con
ſimilibꝫ hic dicent̄. ¶ Secūdo quoqꝫ illi q̄ ſunt
in gl̄ia maiores duplicant ſibi gaudiū acciden
tale ꝑ quolibet btō minori in gloria. Et h̄ non
quia ſe videant tantū diligi ꝗꝫtum diligunt: ſed
quia de gloria quorūlibet illorum minoꝝ tan/
tum gaudent hi maiores quantū de ꝓpria ſua
cum quēlibet ſm capacitatē ſuaꝫ intelligūt glo
rioſum. Uñ Petrus plus gaudet de bono Li/
ni ꝗꝫ ipſe Linus. Tamen ſm Bonauen. in. iiij.
diſtinc. xlix. in fine. ex hoc non ſequitur ꝙ tan/
tum gaudeat quantū ſi haberet illud bonum:
quia ſi haberet illud: haberet maiorē charitatē:
ꝛ poteſtatē intenſius gaudēdi. ¶ Tertio hi qui
in gloria ſunt minores totiens duplicant gau/
dium accidentale de illis maioribꝫ quotiēs glo
rioſiores eſſe cognoſcunt ſemetipis eos qui ꝓ/
pter amorē ſuū duplicant gloriā ſuam ſeu gau
dium ſuum. Nunc autē minores ſancti conſpi/
ciunt aliquem ſanctū decies in gloria ſe maiorē
quēdā vero centies. Aliquē millies: alium cē/
ties millies: aliū mille millies. Et hmōi ſcti ma/
iores qſi infinita milia ſt̄. Uñ hi minores q̄tiēs
intelligunt eū gl̄oſiorem ſe eſſe btm̄ totiens du
plicant gaudiū ſuū cuꝫ coḡſcant ſe tantuꝫ diligi
a q̄libꝫ ſuperiori ꝙ in q̄libet eorū ꝓpter eos gl̄ia
duplicatur. O itaqꝫ deus magne quis hominū
numerare poſſit ꝗꝫta gaudia tuis electis prepa
raſti: ꝛ accumulari atqꝫ accreſcere in gl̄ia volui

ſti. Nā que lingua dicere vel q̄s intellect⁹ cape
ſufficit: ꝗꝫta ſint gaudia angeloꝝ choriſītereſſe
vt ait Greg. in homel̄. Nūc igr̄ ad ꝓpoſitū ſtatu/
am⁹ ex vna pte integl̄r totū amorē quē hn̄t btī
ad inuicē mutuo: atꝫ ex altera parte amorē quo
minor btūs diligit ꝟginē gl̄ioſaꝫ. Et credo ꝙ ta
lis amor minimi gl̄ioſi excedat amorē btoꝝ ali/
orū ſimul ſumptū tā angelicū ꝗꝫ hūanū non in
ſpiratū in b. ꝟginē aut in ipm̄ deum. Qd̄ oñdit̄
q̄druplici rōe ex q̄bus clareſcit ꝗꝫ magn⁹ amor
ꝛ gaudiū accreſcit ipi ꝟgini gl̄ioſe d̄ ſctis: ꝛ e cō
uerſo ipſis btis de ipſa bn̄dicta virgine.
¶ Prima eſt rō poſitionis.
¶ Scd̄a eſt rō compaſſiōis.
¶ Tertia rō glorificatōis.
¶ Quarta rō condilectōis.
Prima rō poſitōis. qꝛ q̄libet minim⁹ etiā btūs
clare coḡſcit ꝙ mr̄ dei pl⁹ poſuit ꝑ ſua ſalute ꝗꝫ
poſuerit ꝛ pōere poſſit tota creatura ſil̄ ſūpta qꝛ
chr̄m deū ei⁹ filiū ꝑdilectiſſimū q̄ eſt inſtrm̄ redē
ptōis ſaluatōis ꝛ gl̄ificatiōis electoꝝ. ¶ Scd̄a
rō cōpaſſiōiſ. qꝛ q̄libꝫ etiā minim⁹ btūs apte in
tellexit ꝙ tota rōnal̄ natura nō ſuſtinuit: nec ſu
ſtinere poſſet tātū dolorē ꝛ penā ꝑ ſua redēptio
ne ꝗꝫtū ſola ſuſtinuit mr̄ dei ꝯſiōrata dil̄cōne q̄ fi
liū ſuū amauit. Tāt⁹ eteī fuit dolor ꝟgis ī mor
te chr̄i ꝙ ſi ī oēs creaturas q̄ pati pn̄t diuideret̄:
ſbito interirēt. h̄ tn̄ dolor ꝟtute. ſſ. ſic in ꝟginis
aīa claudebat̄ ꝙ nll̄i ſenſitie pti corpis ꝑmitte/
bat̄ effūdi: ne an̄ debitū tp̄s moreret̄. ¶ Tertia rō
gl̄ificatōis: tāta ei ē gl̄ia ꝟgis mr̄is dī ſic ex p̄ce/
dētibꝫ patuit ꝙ excedit ī gl̄a totā naturā āgelicā
hūanā ſil̄ ſumptā ampli⁹ ꝗꝫ circūferētia firma/
menti excedit ī magnitudie pūctū cētri: vel ꝗꝫ ſol
in claritate ꝛ fulgore excedit ſtellā puā vel lumē
cādele ardētiſ. vl̄ ꝗꝫ multitudo arene q̄ ē in litore
mariſ excedit vnū minimū pugillū arene: ſiue ꝗꝫ
totū mare excedit cochlear aq̄ ꝛc. Quia ipa b. ꝟ
go itelligit in filio ſuo ſe q̄ſi alteꝝ ipm̄ diuinita/
te veſtitā. in q̄ gl̄a oēs ſci ꝯgaudēt ſūmo ex amo
re ad ipaꝫ affecti. Et etiā ipa ſm ſuam capacita/
tē ꝯgaudet de q̄rūlibꝫ gl̄a tanꝗꝫ de ꝓpa. g̃ vtro/
biqꝫ indicibilr̄ accreſcit illō celeſte gaudiuꝫ acci/
dētale. ¶ Quarta rō ꝯdil̄cōnis. tāt⁹ ē eīm amor
b. ꝟginis ad quēlibꝫ etiā minimū gl̄ioſū ꝙ oīs
amor q̄ in reg̃ celoꝝ natura āgelica ꝛ hūana di/
ligit aliquē iaꝫ btm̄: ē vt ꝑdicit̄ qi punct⁹ cētri ad
firmamentū vel reſpē̄u illi⁹ amoris q̄ ꝟgo btā
amat minimū btm̄: conſiderato fontali princi/
pio vnde talis amor originē habet. ꝛ ideo ꝓpter
hunc amorē ꝟgis gaudiū duplicat̄ dum iuxta
ſuā capacitatem cernit pleno ꝛ quieto deſiderio
gl̄ioſum. Et ſic per hunc amorē ꝛ per hunc mo
duꝫ ꝑ q̄libet ſancto virginis benedicte gaudiū
multiplicatur: ꝛ accreſcit dupliciter vt patuit.
Deniqꝫ minim⁹ ſanctus vidēs tantum ſe diligi
a virgine glorioſa. ꝙ ꝓpter eum tanta in ea glo/
ria accreſcit: incanti inflāmat̄ in amorē eius ꝙ

q̄tiens eã intelligit ſe in glĩa ſuꝑare: totiens de
glĩa eius plus q̄ꝫ de ꝓpͣa iocundat̃. ¶ Ex q̄ ꝯñr
ſeq̄tur ꝙ oẽs bti q̄ in glĩa ſt̃ maiores minimo:
amplꝰ ꝛ q̄ adhuc maiores: adhuc magis. ꝛ q̄
maximi: marie. atꝫ q̄ ꝓmaximi: ꝓmarie diligant̃
a beatiſſima v̾gine. Ipſi q̄ꝫ tãto magis ꝛ mari
me ac ꝓmarie per amorẽ inardeſcant in eã. ꝛ ſic
gaudiũ accidẽtale accreſcit: ꝛ mlͭiplicat̃ ꝯtinue
ſm̃ predictũ modũ in ipſa v̾gine glĩoſa ꝓpter il
los ꝛ in oibꝫ beatis ꝓpter illã. Quis ḡ exp̄mere
poſſet infinitatẽ gaudij ꝛ amoris q̄bꝫ actiue ꝛ
paſſiue glĩoſa v̾go Maria: accidẽtali glĩa varie
inter btõs letat̃ ꝛ honorat̃: ac in ꝑpetuũ cong̾/
tulat̃. O itaqꝫ btõꝝ btĩſſima ꝛ ſuꝑfeliciſſima ce
loꝝ regina: q̄bꝫ te laudibꝫ efferamꝰ q̄ tã ineffabi
liter extas glĩoſiſſima: tã ſublimiter dignificata:
tã multiplr̃ letificata ꝛ beatificata O glĩoſa dña
excelſa ſuꝑ ſydera: te laudãt angeli atꝫ oẽs ſcĩ ꝑ
ſcl'a: letare nũc cũ filio ꝓprio ꝛ ꝑ filiũ ꝓpriũ dulcẽ
Jeſum inter beatoꝝ agmina ꝛ ꝓ nobis miſeris
chr̃iꝫ exora: vt ꝑ tua merita ducat nos ad felicia
tue btĩtudinis cõtẽplanda gaudia Amen.

¶ Pars q̄nta libri decimi agit hiſtorialiter de
modo aſſumptõis b. Marie v̾ginis.

Surge domine

in requiẽ tuã tu ꝛ arca ſcĩficatõis
tue. Scribunt̃ pſ̃. cxxxj. Que qui
dem v̾ba vt vult illũinatꝰ doctor Frã. maro. in
ſuo ſmõe de aſſump. accipi pñt tanq̄ꝫ ſint dicta
a btĩs in celo ad dñm Jeſuꝫ chr̃m deſiderãtibꝫ
aſſumptionẽ glĩoſe v̾ginis Marie: vt eiꝰ pñtia
ꝛ viſa glĩa ipiꝰ amplꝰ iocũdent̃ cũ ipa ꝛ de ipa
per quã meruerũt hĩc auctorẽ vite ꝛ glĩficatorem
dñm Jeſum Deſiderant̃ ḡ flagitant dicẽ. Sur/
ge dñe in requiẽ tuã: tu ꝛ arca ſcĩficacõis tue. q.
d. Sicut tu dñe Jeſu reſurrexiſti a mortuis ꝛ i
glorioſo corꝑe es in requie tua celeſti ſedẽs ad
dextrã dei patris: ita fac vt ꝛ arca ſcĩficatõis tue
id eſt btĩſſima tua mater in cuiꝰ vtero ſcĩſſimo
tanq̄ꝫ in arca requieuiſti: exurgat ꝛ aſſumat̃ in glo
rioſo corꝑe in hanc eandẽ requiẽ celeſtis p̄re: vt
vna tecũ ꝛ cũ ipſa ineffabili glĩa gaudeamꝰ ꝛ exul
temꝰ ac regnemꝰ ſine fine. Merito autẽ b. v̾go
dicat̃ arca ſcĩficatõis diuine: qꝛ ꝑ eiꝰ inhabitati
onẽ fuit plene ſcĩficata. Deniqꝫ oẽs ſcĩ deſidera
bant glĩoſe v̾gĩs aſſumptõꝫ. qꝛ ſciebãt ꝙ ꝑ ipaꝫ
eccl'ia militãs multiplicia bona ꝯſecutura foret
atqꝫ eccl'ia triũphans. i. ſuꝑna hierl'm noue leti/
cie glĩa ineffabilr̃ magnificaret̃. Et idcirco ſub/
iungit̃ in p̄miſſo pſ̃. Sacerdotes tui induant̃
iuſticia: ꝛ ſcĩ tui exultent. q. d. per hãc eiꝰ aſſum
ptionẽ fiat dñe vt ſacerdotes tui. i. eccl'ie militan
tis p̄lati ꝛ ꝑ ꝯñs totus ꝓpl's chr̃ianus quẽ ipſi
dirigunt: induent̃ iuſticia. i. oĩs virtutis grã. qꝛ
iuſticia eſt vniuerſalis v̾tus. vt dĩ Chryſ. ꝛ etiã
habet̃. v. lib. Ethi. Quoniã ꝑ merita b. virginis

datur cuilibet oĩs grã inuocandi ipaꝫ. Sequitur
ꝛ ſcĩ tui exultent. i. btĩ in celeſti patria exultabũt
inenarrabili leticia. vıꝫ ex eius pñtia atꝫ lumis
totã celeſtẽ curiam illuſtrant̃ glĩa. Nam dicẽte
Bern. in ſmone de aſſump. Glĩoſa v̾go dũ ce/
los aſcẽdit: etiã ſuꝑnoꝝ gaudia ciuiũ copioſis
augmẽtis cumulauit. cũ eius vocẽ audire ꝛ fa
ciẽ videre: eiuſqꝫ btã pñtia frui meruerũt: nouaꝫ
ineffabili eiꝰ glĩa decorati: ꝛ imẽſa eius luce ꝑ/
luſtrati. vt etiã ait Aug. in q̄dã ſmõe ꝺ natiuitate
v̾ginis. Itaqꝫ in hac p̄te libri ſub ꝓceſſu hiſtori
co ꝓſeq̄ndo ſacratiſſime aſſumptõis modũ ex
diuerſis dictis ſcõꝝ atꝫ ſmonibꝫ doctoꝝ piis
q̄ꝫ cõtẽplationibꝫ deſcr̃ptis deuotoꝝ: apocrifa
q̄dẽ reſecantes: ſola ea que ſt̃ fide digna ꝛ a ſan
ctis vident̃ approbata: ad laudẽ v̾ginis cõmẽo/
rare curauimꝰ. Ut aũt diſtincte ſeries tota huiꝰ
aſſumptõis glĩoſiſſime facilius capiat̃ tres p̄n
cipales conſideratões notabimꝰ.

¶ Primo: de mõ ſue ſcĩſſime trãſmigratõis.
¶ Scdõ: de mõ ſue glĩoſiſſime aſſumptõis.
¶ Tertiõ: ꝺ mõ ſue gaudioſiſſime ĩthronizatõis

¶ Articulꝰ p̄mꝰ de mõ trãſitꝰ ꝛ mortis b. Marie.
Capitulum. I.

Circa primũ de

modo tranſmigratõis ꝛ contem
platõis queſtiones occurrũt.
Prima eſt quo tꝑe beata v̾go eſt mortua. ꝛ in
celum aſſumpta. ¶ Ad quod reſpondetur ꝙ ſi
vis ſcire de anno: tres ſunt opiniones. ¶ Pri/
ma eſt Epiphanij dicentis. ꝙ beata virgo poſt
paſſionem chriſti vigintiq̄ttuor annis vixerit. ꝛ
ꝙ quando chriſtum concepit erat annorũ. xiiij.
ꝛ in. xv. ipſum peperit: ꝛ manſit cũ eo annis. xxx
iij. ꝛ ſic quando obijt v̾go btã erat annoꝝ. lxxij.
¶ Alia eſt opinio Franci. maro. ꝛ quorundã ſe
quentiũ Augꝰ. lib. de mirabilibꝫ ſacre ſcripture
cap. xj. di. ꝙ etas beate virginis fuit. lviij. anno/
rum: ita ꝙ poſt paſſionem chriſti tantũ per no/
uem annos vixerit. ¶ Tertia que cõmunius vi
detur teneri opinio eſt. ꝙ beata virgo poſt chri/
ſti paſſionem. xij. annis vixerit. ꝛ ſic circa ſexage
nariam vel potius. lviij. annum ſit in celum aſ
ſumpta cuꝫ apoſtoli totidem annis predicaue/
rint in Judea ꝛ circa partes illas: ſicut eccleſia/
ſtica tradit hiſtoria. ¶ Si q̄ras. Quare nõ ſta/
tim eſt in celũ aſſumpta poſt chr̃i aſcenſionem.
ſed tamdiu dereliquit eam chriſtus in mundo.
¶ Reſpondet̃ ꝙ idcirco vt vıꝫ doceret apl'os ꝛ
illuminaret eos in his que ad fidem pertinent.
Unde quãdo occurrebant queſtões determi
nande de factis dei: ꝛ morum in eccl'ia primiti/
ua ad ipſam recurrebant ꝛ ipſa ſoluebat. Pro
pterea Luce. ij. ſcribitur. Maria conſeruabat
omnia verba hec. ſcilicet que dicebant̃ ꝛ fiebant
circa paruulum Jeſum: cõferens in corde ſuo

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

cum his vicz q̃ ſciebat p̄nunciata fore p̄ p̄phas
vt poſtea tp̄e ſuo ſicut dr̃ Beda poſſet ap̄los in
ſtruere de his ad q̃ p̄ñtes non fuerũt circa natiui
tatẽ chrĩ: ⁊ alia q̃ ipſi euãgeliſte ſcp̄ſerunt ab ea
diſcendo: p̄cipue Lucas q̃ dr̃ notarius v̄ginis.
Jõ canit̃ de ea. Gaude maria v̄go cunctas here
ſes ſola īteremiſti in vniuerſo mũdo. ſ. ap̄los do
cendo q̃ ſua doctrĩa errores vbiq̧ confutauerũt
¶ Itẽ ſi vis ſcire de menſe: ex q̃ feſtũ aſſumptõis
cadit in auguſto: clareſcit: q2 v̄go aſſũpta eſt mẽ
ſe auguſti ſole intrante in ſignũ virginis. Et h̃
cõgruit myſterio. q2 auguſt⁹ dr̃ ab augẽdo Unde
ceſar Octauian⁹ q̃ imꝑabat tp̄e natiuitatꝭ chrĩ
dic⁹ eſt Auguſt⁹ eo q2 auxit rẽpublicã nimiũ. H
autẽ p̄ma victoriã habuit p̄ma die auguſti. ⁊ id
circo hunc mẽſez appellauerũt auguſtũ q̃ p̄us ſe
xtil' dicebat̃ eo q2 a marcio ſext⁹ erat. Et oẽs ho
mĩu ⁊ gẽtes hãc diẽ ſolẽniſabãt in mẽoriã hui⁹
victorie. Maria igr̃ b. v̄go in hac aſſumptõe auxit
rẽpublicã celeſtꝭ gaudij in p̄ria. ipa q̃z v̄go ami
cta ſole. i. glie ſplendore diuie illuſtrantꝭ totã cu
riam ſupnã: figurata ẽ Apoc. xij. Mulier ami
cta ſole ⁊ luna ſub pedib⁹ ei⁹ ⁊c. vñ ꝯgruebat vt
in h̃ mẽſe auguſti q̃ ſol itrat v̄gineũ ſignũ: ipſa
b̄tiſſima mr̃ dei aſſumeret̃. Itez ſi vis ſcire q̃ die
ſit aſſumpta b. v̄go. Rñdetur ſ̄m Fran. maro.
in ſ̄mõe vel tractatu ſuo de aſſump. q2 p̄ut inq̃t
colligit̃ ex his q̃ dicunt̃ ſci: ipa eſt aſſũpta in die
dñica: q̃ q̃dẽ dies ſctificata ẽ ſup̄ oẽs dies alios
q2 iſto die angeli ſũt creati ⁊ mũdus in ipſo cepit ex
ordium. illo die chr̃s natus eſt. reſurrexit ⁊ ſp̄m
ſctm̃ miſit. vñ ꝯgruũ fuit vt ⁊ hec ſũma ſolẽnitas
aſſumptõis eo die fieret. Hec ſ̄m Fran. maro.

¶ Capitulũ. II. quõ circa tp̄s ſue mortꝭ conſola
tionẽ deus p̄ſtiterit Marie.

Secũda ꝯtẽplatio q̃liter fuerit v̄go p̄ ſua
morte ꝯſolata. Nimirũ ipſa ꝯſolationẽ
circa ſuã mortem habuit ab angelo ⁊ ab
ap̄lis atq̧ a dño Jeſu ⁊ toti⁹ celeſtis curie b̄tis
occurrẽtib⁹ ⁊ aſſiſtẽtib⁹ in hora ſui trãſit⁹. Qua
liter autẽ hec facta fuerint: ex ſ̄monib⁹ ſanctoꝝ
⁊ narratõib⁹ p̄cipue ſcti Coſme q̃ cognomento
dicit̃ veſtitor atq̧ Johis Damaſceni ⁊ alioꝝ hi
ſtorijs edocet̃. ſicuti ⁊ in cõi legenda plixe deſcri
bit̃ tali mõ. ¶ Dũ enĩ ap̄lis ob p̄dicatõis grãm
diuerſas mũdi regiões ſubeuntib⁹: v̄go beata
in domo iuxta mõtez ſion poſita remãſiſſet: oĩa
quoq̧ loca filij ſui vicz locum baptiſmi: ieiunij:
paſſiõis: ſepulture reſurrectõis: ⁊ aſcenſiõis q̃
ad vixit deuotõe ſedula mente reuolueret: ⁊ cõ
templaret̃ que ⁊ qualia ſuus p̄dulcis Jeſus in
illo vel iſto loco fecerat. Quadã die cũ in filij de
ſiderium cor v̄ginis vehementer accendit̃: eſtu
ans animus cõmouet̃: ⁊ intimaꝝ lachrymaruz
abũdãtia excitat̃: crebris quoq̧ deſiderij ſui ſin
gultib⁹ cepit talia verba eructare. O fili mi pre
dulciſſime: o nate dilectiſſime Jeſu ſuauiſſime:
en cupio diſſolui ⁊ eſſe tecũ: vtinã fili mi adeſſet
illa hora aurea qua te videre poſſem in patria.
Ecce mox angelus cũ multo lumine eidẽ aſtitit
⁊ reuerẽter vtpote mr̃em dñi ſalutauit. Aue in
quit bñdicta ſuſcipiẽs bñdictionẽ illius q̃ man
dauit ſalutẽ Jacob. Ecce fili⁹ tuus dñs Jeſus
te matrẽ venerãdã expectat: cũ die tertia de cor
pore aſſumerꝭ: vt celeſtes mãſiões iocũdas red
das ⁊ ſctoꝝ ſp̄ũs conſolareris. Ecce aũt ramuz
palme de padiſo ad te dñam attuli quẽ ante fe
retrũ portare iubebis atq̧ veſtimẽta funebria
miſſa a filio eidẽ obtulit: vt refert ſctũs Coſmas
p̄dictus. Tũc b̄tã virgo vt credit̃ genuflexo grã
as agens deo petiuit petitionẽ. Primo vt ap̄li
ad eam pariter cõgregent̃ di. Peto inquit inſtã
tius vt anteq̃z moriar corꝑalib⁹ oculis apoſto
los videã: ⁊ ab eis ſepeliri valeã. ⁊ ipis p̄ſentib⁹
ſpiritũ reddã. Secundo peto inq̃t ⁊ obſecro vt
aĩa mea in exitu ſuo de corꝑe nullũ ſp̄m teterri
mũ videat: ⁊ nulla poteſtas ſathane inſidiãdo
occurrat. Cui angelus. Cur dña malignos ſpi
ritus videre metuis: cũ caput ei⁹ oĩno ꝯtriuerꝭ.
Fiat tñ volũtas tua vt ipos nõ videas: ⁊ ap̄los
nobiles executores funeris tui habeas. Sed
qualit̃ intelligendũ ſit q2 beata v̄go nõ viderit
ſp̄ũs teterrimos in ſuo trãſitu patuit ſup̄ eodez
libro pte. j. in fine. ar. ij. ¶ His dictis angel⁹ cũ
multo lumine celos cõſcendit. Palma v̄o illa
nimia claritate ſplẽdebat. ⁊ erat q̃dẽ virge viri
ditati cõſimilis. ſed folia ipius vt ſtella matuti
na fulgebãt. Et ego fateor me vidiſſe apud quẽ
dam comitẽ regiũ p̄ticulã quãdã q̃ dicebat̃ eſſe
de illa palma. ⁊ p̄ certo erat fulgidiſſima ad mo
dũ micantis ſtelle quaſi coloris argẽtei fulgidiſ
ſimi. cuius intuitus deuotionẽ ingerebat cõtu
entibus. At b̄tã v̄go ī magna ꝯſolatõe ſp̄ũs re
licta vt refert idẽ ſctũs Coſmas: mox ꝯuocauit
virgies ſctãs cognatas ⁊ amicas ſctãs mlĩeres
q̃b⁹ patefecit q2 migrãre deberet. Mox oĩs ſctãꝝ
v̄ginũ ⁊ mlĩeꝝ mltitudo flẽs cepit dicere. O ſã
ctiſſima O bñdicta ſup̄ oẽs mlĩeres: ne nos de
relinq̃s orphanas. At illa eas ꝯſolãdo ait. Si
vos natoꝝ corruptibiliuz mr̃es nõ toleratꝭ ab
eis modicũ ſeparari: quõ ego mr̃ ⁊ v̄go deſidera
re nõ debeo ad meũ p̄gere filiũ dei p̄ris vnigẽitũ
q̃ eſt oĩm vita ⁊ p̄miũ b̄toꝝ. Hec cũ agerẽt̃ factũ
eſt vt dũ Johes ī Epheſo p̄dicaret: celũ repẽte ī
tonuit: ⁊ nubes cãdida ipm ſuſtulit ac raptum
añ marie ianuã collocauit. p̄cutiẽſq̧ oſtiũ itro
iuit: ⁊ reuerẽter v̄go v̄ginẽ ſalutauit. Quẽ felix
maria ꝯſpiciẽs p̄ gaudio lachrymas ꝯtinere nõ
potuit: dixitq̧. Fili ioh̃es memor eſto v̄boꝝ tui
mgr̃i q̃b⁹ me tibi in matrẽ ⁊ te mihi ī filiũ cõmẽ
dauit. Ecce a dño euocata debitũ hũane ꝯditio
nis exoluo: ⁊ corp⁹ meũ tibi cura ſollicita recõ
mẽdo ſepeliẽdũ. Tũc ille mox p̄ſtrat⁹ ī terrã cũ
lachrymis cepit clamare. Heu mi dñe deus vt
q̃d tantã tribulationẽ inducis ſup̄ nos: vt vicz
hanc nr̃e religiõis magiſtrã: ſanctitatꝭ ſpeculuz

vnicū nr̄m ſolatiū a nob auferas. Sicq̃ flenti
v̄go palmā ⁊ veſtimēta lugubria ab āgelo por
tata oñdit: vt refert ſanct⁹ Coſmas: veſtitor cog
mento: q̄ ea que narrat ab his q̄ interfuerunt ſe
didiciſſe certa relatiōe cōmemorat. Dixit q̃ʒ vir/
go ad Johem. hanc inq̄t palmā deferri facias
an̄ feretrū cum corp⁹ meū duxeris ad ſepulcr̄.
Dixit autē Johes. O vtinā hic eſſent oēs apl'i ⁊
frēs mei vt tibi dn̄a decētes parare poſſem⁹ exe/
quias: ac exoluere laudes dignas. Hec illo dicē
te: oēs apl'i de locis in q̄b⁹ p̄dicabāt a nubibus
candidis rapiunt̄: ⁊ ante marie oſtiū collocant̄
Qui cū ſe mutuo ſalutaſſent ⁊ de h̄ plurimū mi
rarent̄ dicētes. Quenā cā eſt ꝓpter quā nos dn̄s
h̄ inſimul ꝯgregauit. Johes ad eos exiuit ⁊ do/
minā de corpe egreſſuram p̄dixit. Qui oēs mox
in lachrymas ꝓrūpentes tandē introierūt ⁊ btām
v̄ginē reuerēter ſalutātes adorauerunt dicētes.
Aue dei mater gr̄a plena dn̄s tecū: bn̄dicta tu
in mulierib⁹ ⁊ bn̄dictus fruct⁹ ventris tui. At ipſa.
Auete diſcipuli electi vnigeniti filij mei. Et cum
modū aduent⁹ eoꝝ ab eis audiuiſſet: deū glo/
rificauit: ⁊ oīa eis manifeſtauit ab angelo reue/
lata ⁊ allata ſibi oñdit. Refert ſan. Coſmas q
inter apl'os videns ſcm̄ Paulū noīatim ſalu/
tauit: ⁊ ille genuflexo ait. Aue ip̄etratio mei ſo/
lamis. licʒ em̄ chr̄m in carne nō viderim: tn̄ cuʒ
te video: acſi ip̄m tuū natū viderē ꝯſolor in ſpi
ritu: vſq̃ mō deū te genuiſſe gētib⁹ p̄dicaui: am
modo te ad ip̄m tranſlatā docebo. Hoc āt vicʒ
apl'os in dormitōe virginis ꝯueniſſe teſtat̄ Ger
man⁹ archieps Coſtantinopol'. ⁊ etiā Joh. Da
maſ. in ſuo ſmone hoc idē aſſerit ⁊ ſctūs Diony
ſi⁹ Pauli apl'i diſcipl's in lib. de diui. no. ⁊ ſei/
pſuʒ ſil'iter interfuiſſe: ac vnūquēq̃ diſcipuloꝝ
in laudē chr̄i ⁊ virginis feciſſe ſmonē. ¶ Petrus
igr̄ nichouann̄. vt narrat Coſmas: dixit. Gaud
celeſtiū thalamoꝝ ſponſa: tetrarchi lumis can/
delabrū: per quā eſt eterna claritas manifeſta
Alij autem apl'i. Aue inquit regina celoꝝ. Aue
dn̄a angeloꝝ. Salue radix ſctā ex q̄ mundo lux
eſt orta. Gaude gl'ioſa ſuper oēs ſpecioſa vale.
⁊ ꝓ nobis chr̄m ora. Tunc v̄go in medio eorū
deū bn̄dixit. Et ſm Alb. ſup Miſſus eſt. ſacr̄m
eucharīſtie deuotiſſime adorādo ſumpſit ⁊ vn/
ctōis. Deinde veſtimēta funebria induēs admo
nuit v̄gines que erāt in eius obſequiū occupa
te de lampadib⁹ ⁊ lucernis ardētib⁹ vſq̃ ad ei⁹
obitū nō extinguēdis. Omnib⁹ q̃ʒ flentib⁹ cre/
briſq̃ ſingultib⁹ ꝓut teſtat̄ addendo Johānes
Damaſ. q̄relas ꝓponētib⁹ ⁊ dicētib⁹. Cur nos or
phanos derelinq̄s. O ꝯſolatio nr̄a te habuim⁹
laboꝝ ſolatiū: tibi viuenti cōuiuere gl'ioſū eſt.
ne ḡ deſeras nos o felix dei mater: ſed tibi mori
enti ⁊ cū chr̄o regnāti tuo p̄dulci filio ip̄etra no/
bis cōmori ⁊ conregnare. Heu q̄ʒ amarū eſt o dn̄a
ſeparari a tua p̄ſentia q̄ es toti⁹ curie celeſtis leti/
cia. ¶ Tunc illa ad filiū conuerſa genuflexo ait

Tu dilectiſſime fili Jeſu: his ꝺ meo diſceſſu do
lentib⁹ ſanctis quos elegiſti fias cōſolator ⁊ ap
pone bn̄dictionē tuam ſuꝑ eos. Extēdenſq̃ ma
nus: fideliū collegiū bn̄dixit. Et addidit. In ma
nus tuas cōmendo fili ſpm̄ meū. ſuſcipe animā
meā tibi dilectā: quā imunē a culpa ſuaſti: tibi
⁊ nō terre cōmendo corp⁹ meū: cuſtodi illō inte
grū qō tibi inhabitare cōplacuit: transfer me ad
te: vt vbi tu es meoꝝ viſcerum nate: pariter ſim
⁊ ego tibi cohabitās. Et tunc oīb⁹ valedicēs ſe
ad exitū cōpoſuit genuflexo mente in deū ſuſpē
ſa: adeo vt p̄ amoris magnitudine ⁊ ꝯtemplati
onis ſuauitate nullū ſentiret dolorē. ¶ Circa v̄o
horam tertiā noctis: tota dom⁹ ſuauitate reple
tur. Dn̄s em̄ Jeſus cum angeloꝝ ordinib⁹ pa
triarchaꝝ ac ꝓpheraꝝ cetibus: martyrū ⁊ cōfeſſo
rum agminib⁹: ⁊ virginū choris aduenit: ⁊ ante
thoꝝ v̄ginis acies ordinant̄ ⁊ dulcia cātica fre
quentant̄. Nā prior ipſe dn̄s Jeſus inchoauit
di. Ueni electa mea ⁊ ponā in te thronū meum.
quia cōcupiui ſpeciē tuam. Et illa: Paratū dn̄e
cor meū paratū cor meū. Tunc oēs ſancti dul/
citer intonāt di. Hec eſt q̄ neſciuit thoꝝ in deli/
cto: habebit fructū in reſpectōe aīaꝝ ſanctaꝝ.
Ipſa āt de ſeip̄a cecinit di. Ecce btām me dicent
oēs generationes: q: fecit mihi magna qui po/
tens eſt ⁊ ſctm̄ nomē ei⁹. ¶ Tunc dn̄s Jeſus ex
cellenti⁹ intonauit dicēs. Ueni de libano ſpōſa
veni coronaberis. Tunc illa. Ecce venio q̄a in ca/
pite libri ſcriptū eſt de me: vt faciā voluntatē tu
am deus: q: exultauit ſpūs meus in te deo ſalu
tari meo. Sicq̃ marie aīa feliciſſima de corpo/
re egredit̄ ⁊ ad filium euolat: a quo dulciſſime
amplexat̄: fuitq̃ tā a dolore carnis extranea q̃ʒ
a corruptōe extiterat aliena: ſtatimq̃ eā circun/
dederunt flores roſaꝝ. ſ. cetus martyrum ⁊ lilia
cōualliū. i. agmina angeloꝝ: cōfeſſoꝝ: v̄ginum
⁊ ſctōꝝ omniū. ¶ Uideruntq̃ apl'i eius aīam
tanti eē candoris vt nulla mortaliū lingua poſ/
ſet effari. Un̄ prorſus lachrymis ceperūt clamita
re apl'i dicentes. Uirgo prudētiſſima q̄ ꝓgrede
ris valde rutilans: eſto mēor nr̄i o dn̄a. Dixitq̃
dn̄s apl'is. Corpus virginis matris mee in val
lem Joſaphat deferte ⁊ in monumēto nouo qō
ibidē inuenietis recondite: ⁊ me ibidem triduo
donec ad vos veniā expectate. Statimq̃ om̄ia
illa agmina btōꝝ cum chr̄o virginis aīā dedu
xerunt cū iubilo canētes. Que eſt iſta que aſcen
dit de deſerto delitijs affluēs innixa ſuꝑ dilectū
Quib⁹ cōmitādo canebant. Iſta eſt specioſa int̄
filias hierl'm ſicut vidiſtis eam plenā charitate ⁊
dilectōe: ſicq̃ in celū gaudens ſuſcipit̄ ⁊ a dextris
filij i throno gl'ie collocat̄. Refert v̄o ſctūs Coſ
mas mirabile myſteriū qō n̄ idiget naturali diſ
cuſſiōe: cū oīa q̄ ꝺ dei genitrice dicūt̄ ſint ſupna
turalia ⁊ mirāda. Ex vicʒ egreſſa ꝺ corpe aīa: cor
p⁹ hec v̄ba ꝓtulit. Grās ago tibi dn̄e q̄ tua ſum
gl'ia: memēto mei q: tuū ſuʒ figmētū ⁊ tuū ſuaui

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

depoſitum. Tanta quoqꝫ ſtatim corpus ei⁹ cla
ritate reſplēduit: vt tāgi qdem a virgib⁹ ad lauā
dū poſſet: videri autē nō poſſet. Tādiu autem
lux illa reſplēduit donec corp⁹ a v̓ginib⁹ lotuꝫ
fuit aq̄ mūdiſſima nō ab ipa mūdatum: ſꝫ poti
us a corpe ſacro aqua ſctificata. Deinde vt ait
Damaſ. in sermōe. Sacrū illud corp⁹ munda
ſyndone inuolutū feretro ſupponit̄: lapides co
ruſcant: odoꝛ vnguētoꝝ celeſtiū redolꝫ: hymni
angelici reſonant: apl'i diuias laudes cātāt: aliȷ̄
qꝫ ſancti ꝛ ſancte reuerendiſſime adoꝛant.

Capitulum tertiū primi articuli de ſe/
pultura beate Marie.

Tertia cōtēplatio. Qualiter beata virgo
fuerit poſt moꝛteꝫ ſepulta. Ad quod ex
p̄miſſoꝝ ſācto narratōib⁹ ꝛ hiſtoꝛijs
alioꝝ cōtinuādo notat̄. Q. poſtqꝫ hec geſta ſūt
ceperūt apl'i agere vt iuxta preceptū dn̄i hec ar/
ca dn̄i e monte ſion poꝛtet̄ honoꝛifice ad ſepul
ture locum. viꝫ in vallem ioſaphat. Tūc dixit
Johānes Petro. Hanc palmā. ſ. ab angelo al
latā ante feretrū petre poꝛtabis. qꝛ dn̄s te no/
bis p̄tulit ꝛ paſtoꝛē oꝛdiauit ouium ſuaꝝ. Cui
Petrus. Hāc potius te poꝛtare decet: qꝛ v̓go
a dn̄o es electus ꝛ dignū eſt vt palmaꝫ virgis
virgo feras. Ego aūt poꝛtabo cū feretro ſanctū
coꝛpus. Ceteri aūt apl'i fratres mei circūdātes
feretrū referāt laudes deo. Paulus autē dixit
Petro. Et ego q̄ mīm⁹ apl'oꝝ ſū poꝛtabo tecū.
Tūc eleuātes feretrū Petr⁹ īchoauit pſalmū.
In exitu iſrl' d̓ egypto all'a. Ceti apl'i cāticū p̄ſe/
quūt̄. Dn̄s aūt feretꝝ ꝛ apl'os nube p̄texit: ita
ꝙ ipi nō videbāt̄: ſꝫ tm̄ coꝝ vox audiebat̄. Affu
erūt ꝛ angeli cū apl'is cōcinentes ꝛ totā terrā ſo
no mire ſuauitatiſqꝫ odoꝛe replētes. Concitati in
dei d̓ ciuitate ad hāc melodiā: ꝛ audiētes ꝙ diſci
puli Jeſu efferūt ei⁹ matrē moꝛtuā: oēs ad ar/
ma ꝯcurrūt ꝛ ſe mutuo hoꝛtabant̄ di. Venite ꝛ
oēs diſcip'los occidam⁹ ac corp⁹ iſtō qd̓ ſeducto
rē poꝛtauit igne cōburam⁹. Princeps aūt ſacer/
dotū ira plen⁹ ait. Ecce tabnaculū illi⁹ q̄ nos ꝛ
gen⁹ noſtꝝ ꝯturbauit. Et mox man⁹ inicit fe/
retro volēs illō ad terrā deȷ̄cere. Qui qꝛ īdigne
ſacrū corp⁹ tāgere nitit̄ ad qd̓ angeli etiaꝫ trepi
dant accedere: ideo merito manibus priuatur
Nā ambe man⁹ eius ſubito aruerūt ꝛ a cubitȷ̄
auulſe diſcindunt̄ ꝛ lectulo heſerūt. ita vt ad ḡ
batū penderent. ꝛ miſer ipe nimio cruciatu ve/
xatus lamētabilit̄ vlularet. Reliqu⁹ aūt pp'lus
ab angel' q̄ erāt ī nubib⁹ cecitate p̄cuſſus ē. Tūc
p̄nceps ſacerdotū clamās ad Petrū apl'm im
ploꝛat veniā ꝛ p̄mittit emēdā. Cui Petr⁹ poſt
alia v̓ba dixit. Nullaten⁹ miſericoꝛdiā ꝯſeq̄ po
teris niſi accedēs oſculat⁹ fueris feretrū ꝛ ꝯfite
arȷ̄ di. Credo ī dn̄m ieſū chr̄m quē iſta v̓go ī vte
ro poꝛtauit: ꝛ poſt partū v̓go p̄māſit. Qd̓ cum
feciſſet: man⁹ vnde euulſe fuerant cubitis ſunt
adiuncte: ꝛ p̄ſtin⁹ redditus eſt ſanitati. Accipiēſ/
qꝫ Petr⁹ vnum dactilū ex palma dedit illi: dixit/
qꝫ. Accipe hanc palmā ꝛ pone eū ſuper pp'l'm ex/
cecatū. ꝛ quicūqꝫ credere voluerit recipiet viſum
Qui autē credere noluerit nō videbit in eternuꝫ.
Peruenientes igit̄ apl'i in vallem Joſaphat ad p̄
dium Gethſemani inueneꝛt ibi ſepulcrū ſimile
chr̄i viuifico ſepulcro: vbi coꝛp⁹ cum m'lta reue
rentia poſueꝛt. Quo munito iuxta illud vt dn̄s
iuſſerat: conſederūt vſqꝫ in diē tertium exequias
in dei laude deuote celebꝛando ꝛ oꝛationes fa/
ciendo. Ecce v̓o die. ſ. tertio nubes ſplēdidiſſima
ſepulcrū circundedit: voces angelice reſonant: ꝛ
ineffabilis odoꝛ ſentit̄: fit omib⁹ ſtupoꝛ. Et ecce
dn̄s Jeſus deſcendēs cum multitudine angelo
rum ipos ſalutauit di. Pax vobis. Qui genib⁹
p̄cidentes rn̄derunt. Glia tibi deus q̄ facis mi/
rabilia magna ſol⁹. Et dn̄s. Quid inq̄t gratie ꝛ
honoꝛis vobis videt̄: vt nunc mee ꝯferam geni/
trici: Et illi. Juſtum dn̄e videtur ſeruis tuis: vt
ſicut tu deuicta moꝛte regnas in ſecula. ſic tu re/
ſuſcites matris coꝛpuſculū: ꝛ a dextris tuis col/
loces ineternū. Ecce aūt continuo Marie ania
p̄ſens viſa eſt. Tuncqꝫ ſaluatoꝛ locut⁹ eſt dicēs.
Surge veni dilecta mea: tabernaculū glorie: va
ſculum vite. Pulcra es amica mea ꝛ macula nō
eſt in te: ſicut ergo labem n̄ habuiſti: ita ꝛ coꝛpo
ris reſolutionē minime patiaris. Statimqꝫ ad
coꝛpus acceſſit Marie ania ꝛ de tumulo p̄dȷ̄t
in coꝛpoꝛe gl'ioſo. Tandem ſepulcꝝ aperientes
coꝛpus minime inueneꝛt. ſed tm̄modo veſtimē/
ta funebꝛia ꝛ ſyndonē reppererunt. Igr̄ apoſto/
li oſculantes ſepulcꝝ ſanctū ꝛ deum laudātes:
in hierl'm ſunt reuerſi dicentes: qꝛ coꝛpoꝛe ꝛ aīa
virgo gl'ioſa eſt in celū aſſumpta. Cuius aſſum
ptionis modū deuotius in ſeq̄ntib⁹ ꝯtēplemur
Plura alia circa hanc materiā reperiūtur in
hiſtoꝛijs deſcripta: que q̄m ad deuotionē non
adeo deſeruiūt: ob breuitatem ſ' hic pretermiſſa

Articulus ſcd̓s de modo gl'ioſiſſime aſſum/
ptōis ꝛ deductōis b. Marie virginis in celū.

Circa ſecundum
de modo gl'ioſiſſime aſſumptōnis
btē Marie virginis. Nota ꝙ ipſa
cum ſūma gloꝛia ē aſſumpta in celū triplici mō.
Primo feliciter.
Scd̓o honoꝛabiliter.
Tertio letanter.
Primo inq̄ꝫ feliciter: qꝛ ipſa gloꝛificata plene ꝛ
p̄fectiſſime gl'ie celeſtis felicitate: nō ſoluꝫ in aīa:
ſed etiā gl'ioſo coꝛpe ē aſſumpta. Vn̄ in aīa ha/
buit ꝛ hꝫ v̓go btā triplicē felicitatē. ſ. viſiōis diui
ne fruitōis: ꝛ tentōis. In coꝛpe v̓o habuit q̄dru
plicē felicitatē: viꝫ impaſſibilitatȷ̄ ꝛ agilitatis: q̄
vbicūqꝫ volebat ſpūs ibi p̄tin⁹ erat coꝛp⁹. vt dc

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Aug⁹. ⁊ ſubtilitatis qua penetrabat celos: atq̈
claritatis qua fulgebat incōparabiliter magis q̄
ſol: ⁊ per hāc claritatē ſuā totā celeſtē curiā irra/
diat ⁊ illuſtrat lumine glīe. Qđ autē ipſa corpo/
re glīoſo ſit aſſumpta pie credit eccl'ia. ⁊ ſuperi⁹
parte pⁱma huius libri ꝑ plures rōes deuota cō
templatōe eſt deſcriptū. ¶ Scđo beata v̄go aſ/
ſumpta ē honorabiliter: q̄a ipſe domin⁹ Jeſus
⁊ totus celeſtꝭ curie exercitus eidem occurrit: et
ipſā honorifice in celū deduxit: vt teſtat̃ Hiero.
in ſmone de aſſumptōe. ¶ Nota autē ſm Fran.
maro. plures beatoꝝ turmas que affuerunt in
hac ſolēnitate aſſumptōis. ¶ Prima turba apo
ſtoloꝝ qui eā vſq̈ ad ſepulcrū comitati ſunt cū
hymnis ⁊ canticis. vt ſupra patuit. ¶ Secunda
turba angeloꝝ qui v̄gini in hoc mundo aſſiſte/
bant ⁊ eam cuſtodiebāt. Quāuis enim quilibet
homo habeat ſibi in hoc mūdo angelū deputa/
tum: vt ait Hiero. credit̃ tamen q̄ bt̄a virgo ha/
buit plures angelos in cuſtodie ſue obſequiū.
Juxta illud Cañ. iij. En lectulū Salomonis. lx.
fortes ambiūt ex fortiſſimis iſrael. Et hi cū v̄gi/
ne aſcenderūt gaudētes q̄ fuerūt digni obſeq̄o
⁊ familiaritate tante dñe ⁊ q̄ celis tātū theſaurū
deducebant in hac aſſumptōne. ¶ Tertia turba
erat aīaꝝ euolantiū ad celū d̄ hoc mundo: ſicut
ſunt aīe perfectoꝝ ⁊ aīe poſt baptiſmū mox euo
lantes. Credit̃ enim q̄ q̄tidie alique tales euolēt
¶ Quarta turba aīaꝝ de purgatorio exeuntiū
que iam purgate erant. de quib⁹ etiā creditur q̄
oīmi die alique tales euolent: que tunc cū v̄gi/
ne magno gaudio aſcēdebāt: ⁊ forte pluribꝫ pro
tunc in purgatorio fuit pena relaxata ꝓpter tanti
feſti ſolennitatē ⁊ virginis honorē: vt opinatur
idē Fran. ¶ Quinta turba angeloꝝ qui p̄dictaꝝ
animaꝝ cuſtodes fuerant: ⁊ in hoc mūdo mini/
ſtrantiū qui ad honorē v̄ginis cū ea aſcendebāt
Jſte omēs turme fuerūt comitantes virginem ⁊
laudātes eā. Sed reſtat videre qualiter turme
beatoꝝ plurime occurrerunt virgini eam ſalutā
tes ⁊ honorifice ſuſcipiētes. ¶ Prima ergo tur/
ba occurrit ſanctoꝝ patriarchaꝝ. ¶ Secunda ꝓ
phetaꝝ. ¶ Tertia martyrū. ¶ Quarta confeſſo/
rum. ¶ Quinta virginū. ¶ Sexta omniū beato
rum cōium. ¶ Septima omniū angeloꝝ aſſi/
ſtentium q̄ non emittunt̃ niſi raro. ¶ Octaua di
uinarum ꝑſonaꝝ. vicꝫ patris ⁊ filij ⁊ ſpūſſancti.
¶ Qualiter autē vnaqueq̈ turba ſanctoꝝ predi
ctoꝝ ipſam b. v̄ginem ſalutauerit ⁊ laudauerit
ac honorifice ſuſceperit in quodā libro q̄ intitu/
lat̃ de vita Marie deuote edocet̃: ⁊ hic ꝓpter de/
uotionem audientiū ꝓlixoꝝ breuiter deſcribitur
¶ Prima ergo turba patriarchaꝝ adorātes eā
ſalutauit di. Aue ſacꝝ ⁊ ſalutiferꝝ nr̄m deſideri/
um quā dudū expectauim⁹ que impleſti noſtrū
gaudiū: ⁊ per tuum natū redemiſti nos de pote
ſtate tenebraꝝ infernaliū. tibi laudis honor ⁊ ḡ
tiarūactio ac et̄nū gaudiū. Nunc adam laudās
eā ait. Hoc nunc os ex oſſib⁹ meis: ꝓ hanc ecce
gaudium oīb⁹ poſteris meis. Nam hec eſt que
grām inuenit apud deū angelo nunciāte: quam
grām ego ꝑdidi. ¶ Eua q̄ꝫ. Aue inquit benedi/
cta inter mulieres que vitā omnibus ꝓpinaſti: ⁊
mortē quā intuli tu cōtriuiſti. Ecce q̄ꝛ ego femia
damnaui: tu ſanctiſſima femina ſaluaſti. ¶ Acce
dendo ⁊ Noe patriarcha ait. Salue v̄go p̄fi/
gurata in arca a me cōſtructa. Nam ſicut in dilu
uio gen⁹ humanū per arcā eſt ſaluatū. ſic ſeculū
ꝑ te dei matrē eſt liberatum. ¶ Abraā exultans
ait. Ecce dei ꝓmiſſio mihi facta ⁊ impleta: q̄ dī
ctum eſt. Jn ſemie tuo. i. in chr̄o per hāc virginē
edito: bñdicētur oēs gentes. ¶ Jſaac ait. Aue v̄/
go pulcerrima cui⁹ pulcritudo decora in Rebec
ca mea ſponſa eſt p̄monſtrata. ¶ Jacob quoq̈.
Hec eſt illa ſcala quā vidi cui⁹ ſummitas celos
tangebat: ⁊ dñm innixum ſcale angeloſq̈ aſcen
dentes ⁊ deſcēdentes. ¶ Scđa turba ſctoꝝ. vicꝫ
ꝓphetaꝝ occurrit ⁊ ſalutauit di. Aue ſacrarium
ſpiritusſcti: ⁊ fructus noſtri vaticinij: te p̄dicaui/
mus: te ꝓphetauim⁹: tecum igr̄ iam in celo ꝯgau
demus. ¶ Tunc inter eos Moyſes ait. Hec eſt
rubus ardens per charitatē: in quo apparuit d̄s
qui rubus ardere cernebat̃ nec comburebatur.
ſed in ſua viriditate tenebat̃. Sic nec virgo hec
corrupta eſt filio dei ſuſcepto: nec leſionē habuit
in puerꝑio. ¶ Aaron ait. Hec eſt v̄ga arida q̄m
poſui in altari: ⁊ iuenta eſt florida ⁊ fructifera.
¶ Dauid ait. Ecce regina que aſtitit a dextris dei
in veſtitu deaurato. i. corpore glīficato: circūda/
ta varietate virtutum ⁊ ſanctoꝝ. ¶ Eſaias dixit.
Hec eſt virgo de qua prophetaui. Ecce inq̄t vir
go cōcipiet ⁊ pariet filiū: ⁊ vocabit̃ nomen eius
emanuel. i. nobiſcū de⁹. ¶ Hieremias ait. Hoc
eſt qđ dixerā. Nouū faciet dñs ſup terrā: femina
circundabit viꝝ. ¶ Ezechiel. Hec eſt inq̄t porta
clauſa ꝑ quā dñs ē egreſſus. ¶ Daniel ait. Hec
eſt mons de qua lapis viſus eſt p̄ciſus ſine ma/
nibus. quia dei filius ab ea natus eſt ſine viri ſe
mine. ¶ Tandē Johēs baptiſta eā adorauit di.
Aue mater agni imaculati q̄ tollit pc̄tā mundi:
quē digito demonſtraui: per tuū aduentū ſancti
ficat⁹ in vtero matrꝭ exultaui. ¶ Jtem Elizabeth
ſancta. Aue beata que credidiſti angelo. Ecce ꝑ/
fecta ſt̄ que dicta ſunt tibi ab angelo. gaude in e/
ternum cū tuo filio. ¶ Tunc ſanctus Joachim
⁊ ſancta Anna parētes virginis cū maximo gau
dio occurrēdo dixerūt. Bñdicta filia tua a dño
q̄ꝛ per te fructū vite cōicauim⁹. ¶ Deniq̈ ſanct⁹
Joſeph ſpōſus Marie occurrens cū leticia ait.
Salue mea gratioſa: mea venerabilis dña quā
rex celi mihi in ſponſam donauit: ⁊ imaculatā cō
ſeruauit: cui⁹ eram cuſtos caſtitatis: ⁊ teſtis vir
ginitatis: ⁊ ſecretari⁹ diuine incarnationis. Ego
p̄mus tuū partum adoraui: ⁊ oīs ꝑegrinatōis
tue comes extiti: tibi ⁊ dulci tuo Jeſu diligenter
ſeruiui: erat mihi tua ſocietas ſuauis: tua allo/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

cuitio iocūdabilis. Nūc ꝰ o mr̄ grē cū tuo nato
iocundare ⁊ mihi tuo ſpōſo bn̄dictōem ꝑbe ⁊c.
¶ Tertia turba occurrit ſctōꝝ martyꝝ dicens.
Aue triūphus ⁊ palma martyꝝ que pre omni/
bus meruiſti cū filio tuo in cruce pendenti aſti/
tiſti ⁊ gladio doloris cor vulneratum habuiſti
nūc gaude ſuꝑ oēs glioſa ⁊ letare cum amātiſſi
mo nato ꝑ ſc̄la. ¶ Tunc ſcti innocētes acceſſerūt
di. Aue nr̄a glia. felix illa hora qua xp̄i infantia
noſtre paſſionis fuit cā. En o btā qualis nobis
martyrij gloria eſt per tuum filiuꝫ donata. Sis
⁊ tu cum filio felix ꝑ imenſa gaudia. Sctūs qꝫ
Stephanꝰ prothomartyr ait. O benedicta mar
tyrum regina. ecce quia primꝰ pro tuo filio mar
tyrium ſuſtinui. quanta mihi ſunt donata pre/
mia. Ipi ꝰ dn̄o ieſu ⁊ tibi laus ⁊ gloria. ¶ Quar
ta turba occurrit ſctōꝝ ꝯfeſſoꝝ ſalutādo dicēs.
Aue confeſſoꝝ ſtella ⁊ lux ſcitatꝭ ac ſpeculū vir
tuoſitatis. vere in plenitudine ſctōꝝ detētio tua
qꝛ ceteris ꝑ ptes. tibi vero tota infudit ſe plenitu
do gratie ⁊ virtutis. Nūc ergo merito gaudes
ſuꝑ oēs in plenitudine celeſtis premij ⁊ glorie.
¶ Quinta turba occurrit virginum ſalutando
dicens. Aue virgo virginum beatiſſima ⁊ mat
ſūme puritatis. Multe q̄dē filie cōgregauerūt
diuitias. ſ. meritoꝝ ⁊ grāꝝ. tu ſupgreſſa es vni/
uerſas. Nūc igiꝛ cū tuo filio quē virgo concepi/
ſti ⁊ virgo pepiſti atqꝫ poſt partū virgo ꝑmanſi
ſti. gaude in decore ſūme puritatꝭ ꝑ ſc̄la. ¶ Se/
xta turba oim̄ beatoꝝ cōmuniū occurrit eā lau/
dando ⁊ ſalutādo di. Aue mr̄ grē mr̄ miſcdie. tu
gloria electorum. tu honorificentia ꝑpli iſrl̄. tu
leticia gentis ſanctorum. per te et ex te habemꝰ
quicq̄d boni habemꝰ. ergo per te ⁊ in te tuo na/
to laus ⁊ gloria. ¶ Septima turba angelorum
aſſiſtentium qui raro ⁊ ex ſpecialiſſima tantum
grā emittuntur. Et ſi throni ⁊ dn̄atōes occurre
runt btō Martino. vt legiꝛ. multo magis oēs
etiā aſſiſtētes mr̄i dei occurrerūt eam ſalutandō
⁊ dixerunt. Aue dei genitrix celoꝝ regina. ange/
loꝝ oim̄ dn̄a. que demones proſtraſti. mūdum
liberaſti. ruinā angelicā reſtauraſti. dei filiuꝫ de
celis attraxiſti. Nūc igitur gaude poſſidēs thro
num glie tibi ꝑparatum. Inter eos autē Gabriel
archangelus occurrendo ⁊ gaudens di. Ecce i/
quit celi regina tua gloria eſt cōpleta quam tibi
in ſalutatōne prenunciauerā. Aue gratia plena
dn̄s tecū bn̄dicta tu in mulieribus. Ecce gloria
es plena. ecce tecū vere dn̄s ieſus tuꝰ te exaltās.
te ſūme letificans. vere tu benedicta ⁊ ſuperbene
dicta pre oibꝫ. ¶ Octauo occurrerūt diuine ꝑſo
ne. Nā qꝛ dn̄s Jeſus totꝰ feſtinꝰ occurrit matri
vt teſtaꝛ Hiero. in ſermone de aſſumptōne. Et
qm̄ ipē ꝑſone diuine inſepablr̄ ſe comitanꝛ. vt
dicit Aug. de trini. ergo cū ibi fuerit perſona filij
ſequiꝛ ꝙ affuit ⁊ pr̄ ⁊ ſpūſſctūs. Quis autem ex
cogitare ſufficiat quāta iocūditate q̄nta ve ſua/
uitate dn̄s Jeſus ipām ꝑdulciſſimā genitricem
ſuā ſalutauerit. amplexatꝰ fuerit ⁊ oſculatus ad
gloriā ſupremā inuitauerit dicens. Surge ꝓpe/
ra mater mea dilecta. veni mater pura mea dul/
cis ⁊ amanda. Intra nūc in tui filij glioſa habi/
tacula vt gaudeas mecum omni bono celeſtiū
deliciarum ſine fine. Deniqꝫ deus pater in iubi/
lo ſalutando eam atqꝫ conſolando di. Aue mea
preelecta filia ⁊ ſponſa predilecta vide ⁊ agnoſce
diuinitatē meā. Ego te per angelum ſalutaui et
vt filium meū concipes ⁊ pareres virgo manda
ui. vt ꝑ carnē ex te ſumptā mortem patiēdo filiꝰ
meus mundū liberaret volui. veni ergo de liba
no ſponſa mea veni coronaberis. Leteꝝ ſpiritus
ſanctus ſalue inquit virgo pura ſuper quā ego
requieui ſeptiformi grā. in te locū filio dei prepa
raui. ⁊ de portione puri tui ſanguinis xp̄i corpꝰ
formaui. ꝟtutibꝫ ⁊ gratijs te ditaui. ⁊ vt digna
fores mater dei in benedictionibꝫ dulcedinis ꝑ/
ueni. Nūc igiꝛ iocūdare felix ſuꝑ cunctos viſio/
ne dei. Tunc btā ꝟgo adorās humiliter deum
⁊ ſctām trinitatē ac laudans ⁊ grās agens ait il
lud Eccl. lj. Confitebor tibi dn̄e rex. ſ. deꝰ pr̄ et
collaudabo te deū ſaluatorē meū. i. dn̄m Jeſuꝫ
Cōfitebor nōi tuo q̄m̄ adiutor ⁊ ꝓtector factus
es mihi. ſ. tu ſctē ſpūs me replēdo. ⁊ liberaſti cor
pus meū a ꝑditōe. vicꝫ ꝯſeruādo ab omni labe.
¶ Tertio qꝫ his habitis aſſumpta eſt beata vir
go ⁊ in celū deducta letanter. quia ſumma cuꝫ
leticia oim̄ celeſtiū agminū. Vn̄ ſctūs Gerardꝰ
ep̄s ⁊ martyr in ſuis homelijs dicit. Hodie vir/
ginē Mariā celi ſuſceperūt letando. angeli gau
dendo. archangeli iubilādo. throni exaltādo. do
minatōes pſallēdo. principatus armonizando.
cherubin ⁊ ſeraphin hymnizando. atqꝫ ad ſuꝑ/
ne maieſtatis diuine tribunal deducendo. Hec
ille. De hac aūt iocunda eius deductōe atqꝫ gau
dioſſima ithronizatōe latiꝰ patebit in ſeq̄ntibꝫ.
¶ Articulꝰ tertiꝰ de mō q̄ gaudioſiſſime ithroni/
zata ē btā ꝟgo maria in regnū celeſte ⁊ ſuꝑ oēs
collocata.

Circa tertiū prin
cipale de modo gaudioſiſſime ithro
nizatōis btē ꝟginis videndū reſtat
⁊ ꝓſequendū de his tribꝫ. ¶ Primo quidē q̄li
gaudio ⁊ iubiloſo cantico ſit in premiſſis turbis
btōꝝ ad thronū ſue glie traducta. ¶ Scdō q̄liꝛ
ſuꝑ oēs ordines angeloꝝ ⁊ ſctōꝝ exaltata.
¶ Tertio qualiter a ſanctiſſima trinitate ſit i ſu/
um thronū glie inthronizata. ¶ De ꝑmo nota
ꝙ ſcḋm deuotos ꝯtēplatores ⁊ huiꝰ rei tractato/
res pie poſſumus cogitare ſeu meditari ꝙ cum
btā ꝟgo fuiſſet tanta ſolennitate qua patuit re/
ſuſcitata ⁊ glificata corpe ⁊ aīa atqꝫ ab omibꝰ
turmis ſctōꝝ ⁊ angeloꝝ occurrentiū honorifice
ſalutata. tūc dn̄s Jeſus ait ad oēs btōs. Ecce in
q̄t noſtis ⁊ videtis matrē meā puriſſimā reſuſci/
tatam corpe glorificato. in cuiꝰ vtero vr̄a et oim̄

electoꝝ ꝓ ſalute ẞ meū corpus glorioſum ſpū/
ſcō formatū aſſumpſi. ⁊ tanq̄ȝ in tabnaculo di/
gniſſimo requieui nouē mēſibꝰ. Tandē ipa virgo
me pepit ⁊ vbere ð celo pleno lacte ꝟgineo aluit
caſtiſſimo amplexo fouit. ⁊ in oībꝰ deuotiſſime
miniſtrauit. In cruce q̄ȝ mihi ꝓ vobis patiēti ⁊
moriēti aſtitit. ⁊ doloris gladio ꝯfoſſa eiꝰ aia ex
titit ⁊c̄. Nūc igit̄ pēſate ⁊ ꝯſiderate. q꞉ dignū eſt
vt in throno meo ſuꝑ oēs exaltet̄ ordines btōꝝ
eterna p̄mia pcepturã. Tūc oēs angeli ⁊ bti pci
dēdo ⁊ dn̄m Jeſum adorādo ⁊ collaudādo ce/
perūt dicere illud pſ̄. Magnus dn̄s ⁊ magna
ꝟtus eiꝰ ⁊ ſapie eiꝰ nō eſt numerꝰ. Et illð Sap.
ix. Tecū dn̄e ſapia q̄ nouit oia opa tua. q̄ ⁊ affu
it cū orbē terraꝝ faceres ⁊ ſciebat q̄d placitū eēt
corā oc̄lis tuis. Ipa igit̄ tua infinita ſapia decer
nat. q꞉ iuſtū ⁊ dignū videt̄ ſuis tuis dn̄e vt ipa
tu ſcā mr̄ om̄i honore ⁊ laude digniſſima a de
xtris tuis in throno gl̄ie tue gaudeat vna tecū ⁊
regnet in ſcl̄a ſcl̄oꝝ. ¶ Tunc ſcā trinitas māda
uit oībꝰ di. illð pſ̄. Sumite pſalmū ⁊ date tym
panū pſalteriū iocundū cū cithara. bucinate i
neomenia tuba in inſigni die ſolennitatis veſtre
.i. huius aſſumptionis. Sicq̄ȝ cum omni iubi/
lo ⁊ totius curie celeſtis ſūma exultatōne cepit
virgo btā in celū ⁊ gl̄ie thronū traduci ⁊ eleuari
Juxta qð prefiguratum fuit. ij. Reg. vj. Surre
xit dauid. i. xp̄s ⁊ abijt ipe ⁊ oīs pp̄ls vt adduce
rent arcā dei. i. btām dei mrēm. Dauid aūt et oīs
iſrael ludebant corā dn̄o in citharis lyris ⁊ tym
panis ⁊c̄. In q̄ figurat̄ iubilatio oīm ſctōꝝ ⁊ an
geloꝝ ⁊ laudis decātatio ꝓ btiſſime ꝟgis aſſū/
ptione. Et nota ꝙ oēs turme btōꝝ deducendo
btām virginē admirabant̄ in ea ⁊ canebāt iubi/
loſas laudes magnificando ipam p̄ncipue de tri
bus. ¶ Primo de eius pulcritudine. q꞉ nō ꝯſue/
uerant antea videre ſuꝑ angelicā pulcritudineȝ
niſi diuinā. ſȝ nunc in btā ꝟgine cernebāt decorē
excellentem ſuꝑ angelos infra xp̄m. Et iō canen
tes dicebāt. Que eſt iſta q̄ ꝓgredit̄ q̄ſi aurora ru
tilans pulcra vt luna electa vt ſol Can̄. vj. Qui/
bus comitātes reſpondendo canebāt. Iſta eſt
ſpēoſa inter filias hierl̄em ſic̄ vidiſtis eā plenaȝ
charitate ⁊ dilectione. eccl̄ia dicente. Secundo
laudabāt eā de ſūma dignitate a deo ſibi colla/
ta. eo ꝙ nō ꝯſueuerāt antea hr̄e angeli ⁊ bti regi
nā ſuꝑ oēs choros exaltatā ſic̄ nunc cernebant.
⁊ ideo dicebant. Que eſt iſta q̄ aſcēdit de deſerto
delitijs affluēs ⁊c̄. Can̄. vj. q. d. Mundus totꝰ
eſt q̄ſi deſertum carens oī ꝟtute. ⁊ quō nunc de
eo aſcendit talis regina. Quibꝰ comitātes rn̄de/
bant. Iſta eſt regina que aſtitit a dextris dei i ve
ſtitu deaurato circūdata varietate. ¶ Tertio lau
dabāt de eiꝰ gl̄ie ſublimitate ⁊ premij copioſita/
te ac diuina familiaritate. q꞉ nunq̄ȝ viderant ali
quē poſt xp̄m in tanta gl̄ia ⁊ plenitudie omnis
gr̄e ac tanta ⁊ tali familiaritate dei aſcendētem.
vn̄ di. Que eſt iſta que aſcēdit ſicut ꝟgula fumi

ex aromatibus myrrhe ⁊ thuriſ ⁊ vniuerſi pul/
ueris pigmētarij Can̄. iij. in quo oīs gr̄a ⁊ pleni
tudo gl̄ie figurat̄. Quibꝰ rn̄dendo cantabatur
a comitātibꝰ. Hec eſt q̄ neſciuit thoꝝ in delicto
habebit fructū in reſpectōe aiaꝝ ſanctaꝝ Sap.
iij. O q̄ȝ aia fidelis ꝯtemplare q̄ntis gaudioꝝ ge
neribꝰ. q̄ȝ iocūdis laudibꝰ ipa ꝟgo glorioſa eſt
exaltata. ¶ De ſcdo q̄liter vicȝ ꝑtrāſijt oēs cho/
ros ⁊ ſuꝑ oēs ordies ſit exaltata. Nota ꝙ cū ſic
cū oīm exultatione eleuaret̄. Primo poſſumus
deuote meditari ſm̄ ꝙ ſcribunt deuoti ꝯtēplato
res ꝙ cū aereū celū ⁊ deide celū ethereū gaudēs
trāſuolaſſet celeriter ad ſidereū celū ferebat̄. vbi
ꝑ gl̄’am eius obſcurari lux ſolis lune ⁊ ſtellarū
videbat̄ p̄ cūctiſq̄ȝ radiās cū cerneret q̄ȝ magni
ſol ⁊ luna. q̄ȝ magne ſtelle forent a deo create q̄
tn̄ hic nobis parua cernunt̄. cū tn̄ vt dicunt phi
minima ſtella maior eſt terra. Deinde celum cry
ſtallinū ꝑtranſiens penetraſſet celum empyreū
vbi btōꝝ eſt manſio. vidiſſet quoq̄ȝ eiꝰ amenita/
tē ⁊ pulcritudinē cepit pſallere ⁊ dicere illud pſ̄.
Quādilecta tabernacula tua dn̄e ꝟtutū concu/
piſcit ⁊ deficit aia mea in atria tua. Vere melior
eſt dies vna in atrijs tuis ſuꝑ milia. Tūc predi/
lectus eius filius ieſus ait ad eaȝ. Ecce genitrix
dulciſſima vidi latitudinē celoꝝ ⁊ pulcritudinē
manſionū celeſtiū q̄s ego prepaui electis meis
habitādas. Ecce luna ⁊ ſol ⁊ ſtelle q̄ te in ſcptur̄
multiplr̄ p̄figurauerūt. Ecce celū empyreum q̄ȝ
pulcrū q̄ȝ amenū ſuꝑ oia inferiora in q̄ ꝑpetua
erit tua ⁊ btōꝝ habitatio vna mecūq̄ȝ côregna/
tio. Hec oia manus mea cōdidit ad deitatiſ glo/
riā ⁊ laudē ſempiternā. Tūc ait maria. Vere fa/
teor q꞉ magnus dn̄s ⁊ laudabilis nimis in ci/
uitate dei noſtri in monte ſancto eius. fundat̄
exultatione vniuerſe terre mons ſion latera aq̄/
lonis ciuitas regis magni. teſte pſ̄. ¶ Tandem
Scdo cū ꝑueniſſent ad choꝝ infimū btōꝝ in ce
lo empyreo vbi eſt chorus pueroꝝ baptiſatorū
⁊ cōmuniū ſctōꝝ ſm̄ Ricb. ſuꝑ ſniaꝝ. lib. ij. Il
li eam cōmendare ceperūt ⁊ dicere. Te o domia
mūdi q̄ excedis oīm merita decȝ ⁊ dignū eſt aſcē
dere ſupius. q꞉ nos in meritis paucis vel null̄
proprijs ſaluati ſumus in choro hoc infimo or
dinati. Aſcendendo igitur altius relinq̄ nobis
bn̄dictōem tuā. ¶ Tertio quoq̄ȝ ad choꝝ ange/
loꝝ veniendo ⁊ illi cōmēdauerūt eā di. O regia
angeloꝝ merito tu ſuꝑ nos exaltaris. quia cum
nos p̄ſideamꝰ ſingulis hoibus cuſtodiendo. tu
es oīm vniuerſaliter ꝓtectrix ⁊ dn̄a. Aſcendēdo
igitur relinque nobis tuam benedictionem.
¶ Poſt hec q̄rto ad choꝝ archāgeloꝝ veniēdo
⁊ illi cōmēdauerunt di. O felix maria nos q̄dȝ
habemꝰ nunciare mūdo maiora. tu vero edidi/
ſti mūdo oīm maxim. ſ. filiū dei. merito q̄ȝ exalta
ris. Et aſcendendo relinque nos in tua benedi/
ctione. ¶ Quinto preterea ad virtutum choruꝫ
veniendo cōmendauerūt ipi eā di. Noſtrum eſt

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

facere miracula. Sed tu virgo ſūmo ⁊ indicibili miraculo deū in tuo vtero cōcluſiſti ⁊ carne induiſti. ḡ dignū eſt te aſcēdere. ⁊ nobis bn̄dictionem tuā impartire. ¶ Sexto poteſtatū ad chor̄ veniēdo cōmendauerūt ipi eā di. O bn̄dicta femina nr̄m eſt ptātes demonū coercere. ſed tu caput ſerpentis cōtriuiſti. digne ḡ aſcēdis. et nos bn̄dic. ¶ Septimo pncipatuū veniēdo in ordinem cōmēdauerūt di. O impatrix oīm. nos principamur angelis. tu vo oībꝫ creaturꝭ. iuſtū eſt. ḡ te aſcendere. ⁊ nos benedicere dignare. ¶ Octauo dn̄ationes eam cōmendauerunt di. O dn̄a inclyta. nr̄m eſt principatibꝰ p̄eeſſe. tu vo vt mactius habes etiam deo filio tuo precipiendi. ergo aſcendis merito. ⁊ nos benedictione tua participes facito. ¶ Nono pueniendo ad chor̄ thronor̄ q̄ cōmendauerūt eā di. O vere iocunditas electorꝫ. digna es exaltari ſup nos. Nam in nobis deus requieſcēdo iudicia decernit. in te dei filius carnē aſſumēdo in q̄ iudicaturꝰ eſt viuos ⁊ mortuos requieuit. ḡ aſcendendo nob̄ bn̄dic. ¶ Decimo ad chorum cherubin adueniendo ⁊ ipi cōmendauerunt di. O diuine ſapientie vas admirabile. nos diuina ſapīa iocundamur. tu mater es ⁊ genitrix ſapientie dei. i. dn̄i Jeſu. ḡ dignū eſt te ſup nos aſcendere. noſq̄ȝ in tua benedictione relinque. ¶ Undecimo ad chor̄ ſeraphin veniēdo cōmendauerunt illi di. O mr̄ pulcre dilectionis. nos ardemꝰ charitate dei. tu i ſūma plenitudine charitatꝭ deū tanq̄ȝ filiū p̄ oībus dilexiſti. dignū eſt te ſup nos ad thronū tibi preparatū aſcēdere. ⁊ nobis bn̄dictōem tuā infunde. ¶ At btā dei mr̄ grās ⁊ laudes agens deo ait. Bn̄dictus dn̄s deꝰ iſrael q̄ facit mirabilia magna ſolus ⁊ bn̄dictū nomē maieſtatis eiꝰ. Et iterū oībꝫ choris bn̄dicens ait. Bn̄dicti vos dn̄o q̄ fecit celū ⁊ terrā. Et tunc ad. xij. thronū vicꝫ xp̄i eſt eleuata. qui eſt ſup oēs angelorꝫ ⁊ ſanctoruȝ choros. Et de h̄ in ſeq̄ntibꝫ. ¶ Ultimo iā reſtat videre qualiter beata virgo in thronū glīe ſit inthronizata a trinitate ſctiſſima. Et de hoc breuiter pie ⁊ deuote contemplando. Nota q̄ cū ſolennitate ⁊ tāta gaudioſitate beatiſſima dei mr̄ fuiſſet vt p̄dictū eſt deducta ⁊ exaltata ſup oēs ordines tunc dn̄s ieſus cū ſūmo honore ipaȝ ad ſui dextrā in throno glīe ſue collocauit. Un̄ Augꝰ. Tibi inq̄t dn̄a digne thronꝰ regis glīe debetur te ipe rex glīe vt matrē verā ⁊ decorā ſponſam p̄ oībꝫ diligēs amoriſ amplexu ſociauit ſibi. Gaude igiť ⁊ letare ſine fine. Ex qua auctoritate claret q̄ ſi debeť ſibi thronꝰ regis glīe. ḡ idē ē thronꝰ ſuꝰ ⁊ regis. Jtē ſi mr̄ regis ⁊ ſpōſa. ergo iuxta regem ſm̄ illud. iij. Reg. ij. Poſitus eſt thronꝰ matri regis que ſedet ad dextram eius ⁊c̄. Tūc deus pater benedicens eam ait. Benedicta tu i mulieribus ſicut annunciaui tibi per angelum Benedixi tibi ⁊ eris benedicta ineternum Gen̄. xxvij. Benedicenſq̄ȝ benedicam tibi ⁊ exaltabo nomen tuū in ſeculū. en ſup oīa creata te dn̄am conſtituo. Et iuxta illud Gen̄. xlj. Tu eris ſuper domū meā ⁊ ad tui oris imperiū cunctus obediet pp̄ls. Quicūq̄ȝ volueris regnū trade. tibi fideliter ſeruiēt. ſalua q̄s tibi placuerit. tu regina angelorꝫ. tu dn̄a mundi. regna ⁊ gaude in glīa mea p ſecula. ¶ Filius quoq̄ȝ dei patris dn̄s ieſus eam bn̄dicens ait. Benedicta tu mr̄ dilectiſſima. btūs tuꝰ vterꝰ q̄ me filiū dei portaſti ⁊ btā vbera tua virginea quibus lactaſti. vt ſcriptum eſt Lu. xj. Gaude nunc ⁊ letare vna mecum in throno glīe perpetue. En q̄ mihi fideliter et deuotiſſime ſeruiuiſti. reddo tibi ſeruitutis vicem ⁊ retributōem. vt ſic me ſuſcepiſti in vterꝫ tuum puriſſimū ⁊ digniſſimū. ita ego te ſuſcipio nunc in celeſte ſoliū glīoſiſſimū ⁊ feliciſſimuȝ. ſicut tu me pauiſti. ita ego te paſcam dulcedie diuinitatis ⁊ glorie mee. Sicut tu me induiſti carne humana ⁊ veſtimento incōſutili. ita nunc ego te induam veſtimento glorie in aīa ⁊ corpe glorificato. Tu mihi in cruce pēdenti cōpatiens ⁊ dolēs a dextrꝭ aſtitiſti. ⁊ nunc aſta gaudēs a dextrꝭ meis in throno glīe quē tibi p̄paui vt fruarꝭ me cuȝ omni bono felicitatis patrie celeſtis. Et volo vt ſic me regē oīm adorat ⁊ laudat oīs exercitus btōrꝫ ⁊ electorꝫ. ſic te reginā cunctorꝫ laudet ⁊ veneretur om̄is eccl'a ſanctorꝫ. ¶ Deniq̄ȝ ſpiritusſctūs eam bn̄dicendo ait. Btā es v̄go maria q̄ dn̄m Jeſuȝ portaſti creatorem mundi. genuiſti q̄ te fecit ⁊ in eternū p̄manes virgo. prout canit eccleſia in ſpūſctō. Bn̄dicta filia que a me in vtero materno extitiſti ſanctificata ⁊ in filij di conceptōne obumbrata. virtutibus ⁊ donis ſuperplena vt de plenitudine tua reuiuiſcat om̄is creatura. Ecce ergo tibi donatū eſt vt ſic in terris requieui in te omnis gratie plenitudine. ſic nūc in celis inhabitē te oī plenitudine glīe. Tu itaq̄ȝ mater gratie. tu mater miſcdie. tu mater venie. te impleuit deus omnium bonorum plenitudine vt ſiq̄d ſpei. ſiq̄d gratie ſiquid ſalutis mundo prouenerit. nouerit redundari ex te. vt etiam ait Bern̄. Uere tota pulcra es amica dei ⁊ macula nō eſt in te. Nunc igiť iocūdare ⁊ deū vnū in ſancta trinitate contemplare regnans cum dulci filio tuo ſine fine. ¶ Tunc ait Maria. Magnificat aīa mea dn̄m. ⁊ exultauit ſpūs meus in deo ſalutari meo. Quia reſpexit humilitatem ancille ſue ⁊c̄. Luc. j. Et iterꝫ benedicēs dn̄m ait. Bn̄dicam dn̄m in om̄i tp̄e ſemper laus eius in ore meo. ſit nomen dn̄i benedictū ex hoc nunc ⁊ vſq̄ȝ in ſeculū. ¶ Et ad btōs ait. Magnificate dominum mecum ⁊ exaltemus nomen eius in idipſum. Congratulamini mihi oēs qui diligitis dominum. quia cum eſſem paruula placui altiſſimo ⁊ de meis viſceribus genui deum et hominem vt canit eccleſia. Moxq̄ȝ vt Apocal. iiij. in figura ſcribiť. omnes ſancti miſerūt coronas ſuas ante thronum dei. i. coram btā virgine. in

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

ſicut in throno xp̄s dei fili⁹ requieuit ipam venerā
do. Et laudare ceperūt ac bn̄dicere deū dicētes.
Dignus es dn̄e de⁹ accipe gl'iam ⁊ honorē ⁊ vir
tutē.ſ.ex ꝟgine matre. qm̄ occiſus es ⁊ redemi/
ſti nos deo nr̄o in ſanguine tuo.ſ.quē ex virgīe
aſſumpſiſti. Et iterū eiuſdē.xix. Gaudeam⁹ ⁊ ex/
ultem⁹ ⁊ demus gloriā deo q2 venerunt nuptie
agni ⁊c̄.i.gaudiū ꝑ gl'ia xp̄i ⁊ matris ei⁹. Bene/
dictio igit̄ ⁊ claritas ⁊ grārūactio honor virtus
⁊ fortitudo deo nr̄o in ſcl'a ſcl'orum Amen.

Ad ꝟginem ꝙ3: Felix nanqꝫ es ſacra ꝟgo ma
ria ⁊ omni laude digniſſima. quia ex te ort⁹ eſt
ſol iuſticie xp̄s deus nr̄. Et illud Judith.xv. Tu
gl'ia hierl'em.tu honorificentia ꝑpl'i nr̄i.tu leticia
iſrael.eo ꝙ caſtitatē amaueris. ⁊ iō eris bn̄dicta
in eternū. Sicqꝫ ꝟgo brā in celum gaudioſe in/
thronizata laudat̄ ab omnib3 ſctis ⁊ angelis et
bn̄dicit̄ de⁹ in ipa ac per ipam ꝑeniter. Et nos ḡ
chariſſimi vt grām ꝑ ei⁹ merita ꝓmereamur ac
gloriā. ipam laudem⁹. ei ſupplicem⁹ ⁊ ei⁹ patro/
cinia flagitem⁹ orātes. ſicut ⁊ eccleſia ſolet ipam
inuocare. dicēs Salue regina miſcḋie vita dul/
cedo ⁊ ſpes nr̄a ſalue ad te clamam⁹ exules filij
eue. ad te ſuſpiramus gemē. ⁊ flen. in hac la. val.
Eia ergo aduocata nr̄a il. tu. mi. ocu. ad nos cō/
uerte. Et ieſum bene. fru. ven. tui no. poſt h̄ exili
um oſtende. O clemens o pia o dulcis Maria
Amen. Et ſic eſt finis huius libri.

Incipit liber. XI. de maxima dignitate ⁊ ꝑui
legijs Marie.

Liber vndecimus

agit de myſterio ꝑuilegiorū magnorum
⁊ multiplicium ipſius beate virginis at
qꝫ eius precellentiſſime dignitatis. Et h3 duas
partes. In ꝑma pte agit̄ de quibuſdam eius
magnalib3 ⁊ priuilegijs digniſſimis. In ſecun/
da pte de alijs ei⁹ duodecim gratijs ⁊ excellēcijſ.

Pars prima de magnalib3 ⁊ priuilegijs di/
gniſſimis que omnipotens deus fecit btē Ma
rie virgini.

Fecit mihi domi

nus magna q̄ potēs eſt ⁊ ſcm̄ no
mē ei⁹. Lu.j.ca. Quib3 in ꝟbis ipa
gl'ioſa di gēitrix ꝟgo gl'iat̄ ⁊ grās
dō agit de magnis ꝑuilegijs ⁊ ſctiſſimis donis
q̄b3 eā ſuꝑ oēm creaturā ꝑtulit p⁹ xp̄m. Vn̄ ait.
Fec̄ mihi dn̄s mag̃ q̄ potēs eſt. q. d. ꝑ ſuam in/
ḋt potētiā infinitā fec̄ dn̄s in me magnalia per
maxia ⁊ inſcrutabilia. Reuera vt ait Anſ̄. de cō/
ceptu ꝟginali ca. xviij. Nil marie excellenti⁹ da/
ri potuit. nil maius in mundo fieri valuit q̄3 ꝙ
ipa virgo manens deū de ſua carne carnem fa/
ctū generaret. Et Ber̄. in ſer. de gaudijs Marie
Multa ait magna fecit deus in creaturis mun
di. nihil tn̄ tam excellens ⁊ tam magnū opus di

giorū dei factū eſt ſicut in virgīe Maria quam
ſol ⁊ luna ⁊ omnis creatura mirant̄ ꝙ eū quem
celi capere nō poterāt. ipa in vtero capiat. Quāq3
aūt multa ⁊ ineffabilia ſint magnalia q̄ de⁹ fec̄
ꝟgini ſuꝑbenedicte. tn̄ iuxta figurā Apocal'. xij.
vbi ſcribit̄ ꝙ ipa mulier amicta ſole claritat3 di/
uine habet coronā. xij. ſtellarū i capite. poſſum⁹
deſcribere. xij. magnalia ſiue priuilegia digniſſi/
ma q̄ fecit omnipotens deus in ipa ꝟgine ma/
ria tāq3 ſtellas. xij. relucentes in eius gloria. ſub
q̄b3 comprehenduntur ⁊ multa alia ꝟginis ꝑ/
uilegia. Dicat ergo digne ⁊ merito glorioſiſſima
hec virgo. Fecit mihi dn̄s magna.

Primo quidem in eternali preelectione.
Secundo in ſingulari ſanctificatione.
Tertio in naturali perfectione.
Quarto in incōtaminabili purificatione.
Quinto in virginali fecundatione.
Sexto in diuinali inhabitatione.
Septimo in mentali illuſtratione.
Octauo in maternali dignificatione.
Nono in huius mundi ſaluatione.
Decimo in omnis doni exuberatione.
Undecimo in ſupereminenti exaltatione.
Duodecimo in vniuerſali veneratione.

Juxta hec igitur. xij. ſtellas deſcribemus. quas
in tribus quaternarijs potes ordinare ſm̄ ſeriē
preſcriptam. diſtinguendo per quaternariū vel
aliter vt placuerit.

Captl'm. I. de priuilegio eternalis preelectiōis
Marie in qua fecit ſibi deus maxima.

Prima ſtella digni

tatis ⁊ magnificentie beate ꝟginis dici
tur et̄nalis ꝑelectio. Ipam eni deus ab
eterno preelegit ſupra omnem creaturam vt eēt
excellētior gr̄a ⁊ gloria atq3 mr̄ dei digniſſima. ſi
cut de ea canit eccleſia. Elegit inq̄t eā de⁹ ⁊ ꝑele/
git eā. in tabernaculo ſuo habitare facit eā. Pro
pterea in hui⁹ ſignum in perſona eius dic̄ Pſ.
In capite libri ſcriptum eſt de me vt faciam vo/
luntatē tuā de⁹ me⁹. Notandū aūt ꝙ triplex li
ber diſtinguit̄. ⁊ in q̄libet eorū de ipa beatiſſima
Maria in capite. i. ꝑncipio ſcriptum eſſe inuenit
tur. vt patet conſideranti. Prim⁹ dī liber vite
hic liber non eſt aliud q̄3 mens diuina. in q̄ ſunt
ſcripta oia q̄ ſunt erunt ⁊ fuerunt. Iſta aūt ſcri/
ptura eſt noticia dei q̄ eſt oim rerū. nō ſolū facto
rū ſed etiā fiendarū. ⁊ eorū q̄ poſſibilia ſunt fore
⁊ que nunq3 erunt vel ipoſſibilia ſunt. In hoc li
bro ſcp̄ta ſunt noia electorum. iuxta illō Phil.
iiij. Quorū noia ſcripta ſunt in libro vite. propt̄
qō ſaluator Lu. x. ait diſcipulis. Gaudete et ex/
ultate q2 noia vr̄a ſcripta ſunt in celis. Vn̄ Gra
tian⁹ de pe. diſt. iiij. dicit ꝙ ſm̄ preſcientiam diui
nā ſcribi i libro vite. eſt aliquē ꝑordinari ad vitā
ſc3 gratie ⁊ glorie. quod ab eterno ordinatum
eſt. De h̄ ꝟo libro deleri ſunt ⁊ delent̄ nomia re

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

proboꝝ.iuxta illud pš. Deleant̄ de libro viuen⸗
tiū ⁊ cū iuſtis non ſcribant̄. Et Exo di.xxxij.dixit
Moyſes ad dn̄m. Aut dimitte ꝓplo huic hanc
noxā.aut ſi nō facis dele me de libro tuo quem
ſcripſiſti.q.d. Quia ſcio ꝙ me nō delebis.idͦ pce
ꝓplo huic. Cui reſpōdit dn̄s. Qui peccauerit mi
hi delebo eum de libro meo. ¶ In hoc libro nō
eſt prioritas tp̄is vt.ſ.mens diuina prius vnū
cognoſcat ꝙ̄ alteꝝ.ſed eſt prioritas dignitatis
vt dicat̄ prius ſcp̄tū qđ nobilius ⁊ perfecti⁹ fien
dū eſt diſpoſitū.⁊ hoc mō dicit beata virgo ma⸗
ria. In capite libri.ſ.vite ſcp̄tū eſt de me.q̄ p̄ cete
ris eſt electa ⁊ p̄electa tanꝙ̄ ſanctior vniuerſis
etiā angelis.vt faceret voluntatē dei in cunctis.
vt eſſet gr̄a ⁊ gloria excellentior omni creatura.
¶ Scd̄s dr̄ liber legis ſcripte ſiue date q̄ cōtinet
libros moyſi q̄nqꝫ legales necnō hiſtoriales.ſa⸗
pientiales ⁊ ꝓhetales alios ꝙ̄ vete.teſt.vt patet
in biblia. Licet aūt totū vetus teſtamentū p̄ oēs
libros tam legis ꝙ̄ ꝓhetaꝝ atqꝫ hiſtoriaꝝ ple⸗
nū ſit myſterijs ⁊ ꝓhetijs de bt̄a Maria.tn̄ in
capite hui⁹ libri qꝛ in p̄mo capl'o Geñ. plurimas
per figuras ſcribitur de ip̄a beata virgine. Pro
pterea bt̄a virgo dicere pōt.in capite libri.ſ.vete.
teſt.ſcriptū eſt de me. ¶ Prio q̄dē in ip̄o initio li
bri cū dr̄: In p̄ncipio de⁹ creauit celū ⁊ terrā.i p̄n
cipio.i.in filio p̄ quē fecit ⁊ ſecula.teſte apl'o.quē
filiū de⁹ pr̄ dedit virgini benedicte vt idē et vnus
eſſet dei ac virginis fili⁹. Creauit inq̄t de⁹ celum
⁊ terrā ſ̄m Alb.magnum ſup̄ Miſſus eſt.cap̄.
dxvij.p̄ h̄ bt̄a ꝟgo figurata extitit.q̄ celū ⁊ terra
fuit.qꝛ celeſtē ſil' ⁊ terreſtrē vitā duxit.h̄ ē.angeli⸗
cā ⁊ humanam conuerſationem habuit. Celum
fuit bt̄a ꝟgo altiſſima dignitate. Terra infima
humilitate. Celū fuit puriſſima ꝟginitate. terra
fecunda maternitate.qꝛ ꝟgo ſil' ⁊ mater fuit. Et
ſicut in p̄ncipio creationis rerum p̄mo creata
ſunt celū ⁊ terra.ita in p̄ncipio recreatōis ⁊ redē⸗
ptionis creata eſt virgo. ¶ Deniqꝫ deus decre⸗
uerat p̄ ſingula op̄a ſex dieꝝ de q̄b⁹ agit̄ in prio
capl'o libri ve.teſt.honorare ip̄am virginē bn̄di⸗
ctā p̄figurādo in ſingulis vt oſtendit Alber.vbi
ſ̄. ¶ Nimirum ip̄a die p̄ma fecit deus lucē de q̄
poſtea factus eſt ſol ſ̄m q̄ſdā.vt dr̄ mgr̄ in.ij.li.
ſniar.in q̄ p̄figuratū eſt ꝙ ſol iuſticie xp̄s deus
nr̄ naſciturus eſt de luciſſima maris ſtella ma
ria. ¶ Scd̄a die fecit deus firmamentū in me⸗
dio aquaꝝ. Hoc firmamentum qđ habet fixas
ſtellas in ſui ornamentū bt̄a ꝟgo eſt q̄ hꝫ coro⸗
nā.xij.ſtellaꝝ.i.gl'iam oīm ſctōꝝ. Un̄ ip̄a fuit in
medio aquaꝝ. Aque eñ multe ꝓpl's mult⁹ Apo⸗
cal'.xvij.qꝛ ip̄a eſt mediatrix.⁊ fuit ip̄a media in
ter aquas que ſub celo ſunt.i.ſctōs hoīes vie.et
inter aquas q̄ ſup̄ celos ſunt.i.angelos ⁊ ſctōs
patrie.qꝛ erat ip̄a oīm ſanctoꝝ gloriam habens
⁊ plenitudinē gr̄e ſupra cōem ſtatū vie ⁊ infra
ſtatum patrie dum erat in vita hac: cōmunicās
cum vtriſqꝫ.cum inferioribus merendi cōditio⸗

nem.cū ſup̄iorib⁹ virtutū p̄fectōnem. Proinde
Eccl'i.xliij. Species celi.i.bt̄e ꝟginis.gl'ia ſtella⸗
rū.i.ſctōꝝ. ¶ Tercia die congregauit deus aq̄s
q̄ erant ſub firmamento in vnū locū.cōgregatio
nēqꝫ aquaꝝ vocauit maria.in q̄ figurauit ꝙ cō⸗
gregatio oīm gr̄aꝝ in virgine bn̄dicta nominā⸗
da eſſet h̄ nomine maria. ¶ Quarta die fec̄ de⁹
duo luminaria magna.ſ.ſolē ⁊ lunā.ſol chriſtū
luna bt̄am ꝟginem figurauit. ¶ Quinta die de⁹
us fec̄ piſces ⁊ aues ⁊ eis benedixit.qꝛ p̄ bn̄di⸗
ctōnem Marie ꝟgis reuiuiſcat oīs creatura.vt
dr̄ Anſ.in li.oꝛonum. ¶ Sexto die format⁹ eſt
hō ⁊ poſit⁹ in p̄adiſo voluptatꝭ.qꝛ xp̄s hō fact⁹
die ſexto ⁊ in ſexta etate mundi poſitus a dō pa⸗
tre in ꝟginei corporis p̄adiſo in q̄ fuerunt delitie
diuine dulcedinis ⁊ amoris ¶ Deniqꝫ die ſepti
mo.i.ſabbato q̄euit de⁹ ab operib⁹ ſuis. qꝛ tunc
xp̄s quieuit in ſepulcro ⁊ tunc fides q̄euit i ꝟgi
ne benedicta. Jdo bn̄ dr̄.⁊ ſanctificauit deus diē
ſeptimā.ſ.ſtatuendo eam in veneratōe haberi a
fidelib⁹ in honorē ꝟginis.nō q̄dē abſtinēdo ab
op̄ib⁹ manualib⁹ ne videamur iudeizare.de cō⸗
ſe.diſt.iij.p̄uenit.ſed ieiunando.orando frequē
ti⁹.⁊ elyñas dando ⁊c̄. Ecce claret qꝛ in capite li
bri.ſ.veteris teſt.ſcriptum eſt de virgine. ¶ Ter⸗
ti⁹ dr̄ liber gratie q̄ continet oēs libros no.teſt.
incipiens ab euangelio Matthei. In principio
ḡ libri gratie ſcriptum eſt de virgine.qꝛ in princi
pio libri Matthei.ſ. Lib generationis Jeſu xp̄i
filij Dauid ⁊c̄. Et in fine hui⁹ euangelij codē p̄⸗
mo capl'o ſcribit̄. Jacob autem genuit Joſeph
viꝝ marie.de q̄ nat⁹ eſt ieſus qui vocat̄ chriſtus
Jbi ḡ ſcꝫ in capite libri gr̄e ſcp̄tū eſt de Maria
vt faceret voluntatē dn̄i in ſumendo ſponſum
in conſentiendo ad concipiendum xp̄m ⁊ fideꝫ
dando angelo. Un̄ claret ex p̄miſſis maria vir⸗
ginis excellētia ⁊ dignitas.qꝛ ab eterno de⁹ eam
p̄elegit ⁊ p̄ totū vetus teſtamentū p̄ ora oīm ꝓ⸗
phetaꝝ ⁊ ſctōꝝ cōmēdauit atqꝫ i nouo teſtamē⸗
to in ip̄a oīa de⁹ magl'ia q̄ decreuerat ab eterno
adimpleuit.⁊ toti mundo ſalutē ex ip̄a p̄ueniſſe
p̄ euangeliſtas ⁊ alios ſctōs noui teſtamenti de
ſcribi voluit. Un̄ venerabilis Beda ſuper illud
Lu.xj. Beati qui audiunt verbū dei.dicit. Bea
te ꝟginis excellentia cōmendat̄ cum ſcꝫ dicitur
Btūs venter qui te xp̄m portauit ⁊ vbera q̄ ſu⸗
xiſti. Et merito.quia in ſpeculationis cuſtodia
dn̄o ip̄a famulabat̄ adeo ꝙ ip̄ius humilitati ⁊
ſanctitati null⁹ ſctōꝝ comp̄at̄. Sꝫ ⁊ tota ſctōꝝ
beatitudo ex glorioſe virginis vtero proceſſit. O
veneranda domina electa ⁊ preelecta que mater
eſt ⁊ virgo eſſe non deſinit. O admiranda puel⸗
la que ſaluo ꝟginitatꝭ pudore ſuū genuit geni⸗
torem. O felix ancilla q̄ creatorem ⁊ gubernato⸗
rem genuit vniuerſorum ⁊ virgo p̄manſit i eter
num. O benedicta mater que inferni vaſtatorē
celi rep̄atorem.noſtrū ſaluatorem mundi redē⸗
ptorem.deum omnipotentē. dn̄m celi ⁊ terre et

oīa cōtinente ſuo ꝓtulit ex vtero. angelorꝫ leticiā hoīm vitā. celorꝫ gl'iam. Hec ille. Itaqꝫ ſumma magl'ia ⁊ ꝓuilegia ꝑmaxia deꝰ fecit in maria ꝑ iſta ſtella vicꝫ in electōe eterna. ¶ Prio qꝛ eā elegit ſingulariter ſuꝑ oēs nō tm̄ hūanas ſꝫ angelicas creaturas. ¶ Scđo qꝛ ipam elegit ad talē ⁊ tantā grām ⁊ gl'iam q̄lē ⁊ q̄ntā nulla creatura deo non vnita capere potuit niſi ipa v̄go mr̄ di. ¶ Tertio qꝛ ipam elegit ad tantam grām ⁊ gloriā ꝙ oēs generales ac ſpeciales gratias omniū creaturarꝫ ac glorie plenitudines in ſūmo habuit. Et inſuꝑ ipam grām ⁊ gl'iam increatā totam in ſe continuit. ¶ Quarto qꝛ deus ipſam elegit ⁊ preordinauit ad tāmagnas excellentias ꝙ eā maiorē facere nō potuit potētia ordinata. vt patuit li. v. ꝑte. iij. ar. j. Vn̄ ꝓpt̄ p̄miſſa merito beata v̄go ꝑ arcā teſtamenti eſt p̄figurata. In q̄ incluſa erant legis mādata. qꝛ in ea due tabule i q̄b⁹ decē p̄cepta ſcripta erant digito dei cōtinebātur. Sic in maria p̄ceptorꝫ obſ'uātia erat quam dextre dei digitus. i. ſpūſſctūs oī grā decorauerat. Arca etiā librū legis cōtinebat. ⁊ maria cōſeruabat in ſcrinio pectoris ſui oīa v̄ba ſcti euangelij conferens cū oib⁹ ſcriptis legis diuine ⁊ ꝓphetarū q̄ oīa ſciebat. In arca erat virga Aaron q̄ floruit. ⁊ vrna aurea cū manna celi. Et maria floruit virginitate ⁊ fructū bn̄dictū protulit. i. chriſtū q̄ celi māna verꝫ in vtero mundiſſimo portauit. Archa erat de ligno ſethin imputribili facta: et maria in putredinē non eſt redacta. Arca duos vectes q̄b⁹ portabat̄ ⁊ q̄ttuor circulos aureos in lateribꝫ habebat. Sic in maria duplex charitas ⁊ q̄ttuor v̄tutes cardinales erant. Arca tam intrinſecus q̄ꝫ foris deaurata erat. maria intus. i. in aīa ⁊ foris. i. in corꝑe gratia reſplendebat. Fecit ei ergo dn̄s magna.

¶ Caplm̄. ij. ꝙ deꝰ fecit magna in Marie ſingulari ſanctificatione.

Secunda ſtella dicitur ſingularis ſcīficatio. quod fuit magnū priuilegiū. Nimirum ſcḋm doctores theolo. ipa virgo quattuor vicibus ſanctificata fuiſſe edocet̄ a deo. ¶ Primo quidem in materno vtero. ¶ Scđo deꝰ eā ſanctificauit quando ſpiritusſanctus eam obumbrauit ⁊ filium dei cōcepit. ¶ Tertio qn̄ eam deus inhabitauit menſib⁹ nouē xp̄m portādo in vtero. ¶ Quarto qn̄ eā deꝰ in celū aſſumpſit. Vn̄ pſ. Scīficauit dominꝰ tabernaculū ſuū. In ſingulis aūt ⁊ oibus his ſanctificationibus deus fecit ei magna ⁊ ꝑmaxima priuilegia. ſcḋm ꝙ tenent doctores ſuꝑ iij. ſniarum diſt. iij. ¶ Primū fuit priuilegium maximū ꝙ in p̄ma ſanctificatōe per grām ſpecialiſſimā fuit preſeruata a pctō originali. vt tenēt nr̄i doctores. Licet alij dicāt ipam a peccato originali fuiſſe purgatā in p̄ma ſcīficatōe. tm̄ eccleſia iſtud pie credit cum noſtris doctoribus vicꝫ ꝙ p̄ſeruata eſt ab originali culpa. vt merito de ipa dici poſſit illud Cāti. iiij. Tota pulcra es amica mea ⁊ macula nō eſt in te. Et de hoc latiſſime patuit li. iiij. ꝑ totum. ¶ Itē in iſta p̄ma ſanctificatione datū eſt virgini ſecundū maximū ꝓuilegiū. qꝛ infuſa eſt ſibi gratia preſeruatiua deinceps ab om̄i peccato actuali: nō ſolū mortali ſed etiā veniali. Alijs v̄o ſcīficatis in vtero confert̄ gratia ꝑ quā p̄ſeruarent̄ a mortali licet nō a veniali. ſed ipi virgini benedicte collatum eſt ꝙ nec venialiter vnqꝫ peccaret. Unde Bern̄. ad canonicos lugdunēſes ait. Puto ꝙ copioſior gratia ſanctificatiōis in ipam deſcēdit que non ſolū ipius ortū ſanctificauit: ſed etiam eam ab omni peccato deinceps immunē cuſtodiuit. Hec ille. Nā iſta gratia protunc in virgine aut ſubtraxit omnino aut reſtrīxit fomitē ꝙ nō poſſet in aliquod peccatū ducere aut a bono retrahere: vt tenent doctores ſuꝑ. iij. diſt. qua ſupra. ¶ Tertium priuilegiū in iſta prima ſanctificatione maximū fuit. quia vicꝫ beata virgo impleta eſt dono ſpūali ⁊ ꝑfecta: nō ſolū reſpectu ſui ſed etiam reſpectu aliorū. Quod ſic patet. Nam poſt eius ſanctificatiōem in vtero ſue matris i ipa bn̄dicta virgīe fomes ſcḋm nr̄os doctores tenentes Mariā fore conceptā ſine macula originalis pcti nō remāſit formaliter ſed tm̄ cauſalit̄ vt patuit lib. viij. ꝑte. iij. ar. j. ca. j. circa medium. Scḋm aūt alios q̄ ſcꝫ tenent a peccato mūdatā licꝫ remanſerit ſcḋm ſuam eſſentiam ⁊ non fuerit ſubtractus: tamē remāſit impeditus ⁊ ligatꝰ ꝑ gratiā ſanctificantē q̄tuꝫ ad duo. ¶ Primo ne fomes inclinaret ad quodcūqꝫ peccatū: aut retraheret a bono. ergo ⁊c̄. Item quod amplius eſt. quia gratia ſanctificatōnis non tm̄ illicitos motus repreſſit in ſe: ſed etiā in alijs efficaciam habuit vt nunq̄ꝫ ab aliquo cōcupiſci potuerit. Vn̄ ꝓut ſeraphicꝰ Bonauen. ſuꝑ. iij. diſ. iij. ait. etiā infideles ⁊ iudei aſſerūt hoc mirū fuiſſe in virgine Maria ꝙ cum eſſet pulcerrima corporea nullo vnq̄ꝫ viro potuit cōcupiſci. Unde has ſpeciales p̄rogatiuas habuit ſcīficatio beate virginis p̄ oib⁹ ſanctificatis in vtero vel in baptiſmo. Tum quia eorū ſanctificatio nō compmebat in eis om̄es motus illicitos. Tū qꝛ corꝑeitas nō extinguebat oēm motū corꝑalem vel cōcupiſcentiā in alijs aſpiciētib⁹ eos. Imo pluſrime ſancte virgines: vt Catarina Margareta ⁊c̄. cōcupite ſunt. ⁊ qꝛ non conſenſerunt martyrizate ſunt. Sed in beata virgine gratia ſanctificationis etiā i alijs oib⁹ ꝯcupīe motū extinguebat. ꝓut latius de hoc ſupra patuit li. v. parte. ij. ar. ij. c. iij. vbi ⁊ ratōes notant̄. ¶ Deniqꝫ in ſecūda ſanctificatōe. qn̄. ſ. chr̄m cōcepit beata virgo habuit ſuper p̄miſſa quartū maximū priuilegium. ſcꝫ ꝙ fuit cōfirmata in bono ſuꝑnaturali: ⁊ certificata de beatitudine perenni. quod nemini viatori eſt datum. Adeo enim ſpiritusſanctꝰ

in eã ſupuenit ꝙ fomitẽ in ea oĩno extinxit et in/
clinatõem ei⁹ abſtulit. atqꝫ oẽm potentiã peccan
di remouit. ꝛ liberꝫ arbitriũ ei⁹ confirmauit ĩ bo
no vt in contrariũ ſcꝫ mortale vel veniale pctm̃
de cetero flecti eſſet ĩpoſſibile. q̃uis ipa btã ỽgo
remaneret in ſtatu vie. Vñ ait angel⁹ eidem di.
Lu. j. Spũſſctũs ſupueniet in te. i. ſupabunda/
bit. ꝛ ỽtus altiſ. ꝛc. Certe ĩn tertia ſanctificatiõe
ſcꝫ in filij dei inhabitatõe ſup p̃dicta. vt dic̃ Pe.
de aure. in ſuo cõpendio habuit h̃ ¶ Quintum
ꝑuilegiũ maximũ. ꝙ tota fuit dedicata ad diuia
tota diuino lumĩe plena. adeo ꝙ nõ ſolũ mens
ſed etiam corpus eius diuinitatis luce reſplen/
duit. qꝛ illũ portauit in vtero qui eſt ſplẽdor pa/
terne glie. Vñ Ezech. xliij. Ecce glia dei iſrl̃ igre/
dieḃ p portã orientalẽ. i. p btãm ỽginẽ. ꝛ terra. i.
caro btẽ ỽginis ſplẽdebat a maieſtate ei⁹. ſ. xpi.
¶ Preterea in quarta ſcĩficatõe vicꝫ in aſſũpti/
one ¶ Sextũ ꝑuilegiũ maxim habuit ꝙ ab oĩ
miſeria mentis ꝛ corpis eſt exempta ꝛ in oĩs bo
ni fruitione in glia ꝯſũmata vltimo fini. i. deo cõ/
iuncta. Hec oĩa doctores cõit̃ dicũt ſup ſniarũ
li. q̃. ſ. Hoc tñ h̃ ꝛ in ſilib; obſ̃ua ꝙ vicꝫ noſtri
doctores q̃ tenent Mariã fuiſſe conceptã ſine
pctõ originali aliter ſentiunt de fomite ꝙ ſcꝫ in
maria nõ fuerit niſi cauſaliter ſc̃m legem ꝓpagã/
tiũ ꝛc. Ecce qꝛ deus fecit Marie magna.

¶ Capl'm. III. de priuilegio naturalis ꝑfectõnis in qua fecit deus magna Marie.

Tertia ſtella dici
tur naturalis ꝑfectio. in q̃ fec̃ de⁹
Marie maria priuilegia ꝛ plura
Prio qꝛ eã fec̃ tã ĩ aĩa q̃ꝫ in corpe
dignĩſſimã vt. ſ. foret aptiſſimũ habitacl'm tanti
regꝭ altiſſimi. Vñ cãit eccĺia. Oĩpotẽs. ſ. de⁹ qui
glioſe ỽgis m̃ris marie corp⁹ ꝛ aĩam vt dignuꝫ
filij tui habitaculũ efficereṫ coopante ſpũſctõ p̃/
paſti ꝛc. Miro ḡ mõ eã ſpũſſctũs dotauerat in
naturali ꝑfectõe tã q̃ ad aĩam q̃ꝫ q̃ ad corpus vt
eſſet pre oĩbus etiã angelicis creaturꝭ digniſſima
ad hoſpitandum in ſe ſummũ regem glie tanq̃ꝫ
vera mater eum concipiendo ꝛ pariendo. Sꝫ h̃
q̃ſtio moueṫ Quoto anno etatis ſue btã virgo
xp̃m apta fuit ſuſcipere in vterum vt eũ ꝯceperit
¶ Ad h̃ aliq̃ dicunt ꝙ poſt. xviij. annos. qꝛ tunc
mulieres vel puelle ſunt perfectioris etatis ad
ꝑfectiorẽ ꝓlem gignendam. qualis fuit chriſt⁹.
¶ Sꝫ iſtõ in ea nõ hꝫ locũ nec ĩpediuit concepti
onis ꝑfectõem. qꝛ ſpũſſctũs ei tribuit perfectiſſi
mũ adiutoriũ ꝛ plenã ꝑfectõem nature ad con/
cipiendũ xp̃m ỽtute ſpũſſcti. ¶ Rñdeṫ ergo ſic
pie crediṫ ꝙ beatã virgo habuit duodecim an/
nos vel modico plus q̃ñ xp̃m concepit. Et hoc
ſic pbaṫ. qꝛ xp̃s ex ſũme charitatis fonte feſtina/
uit tamcito ꝓ nr̃e ſalutis opatione ſicut potuit
ad ỽginis optatũ habitaculũ iuxta illõ pſ̃. Ex/
ultauit vt gigas ad currendã viam. a ſummo ce
lo egreſ. ꝛc. Sꝫ etas in q̃ mulieres pñt vel ſolent
generare eſt cõmuniter a duodecim annis com
pletis vſqꝫ ad. xliiij. annũ. ergo duodecimo an/
no xp̃m cõcepit. ¶ Confirmaṫ. qꝛ xp̃s p⁹ ſuum
ortũ ad mortẽ feſtiabat q̃ntũ poterat. iuxta illud
Lu. xij. Baptiſmo habeo baptiſari. i. ſanguis ef
fuſione ꝛ coartor donec ꝑficiã. ḡ nec minus feſti
nauit ad incarnatõem q̃ non min⁹ ſacrm erat di
gnũ. Item qꝛ ỽgines q̃ in templo erant mox vt
ad annos nubiles perueniebant dabanṫ ad de
ſponſatõem. ſed annus nubilis deſponſatõniſ/
qꝫ eſt annus duodecimus in q̃ põt puella conci
pere. vt patet extra de deſponſatõne impuberũ
ca. Puberes. ꝛ ca. Continebaṫ. Pie ḡ crediṫ ꝙ
duodecimo anno cõpleto ſit deſponſata. ꝛ xp̃m
tunc concepit. Hoc ſuppoſito ſequuntur alique
concluſiões ¶ Prima ꝙ mater dei habuit. xxv
annos q̃ñ xp̃m amiſit ꝛ in tẽplo repperit. qꝛ tunc
xp̃s habuit duodecim annos. ¶ Scđa ꝙ. xlij.
annos habuit q̃ñ xp̃s denuo p̃dicare cepit poſt
ſuũ baptiſmũ ꝛ ꝑmũ miraculũ aquã in vinum
cõuertẽdo fecit. qꝛ tunc xp̃s habuit. xxx. annos.
Lu. iij. ¶ Tertia ꝙ ipa habuit. xlvj. ãnos quã/
do xp̃s mortu⁹ eſt. qꝛ xp̃s dñs triennio docuit.
¶ Quarta ꝙ ipa. lviij. cõpletos annos habuit
q̃ñ aſſumpta fuit. Nam duodecim annis credi
tur cõius ſupuixiſſe poſt paſſionẽ. ¶ Secundo
deus fecit magna marie in naturali perfectõne.
qꝛ eã fecit in cõplexione naturali ſaniſſimã ꝛ pu
riſſimã. Fuit aũt pre alijs optime ſanguinee cõ/
plexionis vt crediṫ. Nec mirꝫ. quia de ei⁹ puriſſi
mo ſanguie debebat formari caro xp̃i ſcĩſſima.
ꝛ fuit puriſſime nature ꝛ ſpatiſſime vite vt nun/
q̃ꝫ aliquã egritudinẽ paſſa ſit. Sicut eñi notant
doctores ſuper. iij. diſtin. iij. ipa ab initio conce/
ptionis vſqꝫ quo vixit ſemper in puritate nature
perſtitit donec naturali morte vicꝫ dulciſſima ex
tincta fuit ſine dolore ꝛ ſine omni infirmitate. et
ſine oĩ macula in oĩm ỽtutũ plenitudie vixit vt
videreṫ appropinquaſſe ſumme ad ſtatuꝫ inno
centie ipius ade. ¶ Tertio deus fecit mag̃ Ma
rie in naturali perfectione. qꝛ eã ſup oĩa indiui/
dua hũani gñis fec̃ nobiliſſimã ꝛ pulcerrimam
Nã vt ait phs. ij. phyſico. Natura eſt vis inſita
reb; ſilia ex ſilib; ꝓcreãs. Niſi ḡ natura erret vł
impediaṫ. fili⁹ erit ſilis patri vel m̃ri. Sed filius
beate virginis fuit nobiliſſimus ꝛ ſpecioſiſſim⁹
pre filijs hoĩm. dicente pſ̃. ergo ꝛ m̃r eius. de h̃
latius li. j. pte. ij. ¶ Quarto fecit deus magna in
gratie perfectione Marie. qꝛ oĩb; gratijs nõ ſo
lum gratuitis. ſed etiã gratis datis in oĩb; anie
ſue potẽtijs ipſam impleuit. vt eſſet per oĩa grã
plena. Nimirum eius ingenium. memoria. intel/
lectus. ꝛ omnes animi vires ſup oẽs alios ho/
mines viguerunt oĩñi dono gratie plene et ad
ỽtutum exercitia vicꝫ humilitatem. caſtitatẽ. pa/
tientiã. mititatẽ. aliaſqꝫ oẽs virtutes naturaliter
ꝛ ſingillatim inclinate. Illud ḡ apl'i. j. Cor. xij.

de gratijs gratis datis ſcptū qđ alijs ſctis diui/
ſim eſſe donatū edocet vic3. Alij inqt p ſpiritum
dat ſmo ſapie. glo. in cōtēplatōe eternoꝝ. Alij
ſermo ſcie. ſ. humane. ſicut ſunt artes liberales.
Alij fides in eodē ſpū. Alij grā ſanitatū. glo. cu/
rādi infirmos. alij opatio vtutū. glo. opatio mi
raculoꝝ. alij pphetia. glo. pdicere futura. alij di/
ſcretio ſpūum. glo. vt diſcernat quo ſpū fiāt opa
alij genera linguaꝝ. alij interptatio ſermonum.
glo. expoſitio ſcripturaꝝ. Et ꝑterea illud Eph.
iiij. Alios qdem dedit aplos. alios euāgeliſtas
alios paſtores. ⁊ qcqd eſt aliud grē ⁊ donoru3
oīa in beata virgine cōpletiſſime ſunt pfecta. di/
cente angelo. Aue grā plena ⁊c. Adeo q̄ nulla
ei defuerit grā. qꝛ vt dicit Damaſ. Ipa a nullo il
luſtriū vincit. Vinceret aūt ſi in aliq dono eſſet
diminuta eius dignitas excellentiſſima. Ecce qꝛ
fecit dominus magna Marie in naturali per/
fectione.

De priuilegio incōtaminabilis puritatis in q̄
fecit deꝰ magna Marie. Capl'm. xxx.

Quarta ſtella dici

tur incōtaminabilis purificatōis in q̄
deus fecit maxima Marie. Primo qui
dem qꝛ ipſam ſanctificauit ⁊ purificauit in tātū
vt nullā maculā ſiue originalis ſiue venial' ſiue
mortalis culpe haberet. Nam ipa virgo fuit ab
oī culpa immunis. vt teſtat Aug. li. de natura ⁊
grā di. Si inqt oēs ſcti interrogarent vtꝝ pecca
uerit. rñderent. ſi dixerimus qꝛ peccatum nō ha/
bemus noſmetipos ſeducimus ⁊ veritas in no
bis non eſt. Excepta inquit hac ſctā vgine. ſ. ma
ria de qua nullā prorſus cum de peccatis agit
hr̄e volo. pter honorē dñi q̄ſtionē. Inde eīn ſci/
mus q̄ ei plus gratie ſit collatum ad vincendū
ex oī pte pctm̄. qm̄ concipe ⁊ parere meruit illu3
quem nullum conſtat habuiſſe peccatum. Hec
Aug. Unde Bonauen. ſup. iij. diſt. iij. dr ſe au/
diuiſſe narrari q̄ ipa cuidam perſone reuelauit
q̄ nunq̄ reprehendebat eam cor ſuū in omi vi/
ta ſua. Scdo maximū fec deꝰ vginē bn̄dictā
purificando. qꝛ ea3 fecit tam ſctām ⁊ in puritate
ſanctitat' cōfirmauit adeo q̄ nunq̄ peccare poſ
ſet etiā in minimo licet viatrix eſſet. Nimiꝝ h pri
uilegiū. ſ. ipoſſibilitas peccādi ſpectat ad ſtatum
cōprehenſorū ſiue patrie. Quia ergo beata vir/
go ex h q̄ filium di concepit non eſt poſita extra
ſtatum viatoris. imo ipa mori potuit ⁊ de facto
mortua eſt. Et qm̄ vt dicit Aug. potētia morien
di ꝯſequit potentiā peccādi q eodē paſſu currūt
vt nō potꝰ tollat potētia peccādi q̄ potētia mo/
riendi. Mirꝝ ergo videt quō btā virgo non po/
tuit peccare ⁊ tn̄ potuit mori. S3 has difficulta
tes ſoluit Bonauen. ſup. iij. diſt. iij. q̄ vic3 q̄ntū
eſt de lege cōi. impoſſibilitas peccādi ſpectat ad
ſtatū patrie. S3 nihil impedit quin de grā ſpeci
ali id qđ alijs cōiter datur in patria concedatur
in via illi perſone pcipue que in terris degens re/
gina erat coꝝ qui exultant in celis. Denic3 de
potētia moriēdi ⁊ potētia peccādi nō eſt ſil'r i be/
ata virgine. p eo q̄ nō fuit decens filium dei ha
bere matrē imortalē cū ipe factꝰ eſt mortalis. ſed
valde indecens eſſet ſi haberet matrē peccatricē.
Debuit ergo mater di oino immunis eſſe a pec
cato. ⁊ a potentia peccandi debuit eſſe aliena pꝰ
filij conceptōem. vt ſicut impoſſibile erat matrē
dei damnari. ita ⁊ impoſſibile foret labi. Et rō.
qꝛ dignior fuit mater xpi effecta q̄ ſit aliqs an/
gelus in celo. Si ergo angeli in celo ſunt confir
mati in gratia multo magis mater dei. Sed
di. vñ hoc q̄ beata virgo nunq̄ peccare potuit
cum in hac vita tempeſtuoſa fuerit. vbi tota ho/
minis vita tentatio eſt Iob. vij. Militia eſt vita
hoīs ſup terrā. potuit ergo ⁊ virgo beata tenta/
ri ſaltem ab extrinſeco occaſione accepta p quin
q̄ ſenſus vel a diabolo qui eſt mille artifex in tē
tando. q etiā ipm̄ xpm̄ non fuit reueritus tenta/
re. Rñdetur ſm doctores cōmuniter q̄ btā vir
go potuit qdē ab hoſte vel ab extrinſeca occaſio
ne tentari foris. ſed nunq̄ ab intra tentationis
alicuius motus effectū vel incitamentū ipa ha/
buit. Et hoc erat ex tribus cauſis. Primo ex fo/
mitis ligatōne ⁊ extinctōne cōcupiſcētie que ad
malū nō incitabat. nec a bono retrahebat. vt pa
tuit ſupra. Nā contingit aliqñ habitū ligari ne
in actū exeat p viciū. ſic ſcia per ebrietatem ligat.
vt dicit ph's. vij. Eth. Aliqñ per defectū naturalē
vt in pueris concupiſcentia ligata cernit. Mul/
to fortius p di donū ligat fomes. ſicut in beata
vgine fuit ligatus p diuinā grām: eius ſenſuali
tatem ab oī motu inordinato phibentem. vt di/
cit Tho. iij. ſcpto ſniaꝝ. diſt. iij. Secundo igit
h fuit ex opatōe gratie que in bonum eam ordi/
nabat inflectibiliter ⁊ in deo iugiter contemplā/
do quietabat mentem eius ⁊ tranquilla deuo/
tione etiam in exterioribꝫ actionibꝫ in ipo ſalicet
deo ſuſpenſam manere faciebat vt tota in deo
viueret ⁊ tota deo plena non niſi deum in ſenſi/
bus ⁊ actibꝫ oīa in ipm̄ debite ordinando ſentī/
ret. Tertio ex ꝯſeruatōne diuine prouidentie
qua angelos cuſtodes ſibi taliter diſpoſuerat
vt eam cuſtodirent ab omni nociua materia tē/
tationis. quatinus diuina prouidentia intacta
⁊ immaculata cuſtodiret ab omni offenſa etia3
cogitationū. ſi eīn in primo ſtatu hominem de/
us cuſtodiuit ab omni nociuo. multo fortius
matrem ſuam. Magna ergo fecit deus in ma/
ria ipſa3 purificando premiſſis modis. Ter/
tio tamen ſuper hec maximum fecit deus Ma/
rie in eius puritate: quia ipſam in tantū puram
fecit vt maior ſub deo puritas intelligi non poſ
ſit. teſte Anſelmo de conceptu virginali. Unde
ipam puram fecit deus ſuper omnes non ſolū
homines vel terreſtres creaturas. ſed etiam an/
gelos celeſtes ⁊c.

¶ De priuilegio virginalis fecundatōis in qua
fecit deus maxima ipi beate Marie. ¶ Cap. V.

Quinta ſtella dici/
tur virginalis fecundatio. in q̄ deꝰ fec
Marie magna priuilegia. ¶ Primuz
qꝛ eſt de ſpūſancto fecūdata. ¶ Secūdū qꝛ ſine
grauamine grauida. q̄uis eñ matres cetere in
portādo ꝓlem in vtero iā poſt pcm̄ habeāt gra
uamen ꝛ laborē: vt dicitur Tobie. iiij. btā tñ v/
go nullā grauedinē ſenſit ſm Alber. ſup Miſ/
ſus eſt. Huiꝰ rō prima. qꝛ ꝯcepit ſm ſtatū inno
cētie. i. ſine corruptōe ꝛ ſine pctō miraculoſe. Vñ
ſicut i illo ſtatu innocētie nō fuiſſet grauamē in
matre portāte fetū: ita in btā virgīe maria. quia
corpus ꝓpriū nō grauat habētē: ſicut nec fructꝰ
vnitus arborez. ſic naturaliter corpus chriſti et
matris eiꝰ virgis q̄ſi vnū naturalr̄ nō ḡuabat.
¶ Tertiū ꝑuilegiū: qꝛ exiuit ſine dolore puerpa.
dolor eñ partus datꝰ eſt matribꝫ in penaz poſt
pcm̄ ꝯcipiētibꝫ cū libidine. qđ nō fuit in virgīe.
qꝛ partus virgis fuit miraculoſus ſicut ꝛ con/
ceptus. Vñ chrs ſine om̄i leſiōe exiuit de vtero
ſaluo ſignacl'o virginali. qđ ꝓphetauit Ezechiel
de clauſa porta. ꝛ Eſa. vij. Ecce cōcipiet ꝛ pariet
filiū ꝛc. ¶ Quartū qꝛ ipa vgo mater lactauit fi
liū vbere de celo pleno. ſicut canit eccleſia. Neſci/
ens inquit mr̄ vgo virū pepit ſine dolore ſalua
torem ſeculorū. Ipm regem angelorū ſola vir/
go lactabat vbere de celo pleno. ¶ Quītū ꝑuile
giū ꝙ ipa eſt virgo virginū. quia nec primaz ſi/
milē viſa eſt nec habere ſequentē. ¶ Sextum: qꝛ
ipa eſt virgo ꝛ mater ſimul. ꝛ vtrūqꝫ fuit ſūme
meritoriū. Eiꝰ eñ ꝑfectiſſima vgitas fuit ꝑfectiſ
ſima integritas cordis ꝛ corpis ex radice ſūme
charitatis voto firmata. Vñ dixit angelo. Quō
fiet iſtud qm̄ virū nō cog̃ſco. Lu. j. Ex quo acci
pit ſm Aug. ꝙ vouerat virū ſe ñ cognoſciturā.
Eius q̄ꝫ maternitas fuit ſibi ſūme meritoria: qꝛ
de ꝯgruo meruit merito fidei: ſpei ꝛ charitatis
atqꝫ ꝓfundiſſime hūilitatis fieri mater dei. Iđo
Lu. ij. ait. Reſpexit hūilitatē ancille ſue. Ecce q̄ꝫ
magna fecit dñs Marie

¶ De priuilegio diuinalis inhabitatōis in qua
fecit deus magna Marie ¶ Capitulū. VI

Sexta ſtella priui/
legiorū dicit̄ diuinalis inhabitatio.
qꝛ deus ipe tota plenitudīe habita/
uit i virgīe nō vno die. ſꝫ ix. mēſibꝫ. Propter qđ
ipa b. vgo plīma noīa dignitatꝫ obtinuit. qꝛ ali
qñ i ſcptura ipa denoiat̄ celū. iuxta illđ p̄s. Dñs
i celo pauit ſedē ſuā ꝛ regnū ipiꝰ oibꝫ dñabitur
Celū eñ dr̄ a celādo. qꝛ ibi celat̄ glīa dei ꝛ ſctōꝝ.
Ita i b. vgīe dei maieſtas celata fuit nouē mēſi/
bus vbi pauit deꝰ ſedē. i. hūanitatē chri i q̄ rege/
uit ꝛ regeſcit inetnū deꝰ hō factꝰ. Aliqñ denoiat̄
ciuitas dei. iuxta illud p̄s. Glīoſa dicta ſūt đ te
ciuitas dei. ꝛ Eccl'i. xxiiij. ait diuina ſapia. In ci/
uitate ſcificata ſil'r reqeui. i. in btā vgine. Nā ſic
ciuitas dr̄ a ciuiū vnitate. ita in btā virgine fuit
pleniſſima vnio oīm potentiaꝝ anime in deum
nec caro cōcupiſcēbat aduerſus ſpūm. Vñ Odi
lio in ſermone. Pro certo ſcimꝰ ait qꝛ oīs actio
Marie intenta ſꝑ fuit in dño. Hec eñ eſt ciui/
tas in q̄ teſte p̄s. magnus dñs ꝛ laudabilis ni/
mis. Deniqꝫ aliqñ ipa appellat̄ domꝰ. templum
ꝛ thalamus dei. Sic ꝛ canit eccleſia. Domꝰ pu/
dici pectoris tēplū repēte fit dei intacta neſciens
viꝝ v. ꝯce. fi. Et p̄s. Tanq̄ꝫ ſpōſus. ſ. xp̄s proce/
dēs de thalamo. i. vgine. Aliqñ etiā denoiat̄ ar/
ca dei thronꝰ ꝛ ſedes dei. Sꝫ his ꝛ alijs digni/
tatis eiꝰ noibꝫ (qꝛ multe ſunt) ob breuitatē pter/
miſſis. ad alias q̄ſtiones vtiles conuertamur.
¶ Prima q̄ſtio Utꝝ tanta ꝛ tali nobilitate ma/
ieſtate ꝛ ꝑfectione ac dignitate fuerit deꝰ in bea/
te vgis vtero ſicut fuit ab eterno ꝛ eſt in celo. Ad
qđ rñdet̄ breuiter ꝑ ꝯcl'oem iſtā ꝙ diuina nobi/
litas in nullo diminuta eſt ex eo ꝙ humanam
naturā aſſumpſit in vginis vtero. Vñ Leo pa/
pa in ſer. de circūciſiōe ait. In vtraqꝫ natura idē
eſt dei filiꝰ nr̄a ſuſcipiens ꝛ ꝓpria non amittens.
Deitas etiā q̄ illi cū pr̄e cōis eſt nullū detrimen/
tū oipotētie ſubijt. nec dei formā forma ſui vio
lauit. qꝛ ſumma ꝛ ſempiterna deitas nr̄am q̄dē
naturā aſſumēdo nos in ſuā glīaz tranſtulit. ſꝫ
qđ erat eſſe nō deſijt. Hec ille. Vñ tota trinitas
ita ꝑfecte in b. vgine ſic in celo habitauit. Nam
xp̄s dei filiꝰ ꝓut cū erat in vtero vginis ita ꝑfe/
cte generabat̄ a deo pr̄e ſic ab eterno erat genitꝰ
tanq̄ꝫ lumē de lumine. deꝰ verus de deo vero.
¶ Itē ita ꝑfecte ꝓducebat tūc in vtero vgis ſpm̄
ſcm̄. ꝛ glīficabat oēs angelos ipius diuinitatē
intuēdo. ꝛ ꝯſuabat totū mundū ac diſponebat
omnia q̄ volebat in mundo. ꝛ ſciebat oia q̄ ſunt
fuerunt ꝛ erunt. ſicut in celo. ꝛ ſic de alijs. ¶ Se
cūda q̄ſtio Utrū eq̄ ꝑfecto mō ſit xp̄s in eucha/
riſtie ſacro ſic fuit in vginis vtero. Pro q̄ q̄ſtiōe
nota ꝙ q̄uis idē corpus xp̄i ſit in ſacro qđ fuit ī
vginis vtero. tñ differunt. qꝛ in ſacro eſt corpus
glīficatū ſub alijs ſpēbꝫ velatum. In vgine aūt
fuit corpꝰ mortale paſſibile ꝛ cū ꝓprijs q̄litatibꝫ
ſociatum. ¶ Item xp̄s in inſtanti conceptionis
fuit ꝑfectꝰ hō cū oibꝫ conditionibꝫ hūanis. ſed ī
eucharistia nō eſt cū cōditionibꝫ hūanis. ¶ Re
ſpōdet̄ q̄ ꝙ xp̄s fuit in vtero vgis mō mirabilio
ri hūiliatōis q̄ꝫ in ſacro. Sꝫ i ſacro eſt mō perfe/
ctiori dignitatis. Nā in ſacro eſt impaſſibilis et
īmortalis. Sꝫ valde fuit mirꝫ ꝙ deus in vtero
virginis ad tantum ſe humiliaret. vt tam vilis
tā paruus ꝛ tā pauꝑ appereret. Proinde Hiere.
xxxj. Nouū faciet dñs. femina circūdabit virum
Nouū. i. admiratōe dignū. Itē deus in hoſtia
cum ſit in pluribꝫ locis ſimul. magis appropin
quat ꝓprietati diuini eſſe. qꝛ ꝓpriū dī eſt eē ſimul
in plībꝫ locis ꝛ vbiqꝫ. Sed in vtero virgis rōnē

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

eſſendi vbiqꝫ non obtinuit xp̄s. qꝛ erat ſic clau/
ſus ꝙ nō poſſet eē eodē mō in alio vtero vel ali/
bi. ꝗ mirabiliori mō hūiliatꝰ fuit in vt̄o ꝗꝫ in ſa/
cramēto. Tertia q̄ſtio. Utꝝ bt̄a v̄go pfectiori
mō ⁊ digniori ſuſcepit xp̄m in vtero ꝗꝫ ſuſcipiāt
fideles cōicādo in ſacro. R̄ndetꝰ ꝙ ſic ⁊ declaratꝰ
rōnibꝫ. Primo qꝛ q̄nto q̄s eſt magꝭ diſpoſitus
p grām ad xp̄m ſuſcipiendū tanto digniꝰ illum
ſuſcipit. Sꝫ b. v̄go fuit p̄diſpoſita p grām ſup
oēs. ꝗ ⁊c̄. Scd̄o qꝛ q̄ntūcūqꝫ q̄s digne cōicet
nō pōt euitare veniale pctm̄. Sꝫ b. virgo nunq̄ꝫ
etiā venialiꝰ peccauit. igiꝰ ⁊c̄. Tertio qꝛ alijs
xp̄m in cōione ſuſcipiētibꝫ vnitꝰ xp̄s per gratiam
tm̄. ſꝫ b. v̄gini vniꝰ erat xp̄s n̄ ſolū p grāꝫ ſꝫ etiā
p carnis aſſūpte naturā. Uere ꝗ glioſiſſima eſt
maria v̄go cui deꝰ inhabitādo fecit magna.

Caplm̄. VII. de p̄uilegio mētalis illuſtratōis
in q̄ fecit deus magna Marie.

Septima ſtella dici

tur mētalis illuſtratio. in qua deus fec̄
marie maxima. qꝛ eiꝰ aīe potētias miro
lumine diuine ſapiē p oīa illuſtrauit ex v̄bo di/
uino in eiꝰ vtero manente. Ubi nota pl̄es verita
tes ſm̄ doctores. p̄cipue mgr̄m Ambroſiū Car
uiſinū ordinis fratrū carmelitaꝝ in ſuis ſmōni
bus poſitas. Prima veritas ꝙ et̄nū verbuꝫ
q̄d eſt ſumma ſapientia p̄ris adeo animam vir/
ginis irradiauit vt naturā oēm ⁊ ſpēm ac p̄prie
tates ⁊ virtutes cūctoꝝ elemētoꝝ ⁊ in eis exiſten
tiū pfectiſſime ꝯgſceret. Uñ oēm naturā t̄re co/
gnouit quō. ſ. fuerit p̄ducta. ⁊ quō diuerſarum
ſpecieꝝ entia ſunt ⁊ p̄ducuntꝰ in ea. ⁊ qualis ſit
eoꝝ natura. vt oīm herbaꝝ plantaꝝ. radicū. fru
ctuū. floꝝ. ⁊ oīm lapidū. gēmaꝝ ⁊ cunctoꝝ me/
talloꝝ. auri. argenti. eris. plūbi. Et breuiter oīm
terrenaſcentiū. Itē cognouit pfectiſſime natu
rā oēm aquaꝝ maris fluminū. fontiū. torrētiū.
⁊ oīm in eiꝰ piſciū ⁊ ſpēs eoꝝ ⁊ oīm in aq̄ naſcē/
tiū ⁊ de ea viuentiū. Itē oēm aeris naturaꝫ et
in eo exiſtentiū. auiū ⁊ ſiliū ſpēꝝ ⁊ volatilium
cunctoꝝ atqꝫ oīm ventoꝝ ⁊ flatuū ⁊ quā v̄tutē
habēt ⁊ eoꝝ generatōem pfectiſſime cognouit.
Itē naturā ignis ⁊ eiꝰ ſphere ⁊ eiꝰ ambitū ⁊ vir
tutē eiꝰ ⁊ ſubtilitatē. Et q̄cq̄d eſt in elemētꝭ pleniſ
ſime ꝯgnuit. Scd̄a v̄itas Idem v̄bū et̄num
adeo itellectū v̄gis illūiauit vt naturā. ꝯditōeꝫ
⁊ numeꝝ oīm aīaꝝ ⁊ oīm indiuiduoꝝ aīatoꝝ.
⁊ q̄t de hoībꝫ viui erāt ⁊ q̄t mortui. q̄t ſaluati. q̄t
damnati perfectiſſime cognoſceret. Tertia ve
ritas Idē v̄bū ſic aīam v̄gis illuſtrauit vt oēs
artes ⁊ ſciās lībales ⁊ mechanicas pleiſſime ſci/
ret. vt patuit etiā li. vij. de hoc latiſſime. Quar
ta veritas Idē v̄bū ſic v̄ginē illūinauit vt natu/
rā oīm celeſtiū ſpheraꝝ ⁊ diſtātiā orbium lune
mercurij. veneris. ſolis. martis. iouis. ſaturni.
ſpiſſitudinē eaꝝ ⁊ influentiā ac virtutū omniū
ſtellarum firmamēti. ⁊ celi cryſtallini ⁊ empyrei
p̄prietates pfectiſſime cognoſceret. Quīta ve/
ritas. Idē verbū ſic v̄ginē illumiauit vt naturā
virtutē: numerū ⁊ diſtinctionē: officiaqꝫ oīm an
geloꝝ ⁊ btōꝝ ſpirituū: ordinū: ſeraphin: cheru
bin ⁊c̄. pfecte cognouerit. Sexta. Idem ver/
bū ſic v̄ginē illumiauit vt pfectiſſime cognoſce/
ret ſanctā trinitatē. ſ. quō pater a ſe eſt. filiꝰ quō
a patre generatꝰ: ⁊ ſp̄ūſſctūs ab vtroqꝫ quō p̄ce/
dit. Septima. Idem verbū ſic virginē illumi
nauit vt naturā: numerū: officia: penaſqꝫ omni
um demonū. ⁊ quot aīe ſunt in inferno vel pur
gatorio vel alibi. ⁊ quales penas patiātꝰ. ⁊ oīm
vicioꝝ grauitatē ⁊ debitā penā pfecte cogſceret
Et vt breuiꝰ ſingl'a cōprehēdā: oīm reꝝ tā ſup/
noꝝ ꝗꝫ infernoꝝ: tā exterioꝝ ꝗꝫ interioꝝ pfe/
ctā cognitionē hūane nature poſſibilē hec v̄go
a ſuo dilecto filio pleniſſime ſuſcepit. Has aūt
v̄itates pſuadentꝰ ratōibꝫ talibꝫ. Primo q̄dem
qꝛ mater dei oīmi grā plena fuit. ꝗ ei nullū bo/
nū defuit. Ceteris eni p ptes: marie v̄o ſe totā in
fudit grē plenitudo. vt dicit Hiero. ſer. de aſſū/
ptōe. Sed qꝛ oīs ſciā eſt ð nūero bonoꝝ. bono
rabiliū: vt d̄r. j. de aīa. ergo omnē ſciētiā habuit.
Cōfirmatꝰ. qꝛ oēs doctores ꝯcedūt ꝙ mox vt
v̄go cepit eſſe mater dei: ī eā oēs grē poſſibiles
hūane creature cū bn̄dicto v̄bo p̄iter deſcēdertꝰ.
iuxta illud Sap. vij. Uenerūt mihi oīa bōa pa
riter cū illa. ſ. ſapiā dei p̄ris. vñ itellectꝰ ſeraphin
cognoſcit naturā ſui ordis. ſilr ⁊ de alijs. etenīꝫ
ſinguli cognoſcūt naturā p̄priā. ⁊ ipī naturā celi
⁊ planetarū ſtellarū terreſtriūqꝫ ⁊ aīalium: aut
omnes aut aliqui. Quid ergo obſtat ꝙ bt̄a vir/
go in lumine Ieſu qui illuminat omnē homi/
nem venientē in hūc mundū. vt ſcribitur Iohā.
j. in ipſo lumine in quo omnia relucent ipſam
pleniſſime inhabitante: omnia cerneret ⁊ noſce
ret. Sicut enim in lumine ſolis multa vidētur:
q̄ ſine minime viderētꝰ. quia lumen vt dicitꝰ. ij.
de anima. facit potētia colores actu colores. id ē
actu viſibiles. ita in luce diuina videntꝰ occulta
nobis. Unde Grego. Quid eſt q̄d nō videant
qui videntē omnia vident. Alia ratio. qꝛ ſi de
quo minus videtur ineſſe ⁊ ineſt: et de quo ma
gis. ij. Topicorū. Sed legimus aliquos etiaꝫ
infideles vt Ariſtotelē ⁊ philoſophos alios ha
buiſſe ſciētiā rerū naturaliū pmultaꝝ. Aliquos
aūt ſctōs legimus in infantia mirabili lumie p/
luſtratos. vt Iohannē baptiſtā Nicolaum ⁊c̄.
Alios quoqꝫ futuroꝝ noticiā per viſiōes et re
uelationes ſuſcepiſſe. vt patet de p̄phetis. alios
ve certificatos de btitudine cōſequenda. Quid
ergo mirū ſi beate virgini que fuit mater dei et
domina omniū ſanctoꝝ ⁊ creaturaꝝ oīmis gra
tia alijs p partes cōceſſa ipſi pleniſſime ⁊ glori/
oſe fuerit accōmodata. Patet ergo quō fecit do
minus Marie magna.

Capitulū. VIII. de p̄uilegijs maternalis di
gnificatōis in qua fecit deus magna Marie

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

OCtaua ſtella dici

tur maternalis dignificatio. Nā deꝰ btām v̄ginē ꝑtulit dignitate materni tatis tripl'r. Vn̄ fecit ei maxia in hoc priuilegia. ¶ Primo qꝛ fecit eā mrē̄m dei quo maius eē non pōt ſm Alber. ſup Miſſus eſt. ꝛ alios concor diť doctores. Nā aliq ſūt creature q̄ ꝓ precipuo habēt ꝑuilegio ꝙ ſunt ſui dei dilecti. vt angeli. Aliq ꝟo vt ſint ſui ꝛ amici dei. vt ſunt bōi chri ſtiani. iuxta illō Joh. xv. Jā nō dicā vos ſeruos ſed amicos ꝛc̄. Et iteꝝ. Vos amici mei eſtis ſi fe ceritis q̄ p̄cipio vob. Et tales etiā dicunť fratres dei ꝛ filij di ꝑ adoptōis grām. Johan. j. Quot q̄t aūt receperunt eū dedit eis ptātem filios dei fieri ꝛc̄. Et ca. xx. Vade ꝛ dic fribꝫ meis. i. apoſto lis ꝛ diſcipuľ. Sꝫ hoꝝ oim maxim eſt eſſe ma trē dei ſm naturā a deo aſſumptā. Vn̄ Anſ. dic Solū de ſcā maria v̄gine p̄dicare ꝙ dei mať ē excedit oēm altitudinē q̄ poſt deū dici vel cogita ri pōt. Hec ille. Rō. qꝛ eſſe matrem dei ſm natu rā nō ſolū claudit in ſe eſſe amicū vel amicā. fili um vel filiā dei ꝛ ſiliā per grām adoptiuā eo ꝙ nō aliť fieret mr̄ dei. Inſuꝑ notat ꝙ ſit genitrix ꝛ origo dei ſm eam naturam ſm quā deꝰ eſt na tus ex ea. i. ſm humanitatē. Frať aūt vel filꝰ dei aut amicꝰ ꝛ talia nō dicunt originatōem ꝯſil'em In cuꝰ ſignū deꝰ p̄cepit honorari patrē ꝛ mrēm pre alijs. ſ. fratribꝫ ꝛ amicis. qꝛ maius eſt eē ma trē pre alijs. Et h̄ maxime ꝯceſſum eſt btē v̄gini ꝛ datum. vt ſcilicet ſit mater dei naturalis.

¶ Secundo in hac dignitate vel prelatōne mať nitatis fecit deꝰ maxim btē v̄gini. qꝛ eam fecit et voluit vt ſit mr̄ oim chriſtianoꝝ in grā exiſtenti um ſiue totius eccľie chriſtiane vt latius patuit li. ix. pte. ij. ar. ij. Preterea ps̄. ait. Mater ſion dicet hō. ꝛ hō natꝰ eſt in ea ꝛ ipſe fundauit eam altiſſi mus. Scdm eñ trāſlatōem. lxx. interpretū quā ſequiť btūs Aug. ſuꝑ pſalteriū. hec locutio ē ob ſcura. ꝛ pōt ſic exponi. Nō dicet ſion mr̄. Sꝫ vi dendū eſt q̄s eſt iſte hō q̄ dicit: ꝛ cui ſion dicit. et de qua matre dicit. Eſt aūt hō iſte dn̄s ieſus de us ꝛ hō q̄ natus eſt in ea matre que eſt v̄go. et ciuitas dei dicitur. ꝛ ipſe idem hō eſt altiſſimus deus q̄ fundauit eā ciuitatē. i. matrē ſuā in q̄ ha bitauit. Si q̄ris. cui ſion dicit. Rn̄detur ꝙ ſion ſpūali. i. eccleſie. Interp̄tatur eñ ſion ſpeculatio In eccľia aūt ſpeculamur deū ꝑ fidē. Quid aūt d̄t iſte hō Jeſus ſion. i. eccľie. Rn̄deť illō. mater ſcꝫ eſt tibi. patrē habebas miſc̄diaꝝ deuꝫ. accipe ꝛ matrē miſc̄die reginā. Ecce mater tua o ſion o eccľia. q̄ eſt mr̄ mea naturalis: volo vt ſit et tua mater ſpiritualis. Sꝫ qꝛ iudeus ꝑfidus nullo mō vult h̄ credere ꝙ ipſa ſit mater dei ꝛ hoīs. Et ſm hoc dicit tranſlatio nr̄a q̄ fuit bti Hierony mi. Nunq̄d ſion dicet hō. i. nunq̄d ipſi ſion. i. iu deoꝝ ſynagoge. dicet hō quicunqꝫ q̄ntūcūqꝫ ſin gularis predicator ꝛ doctor vt ad credendū poſ ſit inducere ſion. i. ſynagogā iudeoꝝ. cuiꝰ cultus erat in templo. qd̄ q̄dem templū erat ibi. i. in ſy on materiali. Nunq̄d dicet iſtam veritatem mi rabilē. vt credat eā quā veritatē ſubdā. q. d. non Nā neqꝫ Petrꝰ apl's neqꝫ Paulus vel alij apl'i neqꝫ ipſe xp̄s. qꝛ ppl's iudeoꝝ nullo mō vult cre dere hanc veritatē vicꝫ Nō xp̄s natꝰ eſt in ea ci uitate dauid. i. in btā v̄gine Maria. Et ipſe qui natus eſt in ea chriſtus eſt ille altiſſimus deꝰ q̄ fundauit ꝛ creauit eam. ꝓpter quā incredulitatē ppl's iudeoꝝ damnať. Eſt itaqꝫ btā v̄go mater oim electoꝝ. mater inquā ſpūalis. qꝛ ipſa omēs genuit in eſſe ſpūali. i. in eſſe gratie per filium. Et iō ipſa d̄r mater gratie ꝛ mr̄ miſc̄die. vt canit eccle ſia. Et ſic ipſa peperit oēs in maxis doloribꝫ com patiendo filio iuxta crucē. Vnde Eſa. xl. ca. Par turiuit ſion filios ſuos. i. beata virgo que ſpecu labať myſteriū paſſiōis xp̄i. Sion eñ ſpecula tio interp̄tať. parturiuit ſūme cōpatiendo i do loribꝫ filij. ſic exponit Alber. ſuper Miſſus eſt. Oēs igiť chriſtiani in quacunqꝫ neceſſitate de bent ad ipſam matrē recurrere q̄ ſuꝑ oēs affectu oſius ſalutē ꝛ oēm̄ bonū ppl'i chriſtiāi ꝓmouet. Nam q̄uis amor patris ad filium ſit ſolidior. amor tn̄ matris eſt tenerior. vt patet ix. Ethico. Et idō ꝑuulus magis recurrit ad matrem pro his que vult petere q̄ꝫ ad patrē. qꝛ expiť magꝭ a matre obtinere. Sic nobis pro gratia ꝛ miſeri cordia recurrendū eſt ad matrem miſericordie in omni neceſſitate. Vn̄ Ber. In periculis: in an guſtijs inuoca Mariam ꝛc̄. ¶ Tertio in hac di gnitate maternitatis deꝰ fecit maximū marie. qꝛ eam fecit matrem oim btōꝝ celeſtiū ꝛ angeloꝝ quia omnes ab ea acceperunt eſſe glorie ꝛ bea titudinis celeſtis. quia omnes non tm̄ beati in celo ſed ꝛ angeli non niſi per cognitōnem fidei xp̄i ꝛ eiꝰ matris ſunt gl'iam adepti. vt d̄t Bern̄. ſuper illud Jone. j. ca. Propter te orta eſt hec tē peſtas. ſicut patuit li. v. pte. j. ar. iij. ca. j. Et ideo Eccľi. xxiiij. in ꝑſona btē v̄ginis ſcribiť. Ego feci vt oriretť in celis lumen indeficiens. ſ. gľie. Ecce patet quia fecit dominus Marie magna i ma terna prelatōe ꝛc̄. cū eam voluit vt omnium bo noꝝ mr̄ ſit. ſic ꝛ Sap. vij. ſcribiť Et oīs gratie ꝛ glorie non ſolum create ſed inſuper ipſius increa te. i. dei ꝛc̄.

¶ De ꝑuilegio h̄ ꝙ mundus ſaluatus eſt medi ante btā Maria matre dei. ¶ Cap. IX.

NOna ſtella dici

tur mūdi ſaluatio. qꝛ mūdus per btām v̄ginē ē recupatꝰ a ꝑditōe ꝛ ſaluatꝰ. vn̄ ipſa merito d̄r ſalua trix ſcli. ſic ꝛ xp̄s eiꝰ filꝰ d̄r p̄cellētiſſime ſaluator mūdi. Et nota ꝙ ſcl'm ſiue mūdꝰ totꝰ p̄cipue tri pl'r ſiue tribꝫ mōis ē ſaluatꝰ a ꝑditōe ꝑ b. v̄ginē Et ſm hec tria p̄cipua ꝑuilegia data ſr̄ i h̄ a deo ipſi b. v̄gini. ¶ Primo q̄dē. qꝛ grām ꝑditā in mun

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

do ipa ſola virgo pma oim inuenit ⁊ mūdo re
cupauit.ſine qua gr̄a nō pōt ſalus eſſe. Et ideir/
co angel⁹ eidē ait Lu.j. Ne timeas maria iueniſti
gratiā apō deū.ſ.quā pmi pentes pdiderūt. Sʒ
di. Vñ Adam gr̄am pditā p pctm̄ recupauit p
pniam.vt dʒ de pe.di.j.ſicut pmi. Filiꝫ ⁊ ſcti pa
tres in veteri teſtamēto:vt Abraam ⁊ Moyſes
legunt̄ apud deū gr̄am inueniſſe. Deniqʒ ange
li pus q̄ʒ btā virgo in rē gr̄e venerūt cū.ſ.a pnci
pio fuit eis collata gr̄a. Quō ḡ ipa btā ꝟgo dʒ
ꝓꝓꝛijſſime inuēnrit gr̄e: Rñdet̄ ſm Antoninuʒ
in.iij.pte ſū.q꜄ Adā etſi p pniaʒ recupauit pditā
gr̄am:h̄ tm̄ ꝓ ſe nō ꝓ genere humano toto.ſic et
Abraā ⁊ pr̄es ve.teſt. Angeli aūt nō dicūt̄ gr̄aʒ
inueniſſe.qꝛ nō pditā gr̄am recupauerūt: ſed a
pncipio accepert̄ collatā. Btā aūt Maria ꝟgo
pditā a genere hūano gr̄aʒ iuenit ⁊ recupauit
ꝓ oibꝫ.qꝛ p eā oēs gr̄aʒ ſaluificā rehabuerūt vir
tualit̄ p filiū ipam nobis afferentē. Vñ Aug.in
ſmōe d̄ natiuitate ꝟgis dt. O btā maria q̄s tibi
digne iura gr̄aꝝ ⁊ laudū pconia valeat impēde
re q̄ tuo ſingulari merito mūdo ſuccurriſti per/
dito ⁊c̄. Scdō p virginē pdit⁹ mūd⁹ eſt ſaluat⁹.
qꝛ totus mūd⁹ i tenebris erroꝝ poſit⁹ p ꝟginē
bñdictā pmo oim lumē ſalutifere fidei accepit:
ſine q̄ fide nō pōt eſſe ſal⁹:teſte aplo Hebre.xj.
Sine fide ipoſſibile ē placere deo. Propt̄ qd̄ b.
ꝟgo ꝓpꝛijſſime dʒ illumiatrix ſecl'i. Nā ⁊ Ma
ria illumiatrix vno mō iterptat̄ ſm Hiero.⁊ de
clarat̄ ſic. Nā p illā tubā Johis baptiſte dicentē
Ecce agn⁹ dei ⁊c̄. Andreas credidit.p andꝛeam
petr⁹ credidit.p petrū rhoma.p rhomā credidit
vniuerſus mūd⁹.ḡ a pmo ad vltimū p Johem
credidit vniuerſus mūd⁹. Sʒ dic mihi. a q̄ Jo
hānes lumē accepit niſi a b.ꝟgie qñ ſolē chꝛiſtū
portādo i vētre Eliſabeth viſitauit: ⁊ iohēʒ ſcti
ficauit ⁊ illumiauit. ḡ tot⁹ mūd⁹ p ꝟginē lumē
fidei accepit ⁊ ſalutē. Itē mūd⁹ tot⁹ idola ado
rās diuerſa errabat.p aplos aūt ad verā fidem
ꝯuerſus ē.ſʒ aploꝝ mgr̄a ⁊ doctrix erat b. Ma
ria.igit̄ ⁊c̄. Vñ d̄ ipa canit eccl'ia. Gaude maria
virgo cūctas hereſes ſola iteremiſti i vniuerſo
mūdo.ſ.p pdicationē diſcipuloꝝ. Nec obſtat q꜄
antea pr̄es ve.te.habuerūt fidē ſalutiferā d̄ chꝛi
ſto:qꝛ ⁊ hec eis data eſt in merito puiſo a deo ex
futura chꝛi incarnatōe de virgine. Tertio qꝛ p
virginē ⁊ ipa mediāte mūdus redēpt⁹ ex dāna/
tione extitit:vt ſicut canit eccl'ia. Femina.i. Eua
dānauit:ita femia.i. Maria ſaluauit. Proīde
ſm Alber.ſup Miſſus ē.h̄ puilegiū magnū ſo
li attribuit̄ marie.qꝛ ipa eſt adiutrix redemptio
nis hūane ⁊ mediatrix. Cū qꝛ chꝛiſt⁹ ſm diuita
tem ſolā pati nō potuit vt ſic redimeret̄ hō. ſʒ in
carne de ꝟgie ſūpta paſſus eſt. Ipa ergo virgo
btā ꝓtulit pciū nr̄e redemptōis.i.carnē chꝛiſti af
flictā ⁊ ſanguinē effuſum ꝓ nobis. Cū ḡʒ quia
ipa ſola cū chꝛo ꝓ nob̄ patiēte cōpaſſa ē.⁊ ſibi ſo
li cōicatio paſſiōis donata eſt. Nō ſic declarat̄.

Cōicatio paſſiōis duo importat.ſ.fidē crucifixi
dei ⁊ hoīs.⁊ p ſe paſſionē ex cōpaſſiōe patientis
Et ſic fuit q̄druplex diuerſitas reſpectu domini/
ce paſſiōis. Quidā em̄ nec fidē nec cōpaſſionem
de xp̄o habebāt.vt infideles.blaſphemantes.et
demones. Quidā habuerūt compaſſionē ſʒ nō
fidē diuinitatis.ſ.apl'i.qm̄ oēs ſcandalum paſ/
ſi ſunt. Et mulieres q̄bꝫ dñs dixit: Filie hierl'em
nolite flere ſup me ⁊c̄. Lu.xxiij. Quidā habuert̄
fidē vel cognitōem ſed nō compaſſionē vt ange/
li ⁊ patres in limbo. Sola aūt btā virgo habu/
it fidē ⁊ compaſſionē p ſe.⁊ ſic ſoli⁹ eſt h̄ puilegi/
um. Vñ ſicut totus mundus obligat̄ deo per
ſuā paſſionē.ita obligat̄ dñe per compaſſiōem.
Nec obſtat illud Eſa.lxiij. Torcular calcaui ſo/
lus ⁊ de gentibꝫ nō eſt vir mecū.qꝛ ſolū excludit
viros.nō btām virginē q̄ fuit mulier. Vñ mag
fecit deus Marie in mundi ſaluatione.qꝛ ipſa
gr̄am mundo recupauit.ipa mundū illūinauit
ipa mediāte hūanat⁹ xp̄s redemit mundum.

Capl'm. X. de priuilegio repletionis ⁊ exube/
ratōis donoꝝ ſpūſſcti in btā maria ⁊ q̄mʼ maria i
h̄ eidem ſunt collata.

Decima ſtella dici
tur donoꝝ exuberatio.in q̄ de⁹ fecit
vtiqʒ maxima marie. Primo qꝛ
eam oi dono.ſſ.⁊ oi gr̄a repleuit. Scdō inſup
qꝛ ipam adeo celeſtibꝫ bonis ipleuit vt de pleni
tudine ei⁹ totus mundus accipe poſſit et habe/
re gr̄am. Idcirco Ber.ait. Queramus inq̄t fra/
tres gr̄am per Mariā.q̄ ſic q̄rit inuenit et pulſā
ti aperietur. Ipa em̄ omnibꝫ oia facta eſt. omni
bus ſinum miſericoꝛdie aperit.vt de plenitudie
eius accipiant vniuerſi.eger curatōem. captiu⁹
redemptōnem.triſtis conſolatōnem peccatoꝛ ve
niam.iuſtus gratiam.angelus leticiam. fili⁹ di
carnis ſubſtantiam.deniqʒ tota trinitas gloriā.
Hec ille. Tertio quia deus nullum donum
ſpūale ⁊ nullā gr̄am in mūdo haberi voluit q̄n
p manus marie trāſierit.vt dt Anſ.ꝓpter quod
ipa ab eccl'ia honorat̄ digniſſimis nominibus
ad id pertinentibus.

Primo qꝛ di porta celi.
Secundo qꝛ di feneſtra celi.
Tertio qꝛ ianua regis alti.

Primo inquā ipa dicit̄ porta celi. Unde canit̄
Aue maris ſtella dei mater alma atqʒ ſemp vir/
go felix celi porta. Hoc autem idcirco vt dicit
Albertus ſup Miſſus eſt.ca.cxcj.quia inquit
per virginē exiuit in mundum quicquid vnq̄
gratie creatum vel increatū venit vel venturum
fuit. Ipa em̄ oim bonoꝛum mater eſt et mater
gratie ⁊ mater miſericoꝛdie. Ideo porta celi de/
nominata eſt.quia per ipam intrauit quicquid
de terris in celos aſcendit ⁊ ecōuerſo. Proprie/
tas em̄ porte eſt importare ⁊ exportare. Hec Al/
ber. Sed di. Tamen etiam penitētia dicitur

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

porta celi ⁊ mandata dei ⁊ crux xp̄i. quō ḡ attri/
buit̄ bt̄e ꝟgini vt dicat̄ porta celi. Reſpondetur
ẜm eundē Alber. ꝙ exq̄ ꝓprietas porte eſt ipoꝛ/
tare ⁊ exportare. penitentia aūt ⁊ mādata dei nō
exportant ſ; tm̄ importāt in celū. propter quod
dicunt̄ porta celi. Btā virgo aūt vtrūq; facit. ḡ
magis ꝓprie dicit̄ ipa porta celi. Crux ꝟo chriſti
bn̄ etiā dr̄ porta. Unde legitur ꝙ in templo fue/
runt duo oſtia q̄ ſil' aperiebant̄ ⁊ ſil' claudebant̄
ita in celo hec duo oſtia crux vel ipe chriſtus et
Maria. ❡ Secundo ipa virgo dicitur feneſtra
celi. quia feneſtram intrat lux. ita per ꝟginē lux
de celo xp̄us intrauit in mundū. Et ipa lux que
de t̄ra. i. de btā ꝟgīe oꝛta ē ꝑ carnē: penetrauit ce
lū. ⁊ ſic ipa virgo eſt lux illuminās celum ⁊ etiā;
mundum. Tertio quoq; dicitur ianua reg̃ al/
ti. quia ipe rex regum per ipam venit in mun/
dū. merito ergo cāit ecc'ia de ipa. Intrēt vt aſtra
flebiles celi feneſtra facta es. Tu reg̃ alti ianua
⁊ porta lucis fulgida vita data ꝑ virginē gētes
redempte plaudite. Hec ẜm Albertum.

❡ Caplm̄. XI. de ꝓuilegio ſuperexaltatōis beate
Marie ꝟgīs in q̄ fecit deꝰ in ipa magna.

Undecima ſtella di

v

cit̄ ſuperexcellens exaltatio in q̄ deꝰ virgi
ni fecit magna q: ſuꝑ oēs choros ange
loꝝ ⁊ ſuꝑ oēs ordines creaturaꝝ celeſtiū ⁊ ter/
ſtriū exaltauit vt ipa ſit regina angeloꝝ ⁊ glori/
oſa dn̄a oīm creaturaꝝ. mūdi aduocata. beato/
rū glīa. ac oī laude digniſſima. omni dignitate
ꝓcellentiſſima. vt patuit de hoc li. x. vbi de aſſum
ptōe ⁊ gl'ificatōe atq; ſuperexaltatōe ⁊ celeſti digni
ficatōe actū eſt. Un̄ canit de ipa ecc'ia. O glorio
ſa dn̄a excelſa ſuꝑ ſidera qui te creauit prouide
lactaſti ſacro vbere.

❡ Caplm̄. XII. de priuilegio vniuerſalis vene/
rationis beate Marie in qua fecit deus magna
beate virgini.

Duodecima ſtella

d

dr̄ vl'is veneratio in q̄ fecit deꝰ virgini
magna. q: fecit vt totū vniuerſum ipā;
veneret̄ ⁊ laudet eam in terra q̄; in celo. Un̄ ipſa
ait Lu. ij. Ecce eīm ex h̄ beatam me dicent oēs ge
nerationes. Item Prouerbio. vi. Uiderūt eam
filie ſion. i. aīe ſctē. ⁊ btiſſimā ꝓdicauerunt. et re/
gine laudauerūt eam. Ut aūt enumeremꝰ rerū
genera ❡ Primo nota. trinitas deꝰ eā veneratꝰ
eſt ⁊ bn̄dictā ꝓdicauit qn̄ ꝑ miſſum Gabrielem
archangelū ipam ſalutauit di. Aue gr̄a plēa do
minꝰ tecū. bn̄dicta tu in mulierib;. ❡ Scd̄o di fi
liꝰ xp̄s veneratꝰ eſt eā ſumma reuerentia. tam in
vita. q: erat ſubditꝰ ei. Lu. ij. ⁊ hoc in omni obſe
quio vt filiꝰ bonꝰ matri. q̄; in morte ſua. q: pen/
dens in cruce vice ſui diſcipulū ꝓdilectū eidē cō/
mendauit in obſequiū. ſolaciū. ac venerandum
ſeruitiū: di. Ecce mat̄ tua Joh. xix. ❡ Deniq; ipe
chriſtus beatificauit eam in ꝓdicatōe qn̄ mlier
quedā de turba exclamauit di. Beatus venter
q̄ te portauit ⁊ vbera que ſuxiſti. Nā mox ſub/
iūxit chr̄s. Quinimo bt̄i q̄ audiūt ꝟbum dei ⁊c̄.
Ubi tripliciter eā btificauit. Prio q: i vt̄o chrm̄
portauit. Secūdo q: eū vbere ꝟgineo lactauit
Tertio quia verbu; dei audiuit ⁊ cuſtodiuit.
Prima duo inſinuant̄ cū dixit. Quinimo. vbi
q̄ ad vtrū q; cōfirmat dicta mulieris. ſ. Beatus
venter q̄ te portauit. ecce ꝓmū. ⁊ vbera que ſuxi
ſti. ecce ſcd̄m. Tertiū cū ſubdit. Bt̄i q̄ audiūt ꝟ/
bū dei. q: btā ꝟgo ꝑfectius ꝓ oib; audiuit ⁊ ſer
uauit verbū dei. Tertio btām virginē venerata
eſt creatura angelica et venerat̄ ❡ Primo q̄dem
in ſalutatiōe qn̄ angelꝰ reuerēter ſalutādo eam
adorauit di. Aue gr̄a plena. Scd̄o in natiuita/
te chr̄i: qn̄ multitudo angeloꝝ cecinit di. Glīa ī
excelſis deo ⁊c̄. ❡ Tertio in ſui aſſumptiōe. Und̄
canit ecc'ia. Aſſumpta eſt Maria gaudent an/
geli laudātes benedicunt dn̄m ❡ Quarto tēpo
re peſtilētiali Rhome cū be. Gregoriꝰ imaginē
ꝟgīs an̄ ꝓceſſionē deferri faceret: viſi ſunt ange
li canētes ī eiꝰ laudē. Regia celi letare all'a ❡ De
niq; angeli mali eā cogunt̄ venerari intantū: vt
audito ſolo eiꝰ noīe cogant̄ effugari: ſic patuit
li. vj. Bef. Ubi nomē marie iuocat̄ demonū no
cumētū effugat̄: quia maria terribilis vt caſtro
rum acies oꝛdiata deſcribit̄. Et de hoc eodem li
bro patuerūt miracula ❡ Quarto btām virginē
venerat̄ omnis generatio humana. Prima q̄/
dem generatio iudeoꝝ: ſicut patet de Joſepho
qui plura bona ſcripſit in li. antiq̄tatū de chr̄o.
Et vt ſ. ſcriptū eſt dn̄s Bonauen. dicit ꝙ iudei
aſſerunt btām virginē fuiſſe pulcerrimā. ⁊ h̄ mi
rum in ea ꝙ a nullo viro potuit ꝯcupiſci ❡ Se
cūda generatio machomeciſtarū. quia in Alka
rano. i. lege eoꝛum laudatur beata virgo. vt pa/
tuit libro. ij. parte. iij. arti. ij. c. iiij. Et Antoninus
floꝛentinus in. iij. ꝑte ſue ſumme ſcribit ꝙ ſara/
ceni ⁊ thurci btām virginē in templis ſuis ado/
rant ⁊ ei thurificāt. et nomen eius in tanta reue
rentia eſt apud eos ꝙ blaſphemantes eam gra
ui pena mulctantur. ❡ Tertia generatio latino
rum gentilium: vt patet de Uirgilio qui ſcribit
in li. Bucolicoꝝ Egloga. iiij. ꝟ. Jam redit ⁊ vir
go redeūt ſaturnia regna. ꝟ. Jam noua proge/
nies celo demit̄ alto. ꝟ. Nate mee vires mea tu
potētia ſolus ⁊c̄. Quamuis autem beatꝰ Hie
ronymus dicat Uirgilium non hec intendiſſe
de chriſto: tamen poſſibile eſt ꝙ ſicut etia; Cai/
phas ꝓphetauit de ſalute mundi per moꝛtē chri
ſti futura di. Expedit vt vnus homo moꝛiatur
pro populo. licet hoc non intenderit nec intelle
xerit. Ita ⁊ Uirgilius d̄ chriſto ⁊ matre eius he
ne dixerit. vt ſentit btūs Auguſt. Ouidiꝰ quoq;
poeta in li. de vetula ait. O virgo felix: virgo ſi/
gnata per ſtellas. Quis mihi tantu; det viuere
vt dignus poſſim laudum tuarū ferre ꝓconia.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Nā niſi tu fores deꝰ nō ſumeret carnē ex te h̄ de
us oipotēs. Nō tm̄ credit̄ Ouidiū illū libꝝ feciſ
ſe: ſed aliquē fidelē Ouidio intitulādo. Fuerūt
etiā ſibylle gētiles q̄ plīma ſcpſere de chr̄o ⁊ mr̄e
eiꝰ laudatoria: p̄dicēdo chr̄m ieſū dei filiū naſci
turuꝫ de virgine imaculata. Hē oēs ſibylle ſ̄m
Iſid. li. ethymol'. atqꝫ Lactan. in p̄mo li. diuinaꝝ
inſti. fuere decē. Prīa pſica que fuit de pſis. Se
cūda libyca. Tertia delphica in templo delphici
apollinis genita: que añ troiana bella vaticina
ta eſt: cuiꝰ plīmos verſus opi ſuo Homerꝰ in/
ſeruit. Quarta chimeria ī italia. Quīta erythrea
q̄ (vt Aug. memīt. xviij. li. de ciui. dei) verſus q̄ſ/
dā cōpoſuit de fine mūdi: quoꝝ p̄me lr̄e iūcte
ſonant. Jeſus chriſtꝰ filius dei ſaluator. Dicta
eſt aūt erythrea. qꝛ in eadē inſula eius inuēta ſ̄t
carmina. Sexta ſamia a ſamo inſula cognoia/
ta. Septima cumana q̄ eſt cumea: de q̄ Virgi/
lius in Bucol'. li. v. recolit. Octaua heleſpontia
in agro troiano nata. Nona phrygia. Decima ti
burtina: q̄ oēs diuitatē chriſti ⁊ eiꝰ natiuitateꝫ
et ꝟgīe btā cōmēdādo ꝑ lōga añ tp̄a ꝓpheraue/
rūt. Quaꝝ dicta ſingl'aꝝ qꝛ lōgiſſimū foret h̄ ſcri
bere: ſaltē ſufficiat h̄ inſeruiſſe ꝓpheiaꝫ ſibylle del
phice q̄ ⁊ ī caſtro papiēſi ſcp̄ta hoc mō cōtinet̄.
In vltima in q̄ etate hūanabit̄ deus: ⁊ hūiliabi
tur ꝓles diuia: iūget̄ hūanitati deitas: ⁊ puella
ri officio educabit̄ deus ⁊ hō. Signa p̄cedent
apud iudeos. mulier vetuſtiſſima. ſ. Eliſabeth
puerꝝ ꝯcipiet. ſtella orbis mirabit̄. ducatū p̄ſta/
bit. ſ. magis ad ortū. ſ. chriſti. hic habēs pedes
id ē annos. xxxiij. ⁊ pollices ſet. i. mēſes eliget ſi/
bi d̄ piſcatoribꝫ nūeꝝ duodenariū: vnū qꝫ diabo
lū. ſ. iudā. Nō in gladio bello vē eneadē vrbeꝫ. i.
rhomā regeſqꝫ ſubijciet. Sꝫ ī hamo piſcatoris
in deiectōe ⁊ paup̄tē ſupabit diuitias ⁊ ꝯculca/
bit ſupbiā. morte ꝓp̄a mortuū ſuſcitabit. ⁊ cum
mactabit̄ viuet ⁊ regnabit. bonos iudicabit et
malos. Hinc q̄ttuor aīalia. i. euāgeliſte ſurgent
in teſtimoniū ſectātes iuſticiā legēqꝫ irrep̄heſibi
lē. Huic ꝯtradicet beſtia. i. antichr̄s ſilr̄qꝫ abomi
natio ſpume draconis. i. machometus. Et ſur/
get ſtella mira. i. Paulus ap'ls habēs imaginē
q̄ttuor aīaliū. i. euāgeliū q̄ttuor euāgeliſtaruꝫ.
Danaos. i. grecos illumiābit. Nomē agni vſqꝫ
in finē ſeculi ꝑducet. Erit autē beſtia horribil'. i.
machometus ab oriēte veniēs: cuius rugitꝰ vſ
qꝫ ad gētes punicas. i. aphricas audiet̄. cuiꝰ capi
ta. vij. ſceptraqꝫ inūera. pedeſqꝫ. 663. Alo. 663
anni. Reges aūt ⁊ optimates erūt in ſudore tri
bili. ⁊ nō diminuēt pedes eius. i. annos. Stelle
q̄ꝫ due. i. ordo minoꝝ ⁊ p̄dicatoꝝ ꝯſil'es prime
ſtelle. i. Paulo īſurgēt ꝯtra ipm̄ ⁊ nō obtinebūt
vſqꝫ dū veniat abomiatio ⁊ volūtas altiſſimi cō
ſūmet̄. Hec Sibylla p̄tacta. Que ꝓphia h̄ſ ſcri/
pta etiā in li. ꝯformitatū ¶ Quarta p̄ter hec ge
neratio chriſtianoꝝ laudat ⁊ venerat̄ btām vir
ginē inter q̄s tam boni qꝫ mali: tam heretici qꝫ
ſciſmatici ſolent pleriqꝫ venerari. ieiunādo ſab/
batū vel vigilias feſtiuitatū eiꝰ in honorē ipſius
Et certe multi videnť magis hr̄e btām ꝟginem
in veneratione qꝫ dn̄m xp̄m magis ex ſimplicita
te moti qꝫ ſciā. lꝫ nō deberet fieri. quia tamen ho
nor matris in filiū redundat. patientiā hꝫ xp̄us
huiꝰ ſimplicitatis ſ̄m Antoni. floreñ. vbi ſ̄.
¶ Deniqꝫ vniuerſalit̄ oīs generatio filioꝝ eccl'ie
iuſtoꝝ ꝟginē btām venerat̄ ⁊ laudat. Nā eccl'ia
q̄tidie horas canonicas ꝟgis dt̄. Et ſic ī p̄cepto
ipē hore btē ꝟgis ſic̄ ⁊ canonice hore maiores q̄
ad obligatos. Itē per totū orbē q̄ ciuitas nō ha
beat eccl'am ⁊ vtiqꝫ ſolēniorē in noīe btē ꝟginis
fabricatā: Certe in orbe nec in noīe ſaluatoꝝ nec
in honore alioꝝ ſctōꝝ reperiunť eccl'ie in tanto
numero. ¶ Itē q̄s ſctōꝝ habet tot feſtiuitates ꝑ
circulū anni ſicut btā ꝟgo. ¶ Deniqꝫ ſcī docto/
res de nullo ſctō cōpiunť edidiſſe tot ſermones
ſic̄ de btē ꝟginis laudibꝫ. Oīs itaqꝫ generatio
hūana ipam venerat̄. imo inſup ⁊ oīs creatura
ad eius oris imperiū obedit. qꝛ dn̄a ē totiꝰ mū/
di. Et nos ḡ chariſſimi eā veneremur. ipam de/
uote laudemꝰ dī. Vere btā. vere glīoſiſſima. ve/
re felix es o ſacra ꝟgo maria ⁊ oī laude digniſſi/
ma. qꝛ ex te ortus eſt ſol iuſticie xp̄s deꝰ noſter.
O tu itaqꝫ ſctiſſima. ab eterno p̄electa. virgo pu
riſſima. oī decore ꝟtutū adornata. deo fecunda
⁊ inhabitata. lūinoſa ⁊ mr̄ digniſſima. O tu ſal/
uatrix ſctī ſpūſctō pleniſſima. ſup oēs angelos
exaltata. te laudamꝰ. te deuote colimꝰ. te hūilit̄
petimꝰ vt apd̄ p̄dulcē tuū Jeſum cuꝫ q̄ regnas
in etn̄ū nob īpetres btītudis gaudiū Amen.

¶ Pars ſcd̄a libri vndecimi de priuilegijs ſiue
gratijs ⁊ excellētijs btē Marie vbi applicat̄ the/
ma qd̄ applicari pt̄ ⁊ ꝯcernit feſtū marie de niue.

Deus fecit magna
⁊ inſcrutabilia q̄ p̄cipit niui vt deſcēdat
ſup trā Job. xxxvij. ca. Tāta ē excellē/
tia btīſſime ꝟgis. tā magna ⁊ inſcrutabilia eius
glorioſiſſima priuilegia vt in laude eius defici/
ant oēs lingue ſcpture ⁊ ſilitudines. Vñ Hie/
ro. in ſermone de aſſumptōe dicit ſic. Quid nos
tantilli. q̄d actione puſilli in eius laudibus refe
ramꝰ. cū ſi oim nr̄m mēbra verterentur ī liguas
eam laudare ſufficeret nullꝰ. altior celo eſt de q̄
loqui nitimur. abyſſo profundior cui laudes di
cere conamur. Vñ ſi celum te appellem. altior es
ſi matrē gentiū dicam. excellis. ſi formam dī ap/
pellem. digna exiſtis. Si aūt dn̄am angeloꝝ vo
cem. ꝑ oīa cōprobaris. Quid igit̄ de te digne di/
cā. neſcio. Hec Hiero. Jo̅ ſpūſſctūs ꝑ ora pro
phetaꝝ eā cōmendat. nō ſolū ꝟbo. verumetiam
ſignis ⁊ ſilitudinibus. Quia ꝟo nulla ſilitudo
ꝑabolica ꝑfecte ſufficit ad eiꝰ excellentiā exp̄men
dā. iō ad eius laudē multe inducunť metapho/
re. Aliqñ eīm figurat̄ a natura celeſti vt ſolis. lu/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ne ⁊ ſtellaꝝ. Cañ. vj. Que eſt iſta que ꝓgredit̃ ele
cta vt ſol: pulcra vt luna ⁊c̃. ¶ Aliqñ a natura iſe
riori in ſilitudine cedri libani: palme: cypſſi ⁊c̃.
Ecci. xxiiij. Quaſi cedrus exaltata ſum i libano
⁊c̃. ¶ Aliqñ vo a natura media: vicȝ nube vel
aurora. Ecci. xxiij. Solem nube tegã. vel niuis
etiã: ſicut patet in p̃miſſo themate. Sed q̃niam
ſcrã mater eccleſia ſolet annuatim ſolẽnizare ad
honorẽ btẽ virgĩs diẽ feſtũ qui dicit̃ Marie de
niue. in memoriã vicȝ illi⁹ miraculi qñ in eſtiuiſ
caloribus. ſ. menſis Auguſti die. v. rhome eccle
ſiam ſibi fabricandã btã v̾go p niues voluit de
monſtrare. Hoc aũt miraculũ eſt deſcriptũ lib.
xij. parte vlti. ca. vj. miracl'o. v. Igit̃ p iſta ſolẽni
tate ꝯuenienter applicari poteſt thema preacce
ptum. In cuius verbis beata virgo Maria tri
pliciter cõmendatur.

¶ Prio a g̃tioſa ꝑuilegiorũ magnificatione.
Secũdo a virtuoſa niuiũ aſſimilatiõe.
Tertio a viſceroſa hominũ miſeratiõe

Primo q̃dẽ a gratioſa ꝑuilegioꝝ magnificati
one: cũ dicit̃. de⁹ fecit magna inſcrutabilia. Ve
re maxima iſcrutabilia fecit deus in Maria cũ
eam fecit virginẽ matrẽ dei. ⁊ ſup omnẽ creatu
rã ſublimauit multipliciter. vt patuit in parte p̃
ma hui⁹ libri. Unde Orige. in homel'. ſup illud
Luce. Cũ eſſet deſpõſata ⁊c̃. dicit ſic. O magne
admiratõis gr̃a. O inenarrabilis ſuauitas. O
ineffabile ſacramentũ. Ipa eſt eadẽ mater. ipa eſt
eadẽ virgo. ipa genitrix ⁊ ancilla. ipa eſt que ge
nuit deũ ⁊ hominẽ. q̃s vnq̃ȝ audiuit talia. quis
vnq̃ȝ potuit vt eſſet virgo ⁊ mater: imacl'ata mr̃
⁊ incorrupta. mater vnigeniti filij dei dñi nr̃i ie
ſu chr̃i. q̃ eſt in celis ſc̃m diuinitatẽ in ſinu patrĩ.
⁊ eſt in terris ſc̃m carnẽ in ſinu mr̃is. in cel' õ pr̃e
ſine mr̃e generatus: ⁊ in terris de matre ſine pa
tre genitus. Hec Orige. Ecce ergo merito ꝯmẽ
dat̃ v̾go ꝙ deus fecit in ea magna ⁊ inſcrutabi
lia. ¶ Scd'o cõmendat̃ btã virgo in p̃miſſo the
mate a virtuoſa aſſimilatõe niuiũ: cũ dicit̃. Qui
p̃apit niui. i. marie. Merito nẽpe btã virgo p̃fi
gurata ⁊ etiã miracl'oſe demõſtrata eſt p niues
ꝓpter eius virtuoſas ꝓprietates ⁊ ſilitudĩes plu
res. ¶ Primo quidẽ qꝛ nix eſt cãdidiſſima et al
biſſima rerũ omniũ. in quo ſignificat̃ puritas
btẽ virginis excellẽtiſſima. ¶ Scd'o nix ẽ frigidiſ
ſima. in q̃ ſignificat̃ v̾ginalis caſtitas illibate
Marie v̾gĩs: p quã ab omĩ ardore ꝯcupiſc̃ fuit
aliena. ¶ Tertio nix eſt facilit̃ liq̃ſabilis ⁊ reſo
lubil'. in q̃ ſignificat̃ btiſſme virgĩs charitas p̃
cellẽtiſſima. p quã aĩa eius totalit̃ fuit liq̃facta
in deũ. ⁊ p hanc faciliſſime mouet̃ ad ꝓximis. id ẽ
hominib⁹ ſubueniẽdũ. ¶ Quarto nix i ſupnis na
ſcit̃. ⁊ p paruas quãtitates deſcẽdit. in q̃ ſignifi
catur ꝙ licȝ beata virgo fuerit altiſſima ⁊ ei⁹ cõ
tinua cõuerſatio in ſupnis: tamẽ erat v̾go humil
lima ⁊ ſui reputatõne parua. nã cũ eſſȝ mater dei
ſe reputauit ⁊ dixit ancillã. Ecce patȝ: qꝛ multi
plex v̾tuoſitas deſignat̃ in Maria p niuis ꝓꝓe
tates in q̃ cõmendat̃. ¶ Tertio cõmendat̃ a vi
ſceroſa miſeratõe ⁊ pietate erga hoĩes. cũ ſubdi
tur. vt deſcendat ſup terrã. Iſta eñi ꝯdeſcẽſio eſt
terreſtriũ hoĩm in oĩ neceſſitate miſeratio et ſuf
fragatio quã exhibet v̾go btã p̃cipue ad eam de
uote cõfugientib⁹. qꝛ de⁹ voluit ipam fore nob
aduocatã ⁊ matrem miſcd'ie. Et idarco dr̃ in the
mate. q. ſ. deus p̃apit niui. i. btẽ v̾gini imaculate
ſue matri vt deſcẽdat miſericorditer auxiliando
ſup terrã ⁊c̃. Uñ Ber. in ſermo. In lectõne. dr̃. O
maxime pia. O multum admirabilis maria. tu
nec nominari poteſ q̃n accendaſ. nec cogitari q̃n
recrees affect⁹ diligentiũ te. nec inuocari q̃n exau
dias. Nõ eñi fas eſt o dña relinq̃re eũ qui ſpem
ponit in te cum ſis mater miſcd'ie ⁊c̃. ¶ Potes
igit̃ ſicut tibi placuerit iuxta premiſſum thema
applicare ſermonem in feſto btẽ Marie de niue
ſiue de ei⁹ priuilegijs ſiue de ei⁹ puritate vel de
ei⁹ v̾ginitate. ſiue de ei⁹ charitate vel pietate. De
q̃b⁹ oĩb⁹ ⁊ ſingulis habes in p̃miſſis libris ſuis
locis. Tñ vt ad nr̃m ꝓpoſitũ in hac pte cõuerten
do de excellẽtijs btẽ v̾ginis agam⁹. ¶ Pret̃ iſta
priuilegia ⁊ digniſſimas excellentiaſ in p̃ma pte
habitas. deſcribem⁹ h. xij. alias excellentias et
gr̃as ꝑuilegioꝝ btẽ v̾ginis. q̃s q̃dẽ enumerat ⁊
deſcribit btũs Ber. de Senis ordis minoꝝ in
ſermone de admirabili excellentia ⁊ gloria beate
v̾ginis. Equidẽ hec eſt regina de q̃ pſ. ait Aſti
tit regina a dextrĩ tuis in veſtitu deaurato circũ
data varietate. Quia regina. ḡ coronata gr̃aꝝ ⁊
ꝑuilegioꝝ decore. ſed q̃li. deſcribit in figura Jo
hã. Apoc. xij. di. Mulier amicta ſole ⁊ luna ſub
pedib⁹ ei⁹. ⁊ in capite ei⁹ corona. xij. ſtellaꝝ id ẽ
gr̃aꝝ ⁊ excellẽtiaꝝ glioſaꝝ. Sũt aũt iſte. xij. ſtel
le g̃lie excellẽtiſſime v̾ginis per eundem ſanctũ
Ber. vt p̃miſi aſſignate ⁊ in trib⁹ quaternarijs
ſubdiuiſe ꝓpter faciliorem capacitatem.

¶ Prime quattuor ſtelle:
- Nobilitas
- Preſeruatio
- Meritum
- Poteſtas

¶ Alie quattuor ſtelle:
- Superexcellentia
- Dominatio
- Regnum
- Diſpenſatio

¶ Supadduntur alie quattuor:
- Conſummatio
- Ornatus
- Retributio
- Incõprehenſibilitas

¶ Capl'm. I. ꝙ btã Maria merito hȝ ꝑuilegiuȝ
ſumme nobilitatĩ qꝛ declarat̃ fuiſſe p̃excellenter
nobiliſſima tã in cã q̃ȝ in ſuba necnõ i efficiẽtia.

PRima ſtella nun
cupatur nobilitas. quia ipa eſt v̾go
nobiliſſima. de qua quidem nobili
tate q̃uis in p̃cedentib⁹ ſcriptũ eſt pluries: La

men hic ſub alio ꝓceſſu ꝓſequēdo circa hoc q̄/
ſtio occurrit talis. Utrū btiſſima v̾go Maria
merito dicat̾ nobiliſſima: vt mera veritate debe
at p̄ferri oibꝫ nobilibꝫ totius vniuerſi i ipa cor/
pali nobilitate. ¶ Ad qd̄ r̄ndet̾ ꝙ ſic. Et declarat̾
ſcḋm Alber. ſup Miſſus eſt: diſtinguēdo taliter.
Nam nobilitas inquit cōſiſtit in tribꝫ.
¶ Primo in cauſa.
Secundo in ſubſtantia
¶ Tertio in efficientia.
Primo in cauſa: ſi vicȝ a nobili origine p̄ncipi
um ducat. ¶ Scḋo in ſubſtātia: ſi nobilē eſſenti
am ꝛ ꝓprietatē in ſe poſſideat. ¶ Tertio in efficiē
tia: ſi nobiles effectus ex ſe ꝓducat. ¶ Quantuȝ
ad primū beata virgo fuit ſūme nobiliſſima: qꝛ
fuit filia principis Abrae in q̄ de⁹ ꝓp̄lm peculia
rē elegit ſibi. ꝛ diſtinxit ab alijſ. Cui dictū ē Gen̄.
xxiij. Priceps dei eſto inter nos. ꝛ cui primo fa
cta eſt de chriſto repromiſſio: q̄ fuit nobiliſſim⁹
patriarcha. vn̄ denoiant̾ hebrei q̄ſi abreici. q̄ p̄/
mo cōfeſſus eſt fidē vni⁹ veri dei inter idolatraſ
chaldeos ignē adorātes ꝓ deo. in quē iniectus
ab eis vt expiret̾ virtutē ei⁹: illeſus exiuit. Ipſa
itaqȝ btā virgo ab Abraam tāto principe ꝛ tam
ſancto deſcēdit generatōe. xliij. vt patet Mat. j.
Ex in hac ſua origine cōtraxit virgo triplicem di/
gnitatē. ¶ Primo regalē ex Dauid que ē digni
tas corpalis. Scḋo ſacerdotalē q̄ eſt dignitas
ſpiritualis. qꝛ tribus regalis ꝛ ſacerdotal̾ erant
iūcte cōiugali matrimonio. ¶ Tertio ꝓphetaleȝ
que eſt diuinalis vel celeſtiſ. qꝛ ꝓphetie donum
a deo eſt imediate. iuxta illud. j. Pe. ij. Spūſan
cto inſpirante locuti ſunt ſancti dei homies ꝛc̄.
¶ Quo ad ſcḋm in ſubſtātia btā v̾go fuit nobi/
liſſima. i. in ꝑſona: tā corpalit̾ qꝛ puriſſime na/
ture ꝛ cōplexionis p̄optime fuit: q̄ȝ ſpiritualit̾:
qꝛ plenitudinē gr̄e i ſe hereditauit: ꝛ libīma fu/
it. quā libtatē potiſſime facit imunitas a pctō.
Qui em̄ facit peccatū ſeruus eſt pcti. Iob. viij.
Un̄. j. politicoꝝ dicit Ariſto. ꝙ nihil aliḋ q̄ȝ vir/
tus ꝛ vicia determināt ſeruū aut liberū. Et Au
guſt. xiiij. de ciui. dei dicit. Bon⁹ etiāſi ſeruiat li
ber eſt. Mal⁹ aūt etiāſi regnat ſeru⁹ eſt. nec vni
us: ſed quod pei⁹ eſt tot dominoꝝ quot vicio/
rum. Hec ille. Un̄ beata virgo qꝛ ab om̄i pec/
cato liberrima: ꝛ celoꝝ regina ac mūdi dn̄a. fuit
igit̾ veriſſime nobiliſſima: vtpote om̄i virtute
ꝛ gratia pleniſſima. Quo ad tertiuȝ ī efficiētia
fuit b. v̾go nobiliſſima. qꝛ ex ea ort⁹ eſt fōs oīs
nobilitatiſ ſol iuſticie chriſt⁹ de⁹ nr̄: q̄ eſt rex: ſa
cerdos ꝛ ꝓpha ꝛ dn̄s dn̄antiū. Un̄ pilato dixit.
Rex ſum ego. ꝑ quē ꝛ oēs electi veniūt in libra/
tē gl̄ie filioꝝ dei. Un̄ ptȝ btām virginē fore nobi/
liſſimā p̄ oibꝫ creaturiſ poſt chr̄m ꝛ indiuiduis
nō ſolū hūanis ſȝ etiāȝ angelicis q̄ ſunt fuerunt
aut poterūt eſſe. Nō q̄ dē vt magiſ clareſcat parti
cularia dubia pulcra hic mouent̾. ¶ Primuȝ
quō nobilitas btē virgis precellat nobilitatem

angelicā. R̄ndet̾ ꝙ p̄ pape p̄cellit tripl̄r.
¶ Prio qꝛ nobilitas b. v̾ginis eſt dignior
Scḋo qꝛ eſt precioſior.
¶ Tertio qꝛ eſt preclarior.
Prio inq̄ȝ p̄cellit. qꝛ eſt dignior. qꝛ ſcḋm Bonauē
tu. ſup. ij. diſt. j. licet angelus naturalr̄ ſit digni/
or hoie q̄cūqȝ etiā xp̄i humanitate vel btā virgi/
ne in eo vicȝ qꝛ angelus naturalit̾ eſt ſpiritual̾
incorpalis. ꝛ imortalis. Tale aūt naturalr̄ nobi
li⁹ eſt corpali ꝛ mortali ꝛ corruptibili. Sed hō
eſt corpalis ꝛ mortalis. etiā ipe xp̄s mortale cor
pus ſuſcepit. Un̄ ꝛ ſcḋm apl̄m Heb. ij. ſcribit̾. mo
dico q̄ȝ angeli minorat⁹ eſſe Jeſus ꝓpt̾ paſſionē
mortis. Nihilo minus tn̄ rōne multiplicis gr̄e
ſupaddite xp̄s ꝛ btā v̾go ei⁹ mr̄ meliores ꝛ no/
biliores ſunt optimis in genere angelico. Unde
btā v̾go eo ꝙ ē mr̄ dei ꝛ ſponſa dignior eſt effe/
cta oibꝫ angelis. vt ſcȝ ſit regina ꝛ dn̄a angeloꝝ
ſicut xp̄s rex ꝛ dn̄s oim̄. Sicut em̄ cum aliquis
excelſus rex accipit ſibi ſponſam de genere igno
bili. eam mox coipo nobilitat ſup omnes baro
nes ꝛ milites ꝛ decorat ꝛ ornat. Sic cum deus
ſūmus btām v̾ginē p̄elegit in ſponſam. eoipſo
pre oibꝫ ipaȝ angelis ꝛ hoibus nobilitauit rati/
one tāte dignitatis. ¶ Scḋo nobilitas Marie
p̄cellit nobilitatē angelicā qꝛ eſt p̄cioſior corā dō
corā q̄ p̄cioſior ꝛ grōſior eſt id qḋ ē ſcḋm grām q̄ȝ
ſcḋm naturā. vn̄ melior ē corā dō ruſtic⁹ in gratia
exiſtens. q̄ȝ rex ſine dei gratia. Angelica ḡ nobili
tas cū ſit ex natura mior eſt nobilitate b. v̾ginis
q̄ eſt ex gratia. ¶ Tertio qꝛ eſt p̄clarior. eo ꝙ pu
rior. qꝛ nitet puritate virgo ſub deo maxima ſcḋm
Anſ. ideo p̄ ceteris coruſcat radijs diuinis. Cla/
ritas q̄ppe dei illuminat eā Apoc. xxj. Nimiꝝ vi/
dem⁹ ꝙ claritas lucis tāto eſt p̄clarior ꝛ nobili/
or q̄nto eſt in materia ꝑſpicua ꝛ puriori. ſic per
oppoſitū eſt minus clara in materia obſcura et
cōdenſa. Sȝ qꝛ btā virgo eſt puriſſima ſup oēs
angelos. ḡ ei⁹ nobilitas p̄radiat per grām dei et
gl̄iam. Hoc p̄dixerat Eſa. lx. dicens. Super te
orit̾ dn̄s ꝛ gl̄ia eius in te videbit̾. ¶ Secūdū
dubiū. Quō nobilitas corpalis marie precellat
generoſitatē ꝛ nobilitatē oim̄ humanoꝝ indiui
duoꝝ totius vniuerſi. ¶ R̄ndet̾ ꝙ ſic declarat̾.
Primo ex hoc ꝙ euāgeliſte oēs p̄claritates, in/
genuitates: ꝛ nobilitates: q̄ pn̄t eſſe in homine.
ſcȝ patriarchalem. regalem. ſacerdotalem. duca/
lem. ꝛ prophetalem ſcḋm originē ſanguis deſcri/
būt i hac p̄clara v̾gie. tā deſcēdēdo ab abraā ſciſ
ſimo vſqȝ ad xp̄m ei⁹ filiū. vt patet Matth. j. q̄ȝ
aſcēdēdo vſqȝ Adā q̄ fuit dei in q̄ eſt ſumma no
bilitas. vt ptȝ Lu. iij. Et q̄ accipit̾ argumentū ꝙ
ipa oēm nobilitatē vicȝ. quā de⁹ dedit hominibꝫ
eſt adepta. Un̄ oportet teſtimonio euāgeliſtaꝝ
ſic intendentiū ꝯcludere ꝙ ipa p̄ferat̾ oibꝫ ipato
ribꝫ. regibꝫ ꝛ reginis ꝛc̄. ¶ Scḋo ex hoc qꝛ xp̄s
dn̄s ſcḋm hūanitatem oēm nobilitatem habet a
matre. vt dicatur filius Dauid. filius virginis.

et ſpecioſus forma et nobiliſſimꝰ. Ex ꝗ clareſcit
ꝙ oīs nobilitas ⁊ formoſitas idcirco cōceſſa eſt
Adā vt ꝑ generatiōes deſcēderet in ꝟgīnē matrē
et ꝑ eā terminaret in chꝛm. Et ſic patet eā foꝛe no
biliſſimā. Sed dī. Arꝗ ipſa ꝟgo fuit paupcula
cōiunx Joſeph pauperis carpētarij: quō dꝛ foꝛe
nobiliſſima coꝛꝑaliter: cum ſm phm nobilitas
coꝛꝑis eſt traductio oꝛiginis a parētibꝫ ſm ſecu/
lum in diuitijs et potētia ac dñio cōſtitutis vel
inueteratis. Rñdet ꝙ hoc non obſtat. qꝛ licet
generatio Marie ſucceſſiue fuerit depauperata:
tñ a ꝓncipio de ditiſſimis: nobiliſſimis: ⁊ poten/
tiſſimis eſt oꝛta. Et ꝗdem ipſa btā ꝟgo volunta
riā paupꝑtatē tenuit ꝗ eſt virtꝰ euangelica. ⁊ ideo
nō derogat rōni nobilitatis vere. Sicut ſi regia
vel filius regis intraret religionē ꝗ vouet paupꝑ/
tatē: nō ꝓpter hoc amittit nobilitatē naturalē imo
ꝑficit ꝑ ꝟtuoſitatē. Vñ legit ꝙ ſctūs Ludowicꝰ
filius regis Aragonie ꝓmogenitꝰ cum intraſſet
oꝛdinē Minoꝝ contempto ſeculo: vnus ex fra/
tribꝫ minoꝛibꝫ eidem ſalutādo dixiſſet. Vere in/
ꝗt maximū honoꝛē ⁊ ſublimitatē ex te oꝛdo iſte
Minoꝝ adꝗſiuit. qꝛ te filiū regꝭ maximi habere
meruit. Mox ille ſctūs reſpōdēdo intulit. Jmo
inꝗt ego ꝑ oꝛdinē ſum nobilitatꝰ ⁊ vere ſublima
tus ac honoꝛabilis effectꝰ. qꝛ virtꝰ facit vere no/
bilē ac honoꝛabilem. Nam ꝑfecto carnis nobili/
tas ꝗntūcunqꝫ excellens ſit ſine ꝟtute infoꝛmis
eſt: imo vituꝑabilis: teſte Hiero. Et eiuſdē ſnīe
eſt Ariſto. j. ⁊. ij. Rheto. ⁊. iij. Ethic. Sed gratia
dictoꝝ ꝗſtio poteſt oꝛiri. Vnō oꝛta eſt nobilitas
inter homīes ⁊ dominiū quo pꝛeeſt hō homini:
Nā vt dicit Augꝰ. xix. de ciui. dei. ca. xv. Deus ho
minē rōnalem factū ad imaginē ſuā nolui niſi
irrōnalibꝫ dñari: nō hoīem homi. Propter qō ⁊
Gen. j. ſcribit. Faciamꝰ hoīem vt ꝑſit piſcibꝫ ma/
ris ⁊ volatilibꝫ celi ac beſtijs terre. Cū ꝗ natura
hoīes oēs eqles fecerit ex eodē fōte ab Adā ꝓpa/
gatos vt ait Grego. Vñ ꝗ oꝛtum eſt vt vnus al
teri ſit nobilioꝛ: ⁊ nobiles ignobilibus dñent: vt
cernimus: Rñdet ſm Rich. de media villa ſuꝑ
ij. ſnīaꝝ. diſt. xl. q. ij. ar. ij. Concoꝛ. Bonauētura.
Q potestas ꝑſidendi vel dñandi tripliciter pōt
accipi. Vno mō largiſſime ꝓut aliꝗs dicit dñs
rei illius qua pōt ad libitum vti. vt tale dominiū
cōmune eſt ſtatui nature inſtitute ⁊ nature lapſe
et nature gloꝛificate: et excellentioꝛi modo fuiſſet
in ſtatu innocentie ꝗꝫ in ſtatu nature lapſe. Hoc
modo hō dicit dñs ſuaꝝ poſſeſſionū ſiue mobi
liū ſiue imobiliū. qō fuiſſet in ſtatu innocētie in
quo nō oēs homīes fuiſſent pares in pꝛudentia
et bonitate. qlibet tñ hō habuiſſet tātū de pꝛudē/
tia ⁊ bonitate ꝙ ad ſuīpſiꝰ regimē cum dei adiu
toꝛio ſuffeciſſet. Vnde ſicut in angelis eſt oꝛdo ⁊
gradus ſm excellentiā naturaliū ⁊ vnꝰ altero eſt
dignioꝛ ⁊ nobilioꝛ. nō tñ vnus dñat alteri ꝓpꝛie
accipiendo dominiū: vt infra patebit. Jta homi
naturaliter conueniebat nobilitas in illo ſtatu et
dignitas: non tñ dominiū ꝓpꝛie reſpectu homīs
ſed reſpectu alterius creature infenoꝛis. Secun
do modo accipit minus large dñium. ſ. pꝛo po/
teſtate imperādi alij homini. Et hoc fuiſſet in ſta
tu innocentie in viro reſpectu mulierꝭ. quia vt ait
apl'us. j. Coꝛ. xj. vir eſt caput mulieris. ꝗ debuit
ꝑſidere ⁊ regere vt caput coꝛpus. Fuiſſet etiā re/
ſpectu ꝓlis ꝗ obedire debuit parentibꝫ. Tertio
dominiū accipit ꝓpꝛie. ſ. ꝓ ꝑtāte coercendi ſubdi/
tos contra etiam voluntatē eoꝝ vl' inclinatiōem
et malos puniēdi. Et talis nō fuiſſet in ſtatu ino
centie: ſicut nec erit in ſtatu glīe. Huic dñatiōi ꝓ/
pꝛie coꝛreſpōdet ſeruitus ⁊ nobilitas que in ho/
minibꝫ introducta eſt ꝓpter peccatū ſm Auguſt.
vbi ſ. Hinc etiam vt phus dicit. Homīes intel/
lectu ⁊ ratione vigentes naturaliter ſunt alioꝝ
rectoꝛes ⁊ domini. j. Politicoꝝ. Et ꝑ cōſequens
tales debent eſſe virtuoſioꝛes reſpectu ſubdito/
rum. Nam homo cum eſſet in honoꝛe quia non
intellexit ꝓpterea comparatus eſt iumentis ⁊ c. di
cente Ps. et ideo debet tanꝗꝫ iumentum regi ab
homine virtuoſo. Quoniā aūt beata ꝟgo Ma
ria fuit virtuoſiſſima. in virtute autem veraciſſi/
me conſiſtit nobilitas et pꝛincipalius ꝗꝫ in pote/
ſtate dominij ⁊ in diuitijs que ſunt ſequela inge
nuitatis. Ideo ſequitur ꝙ Maria fuerit ꝑfectiſ/
ſime nobiliſſima.

Capitulum. II. ꝙ mundus totus amoꝛe bea/
te Marie a deo eſt ꝑſeruatus atqꝫ factus ⁊ nūc
ꝑſeruatur.

Secunda ſtella ex/

cellētiaꝝ btē ꝟginis dꝛ ꝑſeruatio. Nā
biſſima ꝟgo Maria totum mūdū a
ꝓncipio creationis humani generꝭ vſqꝫ ad finē
duratiōis ſue ꝑſeruauit ⁊ ꝑſeruat in eſſe. Jmo di
co ꝙ totꝰ eſſe mūdi cauſa eſt btā ꝟgo ⁊ eiꝰ filius
Et ꝓpue ꝓpter ipſam ꝟginē bñdictā ac eiꝰ natū
deus creauit mūdū et dedit eſſe rebus. Hec aūt
declarant rōnibꝫ euidentibꝫ.

Primo ex fine creationis ꝑintento.
Scdō ex ꝑme ꝑuaricationis demerito.
Tertio ex cōtinue offenſionis incremēto.

Primo ꝗdē ex fine creatiōis ꝑintēto ſic. Nā ꝗro
Ad quē finē deus voluit creare mūdū pꝛecipue
rōnalē creaturā: Non potes aliud dicere niſi ſm
ꝙ dicit mgr in. ij. ſen. diſt. j. qꝛ ad laudandū deū
et ad ꝑticipandū bonitatē dei atqꝫ ad habendū
btitudinē eternā in deo. Vñ Augꝰ in enchi. ca. vj
et allegat a mgro vbi ſ. dicit ſic. Credimꝰ inꝗt re/
rum creatarū celeſtiū ⁊ terreſtriū: viſibiliū ⁊ inui/
ſibilium cauſam non eſſe niſi bonitatē creatoꝛis:
cuius tanta eſt bonitas vt ſumme bonꝰ bonita/
tis ſue ꝗ eternaliter beatꝰ eſt alios velit eſſe ꝑtici/
pes: quā vidit ⁊ cōicari poſſe ⁊ minui oīno non
poſſe. Et infra. Fecit igit deus creaturā rationa/
lem que ſummū bonum intelligeret: intelligen/

do amaret: et amando poſſideret: et poſſidendo
frueret̄. Et iteꝝ mgr̄ ibidem ait. Si q̄rat̄ inq̄t q̄re
creatus ſit homo: Breui ſermone reſpōderi pōt
ꝙ ꝓpter bonitatē dei ⁊ ad laudandū deum. Sed
qꝛ omniſciēs deꝰ nouerat ab eterno ꝙ a btitudi/
ne caderet rōnalis creatura ⁊ ꝙ abuteret̄ oībus
rebus mundi ad vicia vt delinq̄ret in oībꝫ: ſicuti
cernimus experimentaliter. Cum ḡ ſcierit deus q̄a
mundus totus in maligno ponēdus fuerat ſic
et poſitus eſt: teſte ſcꝑtura. j. Joh. ij. et ruiturus
erat a fine. i. a btitudine: audeo dicere ꝙ nō creaſ/
ſet deus mundū niſi ꝓuidiſſet ipm̄ reparandum
ꝑ chr̄m ac eiꝰ matrē ⁊ ſaluādū: q̄m dicēte Ariſto.
ij. Phyſic. Deus ⁊ natura nihil faciunt fruſtra.
Fruſtra aūt eſt quod nō attingit ſuum finem. Et
ſic mundus creatus: ſi non fuiſſet p̄ordinatꝰ re/
parari poſt ruinam: fruſtra fuiſſet factꝰ. quia ſu/
um finem. i. btitudinem non attigiſſet. Quē q̄dem
finem btitudinis attigit ⁊ adeptus eſt per chr̄m
⁊ eius matrē. Unde audacter loq̄r ꝙ nō niſi ꝓpt̄
chr̄m potiſſime eiuſqꝫ glīoſam matrē deus de/
dit eſſe rebus ⁊ creauit mundū. Proinde ſic ca/
nit eccleſia: ipſa btā v̄go gloriando ait Prouer.
viij. Dn̄s poſſedit me ab initio viarū ſuaꝝ ante/
q̄ꝫ q̄cq̄ꝫ faceret a p̄ncipio. ſ. me ꝓuidēdo. Ideo ſe/
quit̄. Ab eterno ordiata ſum ⁊ ex antiq̄s anteq̄ꝫ
terra fieret. necdū erant abyſſi ⁊ ego iam cōcepta
eram. necdū fontes aquaꝝ erup. ⁊c. Et infra. Cū
eo eram cuncta componēs ⁊c. q̄ſi inſinuet ꝙ oīa
ſunt creata p̄cipue ꝓpter ipſam virginem ꝑ quam
erat mūdus p̄ordinatꝰ reparari. Omnia ḡ obligā/
tur beate virgini Marie deſeruire merito. qꝛ nil
creatū fuiſſet niſi mundū ꝑ chr̄m ⁊ eius matrem
repandū diuina ꝓuidiſſet potentia ⁊ clementia.
¶ Scd̄o declarat̄ ex p̄me p̄uaricatiōis demerito
Cōſtat em̄ ꝙ p̄mi parentes generꝭ hūani ex trāſ/
greſſione meruerunt nō ſolū mortis ſed ⁊ anni/
hilationis exterminiū. qꝛ tā grauis fuit coꝝ p̄ua
ricatio qua totum genus hominum ꝑmeruit ꝙ
totus mūdus ſatiſfacere nō poterat. et qꝛ contra
infinitū bonū deū peccauerūt: annihilationē de/
meruerūt: teſte Anſ. li. ij. Cur deꝰ hō. Et certe di/
uina vltio q̄ ꝑſonarū acceptionē ignorat: ſic nec
culpam angelicā: ſic nec humanā dimiſiſſet ipu/
nem. Quare ḡ homini pepcit deus vt eternaliter
eū nō ꝑijceret nec vt demerebat̄ redigeret in nihi
lum: niſi ꝓpter p̄cipuam reuerentiā ⁊ ſingulariſ/
ſimā dilectionē quā habuit ad virginē btiſſimā
quia eā ſup oēs creaturas deo nō vniēdas p̄di/
lexit. Elegit em̄ eā deus ⁊ p̄elegit: teſte Pſ. In/
dulſit itaqꝫ deus p̄mis parētibꝫ: nec eos annihi/
lauit ꝓpter v̄ginem ex q̄ decreuerat chr̄m huma/
nandū ⁊ hoīem liberandū miſericordit̄. Etſi nō
fuiſſet exorta beata virgo: nec chr̄s carnem ſum/
pſiſſet: nec pati ſm̄ ſolam diuinitatē potuiſſꝫ. ⁊ ꝑ
conſeq̄ns hō nunq̄ꝫ ſaluatus fuiſſet. Ergo ꝓpter
iſtā nobilē creaturā. i. btām v̄ginē Mariā deus
ſaluauit p̄mos parētes de p̄ma p̄uaricatōne. Et
ꝓpter ipſam deus q̄ dixit Penitet me feciſſe ho/
minē: ⁊ hoc ꝓpter hoīs maliciā ſiue culpā cōmiſ/
ſam: alijs oībꝫ diluuio ſummerſis: pepcit Noe
et eius filijs cum vxoribꝫ ſuis Gen̄. vij. ipſos p̄/
ſeruādo. ſ. vt btā virgo ⁊ ex ea chr̄s oriat̄ in mun
do. Unde notant̄ deus ait. Penitet me. i. penam
tenere oportꝫ. quia penitere eſt penā tenere. qđ fe
cit dei filius in ſua paſſione ꝓ peccato hominis.
¶ Item ꝓpter btām v̄ginē preſeruauit deꝰ Abra/
am a cede quattuor regū Gen̄. xiiij. Et Iſaac ab
Iſmaele Gen̄. xxij. Et Jacob ab Eſau Gen̄. xxvij
Et iudaicū ꝑplum a manu Pharaonis ⁊ in ma
ri rubro Exo. xiiij. ac diuerſoꝝ regū tyrannoꝝ. et
de captiuitate Babylonis. Et vt breui ſermōe cō
prehendā oēs liberatiōes ⁊ indulgentias factas
in veteri teſta. non ambigo deū feciſſe: niſi ſolum
ꝓpter bn̄dicte virginis reuerentiam ⁊ amorē qbꝫ
eam deus p̄honorandā in cunctis ſuis opibus
ab eterno p̄ordinauit. Hec ſctūs Bern̄. ¶ Ter/
tio declarat̄ ex cōtinue offenſionis ⁊ iniq̄tatꝭ icre
mento. Nam cū cōtinue in mundo accreſcāt ma/
la: iniq̄tates ⁊ peccata: Credis ne quare ꝑcat nūc
mundo ipſe deus q̄ olim etiam multo his mino
ra pctā acrius puniuit: put in veteri teſtamēto le
gitur ꝙ vicꝫ ſodomitas ſummerſit: totū mūduꝫ
diluuio deleuit: ꝓ eſu ⁊ cōcupiſcētia carniū in de
ſerto filios iſrl̄. xxiij. milia occidit. Et pro multis
alijs ſilibꝫ legimus filios iſrl̄ acriter puniuiſſe:
imo oēm gentē iſraeliticā predictā ꝓ offenſis ⁊ le
gis p̄uaricatiōibus de terra ꝓmiſſionis ꝑdidiſſe
cōꝑimus. Quō credere potes ꝙ nūc acerbiꝰ mū
dū nō flagellaret ⁊ nō exterminaret: cum videa/
mus multo ꝓ nūc abūdare grauiora in mundo
pctā. Et certe ipſe malignus mundus quāto eta
te creſcit tanto malicia decreſcit: vt teſtat̄ Hiero.
in teſtamento. Sed ꝑfecto q̄cq̄d deus ꝑcit mun
do ⁊ quantūcūqꝫ diutius vt conuertat̄ expectat
miſericordit̄ ⁊ p̄ſeruat in eſſe: nec tācito finem im
ponit eidem cum demeret̄: Totum hoc facit ꝓpt̄
btām v̄ginē ⁊ eius merita: aduocatiōiſqꝫ inter/
ceſſionem: ꝓpter quā cōſeruat in eſſe. Un̄ Fulgē/
tius. iiij. Mithologiaꝝ ait. Celū ⁊ terra iādudū
ruiſſent ſi nō Maria p̄cibꝫ ſuſtētaſſet. Propter
qđ ipſa beata v̄go figurat̄ ꝑ arcum celi: de q̄ ſcri
bitur Gen̄. ix. Ponā arcū meū in nubibꝫ ⁊ erit ſi
gnū federꝭ inter me et terrā. Cūqꝫ obduxero nu/
bibꝫ celū: apparebit arcꝰ meus in nubibꝫ ⁊ recor/
dabor federis mei: vt nō deleam vniuerſam ter/
ram. Nimiꝝ ſicut arcus eſt inclinatꝰ: ita deꝰ per
v̄ginem ad nos eſt miſericorditer inclinatꝰ adeo
ꝙ quēadmodū arcus celi cuꝫ ꝑ ethera diſtendit̄
iam die illa nulla intēperies nocere oſtendit̄: nul
laqꝫ tonitrua comitant̄: teſte cōmētator in de im
p̄ſſionibꝫ aeris ſup li. j. Methe. Sic beata v̄go
coram deo ꝓ nobis interueniens apparens que
eſt mediatrix inter deum ⁊ terram. i. hoīes: ⁊ ad/
uocata: mitigat dei iram ne deleat vniuerſam ter
ram: recordatus federis ſui facti cū genere hūa/

no:qm̄ naturā humanā ſuo filio ex ꝟgine copu
lauit vt deus fieret homo. Hinc ⁊ Bern̄. Nemo
inq̇t o dn̄a tā idoneus q̄ gladio ſe obijciat ꝓ no-
bis vt tu amantiſſima mater dei ꝑ quā ꝑmā ſuſ-
cepimus miſcōiam de manu dei noſtri. Hec ille
¶ Et ad id valet reuelatio q̄ habet̄ in legēda ſan
cti Dn̄ici. ꝙ cum inſtarent ſanct⁹ Dn̄icus ⁊ Fran
ciſcus ꝓ ꝯfirmatione ordinū ſuoꝝ apud Papā:
in oratione poſiti videre ch̄m in aere tres lance-
as tenentē ⁊ cōtra mūdū vibrantē di. Ecce totus
mūd⁹ trib⁹ vicijs plen⁹ eſt. ſ. ſupbia: auaricia: et
luxuria. Et ideo de his trib⁹ lāceis volo ꝑimere.
Tūc velociter b. mr̄ ꝟgo accurrēdo ad genua ꝓ-
cidit: ⁊ vt miſereret̄ mundo petijt: exponendo ꝙ
hos duos fideles. ſ. ſanctū Dn̄icū ⁊ ſanctū Fran
ciſcum ad expugnanda dicta vicia mitteret. et ſic
dn̄s placatus eſt. Ecce ḡ patet q꞉ btā ꝟgo eſt con
ſeruatrix ſeculi in eſſe. et ideo oēs ei tenent̄ deuo-
te grās agere ⁊ ſeruire.

¶ Capitulum. III. de ſtella. i. priuilegio nobiliſſi
mi atq꞉ ꝑcellentiſſimi meriti btē Marie.

Tertia ſtella dici-
tur meritū. q꞉ btā virgo Maria plus
q̄ oīs creatura angelica vel humana
meruit in oīb⁹ ſuis actib⁹ ⁊ motib⁹. Ipſa impro
portionabiliter ꝓmeruit vnico conſenſu ſuo in fi
lij dei cōceptione: cū ait. Ecce ancilla dn̄i: fiat mi-
hi ſm ꝟbū tuū Luc. j. Et patet ſm ſctm̄ Bern̄.
vbi ſ̄. q꞉ oēs alij nō potuerūt ampli⁹ ꝓmereri ni-
ſi ſm diuerſos ſtatus ⁊ gradus gloriaꝫ felicitatꝫ
eterne. Hec aūt virgo in illo glorioſo cōſenſu qn̄
filiū dei concepit ꝓmeruit mox toti⁹ mūdi domi-
niū ſuꝑ oēs creaturas: ſceptꝝ regni: plenitudiꝫ
oīm grāꝝ ⁊ ꝟtutum ⁊ donoꝝ: oīmq꞉ beatitudi
nū: oīm fructuū ſpūs: omniū ſcientiaꝝ ⁊ ꝓphetī-
arū. Meruit inſuꝑ fecūditatē in virginitate: ma-
ternitatē filij dei: et ꝙ ſit porta celi ⁊ regina diuie
miſcōie ⁊c. ¶ Quare aūt poti⁹ dicat̄ regina miſe-
ricordie q̄ imꝑatrix patuit ſ̄. li. x. ꝑ. ij. ar. ſ. ca. ij.

¶ Hic tn̄ occurrit q̄ſtio Utrū btiſſima virgo q̄li-
bet motu merebat̄ in hoc mundo: vt iſtud poſſit
ſibi attribui ꝓ ꝑuilegio: Ad qḋ ꝓtinus r̄ndet̄ ꝙ
ipſa glīoſiſſima ꝟgo ſm ꝙ ꝓbat Alb. ſuꝑ Miſ-
ſus ē. ca. cxxx. et ſe. quolibet motu liberi arbitrij
ad agendū vel patiendū q̄ mereri cōtingit mere-
bat̄. Et ꝓbat̄ ſic. quia apl'us ad Col'. iij. dicit. Oē
quodcunq꞉ facitis in verbo vel in opere: oīa in no
mine dn̄i Jeſu facite. Et. j. Coꝝ. x. Siue mandu
catis inquit ſiue bibitis vel aliud quid facitꝫ: oīa
in glīaꝫ dei facite. Modo aūt aliq̇s implet hoc
aut nullus. Si nullus. ḡ fruſtra ꝑcipit̄ vel cōſu
lit̄ vel mouet̄. Si aliq̇s. ergo beatiſſima ꝟgo im
pleuit ſuꝑ oēs. et ꝑ cōſequens q̇cq̇d fecit mereba
tur. quia omnia fecit in noīe dn̄i Jeſu vel in lau-
dem et gloriam dei. Plura alia argumenta pro-
bantia adducit Alber. vbi ſ̄. que cauſa breuitatꝫ
hic omitto ¶ Sed di. Conſtat ꝙ aliqn̄ btā ꝟgo
mouebat̄ motu naturali: ſicut exempli gratia qn̄
eſuriebat naturaliter ad comedēdū mouebatur
et quando ſitiebat ad bibendū: quādo fatigaba
tur ad refocillandū ⁊c̄. Sed gratia eſt principiū
merendi: nō natura. nō videt̄ ergo quō quolibet
motu etiam naturali merebat̄. Reſpōdet̄ ſm Al
ber. ꝙ beata virgo nō merebat̄ motib⁹ naturali-
bus inq̄ꝫtum naturalib⁹: ſed inq̄ꝫtum rationali-
bus gratia informatis. Nam motib⁹ liberi arbi
trij gratuitis merebat̄ vbi etiā liberuꝫ arbitrium
et gratia oꝑabat̄. Un̄ apl'us. j. Coꝝ. xv. Nō autē
ego ſed gratia dei mecum. ſ. oꝑabat̄. Et ſic mere-
bat̄ btā ꝟgo q̄libet motu etiā naturali ⁊ rationa-
li q̄. ſ. cōtingit mereri. q꞉ ꝑ grē plenitudinē habu-
it ꝙ omnia opera faceret ꝓpter vltimū ⁊ optimū.
Item diceres adhuc. ſm hoc dn̄s Jeſus nō pre-
celleret ipſam in oꝑando: ſi ipſa quolibet motu
merebat̄ ſicut ipſe dn̄s Jeſus. Reſpondet̄ ſm
eundē Alb. ꝙ dn̄o Jeſu ꝓpter hoc ipſa nō equa-
bat̄ in oꝑatione. q꞉ dn̄s Jeſus oꝑabat̄ natura-
lia ⁊ ſuꝑnaturalia ⁊ ſine ſui indigentia. et h̄ cha-
ritate improportionabiliter ampliori ⁊ altiori q̄ꝫ
btā ꝟgo. vn̄ poſt ch̄m btā virgo merito gaudet
iſto excellentiſſimo ꝑuilegio ꝙ oī motu mereba-
tur ¶ Scd̄a adhuc q̄ſtio h̄ occurrit Utrū beata
virgo q̄libet paſſione merebat̄. ¶ Ad qḋ ſm Al-
ber. vbi ſ̄. reſpōdet̄ breuit̄ ꝙ q̄ꝫuis paſſionib⁹
q̄ a parētib⁹ cōtrahunt̄ naturalit̄ hō non meret̄
quia vt dr̄ phus. ij. Meta. Propter ea q̄ inſunt
nobis a natura nec laudamur nec vituꝑamur. ⁊
ꝑ cōſequēs nec habēt locū meriti nec demeriti ta-
les paſſiōes. licꝫ etiā paſſiōes q̄ ab extrinſeco in-
ferunt̄ qn̄q꞉ neceſſario ſufferunt̄: et oīno inuite.
et ideo nō ſunt meritorie. quia meritū paſſiōis et
etiam omnis actionis principaliter eſt a gratia ⁊
minus ꝑncipaliter a volūtate. Exeplū ſm Anſ.
quia voluntas ſe habet vt iumentum: gratia vt
ſeſſor. qm̄ gratia ſuper liberum arbitrium volū-
tatis ipſum dirigendo ad viam ſalutis tanq̄ꝫ ſeſ-
ſor iumenti in itinere ꝑficit iter: ducēdo ad termi-
num optatum. Sic ḡ paſſionib⁹ inq̄ꝫtum ab ex-
trinſeco inferunt̄ neceſſarioq꞉ ſufferunt̄: et etiam
inq̄ꝫtum naturaliter cōtrahunt̄: homo nō meret̄.
tamen inq̄ꝫtum voluntas rationalis informa-
ta gratia ad illarū ſufferentiā libertate ꝓpria incli
nat̄: patient̄ ſaltē tolerare: vt dicit. hoc modo eſt
meritoria. ſicut paſſio latronis iuxta crucem chr̄i
pendentis fuit q̇dem neceſſaria ſed tamen meri-
toria ¶ Ad ꝓpoſitū igit̄ de beatiſſima ꝟgine pa-
tet ꝙ ex q̄ ipſa charitate imo deo plena fuit. ideo
q̄ſlibet paſſiones ſiue naturales ſiue illatas vn-
decūq꞉: ſemꝑ per grām q̄ ſuꝑabūdauit in deū re
tulit: ⁊ nō ſolū patiētiſſime ſed ⁊ hilariſſime ſuſti
nuit multo improportionabiliter ſuꝑ Job: ſuꝑ
Tobiā: ſuꝑ Paulum: et ſuꝑ oēs martyres q̄ in
paſſionib⁹ ⁊ tribulationib⁹ exultabant ⁊ dabant
gloriā deo ¶ Item vt ꝑmiſi ipſa in omnibus mo-
tibus ⁊ actionibus meruit ſuꝑeminenter ſiue co

medendo ſiue bibēdo ſiue quieſcendo ſiue labo-
rando ſiue dormiēdo ſiue vigilando ſiue ſeden-
do ſiue ambulādo ſiue quōlibet ſe habēdo. Sē-
per eni̅ de deo cogitauit. ſemꝑ in dei gl'iam q̄cq̄d
fecit retulit ⁊ in noīe dn̄i Jeſu agendo ⁊ patiēdo
exultauit. Vn̄ digne de hac ſtella meriti ſuꝑ oēs
gloriatur.

Capitulum. IIII. huius de priuilegio poteſta-
tis Marie vbi declarat̄ ꝙ ipſa potuit de deo fa-
cere maxima.

QVarta ſtella dici-
tur poteſtas. qꝛ plꝰ potuit deo annuē-
te facere de deo ipſa btā virgo q̄ȝ deꝰ
immediate potuerit de ſeipſo. Et ꝓbat̄ ſm ſan-
ctū Bernardinū ſic. Nā quedā erāt cōtraria ⁊ cō-
tradictoria inter deū ⁊ ꝟginē que q̄dem erāt im-
poſſibilia. Sed cū deus acceſſit ad btām ꝟginē
oīa ſunt cōcordata in ipſa. Primū qꝛ impoſſi-
bile erat deū nō generare. qꝛ cū deus ſit itellectua-
lis nature: ideo in ipſo ponit̄ neceſſario verbum
qđ eſt filius. Vn̄ Eſa. lxvj. Si ego generationeȝ
aliis tribuo ipſe ſterilis ero? Secundū impoſ-
ſibile. ſ. naturaliter erat virginē generare. Ter-
tium: quia impoſſibile erat deū generare niſi de-
um. ſ. filiū. qꝛ filiatio vt dicit Nico. de Ly. ſuꝑ Jo-
hānē ca. j. et cōcordit̄ doctores: eſt ꝓceſſus viuen-
tis a viuente ſm rōnem ſil'itudinis in identitate
nature ſalteȝ ſpecifica vel in ꝓpinquo genere. Cū
igit̄ in deo ponit̄ verbū: iuxta illud Joh. j. In pri-
cipio erat ꝟbum ⁊ verbū erat apud deū et deus
erat ꝟbum. Et qꝛ deꝰ nō ſolum eſt viuens ſed et
vita eſt ꝑ eſſentiā. ideo ꝟbum in diuinis neceſſa-
rio ꝓcedit: ſicut viuens a viuente. et in identitate
nature non ſolū ſpecifica ſed numerali. Et proce-
dit ſm rationē ſimilitudinis. quia de rōne verbi
eſt ꝙ ſit perfecta ſimilitudo eius cuiꝰ eſt verbū. et
ideo ꝟbū ⁊ filius in diuinis ideȝ ſunt. Vn̄ ſicut
impoſſibile eſt hoīem generare filiū niſi hominē
Jta deū patrē impoſſibile eſt generare niſi deū fi-
lium. Quartū: qꝛ impoſſibile erat ꝟginē gene-
rare deū. qꝛ homo nō pōt generare deū ſed homi-
nē naturaliter. ſicut pater. Jtē Quinto Ambro-
ſius. Jmpoſſibile erat deū cum alia ꝑſona gene-
rare. Sexto impoſſibile erat virginē ſine alia ꝑ-
ſona generare. Acceſſit ḡ deus ad ꝟginē ⁊ neceſſe
fuit virginem generare: ⁊ nō aliū q̄ȝ deū: et nō de
alio q̄ȝ de deo. ſed deus non potuit generare niſi
deū de ſe: et tn̄ virgo deū fecit hoīem. Jtem deꝰ
nō potuit generare niſi infinitū: immortalē: eter-
nū: impaſſibilē: inſenſibilē ſiue inuiſibilē ſub for-
ma dei. ſed virgo fecit eum finitū: mortalē: tꝑalē:
paſſibilem: viſibileȝ ſub forma ſerui. O ineffabi-
lis humilitas creatoris. o incogitabilis virtꝰ vir-
ginis matris. o incomprehēſibilis altitudo my-
ſteriorū dei. Vna puella: neſcio quibus blandi-
ciis: q̄bꝫ cautelis: quibꝫ violentiis: vt ita dicā ſe-
duxit: vulnerauit cor diuinum: ⁊ dei ſapientiam
circumuenit. Quapropter conq̄rit̄ dn̄s de ꝟgine
Cant. iiij. Vulneraſti cor meū ſoror mea ſponſa
vulneraſti cor meū. vbi glo. q. d. Pro amore tuo
carnem aſſumpſi: et vulneribꝫ in cruce impoſitis
vulneraſti cor meū. qꝛ ꝓ ea. i. virgine redimenda
plus q̄ȝ ꝓ oī alia creatura chrīs venit in mundū
⁊ paſſus eſt. Ex ꝟginis igit̄ carne deus (ſicus di-
co) ſummā altitudinē veſtiuit hūilitate: ſummā
delitiaꝝ dulcedinē veſtiuit penalitate: ſummam
opulentiā veſtiuit pauꝑtate: ſummā lucem tene-
bris: ſummū honorē opprobriis: ſūmū amabile
flagellis. Reuera deo patri ꝑ oēm modū impoſ-
ſibile erat ꝙ ꝺ ſe aliq̄d tale faceret. ꝓpterea in hoc
conſtat ꝟginis ꝑrogatiua. quia nulli alteri crea-
ture cōceſſit deus hec niſi ꝟgini. Et hoc totum ꝓ
ſalute humani generis. Vn̄ ſicut illud qđ pat̄ de-
dit filio eſt maius oībꝫ ſicut ſcribit̄ in euangelio:
ſic iſtud qđ dedit matri eſt maiꝰ oībꝫ. Quid igit̄
agendum eſt niſi cum Gregorio exclamādū ⁊ di-
cendū. O mira circa nos. ſ. vtriuſq̄ȝ parentis Jeſu
chr̄i pietatis dignatio. O ineffabilis dei. ſ. ⁊ ꝟgi-
nis dilectio charitatis: qui vt ſeruum redimerēt:
cōmunē filiū tradiderūt. Propter nimiā eni̅ cha-
ritatē qua deus ⁊ ꝟgo nos pctōres dilexerūt: fili-
um. ſ. dn̄m Jeſum qui lauaret nos a peccatis in
ſanguine ſuo obtulerunt. Nec ſctūs Bernardi-
nus de Senis.

Capitulum. V. de ꝑuilegio ſuꝑexcellētie Ma-
rie pre oībus creatis.

QVinta in ordine
ſtella dicit̄ ſuꝑexcellentia. Tante nāq̄ȝ
eſt ſuperexcellentie ipſa beata virgo ꝙ
nec in ꝑſonis increatis. i. diuinis: nec in creatis. i.
angelis ⁊ hoībꝫ inuenit̄ hec incogitabilis digni-
tas. ſ. ꝙ habeat deum filiū: niſi in vna ꝑſona di-
uina tm̄ que eſt patris: et in vna ꝑſona humana
que eſt matris. Sane hoc eſt ſingulariſſimū ꝑui-
legiū ſoli beate virgini cōceſſum inter oēs creatu-
ras. ſ. habere deū filium. ſicut in creatore deo ſo-
lius. ſ. eſt hoc dei patris: nec eſt cōicabile filio aut
ſſ. Vn̄ ſicut impoſſibile eſt ꝑſonā filii aut ſpūſſci
generare deū filiū: ita impoſſibile eſt aliquā mu-
lierē aut quācunq̄ȝ creaturā parere deum filium
niſi denuo alicui cōferret hoc deus ꝑ potentiam
nouā: qđ certū eſt nunq̄ȝ eſſe affuturꝫ. Nimirꝫ ꝑ-
ſona filii ⁊ etiā ꝑſona ſpūſſcti nō pn̄t deū genera-
re: ꝓ eo ꝙ in eis nō eſt natura cū ꝑmitate deitatis:
nec intellectꝰ cum actu dicēdi aliqđ verbū ſiue cū
fecunditate ⁊ potentia ad ꝓducendū imaginē ſi-
cut in patre eſt. Vn̄ ſicut impoſſibile eſt alteri ꝑ-
ſone q̄ȝ patri ꝓducere verbū ſiue generare filiū:
ꝓ eo ꝙ hoc verbū genitū ſit tāꝑfectiſſimū ꝙ totā
potentiā generādi exhauſit in patre. ita potentia
concipiendi ⁊ pariendi deum que nature huma-
ne a deo cōicata fuit ſm ꝙ dicimus chrīm fuiſſe
in lumbis patꝝ ſm corpulentam ſubſtantiā de-
ſcendit ab Adam vſq̄ȝ ad virgineȝ. Et ita ꝑ nati-

uitatē chꝛi ex virgine mr̄e: hec potētia .ſ. generan
di deū exhauſta eſt de tota natura hūana adeo
ꝙ q̄cūq; diceret aliquā ꝑſonā diuinā fore hūa-
nandā in aliquo vel aliq̄ ſm corpulentā ſubſtā
tiam eſſet. vt impijſſim⁹ hereticus puniendus.
Hec idem Bern̄.

Capl'm. VI. de ꝑuilegio ꝙ b. virgo Maria di
citur mundi dn̄a.

Sexta ſtella dici-
tur dn̄atio: q2 b. v̄go eſt dn̄a mūdi:
ſicut ⁊ de⁹ dn̄s eſt ipſius mūdi. Et
hꝰ magnū ꝑuilegiū conceſſit ipi de⁹ b. v̄gini:
q2 voluit ei⁹ ꝑncipatū ⁊ dn̄iū q̄dāmō eq̄parare
ipſi⁹ .ſ. dei prīs ꝑncipatui ⁊ dn̄io. Et hꝰ quidē p3
ꝑcipue in trib⁹. Primo q2 ſic ſolus deus pr̄ h3
ius iperandi ⁊ dn̄iu3 ſup ipſi⁹ filio .ſ. dei. cui ipē
fili⁹ hꝰ ē dn̄s Jeſus ꝑ oia obediuit vſq; ad mor
tem ⁊ deſuiuit ꝑ oia. vn̄ ipſe ait Joh. xiiij. Sic
mandatu3 dedit mihi pr̄ ſic facio. Ita ſola v̄go
h3 ius ꝑcipiendi ⁊ maternū dn̄iū ſup ipo dei fi
lio. Cui ipē dn̄s Jeſus ꝑcipienti obediuit ipam
honorando. iuxta illō Exo. xx. Honora prēm ⁊
matrē ⁊c̄. Et idē tanq; mr̄i ad famulatū ſe ſub-
iecit. iuxta illō Lu. ij. Deſcendit cū illis ⁊ erat ſb-
ditus eis. Vn̄ ſicut hec ꝓpō eſt vera: dei prīs im
perio de⁹ famulat̄ ⁊ obedit. Ita hec eſt vera vir
ginis matr̄ imꝑio de⁹ famulat̄ ad nutū ⁊ obe-
dit .i. dei fili⁹ chr̄s. Scd̄o q2 ſic dei prīs imꝑio
⁊ dn̄io oēs creature mūdi ſunt ſubiecte. ita ⁊ b.
virginis imꝑio ac dn̄io omia ſunt ſubiecta: ⁊ fa
mulant̄. Vn̄ hec eſt vera. Tot creature ſuiunt
glioſe virgini q̄t ſeruiunt ſctiſſime trinitati. Oēs
nēpe creature quecūq; gradū teneāt in creatis ſi
ue ſint ſpūales vt angeli: ſiue corꝑales vt celū
elementa: ⁊ oia que ſunt in celo ⁊ in t̄ra: ſiue dā-
nati ſiue bt̄i que oia ſt̄ diuino imꝑio ſubiuga-
ta. cuncta hec glioſe v̄gini ſt̄ ſubiecta: vt poſſit
dicere cū chr̄o illō Mat. vlt. Data eſt mihi ois
ptās in celo ⁊ in t̄ra. vn̄ Bern̄. Data inq̄t eſt tibi
o dn̄a ois ptās in celo ⁊ in t̄ra: vt q̄cq̄d volue
ris valeas efficere. Tertio q2 ſic hec eſt v̄a: di
uino imꝑio oia famulant̄ ⁊ v̄go: ita hec etiā eſt
v̄a: imꝑio v̄ginis oia famulant̄ ⁊ de⁹: vt mani
feſte patuit. Vere ḡ maximū dn̄ium bt̄e v̄ginis
que nō ſolū creatur̄. ſed etiā ipſi deo tanq; mr̄
filio ꝑncipat̄. Vn̄ merito ipa ait Eccl. xxiiij. Ego
ex ore altiſſimi ꝓdij primogenita ante oēm crea
turā: nō t̄pe ſ3 dignitate. ex ore inq; altiſſimi: q2
altiſſime ſapiē diuine ordine ipa eſt p̄lata oib⁹.
Vnd̄ ibidem ſubdit̄. In omni ꝑplo ⁊ in oi gen-
te primatū tenui: ⁊ oim excellentiū ⁊ ſupboꝝ .i.
demonū colla ꝓpria v̄tute ⁊ calcaui.

Cap. VII. ꝙ b. Maria pro ꝑuilegio habet ſuc
ceſſiſſe in regnū mundi.

Septia ſtella dici-
tur regnū: q2 hereditario iure ſucceſſit
b. virgini Marie regnū toti⁹ mūdi ⁊ ei⁹ monar
chia ac ꝑmat⁹. ita ꝙ ipa mr̄ dei glioſiſſima oi3 q̄
ſunt infra deū hab3 regale dn̄ium ⁊ indytū toti
us orbis monarchie ꝑncipatū: ⁊ vniuerſale ce-
leſtiū ⁊ terreſtriū regnū ac imperiū. Declarat̄ ſic
ſm Bernardinū vbi .ſ. Quāuis em̄ ipa b. v̄go
fuerit nobiliſſima ꝑſona ſup oēm aliā quecun
q; fuerit vel futura ſit i toto orbe terraꝝ: tāteq;
ꝑfectōis ꝙ etiā ſi nō fuiſſet mr̄ dei nō min⁹ de-
buiſſet eſſe dn̄a mūdi: ꝓ eo q2 fuit virtuoſiſſi-
ma: lumioſiſſima: ſapiētiſſima: ⁊ oi gr̄a pleniſſi
ma iproportionabilit̄ p̄ alijs. Talib⁹ aūt debe
tur alioꝝ rectorat⁹ naturaliter ⁊ dominiū .ſ. ſci
entia ⁊ rōe vigentib⁹. vt dt̄ Ariſt. j. Polit. Atta-
mē etiā ſm leges q̄b⁹ regit̄ mūd⁹ iure heredita
rio oēm mūdi hui⁹ ꝓmeruit ipa ꝑncipatū et re
gnū. q2 fili⁹ ei⁹ in ꝑmo inſtāti ꝯceptōis ſue mo-
narchiā .i. ꝑncipatū toti⁹ ꝓmeruit ⁊ obtinuit vni
uerſi: teſte ps. Dn̄i ē t̄ra inq̄t ⁊ plenitudo ei⁹. or
bis terrarū ⁊ vniuerſi q̄ habitāt in eo. ḡ ⁊ ſequit̄
ſm omēs leges ꝙ mox ipa mr̄ dei ⁊ dn̄i regiſq;
oim ꝓmeruerit ⁊ obtinuerit dn̄iū ⁊ monarchiā
vniuerſi. Vn̄ etiā iure ꝯceptōis filij dei v̄gini i-
cūbebat totū illud ꝓcurare ⁊ admiſtrare qđ ex-
tunc filio datū eſt .ſ. regimen vniuerſi vſq; ad e-
tatē filij ſui legitimā: vtpote q̄ fuit ipius filij dei
mater dilecta: nutrix ⁊ auctrix. Nec tn̄ ē miru3 ſi
tā glioſa regia curā omiſit admiſtrādi. q2 puel-
la: q2 v̄go v̄ecūda: q2 pauꝑcula: q2 cure filij dei
totalr̄ erat dedicata. ⁊ q2 nō credebat̄ fore mat̄
dei. nec reputabat̄ vt orbis dn̄a: ſic nec fili⁹ quī
q̄dē lic3 vitā toti⁹ orbis ⁊ mores ordiabat: tn̄ nō
eſt de⁹ agnit⁹: nec vt orbis rex ⁊ heres recept⁹.
ꝓut ⁊ Joh. j. ſcptū ē. Mund⁹ ꝑ ipm fact⁹ eſt ⁊
mund⁹ eū nō cognouit. in ꝓpria venit ⁊ ſui eu3
nō receperūt. Sedendo igit̄ in filio mr̄ vim latētis
deitatis: curā admiſtrādi rēpublicā dereliq̄t ⁊c̄.
In hui⁹ ſignū q̄n dn̄s ieſus in cruce moreret̄ li
cet vt dicit Amb. de alijs teſtamentū cōdiderit:
⁊ tunc ⁊ antea: q2 pacē diſcipulis: veſtimēta mi-
litibus: mr̄em diſcipulo .ſ. Jobi: aīam deo prī
legauit. ⁊ p̄la talia: tn̄ monarchiam toti⁹ orbis
nulli vnq; teſtatus eſt: nec angelo: nec hoi: nec
alicui creature. eo ꝙ ſine mr̄is p̄iudicio fieri nō
poterat tale teſtamētum. Mr̄ em̄ ſm omia iu-
ra ſucceſſit in mūdi monarchia. ac principatu3
oim ꝑ hoc ō iure hereditario adq̄ſiuit. Nā nul
lus alius fuit in terris q̄ de iure ſuccederet chr̄o
in hac hereditate niſi mr̄. Deniq; hāc ſucceſſi
onē mr̄is nuſq; legim⁹ reuocatā: ſ3 diuio mūe-
re oꝑante: ⁊ gr̄a v̄ginis ipetrāte cernim⁹ expſſi⁹
q̄tidie elucidari dū eā p̄dicam⁹ dn̄am angelo-
rū ⁊ oim creaturaꝝ: reginā celoꝝ: imꝑatricē ſe-
culoꝝ: mr̄em cūctoꝝ: monarchā vniuerſoꝝ: di
gniſſimā ⁊ ꝑelectiſſimā oim dei oꝑeꝝ ac gliam
⁊ iocūditatē celeſtiū ſpirituū ⁊ hoı̄uꝝ.

Capl'm. VIII. de hꝰ ꝑuilegio ꝙ ſc3 ois gratia
a deo nō niſi ꝑ mariam diſpenſat̄.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Octaua ſtella nū‖cupat̃ diſpēſatio: qꝛ nulla grã a deo in nos deſcēdit: niſi per manꝰ b. ꝟginis diſpenſet̃. Nimiꝝ a tp̃e q̃ virgo ꝯcepit dei verbū: vt ſic dicā: iuriſdictōem ꝛ autoritatē obti nuit in oi ꝓceſſione tp̃ali ſpūſſancti. ita ꝙ nulla creatura aliquā grãm vel virtutē ſpūſſcti obti‖nuit: niſi ſm ipſiꝰ pie mr̃is diſpenſatōez. Hinc Bern̄. deuotiſſimꝰ ait. Nulla grã venit de celo ad trã: niſi ꝑ manꝰ marie trãſierit. Hinc ꝛ Hie ro. in ſ. de aſſump. inqͣt In chr̄o fuit plenitudo grẽ ſicut in capite influēte In maria vo ſicut in collo trãſfundēte. vñ Cañ. vij. de ꝟgine ad chr̄m Salomon ait. Collū tuū ſic turris eburnea. Si cut nēpe ꝑ colluꝫ vitales ſpūs a capite deſcēdūt in corpꝰ: ſic ꝑ ꝟginē a capite chr̄o vitales grẽ in eiꝰ corpꝰ myſticū tranſfundunt̃. Ubi nota ꝙ in defluxu diuinaꝝ graꝝ ſm ꝙ trabit̃ ex ꝟbis dio nyſij. iiij. ca. celeſtis bierar. iſte eſt ordo vt ꝓus a deo defluāt in bñdictā aīam chr̄i: indeqꝫ in bea tam aīaꝫ ꝟginis mr̄is. deinde in ſeraphin: ꝛ ſic ſucceſſiue in ſctõs alios ordīes angeloꝝ: ꝛ tan dē in eccl'iaꝫ militantē. Erḡ nempe totꝰ deꝰ: ꝛ to ta natura diuina ſm totū ſuum eſſe: poſſe: ſcire ꝛ velle diuinū intra ꝟginis vterū clauſit ſe: vbi ꝛ menſibꝫ nouē babitauit: nō timeo dicere ꝙ in oim̄ gratiarū effluxu bec ꝟgo q̄ndā iuriſdictio nē babuerit de cuius vtero virgineo q̄ſi de quo dam diuinitatis occeano riui ꝛ flumina emanāt omniū gratiaꝝ. vñ Eccl. xxiiij. in ꝑſona eiꝰ inqͣt ſcriptura ſacra: ꝛ ſctā deipſa canit eccl'ia. In me omnis grã vite ꝛ ꝟitatis: in me oīs ſpes vite ꝛ ꝟtutis. Trãſite ad me oēs qui ꝯcupiſcitis me: ꝛ a generatōibꝫ meis adimplemini. ¶ Ex q̃ patet qꝛ oīs grẽ fons in maria eſt: vt ad ipam recur‖ramus in oi ſalute bñda ꝛ ſpe ac virtute: grã et veritate: vita ꝛ gl'ia eterna ꝯſequenda. qꝛ ipa eſt diſpenſatrix oīs grẽ ¶ Proinde ipſa merito fi‖gurat̃ ꝑ lunā Cañ. vj. Pulcra vt luna: qꝛ luna dñatur oibꝫ būoribꝫ infundens cunctis liquo‖rem bumoremqꝫ corꝑibus vt dr̃ Macro. de ſo mno ſcipionis li. ij. Nā ad motū lune fit fluxus ꝛ refluxus mariū. j. merbeoroꝝ. Uñ ꝛ cancri ꝛ conche ꝛ etiā berbe ſuco pleniores ſunt. vt dicit Ptolomeꝰ in almageſti. iij. in plenilunio abun dantes. Sic briſſima ꝟgo dñium bꝫ ſuꝑ influ‖xu oīs grẽꝛ diſpenſatōe. ꝛ q̃ deuotiꝰ ei famulāt̃ in terris ampliori grã per ipſam abundant que eſt mr̃ grẽ ¶ Sed di. quō boc attribuit̃ b. ꝟgini vt ipſa ſit mr̃ ꝛ diſpenſatrix oīs grẽ in mūdo. cuꝫ grẽ fons ꝛ auctor ſit ipſemet deꝰ. Et grã a ſolo deo infundit̃ vt dicit Bern̄. in ſer. de charitate ꝛ gratia chr̄i. Jmo vt ꝓbat ſctūs Tho. ꝑma ſcđe. q. cxij. art. j. donū grẽ erḡ excedit oēm facultatē nature create cū nil aliud ſit q̄ꝫ q̄dā ꝑticipatō di uine nature. iō impoſſibile eſt ꝙ aliqua alia cre atura grãm cauſet. ſed ſoliꝰ dei eſt boc ſcꝫ cauſa re grãtiā in anima. ¶ Ad boc rñdetur ꝙ verum eſt ꝓncipaliter efficiēdo. qa ſic ſolus deꝰ cauſat ꝛ infundit grãm ꝛ diſpenſat Attamen b. ꝟgo di citur mr̃ gratie ꝑ mediatōez. vt ſ̄. eſt declaratū. Unde ipa in influxu grẽ a deo obtinuit ſpēales iuriſdictōꝫ ꝛ autoritatē participatiue. qđ decla‖ratur ſm ſctm̄ Bernardinū vbi ſ̄. taliter p̄ter ea que ſ̄ tacta ſunt de ordine influxus graꝝ. Re‖perio inqͣt in rege dño Jeſu duas digniſſimas dignitates. ¶ Prima ꝙ ſit eternꝰ deus genitꝰ ab eterno ¶ Scđa ꝙ deū producat ab eterno: eo ꝙ ſp̄m ſanctū ſpirat. Modo ipſe dñs Jeſus clauſus in vtero ꝟginis in eternitate a deo pa‖tre deus generabat̃ eternus. Et in eadem eter‖nitate. ipe puer in ventre matris deū. id eſt ſp̄m ſanctū ſpirabat ꝛ ꝓducebat. qa nūq̄ꝫ deſtitit ge‖nerari a patre ꝛ ſpirare ſp̄m ſanctū: cum nunq̄ꝫ deſtitit eſſe deus etiā in vtero materno. ¶ Et b ergo ꝙ beata ꝟgo ipſum cōcepit vtranqꝫ bāc eius dignitatē participauit. ¶ Primā quidem .ſ. ꝙ Jeſus eſt generatꝰ a deo participauit mat̃ virgo adeo infinito modo ꝙ Jeſus nō dicatur verius filiꝰ dei q̄ꝫ filius ꝟginis: nec maior nec dignior eſt filius dei in throno paterno ſedens veſtitꝰ claritate: ꝛ luce inacceſſibili quā babuit ab eterno: q̄ꝫ exiſtens in vtero ꝟginis vel inuo‖lutus pannis pauꝑculis ſuꝑ fenum in p̄ſepio reclinatus. ¶ Scđam quoqꝫ dignitatē b. ꝟgo participauit: q̄ ipſa extitit mr̃ filij dei q̃ ꝓducit ſp̄m ſanctū: ꝛ qui eſt fons ꝛ autor ac cauſa oīs gratie ſpūſſancti Uñ eo ipſo q̃ mater fontis grẽ id eſt chr̄i filij dei extitit oim̄ bonoꝝ ꝛ oīs gratie mr̃ eſt effecta. eo ꝙ fons grẽ chr̄us ex ipſa ꝛ per ipam in bunc mundū exiuit ꝛ venit. Jdeo ipſa virgo gl'ioſa tantā bꝫ iuriſdictōꝫ ꝛ autoritatem participatā a filio dei in defluxu ꝛ diſpenſatōe grẽ ſpiritusſancti ꝙ oīa dona: oēs virtutes ꝛ g̃‖tie ꝛ oīa bona qbꝫ vult: qñ vult: quō vult: ꝛ q̄n‖tum vult per manꝰ ipſius adminiſtrant̃.

¶ Cap. IX. de ꝓuilegio ꝙ totius mūdi ꝑfectio nes b. Maria conſūmauit.

Nona ſtella in or‖dine ad p̄dictas dicit̃ conſūmatio: qa oēs nature ꝛ mūdi totius ꝑfectō nes ꝟgo ſacra vltima ſui ꝑfectōne compleuit ꝛ conſūmauit. Deus q̃ ꝓpe licet oia fecerit ꝑfecta ſic exigebat vniꝰ cuiuſqꝫ natura. vñ Deut. xxxij Dei ꝑfecta ſunt oꝑa. tamen vltime ꝑfectōnis conſummationē in mundo vſqꝫ ad partum ꝟ‖ginis diſtulit ꝛ ſoli ꝟgini reſeruauit conſūman dum. ꝛ declaratur

¶ Primo ex parte vniuerſalis creature.
¶ Scđo ex parte gñationis bumane.
¶ Tertio ex parte incarnatōis diuine.

Primo ex parte omnis creature ſm ſanctum Bernardinū: quia oīa entia vnum nobiliſſi

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

mum ens appetebant naturalit̄. omnia viuen
tia vnum nobiliſſimū viuens. ſentientia vnum
nobiliſſimū ſentiens. ꝯceptiones vnū nobiliſſi
mū cōceptum. natiuitates optimū naſcibile. rō
nalia ſingulariſſimū rōnale. ſpūalia excellētiſſi-
mū ſpūale. Et breuit̄ oēs creature appetebāt v-
num qd puꝝ optimū creatū. His aūt ſic exiſtē
tib' impfectꝭ: eo ꝙ oīa appetūt naturalꝫ bonū
aliqḋ pmū ⁊ optimū ad qḋ oīa ordināt̄: qꝛ en-
tia nolunt male diſponi. Et patēt hec ꝑ pħm. iiij
topicoꝝ. Et. x. ac. xij. meta. Prouiſum eſt ḡ mū
do de vna femina ſup oēs bñdicta que vnico
ſuo partu ꝑoptimo oib' rebus in mūdo ſūmā
⁊ vltimā pfectionē adduxit. ¶ Secūdo declara
tur ex pte generatōis humane. ſm ei' Anſelmū
li. ij. Cur de' hō. qttuor modis de' poterat face
re hoiem. Primo ſine viro ⁊ ſine muliere. vt fe-
cit Adā. Secūdo de viro ſine muliere. put fecit
Euam. Tertio de viro ⁊ muliere ſicut cōmūiter
generant̄ homies. Et iſti tres modi fuerūt i mū
do ante incarnationē chriſti. Necdū aūt erat cō
plementū vniuerſi in pductōe hoīs. eo ꝙ quar
tus modus nōdū fuit in mundo. vt vicꝫ fieret
hō de virgine ſine viro ꝑ virtutē ſummi opa-
toris. ſed hoc cōſummatū eſt in Maria. ¶ Ter
tio declarat̄ ex pte incarnatōis diuie in q̄ ipa be
atiſſima virgo pfectionē adduxit tā ipi mundo
ꝙ̄ vt ita dicā ipi creatori deo: nō q̄ ad ſe q̄ ē ab et
no pfectiſſim'. ſed q̄ ad nos manifeſte ſunt ipe
pfectiōes diuie ꝑ virginē. Nimirū ipi mūdo di
xi ꝙ hec bñdicta ꝟgo i filij dei icarnatōe ꝯſūma
tionē pfectōis adduxit. ⁊ certe tātā ꝙ vltioris ꝑ
fectionis mūd' nō ē capax. nec ipe de' pōt ordi
naria ptāte ipm pficere vltiori pfectione. imo ſi
ipe de' pater ⁊ ſpūſſctūſ de femia naſceret̄ nihil
accreſceret orbi: qꝛ qcqd nobilitatis: qcqd deita
tis ⁊ qcqd eternitatꝭ ē: totū in orbe diffuſuꝫ eſt
⁊ pductū ꝑ virginē in illo eterno ſuppoſito. ſcꝫ
chriſto ieſu generato ab ipa: cum vicꝫ verbū ca
ro factum eſt ⁊ habitauit i nob Johā. j. Deniqꝫ
ipa virgo pfectiōes adduxit ⁊ ꝯſūmauit. ſ. ꝟtu
tum oñſaꝝ i deo: vt pmiſi nō q̄ ad ſe: quia diui
ne pfectiōes ita ſunt i ſummo vt nec augeri nec
minui poſſint. ſed quo ad manifeſtationē erga
nos. quod patet: quia in incarnatione diuia cla
ruit q̄ad nos imp̄ſcrutabilis ſapia dei q̄ mun
dum reſtaurauit. diabolum deiecit: ac hominē
liberauit. Claruit ⁊ ineffabilis iuſticia ac patiē-
tia quā ꝓ pctis noſtris ſatiſfecit deus patiēdo.
Claruit ⁊ incōprehēſibil' miſcdia ⁊ benignitas.
Vñ apl's. Apparuit benignitas ⁊ hūanitas ſal
uatoris nr̄i dei. qꝛ nō ex opib' q̄ fecim' nos ſed
ſm ſuā miſcdiam ſaluos nos fecit. ad Titū. iij.
cum nos ſpi reſurgere ⁊ libari nullo mō ꝑ crea-
turā aliquā poſſem'. nec tn̄ de' bonoꝝ nr̄oꝝ e-
geret: teſte Pſ. Deniqꝫ claruit imēſa charitas
q̄ dilexit nos ⁊ lauit a pctis noſtris in ſanguine
ſuo Apoca. j. Et deus pater ſic dilexit munduꝫ
vt filiū ſuū vnigenitū daret. ſ. ꝓ redimēdo ſuo
im o inimico. Et qd āplius dicā vtiqꝫ ꝑapua ꝟ
tus in deo ipſa vicꝫ hūilitas nō tam apparebat
q̄ tn̄ deū decebat tanqꝫ vna ꝟtutū regaliū. ⁊ qa
non poterat de' humiliari vſqꝫ ad penas in na
tura diuina: oportuit ḡ vt in alia. ſ. humana na
tura hūiliaretur: vt ait Petr' aureoli li. iiij. con
pendij cap. vj. ¶ Sic ḡ oim virtutū pfectiones
manifeſtas cōſummauit ⁊ adduxit btiſſima vir
go Maria in deo ⁊ mōo qñ per ipſam ⁊ in ipa
ipſe deus etern' humiliauit ſe. vt ſit tpalis: im-
paſſibilis vſqꝫ ad paſſionē in morteꝫ ⁊c̄. Unde
poteſt iam mūdus dicere illud pſ. Omīs con-
ſūmationis vidi finē ſcꝫ in virgine

¶ Cap. X. de puilegio ornatus: qꝛ ſcꝫ de Ma-
ria ornatur totus mūdus.

Decima ſtella dici

tur ornat': qꝛ de carne ꝟginis bñ-
dicte: ⁊ in parte corpis ei' exciſa con
ſiſtit ⁊ pficit̄: ac tractat̄ totū dec' ⁊ ornat' mūdi
Cum qa nil decoroſi' in mundo videt̄ ꝙ̄ virgi
nem eē matrē ſcꝫ dei Tū qꝛ in euchariſtia eſt idē
corpus chr̄i qḋ de virgine ē ſumptū: ⁊ idē deus
eadēqꝫ aīa ⁊ idem ſanguis que fuert in ꝟginis
vtero: qa vt dī Amb. Oia hec eadē ſunt in ſacro
que fuerūt in ꝟginis vtero: ⁊ qa totus ornat' ⁊
decus eccl'ie: ac pond' ſacroꝝ eius cōſiſtit in h̄
ſacroſctō ſacro eucharīſtie in q̄ deus pñtialiter
⁊ corpaliter. i. ipe totus dñs Jeſus habitat no
biſcum vſqꝫ in fineꝫ ſeculi. Alia etiā ſacra ad h̄
tanqꝫ ad vltimū finem ordinant̄. Ideo b. ꝟgo
totam ornauit ⁊ decorauit eccl'iam. qm̄ ſui por
tio corpis ſiue dicā puriſſimi ſanguinis de qua
chr̄i corpus formatū eſt ad totius eccleſie orna
tum: decorem: fidem: ⁊ vitam eternā ꝯſequen-
dam eſt data mūdo iſti inferiori in eucharīſtia.
Hic eſt eīn panis vite de q̄ ſiqs manducauerit
viuet ineternū Joh. vj.

¶ Cap. XI. de puilegio qḋ b. ꝟgo retribuit deo
pro toto mūdo.

Undecia ſtella di

cit̄ retributio: qꝛ b. virgo totū retri-
buit deo ⁊ ſatiſfecit ꝓ oib' que ipſe
deus tribuit nobis: put declarat ideꝫ ſanctus
Bernardi. vbi ſ. di. ſic. Sola eīn bñdicta ꝟgo
plus fec̄ deo vel tantū vt ſic dicam q̄ntum fecit
deus toti generi hūano. Credo etem̄ certe ꝙ mi
hi indulget deus ſi nunc ꝓ virgine matre loq̄r
Congregem' nempe in vnū que deus hoī fecit
⁊ ꝯſiderem' que virgo Maria dño fecit Prio
nanqꝫ formauit de' hoiem de limo terre. ſꝫ ma
ria formauit deuꝫ de puriſſimis ſanguib' ſuis
ſm aſſūptaꝫ naturā. ſ. a deo: ⁊ de puriſſima car
ne que ꝑualet omi limo terre ⁊ oib' reb' mūdi.
¶ Secūdo deus impſſit in hoieꝫ imagīs ſui de
corem. ſed Maria virgo impſſit in chr̄m deum

imaginē decoꝝ ſui: vt ſicut ipſa erat pulcerrima
feminaꝝ: ſic ⁊ chr̄us eius natus eſſet ſpecioſus
forma pre filijs hoīm. teſte pſ̄. Unde ſicut ima
go dei p̄eminet in homine ſ̄m aīaꝫ pre alijs cre-
atis: ita imago hoīs in chr̄o: id eſt ipſa hūanitas
chr̄i ſ̄m corpus p̄eminet oīm hoī ⁊ creature an
gelice ac alijs inq̄ꝫtū deo vnita. Nā de⁹ dedit ho
mini vt ſit ad imaginē ſuā. Btā virgo aūt dedit
deo vt ſit v̄buꝫ caro factū. ¶ Tertio deus fecit
hominē in ſtatu innocētie ſine paſſiōibꝫ famis:
ſitis: frigoris: ⁊ ſimiliū. Sed ſedula mat̄ Jeſu
oīb⁹ paſſionibꝫ ipſius dñi Jeſu occurrebat. ſcꝫ
fami: ſiti: frigori: nuditati: calori. ſic̄ ſtatus pau
perrim⁹ exigebat: ⁊ hoc cū maxima patiētia ſua:
¶ Quarto de⁹ veſtiuit hoīeꝫ pellicea veſte. Sꝫ
b. virgo veſtiuit chr̄m in p̄ſepio pauꝑculis pan
nis ⁊ ꝓceſſu t̄pis fecit ei incōſutilē tunicā que p̄
ualuit oībꝫ veſtibꝫ mūdi: vtpote a matre dei fa-
cta deo. ¶ Quinto de⁹ docuit hoīem ſapiam. ſꝫ
ſapientiſſima v̄go ⁊ prudentiſſima chr̄m deuꝫ
in pueritia nō ſolū docuit. ſed ⁊ ipſamet ſociādo
ſeipam cū ipſo chr̄o ⁊ eū portando in egyptū fe
cit nociua fugere. ¶ Sexto de⁹ hoīem nutriuit
de fructibꝫ paradiſi. ſed b. v̄go nutriuit chr̄m d̄
ꝓprio ſuo ſacratiſſimo lacte: vbere de celo pleno
cui⁹ minima ſtilla p̄ualet oībꝫ fructibꝫ paradiſi
terreſtriꝫ ac toti⁹ mundi. ¶ Septio de⁹ dedit ho
mini carnē q̄ poſſet mori ⁊ incinerari poſt pctm̄
vt nunc cernim⁹. Sed b. v̄go dedit deo carnem
īmaclatā que nō poſſet incinerari. iuxta illō pſ̄
Nō dabis ſcm̄ tuū. i. chr̄m videre corruptōem
Reddendo ꝗ̄ ſingula ſingulꝭ. ſ. que fec̄ deus ho
mini. ⁊ que fec̄ b. v̄go ipſi deo videbꝫ: vt ꝓ ſolatō
dicere liceat ꝙ pl⁹ maria deo q̄ꝫ ipſe deus hoī fe
cit. vñ deus ꝓpter b. v̄ginē obligatur nob pluri-
mū. Sed hoc totū eſt ex dei volūtate ⁊ ei⁹ bene-
placito cui grās agere debem⁹: q̄ in tantū cōde
ſcendit nobis per virginē ⁊c̄.

¶ Cap. XII. ꝙ ꝑfectōes ⁊ plenitudines grārū
Marie ſunt incōprehenſibiles.

Duodecia ſtella

dī incōprehenſibilitas. q̄ꝛ ꝑfectōes
grārum ⁊ plenitudinis excellentie
nob ſūt incōprehenſibiles ⁊ alijs creaturis. Nā
ſ̄ꝫ declaratōꝫ ſancti Bernardini: ſicut diuine ꝑ
fectōes omni intellectui ſ̄t incōprehenſibiles. ſic
ꝑfectōes graꝝ q̄s v̄go ſuſcepit in cōceptōe filij
dei ſoli intellectui diuio ⁊ chr̄o ⁊ ſibi cōprehenſi
biles extiterūt ⁊ nō alijs. Equidē ꝙ deus gene-
raret deū hoc ei ex natura ꝯueniebat: vt ꝑ viam
nature ⁊ intellect⁹ ꝓduceret verbū per oīa equa
lem ſibi: imo impoſſibile eſt ꝙ de⁹ pater nō ge-
neret deū ſcꝫ filium ꝓpter fecunditatē ſuā. ſed ꝙ
femina ꝯciperet ⁊ pareret deū eſt ⁊ fuit miracu-
lum miraculoꝝ: quia eſt ſūme ſupra naturam
Unde oportuit hanc feminā eleuari ad ꝑticipa

tionē diuinā per quandā quaſi infinitatē perfe
ctionem ⁊ grām quā nunq̄ꝫ creatura experta eſt
Credo ergo ꝙ ad illā abyſſum impſcrutabilem
oīm cariſmatū ſpiritusſancti que in b. virgineꝫ
deſcenderūt in hora diuine conceptiōis nunq̄ꝫ
intellectus diuinus vel angelic⁹ potuerit attin
gere. Uñ Hiero. in ſ̄mone de aſſumptōe. Scit
inq̄t deus oīa ⁊ poteſt. Propterea q̄a ita eſt
ſolus ſciuit ſe ⁊ potuit in vtero v̄ginis ſine ſui
corruptōe miſceri atq̄ꝫ vniri. vt eſſet vnus chr̄s
deus ⁊ homo: vna ꝑſona: vnaq̄ꝫ ſubſtantia. Et
ob hoc dei genitrix electa ⁊ p̄electa iure ab ange
lo grā ſalutatur ⁊ predicat̄ plena. Et paulo in-
fra igit̄ inquit Qō natura non habuit vſus ne-
ſciuit ignorauit ratio. mens non capit hūana.
pauet celū ſtupet terra. creatura oīs etiam ce-
leſtis miratur. hoc totū eſt quod per Gabrielē
marie diuinitus nunciat̄ ⁊ per chr̄m adimplet̄.
Hec Hiero. Quod etiā declarat Gabriel Luce
.j. cū ab eo quereret b. v̄go dicens. Quomō fiet
iſtud q̄m vi. nō ⁊c̄. Rñdit totum myſteriū ange
lus ſe ignorare ⁊ cōmiſit ſpūiſancto di. Spiri-
tusſanctus ſuꝑueniet in te: ⁊ v̄tus altiſſimi ob-
umbrabit tibi. q. d. qō a me queris plenarie nō
ſcio vt totaliter edicaꝫ. ſed ipſe ſpūſſctūs qui eſt
doctor v̄itatis ſibi ſoli hoc altiſſimū myſterium
reſeruauit q̄ te edocebit ad oīaq̄ꝫ myſteria de
ſcripta in veteri teſtamento de filij dei incarna-
tōe: natiuitate cōuerſatōe: paſſione: reſurrectōe
ſcire faciet per illuminatiſſimā experientiā. Ita-
q̄ꝫ ſuperueniēs ſpiritusſanct⁹ in virginē. ⁊ v̄tus
altiſſimi chr̄us (de quo apoſtol⁹ Predicamus
inquit chriſtū dei virtutē ⁊ dei ſapientiā: quia
in chr̄o ſunt oēs theſauri ſapientie ⁊ ſcie dei. ipo
teſte ap̄lo) adeo virginis mentē ⁊ intellectū the-
ſauro ſapientie impleuit. vt oīa prenunciata ⁊
p̄ſcripta a ꝓphetis ⁊ p̄figurata a patriarchis o-
ptime ſuper oēs noſceret ⁊ ſciret: ac certa experi
entia in ſeipā ⁊ in filio cōpleta cerneret ⁊ confer-
ret. Hoc eſt qō dicitur Luc. ij. Maria cōſerua-
bat oīa verba hec cōferens in corde ſuo. Quod
exponit venerabilis Beda: q̄ꝛ ſcꝫ habuit in mē-
te omēs ſcripturas ſacras: ⁊ cōferebat que ſcri-
pta erant cum his que fiebant. Uerbi grā vt de
ſcendamus ad particularia. Cum btā virgo vi
dit ſe concepiſſe ⁊ virginitate manente peperiſſe
dicebat intra ſe. Ecce o deus me⁹ modo imple-
ta eſt illa prophetia Eſa. vij. Ecce v̄go concipiet
⁊ pariet filium ⁊c̄. ¶ Item cū videbat dei filium
paruulū in vlnis ſe tenere conferebat in corde
dicēs. Ecce nunc impletū eſt illud Eſa. ix. Par-
uulus natus eſt nobis: ⁊ filius datus eſt nob:
⁊ vocabitur nomē eius admirabilis deus fort̄.
Uidens quoq̄ꝫ paruulū vagientem di. ecce qō
dicitur Sap. vij. Primā vocem omnib⁹ ſimilē
emi. plo. ⁊ hoc in ꝑſona chr̄i Audiens aūt ange
los canentes. Glia in excelſis: di. Nunc implet̄
prophetia Dauid. ſ. Celi: id eſt angeli enarrant

gloriam dei ⁊ opa manuū ei⁹ annūcī. firmamen
tū: i. celū: nouā ſtellā mittēdo. Vl' firmamentū. i.
ſcti ⁊ electi vt paſtores ⁊ tādē aplī. Lucē. xiij. dic
veniſſent magi ad adorādum dñ. Ecce qd̄ ait Da
uid Reges tharſis ⁊ inſule munera offerēt ⁊c.
Cum ꝟo q̄dragesimo die obtulit puer: dixit. Ec
ce illud Malach. iij. implet. ſ. Veniet ad templū
ſctm̄ ſuū dñs. quē vos q̄ritis et angelus teſtamē/
ti. ſ. noui inſtitutor: quē vos. ſ. iuſti: vultis. i. affe/
ctatis: vt Symeō ⁊ Anna. Ipſe em̄ quaſi ignis
cōflans. quia inflammat ad amorē ipm cogno
ſcentes. et ſic de alijs myſterijs chri. ſ. fuge i Egy/
ptū: et reuerſionis: baptiſmi p̄dicationis miracu
loꝝ: et paſſionis: atq3 reſurrectiōis. Que oia de/
ſcripta ſunt in veteri teſta. et longū foret ſingula
enarrare. Unde redeūdo ad ꝓpoſitū: vere hec
eſt ꝟgo glorioſiſſima Maria ſup oēs nobiliſſi/
ma merito: poteſtate: ſupexcellentia: dñio: regno
q3 digniſſima: gratie diſpenſatrix: mūdi cōſerua/
trix: cōſummatrix omnis ꝑfectionis: ornat⁹ eccle
ſie: deo acceptiſſima: et omni gratia incōprehenſi
biliter ditiſſima. O igit̄ mater dei inclyta gratiam
nobis de tua plenitudine preſta ⁊ gloriam in pa
tria Amen.

Incipit Liber duodecimus de ſeruitute ⁊ de/
uotione exhibenda Marie.

Liber duodeci/

mus agitō myſterio debitorie ſer
uitutis et deuotionis cultu a nob
hominibus ipī beatiſſime virgini
exhibendo. Et cōtinet tres p̄ncipa/
les partes. Prima pars eſt de deuota venera/
tione: reuerētia et collaudatiōe atq3 ſeruitute: ipſi
benedicte virgini Marie exhibēda a q̄uis homi
ne. Secūda pars de ꝓmptiſſima ſubuentione
Marie: qua ſp parata eſt adiuuare ſibi ſeruien/
tes: ꝓpterea q̄3 q̄ q̄libet fiducialit̄ ⁊ ſecure recur/
rat ad btām ꝟginē in neceſſitate. Tertia ps eſt
de vtilitate multiplici quam ꝯſequunt̄ hoīes per
ſeruitiū deuotū exhibitū Marie. Et in hac parte
adducunt̄ plurima ꝑ totū miracula ſub certis di/
ſtinctiōib capl'oꝝ q̄tin⁹ deſeruire poſſint hec mi
racula ꝓ totius hui⁹ voluminis ptib ⁊ ſermoni
bus vt habeat p̄dicator qd̄ vult miraculū accipe
et vbi vult applicare.

Pars p̄ma de deuotione ⁊ laude ac reueren/
tia necnō ſeruitute quā debet homo exhibere be/
ate Marie.

Loquēte Jeſu ad

turbas: extollēs vocem q̄dā mľier de
turba dixit illi. Btūs vēter qui te por/
tauit ⁊ vbera q̄ ſuxiſti. At ille dixit. Quinimo ⁊c.
Lu. xi. ca. Sancta quippe mater eccleſia hoc euā/
geliū freq̄ntat in laudem beate ꝟginis: hac ꝓfe/
cto de cauſa: q̄tinus doceat nos exemplo huius
mulieris ⁊ inducat ad beatificandā: laudādam:
et bn̄dicendā: deuotiſſimoq3 ſeruitio venerādā
ipſam g'lioſiſſimā ꝟginem matrē dñi noſtri Je/
ſu chri. Unde in hoc ipſo ſacro euāgelio tria p̄/
cipua notant̄. Primo q̄dem inſinuat̄ huius
mulieris maxima deuotio: cum dicit̄. Extollens
vocem q̄dā mľier de turba dixit illi. ſ. Jeſu. Hec
nempe mulier ſm Ambro. dicit̄ fuiſſe ancilla be/
ate Marthe nomie Marcella: que nō fuit nobi
lis nec diues. quia tales. i. nobiles ⁊ diuites mu
lieres ſunt minus deuote ad verba dei: et nimis
ſollicite circa honores ſecl'i hui⁹. ſed fuit hec mu/
lier de turba. i. de vili conditiōe ſm ſeculum: ſed
nobilis apud deum: quia virtuoſa. et vt fert̄ fu/
it ꝟgo deuota. Unde extollens. i. ex corde tollēs
et eleuans vocem: in chri ⁊ eius matris cōmēda/
tionem: cōtempta verecundia ⁊ ꝯſuetudine pre/
ter naturā mulierum q̄ non conſueuerūt loq̄ in
ꝑp'lo. Poſtpoſito etiā iudeoꝝ timore chrō loq̄ns/
te auſa fuit coram tanta multitudine ſic ſola cla/
mare: chrm laudare: ⁊ matrē eius btificare in in/
credulorꝝ iudeoꝝ cōfuſionem. Magna ḡ deuo
tio a ſpūſancto ſibi infuſa: ipſam ſic incitauit cla
mare ex vehementia diuini amoris in corde fer/
uentis. Ex abundantia eni3 cordis os loquitur
Matth. xij. Et hinc cognoſcit̄ q̄ hec mulier fuit
ſancta. q2 qualis vnuſq̄ſq3 eſt talia loquit̄: dicēte
Aristo. iij. Eth. Ut em̄ per odorem herba: ſic hō
coḡſcit̄ per verba. Sancta itaq3 hec mulier amo
re diuino ⁊ deuotione plena audenter chrm dei
filium ⁊ eius matrē ſanctiſſimā coram oib btificet
cat ⁊ cōmendat. q2 amor verecundiā neſcit: timo
rem cōtemnit: audacia3 inducit. Ergo ⁊ nos cha
riſſimi huius mľieris exemplo diſcamus ardere
deuotione erga chrm ac eius ſctiſſimā genitricē3
Mariā. Scdo in ipſo euāgelio inſinuat̄ chri
et eius matris digniſſima laudatio. quia hec ſan
cta mulier dixit. Btūs venter q̄ te portauit ⁊ vbe
ra que ſuxiſti. que ꝟba ſunt a ſpūſancto inſpira/
ta. Et vere Maria p̄dicat̄ felix ⁊ beata q̄ chriſtū
portauit dei filiu3 ⁊ lactauit. Tu quoq3 o homo
ſi vis btificari: diſce Jeſum dulciſſimū portare i
corde tuo ꝑ fidem. Nā dicit apl's. Habitare chri
ſtū ꝑ fide3 in cordib veſtris Eph. iij. Nam vt ait
Aug. Beatior fuit Maria chrm portādo i cor/
de q̄3 in ventre. Et certe niſi p̄us eum portaſſ3 in
corde ꝑ fidem ⁊ dilectionem: nunq̄3 in ventre eu3
habuiſſet. O igit̄ anima crede et dilige chrm Je/
ſum vt eum habeas in corde ⁊ valeas beatifica/
ri. Deniq3 diſce ⁊ chrm ſpūaliter lactare: qd̄ fa/
cis cum ipm cibas ⁊ alis in ſuis membris id eſt
in pauperibus: miſericordie opera exercendo. q2
ipe dñs Jeſus ait Matth. xxv. Quod vni ex mi
nimis meis feciſtis: mihi feciſt. Sed hic q̄ſtio
occurrit circa euangelium Quare ſpiritusſanct⁹
per os huius mulieris ſolum beatificauit ven/
trem Marie ⁊ vbera: et tacuit de alijs ei⁹ mem/

bꝛis:cum ipſa virgo benedicta ꝑ ſingula mēbꝛa
foꝛet bt̃ificāda vtpote ꝑ oīa grā plena:teſte ange
lo Lu.i. Aue inquit grā plena dn̄s tecū ꝛc. ¶ Re
ſpondeẜ ꝙ ideo.qꝛ in diuina incarnatione facta
ſunt maioꝛa miracl'a in vētre ꝛ vberibꝫ btē Ma
rie q̃ȝ in alijs mēbꝛis.et in his maioꝛibꝫ cōpꝛehē
dit alia mēbꝛa ſummiſtrationē habentia ad iſta.
Nimiꝝ in vētre Marie facta ſunt miracula ma/
xima. Pꝛio:qꝛ ibi deꝰ factus eſt hō.et ſic imēſus
factus eſt paruulus:imoꝛtalis moꝛtalis: verbū
infans. O vere magnū miraculū:qm̄ q̄ fecit ven/
trē Marie factꝰ eſt in eodē vētre.ſicut magnū fo
ret ſiqs feciſſet domū ꝛ poſtea in eadē domo na/
ſceret. Vn̄ Ecci.xxiiij. Quia creauit me inqt Ma/
ria:reqeuit in tabernaculo meo.ſ. factus homo.
¶ Scd̄o magnū fuit miraculū in vētre Marie.
quia maiꝰ ſe ipo imo p̄ toto mūdo cōtinuit vēter
ille.vn̄ canit eccl'ia. Scā ꝛ imaculata ꝟgitas q̄/
bus te laudibꝫ efferā neſcio.qꝛ quē celi cape non
poterāt:tuo gremio ꝯtuliſti. ¶ Tertio qꝛ vēter il
le virginali integritate cōcepit ꝛ pepit ac poſt ꝑtū
virgo ꝑmanſit:vt tenet fides catholica. ¶ Deniqꝫ
in vberibꝫ Marie facta ſunt miracula maxia in
hac incarnatione. ¶ Pꝛimo qꝛ de celo plena ꝑ mi
racula ipſa vbera lacte extiterūt:vt canit eccleſia.
¶ Scd̄o qꝛ ipſa eius vbera ꝟginea regē angelo/
rū deū lactauerūt ꝛ aluerūt. ¶ Tertio qꝛ.ſ.eiꝰ vbe
ra vtpote ꝟginea ſine lactis meatu apto:ſolo di/
uino miraculo lac filio dei ſugendū exhibuerūt.
Alia aūt membꝛa ꝟginis his deſeruierūt ꝛ n̄ tot
miraculis coꝛuſcauerūt.idcirco illis tacite lauda
tis:hec compꝛhēſa in euangelio manifeſte beatifi
canẜ. ¶ Tertio in hoc ipſo euāgelio inſinuaẜ imi/
tationis ꝛ confoꝛmitatis diuina inductio:cū ipe
dei filius dn̄s Jeſus ſubiunxit: Quinimo.q.di.
Vex eſt ꝛ bn̄ dixiſti:qm̄ vere btā eſt q̄ me coꝛpa/
liter poꝛtauit ꝛ lactauit. Et etiaȝ bti ſunt oēs qui
poꝛtant me ſpūaliter ꝛ cuſtodiūt ꝛ alunt ſpūaliẜ
me:verbū dei audiendo ꝛ obſeruando pꝛecepta
dei. Vn̄ ſubdit. Bti qui audiūt ꝟbū dei ꝛ cuſto
diunt illud. ¶ Sed di. Que eſt ratio huius cōfoꝛ
mitatis? Rn̄deẜ ꝙ hec eſt.qꝛ ſicut chꝛs ſpūſſan/
cti virtute ac miniſterio angeli ꝯceptus eſt in vte
ro ꝟginis:ſic ꝟbū dei ſpūſancto opante ꝛ ange/
lo bono coopante cōcipiẜ in vtero mentꝭ ꝛ foueẜ
ad eterne btitudinis adqſitionē. Vn̄ ſicut beata
ꝟgo p̄dicaẜ btā poꝛtādo chꝛm̄:ſic bti obſeruan/
do poꝛtātes ꝟbū dei. Dic ḡ o chꝛiſtiane:dic q̄cū/
qꝫ fidelis aīa hanc deuotā mulierē imitando:ꝛ
chꝛm̄ ac eiꝰ matrē bn̄dicendo.dic:btūs venẜ vir/
ginis Marie q̄ te chꝛm̄ poꝛtauit ꝛ vbera eiꝰ que
ſuxiſti.vt ꝑ hanc ꝛ cōſimilē laudationē ac deuo/
tionis cultū ꝛ obſequiū:regnū cū chꝛo ꝛ eiꝰ ma/
tre vbi laudare valeas ꝑcipias in eternū. ¶ Quia
ꝟo in iſta parte libꝛi intēdimus agere de deuota
reuerentia ꝛ collaudatione atqꝫ ſeruitute exhibē
da ſpī benedicte virgini: Idcirco tria myſteria de
hac materia hic notabimus iuxta notata pꝛemiſ
ſa ſcȝ verba euangelij.
¶ Pꝛimū diciẜ myſteriū amoꝛoſe affectionis.
¶ Scōm diciẜ myſteriū obſeqoſe deuotiōis.
¶ Tertiū diciẜ myſteriū gratioſe inductiōis.

¶ Articulus p̄mus ꝙ ſummā affectiōis ꝛ dile/
ctionis deuotionē debet hō habere ad btām dei
matrē:eamqꝫ laudare ꝛ deuotiſſima ſeruitute co
lere:vbi certe q̄ſtiones ſoluunẜ.

Quantum ad pri/
mū myſteriū amoꝛoſe affectiōis quaȝ
debet hō habere ad btām ꝟginē Noſ/
ta:ꝙ licet ad plenum exprimere nō poſſimus:tn̄
aliq̄ntulū elucidaẜ ex his q̄ſtionibus. ¶ Pꝛima
q̄ſtio Utrū homo magꝭ obligaẜ diligere dei ma
trem et deo ac ipſi laudes ꝛ gratias agere ꝛ obſe
q̄o deuoto deſeruire vt poteſt q̄ȝ angelus. ¶ Se/
cunda queſtio Utrū btā virgo debeat venerari
honoꝛis ꝛ deuotionis cultu maioꝛi q̄ȝ ipſa crux
chꝛiſti. ¶ Tertia q̄ſtio Utrū homo teneaẜ ipſam
virginē beatā magis amare q̄ȝ ſeipſum. ¶ Quar
ta queſtio qualiter adoꝛatiōis deuotione ꝛ affe/
ctione beata virgo debeat a fidelibus venerari.
¶ Ad pꝛimū queſitum Reſpondeẜ per concluſi
onem affirmatiuā ꝙ ſcȝ homo magis obligatur
deo ꝛ beate ꝟgini q̄ȝ angelus. Et declaraẜ hoc ra
tionibꝫ ſumptis ex regula poſita per beatuȝ Gre
goriū in Homel'.de pontificibus dicentē. Quā/
to inquit creſcunt dona:tanto ꝛ rationes creſcūt
donoꝝ. Tāto ergo ad ſeruiēdū deo quiſqꝫ ꝓm/
ptioꝛ debet eſſe ex munere:quāto ſe obligatioꝛeȝ
foꝛe conſpicit in reddenda ratione. Hec Grego.
Beata ꝟo Maria dei mater maioꝛa dona exhi
buit hominibus q̄ȝ angelis.ergo homo magis
teneẜ diligere inq̄ȝtum poteſt q̄ȝ angelus.q̄a be/
ata virgo ſuum natum filium dei exhibuit ꝛ an/
gelis ꝛ hominibus.ſed plus tripliciter homini/
bus q̄ȝ angelis
¶ Pꝛimo quia dignius.
¶ Secundo qꝛ amicabilius.
¶ Tertio quia plenius.
Pꝛimo qꝛ dignius:eo ꝙ angelis exhibuit chꝛm̄
vt dn̄i ſeruis ꝛ miniſtrꝭ.vnde Pſ. Bn̄dicite dn̄m
oēs angeli eiꝰ:miniſtri eiꝰ qui facitis volūtatem
eiꝰ. Hinc Matth.iiij. Acceſſerūt angeli ꝛ mini/
ſtrauerūt chꝛo. Sed hoībꝫ btā ꝟgo exhibuit
chꝛm̄ deū in fratrē carnis ꝓpinq̄tate ꝛ ſanguinis
Et idcirco dn̄s Jeſus poſt reſurrectionē ſuā di/
ſcipulis nunciando dixit Magdalene Joh.xx.
Uade ꝛ dic fratribꝫ meis ꝛc̄. Dignitatē ꝟo hanc
hō cōſecutus eſt vt ſit frater dei ꝑ virginē in chꝛi
incarnatione vl' nature humane vnione: quā an
gelus non appꝛhendit. Vn̄ aplūs Heb.ij. Nuſ/
q̄ȝ angelos appꝛhendit ſed ſemē Abꝛae. ḡ homo
magis dignificatꝰ eſt ꝑ virginē q̄ȝ angelus.vtpo
te quia homo frater:angelꝰ ꝟo ſeruus dei. Pꝛo/
pterea Bern̄. Puto inquit iam me ſpnere non

poterit deus os ex oſſibus meis ⁊ caro de carne
mea. Bñdicta Maria ꝑ quā talē fratrē habem⁹
ſcꝫ deū. ¶ Ad id legit̃ ⁊ exemplū .X. cū q̄dā non
flecteret genua ad illud ꝟbum ſymboli. Et ex Ma-
ria ꝟgine et homo fact⁹ eſt. Mox demō dedit ei
alapā dicēs. O inq̄t ſi ꝑ me de⁹ fact⁹ foret hō: nō
ſemel ſed milleſies q̄tidie genua flecterē. ¶ Scḋo
qꝛ btā ꝟgo exhibuit deū hoīb⁹ amicabili⁹ qꝫ an-
gelis. Nam angelis exhibuit tm̄ ad vidēdū ⁊ re-
ſpiciendū. iuxta illud. j. Pe. j. In quē. ſ. xp̄m deſi-
derant angeli ꝓſpicere. Sed hoīb⁹ exhibuit non
ſolū ad videndū ſed etiā ad guſtandū corpus et
ſanguinē xp̄i in ſacramento euchariſtie Joh. vj.
Hic eſt panis q̄ de celo deſcēdit: ſiq̄s mādu. ex h̄
pane vi. in eternū. Deniqꝫ btā virgo xp̄m deū ex-
hibuit vt illuminatorē ⁊ redemptorē ac ſaluato-
rē hoīb⁹ ⁊ glorificatorē. Angelis ꝟo non intan-
tum amicabiliter: vt claret conſiderant. ¶ Tertio
quia exhibuit hoīb⁹ plenius deū qꝫ angelis etiā
in patria vbi angeli vident xp̄m deū tm̄mō ſim-
pliciter oculo vicꝫ ſpūali. Sed homies dupliciť
quia diuinitatē xp̄i intuent̃ oculo ſpūali ſicͭ an-
geli: ⁊ inſuꝑ humanitatē ei⁹ corꝑali oculo Unde
Joh. x. Per me ait ſaluator ſiq̄s introierit ſalua-
bit: ingrediet̃. ſ. ad diuinitatē: et egrediet̃ ad hūa-
nitatē contemplationē: ⁊ paſcua inueniet fruitio-
nis beate. Patet ḡ ꝙ homo magis obligat̃ deo
et ei⁹ matri qꝫ angelus deſeruire: grās agere: lau-
dare ⁊ bñdicere ac cultū deuotionis exhibere.

¶ Ad ſcḋm q̄ſitū. ſ. An maior honor debeat ex-
hiberi matri xp̄i qꝫ cruci Reſpōdet̃ ſm Tho. iij.
ſcḋo ſniaꝝ. diſt. ix. q. iij. ar. ij. Et iterū i. iij. pte ſū-
me. q. xxv. art. v. Et cōcor. Alex. de Ales in. iij. pte
ſumme. q. xvj. et Bonauen. ſup. iij. diſt. ix. q. j. ar.
iiij. ꝙ crux xp̄i poteſt tribus modis cōſidera-
ri. ¶ Uno modo inq̄ꝫtum eſt q̄dam res. et tūc ma-
ior honor debet̃ bte ꝟgini qꝫ cruci. qꝛ crux chriſti
put in ſe conſiderat̃ nullo modo eſt adoranda:
eo ꝙ eſt res inſenſibilis: nec capax adoratiōis vł
honoris. quia reuerentia ⁊ honor nō debet̃ niſi
rationali creature. Crux aūt eſt lignum vel ſcul-
ptum vł pictum. Sed beata ꝟgo ſm ſeipam cū
ſit rationalis eſt capax honoris qui eſt exhibitio
reuerentie in ſignum ꝟtutis: vt dicit Ariſtot. iiij.
Eth. ¶ Secūdo modo poteſt crux cōſiderari in-
q̄ꝫtum eſt quedam res xp̄i vel ad xp̄m ꝑtinens
que fuit cruentata eius ſanguine. ⁊ ſic debetur ei
honor adoratiōis. Un̄ Damaſce. in ſuis ſenten-
tijs ca. de cruce dicit ſic. Ipſum q̄dem p̄cioſum li-
gnum crucis venerabile in q̄ ſeipm ꝑ nobis chri-
ſtus obtulit: vt ſanctificatum tactu corꝑis ⁊ ſan-
guinis decenter eſt adorandū. Et hoc intelligit̃
ſm Tho. de hyꝑdulia. Sed Bonauen. dicit ꝙ
cruci in qua xp̄s pependit exhibet̃ honor in ob-
ſequiū reuerentie qui eſt honor venerationis et
etiam honor adorationis in teſtimoniū ꝟtutē et
famulatū cōplacētie. Crucem q̄ꝓ illam xp̄i ve-
neramur ⁊ etiam adoramus. ſed in hoc eſt diffe-
rentia. quia honor venerationis ⁊ reuerentie ex-
hibet̃ cruci ipi tanqꝫ inſtrumento noſtre ſalutis.
ſic ⁊ clauis ⁊c. quēadmodū reuerentiam exhibe-
mus ſacramētis. quia eſt in eis aliquo modo no-
ſtre ſalutis cauſalitas. Honor aūt adorationis
offert̃ ipſi cruci xp̄i ratiōe crucifixi. nemo em̄ intē-
dit ei placere vel aliq̄d impetrare ab ea: ſed ei qui
in ea affixus fuit. et ſic debet̃ ei. i. crucifixo adora-
tio latrie. Unde eccleſia crucē chriſti adorādo al-
loquit̃ eam tanqꝫ rationalem ⁊ intelligentē di. O
crux aue ſpes vnica hoc paſſionis tp̄e auge pijs
iuſticiā: reiſqꝫ dona veniā. Que tamē ſolius dei
et dn̄i Jeſu eſt dare. ſ. veniam ⁊ iuſticiam augere
Et ideo ſic crucem adoram⁹ non rōne ſui ſed ad
crucifixum intentionē referendo. Itaqꝫ loquēdo
de cruce ipſa chriſti ſolum inq̄ꝫtum eſt cruentata
et ad chriſtū ꝑtinens: adhuc maior honor debet̃
matri xp̄i qꝫ cruci: tali rōne ſm Tho. quia cū cō-
iunctio ad xp̄m ſit cauſa honoris: vbi eſt maior
coniunctio ad xp̄m: ibi debet eſſe maior honor.
ſed cōiunctior eſt chriſto mater xp̄i qꝫ crux xp̄i.
ergo maior honor debet̃ matri. Secus ſi loqui-
mur de cruce ratōe crucifixi cui debet̃ latria: ſed
non matri. quia latria deo ſoli debet̃: iuxta illud
Deut. vj. ⁊ Luc. iiij. Dominū deū tuū adorabis
et illi ſoli ſeruies. ſ. cultu latrie. Sed quia huma-
nitas xp̄i eſt coniuncta diuinitati: ideo crucifixo
latria debet exhiberi. Unde Damaſce. dī Adora-
tur caro xp̄i cum incarnato deo ꝟbo: nō ꝓpter ſe
ipſam quia creatura eſt: ſed ꝓpter vnitam ei diui-
nitatē. Hec ille. Mater aūt xp̄i pura creatura ē
licet excellētiſſima. ⁊ ideo nō debet ipa latria ado-
rari: ſed hyꝑdulia. ¶ Tertio q̄ꝫ modo poteſt crux
xp̄i conſiderari vt eſt imago chriſti crucifixi rep-
ſentans figurā chriſti extenſi in ea. et hec pōt eſſe
in quacunqꝫ materia puta lapidis: ligni: auri vel
argenti ⁊c. Et vt ſic. ſ. tanqꝫ imago chriſti adorā-
da eſt eadem adoratiōe qua chriſtus. vicꝫ latria.
quia vt ait Damaſc. li. iiij. Honor imaginis refer-
tur ad ꝓtotypū. i. figuratum. ḡ idem eſt adora-
re imaginē ⁊ eum cuius eſt imago. Sicut ergo
ipſe crucifixus adorat̃ adoratōne latrie: ita eius
imago inq̄ꝫtum repſentat chriſtum: adoratione
latrie adorat̃ ꝓpter ipſum xp̄m deum crucifxum
Unde ſic maior eſt honor q̄ exhibet̃ cruci vtpote
imagini chriſti qꝫ beate ꝟgini. quia illi latria: hu-
ic hyꝑdulia debet̃. Unde chriſtus adorat̃ vt de-
us in imagine crucifixi. Maria non vt deus: ſed
mater vera dei. et ſic infra deū: tamen ſupra oēm
creaturam verbo non vnitam vnione ꝑſonali: h̄
eſt ſub chriſto ſuꝑ oia alia creata. Sed di. Nun-
quid igit̃ peccant hi qui vident̃ certe multo ma-
gis ⁊ deuotius beatam virginē in veneratiōe ha-
bere qꝫ chriſtum. Nam pleriqꝫ deuotiores ⁊ ꝓm-
ptiores ſunt ad ieiunandū ſabbatum in hono-
rem virginis ⁊ vigilias feſtiuitatum eius. Et ad
dicendum officiū ꝟginis ampliori reuerentia qꝫ
faciāt in ieiunijs ⁊ officijs feſtiuitatū xp̄i ⁊ āpl̄o⁹

ferueāt in deuotiōe veneratiōis beate ꝟginis ꝙ̄
chꝛi. ¶ Rñdeť ſm Anthoninū floreñ. in q̄rta pte
ſumme ꝙ tales magiſ ex ſimplicitate mouenť ꝙ̄
ſciā. vñ licet non deberet fieri: qꝛ tñ ſm Dam. bo/
noꝛ matris in filiū redūdat: patientiā habet chꝛs
huiꝰ ſimplicitatis. ſane etiam credere poſſumꝰ ꝙ
vult deus per ſuum ſpūm ſanctū inflāmare mul
tos ad virginis matris deuotionez ſpecialem vt
ꝑ eius merita ſalutē cōſeq̄nť ꝛ alij eoꝝ exēplo ad
deuotionē virginis inducanť. Bonꝰ q̄ppe filius
dñs Jeſus vult honoꝛari ſuā matrē deuotiōe et
veneratiōe magna. qꝛ ipſe ſcit ꝙ q̄cq̄d impendiť
matri: non niſi ꝓpter chꝛm ex ea natū fit ꝛc. ¶ Ad
tertiū queſitū. ſ. Utrū plus teneať hō diligere vir
ginē benedictā ꝙ̄ ſeipm. Rñderi pōt ſm Bona/
uen. ſup. iij. circa diſtin. xxix. Et cōcoꝛ. Rodoneť.
vt etiam habeť in ſumma Aſterana. ꝙ btā virgo
Maria rōne dignitatiſ grē ꝛ cōceptiōis nobiliſſi
me inq̄ntuz eſt mr̄ dei eſt ſupꝛa nos ꝛ ſupꝛa oēm
creaturā. licet ſm cōfoꝛmitatem nature eſt iuxta
nos tanq̄ pura homo. Et q̄m dilectio reſpicit ſi/
militudinē: honoꝛ aūt humiliationē: Hinc eſt ꝙ
dilectio eius generaľr ſub dilectione ꝓximi conti
neť: q̄uis veneratio eius alijs ꝑponať. qꝛ ei de/
beť hyꝑdulia. Uerum tñ eſt ꝙ ſpeciali affectu ab
omnibus ipſa diligi debet. Sed tñ quātūcūq̄
aliq̄ creatura magno affectu ſit amāda: ꝑ prius
ipſa charitas oꝛdinat animū ad diligendū ꝓpriā
ſalutem. Hec Bonauen. Uñ patet qꝛ eā tantuz
debemus diligere vt ꝓ eiꝰ amoꝛe inq̄ntum eſt mr̄
dei ꝛ ꝓpter teſtimoniū eoꝝ q̄ ſunt fidei. ſ. ꝙ ē vir/
go imaculata ꝛ ſimilia: debemꝰ nos moꝛti expo/
nere. ¶ Ad quartū queſitū. ſ. quali adoꝛatione ꝛ
deuotione debeat btā ꝟgo venerari. Rñdeť ſm
oīm theologoꝝ ſniaz ſup. iij. diſt. ix. ꝙ adoꝛatio/
nis tres diſtinguunť ſpecies. ¶ Prima diciť la/
tria que ſoli deo debeť. Eſt ğ latria reuerentia et
ſeruitus deo debita rōne ſue ſumme maieſtatis
ꝛ bonitatis. Unde ſi creature exhibeť honoꝛ deo
debitus: eſt idolatria. ¶ Secunda diciť dulia q̄
debeť creature inq̄ntuz eſt imago dei. vñ dulia eſt
honoꝛ qui debeť ſctis. ¶ Tertia diciť hyꝑdulia
a grecis ab hyper qđ eſt ſupꝛa ꝛ dulia q̄ſi ſuꝑioꝛ
dulia. et hec debeť creature ꝑcellenti ſicut eſt caro
chꝛi ꝛ aīa eius. Nam humanitas chꝛiſti ſi conſi/
derať inq̄ntum ſe ſola: debeť ei hyꝑdulia. Secus
ſi cōſiderať vt cōiuncta diuinitati: quia ſic debeť
ei latria ꝓpter vnitam diuinitatē. ¶ Deniq̄ vt pa
tuit hyꝑdulia debeť etiā ligno crucis in q̄ chꝛiſtꝰ
pependit. qꝛ fuit inſtrumētū noſtre redemptōis.
Modo de btā ꝟgie ſciendum eſt ꝙ ipſa eſt ꝑſo/
na ſanctiſſima: et inq̄ntum eſt mater dei eſt crea/
tura excellentiſſima. et idcirco debeť ei duplex ho
noꝛ. ¶ Primo q̄dem inq̄ntum ipſa eſt ꝑſona ſan
cta debeť ei dulia. ¶ Scđo ꝟo inq̄ntum eſt mater
dei debeť ei hyꝑdulia. Hec ſm Petrū aureoli in
ſuo cōpēdio. li. v. Uñ et eccleſia eam excellentius
venerať: q̄tidie officium celebꝛans et ipſam lau/
dans in hoꝛis canonicis: et plurimas feſtiuitates
ꝑ annū ipſi. ſ. btē virgini inſtituendo ꝛ oꝛdināđo
Patet itaq̄ q̄ amoꝛoſa affectione debet hō bea
tam ꝟginē laudare ꝛ exoꝛare ꝛ venerabiliť cole/
re. qꝛ citra deū ꝛ dñm Jeſum chꝛiſtū ſupꝛa oēm
creaturam: ſuꝑ oēs angelos: ſuꝑ oēs ſanctos
apoſtolos: ꝓphetas: martyres: cōfeſſoꝛes ꝛ vir/
gines ꝛc. vtpote beatiſſimā reginā mundi: geni/
tricē dei veri. O vere glōſa dña excelſa ſuꝑ ſide/
ra merito tibi ſeruire debet ſūmo affectu oīs ho/
mo ꝛ cuncta creatura. qꝛ qui te creauit ꝛ omnia:
ſacro ꝓtuliſti vtero pꝛo cunctoꝝ ſalute ꝛc. Uere
btō teſte Hiero. in ſermone de aſſūptione. q̄cq̄d
humanis poteſt dici verbis: minus eſt ꝙ̄ laus
et dignitas tua mereať: nec ſufficit lingua tuas
enarrare virtutes. Felix vere es ſacra ꝟgo ꝛ oīi
laude digniſſima. quia ex te oꝛtus eſt ſol iuſticie
chꝛs deus noſter.

¶ Articulus ſecundus ꝙ ſicut btā Maria pꝛo
nob obtulit chꝛiſto dño ſacrificia deuota obſeq/
oꝝ coꝛdis: oꝛis: opis: ꝛ cꝑis. ita ꝛ nos debemꝰ
Marie deſeruire.

Quantū ad ſecun
dū myſteriū vicȝ obſeq̄oſe deuotiōis:
de q̄ ipſa virgo btiſſima laudať ꝛ bea
tificať in euangelio: cum diciť. Btūs vēter qui te
poꝛtauit ꝛ vbera q̄ ſuxiſti. Uere btiſſima ꝛ laude
digna fuere hec deuota obſequia Marie dei fi/
lio exhibita. vicȝ chꝛm deum poꝛtare: parere: vir/
gineo vbere lactare: caſto amplexu fouere ꝛ enu/
trire ꝓ mundi ſalute. ¶ Aduertendū aūt ꝙ ipā be
atiſſima ꝟgo Maria ꝓ totius hūani generis ſa
lute ꝛ btificatiōe obtulit ſeipam in ancillā ꝛ ꝓm/
ptam famulā dei filio: cū ait. Ecce ancilla dñi: fi/
at mihi ſm ꝟbū tuū (ſ. o angele dei Gabriel) vt
ſcribiť Lu. j. Et ideo iure ſibi vēdicauit ꝛ obliga/
uit ꝑ hoc totum genꝰ humanū. vt ſicut ipſa obſe
quium deuotū ꝛ ſeruitiū debitum exhibuit chꝛi
ſto deo: et ſeipam totam in ſacrificiū famulatꝰ et
obſequij deuotiſſime obtulit ꝓ generiſ hūani re/
demptiōe ꝛ ſalute: Jta ꝛ q̄libet homo debeat vt
teneť obſequia ꝛ ſeruitia deuota ipſi. ſ. ꝟgini ma
tri dei exhibere ꝛ ſeipm in ſacrificio laudis ꝛ cul/
tus deuotiſſimi offerre. ¶ Notandum ꝟo eſt ꝙ
glōſa virgo Maria q̄drupliči ſacrificio ſeipſaz
obtulit in ſeruitium ꝛ obſequiū deuotū ipſi chꝛi
ſto deo noſtro ꝓ generiſ humani ſalute. ꝓpter qđ
et nos homīes debemꝰ ei quadrupliciter deſer/
uire: deuoto q̄ obſeq̄o ꝛ cultu ſacrificare. ¶ Pri
mo quidem deuoto ſacrificio vel obſequio coꝛ/
dis. ¶ Scđo ſacrificio et obſeq̄o oꝛis. ¶ Tertio
totius coꝛꝑis. ¶ Quarto totꝰ cꝑis. vt patebit ꝓſe
quendo. ¶ Primo itaq̄ beata virgo ſeruiuit no/
bis in chꝛo ꝛ ꝓ noſtra ſalute ſeipſam obtulit de/
uoto ſacrificio vel obſequio coꝛdis ꝛ aīe. Et hoc
multipliciter. ¶ Primo q̄dem plena fide creden/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

do in chrm dei filiū. de q̄ dixit Elizabeth. Lu. ij.
Beata q̄ credidiſti qm̄ pficient̄ in te q̄ dicta ſūt
tibi a dño. Et nēpe teſtat̄ Aug. niſi Maria cre-
didiſſet z prius fide chrm cōcepiſſet nequaq̄ȝ in
ventrē ſuſcipere potuiſſet. Vñ p fidem de corde
mundo fuuit Maria. qua filiuȝ dei ſuſcipe p
mundi ſalute meruit. Deniqȝ tpe paſſionis chri
in ea ſola fides pmanſit. q̄ a fugientib9 diſcipu-
lis ipa ſtetit iuxta crucē Joh. xviij. Et q̄a mūd9
ſiml̄ cepit eſſe cū fide mediatoris. qm̄ Adam di
xit. Hoc nunc os ex oſſib9 meis zc. vbi apl̄s dr
Ephe. v. Sacrm̄ hoc dico magnū in chr̄o z ec-
cleſia: ꝑpterea mūdus ſimul etiā finiet̄ cum fide
Lu. xviij. Cum veniet fili9 hoīs putas inueniet
fidem in terra: q. d. nō. Unde niſi tpe paſſionis
chri pmanſiſſet fides in b. vgine: mund9 tunc fi
nitus fuiſſet. O igr̄ felix dei mater. o benignitas
vginis que ſua fide mundū tenuit: ſua fide mū
dum fuauit: ſua fide chrm ꝯcepit: z ptulit mun
do: z ſua fide diſciplos chri z omnes p ꝯſeq̄ns
nos a dānatione liberauit. ¶ Secundo fuuit
Maria p nobis chr̄o firma ſpe conſenſum do
pbendo: ſalutē q̄ȝ hominū ſperando in fide chri
ſti pfuturam. Vñ dixit angelo. Luc. j. Fiat mihi
ſm verbū tuum. Deniqȝ ipa ſola ſpes remanſit
in tpe paſſionis chri qua ſperauit certitudinali
ter chrm reſurrecturū. vt dicit Aug9. Cū aūt p
fidem Marie z ꝯſenſum initiata eſt ſalus mūdi
vt. ſ. digna haberet̄ ſuſcipe ſaluatorē ſeculi quē
cōſenſum ipſa in certa ſpe deo obtulit: ideo ſua
ſpe mundū vgo ſibi obligauit. ¶ Tertio fuuit
nobis Maria de corde ſuo ardentiſſima chari
tate deū diligendo per quā charitatē deuȝ attra
xit: z vt ita dicam diuinū cor vulnerauit: vt erga
hoīem ſumme dilectōis bñficiū exhiberet in in
carnatōe z paſſione. Unde ipſi vgini dicit deus
Cant. iiij. Uulneraſti cor meū ſoror mea ſpon-
ſa vulneraſti cor meū. Et in hui9 ſignū cum ipa
patienti chr̄o in cruce aſtaret voluit poſtq̄ȝ iam
mortuus eſſȝ chr̄s deus: vt pſente ipa b. vgine
cor z latus chri tranſfigeretur ab vno militum
lancea zc. Joh. xix. Nā cum chr̄s in hac tranſfi-
xione nullā penam ſuſtinuerit: vtpote q̄ iaȝ ob-
ierat z corp9 mortuuȝ nō ſentiebat. voluit tñ in-
ſignum amoris in corde vulnerari: vt hec pena
fieret ſolius vginis matris aſtātis. q̄ tam vehe-
mens fuit in aīa eius ex doloris cōpaſſione z
gladio z tāſenſibilis in corde citra mortē quan
ta fuiſſet in chr̄o corpaliter ſupuixiſſet. Vñ pre
nimio dolore ipam ilico obijſſe credendū eſt ni
ſi diuino miraculo fuiſſet pſeruata. Sic ḡ in ſi-
gnum ſūmi amoris quo vulneratū cor chri at-
trahebat̄ a vulnerato corde Marie ad paſſionē
z generis humani redemptionē ex nimia chari
tate mutua voluit chr̄us coram matre in corde
vulnerari: vt cor maternū amore chriſti lagui-
dum z tranſfixū declararet: z q̄ȝtū charitas chri
z eius matris nobis ad ſalutē profuerit demō
ſtraret. quia vicȝ deus nos hoīes precipue ꝓpt̄
ſuaȝ matrē quam de nr̄o genere elegit diligeret
z p eius amore pncipalius: ac ex conſeq̄nti per
ipſam nos redimeret. Ideo ipa ait illud Eccī. xx
iiij. Ego mr̄ pulcre dilectōis. i. eſt diuine z agni
tionis z ſcē ſpei zc. ¶ Quarto fuuit nobis ma
ria de corde intime condolēdo et compatiendo
chr̄o paſſo. q: eius aīam doloris ptranſiens p
nobis gladius immolauit. Unde Chryſ. in ſmo
ne de paſſione dicit ſic. In paſſiōe chriſti duo vi
debantur altaria. Unū in pectore Marie. Ali-
ud in chriſti corpe: chriſtus carneȝ pro nobis z
ſanguinē: Maria immolabat aīam. Optabat
q̄dem ipſa cum chriſto ſanguinē ſuum fundere
z corpali morte redemptōis conſūmare myſte-
rium. Sed hoc ſolius ſūmi ſacerdotis. i. chriſti
erat priuilegiū: vt nos de ſanguīe ſuo in ſcrā in-
ferens redimeret. Coopabatur tñ plurimū ſm
modū ſuum ad ꝓpiciandū deū ille matern9 affe
ctus q̄ mater peteret: fili9 pbaret: pat̄ donaret.
Filius eñ. ſ. de cruce ad pectus z vba matr̄ ſu
plicātis. Pater vero ad crucē z vulnera chri in-
terpellantis reſpiciebat. z ſic ſalus vicȝ homis
patre propiciāte fiebat. Hec Chryſ. ¶ Quinto
ſeruiuit nobis Maria deuoto corde nr̄am re-
demptionē deſiderando z pmouendo. Ex quo
deſiderio ꝓpriam aīam doloris gladio vulne
randā obtulit: vt patuit. Et inſup pre toto mū-
do ſūme dilectum vnigenitū pro nr̄is ſcelerib9
morte z ſanguis effuſione ſatiſfaciendū obtu-
lit hoſtiam z oblationē ſuauiſſimā deo patri q̄
maius p nobis dare nō potuit. Unde Apoc. j.
ſcribitur. Dilexit nos. ſ. chr̄s z mater ei9. z lauit
nos. ſ. ipe Jeſus a peccatis nr̄is in ſanguīe ſuo
ſcȝ de vgine matre ſumpto. Deniqȝ pterea b. v-
go Maria deuotiſſimo corde ptulit nobis in
ſuo predulci chr̄o nato panē celeſtem z potum
vite eterne. i. corpus z ſanguinē chriſti in ſacro
quo paſcimur ad ſalutē eternam: dicēte ſaluato
re Joh. vj. Caro mea vere eſt cibus: z ſanguis
meus vere eſt pot9: q̄ manducat meā carnem z
bibit meū ſanguinē. hȝ vitam eternā. ¶ Sexto
fuuit nobis Maria de cordis z aīe ſue po-
tentijs. vicȝ: memoria: intellectu: voluntate z co-
gitatōib9 omnia ad ſalutē nr̄am neceſſaria my-
ſteria hauriendo: cōſuando: cōferendo z mani
feſtando. vñ Luce. ij. Maria cōſuabat omnia
vba hec cōferēs in corde ſuo. Conſuabat inq̄ȝ
in mente. vt poſtea tpe ſuo manifeſtaret aplis
ad predicandū per mundū p ſalute hoīm oīa
myſteria fidei chri: ſicut exponit Beda. Septio
ſeruiuit nobis Maria de corde pfunda hūili-
tate deū inclinando z mitigando erga gen9 hu
manū. vt p eoꝝ ſalute hūanaret̄. Vñ Aug. in ſ-
mone de aſſumptōe dic̄ ſic. O vere bt̄a hūilitas
marie q̄ deū hoīb9 pepit. vitā mortalib9 edidit:
celos innouauit: mundū purificauit. paradiſū
aperuit. aīas ab inferis liberauit. O ve glioſa

marie hũilitas q̄ porta paradiſi efficit̃: ſcala celi
ↄſtituit̃: per quā deſcendit de⁹ ad terras. Hec il
le. Ecce ſacrificia marie. Debem⁹ itaq; ꝛ nos de
uoto obſeq̄o Marie deſuire de corde. ¶ Primo
offerēdo ei verā fidem q̄ ꝓfiteamur ei⁹ ṽginita
tem ī ↄcept͡u ꝛ partu ac poſt partū. Et q̄cq̄d cre-
dit ſctā eccl͞ia: q꞉ ſine fide impoſſibile eſt placere
deo, vt teſtat̃ ap̄ls Heb. xi. ¶ Scd̄o debem⁹ of
ferre ſpem vt confidam⁹ de pietate ꝛ virtute: ac
ꝑtāte eius: q꞉ in ip̄a omis gr̄a vie ꝛ veritat̃: oīs
ſpes vite ꝛ ṽtutis Eccl͞i. xxiiij. Ideo canit eccl͞ia
di. Salue regina miſcd̄ie vita dulcedo ꝛ ſpes no
ſtra. i. nr̄e ſalutis. ¶ Tertio debem⁹ charitatē: vt
q̄libet catholic⁹ dicere poſſit illud Sap. i. Su-
per ſalutē ꝛ ſpeciē dilexi eam. Et certe diligenda
ē Maria vt rediligat nos: q꞉ ip̄ſa dr̄ Prouerb.
viij. Ego diligētes me diligo. Vñ Cant. i. Recti
diligunt te. Omnes igr̄ iuſti debent eā diligere.
¶ Quarto debem⁹ compaſſiōis deuotionem ꝛ
pietatē recordando de chr̄i doloribꝫ ꝛ matr̄ ei⁹
meroribꝫ. Unde Eccl͞i. vij. Honora patrē tuum
ſ. deū. ꝛ gemitus matris tue. ſ. Marie quē hūit
ſub cruce chr̄i: ne obliuiſcar̃ ꝛc. ꝓpter qd̄ conſu-
litur a deuot̃: vt hō q̄libet die ſalutē. xv. Pat̃ nr̄.
ꝛ. xvij. Aue ma. dicat ꝛ oret ꝑ chr̄i paſſiōe: ꝛ ei⁹
matris cōpaſſiōe. Et ſm̄ qd̄ dicit Ludolfus lib.
de vita chr̄i. ꝛ aſſerunt deuoti ſic faciēdo per an-
num: cuilibet vulneri chr̄i cedit vnū pater nr̄: q̄-
ſi ꝑ annua penſiōe. Et ↄtinuando. xv. annis ce-
dit cuilibet gutte ſanguis chr̄i vnū. ſ. Pater nr̄
Nā vt ſcribit̃ in metro. Septuaginta q̄nq; q̄ter
cent milia q̄nq;. Tot fertur chr̄s pro nobis vul
nera paſſus. Et in anno tot ↄſiſtr p̄r nr̄ reſultant
ex q̄tidiano q̄ndenario. ¶ Quinto debē⁹ b. ṽgini
deuoti cordis deſideriū ꝛ pleno anio ſuitio ip̄i
us nos mancipare Eccl͞i. vj. In omni anio tuo
accede ad illā: ꝛ in omni ṽtute tua cōſerua vias
eius ꝛ inueſtiga illā. ſ. orando ꝛ ſtudendo: pre-
dicando ꝛ laudando. Et ſubdit̃. Decor enim vi
te ē in illa ſcꝫ gr̄e in preſenti ꝛ gl̄ie in futuro. Et
vincula illius, i. ſeruitia q̄bus ad ſua obſequia
nos conſtringim⁹ alligatura ſalutar̃: eo q꞉ tra-
bunt ad ſalutē: ꝛ extrahunt de pctīs Hec ibi au
toritas. ¶ Sexto debem⁹ iugi ꝛ frequenti me-
moria: cogitatu ꝛ itellectu bn̄ficia nobis ab ip̄a
impenſa reuoluere: ꝛ mentis oculū ad eam diri
gere ꝛ cōferre ac ptractare de his que ad eius ꝑ
tinent gl̄iam ꝛ honorē, quia vt dr̄ Sap. vj. Co
gitare de illa ſenſus eſt cōſummat⁹: ꝛ q̄ vigila-
uerit ad illā cito erit ſecur⁹. vñ Anſ. Aſſidue ro-
ganda eſt Maria vt ꝛ cōgratulatio btitudinis
eius ſit ſꝑ apud nos: ꝛ cōpaſſio miſerie nr̄e ſem
per ſit apud eā. Hec ille. ¶ Septimo debem⁹
b. ṽgini deuoto corde hūilem reuerentiā. ne vi
delicet corā oculis ſuis aliq̄d mali cogitare: aut
ſentire audeam⁹: ne forte oc͞los ſue miſcd̄ie pu
riſſimos a nobis auertat. q꞉ vt ſcriptū eſt Aba-
cuc. j. de filio ꝛ mr̄e. Mundi ſunt oculi tui ꝛ
ad iniq̄tatē reſpicere nō poter̃. Sed debem⁹ hu
milit̃ timere: ne ip̄am offendam⁹. q꞉ p̄ceptū eſt
Leui. xix. Unuſq̄ſq; p̄rem ſuū. i. deū ꝛ matrem
ſuā. i. b. Mariā timeat. Sicq; hūiliter ip̄am de
bem⁹ reuereri: caput diſcooꝑiendo genuq; fle-
xo adorando. ſicut boni famuli ꝛ ancille faciūt
dn̄e ſue regine. Vñ abbas Eckebertus di. Crea
toris inq̄t matrē oīs creatura magnificet ꝛ eius
regie maieſtati ſe inclinent celū ꝛ t̃ra ꝛ oēs q̄ ha
bitant in eis. Hec ille. Et ſic daret quō de corde
debeam⁹ deuotū obſequiū ſacrificare b. ṽgini.

¶ Capitulū. II. qualia ſeruitia vel ſacrificia ex-
hibuit Maria de ore.

Secundo p̄ncipaliter vt premiſi b. ṽgo
deuote ſuiuit ꝛ obſequiū preſtitit chri
ſto pro toto genere hūano in ſacrificio
oris. Sunt aūt ſeptē precipua ſacrificia oris of
ferēda deo a genere hūano. iuxta illud pſ̄. Se-
pties in die laudē dixi tibi ſuꝑ om̄ia iudicia iu-
ſtificatōis tue. Septies ait dixi. id eſt ſeptē ſacri
ficia oril obtuli ſuꝑ oia iudicia tua. i. omīꝫ alia
ſub hec ſeptē comprehendēdo. Sunt aūt hec ſe
ptem p̄cipua ſacrificia or̃ que eliciunt̃ per ordi-
nem ex cantico ṽginis Magnificat. ¶ Primū
eſt magnificatō. ſ. dei: de q̄ pſ̄. Magnificate do
minū mecū ꝛ exalta. no. eius in idip̄m. Hoc fe-
cit maria in oris ſui ſacrificio cū ꝑ incarnatōne
dei magnificauit deū di. Magnificat aīa mea
dn̄m. ꝓpter quod hō dꝫ ip̄am magnificare ꝛ ſu-
perexaltare ac gl̄ificare pre aliis ſanct̃: quod fa
cit eccl͞ia canendo. Sctā inquit ꝛ imaculata ṽ-
ginitas q̄bꝫ te lau. efferā. i. extollā: neſcio. q꞉ quē
celi capere nō po. tuo gre. ↄtuliſti. ¶ Scd̄m ſacri-
ficiū oris deo exhibendū obſeq̄oſe ꝛ deuote eſt
iubiloſa dei laudatō. de q̄ pſ̄. Libera me de ſan
guinibꝫ de⁹ de⁹ ſalut̃ mee: ꝛ exul. lin. mea iuſti.
tuā. exultabit. i. exultanter laudabit. vñ ſubdit̃.
Dn̄e labia mea aperies: ꝛ os meū ānun. lau. tuā.
Hoc fecit Maria cū ait ſcd̄o ṽſu. Et exultauit
ſp̄us me⁹ in deo ſa. m. Debem⁹ igr̄ ꝛ nos hoies
Mariā exultanter cū ſuo filio ꝛ in filij opibꝫ vi
delicꝫ nr̄e ſalut̃ laudare exultanter. Vñ canit ec
cleſia Au. ſ. ṽgo Maria regis alti ianua ꝛ por
ta lucis fulgida vita data ꝑ ṽginem gētes redē
pte plaudite. ſ. in voce exultatōis. Vñ idem pſ̄.
Uiderunt oēs fines terre ſalutare dei nr̄i. ſ. in q̄
ſp̄us Marie exultauit cū dixit. in deo. ſ. ſalutari
meo. ſbdit̃. Jubilate d̄o oīs terra: cātate ꝛ exulta-
te ꝛ pſallite. ¶ Tertiū ſacrificium or̃ eſt ↄfeſſio q̄
fit: ꝓpriā hūilitatē cōfitendo: ꝛ cum q̄s hoim hꝫ
pctā fatēdo in cōfeſſiōe corā ſacerdote: ſic q̄z di-
uinā iuſticiā q̄ pctm̄ nō relinq̄t impunitū cōmē
dando. ſicut faciebat ſctūs Eſdras vt pꝫ li. ei⁹
p̄mi. ix. ca. cum dicebat. Dn̄e de⁹ me⁹ ↄfundo ꝛ
erubeſco faciem meā leuare ad te. qm̄ iniq̄tates
nr̄e multiplicate ſt̃ nimis ſuꝑ caput nr̄m: ꝛ cre-
uerunt vſq; ad celum. Et infra. Dn̄e deus iſrael

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

iuſtus es tu.ſ.in puniendo nos ꝓ pctís. Sic ⁊
Manaſſes ſua pctã ꝯfitebatᷣ ⁊ deũ iuſtũ in iu-
dicijs ſuis quibꝫ ipm affligebat cõmẽdabat.ij.
Paralip.vlt. Sꝫ qꝛ b. vgo maria nũq̃ꝫ pecca-
uit.tñ vtiq̃ꝫ hoc genꝰ laudis de ſua hũilitatꝫ cõ
feſſione exhibuit deo ꝓ nr̃a ſalute:cũ dixit Re-
ſpexit hũilitatẽ ancille ſue: ecce enĩ ex hoc btãm
⁊c̃. O mira hũilitas marie ⁊ vtuoſitas:qꝛ cum
eſſet ſctiſſima ⁊ oim̃ vtutũ plena non loquitᷣ de
alia vtutis plenitudine q̃ꝫ de hũilitate quã re-
ſpexit dñs. Debemꝰ ḡꝛ nos in obſeq̃o virginis
ꝯfeſſionẽ facere deo ⁊ ipi pctã noſtra cõfitendo
pcipue in eiꝰ laudibꝫ pparando ad eiꝰ feſta Uñ
in cõi cõfeſſione q̃tidiana ſolet eccl'ia dicere. Cõ-
fiteor deo oipotẽti ⁊ b. Marie vgini ⁊ oibꝫ ſan-
ctis.q.d. cõfitens.ſic fateor pctã mea corã deo ⁊
btã vgine. vt ipam laudem ⁊ ipſa intercedat ꝓ
me ⁊c̃. Quartũ ſacrificiũ oris eſt grãrũ actõis
qđ obtulit Maria cũ in cantico ſubiũxit. Quia
fecit mihi magna q̃ potẽs eſt ⁊c̃. Debemꝰ ⁊ nos
ergo deo grãs agere: ⁊ b.vgini pro bñficijs no
bis ipenſis ꝑ ipſam. Uñ Augꝰ ait. O b.maria
q̃s valeat tibi digne iura grãrum ⁊ laudũ pre-
conia ipendere:que ſola ſuccurriſti mũdo perdi
to.q.d.nullus. Quintũ ſacrificiũ oris eſt bñ-
dictio.ſ.diuine nomis. Iuxta illđ pſ̃. Bñdicite
omnia opa dñi dño ⁊c̃. Hanc fecit maria ꝓ ge-
nere hũano gratias agẽdo in cantico cũ ſubiũ-
xit. Qui potens eſt ⁊ ſanctũ nomen eiꝰ. Ecce no-
men dñi benedicit: cũ ſanctũ ⁊ potiſſimũ edicit.
Debemꝰ ergo ⁊ nos bñdicere deũ ⁊ matrẽ eius
mariã:ac noia eoꝝ.ſicuti ⁊ eccl'ia ſolet in fine ho
rarũ dicere. Bñdictũ ſit inq̃t nomen dñi nr̃i Ie
ſu xp̃i ⁊ nomen vginis marie in eternũ ⁊c̃. Et
certe per hec bñdictionẽ a deo ⁊ matre eius ꝯſe-
quemur.qđ ꝓbatᷣ tali rõne. Si enĩ Abrae dixit
deus Benedicã benedicentibꝫ tibi: ⁊ maledicaꝫ
maledicentibꝫ tibi. Geñ.xij. Et etiã Iacob dixit
Geneſ.xxvij. Qui maledixerit tibi: ſit ille male-
dictus:⁊ qui bñdixerit tibi:bñdictõibus reple a
tur. Hoc dixit per os ſcti Iſaac patriarche ſpiri
tus ſanctus:q̃nto magis iſta credenda ſũt de b.
virgine ⁊ eam bñdicentibꝫ. Deniq̃ꝫ angelus Ga
briel eam benedictã ꝓnunciauit dĩ. Bñdicta tu
in mulieribꝫ Et ſimilitᷣ ſancta Elizabeth in viſita
tione:⁊ ex hoc celebre nomen angelus in eccl'ia:
⁊ ſpecialẽ gratiam ꝓphetie Elizabeth conſecuti
ſunt.vt patet in euãgelio Luc.ij. Ergo ſequitᷣ ꝙ
qui eam bñdicunt a deo ꝓmerebuntᷣ benedictõ
nis participationẽ. Iuxta illud pſ̃. Benedicen
tes ei hereditabũt terram. Maledicẽtes autem
diſperibunt:vt ſunt heretici:blaſphemi pagani
⁊c̃. Sextum ſacrificiũ oris dicitᷣ oratõ. Iuxta
illud pſ̃. Sacrificiũ laudis honorificabit me il
lic id eſt in laude oratõis iter.ſ.ad patriam quo
itinere oſtendã ſalutare dei.id eſt filiũ dei ⁊ ma-
trem eiꝰ per quã opatus eſt deꝰ pater ſalutẽ in
medio terre Hoc ſacrificiũ orationis ſubiũxit
btã virgo ꝓ perſona generꝫ humani dĩ. Et miſe
ricordia eiꝰ a ꝓgenie in ꝓgenies timentibꝫ eũ.qꝛ
in orõne miſcdia dei petitur que oibꝫ mediante
maria que eſt mr̃ miſcdie preſtatᷣ timẽtibꝫ deũ.
Itaq̃ꝫ debemꝰ ⁊ nos hoc ſacrificiũ offerre deo:
⁊ mr̃i eius.i.exoratõis interpellatõꝫ.ꝓpter qđ in
huius ſignũ eccl'ia in letania ſctoꝝ tribus vici-
bus interpellat mariã:vt oret ꝓ nobis.pmo dr̃:
ſancta maria ora ꝓ nobis.ſcdo dicit:ſctã dei ge-
nitrix ora ꝓ nobis.tertio dr̃:ſancta vgo virginũ
ora ꝓnobis. Et hoc ad ſignificandũ ꝙ eoꝛã ſan
cta trinitate ipa habet ius ⁊ ptãtem ꝓ nobis im
petrandi:⁊ iđ eam debemꝰ exorare in omi neceſ-
ſitate. Hinc Beda ait. Exorãda eſt clemẽtia ſal-
uatoris iugiter.vt btẽ matris eius memoriã di
gnos nos faciat venerari. ſ. pro miſcordia cõ-
ſequenda. Septimũ ſacrificiũ oris eſt mira-
biliũ dei enunciatio ſeu pdicatio.de qua pſ̃. Cõ
fitemini dño ⁊ inuocate nomen eiꝰ:narrate oia
opera ⁊ mirabilia eiꝰ ⁊c̃. Hoc ſacrificiũ fecit ma
ria in reliq̃s cantici verſibꝫ vſq̃ꝫ in finẽ dĩ. Fecit
potentiã in brachio ſuo diſper.ſuper.⁊c̃. Depo
ſuit potẽtes de ſe.⁊c̃. Eſuriẽtes impleuit bo. ⁊c̃.
Suſcepit iſrl'.ſ.humanã naturã aſſumendo ex
gente iſrael:recordatus miſcdie ſue Sicut locu
tus eſt ꝓmittendo ad abraam ⁊c̃. Debemꝰ er
go ⁊ nos pdicare ⁊ enũciare mirabilia dei opa
facta in b. vgine ꝓ noſtra ſalute:vt ꝙ deũ in be-
ato vẽtre portauit:lactauit:vgo peperit:⁊ filia.
Unde ⁊ eccl'ia tales laudes in honore virginis
freq̃ntat in officio dĩ. Quem terra pontꝰ ethera
colunt adorant pdicant:trinã regentẽ machinã.
clauſtrũ marie baiulat. Cui luna ſol ⁊ oia: deſ-
uiens per tpa:perfuſa celi grã geſtant puelle vi
ſcera ⁊c̃. Et ſic ptꝫ.

Cap. III.quõ b. Maria ſacrificiũ fuitutis ex
hibuit xp̃o de corpore ꝓ nobis.

Tertio beata vgo fuiuit xp̃o ꝓ nobis
de ſacrificio ⁊ obſeq̃o totiꝰ corpis: vt
clarez ꝑ ſingula membra diſcurrendo
Pa de auditu nobis fuiuit qñ angelicam ſalu
tatõnẽ ſuſcepit ꝓ xp̃i incarnatõe. De oculis: ꝓ
nobis lachrymãdo ex pietate in paſſionibꝫ xp̃i
quia cũ flente xp̃o in iſta valle miſerie et ipa fle
bat. Et etiã qꝛ cõpatiens humane noſtre capti-
uitati deũ cũ lachrymis ꝓ liberatõe generꝫ hũa-
ni exorabat. Nũc q̃ꝫ fuit q̃tidie intuendo nr̃as
neceſſitates mr̃no oculo:vt fideliſſima aduoca
ta ſubuenire parata. Itẽ de naſo nobis ſeruiuit
qñ in locũ fetidũ montẽ.ſ.caluarie vbi erãt plu-
ra cadauera ꝓ nr̃a ſalute aſcẽdit: ⁊ ſub cruce ſte
tit atq̃ꝫ cum filiũ de cruce depoſitũ ſuſcepit: ⁊ in
oſcula ruens faciẽ eius ſputꝫ fetidis iudeoꝝ ma
culatã extenſit: ⁊ ſic fetorẽ ſputoꝝ ſuſtinuit. Itẽ
de labijs ⁊ lingua ſeruiuit:cũ dixit. Ecce ancilla
dñi. ⁊ iteꝝ grãs agens Magnificat inq̃t aĩa
mea dñm. O q̃ꝫ ſuauiſſima: o q̃ꝫ vtiliſſima fue-
rũt nob vginis labia ⁊ lingua q̃ tã efficacia ꝓtu

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

lerūt ỽba: vt mor deꝰ in vteꝝ eius deſcenderet:
⁊ nos ſaluaret. Uere fructuoſiſſimū ỽbū marie
qḋ ſanauit vna ꝓlatione cōſenſus totū genꝰ hu
manū: cū ait. Fiat mihi ſm̄ ỽbū tuū. Deniqꝫ q̄ti
die nobis ſeruit Maria in celo labijs ⁊ lingua
intercedendo. Itē de dentibꝰ nobis ſuiuit: quā
do ipi ſui dentes cādidi ⁊ eburnei more nutricꝫ
maſticauerūt cibū ꝑuulo Jeſu: q datus eſt no⸗
bis in cibū vite ⁊ redēptōꝫ. Itē de collo ⁊ guttu
re ſuiuit qn̄ chr̄m filium collo m̄rno pendentē
amplerando geſtauit. ⁊ conſimil̄r de brachijs ⁊
humeris: qn̄ chr̄m portauit in egyptū: vel quā⸗
do reduxit de egypto. cū em̄ iā ꝓtunc chriſtus
erat etatis aliq̄ntulum ꝑfecte. vtpote ſeptem vel
octo annoꝝ ſm̄ hiſtorias. ꝑfecto cū tamlongū
iter non ꝯueniat tali puero ꝑagendū: ſed m̄rno
eſt brachio reportatꝰ. credit̄ ḡ ꝙ non paꝝ fatigi
um habuerīt brachia marie in ſupportādo chri⸗
ſtū tanto itinere: ſed oē tale dulce ei erat pre filij
dilcōne ⁊ zelo ſalutis hūane. Item de manibus
ſuiuit: chr̄m balneando: pueꝝ alligando: ⁊ tu̅ni
cam ſibi faciendo: de vberibꝰ ỽgineo lacte alen
do. De pectore intima dilectōe aſtringendo ⁊ fo
uendo. Itē de ſanguine miniſtrādo partē puriſ
ſimā. de q̄ formaret. ſ. chr̄i corpus alimentū no
ſtre ſalutꝫ. Deniqꝫ de viſceribꝰ ⁊ vtero chr̄m no⸗
uem menſibꝰ portando. Un̄ canit ecc̄lia. Bea⸗
ta viſcera Marie ỽginis q̄ por. eter. pa. filium.
Sed ⁊ de pedibꝰ ſuiuit filiū portando: ⁊ in tri⸗
duo reqrendo. Ecce qꝛ pro nr̄a ſalute b. ỽgo ſe⸗
ipam in obſequꝫ chr̄i deuote ſacrificauit ⁊ im⸗
pendit. Idcirco ꝓpter hmōi ſuitia videt̄ ipſa pe⸗
tere mercedē a nob per ꝓphetā Zach. ix. ca. dicēs
Si bonū videt̄ in oculis vr̄is afferte mercedē
meā. Si nō: q̄eſcite. ſ. vt ſaltem malū ꝓ bono: ⁊
odium ꝓ dilcōne non rependatis offendendo.
Debemꝰ ḡ chariſſimi ꝓ mercede ſuitutis b. vir
ginis rependere ſuitutē. vt. ſ. ſingula nr̄a a pctō
coercendo mēbra: offeramus in eius honorē ca
put inclinando ad adorandū: oculos ad deuo⸗
tas lachrymas in exoratōe eius fundendū. au⸗
ditum ad audiendū ꝯ̄ſtanter eius laudes ⁊ pre
dicatōes. vn̄ Ber. dicebat Nil ita me delectat ſic̄
de Maria audire ſmonē. Item offeramꝰ naſū
paupes ſetidos ꝓ amore ỽginis viſitando. os
⁊ guttur vigilias feſtiuitatū eius ⁊ ſabbatū diē
ieiunādo: linguā laudando. pectꝰ ſincere amā⸗
do: manꝰ ad paupes extendēdo: ⁊ q̄cq̄d ad cul⸗
tum b. ỽginis ꝑtinet faciendo: vt eiꝰ imagines
ornando: luminaria p̄parando: ⁊ ſilia. atqꝫ pe⸗
des nr̄os offeramꝰ in honorē eius ecc̄lias ſub
noīe eius viſitādo. Nā reuera vt ſcribit̄ Ecc̄i. vi
Exiguū in ope eius laborab: ⁊ cito edes de gn̄a
tōibꝰ illius. q. d. modicꝰ labor reſpc̄u fructꝰ ſue
ſuitutꝫ. Et puer. viij. Btūs hō qui audit me. i.
obedit mihi: ⁊ q̄ vigilat obſeq̄ndo ad fores me
as q̄tidie. q̄ me inuenerit: iueniet vitā ⁊ hauriet
ſalutē ⁊c. Deniqꝫ debemꝰ etiā chariſſimi q̄tidie

bn̄dicere ſingula mēbra Marie qbꝰ ſuiuit chri
ſto. vt in ſingulis mēbris reportemꝰ benedictio
nem ab ea. Et hoc facere debemꝰ deuote per ſin
gula ſalutando ſalutatōe angelica corā imagie
virginis genuflectēdo: ⁊ poſt ſalutationē dicen
do. O gl'ioſa ỽgo dei m̄r adoro ⁊ bn̄dico te oīa
tua ſctiſſima mēbra qbꝰ pro nr̄a ſalute ſuiuiſti
dn̄o Jeſu chr̄o. Sic̄ dictabit deuotō magis q̄
ſmo. Dicunt em̄ q̄ experti ſunt ⁊ teſtant̄ q̄ a vi⸗
ris ſctis audierunt ꝙ vix pōt inueniri modus
alius deſeruiendi ỽgini per modū q̄uotidiane
penſiōis q̄ tantū cōplaceret ſicut modꝰ p̄fatus.

Capitulū. IIII. quō b. Maria exhibuit ſe ꝓ
nobis chr̄o in obſequiū toto tp̄e.

Quarto vt p̄miſi obſequm deuotionis
ꝓ nob obtulit b. ỽgo ipſi chr̄o de to⸗
to tp̄e: qꝛ vitꝫ totū tp̄us vite expendit
ipa b. ỽgo in ſuitio deiꝫ ꝓmotōe ſalutis hūane
orando: ꝯtēplando: laborando: ⁊ q̄cq̄d facien⸗
do. Et ꝓnunc ipa in celo vſqꝫ ad finē mundi nō
deſinit ſuire multiplr̄ nobis miſerrimis: ⁊ indi
gniſſimis pctōribꝰ intercedēdo ⁊ aduocando li
cꝫ id cape mens hūana non ſufficiat: nec lingua
enarrare valeat. Et ꝓpterea debemꝰ nos q̄ omī
tp̄e deſuire nō poſſumꝰ. ſaltē certꝫ tpībꝰ eiꝰ ob⸗
ſeq̄o mancipare nosipos: vt ſaltē ad eiꝰ feſta ſo
lennizanda debite p̄paremur ꝑ pnīaꝫ: ꝯtritionē
⁊ confeſſionē. Sciendū q̄m non niſi ꝑ ipam hꝫ
redire hō ad feſtū et̄ni gaudij. vn̄ Ecc̄i. xiij. A lu
na ſignū diei feſti. Nā luna ē maria. dies feſtꝰ di
es et̄nitatꝫ. Hinc Naū. j. Celebra iuda feſtiuita
tes tuas: ⁊ redde altiſſimo vota tua. Judas cō⸗
fitens interp̄tat̄: ⁊ ſignificat fidelē p̄p̄lm cui iube
tur vt celebret feſtiuitates. ſ. chr̄i ⁊ marie ac ſan⸗
ctoꝝ: ⁊ ỽr. feſtiuitates tuas. i. ad cōmodū tuum
inſtitutas. Deniqꝫ debemꝰ in q̄libet hebdoma
da ſaltē vno die ſpecialiꝰ b. ỽgini deſuire. ⁊ hec
cōuenientiſſime eſt dies ſabbati quā eccleſia ſpe⸗
cialiſſime deputauit btē ỽgini. Si q̄ritur q̄re
dies ſabbati p̄cipue ſit conſecrata b. ỽgini. Rn̄
det̄ ꝙ plr̄es ſt̄ cauſe. Prima ꝓpter recordationē
martyrij ỽginis ⁊ eiꝰ meditatōis. Sic̄ em̄ ꝑ chr̄i
paſſiōe ꝯſecrata eſt dies veneris: ita ꝓ m̄ris cō⸗
paſſione ſuccedēs dies ſabbati que mediat int̄
dn̄icam diem reſurrectōis: ⁊ diem paſſiōis chr̄i
eo ꝙ btā ỽgo Maria nr̄e ſalutis eſt mediatrix.
Scd̄a cā ꝓpter ſtabilitatē fidei q̄ in iſta die in
ipſa ſola ꝑmanſit: diſcipulis cūctis ſcandalum
patientibꝰ ex morte ⁊ paſſiōe chr̄i Jeſu. Tertia
huiꝰ rō: qꝛ vt refert̄ in miracu loꝝ hiſtorijs etiā
Anſ. tali die multotiēs legitur b. virgo miracu
la feciſſe: ⁊ bn̄ficia peccatoribꝰ preſtitiſſe. Naꝫ ⁊
apud grecos Conſtantinopoli fuit q̄dam ima⸗
go b. ỽginis: an̄ ipſam q̄ꝫ velamen pendēs qḋ
miraculoſe a nona ſexte ferie diua ỽtute ſe ape⸗
riendo recedebat: ⁊ poſt nonā ſabbati redibat.
Cuiꝰ hec ratio: vt ſcꝫ oſ̄nderet̄ ꝙ p̄cipue tali die

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

beate ꝟginis facies pctõribꝫ orantibꝫ intẽdebat. Propter qḋ greci illũ diẽ ſolennẽ duxerũt. Dein de ꝯſuetudo illa ad latinos trãſiuit q̃tũ ad hoc vt vicȝ illa die ſpecialis honoꝛ b. ꝟgini exhibea tur. Ꝙ igr̃ oẽs eam veneremur ⁊c̃.

Articulus tertꝰ. ꝙ q̃libet fidelis inducit̃ ad deuote ſuiendũ Marie. xij. rõnibꝫ.

Quantũ ad tertiũ

q

m myſteriũ ꝑncipale. ſ. grõſe inductõis Nota ꝙ ſm nũeꝝ. xij. ſtellaꝝ i corona capitꝭ b. ꝟginis deſcꝑta Apoc. xij. poſſumꝰ ad pñs diſtinguere. xij. pcipuas rões que inducũt vnũquẽq; fidelẽ ad deuote ſeruiendũ b. ꝟgini ⁊ colendũ maxima veneratõe ipſam tanq̃ glo rioſiſſimã celi reginaȝ: ⁊ ordinare poſſumꝰ has rationes in tribꝫ q̃ternarijs. Nam ꝑmus ratio num q̃ternarius accipit̃ ex parte dei. Secundꝰ ex parte ipſiꝰ virginis bñdicte Tertius ex parte hominũ.

Prima rõ diuine p̄ceptõis.
Scḋa diuine actõis.
Tertia diuine redundatõis.
Quarta diuine gl'ificationis.
Quinta ratio dignitatis.
Sexta ratio pietatis.
Septima ratio autoꝛitatis.
Octaua ratio officioſitatis.
Nona ratio recõpenſationis.
Decima ratio recuperatõis.
Undecima rõ adquiſitõis.
Duodecima rõ celeſtis remuneratõis.

Prima itaq; rõ dr̃ diuine p̄ceptõiſ. q2 deus p̄re cepit ſuã matrẽ honorari Exo. xx. Honora pa trẽ. ſ. deũ ⁊ matrẽ. ſ. ſpũalem. i. mariã. Un̄ perpſ̃ ait ſpũſſanctꝰ. Adorate ſcabellũ pedũ eius q̃m ſctm̃ eſt. Caput q̃ppe chr̃i diuinitas eſt. Pedes q̃bꝫ venit ad nos eſt hũanitas: cuiꝰ ſcabellũ dr̃ virginalis vterus in q̃ requieuit. Hoc ſcabellũ adorauerũt tres magi qñ ꝓcidentes adorauerũt chr̃m ⁊ matrem eiꝰ Matth. ij. Hoc debemus ⁊ nos adorare ⁊ honorare obſequijs. vt poſſimꝰ vitã eternã theſaurizare. Proinde Eccl. iij. Sic q̃ theſaurizat ita ⁊ q̃ honorificat matrẽ ſuam. i. Mariã. Iuxta hoc thema p̄dicare potes Pri mo de debita honorificatõe. vide queſtionẽ pri mo articl'o quã vis. Itẽ ſecũdo de modificatõe ex. ij. articulo. Tertio de inductõne. ⁊ hoc tercio art. Scḋa rõ diuine actõis. quia cũ oĩs actio dei ⁊ dñi Jeſu ſit nr̃a inſtructio: ex q̃ ipſe deus b. virginẽ honorificauit: ⁊ eidem obſequiũ ſerui tutis ꝓbuit: debemꝰ ⁊ nos ipſaȝ honorificare ⁊ ſibi deſuire. Si dicas: vbi fecit deus hec p̄dicta Dico ꝙ deꝰ honorauit b. ꝟgineȝ ⁊ tota trinitas cũ per angelũ honorifice ſalutauit ⁊ bñdixit di. Aue gr̃a plena do. te. ⁊c̃. Sed ⁊ filiꝰ dei chr̃s ve rus deꝰ ei obſequȝ. xxx. ferme annis exhibuit. ſic ſcribit̃ Lu. ij. Deſcenditq; cũ illis ⁊ ſubditꝰ erat illis. ſ. miniſtrãdo ⁊ obediendo per oĩa. Ter tia ratõ diuine redundatõis. q2 q̃cq̃d reuerentie mr̃i exhibet̃ redundat in filiũ ⁊ e cõuerſo. q2 pro pter chr̃m deũ natũ ex ꝟgine ipa: veneratõis cul tus ſit ꝟgini ⁊ in ꝟgine matre chr̃s honoꝛatur. Un̄ Eccl. iiij. Qui ſeruiũt ei. i. matri dei obſeq̃n tes erunt ſctõ. i. chr̃o q̃ eſt ſctũſſctõꝝ Dañ. ix. vñ Hiero. in ſ. de aſſump. Nimiꝝ ait honoꝛ ma ternꝰ eius eſt q̃ natꝰ eſt ex ea ꝟgine. Nulli dubiũ q̃n totum ad gl'iam chr̃i ꝑtineat q̃cq̃d digne eiꝰ genitrici ĩpenſum fuerit: ac venerabiliter exhibi tum. hec Hiero. Propterea btũs Hildelphon ſus ait ſic. Ut fiam ſuus deuotꝰ filij generati. i. chr̃i: fidel'r appeto fieri ſuus ſue genitricis. ⁊ vt cõpꝛober ſuire dño ĩ teſtio niũ q̃ro ſup me do minũ matris eiuſ. Sic em̃ redundat in filiũ qḋ impendit̃ matri: ſic ⁊ tranſit honoꝛ in regẽ q̃ de fertur in famulatũ regie Hec ille. Quarta rõ diuine gl'ificationis. q2 per ipam b. ꝟginẽ: ⁊ in ipa ⁊ ex ipſa gl'ificat̃ pater ⁊ filiꝰ ⁊. ſſ. q2 in ꝟgine ſũma predicat̃ gloꝛia trinitatꝭ ſctiſſime q̃ in ipa re q̃euit. Un̄ pſ. Magnꝰ dñs ⁊ lau. ni. in ciui. di nr̃i in mon. ſctõ eiꝰ Licet q̃ppe in oĩ creatura ſit deꝰ magnꝰ ⁊ laudabil' nimis. tñ noĩatim dr̃: in ciuitate dei nr̃i q̃ eſt maria. de q̃ ſcribit̃. Glorio ſa dicta ſunt de te ciuitas dei. Alchuinꝰ. In hac ciuitate ⁊ in hoc monte magnꝰ dñs ⁊ laudabil' nimis: imo audacter dico maioꝛ ⁊ laudabilioꝛ q̃ȝ in oĩbꝫ creaturis. Qui em̃ celo terraq; nõ ca pitur huiꝰ vtero clauſus eſt: dicat q̃ meliꝰ ſentit In nullo q̃ppe mihi videt̃ maioꝛ. ſ. ⁊ amabilioꝛ deus q̃ȝ ꝙ ſe hũiliauit hõ factꝰ. nec vnq̃ȝ lauda bilioꝛ q̃ȝ ꝙ factus eſt clemẽtioꝛ: q̃ omnipotẽtiaȝ ſuã maxime ꝑcendo manifeſtat. Propterea bñ dr̃ de maria. j. Coꝛ. xj. Mulier. i. maria: gl'ia eſt viri. i. chr̃i. Idq; Bern̄. Ex ipſa inq̃t accepit filiꝰ dei carnis ſubam: deniq; tota trinitas gl'iam Quinta ratõ dignitatꝭ. quia btĩſſima ꝟgo Ma ria poſt filiũ eſt dña vniuerſe creature. Un̄ ma ria ſyriace intꝑretat̃ dña Bern̄. An non dña eſt oĩm quoꝝ filius eiꝰ eſt dñs. ſ. creaturaꝝ. Qui g̃ honoꝛat btãm virginẽ tanq̃ȝ oĩm dñam ⁊ ma trẽ miſcḋie ac gr̃e ſecure põt petere a dño miſeri cordiã ⁊ gr̃am. Sexta rõ pietatis vicȝ ſaluifi ce. q2 ꝑ marie pietatẽ habemꝰ ſaluari. Un̄ hic q̃ ſtio occurrit. vtꝝ vicȝ dei miã ſaluifica ꝑ matriſ chr̃i merita hoĩbꝫ ſingl'ariter ꝯcedat̃: Rñdetur ſm doc. ꝙ ſic. ⁊ hoc oñdit̃ Primo rõe: q2 mi ſericoꝛdia di ſaluifica datur ꝑncipal'r per chr̃m q̃ſi per originẽ vñ effluit: deinde per matrẽ q̃ſi ꝑ ſingularẽ imperatricẽ ⁊ mediatricem. Un̄ magr̃ ſnia. li. iij. di. j. Et ibidẽ Bonauẽ. ar. ij. q. ij. dicit ꝙ miſcḋia dei ſaluifica marie facta eſt hoĩbus per chr̃i incarnationẽ ſine q̃ nec p̄cedentes pres ve. te. nec ſequẽtes ſaluari potuerũt: niſi videlicȝ in fide mediatoꝛis hoc eſt chr̃i. vt dicunt Augꝰ. Grego. ⁊ ꝯcoꝛditer oẽs docto. Sȝ q2 incarnatõ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

chr̄i facta eſt ꝑ matrē v̄ginē. Igr̄ miſericordia fa
cta hoi a chr̄o deo eſt ꝑ maria v̄ginē tanq̄ꝫ per
ſingularē mediatricē ꝛ imperatricē. Propt̄ qḋ
de b. v̄gine canit̄: q̄ ipſa eſt mr̄ gratie ꝛ mr̄ miſe
ricordie ꝛc̄. ¶ Scḋo oñdit̄ exemplo ſcp̄ture. q̄ꝛ
dñs Jeſus pendēs in cruce qñ recōciliauit hūa
nā naturā ſuo pr̄i i ſanguīe ſuo. dixit tūc mr̄i cō
mittendo ſibi Johēm. Ecce inq̄t filius tu' Joh
.i. q̄ſi ꝑ hoc iſinuet ſcḋm Bern̄. ꝛ q̄ſdā gloſatores
q̄ b. v̄go debeat de ſuis fidelib' curare tāq̄ꝫ de
filijs ſibi in ꝑſona Johis recōmendatis ꝓ miſe
ricordia ſaluifica obtinēda apud deū. ¶ Tertio
oñdit̄ autoritate dicēte pſ̄. xlvij. Suſcepimus
de' miſc̄diaꝫ tuā in medio tēpli tui. i. Marie in
q̄ de' hitauit vt in tēplo Hic dt̄ Albert̄. de prero
gatiua Marie ſic. Jō inq̄t tu mr̄ dei preordina
ta fueras ab eterno. vt quē de' per ſuā non poſ
ſet ſaluare merā iuſticiaꝫ: tu ꝑ tuā ſaluares pie
tatem ꝛ miſc̄diam. Itē ignatius in ep̄l'a ad ma
riā Impoſſibile eſt ſaluari pctōrem: niſi per tuū
O virgo auxiliū ꝛ fauorē ꝛc̄. ¶ Septia ratio au
toritat̄ in celo ꝛ p̄ratis. Vñ Bern̄. Data eſt in/
quit tibi o maria oīs p̄tās in celo in terra. vt q̄/
cunq̄ꝫ volueris valeas impetrare. Nā ꝓ ſalute
famulātiuꝫ ſibi nō ſolū p̄t filio ſupplicare alio/
rū ſanctoꝝ more. ſꝫ etiā pōt filio autoritate ma/
terna imperare. Vñ eccl'ia ſic orat eā Monſtra
te eſſe matrē ſumat ꝑ te p̄ces. q̄i dicat v̄gini. ip̄io
ſe ꝛ mr̄na autoritate ſupplica ꝓ nobis filio.
Octaua rō officioſitat̄: q̄ꝛ b. v̄go ad hoc officiū
eſt in celo ꝯſtituta. vt ſit apud filiū aduocata no
ſtra: ꝛ in manu ei' ſit oīs ſal' nr̄a: debem' ergo
ei ſeruire: q̄ꝛ ip̄a ꝓcurat negocia ſalut̄ nr̄e ꝛ peti
tiōes nr̄as vt fidelis aduocata. Vñ canit de ea
eccl'ia. Eia ḡ aduoc. nr̄a ꝛc̄. Poſſum' ḡ merito
dicere illud Gen̄. xlvij. Salus nr̄a in manu tua
reſpiciat nos tm̄ dn̄a noſtra: ꝛ leti ſeruiem' dn̄o
noſtro regi. chr̄o vic̄ꝫ. Eſt autē duplex ſalus nr̄a
in manu b̄tē v̄ginis. ſcꝫ ſal' vite p̄ntis ꝛ future.
Vñ puer. ix. Per me multiplicabunt̄ dies tui.
quo ad primū. ꝛ addent̄ tibi anni vite. q̄ ad ſecū
dum Narrauit q̄dam ſctūs hō q̄ cū q̄dam reli
gioſi cantarēt. Salue regina ꝛ dicerent: Eia er/
go aduocata. Viderunt p̄lēs ipſam matrē dn̄i
añ filij p̄ntiam ꝓſterni tanq̄ꝫ ſe oñdat fidelē ad/
uocatā ꝛ ꝓ totius ordinis cōſuatione ac fratrū
ſalute p̄cari. Itaq̄ꝫ chariſſimi debem' marie no
ſtre aduocate ſuire. vt ipſa p̄ces ꝛ ſacrificia nr̄e
ſeruitutis ei exhibita offerat in cōſpectu diuine
maieſtatis ꝛ intercedat ꝓ nobis. Vñ Bern̄. ſu/
per cañ. di. Nō poſſunt ſumme trinitati diſpli/
cere exenia q̄cunq̄ꝫ manib' Marie tādigne ge/
rule cōmittunt̄. ſ. offerenda. Nā ipſa p̄ces ſuoꝝ
ſeruoꝝ offert in cōſpectu diuine maieſtatis. Et
Caſſiañ. in li. collationū dicit. Tota inq̄t ſal' hu
mani gener' cōſiſtit in multitudine gr̄e Marie
ꝛ fauoris. ¶ Nona rō recōpenſationis: q̄a eniꝫ
Maria ꝓ nobis ſuiuit. vt patuit. ſ. articulo: ꝛ

q̄ꝛ per ip̄am ꝛ in ip̄a ꝛ ex ipſa habuit mūdus: hꝫ
ꝛ habiturus eſt omne bonū: q̄ꝛ ip̄m dei filium
chr̄m qui eſt omne bonū: ꝛ ſūme bonum: ꝛ ſine
quo nil bonū Lu. xviij. Nemo bon' niſi ſolus
deus: ideo debē' ꝓ recōpenſatōe ꝛ gr̄arūactōe
Marie deſeruire. Nā ꝑfecto mūdus p̄t dicere
illud Sap. vij. Venert mihi oīa bo. pari. cum
illa. ſ. v̄gine maria. Idcirco Anſ. li. orōnum dt̄
O feliciſſima Maria q̄d dicem' q̄liter te laude
mus: q̄ntū tibi debem' cū ꝑ te ad gl'iam q̄cūq̄ꝫ
ꝑuenturi ſum' ꝑueniem': ꝑ te liberati extitim'
. ſ. a damnatōe: ꝑ te eſt ſiq̄d boni ſumus: ſiquid
poſſum' ꝛ q̄cq̄d habem'. Hec ꝛ plura Anſ.
Decima rō recuparatōis: q̄ꝛ ꝑ Mariā reſtitutū
eſt nobis q̄cq̄d ꝑ Adam ꝑdidim'. Vñ dixit an/
gelus Lu. j. Inueniſti gr̄am apud dn̄m. ſ. ꝑdi/
tam ꝑ hoīem p̄mū. Propterea Rich. de ſctō vi/
cto. dicit ſic Per marie puerperiū recepit genus
hūanuꝫ qḋ in p̄mo parente amiſerat. recuꝑauit
q̄ꝫ honorē queꝫ ꝑdiderat: q̄ꝛ deiect' eſt ill' q̄ pri
mū parentē deiecerat. i. diabol' ꝛ erect' eſt q̄ de
iectus fuerat id eſt hō. Sꝫ q̄liter hoc: Hō eniꝫ
cū in honore eſſet ñ intellexit: reiectaq̄ꝫ ſilitudie
dei ſilis factus eſt iument̄. Ecce q̄le dedec': ſed
per Mariā deus fact' eſt hō ꝛ hō deus. Ecce fe
licior recuꝑatio Hec Rich. ¶ Undecima ratio
addiſitōis: q̄ꝛ q̄ ſuiuit Marie adq̄rit m̄lta bona
ꝑ ipſaꝫ. ꝛ lucrat̄ etiā in p̄nti. ¶ Primo q̄dē a pec
catis preſeruationē Eccl'i. xxiiij. Qui opat̄ in me:
. i. ꝓpter me. ſ. matrē dei non peccabūt. ꝛ q̄ audit
me non cōfundet̄. ſ. in die iudicij. qm̄ aſtabo ꝓ
eo corā filio meo. ¶ Scḋo adq̄rit deuotionē ꝛ
v̄ginis ac filij eius dilectōeꝫ Prouer. viij. Ego
diligentes me diligo. ſꝫ q̄ diligit̄ a mr̄e: diligit̄ ꝛ
a filio ꝛ econuerſo. ꝛ ꝑ ꝯñs a tota celeſti curia.
Tertio adq̄rit gl'iam ꝛ honorē: honor eīm eſt fo
re de familia celeſt̄ regie marie Eccl'i. xv. Obuia
bit illi. ſ. ſibi ſuienti quaſi mr̄ honorificata ꝛ ex/
altabit illū apud ꝓximos ſuos. ¶ Quarto ſp̄ūa
lem iocundationē: q̄ꝛ maria iocūda eſt anie ad
cōfabulandū Sap. viij. Erit allocutio cogitati
onis ꝛ tedij mei. Nam vt dt̄ p̄hus. Facūdus co
mes in via ꝓ vehiculo ē itiner̄. ¶ Quinto adq̄/
rit vite h' ꝓſperatōꝫ Prouer. iij. Lōgitudo vi/
te in dextera ei'. i. marie ſuientis. ꝛ in ſiniſtra ei'
diuitie ꝛ gl'ia. ¶ Sexto in om̄i neceſſitate ꝛ peri
culo ſubuentōꝫ Bern̄. Sileat miſericordiā tuā.
O b. v̄go q̄cunq̄ꝫ te in ſuis nc̄itatib' inuocataꝫ
ſibi meminit defuiſſe. ¶ Septimo vbi breuiter
cōprehēdam oē bonū Prouer. xviij. Qui inue/
nit mulierē bonaꝫ. i. Mariā iuenit bonū ꝛ hau
riet iocunditatē a dn̄o. ¶ Duodecima rō celeſt̄
remuneratōis: q̄ꝛ b. Maria remunerabit in ce
lo ſibi ſuientes multipliciter. ¶ Primo quideꝫ
gl'ioſa ſua p̄ntia ꝛ facie q̄ plena eſt grāꝝ Heſter
xv. Jō Apoc. xxij. Seruiēt ei ꝛ videbūt faciē ei'
O q̄ iubiloſuꝫ videre faciē marie. ¶ Scḋo gl'ie
honore ꝛ magnificētia. j. Reg. ij. Quicunq̄ꝫ ho/

norificauerit me glificabo eũ: q̄ aũt contẽnunt
me erũt ignobiles. ¶ Tercio gaudioꝝ ſuoꝝ cõi
catõe ꝛ glie illuſtratõe ſplẽdidiſſima Sap. viij.
Scientes qm̄ mecũ cõicabit de bonis ſuis.
Quarto ſpẽali ornatu ꝛ glia q̄ p̄re alijs diſcer/
nunt q᷑ ſc̄ ſui marie. Sic enim videm⁹ in regia
curia q᷑ ſui regis ꝛ regine certis notabilib⁹ cle/
nodijs deauratq̄ ornati ꝑcedunt p̄ que cognoſcun
tur fore ſui reg̃ vel regine: ꝛ ſpẽali purpura ve
ſtiti ambulant. Ita in curia celeſti ſui chri ꝛ ma
rie ſpecialẽ gliã habebũt refulgentẽ. Vñ ꝓuer.
vlt. Oẽs domeſtici ei⁹ veſtiti ſũt duplicib⁹. Do/
meſtici marie ſc̄ fideles ſui ei⁹ qui ꝑ mariã veſti
unt duplici ſtola p̄cipua. ſ. aie ꝛ corpis. ¶ Quin
to ſuauiſſima ſui odoris fragantia Cañ. j. In
odore vngentoꝝ tuoꝝ curim⁹ adoleſcentule. i.
anie fidel᷑ ſuiẽtiũ dilexerũt te nimis. ¶ Sexto
ſocietate ꝛ familiaritate aſſidua ꝛ letiſſima Apo
ca. iij. Ambulabũt mecũ in albis: q2 digni ſunt
Et q2 virgo btã ſp̄ eſt cũ agno. i. chrõ. ideo hi ſe/
quũt agnũ q̄cunq3 ierit Vñ pſ. Adducent regi
. i. chrõ v̄gines poſt eã . i. mariã ſeq̄ntes: p̄rime
eius. i. anie que approximãt marie p̄ amoris de
uotõz: afferent tibi i le. ꝛ exul. ꝛc̃. ¶ Septio q̄d
ſummũ eſt remũerabit filij ſui diuinitate ꝛ glo/
rioſo fructu vẽtris ſui ꝓpt̃ea ipſa v̄go btã depin
gitur in eccl'ia filiũ tenendo in vlnis: q̄ſi ad dan
dũ illũ ꝛ exhibendũ ſuitorib⁹ ſuis. Jõ ipſa ait.
Ecci. xxiiij. Trãſite ad me oẽs q̄ diligitis me: ꝛ
a generatõib⁹ meis adimplemi. ſ. oĩ bono cele/
ſtis fruitõis a generatõib⁹. i. a diuinitate ꝛ hũa
nitate filij mei ꝛc̃. Hinc pſ. Ecce hereditas dñi
filij merces fruct⁹ ventris. ꝓpt̃ q̄d aſſidue ei ſer/
uiendũ eſt ꝛ ipam bñdicere debem⁹ ac fructum
ventr̃ eius. Item videm⁹ quia de re valde cõ/
mendata ꝛ laudata libẽter ſolent hoĩes illi q̄rũ
res ipa eſt dare cõmendatorib⁹ ſuis ſicut p3 de
vino bono ꝛ hmõi. multo libẽti⁹ dat maria his
q̄ laudant ꝛ cõmendãdo bñdicunt fructũ vẽtri
ſui. O itaq3 ania fidelis ſerui marie: ipam lau/
da: ipſam q̄tidie bñdic ꝛ adora vt ꝯſequar̃ oĩa
bona in p̄ñti ꝛ in futuro Amen.

¶ Pars ſcõa libri. xij. de ſecuritate ſubuentõis
b. marie qm̄ ꝓmptiſſima q̄3 ſit ſuos adiuuare.

L Oquere regi pro
nob ꝛ libera nos de morte. Scribunt
v̄ba iſta Heſter. xv. c. q̄ q̄dẽ verba do/
cent nos hoĩes ꝯfugere ꝛ recurrere ad b. v̄ginẽ
Mariã in neceſſitate. Nam lr̃aliter hec v̄ba de
mandauit Mardoche⁹ ſiue nũciauit ipſi He/
ſter regine vt loqueret̃ regi Aſuero ꝛ ſua inter/
ceſſione liberaret ppl'm iudeoꝝ a morte: ꝛ inter
fectione quã ꝓcurauerat aman ſtudioſe: vt. ſ. de
leret̃ ꝛ periret gens iudeoꝝ: vt claret intuẽti hi/
ſtoriã libri Heſter. Sp̃ũaliter aũt hec v̄ba p̄ñt
eſſe ppl'i chrĩani ad b. v̄ginem confugient̃ in pe
riculis: ꝛ in oĩ neceſſitate ꝛ anguſtia: ipam q3 de

p̄cantis di. O gl'ioſa regina Maria vnica ſpes
noſtra ꝛ aduocata generis noſtri. Loq̄re tu re/
gi ſecloꝝ imortali ꝛ iuiſibili d̃o: vic3 chriſto tuo
filio p̄dulciſſimo ꝓ nob. ſ. itercedẽdo. ꝛ liba nos
de morte. ſ. dãnatõis eterne. Hoc q̄ppe optime
ꝯgruit myſterio figure. q2 ſi aduertim⁹ Aman
erat q̄ populũ dei ꝑdere volebat. S3 q̄d ſigni/
ficat Aman q̄d interp̃tat̃ ſm̄ Hiero. in interp̃ta
tionib⁹ terminoꝝ ſeu nominũ hebraicoꝝ. id eſt
iniquus: q2 mẽdax eſt ꝛ pater ei⁹. Job. viij. Et
ipſe ẽ coanguſtãs ꝛ cõprimẽs gen⁹ hũanũ ꝑ va/
rios laq̄os vicioꝝ vt ꝑdat trahẽdo ad morte3
ſupplicioꝝũ gehennaliu3 ꝛc̃. Itẽ ſi ꝯſideramus
Mardocheus erat q̄ ſupplicabat di. Loq̄re re
gi ꝓ nobis. ſ. tu regina. Et q2 mardoche⁹ ſm̄ eũ
dẽ Hiero. interp̃tat̃ amare conterẽs vel amara
cõtritio. ideo bene ſignificat hoĩem ꝯtritu3 ꝛ de
peccatis penitente3 vt talis ſupplicãdo accedat
ad btãm reginã mariã: ſciẽdo q2 teſte pſ. Cor cõ
tritũ ꝛ hũiliatũ de⁹ nõ deſpiciet. ꝛ ꝑ ꝯñs nec do/
mina maria mater dei. Preterea Heſter q̄d in
terp̃tatur aſcendẽs vel eleuata ſm̄ Hiero, opti
me ſignificat mariã: q̄ vt canit eccl'ia eleuata eſt
ſup̄ choros angelorũ ad celeſtia regna. S3 at/
tende cui debeat ſupplicare ꝛ intercedere hec re
gina Heſter: q2 regi Aſuero: quod interp̃tat̃ be
atitudo. q̄obrem merito ſignificat beatitudis
dñm Jeſum chriſtũ: apud quẽ btĩſſima regina
maria debet intercedere ꝓ toto mũdo: ne diabo
lus ꝑdere valeat ſuo iniquo machinamẽto: po
pulũq3 chriſtianũ p̄cipitet in inferni ꝓfundita/
tem. S3 qm̄ chariſſimi ſacro teſte eloq̄o diabo
lus nõ dormitat ſ3 circũit ꝯtinue terra ꝛ ꝑam/
bulat eã. ſ. vt ꝑdat aĩas in gehẽnã: Job. j. Pro
pter q̄d btũs apl's Petrus toti⁹ chriſtianitat̃
a chriſto ꝯſecutus vicari⁹ ꝛ caput oẽm populũ
chriſtianũ hortat̃ dicẽs p̄ma epl'a cano. c. vltio.
Sobrij eſtote ꝛ vigilate q2 aduerſarius vr̃ dia
bolus tanq̄3 leo rugiẽs circuit q̄rẽs quẽ deuo/
ret. cui reſiſtite fortes i fide. Idcirco oĩb⁹ ꝯſulen
dũ ꝛ adhortãdũ dignũ extimo vt ad mr̃em dei
mariã fiducialit̃ oĩs etas ꝛ ſexus recurrat gene
ris hũani: q2 ipa ẽ ſpes ſalutiſ nr̃e: ipa regia mi
ſericordie: ipa aduocata eccl'ie chrĩane: ipa mat̃
grẽ: mr̃ venie q̄ nos defendit ab hoſte: vt canit̃
in officio eccl'ie ſic di. Maria mr̃ grẽ: mater mi/
ſericordie: tu nos ab hoſte ꝓtege in hora mort̃
ſuſcipe. q̄d canticũ freq̄ntat̃ quotidie. O itaq3
cuncte fideles aie. O qui deuoti eſtis marie. O.
viri ꝛ mulliercule: ſenes ꝛ vetule: iuuenes ꝛ ado
leſcentule. O quiq3 terrigene ſimul in vnũ diui
tes ꝛ paupes ad mariam venerãdam accedite.
ipi lachrymoſe ſupplicate: ꝛ vna mecũ O ſan/
cta congregatio: in beate virginis gloriã ꝛ lau
dem dicite v̄ba preaccepta i themate. ſ. Loque/
re regi ꝓ nobis intercedendo vic3 ad pyiſſimu3
ꝛ dulciſſimũ dominũ Jeſum. O clemens o pia
o dulcis maria mediatrix ſalutis noſtre libera

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

hos de morte gehēne. Ut aūt vnuſqſq3 fiducia lius ꝛ ſecuri⁹ ac deuoti⁹ ad b. virginē Mariam recurrat: ꝛ in quacūq3 neceſſitate eidem ſuppli/cando ipſam colendo ꝛ venerādo accedere debeat: ꝛ ſpe firmiori in ipſa cōfidat: ac eidē deſuiat ꝛ in patronā ſpecialiſſimā ipſam ꝑeligat. Sciendo qm̄ ipſa de morte eterna liberare valeat: ꝛ in omni neceſſitate ſubuenire parata exiſtat. Idcirco de h̄ in p̄ſenti parte acturi tria myſteria vtilia annotabim⁹.

Primū dicitur myſteriū ſecuritatꝭ.
Scōm dicitur myſteriū q̄litatis.
Tertiū dicitur myſteriū confortabilitatꝭ.

Articulus ꝑmus ꝙ ſeruire b. Marie deuo/teq3 ꝛ debite eā venerari eſt certiſſimū ꝛ ſecuruʒ ſignum ſalutis eterne.

Circa primū myſteriū queſtio occurrit talis vtrum hō ex hipō ꝙ ſeruit b̄tiſſime ỽgini Marie poſſit eſſe ſecur⁹ ꝛ cert⁹ de ꝯſeq̄nda futura b̄titudine ex ipſius meritꝭ ꝛ in/terceſſione. Arguere potes ꝙ non: q2 ſcriptū eſt Eccſ.ix. Sunt iuſti atq3 ſapiētes ꝛ opa coꝝ in manu dei ſūt. ꝛ tm̄ neſcit hō vtꝝ amore an odio dign⁹ ſit: ſed oīa i futurū ſuāt̄ incerta. Hec ibi. Ergo videt̄ ꝙ ſeruire b. Marie ỽgini vel quō/cunq3 ipſam colere ꝛ inuocare ſicut ꝛ alia q̄cunq3 opa bona nō ponant n̄citatem ſalutis eterne ꝯſeq̄nde: ꝛ ꝑ ꝯn̄s ex hoc nō poteſt eſſe certus hō vel ſecur⁹ Sed in ꝯtrium eſt: q2 dicit Bern̄. ſup Miſſus eſt. Sileat inq̄t miſcðiam tuā O b̄tiſſima ỽgo Maria q̄cunq3 in ſuis n̄citatibus te inuocatā meminit ſibi defuiſſe. Cū ergo b. ỽgo miſericorditer oib3 eam inuocantib3 famul̄ ſu/is adeſt. Et eius p̄ces ac interceſſiones non pōt chr̄s ꝯtemnere q̄n exaudiat Iuxta illð .iij. Reg. ij. Pete mater mi: neq3 em̄ fas eſt vt auertā fa/ciem meā: ergo ſequit̄ ꝙ q̄ſuis hō ſit pctōꝛ dummodo deuote ſuiat Marie que eſt mr̄ miſcðie ꝛ gr̄e ſecur⁹ eſſe poterit ꝙ non peribit. ſed ſalutē in hora mortꝭ ꝯuerſionis gr̄am ꝛ miſcðiam in/teruētu marie obtinebit ꝛ ſic ſaluabit̄. Ad q̄ōnem igr̄ r̄ndendo Nota ꝙ ſm ſententiā ꝯcorditer oīm theologoꝝ doctoꝝ ſup.iij. circa di.xxvj hō pōt aſſecurari ꝛ certificari ꝙ n̄ ꝑibit. ſed eter/nā b̄titudinē obtinebit q̄druplr̄. Primo q̄dē ꝑ ꝯditōalē dei ꝑmiſſiōʒ Et h̄ mō credūt̄ in ſacra ſcptura multa ỽba diuina itelligi debere vicʒ ſb ꝯditōe. vt ſi ſic fecerꝭ vl̄ pn̄iam egerꝭ ꝛ ꝑſeuerau/eris. iuxta illð Mat.iij. Penitentiā agite appropinquabit regnū celoꝝ. ꝛ Luc. xiij. Amen dico vobis: niſi penitentiā egeritis oēs ſimul ꝑibitꝭ Et ſic ꝯſil̄es ſcpturas intellige. Et vt clarius pateat aliq̄s ꝑducamus ſcpturas ꝯſil̄es. Nimirʒ ſemel ait deus ad Noe ante diluuiū Erunt inq̄t dies hoīs centū viginti anni Gen̄.vj. Et tm̄ non fuerūt niſi centū. ſed intelligit̄. ſp̄. ſi hō ꝑſeuera/uerit in hac malicia. ſʒ ſi eā dimiſerit erūt pl̄es. ſi aūt creuerit malicia hoīm erūt pauciores. Itē Eſa.xxxviij. dixit ꝑ ꝓphaʒ Ezechie regi de⁹. Diſ/pone domui tue q2 morieris ꝛ non viues. ꝛ tm̄ nō eſt factū ita: ſed intelligit̄ ſi ſic ꝑſeuerauerꝭ. ꝛ q2 Ezechias nō ſic ꝑſeuerauit: ſed vertit faciē ſuam ad parietē ꝛ fleuit. ſicq3 quīdecim annos eidem dn̄s adiecit. Item Ione dn̄s p̄cepit vt p̄dicaret adhuc .xl. dies. ꝛ Niniue ſubuertet̄. ꝛ tm̄ non ita euenit: ſed intelligit̄ ſi ꝑſeuerauerit i malo ꝛ penitentiā nō egerit. Preterea in nouo teſtamento chriſt⁹ dixit diſcipulis ſuis oib3. Gaudete ꝛ exultate q2 noīa veſtra ſcripta ſunt i celis Lu.xij. Et tm̄ Iudas q̄ fuit diſcipul⁹ nō eſt ſal/uatus. ſʒ intelligit̄ ſi ꝑſeuerauerītis in hac gr̄a vocatōis. Silr̄ ꝛ vita et̄na ꝑmitt̄ oib3 bapti/ʒatis. Joh.iij. Niſi q̄s renatus fuerit ex aqua ꝛ ſpū ſctō nō itrabit i regnū celoꝝ. ḡ a ꝯtrario ſiq̄s renat⁹ fuerit itrabit i celū. ꝛ tm̄ de facto nō oēs i/trāt. ḡ intelligit̄ dictū cū ꝯditōe. ſ. ſi bn̄ fecerint et ꝑſeuerauerint i tali fide formata charitate. licet chr̄s abſolute ꝛ ſine ꝯditōe dixerit ſm litteram Qui inq̄t crediderit ꝛ bap. fuerit ſal. erit. Mar. vlti. tm̄ cū ꝯditōe voluit itelligi. ſcʒ ſi ꝑſeuerauerit. Un̄ Mat.x. ait Qui ꝑſeuerauerit vſq3 i fi. h̄ ſaluus erit. Et iſto mō ꝑmo vicʒ ſub conditōne ꝑmiſſiōis dei q̄libʒ cert⁹ eſſe pōt ꝛ ſecur⁹ de b̄titudine ſua. eo ꝙ de⁹ infallibil̄ ỽitas eſt in ꝑmiſſiōe. Un̄ ſm Rich. de media villa ſup.iiij. ſent. di.xvij. q.j. arti.iij. q̄uis deus nulli homi debitoꝛ exiſtat ſalutis. ꝛ h̄ neceſſitate coactōis vl̄ immutabilitatis abſolute. tm̄ neceſſitate imutabilitatis ex ꝑmiſſione liberali vel ordinatōne. eo ꝙ liberaliter ordiauit ꝛ ꝑmiſit ſe daturū gratiam penitētib3. iuxta illud Lu.xj. Petite ꝛ accipietis ꝛc̄. Et Joh.xvj. Amē amē dico vobis. ſiq̄d petieritis p̄rē ʒ in noīe meo dabit vob ꝛc̄. h̄ mō neceſſariū eſt aliq̄lit̄ dari a deo penitēti hoī grāʒ et ꝑſeueranti gl̄iaʒ. Scðo mō pōt q̄s certificari ð ſalute per ꝯiecturā ꝓbabilē ꝛ ſignoꝝ experimētaleʒ cognitionē. vt q2 experit̄ ſe deū diligere: ỽba de audire: bonā volūtatē h̄rē ꝑ oīa. ꝛ ꝑ chriſto mori deſiderari: ꝛ ſic ð alijs ſignis. tal̄ certitudo ðr ſpei audacia ꝛ ꝯfidētie: q̄ opponit̄ titubatōi. q2 vt ðt mgr̄ in.iij. di.xxvj. Spes eſt certa expectatio future b̄titudinis ex dei gr̄a ꝛ meritꝭ ꝑueni/ens. Iſto mō fideles ſecuri ſunt ꝛ ꝯfidūt firma ſpe de largitate dei ꝯcepta ſe habituros vitā et̄/nam per bonorū operuʒ merita. Unde legit̄ ꝙ ſanctus Hilarion abbas cū ꝯſtitut⁹ ꝓpe mortꝭ articulū trepidaret cepit dicere. O aīa mea egredere q̄d dubitas .lxxvij. em̄ ānis ſeruiuiſti dn̄o Jeſu in heremo. q̄d ḡ times. Magnā itaq3 ſpei fiduciā ꝛ certitudinē dat homini bona opatio: quia dicente Athanaſio in ſymbolo. Qui bona egerunt ibunt in vitā eternā. qui vero mala in ignem eternū. Tertio modo pōt q̄s certificari

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

de ſalute ⁊ ſecurari ꝑ ineffabilē ſciaꝫ ⁊ abſolutā
certitudinaliter cognitionē. Et hec nō habet cōt
ter in via niſi cui reuelatū fuerit ex ſpeciali grā:
ſicut pluribꝰ ſanctis legit id fore ſpeciali gratia
reuelatū. Talē certitudinē habēt i purgatorio
exiſtētes. Et ſilr̄ q̄ fuerunt i ſcōꝝ patruꝫ limbo
ante chriſti liberationē: vt dicit Petrus aureo
li in ſuo cōpendio. Quarto mō pōt q̄s certifi
cari certitudine nu de cognitiōis diuine ac ſecu-
re tentiōis. Et hoc modo certi ⁊ ſecuri ſunt ō be
atitudine ſcti i patria ꝑ lumē glē ſpeciale infuſū
a deo. Ad ꝓpoſitā igit̄ queſtionē rn̄det ꝑ con
cluſionē bipitā taleꝫ. ꝙ cultus honoris ⁊ ſerui
tiū deuote exhibitū b. marie q̄muis ſecurari ho
minē nō habeat de ſalute inuariabili neceſſita-
te ⁊ abſoluta cognitōe: tn̄ ſpem certā ⁊ maximā
fiduciā īfert indubitāter de ꝯſeq̄nda btitudine
ꝓbabil̄ ⁊ experimētal̄ ſigni ꝯditōe. Hec ꝯcluſio
patet quo ad primā parteꝫ. qꝛ vt tactū eſt hō in
hac vita de cōmūi lege certꝰ eſſe nō pōt infallibi
li certitudīe de ſalute: niſi fuerit ſpecialit̄ alicui
reuelatū. Propt̄ea Eccles. ix. Nemo ſcit vtrum
amore an odio dignꝰ ſit. Nemo inq̄ꝫ ſcit infalli
bili ⁊ abſoluta certitudīe ſcīe ō lege cōi: ſed bene
pōt ſcire q̄s p̄mo vel ſecūdo mō ſupra dicto. Et
ꝑ hoc ſoluit obiectio in principio queſtiōis fa-
cta. Proīde Bern̄. in ſermōe de ſeptuageſima
ait ſic. Neſcit hō vtꝝ amore vl̄ odio dignꝰ ſit. qꝛ
in vita iſta certitudinē electōis nō habꝫ. ſed ſpei
fiducia ꝯſolat̄ nos: ne dubitatōis huiꝰ anxieta
te crucietmur. ꝓpt̄ hec data ſunt ſigna q̄dā ⁊ indi
cia ſalutꝭ manifeſta. vt q̄bus certitudinē negat
deus cauſa ſollicitudis. ſ. ad bn̄ opandū: vel fi
duciā p̄ſtet cauſa ꝯſolatōis. Hec Bern̄. Itēꝫ
quo ad ſcd̄am partē ꝯcluſionis. ſ. ꝙ ſuire Ma
rie ſit certiſſimū experimētaleq̄ꝫ ⁊ ſecuriſſimum
ſignū ſalutis oſtendit̄ tripliciter.

Primo autoritatibus.

Secundo rationibꝰ.

Tertio miraculis ⁊ reuelationibꝰ.

Primo inq̄ꝫ autoritatibꝰ: quia ſcriptū eſt Pro
uer. viij. ⁊ eccleſia hoc accipit ō btā Maria. Be
atus hō q̄ audit me. ſ. in p̄dicatore docēte me co
lere: vel in paupe vociferāte ⁊ in noīe meo petē
te. vl̄ q̄ audit me. i. obedit mihi. ſeq̄t. Et q̄ vigilat
ad fores meas q̄tidie. ſ. colēdo ⁊ venerādo me.
Et obſ̄uat ad poſtes oſtij mei. ſ. ecclīaꝫ meā fre
q̄ntādo ⁊ me exorādo: ſequit̄. Qui me inuene-
rit. i. adiutricē ſibi me cōpererit ꝑ debita obſeq̄a
inueniet vitā. ſ. grē ⁊ glie: ⁊ hauriet ſalutē a dn̄o.
Qui aūt in me peccauerit ledet aīam ſuā. Oēs
q̄ me oderūt diligūt mortē. Hec ibi. Itē Eccli.
xxiiij. Qui me audit nō cōfundet̄. ſ. i die iudicij.
qꝛ aſtabo ꝓ eo corā filio. ⁊ q̄ opant̄ in me. i. pro
pter me: vel ad exēplū mei nō peccabūt. ⁊ q̄ elu
cidāt me. i. lucidā ⁊ purā ab omi pctō credūt me
⁊ ſic colunt me vitā eternā habebunt. Hec ibi.
Nimirū tu hō pctōꝛ poſſes dicere. ego timeo qꝛ

in multis offendi deū. Sed audi ſcripturam ⁊
cognoſce. qꝛ btā Marie potentiſſime recōciliat
deuotos ſuos ad ſe cōuerſos: teſte pſ̄. Loquet̄
tur pacē in plebem ſuā ⁊ ſup ſcōs ſuos. i. deuo
tos famulos: ⁊ in eos q̄ cōuertunt̄ ad cor. ſ. per
pniam. Itē poſſes dicere. multū timeo ne perēā
in morte ꝑ demonū deceptōnes. Sꝫ cōtra hoc
aduerte q̄d ſcribit̄ Sap. x. In fraude circūueni
entiū. ſ. demonū illi affuit. ſcꝫ Maria: ⁊ cuſtodi
uit eū ab inimicis ⁊ a ſeductōnibꝰ tutauit illum
⁊ dedit illi claritatē eternam. Hec ibi. Preterea
poſſes dicere. timeo qꝛ malꝰ ſum ⁊ quotidie pec
co: praua ꝯſuetudine cōſtringoꝛ quō ḡ dānatō
nem euadere poſſum. Sꝫ ꝯtra hoc ꝑpende ſcri
ptū Eccli. vj. vbi hortat̄ ſcriptura di. In oī aīo
tuo accede ad illā. ſ. Mariā colendā: ⁊ in oī vtu
te tua cōſerua vias eius. In nouiſſimis eīn id ē
in tēpe mortis inuenies requiē in ea: decoꝛ eīn
vite eſt in illa: ⁊ vincula illiꝰ alligatura ſalutꝭ. id
eſt medicina penitētie ſaluifere: quā btā Ma-
ria ſuis deuotis infūdit ſalteꝫ in tpe mortis ne
pereant ꝑ peccata. Scd̄o oñdit̄ ratōnibꝰ. ⁊ lꝫ ad
id poſſent ꝓduci plīme rōnes: tn̄ amore breui-
tatꝭ tantūmō tres rōnes hic ponā. Prima rō ac
cipit̄ ex eo ꝙ btā Maria a maris ſtella denoia-
tur. Vn̄ ⁊ ecclīa canit dicēs. Aue marꝭ ſtella dei
mater alma ⁊c̄. Quare aūt h̄ niſi vt ſignificet̄ ꝙ
ſicut in mari magno poſiti ꝑ ſtellā marꝭ dirigū-
tur ad portum optatū. ita ꝑ mariā oēs hoīes
ad eā cōuerſi dirigunt̄ ad portū ſalutis eterne.
Hinc Bern̄. ſup Miſſus eſt dicit. O q̄ te intelli
gis in huiꝰ ſeculi ꝓfluuio inter ꝓcellas ⁊ tēpe-
ſtates fluctuare: ne auertas ocl̄os a fulgore hꝰ
ſideris. i. Marie ſi nō vis obrui procellis. ſi in-
ſurgunt venti temptationū. ſi incurras ſcopulos
tribulationū reſpice hanc ſtellam: inuoca mari-
am. ſi iracundia aut auaricia. ſi carnis illecebra
nauiculā ꝯcuſſerit mentis reſpice ad Mariā. ſi
criminū imanitate turbatus: iudicij terroꝛe cō-
cuſſus baratro incipias abſorberi ⁊ deſperatio
nis abyſſo: reſpice mariā: in periculis: in angu-
ſtijs mariā cogita: mariā inuoca. Et infra. Ipaꝫ
cogitans nō erras: ipa tenente nō corruis: ipa ꝓ
tegente nō metuis. ipa duce nō fatigaris: ipa ꝓ
picia ꝑuenies. ſ. ad portū ſalutis. Hec ille. Se
cunda rō. qꝛ btā Maria mater grē ⁊ regina mi
ſericoꝛdie atq̄ꝫ mater ſalutis eterne appellat̄. vt
canit eccleſia. Propterea Anſ. libro miraculo-
rū dicit ſic. O felix maria ſic oīs pctōꝛ a te auerſꝰ
⁊ a te deſpectus neceſſe eſt vt intereat: ita oīs
peccatoꝛ ad te ꝯuerſus: ⁊ a te reſpectus īpoſſibi
le eſt vt ꝑeat. Hec ille. ḡ ſeq̄tur ꝓpoſitū. Tertia
ratio: qꝛ b. Maria aduocata nr̄a dicit̄. Et ideo
Bern̄. ſup Miſſus eſt dr̄. O hō ſecurū habes
acceſſum ad deum vbi mater ſtat ante filium: ⁊
filius ante patrem: mater oſtendit filio pectus
et vbera: filius oſtendit patri latus ⁊ vulnera:
nulla ergo poterit eſſe repulſa vbi tot cōcurrūt

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

amoris inſignia. Hec ille. Si ergo nulla põt eſ
ſe repulſa: ꝗ̃ ſeq̄t ꝙ ſeruire marie eſt certiſſimū
ſignū ſalutis et̄ne ꝯſeq̄nde. ¶ Tertio oñdit cõ
cluſio ꝓbata ex miraculis ⁊ reuelatõibꝫ. Nã re
fert Anſ. i li. miraculorū. Et hoc idē narrat etiā
in li. qui intitulat Scala celi. ꝙ quidā fuit prin
ceps latronū q̄ quodā ſabbato cū veniſſet ad
domū cuiuſdā mulieris paupis vidit ieiunātes
filias mulieris ⁊ etiā ipam mlierē. ⁊ requiſiuit
cur die ſabbati ieiunarēt. At illa rñdit. Quia di
dici inq̄t a quodā ſctõ viro p̄dicante: ꝙ q̄cunq̄
ieiunat ob deuotionē btē Marie i ſabbatꝫ me
rebit cõfeſſionē facere in articulo mortis. ⁊ non
decedet ſine gratia vere penitētie: atq̄ dānatio
nem euadet. Tunc ille latro ait. Et ego voueo
btē virgini ꝙ q̄diu vixero die ſabbati ieiunabo
Qd cū feciſſet cõtinue: accidit poſt multos an
nos vt iſte latro capet in ſcelere: ⁊ ſine dilatiõe
decapitatus eſt. Ecce mirū: ipm caput ꝓcſū ce
pit cõtinue clamare ⁊ dicere. Cõfeſſionē: ꝯfeſſio
nē cõfeſſiõez. Stupefacti hoies q̄ aderāt ad vil
lā miſerūt ꝓ ſacerdote. q̄ veniēs caput ipm vni
uit corpi. Et tūc latro ait. Hoc bonū ad reuerē
tiā b. virgīs inq̄t feci in vita vt ieiunarē ſabbatꝫ.
Et dū facta decapitatõe diaboli vellēt rape ani
mā meā: affuit b. ꝟgo q̄ aiaȝ meā nõ ꝑmiſit exi
re de corpe meo q̄uſq̄ ꝯtrit⁹ ſim plene ⁊ confeſ
ſus vt dānationē euadere valeā: ⁊ ſic confeſſis
oibꝫ peccatis ſuis ac poſtulatis deuote ſuffra
giis mortu⁹ ē. Porro hoies hec vidētes magni
ficauerūt deū: ⁊ laudauerūt chriſti clementiaȝ i
beata Maria ꝟgine. ¶ Ad idē facit miraculuȝ
deſcptū de quodā Stephano iudice. li. ix. pte. ij
ar. iij. §. penultimo. Et ſilia habes mlta pte vl
tima hui⁹ libri. ¶ Itē miraculū de quodā ſacer
dote i pago gallicano. qđ ſcriptū eſt li. iiij. pte. j.
ar. iij. in fi. Pl'a etiā alia miracula idipm atteſtā
tia referunt a ſctis patribus ꝓſtinis tpibꝫ facta.
Sed quoniā man⁹ dñi nõ eſt abbreuiata his
etiā noſtris tpibus certa acciderūt miracl'a ad
id fideȝ facientia. Nimirū fidedignis viris qui
affuerūt ⁊ viderūt referētibꝫ didici ꝙ cū ad par
tes trāſalpinas impator Sigiſmūdus bellan
do acceſſiſſet ꝯtigit inibi quēdā militē cecidiſſe.
Poſt mltos aūt annos cū iterato idē impator
ptes ad illas cū exercitu acceſſiſſet: Ecce oibus
audiētibꝫ vox quaſi flet⁹. ſ. ac lugubris ſibilati
onis cepit inſonare. Cūq̄ cūcti q̄dnā foret mira
rent: de mādato impatoris ceperūt inq̄rere iter
vepres ſiluaſq̄ ⁊ lucos circūadiacentes. Et ec
ce repperit q̄ddā cadauer iacere in q̄dā rubo pu
trefactū adeo ꝙ increſcētes iunci ⁊ ſpine vepri
um ipm ꝑtranſeūdo penetrauerāt. ⁊ ex illo ca
dauere ſon⁹ ille flebilis audiebat reſonare. Un
de clara voce ait aſtantibꝫ: ⁊ quid foret cõquirē
tibꝫ dicens. Habetis ne preſbĩm cui confitear
afferte mihi dñi. Ego eñi iā ante annos plures
in bello Sigiſmūdi impatoris miles affui ⁊ i

hoc loco pugne corrui: ſed q̃m btē marie in vita
mea ſp deuote fuiui. Ideo eius meritꝫ fauētibꝫ
id mihi a deo cõceſſum eſt: ⁊ donatū miſericordi
ter ne aīa mea e corpe iſto iam pene cõſumpto
⁊ tabefacto diſſolueret: vt damnatõꝫ eternā eua
derem. Unđ tota aīa mea in me tenet: nec mori
poſſum donec plene confitear: q: habeo dāna
bilia crimina que cõmiſeram. Et ꝓ veritate hu
ius confirmāda mox vt cõfeſſus fuero a flebili
ſibilo hoc meuȝ cadauer ceſſabit: aīa diſſoluta
que vſq̄ modo miraculoſe eſt per virginē bea
tam retenta. Tunc obtulerūt ei ſacerdotē: ⁊ fa
cta confeſſiõ e ac abſolutõe mox reſoluta aīa
vocis illius ſonus ceſſauit: ⁊ tunc tā imperator
q̄ omnes q̄ aderant deū ⁊ b. mariā laudauerūt
Ecce ergo miraculū. Item vidi quendā oculis
virum q̄ fide mediante aſſeruit ſe fuiſſe vna cū
duobus ſociis nauigantibꝫ: ⁊ aq̄s ſubintrantī
bꝫ in medio flumine danubii ſūmerſum. Aliiſ
q̄ natando euadentibꝫ: ipe ſolus in ꝓfunduȝ
deſcendit. eo ꝙ natare ignorauit Et eidem in ꝓ
fundo facta eſt vox di. O hõ ecce mori deberes:
⁊ quia pctā habes dānabilia deberes damnari
Sed ex quo fuiuiſti b. Marie matri dei ex do
natum eſt tibi: vt libereris ⁊ peccata confitearis
Cunq̄ ſui ſocii enatātes in villā ꝓpe exiſtēte ap
ꝑatos piſcatores adduxiſſent: qui hūc quē cre
debant ſuffocatū in flumine req̄rerent. Cū tribꝫ
illū diebꝫ queſiuiſſent nec reppiſſēt: ⁊ iaȝ vellent
abire Ecce illis videntibꝫ de ꝓfundo fluminis ad
ripam hõ conſcendit: ⁊ geſta narrauit. atq̄ mox
ad confeſſionē faciendā ad me deuenit. Patet
ergo quoniā qui b. Marie ſeruit: ſalte in mor
te ad penitentiā ⁊ confeſſionē faciendā dabit ei
gratia: ac dānationē euadendo perueniet ad re
gna celeſtia.

¶ Articulus ſcđs q̄liter debet homo fuiendo
recurrere ad b. Mariā.

Circa ſcđm my
ſterium ſcꝫ q̄litatis. vbi inueſtiga
bimus q̄liter hõ debet recurrere ad
b. Mariā: ⁊ eidem deſuire ſtudeat: vt ſecurior
⁊ certior de ſalute ꝑ b. Mariā impetrāda fieri
valeat Circa qđ nota ꝙ ad hoc q̄ttuor precipue
ꝯditiones occurrunt.
¶ Prima ꝯditio fidelitatꝫ.
Scđa dicitur puritatꝫ.
¶ Tertia đr veritatꝫ.
Quarta đr groſitatis.
Prima inq̄ ꝯditio fidelitatis. vt ſcꝫ fuiāt cū l
tus honoris exhibeant b. Marie in fide catho
lica: q: teſte aplõ Heb. xi. Sine fide impoſſibi
le eſt placere deo: ⁊ ꝑ ꝯñs ei⁹ mrī marie. Credere
eñi oportet accedentē ad deū: q: ē ⁊ inq̄rētibꝫ ſe re
mūerator. Hec ibi. Un̄ heretici ⁊ ſciſmatici: ⁊ q̄
q̄ aberrātes a fidē catholica q̄tū fuiūt ⁊ ſalutife

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

rum btē Marie nō exhibēt. Propter qđ Aug. de fide ad Petrū. vt habet̄ extra de heretic. ca. Firmiſſime. dic̄ ſic. Omni homi q̄ eccl'ie catholice nō tenet vnitatē neq; baptiſm⁹ neq; eleoſyna q̄ntūlibet copioſa: neq; mors p noīe chr̄i ſuſcepta pficere poterit ad ſalutē. Hec ille. ¶ Scđa cōditio dicit̄ puritatis. vt. ſ. ſeruitia exhibita beate marie ſint pura ꝛ munda a peccato mortali. Cū eni ipa b. v̄go ſit mūdiſſima ab om̄i pctō nō niſi mūdoꝝ amat ſeruitia. Vñ ps. Ambulās in via imaculata hic mihi miſtrabat. ſ. grato obſequio. Propterea q̄ ſunt in pposito vel actu peccādi ponūt ſibi obſtaculū vt beata Maria p eis: ſicut ꝛ alij ſancti p talib⁹ nō obtineāt. Iuxta illud Hiere. xv. Si ſteterit moyſes ꝛ ſamuel coram me nō eſt anima mea ad populū iſtū. Et Eſa. lix. Ecce non eſt abbreuiata manus dñi ſcʒ ꝛ dñe vt ſaluare neq̄at: neq; aggrauata ē auris eius vt non exaudiat: ſed iniquitates vr̄e ꝛ pctā veſtra abſcōderūt faciē eius a vob ne exaudiret. Hec ibi. Deſine ḡ hō o peccator. ¶ Tertia dicit̄ veritatis. Nā Gre. ſup illud Iob. viij. Quis ex vobis arguet me ꝛc̄. dic̄ ſic. Qui deū neſciūt dei ſctōs falſe honorāt. vera eni ſctōꝝ veneratio eſt vera eoꝝ imitatio. Hec ille. Proinde Hieronymus in ſermōe de aſſūptione dicit ſic. Igitur dilectiſſimi amate mariā quā colitis: ꝛ colite quā amatis. qꝛ tūc eam vere colitis ꝛ amatis ſi imitari velitis ex toto corde quā laudatis. Hec Hiero. Vere ḡ debem⁹ btē marie ſeruire imitādo eius caſtitatē ꝛ hūilitatē atq; ceteras v̄tutes

¶ Quarta dr̄ ꝯditio ḡtioſitatis. vt. ſ. ſeruitia ḡtioſa exhibeam⁹. Charitas aūt facit obſeq̄a nr̄a gratioſa. Vñ. j. Corin. xiij. Si diſtribuero oēs facultates meas i cibos paupeꝝ. ꝛ ſi tradidero corp⁹ meū ita vt ardeā: charit. autē nō habuero nil ſū ꝛc̄. Proinde orat eccl'ia. Dignare me laudare te ſcʒ i gr̄a v̄go ſacrata: da mihi v̄tutē ꝯtra hoſtes tuos. i. ꝯtra demōes: q̄ nitūt̄ i nob charitatē gratuitā extinguere. ¶ Sed querit̄ quib⁹ modis debeat hō btē virgini deſeruire? Rñdetur ꝙ licʒ ſint m'ti ꝛ varij modi colēdi btā; mariā ꝛ ei deſeruiēdi: tñ ppter ſimpliciores hic notare poſſum⁹ aliq̄s modos p̄cipuos quib⁹ legunt̄ plurimi etiā miraculoſe virginis btē ſuffragia obtinuiſſe. ¶ Primus mod⁹ eſt ex pulſus vel ſigni facti ſero ꝛ mane p ſalutatōe angelica quotidie beatā virginē ſalutare genuflexo.

¶ Ubi queritur q̄re eccleſia ꝯſueuit ſero q̄libet ꝛ mane ſignare ad Aue maria. Rñdet̄ ꝙ hui⁹ vna ratio eſt. qꝛ in ſero diei putat̄ angel⁹ virginē ſalutaſſe. Et durāte ſctō dialogo int̄ v̄ginē ꝛ Gabrielē angelū nocte media chriſtū ꝯcepiſſe. Unde mane fit ſignū p denunciatiōe gaudij icarnatiōis diuine iam facte. ¶ Alia ratio vt per beate virginis merita die ꝛ nocte cuſtodiamur ab hoſte. ꝛ miſcdiam de pctīs ꝯſeq̄mur: vt ſi eo die mori nos ꝯtigerit ab ea ſuſcipiamur. Vñ canit eccleſia. Maria mater gr̄e mater miſcdie: tu nos ꝛc̄. ¶ Tertia rō vt ſi q̄ bona die vel nocte fecim⁹ per man⁹ v̄gineas filio accepti⁹ reddant̄.

¶ Quarta vt ei⁹ meritis a p̄iculis cūctis liberemur. vñ in ſero ad cōpletoriū canit eccl'ia Sub tuū p̄ſidiū ꝯfu. ꝛc̄. Ad qđ narrat magr̄ Ioh. nider in ſmōe de annūciatiōe ſe vidiſſe in publico inſtrumento l'r̄e autentice. ꝙ ſcʒ in auiniōe duo ſūt iudicati ad cremandū. Accenſo igr̄ igne in vigilia annūciatōis Marie vn⁹ eoꝝ crebro v̄ginē inuocabat innuens obſequia ſibi p̄ſtita. Et ecce ille vincul' tm̄ ab igne ꝯſūpt; veſtib⁹ ꝛ corpe illeſus ſolut⁹ exiliuit ſocio ꝯcremato totaliter. reiectus in ignē inuſt⁹ exiliuit vt p⁹us. Sicq; cū laude ad eccl'iam b. v̄ginis eſt ductus: ꝛ tūc papa Iohes. xxij. ſtatuit ſero ter fieri pulſum campane ꝛ indulſit. vt q̄cūq; ad pulſum ter geniculando tria Aue maria diceret. xx. dies indulgentie habeat. ¶ Scđs modus ſuiendi marie eſt ieiunare dies deputatas b. marie v̄gini. ſ. dies ſabbati ꝛ vigilias feſtitatū ipſi⁹. Vñ legit̄ i pmptuario exēploꝝ: ꝙ q̄dā predo oī vicioꝝ ſpurcicia plen⁹: ſic ieiunia b. v̄ginis cōtinuando cū foret ppe mortē conſtitut⁹ vidit ꝙ b. v̄go maria flexis genib⁹ corā ſuo filio rogauit: nec dimiſit donec ipetrauit iſti vere p̄nie infuſiōē: vt dānationē euaderet. ¶ Terti⁹ modus ſuiendi eſt q̄tidie ſalutare b. v̄ginē angelica ſalutatōne p ſuis gaudijs que habuit in terra: ꝛ hʒ nūc in celo glioſa. Nam in mariali magno hr̄. ꝛ etiā Anſ. ſcribit ꝙ q̄dā cleric⁹ hec faciens cū ad mortē perueniſſet ꝛ p̄imū timeret apparuit ei b. maria di. Quid times cum mihi q̄tidie gaudia nunciaſti ego defendā te ꝛ intercedo p te ꝛ p ꝯſiſt'r deuotis meis. ¶ Quartus mod⁹ q̄tidie recolere cōpaſſiones marie: ꝛ p eis ip̄az ſalutando exorare. Nā legit̄ in li. reuelationū ſctē Elizabeth. ꝙ b. maria reuelauit ꝙ q̄cūq; per cōpaſſiōis dolores ip̄az inuocaret verā p̄niaz ſibi ipetraret. ¶ Quintus modus abſtinere a pctō in diebus marie. i. ſabbatis ꝛ feſtis ei⁹. Nā legit̄ de q̄dā meretrice q̄ abſtinebat ſe p̄dictis dieb⁹ ob deuotionē marie: ꝛ circa mortē ipſius merit; obtinuit verā ꝯtritōē

¶ Sextus mod⁹ eſt deuoti⁹ inſiſtere laudib⁹ b. marie. vt. ſ. miſſas ꝛ officia aut p̄dicatōes de b. virgine libenter dicat vel audiat. De h̄ habes exemplū hui⁹ li. p. vi. ca. x. miraculo. j. Vñ ꝛ ſanct⁹ Bern̄ dr̄. Nil ita me delectat ſicut de b. maria ſermonē audire ꝛ eius laudib⁹ inſiſtere: q̄ ꝛ pmeruit ad gr̄am marie ſanctitatis peruenire. ¶ Septim⁹ mod⁹ eſt nomē marie honorare: vt cum noiat̄ capite inclinato vel genuflexo veneremur ꝛ p eius noīe petentib⁹ miſcdiaz ipendā⁹. Vñ de h̄ hēs pulcꝝ exemplū. li. vj. p. j. ar. iiij. circa. §. decime vtilitatis. ꝛ etiā li. v. in fine ſcđe partis ipi⁹.

¶ Octau⁹ mod⁹ fabricā eccl'ie ꝛ ad eccl'iam ptinentia in honorē virginis facere ſcʒ altare vl' capellam edificare: ꝛ imagines v̄ginis ſolenniter

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

depingere ⁊ ornare lucernas: ⁊ lampades atq̧
vestes sacerdotales ꝓ honore b. v̄ginis facere.
Nam valde est vtile talia in ciuitatibꝫ facere: q̄ a
btā virgo erit specialis patrona ⁊ ꝓtectrix talis
ciuitatis vel ville. Ad hoc facit miraculū in hoc
li. p̄te vi. ca. j. in p̄nci. Vn̄ ⁊ Johāni patricio vrb
rhome apparēs b. virgo dixit: scire te volo. vt dū
mihi eccl'iam in terra ꝯstruxeris: ego tibi in celis
copiosum thaurꝝ ⁊ eternā ꝯstruā mansiōez ⁊c̄.

Articulꝰ tertius q̄ .xij. rōnes cōfortant hoīem
in spe cōfugiendi ad Mariā.

Circa tertiū my
steriū. s. cōfortabilitatis. Nota q̄ iu
xta nūerū .xij. stellaꝝ in corona b. v̄
ginis descriptaꝝ Apoc. xij. enumerare possumꝰ.
xij. rōnes tanq̄ .xij. stellas: q̄ q̄dē hn̄t cōfortare
oēm pctōrez i spe sciendo ex his. q̄ b. v̄go confu
gibilibus ⁊ sibi fulentibꝫ famul' indubitanter
auxiliat̄ precipue in hora mortis. ⁊ diuidi p̄nt in
in tres q̄ternarios. q̄ꝝ primꝰ ex parte dei. scd̄s
ex parte v̄ginis. tertius ex parte hoīm accipi po
test. vt pꝫ intuenti in hac diuisione.

Prima: rō causalis electōis.
Scd̄a: diuinalis cōiōnis.
Tertia: supernalis repletōis.
Quarta: filialis cōmendatōis.
Quinta ratio p̄ncipatōis.
Sexta ratio mediatōis.
Septima ratio aduocatōis.
Octaua ratio inuentōis.
Nona: p̄ciose redemptōis.
Decima: materne affectōis.
Undecima: p̄ceptorie obligatōis
Duodecima: p̄ꝗssime inuitatōis.

Prima itaq̧ stella d̄r ratio causalis electōis: q̄
ipa btā Maria ꝓpter pctōres est electa in matrē
dei. q̄m dn̄s Jesus ꝓpt̄ pctōres venit in hūc mū
dū. ipo teste Lu. v. Igr̄ ipsa b. Maria q̄dāmō
tenet̄ nob in recōpensam tanti bn̄ficij a deo acce
pti ꝓ nobis vel cā nr̄i. Declarat̄ sic. Nā q̄ro si p̄
mi parētes nō peccassent vtꝝ deꝰ incarnatꝰ fuis
set. Ad hoc q̄situ plurimi doc. dixerūt q̄ deꝰ nō
fuisset incarnatꝰ si hō non peccasset. Si ḡ tu h
tenes habeo ꝓpositū q̄ .s. btā Maria nō fuisset
electa ꝓ incarnatōe diuina. vt foret mr̄ dei si hō
non peccasset. ⁊ ꝑ ꝯn̄s ipsa tenet̄ pctōribꝫ miseri
cordiā exhibere ꝓ bn̄ficio electōis occasione eo
rum accepto. Sed q̄m nr̄i doctores tenēt cum
Scoto sup. iij. sn̄ia. dicentes q̄ etiā si hō nō pec
casset: nihilo minꝰ deus incarnatꝰ fuisset ex vir
gine. Cuiꝰ rō potissima est. q̄ deꝰ ab eterno pre
destinauit chr̄m ⁊ p̄ordinauit aīam eiꝰ. i. chr̄i ad
gl'iam sūmam vniōis. s. diuine: ⁊ etiā ab eterno
preuidit Adā ⁊ eius casū. Si ḡ predestinatus
⁊ preuisus esset chr̄s solū ꝓpter h. q̄ Adaz erat
casurus sequeret̄ absurdissimū q̄ aīa chr̄i gau
dium hr̄et d lapsu Ade. Itē deus ab eterno p̄e
uidit humanā naturam sic diligendā ⁊ exaltan
dā in christo: sed nō minus debuit diligi a deo
humana natura an̄ casum q̄ȝ post. ḡ ⁊c̄. Tunc
isto p̄supposito nihilo minus offensio homis
fuit occasio maximi meriti ⁊ p̄mij ac gl'ie beate
virginis. q̄ si hō nō peccasset tot merita btā vir
go non adquisiuisset sicut nūc habet: christum
balneando: lactādo ⁊ in cōpatiendo martyriuꝫ
sustinuit: que nō fuissent si homo nō peccasset.
cum nullus christū occidisset in ꝑadiso, nisi eīn
hō lapsus ⁊ redimēdus esset christus carnē pas
sibilem s̄m doctores super. iij. nō assumpsisset.
sꝫ impassibilē. Unde Maria tenet̄ nobis ex iu
re. q̄m vt notat̄ extra de iniurijs ⁊ damno dato
c. Si culpa. Qui occasionē dāni dat damnū de
disse videt̄. ḡ a contrario. Qui occasionē bn̄ficij
dat ipm bn̄ficiū dedisse videt̄. Et quia occasio
bn̄ficij electiōis Marie est pctōr homo: igr̄ ⁊c̄.
Hinc Ans. Multū inquit Maria hoībꝫ tene
tur ꝓpt̄ quos ipa dei mr̄ est electa. ⁊ hoīes mul
tū ei tenent̄: q̄ ꝑ eā sunt deo recōciliati. Hec ille

Scd̄a stella siue ratio dicit̄ diuinalis ꝯmuni
onis, q̄ vicꝫ ipa v̄go hn̄issima sūme cōicauit ꝑ
pietatē diuīe miscd̄ie p̄ alijs creaturis. eo q̄ est
deo ꝓxima p̄ oīb ⁊ ꝯiūctissima. sic ḡ teste psal.
Suauis dn̄s ⁊ miseratōes eius sup oīa opera
eius. Et eccl'ia attestāte. Deo ꝓpriū est misereri
semꝑ ⁊ parcere. Ita mr̄is dei est ꝓpriū q̄ sit regi
na miscd̄ie ⁊ pietatis in q̄ p̄r misericordiaꝝ ⁊ de
us totꝰ ꝯsolatōis fons pietatis infinite requieuit
⁊ ipi virgini marie diuie bonitatis pietatē cōica
uit. Iuxta illud Esa. xxvj. Preparabit̄ in misicor
dia soliū dei. i. beata mater. vt sicut in ipa mise
ricorditer ⁊ totaliter requieuit: ita ex solio mise
ricordie eius effluat miscd̄ia ⁊ pietas in omēs.
Vn̄ Bern̄. in sermone q̄ incipit: In lectōe: ait.
Quid mirū si pietatē exhibēt viscera marie. Nō
ne q̄ pomū in manu sua tenuerit dimidia die:
reliqua diei p̄te pomi seruabit odorē. quantū ḡ
viscera illiꝰ v̄gis virtus pietatis affecit in q̄bus
nouē mēsibꝫ requieuit. Hec ille. Secure ḡ cha
rissime accedere potes ad ipaꝫ q̄ regina est ⁊ mr̄
misericordie. Tertia rō supnalis repletōis. q̄
cū ipa btā virgo sit plena gr̄ia: teste angelo Lu.
j. sequit̄ q̄ ⁊ plena sit miscd̄ia ⁊ pietate. eo q̄ pie
tas est effectus gratie ⁊ donū sp̄ūsscti. Jō Pri
ge. in quodā sermōe. Scio inq̄t q̄ si btā virgo
ꝓpulsata fuerit necessitati nūq̄ deerit. misicors
eīn est ⁊ plena gr̄a. ⁊ ideo ꝯtinere se non poterit
q̄n misereat̄ inuocanti. Hec ille. Hinc ⁊ Bern̄.
Uas liquore plenū si quo mō moueat̄ de faci
li effundit liquorē. Sic b. virgo si quo mō mo
ueat̄ p̄cibꝫ effundit gr̄aꝫ ⁊ miscd̄iam. Idē. Ma
ria inq̄t an̄ ꝯceptōez plena gr̄a ab angelo nūcia
tur vt sibi plena. tādē etiam nob fieret plena ⁊c̄.
Quia ḡ b. v̄go supno mūere gr̄e ⁊ misicordie
ac pietatis est plena. Et q̄ plenū est s̄m ph̄m. iiij.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Phyſic. cuius nulla ps eſt vacua. igit ſecure ac
currere poſſumus vt de plenitudine eius miſe
ricordiã ⁊ grãm hauriamus pctõres. ¶ Quarta
ratio filialis cõmẽdatõis. qꝛ vicz filius dei dñs
Jeſus ⁊ Marie natus nos oẽs ſue matri virgi/
ni Marie cõmẽdauit circa horã mortis: qſi in
teſtamẽto finali legãdo ⁊ cõmittẽdo ipam fore
debere noſtrã adiutricẽ mrẽz: cũ Johi ait. Ecce
mater tua. Et mrĩ. Ecce inqt fili⁹ tu⁹. Johã. xix.
Nã licz ad lrãz ꝓtũc loquebat de Johis cõmẽ/
datõe: tñ ſpũalit ſm ſacros doctores accipiunt
hec vba de oibꝫ ad grãm ↄfugientibꝫ (qꝛ Johã
nes interptat grã vel in quo eſt grã) vt oim tali/
um mr ſit Maria. Hinc Bern. in qdã homel.
ſup euangel. Stabat iuxta crucẽ ⁊c. dt ſic. Nos
frẽs chariſſimi ſimus diſcipuli ſtãtes iuxta cru
cem Jeſu: vt vnuſquiſqꝫ noſtrũ mereat audire
a Jeſu. Ecce mater tua. ſ. illa beatiſſima Maria
O verbũ omni acceptione dignũ. Si em̃ Ma
ria eſt mater noſtra. ergo Jeſus ẽ frater noſter.
ergo ⁊ pater ei⁹ celeſtis eſt pater noſter. g regnũ
eius ẽ hereditas nrã. Hec ille. Et ſic patet qꝫ ſe/
cure ad Mariã poſſumus accedere. ¶ Quita
ratio principatiõis: quia ipa beata virgo eſt re/
gina: dña ⁊ princeps nrã. Cum ergo videmus
qꝛ nullus dñs aut dña ſuas oues. i. ſibi ſubdi
tos voluntarie tradat inimico: ſicut nec paſtor
oues ſibi cõmiſſas velit dare lupo. quõ g credit
ꝙ nos hoies pctõres btã dña noſtra Maria
velit ꝑmittere infernali lupo. i. diabolo: dei vtiqꝫ
⁊ ſuo inimico: niſi forſitan ouis errans nolit re
dire ad caulã. i. ad patriã. ſ. ꝑ pniam. Unde ipo
iure ꝑncipationis tenet nobilis dña ſubueni/
re ⁊ ꝓtegere ne ꝑeam⁹: qm̃ dicẽte ſaluatore Jo/
han. x. Bon⁹ paſtor aiam ſuã ponit ꝓ ouibus
ſuis. Jdeo cũ fuerit reqſita a pctõre debꝫ miſeri
cordiã ⁊ gratiã impetrare: ⁊ diuie vindicte ne fe
riat ſe obijcere. Unde Bern. Nõ eſt inquit fas
te o domina poſſe deſerere qui ſpem ponit i te.
¶ Sexta ratio mediatiõis. quia ipa beata vgo
eſt mediatrix ſalutis noſtre. Bern. Felix media
trix Maria: que viris ⁊ mulieribꝫ ſalutis anti/
dotũ ꝓpinauit. ¶ Nota aũt ꝙ i aliquo mediato
re põt quis ſperare effectũ rei diſponẽde ꝑ ipſuz
ex tribus conditionibꝫ. videlicz

¶ Primo ſi talis habet magnũ poſſe
¶ Secundo ſi habet prudenter ſcire.
¶ Tertio ſi habet fideliter velle.

Sed qm̃ hec oia ⁊ ſingula ꝑ marie inueniunt i
hac mediatrice Maria. ergo ſequit ꝙ indubi/
tãter ꝑ ipam effici valet nrã ſalus ⁊ qcqd opta/
mus. ¶ Primo inquã qꝛ Maria habet maxi/
mũ poſſe in curia celeſtis regis. tũ ꝓpt parẽtelã
⁊ cognationẽ. qꝛ eſt mr regis. ⁊ ideo nil põt ei de
negare. iuxta illud. iij. Reg. ij. Pete mater quod
vis. neqꝫ em̃ fas ẽ vt auertã faciẽ meã. Tũ etiaz
ꝓpter complacentiã ⁊ dilectõez. qꝛ ipa btã virgo
ꝑ omnibꝫ btĩs ⁊ creaturis diligitur a rege chri/
ſto. Tum deniqꝫ propt obſequia ⁊ ſuitiox ex/
hibitõem. qꝛ cũ apd regẽ aliquẽ multũ pñt ⁊ me
rent q multa ſuierunt ſibi. ſꝫ Maria ſup omẽs
gratiſſima ⁊ plurima ſeruitia impendit chriſto.
Hinc Anſ. de concep. virginali ca. xv. dicit. Sci
mus btãm vginẽ tanti eſſe meriti ⁊ gratie apud
deũ vt nil eox que velit efficere poſſint aliqtẽn⁹
effectu carere. Hec ille. Fident g ⁊ ſecure poteſt
homo de eius mediatione ſperare. qꝛ oia põt.
¶ Scdo ipa btã vgo habet ſummã prudentiã
⁊ ſciam vtpote illuminatiſſima. quia maria illu
minata interptat: ſm Hiero. ⁊ ideo ſcit nrĩ miſe
reri. qꝛ ſcit oẽs defect⁹ noſtros ⁊ pericula ac ne/
ceſſitates. Scit inſup deũ prudẽtiſſime inclina/
re ad miſcdiam. ⁊ recõciliare ac iram ei⁹ auertere
ꝓpterea ipa figurata eſt per Abigail que ſcribit
fore mulier prudentiſſima. ⁊ occurrit velociter
ipi Dauid irato cũ muneribꝫ eiuſqꝫ irã mitiga/
uit ⁊ prudent placauit ne occideret Nabal peſſi
mũ. j. Reg. xxv. ¶ Nota aũt ꝙ ipa prudẽtiſſima
Abigail legit ſex genera mũex obtuliſſe Dauid
ira cõmoto. ⁊ ſic eundẽ placare ſtuduit. ¶ Prio
obtulit panes. ¶ Scdo vini vtres. ¶ Tertio co
ctos arietes. ¶ Quarto ſata polẽte. i. menſuras
vel modios accuratiſſime farine. ¶ Quinto li/
gaturas vue paſſe. ¶ Sexto maſſas caricarum
i. ficuũ. Jta ſpũalr hec prudẽtiſſima mediatrix
⁊ recõciliatrix nrã Maria ſex genera offert alle/
gãdo ⁊ intercedendo ꝓ nob apd xpm qui ſigni/
ficat ꝑ Dauid ⁊ depcãdo. ne eterna morte nos
peſſimos peccatores occidat. ¶ Primo panem
id eſt carnẽ chriſti q eſt panis vite Johã. vj. Uñ
intercedẽdo dicit vel dicere põt maria. Memen
to fili dilecte qꝛ carnẽ de me ſuſcepiſti quã mul/
tiplicibꝫ paſſionibꝫ expoſuiſti ꝓpt pctõres. ideo
miſerere penitenti. ¶ Scdo offert vinũ per qd ſi
gnificat ſanguis xpi quẽ effudit ꝓ nob in cruce
Uñ ex vino ſanguis chriſti conficitur in calice.
¶ Tertio offert arietes coctos per qs ſignifican
tur ſuitia Marie in opibꝫ miſcdie circa chriſtũ
exhibitis. alẽdo. portãdo. fouendo. balneando
⁊c. Nã aries miſcdiam ſignificat. qꝛ ſua que ha/
bet. i. lanã. lac. ⁊ carnẽ in vſus hoim erogare ha/
bet. Et ſignãter dr coctos arietes. qꝛ oia ſeruitia
Marie erant decocta igne diuini amoris.
¶ Quarto offert ſata polẽte. i. dolorẽ ⁊ cõpaſſio
nẽ quã ſuſtinuit maria cũ chriſto. Sicut enim
ſata polẽte. i. farina accuratiſſima eſt multũ con
trita ⁊ molita. ita totaliter vgis aia fuit merori/
bus attrita in xpi paſſiõe. ¶ Quito offert ligatu
ras vue paſſe per qd ſignificat amoris dulcedo
q cor Marie fuit alligatũ ⁊ vnitũ per affectum
maternũ ipi dulciſſimo ieſu. ¶ Sexto offert fic⁹
per qd ſignificat fides Marie formata. Sicut
em̃ fic⁹ habet plura grana ⁊ dulcẽ hũorẽ. ita fi/
des debet habere ⁊ habuit in Maria mlta me
ritoria opa in dulcedine charitatis facta. alr̃s fi/
des ſine opibꝫ mortua eſt in hoie Jac. ij. Sic g

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſapientiſſime Maria ꝓ nob ꝑ ſingula hec ince-
dendo pōt ⁊ ſcit obtinere de pcādo ⁊ di. Memē-
to dulciſſime fili Jeſu q: ego dedi tibi carnem ⁊
ſanguinē quē effudiſti in cruce pro peccatoribꝫ
Itē memēto nutritioꝝ meoꝝ ⁊ ꝓpter me ſaltē que
ſum mr̄ miſcḋie miſerere pctōri. Item memento
doloris ⁊ cōpaſſiōis mee ſub cruce. necnō amo-
ris quē habui ad te ⁊ fidei ac oīm meritoꝝ meo-
rū. ⁊ ꝓpt̄ me parce huic recurrēti ad me ⁊ ſperan-
ti pctōri in me. ⁊ certe quō credere potes ꝙ mox
chriſtus eiꝰ bonꝰ filiꝰ nō placet̄ talit̄. Ecce ergo
habet Maria ſcire placare ⁊ poſſe. ¶ Tertio q:
habet fideliter velle ⁊ optare ex eiꝰ indita diuini-
tus pietate vt nr̄i miſereatur. Idcirco Bern̄. ait
Nō deeſt marie ptās q: mr̄ eſt oīpotētie. nec im-
petrandi induſtria. q: mr̄ eſt ſapie. nec volūtas
q: mater eſt miſcḋie. Hec ille. Optima ergo ⁊ ſe-
curiſſima mediatrix eſt Maria. ¶ Septia ratō
aduocationis. oīs q̄ppe homo ad ſuum aduo-
catū fideliſſimū ſecure pōt in cauſa ſua accede-
re. Btā ꝟgo eſt aduocata noſtra vt canit eccleſia
Et certe hoc iure aduocationis tenetur btā vir-
go nobis in cauſa ſalutis adeſſe fideliter. q: oīs
aduocatꝰ ſcḋm iura tenet̄ diligent̄ cām eoꝝ tueri
quoꝝ eſt aduocatus: ⁊ fideliter exequi ſuā ad-
uocatōem ⁊ ꝓcuratōis officiū. vt pꝫ. iij. q. vij. §.
ſiq̄s aūt. ⁊ ar. extra de teſtibꝫ. intimauit. L. de iu-
dicijs. l. ꝓperandum. §. illo. Sic ⁊ maria nr̄a ad-
uocata que in cauſe noſtre ſalutis tam fideliter
ꝓcurat ꝙ pctōrem cōuerſū ad ipam non deſeret
q̄uſq: deo ipm recōciliabit. Vn̄ Anſ. li. oꝛonum
O Maria tu pctōrem toti mūdo deſpectū ma-
terno affectu amplecteris. nec deſeris q̄uſq: deꝰ
ꝑ te placatꝰ ipm ſue grē recupabit. Hec ille.
¶ Octaua rō inuentionis. q: btā ꝟgo eſt inuen-
trix grē quā ꝑdidit hō. ideo dixit angelus eidem
Lu. j. Ne timeas Maria. inueniſti grām apud
deū. ſ. quā hūanū genꝰ ꝑdidit. Sꝫ qm̄ de iure qn̄-
q̄s aliq̄d ꝑditū inuenit tenet̄ ei cuiꝰ eſt reſtituere
xiiij. q. v. c. ſiq̄d. vbi dr̄ Aug. Siq̄d inueniſti et
non reſtituiſti rapuiſti. ḡ ipa q̄dāmō obligatur
nobis dare grām. ꝑcipue cū ex h ipa nullū defe-
ctū grē patiat̄ ſi nobis ꝑticipat. Secure ḡ ad eā
debemus confugere. Hinc Ber. Per te inquit
o beatiſſima acceſſum habemus ad deum q̄ es
genitrix vite. inuentrix gratie. copioſa charitas
tua noſtroꝝ operit mltitudinē pctōꝝ. ⁊ glīoſa fe-
cunditas tua nobis fecunditatem parturit meri-
toꝝ. Hec ille. ¶ Nona rō ꝑcioſe emptōis. Nimi-
rū q̄nto ꝑcioſiꝰ aliq̄d emerit q̄s. tanto eiꝰ curam
diligentiꝰ gerit ⁊ ꝓuidet ne ꝑeat. Sꝫ qm̄ beata
ꝟgo emit nos ⁊ poſſedit dando ꝑcioſiſſimum
theſauꝝ ꝓ nobis. ſ. corpus ſanguinē ⁊ aīaꝫ filij
ſui. ꝓpt̄ qḋ ait apl's. Empti eſtis ꝑcio mag̃. glorifica-
te ⁊ portate deū in corꝑe vr̄o. Secure igit̄ acce-
de o hō ſciēdo q: Maria nō pōt tantū precium
ꝓ nob datū relinq̄re incaſſum vt. ſ. nos ꝑmittat
ꝑire. ſi tn̄ fidelit̄ ad eā recurramꝰ. Hinc Bern.
in homel. ſuꝑ Stabat iuxta crucē. dicit orando
ſic. Reduc q̄ſo o dulciſſima dn̄a ad mēoriā qm̄
innocēs vnigenitꝰ tuꝰ in ocul' tuis imolatus eſt
ꝓ nobis pctōribꝫ. Noli ḡ pia mr̄ ſpernere me ꝓ-
pter eū q̄ amore mei nudus ⁊ laceratꝰ pependit
corā te vt redimeret me. ¶ Decima rō matne af-
fectionis. q: cū btā ꝟgo ſit mr̄ nr̄a adoptata. in-
dubitanter nos vere diligit ⁊ noſtram ſalutem
optat efficacit̄. Hinc ſctūs Ignacius in ep'la ad
btām ꝟginē ait. Nunc claude me in gremio ma-
terne pietatis tu mr̄ ſūme deitatis. vera mr̄ ſal-
uatoris. mater adoptata peccatoꝝ. Hec ille. De
hac maternitate beate virginis patuit li. ix. pte. ij
¶ Undecima rō ꝑceptorie obligatōis. q: ipa be-
ata ꝟgo obligata eſt adeo vt nos diligat ex illo
ꝑcepto: Diliges ꝓxim tuū ſicut teipm Math. xxij.
hoc eſt ad id qḋ teipm̄. i. ad grām ⁊ glīam.
¶ Sed diceres. Quid cure eſt btē ꝟgini de nob
cū ipa ſit in celo glorificata. Rn̄deo ꝙ etiā ꝓpter
illos celeſtes btōs videt̄ btā virgo fore obligata
ex dicto ꝑcepto fraterne dilectōnis. vt. ſ. illoꝝ bo-
nū ꝓmoueat in hoc ꝙ nos ſaluat ꝑ eo quia ipis
btīs ex h gaudiū accidētale accreſcit ꝙ nos pec-
catores ꝑ grām dei ⁊ eius matris merita ſalua-
mur. Vn̄ Lu. xv. Gaudiū eſt angelis dei ſuper
vno pctōre pniām agente. Et ſic quāto ples ſal-
uamur tāto gaudiū accreſcit tā angelis q̄ꝫ btīs
aīabꝫ q̄ꝫ etiā ipi btē ꝟgini Marie. qm̄ ꝓut ꝓbat
Rich. ⁊ Bonauen. ſuꝑ. iiij. diſt. xlix. ⁊ b. Grego.
expſſe dicit ꝙ in celo vnuſq̄ſq: btīs tantum gau-
det de bono alterius quantū de ꝓprio. ergo ⁊c.
¶ Duodecima rō ꝑiſſime inuitationis. Nā ipa-
met inuitat nos ꝑiſſima liberalitate miſeratōis
vt vicꝫ ad eā confugiamꝰ in oī neceſſitate tanq̄
ad matrē. dicēs Eccl. xxiiij. Ego mr̄ pulcre dile-
ctionis ⁊c. ſequit̄. Trāſite ad me oēs q̄ concupi-
ſcitis me ⁊ a generationibꝫ meis adiplemini. Se-
cure ḡ ad eā debemꝰ accedere q̄ infallibilit̄ ſe re-
ꝓmittit nob ſuffragari. Et ad id inducūt nos etiā
exempla. Naturaliter eñ quelibet res illuc incli-
natur confugere vbi maiorē influentiā pietatis
⁊ auxilij nouit vel ſperat hr̄e. ſicut videmꝰ in flo-
ribꝫ q̄ ſꝑ vertunt ſe ad ꝑtem ſolis ꝓpt̄ influentiā
Item pueri naturaliter ſemꝑ habent recurſum
in ſinū patris ⁊ matris. aut nutricis fouētiū eos.
Vn̄ recitat̄ ſic etiā narrat lucidiſſimus mgr̄ Jo-
hānes Britſch ordis minoꝝ ſmone ſuo. xvj. ꝙ
rex Dauid ſemel amiſerat Salomonē filiū ſuū
quem cognoſcens ſapientē. ꝑ eiꝰ ſapiam voluit
auſcultare locū eiꝰ manſionis. Mittēs ḡ in or-
bem terre tria ꝓblemata ad vicinos reges cogi-
tauit neminē niſi filiū poſſe ſoluere. ⁊ ſic voluit
de filio vbi eſſet experiri. ¶ Primum ꝓblema. q̄d
eſt meliꝰ ⁊ vtilius qḋ homo pōt hr̄e in hac vita.
¶ Scḋm. q̄s cibꝫ eēt hoi magꝭ cōueniēs ¶ Ter-
tiū q̄s locꝰ eēt ſecurior hoi. Que ꝓblemata cum
non poſſent ſolui ab alijs. tandem deuenerunt
ad regē cū q̄ tūc Salomō morabat̄. Qui cū nō

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

poſſet ſoluere cū ſuis ſapientib⁹ conſiliarijs: acceſſit Salomō intelligens patrē ſuū hec miſiſſe. Et rn̄dit ad pmū. Nil vtili⁹ ꝛ delectabili⁹ hoī in h̄ mundo q̄ȝ cor quietū. Ad ſcđm. Non eſt cōuenientior cib⁹ ꝓ puero q̄ȝ lac matris ſue. Ad tertium. Conuenientiſſim⁹ ꝛ ſecuriſſimus locus eſt gremiū matris. Cōſiderās ex h̄ Salomō deſideriū patris: rediȷt ꝛc̄. Spūal'r hō pctōr abſceſſit ꝑ pctm̄ a deo. Debet ḡ redire ad grōſam matrē. i. mariā. in cui⁹ miſcđie gremio habet cibum grē ꝛ doctrine ꝑoptimū. ꝛ cor cū deo q̄etū. atq̄ȝ locū ſecuriſſimū ab hoſtib⁹. i. demonib⁹. Unde Anſ. in orōne que incipit Uirgo mūda. dic̄. Sicut nāq̄ȝ o btiſſima v̄go ipoſſibile eſt vt merita tua obliuiſcaris. ſic mitiſſima incredibile eſt vt ſupplicātib⁹ nō miſerearis. Aduertam⁹ ergo chariſſimi q̄ȝpie nos inuitat maria. di. Tranſite ad me ꝛc̄. O pctōres o viri ꝛ mulieres oēs qui diligitis me ſecure venite ꝛ a generatōnib⁹ meis id eſt ꝑ meritū generationis chriſti ex me adimplemini gratia ꝛ gloria Amen.

Pars vltima libri vltimi de miraculis plurimis quib⁹ clareſcit q̄ȝ multas vtilitates confert beata Maria deuotis.

Beatiſſima Ma

ria dei gēitrix v̄go licet innumerabiles grās ꝛ vtilitates pſtet generi hūano q̄s nec enarrare nec cogitare ſufficim⁹ aut extimare. tm̄ vt aliq̄s ꝓ edificatōe ex ml'tꝭ accipiam⁹ q̄tin⁹ hēat p̄dicator i ꝓmptu aliq̄ miracl'a cū voluerit applicare. i iſta pte iuxta nūez. xij. ſtellaꝝ in corona btiſſime v̄gis ꝑ Johem i Apoc. xij. ca. deſcriptarū. grās ꝛ bona ſiue vtilitates precipue. xij. conſcribere ſucincte dignū duxi. Plurima miracula etiā q̄ in h̄ libro ſunt ſparſim ſcp̄ta cōprehendi pñt ꝑ ſingula capitula hui⁹ ptis. Et quia multa legunt̄ de b. v̄gine. miracl'a ſola pulcriora que potui colligere ſubſcribere intendo h̄ vt patet intuenti.

Capl'm. I. q̄ btā Maria ſuos famulos ꝛ deuote ad eā recurrentes ab hoſtib⁹ ſaluat.

Prima gratia ſiue

vtilitas quam dat beata virgo generi hūano ꝛ p̄cipue ſibi deuotis famulis eſt. q2 ab hoſtib⁹ ſaluat. qđ ꝓbat̄ ꝑ plura miracula. Primū miraculū de Juliano imꝑatore q̄ (vt ait btūs Hiero. in chronicis) ꝯ Perſas ꝓficiſcēs. chriſtianoꝝ ſanguinē dijs vouerat poſt victoriā. Scribit āt Amphiloci⁹ ep̄s iconieñ. q̄ ipi Juliano ꝓficiſcenti obuiauit ſctūs Baſili⁹ ep̄s. Cū inſaniens Julianus dixit. Cū Perſas ſubijciens reuerſus fuero. ciuitatem tuam deſolabo ꝓ eo q̄ deos deaſq̄ȝ meas non adoratis

Baſilius itaq̄ȝ rediens ad ciuitatē: narrauit oī multitudini v̄ba imꝑatoris: p̄cepitq̄ȝ omī clero ꝛ populo cū mulierib⁹ ꝛ infantib⁹ vt aſcēderēt in mōtē Didymi in q̄ erat tēplū genitricꝭ dei. ꝛ tribus dieb⁹ ieiunātes poſtularūt a deo diſſipari imꝑatoris iniq̄ ſenſum. Illis ergo orātib⁹ ꝛ flētib⁹ vidit Baſili⁹ i viſu multitudinē militie celeſtis i mōte hinc ꝛ īde: et i medio coꝝ ſuꝑ thronū glorioſū btām mariā: ꝛ dicētem ad circūſtātes. Uocate mihi Mercuriū ꝛ ibit interficere Julianū multa blaſphemātē in deū ꝛ filiū meū. Itaq̄ȝ ſctūs mercuri⁹ cū armatura ſua venit ꝛ iuſſus ab ea velocit̄ abijt. Expgefact⁹ a ſomno magn⁹ Baſili⁹ venit in ciuitatē ad ſcti mercurij ſepulcrum: vbi ſuſpenſa eius cōſeruabant̄ arma: q̄ ibi nō inuenit. Uocauit cuſtodē et vbi eſſent arma queſiuit. Qui aſſerebat cū ſacro veſpi ibi ca fuiſſe. Uñ Baſili⁹ viſiōi credidit ꝛ cūctꝭ reuelauit. oēſq̄ȝ đ mōte reuerſi cū grāꝝ actōe ad ſepulcrū ſancti mercurij inuenerūt lanceā ei⁹ ſāguine madidā. Ui aūt ꝑplo feſtū agēte i laude btē v̄ginis ꝓ libatiōe ciuitatis: ecce die q̄rto venit i ciuitatē Libani⁹ q̄ſtor Juliani dicēs. Cū eſſet Julian⁹ ſecus eufraten fluuiū vbi etiā in caſtrꝭ cuſtodiebāt eū ſeptē militū excubie. Ecce nocte q̄dā miles ignot⁹ cū armis venit: eūq̄ȝ lācea valido īpetu ꝑfodit. q̄ ſubito aſcendēs nuſq̄ȝ cōparuit. Julian⁹ vero cepit blaſphemādo clamare dicēs. Uiciſti galilee viciſti. ꝛ ſic expirauit. Secundū miraculū de reſponſorio Gaude maria v̄go ꝛc̄. Quidā etiā puer fert̄ q̄ cū in ſcholis didiciſſet iſtud rn̄ſoriū Gaude maria v̄go cūctas hereſes ſola interemiſti ꝛc̄. qđ rn̄ſoriū cantat̄ i feſto purificatōis b. v̄gis. Et cū pulcra voce ꝑ plateas ꝛ ciuium portas hoc decantaret: porrigebant̄ ſibi plurime elemoſyne ꝛ ciboꝝ relique. Judei autē quia plurimi in illa ciuitate cōmorabant̄ cū audirēt puerū canentē multum dolebant eo q̄ matrē Jeſu laudaret ꝛ iudeos ꝑ rn̄ſoriū hoc cōfunderet dicēs. Erubeſcat iude⁹ infelix q̄ dicit chriſtū ex Joſeph ſemie eſſe natum. Stomachat⁹ igit̄ i vicinatu platee vn⁹ iudeorū cū pueꝝ talia canētē audiret p'lies: acceſſit et vocauit q̄ſi aliq̄d puta pomū vel ſil'e ſe daturū aſſerēdo. ꝛ ſic ꝓmiſſiōib⁹ ac exenijs fructuū ipm in domū ſuā aduocauit tāq̄ȝ ſi cātū iſtū vellꝫ ab eo audire: puer ſimplicitate p̄ditus ſecut⁹ ē promittentē iudeū. ꝛ mox iſte habita oportunitate ipm puerū in gutture cultro cedēdo occidit. Cūq̄ȝ mr̄ eius vidua paupcula diuti⁹ q̄ſitū nō inuenirer: dictū eſt a cōuicaneis q̄ viſus eſt a plurimis portas illi⁹ iudei itraſſe. Sed q̄d fuerit vl' vtꝝ ſan⁹ īde exierit nullus teſtimoniuꝫ poterat ferre. Mr̄ ḡ iudicē adijt. ꝛ iudex iudeos coegit. ꝛ facta lite: cū ꝓbatio incūberet ipi mr̄i pueri: eo q̄ cōtra eā iudei iſurrexiſſent: nec ꝓbare q̄cq̄ȝ de hac re mr̄ poſſꝫ anxia ꝓ filio ꝑdito: in hoc ſe obligauit q̄ req̄rerēt̄ oēs dom⁹ iudeorū. ꝛ ſi inue

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

nireẜ apud eos ſuus fili⁹ deperdit⁹. omnes iu/
dei cōburerenẜ. aut ſi nō. mulier ipa calūnie con
uicta cōbureretẜ. Hō cū placuiſſet iudeis ⁊ iudi/
ces approbaſſent. Ecce q̄ſtione facta nullibi com
pert⁹ eſt apō iudeos puer occiſus. q̄ tñ ſub mo/
dio iacebat occultat⁹ in cōclaui. Tūc mľier lata
ſnīa ad cremandū ducīẜ ab oī pplo. exultāt iudi
cōpatiunẜ ⁊ dolēt noti chriſtiāi ac viciui. ſ. mulie
ris illi⁹. plurimū q̄z plorat ipa. qꝛ ꝑdito filio ſe
ipam etiā amiſerit. Cūqꝫ nullū h̄ret refrigeriuꝫ
qꝛ inſultantib⁹ iudeis tanq̄z victorib⁹ ad incēdiū
duci cogebaẜ. ſic educendo cū prope eccleſiā btē
ꝟgis ꝑueniſſent atqꝫ recordata de beata ꝟgine
inuocaret ipā lachrymabiliter. cepit audire dul
ces ſonos ac ſi filius ſuus cātaret illō reſpōſori
um ſolitū. ſ. Gaude Maria ꝟgo ⁊c̄. Cepitqꝫ ꝓ/
tēdere collū ⁊ pplm cōmonere ſi audiret. Et ecce
oēs audiētes ppľi cantū cōmoti ſūt ⁊ illuc acceſ/
ſerūt vbi audiebaẜ vox ſonare. Et ſic ↄꝑerūt q̄a
in domo illi⁹ iudei ſub modio abſconſus fuerat
puer occiſus. ſubleuātes modiū viderūt puerū
in guttere cruentatū cū angelis plurib⁹ dulciter
illud reſponſoriū concinentē. Quo viſo miracu
lo ⁊ puero interrogato ac oīa facta enarrāte ꝑ or/
dinē. ſ. quō ꝑ btām ꝟginē fuerit ſanat⁹ in guttu
re vulnerato ⁊ dulciẜ inẜ angeloꝝ agmina fot⁹.
Ecce oēs in laudē btē ꝟgis xp̄iani proruperunt
⁊ iudeos cōbuſſerūt. ac pueꝝ ſanū matri reſtitu
erunt. Sicqꝫ ꝑcib⁹ ⁊ meritꝭ btē ꝟgis ſaluata eſt
mulier ⁊ filius.

Miraculum. III.

Ad idē legiẜ in legēda cōi natiuitatꝭ btē ꝟgis
ꝙ erat q̄dā fur q̄ ſepe latrocinia exercebat ſed tñ
btām Mariā plurimū in deuotōne habebat ⁊
eā crebri⁹ ſalutabat. Quadā ꝟ̄o vice furtim rapi/
ens aliq̄. tūc capiẜ dep̄hēſus ⁊ ſuſpēdio iudicaẜ.
Cū ꝟ̄o ſuſpēdereẜ ↄtinuo btā ꝟgo eidem affuit ⁊
ſuſpēſū trib⁹ dieb⁹ vt ſibi videbaẜ ſuis manib⁹
ſuſtentauit. ita ꝙ nullā leſionē ꝑſenſit. Illi ꝟo q̄
eū ſuſpēderāt die q̄rta caſu inde trāſeūtes eū vi/
uētē ⁊ vultu alacri reppert. ⁊ arbitrātes ꝙ nō bñ
fuerit laq̄o aſtrict⁹. gladio ipꝫ iugulare volebāt
Sed btā Maria ferientiū gladijs manū oppo
nebat. ⁊ illi ſibi nocere nil poterāt. Cognoſcētes
ꝟ̄o illo referēte ꝙ btā Maria ſic eū iuuaret mirā/
do eū depoſuerunt ⁊ amore ꝟgis abire liberꝝ di
miſerunt. Qui abiens monaſterium intrauit ⁊
q̄aduſqꝫ vixit in ſuitio dei genitricis permanſit
Ecce ptꝫ qꝛ b. ꝟgo in ſe ſperātes ac ad ipam con/
fugientes nō derelinq̄t. ipamqꝫ laudātes ⁊ ei de
uote ſuientes a ꝑiculis ⁊ hoſtib⁹ ſaluabit.

Capľm. II. ꝙ btā Maria ſuos deuotos a
ſummerſione liberat.

Miraculum. I.

Ecūda vtilitas

ſiue gratia quam ſuis p̄ſtat ma/
ria eſt. ꝙ a ſūmerſiōe libat. Scri/
biẜ in libro q̄ intitulaẜ ſcala celi. ⁊
etiam in mariali magno. ꝙ cū q̄dā mľier docuiſ
ſet pueꝝ ſuū ſalutatōem btē ꝟginis. ⁊ ꝙ quan/
docūqꝫ timeret vel in aliq̄ neceſſitate fore cōtin/
geret eā diceret. Quadā vice dū cū alijs puerꝭ iu
xta flumē luderet. ſubito a flumie rapiunẜ inci/
dētes. ⁊ cū alij clamarēt. iſte ſalutatiōeꝫ virginis
ꝓut fuerat edoct⁹ dicebat. Tunc vna pulcerria
dn̄a ad eū acceſſit ⁊ in flumie eū cōfortauit et fo/
uit. aquiſqꝫ iā trāſactis puer ſan⁹ ⁊ incolumis
apparuit. ⁊ dū cetere matres ſuos natos requi/
rerēt inuenerunt ſummerſos. Iſte ꝟo enarrauit
quō ꝓtegēte pulcerrima dn̄a. i. btā maria fuerit
ꝓtect⁹ ⁊ libatus. ⁊ ſic in laudē btē ꝟginis oēs ꝓ/
ruperunt.

Miraculum ſecundum.

Ad idē legiẜ ibidē ꝙ accidit in Guaſconia ꝙ
q̄dā mulier ꝓpinqua partui duꝫ eccleſiam beati
Michaelis q̄ eſt in loco vbi fluit mare ⁊ refluit
viſitaret. ⁊ dū rediret ⁊ mare pplos ſeq̄reẜ. ipaqꝫ
ceterꝭ fugiētib⁹ p̄ timore marꝭ cū fugere nō poſſet
veloci⁹. eo ꝙ grauida foret ⁊ timore correpta tē/
pus part⁹ acceleraſſet. ecce ab vndis marꝭ rapiẜ
⁊ iuoluiẜ i mari. Que ad btām ꝟginē eleuāſ cor
ſuū cū lachrymis ſupplicauit. Statimqꝫ b. ꝟgo
affuit ⁊ palliū ſuꝑ eā extēdēs ab vndis marꝭ ꝓte
xit. Et cū illa ſubito pepiſſet viuū filiū. tā mřem
q̄z filiū ſaluos ⁊ incolumes trāſacto maris peri
culo ad litus deduxit. Quod cernens ppľs xp̄m
⁊ matrem magnificarunt. Ad idem facit mira
culū de q̄dā ſacerdote i pago gallicano qd̄ ſcptū
eſt li. iiij. pte. j. ar. iij. in fine. Et etiā miraculuꝫ de
q̄dam ſacriſta monacho. quod habes infra ca.
vij. miraculo. ij.

Capitulū tertiū ꝙ b. ꝟgo Maria ad ſe ↄuer/
ſos ⁊ ſibi deuotos a confuſione preſeruat.

Miraculum primum.

Ertia gratia ſeu

vtilitas quā p̄ſtat Maria eſt. ꝙ a
ↄfuſione p̄ſuat. Legiẜ in mariali
mag̃ ⁊ etiā i libro q̄ intitulaẜ ſcala celi ꝙ abba/
tiſſa q̄dā fuit deuota ⁊ ſcē vite in religiōe q̄ inſo
lentes acriter puniebat. ⁊ iō magnā illaꝝ indigňi
onem habebat ferre. ⁊ quia non poterant ei no/
cere aliter. ad ei⁹ ſuitiū ſe ingerētes ſigna amorꝭ
ꝑ̄tendebāt ad eā: q̄ corrupta morib⁹ ab eis cepit
allici ⁊ attrahi. nūc ad ſolaciū. nunc ad ſilentiuꝫ
frangendū. nūc ad potādū ⁊ crapulādū. Quid
plura. Quadā vice accidit vt hilarior pre crapľa
⁊ vino effecta ad luxurie ↄcupiſcentiā accēdereẜ
⁊ cū ſuo ſuitore mechādo ↄcepit filium. Cumqꝫ
ei⁹ impregnatio vētre intumeſcēte a monialibus
eſſet cognita. ↄ̄ eam conſpirant eo magis q̄ ipaꝫ
oderant ꝓpter priſtinas correctōnes eaꝝ. Reue
lātqꝫ facti. ⁊ cū l̄ris ⁊ nuncijs aduētū epi requi/
runt vt eū ↄfuſiōe deponaẜ ⁊ e clauſtro abijciaẜ.
Preſciens abbatiſſa aduentū epi ingreſſa ora/
toriū btē virginis tota ꝓfuſa lachrymis ſic dice/
bat. O btiſſima virgo tu es refugium pccōꝝ. ad
iutrix in omni tribulatōne. cōſidera nunc inſtan

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

tem ꝯfuſionē meā. Nō em̄ ſum digna ex feditate
pctī mei accedere ad tuā pn̄tiam. ſed ſuperabun
dat tua clementia vbi abundat delictū. Et ſic fa
tigata lachrymis obdormiuit. ⁊ in ſopore eidē
btā v̄go apparuit dī. Nō eſt fas cum ſim aduo-
cata pctōꝝ vt cōtritos corde deſeram. ⁊ ideo obti
nui tibi a filio meo pctōꝝ remiſſionē ⁊ cōfuſiōis
liberationē. Tunc v̄go pcepit duob angel' aſtā
tib vt onere ꝓlis eā exonerarēt ⁊ filium cuidā
ꝓbo viro portarēt ꝑ qnqꝫ annos enutriendum
Euigilando abbatiſſa inuenit ſe ṗuatā pregna
mine. Et ecce adueniēte epo audact' occurrit ho
norifice. q repellens eā cū opprobrio. dū per ho
neſtas ꝑſonas de accuſatōe req̄reret v̄itatē. mū
da fore ꝯpit'. Porrō eps veniā petijt. ⁊ cū mo-
niales punire vellet ꝓ infamatōe ei⁹. abbatiſſa
epo in ꝯfeſſiōe aperuit rei v̄itatē ⁊ miraculū fa-
ctū. Tunc epiſcopus de puero ſcita v̄itate cum
viro illo probo ipm̄ enutriuit ⁊ ad etatem adul
tam in bonis moribus perduxit ad laudem be
ate virginis.

Miraculū ſecundum.

Ad idē refert' vbi ſ. q̄ qdā mulier fuit que de
dita magnis imūdicijs ꝟ bonū faciebat q̄ quo-
libet die genib flexis ſepties angelicā ſalutatio
nem dicebat. Et qꝛ adulterabat' cū viro cuiuſdā
ſue vicine. illa vicina patient' nō ferēdo cepit ro-
gare btām v̄ginē vt confunderet iſtā meretricē
dicēdo. O dn̄a chariſſima mr̄ tot⁹ puritatis et
mūdicie cur ſuſtines ⁊ nō ꝯfundis iſtā meretri-
cē q ſuis imundicijs virū meū deprauauit. nō-
ne tibi ſeruiui. nōne puritatē dilexi. g̃ mihi ſubue-
ni. qꝛ refugiū aliud excogitare neſciui. Tūc ima-
go btē v̄gis allocuta eſt mulierē ⁊ dixit. Hec de
q tu loq̄ris offert mihi exenniū gratiſſimū. ⁊ io
q̄ꝫdiu hoc facit confundere non poſſum ipſam:
imo ꝓtegā a ꝯfuſiōe. Verūtamē ecce cor ei⁹ con-
uertā ⁊ cōpunctōem illi tribuā. ac odium pecca-
ti cuiuſcūqꝫ imūdi infundā. Cūqꝫ b. v̄go oia cō-
pleſſet iuxta ꝓmiſſa. tūc adultera ſe correxit. ⁊ il-
la mulier ſuū virꝫ ſꝑ caſtū cōperit. Ex qbus cla-
reſcit qꝛ q marie detulit ꝯfuſionē pctōꝝ ipi⁹ ma-
rie meritis euadere quibit ⁊ compunctionis gra-
tiam conſequi poterit.

Capl'm quartū q̄ btā Maria caſtitatem con
ſeruat ſuis.

Miraculū primū

Quarta vtilitas

q̄ btā Maria ad eā confugiētib
⁊ ſuientib caſtitatē tuet' ⁊ cōſuat
Legit' vbi ſ. q̄ qdā iuuenis a qdā
iuuēcula q corrupte eū amabat anulū recepit ī
ſignū amoris. Cū aūt qdā die luderēt ad pilā ꝓpe
portās eccl'ie. iuuenis ille timēs ne rāgeret' igreſ-
ſus ē eccl'iaꝫ. vbi dū aſpexiſſet pulcritudinē ima-
ginis b. v̄gis. deſcēdit in cor e⁹ deuotio. ſ. vt ipaꝫ
eligeret in ſpōſam. ⁊ in ſignum huius anulum
in digito imaginis poſuit. Tunc imago manu
cōſtricta anulū retinuit. Qui pterrit⁹. ſocijs hec
nunciauit. Et illi monebāt eū ad religiōis igreſ-
ſum. Sꝫ iſte attract⁹ concupiſcentijs mūdi mul
tū diſtulit. ⁊ poſtmodū ꝯtraxit ſpōſalia cū alia.
Cumqꝫ de nocte ingreſſus fuiſſet lectū. imago ſi
bi apparuit anulū demōſtrās īfidelitatē illi⁹ ar-
guit. Ille excitat⁹ de ſomno illuſionē fore puta-
uit qd viderat. ⁊ iterꝫ obdormiuit. ⁊ ecce ſecunda
apparitōe facta duriſſimis v̄bis ⁊ cōminatio
nib dep̄henſus eſt. ſubitoqꝫ euigilauit. ⁊ dimiſ-
ſis omnibus mundi. in heremo ſue amatrici de
ſeruiuit.

Miraculum ſecundum

Ad idē legit' vbi ſ. q̄ qdā miles diues ⁊ ī bel
lis famoſus totus erat deditus corruptionib
feminaꝝ. Et qꝛ torneamentū debebat fieri ī Ve
rona. ad illud ꝑgens cū magno apparatu in q̄-
dā caſtello vnā pulcrā iuuenculā aſpiciēs eā cō-
cupiuit. Vn̄ vocato famulo pecunias magnas
illi tradidit cū qb parētes iuuēcule ⁊ ipam v̄gi-
nē ad illicitū actū induceret. Tunc parentes ex-
cecati munere filiā inuitā tradiderūt ſtuprandā
Et qꝛ ſabbatū erat. illa v̄go corde deuoto ſe btē
v̄gini cōmēdabat. Cumqꝫ ploraret. illā miles de
noīe interrogauit. At illa ait. q̄ vocaret' maria. In
tulit miles: Cur ploras? Rn̄dit illa. Meli⁹ eſſet
mihi mori q̄ꝫ turpit' viuere. nam v̄ginitatē meā
deo ⁊ btē marie voueram. Tūc ſpūſſctūs tetigit
mentē mox militis ⁊ extinxit in eo oēm libidinē:
⁊ ait puelle. Quia hodie eſt ſabbatum dies. vicꝫ
Marie deputat⁹. ⁊ nomē tuū eſt ꝯforme. nunc
te integre offero ſibi ⁊ teſte deo ad meas expen-
ſas in monaſteriū monialiū te itroducā. Illaqꝫ
grās egit. ⁊ miles ſe ꝑ oīa cōtinuit ab ipa atqꝫ in
monaſteriū eā tradidit ⁊ collocauit. promitten-
do abbatiſſe multas diuitias poſtq̄ꝫ regreſſus
fuerit ſe oblaturꝫ. Sed accidit vt moreret' miles
in ipo torneamento. Tūc abbatiſſa cepit puelle
huic improperare ipi⁹ militis fallax ꝓmiſſū. inſuꝑ
vitiū corruptele ſibi iponere minabat'. ⁊ qꝛ nul-
lū ſolatiū hūanū poterat habere. ad btām virgī
nē ꝯfugit lachrymabilit' aſſidue ſubſidiū exoran
do. Cui apparēs btā v̄go ſic ait. Noli flere filia
dilecta. nam miles ille q tibi tantā exhibuit grāꝫ
in fine cōpunct⁹ ſaluat⁹ eſt ⁊ corp⁹ ſuū qꝛ in tor-
neamento mortu⁹ eſt. in loco nō ſacro ſepultuꝫ
eſt. Vade g̃ ⁊ dic abbatiſſe vt ipm̄ ei⁹ corpus ad
vrm̄ cimiteriū ſacrum ſiue monaſterium ſepeliē
dum deferri faciat. Et in ſignum q̄ locuta ſim ti
bi cum nunc ſit valida hyems roſa pulcerrima
reꝑiet' ſuꝑ tumulū ei⁹. cui⁹ radix ꝓcedit' vſqꝫ ad
cor eiuſdē militis. eo q̄. ſ. ob mei amorē caſtita-
ti tue pepcit. Cūqꝫ hec retuliſſet ⁊ abbatiſſa ad-
huc credere nollet. reuelato ſibi qdā pctō occul-
to ꝑ puellam de mādato b. v̄gis marie. Tūc cō-
trita ⁊ ꝯfeſſa cū ꝓceſſiōe illuc pergendo ſignum
dictū inuenit ⁊ corp⁹ ad cimiteriū trāſtulit. Hic
qꝫ patet qm̄ ipa glo'ioſa v̄go mr̄ ad ſe ꝯfugiētib
caſtitatē illibatā ꝯſeruat ⁊ ad ipas iducit ſecrādā
atqꝫ honorantib puritatem finē bonū largitur

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Capl'm q̄ntū ꝙ btā Maria ſuis ſubuenit et
conſolatōem p̄ſtat in morte. Miraculū p̄mū

Q Uinta vtilitas
ꝙ btā Maria ſuis deuotꝭ ī hora
mortꝭ ꝯſolatōem ⁊ auxiliū condo
nat. Legit̄ q̄ppe ď q̄dā clerico qui
gaudia marie ꝑ quādā ſolitā antiphonā q̄tidie
depromebat. ſ. Gaude dei genitrix ꝟgo imaculata
⁊ quō ī hora mortꝭ ꝯſolari meruit a b. ꝟgie. De
h̄ libro. ij. pte. ij. ar. ij. circa finē ſcṗtum reperies.
Miraculū ſcðm. Ad idē legit̄ vbi ſ. ⁊ etiam
refert Vincē. in ſpe. hiſto. li. viij. ca. xcvj. ꝙ cuidā
parochie preerat p̄ſbyt̄ diues ſꝫ vicijs plenꝰ qui
in ſua parochia hēbat q̄ndā nobilē diuitē ⁊ etiā
quandam pauperculam viduam. Contigit am
bos ſil' infirmari ⁊ morti ꝓximari. Vocat̄ g̃ ſa-
cerdos ad diuitē illū ꝓ ꝯfeſſiōe ⁊ cōicatōe. ⁊ veni
ens vidit multos aſtare diuiti ſolatia prebēdo.
Qui attentꝰ plus ad tpalia q̄ꝫ ſpūalia. cōfeſſiōe
q̄licūqꝫ facta cepit adulatōis ꝟba diuiti dare co
rā circūſtātibꝫ vitā eternā promittendo. ⁊ de con
ſciētie examiatōe ac pctōꝝ ſalubri pnīa ⁊ ſatiſfa-
ctōe alienoꝝ minꝰ diſpoſitū diuitē reliq̄t. Interi
venit q̄dā ex pte vidue q̄ dixit eā in extremis agē
tem ⁊ ſacra poſtulantē. Et cū ſacerdos nil cura-
ret. ait eidē capellanꝰ. Grāde ꝑiculū nobis iſtat
ſi illa mulier ſine confeſſione ⁊ euchariſtie ꝑcepti
one ex nr̄a negligentia deceſſerit. Iratꝰ ſacerdos
ait. O paꝝ ſani capitꝭ ꝯſiliū. ꝓ vili vidua nobilē
relinq̄re patronū a q̄ in teſtamēto plurima legā-
da tpalia expecto. Ait capellanꝰ. Ego ſi permiſeꝛ
infirmā viduā viſitabo cum ſacro. Fauente pre
ſbytero. cū ingrederet̄ paupcule vidue habitacu
lū. vidit viduā ſup nudam humū pauco ſtramine
ſtratam iacere. Hec vidua erat dei famula plēa
bonis operibꝫ ⁊ erga b. ꝟginē mariā p̄cipuā geſ
ſerat deuotōeꝫ. Introſpiciēſqꝫ capellanꝰ vidit
huic vidue aſſiſtere btām mariā cū mag̃ militia
angeloꝝ ⁊ choro btāꝝ virginum ⁊ tenere linte-
olum q̄ tergebat vultū egrotātꝭ vidue. ⁊ oīe pi-
etatis bn̄ficiū impēdēs ſatagebat circa frequenſ
miſteriū. Capellanꝰ hec vidēs obſtupuit ⁊ perti-
muit. Regina aūt celi data fiducia viꝝ dei vt in-
traret impauit: ⁊ maria ſedē parante ac ne time-
ret hortāte. ſedit ⁊ confeſſionem vidue audiuit.
Tandē cū eidē vidue vellet corpꝰ xp̄i dare ⁊ de-
pitide excepiſſet: mox btā maria ꝟgo cum celeſti
curia tota inibi exiſtente ſe ꝓſtrauerunt hūiliter
⁊ corpus xp̄i adorauerunt. Tādē cōicata vidua
⁊ eccleſiaſticꝭ ſacris pacꝭ. capellanus cepit pſal-
mos legere. ⁊ ſic obitū vidue p̄munire. Sicqꝫ b.
ꝟgine aſtāte ⁊ conſolante egredientē aīam felicē
in celū cū tota glorioſa comitiua in iubilo dedu-
xit. Deniqꝫ hec vidēs ⁊ deū glorificās capellanꝰ
cū gaudio rediit ad domū diuitis vbi erat ple-
banꝰ. veniēſqꝫ ad limen oſtij vidit cattos ni-
gros circūuallantes lectū diuitis. Quos miſer
ille ſentiēs infeſtos demones fore rugiebat cla-
mās ⁊ dicens. Tollite cattos tollite: miſero ſub
uenite. Poſt aliquantulū vidit ethiopē magnū
voce minaci. vultu t̄ribili. vncū quē manibꝫ ge-
ſtabat faucibꝫ ⁊ gutturi diuitis pctōris imerge-
re ⁊ furibunde aīam eiꝰ infelicē extrahere. Ille
q̄ꝫ diues in his doloribꝫ dans vocem horribilē
tradidit infelicē ſpūm. Et ecce mox ceteri compli
ces demones irruētes miſerā aīam illā flagrꝭ ac
ꝟberibꝫ affitiētes imerſerunt in locū tenebrarū.
Capellanꝰ igit̄ hec vidēs: nimio timore correptꝰ
cecidit. factoqꝫ in exceſſu mētꝭ mox btā Maria
gl'ie regina ſibi appuit dicēs. Ne timeas chariſ
ſime. non tibi nocebit malignitas diabolica. q̄a
tibi mihi deuote deſeruiēti parata eſt btitudo ce
leſtis. Sicqꝫ recreatꝰ rediit ⁊ grās ac laudes deo
agens. tādē in bono ⁊ deuotōe b. ꝟgis profecit.
Ad idē facit etiam miraculū de q̄dā clerico q̄
q̄tiens ptranſibat eccleſiam vel imaginem beate
ꝟginis genuflexo ſꝑ ſalutabat. ⁊ quō in ſua in-
firmitate eſt conſolatus. De hoc habes li. j. parte
iiij. ar. ij. in fine.

Capitulū ſextū ꝙ btā Maria ſuos dilectos
honorat. Miraculum primū.

S Exta vtilitas ꝙ
btā maria ſuos dilectos honorat.
Legit̄ vbi ſ. ꝙ q̄dā nobil' intrauit reli
gionē ciſtercieñ. q̄ dū rudis ingenij a mgr̄o ſibi
dato non poſſet l'ras addiſcere. mox ſe humilia-
uit cogitās meliꝰ deo deſeruire in hūilitate vt con
uerſoꝝ eligeret habitū. nec potuit plus addiſce-
re q̄ꝫ Aue maria. Et qꝛ h̄ deuotiſſime dicebat q̄ti-
die ⁊ freq̄ntiſſime. accidit vt moreret̄. ⁊ tādem
foſſa eiꝰ a q̄dā viſitaret̄. ⁊ ecce de capite foſſe eiuſ
liliū excreuerat pulcerrimū ſcriptū intus ⁊ foris
⁊ cōuocādo abbatē ⁊ epm̄ dū fodiſſent inuene-
runt liliū radicē de corde ꝑ os ꝓcedētē ⁊ ad extra
excreſcentē. in cuiꝰ folijs ſcṗtū erat Aue Maria
Et hec videntes laudauerunt beatam virginem
ſuos honorantem. Miraculum ſcðm
Ad idē legit̄ vbi ſ. ꝙ ſcītis Boicus btē ꝟgini
ſumme deuotus dum eccleſiam ſancti Micha
elis intraſſet ⁊ in ea abſconſus in angulo ꝓno-
craſſet in lachrymoſis orationibus. Ecce in me-
dia nocte ꝟgo benedicta cum celeſti militia eccle
ſiam ingredit̄. ⁊ dū miſſam req̄reret oblatus eſt
ei Boicus. q̄ timens accedere coram btā virgine
mox lapis retro quem abſconſus reſidebat ſe
ſubtraxit ab eo. Tunc coactus ad altare accedit
in veſte mirabili ornatu. Cumqꝫ myſteria cū mi-
rabili melodia ⁊ cantibus angelicꝭ fuiſſent com
pleta. ꝟgo bn̄dicta Boico veſtem mirabilem de
dit q̄ adhuc ī illa eccleſia demōſtrat̄ dicēs. Dēs
venerantes me excellentiori veſte ornant̄ et ho-
norant̄ ⁊c. Ad idem facit miraculum de q̄daꝫ
monacho nomine Ioſtio deſcriptum li. vj. par.
ij. arti. iij. in fine. Miraculum tertium.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Ad idē legit̄ i libro miraculoꝝ beate ꝟgis vt
ſcribit Anſ. ⁊ etiā in libro qui intitulat̄ ſcala celi
ꝙ in anglia fuit qdā monachus ſumme deuo-
tus b. ꝟgini: q qñcūqꝫ nomen marie audie
bat flexis genib' ei reuerentiā exhibebat. Cum
aūt victus ſenio vix aſſurgere poſſet ⁊ ſe leuare
in lecto. dati ſunt ſibi ſeruitores. qui vice quadā
dum abeſſent ⁊ monachus proſtratus beatam
ꝟginē reuerenter ⁊ deuote vt ſolitus erat exora-
ret. finita oīone deuota cū vellet ſurgere ⁊ nequi
ret pre ſenectute. conatū adhibēs ad ſurgenduꝫ
ait. Dulciſſima ꝟgo maria adiuua me. Ecce ſta-
tim affuit eidē b. ꝟgo cū ſacris ꝟgib' ⁊ cū duab'
puell' erigēs eūdē ⁊ ad fortitudinē iuuētutis trigi
ta annoꝝ reſtaurauit. q qꝫdiu vixit b. ꝟgini ſol-
licite deſeruiuit ⁊ ab omib' honorabatur.

Miraculū quartū. Ad idē legit̄ vbi ſ. ⁊ re-
citat idē Anſ. etiā in ep̄la ad coanglicanos ep̄os
vicꝫ ꝙ tpib' Karoli regis Francoꝝ qdā germa-
nus regis hungarie fuit qui ſic erat deditus de-
uotioni b. ꝟginis vt qtidie anteqꝫ comederet di
ceret horas ei'. Qū aūt infirmitate grauat' vo-
uiſſet b. ꝟgini ꝙ ſi eū curaret caſtitatem ſeruaret
ſtatim vidit cameram luce repletam ⁊ ſe curatū
oīno reperit atqꝫ ſanū. Tandē morit̄ rex Hun
garie abſqꝫ altero herede. ⁊ ideo a regni baroni-
bus inducit̄ iſte iuuenis ad ꝯhendūꝫ. ne careret
regnū ſucceſſore. Electa qꝫ ſibi ſponſa ducūtur
ad eccleſiā ꝓ bñdictōe nuptiaꝝ. Tunc iuuenis
recordatus eſt ꝙ illa die nō dixerat horas beate
ꝟginis. Moxqꝫ cepit dicere cū deuotōe. Et cuꝫ
ꝑorando diceret illā antiphonā Quāpulcra es
⁊ qꝫ decora chariſſima ⁊c. Ecce ſplēdida ꝟgo ap
paruit añ altare duob' angelis aſtantib'. et ait
iuueni. Si pulcra ſum ⁊ decora vt dicis. cur me
dimittēs aliā ſponſam accepiſti? Tunc iſte ait.
O dña qd me iubes facere. Et illa. Si ſponſam
carnalē meo amore dimiſeris. me in ſponſam cele
ſti regno habebis. Et ſi feſtū ꝯceptōnis mee cele
braueris annuatim mecum in regno vnigeniti
mei laureat' eris. His auditis adoleſcēs clam fu
giēs ab vrbe ⁊ regno venit Aqlegiā. ⁊ ſuꝑ rupē
heremiticā vitā duxit. Tandem fama prodeūte
veridica ſcitatis. elect' eſt ⁊ fact' patriarcha Aqle
gie. ⁊ publice p̄dicauit atqꝫ inſtituit fieri feſtum
conceptionis Marie deuote celebrandum.

Miraculū quintū de feſto Marie de niue.
Ad ideꝫ legit̄ in lectionarijs ⁊ breuiarijs de
exordio feſti b. marie de niue. ꝙ tpe q Liberius
papa ſedē rhomanā ꝓuide gubernaret. erat q-
dā patrici' vrbis noīe Johēs morib' ⁊ nobilita
te p̄clar' ⁊ diues. ⁊ ꝯſilr ei' vxor. q cum filiū non
haberēt. beatam mariam in ſpecialem dominā
⁊ patronam preelegerunt. ⁊ vitaꝫ ⁊ omnia que
poſſidebāt atqꝫ oēs facultates ſuas vno ore et
cōcordi deuotōe in obſequium beate ꝟginis de
uouerunt. exorātes vt ſicut ipa btā virgo vellet
ita ſolita miſeratione diſponeret quō in ei' ob-
ſequiū expenderent̄ ſue facultates. Tunc intrā-
te mēſe auguſto q ſol acrius excoqt. Ecce mira-
culoſe die qnto ipi' menſis contra tpis naturā
in nocte illa aer nubib' denſat̄ ⁊ frigore cōſtrin-
git̄ adeo vt niuiū multitudo deflueret que ſolū
modo locū baſilice edificande in honorem bea
te virginis cooꝑuit ⁊ demōſtrauit. In ipa quo-
qꝫ nocte apparuit b. ꝟgo pōtifici p̄dicto dicēs ſic
Operꝝ tuoꝝ intentio ⁊ vigilātia q oipotenti do
plurimū places te modo in hoc cōmēdabilē red
diderūt. vt qꝺ ab alijs nō fuerat hacten' attenta
tū erga mei nois deuotōem. ꝑ te nunc mihi pla-
cuit ꝯſūmari. vt cauſa ſalutis exiſtas oib' q de-
uotionē tui pectoris fuerint imitati. Verꝫ ne hāc
reuelatōem dubites. ecce miraculo volui confir
mare vt eū tm̄ locū in q baſilicā nois mei preci-
pio tibi ꝯſtruendā repleuerim īfuſiōe mirādeni
uis q cadorē puritatis ⁊ donū ſpūſſci ſignificat
Habebis ſiqdē ⁊ Johem patriciū in hoc opere
adiutorē q ad te diluculo veniet ⁊ p̄ceptis tuis
parebit. Cū q ſil' ⁊ clero vniuerſo ac ꝑp̄lo vrbis
accedas ad montē q ſuperagius dr̄. ibiqꝫ vt de-
monſtratū eſt eccleſiā noī meo fabricabis. Cun-
qꝫ ipe pontifex mirādo q̄reret que eſſet. Reſpō-
dit. Ego ſum dei genitrix virgo maria de qua fi
lius dei incarnatus proceſſit ⁊c. ⁊ ſic viſio diſpa
ruit. Conſilr nocte eadē apparuit p̄dicto Johā-
ni patricio ⁊ eius coniugi ſub his ꝟbis di. De-
uotionem tuam qua patrociniū mee defenſiōis
ſpecialiter elegiſti pio reſpexi intuitu. qꝫobrem
ſcire te volui qm̄ tuaꝝ reꝝ hereditatūqꝫ ꝑpetu-
um ſucceſſorē tibi volui prouidere. ita vt mihi
domū dñi in terra ꝯſtruxeris. ego tibi in celis co
pioſum theſauꝝ ⁊ eternā ꝯſtruā māſionē. Hoc
g tibi p̄cipio vt ſūmo mane ad Liberiū papā ac
cedas. ⁊ cū conſilio ei' in loco ſpecialiter a me ele
cto ⁊ miraculoſe ꝑ niues demonſtrato baſilicā
nomini meo erigas. Cūqꝫ qeuiuiſſet ⁊ nomē ſuū
ſancta dei genitrix indicaſſet reuelatio diſparuit
⁊ in tanta admiratione eos dimiſit. vt reliquaꝫ
noctis ꝑtem inſomnē ducerēt in diuinis laudi
bus exultarēt. Tunc p̄mo mane ꝓrectur' ad pō
tificē. vidit ſicut audierat montē illū niue cooꝑtū.
⁊ credens ꝙ h lateret pontificē cepit feſtinare et
pia violentia oſtiū pape infeſtare vt reuelatōem
factā indicaret. Sed cū ad papam intraſſet mox
ſmonem concepti gaudij prius papa preuenit
di. Chariſſime oipotēti deo gratias agere nos
oportet ꝙ cū ſim' indigni ad ſpeciale obſequiū
dei genitricis dignatus eſt deputare ⁊ miraculo
ſe dignat' eſt declarare qꝺ ꝑ nos voluit implere
ſcꝫ in loco per niues declarato baſilicā edificare
noī btē virginis dedicādā. Cūqꝫ verba reuelati-
onis mutuo enarrarent. ecce omnis populus ⁊
clerus pre forib' congregati aſtiterunt ex mira-
culi nouitate plurimū cōcitati. ⁊ corā eis ponti-
fex exorſus eſt di. Plurimum gaudere in domi
no fratres nos cōuenit. quia cū diuina demen-

tia hanc vrbẽ caput chriſtiane religionis effece/
rit. hodie diuinis muneribꝫ ſpecialiter decorare
dignat᷑. vt ſciamꝰ nob̄ beneficia diuina celitꝰ pro
uenire. ſ. per btãm Mariam. Ecce chariſſimi nix
de celo in h̄ feruentiſſimo tẽpore cecidit. vt nos
deus ſue miſcḋie cãdore dealbãdos oſtenderet
ſꝫ ad deuotõem ſctẽ genitricis ſue accingamur.
Cunqꝫ ſeriatim oibꝫ exponeret q̄ ſibi ⁊ Johãni
patricio fuerant reuelata. oẽs vnanimit᷑ clama/
uerũt dicentes: Bñdictus deꝰ. ⁊ cũ proceſſione
exultantes ad locũ cũ diuinis laudibꝫ ꝑrexerũt.
⁊ altis niuibꝫ repletũ locũ reppererũt ſm limites
in circũitu vt erat baſilica edificanda. Cunqꝫ pa
pa apposito inſtrumento fodili pedes calcando
ſuppoſuiſſet. ſubito tota terra in circũitu iuxta
niuiũ demonſtratõem eſt apta ⁊ eccl'ia edificari
cepit. oẽs q̄ꝫ ꝑpli cum ſumma deuotõe laudan/
do deũ ⁊ matrẽ eius ad ꝓpria cum gaudio redie
runt. Et ſic magna laude ⁊ honore Johes patri
cius ac cõiunx eiꝰ coram plebe tota ꝑ btẽ ꝟginis
grãm ſublimati ſunt. q̄ eccl'iam ipam ꝑficientes
ſumptu magno ꝑ papã tãdẽ dedicata eſt. in q̄ ⁊
ſpeciales reliquie recondite ferunt᷑. ſ. de feno et
ꝓſepio dñi. ⁊ de peplo btẽ ꝟginis marie ſiue ca/
miſia. necnõ vt dr̄ caput Matthie apoſtoli ĩ al
tari magno ſub lapide porphirito reconditũ eſt
vbi exuberant continue bñficia dei ad laudem
btẽ ꝟginis marie cunctis ad ipam confugiẽtibꝫ
O igit᷑ chariſſimi. oẽs btãm ꝟginem in patronã
ſpẽalem eligamꝰ. oẽs eidẽ deuote ſeruitutis ob
ſeq̄a exhibeamꝰ. vt ꝑ ipaꝫ grãm obtineamus ⁊
in celo gl'ie corona honorari valeamus.

Capl'm ſeptimũ ꝙ btã Maria pctõres potẽ/
ter reconciliat filio. Miraculũ primũ.

Septima vtilitas

ꝙ btã maria pctõres filio potenter
recõciliat. Scribit᷑ in libro q̄ dr̄ ꝓm/
ptuariũ exemploꝝ b. ꝟginis ⁊ refert
clarius ⁊ melius magiſter Johannes Britſch
ordinis minoꝝ. ꝙ q̄dã miles fuit raptor ⁊ pre/
darius nec deũ timens. ſꝫ omi ſpurcitia vitiorũ
plenus. habebat tñ vxorẽ deuotã q̄ eũ induxe/
rat vt ad honorẽ ꝟgis marie diẽ ſabbati ieiuna
ret ⁊ Aue maria cũ ꝓcederet quoqꝫ diceret corã
imagine btẽ ꝟginis. Cũqꝫ ſemel iret ad peccãdũ
eccl'iam quã ꝑteribat caſu ingreſſus vidit imagi
nẽ ꝟginis cũ ſuo puero in ſinu. Et cum cepiſſet
ꝟginem ſalutare ꝑ Aue maria. vidit pueꝝ xp̄m
vulneratum ⁊ eius ſanguinẽ fluere in gremiuꝫ
matris. Quo viſo obſtupefactus dixit. O dña
q̄s fecit hoc. Et virgo rñdit. Tu ⁊ ceteri pctõres
q̄ ampliꝰ crucifigitꝭ filiũ meũ q̄ꝫ iudei. Volebat
q̄ꝫ ꝟgo ſanguinem filij tergere ⁊ reſtringere nec
poterat. Tũc pctõr ille compunctꝰ ad ꝟginẽ di/
xit. O mr̄ miſcḋie itercede pro me. At illa. Vos
pctõres vocatis me matrẽ miſcḋie q̄ non ceſſatꝭ
me facere matrẽ miſerie ⁊ triſticie. At ille. Nõ do

mina clemẽtiſſima loquere ſic: ſꝫ memẽto te eſſe
aduocatã peccatoꝝ ⁊ itercede ꝓ me. Tũc ait mr̄
ad filiũ. O piiſſime fili amore mei miſerere huic
pctõri mihi ſupplicãti. Et filiꝰ. Noli mater gra/
uari ꝙ te nõ audio: q2 ⁊ ego rogaui patrem vt
ſi poſſibile foret. ſ. alio modo redimere genꝰ hu/
manũ trãſferret calicẽ paſſiõis a me. ⁊ noluit au
dire me. Tũc mater ait. O fili memẽto ꝙ mater/
no amore te viſceribꝫ meis alui: ⁊ cõdona huic
pctõri. Et filius ait. Et iuſticia tibi oſtendo ꝙ te
exaudire nõ teneor. Et mr̄ ait. Nõ ſm iuſticiam
cauſemur: ſed ſm miſericordiã: q2 ego ſũ mater
miſcḋie. ğ ꝓpter me miſerere huiꝰ pctõris. Et fili
us. Et ego ſecundo rogaui patrẽ trãſferre calicẽ
⁊ nõ audiuit me. Tũc mr̄ iteꝝ dixit. O fili memẽ
to omniũ laborũ noſtroꝝ ⁊ doloꝝ q̄s ſuſtinui
⁊ dona mihi hũc pctõreꝫ. Et filius. O mater no
li grauari ſꝫ memẽto q2 ⁊ ego tertio rogaui pa/
trẽ ⁊ nõ audiuit me. Statim aũt mr̄ depoſuit fi
lium ſuũ ad altare volens ꝓcidere ad pedes eiꝰ
genuflexo. Quod videẽs filius dixit. O mr̄ quid
ſic vis facere? At illa. Tãdiu añ pedes illos ge/
nuflexo ꝓuoluta ſtabo q̄uſqꝫ ei veniaꝫ ꝯcedis.
Et filiꝰ ait. Abſit hoc a me: q2 lege diuia ſancitũ
eſt vt filius honoret matrẽ: ⁊ cũ ſim filius tuus
te honorare volo. Tunc ait. Pctõri iſti ꝓpt᷑ te o
mr̄ indulgeo. ⁊ in ſignũ pacꝭ accedat iſte pctõr ⁊
oſculet᷑ vulnera mea. Qð cũ ille feciſſet: ecce oſcu
lãdo oĩa ſanabant᷑ vulnera. ⁊ ſic cognouit miſe
ricordiã ꝓmeruiſſe: ⁊ maximas grãs agẽs deo
⁊ matri eius letus abſceſſit. ⁊ domũ rediẽs ma/
le ablata reſtituit: ⁊ mũdũ deſerẽs cũ ſacra vxo/
re religionẽ intrãtes cõi cõſenſu ad ſua mõaſte/
ria ibi felici fine q̄euerũt. Miraculũ II.

Qð refert᷑ i Mariali magno ⁊ i legẽda ꝯmuni
Quidã prauꝰ ſacriſta lubricꝰ ſed ꝟgini deuotꝰ
quadã nocte ad ſcelus ꝑgẽs cũ ꝑ eccl'iam trãſi/
ret virginẽ ſalutauit: ⁊ poſtea deueniẽs in fluui
um decidẽdo expirauit ſũmerſus. Cuiꝰ animaꝫ
cũ vellẽt demones rape: angeli liberatores affu
erũt. q̄bꝫ demões dixerũt. Vt q̄d huc veniſtis:
cũ nil in hac aĩa habeatꝭ. Statimqꝫ btã Maria
affuit ⁊ demões increpauit. Tũc demões dixer᷑
Noſtra eſt anima: q2 in malo vitam finiuit. Ait
maria. Scio ꝙ aliquo ꝑgens ꝓmũ me ſaluta/
uit: ⁊ rediẽs ſimilit᷑ facere ꝯſueuit. Si ğ dicitis
vobis iniuriã fieri: ponamꝰ in iudiciũ ſũmi re/
gis. Tũc deo placuit vt ad corpus aĩa illa redi/
ret meritis btẽ virginis Marie. Interea frẽs ma
tutinas differri videẽtes ſacriſtã q̄ſierũt ⁊ ſũmer
ſum cõpererũt. Et cum de flumĩe extrahẽdo mi
rarent᷑: ille repente ad vitã rediit ⁊ geſta referẽs
vitã in bono ꝯſũmauit. Miraculũ tertiũ

Ad idẽ in mariali magno ⁊ libro ſcala celi le/
git᷑ ꝙ q̄dã iudea in partu laborãs mortẽ tñ mo
do expectabat. Cũ aũt vicine mľieres chriſtia/
ne eam viſitaſſent: ⁊ vidiſſent eius cruciatꝰ in/
ſtabãt vt ſe btẽ Marię cõmẽdaret: q̄ ꝓut loq̄ po

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

tuit ait. O dña Maria licet nõ ſim digna roga/
re te cũ ſim de genere eoꝝ q̃ occiderunt filiũ tuũ
tñ audio ꝙ clemẽtia tua ſe extẽdit etiã ad pecca/
tores. ſi ḡ libabis me. en ꝓmitto vna cum ꝓle ba
ptiſmũ ſuſcipere. Et ecce ſubito abſq; dolore pe
perit filiũ. Et q2 tũc vir ſuꝰ iudeꝰ agebat in remo
tis. ſurrerit mulier ꝛ cũ nato filio baptiſmũ ſuſ/
cepit. Tandẽ reuerſus maritꝰ ſuꝰ cum hec audiſ
ſet. euaginato gladio filiũ interemit. Tũc mlier
cepit clamare. Inſurgũt vicini ꝛ iudeꝰ fugit. Et
q2 ciuitas clauſa erat exire nõ poterat. Vñ cum lo
cum non haberet refugij. vidit diſcurrẽdo ꝑ ciui
tatem ꝙ oratorium btẽ virginis erat apertũ. illuc
intrauit. ibiq; cũ expectaret eos q̃s ſciebat ad ca
piendũ aduenire ꝛ ſciret certitudinalr̃ mortem
ſibi iminere. vidẽs in altari imaginẽ btẽ virginis
ſumpta fiducia cepit dicere. Heu dña maria ve/
re magna miſcḋia tua ꝙ me canẽ peſſimũ q̃ de/
uoraui filiũ ꝑmittis ſtare in domo tua ꝛ in pre/
ſentia tua. audiui q2 magna eſt bonitas tua. fac
ḡ ꝓpter te mecũ miſcḋiam ſicut fecit filius tuꝰ ieſus
cum Paulo perſecutore. Nam veracitr̃ credo
ipm ieſum ex te natum ſine virginitatis amiſſio
ne ꝛ ipm fateor deũ verũ ꝛ hoiem in lege vrã ꝓ/
miſſum: cuiꝰ miſcḋie nõ eſt numerus. Tunq; ſle
ret venit curia q̃rens ipm. ꝛ ibidẽ inuentũ liga/
uerunt. Et ipſe cepit baptiſmum petere dicẽs. Ut
cognoſcatis ꝙ nõ ꝓpt̃ timorẽ mortis baptiſari re/
q̃ro. nũc ſupplico vt me baptiſetis ꝛ mox ducatis
ad mortẽ. Et ſi negare vultis baptiſmũ: ieſũ xpm
redẽptorẽ mũdi accipio in datorem baptiſmi. et
ſanguinẽ meũ accipio ꝓ aq̃. Tũc ſtupefacti per/
miſit curia ipm baptiſari. ꝛ ſic ad carcerẽ poſtea
duci. Iudea vxor ſua contẽplans filium ſuũ iu/
gulatũ vidit ipm viuere ꝛ ridere. mox q; gaudẽs
audita baptiſatõne ſui mariti cum filio cucurrit
ad curiam ꝛ oſtendit puerũ viuentẽ ſola cicatrice
remanente in gutture ſanũ. Et ecce mirant̃ oẽs
de his geſtis. Aducitur q; iudeus baptiſatus de
carcere. Mox q; puero illi data eſt perfecta vox
ꝛ in pñtia totiꝰ ꝑpli h̃ dr̃ ꝓtuliſſe. Mr̃ miſcḋiaꝝ
ꝛ totiꝰ conſolatõis virgo ante partum virgo in
partu. virgo poſt partum. mater Ieſu chriſti fi/
lij dei intacta me in ſuum ſeruitorẽ adoptauit
Tunc oẽs laudãtes btãm v̾ginẽ mariã. iudeũ
baptiſatũ ꝑmiſerũt liberũ abire. q̃ ſuiens ex cor/
de btẽ v̾gini multa de ea ꝯ iudeoꝝ ꝑfidiã cõſcri/
pſit. ꝛ tandẽ ſuꝰ filiꝰ creſcẽs ꝛ in bono proficiens
btẽ v̾ginis deuotiſſimꝰ ſeruus extitit.

Miraculum quartũ. Ad idẽ refert Ceſariꝰ
in ſuo dialogoꝝ libro ꝙ ꝓpe Florentiã fuit q̃dã
miles q̃ deditꝰ vanitatibꝫ ꝛ laſciuijs cũ diſſipaſ/
ſet oĩa bona ſua: a q̃dã villico qui demonibꝫ ad
herebat conſiliũ req̃ſiuit ꝑ quẽ modũ poſſet di/
tari. Qui eũ ducẽdo ad q̃ddam nemꝰ vocato de
mone eis occurrit. Et cũ q̃ſita q̃d vellent. edixerũt
ꝙ miles iſte vellet ditari. Et demon ait. Facilia ſũt
iſta mihi dummodo volueris annuere votis meis

Miles aſſenſit. Demon aũt tria ꝓpoſuit. Pri
mo abnegatõem filij dei. Secundo abrenũ/
ciatõnem matris eccleſie ꝛ conſortium ſctõrum
viroꝝ. ꝛ hec duo miles fecit. Tunc tertium ꝓpo/
ſuit demon ꝙ .ſ. v̾ginem benedictam abnegaret
ꝛ renũciaret ſuis ſubſidijs meritis ꝛ ſubuentõibꝫ
Tunc miles noluit hoc tertiũ facere licet valde
ſollicitaret̃ a villico. Sicq; demõ iratꝰ receſſit et
iſte miles nil ꝓſperũ in hac re habuit. Tandẽ nu
tu diuio q̃dã die ad ſe redijt. ꝛ de his q̃ abnega/
uerat cõpũctꝰ intrauit eccleſiam ꝛ coram imagie
b. v̾gis cũ maxis ſuſpirijs ac lachrymis cepit
veniã ꝛ miſcḋiam iplorare. Dũq; in ſuo dolore
nõ attẽderet ad clamorẽ ſui gemitꝰ. ſꝫ voce audi
bili diceret. Mr̃ miſcḋie ipetra miſcḋiam mihi ꝛ
indulgentiã delictoꝝ. q̃dã nobil' ditiſſimꝰ viciñꝰ
q̃ tunc in eccl'ia erat poſuit ſe retro colũnã vt poſ
ſet audire quid iſte tam lachrymoſe poſtularet a
btã v̾gine. Tũc audiuit imaginẽ b. v̾gis loq̃ fi/
lio ſuo hec v̾ba: Fons miſcḋie qui dixiſti: nolo
mortẽ pctõris ſed vt magis cõuertat̃ ꝛ viuat. mi/
ſerere huic pctõri. Et ecce imago filij auertit faciẽ
ne reſpiceret hũc militẽ flentẽ: dicẽdo. Quõ huic
faciã miſcḋiam q̃ me negauit eſſe deũ: Tunc mr̃
ait. Fili licet h̃ peccauerit a diabolo deceptꝰ. tñ o
fili attẽde q̃d ꝓmiſiſti hũano generi. q2 in q̃cũq;
hora ingemuerit pctõr nõ recordaberis iniq̃tatũ
eiꝰ. Parce ḡ ſaltẽ ꝓpt̃ me. Ait filiꝰ. Dimiſſa ſũt ei
oĩa pctã. Et vox ad eũ. Surge vade ꝛ amplius
noli peccare. q2 merita mr̃is dei te ad pñiam ad/
duxerunt. Iſte ḡ grãs agens ſurrexit. ꝛ cũ vidiſ/
ſet alium ſtantẽ retro columnã. cognito ꝙ ꝛ ille
hec v̾ba audierat ꝛ viderat rem iſtã (vt narrat̃)
ille nobilis ditiſſimus requirẽs cãm ꝛ audiens
geſta a ꝑncipio. ob deuotõem b. v̾ginis iſtũ mi/
litẽ ſibi adoptauit. ꝛ vnicã filiã quã habuit cum
multiplicibꝫ diuitijs eidẽ in coniugiũ tradidit
Et ſic recuperatis oĩbꝫ bonis b. v̾gini deſeruiuit.

Capl'm octauũ ꝙ Maria demones fugat.

Miraculum primum.

OCtaua vtilitas q2
Maria demones fugat. Legit̃ in li/
bro q̃ dicit̃ ſcala celi atq; i mariali ma/
gno ꝙ fuit quidam nobilis qui deuotus ꝛ piꝰ
ad b. virginem: quandam orõnem ad b. virgis
necnon Iohannis euãgeliſte honorem editam
q̃ incipit O intemerata ꝛc̃. q̃libet die dicebat cũ
magna deuotõne. Qui inuidens diabolus. i aſ
ſumpto corꝑe dãnati hoĩs cuiuſdã ſe preſenta/
uit ad ſuiẽdũ attẽte. quẽ nobilis cũ ꝓnũ ad oĩa
ꝛ induſtriũ in ſuitijs vidiſſet poſuit ipm i q̃dã
hoſpitali q̃d ipe edificauerat. ſ. nobilis ſũptibꝫ ꝓ
prijs. vtq; ibidẽ ſuiret attente infirmis ꝛ paupe
ribus deputauit prouidendo. Ecce v̾o diligent̃
ꝛ mirabili charitate ſm apparentiã exequebatur
mandatum dñi ſeruiendo infirmis ꝛ paupibꝫ
ita ꝙ oẽs exiſtentes in hoſpitali mirabiles lau/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

des de eo dicebāt. Accidit vt ſemel vēiſſet ad do
minū ſuū petēdo piſces ꝑ aliqb9 infirmis in ho
ſpitali q̄ vt dicebat alia comedere nō valebant.
Et dn̄s miſit ad forū nec ibi piſces repperert̄.
Vn̄ iſte dn̄s cū ipſo ſeruitore q. ſ. ignorabat̄ fo
re diabolꝰ aſcēdit nauē ad piſcandū. ⁊ cū eſſent
in ꝓfundo flumis nitebat̄ diabolꝰ ſūmergere
ipm̄ dn̄z. Sʒ ecce fune cādidiſſimo nauē cingē
te ⁊ firmāte de celo deſcēdente moueri n̄ potuit.
Tandē reuerſi: altera quadā die iterꝫ a dn̄o ve
natiōes ꝓ infirmis fieri poſtulat dicēs ꝙ aliter
viuere plurimi eorum nō valebant. Tunc do/
minus mane ſurgēs cū eo acceptis laqueis: ia/
culꝭ canibusqꝫ ⁊ auib9: nemꝰ maximū itrauerūt.
Et cū dn̄s inſeqret̄ p̄dā: iſte diabolꝰ in ſpecie ſer/
uitoris exiſtēs nitebat̄ eū occidere: iacula mittē
do ꝯtra eū q̄ſi mitterent̄ ꝯtra venandū feraꝫ. ſed
ſtatim pannus pulcerrimꝰ iterponebat ſe inter
iaculatorē ⁊ militē: nec eidē poterat in aliq̄ noce/
re. Vn̄ reuerſi cū p̄da: q̄dam die iſte nobilis cū
inuitaſſet quēdam ep̄m: rogat eū vt ſuū hoſpi/
tale viſitet. q̄ vna cū nobili accedēdo ⁊ vidēs il/
lū ſeruitorē ac reqrēs ab īfirmis mirabiles com
mendationes de ip̄o audiuit. Et mox reuelante
deo cognouit ꝙ eſſꝫ demon. Precepit ḡ eidē co/
rā oib9 i ꝟtute Jeſu chr̄i vt q̄s eſſꝫ diceret: ⁊ ad
q̄d veniſſet: aut cur illic maneret cauſam apiret.
Vox ille dep̄heſus hoſtis rugiēs terribilit̄ ait.
Demon ſū: p̄ncipis tenebraꝝ ſociꝰ ⁊ cogor dice
re veritatē. Veni nēpe huc p̄mo vt infirmantes
in hoc hoſpitali priuare quirē ꝯfeſſiōe ⁊ ſacroꝝ
ꝑceptiōe. Scd̄o veni vt p̄imerē iſtū militē qui eſt
cōtrarius nr̄is opibus: ⁊ ſeruit matri Jeſu: ſed
nūc vtroqꝫ priuatus ſum. Volui quippe ipſuꝫ
ſummergere ⁊ nō potui: qꝛ chorda ſerica de ce/
lo demiſſa nauē firmauit. Jaculare etiā volui ⁊
nequiui: qꝛ e celo delapſus pānus aureꝰ ſe iter
ponebat ⁊ ſagittas ſuſcipiebat. Infirmis etiaꝫ
nocere nō potui: qꝛ ꝟtꝰ matrꝭ dei me rep̄mebat
ꝓpt̄ vnā orōnē quā iſte miles de facto dicebat q̄
liber die. His q̄ꝫ dictꝭ demon ꝯfuſus cū frore ⁊
fetore relicto diſparuit. ⁊ oēs i laudē dei ⁊ b. ꝟgi
nis ꝓrūpūt. Tūc iterrogat ep̄s q̄ eſſet illa orō
Qui miles. O b̄tā ⁊ intemerata ⁊c̄. Miracu/
lū. II. Ad idem legit̄ vbi. ſ. ꝙ fuit q̄dā iuuēis
relictꝰ a p̄re ⁊ dimiſſus cuidā militi ad nutrien/
dū. Qūqꝫ poſtea dediſſet ſe male ſocietati: ebera
tib9: ludis ⁊ immūdicijs: nō obſtāte correctione
tutoris cepit vēdere ⁊ alienare poſſeſſiōes ſuas
Tūc iſte miles tutor eius volēs ſibi fidelitateꝫ
ſeruare ꝓ p̄cio q̄d dabat̄ ab alijs ipe ſibi redime
bat ⁊ emebat fidelit̄. Tādem omib9 finalit̄ di/
ſtractis dū nil ampliꝰ ad vendēduꝫ haberet et
multū egeret: accidit ſemel vt iret ad venationeꝫ
cū q̄dā malo ⁊ imūde vite milite. Iſte dixit iuuēi
Cōpatior tibi qꝛ miles tutor tuꝰ decepit te ⁊ ap/
propat ſibi oēs poſſeſſiōes tuas. ſꝫ ſi velles mi/
hi acq̄eſcere ego ducerē te ad quendā dn̄m meū

et ille ditaret te diuitijs magnis. Aſſentit iuue/
nis. Et dū intrarēt nemꝰ magnū: interrogat ſoci
um q̄d iſte dn̄s vellet h̄re ab eo pro diuitijs do/
nandis. At miles. Nō niſi vnicū ꝟbū. Cūqꝫ ve/
niſſent ad terminū. ecce demon affuit cū magno
apparatu ⁊ gratant̄ accepit militē ⁊ ſocij aduen/
tū. Cūqꝫ expoſuiſſent cām aduētus. ait demō.
Vos chriſtiani eſtis multū duplices in verbis.
ꝓmittitꝭ nobis ſeruare pacta dū petitis adiuto/
riū. q̄n aūt facti eſtis diuites ꝟtitis dorſū nobiſ
Si ḡ vis a nobis auxiliū: abnega Mariā ma
trē dei ⁊ abrenuncia oī adiutorio ipiꝰ. Iſte aūt
iuuenis licet foret malꝰ tn̄ q̄libet die dicebat illū
ꝟ. Maria mr̄ gr̄e mr̄ miſc̄die ⁊c̄. Vn̄ ꝑterritus
cepit hūc ꝟſum exclamare. Tūc demon iratꝰ cō/
tra militē qui eum adduxerat. ſtatim ſuffocauit
eum ⁊ ad infernum deportauit. Juuenis ꝟo re
lictꝰ cū mag̃ frore redijt ad ciuitatē. ⁊ in craſtinū
erat vigilia aſſumptionis b. marie. Tūc illo die
ingreſſus eccleſiam. ecce imago b̄te ꝟginiſ aſſur
gendo caput ei inclinauit. Cū aūt ipe h̄ non vi/
deret. ſed ille miles q̄ eū nutrierat ⁊ tutor eiꝰ fue
rat dū vidiſſet eū flere cū ꝯtritiōe corā altari b. vir
ginis. reqrit cām. Et ille dū dixiſſet ſibi oīa pre/
dicta q̄ ſibi acciderāt laudauerunt deū. Et ſic ille
miles ſibi ꝑdita recupauit. Miraculū terciū
Ad idē legit̄ in libro qui dr̄ ſcala celi. ꝙ fuit q̄
dam religioſus q̄ cū meditaret̄ de celeſtib9 con/
gregatio mag̃ porcoꝝ ingreſſa eſt ſuam cellam
Cū aūt p̄tenderent ꝙ vellēt eū deuorare ⁊ ince/
piſſent rodere tibias eius. ille incepit clamare ꝟ.
Ab hoſte maligno defendas nos dei genitrix ꝟ/
go. Tūc ſtatim b. ꝟgo viſibilit̄ appuit eidē ⁊ cuꝫ
virga quā manu tenebat exercitū demonum fu
gauit dicēdo. Recedite maligni recedite qꝛ victo
riā nunq̄ꝫ habebitꝭ de mihi deuotꝭ. Qui omnes
euaneſcētes ſic fumꝰ. ille ꝯſolatꝰ a b̄ndicta ꝟgīe
remāſit in celeſti dulcedine. Ecce ptꝫ qꝛ q̄ fuit b.
ꝟgini ⁊ ad eā cōfugit. ipius ꝟginis p̄cib9 demo
nes nocere volētes cōpeſcunt̄ ne vincere poſſint
aut talibus plene noceant quantū velint.

Capitulū nonū ꝙ b̄tā Maria errantes illu/
minat. Miraculum primū.

NOna vtilitas qꝛ
Maria errātes illumiat. Legit̄ in li.
q̄ dr̄ ſcala celi ꝙ fuit q̄dā ſacerdos q̄
deuotꝰ b. ꝟgini mltū dubitabat de ſacro altaris
⁊ iō rogabat aſſidue b. ꝟginē vt eū dignaret̄ ad
iuuare. Cū aūt in ſabbato celebraret miſſam. an̄
p̄r nr̄ diſpuit hoſtia quā ſacrificauerat. ⁊ dū re
ſpiceret ſtupefactꝰ vidit mr̄em gl̄e an̄ ſe ſuū filiū
in vlnis tenētē ⁊ dicētē. Ecce quē ſcrā puerpa por
tauit. ecce quē ꝯſecras. ecce quē manib9 tractaſti
quē leuaſti. ⁊ ecce trado tibi filiū meum. accipe ⁊
ꝑfice miſſe officiū. Accepit ḡ ſacerdos pueruꝫ et
poſuit ſuper corporale. ⁊ cū p̄ueniſſet vt iā hoſtiā
deberet frāgere. nō amplius in forma pueri: ſed

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

in forma panis mōſtratus eſt ei. ⁊ ſic ille in fide eſt roboratus. ¶ Miraculū ſcōm. ¶ Ad idē legit̄ in mariali magno. ⁊ etiā in li. q̄ s. ꝙ fuit q̄dā iudeus in Lombardia q̄ viā incedēs a latronibus capit̄. ⁊ plagꝭ ipoſitis carceri obſcuriſſimo tradit̄ vinctis manibꝰ poſt tergū. ſic i dolore poſito ⁊ expectāti mortꝭ aduentū occurrit in mentē vt adiutoriū b. v̄gis marie in q̄ ſperāt chriſtiani reqreret. Cūqꝫ flendo diceret O dn̄a regia celi et terre verifica in h̄ cane qḋ de te p̄dicat̄. q2 dicit̄ a chriſtianis ꝙ p̄ te mundus ſaluat̄ ⁊ detēti a demone liberant̄. captiuiqꝫ eripiant̄. Adiuua ergo nūc me. atqꝫ tribꝰ diebꝰ cū ſic māſiſſet ⁊ p̄ laſſitudine paululū obdormiſſet. affuit q̄dā dn̄a ſplendidiſſima cū duabꝰ puellis q̄ꝝ vna diſſoluit vincula qbꝰ miſer erat ꝯſtrictꝰ. euigilauit mox pre gaudio iudeꝰ ⁊ admirādo cepit reſpicere que eēt iſta pſona. Et vidit nō in ſomnis ſed vigilando dn̄am celi aſtantē ex cuꝰ claritate totū diuerſorium replebat̄. Ad quā iudeꝰ ait. Dic mihi o dn̄a q̄ es q̄ tā benignū affectū mihi miſero oſtendiſti At illa. Ego ſum maria quā tu cū gemitibꝰ aduocaſti. ⁊ licet tu ⁊ gens tua me ⁊ filiū meū redēptorē ſeculi abnegaueritꝭ. tn̄ ecce malis p̄ veſtris reddā bona. vt. ſ. ab errore ad viā v̄itaꝭ te adducā. idcirco ad te veni vocata. Vꝫ vt euidentius h̄ cognoſcas egrediamur foras. ⁊ duxit p̄ angelos ad altiſſimā rupē. vbi poſitꝰ cum reſpiceret inferꝰ vidit vallē p̄fundiſſimā ⁊ obſcuriſſimam ſulphureas flāmas ⁊ fetorē intolerabilē emicātē ⁊ horridis tormentoꝝ generibꝰ inibi torqueri aīas abſqꝫ miſcd'ia. illeqꝫ lamētabant̄ horribilit̄ ⁊ eiulabāt nec pēa minuebat̄. Tūc territꝰ iudeus corruit. ⁊ v̄go btā ait. Hec dant̄ tormēta pfidis iudeis q̄ negāt me ⁊ filiū meū. Tādē de mādato v̄gis p̄ angelos ducꝰ eſt ad mōtē q̄ndam gratiſſimū in q̄ māſiōes ſplēdidiſſimas aſpexit odoreſqꝫ inextimabilis ſuauitatis ſenſit. ⁊ cetus ciuiū celeſtium vultu ſplendidiſſimo pſallentes Cui ait v̄go btā. Hec eſt hereditas aiaꝝ redēptaꝝ ſanguie filij dei quā ⁊ tu poſſidere poterꝭ ſi vere credas. Et nūc elige locū quē hoꝝ volueꝛꝭ. ⁊ ſic diſparuit v̄go btā. Tūc iudeꝰ deuēit mane ad villā ⁊ ſuſcepto baptiſmo cū magn̄ deuotione fuiuit q̄d ad vixit v̄gini bn̄dicte q̄ eū ad fidē illumīauit ⁊ ad viā v̄itaꝭ p̄duxit miraculoſe.

¶ Capitulū decimū ꝙ btā maria a damnatōne liberat.

¶ Miraculū p̄mum.

Decima vtilitas

ꝙ maria a dānatōe liberat. Legit̄ in libro q̄ dr̄ ſcala celi. ꝙ fuit q̄dā clericꝰ q̄ tota intētōe libidini deditꝰ. nihilo minꝰ h̄ bonū tm̄mō i eo erat ꝙ horas beate virginis deuote dicebat. Cū aūt q̄dā vice ad p̄ficiēdā ſuā libidinē trāſiret p̄ q̄ndā pontē. ⁊ dicere cepiſſet interim officium b. v̄gis. in fluuiū cadēs ſūmerſus eſt ⁊ a demonibꝰ raptꝰ. Tūc btā v̄go affuit ⁊ cōpulit demōes ad iudiciū ducere ipaꝫ aiaꝫ. vbi cū altercarent̄ demōes aſſerētes ꝙ eis debetur anīa in pctō mortali decedens: Ecce b. v̄go duo teſtionia ſacre ſcp̄ture allegauit. ¶ Primū eſt. vbi te inuenio ibi iudicabo. Secundum eſt Ex v̄bis tuis iudicaberꝭ. ⁊ ſic ꝯcluſit dicēs. Ex quo iſte dū mortuus eſt meū officiū dicebat. ⁊ in ore eius erat angelica mea ſalutatio: idcirco mea eſſe debꝫ aīa iſta. Tūc iudex p̄cepit afferri linguā eꝰ: ⁊ cum inuēta foret in ea hec ſcp̄tura Aue maria ⁊c. ait iudex. Reuertere ad corpꝰ et age pn̄iaꝫ. q2 diabolo nō dat̄ ptās ſup̄ te. ꝓpt̄ reuerentiā illiꝰ q̄ ē oīm ſalꝰ ⁊ victoria fortꝭ ꝺ hoſte Lauda ḡ dulciſſimā mr̄ē mea ⁊ dic oibꝰ. q2 h̄ ē p̄ncipiū hūane ſaluatōis ⁊ recup̄atōis. ſ. ipaꝫ b. Mariā colere. ⁊ ſic libatꝰ ē hō ille. Electo q̄ꝫ eꝰ corpe p̄ angelos de flumie: aīa illa intrāte reuixit ⁊ pn̄iam egit: ac oīa relinq̄ns religionē itrauit vbi laudabilit̄ cōſūmauit. ¶ Miraculū. ii.

¶ Ad idem legit̄ i q̄dā miraculo qḋ accepi ex libro notabil̄ cuiuſdā p̄dicatoris ordis mioꝝ ꝙ in comitatu tholoſano duo frēs erāt magni p̄dones reſidētes in q̄dā caſtro: vnꝰ eoꝝ licꝫ p̄daret̄ tamen precauebat ne homines occideret. hic diuio nutu pn̄ia ducꝰ itrauit ordinē fratꝝ minoꝝ. ⁊ q̄tidie exorabat deū p̄ ſuo fratre p̄dōe vt ꝯuerteret̄ ad pn̄iaꝫ. Accidit aūt ꝙ ille ſuꝰ fr̄ p̄do ifirmaret̄. cui cū cōſanguinei ꝯſulerēt pn̄iaꝫ ⁊ cōfeſſionē dixit ꝙ nulli alti vellꝫ ꝯfiteri niſi iſti ſuo germano facto fr̄e minore p̄ſbyt̄o: eo inq̄t ꝙ ille q̄ndā fuit ſocꝰ opeꝝ meoꝝ ⁊ ꝯſcꝰ eſt factoruꝫ meoꝝ. Miſſo itaqꝫ nūcio p̄ eodē interim iſte ḡuatꝰ ifirmitate mortuꝰ extitit. Ille q̄ꝫ aduenīēs reppit hūc ſuū frēm defunctū portari ad tumulādū. vn̄ flēs p̄iecit ſe i orōe: ⁊ bn̄dictā v̄ginē cepit rogare p̄ ſuo fr̄e totꝭ viſceribꝰ deuotōis. Et ecce ſubito mortuꝰ ille erigēs ſe clamauit fortit̄ dicēdo. Ve mihi. ⁊ itaꝝ recidēs q̄euit. Poſt aliq̄ntulū cū ille fr̄ mioꝛ nō ceſſaret ab orōe: iteruꝫ erexit ſe mortuꝰ ⁊ clamauit tā fortit̄ vt circūſtātes ērriti fugerēt. ⁊ iteꝝ recidēs ſiluit. Tertio deniqꝫ cū orōnis p̄lixitas i cubiclo a fr̄e diſtēderet̄: ecce ille mortuꝰ erexit ſe ⁊ exilijt di. Grās ago deo et bn̄dicte virgini marie. Prēs igit̄ ſtupētes interrogauerūt eūdē. ⁊ r̄ndit. Egreſſa inq̄t aīa mea rapta ē ab inūerꝭ demōibꝰ q̄ oīa pctā mea mihi obijciebāt: ⁊ ad tormēta deducere nitebāt̄. vidiqꝫ q̄ſi fornacē ignis ardētꝭ ſulphurei horribilis: q̄ cū p̄ijcere me vellēt ſtatim fortiſſime clamaui p̄mā illā vocē quā audiſtꝭ. vicꝫ Ve mihi. Ecce aūt vidi ſup̄ me i altiſſimis ſtātē iudicē q̄ ſn̄iam cōtra me ferre volebat vt ignibꝰ traderer: ꝓpt̄ qḋ p̄rius ſcd̄o clamaui fortꝰ. mox q̄ꝫ apparuit hō ſimil̄ fratri meo germano i habitu ordis mioꝝ. p̄cidēs corā b. maria v̄gie. ⁊ ꝓpt̄ eꝰ p̄ces b. v̄go Maria itercessit corā iudice. ⁊ ſic eius meritꝭ et interceſſiōe dilata eſt a iudice ſn̄ia diebꝰ octo: ⁊ interim aīa corpi meo reſtituta p̄ agenda pn̄ia

Et ſic gr̃as oīpotēti dō ꝛ b. Marie ago atqꝫ tibi
o frat̃ chariſſime. Feſtinem⁹ igit̃ vt ſatiſfaciam⁹
dānificatꝭ. Quib⁹ pfectꝭ. cappa idui t̃ ordis mio⸗
rū. ꝛ lachrymās cūctis dieb⁹ ac cōfeſſus die. viij.
quieuit fine bono. Ecce claret ꝙ btā Maria in⸗
terpellata ſua interceſſione liberat a damnatiōe
eterna. ❡ Miraculū tertiū. ❡ Ad idem refert
Vincen. in ſpe. hiſto. li. viij. ca. cxvij. ꝙ in territo⸗
rio Lugdun̄. erat q̄dā mlier beatā ꝟginē valde
amās ꝛ ei deuote ſuiēs. q̄ cū adhuc in iuuētute
ſua q̄ddā fecerat pctm̄ qd̄ nulli p̄ ꝟecūdia aude
bat ꝯfiteri. licet al's ſtrenue bōa opera exerceret.
Cūqꝫ ꝯfitebat̃ alia pctā. iſtō vnū ſubterfugiebat
ꝛ quaſi ꝯfiteri intēdens in fine ꝯfeſſiōis dicebat
ſic. De his ꝛ alijs ſi q̄ ſunt in me de q̄b⁹ confeſſa
non ſum dei miſcōiam ꝛ vr̃am pr̃ abſolutōnem
poſtulo. Tādē accedēs an̄ q̄ndā b. ꝟgis imagi⸗
nē tota cordis amaritudine illū reatū quē cela⸗
bat loq̄bat̃ fatēdo ſe peccatricē. Vn̄ cōfeſſorꝭ ſa⸗
gacitas q̄n̄qꝫ aduertebat exeſtuātē ei⁹ animum
tū ex ei⁹ tremule vocꝭ ſono. tū ex meſticia freq̄nti.
Cepitqꝫ ipē ꝯfeſſor ſuauit̃ monere vt ab ea eri⸗
geret tāti gemit⁹ cām p cōfeſſiōis ꝟitatē. ſꝫ ligan
te os ei⁹ diabolo non potuit ꝯfiteri p̄ ꝟecundia
Demū tēpoꝝ ſucceſſu mlier ſine illi⁹ pcti ꝯfeſſio
ne ad extremā vite horā puenit. q̄ mortua ꝛ co⸗
rā iudice adducta. ipā btā maria poſtulante iu⸗
dex pepēdit edictū vt ad corpus rediret aīa pec⸗
catricꝭ. ꝛ qm̄ ſine ꝯfeſſiōe nō eſt ſal⁹ vt viuēs ſa⸗
cerdoti ꝯfiteret̃. ꝛ ſic damnatōem q̄ iſtabat ac de
monū ſocietatē euaderet. Interim ſuabat̃ cada
uer ꝛ ecce ſubito ſurrexit mlier ꝛ aſtātes fugerūt
q̄s allocuta cū acceſſiſſent ꝓpius. ait. Vocate ſa⸗
cerdotē. q̄ vocato de illo pctō fecit confeſſionē ac
de oīb⁹ alijs delictis. ꝛ enodauit cūctꝭ ſuā libati
onē factā p b. ꝟginē. ꝛ ſic req̄euit ꝯtinuo in pace
Oēs ḡ audiētes hec laudē dixerunt xp̄o ꝛ beatiſ
ſime ſue mr̄i. ❡ Miraculū quartū. ❡ Ad idē
refert idē Vincēti⁹ dicto li. viij. ca. cxv. ꝙ fuit q̄dā
nobilis diues ꝛ vxor ei⁹ deuota. q̄ꝝ man⁹ erga
paupes largiſſima. Cūqꝫ filios ꝑcreaſſent ꝛ de⸗
inceps in ꝑuecta etate celibē vitā ducerēt. diabo
lus inuidit eoꝝ caſtimonie. vn̄ inflāmauit ani⸗
mū viri in concupiſcentie ardorē ad vxorē intātū
vt in nocte dn̄ice reſurrectōis accederet ad eā ꝓ
libidis actu cōplēdo. mulier cuꝫ increparet viꝝ
nec ei⁹ ſmonib⁹ mlt̃ꝭ acq̄eſceret. turbata ad viꝝ
ait. Ecce ſacra nox reſurrectōis. q̄cq̄d ḡ a nobis
hac nocte fuerit opatuꝫ ꝛ ꝯceptuꝫ ſit maledictuꝫ
ꝛ diabolo inet̃nuꝫ mācipatuꝫ. Concepit mulier
in illo ꝯcubitu ꝛ pepit tādē filium pulcerrimuꝫ:
creſcebatqꝫ puer decore lr̃is docilis ꝛ eloquētia
laudabilis. Mr̄ autē triſtꝭ erat ſciēs qd̄ dixerat
Puer ḡ cuꝫ ad. xij. annuꝫ peruiniſſet ꝛ a parētib⁹
tenere diligeret̃. diabol⁹ appuit mr̄i illi⁹ di. Iſto
para ꝓmiſſuꝫ mihi reddere anno tertio. Proin
de mulier flebat q̄tidie. ꝛ cuꝫ vidiſſet filiuꝫ mori
lachrymas ꝓrūpebat. Mirabat̃ iuuenis q: cū
de eo oēs alij gaudebāt ſola mr̄ flebat. Req̄ſi⸗
uit ḡ cāꝫ: quā iportune inſtāti mr̄ apuit p oīa eſ
narrādo. Tūc pcimeſcēs iuuenis d̄ nocte aufu⸗
git: petijtqꝫ anxi⁹ nōnullos ſapiētū vt ſibi d̄ ne
gocio ꝑiculoſo darēt ꝯſiliuꝫ. Peragratꝭ itaqꝫ
multis terrꝭ venit Rhomā: ꝛ ibi cū lr̄is papali
bus ad ep̄m hieroſolimitanū pexit. q̄ audiens
ab eo rē et oēs q̄ aderāt fleuer̃t. Et ecce tādē ep̄o
de h̄ anxie cōcionāti reuelatū ē vt mitteret̃ ad q̄n
dā ſctm̄ virū q̄ erat i heremo lōge ꝛ angelicꝭ pa⸗
ſcebat̃ cibis ꝛ loq̄lis ac inſtruebat̃ reuelatōibuſ
diuis. Nā huic ſctō q̄tidie d̄ celo ſiē nix cādidiſ⸗
ſim⁹ panis q̄ reficeret̃ mittebat̃ p angelos. Ado
leſcēs igit̃ arrepto longo itinere demōſtrato ab
ep̄o ſol⁹ diſceſſit. Porro ad ſctm̄ ſenē heremitā
angel⁹ dn̄i p̄cedēti venit hora d̄ celo duos ferēs
panes: ex q̄ intellexit vir dei ꝙ aliq̄s deo volēte
veniret ad p̄ndiū ꝛ gr̃as egit. Tādē adoleſcentē
ſuſcepit ꝛ plectꝭ lr̄is miſſis ab ep̄o: ait. Chariſſi
me fili genitricꝭ dei auxiliū depꝑcemur: q: ipā ha
bet dominiū ſup omēs malignos ſpirit⁹ q̄ con
triuit caput ſerpētꝭ: ꝛ ptātē habꝫ ſup īfernū. Ita
qꝫ vir dei cū lachrymis orās die paſce q̄n rapiē⸗
di pueꝝ a diabolo termin⁹ aderat: ad hoſtiā ſa
lutarē offerendā ꝓ puero ſe p̄pauit. timentē ꝟo
pueꝝ int̃ ſe ꝛ altare ꝯſtituit. Et facta eleuatione
corpis chr̄i venit diabol⁹ ꝛ pueꝝ e medio rapu
it ꝛ ad īfernū portauit. Qd̄ pſentiēs ſenex inge⸗
muit ꝛ b. virginē exorauit. Que q̄ dē mox ſubue
nit ꝛ pueri corpus ꝛ aīam ex inferno extraxit ꝛ i
locū vn̄ ſublat⁹ fuerat puer eſt reſtitut⁹. Cumqꝫ
vir dei Pax dn̄i diceret: ecce iuuenis libat⁹ Et
cū ſpū tuo rn̄dit. Accepta q̄ꝫ cōione ſctā de mau
ſenis narrauit tādē quō b. maria ipm̄ d̄ inferno
eripuerit. ꝛ ꝙ mlt̄a milia i inferno poſita ſint: et
q̄les penas inibi viderit. Deide bn̄dictōe a ſctō
accepta lr̄e⁹ ad ep̄m hieroſolimitanū atqꝫ ad pa
rētes rediJt. ❡ Miraculū. V. ❡ Ad ideꝫ legit̃ in
magno mariali. ꝛ hoc etiā miraculū memit ſan
ctus Bern̄. ſup Miſſus eſt. vicꝫ ꝙ apd̄ Ciliciā
anno dn̄i. 539. fuit vir q̄dā noīe Theophil⁹ cu⸗
iuſdā epi vicedn̄s: q̄ tā prudent̃ ſub ep̄o res ec⸗
cleſiaſticas diſpenſabat ꝙ mortuo ep̄o dignuꝫ
epiſcopatu o is pp̄l'us acclamabat. At ille vice⸗
dn̄atu ꝯtentus aliū in ep̄m maluit ordiari. Tā
dem ab ipō eodē inuite ab officio eſt depoſitus
ꝛ in tantā impatientiā eſt delapſus vt ad ſuam
recupandā dignitatē cuiuſdaꝫ iudei maleficii cō
ſiliū expeteret. Ille ḡ diabolū aduocauit: ꝛ The
ophil⁹ iuſſu demōiſ chr̄m ꝛ mr̄eꝫ ei⁹ abnegauit
ꝛ chr̄iane pfeſſiōi abrenūciauit. ꝛ ipiuſ negatōiſ
atqꝫ abrenūciatōis chirog̃phū ſcpſit ꝛ anulo ſi
gillauit: atqꝫ demoni ſigillatū tradidit: ꝛ ſic fui
tio eius adheſit. In craſtinū ḡ pcuratōe demo⸗
nis Theophil⁹ in gr̃am epi recipit̃: ꝛ in ſui offi
cij dignitatē reſtituit̃. Tādē ad ſe reuerſus d̄ eo
qd̄ fecerat valde igemuit: ꝛ ad ꝟginē glioſā tota
mēte ꝯfugit. Quadā vice b. ꝟgo i viſiōe illi ap⸗

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

parẽs de impietate ipm̃ redarguit ⁊ diabolo ab
renũciare p̃cepit. ac xp̃m dei filiũ ⁊ oẽ chriſtiani/
tatis ꝓpoſitũ ꝯfiteri fecit. ⁊ ſic ipm̃ i ſui ⁊ filij grã
recuꝑauit. ⁊ ad indiciũ idulte venie itez ſibi ap/
parẽs chirogͣphũ qđ diabolo đderat ſibi reddi/
dit ⁊ ſuꝑ pect⁹ poſuit vt iã nõ ſe diaboli ſuum ti/
meret. ſꝫ ꝑ btãm ꝟginẽ liberꝫ ſe factum gauderet
Quo Theophil⁹ accepto vehemẽter exultãs co
rã ep̃o oĩ qꝫ ꝓpl'o q̃d acciderit retulit. ⁊ cũctꝭ ad/
mirãtibꝫ ac gl'oſam ꝟginẽ laudãtibꝫ ipe poſt tri
duũ in pace q̃euit. Et ſic claret q̃m ipa mr̃ miſe/
ricordie hoies peccõres nõ ſinit ꝑire ſꝫ ad eã con/
uerſos a dãnatõe miſericorditer vult liberare.

Capitulũ vndecimũ q̃ btã Maria mẽbra re/
ſtaurat. Miraculũ primũ

Vndecima vtilitas

siue grã quam dat hoibꝫ Maria eſt. q̃
mẽbra reſtaurat. Legit̃ quippe i chroni/
cis rhomanorum pontificum ⁊ in libro qui đr
ſcala dei narratur. q̃ quidam clericus magna
tentatione carnis vexabat̃ ⁊ beatam mariam vt
auferretur requirebat. Cũ g̃ q̃dam die cũ lachry/
mis inſtaret appuit eidẽ btã ꝟgo ꝓmittẽs libati
onem ⁊ inſuꝑ ſũmã in eccl'ia exaltatõeꝫ ſibi ꝓfu
turã. Tandẽ libat⁹ fact⁹ eſt ſũm⁹ põtifex ſiue pa/
pa q̃ appellat̃ ſctũs Leo papa. Hic dũ ꝑſeuera/
ret in laudibꝫ ⁊ ſuitio btẽ ꝟgis. q̃dã vice i eccl'ia
ſancte marie maioris in die reſurrectionis dñice
miſſam celebrabat. ⁊ dum fideles per ordinem
cõicaret. mulier q̃dã accedẽs manũ ei⁹ oſculata
eſt. ⁊ ex h̃ mox i eũ vehemẽs tentatio carnis in/
ſurrexit atqꝫ anim⁹ ei⁹ cepit inclinari ad turpem
ꝯſenſum. ⁊ dũ ocl'os eleuaſſet vidit reginã gl'ie
trãſeuntẽ corã eo faciẽ auertentẽ nec reſpicere ipꝫ
volentẽ. Vñ cognita ei⁹ indignatõe papa cepit pe/
nitere ⁊ abũdant̃ flere. Et dũ ſic flẽdo iterꝫ eã re/
ſpiceret. vidit q̃ vultũ aliq̃ntulũ conuertebat ad
ipm̃. ⁊ recepta aliq̃li ꝯſolatõe miſſam compleuit
Et ingreſſus domũ vir dei in ſemetipm̃ ſeuiſſi/
mus vltor inſurgit. atqꝫ eadẽ die clã manũ q̃ fu/
it materia ſcãdali ſibi penit⁹ amputauit ⁊ a ſe reie
cit. Interea p⁹ tp̃a murmur in ꝓpl'o oriebat̃ ꝙ pa
pã eo q̃ more ſolito nõ celebret. Tũc leo ad bea
tã ꝟginẽ ſe ꝯuertit. ⁊ cũ magnis lachrymis ſe tota
lit̃ ipi⁹ ꝓuidẽtie cõmiſit. Et ecce cõtinuo b. maria
ſibi aſtitit ⁊ manũ illã pape trũcatã ſuis ſanctiſ/
ſimis manibꝫ tenuit. atqꝫ man⁹ noua de celo la/
pſa ẽ ⁊ ꝑ b. ꝟginẽ data ſibi. Sicqꝫ manũ pape
b. ꝟgo reſtituit reformauitqꝫ. iuſſit qꝫ vt proce/
deret ⁊ filio ſuo ac ſibi ſacrificiũ imolaret. Leo g̃
oĩ ꝓpl'o q̃d ſibi cõtigerat p̄dicauit ⁊ manũ reſti/
tutã oĩbꝫ euidẽt̃ oñdit. atqꝫ oĩs ꝓpl's laudem b.
ꝟgini acclamauit. Miracl'm ſcđm. de Da/
maſceno. Ad idẽ legit̃ in miracul' b. ꝟgis ⁊ li.
q̃ ſ. q̃ Jobes Damaſcen⁹ i grecia ſũm⁹ phs. vt
liberi⁹ đo vacaret fact⁹ eſt monach⁹. Cũ aũt lau
dibꝫ b. Marie inſiſteret ⁊ dictamia pulcerrima

de ipſa manu ſua cõſcriberet. Hic q̃dã ad litus
maris ꝓ ſpacio trãſiẽs a piratis ſaracenorũ ra/
pit̃ ⁊ cuidã diuiti vẽdit̃. q̃ ꝑpendẽs ei⁹ ꝑitiaꝫ di/
uino nutu cũ eo mitt⁹ egit: ⁊ tandẽ filiũ ſuũ ad
docendũ ſibi tradidit. quẽ ipe ꝑ eundẽ modum
dictãdi ⁊ ſcribẽdi ſicut ipſemet habebat ĩbuit et
docuit. Tandẽ imꝑator cõſtantinopolitan⁹ in/
ſtat apud ſaracenũ vt illũ recuꝑaret: ⁊ data pe/
cunia remiſſus eſt. ⁊ ipm̃ monaſterio i vrbe p̄fe
cit ipe iꝑator cũ q̃ ſepi⁹ đ ſtatu regni ⁊ ſalute aĩe
familiarit̃ tractabat. Nimirũ hic Johãnes da/
maſcenus floruit pſbyt̃ tp̃e imꝑatoris Theo/
doſij ſenioris: ⁊ ab infantia lr̃is grecꝭ eruditus
infra. xij. annos oĩm libaliũ artiũ ſciaꝫ app̃hẽdit
⁊ in amore dei ac b. ꝟgis ſe exercẽs ꝟginitatem te
nuit: ⁊ horas btẽ virgis deuote dicebat q̃tidie
ac miſſas i ei⁹ honorẽ celebrabat. ⁊ plĩma ad lau
dẽ ei⁹ ꝯſcribebat ⁊ decãtabat. Sed diabolo iui
dẽte ⁊ incitãte ꝯtigit q̃ ille iuuenis quẽ in capti
uitate poſit⁹ in Perſida docuerat ſuũ modum
dictãdi ſcp̃ſit ep̃l'am ſub noĩe Johãnis damaſ/
ceni talẽ. Dilectis amicis q̃ ſunt in Perſida da
maſcen⁹ Johãnes monach⁹ ſalutẽ. Noueritis
robur exercitus i natões exteras iꝑatorẽ miſiſ/
ſe: vrbẽqꝫ regiã ⁊ finitimas ciuitates vacuas re/
mãſiſſe militibꝫ. ſecuri g̃ abſqꝫ mora venite ⁊ ob
tinete. Et hanc ep̃l'am furtiue direxit ⁊ iactari p̃/
cepit in loco palacij. q̃ inuẽta a miſtris ⁊ corã im
ꝑatore ꝑlecta Johãnes acclamat̃ fore traditor
⁊ apoſtata: ⁊ a furibũdiſ famul' corã imꝑatore
trahit̃. Qui inquiſitus negauit cum iuramento
ſe hui⁹ lr̃e nõ eſſe ꝯſciũ. ſed cũ nõ crederet oẽſqꝫ i
eũ ꝑſtreperẽt: cõſilio facto determiatũ eſt q̃ exq̃
fuerat ſpecialis amicus imꝑatoris nõ deberet
occidi: ſed tñ man⁹ q̃ facin⁹ ꝑpetrauerat abſci/
di. q̃ abſciſa iuſſu imꝑatoris ad teſtimoniũ tan/
ti ſceleris ſuſpẽſa eſt in monaſterio ipius Johã
nis. Poſt multos dies cũ Johãnes fleret corã
altari b. virginis ⁊ diceret. O dña mi heccine eſt
btitudo tuoꝝ ſeruoꝝ. digne q̃dẽ ꝓ meritis me
peccõrẽ flagellari voluiſti: ſed ꝯtriſtor. q2 laudis
tue cãtica ſic̃ ſolit⁹ erã ſcribere ⁊ miſſas i tuo ho
nore celebrare nõ valeo. Poſt lamẽta hmõi plĩ
ma: ecce b. ꝟgo apparuit cũ ingẽti lumie ⁊ eũ ce
pit affari conſolabilit̃. Cur Jobes ait heu dña
cũ ego hec paterer vbi eras: ecce ad meũ dedec⁹
pẽdet in eccl'ia abſciſa ſerui tui man⁹. At illa ipo
vidẽte manũ illã deide abſtulit: ⁊ brachio iohĩſ
benigne aridã illã ꝯiũxit ⁊ plena ſanitate reſtitu
it i momẽto. Tũc iſte grãs agẽs vna cũ fribꝫ q̃/
bus rẽ geſtã retulit: mane facto miſſaꝫ de b. ꝟgi
ne celebrauit. Imꝑator aũt audito miracl'o pe/
des ad eũ vẽit ⁊ ore ꝓpo manũ ei⁹ oſculat⁹ eſt.
Tãdẽ ſcita ꝟitate cũ ſu⁹ ille diſcipul⁹ fili⁹ ſara/
ceni ſuã neq̃ciã faſſus fuiſſꝫ: oẽs ꝓpl'i admirãtẽſ
b. ꝟginẽ laudarũt. Miraculũ. iij.
Legit̃ ad idẽ li. quo ſuꝑ. Clericus q̃dã miro
modo deuotus btẽ virgini fuit. q̃ ꝓpter laudes

quas dicebat ab hereticꝭ capit̃ ⁊ lingua ꝑuatur
Dū ḡ inſtaret q̄dā feſtū marie ⁊ affectaret ſicut
conſueuerat eiꝰ laudes ⁊ horas decātare in cor
de aiebat ſic. O roſa generoſa. fons ſignatꝰ. ſtel/
la ſplendida. thronꝰ glie: odoriferavitis. ſuſcipe
laudes mentis. Tunc ſubito affuit ei ſplendor
mirabilis de celo ⁊ lingua ſibi noua eſt data. q̄
mox laudes dictas expſſit ⁊ alias plurimas in
gloriam Marie. ¶ Miraculū. IIII.
¶ Ad idem fert̃ de ſctō Johe Chryſ. qđ ⁊ legiſſe
me in q̄dam libello memini cuius autorē igno/
ro. vbi ſic ſcriptum habebat̃. ꝙ vicꝫ Johannes
Chryſ. cū eſſet vultu pulcer a quadā femia val/
de ſollicitabat̃ ad cōcupiſcentiā. Ille queſiuit eā
q̄d magis in eo diligeret q̄ ad concupiſcendum
moueret̃. Illa rn̄dit ꝙ labia. Que ſtati Johes
abſcidit ⁊ illi tradidit. Tandē cū triſtaret̃ Johā/
nes in eo ꝙ nō poſſet ꝑdicare btā ṽgo exorata ſi
bi apparuit ⁊ aurea labia reſtaurauit. propt̃ qđ
Johannes Chryſ. eſt vocatus. i. os aurei.

¶ Q beata Maria ſuis deuotis in oī ꝑiculo
⁊ neceſſitate ſubuenit. ¶ Miracl'm. I. Ca. XII.

Duodecima vtili
tas ſiue gr̄a ꝙ btā Maria in oī peri
culo ⁊ neceſſitate ſubuenit. Legit̃ q̄p
pe in mariali magno ⁊ i li. q̄ dr̄ ſchala celi ꝙ fuit
q̄dam matrona q̄ multū deuota erat btē ṽgini:
⁊ informabat filios ⁊ filias ad ſil̃em deuotōem
Et inter alia eos rogabat ⁊ monebat ꝙ in omi
dolore ⁊ in oī ꝑiculo ac neceſſitate mox inuoca/
rēt adiutoriū btē ṽgis ⁊ dicerent Aue Maria.
Hec aūt habebat filiā valde pulcrā ⁊ illa puella
modo muliebri multum nitebat̃ ⁊ itēdebat ad
vanos ornatꝰ. Cū aūt in q̄dā feſto ſolēni hec or
nata trāſiēs ꝑbuiſſet magni ſcādali occaſionem
ſequēti die in viridario exiſtēti apparuit eidē dia
bolus dī. Surge veni mecū. Cui illa. Quis es
tu: Et ille ait. Ego ſum ille cuiꝰ intentionē tu cu/
pis facere. cuiꝰ es thete ⁊ armatura. ⁊ ideo neceſ
ſariū eſt vt tu venias cū illꝰ q̄s ad meū hoſpitiū
inuitaſti. Dū ḡ vellet eā rape. ipa ſm ꝙ edocta
fuerat a mr̄e cepit clamare dī. Uirgo maria ad/
iuua me. ⁊ inde incepit Aue maria. Tūc demō
dimittendo illā: ait. Maledicta ſit illa que te do
cuit hec dicere. q2 niſi h̃ obſtitiſſet mihi. feciſſem
de te hodie encenniū ſocietati infernali. Et ſic pa
tet ꝙ inuocatio marie in ꝑiculo ſubuenit et ad/
iuuat. ¶ Miraculū. II. ¶ Ad idē legit̃ libro q̄ ſ.
ꝙ fuit q̄dā nobilis dn̄a habens vnicum filium
⁊ erat deuota ṽgini benedicte. Cum autem filiꝰ
eiꝰ creuiſſet ⁊ vellet eū ponere in curiā cuiuſdā
ꝑncipis de cuiꝰ ianuis fuerat pater eius. dū de
beret iuuenis ille recedere. mat̃ poſtulauit vnū
donū a filio vt illđ cū fidelitate cōpleret. Cui cū
annuiſſet filiꝰ ⁊ ꝓmiſiſſet ſe cōpleturū qđ illa iu/
beret. Tunc ait mr̄. Rogo fili chariſſime vt ad
honorē btē ṽgis q̄libet die ſalutatōem ei angeli
cam dicas. ⁊ in fine ſic cōcludas. Uirgo benedi/
cta eſto mihi adiutrix in hora mortꝭ. Receſſit iu/
uenis ⁊ optie cōpleuit ꝓmiſſum. ſed corruptus
a mala ſocietate deterior oibꝫ i curia eſt effectus
Qui cū freq̄nt̃ a ꝑncipe corripet̃ nec emendaret̃.
vituꝑabiliter de curia eijcit̃. ſed ſuam ille confu
ſionē ferre nō valens factus eſt ꝑnceps latronū
Dum aūt ꝑmoratꝰ in illo malo fuiſſet captꝰ. au
dita ſn̄ia ſue mortis ⁊ ꝑmeditādo in carcere q̄n/
ta mala fecerit ⁊ q̄ntā ꝯfuſiōem ſuo generi indu
xerit ⁊ dolorē q̄ntū cōpatienti matri generauerit
ex his cepit nimiū flere. Et ecce affuit eidem iuue
nis ſplendidiſſimus q̄ ſibi ꝓmiſit liberationem
ſi tm̄ acquieſceret ſuis votis. q̄ annuens Ait ille
Ego ſum demon miſſus a nr̄o ꝑncipe. ſi ḡ fece/
ris qđ dicā erꝭ ſolutꝰ vicꝫ ꝙ abneges xp̄m ⁊ oia
bn̄ficia eccl'ie. Et ille. Renuncio. Iterū demō ait.
Renūcia oī bn̄ficio ⁊ adiutorio atq3 honori btē
marie. Hoc ille audito facere noluit. recordatꝰ
q2 mr̄ ſibi h̃ mādauerit vt btām ṽginē quotidie
honoraret ⁊ eiꝰ adiutoriū inuocaret. ſed ait: imo
ego recōmēdo me btē marie ⁊ ſibi meipm̄ dono
Qđ demon ferre nō valēs ſtatim euanuit. Tūc
ille reuerſus ad ſe ⁊ cognito ꝙ xp̄m ⁊ oia eccl'ie
ſacramenta negauerit. cū mirabili fletu ⁊ ſuſpi/
rijs cor ad btām ṽginē leuauit quā negare tūc
noluit ⁊ in vita freq̄nter ſalutauit. ⁊ ipam roga/
re cepit multis verbis dī. O ṽgo bn̄dicta attēde
me viliſſimū pctōrem. nō peto corꝑis libatōem.
ſed tm̄modo delictorū meorū ⁊ criminū remiſſio
nem. ⁊ vt in puncto mortꝭ ſic ſp̄ rogaui nunc pe
to ſubuentionē. Adiuua me o miſc̄die mater et
miſerere mei in h̃ ꝑiculo. Hec ⁊ plura talia oran
te cū maxis lachrymis noctē totā duxit inſomnē
Mane facto req̄ſito ꝯfeſſore diligētiſſime eſt cō
feſſus. ⁊ dū traheret̃ ad patibulū continue q̄s in
via rogaret b. ṽginis adiutoriū in tali puncto
mortis. dū corā oratorio b. ṽginis ꝑtranſiret vi
ſa eiꝰ imagine cepit lachrymabiliꝰ clamare dī.
Aduocatrix pctōꝝ adiuua me. Et ecce mox ima
go illa ṽginis corā oī ppl'o inclinauit ſe eidē ⁊ ſa
lutauit. oīs q̄ꝫ ppl's admirās dum ſtaret iſte mi/
ſer ſupplicauit vt cōcederet̃ ſibi hoc donū vt vicꝫ
poſſet oſculari pedes imaginis. Qui conceſſe/
runt. Et dū commiſiſſet ſe imagini. Ecce ipa ima
go extēdit manum ⁊ appꝑhendit eiꝰ brachiū poſt
tergū colligatū. Acceſſerūt vt remouerēt. nec po
tuerunt cū plurieſ attētaſſent q̄ꝫ indulſerunt
ſibi mortē. Et corā cūctis interrogatus narrauit
quō a mr̄e inſtructꝰ b. ṽginē ſalutauerit quoti/
die. ⁊ vt iuuaret i hora mortꝭ ꝯcludēdo ſalutati/
onē ipaꝫ b. mariā inuocauerit. Et mox oīs ppl's
dedit laudē dō ⁊ marie eiꝰ matri ſctiſſime. Illeq3
rediēs ad patriā q̄ꝫ diu vixit deuotiſſime ſuiuit
glioſe ṽgini marie. ¶ Miraculū. III. Ad idē
legitur inter miracula b. ṽginis ⁊ ſcribit̃ in cōi le
gēda natiuitatis marie. ꝙ quidam vir ⁊ vxor

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

❡ Finis

ſua vnicã filiã habentes eã cuidã iuueni nuptui
tradiderũt ⁊ in domo ꝓpria manere fecerunt. Et
q: mater illi⁹ puelle nimis diligebat generum
amore ſue filie ⁊ diligenter colebat. balneando
conuerſando ⁊c̃. Inter hec malicioſi ceperunt
dicere ꝙ hec nõ cauſa filie faceret. ſed vt eidẽ pro
filia ſeſe ingereret. Cũ ḡ mulieris animũ tãta fal/
ſitas cõcuſſiſſet timẽs ne in vulgi fabulã vteret̃
duos ruſticos alloquit̃ ⁊ paciſcit̃ vt occulte ſuũ
generum ſtrangulent. Quadam ergo die iſtos
ruſticos in cellario recluſit. ⁊ alios omnes ĩ do/
mo illa exiſtentes ex induſtria aliquo ire ꝓcura/
uit ⁊ conſuluit. tuncq̧ adoleſcentẽ ꝓ vino afferẽ
do in cellarium miſit. Qui ingreſſus mox ab il/
lis latentib⁹ ſtrangulat̃ latronib⁹. quem mulier
ſtrangulatum in lectũ filie detulit ⁊ q̄ſi dormiẽ/
tem veſtib⁹ circũtexit. Redeuntibus marito ſuo
ac filia ⁊ ad menſã poſit̃. iubet mr̃ filie ſuũ ma/
ritũ adoleſcentẽ ad mẽſã vocare ⁊ excitare. Quẽ
illa defunctũ in lecto reppit ⁊ cõcita nũciauit. ac
tota familia lamentauit. Et illa mulier homici/
da q̄ſi dolẽs cũ ceter̃ planxit. Tandẽ mulier illa
de ſcelere ingemuit ⁊ ſacerdoti oĩa confeſſa fuit
Poſt aliq̄d tp̄s inter mulierẽ ⁊ ſacerdotẽ illum
litigium oritur. ⁊ ei a ſacerdote ſacrilego homici
diũ generi improꝑando irrogat̃. Qd̃ cuꝫ ad pa
rentũ iuuenis noticiã deueniſſet. ad iudicem ad
ducit̃ ⁊ cruciatib⁹ examinat̃. ac tãdẽ ꝯfeſſa igni/
bus cremãda dãnat̃. Finẽ vo ſuũ iminere conſi
derans ad btãꝫ ꝟginẽ ſe conuertit ⁊ eius ſuffra/
gia cum multis lachrymis poſtulauit. Tãdem
exire compellitur ad locũ mort̃ ⁊ ĩ magnũ ignẽ
ꝓijcit̃. ſed ecce oẽs ibidem ſtare illeſam ⁊ incolu/
men intuent̃. At parẽtes iuuenis occiſi putãtes
ignem eſſe paruũ. ad ſarmenta concurrũt ⁊ ad
ignẽ augendũ ꝓijciũt. videntes aũt ꝙ nec ſic ĩ ali/
quo lederet̃. lanceis ⁊ haſtis eã impugnare ce/
perunt. Tunc iudex qui aderat vehementer ob
ſtupuit. ⁊ eos ab ipi⁹ impugnatõe cõpeſcuit. eã
q̧ꝫ diligenter ꝯſiderãdo nullũ in ea ſignũ incen/
dij ꝑter ſola vulnera lanceaꝝ inuenit. ⁊ libere eã
abire ꝑmiſit narrantẽ ꝙ a btã virgine preſerua/
ri meruerit quã deuot⁹ inuocauerit. Cũ ḡ parẽ/
tes e⁹ ad domũ ipaꝫ reduxiſſent ⁊ fomẽt̃ ac bal
neis recrearẽt. nolens de⁹ eã vlteri⁹ hũana ſuſpi
tione fedari. poſt triduũ in laude btẽ ꝟgis Ma
rie ꝑſeuerantẽ ex hac vita vocauit.

❡ Concluſio huius operis et recõ mendatio.

V Tigit̃ finẽ huic opi imponã. q̄m vt verũ
fatear oĩa ⁊ ſingula miracula gr̃e ⁊ vtili/
tates ac bñficia q̄ ꝓſtant̃ a beata Maria
quotidie ⁊ per varia mundi tp̄a. regiones. ⁊ di/
mata. nulla nedũ cape charta veruꝫ nec enume
rare ſufficit lingua: aut cõprehendere mens hu
mana. Item a ꝑncipio vſq̧ ad ſclĩ hui⁹ nouiſſi/
ma non ceſſant crebra vbiq̧ ꝟginis glĩoſe exu/
berare bñficia. ac ſupplicãb⁹ ipam inuocantibus
deeſſe ſuffragia. Unde nec ego nec quicũq̧ ali⁹
ſufficimus ad conſcribendũ vniuerſa ꝑ eam fa/
cta gratioſiſſima miracula. Pro aũt ſuppler ⁊ ac
clinis ego miſer ⁊ petõr vilis. ac tota p̄cor deuo/
tione mentis te o digniſſima ⁊ felix altiſſimi filij
dei genitrix. dña oĩm creatoruꝫ ſublimis. virgo
ſingularis. inter oẽs mitis. O ſupbñdicta Ma
ria glĩa tot⁹ curie celeſtis. te flagito. tibi me idi/
gnum recõmendo nunc ⁊ in hora mortis te vti/
q̧ inuoco quatinus intercedere pro me digne/
ris. Has quoq̧ laudes tui honoris licet mini/
me ſufficientes deſcriptas in libris ꝑmiſſis acci
pere ne dedigneris. Nã reuera tu ſcis q̄m licet i/
prob⁹ parit̃ ⁊ indignus laudator ſim ⁊ ſeruus
inutilis. nihilo minus quãtũ mihi donare gra/
tioſe dignata extitis. id qd̃ habui feci ⁊ qd̃ potui
obtuli ad laudẽ tui noĩſ. Tu ergo o glĩoſiſſima
dña meam inſufficientiam excuſa pietate tua et
bonitate ineffabili qua es plena gratia. quã lau
dat omnis factura. Tu ſuper cunctas ꝟgo vir/
ginum beatiſſima. meas innumeras culpas de
le tua miſeratõne nimia. Eia o aduocata noſtra
vita ſpes ⁊ gloria. illos tuos miſericordes ocu/
los ad me inclina. ⁊ me miſerrimũ tuoꝝ deuoto
rũ nũero ⁊ bñficio aggrega. Da mihi o amãtiſſi
ma dña mea Maria ꝑſeuerantem
in tua famulatũ gratia. ⁊ in mortis hora tu tuo
filio ꝑdulciſſimo Jeſu meã animã recõmenda:
foue gratia tua ne per ſua pereat ſcelera. ⁊ poſt
mortem fac me immeritum participẽ celeſti glo
ria vbi te ⁊ tuum amantiſſimũ Jeſum laudem
per ſeculorum ſecula Amen.

❡ Opere nunc iſto perfecta gloria chriſto
❡ Laudibus hic inſto: coronas matri dei ſiſto
❡ Honor Franciſco: laus ſctĩs cunctis hoc ꝑpo
❡ Ocdeno trino ãdo c. q̄rd. tunc preſule Sixto

❡ Opus perutile in laudem glorioſiſſime vir/
ginis Marie pro ſingulis eius predicationib⁹
elegantiſſime coaptatum Stellarium⁹ corone
eiuſdem virginis intitulatum: Impenſis ſum/
ptibuſq̧ prouidi viri Johannis Rynman de
Oringaw: in Imperiali oppido Hagenaw: per
induſtrium Henricum Gran inibi incolam di/
ligentiſſime impreſſum ac emendatum Finit fe/
liciter Anno ſalutis noſtre Milleſimoquin/
genteſimoſecundo. viij. kl̃. Maij.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Tabula Alphabetica

In nomine domini Jeſu ꝛ ſanctiſſime virginis Marie matris eius Incipit Tabula de contentꝭ in hoc opere ſm ordinem alphabeti.

Aaron virga fructifera quō figurauit chriſti conceptionem.li.ij.parte.j.ar.ij.ca.iij.
Abygail placādo Dauid muneribꝫ quō figurauit btām v̄ginē Mariā placantē deum.li.xij.pte.ij.ar.iij.§.vj.
Abſtinentia tribus cauſis eſt facienda.li.vij.pte ij.ar.iij.ca.vij.
Abſtinentia beate Marie v̄ginis quō precellit alioꝝ abſtinentiā.ibidem.
Actiua Marie quō precellit alioꝝ actiōes meritorias.li.vij.pte.j.ar.j.
Actiua Marie vita ſignificatur in euāgelio per Martham.li.x.pte.iiij.ar.j.
Admirabanꝰ angeli de Marie aſſumptione triplici cauſa.li.x.pte.j.circa thema.
Adoptari a chr̄o p̄ ceteris meruit Johānes.li.iij.pte.iiij.ar.ij.ca.iij.
Adoratione q̄li ſit adoranda mater dei:et maiori q̄ȝ crux chr̄i.li.xij.pte.j.ar.j.
Aduocati ſapientia ſūme claret in Maria.li.vij.pte.iij.ar.ij.poſt medium.
Amauit deus btām Mariā pre toto mundo.li.ij.pte.iij.ar.ij.ca.iij.ante medium.
Amor quō animā tranſformat in amatum.li.x.p.j.ar.iij.ca.ij.§.ij.
Amoris ſeraphici quinq; ſunt ꝓprietates.ibidē ca.iij.§.iij.
Amica dei chariſſima merito dicitur beata Maria.li.vj.pte.ij.ar.ij.§.j.
Angeli in ſtatu prime conditionis habuerunt cognitionem de chriſto.libro.v.parte.j.arꝰ.iij.ca.j.
Angeli cadentes redimi per chr̄m q̄re non debuerunt.li.j.pte.j.ar.ij.ca.j.
Angelica natura vtrum creari debuerit.li.j.par.j.ar.j.ca.j.
Angelica ruina ex homibꝫ debuit repari.ibideȝ ar.ij.in prin.
Angelice legationis hiſtoria.li.j.parte.vj.arꝰ.iij.ca.ij.
Angelus incarnationē chriſti annuncians de q̄ ordine fuerit.li.j.par.iij.ar.j.ca.iij.
Angelus iſte annūciās vtrū fuerit ſummus inter alios.ibidem.
Angelus vnus:non plures debuerūt annunciare chriſti conceptum.ibidē.ca.iiij.
Angelus iſte apparens q̄d facientē repperit v̄ginem.ibidem.ar.ij.ca.ij.
Angelus qualiter ſituatam repperit v̄ginem.ibidem.ca.iij.
Angelus vtrum corpaliter vel intellectualiter apparuerit.ibidem ca.ſi.
Angelus in q̄li ſpecie apparuerit virgini.ibidem ar.iij.ca.j.
Angelus in annūciatione dn̄ica duodecim cōditiones honorificas obſeruauit.ibidem.
Angelus quare non apparuit in ſpecie muliebri.ibidem.ca.ij.
Angelus ꝙ in ſpecie iuuenili debuerit apparere virgini.ibidem ca.iij.
Angelus in quali veſte apparuit virgini.ibidem ca.v.
Angelus ꝙ genuflexo ſalutauerit virginem.ibidem.ca.v.
Angelus ſalutando quare nomē ꝓprium virginis tacuit:gratia plenam nominādo.ibidem ca.vj.
Angelus iſte qua hora virgini apparuit ꝛ q̄ hora receſſit.li.j.pte.vj.ar.ij.ca.ij.
Angelus nobiliſſimus miniſtrando cuſtodiuit Mariā de infimo choro vſq;.ſ.ad tēpus conceptiōis chriſti.et poſtea Gabriel obſeqoſe cuſtodiuit.li.v.pte.ij.ar.j.in fine.
Angelus Gabriel ꝓuocauit alios angelos ad gaudēdū de chr̄i natiuitate:oēs q̄ȝ mox deſcēderunt angeli ad adorandū chriſtū.li.iij.pte.j ar.iij.ca.j.§.ij.
Angelus vtrū magꝭ obligaꝰ ſeruire beate v̄gini q̄ȝ hō.li.xij.parte.j.ar.j.
Aīa in quo loco vel mēbro extimaꝰ eſſe in hoīe li.iij.par.iij.ar.ij.ca.iiij.
Anima beate Marie q̄ȝ mira dignitate eſt creata.li.v.pte.ij.ar.ij.ca.v.et ſequentibꝫ.
Anima beate Marie ꝙ maxima dei potentia et ſapientia ſit creata.libro.v.parte.iij.ar.j.per totum.
Anima humana ꝙ pre ceteris creaturis maiori dei conſilio legitur creata.ibidem poſt medium.
Anime ſanctoꝝ ducunꝰ in celū ab angelis vario honore.li.x.parte.iij.ar.ij.§.iij.
Animalia plurima generari dicunꝰ ſine mare.li.viij.pte.j.ar.iij.ca.x.
Anno mūdi quoto chriſtus eſt incarnatus.li.j.pte.vj.ar.ij.ca.ij.ante medium.
Annunciatio dn̄ica quare debuit fieri virgini.li.j.pte.iij.ar.j.ca.j.
Annunciatio domini quare nō per ꝓphetam vel hominem:ſed per angelum debuit fieri.ibidē ca.ij.
Annunciata eſt beata virgo Maria ab angelo ſuis parentibꝫ.li.v.par.j.ar.iij.ca.xj.
Appellari dei mater debuit ꝓprio nomīe Maria et non alio.libro.vj.parte.j.articulo.j.per totum.
Appellaꝰ beata Maria in ſcripturis ſeptē digniſſimis cognominibꝫ.li.vj.parte.ij.ar.ij.
Arca teſtamenti quō p̄figurauit beatam virginē

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

Mariam.li.xj.parte.j.ca.j.in fi.
Arcus in nubibꝫ quō prefigurauit btām Ma-
riam.li.xj.par.ij.ca.ij.
Aſſociatio hoim̄ in celo ad ordines angeloꝝ.li.
x.parte.ij.ar.j.ca.iij.§.iij.
Aſtare a dextris chriſti in celo dicitur btā Maria.
ibidem.ca.j.
Aſſumpta corꝑe ⁊ aīa in celum ꝓbatur btā Ma-
ria.li.x.pte.j.ar.iij.
Aſſumpta eſt btā Maria in thronū celeſtis di-
gnitatis triplicis.li.x.pte.ij.ar.j.
Aſſumpta eſt btā Maria ad triplex officiū ho-
norabile.ibidem.ca.j.
In aſſūptione laudabatur a celeſti curia btā Ma
ria multis modis.ibidem.ar.iij.ac etiam parte
v.art.ij.
In aſſumptione vtrū oēs celeſtes ſpūs exierint
obuiā virgini.li.x.parte.iij.ar.ij.
Aſſumptionis.xij.gaudia enumerantur.li.x.parte
iiij.arti.iij.
Aſſumpta eſt btā Maria q̄to anno vel q̄ menſe
et die.li.x.par.v.ar.j.ca.j.
Aſſumptionis btē Marie atq̄ mortis ⁊ ſepul-
ture hiſtoria.ibidem ꝑ totū.
Aue Maria freq̄nter ꝓratū honorificat Ma-
rie deuotos.patet ꝑ miraculū ſcp̄tū li.j.pte.iiij
ca.iiij.et li.xij.pte vi.ca.vj.in p̄n.
Item liberat a damnationis ſententia in mor-
tis hora.li.xij.par.vi.ca.vij.miraculo.ij. et ibi-
dem ca.x.miraculo.j.
Aue Maria effugat demonum nocumēta.ibi-
dem ca.xij.miraculo.j.
Item Aue Maria cōcludēdo ſic: Virgo bn̄-
dicta eſto mihi adiutrix ⁊c̄.valet.ibidem mira-
culo.ij.
Item cōcludendo ſic. Sancta Maria mater
dn̄i Ieſu ora ⁊c̄.valet li.j.parte.iiij.in fine.
Aureolā martyrū ꝑcellēter habet btā Maria.li.
iij.par.ij.ar.iij.ꝑ totū.
Aureolas p̄dicatoꝝ ⁊ ꝟginum ꝑcellenter habet
Maria.li.x.pte.ij.ar.ij.§.iij.
Aurore ꝓprietates figurātes btām Mariā.li.v.
pte.ij.ar.j.circa p̄ncipium.
Auxiliari beatam Mariam omnibus ad eā cō-
fugientibꝫ ꝓbatur.xij.rationibꝫ.li.xij.par.ij.ar.iij
per totum.

Sequitur de littera B

Baptiſmi gratiam conſequi poteſt puer ſi
inuocetur ſuper eum tempore ſue natiui
tatis Marie nomen et gratia.li.v.parte
ij.art.j.§.ij.
Beati p̄dicantur audientes verbū dei ſicut ⁊ Ma
ria.li.xij.parte.j.in p̄ncipio.
Beatificantur vel btā dicuntur Marie vbera ⁊ vēter
merito.ibidē circa thema.
Bn̄dicētes btām Mariam:bn̄dicuntur a deo.ibi
dem ar.ij.ca.ij.§.v.
Bn̄dicere debemus ſingula membra Marie:⁊
hoc placet ſibi.ibidē ca.iij.in fine.
Bn̄dicta tu in mulieribꝫ conuenienter dictū eſt ab
angelo de Maria.li.j.pte.v.ar.ij.ca.v.
Bn̄dicta tu ꝑ mulieribꝫ q̄re nō eſt dictū ⁊ q̄d im
portat hoc dictum.ibidem.
Bn̄dictio Marie ꝑcellit oim̄ angeloꝝ ⁊ ſancto-
rū bn̄dictionē.li.ij.par.j.ar.ij.ca.ij.
Bn̄dictio Marie tam ex pte corporis q̄ aīe de-
claratur.ibidem.ca.j.
Bn̄dicuntur a deo in p̄ſenti tria genera hoim̄: et ꝑ
conſequens ſumme bn̄dicta Maria.ibidem.
Bona omnia cum dei ſapiētia quomō venerūt
in virginem Mariam.li.xj.parte.j.ca.vij.cir-
ca finem.
Bona ſeptem perdidimus in Adam que felicꝰ
recuꝑauimus per Mariam.li.viij.parte.j.ar
ti.ij.§.v.
Bonitas dei eſt cauſa creaturarum.li.j.par.j.ar.
j.ca.j.⁊.ij.
Bona q̄bus meliora in mundo fieri nequeunt.
li.j.par.ij.ar.iij.ca.viij.

Sequitur de littera C.

Cantico nouo debuit Maria laudare de
um ꝓ chri incarnatione.li.ij.ꝑ.iij.in prin.
Canticum Marie quō precellit alia can
tica.ibidem ar.j.
Cātico in ipſo Maria laudat deum.xij.modis
ibidem ar.ij.
Canticum Marie eſt glorioſum deo ⁊ ipſi ma-
tri dei.ibidem ꝑ totum.
Canticum Marie quare debuit incipi ꝑ hoc ver
bum: Magnificat. et quare additur; anīa mea
dn̄m.ibidem.
Cantico in ipſo ꝑ ſingulos ꝟſus queſtiones po
nuntur circa lr̄am.ibidem.
Canticū Marie deuotius ꝓrare vel audire in
veſperis eſt ꝓutile.ibidem.ar.iij.
In cantico Marie quō icluduntur Pater noſter
et Aue Maria.ibidem.
Canticum Marie cōtinet ſeptem ſacrificia oris
deo exhibenda.libro.xij.parte.j.articulo.ij.ca-
pitulo.ij.
Caput ſerpentis quō cōtriuerit btā Maria.li.v
par.ij.ar.j.circa aurore ꝓprietates.
Charitas ad deum ſumma fuiſſe ꝓbatur in beata
Maria.li.ix.par.j.ar.j.
Charitas virginis in via an exceſſerit charitatem
btōꝝ in patria.ibidem.ar.ij.
Charitas ꝟginis.xij.glorioſis circumſtātijs eſt
ſublimata.ibidem ar.iij.
Charitas ſumma habuit iclinare deū ad huma-
nandū.ibidem ca.iij.§.fi.
Charitas Marie ad proximum. vide infra vbi
Dilectio.
Carnem ſumere q̄re decuit deū de femia q̄ aliūde.li.v.pte.j.ar.j.ca.ij.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Caſtellū quod intraſſe legit̄ Jeſus quō figura/uit mundū.li.x.par.iiij.ar.j.§.ij.
Caſtitatē ꝯſeruat btā Maria ſuis deuotis.li.xij par.vi.ca.iiij.
Celeſtis curia tota delectat̄ in p̄ſentia Marie tri plicit̄er.li.x.pte.ij.ar.ij.§.ij.
Celi porta τ feneſtra τ ianua alti regis q̄re dicat̄ Maria.li.xj.pte.j.ca.x.
Certificari de ſalute poteſt q̄s q̄druplic̄iter.li.xij. parte.ij.ar.j.
Certitudo charitatis τ gratie quomodo precelle bat aliorum certitudinem.li.ix.parte.j.arti.iij. ca.j.
Ciuitas ſupna vſus quā partem celi ſit.li.x.par. ij.ar.j.ca.iij.dubio occurrenti.
Cōmendando chriſtus diſcipuluꝫ matri q̄re nō commendauit nomine ſerui.li.iij.parte.iiij.ar. ij.ca.iij.
Cōmendare quare voluit chriſtus moriens ma trē diſcipulo.ibidē ca.ij.
Cōicatio paſſionis chr̄i ſoli Marie eſt donata. li.xj.pte.j.ca.ix.
Cōmunicantes fideles vtrū eque ꝑfecte ſuſcipi/ant chriſtum ſicut Maria in vtero. Ibidem ca.vj.
Completio puriſſima τ optima fuit ī Maria.li. v.par.ij.ar.ij.ca.iiij. et par.iij.ar.ij.
Comprehēdere plenitudinem gratiaꝝ τ ꝑfectio/num Marie an poſſit aliqua alia creatura.li. xj.pte.ij.ca.xij.
Conceptio chriſti ꝙ debuit fieri in ciuitate et non extra.li.j.pte.vj.ar.j.ca.j.
Cōceptio chr̄i ꝙ debuit fieri in galilea.ibidē.ca.ij
Q in Nazareth et non in templo fieri debuit. ibidem.ca.iij.
Q ſit ſumme amabilis: admirabilis τ vtilis. li.j.par.vij.in p̄ncipio.
Q magꝭ attribuit̄ ſpūiſancto q̄ꝫ alijs ꝑſonis ibidem ar.j.ca.iij.
Q eam tota trinitas eſt opata.ibidem ca.ij.
Q in ea facte ſunt q̄ttuor ꝑfectiones in inſtā/ti.ibidem ar.ij.ca.ij.
Q in eius inſtanti chriſtꝰ fuerit minor corpa/liter ceteris.ibidem.
Cōceptio Marie ꝙ debeat feſto celebrari.li.iiij. parte.j.ar.j.
In cōceptione Maria fuit p̄ſeruata ab origi/nali pctō.li.iiij.p totum.
Concepit felicius Maria chr̄m mente q̄ꝫ carne: et quō.li.j.par.vij.ar.ij.ca.j.
Concupiſci carnaliter non potuit Maria q̄ꝫuis fuerit pulcerrima.li.v.pte.ij.ar.ij.ca.iij.
Conditionaliter intelligende ſunt dei ꝓmiſſiōes et comminationes in ſcripturis. libro.xij.par. ij.ar.j.
Cōferebat in corde Maria dicta ꝓphetarū cum euāgelicis ſcptis.li.xj.par.ij.ca.xij.
Confeſſionē vtꝝ aliq̄n fecerit Maria τ q̄lem.li. vij.par.j.ar.ij.vide de Penitentia.
Confeſſionē in extremis facere nō valentibꝫ ſuis ſubuenit Maria.li.xij.par.vi.ca.x. miracl'o.j. ij.τ.iij.et ibidem ca.vi.in fine.
Confirmata fuit Maria in grā adeo vt nunq̄ꝫ poſſet peccare.li.viij.par.iij.ar.j.
Confugientes deuote ad Mariā ſecuritateꝫ ha bent de auxilio.li.xij.par.ij.ar.iij.
Confuſionē deuitare facit Maria ſuis deuotis li.xij.par.vi.ca.iij.
Cōgruentie incarnatiōis chriſti aſſignantur.xij. li.j.par.j.ar.iij.ca.iij.
Conſeruat̄ mūdus a deo ꝓpter amorē Marie. li.xj.par.ij.ca.ij.
Cōſolat̄ Maria ſuos deuotos tpe mortis.li.xij par.vi.ca.v.
Cōſummat̄ mūdi ꝑfectio ꝑ beatam v̄ginē. li.xj. par.ij.ca.ix.
Contemplatio Marie excellebat alioꝝ cōtēpla/tionem viatoꝝ.li.vij.par.ij.ar.ij.
Cōtemplatiua Marie ſignificat̄ in euangelio ꝑ Magdalenam.li.x.par.iiij.ar.ij.
Cōtemplationē excellētē habuit Maria etiam in vtero matris exiſtens.ibidem.§.j.
Corone duodecim deſcribuntur quibus Ma/ria eſt excellēter coronata in celis.li.x.parte.iij. arti.iij.
Corpus beate Marie ꝙ fuerit nobiliſſimū:ꝑfe ctiſſimū τ pulcerrimū.li.v.pte.iij.ar.ij.
Item q̄lis ſtature fuerit an carnoſa vel maci/lenta.ibidem.ca.j.
Item qualis coloris in cute:capillis: τ oculis ibidem ca.ij.
Item qualis decoris τ formoſitatis ꝑ ſingu/la membra.ibidem ca.iij.
Creare quare voluit deꝰ mūdū quē ſciuit ruitu/rum.li.v.pte.j.ar.j. ca.j.
Creare voluit deus mundū p̄ncipalius ꝓpē chri ſtum τ Mariā.li.xj.pte.ij.ca.ij.
Creatura pura an potuit ſatiſfacere de pctō ho/minis.li.j.pte.j.ar.ij.ca.ij.
Crux chr̄i vtꝝ magis debeat adorari q̄ꝫ Maria virgo.li.xij.pte.j.ar.j.
In cruce chr̄s pendēs quō pietateꝫ exhibuit ma/tri:diſcipulo:et ſanctꝭ mulieribꝫ. Et q̄re tūc nō nominauit matrem ſed mulierem ipſam virgi nem.li.iij.pte.iij.ar.ij.de Damaſceno miracu/lum vbi Johannes τc̄.

Sequit̄ de littera D.

Damnationis ſn̄iam euadere facit Ma/ria ſuos.li.xij.pte.vi.ca.x.
Decor mēbroꝝ Marie.li.v.p.iij.ar.ij.
Dei faciē an viderit Maria.li.ij.parte.ij.arti.iij. §.iij.
Dei filius q̄diu differre debuit incarnationem. li.j.pte.j.ar.iij.
Dei regnum eſt condiuiſum Marie. li.x.par.ij.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Tabula

arti.j.ca.ij.

Dei genitrix virgo defendat nos ab hoſte maligno. de hoc miraculum.li.xij. parte.vi.ca.viij. in fine.

Deus debuit incarnari: et ſolus potuit ſatiſfacere ꝓ hoīs pctō.li.j.ptē.j.ar.ij.ca.ij.

Deus vtrū potuerit btām Mariā facere meliorem ꝗ̄ fecit.li.j.ptē.ij.art.iij.ca.viij.

Deus nō eſt mutatus nec diminutꝰ nec diuiſus in incarnatione.li.j.ptē.vij.ar.ij.ca.iij.

Deſponſata virgo debuit chr̄m cōcipe. li.j.p.vj. arti.iij.ca.j.

Deſponſari quomodo potuit Maria manente virginitatis propoſito.ibidem.et li.viij.par. ij.arti.j.

Deſponſatiōis ꝟginis Marie modus ⁊ hiſtoria.ibidem ſcʒ li.j.ptē.vj.⁊c̄.

Diabolus vel demon vtrum potuerit cognoſcere virginitatem Marie poſt partum. li.iij.ptē j.ar.j.§.fi.

Item poteſtas eius quomodo ſit contrita vł debilitata per chriſtum.li.ij.ptē.iij.ar.ij.ca.viij circa medium.

Item vtr̄ videaṫ ab aīa ſtatim poſt ſeparatiōnē a corpe.li.x.ptē.j.ar.ij.in fi.

Item nocumenta eius effugat Maria a ſuis deuotꝭ.li.xij.ptē vi.ca.viij.

Item a poteſtate eius liberat Maria cōfugientes: etiamſi forent adiurati.ibidem ca.x.miraculo.iiij.

Diligere vel dilectio quō transformat aīaʒ in dilectum.li.ix.p.j.ar.iij.ca.ij.§.ij.

Dilectio ꝓximi ꝙ fuerit excellētiſſima in Maria. li.ix.ptē.ij.ar.j.§.j.

Itē vtr̄ oēs eq̄liter vł ꝗs magis diligat Maria.ibidem.§.ij.⁊.iij.

Itē de dilectione materna virginis erga homines.ibidem.ar.ij.⁊.iij.

Itē vtrū Maria plus diligat hoīes ꝗ̄ angelos.ibidem q̄ſtione.iij.

Dilectionis beate Marie ad hoīes ſigna vł effectus duodecim.ibidem ar.iij.

Diligere vtrū plus teneṫ hō dei matrē ꝗ̄ ſeipſuʒ. li.xij.ptē.j.ar.j.

Diſpenſatio oīm gratiarū ſpūſſcti hoībꝰ in mūdo fit p Mariā ſolam. Et quō hanc dignitatē participauit a chriſto vt ſibi attribuaṫ.li.xj.ptē ij.ca.viij.

Diſtantia q̄nta putaṫ a pħis inter celum ⁊ terrā. li.v.ptē.ij.ar.j.§.iij.

Dolor ſummus fuit in ꝟgine de chriſti paſſiōe. li.iij.ptē.ij.ar.j.⁊.ij.

Dolor cōpaſſiōis in ꝟgine vtrum fuerit mixtus gaudio vel amore: et quō.ibidem.

Doloris acerbitas augebaṫ ex duodecim cauſis in virgine.ibidem.

Dolor Marie vtrū fuerit acerbior dolore martyrū corpali.li.iij.ptē.iij.ar.j.

Dolor Marie ex duodecim conſiderationibus doloris chriſti incomprehenſibilis claret. ibidem.ar.ij.

Dolor beate virginis recogitatus deuote cōfert plurimū.ibidem ar.iij.

Dolorem quare vel quō non ſenſerit Maria in morte.li.x.ptē.j.ar.ij.

Dolorem in partu q̄re nō habuit Maria vel in grauidatione.li.xj.ptē.j.ca.v.

Dominiū Marie ſup oēs creaturas voluit deꝰ eq̄parari ſuo dn̄io.li.xj.ptē.ij.ca.vj.

Dn̄s tecum in ſalutatione q̄re dixit angelus.li.j. par.v.ar.ij.ca.iiij.

Item de hoc plures q̄ſtiones ibidem.

Dominiū hoīs ſup homine vnde eſt ortum.li.xj ptē.ij.ca.j.

Dormiendo Maria non caruit vſu rōnis. li.v. parte.ij.ar.ij.ca.vij.et latius li.vij.ptē.iij.ar.j.p totum.

Sequitur de littera E.

Elegit deus Mariā ab eterno ad gratias ꝓmaximas.li.xj.ptē.j.ca.j.

Eligi debuit in dei matrē ꝟgo duodecim conditionibus nobilitatis fulgens.li.j.par.ij. arti.iij.

Errantes illuminat Maria ad veritatē reducendo.li.xij.ptē vi.ca.ix.

Etate mundi q̄ta chriſtus eſt incarnatus.li.j.p. vj.ar.ij.ca.iij.in pn̄ci.

Etatis anno q̄to btā Maria concepit chr̄m.ibidem in fine.et li.xj.par.j.ca.iij.

Etatis virginis Marie anno q̄to chr̄s fuit amiſſus: et quoto predicauit et paſſus eſt.li.xj. ptē j.ca iij.

Etatū hoīm tpa diſtincta per annos q̄liter fecerunt.li.j.ptē.vj.ar.iij.ca.j.

Etatum ſuarū anno q̄to Maria migrauerit de ſeculo.li.x.parte.v.arti.j.ca.j.et melius li.xj.ptē j.ca.iij.

Euangeliū de annunciatione Marie proſequitur.li.j.ptē.iij.

Euangelium de viſitatiōe Marie proſequiṫ. li. ij.parte.j.

Euāgeliū Stabat iuxta crucē ⁊c̄.li.iij.p.iiij.

Euangeliū de aſſumptione.ſ. Intrauit Jeſus in q̄ddam caſtellū.li.x.ptē.iiij.

Euangeliū de Maria in deuotꝭ miſſis.ſ. Loquente Jeſu ad tur. ⁊c̄.li.xij.par.j.

Euchariſtie ſub ſacramēto an eque perfecto modo ſit chr̄s ſicut in Marie vtero fuit.li.xj. ptē j.ca.vj.

Euchariſtie de ſacramento miraculū.li.xij. ptē vi ti.ca.ix.in pn̄cipio.

Exaltari debuit Maria ſup omnē creaturā angelicā ⁊ humanā.li.x.ptē.iij.ar.j.

Exorationis ꝓceſſus quo ſancti patres veteris teſtamenti deſideranṫ pet ebant chr̄m incarna

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

rī pro liberatione generis humani.li.j.parte.ij arti.j.

Sequitur de littera F.

Fabro lignario q̄re mag̃ debuit Maria ꝟgo deſponſari q̄ȝ regi vel paſtori vel piſcatori.li.viij.par.ij.ar.j.

Facies Marie claritate nimia radiabat.li.v.ꝑte ij.ar.ij.ca.iij. et. viij.

Factus ex muliere quō chr̄s dicat̃. li.j.ꝑte.vj.ar. ij.ca.j.circa mediū.

Factus ſub lege quō dicat̃ chr̄s. ibidem.

Fecundationis Marie plura priuilegia.li.xj.ꝑ. j.ca.v.

Femina mediante debuit mundus reparari.li.v ꝑte.j.ar.j.ca.ij.

Femina parere debuit dei filium.ibidem.

Femina ꝑma.ſ.Eua nō debuit eligi in matrē dei Ibidem ca.iij.

Femina q̄ mediante mundus debuit repari duodecim cōditionibꝫ digniſſimis debuit fulgere:ꝑ cōtrariū ad ꝑmā feminā qua mediāte ruit mundus.ibidem ca.iiij.

Feminā virginē cōcipe deum quomō eſt maius mirabile q̄ȝ deū patrē generare filium.li.xj.ꝑte ij.ca.xij.

Feneſtra celi quare dicitur ꝟgo Maria.li.xj.ꝑte j.ca.x.

Feſtinanter ambulare poſt conceptum:viſitando Eliſabeth quare audebat Maria.li.ij. ꝑte ij.arti.iij.

Fides Marie quō precellebat fideȝ alioꝝ.li.vij. ꝑte.ij.ar.iij.ca.j.

Filium habere deū eſt ꝓuilegiū ſingulare virginis poſt deū patrē.li.xj.ꝑte.ij.ca.v.

Filiū tenere in vlnis cur depingit̃ Maria virgo li.xij.ꝑte.j.ar.iij.§.fi.

Filius dei ſolus:nō pater nec ſpūſſanctus debuit ſatiſfacere vel incarnari. libro.j.parte.j.ar.ij. ca.iij.

Filius verus Marie per adoptionem quibꝫ ſignis agnoſcitur quis.libro.ix. parte.ij.arti.ij. q.j.in fine.

Finē vſq; ad mundi quare nō diſtulit chriſtꝰ incarnari.li.j.par.j.ar.iij.ca.iij.

Fluminū a ꝑiculis liberat Maria ſuos.li.xij.ꝑ. vl.ca.ij.

Fomes quō ſubtracta vel ligata fuerit in Maria.li.viij.ꝑ.iij.ar.j.ca.j.et li.xj.ꝑ.j.ca.ij.

Formoſitas btē virginis Marie ꝑ ſingula mēbra.li.v.ꝑte.iij. ar.ij.

Fortitudo ꝟtuoſa Marie quō ꝓcellebat aliorū fortitudinē.li. vij.parte.ij.ar.iij.ca.v.

Fortiſſima in mūdo ſunt tria q̄ ſuꝑat fortitudo Marie.ibidem circa finem.

Fructus maternitat̃ Marie multiplex erga homines eſt.li.ix.par.ij.ar.iij. §.xj.

Fructus vētris Marie bn̄dictus vocat̃ chr̄s in euangelio cōgruentius q̄ȝ flos benedictus et quare.li.ij.par.j.ar.ij.ca.iij.poſt medium.

Sequitur de littera G.

Gabriel angelus magis q̄ȝ alius cōgruebat mitti ad annūciandū chr̄i cōceptionē. li.j.par.iij.ar.j.ca.finali.

Gabriel angelus quō ingreſſus oratoriū apparuit ꝟgini.ibidem ar.ij.ca.j.

Gaude Maria ꝟgo cunctas hereſes ꝛc̄. de hoc li.xij.ꝑte.vl.ca.j.miraculo.ij. Itē li.iij. par.j.ar. ij.in fi.

Gaudet tota celeſtis patria de Marie preſentia li.x.parte.ij.ar.ij.§.ij.

Gaudia.xij.q̄ habuit Maria in filij dei cōceptione.li.j.ꝑte.v.ar.iij.ca.vl.

Gaudia.xij.q̄ habuit Maria ꝓ tpe viſitationis li.ij.ꝑte.ij.ar.iij.

Gaudia.xij.ſingularia q̄ habuit Maria i ſui aſſumptiōe.li.x.par.iiij.ar.iij.

Gaudia btē Marie ſunt deuote ſepiꝰ recolenda et q̄liter.li.ij.ꝑ.ij.arti.ij.ca.j.ꝛ.ij.

Gaudia btē Marie deuote recogitata cōferunt plures vtilitates.ibidem ca.iij.

Gaudia celeſtia Marie angelica ſalutatione freq̄ntanda.li.x.ꝑte.iiij.ar.iij.

Gaudiū Marie quod fuit maximū in vita.li.ij. par.ij.ar.j.ca.j.ꝛ.ij.

Gaudiū an maius habuerit Maria de ꝟginitate vel de maternitate ſua.ibidem ca.iij.

Gaudiū ſctōꝝ in celo quō accreſcit ex Maria et e cōuerſo.li.x.ꝑte.iiij.ar.iij.ad fi.

Genealogia Ioſeph ꝛ btē ꝟginis habet̃ li.viij. parte.ij.ar.iij.ca.j.

Generatione ab Adā q̄ta chr̄s ſit ꝯceptꝰ.li.j.ꝑte vj.ar.ij. ca.iij.in medio.

Genitrix dei vtꝝ vere poſſit dici Maria.li.ij.ꝑte j.ar.j.ca.j.

Genitus non factus dr̄ chr̄s in ſymbolo et q̄re. li.j. ꝑte.vj.ar.ij.ca.j.ad medium.

Genuflectere ad Marie nomen valet ad plura. vide infra nomen Marie.

Gladius doloris Marie.xij. magnalijs ꝓlucet li.iij.ꝑte.ij.ar.ij.

Gladius Marie acerbiſſimꝰ fore declarat̃.li.iij. ꝑte.iij.ar.j.ꝛ.ij.

Gloria nois Marie et dignitas.xij.modis ſublimat̃.li.vj.ꝑte.ij.ar.iij.

Gratia plena debuit ſalutari Maria magis q̄ȝ gloria plena:vel ſpūſctō.li.j.ꝑte.v.ar.ij.ca.j.

Gratiam iueniſſe cur dicit̃ Maria:cum ꝛ angeli ꝛ patres ſancti ꝓores grām inueniſſe dicant̃ li.xj.ꝑte.j.ca.ix.

Gratiaꝝ oīm plenitudinē habuit Maria in ſummo.li.vij.ꝑte.iij. ar.iij.

Gratiarum vniuerſalit̃ genera.xij. diſtinguunt̃. ibidem.

Gratie plenitudo diſtinguit̃:et quō Marie differenter attribuit̃.li.j.ꝑ.v. ar.ij.ca.ij.ꝛ.iij.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Gratie ꝑcellentiores ſunt q̃ttuor ex q̃bus inferť ſumma gr̃a Marie:eſſe vicȝ matrē dei. li.v.ꝑ.iij.ar.iij.§.iij.

Gratijs admirādis.xij.predotata eſt Maria in corꝑe ⁊ aīa ſimul.ibidem.

Grauida ſine grauamie quō ꝓbať Maria.li.ij.par.j.ar.ij.ca.j.et li.xj.ꝑte.j.ca.v.

Grates vel gratias agere deo vtrū magis debeamus ꝓ bn̄ficijs incarnationis q̄ȝ creatiōis.li.ij.ꝑte.iij.ar.j.ad medium.

Grates egiſſe deo de tribus ferť Thales ꝑhus.ibidem.

Guſtus gratie diuineqȝ dulcedinis ꝙ fuerit cōtinuus in mente Marie virginis nec interceptus ſomno vel exteriori actione.lib.vij.parte iij.arti.j.

Sequitur de littera H.

Habitat ne eque ꝑfecto modo chr̄s in eucbariſtia ſicut habitauit in Maria.li.xj.ꝑ.j.ca.vj.

Habitat ne in cōicantib⁹ digne eodem ꝑfectiōis modo ſicut in Maria.ibidem.

Habitauit ne in Maria deus tanta dignitate ⁊ maieſtate ſicut habitat in celo.ibidem.

Hereditas celeſtͥ nobis cōferť ex h̄ ꝙ Maria ē mr̄ noſtra.li.ix.ꝑte.ij.ar.iij.§.xj.

Hereſes cunctas interemiſſe dr̄ Maria in mundo vniuerſo.li.x.ꝑte.v.ar.j.ca.j.

Hereſis impijſſima dicēs Mariā a Ioſeph cognitam fuiſſe poſt partum reprobať.li.viij.ꝑte j.ar.iij.ca.vij.

Hierarchia celeſtis ad quā debuit maria exaltari in aſſumptione.li.x.ꝑte.iij.ar.j.

Hieronymi pulcra dicta de laude virginis.li.xj.ꝑte.ij.circa ꝑncipium.

Hiſtoria de exoratione ſanctoꝝ patrū ꝓ liberatione ex lymbo.li.j.ꝑte.ij.ar.j.

Hiſtoria cōceptionis ⁊ natiuitatis Marie.li.v.ꝑte.j.ar.iij.ca.xj.§.iij.

Hiſtoria ꝑſentatiōis Marie in templū habeť li.v.ꝑte.ij.ar.ij.ca.vij.in fine.

Hiſtoria de vita Marie.li.vij.ꝑte.j.ar.iij.ꝑ plura capitula intricata eſt.

Hiſtoria deſpōſationis marie.li.j.ꝑte.vj.ar.iij.

Homo creari quare debuit in mundo.li.j.par.j ar.j.ca.ij.

Homo ⁊ nō angelus redimi debuit.ibidem.ar.ij.ca.j.

Homo iuſtus magis debuit gaudere ꝙ factus eſt homo q̄ȝ ſi angelus foret.li.viij.parte.j.ar.ij.§.ij.

Homo natus eſt in ea.ſ.ꝟgine:et ipſe fundauit eam altiſſim⁹:exponiť li.xj.ꝑ.j.ca.viij.

Homo ſi non peccaſſet vtrum tot fuiſſent mares generati quot femine.li.viij.parte.j.arti.j.§.iij.

Homo ſi nō peccaſſet qualia in paradiſo bona habuiſſet.li.viij.ꝑte.j.ar.ij.ꝑuilegio.v.

Homo ſi nō peccaſſet an ſuꝑfluitates ſimulneas emiſiſſet.ibidem.

Honeſtas q̄ȝ ſumme fuerit in beata Maria.li.vij.ꝑte.ij.ar.iij.ca.vj.

Honor vtrū maior debeať ꝟgini Marie q̄ȝ cruci chr̄i.li.xij.ꝑte.j.ar.j.

Honorātes Mariam magͥ q̄ȝ chr̄m ſimplices vtrum excuſenť.ibidem.

Honorat beata maria ſuos deuotos miracl'oſe li.xij.par.vl.ca.vj.

Honorem ꝑditū quō recuꝑauit hō ꝑ ꝟginē mariā.li.xij.par.j.ar.iij.§.x.

Honorifica laude.xij.modis laudata eſt Maria a celi agminib⁹ in aſſumptione.li.x.ꝑ.ij.ar.iij.ꝑ totum.

Honoris magnificentia ſūma deducta eſt Maria in celum.li.x.ꝑte.iij.ar.ij.

Hora medie noctis multiplici ꝑuilegio eſt cōſecrata.li.j.ꝑte.vj.ar.ij.ca.ij.

Hora q̄ debuit chriſt⁹ annunciari ⁊ concipi.ibidem poſt medium.

Hoſtes deuotoꝝ marie cōterunť et fideles liberanť.li.xij.ꝑte vl.ca j.ꝑ plura.

Humanitatis chr̄i ꝑfectiones q̄s habuit ab inſtanti cōceptiōis.li.j.ꝑte.vij.ar.ij.ca.ij.

Humilitas quō ꝑfulſit in maria ꝑ ceteris.li.vij.par.ij.ar.iij.ca.ix.

Humilitatem amplectendā omnib⁹ edocuit deus in Maria.li.ij.par.iij.ar.ij.ca.ix.circa medium.

Sequiť de littera I.

Ianua regͥ alti quare caniť Maria.li.xj.par.j.ca.x.

Ianuis clauſis ingreſſus eſt angel⁹ marie chr̄m annuncians.li.j.ꝑte.iij.ar.ij.ca.j.

Illuminata ſumme fuit Maria a verbo incarnato.li.xj.par.j.ca.vij.

Illuminatrix ſeculi merito dr̄ Maria.ibidem.ca.ix.circa medium.

Incarnationis chr̄i ꝯgruentie tanq̄ȝ ſtelle.xij.deſcribunť li.j.ꝑ.j.ar.iij.ca.iij.

Innocentie tp̄e quare non debuit dei fili⁹ incarnari.ibidem ca.j.

Iohānes apoſtolus ꝑ ceteris adoptať a chriſto vide in adoptari.

Iohānes Chryſoſtom⁹ de h̄ li.xij.ꝑ.vl.ca.xj.

Iohānes Damaſcenus manum abſciſam recuꝑauit per Mariam.li.xij.parte.vl.ca.xj.miraculo.v.

Ioſeph debuit nomiari ſpōſus matrͥ dei.li.j.ꝑ.ij.ar.iij.ca.xj.et li.viij.ꝑte.ij.ar.j.

Ioſeph ſponſi Marie ſcitas ⁊ dignitas cōmendať.li.viij.par.ij.

Itē ꝙ fuerit ſctiſſimus oīm viroꝝ illius tp̄is.ibidem.ca.iij.

Item ꝙ fuerit nobiliſſimus de eadem tribu ⁊ familia cū Maria.ibidem.ar.iij.ca.j.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

Item ꝙ fuerit virgo puriſſimus: et ꝙ virginitatē vouit. ibidem ca. iiij.

Itē an fuerit ſenex vl' iuuenilis etatis. li. j. par. vj. ar. iij. ca. j. q. iij.

Item ꝙ de ſanctitate eiꝯ certificata fuerit Maria ꝙ vix nunq̄ʒ vellet eam cognoſcere vl' etiā amare aut cōcupiſcere carnaliter. li. viij. par. ij. ar. iij. ca. v.

Iudei dicunt Mariā fuiſſe pulcerrimā ⁊ a nullo cōcupiſcabilē. li. ij. pte. iij. ar. ij. ca. iiij.

Iulianus ceſar apoſtata quomodo occidit̄ per beatū Mercuriū iuſſu Marie v̄ginis. li. xij. pte vl. ca. j. miraculo. j.

Iuſticie diuine altercatio de homīs liberatiōe. li. j. par. ij. ar. ij. ca. ij.

Iuſticie virtus in beata Maria virgine q̄ʒſumme fuerit ⁊ quō p̄cellebat alioꝝ iuſticiaʒ. li. vij. pte. ij. ar. iij. ca. vj.

Sequitur de littera L

Latria quomō debet̄ cruci chriſti. li. xij. ꝑ. j. art. j.

Laudare debemus Mariā ⁊ eius gaudijs cōgratulari. li. ij. pte. ij. circa p̄n.

Laudare homo non ſufficiat Mariā etiamſi oīa membra verterent̄ in linguas. li. xj. parte. ij. circa p̄nci.

Legibꝰ. xij. tanq̄ʒ ſtellis ꝓbat̄ Maria fuiſſe cōcepta ſine originali pctō. li. iiij. pte. j. ar. iij.

Leo papa manū abſciſam recuꝑauit ꝑ Mariaʒ li. xij. par. vl. ca. xj. miraculo. j.

Lex purificationis quare magis grauabat feminas q̄ʒ viros. li. iij. pte. j. ar. ij. ca. j.

Liber teſtamenti tā veteris q̄ʒ noui in capite. i. in p̄ncipio deſcp̄tam habet virginem Mariā. li. xj. pte. j. ca. j.

Liber vite q̄d ſit: et quomodo electorū noīa ſunt ſcripta in eo: in cuius capite nomē Marie. ibidem.

Libertatē arbitrij v̄tibilē debuit habere rationalis creatura. li. j. pte. j. ar. j. ca. iij.

Libidinē in homine q̄ habent natural'r trare. li. v. pte. ij. ar. ij. ca. iij. ad medium.

Littere q̄nq̄ʒ in noīe Marie ſignificāt q̄nq̄ʒ lapidū precioſoꝝ v̄tutes. li. vj. pte. j. ar. ij. §. ij.

Littere quinq̄ʒ in nomīe marie ſignificant q̄nq̄ʒ ſanctas mulieres p̄figurantes mariā. li. vj. pte ij. ar. iij. §. iij.

Littere q̄nq̄ʒ nomīs marie ſignificāt q̄ntuplicem grām cōſeq̄ndā ꝑ eius inuocationē. ibidē. §. x.

Luci compat̄ Maria ꝓpter triplicē excellentiā. li. v. par. j. circa thema.

Lumen ſciē ⁊ cognitiōis marie q̄ʒp̄cellens fuerit. li. xj. par. j. ca. vij.

Luna quō figurat mariam in ſcripturis. li. v. pte ij. ar. j. §. ij.

Sequitur de littera M.

Magnalia. xij. tanq̄ʒ p̄uilegia ſumma cōſecuta eſt Maria ex chriſti cōceptione atq̄ʒ in vtero eius inhabitatiōe. li. j. par. vij. ar. ij. ca. iij. a medio.

Maius etiam Mahometꝰ dicit plura bona de Maria. li. ij. par. iij. ar. ij. ca. iiij. in medio.

Maria ꝓprietates q̄les habeat cōuenientes nomini marie. li. vj. pte. ij. ar. j.

Maria hoc nomē quō interp̄tat̄ ⁊ q̄ʒſumme cōueniat matri dei. li. vj. pte. j. ar. j. ca. v.

Item ꝙ q̄nq̄ʒ litteris conſtat ⁊ q̄d ſignificent. ibidem. ar. ij.

Item ꝙ ſit valde v̄tuoſum ⁊ q̄lia bn̄ficia preſtanda ſignificet. ibidem.

Item ꝙ inuocatū multas vtilitates conferat. ibidem ar. iij.

Maria mr̄ gratie: mr̄ miſcōie tu nos ⁊c̄. De hoc v̄ſu. li. xij. pte. vl. ca. viij. miraculo. ij.

Maria mediatrix optima cōꝓbat̄ apud deū. li. xij. ꝑ. ij. ar. iij. §. vj.

Maria multū poſſe ⁊ ſcire ⁊ magnū velle apud deū ꝓ nobis habet. ibidem.

Martyrij aureolā q̄ʒp̄cellēter habuerit Maria. li. iij. pte. ij. ar. iij.

Martyrio q̄ntuplici claret maria. ibidem.

Martyriū marie ꝙ fuerit p̄ ceteris multiplicius nobilius ⁊ glorioſius. ibidem.

Martyrium marie. xij. magnalijs p̄elucet. li. iij. pte. ij. ar. ij.

Martyriū marie oīa martyria poſt chr̄i martyriū excellit in acerbitate. li. iij. ꝑ. iij. ar. j.

Mater dei virgo. xij. ꝑfectionibꝰ fulgere debuit vt digna ſit eligi. li. j. pte. j. ar. iij.

Mater dei vtrū vere poſſit dici Maria. li. ij. ꝑ. j. ar. j. ca. j.

Mater dei vtrū p̄cellit in gloria multitudinē celeſtis patrie totam ſimul ⁊ diuiſim. li. x. par. iij arti. j. ad fi.

Mater dicit̄ vera quadruplici rōne q̄ fuerunt in Maria reſpectu chr̄i. li. j. pte. vij. ar. ij. ca. j.

Mater oīm electoꝝ angeloꝝq̄ʒ ⁊ creatoꝝ dicit̄ maria. li. ix. ꝑ. ij. ar. ij.

Mater reſpectu filij triplicem habet ꝓprietatem. ibidem.

Mater chriſtianoꝝ fore ꝓbat̄ maria ꝑ illō P̄s. Nunq̄d ſion dicet ⁊c̄. li. xj. ꝑ. j. ca. viij.

Maternitas marie q̄ntuplicē fructū celeſtꝫ hereditatꝫ nobis affert. li. ix. ꝑ. ij. ar. iij. §. xj.

Maternitatis chr̄i p̄uilegia maria. li. xj. parte. j. ca. viij.

Matrē dei eſſe vtrū ſit maius q̄ʒ eſſe beatum. li. ij. pte. ij. ar. j. ca. ij.

Maximū qō fecit deꝰ in mundo eſt hoc qō fecit in maria v̄gine. li. ij. pte. iij. ar. ij. ca. v.

Meliorē vl' ꝑfectiorē facere Mariā an potuerit deꝰ q̄ʒ fecit. li. j. ꝑ. ij. ar. iij. ca. viij. ⁊ li. v. ꝑ. iij. ar. j.

Membra amiſſa reſtaurat maria. vide Reſtaurare.

Tabula

Membra marie ſingula ꝙ̃ pulcra ꝛ decora fuerunt.li.v.ꝑte.iij.ar.ij.per totum.
Menſis martij cõgruebat chr̄i cõceptiõi.li.j.ꝑte vj.ar.ij.ca.ij.ad mediū.
Merebat̃ ne Maria quolibet motu ĩ vita.li.xj.ꝑte.ij.ca.iij.
Merebat̃ ne ꝗlibet paſſione.ibidem.
Meritū marie an ꝑcellat oim̄ angelorū ꝛ hoim̄ merita.ibidem.
Meritū oꝑationis vel actionis marie quõ ꝑcellat ſctõꝝ merita.li.vij.ꝑte.ij.ar.j.
Meruit ne maria fieri mater dei.li.ij.ꝑte.j.art.j.ca.ij.
Meruit placere deo qualibus bonis ꝛ meritis vt in matrẽ eligeret̃ a deo.ibidem ca.iij.
Miliaria quot dicunt̃ a phis inter celum et terram.li.v.ꝑte.ij.ar.iij.rõne.ij.
Miracula aliq̃ que facta ſunt in mūdo tpe natiuitatis marie.ibidem ar.ij.ca.ix.ad finem.
Miracula plura q̃ facta ſunt in Johãne cū ſalutauit maria eliſabeth.li.ij.ꝑte.ij.ar.iij.circa decimū gaudiū.
Miracula plura q̃ fecit maria in vita ſua.li.vij.parte.iij.in fine.
Miracula de angelica ſalutatione ꝙ eſt iocūda angelis.li.j.ꝑte.iiij.ar.iij.ca.ij.
Ꝙ demonib⁹ eſt tremebūda.ibidem ca.iij.
Ꝙ homib⁹ efficit plura bona.li.j.parte.v.art.j.in fine.
Ꝙ ſit frequentanda.li.j.parte.iiij.ar.j.in fine.et ar.ij.ca.vi.
Ꝙ ſit dicẽda munde.ibidem ar.ij.ca.j.in fi.
Ꝙ ſit oranda deuote.ibidem ca.ij.
Ꝙ ad ſignū in mane ꝛ ſero ſit ꝑoranda.ibidẽ ca.iij.ꝛ li.xj.ꝑte.ij.ar.ij.§.iiij.
Ꝙ deo multū eſt accepta.ibidẽ ar.iij.ca.j.
Ꝙ btẽ marie virgini eſt plurimū gaudioſa:et in q̃ verbo magis.ibidem.ca.fi.
Miracula de cantico marie applicata.li.ij.ꝑte.iij.ar.iij.in fi.
Miracula ꝓ feſto purificationis:et pmo de huius feſti cõfirmatiõe.li.iij.ꝑte.j.ar.ij.in fi.
Itẽ ꝙ maria offert filiū deuotꝫ cum dulcedine gratie:ſicut Symeoni.ibidẽ immediate an̄.
Item de cereo quẽ ſolet eccleſia portare ipſo feſto.ibidẽ.ar.iij.in fi.
Miracula de celebritate feſti conceptionis.li.iiij par.j.ar.j.poſt medium.
Miracula plura de ĩmaculata conceptione marie.ibidem.ar.iij.
Miracula ꝓ feſto natiuitatis marie:ꝛ primo ꝙ angelis eſt iocūda.li.v.ꝑte.ij.ar.iij.
Item de pulcritudine reſplẽdentꝫ grẽ in Maria.ibidẽ.ar.ij.ca.ij.in fi.
Item de pulcritudine marie.ibidem.ca.iij.verſus finem.
Miracula de nomĩe marie ꝙ ſit miro mõ dulce li.vj.ꝑte.j.ar.iij.§.iiij.
Ꝙ inuocatum eius nomen repellit demones ibidem.§.v.
Ꝙ inuocatum ꝓtegit in ꝑiculis et liberat.ibidem.§.vij.
Ꝙ repellit peſtem.ibidem.§.viij.
Ꝙ genuflexo referendo confert in hora mortis.ibidem.§.x.
Ꝙ in ſcriptis deuote portatum confert.li.vj.ꝑte.ij.ar.iij.§.vj.
Ꝙ ad numeꝝ litteraꝝ certos pſalmos dicendo in noĩe marie confert.ibidem in fine.
Miracula plura de ꝟginitate marie teſtimoniū facientia.li.viij.ꝑte.j.in fi.
Itẽ de puritate marie ꝛ eius gl̃ioſa figuratõe in picturis.ibidẽ.ꝑte.iij.in fine.
Itẽ ꝙ maria ſubuenit decorantib⁹ eius imagine regiã.li.vj.ꝑte.ij.ar.ij.
Item ꝙ maria ex puriſſimo ſanguine cõcepe rit chr̄m.li.j.par.vij.ar.ij.ca.j.
Miracula de Salue regina:et ꝙ maria ſit aduocata nr̄a.li.xij.ꝑte.j.ar.iij.
Item q̄re ſabbatū diem eccleſia deputauit ad honorẽ marie.ibidẽ.ar.ij.
Miracula de oratione marie qualiter orabat deum in vita ſua.li.vij.ꝑte.j.ar.iij.in fi.
Itẽ ꝙ bonū eſt eam imitari ꝛ ꝯformari in oratione ꝑdicto modo.ibidem.
Miracula de aſſumptione marie ꝙ ſit corꝑe et aĩa aſſumpta.li.x.ꝑte.j.ar.iij.
Item de gaudijs celeſtib⁹ Marie recolendis li.x.ꝑte.iiij.ar.iij.
Item de corona gaudioꝝ marie.li.ij.ꝑ.ij.arti.iij.in fine.
Itẽ de illa antiphona Gaude dei genitrix virgo ĩmaculata ꝛc.ibidẽ.ar.ij.ca.iij.
Miracula varia ſparſim in libris iſtis ſcripta.
De doloribus marie ꝛ vtili coꝝ recordatione.li.iij.ꝑte.iij.ar.iij.
De miſcdia marie ꝙ liberat quẽ iuſticia dei damnaret.li.ix.ꝑ.ij.ar.iij.
Item ꝙ chr̄s pepcit mundo ne perderet ꝓpter mariã.li.xj.par.ij.ca.ij.
Itẽ ꝙ elemoſynas facere ꝓ amore marie valet.li.v.ꝑte.ij.arti.iij.in fine.
Item ꝙ maria ſe inuocantes liberat a demonū ꝑtãte.li.vj.par.j.ar.ij.
Item ꝙ ſubuenit in periculis ſuſpicionis calumnie ꝛ ſummerſiõis fluminis.li.ij.par.j.arti.iij.in.fi.
Item ꝙ oĩ crimino ſo valet eius miſcdia.li.ij.ꝑte.iij.ar.ij.ca.iij.
Miracula plura ꝙ ſeruire marie ſit ſignū ſalutꝫ li.xij.ꝑte.ij.ar.j.ad fi.
Miracula recollecta ſimul mĺta ſub varijs diſtinctionib⁹.li.xij.ꝑte vi.ꝑ totū.
Miranda.xij.et ſtupenda in chriſti incarnatiõe.li.j.ꝑte.vij.ar.iij.ca.iij.
Miſericordia dei generis humani liberatiõem

fieri voluit. li.j.parte.ij.ar.ij.ca.j.
Miſericordia dei an ꝑ matris chriſti merita ſin gulariter concedaꝛ hominib9.li.xij.par.j.arti.iij.§.vj.
Miſcõia maxima exhibeꝛ mũdo ꝑ mariam.li.ij parte.iij.ar.ij.ca.vij.
Miſericordie opa q̃liter in ſummo exercuit maria.li.vij.ꝑte.ij.ar.j.§.iiij.
Mundus q̃ menſe creatus eſt. li.j.ꝑ.j.ar.iij.ca.iij.circa congruentiã tertiam.
Mũdus ruiturus q̃re creari debuit a deo q̃ ſciuit ipm caſurũ.li.v.ꝑ.j.ar.j.ca.j.
Mundus ſeruaꝛ in eſſe ꝓpter amorem marie.li.xj.ꝑte.ij.ca.ij.
Mundus vtꝝ factus fuiſſet a deo ſi chr̃i mater p̃ordinata nõ fuiſſet.ibidem.
Mori quare debuit maria et non viua transferri.li.x.ꝑte.j.ar.j.q.iij.
Moriendi cũ poſſibilitate q̃re nõ habuit poſſibilitatẽ peccandi maria.li.xj.ꝑ.j.ca.iiij.
Mortis anxietas triplex ineſt hoĩb9 a q̃b9 exempta fuit maria.li.x.ꝑte.j.ar.ij.
Mortiſ diem ꝛ horã vtꝝ p̃cognouerit maria.li.x.ꝑ.j.ar.j.q.j.
Mortis horam ſibi reuelari homĩes q̃liter merenꝛ a deo.ibidem.ratione.ij.
Mortis tempore conſolaꝛ maria ſuos.li.xij.ꝑ.vl.ca.v.
Mortis tempore demones adueniũt homib9.li.x.ꝑ.j.ar.ij.
Ad mortem vtꝝ ſe p̃parauerit maria: ſacramẽta ſuſcipiendo et vnctionem.ibidem.ar.j.queſtione.ij.
In morte q̃liꝛ migrauerit maria.ibidẽ.ar.ij.
In morte quales vel quibus meritis homines merenꝛ celeſtem cõſolationem.ibidẽ poſt medium.
Mulier quare dicitꝛ maria ſpecialiter in ſcriptura.li.vj.ꝑ.ij.ar.ij.§.vj.
Mutatio nulla facta eſt in deo ex carnis vniõe.li.j.ꝑ.vij.ar.ij.

Sequitur de littera N

Nationũ tria genera diſtinguunꝛ mariam dicentia btãm.li.ij.par.iij.ar.ij.ca.iiij.
Nata eſt maria in mẽſe ſeptẽbris cõuenienter.li.v.ꝑte.ij.ar.ij.ca.ix.
Natiuitas marie cõmendaꝛ ſub figura aurore: lune: ſolis: et caſtroꝝ aciei.ibidem.ar.j.
Natiuitas marie feſto celebranda eſt deuote.ibidem circa thema.
Natiuitas marie iocũda fore deo: angelis: ꝛ hominib9 declaraꝛ.ibidem.ar.iij.
Natiuitas marie p̃uilegijs.xij.honorata extitit.ibidem.ar.ij.
Natiuitatis marie hiſtoria ꝛ vita parentũ ipſius li.v.ꝑte.j.ar.iij.ca.xj.§.iij.
Naturalis dilectio marie ad chriſtũ ꝙ fuerit ſũma.li.ix.ꝑte.j.ar.j.ad medium.
Neceſſitatib9 noſtris q̃buſuis ſubuenit Maria li.xij.ꝑte.vl.ca.fi.
Niuis vel de niue feſtum marie vñ ſit ortũ.ibidẽ ca.vj.miraculo.v.
Nix plures habet ꝓprietates figurantes Marie ſanctitatẽ.li.xj.ꝑte.ij.in p̃n.
Nobili de genere q̃re voluit chriſtus matrẽ habere: et diſcipulos de ignobili.li.v.parte.ij.ar.j.ca.j.
Nobiliſſima p̃cellenter debuit eſſe mater dei triplici rõne.li.j.ꝑ.ij.ar.iij.ca.ij.
Nobiliſſima p̃ angelis ꝛ homib9 maria fore declaraꝛ.li.xj.par.ij.ca.j.
Nobilitas corꝑalis quid ſit.ibidem.
Nobilitas inter homĩes ꝛ oĩum hoĩs ſuꝑ homine vñ orta ſunt.ibidem.
Nobilitas quare a deo cõceſſa eſt homi in Adã.ibidẽ.et li.v.ꝑte.ij.ar.ij.ca.j.
Nomen marie inuocatũ q̃re aliq̃ñ ꝓmptꝰ exaudiꝛ q̃ȝ nomẽ chr̃i.li.vj.ꝑte.ij.ar.j.in fi.
Nomen marie a p̃clarĩ reb9 accipiꝛ. li.v.ꝑte.ij.ar.ij.ca.ix.
Nomẽ marie decenter approꝑaꝛ matri dei: et plurima id cõcernentia.li.vj.ꝑ totum.
Nomẽ marie reuereri genuflectẽdo valet ad conſolationem celeſtem obtinendã in hora mortiſ li.vj.ꝑte.j.ar.iij.§.x.
Item valet ad fortitudinis recuꝑatioẽꝫ ex egritudine.li.xij.ꝑ.vl.ca.vj.miraculo.iij.
Item valet ad ꝯfortandũ in ſenectute.ibidem.
Nomen ſponſi marie debuit eſſe Joſeph. li.j.ꝑ.ij.ar.iij.ca.xj.
Nunq̃d ſi non dicet hõ ꝛ hõ natꝰ ꝛc.exponiꝛ pulcre li.xj.ꝑ.j.ca.viij.

Sequitur de littera O.

O Beata ꝛ intemerata v̾go Maria ꝛc. De iſta orõne li.xij.ꝑ.vl.ca.viij. miraculo.j.
O roſa generoſa fons ſignatꝰ ꝛc. de hoc carmine ibidẽ.ca.xj.miraculo.iij.
Obitus hora vel dies aliq̃b9 reuelaꝛ q̃b9 ex cauſis.vide ſupra Mortis ꝛc.
Obligaꝛ ne hõ magiſ q̃ȝ angelus aut econuerſo ad ſeruiendũ marie.li.xij.ꝑte.j.ar.j.
Occidentalẽ q̃re ad ꝑtem verſi adorabant iudei.li.x.ꝑte.ij.ar.j.ca.iij.
Occupata q̃b9 erat actib9 Maria q̃ñ eſt ſalutata ab angelo.li.j.ꝑ.iij.ar.ij.ca.ij.
Olei ꝓprietates cõuenienter nomẽ marie ſignificantes.li.vj.ꝑ.ij.ar.j.poſt mediũ.
Operib9 ſex dieꝝ in p̃ncipio creationis mũdi quõ figurata eſt maria.li.xj.ꝑ.j.ca.j.
Optimã ꝑtẽ quõ elegiſſe dr̃ Maria.li.x.ꝑ.iiij.ar.ij.circa p̃n.
Oratio deuota Bernardi de aſtatiõe marie ſub cruce chriſti.li.iij.ꝑ.iiij.ar.j.ca.iij.
Orationis ſctõꝝ patrũ p̃ceſſus ꝓ incarnatione.

v.

Tabula

chriſti. li. j. parte. ij. ar. j.

Orare vtrū potuerit Maria dñicam orationē: di. Dimitte nobis debita. li. viij. parte. iij. arti. j. argumēto. iij.

Orare ad orientē chriſtiani quare ſolent. li. x. p. ij. ar. j. ca. iij.

Originale pctm̄ q̄ btā maria nō habuerit ſed p̄ſeruata ſit. li. iiij. p totum.

Originale peccatū z originalis iuſticia quid ſit: et quō contrahat̃ peccatum originale. et plura ibidem.

Originali pctō nō fuiſſe maculatā virginē in cōceptione q̃ꝫ piū ſit credere. ibidem.

Oris ſacrificia. vij. deo exhibēda iſinuant̃ in cantico Marie. li. xij. pte. j. ar. ij. ca. ij.

Ornatus z decor totius mūdi q̄ ſit p Mariaꝫ. li. xj. par. ij. ca. x.

Ortus marie reuelatus eſt a p̄ncipio mūdi p varia tpa. li. v. par. j. ar. iij.

Ortus marie quō cōmendat̃ ſub varijs figuris li. v. par. ij. ar. j. p totum.

Ortus ſolis quō p̄ſagit diē pluuialē aut ſerenūꝫ aut ventoſum. ibidem poſt mediū.

Ouidius libro de vetula quō laudat ꝟginē mariam. li. xj. pte. j. ca. xij. poſt mediū.

Sequitur de littera P.

Paſſio chr̄i ſupauit oīm aliorū paſſiones in acerbitate. li. iij. par. iij. ar. ij.

Paſſio chr̄i vtrū ſoli Marie ſit cōmunicata: et q̃d hec cōicatio importet. li. xj. par. j. ca. ix. ad finem.

Paſſione q̄cunqꝫ quō poſſit homo mereri. li. xj. par. ij. ca. iij.

Pater noſter an potuerit orare maria di. Dimitte nobis debita zc. li. viij. pte. iij. ar. j. in ſolutōe tertij argumenti.

Paupertas quomō p̄fulſit in Maria. li. vij. p. ij. ar. iij. ca. x.

Peccandi ipoſſibilitas an fuerit in maria. li. viij par. iij. ar. j. ca. iij.

Peccandi tentationē vtꝝ aliq̄n habere potuerit maria. li. xj. pte. j. ca. iiij.

Peccare non potuit maria: quomodo ergo potuit mori. ibidem.

Peccatores potenter recōciliant̃ chr̄o p Mariā vide ꝟbo Recōciliat.

Peccatum mulieris an fuerit maius peccato viri vel e cōuerſo in p̄ma preuaricatione. li. iij. p. j. ar. ij. ca. j.

Pctm̄ nullū habuit maria ī tota vita ſua. li. viij. par. iij. ar. j. ca. j.

Pctm̄ originale non ꝯtraxit maria p̄ueniēte grā dei. et multa de hoc li. iiij. p totum.

De pctō originali q̃d ſit: et q̃ꝫ plures alias q̄ſtiones habes ibidē. p̄pue p. ij.

Pedes ꝟtutū duo aſſignant̃ quib⁹ maria cōtriuit caput ſerpētis. li. v. p. ij. ar. j. §. j.

Peregrinatio Marie ad paſſionis chr̄i loca an fuerit corpalis vel mentalis. li. x. par. iiij. art. ij. ca. iij.

Perfectio maternitatꝭ q̄ vera mr̄ chriſti fuit maria z pfecta. li. j. par. vij. ar. ij. ca. j.

Perfectione in ſua naturali habuit maria plura p̄uilegia. li. xj. par. j. ca. iij.

Perfectionis cōſummationē adeptus eſt mundus p mariā. li. xj. par. ij. ca. ix.

Periculis in q̄buſuis ſubuenit maria inuocantib⁹. li. xij. par. vl. ca. fi.

Perſeuerātia quō prefulſit in maria. li. vij. pte ij. ar. iij. ca. xj.

Perſona vna ſine alia in diuinis an potuerit incarnari. li. j. pte. vij. ar. j. ca. ij.

Pietatis plures gradus diſtinguunt̃ et quō p̄fulſerit in Maria. li. vij. p. ij. ar. iij. ca. fi.

Planctus q̄s habuit maria in vita ſup chr̄o. li. iij. pte. iiij. ar. iij.

Plenitudo tpis quō dr̄ fore in aduentu chr̄i. li. j par. vj. ar. ij. ca. j.

Porta celi q̄re dr̄ maria. li. xj. p. j. ca. x.

Poteſtas marie maxima declaratur q̄ potuit de deo maxima facere. li. xj. p. ij. ca. iiij.

Preordinata eſt maria ab eterno in mente diuina. li. v. pte. j. ar. j.

Preſentationis marie in templū hiſtoria. li. v. p. ij. ar. ij. ca. vij. in fi.

Pro p̄ſentationis marie feſto ſermonem recolligendum vide īmediate poſt finē huius libri notatum.

Priuilegia maxima a deo collata marie mltiplicia deſcribunt̃. li. xj. p totum.

Problemata tria pulcra ſoluunt̃ a Salomone li. xij. pte. ij. ar. iij. in fi.

Prudentia quō ſumme fuerit in Maria. li. vij. pte. ij. ar. iij. ca. iiij.

Puerpa mulier ante tēpus purificationis vtrū licite intrare poſſit eccleſiam. li. iij. parte. j. arti. ij. ca. j.

Pulcerrima debuit eſſe mr̄ dei. li. j. p. ij. ar. iij. ca. j. et li. v. p. ij. ar. ij. ca. ij.

Pulcritudo marie ī colore corpis: capillis: oculis: et ſingulis membris. li. v. parte. iij. ar. ij. per totum.

Purificationis marie feſtum celebrādū eſt pluribꝰ rōnibꝰ. li. iij. p. j. in p̄n.

Purificationis lex plura precepta continebat: et plura de hac lege purificationis. ibidem ar. ij. ca. j.

Purificatiōis in ritu floruit maria pluribꝰ ꝟtutibꝰ. ibidem ca. ij.

Purificationis in celebritate. xij. gaudia Marie enumerant̃. ibidem ar. ij.

Item qualis tūc fuerit oblatio marie. ibidē ar. ij. ca. ij.

Puritas conceptiōis chr̄i de puriſſimo ſanguine marie. li. j. pte. vij. ar. ij. ca. j.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

Alphabetica

Puritas Marie ſumma in ꝗbus cõſiſtit.li.viij parte.iiij.ar.j.ꝑ totum.
Puritas ſpũalis in ꝗ attendit͛ ꝛ quõ intendit͛ in homine.ibidem ca.ij.
Puritas ꝟginis Marie quomõ p̃cellit purita/tem oim angelicaꝝ ꝛ humanaꝝ creaturarũ et ꝗmodo ſub deo fuerit ſumma qua maioꝛ ne/qt intelligi.ibidem.ar.ij.
Puritatem ſummã an habuit ꝟgo Maria añ filij conceptionem: vel quãdo adquiſiuit.ibi/dem ca.ij.
Puritatis Marie prerogatiua ꝛ p̃uilegia duo decim deſcribunt͛.ibidem ar.iij.
Puritatis ſuoꝝ deuotorum et caſtitatꝫ cõſerua/trix et protectrix eſt Maria.li.xij.par.vl.ca.iiij.

Sequitur de littera Q.

Quãdiu debuit a p̃ncipio mundi poſt ho minis pctm̃ incarnatio chr̃i differri.lib.j. ꝑte.j.ar.iij.in p̃ncipio.
Quãpulcra es ꝛ ꝗ̃decora chariſſima ⁊c̃. de anti phona vel carmine iſto miraculũ habes li.xij. ꝑte vl.ca.vj.miraculo.iiij.
Queſierũt iudei crudeliter aiam chr̃i in oibꝫ locꝭ in ꝗbꝫ putat͛ a phis aia conſiſtere in homĩe.li. iij.ꝑte.ij.ar.ij.ca.iiij.
Quinarius numerus ꝯſecratus reddit͛ mlͭipli/citer.li.j.ꝑte.vj.circa thema.
Quinarius nũerus cõſecrat͛ ꝛ correſpõdet pluri bus myſterijs.li.vj.ꝑte.j.ar.ij.

Sequit͛ de littera R.

Rationalis creatura ꝗre debuit creari ver tibilis.li.j.ꝑte.j.ar.j.ca.iij.
Rationis habuit vſum Maria in vte/ro ſue matris.li.v.par.ij.ar.ij.ca.vij.
Rationis ſupinfuſum lumẽ habuit Maria in vtero matrꝭ poſita:et clarioꝛis ſapiẽtie augmẽ tum ſumpſit p̄ omnibus hominibꝫ.li.x. parte iiij.ar.ij.§.j.
Radiabat vultus Marie ex ſuꝑabũdãtia gra/tie.li. v.par.ij.ar.ij.ca.viij.
Reconciliat peccatores Maria deo potentiſſi/me.libro.xij.parte.vlti.cap.vij. et infra Theo/philus.
Recuꝑauit ꝑ Mariã ꝑditum homo honoꝛem. li.xij.ꝑte.j.ar.iij.§.x.
Redemptionis humane adiutrix ſola dꝛ Ma/ria.li.xj.ꝑte.j.ca.ix.poſt mediũ.
Regina denoiat͛ tripliciter ipſa btã Maria.li.x. ꝑte.ij.ar.j.ca.ij.
Regina dicit͛ Maria conuenientius ꝗ̃ꝫ impera trix.ibidem.
Regina miſcꝺ̃ie magis ꝓprie dicit͛ Maria ꝗ̃ꝫ iu ſticie vel ſapientie.ibidem.
Regine nomen vere ſoꝛtita eſt Maria ꝗ̃uis fo ret pauꝑcula.li.vj.par.ij.ar.ij.§.vij.
Regni dei dimidiũ donatũ habet Maria ſibi a deo.li.x.par.ij.ar.j.ca.ij.in fine.
Regnũ totius mũdi vel regimẽ ſucceſſit Marie iure hereditario.li.x.par.ij.ca.vij.
Regula exercitatiõis ꝗtidiane quã ſibi ſtatuerat Maria in vita obſeruandã.li. vij.par.j.ar.iij. ca.j.ad medium.
Regule ſanctitatis.xij.aſſignant͛ ꝗs ſũme ꝑfecte ſeruauit Maria.li.vij.par.j.ar.iij.
Remunerat multis bonis Maria ſibi ſeruien/tes.li.xij.ꝑte.j.ar.iij.§.fi.
Reꝑari debuit ruina mundi mediante femĩa.li. v.ꝑ.j.ar.j.ca.ij.
Reꝑatrix ruine mundi non debuit eſſe Eua.ibi/dem ca.iij.
Reparatrix ruine mundi fulgere debuit duo de/cim conditionibꝫ dignis ꝑ cõtrariũ ad Euam ibidem.ca.iiij.
Reſtaurare mẽbra ꝑdita ſolet Maria ſuis de/uotis.li.xij.ꝑte vl.ca.xj.
Retribuit deo Maria ſufficient͛ ꝓ oibꝫ ꝗ deus dederat homi.li.xj.par.ij.ca.xj.
Reuelatio multiplex a p̃ncipio mundi facta de Maria ꝛ chꝛ̃o.li.v.par.j.ar.iij.ꝑ totum.

Sequitur de littera S.

Sabbatin⁹ dies quare Marie honoꝛi eſt ſpecialiter cõſecratus in eccleſia: et vnde iſtud oꝛtum habuerit. li.xij.par.j. arti.ij. ca.iiij.in fine.
Sacramenta noue legꝭ vtrũ ſuſcepit Maria in vita ſua.li.vij.par.j.ar.ij.
Sacrificia coꝛdis:oꝛis:et opis:et totius tpis vi te ꝗliter exhibuit deo plene ipſa beata Maria li.xij.ꝑte.j.ar.ij. ꝑ totum.
Salomon quõ ſoluit tria ꝓblemata pulcra.ibi/dem.par.ij.ar.iij.in fine.
Saluatrix ſeculi merito dꝛ Maria ꝓpter plura p̃uilegia.li.xj.par.j.ca.ix.
Salutatio angelica multiplex malũ remouet.li. j.ꝑte.iiij.ar.j.ca.iiij.
Item multiplicem fructum affert.ibidem
Item vt ſit grata qualiter ſit oꝛanda. ibidem. ar.ij.
Item ꝙ deo eſt multum accepta.ibidem.arti. iij.ca.j.
Itẽ ꝙ angelis eſt multũ iocũda.ibidem ca.ij.
Item ꝙ demonibꝫ eſt tremebunda et coꝝ fu/gatiua.ibidem.ca.iij.
Item ꝙ Marie eſt gaudioſa.ꝛ.xij.gaudia ſi/gnant͛ in ea.ibidem ca.iiij.
Salutatio angelica ꝯgrue inchoat͛ ꝑ aue ꝗ̃ꝫ per ſalue vel aliud ꝟbũ.li.j.ꝑ.v.ar.j.ca.j.
Item ꝙ eſt oim ſalutationũ excellẽtiſſima.ibi/dem.ca.iij.
Salutationes tres crebꝛioꝛes legunt͛ in euãge/lio ad ſignificandã triplicẽ cõcoꝛdiã ꝑ chr̃i icar natiõnẽ factã.li.j.ꝑte.v.circa thema.
Salutare Mariam inducimur quadruplici ra

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

tione.li.j.pte.iiij.ar.j.p totum.
Salutare Mariā obligamur triplici iure. ibidē ca.ij.
Salutis pncipium ꝛ precipuū signū est Mariam deuoto cultu venerari.li.xij.pte.ij.ar.j.Et ad id est pcipue miraculū.ibidē.parte vl.ca.x. in pnci.
Sanctificatio Marie q̄ precellēs fuerit ꝛ q̄tiēs li.v.pte.j.ar.ij.et li.xj.p.j.ca.ij.
Sanctificatio triplex distinguit.li.v.par.ij.ar.ij. ca.vj.in fine.
Sanctificatione in sua habuit Maria plura priuilegia maxima.li.xj.pte.j.ca.ij.
Sctitatis magne q̄druplex regula ſm q̄s meruit Maria ſup omnes exaltari.li.x.par.iij.ca.j. q̄rta ratione.
Sanctitatis regule.xij.assignant.li.vij.par.j.ar. iij.per totum.
Sanctos debem⁹ deuoto cultu venerari triplici rōne.li.viij.pte.ij.iuxta thema.
Sanguis purissimus Marie de q̄ chr̄s est cōceptus quō a spūscto est creatus.li.j.p.vij.ar. ij.ca.j.ad medium.
Sanguine de purissimo Marie vn̄ sūpto christus est conceptus.ibidem.
Sapientia diuina mentē Marie miro mō illustrauit vt sciret oīa.li.xj.pte.j.ca.vij.
Sapientia diuina quō diffiniuit hoīem redimēdū.li.j.par.ij.ar.ij.ca.iij.
Satisfecisse ipsi deo videt Maria p donis collatis homi.li.xj.par.ij.ca.xj.
Scientiā oim plenissimā habuit Maria.li.vij. pte.iij.ar.ij.et li.xj.pte.j.ca.vij.
Scientia in sua habuit Maria plurima priuilegia. ibidem.
Sciuit ne Maria in summo omnes artes mechanicas. Ibidem.
Item vtꝝ sciuit oēs artes liberales in summo ibidem.
Item vtrū sciuit in summo mathematicā: physicam ꝛ metaphysicā.ibidem.
Item vtꝝ sciuit in summo totam theologiam ibidem.
Itē vtꝝ sciuit in summo iura ciuilia. ibidem.
Sciuit ne beata Maria an̄ chr̄i annūciationem factā ꝙ vicꝫ ipsa virgo esset electa ad chr̄m cōcipiendum ꝛ pariendū. li.ij.pte.iij.arti.ij.ca.ij. post medium.
Septēbris mensis dignitas cōuenit natiuitati marie.li.v.par.ij.ar.ij.ca.ix.
Seraphicus ardor in deum q̄nqꝫ habet ꝓprietates.li.ix.pte.j.ar.iij.ca.iij.§.iij.
Seruitia plura quomodo exhibuit Maria de corde suo deo pro toto mundo: ꝓpter q̄ ꝛ nos debemus ei deseruire ex corde.li.xij.par.j.arti. ij.ca j.
Seruitia quō de ore exhibuit maria deo multipliciter pro nobis: ꝓpter quod ꝛ nos debem⁹ ei deseruire laudib⁹ dignis.ibidē ca.ij.
Seruientib⁹ sibi maria multa bona ꝯfert. ibidē ar.iij.§.penul.ꝛ vl.
Seruire ipsi beate marie quēlibet hominē inducunt.xij.rōnes.ibidem.
Seruire qualiter ꝛ in q̄b⁹ debeamus marie.ibidem.ar.ij.
Seruiuit maria chr̄o p mundo de omnib⁹ mēbris toto tpe vite.ibidem.ca.iij.et.iiij.
Sibyllarū scripta de chr̄o ꝛ ꝟgine Maria.li.v. pte.j.ar.iij.ca.x.et li.viij.pte.j.ar.iij.ca.ix.et li.xj pte.j.ca.fi.
Signū quare fit ad Aue Maria mane ꝛ sero.libro.xij.par.ij.ar.ij.
Symeon sctūs accipiendo chr̄m in vlnas: plures gratias consecutus est.li.iij.parte.j. arti.iij ca.ij.§.iij.
Sion nunq̄d dicet homo ꝛ hō nat⁹ est in ea ꝛc. exponit li.xj.pte.j.ca.viij.
Situata qualiter fuerat Maria quādo angel⁹ annunciando chr̄m sibi apparuit.li.j.pte.iij.arti.ij.ca.iij.
Solis ortus quō p̄sagit diem pluuialē vel serenam.li.v.pte.ij.ar.j.§.iij.
Solis ꝓprietates figurantes Mariam habentur ibidem.
Somnus in maria non tollebat vsum liberi arbitrij.ibidem.arti.ij.ca.vij.et li.vij.parte.iij.ar. j.p totum.
Spaciū inter celum ꝛ terrā quātū putat a phis fore.ibidem.ar.j.§.iij.rōne.ij.
Spes in Maria quō fuerit pcellēt⁹ q̄ in alijs. li.vij.par.ij.ar.iij. ca.ij.
Spes nostra ad cōfugiendū ad mariā cōfortat xij.rōnib⁹.li.xij.par.ij. ar.iij.
Stabat iuxta crucem Jesu mater eius. De hoc euangelio plurime questiones atqꝫ documēta ꝓsequenda habent li.iij.parte.iiij.art.j.ca.j. et in sequen.
Stans sub cruce ꝟgo q̄re nō nominat nomie ꝓprio.ibidem ca.ij.
Stanti matri sub cruce maximā pietatē exhibuit chr̄s.ibidem.ar.ij.ca.ij.
Stantib⁹ iuxta crucē Jesu sanctꝫ exhibet a christo pdulcissime pietatis actus.ibidem.
Stare iuxta crucē Jesu q̄re cōgruebat ꝟginem mariā.ibidem ar.j.ca.ij.
Stare iuxta crucem q̄re dn̄s voluit Magdalenam peccatricem cū matre innocentissima.ibidem ca.j.
Item q̄re potius sanctas mulieres marias q̄ viros.ibidem.
Stelle maris ꝓprietates ꝓpter q̄s debuit mr̄ dei Maria nominari q̄ maris stella interptat.li. vj.pte.ij.ar.j.ad medium.
Stupēda.xij.maxima in christi incarnatiōe enumerant.li.j.pte.vij.ar.iij.ca.fi.
Subuenit maria omib⁹ ad se cōfugientib⁹ in necessitatib⁹ ꝛ piculis.li.xij.pte vl.ca.fi.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

Alphabetica

Suꝑbiā calcandā edocuit deus in exēplo Ma-
rie.li.ij.ꝑte.iij.ar.ij.ca.ix.ad med.

Suſpicio de aliq̄ vn̄ ꝓuenit:et q̄re ſenes ſūt ma-
gis ſuſpicioſi.li.viij.ꝑte.ij.ar.ij.ca.j.

Suſpicio Joſeph qualis fuerit de Marie cōce-
ptu.ibidem.ca.ij.

Sequitur de littera T.

Tabernaculū dei q̄re ⁊ ꝯmerito dr̄ Ma-
ria.li.j.ꝑte.vij.ar.ij.ca.j.in fine.

Temꝑantia ꝙ ꝑcellenter fuerit i Maria
li.vij.par.ij.ar.iij.ca.vij.

Tꝑe innocentie hoīs non debuit filius dei īcar-
nari.li.j.par.j.arti.iij.ca.j.

Tempus incarnationis q̄re dicit̄ tp̄s plenitudi-
nis.li.j.ꝑte.vj.ar.ij.ca.j.

Tempus incarnatiōis chriſti tam q̄ ad annū ꝙ̄
menſem ⁊ alias ꝑtes cōuenienter eſt electū.ibi-
dem.ca.ij.

Tꝑis a ꝑncipio habuit mūdus fidē ⁊ reuelati-
onem de chr̄o ⁊ Maria.li.v.ꝑte.j.ar.iij.

Tꝑis q̄nti ſpacio ſuꝑuixerit Maria in mundo
li.x.par.v.ar.j.ca.j.

Temtari in hac vita vtrum potuerit Maria.li.xj
par.j.ca.iiij.

Teſtamentū de monarchia mundi et principa-
tu quare non fecit chriſtus in morte.li.xj.par-
te.ij.ca.vij.

Theophilus demoni adiuratus liberatus eſt ꝑ
Mariā.li.xij.ꝑte.vi.ca.x.in fi.

Timor dei quō fuerit ꝑcellentiſſime in Maria.
li.ix.par.j.ar.iij.ca.ij.§.fi.

Tria ſunt optima in mūdo quoꝝ meliora fore
nō poſſunt.li.j.par.ij.ar.iij.ca.viij.

Thron⁹ glorie ad quā exaltata eſt Maria q̄li di-
gnitate refulget.li.x.ꝑ.ij.ar.j.

Thronus chriſti ⁊ Marie atq̄ ſctōꝝ māſio ver-
ſus quā ꝑtem eſt in celo.ibidem ca.iij.
Item de hoc throno.ſ.Marie ad quē eſt aſſū-
pta: plurima ibidem. et ar.ij.

Turbe hōꝝ plures deſcribuntur que in aſſum-
ptione Marie affuerunt.li.x.ꝑte.v.ar.ij.

Sequitur de littera V.

Vas admirabile ſcribit̄ Maria pluribꝫ ra-
tionibꝫ.li.viij.par.j.ar.ij.§.iiij.
Ve multiplex diſtinguit̄ q̄ per oīa caruit
Maria.li.j.par.v.ar.j.ca.ij.

Venerari nomē Marie quō debeat ab omnibꝫ
li.vj.par.ij.ar.iij.§.vij.

Venerat̄ Mariam deus ⁊ totus mūdus.li.xj.
ꝑte.j.ca.xij.

Venter ⁊ vbera Marie cur pre aliijs eius mem-
bris beata dicuntur in euangelio.li.xij.parte.j.
circa thema.

Verba Marie fuerunt modeſtiſſima et miracu-
lorum effectiua.libro.vij.parte.ij.arti.iij.ca.vij
§.ij.

Verbum dei ex ore chriſti ab eius puericia ſolli-
cite audiebat Maria de ſecretiſ celeſtibꝫ inter-
rogando.li.x.par.iiij.ar.ij.ca.j.

Verbū eternū inhabitando Mariā multiplicit̄
illuſtrauit.li.xj.ꝑte.j.ca.vij.

Vermis et nō homo cur in pſ.ſcribitur fore chri-
ſtus.libro.viij.parte.j.arti.iij.ca.x.ad ꝑncipiū.

Veſtes quales portauit Maria.li.vij. parte.ij.
ar.iij.ca.vij.§.iiij.

Vidit ne Maria deū facialiter vt vidēt beati.li.ij
ꝑte.iij.ar.iij.§.iij.in q̄ſti.

Vidit Maria angelum ſalutantem vtrum cor-
poraliter vel intellectualiter.libro.j.par.iij.ar.
ij.ca.fi.

Vidit ne Maria angelos ⁊ aīas ſeꝑatas ꝑ ſpe-
cies ꝓprias.li.vij.ꝑte.iij.ar.iij.§.j.

Virgilius laudat Mariā et quomodo eius di-
cta ſunt accipienda.li.viij.parte.j.ar.iij.ca.ix.et
li.xj.ꝑte.j.ca.xij.

Virginitas Marie.de hoc plura li.viij.per totū

Virga Aaron.vide in Aaron.

Virgine de puriſſima et ꝑpetua debuit dei fili⁹
incarnari.et q̄re.ibidem par.j.ar.j.
Item ſi hō nō peccaſſet:an virgo debuiſſet dei
filium parere.ibidem.

Virgitas Marie ꝙ fuerit omniū prima.ibidē.
ar.ij.§.j.

Virgo virginū q̄re magiſ dicitur Maria ꝙ̄ chri-
ſtus.ibidem.

Virginitatiſ Marie duodecim teſtimonia deſcri-
bunt̄.ibidem ar.iij.ꝑ totum.

Virginitas hoīs vtrū ꝑcellat virginitatē ange-
loꝝ.ibidem.ar.ij.§.ij.

Virtutes quō ꝑcellenter fuerint in Maria ꝟgi-
ne.li.vij par.ij.arti.iij.

Virtutibꝫ duodecim ꝑfulſit vita marie. ibidem.

Virtutibus precipue qualibus promeruit ma-
ria:et etiam quilibet homo meretur chriſtum
inhabitantem in ſe poſſidere.li.j.parte.vj.circa
thema.

Virtutibꝫ q̄libꝫ ꝓmeruit maria maternitatē dei
li.ij.par.j.ar.j.ca.iij.

Virtutum magnalia de q̄bus laudauerūt mari-
am in aſſumptione agmina celeſtia.li.x.parte.
ij.arti.iij.

Virtutis pedes duo quibꝫ cōtriuit maria caput
ſerpentis.vide vbi Caput ſerpentiſ.

Viſitabat maria q̄tidie loca paſſiōis chr̄i et quō
li.x.par.iiij.ar.ij.ca.iij.

Viſitatiōis marie feſtū deuote eſt celebrandum
li.ij.par.j.⁊ par.ij.circa thema.

Viſitationis marie ꝟtuoſitas ⁊ gaudioſitas.ibi-
dem par.j.ar.iij.et par.ij.per totum.

Viſitationis marie hiſtoria ⁊ plurima circa ma-
teriā viſitatiōis.li.ij.ꝑ totum.

Viſitauit ne maria rōnabiliter Eliſabeth ſpon-
ſo ſuo relicto.ibidē par.ij.ar.iij.§.xij.

Vitam beate Marie imitari debemus triplici

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Tabula

ratione.li.vij.parte.j.in ꝓncipio.
Vitam Marie ⁊ ſanctitatē:actus quoqꝫ eiꝰ glo/rioſos quare canonica ſcriptura nō habet.ibi/dem articulo.j.
De vita Marie:et an ſuſcepit ſacramēta omnia noue legis.ibidem plura ꝑ totum.
Vite actiue ⁊ cōtēplatiue merita quō ꝑcellēter fu erint in Maria.ibidem.par.ij.
Vita ſpūalis triplex diſtinguitur:et Marie vita hec triplex quō in euangelio ſignificaꝛ.li.x.ꝑte iiij.ꝑ totum.
Votum virginitatꝫ qn̄ ⁊ quō fecerit Maria.li. j.parte.ij.ar.iij.ca.x.
Voto ꝟginitatis facto quomodo potuit Ma/ria conſentire in deſponſationē matrimonij.li bro.j.parte.vj.arti.iij.ca.j.q.ij. et li.viij. par.ij. arti.j.
Votū virginitatis an emiſerit Joſeph ſponſus Marie.li.viij.par.ij.ar.iij.ca.iiij.
Vncta vtrū fuerit Maria circa tēpus ſue mortꝫ li.x.par.j.ar.j.q.ij.
Vnctionis ad ſacramētū vtrū teneanꝛ q̄ ſine in/firmitatis dolore decedunt.ibidem.
Vſum rōnis vtrū habuerit Maria in vtero ma tris poſita.vide in lr̄a R.
Vulnerari poſt mortē preſente matre q̄re voluit chr̄s.li.xij.par.j.ar.ij.ca.j.§.iij.
Vulnerum chriſti numerus.ibidem parum an̄ finem capituli preſcripti.

Sequitur de littera X.
Xp̄s alpha et o quomodo dicitur.li.v.par te.ij.arti.ij.ca.j.
Xp̄s quare non redemit angelos ſed ho/mines tm̄.li.j.parte.j.ar.ij.ca.j.
Xp̄s teſtamentū in cruce faciens q̄re non fecit de monarchia mūdi.li.xj.ꝑte.ij.ca.vij.
Xp̄i incarnationē ꝙ tota trinitas ſit opata.li.j.ꝑ. vij.ar.j.ca.j.
Xp̄s vtꝝ veniſſet in carnē ſi hō nō peccaſſꝫ.li.viij ꝑte.j.ar.j.et li.xij.ꝑte.ij.ar.iij.§.j.
Xp̄s vtrū eq̄liter fuerit in ꝟginis vtero ſicut in ce lo.li.xj.par.j.ca.vj.
Xp̄s vtrum equaliter ſit in ſacramento eucharis ſtie et cōmunicantibus digne ſicut in virginis vtero.ibidem.
Xp̄s quot vulnera habuerit.vide ſupra Vulne/rū chriſti numerus.
Xp̄iani quales prediligunꝛ ⁊ adoptanꝛ a beata Maria in filios.li.ix.parte.ij.ar.ij.queſtiōe.j. in fine.
Xp̄iani ſimplices qui plus afficiunꝛ deuotione ad beatam Mariam q̄ȝ ad chr̄m:excuſanꝛ.li. xj.ꝑte.j.ca.xij.ꝓpe finem.

Finit Tabula.

M Theol 8 Sch. 50.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

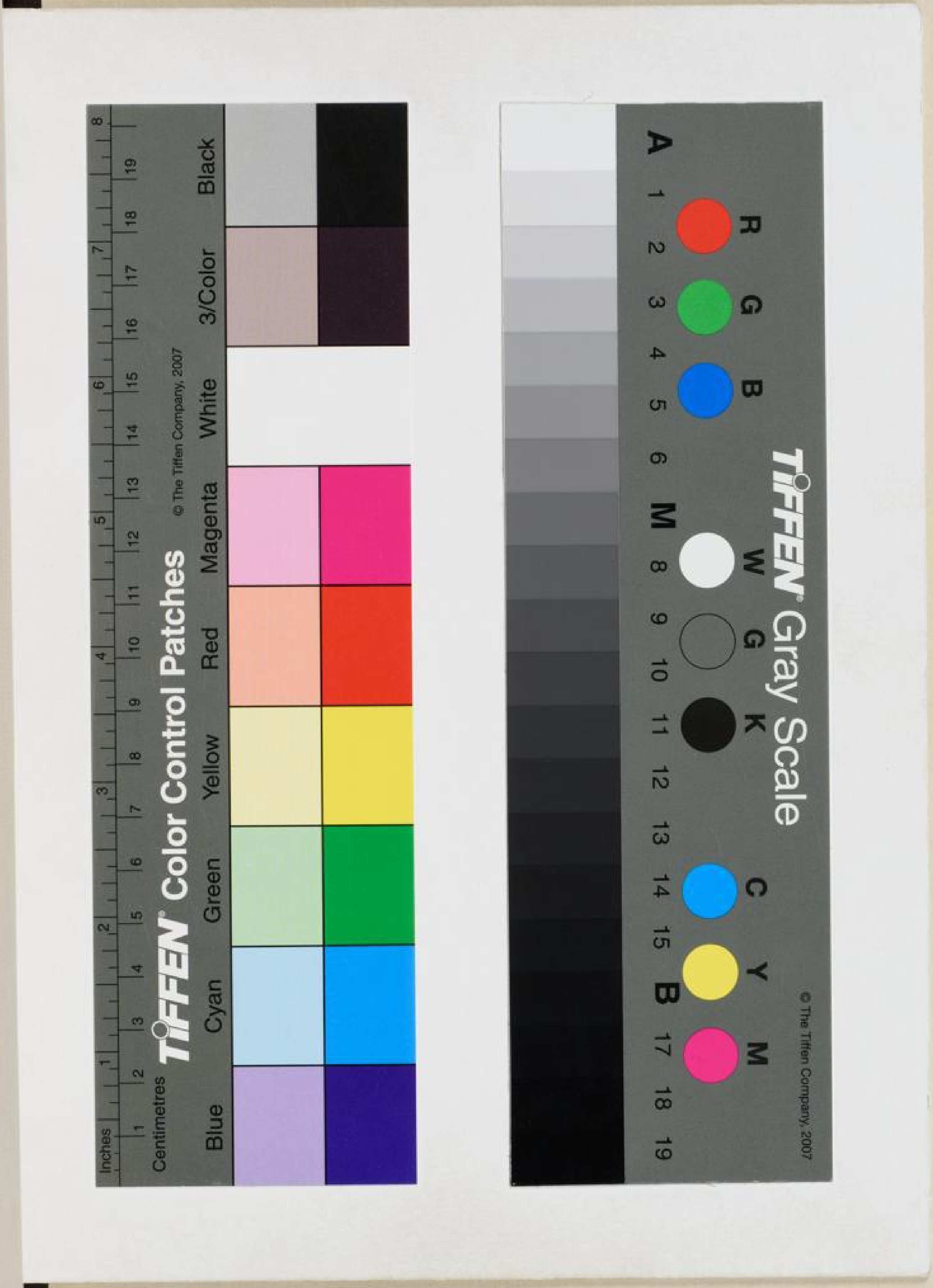

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf